

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Mishnayot

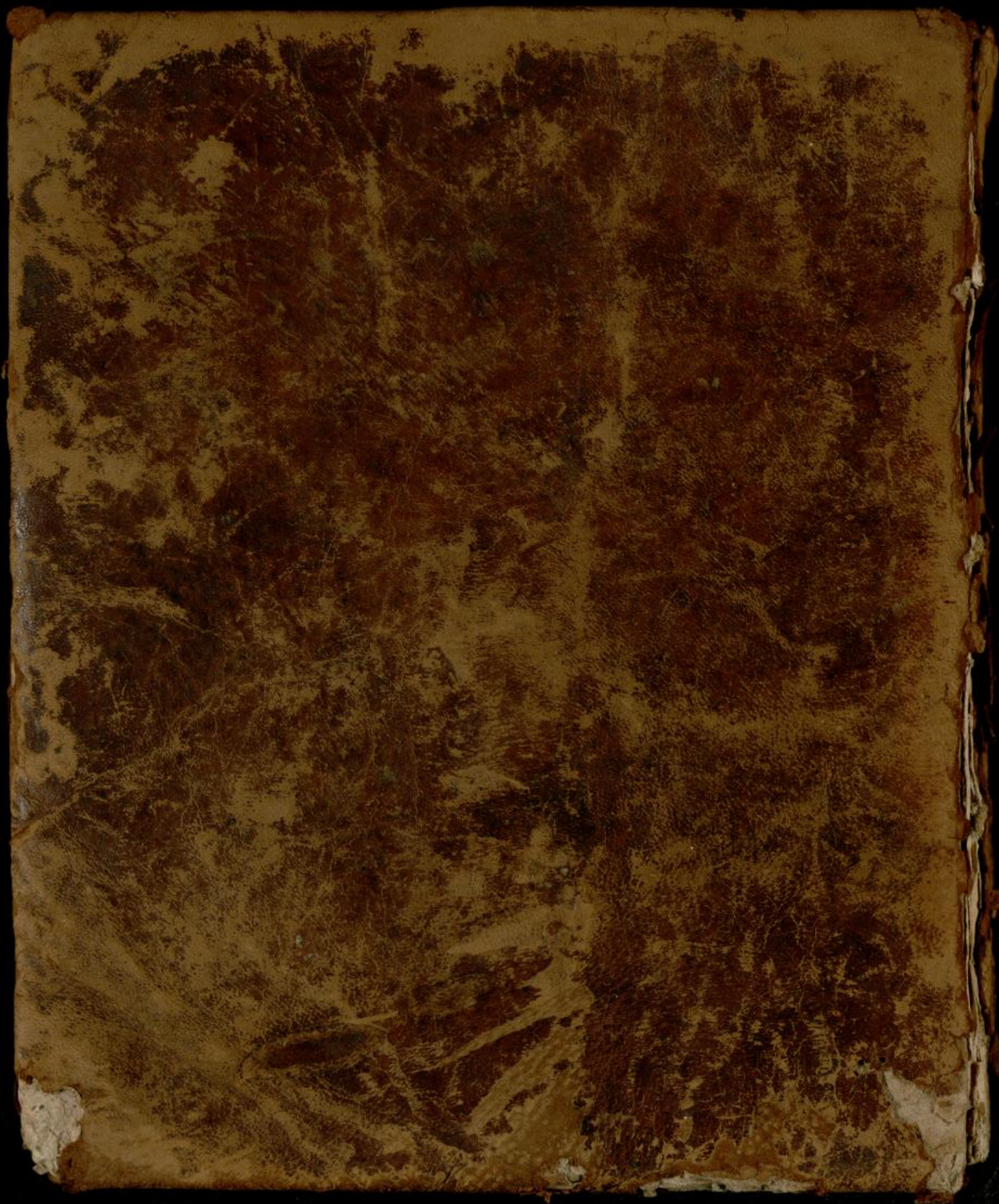
‘im perushe ... Rabenu ‘Ovadyah mi-Berçinorah ve-Tosfot Yom Töv ...
Ve-elü nitosfu ... kol hilufe girsa’ot, mar’eh meçomot ba-Rambam u-ve-Çur
ve-Sh.‘A ... u-mar’eh meçomot ba-Shas

Seder Mo‘ed

Berçinorah, ‘Ovadyah ben-Avraham mi-

Dihrenfurt, 543 [1782 oder 1783]

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11110

46

Handwritten numbers and symbols, possibly a list or index, including the number 4.

Handwritten numbers: 150, 5, 20

Handwritten numbers: 3, 0

Faint printed text at the bottom left corner, possibly a library or archival stamp.

משניות

סדר מועד

עם פירושי הגאונים המפורסמים

רבינו עובדי' מברטנורה • ותוספות יום טוב

בפי שנדפסו עד היום

ואלו נתומפו בכמה דברים

- א כל תלופי גרסאות ונוסחאות ששנו חכמים בלשון המשנה • אחת בפנים • ואחת בחוץ • כאלו כובאות :
- ב מראה מקומות ברמב"ם ובטור וש"ע והרבה תיקונים בנוסחאו' ומראה מקומות בש"ס אשר הועתק פתוך הש"ס משניות של הרב הגאון הגדול המפורסם מה"רר ישעי' ברלין נר"ו
- ג שיווי שנתו בכן • ומסוק הגרס נקראו בשם אמנות וישועות • שבזכות האמונה נוסעו מבית עבדים ממזרים • וכן עתידין ומשודין בזכותה לתועה כי ממאמין לא יחוש ולא יחוש • וסדר מועד נגדו סדר קדשים • סכן בקרנות תלוים כמועדיה' • וזמנים דברי יום ביומו • גם קרנות יקיד
- ד אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא • אסור יולא ועל אסור מותר יולא יכשלו ירי בדבר הלכה ואשמח בהם :
- ה וציאתו מהו אומר
- ו נותן ריווח בנקודת קטנה • להפריד בין לשון המשנה • ובין ציון הפירושים • ובין ענין לענין • פגנים ובמפורשים :
- ז לבאר ולחקן המקום שדברי התי"ט מחוסרי הבנה מרוב הטעות ונקצרו באמרים בהעתקת הראשונים מתוקן הכל יפה
- ח המראה טקנות בפסקי הנ"ך נרשמים • באותיות מרובע • למען יהא נראה כעליל מקום שבוקשו
- ט בסוף המשניות נדפס לוח הטעות על כל הששה פורים משניות למען יוכל כל אחד ואחד להגיח בעצמו

החכם קינגליכר ווירקליכר גרויטש
דירעגירנדר מינסטר אינר דיי
גבאחרנן הערן נארן טאן

עקסעלענין

תחת ממשלת הארון חמסיד
עטמס קריגס אינר
שלעזישו לנדידעס האך וואהל

דאום

בדיהרנפורט

פדפסה"ה"ר' יחיאל מיכל מייאס"ס יצ"ו בברעסלויא

אשר תקראו אותם כמועדס

[2]

לפ"ק

בשנת

אמר

יום טוב ראה ראיתי שמי ראיות * אחת להגאון
בעל הלכות גדולות שכתבתי הלכותיו החיל וכתב
ברכות התורה מלה במלה * ואין זה כי אם כלפי מ"ש חכמינו
ז"ל בפרק ואלו נדרים מאי כי על אלה אבדה הארץ וכו' על שלא
ברכו בתורה בתחלה * על כן כמזכיר וכמוזכיר בראש חבורו שכל
הפוסק לספרו יבין לאשורו שיכרך בתורה תחלה * ראיה שניה הא
דתן בפ"ד דברכו ר' נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבי
המדרש וביציאתו תפלה קצרה וכו' * וס' דקדקו קרמז' והרע"ב
ז"ל * הן חובות על כל מי שיכנס לבית המדרש שיאמר *
ואחרי שנתחדשה ההלכה ושומה היתה זאת מאת רבינו הגדול
ז"ל * להתאסף ולהתחבר חבורות חבורות ללמוד
המשניות * ורבים יכשלו באלו התפלות כי אינם שגורות * צפי כל
על כן אני מעתיקם כלשונם מספר הר"ף * אבל ברכות התורה
כבר מצויות הן בסדר התפלה * גם כי מאחרין הלמוד הזה בחבור *
עד אחר התפלה * ומצא שכבר בירך על התורה :

בכניסתו מהו אומר

יהי רצון מלפניך ה' אלהי שלא יארע דבר תקלה
על ידיו לאישל בדבר הלכה וישמחו בי
חבירי שלא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמאי
ולא על מותר אסור ולא על אסור מותר ולא יכשלו
חבירי בדבר הלכה ואשמח בהם :

ביציאתו מהו אומר

מורה אני לפניך ה' אלהי ששמתי חלקי
מיושבי בית המדרש * ולא שמתי חלקי
מיושבי קרנות * שאנו מושכים * והם מושכים *
אני מושכים לדברי תורה * והם מושכים
לדברים בטלים * אני עמל * והם עמלים *
אני עמל ומקבל שבר * והם עמלים ואינם
מקבלים שבר * אני רץ * והם רצים * אני
רץ להי העולם הנא * והם רצים לבאר
שחת * שנאמר ואתה אלהים תורידם
לבאר שחת * אנישי דמים ומרמה לא יחצו
ימיהם * ואני אכמח כך :

שתא סדרי משנה

נקטינן בסידור * כדאיסא בפרק כמה מדליקין ד' ל"א *
אמר ריש לקיש מאי דכתיב והיה אמונת עמך חוסן
ישועות חכיה ודעת וגו' * אמונת * זה סדר זרעים * עתך *
זה סדר מועד * חסן * זה סדר נשים * ישועות * זה סדר
סיקין * חכמה * זה סדר קדשים * ודעת * זה סדר
טהרות ע"כ * והנה

אחרי שחכמים הגידו סדרן * תמיהני איך מלאה לנו של בעל
ב"ק נחת להפוך הסדר * ונזיקין שהוא רביעי לדבריהם ז"ל
לאחרונה יסע לדלוגו * ונעשה החמישי רביעי הששי חמישי ולא
עוד אלא שלפי מ"ש הכסף משנה * יש סדור לתרי סדרי לענין
מחלוקת ואחר כך סתם * ואם כן ודאי דנפקא מיניה טובא
ואין לזוז ולשנות מקבלת חכמים ז"ל * ואף על פי שמצאתי
להתוספות דפרק אמונא וין ודפרק החולץ * דסדרי דאין סדר
למשנה אלא אחד מסכתא * הלא כתבתי בריש פרק בתרא דסוטי
דממקום שבו * ומס' ראיה לדברי הכסף משנה * ואם
בעבור שראה לחלק הששה סדרים לחלקים שני ופקש למנוח
חשבון ודעת שיהא זה לעומת זה * לא בתקרא ויודע * כי
אם לסבת טעם מה על פי דרכו אשר דבר בהקדמה לחלק
השני אמונא הנא טעם היות דאיכא למימר לא חילק ולא בילק
ידענא * עם כל זה נניח חלוקתו לחלק הש"ס לחלקים שנים *
למען תהיה תורת ה' שפסוק כלמות הלוחות הכתובים * ואומר
שעם זה נשזור סדרן של חכמינו ז"ל * וכתב טוב טעם ודעת
את זה לעומת זה * והיה כי יהיה סדר זרעים וכנגדו סדר
נזיקין * כלפי מאמר בפ"ק המניח * מאן דבשי למאי הוסיף
לקיים מיילי דנזיקין רבא אחר מיילי דברכות * הרי מבואר
השווי ששתיהו כגון * ומסוק הנדרש נקראו בשם אמונת
וישועות * שבזכות האמונה נוסעו מביית עבדים מהצרים * וכן
עמידין ומשחדין בזכותה לתשועה כי מתאמין לא יחש ולא
יחוש * וסדר מועד כנגדו סדר קדשים * שכן בקרבנות תלוים
במועדיה * וזמנים דבריוס דיומו * גם קרבנות יקוד *
כרובים נחלים בזמן מה * למלאות ימי טהרת הטמאים או
קדושת הגוירים * והכתוב לוותן עתך וחקמ' * בעבור שהכתב
הגדול שבה שכתבו ישראל באומרו כי היא חכמתכם וגומר על
חשבון ידיעת העמים כאמרה * וסדר נשים כנגדו סדר טהרות *
לטהר טמאים המתטמאים בעטיו של נחש שהביאה הטומאה
לעולם על ידי החשה הראשונה * ואומר הרמב"ם בחבורו בסוף
הלכות מקואות שאף על פי שהטומאה והטהרה מכלל החקיים יש
בהן רמז לטהרת נפש מטומאת הנפשיות * שהן מחטבות האון
ודעות הרעית ע"כ * ראה נא כמה לודק שם דעת לסדר
טהרות * וכמו כן ידוע שנספו של אדם מתחדת לערוות הנה
המתבדר על יצרו וכו' וכו' מן החמדת והתאוה הוא יקרא גבור
וחסון כאלוים * ולכן ידק שם חסן לסדר נשים :

וגם בסדר המסכתות ראינו כל מדס'ס בירר לו ארס איש
לפי מהללו לסדרן כאשר ראה * ואולי כי חשבנו שזה
שארנו בפרק החולץ אין סדר למשנה ט"ל למוסכתות * ואינו
שלא אמרו אלא בסדר למוד רבינו הקדוש לתלמידיו * אבל
כסדר המסכתות * על הכר סדרן כמו שהוכיחו התוספות
בריש מוסכת שבועות * ובעל כף נחת עשה להם סדר
במעטמים אשר העטים בקצתן אבל גם בזה לא כיון להלכה
ואזכור מהם שבין ראש הסנה לתענית סדר יומא וסוכה *
ובהדיא אמרו במתא דריס תענית * תנא מראש השנה סליק *
מסכת ביצה סידר אחר חגיגה * והתוספות בפרק שני דחגיגה

פתיחה

דף כ"ו אמיני דבינה חתימי קודם חגיגה . מסכת פסח סידר
אחר קדוש ובגמרא דריש פסח מכדי תנא ממסכת כזיר קא
פליק וראיתי בספר יוחסין דשם רב שרירא גאון דלמחיה
שקן טעם וסידר סדר מועד כתב ואי איתא דכיהא ליה
לאקדמי גלאחורי הרשות בידו . ואף על גב דקחזינן מסכיתא
דקאמרינן מכדי תנא ממסכת סלוי סליק וכו' אלמא דיש בהם
סדר ע"כ אבל נראה לי שזה אמר לענין הלמוד דרשאין להקדי'
אלאחר ואהא קאי שכתב מתחלה הכי רביעין רבנן למחמי ואי
איתא וכו' . אבל לענין לסדרן נראה דלא קאמר . על כן
ראיתי דרך הישר שאבזר לי ללכת בעקבי הרמב"ם כאשר
סידרו בהקדמתו (פלגד מסכת פסח וגיטין מהטעם שאזכור
במקומו) . כי נראה שכן קיבלן אלא שהוא הטעים מטעמים
לסדרון אחת ללכת כאשר אזכיר בשמו בתחלת כל מסכתא
וכן נסעה ונלכה באור ה' ובישועתו . ויהי נועמו עלינו
ותשועתו ומעשה ידיו יוכן מראשיתו עד אחריתו .
אמן ואמן :

פתב הרמב"ם התחיל בסדר זרעים מפני שהוא כולל מצות
מיוחדת בזה הארץ . וזרע הארץ הוא מחיה לכל
בעלי חיים . וכיון שאי אפשר לאדם לחיות בלא אכילת מזון .
לא יתכן לו עבודתו השם (כלל מזון) וכשביל כך הקדים לדבר
במצות המיוחדות בזרע הארץ עכ"ל . וזכו בעצמו מאמרם
איה אמונת עתך וגו' אמונת . זה סדר זרעים . מפני
שהעבודה להשם יתברך אי אפשר בלא אכילת מזון כאמור .
והעבודה היא היא האמונה כי בלא אמונה לא יתכן ולא יצדק
שום עבודה . שאל אין לו אמונת אומן למי עבוד :
מסכת נראה בעיני שהוא מלשון מסכה יינה כי כל מסכת
מזוגה ומעורבת בדינים שונים והרי מקרא זה מסכה
יינה . בואמר חכמה עמודיה שבעה וכדשם בפרק כל כתבי .
על תורה שבכתב . שספריה שבעה ויאמר נא שערכה
שלחנה ומסכה יינה היא התורה שבעל פה . שהיא כשלחן

ערוך ומסודר ליהנות על ידי נתינת שבכב . כי בלעדי
הקבלה שבעל פה לא ירום איש אתידו ואת רגלו בתורה
שבכתב ואמר מסכה יינה על ערוב ומינות דברי כולה כי דוניה
ומשפטיה צדקו יחדיו ומלוים זה בזה ונלמדים זה בזה וכדכרס
זה על ידי זה . ולכך קראו לקבץ פרקים מסכתא . והשם
מסיבא על משקל גבירה ומשקל אחר גברת . כך אמר גם כן
מסכת ותרובם לך זרוע עם גבורה . גבורתא . כן גבירה
מפרגמין גברתא . וככה אמרו מן מסיבא .
מסכתא :

אבל בספר חסידים סימן תקק"ט מצאתי תורה שבעל
פה דומה ללמד ופסקים שעומלים ואורגים בה לכך
נקראת מסכת . לשון אריגה . כיון עם המסכת דכתיב
בני שמעון הלכות לפרקים שמקבץ כל הדברים של ענין אחד זו
היא מסכתא עכ"ל . ואף על פי שהסמ"ך נקודה בכתוב בקמץ
אין הקריאה כך . כי בכתוב הוא בהסמ"ך לכך נשתנית לקמץ
ואיבא נמי בנייהו דשני הפירושים דלדודי מסכת המ"ם בשו"א .
ולדידיה בסמ"ח :

ברכות כתב הרמב"ם והטעם שהלכתי להתחיל מסכת
ברכות שהרופא הבקי שירצה לשמור בריאות הברוא
על תכונתה שהיא עומדת עליו יקדים תקון המזון בתחלת
רשויות . ועל כן נראה החכם הזה להתחיל בברכות . שכל
עני שיאכל אין לו רשות לאכול עד שיברך . ונראה לסדר
בתחלת דבריו ברכות . כדי לתקן המזון תקון שיטלו ענין .
אחר כך ראה לתקן דבריו שלא יהיה חסר בענין מן
הענינים ולפיכך דבר על כלל הברכות שאדם חייב בהם
על המזונות ועל המצות . ואין לך מנוח שאדם חייב בה
בכל יום אלא קריאת שמע בלבד . ואין נכון לדבר בברכות
קריאת שמע קודם שידבר על קריאת שמע עצמה .
לפיכך התחיל מאומי קורין את שמע וכל
מה שנתחבר אליו . ע"כ :

שעקר לשון המשנה הוא אהמות הלילה . כמו שאבאר בס"ד הכל באריות בסוף הספר . ראיתי להאג
לפני כל מעיין בספר משניות זה . סדר הברכות . כאשר הם צמוד אורח חיים סימן מ"ז . למען יהיו לזכרון
בין עיניו לדרך תהלה :

אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו . וצונו לעסוק בדברי תורה .
והערבנא ה' אלהינו את דברי תורתך כפינו . ובפיפיות עמך בית ישראל . ונהיה
אנחנו וצאצאינו . וצאצאי צאצאינו : וצאצאי עמך בית ישראל . כולנו יודעי שמך .
ולומדי תורתך לשמה . ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל :

אתה ה' אלהינו מלך העולם . אשר בחר בנו מכל העמים . וגרמנו לך את תורתו .
ברוך אתה ה' גנת התורה :

רוצה ללמוד כדי שיובאני תלמוד זה . לדימעשה . ולדימודות ישרות . ולדידיעות
התורה . וחריני עושה לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בשם יהוה ובשם
ארני מתחדים יאהרונ' ה' עלידי הנעלם (ברחילו וברחמינו) :

ואחר

ברוך

ברוך

כתוב

הנני

יצא ת השבת הולאות שמרשות לרשות האמורות אלל שבת והכנסות נמי קא קרי יציאות הואיל ומוציא מרשות לרשות והאי דתני יציאות ולא תני הולאות לישנא דקר' נקט דכתיב (שמות טו) אל יצא איש ממקומו ומיניה דרשין הולאה אל יצא איש עם הכלי שבדיו ללקוט הון : ב' שהן ד' . שתיס מן התורה הולאה ואכנס' לבעל הבית העומד בפני ברשות היחיד ועל שתיס אלו חייב על שגגתו מטאת ועל זדונו כרת ועל התראתו סקילה כמו בכל שאר מלאכות של שבת : שהן ד' . מדבריהם הוסיפו שתיס לאסור לכתחלה היכא שהמלאכה נעשית ע"י שנים זה עוקר וזה מניח דשנים שעשאוה פטורים שנאמר (ויקרא ד) בעשותה אחת מכל מוצת ה' העושה את כלה ולא העושה מקצתה וכן בכל מלאכות של שבת אמר' יחיד שעשאה חייב שנים שעשאוה פטורים : ושתיס שהן ארבע בחוץ . שתיס מן התורה הולאה והכנסה לעני העומד בחוץ ברשות הרבים : שהן ארבע מדבריהם הוסיפו שתיס לאסור לכתחלה כשזה עוקר וזה מניח : פשט העני את ידו . ובתוכה קופה או הסל שמקבל בו ככרות מבעל הבית ולהכי נקט הולאה בלשון עני ועשיר דאגב אורחיה קמ"ל דמוצה הבאה בעביר' אסור וחייבין עליה : ונתן לתוך ידו של בעל הבית . דעביד ליה עקר' מרשר הרבים והנחה ברשות היחיד : או שנטל מתוכה והוליא . החפץ והניח בר"ה דעביד עקירה והנחה : העני

יצאות

השבת שתיס שהן ארבע בפנים ושתיס שהן ארבע בחוץ . כיצד העני עומד בחוץ ובעל הבית בפניו פשט העני את ידו לפניו ונתן לתוך ידו של בעל הבית או שנמל מתוכה והוציא העני

יצאות השבת פי' הר"צ ברטנורה הולאה מרשות לרשות והרשויות הם מפורשים בפ' הר"ב בריש פרק י"א ובפירושו הרמב"ם בכאן . ואל תטעה בדברי הרמב"ם בראותך שכתב גבי כרמלית שיתחייב מלקות המויד . והביא ראיה משפחה חרופ' דסוגג לאזתחשוב שר' למלקות ארבעים שבתורה דליתא אבל מוצא עוד לו שקורא מכות מרדות דמדרבנן בשם מלקות צפי' משנה ד' פ"ט ובמשל' ז פרק בתרא דשביעית ובמשנה ב' פ"ד דגיטין וכן שם בפ' הר"ב ואף בש"ס פרק ד' דכתובות דף מ"ה מאי לוקה מכת מרדות מדרבנן . והר"ה משפח' חרופה משום דכל דתקון כעין דאורייתא תקון . ועוד בלשון הרמב"ם דהכא דברים אכתוב פירושו במושגה ד' פ"ב דכריתות ע"ס :

א סנונות ה' :
ב תי"ט פ"ב
תי"ג ח"ה שבת
טו"ט א"ס
פ"ט

יצאות השבת . וכתב הרמב"ם דאע"ב דמלאכה זו מנויה בסוף אבות מלאכות בפ"ז . הקדמונה לבי שואת הולאה היא מלאכת תדיר ובה יכסלו בני אדם על ברוב לפי שאינם צריכין בה לכלום וטעם שני ללמדנו שהיא מלאכה אע"פ שהנראה ממנה שאינו מלאכה עכ"ל . וכ"כ התוס' וכתבו עוד שתנא צבי למינקט סידוריה בדברי' האסורים בע"ש ובתרא הכי בשבת עצמו כדקתני לא יצא החייב במחטו וכו' . ובתרא הכי תני במה מדליקין וכו' וכיון שהיה צריך להתחיל ולשנות לא יצא החייב הוצרך לשנות בתחלה שהולאה אסורה בשבת דמשום לתאידודה הוא דגוריקע"ש עם חשיכה ואע"פ ששנה ולא יקרא לאור הנר וכו' ולא הקדים לשנות אצות מלאכה ולהקדים לשנות אצות מלאכה וכו' . שנינו מאיסור שבת כלל לפי שהוא יותר מצבד יום וסו"ך לו ענין לא יצא וכו' כ"כ הר"ן . ועיין בפ' ריש משנה ב' : יציאות פי' הר"צ דכתיב אל יצא וכו' . עיין בריש מסכת שבועות בפירושו ומו"ס לקמן בס"ד : שתיס פי' הר"צ הולאה והכנסה ולשול פירש דהכנסה נמי קרי לה הולאה ובש"ס ר"פ הזורק היב טעמא מסברא דמכדי מרשות לרשות הוא מה לי אפוקי מה לי עיולי . ואמרין בפ"ק דשבוע' דף ה' [ובריש מגילתא] וטעמא מאי תנא כל עיקרת חפץ ממוקמו הולאה קרי לה ועיין ר"פ פ' : שהן ארבע . פירש הר"צ מדבריהם וכו' שנאמר בעשוקה וכן בכל וכו' יחיד שעשאה וכו' בריתא בש"ס מעם הארץ בעשותה העושה את כולה ולא העושה את מקצתה יחיד שעשה אותה חייב שנים וכו' . וכתבו התוס' שאין זה אלא כפל לשון וכדלאתמר בתרא הכי ולא נקט אלא בעשותה יחיד וכו' ולא הרישא ולפיכך בדברי הר"צ ג"כ כפל ואולי שהר"צ נתכוון לשנים שעשאו בשבת אחת וכדתנן במושגה ה' בפרק המצניע ועיין מ"ס שם בס"ד דלא נפקא כלל מבעשותה לא האולא הא : ושתיס שהן ד' בחוץ . כתבו התוס' תימיה לר"י אמאי צריך למתני תרתוי מרשות היחיד לרשות הרבים מה לי עני מה לי עשיר ונראה לר"י דאצטרך לאשמועינן משום דהולאה מלאכה גרועה היא דמה לי להוציא תרי קראי בהולאה כדנפקא לן בריש הזורק מויכלא העם מוהביא (שמות לו) (והביאו הר"צ בריש מסכת שבועות) ובספ"ק דעירובין נפקא לן מקרא אחרינא דדרשין אל יצא וכתבו הר"ב בפ' (לפיל) והתם (בעירובין) פירשנו דהיינו משום דמלאכה גרועה היא איצטרך תרווייהו חד לעני ואד לעשיר עכ"ל ועיין עוד מ"ס בש"ד במושגה ב' פי"א : כיצד העני עומד בחוץ . כתב הר"ן (וכ"כ התוס' רפ"ה ועיין רפ"ו) ופתח לפרושי מהיכי דסליק מיניה וליכא קפידא במלתא כדלאמרין בריש נדרים דזמנן מפרש תנא ברישא מאי דפתח ביה וזמנן מאי דסליק מיניה עכ"ל ושם כתב דטעמא לאשמועינן דליכא קפידא במלתא וכל תנא דתני כדבעי שפיר דמיו וליכא בהא מלתא משום דתבחר לשון ערומים (איוב טו) ע"כ . ואע"ג דבריש גזיר' קאמר' טעמא . בריש נדרים מסקינן דלאו דוקא : פשט' העני את ידו . פירש הר"צ ובתוכה קופה או הסל שמקבל בו ככרות וכו' אורחא דמלתא נקט דהא צבי לפרושי דרוצה לקבל דקא מטעמא דמפרש . ומ"ס דמוצה הבאה בעבירה חייבין עליה . ואפי' לר' יהושע דפרק י"ט דמכילתין משנה ד' ולרבי יוסי

דסוכה פ"ג משנה י"ד דהלכתא כותייהו דלא נתנה שבת לדחוי
אלל מצות דדקה כלל משא"כ במילה ולולב שניתן לדחות
וה"כ מפסיקין בש"ס דף קל"ז דמודה ר' יהושע בשתי תנוקות
א"י של ע"ש ואחד של שבת ומל של שבת בע"ש ושל ע"ש בשבת

א ג כ ד
ה ו ז ח ט י
יא יב יג יד
טו טז יז יח
יט כ כא כב
כג כד כה כו
כז כח כט

דחייב משום דהשתא לא נתנה
שבת לדחות לבדי האי גבר' ואע"ג
לגבי תנוקות דעלמא אחיוב
ופסקו הרובים כפ"ב מה' סגוב
ועיין סוף פ"ו דפסחים ומיהו
בכאן מפר' דהא דנקט עני דלשון
קרה הוא לפי שהיה צריך לומר
האיש העומד ברה"ב במקו' אמרו
עני כלומר בפשט העני :

העני חייב כתיב כתיב הר ב' ואף
על גב דבעינן עקירה
ממקום שיהא בו ד' על ד' וכו'
עיין מ"ש בס"ד בריש פרק י"א :
ובעל הבית פטור פיר' הר"ב
ומותר גמוריה הכי משר'
בש"ס ומסיק הר"ן דמילד איסור

שבת הוא דקאמרינן פטור ומותר ולא דייקין השתא באיסור
דלפני עור דבלאו ידיה לא מייירי :

או שנתן לתוכה פירש הר"ב דעביד ליה בעל הבית
עקירה מרה"ב וכו' ומסיק דעקירות חשיב וכו' דאיכא
למיחש שמא יגמורנה כלומר ויבא לידו חיוז חטאת וכפירש"י
והקשו עליו התוספות דף ג' בד"ה פטורים וכו' דעקירה בלא
הוצאה אינו אלא טלטול בעלמא ואין בה דררא דחיוז חטאת
כלל ועוד דקחשיב לבעל הבית ג' יציאות והכנסה א"י ולעני ג'
הכנסות והוצאה א"י ועוד דלא חשיב תרתי לפטור דעני
באחת דעשיר באחת [כו'] ומפרש ריב"א דאזתו שפושט את
ידו ומכניסה או מוציאה היא קחשיב וכו' אחי' לידו חיוז
חטאת ודכותה בבא דרישא חייב חטאת והבא פטור לפי שלא
עשה כל המלאכה שחיסר ממנו מעט או עקירה או הנחה והב'
ראיה מן הירושלמי וכו' ע"כ ואף רש"י פי' כן בשם רבותיו :
שניהם פטורים מנה שהקשה הר"ב והא דלא חשיב שנים
לכל אחד וכו' רוצה לומר ולתני בכל חד שתיים שהן
שש ש"ס : ב סמוך למנחה פי' הר"ב מנחה גדולה משש
שעות ומנחה ולמעלה פירש רש"י התחלת זמן תמיד של בין
הערבים וכו' כדאיתא בריש פ"ו דפסחים ועיין ריש פ"ד דברכות :
לא יכנס אדם למרחץ אפי' להזיע בעלמא ולא לבורסקי'
לעיוני בעלמא ש"ס ולא לאכול עיין מ"ש בס"ד בר' פ' ערבי
פסחים : ולא לדון פי' הר"ב אפילו בגמר דין שכבר
שמעו טענות בעלי דינין וסיים הרמב"ם ונשאו ונתנו הדיונין
בדבר ולא נשאר וכו' גם מ"ש ומותר להיות תחלת דין ביאר
הרמב"ם ויצטרך להתחיל בדין מתחילתו וישאול טעמו מצעלי
דינין שנית וימשוך הדבר וכו' : ואם התחילו אין מפסיקין
עיין

העני חייב ובעל הבית פטור פשט בעל
הבית את ידו לחיץ ונתן לחוך ידו של עני
או שנטל מתוכה והכניס בעל הבית חייב
והעני פטור פשט העני את ידו לפניו
ונטל בעל הבית מתוכה או שנתן לתוכה
והוציא שניהם פטורים פשט בעל הבית
את ידו לחיץ ונטל העני מתוכה או שנתן
לתוכה והכניס שניהם פטורים : ב לא
ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה עד
שיתפלל לא יכנס אדם למרחץ ולא
לבורסקי ולא לאכול ולא לדין ואם
מתחילו אין מפסיקין

העני חייב ששעה מלאכה שלימה והרי שתיים מן התורה
לעומד בחוץ ואף על גב דבעינן עקירה ממקום שיהיה בו ד'
טפחים על ד' טפחים והנחה במקו' שיהיה בו ד' על ד' וליכא
דיד העני ובעל הבית אין בה מקום שיהיה ד' על ד' אמרינן
בש"ס דידו של אדם חסובה כד'

על ד' כיון שהיא עשויה להניח
בל וליתול ממנה חפצים ואפילו
גדולי הרצנה : וז' הב פטור פטור
ומותר גמור דהא לאו מודי עבד
פשט בעל הבית וכו' בעל הבית
חייב הרי שתיים מן התורה
לעומד בפנים : פשט העני וכו' :
דעביד העני עקירה מרשות
הרבים ובעל בעל הבית מתוכה
והניח חפצים ועביד ליה בעל
הבית הנחה ברשות היחיד : או
שנתן לתוכה דעביד ליה בעל
הבית עקירה מרה"ב : והואיל
העני והנחה ברה"ב שניהם פטורים
שלא עשה שום אחד מהם מלאכה

שלימה אבל אסורים לעשות כן שמא יבואו כל אחד בפני
עלמו לעשות מלאכה שלימה בשבת הרי שתיים מדבריהם אחת
לעני בחוץ ואחת לב"ה בפנים והא דלא חשיב שנים לכל אחד
עקירה לעני ועקירה לב"ה הנחה לעני והנחה לב"ה משום דלא
חשיב אלא עקירות שהן תחלת המלאכה ואיכא למיחש שמא
יגמורנה אבל הנחות שהן סוף המלאכה לא קחשיב : ב לא
ישב אדם לפני הספר ואפי' בחול ומשום דבעי למתני לא יבא
החייט במחסו וכו' שמא ישכח ויבא לדמו לגזרה דלא ישב אדם
לפני הספר סמוך למנחה מילי' ואלא יתפלל משו' הכי תנא לכו
הכא ואידי דזוטרין מילי' והפסיק ותני לכו ברישא והדר מפרש
מילי דשבת ומאריך בהן : סמוך למנחה מנחה גדולה משש
שעות ומנחה ולמעלה וסמוך למנחה היינו מתחלת שש שעות
ואע"פ שעונתה מרובה גזרה שמא ישבר חווב של ספרים אחר
שהתחיל להספר ותעבור עונת התפלה קודם שיתקנו וישלי'
התפלות : ולא יכנס למרחץ סמוך למנחה שמא יתעלבה :
ולא לבורסקי מקום עבוד העורות דלמא חזי פסידא וקלקול
שעורות אם לא יגיעם ממקומם ויתקנס וימשך במלאכתו עד
שתעבור עונת התפלה : ולא לאכול אפי' בסעודה קטנה שמא
ימשך בסעודה : ולא לדון אפי' בגמר דין שכבר שמעו טענות
בעלי דינין ולא נשאר עליהן אלא לפסוק וחזור להיות תהל' הדין :
טעמא ויסתרו מה שהיו רוצים לפסוק וחזור להיות תהל' הדין :
ואם התחילו בחד מכל הני דאמרי' אין מפסיקין אלא יגמור' ואח"כ
יתפלל והוא שיש שהות ביום לגמור קודם שיעבור זמן התפלה
והתחלת התפלה משיעור מעפורת של ספר' בין ברכיו הוא
הסודר שנותן המתגלח על ברכיו כדי שלא ישל השע' על בגדיו
והתחלת המרחץ משיפשוט הכגד הסמוך לבשרו ואי' דמפרשי'
משיסיר הסודר שעליו שהוא ראשון להפשט

להפסקת בגדיו והתחלת הבורסקים משיחבור בין כתפיו את
בתי ורועותיו כדי להפסק בעורות והתחלת אכילה משיטול
ידיו והתחלת הדין משיטעטפו הדייטין בטלתן לשבת לדון
באימה וזכרתי ואם היו מועטפים ויושבים בדיו ונא לפנייהם

דיו אחר סווד למנחה הניא
התחלת אותו הדין משפתחו
בעלי הדין בטענותם : מפסיקין
לק"ש מלתא אחריתי נקט והכי
קאמר חברים העוסקים בתורה
מפסיקים תורתן לקריאת שמע
דומה קבוע דכתיב (ברבי"ט)
בשכך ובקומך : ואין מפסיקין
לתפלה שאין לה זמן קבוע
דאורייתא ולא שנו אלא כגון
שמעון בן יוחאי ודבריו שתורתן
אומנותן אבל אנו הוהיל ואנו
מפסיקין תורתנו לאומנותנו כל
שכן שנסמך לתפלה : ג לא יא
החייט במחטו אפי תחובה לו
בבגדו שחא ישכח וינא ואומן

דרך אומנותו חייב שדרך האומנים לתחבן בבגדיו כשיזאמרו
לשוק : שחא ישכח וינא משתחך : הלבביר הסופר בקולמוסו
התחוב אחרי אזניו בדרך הסופרים : ולא יפלה את כליו
מזכר כניש מבגדיו תרגום בערתי יקדש פליתו ולא יקרא
לאור הגר בספר שחא יטה הגר להביא השמן לפי הפתיל כדי
שילוק יפה ונמצא תבעיר בשבת ואפילו היה הגר גבוה שתיס
ושלש קומות לעולם אסור לקרות לאור אה"כ יש עמו אדם
אחר לשמרו או אס הוא אדם חשוב שאינו רגיל לעולם לתקן
הגר : החזן מלמד תינוקות : מהיכן תינוקות קורין מהיכן
יתחילו לקרות דבעיון מועט כי האי לא גורין שחא יטה
והתינוקות קורין לפני רבן לאור הגר שאימת רבן עליהם :
אבל הוא לא יקרא כל הפרשה מפני שאין אימתן עליו ושמירתן
לא הויה שמירה ומהאי טעמא נמי איכא למ"ד דאשה שומרת
לבעלה אין שמירתה שמירה שאין אימתה עליו : כיוצא בו
לעשות הרחקה מן העבירה אמרו לא יאכל הזב עם אשתו וזה
ואע"פ שניהם טמאים : מפני הרגל עבירה שמתוך שהם
מתיחדים יבא לבעול וזה שהיא בכרת וזב וזה לרבותא נקט
שהשמים קשה להן ואיכא למימר דודאי לא יבואו לידי הרגל
עבירה אפי"ה לא יאכלו זה עם זה : ד[ואלו] מהלכות אין
פולין ואין קורין לאור הגר דתנן במתני' : בעליית חניניא בן
חזקיה שבקשו חכמים לגנוז ספר יחזקאל שדבריו נראים
כסותרים דברי תורה כגון כל נבלה וטרפה מן העוף ומן
הבהמה לא יאכלו הכהנים (יחזקאל מד) כהנים הוא דלא אכלי
הא ישראל אכלי וכגון וכן טעשה בשבעה בחדש (שם מה) היכן
נרמו קרבן זה בתורה ונשמן חניניא בן חזקיה בעליה וישב שם
ופי"ספר יחזקאל : וי"ח דברים גזרו בו ביום שנחלקו בית שמאי
וב"ה ועמדו למיין ורבו ב"ש ופסקו כמותם כדכתיב (שמו"ג)
אחרי רבים להטות וכלהו יח

מפסיקין • מפסיקין לקרות ק"ש ואין
מפסיקין לתפלה : ג לא יצא החייט
במחטו סמוך לחשכה שמא ישכח ויצא
ולא הלבביר בקולמוסו ולא יפלה את כליו
ולא יקרא לאור הגר • באמת אמרו החזן
רואה היכן תנוקות קוראים אבל הוא לא
יקרא • כיוצא בו לא יאכל הזב עם הזברה
מפני הרגל עבירה : ד ואלו מן ההלכות
שאמרו בעליית חניניא בן חזקיה בן גמז' (גמז' גרונ)
גורין כשעלו לבקרו • נמנו ורבו בי שמאי
על בית הלל ושמונה עשר דברים גזרו בו
ביום

עיון מ"ש במשנה ט' דפרק לולב הגזול :
מפסיקין לקרות ק"ש • הא דכתב הר"ב דאתאן לד"ת
משום סיפא דאין מפסיקין מוקים לה בש"ס הכי
דאל"ה הא כבר תנא ליה רישא וכי היכי דמ"ת מפסיקין לק"ש

ה"ע א"ח סי'
ב"ה סי' ב'
ב"ה סי' ג'
ב"ה סי' ד'
ב"ה סי' ה'
ב"ה סי' ו'
ב"ה סי' ז'
ב"ה סי' ח'
ב"ה סי' ט'
ב"ה סי' י'

משום דמדאורייתא הוא הכי נמי
וכל שכן הוא דמכל הני דלעיל
דמפסיקין ואפילו כי איכא שהות
הואיל והתחיל באיסור כדבעין
למוקים לה לקמן וכ"כ הר"ן :
ואין מפסיקין לתפלה • כתב
הר"ב דאנו שאין
תורתנו אומנותנו מפסיקין •
ש"ס • ואם תאמרו כי גרע הלמו'
פירה מאומנות דאמרין דכו
לעיל שחא התחילו אין מפסיקין
ואין לתרץ דלעיל בהתחילו
בהיתר קודם שהגיע זמן האסור
דהא הסכמת הפוסקים דאפילו
בהתחילו באיסור כדאיתא
בט"ח סימן רל"ב אלא תריץ
כדכתב הר"ן בשם בעל המאור דאין מפסיקין דרישא דאיכא
שהות והך דהכא דליכא שהות ואפי' הכי לרשב"י ודבריו
יותר לעקור התפלה לגמרי : ג ולא יפלה את כליו לאור
הגר דלאור הגר דקתני גבי לא יקרא קאי נמי על לא יפלה
דמפסיק בש"ס : באמת אמרו • פירשו הר"ב בריש פרק
ב' דתרומו' : החזן פירש הר"ב מלמד תינוקות ותרגום רואה
חווה שהוא נריך לראות היאך תינוקות קוראין ועל שם זה
נקרא ש"ן חזן נמ"ש בערוך שגריד לראות היאך יקרא וכו' :
כיוצא בו • פירש הר"ב לעשות הרחקה לעבירה וכתיב
רש"י ולשטתיהו אולי שלא מנו להך דזב וזבה בכלל
הי"ח דברים ומפני כך איצטריך לתנא למתני דכיוצא בו היא
ודמש"ה תני ליה הכא : ד וי"ח דברים גזרו בו ביום •
וכתב הר"ב ואלו הן האוכל אוכל ראשון או שני דתנינן דפ"ב
דטהרות • וכתבו התוספ' אי תנן אוכל ראשון לחוד לא הוה
ידעינן מיניה האוכל אוכל שני ואי תני אוכל שני הוה אמנא
דאוכל ראשון נמי טמויי מטמא כלומר שהתרומה תהיה טמאה
לפסול אחרים במגעה • ומ"ש הר"ב דאף אוכל ראשון לא נעשה
גופו אלא שני לטומאה • כרבי יהושע דמתני' ב' פ"ב דטהרות
וסס מפורש הטעם • ומ"ש הר"ב והשותה משקין טמאים וכו' •
ומקשה ש"ס היינו הך דגזירת אוכלין ומשני מהו דתימא הא
שכיח שאדם שותה עם אכילתו והא לא שכיחא שיהא אוכל
עם שתייתו קמ"ל • וכתבו התוספ' דאוכלין מושקין נמי לא
הוו ידעינן דה"א דוקא מושקין דחמירי אבל אוכל לא פסיל כלל
קמ"ל ומ"ש הר"ב דזו גזירה שלישית ולא חלקה לשתיים כגון
גזירה דאוכלין • כתבו התוספ' משום דממשקין לא שייך
בהו ראשון ושני דלעולם משקין תחלה הוה ואף על גב דלכת'
לא נגזר כמו שאמרו בסמוך דזמנין

דאכיל)

דאכל וכו' שדי משקין וכו' ופסיל להו דנקיט פסיל ולא טמוי
 מנמא דהא קיימא לן משקים נעשו תהלה * אלא משום דאכתי
 קודם י"ח דברים לא גזרו להיותן תהלה * מ"מ בדעתה הוה
 לגזור מיד ע"כ * ומ"ש הר"ב וגזרו על הבא ראשו וכו' ועל טה' *
 וכו' לישנא קטועא היא טה' פירש מה גזרו בו ובסוף מסכת
 זבים תקן להו כדדי לפסולין את התרומה ופסקה הרמב"ם
 בריש פ"ט מהל' אבות הטומאות וכתב שאם נגעו במשקים
 נעשים תהלה וכו' וכתבו התוספות דעל הבא ראשו וכו' ואחר
 שטבל היו בגזירה הפילו כי העריב שמשו פוסל עד שיחזור
 ויטבול דאי לא הכי הרי טבול יום פוסל התרומה כדפירש
 הר"ב בסוף זבים וכדתנן במשנה ה' פ"א דפיר' וכדאיתא הכא
 ב"ש * מדכתיב * ויקרא כב' * וזא השמש וטהר * ועל טהור
 גמור וכו' וכתבו התוספות דנראה לר"י דטבול לא רצו לגזור
 אחר אלא דוקא כגפילה כמו שרגילין להפיל עליהם מים
 שאזובים אחר שטבלו במים סרוחים * ומ"ש הר"ב על ראשו
 ג' לוגין עיין מ"ש בסוף זבים ב"ש דומ"ש הר"ב בגזירה ו'
 שיהו הספרים וכו' עיין בזה במשנה ג' פ"ג דידין ועל הגזירה
 השנויית האוכלים שנטמאו במשקים שהם נטמאו מידים וכו'
 שכל הדברים הטובלים שנטמאו במשקים והלאו גזירה בפני
 עצמה היא דהאכלים שנטמאו במשקים היינו גזירה דכל
 הטובל את התרומה * ועד השתא לא גזירה והא דקאמר
 במשקים הבאים מחמת ידין ה"ה מחמת כל פוסלי תרומה
 והא דקאמר ר"י לר"א פ"ב דטהרות משנה ב' מוליכו שהשני
 גושה שני על ידי משקים ואע"ג דאכתי לא גזירה מ"מ היה
 דעתן לגזור מיד * ועל גזירה ה"ה כלים שנטמאו במשקים
 שנטמאו המשקים בשרץ כתבו אור"י דה"ה דה"ה למנקט
 משקים הבאים מחמת ידין שגם הם מוטמאים כלי לפסול
 תרומה כדאיתא במסכת ברכות פרק אלו דברים ב"ש * א' נוטלי'
 לידים אלא נקט משקים הבאים מחמת שרץ לאשמועינן דאפי'
 הנך לא הוו אלא מדרבנן עכ"ל * וזו היא דעת הראב"ד ברפ"ז
 ובפ"ח מהל' אבות הטומאות ולא זו דעת הרמב"ם ע"ש *
 והר"ב מפרש בהדיא בסוף זבים כהראב"ד וא"ת והשתא גזרו
 על המשקים הבאים מחמת ידין שנטמאו כלים גזירה משום
 משקה דזב וזה * א"כ בגזירה ה' דאכלים יהיו נטמאים
 מהמשקים אמאי יהבי טעמא בגזירה משום משקין דשרץ ותיפוק
 ליה משום משקין דזב וזה * ונ"ל דלא רצו לגזור באוכלין
 משום משקה דזב וזה דאם כן היו צריכין לעשות האוכלין
 ראשון * וכולי האי לא צ"ע לגזור באוכלין * אבל לפי זה
 גזירה דכלים שיהו ראשונים ובסוף זבים כתב הרמב"ם דאזכר
 אלא שניים ושם תירצתי בעינין אחר ומ"ש הר"ב בגזירה
 עשירית דכותים לית להו מדרש זה * עיין בפירושו לרפ"ד
 דנדה * ובגזירה י"א שיהו כל המטלטלים וכו' עיין ברפ"ו
 דההלות ובגזירה י"ב הבורר ענבים וכו' ובפרק עשירי
 דטהרות משנה ב' כתב טעם אחר ותרוויחו ב"ש * דהכא דק"י'
 וע"ש משנה ד' ועד מ"ש שם ברפ"ט ועוד ברפ"ח דההלות
 ובזמנה ט"ד דעכו"ס * ובגזירה י"ז ועל שמן עיין במשנה ו'
 פ"ב דעכו"ס דרבי וכו' דתירו * ומ"ש ועל צנתיקן משקין
 ב"ש פ"ב

י"ח דברים מיייתי להו ב"ש * ואלו הן האוכל אוכל שהוה ראשון
 לטומאה או שני לטומאה גזרו שיהא נעשה גופו שני לטומאה
 ופוסל את התרומה בניגעו ששני פוסל בתרומה הרי אלו שתי
 גזירות אוכל אוכל ראשון ואוכל שני והסוטה ומשקין טמאים
 נעשה ג"כ שני לטומאה ופוסל את התרומה הרי ג' וטעמא
 דגזור בהי דומיין דאכל אוכלין טמאים כפיו ופסיל להו וזמנין
 בפומיה בעוד שהאוכלים טמאים כפיו ופסיל להו וזמנין
 דשתי משקין טמאים ובעודן כפיו שדי אוכלין דתרומה כפיו
 ופסיל להו וגזרו על הבא ראשו ורובו לאחר שטבל מטומאתו
 בזביות במים שאזובים ועל טהור גמור שפלו על ראשו ג'
 לוגין מים שאזובין הרי ה' גזירות וטעמא דגזור טומאה על הכי
 לטומא אדם לפי שהיו טובלין במי מערות סרוחים והיו נותנין
 עליהם אחר כן מים שאזובים להטביר סרחון המים התחילו
 ועשאוים קבע לומר לא מיי המערות * מטהרים אלא המים שאזובים
 מטהרים עמדו וגזרו עליהם טומאה דלמא אתו לכטולי
 חרות מקוה וטבלי בשאזובים * והגזירה הששית שיהא
 הספרים של כתבי הקדש פוסלים את התרומה בניגע שבתהלה
 היו מצטיעין אוכלין דתרומה אלל ס"ת אמרי האי קדש והאי
 קדש כיון דחוי דקא אתי ספרים ליד פסידא שהעכברים
 המזויין אלל האוכלין היו מפסידים את הספרים גזרו שיהיו
 הספרים דהיינו תורה נביאים וכתובים במגן פוסלין את
 התרומה * והגזירה ה' גזרו על סתם ידין שפוסלות את
 התרומה ומפי שהידין עסקניות הן ונגועות בבשרו במקום
 הטנופת ונחלי לתרומה אם יגע בה בידים מזהמות והיא
 נמאסת על אוכליה * והגזירה ח' האוכלין שנטמאו במשקין
 שאותן המשקין נטמאו מחמת ידין שנגעו בהן קודם נטילה
 גזרו על המשקין שנטמאו את האוכלין שכל הדברים הטובלין
 את התרומה מטמאין את המשקין להיות תהלה גזירה משום
 משקין הבאים מחמת שרץ דאשכחן בהן שהן ראשונים
 מדאורייתא והאי דגזור בכל טומאת משקין להיות תהלה ולא
 גזור נמי באוכלין גזירה משום [אוכלין] הבאים מחמת שרץ
 היינו טעמא דאחמור רבנן במשקין שנטמאו המשקין בשרץ שהם
 טומאה שאינן צריכין תיקון הכשר להביאן ליד קבלת טומאה
 כמו האוכלין שצריכין נתינת מים להכשירן לקבל טומאה *
 והגזירה ט' כלים שנטמאו במשקין שנטמאו המשקין בשרץ שהם
 ראשון לטומאה דאורייתא אין יכולים לטמא אדם וכלים שאין
 אדם וכלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה ולא ממשקין
 שנטמאו בשרץ שהם ראשונים ורבנן גזור עליהו שנטמאו כלים
 גזירה משום משקה דזב וזה שהן רוקו ומימי רגלו שהן אב
 הטומאה ומטמאין כלים מדאורייתא * והגזירה י"א שיהיו
 בנות כיתיים נדות מעריסתן כלומר מיום שנולדה שתנוקת
 בת יומא מטמאה בנדה וכותים לית להו מדרש זה וכי חזיין לא
 מפרשי להו הילכך גזור בהו רבנן * והגזירה י"ב שיהו כל
 המטלטלין מביאין את הטומאה בעובי המרדע והוא מלמד
 הבהר ויש בהקפו טפח אבל אין בעוביו טפח ואע"פ שזמנה תור'
 אין אהל פחת מטפח גזרו רבנן כל המטלטלין שיש בהקפן טפח
 שאם ראשן אחד האהיל על המת וראשן אהד על הכלים
 מביאין

דעכוס

מביאין להם טומאת אהל גזיר' אטו מי שיש בעציו טפח שמביא
את הטומאה מן התורה : והגזירה הי' צ' הבזר ענבים לדרך
בגת המשקה היוצא מהן בשעת בצירה מכשירן לקבל טומאה
ואף על פי שהולך לאבוד ולא ניחא ליה גזירה שמה יצזור
בקטנות מוספות דלא ניחא ליה

במשקה היוצא מהן שהרי אינו
הולך לאבוד ומכשיר מן התורה :
והגזירה הי' ג' סיהיו גדולי תרומ'
תרומה ואפי' בדבר שזרעו כלה
כגון תבואה וקטנית גזירה משו'
תרומה טמאה צ"ד כהן שאסורה
באכילה ובא לזרעה וגזור שתהא
בשמה הראשון והרי היא תרומה
שמה חיישין דלמא משהי לה
עד זמן זרעה ואפי' למיכלה
בטומאה : והגזירה הי' ד' מי

שהחשיך לו בדרך נותן ביסו לעכו"ם ולא יטלטלנו פחות פחות
מד"א : והגזירה הט' והי' אין פולין ואין קורין לאור הכר
דתנן במתני' : והגזירה הי' ז' גזרו על פתן של עכו"ם ועל שמן
ועל יינן ועל בנותיהן וכלהו גזרה חדא היא כדאמרי' גזרו על
פתן משום שמן ועל שמן משום יינן ועל יינן משום בנותיהן
ועל בנותיהן משום ד"א כלומר משום עכו"ם : והגזירה הי' ח'
גזרו על תינוק עכו"ם שיהא מטמא בזיבה כדי שלא יהא תינוק
ישראל רגיל אללו במשכב וכור : ה' אין שורין דיו' : סממנים
שעושים ומהם דיו' לכתיבה : וסממנים : וכרשינים ומאכל
בהמה ורגילים לשרות אותן במים תחלה וקורין להם בערבי
כרס"ה ובלע"ז ויז"ש וסברי ב"ש אדם מוזהר על שביבת כלים
כמו על שביבת בהמתו והיינו טעמא דאין נותנין אונין והיינו
טעמא דאין פורשין מזודות ור' הדולק בשבת וקדשה שעל גבי
כירה דמודו בהו ב"ש [בדמפסקר] אפקורי לכלים ושבו אינו
מזוזה על שביבתן : וב"ה מתירין : משנתן המים מבעור' או אפי'
שהן כשורין והולכין בשבת דסברי על שביבת בהמה אד' מוזהר
דאית בה זער בעלי חיים אבל לא על שביבת כלים : ו' אונין
אגודות של פשתן מנופץ ונותנין אותן בתנור ומתלבנים :
שיהבילו : שיתחמוו שיעלה בהם ההבל : ליורה : של צבעים :
אלא כדי שיקלוט את העיין : שיקלוט הצבע מבעוד יום : וב"ה
מתירין : לתתן לתוכו מבעוד יום ומהא קולעת כל הלילה ולא
שרו ב"ה אלא ביורה עקורה יון האש שאם יש תחתיה אש צשב'
אסור גזירה שמה יתה בגחלים וצריך גמי שתהא היורה
סתומה וטוח בטיט גזירה שמה גיס ויהפך בה בשבת ומייב
משום מבשל :

דעכו"ם דף ל"ו ע"ב אייחוד גזרו אבל דרך חיתון מדאורייתא רל"א
מלא תתחתן וכו' כן הוא לדעת הרמב"ם פי"ג מהל' איסורי
ביאה אבל לדעת התוספות אותה סוגיא דלא כהלכתא אלא
דוקא ב' עממין איכא איסור דאורייתא כשבעלה בגיותן :

מלא תקח ובגרותן מלא תתחתן : כ"ס
אבל שאר עממין הכל מד"ס
ומיהו צ"ד של חסמונאי גזרו
כדאיתא התם ולהרמב"ם נמי
משום זנות וכלהו גזרו ועיין משנ'
ד' פרק' ב' דינמות ומ"ש ריש פ"ג
דמכות ב"ס ד' : והקשו תוספ'
מה שייך ליגזור משום דבר אחר
ותירצו דעל ידי שגזרו עליהם
גדות יפרשו מנגעין ולא יעמשו
בזן כל כך : ה' ב"ש אומרים
אין שורין וכו' : כתב הר"ב וגר

ביום ה' בית שמאי אומרים אין שורין דיו'
וסממנים וכרשיני' אלא כדי שישורו מבעוד
יום ובית הלל מתירין : ו' בית שמאי
אומרים אין נותנין אונין של פשתן לתוך
התנור אלא כדי שיהבילו מבעוד יום ולא
את הצמר ליורה א' כדי שיקלוט העיין
ובית הלל מתירין ב"ש אומרים אין פורשין
מצורות חיה ועופות ודגים אלא כדי שיעודו
מבעוד יום וב"ה מתירין : ז' בית

הדולק וכו' בדמפקיר וכו' כלומר ומסתמא מפקיר לכו כיון
שא"א בעינין אחר וכו' מהתוספות והר"ן כתב עוד בשם
הרשב"א דה"ק דלכ' ב"ד מתנה עליהן להפקיר :

וכרשינין פירש הרמב"ם כוסמת' ואין תימה המה שפירש
בעצמו כרסנא בערבי ביזשנה ד' פ"ג דמעשר
שני ובמסנה ט' פרק בתרא דחלה וכתב בשם ירושלמי שאינו
מאכל אדם אלא בשני רעבון וכמ"ש הר"ב עוד ביזשנה ט' פרק
בתרא דתרומות : דבמסנה ג' פ"ד כתב הרמב"ם כרשינין הוא
זרע הנקרא בערבי כרסנה ובלשון הקדש כסות ע"כ שמואלת
למד שהוא סובר שכוסמת אינו כוסמין שחשבו מה' המינין וכן
מה שאנו פותרין כוסמין הוא מאכל אדם אף בשני השבוע :

ו' ב"ש אומרים אין נותנין אונין וכו' : כתב הר"ן דה' הך
פלוגתא לב"ש לא אצטרך דמקמייתא שמשעין לה
אלא משום ב"ה נקטה דסד"א נהי דלית להו שביבת כלים בהא
מודו שיהא יתה בגחלים קמ"ל דלא משום דכיון דאונין של
פשתן קשה להו זיקא לא מגלי להו כדאמר בש"ס :

וב"ה מתירין : וכתב הר"ב בולא שרו ב"ה אלא ביורה
עקורה וכו' גזירה שמה יתה וכו' מבייט רש"י לומר
בישולם ע"כ : וכבר ראית מו"ש הר"ן דבאונין לא שייכה הך
גזירה : ומ"ש שצריך גמי שתהא היורה סתומה וטוחה
מבייט רש"י דכולי האי לא טרח ומדכר ע"כ ודקדקו הפוסקי'
דמדמנריכים שצריך גמי שתהא כתומה ש"מ דאפילו כשהיא
עקורה המגיס בה חייב : ובהך צבא דלמר לא פירש הר"ן
צריכותא ואולי דהואיל וכללינהו המסנה בחדא פלוגתא עם
אונין לא איצטרך למעביד צריכותא : בית שמאי אומרים
אין פורשין מזודות וכו' : כתב הר"ן הך פלוגתא נמי לב"ה
איצטרך דסד"א כי לית להו לב"ה שביבת כלים ה"מ היכא דלא עביד מעש' כי
האוי דלעיל אבל היכא דעביד מעשה כגון אונין ואוהרי
שהפח נקשר ואוחז העוף סד"א דבכה"ג מודו בהו קמ"ל : אלא
כדי שיעודו : וא"ת מנא ידע מתני' יצא החיה וי"ל דצירובלמי
חוקי לה כפורש בחורשין דמזויים שם חיותא ומיירי בענין זה שלא יוכל
ללמוד במזודה אלא א' או ב' דהא מה מועיל שיעודו
מבעוד יום אם יוכל ללוד גם מחשיכה : תוספ' :

חררה עוגת רצפים : שיקרמו תחלת אפייה עושין כמו קרום : פניה : שהם כלפי אויר התנור : כדי שיקרום התחתון : המדובק לחרש התנור דהוא נאפה תחלה קודם שיקרמו הפנים שלפני אויר התנור ובהכי סגיו ואין הלכה כר"א :

החמה עד שיראו שלשה כוכבים הוא בין השמשות שהוא ספק חשיכה עכ"ל . ולכאורה נראה שבה לומר דהרמב"ם מאחר הזמן עד שחשיכה ודאי ולפיכך לא כתב עם השמש דהוה משמע משתקק החמה .

א עירובין א
ב טו"ט ע"ה
ג ט"ו ט"ז ספי"ב
ד ט"ו ט"ז ספי"ב
ה ט"ו ט"ז ספי"ב
ו ט"ו ט"ז ספי"ב
ז ט"ו ט"ז ספי"ב
ח ט"ו ט"ז ספי"ב
ט ט"ו ט"ז ספי"ב
י ט"ו ט"ז ספי"ב
יא ט"ו ט"ז ספי"ב
יב ט"ו ט"ז ספי"ב
יג ט"ו ט"ז ספי"ב
יד ט"ו ט"ז ספי"ב
ט"ז ספי"ג

יא משלשין את הפסח התנורים שלכן טיבן למעלה ומורידין הכלי לתוכו להכי תני משלשין : עם חשיכה . ואע"ג דבעלמא אין זולין כדאמרן הכא שרי דבני חבורה זריון הן ומדכרי אהדדי ולא אתו לחתויי בגחלים : ומאחזין את האור . מעט פעמים של מדורות בית המוקד ולא חיישינן שמא יבואו הכהנים להבעירה ומשתמשך דכהנים זריון הן : בית המוקד לשכה גדולה היתה בעזרה שמיסקין בה מדורה קמיד והכהנים מתחממין עם לפי שהולכים יחפים על הרצפה של שיס :

ולא חררה על גבי גחלים לא כרי שיקרמו פניה מבעוד יום ר' אישור אומר כדי שיקרום התחתון שלה : יא משלשין את הפסח בתנור עם חשיכה . ומאחזין את האור במדורו בית המוקד ובגבולין כדי שתאחזו האור ברובין ר' יהוד' אומ' בפחמין כל שהו : פרק ב במה מדליקין ובמה אין מדליקין אין מדליקין לא בלבשולא בחוסן ולא בכלך ולא בפתילת האידן ולא בפתילת המדבר ולא

השמשות שהו ספק לא גזרו בכל הכי לא דקשה לי לומר כושמלשון המשל' מתבאר לחומר' דמשקיעת השמש אסור הילכך נראה לומר דהכי קאמר לפי שכבר ביאר שזהו ספק וכו' וא"כ לא איכפת בשינוי הלשון דמיון שספק חשיכה הוא משתקק החמה הילכך מ"ש קודם שחשיכה כבר נתן הספק בכלל האיסור וכן ליטעא דמתני' דהכא ודלקמן עם חשיכה היינו עם תחלת חשיכה וכדמוכח בהדיא במשנה דסוף פ"ב ומסתמא הכי נמי דכותה ועיין מ"ש שם בס"ד . ומעשה הואיל ואין בכך כלום ניחא ליה להרמב"ם למנקט דגינא דלעיל נמי עם חשיכה כי היכא דבהך משנה ודלקמן נקט בהגא נמי בלישניה עם חשיכה . ואכתי לא ידענא טעמא במשנה . ובוד ק"ל אמאי נקט כלל עם חשיכ' בהך מתני' דהכא דלאיסורא כמו דלא נקט בכלהו דבי' שמאי דלאיסורא . ועוד דלנקטיה ברישא [בזין] אין זולין וכו' והוה ניחא קצת משום דאמונא דמשום דבמתני' דלקמן דהתירא בעי למינקט : להכי נקטיה נמי הכי דהוי דומי דלילית פסח דלק : רבי אישור אומר וכו' . פסקו הר"ב והרמב"ם דאין הלב' כמותו ובספרי הרמב"ם שלפני האוגיד פסק כמותו וכתב שסובר דלפרושי קאתא ועיין מ"ש בסוף בכורים ועוד כתב טעם אחר אבל הר"ן כתב דר"ב"י היא וקיימא לן דמשנתו קב ונקי :

יא ומאחזין את האור כתב הרמב"ם השיקר מאחזין את האור ע"כ . אולי מפני שלא נמצא בכתוב בתראות היו"ד כי שנים הם בכתובים מהבלין הכבד האחד באיוב כ"ו מאחז פני כסא והב' בד"ה ב'ט' וכבש בזהב לכסא מאחזים . אבל כפי הדקדוק הנה מאחזין בהתראות היו"ד הוא מבנין הפעיל בתשלומו : רבי יהודה אומר בפחמין והר"ב העתיק חף בפחמין וכן הוא בירושלמי כינו מתניתין חף בפחמין והר"ב פסק כמותו דלא כהרמב"ם . וכ"פ הטור בסימן רנ"ה וכתב בכ"מ ספ"ג מה"ש דמשמע ליה דאינו חולק על תנא קמא אלא מוסיף על דבריו וכך הם דברי רבי ירוחם עכ"ל . ואין להקשות מדלא נקט אומר רבי יהודה שהרבה נמצאים כיוצא בו וכתבתים בסוף מסכת ביכורים בס"ד :

וזבגולין . ריך אדם להבעיר מדורתו מבעוד יום כדי שתאחזו האור ברובה וכמה רובה כדי שתהא שלהב' עולה מאיה ואינה לריכה לקמין דקין תחמיה להבעירה : חף בפחמין כל שהוא כי היכי דמדורות בית המוקד מקילינן בבית המוקד לכהנים כמו כן במדורות פחמין מקילינן לכל אדם וא"כ להאחיז בו האור אלא כל שהוא שאין דרכה להיות כבה והולכת ולא אתו לחתויי בהו והלכה כר' יהודה דליכא מאן דפליג עליה :

פרק ב במה מדליקין . נר של שבת צונה עושין פתילו ושמינין להדליק : לא בלכס . כוין צמר יש בארו בין הקליפה לעץ וקריו לכס : בחוסן . פשתן שאינו מנופץ : בכלך . פסולת של משי : בפתולה האידן . כוין צמר יש [בערבה] בין הקליפה לעץ : בפתילת המדבר . עלי עשב ארוך שגדלין אותם ומדליקין בהן : בירוקא

באחזות היו"ד כי שנים הם בכתובים מהבלין הכבד האחד באיוב כ"ו מאחז פני כסא והב' בד"ה ב'ט' וכבש בזהב לכסא מאחזים . אבל כפי הדקדוק הנה מאחזין בהתראות היו"ד הוא מבנין הפעיל בתשלומו : רבי יהודה אומר בפחמין והר"ב העתיק חף בפחמין וכן הוא בירושלמי כינו מתניתין חף בפחמין והר"ב פסק כמותו דלא כהרמב"ם . וכ"פ הטור בסימן רנ"ה וכתב בכ"מ ספ"ג מה"ש דמשמע ליה דאינו חולק על תנא קמא אלא מוסיף על דבריו וכך הם דברי רבי ירוחם עכ"ל . ואין להקשות מדלא נקט אומר רבי יהודה שהרבה נמצאים כיוצא בו וכתבתים בסוף מסכת ביכורים בס"ד :

מדליקין לא בלבש וכו' . פירש הר"ב א"כ שחא יניח הנר ויזא ואין קיימ' ל דנר של שבת חובה . ש"ס . ובפירוש הרמב"ם כתב מצוה ונראה שהוא ט"ס . וכן במיבורו רפ"ה כתב חובה וביאר ואמר שאינו רשות בידו להדליק ושלא להדליק ולא מצוה שאינו חייב לרדוף אחריה אלא חובה וחייב לרדוף אחריה שיעשנה זו"ל רש"י . דף כ"ה ע"ב (חובה) . כבוד שבת הוא שאין סעודה חשובה אלא במקום אור כעין יומא בפרק ב' דיומא ע"כ . והכי אמרינן התם ותונח משלום נפשי (איבה) אומר רבי אבהו זו הדלקת נר בשבת ופירש"י הדלקת נר בשבת דלא ה"ל ממה להדליק ובמקום שאין נר אין שלום שהולך ונכשל והולך באפילה ע"כ : בכלך פירש הר"ב פסולת של משי . מסיים רש"י העשוי ככזעים והוא בית התולעת . וע"ל בפירוש משנה ב' פרק ט'

ספ"א

דמסכת

דמסכת כלאים והרמב"ם בפ"ה מה"ש כתב משי סתם :
ולא בשמן שריפה מ"ש הר"ב דכתיב והנותר ממנו עד
בקר ודרשין וכו' דלעיל מיניה כתב ולא תותרו ממנו
עד בקר והנותר וגו' . אלא הכי קאמר לא תותרו ממנו עד

א"ת דה"ל שריפה
ב"ד
ב"ה
ד"ה
ה"ה
ו"ה
ז"ה

בקר והנותר ממנו באותו בקר
שהוא בקר ראשון עד בקר שני
וכו' ובמסנה' פרק ז' לפסחי
מפרש הר"ב בע"א ולא קשיא
דהך דהכא תנא דבי חזקיה והך
דהתם רב אשי אמר . ומ"ש
הר"ב והוא הדיון לכל שאר
קדשים הטעוין שריפה וכתבו
התוספות וה"ל הואיל ובקר שני
אמר רחמנא היאך ולפינן דאין
שריפת קדשים ב"ט דהא אפי'
בליל מוצאי י"ט נמי אין שורפו
וא"כ גזירת הכתוב הוא לשרוף
בבקר שני . וי"ל [דהא] דאין
שורפין בלילה היינו מסוס
דהקפיד הכתוב שלא לשרוף
קדשים בלילה כדאשכחן בשלמי
דאין נאכלין לאור ג' ואפי' הכי

אין נשרפים אלא ביום ג' כדדרש ריש פסחים ע"כ . ועיין
עליו במסנה' ג' פ"ז דסקלים ובמסנה' ז' פרק ה' דזבחים והא
דאמרינן בתרומה דאין שורפין ביום טוב פירשו בתוס' דגזירה
היא דגזרו תרומה אטו קדשים אבל לא דילפינן תרומה מקדש'
דשאי קדשים שאין נהנין כשריפתם . משא"כ תרומה טמאה
דיתנה להדלקה כדתנן בסוף מסכת תרומות :
ב' בשמן פקועות . פירש הר"ב דלעת מדברית ועוד לו
פירוש אחר בס"פ י"ז דכלים ובמסנה' ד' פרק ג'
דעוקלין :

בירוקה שעל פני המים . כמין נמר שגדל בדופני הספינה
ששהתה זמן מרובה במים . עד כאן פסול פתילות מאכל ואילך
פסול שמנים : לא זופת ולא בשעוה . שלא יתן זפת נמוס ושעוה
כתבת בגר במיקום שמן וידליק אבל לעשות כמין פתילה ארוכה
שרגילין לעשות משעוה שרי :

ולא בירוקה שעל פני המים ולא בזפת ולא
בשעוה ולא בשמן קיקולא בשמן שרפה
ולא באליהולא בחלב . נחום המדי אומר
מדליקין בחלב מבושל . וחכמים אומרים
אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין
מדליקין בו : ב' אין מדליקין בשמן שרפה
בי"ט . רבי ישמעאל אומר אין מדליקין
בעטרן מפני בכבוד השבת . וחכמים מתירין
בכל השמנים בשמן שומשמן בשמן אגוז
בשמן צנונות בשמן דגים בשמן פקועות
בעטרן ובנפט . ר' מרפון אומר אין מדליקין
אלא בשמן זית בלבד : ג' "כל היוצא מן
העץ אין מדליקין בו אלא פשתן .
וכל

לן דגור של שבת חובה : ולא בשמן שריפה . שמן של תרומה
שנטמא . ואמאי קרו ליה שמן שריפה הואיל ולשריפה עומד
שהרי אסור באכילה . וביום טוב שחל להיות בע"ש עסקין .
שכשמדליק הגר מבעוד יום נמצא שורף שמן טמא של תרומה
צ"ט . ואן קי"ל אין שורפין קדשים ביום טוב דכתיב (שמו"ב)
והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו ודרשין קרא הכי 'והנותר'
ממנו עד בקר ראשון . עד בקר שני עמוד ותשרפו שאין
שורפים הנותר ב"ט . והוא הדיון לכל שאר קדשים הטעוים
שריפה . וחכמים אומרים אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין
מדליקין בו . ותנא קמא נמי אמר ולא בחלב כל בחלב במשמע .
אלא איכא בין חכמים לתנא קמא דחד מנייהו סבר דשרי להדליק בחלב
מבושל כשמערב בו שמן כל שהוא וחד אחר אפי' על ידי
תערובת שמן . ולא נתברר לחכמי הש"ס מ"י משניהם האוסר ומי המתיר והלכה כחכמים : ב' אין מדליקין בשמן שריפה
ביום טוב . טעמא דמתניתין דלעיל קאמר מה טעם תנן ולא בשמן שריפה לפי שאין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב שאין
שורפין קדשים ביום טוב : אין מדליקין בעטרן . פסולת של זפת וריחו רע ביותר ומיהו נמשך אחר הפתילה יותר מן הזפת
מפני שהוא רך . הילכך אלמלא מפני כבוד שבת הוי מדליקין בו : שומשמן . כך שמו בערב' והוא זרע דק מתוק ובארץ
ישראל ממנו הרבה : שמן צנונות . שמן היוצאת מזרע צנון : פקועות . דלעת מדברית : לפט' מין זפת הוא ולבן וריחו רע
והלכה כחכמים שמדליקין בכל השמנים חוץ מאותן הפסולות שנמנו לעיל דמתניתין וחוץ משמן אפרסמון ונפט לבן שכל אחד משני
אלו השמנים הוא עץ ושורף מזוישוקן שמא יטמנו וי"א . ועוד יש טעם אחר לאסור בשמן אפרסמון גזירא שמא יסתפק ממנו
מפני חשיבותו וקיימא לן הנותן שמן בגר חייב משום מצעיר . והאסתפק ממנו חייב משום מכבה : ג' כל היוצא מן העץ
אין מדליקין בו . לעשות ממנו פתילה אלא פשתן דאקרי עץ כדכתיב (יהושע ב') ותטמנס בפשתי העץ ואפי' מדליקין בפתילה
שטושין ממנו וקצבוס ונמר גפן לאו יוצאין מן העץ נהו אלא מיני זרע הן הילכך מדליקין בהן ופשתן נמי מין זרע הוא ולא איצטר'
לרבויה אלא משום דאקרי עץ . (דכתיב ותטמנס בפשתי העץ) שאינו מטמא טומאת אוהלים . אם עשה מהן אהל והמת תחתיו
הוי כשאר בית ואינו טעון הזאה וטבילה דאהל עצמו אינו מקבל טומאה אלא כלים שתחתיו : אלא פשתן . שהאהל עצמו טמא
כדכתיב (במדבר יט) והזה על האהל וילפינן אהל ממשכן דכתיב ביה (שמות ט) ויפרוש את האהל על המשכן ולא היה באהל משכן
דכר יוצא מן העץ אלא פשתן כדכתיב (שם ב') עשר יריעות שש משור :

שקפלה

שקפלה כדרך שגודלין הפתילות : הבהנה על השלשבת כדי שתהיה מחורבת ומדליק יפה ובבגד שיש בו שלש אנבעות על שלש אנבעות מנוממות עסקינן : שזאה היא דקפולה אינו מבטלה מתורת בגד האילול ולא הבהנה : טהורה היא

ד אפילו היא אחת השפופרת רש"י : ורבי יהודה מתיר עיין משנה ג' פ"ק דפסחים : אבל אם חברה היוצר מתחלה פירש הר"ב וה"ה אם חברה בע"ה בסיד וכו' בש"ס ומאי יוצר כעין יוצר שחברה שפיר :

דקפולה בטלה מתורת בגד והיא כאלו אין בה ג' על ג' וכל פתית מג' על ג' טהור מלמלא לה בנגעים ולא בטומאת מת : ואין מדליקין בה ביום טוב שחל להיות בע"ש עסקינן דשיך ביה איסור מוקצה ואין עסקינן בשברי כלים ששברו בו ביום דהוה להו נולד אבל בכלים חסידין דהא חוו לטלטול ודכוילי עלמא אית להו צריך המדליק להדליק רוב יאוצא מן הפתילה חוץ לנר קודם שישלק דיוו הילכך טעמא דר"א דאמר אין מדליקין בה קסבר קפולה לא בטלה מתור' כלי וכו' הדליק בה פרתא כיון דג' על ג' מנוממות היו הוה ליה שבר כלי דפחות מג' על ג' לאו כלי הוא וכו' מדליק בידים

וכל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אוהלים אאפשתן פתילת הנר שקפלה ולא הבהנה רבי אליעזר אימר טמאה (גמ' היא) ואין מדליקין בה רבי עקיבא אומר טהורה ומדליקין בה : ד' לא יקרב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה על פי הנר בשביל שתהא מנוממת אפי' היא של חרס ורבי יהודה מתיר אבל אם חברה היוצר מתחלה מותר מפני שהוא כלי אחר : לא ימלא אדם קערה של שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת ורבי יהודה מתיר : ה' המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני גוים מפני לסמים מפני רוח רעה ואם

לא ימלא וכו' הק' צריכותא סכתב הר"ב בש"ס ניהו ואיכא למידק דאכתי תקשה דליתני חרס דנאויס וקאסרי רבנן וקערה דמפסיק ומתיר רבי יהודה ולסתוק מצילה דמדאסרי רבנן חרס דנאויס כ"ש דאסרי ביצה דלא נאויס ומדשרי ר"י לקערה דמפסיק כ"ש דשרי ביצה דלא מפסיק וי"ל דלר"י איצטריך שפיר דאף ע"ג דקערה מפסיק איכא כמי סימנא אחר להיתר משום שהפתילה נתונה בה ומשה גדיל מינה אבל ביצה אע"ג דלא מפסיק הואיל ואין הפתילה בתוכה ולא מאיס אינא מודה ר"י דנגזור צריכא ובפירוש הרמב"ם כתב סברא דמשום חיבור שיש בין הקערה והנר ה"א דמודה ר"י דאסור ולהכי איצטריך למתני פלוגתא דקערה : וגירס' הש"ס שלפנינו איינה כן אלא כמ"ס הר"ב אבל קערה דמיפסקא אינא מודה לרבנן ואולי דהרמב"ם גורס דמפסקא ומפרש דמחומר כמו ספקא בבבב דספ"ז דכלאים וכיפוק גפנים דמשה ה' פ"ק דערלה : והסברא לאסור יותר שאם יסתפק אח"כ ממנו הרי הוא קרוב יותר שיתסייב משום מכבה : ולהרמב"ם כמי איכא למימר דאף ע"ג דאי לא תני קערה ה"א דר"י מודה לאיסור משום הפתילה שבו הסתא דתני ליה דמתיר בקערה אי לא תני ביצה ה"א איפכא דדוקא קערה שרי דבדיל מינה שרואה הפתילה שנתונה בתוכה : ה' בחזם על הנר וכו' כשהוא חס על הנר כן ל' הר"ן ובפירש"י דף ל"א ע"ב כתוב כי חס וזה קרוב לדברי הר"ן דכי משמש בל' דהא ואפשר דמשמש בש"ס בל' אי

להשלים רוב היוצא נמצא שמדליקה בשבר כלי ששבר ביו"ט דכי אמרינן מסיקין בכלים דוקא שלא יגע בו אחר שיפחת ורבי עקיבא אומר מדליקין בה קסבר קפולה בטלה מתור' כלי מכו קפלה מעי"ט דאין גודלין פתילה ביו"ט ונינא שאין כאן שבר כלי ששבר ביו"ט הילכך מדליקין בה והלכה כר"ע : ד' שפופרת של ביצה הקליפה הקשה עליונה שהביצה מונחת בתוכה : בשביל שתהא מנומ' טפה טפה לתוך הנר וטעמא גזירה שזא יסתפק ממנו וכיון שהצרכו לנר חייב משום מכבה : ואפילו היא של חרס דמאוס אפילו הכי גזרינן שכיין שאין הפתילה הדולק' בתוך הכלי שיש בו השמן אפי' לאסתפוקי ויניה דסבר אין כאן משום מכבה : ורבי יהודה מתיר דלא גזר דילמא אפי' לאסתפוקי מיניה שהרי הוא רואה השמן נוטף על הפתילה שתתקין : אם חברה היוצר מתחלה כו' והוא הדיון אם חברה בעל הבית בסיד או בחרסי מערב שב' ליכא למיחש דמשום אסורה דשב' גדיל מיניה : ויתן ראש הפתילה שבו יאוצא מן הכד לשאוב השמן ומשך דרך הפתילה לראש הדולק ואשמעינן מתניתא פלוגתא דר"י ורבנן בשפופרת של ביצה ובחרס ובקערה דאי אשמעינן שפופרת של ביצה בהא קאמרי רבנן דכיון דלא נאויסא אפי' לאסתפוקי מינה אבל של חרס דמאוס אינא מודה לרבנן ואי אשמעינן הכי קאמר ר"י אבל בהכח אינא מודה להו לרבנן ואי אשמעינן הכי קאמר ר"י מפני שהשפופרת של ביצה והחרס מונחים בתוך חלל הנר למעלה ולא מפסיק מידי בין הנר וביניהם וליכא למגזר שזא יסתפק דבדיל פיגיה אבל בקערה דמפסק' שהרי אכל הנר מונח' ויש כאן הפסק וליכא למימר גופיה הוא אינא מודה דנגזור ואי אשמעינן כההיא בההיא קאמרי רבנן אבל בהכח תרתי מודו לר"י צריכה והלכה כחכמי' : ה' מפני עכו"ם כגון פרסיות שאין מניחין להדליק אור ביום אידם אלא בבית עכו"ם שלהם : מפני לסמים שלא יראו שיש שם אדם ויבא עולין : מפני רוח רעה השורה עליו וכשאינו רואה נוח לו ורמב"ם פירש רוח רעה מין ממוני החולי הנא לבעלי המרה השמורה שלא ימותו אלא כשישבו בחשך ובסתרה מבני אדם

הרמב"ם כתב סברא דמשום חיבור שיש בין הקערה והנר ה"א דמודה ר"י דאסור ולהכי איצטריך למתני פלוגתא דקערה : וגירס' הש"ס שלפנינו איינה כן אלא כמ"ס הר"ב אבל קערה דמיפסקא אינא מודה לרבנן ואולי דהרמב"ם גורס דמפסקא ומפרש דמחומר כמו ספקא בבבב דספ"ז דכלאים וכיפוק גפנים דמשה ה' פ"ק דערלה : והסברא לאסור יותר שאם יסתפק אח"כ ממנו הרי הוא קרוב יותר שיתסייב משום מכבה : ולהרמב"ם כמי איכא למימר דאף ע"ג דאי לא תני קערה ה"א דר"י מודה לאיסור משום הפתילה שבו הסתא דתני ליה דמתיר בקערה אי לא תני ביצה ה"א איפכא דדוקא קערה שרי דבדיל מינה שרואה הפתילה שנתונה בתוכה : ה' בחזם על הנר וכו' כשהוא חס על הנר כן ל' הר"ן ובפירש"י דף ל"א ע"ב כתוב כי חס וזה קרוב לדברי הר"ן דכי משמש בל' דהא ואפשר דמשמש בש"ס בל' אי

אפי"ן פ"ט ספ"ג

ע"י רבד ספ"ט

ד' כ"ט : פסחים

יא' מ"י פ"ה

ט' ס' ט"ז ספ"ט

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

ס"ה ס"ה

[2]

ב 2 ואם

הנרות אין אומרים לעכו"ם להדליק: אבל מעשרים את הדמאי ולא דמי למתקן דרוז עמי הארץ מעשרין הן: ומערבין ערובי חרות דחומרא בעלמא הוא אבל לא ערובי תחומין דיש להם סוף וקראי: וטומנין את החמין בדבר שאינו מוסיף

הכל דאלו בדבר המוסיף הכל אפילו מצע"י אסור וטעמא דטומנין את החמין בין השמשות בדבר שאינו מוסיף הכל שלא אסרו להטמן את החמין בשבת ענינו בדבר שאינו מוסיף הכל אלא גזירה שמה יוצאה קדרתו שנלטגנה ורתחנה בלחור ומנא מבשל בשבת ובין השמשות ליכא לחזור בהי דמתס קדרות בין השמשות ורתחות קולכא לתיחש שמה נלטגנה ורתחנה הולך

טומנין את החמין בין השמשות אע"פ שאין טומנין בשבת: **פרק ג בירה** מקום עשוי בארץ כדי שפיתת שתי קדרות והאש עיברת תחת שתי

הקדרות: בגבא: עלים דקיס כקש שגוצין מן השדה: נותנים עליה תבשיל: מערב שבת להשהותו שם בשבת: בשבת: פסולת של זמים ושוממין לאחר שהוציאו שונן: לא יתן מע"ש כדי להשהותה שם בשבת: עד שיגרוף הגחלים ויזיחם מן הכירה: או שיתן האפר: על גב גחלים לכסותם וללכנס וטעמא גזירה שמה יתה בגחלים בשבת כדי למהר בשולו ודוקא בתבשיל שלא בשל כל זכרו או אפילו בשל כל זכרו ומצטמק ויפה לו הוא דגזרינן שמה יתה אבל תבשיל שלא בשל כלל או בשל כל זכרו ומצטמק ורע לו מותר להשהותו על גב כירה אף על פי שאינה גרופה וקטומה ולא חיישינן שמה יתה הואיל והסיח דעתו ומנו וכן תבשיל ששכל כל זכרו והשליך בתוכו אבר חי סמוך לבין השמשות נעשה הכל כתבשיל שלא בשל כלל שהרי הסיח דעתו ומנו: בית שמאי אומרים: מים חמין נותנין על גבי כירה לאחר שגרף דלא צריכי לבשולי וליכא למגור שמה יתה: אבל לא תבשיל: אע"פ שגרף שא"ל לגרוף כל הגחלים עד שלא ישאר שם נינוץ אחד ואתי לחתויי תאחר דניחא ליה בבשוליה: בית שמאי אומרים נטלים וכו' אפילו חמין דשרינן להשהו' על גבי כירה גרופה ושנתן את האפר לאחר שנטלן אין מחזירין דמחזי כמבשל בשבת: וכו' אומרים: בין חמין בין תבשיל יכולין להחזיר לאחר שנטלן ולא שרו ב"ה להחזיר אלא בעודן בידו שלא הגיחן על גב דבר אחר

גזרו לדבר מצוה אפילו הכי אסור בתחומין: ומיהא קשיא למה החמירו: וכו' דמהך טעמא גופיה שכתב הר"ב דסמכו לתחומין אקראי: ומש"ה עשאוהו לענין זה של תורה שגזרו עליהם בין השמשות ולא שויגהו רבנן בכלל שאר שבות וזיבו דוקא לענין

התהלת הנחת העירוב אמרו כן

אבל לא לשאר דברים כדלקמן

פ"ג דעירובין שהזכרתי ועוד

לרש"י והרמב"ם והטור אם עירב

בין השמשות עירובו עירוב ועיין

במגיד ככ"ד מה"ש ופ"ו מהלכות

עירובין: ועיין בפ"ג דעירובין

משנה ב': וכו' ובגין את החמין

שפי"הר"ב דל"ו בדבר המוסיף הכל

וכו' עיין ברפ"ד ומ"ש שם בס"ד:

פרק ג בירה פי' הר"ב:

מקום עשוי

בארץ וכו' וכ"כ הרמב"ם בפירושו והיה להם לפרש שנעשה

מחרס וכדמוכח בכמה מקומיו ומהם פ"ה דמסכ' כליל ולהלן כי

היכי דלא נעשה לומר שהוא רק חפירה בארץ:

בקש עיין רפ"ט דב"מ בס"ד: לא יתן עד שיגרוף:

פירש הר"ב מערב שבת כדי להשהו' וכו' והא דתנו

בר"פ דלקמן והביאו הר"ב בס"פ דלעיל דאין טומנין בדבר

המוסיף הכל אפי' מצע"י והכא אפי' גרף וקטס ודאי דמוסיף

הוא: ס"ל להר"ב כתיב' וסיעתם דהכא לאו בהטמנה חיירינן

אלא בשהיו כגון שהקדרה יושבת על כסא של ברזל וכו' ואלא בו

או שהיא תלויה באצנים שאין שולי הקדירה נוגעים בגחלים

ומש"ה כל שגרף וקטוס דאיכא היכרא שמשלק דעתו מלהתו'

בגחלים שרי והיינו דבטעמא שכתב הר"ב גזירה שמה יתה

לא הזכיר דמוסיף הכל כמ"ש רש"י משום דהכא ל"ש לן בין

אינו מוסיף הכל למוסיף הכל ומה שפי"הר"ב דוקא תבשיל

שלא בישל כל זכרו או אפי' בישל כל זכרו ומצטמק ויפה לו

הוא דגזרינן שמה יתה והיינו כדעת הר"ף וסיעתו דכל

שהתחיל להתבשל בין שלא הביע למאכל בן דרוסאי בין שהגיע

ואפי' נתבשל כל זכרו אלא שהוא מצטמק ויפה לו אסור: והא

דתנן בספ"ק אין צולין וכו' אלא עד שיצולו מצע"י ופי' הר"ב

דכמאכל בן דרוסאי סגי ותו לא חיישינן שמה יתה ועוד

דהכא בלא בישל כלל שרי והתם אין צולין: כבר תירצו

העוסקים דהא דהכא שרינן בבשר חי ה"מ בקדירה שאינה

ממחרת להתבשל ומסיח דעקו ומננה עד למחר ולא חיישינן

שמה יתה אבל בצלי שאכל האש שומהר לצלות ואפשר לו

לצלות שיהא ראוי בעוד לילה לא מסיח דעתו מיניה ואתי

לחתויי ומה"ט נמי כי נצלה כמאכל בן דרוסאי שרי דלא חייש

למחר וכו' דבלא בישל כלל מסיח דעתו כעומר עד

למחר וכל הלילה יכול להתבשל בלא חיתוי:

אומרים אף מחזירין: כתב הר"ב ולא שרי וכו' אבל לאחר שהגיחן וכו' אסור אפילו לבית הלל: דהוי כמטמין

לכתחלה: אגב ריהטא משריך ונקט לשון רש"י דמפרש למוליה פרקין בהטמנה: דאלו לפי מה שמדך הוא ופירש

ו' לו: חיי"פ
ח"ה שבת טוסע
פ"ה ס"ה דג"ב
ס"ה פ'

)(

לפרקין

לפירקין כדעת המפרשים ליה דשהייה לא דהטמנה כדתיבנא לעיל הוה ליה למנקט דהוי כמשה לכתחלה בשבת : ב תנר פירושו כתבתי בריש פ"ב דב"ב : לא יתן וכו' וגריפה וקטימה לא מעלה ולא מוריד והלכך כל דשרי דאינו גרוף ואינו קטום כגון תבשיל שלא בשל כלל וכו' כדלעיל אפי' בתנור נמי שרי והלכך לא שייך נמי פלוגתא

מ"א : ע"כ
ב"ב : ע"כ
ש"ס : ע"כ
ש"ס : ע"כ
ש"ס : ע"כ
ש"ס : ע"כ
ש"ס : ע"כ
ש"ס : ע"כ
ש"ס : ע"כ
ש"ס : ע"כ

דמחזירין לא בדרוף וקטום ובתנור לא מהני גרוף וקטום כלל הר"ן : ג בצד המיחם מ"ש הר"ב שמתחמם בו ע"ג האש : אע"ג דהכא לא תנא שפיהו כדלקמן בשנה ה' אפי' אינו ר"ל שעשאו הוא על האש והוה שאמר הרמב"ם ותשאר חמה אחר שורידהו מן האש ולא בא הר"ב לומר אלא שיה המיחם מן האש יוחם ולא מן החמה ולהרמב"ם שפי' פינהו דלקמן שחסר ממנו יוקצת מים ניחא שפיר דלא תני הכא שפיהו : בשביל שתתגלגל

אבל לא מחזירין וב"ה אימרים אף מחזירין : ב תנור שהסיקוהו בקש ובגבבא לא יתן בין מתוכה בין מעל גביו כופח שהסיקוהו בקש ובגבבא הריזה ככיריים כנגפת ובעצים הרי הוא כתנור : ג אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרין ור' יוכי מתיר ולא יטמיננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה : ד מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סלון של צונן לתוך אמה של חמין אמרו להן חכמים אם בשבת בחמין שהוחמו בשב' אסורין ברחיצ' ובשתיה : כיום טוב בחמין שהוחמו ב"ט אסורי' ברחיצה ומותרין בשתייה מוליאר הגרוף שותין הימנו בשבת אנטיכי

אבל לאחר שהניחון בקרקע או ע"ג דבר אחר ואסור להחזירן אפי' לב"ה דהוי כמטמין לכתחלה בשבת : ב תנור יתמוך שר למעלה ורחב למטה נקלט חומו לתוכו פפי מכירה ואפי' הסיקוהו בקש ובצבצבא חיישינן שמא יתהה דלעולם אינו מסיח דעתו ממנו : בין מעל גביו לסמוך אלל דופנו : כופח עשוי ככירה אלל שארכו כרחבו ואין בו אלל מקום שפיתת קדרה אחת והאש עוברת תחתיה והכלו רב מהכל הכירה שהכירה פתוחה מלמעלה שיעור שתי קדרות : והכופח אין פתוחה אלל שיעור קדרה אחת ופחות מהכל התנור : ג אין מותנים בשבת ביצה בצד המיחם : קומקום של חשת שמחממים בו המים ע"ג האש : שתתגלגל שתללה קצת עד שתא מגולגלת כלומר משורבת : ולא יפקיענה בסודרין לא ישדרכה על סודר שהחם בחמה כדי שתללה בו דגרינן תולדות חמה אטו תולדות האור : ור' מתיב"ס דבר לא גוריקת תולדות חמה אטו תולדות האור ואין הלכה כר' יוסי : לא יטמיננה בחול ובאבק דרכים : שהוחמו מכת החמה ובהא לא שרי' יוסי דגור חול אטו רמץ הואיל ותרווייהו דרך הטמנה אחי למימר מה לי רמץ מה לי חול א"י גזר ר"י שמא יזין עפר ממקומו שמא לא יהא שם חול עקור ככל הכורך אחי לאחזי עפר הדבוק והווי תולדה דחורש : ד סלון צנור שממשיכין המים לתוכו והיה אגתו צנור משוקע בחמין טבריא ומתחמם מכת אוחס המים החמים וכשהיו המים לוננין נמשכין ותוכו מתחממן באותו סלון שנתחמם בתוך חמי טבריא ואמרו חכמים שהמים שנמשכו באותו צנור בשבת דינם כדיו חמין שהוחמו בשבת שאסורים לרחוץ בהן אפי' אבר קטן ואסורי' אף בשתיה והמים שנוצרין בו צ"ט דינם כדיו חמין שהוחמו צ"ט שאסורים לרחוץ בהם כל הגוף אבל מותר לרחוץ בהן ידיו ורגליו ומותרין בשתיה והלכה כחכמים וחזרו בהם אנשי טבריא ושברו את הסלון : מוליאר פירשו בש"ס מים מצפנים ובחלי' מצחון והוא כלי שיש לו בית קבול קטן אלל דופנו מצחון מחובר לו ומותנים שם בחלים והמים בקבולה גדול ואם גרפיהו מן החלים מצע' שותין מן המים שבקבולו הגדול בשבת ואע"פי שהוחמו קצת מחמת כלי לפי שאינו מוסיף הכל לא משמר ומקיי' חוס שלהם שלא יטמנו :

האור ואין הלכה כר' יוסי : לא יטמיננה בחול ובאבק דרכים : שהוחמו מכת החמה ובהא לא שרי' יוסי דגור חול אטו רמץ הואיל ותרווייהו דרך הטמנה אחי למימר מה לי רמץ מה לי חול א"י גזר ר"י שמא יזין עפר ממקומו שמא לא יהא שם חול עקור ככל הכורך אחי לאחזי עפר הדבוק והווי תולדה דחורש : ד סלון צנור שממשיכין המים לתוכו והיה אגתו צנור משוקע בחמין טבריא ומתחמם מכת אוחס המים החמים וכשהיו המים לוננין נמשכין ותוכו מתחממן באותו סלון שנתחמם בתוך חמי טבריא ואמרו חכמים שהמים שנמשכו באותו צנור בשבת דינם כדיו חמין שהוחמו בשבת שאסורים לרחוץ בהן אפי' אבר קטן ואסורי' אף בשתיה והמים שנוצרין בו צ"ט דינם כדיו חמין שהוחמו צ"ט שאסורים לרחוץ בהם כל הגוף אבל מותר לרחוץ בהן ידיו ורגליו ומותרין בשתיה והלכה כחכמים וחזרו בהם אנשי טבריא ושברו את הסלון : מוליאר פירשו בש"ס מים מצפנים ובחלי' מצחון והוא כלי שיש לו בית קבול קטן אלל דופנו מצחון מחובר לו ומותנים שם בחלים והמים בקבולה גדול ואם גרפיהו מן החלים מצע' שותין מן המים שבקבולו הגדול בשבת ואע"פי שהוחמו קצת מחמת כלי לפי שאינו מוסיף הכל לא משמר ומקיי' חוס שלהם שלא יטמנו :

האור ואין הלכה כר' יוסי : לא יטמיננה בחול ובאבק דרכים : שהוחמו מכת החמה ובהא לא שרי' יוסי דגור חול אטו רמץ הואיל ותרווייהו דרך הטמנה אחי למימר מה לי רמץ מה לי חול א"י גזר ר"י שמא יזין עפר ממקומו שמא לא יהא שם חול עקור ככל הכורך אחי לאחזי עפר הדבוק והווי תולדה דחורש : ד סלון צנור שממשיכין המים לתוכו והיה אגתו צנור משוקע בחמין טבריא ומתחמם מכת אוחס המים החמים וכשהיו המים לוננין נמשכין ותוכו מתחממן באותו סלון שנתחמם בתוך חמי טבריא ואמרו חכמים שהמים שנמשכו באותו צנור בשבת דינם כדיו חמין שהוחמו בשבת שאסורים לרחוץ בהן אפי' אבר קטן ואסורי' אף בשתיה והמים שנוצרין בו צ"ט דינם כדיו חמין שהוחמו צ"ט שאסורים לרחוץ בהם כל הגוף אבל מותר לרחוץ בהן ידיו ורגליו ומותרין בשתיה והלכה כחכמים וחזרו בהם אנשי טבריא ושברו את הסלון : מוליאר פירשו בש"ס מים מצפנים ובחלי' מצחון והוא כלי שיש לו בית קבול קטן אלל דופנו מצחון מחובר לו ומותנים שם בחלים והמים בקבולה גדול ואם גרפיהו מן החלים מצע' שותין מן המים שבקבולו הגדול בשבת ואע"פי שהוחמו קצת מחמת כלי לפי שאינו מוסיף הכל לא משמר ומקיי' חוס שלהם שלא יטמנו :

ה"ר"ב שתללה קצת כוונן פירש' ועיין בל' הר"ב בפ"י משנה ו' נרקצ' דעוקצין ובכוף פרק בכל מערבין פירש רש"י כלווייה רכה :

ולא יפקיענה כן הנוסחא : ופירושו לא ישדרכה והטור תפס בלשנו לא יתן וכו' ובערוך ערך בקע מפרש שהביא' סודר או מטלית מניחין אותן בשמש עד שמתחממות ופירש' וזכרין הבי' בהן שוין ומשלשין ועד שתתגלגל עכ"ל יוג' ל שכונתו שהפקע' היא הגלגול שבדינה שע"י גלגולה של הביצה ר' ל שמתגלגל בתוך קליפתה ושכך היא נללית הוא שקורא אותה פקיעה על שם שיתבקע' לביקוע' תוך קליפתה כמה שמתגלגלה כאמור והפ"א בפקיענה במקום ב"ת דביקוע שניהט ממולא השפה וכן פי' הרמב"ן דשירת הים נשפת ברוחך כמו נשפת והביא רדב"ה כמוהו וממלא בהפך ג"כ הבי'ת במקום פ"א ברפ"ו דפיהא ובמשנה ג' פ"ד דעדות : ור"א יטמיננה כו' פי' הר"ב גזירה שמא יזין כו' עפר הדבוק הא אינו דבוק לית לן בה כשהעפר שאינו דבוק ור"ל שהוא תיחוח כ"כ הרב' שכעושה גומא ע"י הביצה אינה מתקיימת כי דופני הגומא יפלו ולא יוכלו להתקיים לפי שאין הקרקע קשה אבל כשהקרקע שסביב הביצה הוא מעט תיחוח וסביב קרקע קשה שתשאר הגומא קיימת אסור דהא חורש בכל שהוא כדתיבן במשנה ב' פי"ב כן הוכיחו התו' מ"ש במשנה ב' פי"ק דביצה ע"ס : ד אם בשבת כו' מסקים התו' והאחרונים דעמא דאסורא משום דהוי כמטמין בדבר המוסיף הכל שהמ' זננים שבניגור הם טמונים בחמין שנאמה המוסיפים הכל וכתב הבי' פי' שכ"ו דהא דתנן אס בשבת וכו' אין פירושו אס נכנסו לתוכו המים

האור ואין הלכה כר' יוסי : לא יטמיננה בחול ובאבק דרכים : שהוחמו מכת החמה ובהא לא שרי' יוסי דגור חול אטו רמץ הואיל ותרווייהו דרך הטמנה אחי למימר מה לי רמץ מה לי חול א"י גזר ר"י שמא יזין עפר ממקומו שמא לא יהא שם חול עקור ככל הכורך אחי לאחזי עפר הדבוק והווי תולדה דחורש : ד סלון צנור שממשיכין המים לתוכו והיה אגתו צנור משוקע בחמין טבריא ומתחמם מכת אוחס המים החמים וכשהיו המים לוננין נמשכין ותוכו מתחממן באותו סלון שנתחמם בתוך חמי טבריא ואמרו חכמים שהמים שנמשכו באותו צנור בשבת דינם כדיו חמין שהוחמו בשבת שאסורים לרחוץ בהן אפי' אבר קטן ואסורי' אף בשתיה והמים שנוצרין בו צ"ט דינם כדיו חמין שהוחמו צ"ט שאסורים לרחוץ בהם כל הגוף אבל מותר לרחוץ בהן ידיו ורגליו ומותרין בשתיה והלכה כחכמים וחזרו בהם אנשי טבריא ושברו את הסלון : מוליאר פירשו בש"ס מים מצפנים ובחלי' מצחון והוא כלי שיש לו בית קבול קטן אלל דופנו מצחון מחובר לו ומותנים שם בחלים והמים בקבולה גדול ואם גרפיהו מן החלים מצע' שותין מן המים שבקבולו הגדול בשבת ואע"פי שהוחמו קצת מחמת כלי לפי שאינו מוסיף הכל לא משמר ומקיי' חוס שלהם שלא יטמנו :

זה שטמן זהם כיצד יטול קדרתו הואיל ואסור לטלטלן והרי היא טמונה כולה בזה: נוטל * כסוי של קדרה שיש תורת כלי עליו ואש"פ שהן עליו לא אכפת לן דלא נעשה בסיס לראשון עשוי אלא לכסות את הקדרה: ר' אליעזר אומר קופה מטה על גדה ונוטל * כשצא ליטלה מטה את הקופה על גדה שמה יטול את הקדרה ויפלו הגזין שמכאן ומכאן להודך הגומא שיש בה הקדרה ואם יצטרך לחזור ולהטמינה לא יוכל לטלטל הגזין לכאן ולכאן ולעשוי גומא ולהחזיר לתוכה: ואכ"ל נוטל * את הקדרה ואם לא נפלו הגזין שמכאן ומכאן ולא נתקלקל הגומא מחזיר הקדרה למקומה ולא אסרינן ליה לטול את הקדרה לכתחלה גזרה שמה שתקלקל הגומא ומודים חכמים שהם נתקלקלה הגומא שלא יחזיר והלכה כחכמים: לא יכסו משתחשך * שאסור להטיין בשבת בין בדבר המוסיף הבל בין בדבר שאינו מוסיף הבל דדרך

נוטל את הכסוי והן גופלות ר' אליעזר בן עזריה אומר קופה מטה על צדה ונוטל שבא יטול ואינו יכול להחזיר וחכמים אומרים נוטל ומחזיר * לא כסהו מבעוד יום לא יכסנו משתחשך * כסהו ונתגלה מותר לכסותו * ממלא את הקיתון ונותן לתחת הכר או תחת הכבת:

פרק ה במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה יוצא הגמל באפסר ונאקה בחטם ולובדקים בפרומביא וכוסם בשיר * וכל בעלי השיר יוצאים בשיר ונמשכים בשיר ומזין עליהן וטובלין במקומן: ב' חמור יוצא במרדעת בזמן שהיא קשורה לזכרים יוצאין לזבובין

הטמנה: ונותן * בשבת תחת הכר שמיים מראשותיו ואש"פ שהוא מלא מוכן או גולה שאין דרך הטמנה בכך: כסת * גדול מכר:

פרק ה במה יוצאה * לפי שאדם מצווה על שביעת בהמתו בשבת ומידי דמנטרא ביה הבהמה לא הוי כמשאוי ומידי דלא מנטרא ביה הוי כמשאוי * אפסר * חבל שקושרים ע"פ הבהמה: והאנקה * בש"ס מוקי לה בנאקה לבנה דוקא שזריכה נטירותא תירתא: בחטם * לוקח' כמין טבעת של ברזל ונוקבין חוטם הנאקה * ומכניסין אותה בתוכו: לובדקים * חמור הבא ממדינות לוד והם קשים וחזקים ולריכין שמירה יותר משאר חמורי הגמלא' בישוב: בפרומביא' רבן של ברזל: בשיר * כמין אנעדה סביב צוארו ועבעת קבועה בו ומכניסין טבעת חבל ומושכין בהמה: וכל בעלי השיר * כגון כלבים של ציידים וחיות קטנות: יוצאים בשיר * כרוך על צוארן החבל הקבוע בשיר: ומשכין בשיר * ואם רצה מושך הבהמה בחבל שבשיר: ומזין עליהן במקומן * כמות שהן בצואר הבהמה אם נטמאו בדם: וטובלים במקומן * ומכניסין בהמה במים להטביל השיר: ור"ע דק"ל שכל הכלים המיוחדים לבהמה אין מקבלין טומאה השיר וכיוצא בו מקבל טומאה וצריך טבילה הואיל ונעשו לאדם שינהיג בו את הבהמה ככלי העשוי לתשמיש אדם דמי: ב' במרדעת * כמין אוכף קטן ומניחים אותו על החמור כל היום כלו כד' שיתחמם: בזמן שהיא קשורה לו * מערב שבת דגלי דעתו שהחמור צריך לו לחממו כדאמרי חנשי חמרא חפילו בתקופת תמוז קריר ליה ולא משאוי הוא אכל לקשור מרדעת על החמור בשבת אסור לפי שאי אפשר לקשרה

נוטל את הכסוי וכו' וכתב הר"ן ות"ק לא מיירי אחר שנטל הכסוי מה יעשה אם יקח התבשיל משם או יסלק הקדירה מן הקופה ומש"ה פליג רב"ע ורבנן דלרב"ע מטה הקדירה ונוטל התבשיל מה שצריך לו וכו' והוא פי' כגון מאוד * אלא

דנוטל דרבנן לא הוי דומיא דנוטל דרב"ע * וכל דחכמים מהדרין א פ"י פ"ד על לישא דשמא יטול דאמר רב"ע * והרמב"ם מפרש רב"ע כ"ג בדרב"ע נמי שנוטל הקדירה * ונטיית הקופה הוא כדי שלא יהרום הנוקם ששם הקדירה: רכ"ז פ"ד ורינו יכול להחזיר * והלכך חיישינן שמא יטלטל הגזין שנפלו ויחזור * ורבנן לא חיישי שיחזור צאיסור:

הבר פי' הרב ברטנורה שמשומו תחת מראשותיו והכסף גדול ממנו וכן פי' הרמב"ם * ומקומות יש שפירשו בהפך * ואכתבם במשנה ב' פי' ממכתת מקוואת:

פרק ה במה בהמה יוצאה פי' הר"ב

מידי דמנטרא כו' ועיין בסוף הפרק: יוצא הגמל הכא פתח לפרושי דמזיא דפתח וליכא קפידא כמ"ס ברב"ק בס"ד: ונאקה פי' הר"ב [כו'] צערוך [ערך נקה] במלה נקבה כשראוייה למשא קורין אותה נאקה: ובזין עליהן * כתבו התוספות דאצטריך לאשמועינן במקומן דלא חיישינן שמה תפול הוא' על הבהמה ויפסלו כדתנן במסכתא פרה (משנה ג') פרק בתרא) נתכוון להזות על האדם והזה על הבהמה אם יש באזוב לא ישנה עכ"ל דנפסלו במלאכה דהואה של בהמה אינה [שם] הואה עליה והוו להו כמים שנעשו בהן מלאכה כך פי' רש"י בפ"ק דיומא דף י"ד * והר"ם מפרש טעם אחר * אכל לפי הר"ב והרמב"ם דהתם שפירשו לא ישנה שאינו צריך לטבול שנית לא יזה במים שנשארין באזוב הואיל ומחלת טבילתו כשרה היתה * נפרש דאצטריך לאשמועינן שלא נחוש לשמא יתכוון להזות על הבהמה ויזה על הכלים דתנן בסיפא דהזייתו פסול עד שיטנה * והוא לא ישנה * ומ"ס הר"ב דלהכי מקבל טומאה הואיל ועשוי לאדם שינהיג בו את הבהמה פי' לצורך האדם * ור"ם הרמב"ם שהוא מכלי האדם בשעת הרכיבה * וכן דקדק הר"ן וכתב כדי למשכה במקום שירצה:

וטובלין במקומן * נראה דאצטריך לאשמועינן דלא חיישינן שמה יטבול אותו בלא ריפויו ויהיה מהודק בבהמה וחוצץ ועיין רפ"ו ומ"ס שם בס"ד: ב' בזמן שהיא קשורה לו * פי' הר"ב מע"ש דאי בשבת וכו' וגמלא משתמש בצ"ח * הכי יהיב טעמא בירושלמי והיינו משום דאין עולין על גבי הבהמה צי"ט ק"ו בשבת כדתנן במשנה

במשה ב' פ"ה דבינה והלכך דוקא לקטור אסור שהסומך עליה אבל ליתן בלא קטורה אין כאן משום לא עולין כן משורש בדברי הראש :

רחלות ויולדות וכו' וכבנות ויעש זה בכנסית בלבד

שזמין יותר רך מותר הזכרים הרמב"ם : רבי יהודה אומר וכו' הרמב"ם בפירושו כתב דאין הלכה כמותו אבל בחבורו פ"ך פסק כמותו וזו היא גירסת הר"ף פ"ט דרב אמר הלכה כר"י ושפירושו כפירש"י דמפרש כי אהא רבין אמר ר' יוחנן הלכה כה"ק דר"ת"ק דמתניתין : ג לא יקטור גמלים ו' וימשוך פ' הר"ב שלא יראה כמוליכין לשוק פ"ט ואי משום הא אפילו קטורים מע"ש וכ"כ הרמב"ם בפירושו ובחיבורו פ"ך : ובלבד שלא יכרוך פ"ט רמי לה אדתגן בסוף מסכת כלאים התוכף תכיפה אחת אינה חיבור ומשני הכי קאמר ובלבד שלא יכרוך ויקטור ועיין בפ' הר"ב במשנה ב' פ"ט דכלאים : ד בזמן שאינה קטורה לוי יע"ש כפירש"י הר"ב לעיל : ולא בזוג פ' הר"ב תפשי שראה כמוליכין לשוק פ"ט ומשני אינו שבעל אגף אפסר :

התרנגולין כתב הרמב"ם שהוא סס כלליו לומר ולקחה : ברצועה כתב הר"ב בין לגוי בין לשמור ועיין משנה ח' פ"ב דבינה ולגוי פירש"י (דף כ"ב) שזבועה וקולעה לגוי בין קרניה כמין קלועה מקרן לקרן ואינו אוחזה בה ע"כ : **פרתו** כתב הר"ב לא שלי כו' בש"ס משום דהיכי קתני פרתו דמשמע חדא והא כמה הו לי' כו' פרק

במוכין דהשתא אין העגבל שלו מקשה להשיע קל מני נותנים בלארזו עליהם כמין שתי וערב כדי שלא יחזיר ראשי לחבד חבורתו : ולא ברצועה שברגלו בהמה שזכה רגליה זו בזו בהליכתה עשין לה כמין טבעי של רצועה עבה וקושרי' אתה במקום שרגליה מנקפות זו כזו בחוטין שעושים להן לסימנא שלא יתחלפו בתרנגולו' אחרים : ולא ברצועה שקושרין שני רגליהן יחד ברצועה קטרה ושלל ידלגו וישרו את הכלים : בעגלה שתח' האליה כמין עגלה קטנה קושרין תח' האליה של הכבשים שאליהן גדולה כדי שלא תלקה באבנים ובסלעים : חמות פ"ן אחד יש ששמו יוחנן ואין קושרין לה בחוטמה כדי שיתעטש ויפלו התולעים שבראשה ולזכרים אין לרכיבן לעשות כן שמתוך שנגמחו זה בזה נופלין התולעים תאליהם : בגוימן כמין עול של גמי נותנים על זואר העגל שיהא ליווד לבוף ראשו כשגדל : בעור הקופר שרן שנימו חדן כמחט וקושרין עורו בדדי הפרה שלא יקוה השרצים : ולא ברצועה שבין קרניה בין לגוי בין לשמור אסור דכל נטירותא יתירתא משאוי הוא : פרתו ראב"ע לא שלו היתה אלא של שכנתו ועל שלא מיתה בה נקרא' על שזו :

לקטרה לו אלא אס כן סומך עמנו בדדי הבהמה ומלא זשתמש בדעלו חיים ואם עברוקטרו אסור ללאח זו : לבזבין בעור שקשרים להם כנגד זכרות שלא יעלו על הנקבות : שחיות שאוחזים אליה שלכן קטורה למעלה כדי שיעלו עליהם זכרים : כבולות : שבולות אליה שלכן וקשרים אותן ברגליהן כדי שלא יעלו עליהם זכרים :

כבנות : שקושרי' בגד סביב הכבשים ביום שטולדים לשמור זמרון שלא יענף : זרותות דדיהן זרותות פעמים ליבש החלב שמהדקים אותן בחוקי ופעמים קושרין להם כים בדדיהן שלא יטפטף החלב לארץ ויעשד : ר' יוסי אומר בכלן דמשאוי הוא : חזן מן הכבנות : שהוא שזירת זמרון שלא יענף והוי להו תכשיט וזלאו' זרותו ליבש : ר' יהודה סבירא ליה כת"ק דלאו משאוי הוא מיהו ליבש דמהדק שפיר ליכא למיגזר דלמא נפיל ואתי לאתויי אבל לחלב דלא מהדק שפיר אסור חיישינן דלמא נפיל ואתי לאתויי והלכה כת"ק :

ג מטולת : חתיכה של מטלת קטורה בזבזו לסימון או לדבר אחר : שקוד : שקושרים ידיהם עם הרגלים ככבלים שלא יזרחו : רגול' שנופשיט ידו על זרועו וקושרין : לא יקטור גמלים זה בזה וימשוך : אחד וכולן הולכין שלא יראה כמוליכין בשוק למיכרן : אבל מכנים הוא חבלים לתוך ידו והוא שלא יהיו ראשי החבלים תלויין ויוציין מתחת ידו לארץ טפה או יותר כדי שלא יראה כמי שנושא חבלים תלויין בידו : ובלבד שלא יכרוך : לאו לענין שבת קא מיידי שהקה אלא לענין כלאים והכי קאמר המכנים חבלים בידו קצתם של פשתן וקצתם של זמר לא יכרוך זו בזו כדי כרוך להו כלאים וידו מתחממת באחיותו ואסור : ד' בזוג כמין פעמון שתולין בצואר הבהמה שתשיע קול בהליכתה : אע"פ שהוא פקוק

מכה נותנים בצוארו עליהם כמין שתי וערב כדי שלא יחזיר ראשי לחבד חבורתו : ולא ברצועה שברגלו בהמה שזכה רגליה זו בזו בהליכתה עשין לה כמין טבעי של רצועה עבה וקושרי' אתה במקום שרגליה מנקפות זו כזו בחוטין שעושים להן לסימנא שלא יתחלפו בתרנגולו' אחרים : ולא ברצועה שקושרין שני רגליהן יחד ברצועה קטרה ושלל ידלגו וישרו את הכלים : בעגלה שתח' האליה כמין עגלה קטנה קושרין תח' האליה של הכבשים שאליהן גדולה כדי שלא תלקה באבנים ובסלעים : חמות פ"ן אחד יש ששמו יוחנן ואין קושרין לה בחוטמה כדי שיתעטש ויפלו התולעים שבראשה ולזכרים אין לרכיבן לעשות כן שמתוך שנגמחו זה בזה נופלין התולעים תאליהם : בגוימן כמין עול של גמי נותנים על זואר העגל שיהא ליווד לבוף ראשו כשגדל : בעור הקופר שרן שנימו חדן כמחט וקושרין עורו בדדי הפרה שלא יקוה השרצים : ולא ברצועה שבין קרניה בין לגוי בין לשמור אסור דכל נטירותא יתירתא משאוי הוא : פרתו ראב"ע לא שלו היתה אלא של שכנתו ועל שלא מיתה בה נקרא' על שזו :

פרק

פרק ו במה אשה: שבראשה אכלהו קאי בחוטי צמר ופשתן ורצועה שמקלעות בהן שער שבראשה ומה טעם לא תלא בהם בשבת מפני שאמרו חכמים בחול לא תצול בהם עד שתירפס לפיכך בשבת לא תלא בהם דלמא מתרמיא לה טבילה של מצוה ושרי להו והתיא לאתקוייכו ארבע חמות בר"ה: עד שתרפ' שתתירס קאת שינוי רפויין ויבנסו המים בזיהום שלא יהיו חולאים בטבילה: בטעמת יין שקושרין על המצח מאון לאון: סגנוטין תלויין בטעופת ובלאין על הצדעים עד הלחיים עניות עושות אותן של מוגי צנעונין עשירות עושות אותן של כסף ושל זהב ומתוך שחשובין הן חיישינן דלמא שלפא ומחוייא לחברתה: בזמן שאינן תפורים: בשבכה שבראשה אכל תפורים ליכא למיחס לחטויי שאינה נוטלת השבכה מראשה בר"ה שהרי היא מוגלה עשרה: בכבול חתיכה של בגד כמו מנגפת קטנה שקושרין אותה על המצח ומתנין הלין עליה כדי שלא יזיק הלין במצח ופעמים שהאשה מתקשטת בו בלא יין: לר"ה אכל לחצר שריוכל המזכר למעלה אסורים אף בחצר לבזר בהו שלא התקשט בשבת כלל לא בחצר ולא בר"ה ובכבול התירו שלא לאסור את כל תכשיטיה ותהגנה על צעלה ורמז"ס פירש דלר"ה קאי אכלהו תכשיטין האמורין בהת"תין דכלהו לא חסרינן אלא גורה שחא תפורים האשה ד' אמר' בר"ה: עיר של זהב עטר' זהב עשויה כמין עיר צור' ירושלים: ולא בקטלא תכשיט שנתון בצואר בדוקא והאשה חונק' עממה בו כדי שתראה בעלי בשר ובערבי מוכק"ל: ולא בגזומים: נומי האף אכל נומי האון יוצאין בהן: חותם: צורה לחתום בה אבר' או כל דבר סתר ואף ע"ג דתכשיט הוא לה אסור דלמא שלפא ומחוייא אכל יש עליה חותם דלאו תכשיט הוא לה אמרינן לקמן דחייב' עת' ואף על פי שמוציאתו באלצע דרך זלבוש לפי שפעמים שהבעל מוסיר אותו מאלצעו ומותן אותו לאשתו להצריעו והיא נותנתו באלצעה והולכ' בו ונמצא שדרך הוצאתו בכך וכן טעם שאין עליה חותם דלא הוי תכשיט לחיוב חייב חטא' אע"פ שמוציאין באצבעו דרך מלבוש שפעמים שהאשה נותנתו לו שיליכנו לאומן והוא מוציאו באצבעו ואם יצאת האשה בכל הנך דאסרינן עד הכא

פרק ו במה אשה יוצאתה ובמה אינה יוצאה: לא תצא אשה

לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ברצועות שבראשה ולא תטבול בהן עד שתירפס ולא במטופת ולא בסגנוטין בזמן שאינן תפורין ולא בכבול לרשות הרבים ולא בעיר של זהב ולא בקטלא ולא בגזומים ולא בטעמת שאין עליה חותם בלא במחט שאינה נקובה ואם יצאה אינה חייבת

אשה יוצאה וכו' דהוי תכשיט ולא משאוי ואיכא דהוי תכשיט וגזר ביה רבנן דילמא שלפא ומחוייא לחברתה חשיבותו ודילמא אתר' לחטויי ד' בר"ה: רס"י: לא תצא וכו' פתח בנאי לסליק וליכא קפיד' כמ"ס ברפ"ק:

שבראשה פירש הר"ב

שמקלעת בהן שער ראשה: וכן רש"י והיינו צע"ס דלאו בשב"י אסור כותנן צע"ס המצניע' והתו' דחו' זה הפירוש משום דכמו שיש אסור בקלוע' ה"נ איכא אסור בסתור' והלכך לא חיישינן בהו שמתירס אלא הכא מיירי שאינן קלועים: לר"ה כתב הר"ב וכל המזכרים למעלה אסורים אף בחצר לבזר בהו

וכו' ומסיים הר"ן וחדא גזירה הוא שבזר בהן: וכתב רב"י בסיומן ש"ג סכתב הרמב"ם בפרק י"ט מה"ש דהא דאסרו בחצר דוקא כשהיא מעורב' וכתבו המגיד והר"ן שהרמב"ן והרשב"א חולקים בדבר דבאמר' שאמרו לאו דוקא דה"ה בבית ע"כ: ור"ם הר"ב צע"ס הרמב"ם מלשון זה שהבאתי מחבורו ענין רוחות שחזר בו ועוד עיין בזה מה"ש במשנה"ה צע"ד: ולא צעיר של זהב: הקשו בתוספ' דהא תנן בפרק במרא דמטעה (משנה י"ד) דבפולמוס של טיטוס גזרו עליו שלא יתקשטו בו והכא לא אסור אלא בשב"י ואור"ס דהתם דוקא לכל' גזרו כדתנן התם ולא לשאר בני אדם: ולא בקטלא פי' הר"ב שנתון בצואר בדוקא והאשה חונקת וכו' ש"ס: ופי' התו' דהכא ברפוי' דליכא חגיגה דהל"כ ברישא ה"ל למתני בהדי חוטי צמר וכו' וטעמא דאסור דדבר של נוי הוא ויש לחוש דילמא סליק ומחוי' ע"כ: וקשיא לי דאכתי לתני ברישא קטלא ודחונק בה וי"ל דכוון דת"מ אינטרין למתני קטלא דאינו חונק' לא צע"י למיתני ליה ברישא נמי: וסתיד ליה דמנילא שמושינן לכל דבר שחונק אינה יוצאה בו: וא"ת אמאי תני ברישא דוקא שבראשה הא משכח' דצוארה נמי קושר' דבר החונק הא מילתא מופ' שא"ש צע"ס דבחוטיין ורצועה דרישא אין אשה חונקת את עצמה בצוארה והילכך לא משכח' להו אלא שבראשה וקטלא דהכא שאני למתוך ש: רצועה חלקה ורחבה אינה מווקעת' ועיין רפ"ט דמקואות:

ולא בגזומים: פירש הר"ב בגזומי האף אכל נומי האון יוצאין בהן ומסיים רש"י דטריחא לה מלתא למשלף ואחויי מפני שאינה מכוסו' בקישורין:

ולא בטעמת שאין עליה חותם: פירש הר"ב אכל יש עליה חותם וכו' ואף ע"פ שמוציאתו באצבע דרך מלבוש והרי לא הוציאה כדרך כל המוציאין ותנן בפרק י' משנה ג' דפטור' שכל המוציא דבר שאינו תכשיט לו מוציאין אותו בידים ולא דרך מלבוש: רש"י דף ס"ב: ולא במחט שאינה נקובה: בש"ס לתאי תויאומסין' אמר רבא טס של והביש לה על ראשה בחול חולקת בה שעה בשבת מניחתה כנגד פדחתה: ולא ידעתי למה השמיט הרמב"ם בפירושו טעמא דמניחתא וכו'. דאע"ג דס"ל דבשבת רשאית להלק שעה שאין זה פסיק רישיה שתשיר שעה וכו' שכתבו התו' והר"ן אש"ה מטעם חולקת לא שרי דאפשי לאו תכשיט הוא

דל"ס ג' ז
ת"י פ"ל ח"ה
שבת וז"ל פ"ג
מ"ס מקואות
ע"פ ה"ה פ"י
ע"פ ה"ה פ"י
וה"ה פ"ה פ"י
דף ס"ג פ"ג
ב ע"ה פ"ה
י"ט ס"ג פ"ה
לפ"י פ"ה

אלא כלי שעל ידי מלאכתו מתקטט אבל אינו תכשיט בעצמו
 וכמו שכתבו ז"ל:
ב לא יצא בסנדל כו' ע"ן ספ"ק דבינה:
 בסנדל המסומר כתב הר"ב ותוהבין בו מסמרות לחוקו
 פי' רש"י עם העור
 שלמעלה הימנו ע"ן ספ"ה
 דבינה ומ"ס ומפני שמעשה
 זה בשב' היה כו' לשון הר"ן
 והואי כנופיה ע"כ והא דלא
 נזרו בתעני' שעל הגשמים
 דפ"ב דתעני' אמרו בש"ס דלא
 דני דהוא כנופיה דהיתורא
 בעשיית מלאכה:
 ולא בתפילין לא תימא
 אליבא דמ"ד שבת
 לאו זמן תפילין כדכתב הר"ב
 משנה ג' פ"ב דברכו' אלא אפילו
 אליבא דמ"ד שבת זמן תפילין
 וכ"פ הר"ב בר"פ בתרא
 דעירובין לא יצא דלמא אתי
 לאתויי בר"ה דסקיל ליה מריסיה
 אס בא לפנו' ומחמי להו ד'
 אמו' ובט"ח ס"ו ש"א כתב
 גם כן זה הטעם נראה שפוסק
 דשב' זמן תפילין ולא כתב כן
 בסי' ל"א אבל הרמב"ם בפ"ט
 מה"ס נראה מהמשך לשונו דמפר'
 למתניתין אליבא דמ"ד דשב' לאו

א"ס
 ח"י פ"ט ע"ה
 שנה ה"ג
 ס"ט ט"ח ע"ה
 פ"ט ס"ט ע"ה
 פ"ט ס"ט ע"ה
 פ"ט ס"ט ע"ה
 פ"ט ס"ט ע"ה
 פ"ט ס"ט ע"ה
 פ"ט ס"ט ע"ה
 פ"ט ס"ט ע"ה
 פ"ט ס"ט ע"ה

הייבת חטאת: ב לא יצא האיש בסנדל
 המסומר ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה
 ולא בתפילין ולא בקמיע בזמן שאינו מן
 המומחה ולא בשריון ולא בקסדא ולא
 במגפיים ואם יצא אינו חייב חטאת: ג' לא
 תצא אשה כמחש הנקיבה ולא בטבעת
 שיש עליה חותם ולא בכוליא ולא בכובלת
 ולא בצלוחית של פלייטון ואם יצתה חייב'
 חטאת דברי ר' מוחכמים פוטרין בכובלת
 ובצלוחית של פלייטון: ד' לא יצא האיש
 לא בסיוף ולא בק"ש ולא בתריס ולא באלה
 ולא ברומח ואם יצא חייב חטאת רא"א
 תכשיטין הן לו וחכמים אומרים אינן אלא
 לגנאי שנאמר (ישעיה ב) וכתתו הדברותם
 לאתים וחגיתותיהם למוכרות ולא
 ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד
 מלחמה בירית טרדורה ויוצאין בה
 בשבת ככלים טמאין ואין יוצאין בהן
 בשבת

זמן תפילין שכתב מפני שהוציאו דרך מלבוש וכן הוציא בתפילין
 פטור ע"כ זה אמרו בש"ס אליבא דמ"ד דשבת לאו זמן תפילין
 דאפ"ה פטור מה"ט ועיין עוד מזה בר"פ בתרא דעירובין:
 המומחה עיין בפ"י הר"ב משנה ח' פ"ה דעירובין:
 אינו חייב חטאת דלא משוי נכהו אלא כמלבושו נכהו בחול'
 הר"ן: ג במחש הנקיבה פיר הר"ב שאומן שהוצי'
 וכו' כלומר וכל אשה דרכה ואומנותה לתפור ולתקן בגדי
 ביתה וכראה מזה שדעתו כדע' הרא"ש דאיש בין באינה
 נקיבה בין בנקובה פטור שאינו מוציא כדרך היוצאין:
 ולא
 בטבעת וכו' מפורש במשנה א'
 פירש הר"ב מור כו' כ"כ הרמב"ם אבל בסוף
 מסכת כלים מפרש הר"ב כפירש"י:
 בחלה עיין בפ"י הר"ב בפ"ו מומס' כלים:
 אומרים אינו אלא לגנאי שנאמר וכו' חכמים
 היינו תנא קמא ולא באו אלא לפרש הטעם:
 ח בין

טוריים: וזכאים בה דרך לבישה הא וליכא למיחש דלמא שלפא ומחויא דלא מגליא טוקא: ככלים טמאים משפחה אחת
 היתה בירושלים שבי' פסיעותיהן גסות והיו בתוליהן נושרים והטילו שלשלת בין בירי' לבירי' שבטוקיה ונעשו ככלים כדי שלא
 יהיו פסיעותיהן גסות ולא יהיו בתוליהן נושרים הילכך שלשלת תשיש דאדם הוא ולא תשיש כלי לפיכך היא מקבל' טומאה: ואין
 יוצאין בהן דלמא שלפא לשלש' שהיא של זה ומחויא

הכא במתניתין אינה חייבת חטאת דכולהו תכשיטין נינהו
 ורבנן הוא דגזור כהו דלמא שלפא ומחויא: ב בסנדל
 המסומר של עץ הוא ותוחבים בו מסמרו לחוקו ואסרוהו
 בשב' וביום טוב משום מעשה שהיה שפעם אח' היו נחבאים
 בזמורה מפני השמד ושמו קול
 מעל גבי המערה כסבורין
 שעליהן; כאים דחקו זה את
 זה והרגו זה את זה במסמרים
 שבסנדליהן ומפני שמעשה זה
 בשב' היה אסרוהו בשב' וביום
 טוב שהוא יום של כנופיה כמו
 שבת: ולא ביחיד ולא בסנדל
 יחיד: בזמן אין ברגלו מכה
 אית דאמרי טעמא שמה יחסדוהו
 שהכדל השני טמון לו חתם
 כנפיו ומוציאו בשב' ואית דאמרי
 דלמא מחייבי עליה וסליף ליה
 לזה שברגלו ומייתר ליה בידיס
 ומיכה בזמן שיש ברגלו מכה
 שרי ללכת בסנדל יחיד ברגל
 שאין בו מכה מפני שמכתו
 מוכח עליו: ולא בקמיע
 שתולין לרפואה: שאינה מן
 המומחה: מאדם מומחה
 שריפא ג' בני אדם אכל קמיע
 הנלקח מאדם מומחה שריפא
 ג' בני אדם בשאר קמיעות אף
 על גב דלא אתמחי קמיעא
 שרי דתכשיט הוא לחולה כאחד ממלבושיו: וקסדא כובע של
 צרול: מגיפין כמין בתי שוקים של צרול שלובשים במלחמה
 ולפי שאין לובשין אותן אלא בשב' מלחמה אסור ללבושן בשבת:
 ג במחש נקיבה שפוסרים בה דלאו תכשיט הוא ומייבת
 חטאת אע"פ שמוציאה אותה במלבושי' ולא בידה שאומן
 שהוציאו דרך אומנו' חייב חטא' בזכולייאר' כלי שהאשה
 מעביל' בראשה כמין טבע' שמוסבב הראש והוא משאוי לפי שאין
 רוב הגשם יוצאו' בו: בזכול': קשר של כסף או של זהב
 שקשור בתוכו בזשם להטביר ריח רע שבאשה: של פלייטון
 מור שקורין מוסק'ו: וחכמים פוטרין דסברי תכשיטין נינהו
 ולכתחלה לא רשאה דלמא שלפא ומחויא והלכה כחכמים:
 ד תריס' מנן עשוי כתבני' משולש: אלה: מנן עגול
 ושניהם של עץ ואני שומעתי אלה מוציא בלע"ז ובערבי דסו"ס:
 וכתתו חרבותם לאתים ואי תכשיטין נכהו לא יהיו ככלים
 לעמיד: בירית אצטדע על השוק להחזיק בתי שוקים שלא
 יפלו ויראו שוקיה הילכך שהורה דלאו תכשיט לט יהוא וכלי
 תשיש כמו לא הוי אלא כלי תשיש כלי דומי' דטבעו הכלים שהן
 משפחה אחת ומחויא דלא מגליא טוקא: ככלים טמאים משפחה אחת
 היתה בירושלים שבי' פסיעותיהן גסות והיו בתוליהן נושרים והטילו שלשלת בין בירי' לבירי' שבטוקיה ונעשו ככלים כדי שלא
 יהיו פסיעותיהן גסות ולא יהיו בתוליהן נושרים הילכך שלשלת תשיש דאדם הוא ולא תשיש כלי לפיכך היא מקבל' טומאה: ואין
 יוצאין בהן דלמא שלפא לשלש' שהיא של זה ומחויא

דבי שקלא לשלשלת לא מגליא עומדת : ה' חוטי שער * שער הלש שעתה אורה כמין חוטין וקולע' בהן שעה או אפילו קשרה אותן על פדחתה קשר מהודק יוצאה בהן דלא דמי לחוטי למר וחוטין פסקן

ה בין משל חברתה * פי' הר"ב אף על גב דחאיס לה ש"ס * ופי' הרמב"ם דשמה יש לה להצרה בראשה הוי' הנקרה חולי השועל והיא מריטת כשער וכיוצא בזה * ובפ"א נכרית * וא"ת אמאי לא חבי נמי ברישא פיאה נכרית לעיל בהדי כבול דאין יוצאין בה לר"ה וי"ל דמלתא דפשיטא הוא דאסור ללאה בה לר"ה דודאי משלפו משום דמחבו עלה * תוספות בד"ה אי כבול דעבדא וכו' דף כ"ז ע"ב :

בשבת * ה' יוצאה אשה בחוטי שער בין משלה בין משל חברתה בין משל בהמה ובטוטפ' ובסבובין בזמן שהן תפורין * בכבול ובפאה נכרית לחצר * במוך שבאונה ובמוך שבסנדלה ובמוך שהתקינה לגדתה * בפילפל ובגגיר מלח וכל דבר שתהן לתוך פיה ובלבד שלא תהן לכתחל' בשבת ואם נפל לארתחור * שן תחתית ושן של זהב * מתיר וחכמים אוסרים : ו' יוצאה בסלע שעל הצינית הבנות קטנות יוצאות בחוטי ואפילו בקיכמין שבאניהם * ערביות יוצאות רעילות ומדיות פרופות וכל אדם אר"ה שדברו חכמים בהוה : ז' פורפות על האבן ועל האגוז ועל המטבע ובלבד שלא תפרוף לכתחילה בשבת : ח' הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר ורבי

דלעיל לפי שהמים כנסיין בהם ואי מתרמיא לה טבילה אינה צריכה שתתירס ולא תתיא לאתווינהו : בין משלה בין משל חברתה בין משל בהמה * צריכין דאי תנא משלה משום דלא מאיס לה אכל חברתה דמאיס לה איזא איזא ניחוש דלמא שלפה לכו ואתיא לאתווינהו ואי תני של חברתה משום דבת מינה היא לא מינכר ולא מחייבי עלה ומשום הכי ליכא למיחס דלמא שלפה ואתיא לאתווינהו אבל דבמה דלאו בת מינה היא ומנכר איזא ניחוש דלמא שלפה לה ואתיא לאתווינהו צריכא : בזמן שהן תפורין * לשכפה שבראשה דתו לא שלפא לכו לאתווי : לחצר * אכבול ואפאה נכרית קאי דאסרוה לעיל למיפק ביה לר"ה והשתא אשמועי' דלחצר מותר פאה נכרית * אשה שאין לה רוב שער לוקחת שער נשים אחרות ומשימה בראשה ונראה כאלו הוא שעה : במוך שבאונה * שנותנה לבלוע יוצאה של צואת האון : שבסנדלה * שלא יזיק הסנדל לכף רגלה : לגדתה * באותו מקום שיכלע בו הדם ולא יטנף בגדים ואע"פ שאינו קשור דאי נפל לא תתיא לאתווי מפני מאיסותיה אבל מוך שבאונה ושכסנדלה לא הנא בו אף"כ קשור ומהודק : בפילפל * שנותנת בפייה מפני ריח הפה : ובגגיר ויח * שנותנה לרפואת חולי השינים : שן תחתית * נושבת בלחיים במקום השן שנפל לה : ושן של זהב * שן שנשתנה מראיתו מחמת עפוש מכסה אותו וזהו : רבי מתיר * ללאה בה דלא שלפה ומחויא שלא לגלות מומה : וחכמים אוסרים * כיון שהוא משונה משאר שיניה דלמא מחייבי עלה ושלפא ואתיא לאתווינהו והלכה כחכמים : ו בסלע * מטבע שיש עליו צורה : שעל הצינית * מכה שתחת פרסות הרבל וקושרים בה מטבע שיש עליו צורה לרפואה : הבנות יוצאות בחוטי * הקטנות מנקבות את אזניהם ואי עושין להן כומין עד שיגדלו ונותנין חוטיין או קסמים באזניהן שלא יסתמו אזניהן ואפי' בקסמים רבותא קאמר אע"ג דלאו תכשיט של נוי הוא ארתיהו בהכי ולא משאוי הוא : ערביות * בנות ישראל שבערביות : יוצאות

לחצר מדנקט בכבול ופיה נכרית ושבקינה לסיני דמיתנו בהדיהו לאיסורא בר"פ * מכלל דכולהו אף לחצר באיסוריהו קיימי ופי' יעקב לפי הראשון שכת' הר"ב בר"פ * והכי דייקין בש"ס * והפירוש שכתב לעיל בשם הרמב"ם לאו פירושא דמתניתין הוא אלא פירושא דריגא הוא דמשמיה דר' ישמעאל ברבי יוסי אמרו כן ותנא הוא ופליג אמתיניתין כדאיתא בש"ס :

רל"ז
א"ת : ופי'
ה' חוטי שער
ש"ס : ופי'
ה' חוטי שער
ש"ס : ופי'
ה' חוטי שער
ש"ס : ופי'
ה' חוטי שער
ש"ס : ופי'
ה' חוטי שער
ש"ס : ופי'
ה' חוטי שער
ש"ס : ופי'

מפני ריח הפה ובפ"ט משנה ו' לפלגת ומפרש הר"ב שאינו הפלפל המצוי בימינו : ובלבד שלא תהן לכתחילה * כבזו התוספות מפני שנראה כמערמת להוציא ועיין משנה י"ג פרק בתרא דפירושין ולפי' זה כל הנך לעיל מוך שבאונה ושכסנדלה אסורים לתת למתלה ועיין מ"ט במשנה ז' בש"ד : ואם נפל לא תחזיר * בפ' בתרא דפירושין משנה י"ג מחלק הר"ב לענין רטייה שנפלה דאסורה להחזיר דדוקא שנפלה ע"ג קרקע וכדאיתא בש"ס החס ושם כתבו התוספות דה"ג ככל דדוקא כשנפלה ע"ג קרקע דמאי שנא ודבריי הללו נשמטו מידי האחרונים : ז' פורפת על האבן ועל האגוז * ואם תאמר והא נראה כמערמת כדלעיל במשנה ה' * וי"ל דהכא ניכר הדבר והכל יודעין דלכך צריכה וליכא שום חששא אבל בדבר שהיא נותנת בהוד פיה אינם יודעים למה היא נותנת * תוספות דלעיל :

ח ורבי יוסי אוסר * פירש הר"ש דלאו תכשיט הוא * כלומר ואינו מונעל וכו' משוי ורבינו ירום צח"ה
רעולות * מעוטפות בראשם ופניהם מכוסות חוץ מן העיניים שמהעטפות דטלית והולות רצועה בשפפה אחת כנגד צווארה ובשפת השנית כורכות אבן או אגוז וקושרת הרצועה בכרך ואין הטלית נופלת מעליה : ז' פורכת * מחברת הרגום קרסים פורסין : ובלבד שלא תפרוף לכתחילה * אמטבע לחודיה קאי שלא תפרוף לכתחילה כל המטבע מפני האסור לטלטלו : ח' הקטע * שקטעה רגלו : יוצא בקב שלו * עושים לו כמין

דטוס X

ב"ה ביאר יפה שדלוי דבר פשוט שאינו עושה אותו להלך שכל כל פנים הוא נרדף למקלו ומותר ללא בהם כמו שיתבאר כאן שצורך הילוכו הם אבל כג' עשיית קב זה כדי שגם יראה חסר רגל אלא נכה רגל הלך כיון דאינו צורך הלוכו אסור ב"י סימן ס"ח:

טבא פי הר"ב טומאת נגע כלומר ולא מדרם כדכתיב לעיל שאינו נסמך עליו ואינו אחר בש"ס שאינו מטמא מדרם ופירש"י דקפסר לאו לסמיכה עבדי אלא לתכטיט ול"ל עמוד ונעשה מלאכתו ע"כ וכדתנן בפרק עשרים דכלים משנה ג' ומ"ט הר"ב דדומיא דסק בעינן כמ"ט בסוף חגיגה אגס בפירוש הר"ב בר"ב דכלים:

ואין יולאין בהן בשבת והני תרי טעמי שכתב הר"ב נראה דלא קיימי אלא אסמכות וכ"כ ב"י בשם רבי ירוחם דלא מתסר ללא אלא בסמוכות אבל

בכסא ופסלים שבידיו הקטנים יכול ללכת דהוה ליה כמו מקל דשרי וכן משמע דברו רש"י וכ"כ התוספות והרא"ש ואף עלגב דתנן כסא וסמוכות שלו וכו' י"ל דאשמועינן כסא לאשמועינן טמאים מדרם אבל מאי דקתני ואין יולאין בהם בשבת לא קאי אלא אסמכות שלו עד כאן:

ואין נכנסין בהם בעזרה פירש הר"ב דמנעל הוא וכפרש"י ונראה דהא גמ' לא קאי אלא אסמכות אבל כסא ופסלים ודאי דלא מנעלים נהו דמי גריעי אסמכות דקטע שאינו מנעל משום דלאו בראש רגלו הו' ועו' כ"ל דהא דתנן בעזרה ה"ה להר הבית נמי לא כיון דמנעל הוא והא תנן לא יכנס להר הבית במנעלו ואידי דתני ברישא ונכנסים בהן בעזרה דהו' רשותא תני נמי הכי בסיפא ועיין משנה ח' פ"ק דבבבא וריש פ"ק דחגיגה ותמהני שהרמב"ם השמיט דין סמוכות דמשנתנו לענין עזרה וכוה ליה לכתבו בפ"ו מהלכות בית הבחירה

אנקטמין עיין בפירוש הר"ב טפ"ו דמסכת כלים תמונא פי' שליש ויש בש"ס ג' פרושים והכך ג' פרושים שכתב הר"ב הם פי' לשלשה דבש"ס: אדם וכו' כתב הרמב"ם חוזר להיות בני מלאכים שיצאו בזוגין ע"כ והדין עמו דאלו בקשרים לא התירו אלא משום רפואה למי שצריך לה כדתי' בש"ס דף ס"א שצריך מיהו שיקיה מושפחת נכסין לענין קמיט ופסקה הטור ס' ס"א והוי יודע דלמאי דפסקין בשפ"ד דלא כר"ס האומר כל ישראל בני מלאכים הם מוקים בש"ס דמתני' באריג נכסותו:

פרק

אם טעין פי
ב טעין פי
ג טעין פי
ד טעין פי
ה טעין פי

ורבי יוסי אומר ואם יש לו בית קבול בתותין טמא סמוכות שלו טמאין מדרם ויוצאין בהן בשבת ונכנסין בהן בעזרה כסא וסמוכות שלו טמאין מדרם ואין יוצאין בהן בשבת ואין נכנסין בהן בעזרה אנקטמין טהורים ואין יוצאין בהן טהורים ויוצאין בקשרים ובני מלאכים בזוגין וכל אדם לא שרברו חכמים בהנהיג' יוצאין בבוצ' החרגול ובשן שועל ובמסמ' מן הצלוב מוש' רפואת דברי רבי מאיר וחכמים אומרים (ס"א דברי רבי יוסי ורבי מאיר אומרים) אף בחול אסור מוש' דרבי האמורי:

פרק

דפום רגל וחוקקו בו ונעט לשום ראש סוקו בתוכו ואינו נסמך עליו ומותר ללכת בו דמנעל לדידיה הו' ור' יוסי אומר דלאו תפשיט הוא והלכה כר' י: ואם יש לו בית קבול כותחין שחקקו בו כדי קבול של כותחין דקין ומוכין להניח ראש סוקו עליהן מקבל טומאת נגע אבל אם אין לו אלא בית קבול סוקו בלבד בלא כותחין לאו בית קבול הוא לטומאה והוה ליה כפשוטי כלי עץ דדומיא דסק בעינן דקבו' שלו עשוי ללטל על ידו מיה שנותנין בו אבל סוקו אינו מטלטל ע"ג הכלי: סמוכו' שלו יש קטע שתי רגליו והלך על סוקיו ועל ארבעותיו ועושה סמוכות של עור בשוקיו: טמאים מדרם: אם זו הוא דהא לסמיכות גופו עבדי ומדרם הן ונעשו אב הטומאה: ויולאין בהן בשבת דתכטיט לדידיה הן: נכנסים בהן לעזרה ונע' ג דתנן לא יכנס לקר הבית במנעלו הכי לאו מנעל ניהו דלאו בראש

רגליו הן: כסא יס קטע שיבטו וכיוצא בו סוקו ואף על ארבעותיו אינו יכול לילך ועושה כמו כסא נמוך ויושב עליו וכסא מהלך נסמך על ידיו בספסלים קטנים ועוקר גופו מן הארץ וכדחף לפניו וחוזר ונח על אחוריו וכסא הקיור לאחוריו: כסאות של איתו קטע עושה לו סמוכות של עור או של עץ לראשי סוקיו או רגליו התלוין וכסא נשען על ידיו והוא עוקר עצמו נשען גם על רגליו קתה: ואין יולאין בהן בשבת דלמדי דתלו ולא מארגי זמני דמשחלפי ואתי לאתויינהו ואית דאמר מ'פטי שאין צריכין לו כל כך והו' משאוי: ואין נכנסין בהן בעזרה דמנעל נהו: אנקטמין פמין פרלוק אדם משונה שחשיצין על הפנים להפיעת בו התבוקות פ"ה חמור שהלכתי עושין ונוסחין אותו על כתפיהן: טהורים מלקבל טומאה דלא כלי תשמיש ולא תכטיט הוא: ב' דברים בן שיש לוגעושים על אביו נוטל האב רצועה של מנעל ימין וקשורה לו לבו בשמאלו וכל זמן שאותו קשר עליו פרום הגעגועים מפליו בסגולה ולהכי תני הכנים שאין לבנות געגועים על אביו כמו לבנים בזוגין: כיון פעמונים קטנים תרובים פעמון והבוגא דדקכה: ה' החרגול מין חגב כדכתיב (ויקרא י"א) את החרגול למינהו והולין אותו צאן ומרפאין בו כחב האון: ובשן של שועל דעבדי כשינתא למאן דתיים להקילו תונין עליו שן של שועל חי ולתאן דלא ניס כדי גיטן תנלין עליו שן של שועל מת: ובמסמר הצלוב מסמר שבען התלוין אס ויחיהו על גפה שזמנה יכור הנפח ורמב"ם פי' שמימינו אותו בלאו' מי שיש לו קדחת של שית וירפאנו: ורבי מאיר אומר אף בחול אסור ואין הלכה כר"מ דק"ל כד דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרבי האמורי ולא קרינן בהו ובחוקותיהם לא תלכו:

פרק

ל"ד

פרק ז כלל גדול : השוכח עקר שבת כשצור אין שבת בתורה ואף על גב דמעיקרא שמע ועכשו שכתו : אינו חייב אלא חטאת אחת על כל השבתות שחלל דכולה שגגה חדא היא דכתיב (שמות לא) את שבתותי תשמורו ומשמע שמירה אחת לשבתות הרבה : יודע עיקר שבת שיש שבת בתורה ונאסרו בו מלאכות [ועשה מלאכות] הרבה דצבתות הרבה ע"י שגגת שבת שאינו יודע ששבת היום חייב על כל שבת ושבת חטאת אחת ועל זה נאמר (שם) ושמרו בני ישראל את השבת דמשמע שמירה לכל שבת ושבת כלומר שחייב חטאת על כל שבת ושבת ואף על פי שלא נודע לו בנתיים והעלם אחד הוא אמרינן יומים שבתים הוין ידיעה שא"ל שלא שמע בנתיים שאותו היום שבת היה אלא שלא נוכח במלאכות ושבת שגגה אחת היא : יודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה : שלא ידע שמלאכות הללו אסורות ועשאו כמה פעמים בכמה שבתו חייב על כל אב מלאכה חטאת אחת ואף על פי שחזר וכפלן בכמה שבתות כל אב מהן חדא שגגה היא דהא לא נודע לו בנתיים והכא ליכא למומר יומים שבתים הוין ידיעה לחלק דמשום יומים שבתים אין לו לדעת אי זו מלאכה אסורה והוון מותרת אלא אם כן ישב ועסק לפני הכמים בהלכות שבת והוא הדיון שחייב על שתי תולדות של שתי אבות חלוקות על כל אחת חטאת אחת אבל אין עבד אב ותולדה ידיעה או שתי תולדות של אב אחד לא מחייב אלא חדא דכקמי סיפא העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא אחת בגון שתי תולדות של אב אחד משום דהוי כעושה ומחזר ועושה בהעלם אחת ואין חלוק חטאת בהעלם אחת אלא בגופי עבדות שאינן דומים או בחלוק שבתות לענין שגגת שבת :

פרק ז כלל גדול אמרו בשבת כל השוכח עיקר שבת

ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל אב מלאכה ומלאכה העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא חטאת אחת ב' אבות מלאכות ארבעים חסר אחת הורע

הר"ב כגון שתי תולדות של אב אחת עיין מ"ט סוף משנה ב' דס"ח : ב' אבות מלאכות ארבעים חסר א' : יש לדקדק וכי סני ליה לתנא דלתני המספר כמו שהוא שלשים ותשע ולא היו אלא שתי תיבות ועכשו הם שלשה והקרב אלי דמסריך סריך בלישנא דצמתני' י' פ"ג דמכות והתם הקרא קאי במספר ארבעים יבנו (דברים כ"ה) וכיוצא בזה כתבתי גם כן לקמן רפ"ח ויכולתי עוד לתת טוב טעם ולומר דמלתא אגב אורחא קמ"לן צמאי דנקט בלישניה ארבעים חסר אחת לומר שהעושה בהעלם אחת כל האבות מלאכות וסיתחייב על כל אחד ואחד יהיו ארבעים וחסר אחת שלא תיחסב למלאכה לענין חיוב קרבן והיינו שעל התופר אינו חייב אלא כשיקשור גם כן וכמ"ש הר"ב לקמן שם א"כ העושה כל האבות מלאכות בהעלם אחת בהכרח הם ארבעים מאחר שהתפירה אינה מלאכה אלא כשיקשור גם כן והקשירה כבר עשה בפני עצמה דהתנא קא חשיב להו הכי והאכי קאי צמאי דקמ"לן בשבתות את טעמו למתני ארבעים חסר מיירי כשלא קשר כבר באותו ההעלם וכ"ש לב"י סי' ט"ו דכל תופר אינו חייב על הקשורה טעמה אעפ"י שצריך שיקשור ג"כ שאל"כ אף על התפירה לא יתחייב אלא שקשה ליעל הכ"י מה"ש"ס דף ע"ד דאמר אביו החי מאן דעביד חלתה (פרש כוורת) חייב י"א חטאת ואי חייב לפומיה חייב י"ג ופירש"י ואי חייבי לפומיה נעשה לה ספה הוסיף כאן תופר וקושר שצריך לקשור אחר התפירה ע"כ וזו ודאי סתירה לדברי ב"י וא"ל דש"ס דף ע"ה פליגי רב ושמואל על מה חייב השוחט דרב מחייב משום נטילת נטמה ומשום לובע ושמואל מחייב משום גטילת נטמה לבד והשתא אליבא דרב הא הוי בשעשה כולן בהעלם אחת ארבעים ואחת דמרי קשירות ופרו לביעות הרי שהים יתר על ל"ט לא קשיא דמידי הוא טעמא דרב דחייב ג"כ משום לובע אלא משום דנחא ליה לתום בדמא כי היכי דלזבנו מיניה אם כן דוקא בשוחט על זנות לזבנה אבל בשוחט לביתו לא מחייב דהא מלאכת מחשבת אסרה תורה ומתיתין דבשו לאורייתא אגב אורחיה הא דאמרן בעושה המלאכות לביתו מיירו עיין בדבור דלקמן ובני משכיל מהר"ר אברהם אומר ליישב דקתני ארבעים חסר אחת שכן בפרק עוונותין דף מ"ט קא מיציעי להו הא דתני אבות מלאכות מ' חסר אחת כנגד מ"א לרבי חנינא דהא חסר כנגד עבודת המשכן אמר ליה רבי יונתן ב"ר אלעזר כך אמר רבי שמעון ב"ר רבי יוסי בן לקיטיא כנגד מלאכה מלאכתן ומלאכות שבתורה ארבעים חסר אחת ובציריך ווסף ויבא הביתה לעשות מלאכה

פרק ז כלל גדול : עיין מ"ט ד' דרפ"ו ומסכת שביעית : השיבך עיקר שבת פירש הר"ב דכתיב את שבתותי תשמורו ומסתברא דכי כתיב שמירה אחת לשבתות הרבה כה"ג כתיב דכולה חדא שגגה היא וקרבן אשוגג קאתי רש"י א"ט : ומ"ס הר"ב ואע"ג דמעיקרא שמע וכדכתב הר"ב צמטנה ב' פ"ק דכריתות :

חייב על כל שבת ושבת עיין מ"ט לפירוש הר"ב ורש"י סוף פרק י"ב ד' : חייב על כל אב מלאכה וכו' ובש"ס יליף פעמים שהוא חייב על כל אחת ואחת ופעמים שאינו חייב אלא אחת על כל שבת ומסתברא דחייבא בזדון שבת ושגגות מלאכות דאיכא שגגות טובא ופטורא בשגגות שבת וזדון מלאכות דחדא שגגה הוא : לשון רש"י : ומ"ס הר"ב כגון שתי תולדות של אב אחת עיין מ"ט סוף משנה ב' דס"ח :

א"ט : כריתות ט"ז : חיי"פ"א מה' שגגות הלכה ב' כ"ס הלכה ב' כ' כריתות ט"ז ד ענ"ו : פ"ט : ד' ק"ב : חיי"פ"א מה' ס"ב : כ"ב :

מלאכתו (בראשית ל"ט) ממניגה הוא והמלאכה היתה דים
 (שבת ר"ז) לאו ממניגה דהכי קאמר דשלים עבדתא או
 דלמא והמלאכה היתה דים ממניגה הוא והא כמ"ד לעשות
 צרכיו ככנס תיקו ותנא דידן אגב אורחיה קמ"ל לך דכל
 הני אבות מלאכות הם כנגד
 ארבעים מלאכות שבתורה
 ואחת מהם חסר אך שאל אותו
 שעמד למיין כאשר עיין בספר
 הקונקר דנסיוס בשרש לאך
 זמלאס יוסר הרבה והשיבותיו
 על הראשון אף על גב דיפה כותב
 אכתו צריכין לדידי אליבא דרבי

הזורע והחורש והקוצר והמעמר הדיש והזורה הבורר הטוחן והמרקד והלש והאופ' הגוזאת הצמר המלבנו והמנפצו והצובעו והמוזה והמיסך והעושה שתי בתי גירין והאורג

ב הזורע המורש הא דלא תנא החורש ברישא והדר היו ע
 כדרך כל הארץ לאשמועינן שאם היה קרקע קשה ומרשו
 זורעוהא"כ חור ומרשו מחייב אחרים שגיי משום חורש :
 הקוצר צורעים והמלקט בחילנות חייב משום קוצר :
 המעמר אוסף זרעים תלושים
 ולזכרם אל מקום אחד : והזורה :
 ברחת לרוח : הבורר פסולת
 בידיו או בכבדה : והמרקד
 בנפה וא"ע"ג דהני כלהו חדא
 כינהו דלהפריש פסולת מתוך
 אוכל נעשו שלשתן משום שלשתן
 הוו במשכן א"ע"ג דדמי להדני
 חשיב להו כל חדא באיני נפשה : א"ל לפי שאינן בבת אחת
 אלא זה אחר זה : האופה : לא הויה במשכן דאין אפייה אלא
 בפת ופת לא שייכא במלאכה המשכן אלא תנא סדורא דפת נקט
 ומיהו מבשל שהוא מעין מלאכה אופה הוה במשכן כסממין
 של צבע תכלת וארגמן ותולעת צני : והציגים בקדרה והנותן
 כסוי על גבי קדרה העומדת על האש חייב משום מבשל וכל
 הקד קמאי דחשיב במתניתין הזורע הקוצר הדשוכו כלהו הוו
 בסממין של צבע מלאכה המשכן : הגוזז צמר : וכל שאר
 מלאכותיה שייכי בצמר תכלת של מלאכות המשכן : המלכנו
 מכבסו בנהר : המנפצו : חובטו בשבט אי נמי סורקו במסרק :
 המיסק : אורג"ר בלע"ז : בתי גירין שנותן שני חוטין
 בתוך

הניגה בר חמא שאמר שכן כנגד עבודת המשכן ומניגה נמי
 כוותיה וכן תפס הר"ב בפירושו משנתו ועל אשר שאלתי
 שמלאכת יוסר ממספר ארבעים הנה מתוך פירוש רש"י שכתב
 בזה הלשון שכתובים בתורה בכל התורה והכי קאמר קרא
 לא תעשה כל מלאכה כמנין כל מלאכה שבתורה ע"כ : מזה
 למדתי שאין להכניס במנינם אלא מלאכה שאין כתוב בה לא
 אזכרה ולא עונש שעל אותן שאין בהם אזכרה ולא עונש
 עליהם הוא אומר שאמר הכתוב שלא תעשה אותם דוק
 ותשכח שיהיו ארבעים ולא יותר ובתוכם הני תרי דעלייהו
 צבי רב יוסף ומלאכתו סעד למה שכתבתי שאין למנות בכלל
 ארבעים אותן שאמר בהן אזכרה או עונש שכן במסכת יומא
 פרק י"ב ד"ע"ו דמפרש רב חסדא חמשה עיין דיה"כ
 כנגד חמשה פסוקים דכתיב בהו עיניו ומקשינן חמשה הוו

ואנן שיתא תנן וכתבו התוספות תימה לי דבקראי נמי כתיבי
 שיתא תרי באחרי מות ושלש באמור אל הכהנים ומד בפסוק
 ונראה לי דכי כל הגפס אשר לא תענה (ויקרא כ"ג) לא קחשיב דלא
 קחשיב אלא קחשיב דלא קחשיב דלא קחשיב דלא קחשיב דלא קחשיב
 ולא קחשיב ע"ל והנאני מאוד : וצריכין אנו למודעי שבש"ס יש ע"ס
 דמלאכתו מוקדם בפרשת בראשית לכן לא הגהתי מלאכתך וכן
 לפוס ריהטא ראויה הוא למנקט מלאכה שהוא שם העומד בעצמו
 ומלאכת שהוא שם הנסמך ומלאכתו שהוא שם עם כינוי וה"ה
 מלאכתך דהי מנייהו מפקת : הזורע וכו' : קלת תימה
 דאלישנא דאבות מלאכות שייך למתני זריעה וכן כולם בלשון שם
 דבר ולא על שם העושה אותה : וכן עשה הרמב"ם בחיבורו
 ה' שבת ריש פ"ד ולפי מ"ט לעיל ביישוב לשון ארבעים חסר אחת
 דקמל"ן על העושה כמה יחייב אחי נמי שפיר דתני כולם
 בלישנא דהעושה אותם : והאופה כתב הר"ב תנא סידורא דפת
 נקט ש"ס : ויהיב הר"ב טעמא וישום דשכיחא :
 כתב הר"ב אורג"ר בלע"ז וכן פירש רש"י : ולהלן בסוגיא דף ע"ה
 ע"ב כתב שמשדר חוטי השתי ו"ל הרמב"ם
 בפירושו הוא המיסק את השתי בגזר מן המסכה הנסוכה (ישעיה
 כ"ח) ע"כ ובחבורו פרק ט' מהלכות שבת כתב
 מתחת החוטין כדרך האורגים היא הגם' המס' וזה המותח
 נקרא מיסק ע"כ : ועל שתי בלא ערב מייירי התם :

והמיסך

והעושה שתי בתי גירין וכו' : צריך לפרש למה פירוש ככהו
 ובאורג ובתופר ובכותש שיעור טפי מבשאר' תוספות והא
 דלא קאמרי נמי הפוגע לפי שהוא בכלל אורג : שתי בתי גירין
 פירש הר"ב שנותן שני חוטין בתוך הבית
 גיר וכן פירש רש"י וז"ל הערוך ערך גר מכנים את חוטי
 השתי בנירין שיעלה זה וירד זה ויבא הערב ויחזור השתי
 יעלה התחתון וירד העליון ויבא הערב ע"כ : והנירים עצמם
 פירש הר"ב בריש פרק כ"א ממסכ' כלים וז"ל הן חוטין
 האורגים על הקנה ובעבורם מגביהין קלת החוטין ועושין
 דרך שילך בו האורג בחוט עד כאן וגם הרמב"ם כתב שם
 בזה הלשון נירים הם חוטין האורגים על הקנה אשר
 בעבורה יגבהו קלת החוטין ויעשו דרך ילך בו האורג
 בחוט : עד כאן : ונראה לי שסוף הלשון צריך להיות
 ילך בו מחוט הערב ועל פי זה יש לתקן גם לשון הר"ב
 אך לא רציתי לשלוח בו יד מניין שהוא העתיק כן מלשון
 הרמב"ם אולי ידע ביאורו ואמנם זה שכתב הרמב"ם
 ואחריו הר"ב דנירים הם חוטין האורגים על הקנה לשון
 קצר הוא וכלו אמרו על הקנה בקצוות החוטין האחד
 ועל קנה בקצוות החוטין השני שלהן ולקמן בפרג"ב
 משנה ב' אפרש יותר מזה בס"ד : ואיננו על לשון
 הערוך שפרש' לז' שתיים שמכנים את חוטי השתי בנירין
 וכן נראה של זה נתכוון רש"י ואחריו הר"ב בפירושו
 דהכא קשיא דלישנא דמתניתין משמע שעושה בתי גירין
 עצמן לא שעושה ומכנים דבר אחר בתוכם אבל לשון
 הרמב"ם והר"ב דבכלים אין מוכרחין שפרשים כמו הערוך
 איננו ל' קמן פרג"ב מוכרח פירושם מתוך מה שאמר
 רש"י בס"ד אף שלפי ענין דעתי בעיקר פירוש

שלפי ענין דעתי בעיקר פירוש

בתוך הבית ניר המולע. מסיר חוטי הערב מעלה השתי או השתי מעל הערב לנורך אריגה: והקושר והמתיר. שכן כדי חלון שממנו עושן התכלת קושרין ומתירין שפעמים לרדף ליתול חוטיין מרשת זו להוסיף על זו ומתיר בכלן וקושר כלן: ומתיר וקורע נמי הוי דירעו' שכן יריעה שאכלה עש ונקבה בזקב קטן ועגול לרדף לקרוע למטה ולמעלה את הנקב שלא הלא התפירה עשויה קמטין קמטין: והתופר שתי תפירו' והוא שקשרן דלי לא קשרן לא קיימי ומחייב תרתו משום קושר ומשום תופר. הלד לבי. וכל מלאכו' עורו נוהגו' בתחום עורותיהן: המולחו והמעבדו. ג'ס"מ מקשה דהיינו מולח הוי ומעבד אלא איכא חזק מנייהו וייל שרטוט במקומו שמרטט מאכו' מלאכו' הוא: הממחקו מברד טערו: מחתכו ומקצו ומחטכו לרצועו' וסנדלים: וכותב ומוחק הוו במשכן שכן רושמים בקרשים לידע איזה בן זוגו וכותב אות בזה ואת בזה ופעמים שטעה ומוחק: מכזה ומבעיר. באש שתחת דוד הסמנין: מכה בפטיש. הוא גמר מלאכה שכן אומן מכה בסדן בגמר מלאכה ואין מכה בפטיש חייב אלא בגמר מלאכה. ומנינא דרישא דמנה אבו' מלאכו' ארבעים הסר אחת אף ע"ג דאדר חשיב להו חדא חדא אחת לאשמועינן דאפי' עביד אינש כל מלאכו' שבעולס בשב' אחת בהעלם אחת אי אפשר שיתחייב יותר מארבעים חטא' דכלהו שאר

והאורג שני חוטיין והפוצע שני חוטיין הקושר והמתיר והתופר שתי תפירות הקורע על מנת לתפור שתי תפירות הצד צבי השוחטו והמפשיטו המולחו והמועבר את עורו והמוחקו והמחטכו הכותב שתי אותיות והמוחקע' מלכתוב שתי אותיות הבונה והסותר המכבה והמבעיר המכה בפטיש המוציא מרשות לרשות הרי אלו אבות מלאכות ארבעים

חסר

של דברי אביי דהתם נראה לי פירוש אחר כמו שתמצאו שם בס' ד' מ"מ אף לדידי מוכרח דאביי מפרש שהמלאכה דמתני' מחייב עליה היא העשייה של חוטים השתי בתוך הבתי נירין ולפיכך אני אומר שתחא משנתנו כאלו היא שנייה העושה בשתי צתי נירין וא"ס אכתי תקשה ממה שפירש רש"י גופיה בפירקין דף ע"ד ע"א נ"ק א' אדעמיד חלתא שכתבתיו לפיכך ד"ה אבו' מלאכו' וכו' דקאמר התם היסד וארג ופי' רש"י היסד שהיסד השתי הרי זה מיוסד ארג אחד למעלה ואחד למטה כדי להעמידו הרי עושה שתי צתי נירין עד כאן הריא נמי כדמות העשויה שצבתי נירין דמתניתין וכדומה להא דתנו בפ"ג בנפס ובכברה

נ"ק א' אדעמיד חלתא שכתבתיו לפיכך

ד"ה אבו' מלאכו' וכו'

דקאמר התם היסד וארג ופי'

רש"י היסד שהיסד השתי הרי

זה מיוסד ארג אחד למעלה

ואחד למטה כדי להעמידו

הרי עושה שתי צתי נירין עד

כאן הריא נמי כדמות העשויה

שצבתי נירין דמתניתין וכדומה

להא דתנו בפ"ג בנפס ובכברה

ובסל כמ"ש שם נמי ללשונו של רש"י ז"ל ה"ה: והמתיר פירש הר"ב שכן לדי חלוון וכו' להוסיף על זו ומתיר מכאן וקושר מכאן וכן לשון רש"י ומוזה הלשון יש לדקדק דאינו חייב אלא במתיר ע"מ לקשור. אלא שהתוספו' דף ע"ג דקדקו מלישנא דרש"י דכתב אדמתרמי ליה תרי קטרי דשרי חד ומניח חד דמשמע שאינו מנריך שיתיר ע"מ לקשור. ולא דקדקו כלל מן הלשון הזה להוסיף וכו'. ועיין בלשון רש"י והר"ב דריש פט"ו. ומ"מ כתבו בשם ר"ח ושכן משמע בירושלמי. דבעי מתיר ע"מ לקשור. והא דלא תני ע"מ במתני' מתורן כמו בסותר דלקמן ע"כ: הצד לבי. פירש הר"ב דהוי במשכן בתחשים. ונ"ל דנקט לבי משום דשכיחא כפי' הר"ן גבי פת לעיל: המולחו פירש הר"ב עייל שרטוט וכו'. וכתב ושם אותה מעיני הכותב: והכירחקו והר"ב העתיק והממחקו וכן העתיק רש"י וכן הוא בפוסקא בש"ס: והסותר המכבה. פרק במה מליקין דף ל"א ע"ב דסותר דוקא ע"מ לבנות וכן העלו שם בתוספ' דמכבה ע"מ להבעיר. והקשו דהכא ה"ל למתני בהו ע"מ כי היכי דקתני במוחק ובקורע וי"ל דהתם נמי לא קתני ליה אלא משום דבעי למתני שעורא דשתי אותיו' ושתי תפירו'. אבל במכבה וסותר ע"מ להבעיר ולבנות כל שהוא מחייב לא אצטרך למתנייה ע"כ. ועיין רפ"ב. ולמה שכתבו לעיל במתיר לרדף נמי שיהא ע"מ לקשור. ואף על גב דיש קשרים שאין חייבין עליהו כדתנן במסנה' ב' פרק ט"ו. אין זה מנד מלאכת הקשר אלא מנד שאינו של קיימא ודוחק.

המכבה והמבעיר. הכא לא קשיא דלתני מבעיר ברישא דשאני לעיל בחורש וזורע ולעיל כל סדורא דפת נקט כסדר חוץ מחורש כ"כ התוס'. ולי אכתי קשה דהא בכל אינג כסידורי בגד ועור שמר גם כן התנא הסדר ואף בכתובה ובגנין נקט העשייה קודם הכתירה. ולכן נראה בעיני דמשום כך איחר ההצעה לומר שבהצעה איכא מאן דס"ל שאין בה חיוב חטא' שאינה אלא בלאו והוא רבי יוסי שאמר הצעה ללאו יאטא בפסוק (שמות ל"ה) לא תבערו אש וגו' כדאיתא בסוגיא דף ע' : והמכבה בפטיש. פי' הר"ב שכן אומן מכה בסדן בשע' גמר מלאכה וכו' וכן פירש"י וכתב הר"ן ולא מחזור דהא בפרק הבונה תנו המסת' והמכה בפטיש ועלה קתני סיפא רש"י ג' אומר אף המכה בקורנס ועל הסדן בשע' גמר מלאכה אלמא דלאו היינו המכה בפטיש אלא עיקרון של דברים כפירוש רבינו חננאל ז"ל שפירש וכו' עד כאן לשונו ולפירש"י והר"ב דברים פרק י"ב ומה שכתבתי שם בשם התוספו' נמי נראה: הרי אלו אבות מלאכו' וכו'. כתב הר"ב ומנינא דרישא אחי לאשמועי' אפי' עביד וכו' אי אפשר שיתחייב יותר מארבעים חטא' וגו' לאו דוקא ארבעים אלא כלומר ארבעים חסר

חסר אחת ומניגא דסיפא קשיא טפי שהרי כבר מנאן אח' לאח' גם כללן במספר ארבעים ברישא וא"כ תו מניגא תניגא למה לי. ולא פירש הר"ב כלום ועוד דכ"ס האו דאפי' עבד וכו' לאו תניגא דרישא ולאו תניגא דסיפא מיפרשה אלא האלו אבות מלאכו' דסיפא אמרינן הכי

ובתוספ' הקשו וא"ת מרישה שמעינן ליה דתנן העושה מלאכו' הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא אח' וי"ת דה"ל מעין מלאכה אח' היוגו טפי תולדו' מחב' אחד אבל האב ותולדה דידוע מחייב תרתו קמ"ל ע"כ ותו דכ"ס ארבעים חסר אח' לאסוקי מדרי' דמוסיף את השוכע (משום השתי בכרכר) והמדקק (לישב חוט הערב שלא יאב מתוח יותר מלח) א"ל שוכע הרי הוא בכלל מוסך מדקדק הרי הוא בכלל אורג' ומניגא דרישא אמר רבי יוחנן דאחא לאשמועי' שאם עשאן כולם בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת ומפרש לה דכ"ס דף ס"ט דידע לה לשבת שנתנו לה לשמור בלאו ושגג ברכת שלא ידע ששבת אסור ברכת ואשמועינן מתני' דחייב ל"ט חטאות על כולן והלכך לא קשיא דמרישא אשמועינן היודע שהוא שבת ועשה מלאכו' הרבה בשבת' הרבה חייב על כל אב מלאכה דאי מהתם ה"ל דידע שהוא שבת היינו שרין שידע שנתנו לו לשבות בשבת זו ממלאכו' או לפחות מאחת והמלאכו' ושהוא חייב ברת עליה והשתא לא משכח' לה שיהא חייב בכל ל"ט שאלו נעלמו ממנו כל הל"ט שאינו חייב ברת כולם א"כ מאי הו"ל שהוא שבת במאי ידע

א תוס' א תוס' ב תוס' ג תוס' ד תוס' ה

הפירוש והמניגא דסיפא קשיא טפי שהרי כבר מנאן אח' לאח' גם כללן במספר ארבעים ברישא וא"כ תו מניגא תניגא למה לי. ולא פירש הר"ב כלום ועוד דכ"ס האו דאפי' עבד וכו' לאו תניגא דרישא ולאו תניגא דסיפא מיפרשה אלא האלו אבות מלאכו' דסיפא אמרינן הכי

הפראחת : ו' ועוד כלל אחר אמרו כל הכשר להצניע ומצניעין כמורו והוציאו בשבת חייב עליו חטאת וכל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמורו והוציאו בשב' אינו חייב אלא המצניע : ד' המוציא תבן כמלא פי פרה עצה כמלא פי גמלי עמור כמלא פי סלה עשמים כמלא פי גדי עליו שום ועליו בצר' לחו' כגרוגרו' ויבשים כמלא פי גדי ואין מצטרפין זה עם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן המוציא אוכלים כגרוגרו' חייב ומצטרפים זה עם זה כפני ששון בשיעוריהן חוץ בקליפיהן וגרעיניהן ועוקציהן וסבין ומורסן ורבי יהודה אומר חוץ בקליפי ערשים שכמה בשלות עמהן :

פרק ח המוציא יין כרי מוגת הכוס כרי חלב כרי

ועוקציהן * וזב הפרי דהוא עץ בעלמא : וסוכן קליפת החטים הנעשרת מחמת הכתישה : ומורסן * הנשאר בנפה ורמז"ס פירש אשכח דמורסן הוא עצה וגרוש מסוכן : חוץ מקליפי ערשין שנתרפו : שמתבטלו עמהן * לאסוקי הקליפו' היצונו' שהן נוסרו' כשעשה מהן גורן וקליפי הפול בזמן שהן לחים ומתבטלין עם קליפתן לרבי יהודה מצטרפין עם האוכלין לשעור גרוגרות * אבל יבשים לא שאין כאכלין בקליפתן לפי שהן גראים כזבובין בקערה והיו הלכה כרבי יהודה :

פרק ח המוציא כדי מוגת הכוס * של ברכת המזון שהוא רובע רביעי' יין חי כדי שימוגנו לחשבון על חד שליין תלתא ממים ויעמוד על רביעי' השוב שהוא שעור כוס של ברכה :

שנתנו לה לשמור בלאו ושגג ברכת שלא ידע ששבת אסור ברכת ואשמועינן מתני' דחייב ל"ט חטאות על כולן והלכך לא קשיא דמרישא אשמועינן היודע שהוא שבת ועשה מלאכו' הרבה בשבת' הרבה חייב על כל אב מלאכה דאי מהתם ה"ל דידע שהוא שבת היינו שרין שידע שנתנו לו לשבות בשבת זו ממלאכו' או לפחות מאחת והמלאכו' ושהוא חייב ברת עליה והשתא לא משכח' לה שיהא חייב בכל ל"ט שאלו נעלמו ממנו כל הל"ט שאינו חייב ברת כולם א"כ מאי הו"ל שהוא שבת במאי ידע

ד המוציא וכו' במאי דסיים באכו' מלאכו' פתח לפרושי' א"כ משום דהוה ורגיל ביותר כמ"ס בריש מילתין בס"ד : תבן מפורש במשנה ג' פ' עשרים :

ועלי בצללים * אמר לי בני המשכיל מהר"ר אברהם שי שגראה בעיניו שהם מה שהוא כמו יד לבזל והכי אמרינן בפרק בכל מערבין דף כ"ט דעלי בצללים דאבזיל ורתא פירש"י שגדלו זרת וזה לא שייך אלא במה שהוא כמו בית יד ושכן יש לפרש במשנה ג' פ' דשביעי' וכמוים דבריו שמה שסביבו של הצללים קליפו' קדראו :

חין וכו' וסוכן ומורסן * ואמרינן דכ"ס דף ע"ז דא"ע ג' דסוכן ומורסן מנצטרפין לשיעור חלה * כדתנן במשנה ו' פ"ב דחלה התם שא"י שכן ע"י אוכל פתו בעיסה נלושה כלומר מעורבת בסוכנה ומורסנה הלכך לתם הארץ קרינא ביה אבל לענין שבת מידי דחשיב בעיקרוס ומייהו דהני לאו אוכל נינהו ופי' הראשון שפי' הר"ב בסוכן ומורסן הוא פירוש רש"י אבל כפי' הרמב"ם סתם וכתב במסכת חלה שם וכן במשנה ה' פרק י"א מומסקת תרומו' :

פרק ח כרי מוגת הכוס * פי' הר"ב ויעמוד על רביעי' פירש"י ביצה ומחלה רביעי' חלוג וכתב הרמב"ם כי שיעור הכלי אצבעיים על אצבעיים על רוס אצבעיים וחמי' אצבע וחומש אצבע וכל המדות גדול שהוא הבקן בלשון העברי

כדי מוגת הכוס * של ברכת המזון שהוא רובע רביעי' יין חי כדי שימוגנו לחשבון על חד שליין תלתא ממים ויעמוד על רביעי' השוב שהוא שעור כוס של ברכה :

כדי גמיעה * מה שאדם בולע בבת אחת וחלב בהמה עמאה
דלא חזי לשתיה שיעורו כדי לכחול עין אחד : על הכתית * מכה
שעל גבי הכוסים והחמורין מחמת המשאוי * ומלאתי כתוב
ששחין היוצא בעור הכשר כשמגיע להתבשל הוא עושה ראש

למטלה וקרוי פי כתיב ואע"פ
שהדבש עקרו לאפילה כיון
שרפואתו מצוי והוא משהו אוליגן
בתר שיעורא וזעורא לחומרא :
אבר קטן של פינוק בן יומא והוא
אכצע קטנה שברגל : לשוף *
לשפסף ולמחות דבן : קילור *
שנותנין על העין : ושאר כל
המסקין שאין עושין מהן רפואה:
שופכין * מים סרוחין וחזי לגבול
דבן את הטיוט : כלן ברביעית *
אף היין והחלב והדבש דלא אמרו
שעורין במשנה אלא למצניעיהן
אבל שאר כל אדם אין חייבין לא
ברביעית וסבירה ליה לר' שמעון
דמלניע עמנו צעי שיעורא זוטא
וצביר מהאי שיעור לא מחייב
דלית ליה לר"ש כל שאין כשר
להלניע ואין מלניעין כמותו
שיחייב עליו מלניעו בכל שהוא

ואין הלכה כר"ש : ב און לקופה * לאוחזי בה : תלמי לתלותו
בו וצביר משיעור און לקופה : יודת ומעל * להראות לאומן
כמדה זו אני צריך ושיעוריה צביר מתלמי : נייר * מעשבים עושין
אותו : קשר של מוכסין * פעמים שאדם נותן מכם בראש הגהר
מזה והוא מוסר לו חותם להראות למוכס שבעבר האחר מן
הגהר להראותו שכבר פרע המכס ודרכו לכתוב שתי אותיות
בדולות לסימן וכן גדולות משתי אותיות שלנו : נייר מחוק * טוב
אינו ראוי לכתוב לפיכך צריך שיעור גדול לכרוך על פי צלוחית :
ג לעשות בו קמיע * לכסות בו את הקמיע : קלף כדי לכתוב
עליו פרשה קטנה * דאידי דדמיו יקרין לא עביד זימיה קשר
מוכסין אלא תפילין ומזוזות ולא מחייב בשעורא זוטא : דיו כדי
לכתוב שתי אותיות * לרשם על שתי חליות של כלי או על שתי
קרשים לזוג : כדי לכחול עין אחת * שכן לנעושת ההולכות
מעטפות אין מגלות אלא עין אחת וכוחלות אותו :
ד השבשבת

לפרש דזיל קרי הפרשיות שבתפילין תמוא שזו היא הקטנה * ונ"ל דאיצטריך למיתני דהא מכיון דתנן בספ"ג דמנחות שארבעה
פרשיות שבתפילין מעכבות זו את זו א"כ לא להוי שיעור להוצאת שבת אא"כ שיהיה בכדי לכתוב עליו כל הארבעה פרשיות אהכי
קתני שהיא שמוע ישראל ומכיון שהפרשה קטנה היא שמע ישראל יש לשער בה לבד שכן קורין אותה לבד על מטתו וא"כ א"כ ל"ל
למתני פרשה קטנה שבתפילין י"ל דאי לאו שנכתבה בתפילין משום שקוראה על מטתו לבד לא היינו משערין בה שרוב העולם
בקראין בה וקוראין אותה בע"פ וא"כ קוראין אותה בתוך ספר שלם אבל השתא דבתפילין נכתבה ולא סגי בלא הכי וגם על המעט
קורין אותה לבד הלכך נותנין חכמים השיעור בה לבד :

כדי גמיעה * צ"ס מחצעי' להו כדי גמיעה או כדי גמיעה
אמר רב נחמן צרי יצחק הגמיעה נא מעטמים מחדך
(ראשית כ"ד ועיין ספ"ד וכתב בעל מגיד משנה צ"ח מה"ש
בס"ס הרמב"ם אין שיעורו ידוע לנו אבל פירושו כדי גמיעה של

אדם צינטי והוא פחות אפי' מכדי
לוגמיו ונ"ל מרביעית ע"כ ועיין
משנה ב' פרק ח' דיומא מ"ט
ס"ס ד' :
על הכתית * ובס"ס תנא על
פי כתיב * וי"ש הר"ב פי
כתיב : אבר קטן פירש
הר"ב דקטן קאי אאבר ואאדם *
הכי מפרשין צ"ס ודלא כמשנה
ו' פ"ד דעדות ע"ש ועיין מ"ט
בס"ס הר"ב במשנה ב' פ"ב דכלי' :
ביום כדי לשוף בהם את הקילור *
דרפואתו מצויה לכל משקין
מרפאים לעין וגלד' כדבק על
העין לצד ממיא דמוסו ולא נגלדן
כדאיתא צ"ס :

ב חבל כדי לעשות און
לקופה * דמתוך
שהוא קשה פוגם עין הגפה וכבר
ולא עבדי אינשי הלכך לא מחייב
בשיעורא זוטא לעשות תלמי * גמרא : נייר * פירש הר"ב
מעשבים עושין אותו * עיין צ"ס משנה ב' פ"ב דמגילה ומשנה ד'
פ"ב דסוטה : והצוציא קשר מוכסין * איצטריך לאשמועינן
אפי' כתוב על ההלף * אע"ג דקתני בסמוך דשיעור קלף כדי
לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין * תוספת :
פלייטין * מפורש במשנה ג' פ"ו : ג עור * פי' צ"ס דמלוח
ועדין לא נעשה בקמה ועפ"ה :
קלף פי' בתוספת שיעור צשעת עיבודו חולקין אותה לשנים
ואותו שכלפי שער קרוי קלף וכלפי שער קרי דוכסוטום
שכן בלשון יון קורין לבשר סוסטום ודוך פי' מקום כמו דך פלן
לכך קרי ליה דוכסוטום כלומר מקום בשר : כדי לכתוב
עליו פרשה קטנה שבתפילין כו' תימא אמאי לא קתני פרשת
סוטה דשיעור זוטא טפי (כדתנן במשנה ב' פ"ב דסוטה) ואורי'
דפרשת סוטה לא שכיח כפר' תפילין ואמרין כל מלתא דשכיח
ולא שכיח אזיל דבנן בתר שכיח ולקולא * תוספת פ"ב דסוטה
ד' ו' : שיהיא שמע ישראל * תמיהא לי למאי אצטריך
למיתני דהא מכיון דתנן בספ"ג דמנחות שארבעה
פרשיות שבתפילין מעכבות זו את זו א"כ לא להוי שיעור להוצאת שבת אא"כ שיהיה בכדי לכתוב עליו כל הארבעה פרשיות אהכי
קתני שהיא שמוע ישראל ומכיון שהפרשה קטנה היא שמע ישראל יש לשער בה לבד שכן קורין אותה לבד על מטתו וא"כ א"כ ל"ל
למתני פרשה קטנה שבתפילין י"ל דאי לאו שנכתבה בתפילין משום שקוראה על מטתו לבד לא היינו משערין בה שרוב העולם
בקראין בה וקוראין אותה בע"פ וא"כ קוראין אותה בתוך ספר שלם אבל השתא דבתפילין נכתבה ולא סגי בלא הכי וגם על המעט
קורין אותה לבד הלכך נותנין חכמים השיעור בה לבד :

אמר ר' שמעון *
ב"ע"ה :
ב"ע"ה ע"ה *
ס"ס ד' :

ד שעה כדיליתו ע"פ נקב קטן כדרייתא של יין ופי' רש"י למעוטי שמו ודכס שהיין זכ לרך נקב קטן יותר משמו ודכס ע"כ והכי מפורש במשנה ב' פרק ג' דמסכת מכשירין דשמן עב מיון וז"ע במשנה ב' פ"ג דמסכת כלים דמפורש [הר"ב] שהשמן דק מהיין וע"ש :

א נזיר ג'
ב פ' י'
ג פ"א ט"ז הל"ב
ד פ"א ט"ז
ה פ"א ט"ז
ו פ"א ט"ז
ז פ"א ט"ז
ח פ"א ט"ז
ט פ"א ט"ז
י פ"א ט"ז

חרסית פירש הר"ב לבינה כתושה ועיין מ"ש בספ"ו דחולין :
לסוד פי' הר"ב צנות עניים טופלות פירש רש"י טוחות :

ו חף פירש הר"ב שן משיי המפתחו וכו' והבניתו כתבתי בפרק י"א דמסכת כלים משנה ה' :

הברכה פירש הר"ב ששזבט צו וכו' כתבתי פירושו בסוף משנה ב' פרק ז' בס"ד :

ז בין פנים לחכרו פירש הר"ב כשמסדרין פלימין וקורות וכו' גראה וולטונו דפלימין עיין קורות ועמודים :

ולשון רש"י כשעושין פלימין ומסדרין אותם עמודים וקורות וכו' בפ"ה בבב"א דף ל"ט פנים כמו פלימין פתחים פנימי חלונות הקבועים בחומה והן של עץ וסודרין אותם וכו' והוא כדעת בעל הערוך שפרש ששם הלחי והמוזה פלימא בלישנא דרבנן (ירמ"ה ל"ו) ויהי בקרוח יהודי שלש דלתות וארבעה תרגומו תלת פנים והרמז"ס כתב פנים חזי לבנה כשיש חלל בין חללי לבינה וימלאו אותו חלל בחרסית ואבנים דקים ע"כ וכ"כ במשנה ד' פ"ג דנגעים

ד רבק כדיליתו בראשה שבשבת זפת וגפרית כדי לעשות נקב שעה כדי ליתן על פי נקב קטן חרסית כדי לעשות פי כור של צורפי זהב רבי יהודה אומר כדי לעשות פטפוט טובין כדי ליתן על פי כור של צורפי זהב סיד כדי לסוד קמנה שבכנות רבי יהודה אומר כדי לעשות כלכול רבינחמיה אומר כדי לעשות אגדיפי : ה' ארמיה כחותם המרצופין דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים כחותם האיגרות זבל וחול הדק כדי לזבל קלח של כרוב דברי רבי עקיבא וחכמים אומרי' "כדי לזבל כרישא חור הגס כדי ליתן על מלא כף סיד קנה כדי לעשות קולכום ואם היה עב או מרוסם כדי לבלש בו ביצה קלה שבכצים טרופה ונתונה באילפס : **עצם כדי לעשות תרוד** רבי יהודה אומר כדי לעשות ממנו חף זכוכית כדי לגרור בו ראש הברכר צרוד או אבן כדי לזרוק בעוף רבי אליעזר ברי עקיבא אומר כדי לזרוק בבהמה : ז' חרס כדי ליתן בין פצים לחבירו דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר כדי לחתות בו את האור רבי יוסי אומר כדי לקבל בו רביעית אמר ר"מ אף ע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר (ס"א שנאמר) (ישעיה' ל') לא ימצא במביתו חרס לחתות אש מיקד אמר לו רבי יוסי משם ראיה (שם) ולחשוף מים מגבא :

פרק

מרוסם מרוץן ושבור : בינה קלה בינת תרגולת ואמאי קרי לה בינה קלה שקלה להתבשל יותר יושאר בליט והשיעור הוא כדי לבשל כגורגרת מונגה : טרופה מעורבת בשמן : ונתונה באלפס שהוא כזר שהיא ממרתת להתבשל : ח' תרוד כף : ט' שן משייה המפתח שמתחיים בה הדלתות ואין הלכה כר"י : כ' כרר של אורגון ומעבירו על השתי כשהוא חזק למשקל צרור משום עוף להצריחו דבקלא בעלמא סגי ליה : ז' בין פנים לחכרו פלימין ועמודין וקורות ועושין שורות של קורות על הארץ ויש חלל בין זו לזו כוונתו תחתיו שלא יתעקס : זכר לדבר דחשיב חרס בחתיית האור : לחשוף לדלות : מגבא גומא קטנה שהמים נקבליים אלמא חשיב חרס נח דקבלת המים והלכ הכרבי יוסי :

פרק

מתוח לפניו ושזבט צו החוטין : כדי לזרוק בבהמה : דלא טרח אינש למשקל צרור משום עוף להצריחו דבקלא בעלמא סגי ליה : ז' בין פנים לחכרו פלימין ועמודין וקורות ועושין שורות של קורות על הארץ ויש חלל בין זו לזו כוונתו תחתיו שלא יתעקס : זכר לדבר דחשיב חרס בחתיית האור : לחשוף לדלות : מגבא גומא קטנה שהמים נקבליים אלמא חשיב חרס נח דקבלת המים והלכ הכרבי יוסי :

ד השבשבת הליידין מוסיבין נסר קטן בראש הקנה וכוונתם עליו דבק והעוף יושב עליו ונדבק בו וזריך לתת עליו דבק הרבה כדי שיהא העוף נדבק בו : לעשות צו נקב קטן כלי שמשמין צו כסף חי ופוחס פיו צופת או בצפרית ועושה בסתימה נקב קטן להוציא ממנו הכסף חי : חרסית לבינה כתושה : לעשות פי כור : שהמפוח נכנס בו : פטפוט רגל למקום מושב הכור שמוסיבין אותו על כן וצמים העשוי לכך : טובין כדי ליתן על פי הכור של צורפי זהב : במקום שאין פחמין צורפין הוא צאש של סבין פי' אחר שרגילים לתת סבין על פי הכור כשמתחיים הוא : לסוד קמנה שבכנות צנות שהגיעו לפירקין ולא צא להן האורה צנות עניים טופלות אותן בסיד והאורה ממחר לצא ומשיר נמי את השער וצנות עשירים טופלות בצולת וצנות מלכים בשמן זית שלא הביא שליט : כלכול הצדעין וסדון אותן בסיד להשכיב את השער : אגדיפי : למטה מן הצדעין מטט שקורין בת צדעה ואין הלכה לא כרבי יהודה ולא כרבי נחמיה : ה' ארמיה טיט אדום : מרצופין שקין גדולות שנושאין בהן פרקמטיא בספינות וחותמין אותם כדרך שחותמים האגרות ושעור דרבנן זוטור מדר' עקיבא והלכה כחכמים : כדי לזבל כרישא כרתי ושעוריה זוטור מקלה של כרוב והלכה כחכמים : מלא כף סיד כף של סיד : המגיב לקשרי של חמנע אצבעותיו : עבה שאינו ראוי לכתובה :

מרוסם מרוץן ושבור : בינה קלה בינת תרגולת ואמאי קרי לה בינה קלה שקלה להתבשל יותר יושאר בליט והשיעור הוא כדי לבשל כגורגרת מונגה : טרופה מעורבת בשמן : ונתונה באלפס שהוא כזר שהיא ממרתת להתבשל : ח' תרוד כף : ט' שן משייה המפתח שמתחיים בה הדלתות ואין הלכה כר"י : כ' כרר של אורגון ומעבירו על השתי כשהוא חזק למשקל צרור משום עוף להצריחו דבקלא בעלמא סגי ליה : ז' בין פנים לחכרו פלימין ועמודין וקורות ועושין שורות של קורות על הארץ ויש חלל בין זו לזו כוונתו תחתיו שלא יתעקס : זכר לדבר דחשיב חרס בחתיית האור : לחשוף לדלות : מגבא גומא קטנה שהמים נקבליים אלמא חשיב חרס נח דקבלת המים והלכ הכרבי יוסי :

פרק ט אמר רבי עקיבא מניין לעכו"ם שאטמאה במשא אידי דאיירי לעיל באטמכתא

גבי חרם נקט נמי להכי קראי דאטמכתא וקרא דתורם כמו דוה הוא סמוך לקרא דלא ישר במכיתתו חרם דאייתי לעיל אי

נמי משום דבשי למתנא מניין שמרחיזין את המילה וכו' תנא להך מניין דדמו לה : מטמאה במשא * המשא אותה יכבס בגדיו ואפי' שלא נגע בה כגון שהיתה בקופה וכיוצא בה ואפליגו רבנן עליה דרבי עקיבא ואמרי אינו מטמא אלא בנגע כשרץ והלכה כחכמים : תורם כמו (אשה) דוה כלומר יהו צעניך כורים כמו דוה כאשה גדה כדכתיב (ויקרא ט"ו) והדוה כדלתה ובעכו"ם משתעי קרא : ב שהיא טהורה * שאינה מקבלת טומאה : כלבים * ופשיטא דאניה כלבים היא אלא לאטוועיגן דספינה הרי היא כים מה יס טהור אף ספינה טהורה ואפי' היא של חרם ואפי' טעונה ביבשה והורידוה לים : שזרעים * בה חמשה זרעונים * ויש בה כדי להפריש ביניהן הפרש הראוי ולא הוי ערבוז : ארבעה בארבע רוחות הערוגה * ממלא את כל הרוח עד סמוך לקרן ובאמצעו אינו זורע אלא גרעין אחד כדי שיהיה הגרעין שבאמצע רחוק ג' טפחים מן הזרוע שבכל רוח דשיעור יניקת כל זרע טפה ומחצה ואף על פי שאצל הקרנות שברוחות הזרעים קרובים זה לזה ואין ביניהם הרחקה ג' טפחי' ויונקין זה מזה אין כאן בית מיוחס דאכלאים כלבד קפיד קרא דלא להוי ערבוז וליניקה לא חיישינן כדתנן היה גדר בנתים זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן ואף ע"ג דינקי מתתאי וכאן יש היכר גדול שרוח זו זרוע נסון ודרום ורוח זו זרוע מזרח ומערב אבל בין זרוע האמצעי לזרועי הרוחות אין היכר ואי מקרבי הוי ערבוז הילכך צריך הרחק כדי יניקה : שנאמר כי כארץ תוציא צמחה * תוציא חד צמחה חד זרועיה תרי תצמיח חד הרי חמשה וששה טפחים ליכא למילף מקרא אלא קים להו לרבנן דה' זרעונים בששה טפחים לא ינקי הרוחות מן האמצעי ולא האמצעי מן הרוחות דשעור יניקת כל זרע טפה ומחצה הילכך כי רמיז לקרא חמשה זרעונים בערוגה בת ששה טפחים קאמר ובחס' כלאים פירשתי הלכות ערוגה ופרטותיה ודקדוקיה וכאן קרתי : ג שהיא טמאה * דיום השלישי אכתי לא מוסרחא שכבת זרע וראויה לקלוט ולהיות ולד נוצר ממנה וקרינן בה שכבת זרע הראוי להזריעה : לשלשת ימים * דהקפיד הכתוב על צמחי קרי צמחן תורה לכך הפרישן שלשה ימים ולא חש אס יפליטו אחר כך ביום רביעי להפרישה דמסריח ואינו ראוי להזריע * ופסק ההלכה שהפולעת ביום השלישי טהורה ומתניחין משבשתא היא ותי מנין לפולטת ט"ו ביום השלישי שהיא טהורה שנאמר היו נכונים

פרק ט מניין לעכו"ם שאטמאה במשא אידי וכו' אי נמי משום דבשי למתני

כו' וזהו פירוש' וכתבו התוספות שאין נראה דאם כן בזהוה ה"ל להתחיל ועוד דה"ל למתנייה בפרק רבי אליעזר דמילה * אלא נראה אידי וכו' : שנא' תורם

פרק ט אמר רבי עקיבא מניין לעכו"ם שמטמאה במשא כנדה שנאמר (ישעיה ל) תורם כמו דוה צא תאמר לו מה גדה מטמאה במשא אף עכו"ם מטמאה במשא : ב * מניין לספינה שהיא טהורה שנאמר (משלי ל') דרך אניה בלב ים * מניין לערוגה שהיא ששה על ששה טפחים שזרעין בתוכה חמשה זרעונין ארבעה בארבע רוחות הערוגה ואחד באמצע שנאמר (ישעיה ס"א) כי בארץ תוציא צמחה וכננה זרועיה תצמיח זרעה לא נאמר אלא זרועיה : ג * מניין לפולטת שכבת זרע ביום השלישי שהיא טמאה * שנאמר (שמות י"ט) היו נכונים לשלשת ימים * מניין שמרחיזין את המילה ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר (בראשית ל"ד) השלישי ויהי ביום

כמו דוה * כתב הר"ב ואפליגו רבנן עליה וכו' * צמחה ו' פרק ג' דעכו"ם ושם אפרש בס"ד : ב שנאמר דרך אניה כלבים * פיר' הר"ב מה יס טהור * כדתי בפ"ק דמקואות * ומ"ש הר"ב ואפי' היא של חרם פרשתיו במשנה ג' פ"ב דכלים : מניין לערוגה וכו' * עיין מה שכתבתי בזה בס"ד פרט"ג דכלאים :

שנאמר כי כארץ וגו' * כתב הר"ב וששה טפחים ליכא למילף מקרא אלא קים להו לרבנן וכו' * ואור"ת דז"מ איצטרך קרא דאי לאו קרא ה"ל אף ע"ג דלא ינקי איכא ערבוז ואסור קמ"ל קרא דככה"ג ליכא ערבוז ובקרא לחודיה נמי לא סגי דלא הוי ידעינן בכמה שרי קרא אבל השתא דקים להו לרבנן דחמשה בשיתא לא ינקי איס' לן לחוקמיה קרא בשיתא * תוס' : ג שנאמר היו נכונים לשלשת ימים * למאי דכתב הר"ב דמתני' משבשתא ותי טהורה כתבו התוספות וא"ת דטפי ה"ל למנקט קרא דוקדשתם היום ומחר * ואור"י דניחא ליה לאתויי היו נכונים לשלשת ימים משום דמוכח דמשו' פליטת זרע הקפיד דכתיב ביה אל תגשו אל אשה עכ"ל * ומה שהגהתי בדברי הר"ב אלא רבנן דראב"ע היא כו' * משנה שלמה היא פ"ח דמקואות * וה"ג מוכח בש"ס דהכא :

מניין שמרחיזין את המילה * ולקמן פי"ט משנה ג' תנן את הקטן ואף בכאן כן הוא בסדר המשנה שבירושלמי ובש"ס שם אכן תנינן מרחיזין את הקטן תניי דבי' רב מרחיזין את המילה רבי אבהו בשם רבי יוחנן הלכה כמי שהוא אומר מרחיזין את הקטן :

ביום השלישי * כתב הר"ב וכ"ש ראשון ושני * וכן משמע לשונו בפ"ט * . וכתב שם הר"ן וא"ת והא כתיב

וכאן קרתי : ג שהיא טמאה * דיום השלישי אכתי לא מוסרחא שכבת זרע וראויה לקלוט ולהיות ולד נוצר ממנה וקרינן בה שכבת זרע הראוי להזריעה : לשלשת ימים * דהקפיד הכתוב על צמחי קרי צמחן תורה לכך הפרישן שלשה ימים ולא חש אס יפליטו אחר כך ביום רביעי להפרישה דמסריח ואינו ראוי להזריע * ופסק ההלכה שהפולעת ביום השלישי טהורה ומתניחין משבשתא היא ותי מנין לפולטת ט"ו ביום השלישי שהיא טהורה שנאמר היו נכונים

לשלשת

לשלשת

לשלשת

לשלשת

לשלשת

לשלשת

לשלשת

לשלשת

כתיב (בראשית ל"ד) ביום השלישי בהיותם כאבים אלמא טפי
 חסכתו בג' מצטייל אע"פ שסכת יום שני גדולה משלישי
 ח"פ הכי ביום השלישי חלושים ביותר ולא היו יכולים לברוח
 ולהלחם אבל ביום ג' עדיין לא חסדו כחם ויום ראשון יוכיח
 שלא נגעו בהם לפי שעדיין כחם

עליהם אע"פ שהם מסוכנים
 יותר וכתב עוד דל"ל שאין זה
 ראייה דאיכא לומר שיותר הם
 מסוכנים בשלישי ואל תתמה
 שטבען של הרבה חללים כך הוא
 להתחזק יותר בשלישי עכ"ל
 אבל בפ"ג ממסכת נדרים סוף
 דף ל"א כתב דלא כתיב ליה טפי
 בג' אלא שחלושין ביותר והיינו
 נדבריו הראשונים ויש מחלוקת
 בין הפוסקים בזה ודברי הר"ב
 במשנה ג' פ"ד דמסכת תענית
 נראה דלא כח"ס ברא"י
 ד מניין לסיכה שהיא כשתיה
 כתב הרמב"ם אין רובה
 באמרו כשתיה שהיא חייב עליה
 כר אבל חייב מלקו כמו שכתב
 במסכת יומא וק"ס ברפ"ח ביאר

לשלת ימים ושלת ימים דאמר קרא היינו ליום השלישי דביום
 שלישי להפרשה נתנה תורה אי נמי לא משבתתא היא אלא
 (דבין דר') אליעזר בן עזריה הוא דסבירא ליהן הפולטת ביום
 השלישי טמאה ולית להכתא כותיהו: מנין שמרמיזין וכו' .

ח"פ' בחמין שהוחמו בשבת דאף
 ביום הג' מסוכן הוא וכו' ש ראשון
 ושני המים חמין מחזיקין לנוף
 התינוק ומבריחין אותו: לשון
 של זהורית: מנין לשון של צמר
 אדום היו קשרין חזיו בראש
 השער המשתלה לעוואל וחזיו
 בצוק וכשהיה דומה השער למט'
 היה הלשון ההוא מלבין ויודעין
 שנתכפרו עונותיהם: ד מנין
 לסיכה שהיא כשתיה לא כשתיה
 ממש לחיוב עלה כרת אלא
 שהיא חסורה: ה בניה קלה
 בניה תרגולת שהיא קלה לנשל
 יותר מכל שאר בנים ולא כדי
 לנשל כולה לא כנרגרות מומה
 טרופה ונתונה בחלפס:
 ומטרפין כל מיני תבלין זה עם
 זה: אשמים כו' לבל ערבי

השלישי בהיותם כאבים * מניין שקושרין
 לשון של זהורית בראש שער המשתלח
 שנאמר (ישעיה א') אם יהיו חמאיכם כשנים
 כשלג ילבינו: ד מניין לסיכה שהיא
 כשתיה ביום הכפורים אע"פ שאין ראייה
 לדבר וכו' לדבר שנאמר (תהלים ק"ט) ותבא
 כמים בקרבו וכשמך בעצמותיו: ה
 המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה .
 תבלין כדי לתבל ביצה קלה ומצטרפין זה
 עם זה [קליפי אגוזים] קליפי רמונים אשמים
 ופואה כדי לצמיע בהן בגד קמץ בסבכה .
 מירגלים נהדר ובורית קמוליא ואשלב כדי
 לבכס בהן בגד קמץ בסבכה . רבי
 יהודה אומר כדי להעביר על הכתם :
 ו פלפלת

שחייב מכת מרדות לפי שהסיכה אינה לא אסמכתא ומדבריהם
 וכ"כ בחיבורו פ"א מה' שבינת עשור ועיין כוונתו בזה בפירושו
 למשנה א' [פ"ק] כח"ס ש"ס כ"ד: ביה"ב עיין מ"ש כ"ד
 רפ"ח דיומא: ה המוציא עצים כדי לנשל וכו' אע"ג דתנן
 במשנה ה' פ"ח קנה שהוא עב וכו' כדי לנשל וכו' אצטרף
 לאשמועי' בעלים דלא תימא דחזו לעשות בהן שן של מפתח
 וכ"כ לחייב ק"לן ש"ס: תבלין כתב הרמב"ם כמו
 השלפל והזנגביל וגלגגאן וקדה ודומיהן וכולן מצטרפין זה עם
 זה לפי שפעולתן אחת ע"כ וכל אלו הם מיני מרקחות ודברים
 שריחן טוב ועיין במשנה ו' ומ"ש ש"ס כ"ד ולאפוקי שאר דברי'
 שמתבלין בהם התבשיל כמו השום והכנול ותמיהני דכפ"ב דערלה משנה ט"ו מפרש תבלין כל דבר שמתבלין בו ואפי' שום וכו' .

וכנעו דומה לתכלת: ופואה: בראש עשב שצובעין בהם אדום
 ובערבי אלפיה: בסבכה: בראש הסבכה: שעשו קקליעה
 נותנים מעט כגד: נתר: מין אדמה הוא ומוהיר וקורין לו
 לו"ס בלע"ו: בורית: מין זמח שמנקה ומטהר: קמוליא: עשב
 שמנקים בעפרו את הידים להעביר את הוהמה וכו' ש"ס קרוי
 שלוף דוך ובערבי קורין לו אלקל: ואשלב: לא אפרש לי מה
 הוא: על הכתם הנמצא בצגד ואין ידוע אם דם נדה הוא אם
 לאו מעבירין עליו שבעה דברים לבדוק אותו בהם ומכללם ארבי'
 סמנין הללו ואין הלכה כר"י:

וכי תימא דתהא לנתינת טעם לאסור התבשיל והבא להוצאות שבת שאני לא מסתברא כלל לחלק דהא כל שיעורי שבת הולכין
 אחר דרבן של בני אדם לעשות בדברים ההם וכיון שהשום ודומיו בכלל תבלין לענין ג"ט ה"ג שיהא בכלל תבלין לענין הוצאות שבת
 ועוד דכ"ס הכא אדתנן ומצטרפין זה עם זה פריך לה מההיא מתניתין דערלה דתנן ומצטרפין והתמר עלה במיני מתיקה שנו
 טעמא דחזו למתוק את הקדירה הא לאו הכי לא ומשני ה"ג דחזו למתוק הא קמין דבחדא מחתא מחתובה ולא עוד אלא שלפי
 דעת המקשן ש"ד דבהי דהכי כליל טפי מהוא דערלה ועיין רפ"ט דטולין וראיתי בפ"ח מה"ש שהרמב"ם שם העתיק המשנה
 שבכאן כלשונה וכתב עליו המגיד ו' לומ"מ נראה לפי ש"ס שאין מצטרפין אלא בשכולן מיני מתיקה וכן פירש"י ו"ל ויש לרבינו
 שם פי' אחר עכ"ל ובפ"ג מהמ"א כתב הרמב"ם ההיא דערלה תבלין שהם ב' או ג' שמות וכו' ואסברה לה בכרפס וברפ"ט דשביעי'
 תנן לה בדי מיני ירקות וכן רגילין ליקח בלילי פסחים לטיבול הראשון מה שקורין בל"א פיטרוז'ל ואומרים שהוא מה שנקר' בלשון
 חכמים כרפ"ס וצירושלמי דשביעית יחוי כרפס שבנהרות ריב"ח אחר פיטרוסלינין וכו' ואי אין מתבלין לבניה אלא באלו דבר
 הרמב"ם ודומיהן ניחא דלא מצי מיירי הכא אלא באלו בלבד וראיתי בתו' דפ' תולין דף קמ"א בסד"ה הני פלפלו כו' שכתבו דאין
 נראה שהיא בכלל תבלין אלא ירקות כעין כזון אבל שומין ובללים אינם בכלל תבלין ע"כ: אשמים עיין מ"ש כ"ד במשנה ה'
 פ"ג דכלאים: בסבכה ס"א פי' סבכה וכן העתיק רש"י: קמוליא פי' הר"ב עשב שמנקין בעפרו כלומר שמייבטן אותו
 ובקשין דק הדק עד שנעשה כעפר וכיוצא בזה תמצא בפי' משנה ג' פי"ד: כדי להעביר על הכתם כדתנן במשנה ו' פ"ט דנדה:
 ו פלפלת

ו ופלפלת כל שהוא דחויא לריח הפה ואין זה פלפל המצוי בינינו : עטרן כל שהוא שמרפאים בו מי שיש לו כאב חני הראש : מויני בשמים כל שהן לריח טוב : מויני מתכות כל שהן שראוי לעשות מהן דרבן קטן : מקק רקב הגופל מספרים או מיוטפתה שבלו לשון המק

בשרו (ובריה י"ד) : שמוציעים אותו לגנוז : שכל דבר קדש טעון גניזה : מאומה אלתא אחשביה קרא לאסוריה ותקון גדול הוא עושה כשמוציא עכו"ם מביתו ואין הלכה כר"י : ז הרוכלין מוכרי בשמים לקטושי נשים ויש להם קופות קטנות ללרורות הבשמים : אינו חייב אלא חטאת אחת : דכלן מדא הוצאה היא : פחות מכרוגרת : אע"ג דכל האוכלין שעורן כגרוגרת הני כיון דלזריעה קיימי אפי' בפחות מכרוגרת גמי נחייב ואין הלכה כר"י בן בתירא שאומר חמשה : זרע קשואין חשוב משאר זרעוני גינה וכן זרע דלועין וזרע פול המצרי והוא שקורין לו פאס"לי בלע"ז : חגב חי כל שהוא שמוציעין אותו לקטן לשחק בו : ז

ז"ל והא דתנן כל שאינו כשי' וכו' ואוקימנא למעושי עצי אשרה דלא כר"י ועיין משנה ה' פרק דלקמן : ז אינו חייב אלא חטאת אחת : עיין במשנה ב' פ' דלקמן ומ"ש ס"ט ד"ד : זרעוני גינה פ' הר"ג אע"ג דכל האוכלים וכו' הני כיון דלזריעה קיימא וכו' וכן לשון רש"י ומשמע דראויין ג"כ לאכילה אלא כיון דלזריעה קיימא הוה שכיחא ושכיחא דאוליגין בתר דשכיחא לחומרא כדלעיל ולשון הרמב"ם בפירושו וכן בחבורו זרעוני גינה הם הזרעים שאינם ראויים לאכילה כמו זרע המלפפונים והבצלים והלפתות ודומיהם ע"כ : וכבר העתקתי עוד לשונו בזה בתחלת מכסתא כלאים ב"ד : ולרש"י ודברי הר"ב שבבאן לריכין לפרש דמאי דתנן במשנה ב' פ"ב דכלאים זרעוני גינה שאינן נאכלין כלומר אותן זרעוני גינה שאינן נאכלין אבל יש מהן שנאכלין כדפירשו הכ"ח דאלו להרמב"ם שאינן נאכלין סימנא הוא להכיר איזה זרעוני גינה : א"ל יש לפרש לרש"י והר"ב דשאויגין כאלו כדלעיל עומדין לאכילה אלא עיקרן לזרעה כדפירשו הכ"ח : פתת מכרוגרת פ' הרמב"ם (אמר) קרוב לגרוגרות וטעמו גרסה דמדלא פ' השיעור ש' מ' דבפחות מעט קאמר ועיין מ"ש ב"ר פ' דלקמן ובחיבורו העתיק המשנה כלשונה :

ר"י בן בתירא אמר חמשה פ' הרמב"ם אפי' לא הוציא אלא חמשה בלבד : זרע קשואין וכו' אחאן כ"ע כ"כ הרמב"ם : ז בת כגרוגרת פ' הר"ב כדין שאר אוכלין שהרי מותר לאכלו כשמת ומשום הכי בטמא לקמן מפ' הר"ב דאין מוציעין לתינוק דלמא מייית ואכיל ליה : ז מ' דבטהור לא איכפת לן אי אכיל וכתבו התו' טעמא בשם ב"ג מדכתב (ויקרא ו"א) ואת כל נפש החיה הרומשת במים אלו דגים ואת כל נפש השורצת אלו חגבים מדכתב חגבים אחר דגים משמע דאין טעונים שחיטה כדגים ואף עוף הוה פטרינן ליה בולא כלום אי לאו דהוקש לבהמה כדאיתא בה שוחט ע"כ : ר"י אף המוציא חגב חי טמא וכו' : כתב הר"ב ות"ק סבר דאין מוציעין אותו דלמא מייית וכו' : לא משום דמצויין להפרישו דקי"ל דאין מצויין על קטן האוכל נבילות להפרישו והכא פירש"י דמ"מ בדיים לא יהבינן ליה דמתיא לא תאכלום לא תאכלום להזיר גדולים על הקטנים ועיין

ו פלפלת פ' הר"ב אין זה פלפל כו' וכפירש"י וז"ל מדקתני פלפלת בת"י אבל ראיתי בפ"ב דערלה משנה ה' שגרא מפ' הר"ש דהתם דמש"ה פירש"י שאינו פלפל שלנו דא"כ תקשה רישא דפלפל שלנו בכלל תבלין דרישא והיאך נתן התנא שיעור אחר לכלפל ולי גרסה דחי משום הא לא אריא דהא פירש הר"ב במשנה א' בדבש דרפואתו שכיחא והיא משהו אוליגין בתר שיעורא זוטרא לחומרא והוא ש"ס ערוכה וה"ג דכותה כדלקמן בד"ה מויני בשמים וכו' : ז מויני בשמים : וראויין להריח כמו לתביל דאלת"ה הא תנא לה לעיל כדי לתביל בינה קלה וכו' : ואע"ג דהתם קא חשיב הרמב"ם דברי' הראויין גס להריח כמו שכתבתי בשמו לריך לומר דהנהו עידי טפי למיבול מלהריח והלכך לא אוליגין בתר שיעורא זוטא כדאמרינן ברפ"ח בש"ס דף ע"ח ע"א כל מילתא דשכיחא ולא שכיח אוליגין רבנן בתר דשכיחא לקולא : שכיח ושכיח אוליגין רבנן בתר דשכיחא לחומרא כ"ל : ר"ב יאודה אומר וכו' שנאמר לא ידבק בידך מלאכה זרה וכו' ולכאורה היה נראה לומר דת"ק טעמיה משום דהוה מלאכה שאינה זריכה לגופה ור"ש היא למשנה ה' פרק דלקמן : לא מדבר"ב והרמב"ם פסקו דלא כר"י דהכא ולקמן וכן במשנה ה' פ"ב פסקו דמלאכה שאינה זריכה לגופה חייב א"ל לפרש כן אלא טעמא דת"ק שסובר דאין כשר להצניע שאין צורך לאדם בו והיינו דכתב רש"י

ז"ל והא דתנן כל שאינו כשי' וכו' ואוקימנא למעושי עצי אשרה דלא כר"י ועיין משנה ה' פרק דלקמן : ז אינו חייב אלא חטאת אחת : עיין במשנה ב' פ' דלקמן ומ"ש ס"ט ד"ד : זרעוני גינה פ' הר"ג אע"ג דכל האוכלים וכו' הני כיון דלזריעה קיימא וכו' וכן לשון רש"י ומשמע דראויין ג"כ לאכילה אלא כיון דלזריעה קיימא הוה שכיחא ושכיחא דאוליגין בתר דשכיחא לחומרא כדלעיל ולשון הרמב"ם בפירושו וכן בחבורו זרעוני גינה הם הזרעים שאינם ראויים לאכילה כמו זרע המלפפונים והבצלים והלפתות ודומיהם ע"כ : וכבר העתקתי עוד לשונו בזה בתחלת מכסתא כלאים ב"ד : ולרש"י ודברי הר"ב שבבאן לריכין לפרש דמאי דתנן במשנה ב' פ"ב דכלאים זרעוני גינה שאינן נאכלין כלומר אותן זרעוני גינה שאינן נאכלין אבל יש מהן שנאכלין כדפירשו הכ"ח דאלו להרמב"ם שאינן נאכלין סימנא הוא להכיר איזה זרעוני גינה : א"ל יש לפרש לרש"י והר"ב דשאויגין כאלו כדלעיל עומדין לאכילה אלא עיקרן לזרעה כדפירשו הכ"ח : פתת מכרוגרת פ' הרמב"ם (אמר) קרוב לגרוגרות וטעמו גרסה דמדלא פ' השיעור ש' מ' דבפחות מעט קאמר ועיין מ"ש ב"ר פ' דלקמן ובחיבורו העתיק המשנה כלשונה :

ר"י בן בתירא אמר חמשה פ' הרמב"ם אפי' לא הוציא אלא חמשה בלבד : זרע קשואין וכו' אחאן כ"ע כ"כ הרמב"ם : ז בת כגרוגרת פ' הר"ב כדין שאר אוכלין שהרי מותר לאכלו כשמת ומשום הכי בטמא לקמן מפ' הר"ב דאין מוציעין לתינוק דלמא מייית ואכיל ליה : ז מ' דבטהור לא איכפת לן אי אכיל וכתבו התו' טעמא בשם ב"ג מדכתב (ויקרא ו"א) ואת כל נפש החיה הרומשת במים אלו דגים ואת כל נפש השורצת אלו חגבים מדכתב חגבים אחר דגים משמע דאין טעונים שחיטה כדגים ואף עוף הוה פטרינן ליה בולא כלום אי לאו דהוקש לבהמה כדאיתא בה שוחט ע"כ : ר"י אף המוציא חגב חי טמא וכו' : כתב הר"ב ות"ק סבר דאין מוציעין אותו דלמא מייית וכו' : לא משום דמצויין להפרישו דקי"ל דאין מצויין על קטן האוכל נבילות להפרישו והכא פירש"י דמ"מ בדיים לא יהבינן ליה דמתיא לא תאכלום לא תאכלום להזיר גדולים על הקטנים ועיין

ו ופלפלת פ' הר"ב אין זה פלפל כו' וכפירש"י וז"ל מדקתני פלפלת בת"י אבל ראיתי בפ"ב דערלה משנה ה' שגרא מפ' הר"ש דהתם דמש"ה פירש"י שאינו פלפל שלנו דא"כ תקשה רישא דפלפל שלנו בכלל תבלין דרישא והיאך נתן התנא שיעור אחר לכלפל ולי גרסה דחי משום הא לא אריא דהא פירש הר"ב במשנה א' בדבש דרפואתו שכיחא והיא משהו אוליגין בתר שיעורא זוטרא לחומרא והוא ש"ס ערוכה וה"ג דכותה כדלקמן בד"ה מויני בשמים וכו' : ז מויני בשמים : וראויין להריח כמו לתביל דאלת"ה הא תנא לה לעיל כדי לתביל בינה קלה וכו' : ואע"ג דהתם קא חשיב הרמב"ם דברי' הראויין גס להריח כמו שכתבתי בשמו לריך לומר דהנהו עידי טפי למיבול מלהריח והלכך לא אוליגין בתר שיעורא זוטא כדאמרינן ברפ"ח בש"ס דף ע"ח ע"א כל מילתא דשכיחא ולא שכיח אוליגין רבנן בתר דשכיחא לקולא : שכיח ושכיח אוליגין רבנן בתר דשכיחא לחומרא כ"ל : ר"ב יאודה אומר וכו' שנאמר לא ידבק בידך מלאכה זרה וכו' ולכאורה היה נראה לומר דת"ק טעמיה משום דהוה מלאכה שאינה זריכה לגופה ור"ש היא למשנה ה' פרק דלקמן : לא מדבר"ב והרמב"ם פסקו דלא כר"י דהכא ולקמן וכן במשנה ה' פ"ב פסקו דמלאכה שאינה זריכה לגופה חייב א"ל לפרש כן אלא טעמא דת"ק שסובר דאין כשר להצניע שאין צורך לאדם בו והיינו דכתב רש"י

ז"ל והא דתנן כל שאינו כשי' וכו' ואוקימנא למעושי עצי אשרה דלא כר"י ועיין משנה ה' פרק דלקמן : ז אינו חייב אלא חטאת אחת : עיין במשנה ב' פ' דלקמן ומ"ש ס"ט ד"ד : זרעוני גינה פ' הר"ג אע"ג דכל האוכלים וכו' הני כיון דלזריעה קיימא וכו' וכן לשון רש"י ומשמע דראויין ג"כ לאכילה אלא כיון דלזריעה קיימא הוה שכיחא ושכיחא דאוליגין בתר דשכיחא לחומרא כדלעיל ולשון הרמב"ם בפירושו וכן בחבורו זרעוני גינה הם הזרעים שאינם ראויים לאכילה כמו זרע המלפפונים והבצלים והלפתות ודומיהם ע"כ : וכבר העתקתי עוד לשונו בזה בתחלת מכסתא כלאים ב"ד : ולרש"י ודברי הר"ב שבבאן לריכין לפרש דמאי דתנן במשנה ב' פ"ב דכלאים זרעוני גינה שאינן נאכלין כלומר אותן זרעוני גינה שאינן נאכלין אבל יש מהן שנאכלין כדפירשו הכ"ח דאלו להרמב"ם שאינן נאכלין סימנא הוא להכיר איזה זרעוני גינה : א"ל יש לפרש לרש"י והר"ב דשאויגין כאלו כדלעיל עומדין לאכילה אלא עיקרן לזרעה כדפירשו הכ"ח : פתת מכרוגרת פ' הרמב"ם (אמר) קרוב לגרוגרות וטעמו גרסה דמדלא פ' השיעור ש' מ' דבפחות מעט קאמר ועיין מ"ש ב"ר פ' דלקמן ובחיבורו העתיק המשנה כלשונה :

ר"י בן בתירא אמר חמשה פ' הרמב"ם אפי' לא הוציא אלא חמשה בלבד : זרע קשואין וכו' אחאן כ"ע כ"כ הרמב"ם : ז בת כגרוגרת פ' הר"ב כדין שאר אוכלין שהרי מותר לאכלו כשמת ומשום הכי בטמא לקמן מפ' הר"ב דאין מוציעין לתינוק דלמא מייית ואכיל ליה : ז מ' דבטהור לא איכפת לן אי אכיל וכתבו התו' טעמא בשם ב"ג מדכתב (ויקרא ו"א) ואת כל נפש החיה הרומשת במים אלו דגים ואת כל נפש השורצת אלו חגבים מדכתב חגבים אחר דגים משמע דאין טעונים שחיטה כדגים ואף עוף הוה פטרינן ליה בולא כלום אי לאו דהוקש לבהמה כדאיתא בה שוחט ע"כ : ר"י אף המוציא חגב חי טמא וכו' : כתב הר"ב ות"ק סבר דאין מוציעין אותו דלמא מייית וכו' : לא משום דמצויין להפרישו דקי"ל דאין מצויין על קטן האוכל נבילות להפרישו והכא פירש"י דמ"מ בדיים לא יהבינן ליה דמתיא לא תאכלום לא תאכלום להזיר גדולים על הקטנים ועיין

ז"ל והא דתנן כל שאינו כשי' וכו' ואוקימנא למעושי עצי אשרה דלא כר"י ועיין משנה ה' פרק דלקמן : ז אינו חייב אלא חטאת אחת : עיין במשנה ב' פ' דלקמן ומ"ש ס"ט ד"ד : זרעוני גינה פ' הר"ג אע"ג דכל האוכלים וכו' הני כיון דלזריעה קיימא וכו' וכן לשון רש"י ומשמע דראויין ג"כ לאכילה אלא כיון דלזריעה קיימא הוה שכיחא ושכיחא דאוליגין בתר דשכיחא לחומרא כדלעיל ולשון הרמב"ם בפירושו וכן בחבורו זרעוני גינה הם הזרעים שאינם ראויים לאכילה כמו זרע המלפפונים והבצלים והלפתות ודומיהם ע"כ : וכבר העתקתי עוד לשונו בזה בתחלת מכסתא כלאים ב"ד : ולרש"י ודברי הר"ב שבבאן לריכין לפרש דמאי דתנן במשנה ב' פ"ב דכלאים זרעוני גינה שאינן נאכלין כלומר אותן זרעוני גינה שאינן נאכלין אבל יש מהן שנאכלין כדפירשו הכ"ח דאלו להרמב"ם שאינן נאכלין סימנא הוא להכיר איזה זרעוני גינה : א"ל יש לפרש לרש"י והר"ב דשאויגין כאלו כדלעיל עומדין לאכילה אלא עיקרן לזרעה כדפירשו הכ"ח : פתת מכרוגרת פ' הרמב"ם (אמר) קרוב לגרוגרות וטעמו גרסה דמדלא פ' השיעור ש' מ' דבפחות מעט קאמר ועיין מ"ש ב"ר פ' דלקמן ובחיבורו העתיק המשנה כלשונה :

ר"י בן בתירא אמר חמשה פ' הרמב"ם אפי' לא הוציא אלא חמשה בלבד : זרע קשואין וכו' אחאן כ"ע כ"כ הרמב"ם : ז בת כגרוגרת פ' הר"ב כדין שאר אוכלין שהרי מותר לאכלו כשמת ומשום הכי בטמא לקמן מפ' הר"ב דאין מוציעין לתינוק דלמא מייית ואכיל ליה : ז מ' דבטהור לא איכפת לן אי אכיל וכתבו התו' טעמא בשם ב"ג מדכתב (ויקרא ו"א) ואת כל נפש החיה הרומשת במים אלו דגים ואת כל נפש השורצת אלו חגבים מדכתב חגבים אחר דגים משמע דאין טעונים שחיטה כדגים ואף עוף הוה פטרינן ליה בולא כלום אי לאו דהוקש לבהמה כדאיתא בה שוחט ע"כ : ר"י אף המוציא חגב חי טמא וכו' : כתב הר"ב ות"ק סבר דאין מוציעין אותו דלמא מייית וכו' : לא משום דמצויין להפרישו דקי"ל דאין מצויין על קטן האוכל נבילות להפרישו והכא פירש"י דמ"מ בדיים לא יהבינן ליה דמתיא לא תאכלום לא תאכלום להזיר גדולים על הקטנים ועיין

א"ב ס"ה הל' ט
ב"ב ס"ה הל' ט
ג"ג ס"ה הל' ט

ועיין לקמן פי"ו משנה ו' וזמנסת יבמות פי"ד משנה ד' :
פרק י המוצייע פירש הר"ב קודם השבת וכו'
 ושכח וכו' שעל דעת הראשונה
 וכו' וכ"ס המוצייע בשבת לזרע וכו' : ש"ס : חייב בכ"ס :

פרק י המוצייע קודם השבת לזרע ולדוגמא
 להראות שיטלו מממנים ויקנו
 ממנו : ולרפואה : ושכח בשבת למה המוצייע והוציאו סתם
 חייב עליו בכל שהוא : שעל דעת הראשונה הוציאו והא
 אחשביה : אלא בשעורו : כל
 אחד שעור המפורש בו : חזר
 והכניסו : זה שהלניע פחות
 מכשעור והוציאו אם נמלך בו
 שלא לזרעו וחזר והכניסו : אינו
 חייב : בהכנסה זו אלא כי שבו
 שעור שלם דכיון דנמלך שלא
 לזרעו בטלה מחשבתו והרי הוא
 ככל אדם : ב על האסקופה
 שהיא כרקלית כגון שבזכה מג'
 ועד תשעה ורחב ד' : שלא
 עשה מלאכתו בבת אחת : לא
 עשה עקירה מרשות היחיד והנח'
 ברשות הרבים שהם מקום חייב
 דבחי הויא מלאכה גמורה אלא
 עקר ממקום חייב והניח
 בכרמלית שהוא פטור באותה
 הנחה והדר עקר לה מרמלית
 שאינו מקום חייב והניח ברשות הרבים ונמלא שלא נעשית
 עקירה ממקום חייב והנחה במקום חייב כפעם אחת : אסקופה
 החלונה : אנטבע שלפני פתח הבית לצד ר"ה : עד שויצא
 כלומר אלא אם כן הוציא בראשונה כל הקופה ולא שנו אלא
 בקופה מלאה קשואין ודילועין שהן ארוכין : ועדיין יש מקו
 לפנים אבל מלאה חרדל שהריש הרבה ממנו כולו מבחוץ
 נעשה כמו שהוציא את כל הקופה וחייב : ג שכן משא בני
 קהת : ככתף ישאו וימין ושמאל וזיק ארשא דארעא :
 מפרקו

פרק י המוצייע לזרע ולדוגמא

ולרפואה והוציאו
 בשבת חייב בכל שהוא : וכל אדם אין חייב
 עליו אלא בשיעורו חזר והכניסו אינו חייב
 אלא בשיעורו : ב המוצייע אוכלין
 ונתנו על האסקופה בין שחזר והוציאו בין
 שהוציאו אחר פטור כפני שלא עשה
 מלאכתו בבת אחת קופה שהיא מליאה
 פירות ונתנה על אסקופה החיצונה אע"פ
 שרוב הפירות מבחוץ פטור עד שיוציא את
 כל הקופה : ג המוצייע בין בימינו בין
 בשמאלו בתוך חיקו או על כתיפו חייב שכן
 משא בני קהת : בלאחר ידו ברגלו בפיו
 ובמרפקו

משמע אפי' גרעין א' והכי איתא
 בש"ס מחייב היה ר"מ אפי' חטה
 אחת : ולא תימא דכל שהוא דתנן
 היינו פחות מכרובות אבל כוית
 לבני : ומשמע מיהא דהיכי
 דקתני פחות מכרובות דהא כוית
 לבני וסיעתא לפירש הרמב"ם
 דס"פ דלעיל דזרעוני גינה ומ"מ
 כשאינו מנייע אינו חייב בכ"ס
 לפי שאין רגילות לזרע כ"ס אלא
 כשיעור פחות מכרובות :
 וכל אדם וכו' : כתבו התוס'
 תימה לר' יהודה דאמאי
 איצטרך למתני ליה הא תנא ליה
 חלא זימנא בפרק כלל גדול
 ושאינו כשר להנייעו כו' עכ"ל
 ובריש ברכות כתבתי בשם
 דרגילות לשנות בקצור מה שנס'
 בזוקוס אחר ואין לחלק דהתם אשמועינן מה ששנה בנגעים
 והכא כהדא מסכתא תרווייהו : דהכי אשכחן שתרוצו בש"ס ר"י
 עלנו בש"פ דישמות משנה ד' ומה"ט כמי אין לולק דהכא כבא
 שלימה דהתם נמי כולה כבא נשנה באותו פ' ובפ"ב :
 חזר והכניסו : פי' הר"ב אם נמלך בו וכו' בש"ס פריך
 פשיטא ומשני בגין שזרקו לאזר ולא זיעלו בפירוש
 וקמ"ל דאע"פ שניכר במקומו שלא נתערב יפה וה"א דבמילתיה
 קמייאת קמי' קמ"ל מדזרקיה לאזר בטולי בטליה : וכתב
 המגיד דהא דתנן חזר והכניסו ר"ל והוציאו : ובריש פרק קמא
 מפורש דמי' הכנסה נמי הוצא' קרי לה והוא הדיון להוצא' הכנס'
 ב אסקופה החיצונה : פי' הר"ב שלפני הפתח לצד רשות הרבים
 כל הקופה : פירש הר"ב ולא שנו וכו' אבל מליאה חרדל נעשת וכו' : והא דתנן בש"פ דלעיל המוצייע קופת
 הרוכלין אינו חייב אלא חטאת אחת לא שאם לא הוציא כולה שלא יתחייב על אותן מינין שהוציא כולן מבחוץ : אלא הא אחת
 לאשמועינן שאם לא היה לו ידיעה בנתיים אינו חייב על כולן אלא אחת ולא תימא דמינין מחלקין כדאמר רבי יהושע תמחין מחלקים
 במשנה ט' פ"ג דכריתות וכו' כ התוספות לעיל :

א ד ו ס ס הל'
 ד כ ס הל'
 ב כ ס הל'
 פ י ד ס הל'
 ג כ ס הל'
 ד כ ס הל'

כי עבודת הקודש עליהם ככתף
 ישאו : ולא ידעתי למה הוצרך לראיה שקראת עבודה שכיון שכל המלאכות ממשכן אנו לומדין ומלאנו משא בני קהת
 שהיתה על הכתף ידענו שהיא מלאכה : דלא בלבד המלאכות שהיו בשעת עשיית המשכן אנו למדין אלא אף שהיו לצורך המשכן
 אחר כך כדאשכחן במשנה ב' פרק דלקמן : וע"ש : ובחבורו פרק י"ב שכתב שנאמר בכתף ישאו וכל המלאכות ממשכן לומדין
 אותן : ומה שהוצרך התנא לראיה מבני קהת משום דהוצאה מלאכה גרועה היא וכך כתבו התוספות אמאי דתנן במשנה
 ב' פרק דלקמן :

בלאחר ידו ברגלו : כתבו התוספות דלנו' זו"ל דברגלו הוי פירוש בלאחר ידו ומיהו ספרים דגרסי בלאחר ידו ברגלו ניחא
 טפי דהכי תניא בבבביתא בש"ס ע"כ : וכן לשון הרמב"ם בפרק י"ב ב' במשנה ה' פרק י"ב : בפיו עיין במשנה
 ד' פ"ג דכריתות ומ"ס ש"ס ד ונס"פ דלקמן :

ג שבן משא בני קהת : פירש הרמב"ם וקראה השם יתברך עבודה שנאמר (בספר ו') כי עבודת הקודש עליהם ככתף
 ישאו : ולא ידעתי למה הוצרך לראיה שקראת עבודה שכיון שכל המלאכות ממשכן אנו לומדין ומלאנו משא בני קהת
 שהיתה על הכתף ידענו שהיא מלאכה : דלא בלבד המלאכות שהיו בשעת עשיית המשכן אנו למדין אלא אף שהיו לצורך המשכן
 אחר כך כדאשכחן במשנה ב' פרק דלקמן : וע"ש : ובחבורו פרק י"ב שכתב שנאמר בכתף ישאו וכל המלאכות ממשכן לומדין
 אותן : ומה שהוצרך התנא לראיה מבני קהת משום דהוצאה מלאכה גרועה היא וכך כתבו התוספות אמאי דתנן במשנה
 ב' פרק דלקמן :

א ד ו ס ס הל'
 ד כ ס הל'
 ב כ ס הל'
 פ י ד ס הל'
 ג כ ס הל'

אמרפקי הפרק האמצע שבזרוע ובערבי כך שמו מרפ"ק :
 באפודתו אוור חלול : פיה למטה : אין דרך הוצאה בכך אבל
 פיה למעלה דרך הוצאה בכך . פירוש אחר אפודתו צגד
 שלוש סמוך לבשרו לקבל הזיעה . ורגליו לעשות בו כעין
 כיסין וכשמהפכים אותו מלמטה
 למעלה נמצא פי הכיס למטה :
 שפת חלוקי . השפה התחתונה
 של חלוקי : ד לפניו וצאלו
 לאחריו פטור . דנתכוון
 לשמירה מעולה ועלתה בידו
 שמירה פחותה : לאחריו וצאלו
 לפניו חייב . דנתכוון לשמירה
 פחותה . ועלתה בידו שמירה
 מעולה : סיגר . כעין ומכנסים
 קטנים חוגרות אותן לגניעות .
 ואם תלמה בהן שום דבר להוציא
 וצאלה לצד אחר חייבת : שכן
 ראוי להיות חוזר . דרכו להיות
 חוזר וסובב סביבותיה ומתחלת
 ידעה שסופה להתפסק : ר' יהודה
 אומר אף מקבלי פתקין . של
 מלך הרמים הנושאים אגרות
 נוהגים אותם בעצים חלולים
 כדמות קנים ותולים בצוארם
 ודרך אותו קנה להיות חוזר וסובב מלפניו ומאחריו סביב
 לצוארו [וידע] היה שסופו להתפסק ואין הלכה כר' יהודה :
 ד הוציאוהו שנים פטורים . כדילפינן (ויקרא ד') בעשותה :
 אחת מכל מצותה . העושה את כולה ולא העושה מקצתה :
 ור' שמעון פוטר . דסבר אפילו כשאין יחיד יכול לעשות אם
 עשה שנים פטורים ואין הלכה כר"ש : את החי במטה . על
 החי לא מחייב בהוצאתו אם אינו כפות לפי שהוא נושא את עצמו
 וה"מ אדם אבל בהמה חיה ועוף לא דכמתן דכפותי דמי :

מרפקו פי' הר"ב הפרק האמצעי וכו' ונראה צעני דהיינו
 שנושא המשא עצמו בזרוע ולא על ידי כלי שתולין
 בזרוע במרפק כי זהו דרך המוציאין ומייב . ולא גרע מתלתה
 בסניג דלקמן . וראיתי במנחות פרק הקומץ דף ל"ו שכתבו
 התוספות אדכא וו"ל אפשר
 שיתן אדם גרוגרת כנגד אותו
 פרק של קוד"א מצפנים וכוסף
 ידו על כתפיו שלא תפול
 הגרוגרות ויניאנה ע"כ וקוד"א
 צ"ל עלינגבוג' :
 בשפת חלוקי פירש הר"ב
 השפה התחתונה
 וכו' וכפרש"י והרמב"ם וכו' ללא
 אתו לאפוקי השפה העליונה אלא
 אורחא דמלתא נקטו שכן דרך
 החלוק לעשות פיו התחתון צענין
 שיכול לקבל בו וכן שנינו בשקלי'
 פ"ג משנה ב' לא צפרגוד חפות
 ושם פירש הר"ב שכפולין אותו
 מלמטה והרמב"ם צבורו פו"ב
 מהל' שבת העתיק ומשנתנו
 וכתב צפי צגדו והא דשקלים מפ'
 שם צגד שיוכל להציא וכו"ב
 צבורו בהל' שקלים פ"ב :

א כב ז חיי' פ
 ח"ס ה"ל י"ב
 כ סס ה"ל עו
 ג סס ה"ל י"ו
 ד כג : חיי'
 פ"ח סס ה"ל כח
 ח קתא' ערובין
 י :

וכמ'מרפקו באזנו ובשעריו ובפונדרתו ופיה
 למטה בין פונדרתו לחלוקי ובשפת חלוקי
 במנעלו בסנדלו פטור . שלא הוציא כדרך
 המוציאין : ד' המתכוין להוציא לפניו
 ובא דו לאחריו פטור . לאחריו ובא לו
 לפניו חייב . באמת אמרו האשה החוגרת
 בסניג בין מלפניה ובין מלאחריה חייבת .
 שכן ראוי להיות חוזר . רבי יהודה אומר אף
 מקבלי פתקין : ד' המוציא כבר לרשות
 הרבים חייב . הוציא והו שנים פטורין לא
 יכול אחר להוציא והוציא והו שנים חייבים
 ורבי שמעון פוטר . המוציא אובלין פחות
 מכשיעור בכלי פטור אף על הכלי שהכלי
 טפילה לו . את החי במטה פטור אף על
 המטה שהמטה טפילה לו את המת במטה
 חייב .

במנעלו בסנדלו . מפורש בריש פרק י"ב דיבמות למה קרי
 מנעל ולמה קרי סנדל :
 ד' לאחריו ובא לו לפניו חייב . ולא מצביא לאחריו ובא לו
 לאחריו דאיתעבידא מחשבתו דחייב אלא אפילו
 לאחריו ובא לו לפניו דס"א הואיל ולא אתעבידא מחשבתו לא
 לחייב קמ"ל דנתכוון וכו' ועלתה וכו' ודיוקא דמתני' לא קשיון
 אהדדי . הכי הוה לפום מסקנתא דש"ס :
 באמת מפורש רפ"ב דתרומות : ר"י אומר אף מקבלי
 פתקין . פירש הר"ב ודרך אותו קנה להיות חוזר
 וסיימו התוספות ות"ק דר' יהודה לא חשיב ליה חוזר עכ"ל .
 וז"ל דבאמת אינו חוזר כולי האי כמו סיגור הנשים ובהא פליגי אי חשיב חזרה אי לא אבל אין לפרש דפלגי אם חוזר כלל אם לא
 שא"א שיחלוקו במציאות איך הוא ועיין ברפ"ב מ"ש שם בס"ד :
 ד הוציא והו שנים פטורין . פירש הר"ב כדילפינן בעשותה וכו' וברפ"ק ילפינן מיניה נמי לזה עוקר וזה מניח כמ"ש הר"ב
 שם . והיינו דמעוטי אחריו כתיבי (במדבר ט"ו) ואם נפש אחת תחטא וגומר בעשותה נפש ואחת נמי מיעוטיא'
 כדאיתא הכא בש"ס . והא דנקט הברייתא בעשותה . תרצו התוספות משום שהוא מיעוט האחרון שבפסוק ובהא פליגי תנאי'
 דברייתא הלכך נקטה הברייתא בעשותה ע"כ . ואף על גב דבין למר ובין למר בעשותה לא איתא לא לדלעיל ולא לדהכא אלא
 תרוייהו נפקי חד מנפש תחטא וחד מאחת תחטא דתרווייהו מיעוטי נהו ומיעוטיא' דבעשותה מפקיה ליה ר"ש לזה אינו יכול וזה אינו
 יכול . ות"ק למעוטי יחיד שעשה בהוראות בית דין . מ' גמטך הר"ב אחר לשון הברייתא :
 את החי במטה פטור . פירש הר"ב על החי לפי שהוא נושא את עצמו . כתבו התוספות תימה לר"י למה פטור והלא אפילו
 במשא קל יותר חייב . ואי משום דשנים שעשה פטורים הא חי זה יכול וזה אינו יכול שאין הנישא יכול לישא עצמו צ"ל
 הנושא והנושא יש בו כח לנושאו אפילו הוא מת ואור"י דמשכן במרינן שלא היו נושאים דבר חי שהתחשים והאלים היו הולכים
 פרגליהם והחלון מיד היו פוצעין אותו טרם ימות דמה דאית ביה נשמה טפי ניהא ליה כי סיכי דליצלל צבועי ע"כ . ועיין במשנה
 ב' דפרק י"ח מ"ש שם בס"ד ורפ"ט וספ"ק דר"ה :

וכן

ובן כוית מן המת וכו' פירש הר"ב דהואיל ומטמא וכו' וכ"כ רש"י והכי תוכח בש"ס * לכאורה דלפום כן אף המוציא ממשמטי עכו"ם לחייב וכן משמע דהא האי ת"ק דר"ש הוא ניהו ר"י דמשנה ז' דפרק ט' דהא בר פלוגתא דר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה רבי יהודה

וכן כוית מן המת * חייב אם הוציאו דהואיל ומטמא הוצאה חשובה היא להציל עצמו מן הטומאה וכן כוית מן הגבלה וכעדה מן השרץ דהכי הוי שיעור לטומאה : ור"ש פוטר * אפילו במת שלם דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה דכל שאינו אלא לסלקו מעליו הוי מלאכה

אם הני י"ט
ב דד : חיי' פט
טס הל' חט טור
פע א"ט סי' טס
טע"א
ג נה' קת חיי'
פ"ח טס טו"ע
א"ט סי' ט"ו
ד טו חיי' פ"ב
טס הל' חט טו"ע
פ"ח סי' ט"ו

הוא * ועוד הוכיח בתו' מבריותא דש"ס דר"י הוא * ומ"מ פסקו הרמ"ב בפירושו ובחבורו וכן הר"ב דאין הלכה כר"ש ולעיל פסקו דאין הלכה כר"י * משום דלעיל טעמא דאין כשר להצניע שאין שום צורך לאדם במשמיטי עכו"ם * אבל הכא יש צורך בכל' דגבלה ושרץ מצניעין אותו לכלבו או לשונרו ומת דאסור בהנאה מצניעין אותו כדי לקוברו מיד

ובן כוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

פרק יא הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים

דהו אמק ספרים דפרק דלעיל ולפיכך פסקו בהך דהכא כר"י אבל קשה דהוי ליה להלוד אחר שיעור שרגיל להצניע ולא אחר שיעור טומאתו ואפשר דלכלבו או לשונרו הוי שיעור רבה משיעור טומאתו ואוליין לחומרא כדלעיל משנה ט' פ"ז * ובמת נמי אפשר שעל פחות מכוית אינו מצווה לקברו * ועוד דלא שכיח פחות מכוית ושכיח ולא שכיח אוליין בתר שכיח לקולא כדלעיל טס :

וכוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

וכוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

פרק יא הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים

וכוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

ו רבי אליעזר מחייב מטאת * נוטל צפרניו ושעריו ושפתו וזקנו * משום גזוז * ומ"ס הר"ב וכן הרמ"ב דכוחלת משום כותבת הכי אמר ר' יוסי בר חנינא * ופירש' שמולכה מכחול סביב העין כאלם המוליך קולמוס סביב האות ובש"ס וכי דרך כתיבה ככך אמר ר' אבהו לדידי מפרשא לי מיניה דר"ב * ו' כוחלת משום כותבת * ומ"ס גודלת ופוקסת משום כונה * ובש"ס וכי דרך כתיב ככך אין כדדריש ר"ש בן מנסיא ויבן ה' אלהים את הכלע (בראשית ב') מלמד שקלעה הקב"ה לחוה והביאה אלל אדם שכן בכרטי היס קורין להלעיףא בניתא : ודובביים אוסרים משום שבות * פירש הר"ב אבל בכלי מודים דחייבים מטאת * בש"ס * וכתבו המוספת כר"י דמלאכה שא"ל לגופה חייב ומ"ס עוד דשל חבירו אפי' ביד חייב וכ"כ הרמ"ב * ולא פירשו טעם בדבר * ועיינתי בש"ס ומלאכה דהסך מדבריהם דמחלוקת לעצמו דיכול לאמון ידו ולתקנו בלא כלי אבל לחבירו אינו יכול לאמון ידו לטלם יפה בלא כלי והיינו דקתני צפרניו דלעצמו דוקא הוא דמחייב ר"א אבל לא לחבירו * וכן פסק הרמ"ב * בחיבורו פ"ט לענין צפרנים ושער וזולי דהיינו דמטאת דתני רש"א * גודלת כוחלת פוקסת לעצמה פטורה לחברתה חייבת [שרואה ועושה] העטתה להם וכתבו כן גם במוטל צפרניו וכו' * וא"ל דשער ראש דוקא קאמרי הר"ב והרמ"ב * דהויא דומיא דגודלת וחייב דהוא לא דמי דלקוטת שער דבר קל ולא דמי להנכו כלל * ועוד א"כ שער שאחורי הרגלים וצדין הרגלים במקום שאין יכול לראות למה לא כסבו להו נמי * וכן משנתנו דנחת' לפרוטי שפיו וזקנו אלו היה לשער הראש דין אח' ה"ל למתני : ורבי שמעון פוטר * וזה"ל קסבר בסוף פ"ז דכלאים ועיין במשנה ט' פ"ב דעוקלין :

וכוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

וכוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

וכוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

וכוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

וכוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

וכוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

וכוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

וכוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

וכוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

וכוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

וכוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ו' הגומל צפרניו וז' בוז או בשיניו וכן שיערו וכן שפכו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

שמקפת חומה ודלתותיהן נעולות כהליון ולמי ברוח רביעית זכין תל גבוה עשרה ורחב ד' או חרין שהוא עמוק עשרה ורחב ד' ואפי' כלים כגון ספינה ומגדל של עץ וכיוצא בהם אם יש בהם ד' על ד' בגובה עשרה כל אלו רשות היחיד הן ואויר רשות היחיד כרשות היחיד עד לרקיע ועובי הכתלים של רשות היחיד נדון כרשות היחיד ור"ה הוא כגון השווקים הרחובות המדצרות והדרכים המפולשים להם והוא שהיה רוחב הדרך ט"ז אמה ולא יהיה עליו תקרה ואיכא למאן דאמר שצריך גמי שיכו צוקשים בהם ששים רבוא

הרבים מרשות הרבים לרשות היחיד הייב
 "מרשות היחיד לרשות הרבים באמצע ר' עקיבא נהייב וחכמים פוברין: **ב** כיצד. שתי גזוזטראות זו כנגד זו ברשות הרבים המושיט והזורק לכוז לזו פמוד היו שתיהן בדיוטא אחת המושיט הייב והזורק

ולפוכך הוצרך להתנות ביש צו כמה מילין שיכא מוקף לדירה ב"י כי שמי"ה ומ"ה ודלתותיהן נעולות תמנא מפורש בס"ד במשנה ט"פ אחרון דעירובין ברוח רביעית וכן קורה כדמפרש לקמן. ומ"ה והוא שיהיה רוחב הדרך י"ו אמה. וכן לשון הרמב"ם בחיבורו רפ"ד ורצותא נקט דרך שצריך שיהיה רוחב ט"ז אמה וכ"ס כל הגי' דנקט וכן בפירושו ריש חילתין נחב בכתב ר"ה מקום שידרכו בו כל העם וכו' ושיהיה רוחב ט"ז אמה וכן בטו' כי שמי"ה ר"ה רחובות ושווקים הרחבים ט"ז אמה וכשאינו בו ט"ז אמה היא כרמלית כמ"ש הרמב"ם

ד' א
 ב מ"י ע"כ מה
 שבת הניח
 נ סס הלכה י"ח

בכל יום כדגלי מדבר ואויר ר"ה אינו כר"ה אלא עד עשרה טפחים ולמעלה מי' בר"ה מקום פטור הוא ומקום שאין בו ד' על ד' וגבוה מג' טפחים ולמעלה הוא מקום פטור אפי' קווצים וברקיעין וגללין בר"ה גבוהים משלשה ולמעלה ואין בהם ד' על ד' הרי הן מקום פטור וכן מקום המוקף מחיצות ואין בו ד' על ד' או חרין שאין בו ד' על ד' ועמוק משלשה ועד התהום הרי זה מקום פטור ומקום שהוקף ד' מחיצות גובהן מג' ועד עשרה ויש בו ד' על ד' או יותר או תל שיש בו ארבעה על ארבעה ויש בו ד' על ד' ועד עשרה ומבוי סתום משלשה רוחותיו שאין לו לחי או קורה ברוח רביעית והיס והבדקה כל אלו כרמלית הן ופי' כרמלית כארמלית כלומר כמו אלמנה שאינה בתולה ולא נשואה לבעל כך רשות זו אינה לא רשות היחיד ולא ר"ה ואויר כרמלית ככרמלית עד עשרה ומעשרה ולמעלה ככרמלית הוי מקום פטור והמוציא מר"ה לר"ה או המכניס מר"ה לרשות היחיד חייב חטאת. מר"ה לכרמלית או מר"ה לכרמלית ומכרמלית לרשות היחיד פטור אבל אסור. מר"ה או חר"ה למקום פטור או ממקום פטור לשניהן מותר לכתחלה ואצ"ל מכרמלית למקום פטור או ממקום פטור לכרמלית שהו' מותר והמעביר מתחלת ד"א לסוף ד"א בר"ה חייב חטאת. ככרמלית פטור אבל אסור. בר"ה ובמקום פטור מותר לכתחלה לטלטל ולהעביר בכל הרשות כלו ואפי' הוא כמה מילין. ר"ע מחייב דס"ל מבי עבר החפץ באויר ר"ה בחוף עשרה הרי הוא כאלו נח ורבנן פברי קלוטה בחוף עשרה באויר רשות הרבי' לאו כמי שהונחה דמיא אבל למעלה מעשרה שהוא מקום פטור כולי עלמא לא פליגי דפטור והלכ' כחכמים: **ב** כיצד רבנן קאמרי ליה: שהי גזוזטראות עמנן הן יוצאים מתחת העליה ולחון על ר"ה והגזוזטראות עמנן הן ר"ה וכשהן זו כנגד זו בשני לדיר"ה המושיט והזורק מזו לזו פטור שלא מנימו זריקה והושט' במלאכת המשכן מר"ה לרשות היחיד ורחב ר"ה מפסיק ביניהן. היו שתיהן בדיוטא אחת כלומר בעליה אחת באורך רשות הרבים ויש הפסק רשות הרבים ביניהן

בפי' ד' ומ"ה ולא יהיה עליו תקרה שאם יש עליו תקרה הרי דינו ככרמלית כדאיתא בס"ס. ומ"ה במקום פטור שיהיה מג' ולמעלה משום דכל פחות מג' כלבוד דמי. והויר ר"ה. ומפני זה הקשו אהא דמפורש ברפ"ק דצריך שיעקור או יניח החפץ בר"ה במקום שיש בו ד' על ד' דהכי דמי אי למטה מג' הרי הוא כקרקע עממה ואי למעלה מג' ועד עשרה כרמלית ואי למעלה מעשרה רשות היחיד כן לשון הר"ן ומיירי במקום מסוים דאית ביה ד' על ד' ולהכי לא הוי מקום פטור. וכחב הר"ן שס' שס' הראב"ד דמשכחת לה ב"ב גבוהי' מג' שיעומדים בר"ה שאין חולקין רשות לעמנן. א"נ צעמוד ס' רבדים מכתפין עליו דהוי כר"ה ואי דאית ליה ד' מיהו מחייב ואי לא פטור וזה שלא כדעת רש"י ורמב"ם שכתבו דעמוד וכו' אפי' כשאינו רחב ד' עכ"ל. ומ"ה וכן מקום המוקף בו. עיין עוד מזה במשנה ז' פ' בתרא דעירובין ומ"ה או חרין שיש בו ד' על ד' כו' עיין מ"ה במשנה ד' ומ"ה ומ"ה ולמענה דכרמלית הוי מקום פטור עיין מ"ה בזה במשנה ד' בס"ד. ומ"ה דהמעביר מתחלת ד"א וכו' במשנה ג' ועיין שם:

ב כיצד פי' הר"ב רבנן קאמרו ליה. והדר פי' למתני' דלמעלה מעשרה. וכן פירש"י וטימוקו עמו דגזוזטראות דומיא דעגלות והן היו גבוהות עשרה שהרי רש"י היחיד הן כמ"ה הר"ב. וקשיא להר"ב שפי' במתכ' דלעבי' דבמעלה מי' ד"ה לפטור וא"כ מהני' ככולי עלמא ואמאי כתב רבנן קאמרי ליה אבל לרש"י ל"ק דמפרש במתני' כדכ"ד דרבא צבוגיא דדילמא בלמעלה מי' פליגי אבל בלמטה מי' ד"ה חייב וזה דרכו של רש"י ברוב המקומות. פרש כדס"ד דהסוגיא כמו שאני מזכיר בזה בהרבה מקומות. ועוד מאי כיצד הכא בלמעלה מי' לא שייך למתני' כיצד כיון דלא קרי' אדלעיל דבלמטה מי' איירי. וכתבו התוספות בירובלני' יש איכא דתני כיצד ואיכא דלא תני כיצד ומפרש התם דהוא אמורא דמוקי פוגתא למעלה מי' תני כיצד דהא לא דמוקי לה למטה מי' לא תני כיצד:

(2) ה ז סקד

צאה
 בלה
 יר
 אינו
 אכה
 אכת
 אכת
 אשו
 אשה
 אכות
 מחול
 לקת
 וכתב
 ר"ה
 שום
 שום
 יביה
 פרינו
 גוטל
 שתי
 פורק
 לטלו
 יונק
 ללדו
 חשיב
 שות
 ינות
 תר
 דינה
 ירשו
 הלע
 משום
 צירו
 נן ידו
 לא
 גליה
 הר"ב
 גלים
 דין
 הכי
 בתוכו

שכן

היתה עבודת הלויים והואלה מלאכה גרועה היא ולפיכך הוצרך למצוא הוספה לתולדה היא שהיתה במשכן מו' ריש מכלתין ועיין מ"ש סס :

ג בכותל פי בפני הכותל וכן לשון רש"י והמגיד פי"ד

א כ"ט
ב ק"ו : ג
ד כ"ט : ה
ו כ"ט : ז
ח כ"ט : ט
י כ"ט : יא
יא כ"ט : יב
יב כ"ט : יג
יג כ"ט : יד
יד כ"ט : טו
טו כ"ט : טז
טז כ"ט : יז
יז כ"ט : יח
יח כ"ט : יט
יט כ"ט : כ
כ כ"ט : כא
כא כ"ט : כב
כב כ"ט : כג
כג כ"ט : כד
כד כ"ט : כה
כה כ"ט : כו
כו כ"ט : כז
כז כ"ט : כח
כח כ"ט : כט
כט כ"ט : ל

ועיין משנה ג' פ' בתרא דעירובין :

הצדק בארץ ד"א חייב :

מסקינן בריש פירקין לכל ד' אמות בריש הרבים גמרא גמירי לה : ד רבקה מים פירש הר"ב שאינם גבוהים מן הארץ וכו' וכן בפירש הרמב"ם אבל המכונן שאינם עמוקים ובמ"ש הר"ב בסיווך והוא לשון רש"י והרמב"ם בחיבורו ספ"ד כתב אם אין בעמקו וכו' ומ"ש הר"ב שהוא מלא רפש וטיט עיין מ"ש בזה בס"ד בזוף פרקו דמסכת פרה :

ובמה הוא רקק מים פחות מ' טפחים פירש הר"ב דנימא אכתי ר"ה הוא ולא נעשה כרמלית דאף על גב דע"כ עשרה כרמלית ולמעלה מקום פטור כדכתב הר"ב במשנה א' הא ק"ל כמ"ד בסוגיא אמתני' דלקמן דמאי ארעא סמוכת' היא ומשפת מיהא משקינן לה :

רקק מים פיר' הר"ב האי דכפליה כו' לאשמועינן

דאפי' רקק רחב ארבעה כו' אוקימתא דאבוי ונריך לי עיין דבמשנה א' כתב הר"ן דחריזשים בו ארבע על ארבע פחות מ' שהוא כרמלית והן דברי הרמב"ם בס"ד והכא שיש בו מים עם רפש וטיט הוה רשות הרבים ואע"ג דהכא תנן ור"ה מהלכת בו הא לעיל פתחא קאמר ואפשר לי לתור דרקק מים מן הכת' יש במדרשו מכל ל' שיפוט וזה להלך בחוכו אבל חריץ מן הסתם אין לו שיפוט כל כך ולפיכך אין ר"ה מהלכת בו :

ה במגל מלין מוז לו פי' הר"ב ע"י עירוב בספינות [אע"פ דהא קמ"ל דמהני העירוב בספינות] שאלו קבועות [סס דס"ד כיון שאין עתידות להיות קבועות סס לא יכני עירוב קמ"ל דמהני : שמוקפות עיין מ"ש בס"ד במסכ' פ"ד דתרומות :

הלוך על ידי הדחק שמה הלך : ד מן הים ליבשה מכרמלית לר"ה : מן הים לספינה מכרמלית לר"ה : משלטין מוז לו א"ס קן של שני בני אדם משלטלים ע"י ערוב דהוה להו כשתי חצרות : מוקפות סמוכות זו לזו כמו אין מקיפין בזוטי : אין משלטין מוז לו דכי מפרשי מהדדי כרמלית מפסקת ביניהן ובטל הערוב :

והזורק פטור שכן היתה עבודת הלויים שתי עגלות זו אחרי זו ברשות הרבים מושיטין הקרשים מוז לזו אבל לא זורקין חוליות הבור וסלע שהן גבוהים עשרה ורחבן ארבעה הניטל מה והנותן על גבן חייב פחות מכן פטור : ד' הזורק ארבע אמות בכותל למעלה מעשרה טפחים זורק באויר למטה מעשרה טפחים זורק בארץ הזורק בארץ ארבע אמות חייב זרק להודך ארבע אמות ונתגלגל חוץ לארבע אמות פטור חוץ לארבע אמות ונתגלגל לריוך ארבע אמות חייב : ד' הזורק בים ד' אמות פטור אם היה רקק מים רשות הרבים מהלכת בו הזורק לחוכו ארבע אמות חייב ובמה הוא רקק מים פחות כ"י טפחים :

רקק מיב ורשות הרבים מהלכת בו הזורק בחוכו ארבע אמות חייב : ד' הזורק בן הים ליבשה ומן היבשה לים ומן הים לספינה ומן הספינה לים ומן הספינה לחבירתה פטור ספינות קשורות זו בזו מטלטלין מוז לזו אם אינן קשורות אע"פ שמוקפות אין מטלטלין מוז לזו : ו הזורק לא חזרי' דעובי' הדבילה ממעט כד"א ואין כאן מתחלת ד' לסוף ד' כיון שאינו מטלטל את הדבילה בכותל אין עבדי ממועט כלום : ונהגלגל חוץ לד' פטור שהרי לא נתכוין לזרוקה של חויב : ונתגלגל לתוך ד' חייב והוא דנה משהו חוץ לד' קודם שנתגלגל לפניו : ד' הזורק בים מתחלת ד' לסוף ד' פטור דכרמלית הוא : רקק מים פירש הר"ב שאינם גבוהים מן הארץ ויש בהם רפש וטיט נקראים רקק : ור"ה מהלכת בו שרבי' מהלכי' בו : וכמה הוא רקק כמה הוא עמקו דנימא אכתי ר"ה הוא ולא נעשה כרמלית : רקק מים ור"ה מהלכת בו האי דכפליה תנא למלתי' לאשמועינן דאפי' רקק רחב ארבעה הוהיל והוא פחות מעשרה דון כר"ה ובטל גמי ורשות הרבים מהלכת בו לאשמועינן דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

הזורק פטור הואיל ולמעלה מעשרה הוא ולא מצו זריקה מרשות היחיד לרשות היחיד דרך ר"ה במשכן והמושיט חייב ואע"פ שמושיט למעלה מעשרה שמיני הוסטה כיוצא בה במשכן מרשות היחיד לרשו' היחיד ואורך ר"ה מפסיק ביניהן שכן היתה עבודת הלוי' מושיטים מזה לזה למעלה מעשרה ואורך ר"ה באמצע כו"ד [סתי] עגלות זו אחרי זו ברי' ופורקי המשכן היו מושיטין לאותם שעל העגלו' שאלו הן סמוכות וקרובות והן מושיטין לאלו שלפניהם וכל אח' מהעגלות רשות היחיד הן אבל לא זורקים שאין הקרשים זורקין מפני כו"דן : מולות הכור' עפר שמוציאין מחפירת הכור רגילין ליתן סביבות פי הכור כמין חומ' להקיף ואשמועינן דבור וחלייתו מצטרפי' לעשר' ותנא בור לעמקו ותנא סלע לגבשו : הנוטל מהן ומניח ברי' או הנוטל מר"ה ונותן על גבן חייב : ג הזורק ד' אמות בכותל מתחלת ד' לסוף ד' וכן בכותל הסמוך לר"ה למע' המעשר' טפחי' כגון שהיתה דבילה שנגה ונדבקה בכותל למעלה מעשרה באויר רה"ר פטור דכל למעלה מעשר' ברישו הרבים מקום פטור הוא : למטה מעשרה זורק בארץ מתחלת ארבע לסוף ארבע ברי' הרבים וחייב אע"פ שאין ממקום עקבי' החפץ בכותל אלא ד"א מנוונטם לא חזרי' דעובי' הדבילה ממעט כד"א ואין כאן מתחלת ד' לסוף ד' כיון שאינו מטלטל את הדבילה בכותל אין עבדי ממועט כלום : ונהגלגל חוץ לד' פטור שהרי לא נתכוין לזרוקה של חויב : ונתגלגל לתוך ד' חייב והוא דנה משהו חוץ לד' קודם שנתגלגל לפניו : ד' הזורק בים מתחלת ד' לסוף ד' פטור דכרמלית הוא : רקק מים פירש הר"ב שאינם גבוהים מן הארץ ויש בהם רפש וטיט נקראים רקק : ור"ה מהלכת בו שרבי' מהלכי' בו : וכמה הוא רקק כמה הוא עמקו דנימא אכתי ר"ה הוא ולא נעשה כרמלית : רקק מים ור"ה מהלכת בו האי דכפליה תנא למלתי' לאשמועינן דאפי' רקק רחב ארבעה הוהיל והוא פחות מעשרה דון כר"ה ובטל גמי ורשות הרבים מהלכת בו לאשמועינן דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

ו הורק בשבת בשוגג וזכר שהוא שבת לאחר שיצאת האבן מתחת ידו קודם שנתנו אפילו לא קלטה אחר אלא שנתה כדרכה פטור דהכי תנן לקמן עד שתיא תחלתו וסופן בשגגה והאי תחלתו בשגגה וסופו מויד האיל וזכר שהוא שבת קודם שנתנו ומתיא הכי מפרשא

וקלטה אחר לשון רש"י וכגון שנעקר מתקומו וקבל : קלטה כלב' צפוי דלא הוי הגמה דכעין מקום ד' לשון רש"י וצ"ש דכי מכוון לה בתחלת זריקתו מחשבתו משוי ליה מקום וכדתנן במשנה ד' פ"ג דכריתות :

ו הורק וזכר לאחר שיצאת מידו קלטה אחר קלטה בלב או שנשרפה פטור זרק לעשות חבורה בין באדם בין בבחמ' וזכר עד שלא געשה חבורה פטור זה הכלל כל חייבי חטאת אינן חייבין עד שתיא תחלתן וסופן שגגה . תחלתן שגגה וסופן וזון תחלתן וזון וסופן שגגה פטורין עד שתיא תחלתן וסופן שגגה :

פרק יב הבונה במה יבנה ויהא חייב הבונה כל שהוא והמסתת והמכה בפטיש ובמעצד

מלאכות כמה יבנה ויהיה חייב כל שהוא : מסתת מרבע אפ' האבן או מחליקה ומתקנה הכל לפי מנהג המקום והיא תולדה דמכה בפטיש : והמכה בפטיש היא גמר מלאכה של חוצבי אבן לאחר שהכב האבן מן הכר סביב והדילה מכה עליה בפטיש מכה גדולה והיא מתפרקת ונפלת וכל הבומר מלאכה בשבת תולדה דמכה בפטיש היא : מעצד

פטור וכו' זה הכלל וכו' כתב הר"ב ומתניתין הכ'

מפרשא הורק וזכר וכו' אי נמי לא זכרו וכו' הא נחה וכו' בד"ה וכו' וכך הם דברי הרמב"ם בפירושו . ואמר שזכר קושיא שיש במשנה דמתנן וזכר וכו' קלטה וכו' פטור משמע הא לא קלטה אחר אלא נחה אף על פי שזכר חייב והא תני סיפא חייבין עד שתיא תחלתן וסופן שגגה . ולפיכך שיעור המשנה וכו' . אבל דבריהם תמוהים להגיה כל כך כששאר דקלטה אחר ר"ל או קלטה אחר מתכנס

קושיאנו שפיר דהשתא וזכר ונחה פטור כמו הסיפא . וכן כי אמרינן בד"ה חזור ושכח וכו' אין לנו זריבין תו לפרש דלא קלטה תנן אלא דוקא נזכר וקלטה אחר וכו' ודמיוק הא נזכר ונחה חייב הא מוקמינן לה בחזר ושכח וצ"ש הכי נמי איתנהו תרי שטויי דרבא מתרץ למתני' דתרתיה קתני נזכר וכו' או שקלטה וכו' וצ"ה מתרצה מתני' כדכתבינא ורב' אשי קאזר

דמתני' לעולם חדא קתני ומתירא בד"ה חזור ושכח וכו' ואע"פ שדברי שניהם אמת להלכה . מ"מ בזמנה א"ל לפרש שניה כאחת דאי תנן או שקלטה אחר וכו' אם כן מיירי בלא נזכר ודיוקא דהא נחה וכו' נמי בלא נזכר ולא קשיא ולא מידי אלא פשיט : שיהא חייב וינאי מהדר בד"ה כשחזר ושכח ואין לא נזכר כלל איירי ונארישא דתנן וזכר ולא קלטה אחר אלא נחה לא מני לדיי כלל דהא בנחה איירי ואע"פ פטור תנן . ואין ספק שיש קצור בדבריהם ונתכוונו לכתוב שני פרושים הלוקים ואמאי דמוקמינן בחזר ושכח פירש"י דאשמועי' דאע"ג דנזכר והיא ליה ידיעה בנתיים מיחייב ואין ידיעה לחצי שיעור באין בידו להחזיר . ועיין ס"פ דלקמן . וצ"ה נ"ל לתרץ דלהכי כפל התנא הלשון דעד שתיא תחלתו וסופן שגגה לומר שאם בסוף שגג אע"פ שידע בנתיים חייב וזוה נדע פירושא דמתני' ואע"ג דרב אשי קאמר חסורי מחסרה והכי קתני הא כתבו התוס' שאין זה ממש חסורי מחסרה דמשנה כמו שהיא שנויה יש לפרש כן וכו' ע"כ ולרבא כ"ש דכפל הלשון לאשמועי' הא ועיין בפ"ק דעדיות משנה ה' ופ"ק דמעילה משנה ד' והתו' כתבו דאין ר"י יודע לרבא דאמר תרתיה קתני אמאי תני הויא דחבורה כיון דתני הורק וזכר פטור ה"ג חבור' דמ"ש ע"כ ואני איני יודע מה יודע ר"י לרב אשי דהא ה"ג כיון דאשמועי' צורק ונחה דפטור כשנזכר בנתיים ולא חזר ושכח ה"ג חבור' דמ"ש :

פרק יב הבונה

כתבו התוספת לריך ליתן טעם אמאי תני הבונה אחר זריקה והוא עכ"ל . ולי נראה לתת טעם דאח' שפירש דיני הוצאה דאיהי סיומא דאבות מלאכות רצה לשנות ולפרש מאי דסמך לה והוא מכה בפטיש ולפי שמכה בפטיש מעין מלאכת בנין הוא ומלאכת בנין שכיח טפי טובא הלכך נקט הבונה קודם מכה בפטיש . וכמ"ש בס"ד צ"ש התוס' ברפ"ק דמאי דשכיח טובא מקדים התנא לחנותו קודם : הבונה כל שהוא . מסקינן צ"ש סכן בה"ב שיש לו נקב בבירתו וסותמתו דכוותא גבי משכן שכן קרש שנפלה בו דרנא (תולעת) מטיף לתוכו אבר וסותמו : והבמסרת והנוכס בפטיש . פי' הר"ב והיא תולדה דמכה בפטיש . ומפרש צ"ש אימא המסתת המכה בפטיש ופירש"י והכי קאמר המסתת שהוא חייב משום מכה בפטיש חייב צ"ש : והבמה בפטיש . פירש הר"ב היא גמר מלאכה של חוצבי אבן וכו' וכפירש"י (ועיין מ"ש בפ"ו סוף משנה ב' צ"ש ד') והקשו בתוס' דכנין של אבנים לא הוי במשכן ולא שביק תנא גמר מלאכה דכלים דהוה במשכן ונקט דאבן דלא הוה במשכן אלא נראה לר"י דהאי מכה בפטיש היינו מכוון אחרון שמכה על הכלי בשעת גמר מלאכה עכ"ל . ונ"ל לתרץ דברי רש"י שסובר דמשנתנו בזה לפרושי כיצד מתחייב האדם העושה כך וכך ובהווה עכשיו באתה המשנה לאשמועינן ויש לו ראייה שכן הוא ממאי דמפרשינן צ"ש גבי הבונה וכן גבי החורש דחזיא לכך וכך ודכותיה גבי משכן וכו' כמ"ש כל אחד במקומו צ"ש ד' . ש"מ דלא סגי לש"ס לפרושי מלאכה שהיתה

בתשכן בלבד אלא דעיקר פירושא דמתניתין מאי דשכיחא
אזידנה אלא שתייכוין על כל פנים למצוא כיוצא בו בתשכן
וזה הוה ליה לרש"י לפרש גם כן :

ובמעצד פירש הר"ב קופין קטן ועיין פירוש אחר
כס"פ בתרא דב"ק

ובמסנה ה' סרק בתרא דמכות
ובמסנה ד' פי"ג דכלים :

וה הכלל לאתווי דחק קופינא
בקבא ש"ס ופירש רש"י

בגולם גדול הראוי לחוק בו קב
חקק שלש לוגין ואע"פ שעמיד
להוסיף יש שמקיימים כן :

ומלאכתו מתקיימת פ"ד
הר"ב שא"ל להוסיף

עליה וז"ל הר"ן שיש מקיימין
ביוצא בו ואין מוסיפין עליו :

בשבת אהעושה מלאכה קאי
כל העושה בשבת

והיא מתקיימת לשון הר"ן
רבי שמעון בן גמליאל אומר

אף המכה בקורנס וכו' :

א מכות כו
ב קו מ"ה
ג ע"ה
ד קו מ"ה
ה ע"ה

מעצד קופין קטן והקודם הקובץ כל שהוא
אכלהו קאי אמתת ואיזה בפטים ובמעצד והקודם
ומלאכתו מתקיימת שאין צריך להוסיף עליה קורנס
מרש"ל : סדן אקוויכ"א בלעז : מפני שהוא כמתקן
ומלאכה אף על פי שאינו מכה

על המלאכה אלא על הסדן מתקן
הוא שכן מרדדי טסי משכן היו
עושי תכין על העט שלש הכחות
ועל הסדן הכאה אחד להחליק
הקורנס שלא יבקע העט שהוא
דק ואין הלכה כר"ב בן גמליאל :

ב המנכס תולש עשבים דעיס
מתוך טובים פ"א חופר סביב
עקרי הצמחים והוא מלאכה מעין
חרישה ומקורס קולץ ענפים
יבשים מן האילן לתקנו מורד
ורדים לחים חדשים של שנה זו
ופעמים שהן מרובים ומתגדלים
ומכחישים כח האילן וקולצין
אותן ממנו : אם לתקן את
האילן או את הקרקע וקלצו

מן המחפור : ביצה קלה כגורגרות מביצה תרנגולת שהיא
קלה להתפשט יותר משאר ביצים : ג בין בימינו בין בשמאלו
בחדש שהוא זולט בשתי ידיו דאלו בשאר כל אדם כתיבת שמה
אינה כתיבה : בין משש אחד : שתיים ארבע : משני שמות
אלף בית : משני שמותיות אחד בדיו ואחד בסקרא ואת
ספרים דגרסי משני שמות : כלומר משני שמות כגון שכתבים
א' לסימן אחד וב' לסימן שנים : בכל

ב המנכס תולש עשבים דעיס
מתוך טובים פ"א חופר סביב
עקרי הצמחים והוא מלאכה מעין
חרישה ומקורס קולץ ענפים
יבשים מן האילן לתקנו מורד
ורדים לחים חדשים של שנה זו
ופעמים שהן מרובים ומתגדלים
ומכחישים כח האילן וקולצין
אותן ממנו : אם לתקן את
האילן או את הקרקע וקלצו

מן המחפור : ביצה קלה כגורגרות מביצה תרנגולת שהיא
קלה להתפשט יותר משאר ביצים : ג בין בימינו בין בשמאלו
בחדש שהוא זולט בשתי ידיו דאלו בשאר כל אדם כתיבת שמה
אינה כתיבה : בין משש אחד : שתיים ארבע : משני שמות
אלף בית : משני שמותיות אחד בדיו ואחד בסקרא ואת
ספרים דגרסי משני שמות : כלומר משני שמות כגון שכתבים
א' לסימן אחד וב' לסימן שנים : בכל

ב המנכס תולש עשבים דעיס
מתוך טובים פ"א חופר סביב
עקרי הצמחים והוא מלאכה מעין
חרישה ומקורס קולץ ענפים
יבשים מן האילן לתקנו מורד
ורדים לחים חדשים של שנה זו
ופעמים שהן מרובים ומתגדלים
ומכחישים כח האילן וקולצין
אותן ממנו : אם לתקן את
האילן או את הקרקע וקלצו

מן המחפור : ביצה קלה כגורגרות מביצה תרנגולת שהיא
קלה להתפשט יותר משאר ביצים : ג בין בימינו בין בשמאלו
בחדש שהוא זולט בשתי ידיו דאלו בשאר כל אדם כתיבת שמה
אינה כתיבה : בין משש אחד : שתיים ארבע : משני שמות
אלף בית : משני שמותיות אחד בדיו ואחד בסקרא ואת
ספרים דגרסי משני שמות : כלומר משני שמות כגון שכתבים
א' לסימן אחד וב' לסימן שנים : בכל

מן המחפור : ביצה קלה כגורגרות מביצה תרנגולת שהיא
קלה להתפשט יותר משאר ביצים : ג בין בימינו בין בשמאלו
בחדש שהוא זולט בשתי ידיו דאלו בשאר כל אדם כתיבת שמה
אינה כתיבה : בין משש אחד : שתיים ארבע : משני שמות
אלף בית : משני שמותיות אחד בדיו ואחד בסקרא ואת
ספרים דגרסי משני שמות : כלומר משני שמות כגון שכתבים
א' לסימן אחד וב' לסימן שנים : בכל

מן המחפור : ביצה קלה כגורגרות מביצה תרנגולת שהיא
קלה להתפשט יותר משאר ביצים : ג בין בימינו בין בשמאלו
בחדש שהוא זולט בשתי ידיו דאלו בשאר כל אדם כתיבת שמה
אינה כתיבה : בין משש אחד : שתיים ארבע : משני שמות
אלף בית : משני שמותיות אחד בדיו ואחד בסקרא ואת
ספרים דגרסי משני שמות : כלומר משני שמות כגון שכתבים
א' לסימן אחד וב' לסימן שנים : בכל

פי"ה ר"ב שכן מרדדי טסין וכו' ש"ס (ועיין מ"ש כס"ד בס"מ ש"ל
ב' פ"ז) ונריכוין אנו לומר שאף על פי שכן היו עושיין מ"מ לא
חשיב ליה לת"ק סתהא מלאכה בפני עצמה שיתחייב עליה
העושה אלא דת"ק ס"ל שלא היו עושיין כן שא"א שיתקון
במציאות והרי אנו רואים שכן עושיין הנפחין והם חרשי ברזל
וכמ"ס הרמב"ם ואף רש"י כתב שכן ראה בעלי מטבעות
שבתקומו עושיין כן ע"כ ועיין מ"ש כס"ד במסנה ד' פרק עשירי
ומ"ש הר"ב ואין הלכה כר"ב בן גמליאל עיין פ"ח דעירובין :

ב החורש אף על גב דלפוס סדרא דנקט עד השתא ה"ל להקדים לשנות הכותב
מ"מ הקדים החורש לפי שהוא הפך הבונה שזה מלא גומא או מוסיף דבר על דבר זה חופר גומא או מחסר
דבר ועוד דמייין דשיעורן דבונה וחורש שניהם בכל שהוא בד' ל"ל : בר שהוא מפרש בש"ס לחזו לזרוע בתוכה גומא של
דלעת וכתב רש"י דאף על גב דלענין הוצאה חנן ספ"ט זרע דילוועים שנים ה"מ לענין הוצאה דכי מסיק תרתי מסיק בהדדי שאינו
זרע אחת לבדה אבל לענין חרישה כל גומא וגומא באפי נפשה עבד לה ע"כ דכותה גבו משכן שכן ראוי לקלה אחד של סמנין
והמקורס והמורד פ' הר"ב שניהם שניהם לחיקון אילן וכתב הרמב"ם שחייב משום זרע :

המלקט עיס ומ' וכתב הרמב"ם דלתקון הארץ משום חורש ונתקן האילן משום זרע ואם תאמר להוסיף קרא מעמר
וכן כתב בקליטת עשבים : כרי לבשל ביצה קלה עיין בפ' הר"ב במסנה ה' פ"ח ומסנה ה' פ"ט וגאון קינר :

ג בין מב' שמותיות לגי' זו פי' הר"ב כגון שכתבין א' לסימן וא' וב' לסימן שנים וכן לשון הרמב"ם ואת דעה מרישא
שמעת לה הכותב ב' אותיות מב' שמות וי"ל דאוי מרישא ה"א דוקא שכתבין ביחד לזווגן שהיא מלה ומיביה אחת
כמו ב' אותיות שהיו במשכן לדעת איו בן זוגו והיינו לייחד בזיווג ומיבדור היו נכתבין אצל כסכותב ב' אותיות לשני סימנין אין
זיווגם עולה כלל ביחד אלא כל אחד הוא סימן בפני עצמו אימת לא לחייב שהרי לא כתב תיבה שלימה קשמע לן ואת דאיפכא
ד"ה"א דהואיל וכותב לשם סימן באות אחת ותחייב שהרי נשלם בו כוונתו לסימן שרובה דה קמ"לן שצריך כמו כן דוקא שנים
ועי"ל שלא תכוננו לא' וב' משם אלא בדוגמא נקטינא ומשתיב בשאר רישומין ושמיות קאמרה וכגון הסימנים שרגילין
לעשות בהן

מן המחפור : ביצה קלה כגורגרות מביצה תרנגולת שהיא
קלה להתפשט יותר משאר ביצים : ג בין בימינו בין בשמאלו
בחדש שהוא זולט בשתי ידיו דאלו בשאר כל אדם כתיבת שמה
אינה כתיבה : בין משש אחד : שתיים ארבע : משני שמות
אלף בית : משני שמותיות אחד בדיו ואחד בסקרא ואת
ספרים דגרסי משני שמות : כלומר משני שמות כגון שכתבים
א' לסימן אחד וב' לסימן שנים : בכל

מן המחפור : ביצה קלה כגורגרות מביצה תרנגולת שהיא
קלה להתפשט יותר משאר ביצים : ג בין בימינו בין בשמאלו
בחדש שהוא זולט בשתי ידיו דאלו בשאר כל אדם כתיבת שמה
אינה כתיבה : בין משש אחד : שתיים ארבע : משני שמות
אלף בית : משני שמותיות אחד בדיו ואחד בסקרא ואת
ספרים דגרסי משני שמות : כלומר משני שמות כגון שכתבים
א' לסימן אחד וב' לסימן שנים : בכל

מן המחפור : ביצה קלה כגורגרות מביצה תרנגולת שהיא
קלה להתפשט יותר משאר ביצים : ג בין בימינו בין בשמאלו
בחדש שהוא זולט בשתי ידיו דאלו בשאר כל אדם כתיבת שמה
אינה כתיבה : בין משש אחד : שתיים ארבע : משני שמות
אלף בית : משני שמותיות אחד בדיו ואחד בסקרא ואת
ספרים דגרסי משני שמות : כלומר משני שמות כגון שכתבים
א' לסימן אחד וב' לסימן שנים : בכל

מן המחפור : ביצה קלה כגורגרות מביצה תרנגולת שהיא
קלה להתפשט יותר משאר ביצים : ג בין בימינו בין בשמאלו
בחדש שהוא זולט בשתי ידיו דאלו בשאר כל אדם כתיבת שמה
אינה כתיבה : בין משש אחד : שתיים ארבע : משני שמות
אלף בית : משני שמותיות אחד בדיו ואחד בסקרא ואת
ספרים דגרסי משני שמות : כלומר משני שמות כגון שכתבים
א' לסימן אחד וב' לסימן שנים : בכל

מן המחפור : ביצה קלה כגורגרות מביצה תרנגולת שהיא
קלה להתפשט יותר משאר ביצים : ג בין בימינו בין בשמאלו
בחדש שהוא זולט בשתי ידיו דאלו בשאר כל אדם כתיבת שמה
אינה כתיבה : בין משש אחד : שתיים ארבע : משני שמות
אלף בית : משני שמותיות אחד בדיו ואחד בסקרא ואת
ספרים דגרסי משני שמות : כלומר משני שמות כגון שכתבים
א' לסימן אחד וב' לסימן שנים : בכל

מן המחפור : ביצה קלה כגורגרות מביצה תרנגולת שהיא
קלה להתפשט יותר משאר ביצים : ג בין בימינו בין בשמאלו
בחדש שהוא זולט בשתי ידיו דאלו בשאר כל אדם כתיבת שמה
אינה כתיבה : בין משש אחד : שתיים ארבע : משני שמות
אלף בית : משני שמותיות אחד בדיו ואחד בסקרא ואת
ספרים דגרסי משני שמות : כלומר משני שמות כגון שכתבים
א' לסימן אחד וב' לסימן שנים : בכל

מן המחפור : ביצה קלה כגורגרות מביצה תרנגולת שהיא
קלה להתפשט יותר משאר ביצים : ג בין בימינו בין בשמאלו
בחדש שהוא זולט בשתי ידיו דאלו בשאר כל אדם כתיבת שמה
אינה כתיבה : בין משש אחד : שתיים ארבע : משני שמות
אלף בית : משני שמותיות אחד בדיו ואחד בסקרא ואת
ספרים דגרסי משני שמות : כלומר משני שמות כגון שכתבים
א' לסימן אחד וב' לסימן שנים : בכל

בכל לשון וכתב של כל אומה ואומה : משום רושס' סימן שהיו עושין בקרשי הנושכין מפני שמפרקים אותן ולכשיקיימוהו לא יחליפו סדר הקרשים ואת רבי יוכי למימר דאפי' לא כתב אלא שרשם שני רשימות בעלמא לסימן חייב ואין הלכה בר"י :

בכל לשון חייב אמר ר' יוסי לא השבו שתי אותיות אלא משום ר' יושם שכדהו בותבין על קרשי המשכן לידע איזו בן זוגו אמר ר' מצינו שם קטן משם גדול שם משמעון ושמואל נח מנחור דן מדניאל גר מגריאל : ד' הכותב שתי אותיות בהעלם אחד חייב כתב בדיו כסם בסיקרא בקומוס ובקנקנתו ובכל דבר שהוא רושם על שני בותלי זויות ועל שני לוחי פנקס והן נהגין זה עם זה חייב הכותב על בשרו חייב המסרט על בשרו ר' א' כהייב חמאתור יהושע (ס"א) וחכמים פוטרים) פטר : ה' כתב במשקין במי פירות באבק דרכים באבק הסופרים ובכל דבר שאינו מתקיים פטור לאחר ידו ברגלו בפיו ובמרפיקו כתב אות אחת סמו' לכתבוכתב על גבי כתב גתמין לכתוב חית וכתב שני זיינין אחד בארץ ואחד בקורה כתב על ב' בותלי הבית על שני דפי פנקס ואין נהגין זה עם זה פטור כתב אות אחת נוטריקון רבי יהושע בן בתיר' מחייב וחכמים פוטריין : ו' הכותב

מצינו שם קטן כלומר אף ע"פ שלא נגמר מלאכתו שנתכוון לכתוב תיבה גדולה וכתב מקצת האיל ואותו מקצת הויה תיבה ומתקיימת במקום אחר חייב וכן הלכה : ד' כסם אורפי' מנט בלעז : כסקרא : מין אבן שזובע אדום : בקומוס : מין עפר וזבועו שחו' פ"א שרף אילן גוי'א בלעז : בקנקנתוס : זא"ג בערבי ובלעז ודרא יאולו : ובכל דבר שהוא רושס' לאתויי מים ששרו בהם עפנים גאלו' ש בלעז שהו' רושס שרשמו מתקיים : על ב' כותלי זויות : אחת במזרח ואחת בצפון סמוכות זו לזו במקצוע : על ב' לוחי פנקס : ספר שהחובי כותב בו שהזכותו ואפי' דלאו על לוח אחד הן אם נהגין ונקריין זה עם זה כגון שכותבין על שני שפתי הלוחין הסמוכין זה לזה חייב : הכותב על בשרו : בצרול עוש' והמסרט על בשרו : ר' יהושע צורת אותיות בצשרו : ר' יהושע פטר : ואפי' הוציא דם לפי שאין דרך כתיבה בכך והלכה בר"י :

ה' במשקין שמשחירין כמו מי תותים וכיוצא בהן : בני פירו' של כל שאר פירות : באבק דרכים : כגון סרט בלעז צורת אותיות על החול והאבק שבדרכים : באבק סופרים : עפרורית של קסת הסופר : לאחר ידו : על גבי ידו שאמו הקולמוס באצבעותיו והפך ידו וכתב : ובמרסקו : הפרק האמצעי שבזרוע : אות אחת סמוך לכתב : אלא אות כתוב' זיוג לה אחת והשלימה לשתיים : כתב על גב כתב' העביר קולמוס על אותיו הכתובות כבר וחדשום : וכתב שני זיינין : שלא נראה הגב של חית' אלא שני הרגלים נראה כאלו הם שני זיינין : על ב' כתלי הבית : שאין במקצוע : על שני דפי פנקס : שעשוין עמודים עמודים וכתב אות אחת בעמוד זה ואות א' בעמוד זה ואינו יכול לקרוב אה"כ יתהוך מה שמפסיק ביניהן ותנא ברישא כתלי הבית המרוחקי זה מזה והדר תנא דפי פנקס ולא זו אף זו קתי : אות אחת על שם נוטריקון : שעושה נקוד עליה ומצינים מאותה האות תיבה שלימה כגון קו"ק קרבן מ"ם מעשר תי"ו תרומה : דבי יהושע בן בתיר' אומר חייב : כיון שהכל עבדים מאותה האות תיבה שלימה כאלו כתב אותיות של כל התיבה : וחכמים פוטריין : שהרי לא כתב שתי אותיות והלכ' כחכמי' :

המספר ומאנשי הודו העתיקים : וז"ל המגיד צפי' א' מה"ש בשם רב האי גאון ב' סימניות שאינן אותיות ידוע בכתב שהן נקראים סמנין בעלמא כגון נגיין הפוכים דכתיבי גבי ויהי בנסוע במפורש בפרק כל כתבי עכ"ל :

שם משמעון וכו' וכתב הרמב"ם ואפי' שם"ס [זו] סתומה וזאת פתוחה לא נחוש אלא הלשון וזה הדבר אחת לפי שלא נחוש לכוננו אלא בגמר מלאכה : הראיה אלו נתכוון לארוג בגד מעשרים אמה בשבת שלא יתא' חייב עד שיגמור העשרים אמה ויארז כל השבת ויהיה פטור זה שקר אלא משעה שיארזו שני חוטין יתחייב אפי' שכונתו להשלים אריגת הצגד וזוה תדון בכל המלאכות עכ"ל ומבואר בצרייתא : ועיין מ"ס ד"ר דרפי"ד :

ד הכותב שתי אותיו' בהעלם אחד חייב : לבושה לא צריכה דהא כבר תנן דס"פ דלעיל זוה הכלל כל חייבי חטאו' אינן חייבין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה אלא משום דכתי' למתני בסוף פירקן פלוגת דר"ג ורצנן בכותב בשתי העלמו' להכי תנא ברישא הכותב בהעלם אחד חייב : בהם כו' עיין משנה ב' פ"ג דמגילה ומ"ש שם ד"ר :

ורבי יהושע פטר : פי' הר"ב וכן הרמב"ם ואפי' הוציא דם ועיין בפירושם לרפי"ד ועוד דהכא לא מחייב רבי יהושע כיון שמחשבתו היתה למלאכ' הכתיבה לא לחבול ולהוצי' דם וכדתנן בסוף פרק ד' ממשכת כריתות : ה' אחד בארץ ואחד בקורה : ר"ל כתב אות אחת בארץ ואחת בקורה : הרמב"ם : כתב אות אחת נוטריקון פי' הר"ב כגון קו"ק קרבן וכו' : שבשעת הסכנה היו כותבין כן כדתנן במשנה י"א פ"ד ממשכת מעשר שני : וה"ה בכל זמן ובכל מקום שהסכימו עליו אנשי מקום ההוא שיהיה אות פלוני סימן לתיבה פלוני סימן לתיבה פלונית ופירוש נוטריקון כתב התשבי כי בלשון יון ורומי קורין לסופר נוטאר' וכן פי' בערוך ודרך הסופרים לכתוב בקצרה לכן קורין לסימנים נוטריקון כלומר דרך סופרות בל"א קנליו"ש : ו' אחת

בשתי

א סס הלכה
ב קד
ג חיי' סס הלכה
ד סס הלכה
ה סס הלכה
ו קד : חיי' סס
ז חיי' סס
ח סס
ט חיי' סס
י סס סלמה

ואחת שחרית ואחת בין הערבים * פיהר"ב כיון דה"ל שהות בנתיים וכו' והשיא לי ממ"כ אי איירינן בזדון שבת ושגגת מלאכות הא מפרש"י ברפ"ז דאפי' ימים שבנתיים לא היו ידועה לחלק * ואי בזדון מלאכות ושגגת שבת הא לא אמרינן התם אלא ימים שבנתיים הווינן ידוע' שאי אפש' שלא שמע וכו' ומשמע דדוקא ימים דהיינו ששת ימים שבין שבת לשבת אבל משחרית לערבית לא ונדע דאלת"ה א"כ העושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה ויודע עיקר שבת שאינו חייב אלא על כל שבת ושבת * הרי אתה יכול למצוא שיתחייב על כל שבת שמי חטאו' אם עשה שחרית וערבית

מא קה יכריתו י"ב ב ת"י פ"ז תה' טננות ה"מ קה כריתות י"ו קד' ג ת"י פ"ט טה' שבת ה"א ז"א ד ע"ס סלכה ע"ז

ר בשתי העלמות * לאחר שכתב אות אחת בשוגג נודע לו ששבר וחזר ונעלם ממנו ושגג וכתב אות שנייה בלדה : אחת בשחרית ואחת בין הערבים * כיון דהוי ליה שהות בנתיים כדי לידע הוה ליה בשתי העלמות : ר"ג מחייב * דסבר אין ידועה לחצי שיעור לחלוק שלא יצטרף עמו החצי האחר : וחכמי' פוטרינן * דסברו הידועה שבין שני חצי שיעור מחלקה ביניהם ולא נעשה כאלו היו שני חצאי שיעור בהעלם אחת והלכה כחכמים :

ו "הכותב שתי אותיות בשתי העלמות אחת שחרית ואחת בין הערבים רבנן גמלי' מחייב * וחכמים פוטרינן :

פרק יג רבי * אליעזר אומר האורג שלש' חוטין בתחלה ואחת על האריג חייב * וחכמים אומרים בין בתחלה בין בסוף שיעורו שני חוטין : ב"ה העושה שתי בתי גירין בגירין בקירוס

פרק יג רבי * אליעזר אומר האורג ב' חוטין בתחלה * אם זו תחלת אריגתו של בגד חינו חייב עד שיארוג ב' חוטין ואם הוסיף הוא על האורג שיעורו בלחה דמצרף עם השאר ואין הלכה כר"א : ב' שתי בתי גירין שנתן שני חוטין של שתי בניר שקורין לי"ג : ש' : ג' : מפרש ג' ש"ס שמרכיב שני פעמים [כל] חוט של שתי בניר ובפעם השלישית מרכיבו על חוט המורכב על הקנה : בקירוס

וכתו' הקשו דה"ל לפרש שיעור ההות כלומר דשחרית ובין הערבים אינו שיעור מפורש ועוד הקשו מש"ס דהתם וכתבו דנראה דמייירי שידע בנתיי' ואחת שחרית ואחת ערבית נקט לרבותא דאע"ג דיש עם הידועה הפסק ושהות גדול בנתיים מחייב ר"ג ע"כ : רבן גמליאל מחייב פיהר"ב דסבר אין ידועה וכו' ש"ס וכתבו התו' נראה דטעמו משום דכתיב

(ויקרא ד) או הודע אליו חטאתו ודיעת חטאת הוא דשמה ידועה אבל ידועה דלאו חטאת לאו שמה ידועה :

וחכמים פוטרינן * עיין מ"ש בס"ד בס"פ דלעיל :

פרק יג האורג

מסוס דדמיון בשיעורא דכותב בשתי אותיות חייב וכן אורג בשתי * ואף ר"א ס"ל בשתיים אלא דמחלק בין אלימי לקטימי כדאיתא בש"ס עוד עיין בכריתות פ"ד משנה ב' ומסוס דבאורג איכא פלוגתא הקדים לשניה קודם העושה שתי בתי גירין כדי לסמוכו לאיך דלית בהו פלוגתא ושיעורן נמי בשנים : ואחת על האריג * ומתניתין ה' דפ"ז בתבארי' פ' עמיס כל חוט של שתי כו' וז"ל הש"ס תאי בגירין אמר אביי תרתי בני נירא וחדא בנירא ופירש"י שני פעמים מרכיב שני שתי בבת נירא דהיינו שקורין לי"ג ופעם שלישיית מרכיבו על חוט שקורין לי"ג המורכב על הקנה ע"כ ולא יוכלתי לעמוד על הפי' הזה מפני שכשרציתי להבי' בקשתי לראות מלאכת האורג כיצד היא וכשראיתיו לא מצאתיו באופן שיכולתי ליישב בו את המסכת כלים הנוגע בטובד העליון ובטובד בנירים ובקירוס והכובדים פי' הר"ב שם שהם שני עלים עגולים הא' סמוך לו אשר עליו יורך הבגד הנארג אחת לאח' והוא הנקר' העליון ומנביהין קלת החוטין ועושין דרך שילך בו הארג בחוט (זה הלשון תקנתיו לעיל פ"ז והגירוס הם חוטין הארוגין על הקנה ובטובדן מנביהין קלת החוטין ועושין דרך שילך בו הארג בחוט) וזה הלשון תקנתיו לעיל פ"ז משנה ב') וקירוס מסרק שבו מכיס על האריגה ומחברים החוטין ע"כ והנה הגירין שהם חוטין בו' הנה הם עשויים באופן זה שתלויים סמוכים ותכופים וכפולים בקנה ולמטה בקלותם הם גם כן כפולים על קנה מלמטה וכמו שפירש"י והר"ב שיער שקורין לי"ג ש"כ פי' הר"ב ג"כ בשקלים פ"ח משנה ה' על נימין והתם כפולים עד כ"ד לכך כן נמי על שם כפילותם נקראים גירין והנה שני חוטין הם סמוכין קשורים יחד בסמוך לשלישותם ממעל וכן עוד קשר בקלת ריוח מהקשר של מעלה ונמצא שבין כל אלו שני שתי הולך בין הריווחים וחוט אחד בין הקשרים עד גמירא כל רוחב חוטי שתי שני הקשרים הנזכרים וכן כל חוט לזה כדי שכל חוט שבנירים בין הריווחים של האחד הולך בשני בין הקשרים והחוט שהולך בראשון בין הקשרים הולך בשני בין הריווחים וע"י כך יעלה זה הזוט וירד זה ויבא הערב כו' כמ"ש בשם הערוך לעיל פ"ז והקירוס דתנן התם שהוא כעין מסרק עשוי מעצים דקים סמוכים : ואז זה לזה רק קלת ריוח ביניהם בכדי חוט ומחברים למעלה ולמטה ע"י קנה דק וכל חוטי השתי הולכים בין הריווחים * ות"תה הא דאמר אביי תרתי בני נירא וחדא בנירא נ"ל דהני תרתי שהם סמוכים ועשויים מן חוטי קשרים באמצעיתן

יש בין שני קשרים ריוח מה קרוים בינינו שהוא כמו כתי נרין בלשון הקדש כדאמרינן בי פלינא בי נשא והלכך השלישי שאין בו
 כמו בתים קראו אביו נירא שהרי הוא כדמות נירא אף על פי שאינו מחוטין הנקראים ליני"ס ומהא משנתנו כאלו שנויה העושה
 בשתי כתי נרין ובנירין ואין כל כך תימה שבמסכת כלים קורא קירום מה שקורא כאן נרין שהרי יש לכלי זה השלישי שתי מלאכה
 שה תי עובר בתיכו כמו שעובר בשתי נרין הקודמין וגם בו מכין ומחברי' הארוג לכן יתכן גם כן שיהיה לו שתי שמות כל שם

א ענ' קרי
 ספ"י הל"ס
 כ סס הלכה י
 קה חיי"ע"א
 ס סלכה טו
 סס סלכה י"ט

על מלאכה אחת שעושין בו ועיין
 לקמן בסמוך :
 בקירום פירש הר"ב יריעה
 ארוגה כו' כך
 פירש הרמב"ם ובדבור דלעיל
 הראיתיד פירוש אחר מהר"ב
 והוא ג"כ מפירוש הרמב"ם
 רפכ"א דכלים ונ"ע טובא ובעיני
 נראה שזה עד מוכיח על מה

בקירום בנפה בכבר והבסל חייב והתופר
 שתי תפירות והקורע על מנת לתפור
 שתי תפירות : ג' הקורע בחמתו ועל
 מתוכל המקלקלין פטורין והמקלקל
 על מנת לתקן שיערו כמתקן :
 ד שיעור

בקירום יריעה ארוגה מסיב
 של דקל : ג הקורע על מתו
 וכו' צמת שאינו חייב לקרוע
 עליו הוא דהו מקלקל ופטור
 אבל על מת שחייב לקרוע עליו
 מתקן הוא וחייב : וצמתו וכל
 המקלקלים פטורין : הא מתני'
 אדמי' לה והלכה שהקורע בחמתו

חייב שאף על פי שמהקלקל הוא אצל הבגד מתקן הוא אצל יצרו
 ודעתו מתישבת עליו בכך : ד המלבן

בכלים בענין אחר ועוד קשיא לי דהרמב"ם בחבורו פרק ט' מה"ש לא העתיק לקירום והיה כ"ל גם כן שזו ראייה לפירוש שלי בכלן
 דבנירין השנוי פה היא הקירום שלשם אבל א"ל דל"ג כאן בקירום דהא רב יודא מפרש בש"ס מאי קירום ודוחק לומר דאף לזה
 ל"ג ועוד קשה על הרמב"ם שהסופק שבכה ואריגת חבלים ואין נראה לי שיהיה זה הפירוש שעל מצבייתא שאמר רב יודא על קירוע
 ועיין עוד ברפ"א דכלים ותמיהני שהראב"ד והמגיד והכ"מ כולם לא העירו בכל זה : בנפה ובכברה ובסל פירש"י
 הקך לאו נרין ממש אלא משרשר ומרכיב חוט אחד בשתי למטה ואחד מלמעלה ומעמיד השתי בכן כתקנו ע"כ :

והתופר וכו' : משום דבעינן למתני הקורע בחמתו וכו' משום הכי קתני התופר וכו' אף על גב דכבר תנא לה
 באבות מלאכות : ש"ס : ג הקורע על מתו פ"י הר"ב אבל על מת שחייב לקרוע עליו מתקן הוא
 ש"ס ודקתני מתו שמוטל עליו לקברו אבל לא להתאבל ולקרוע שאינו מאותן האמורים בפרשת אמור : וכתב הרמב"ם שהקורע
 על מתו שחייב לקרוע חייב משום דדעתו מתישבת וחמו מתפטר וכו' וכ"כ גם כן בחבורו פרק עשירי ולכאורה קשה לומר כן
 דלדבריו דכשהוא קורע על המת ממשך חמתו בכך ודבר זה נראה שאסור שהרי משנה שלימה שנינו בסוף ברכות חייב אדם
 לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה : ופירשו בשמחה ובלב טוב ולכבוש כעסו ועוד דא"כ כשקורע על המת שאינו חייב
 להתאבל עליו ומשך נמי חמתו בקריעתו : אלא שכל זה יש לדחות דמאי דאמרן שדבר זה אסור לא קשיא ולא מידי דש"ס
 העלו דמקורע בגדיו בחמתו הוא צעיר כעובד עכו"ם ואפילו הכי לענין חיוב דשבת כבירה ליה להרמב"ם דחייב שהרי שיכך
 חמתו : ודמקום בש"ס למתניתין בקורע למרמי חמתו אלא שזה מותר : תירץ המגיד בפרק ח' מה"ש משום
 דמש"ע ליה דמתניתין דומיא דקריעת מת דשרי מיירי אבל לעולם לענין מלאכת שבת אפילו בדבר של איסור חייב כיון שמשך
 חמתו : ודקשיא א"כ כן אפי' על שאר המיתות נמי : יש לומר דכיון שלא חייבה התורה להתאבל אין כאן שיכך חמתו ולא
 צער שהתורה ירדה לסוף דעתן של הצריעות שאין להם צער וחיימה כל כך בשאר מיתות כלל : ולפיכך פטרה התורה מלקרוע
 ועל כל זה שכתבתילא נחה דעתי בכך לומר שעל ידי הקריעה דעתו מתישבת וכי לוו חכמים כן הפך משנתנו דחייב לברך כו' :
 ועוד ק"ל דלמה לא יתחייב בחמתו מטעם שנושה המזוה ומתקן חיוב המוטל עליו לקרוע ואף על פי שנושה מדרבנן היא כמ"ש
 המגיד בריש פרק ח' מהלכות אבל לא יהיה זה קל וגרוע ממה שנחשבי' למשך חמתו וכי לא הו' תיקון יותר כשמוקים מה שיש עליו
 חובה מדרבנן וגזרו מיתה לשאינו קורע כמ"ש שם : מהתיקון שנושה במשך חמתו : וא"ת התורה שאסרה הקריעה על
 מתו בשבת לא נוכל לומר שאסרה משום שחכמים צוו לקרוע : אלא מחכמה שאלת על זה דהתורה כשאסרה אסרה הקריעה
 דומיא דהוה במשכן כמפורש במשנה אבות מלאכות : אלא שאחרי שהחכמים צוו לקרוע על המת שחייב להתאבל עליהם
 אמרו ז"ל שהעושה כן בשבת יתחייב על הקריעה שנושה מלאכה בשבת שהרי מלאכת תיקון הוא עכשיו ועוד שהרי בש"ס תירצו
 כן אדתי מתו חייב דאיירי בניי שחייב לקרוע עליו ולא תירצו דקא עביד נחת רוח ליצרו אלא אדתי בחמתו חייב : ומיהו
 בתוספת דבור המתחיל הא רבי יהודה כו' פירשו בשם ר"י דתיקון מזה לא חשיב תיקון אלא כשמתקן גם דבר אחר מלבד
 המזוה : ולהכי הו' קריעה תיקון לפי שבקריעה מתקן את הבגד שיוכל ללבושו בכל שעה ואין בו חמוס ע"כ : הרי שסבורים
 שעל ידי הקריעה נסתלק חימומו : והחכמה שלמה הגיה תיבת ואין שג"ל ואית ולא נהירא לי לפי שכל לשונם זה לשון הקודש
 ויכתיבו בו תיבה אחת ארמית והיו יכולין לכתוב גם בלשון הקודש היינו לכתוב ויש ולכן נראה עם היות שאין דעת החכמים במזוה
 ר"י לשכך חמתו אלא שיקרע בטוב לב כשם שמברך על הטובה : מכל מקום האמת כך הוא ושעל ידי זה ומסתלק חמומו :

ר שיעור המלכן וכו' [הא] דמקדים להו קודם שיעור האורג אע"ג דבאורג קיימינן השתא הואיל ושיעורן גס כן כסיע כמו האורג וגם הוא כפול להכי אקדמינהו :

ההצד לבי וכו' כבר כתבתי בריש פירקין שהדין היה להקדים דיני הגד קודם דיני האורג לא ונהטע' שכתבתי שם הקדים דיני האורג והשתא דסיימינהו נקט דיני הגד ולא דיני הקוסר אע"פ שהוא נשנה באבות מלאכות בין האורג להתפרש ושתפרשו דינים ביחד מהטעם שהתבאר לעיל :

רבי שמעון ב"ג אומר וכתבו הר"ב והרמב"ם והלכה כמותו דמפרשו וכו' ואע"ג דתני ליה בלישנא דפליג אשכחינן טובא דכוותי' וכתבתי במשנה ו' פ"ג דבבבא : ונע"ל שנים וכו' תני לה חלה זמנא במשנה ה' פ"ד ומשום מתני' דבתרא' תני לה הכי זמנא אחריתי כמו שתרצו בש"ס לעיל במשנה ב' :

ז אף ע"פ שעמד הראשון והלך לו כלומר לפניו אל תוך הבית דאלת"ה היאך אפשר שהשני ימלא מקומו של ראשון מבלי שתתחלה המקום פניו מאין יושב וזו הנצי ארבו ניגוד ומנא כשהשני חוזר אח"כ וממלא השתא הוא נודו להצבי ולמה יהיה פטור לא כדפי' נ"ל : לגיעל את ביתו וכו' וכתבו התוספות וא"ת מאי אולמיה דהך מהך ונראה לר"ב א"ד דבא וישב בלדו לתסור משום דמחוי' דלהוסיף שמירה הוא בא :

ונמצא לבי שמור בתוכו פיר' הר"ב לבי שהוא נלוד כבר וכן לשון רש"י ופירש הר"ן כגון שיש לבי בתוך הב"י והדלת מבוסה והוא שמור בכך ובא זה ונעל עוד במגעל אע"פ שמוסיף לו שמירה על שמירתו מותר ולא אמרינן הרי זה כאלו גד לוחו מפני שאלמלא נעל הוא שמה היו הדלתות נפתחות והלבי נמלט כן שני זה מותר לו לישיב בצד הראשון כיון שהראשון מלא את הפתח אע"פ שלאחר שנסתלק הראשון נשאר הלבי נלוד מחמת השני אי נמי כגון שהיה לבי קשור בבית זה ונעל שאף על פי שיתר הלבי אין אומרים לזה שיפתח את ביתו שבשעה שישיב בהיתר ישיב אין מחייבין אותו להסתלק משם לאחר שנסתלק הראשון ע"כ :

פרקי דההובל נהן חייב פירש הר"ב דיש להן עור ומסקין דאפי' רבנן דר"י בן עורי במשנה ב' פ"ט דמולין מודו לענין שבת ומ"ש הר"ב משום מפרק לפי שהוא תולדה דדש לפי שהוא מפרק אותו דבר ומבדילו מחבירו שבת ומ"ש הר"ב משום מפרק לפי שהוא תולדה דדש לפי שהוא מפרק אותו דבר ומבדילו מחבירו כמ"ש

ד המלכן את הזמר והמנפץ והלוצעו והטווה ממנו שהן כלן אבות מלאכות שעורן כדי שיטוה מאותו הזמר חוט ארוך כמלא רוחב הסיט כפול והסיט הוא כדי הפסק שיש בין אמה לאצבע כל מה שזכר אדם להרחיבו וכשיעור הרווח הזה שני פעמים הוא הסיט כפול ורווח שבין גודל לאצבע פעם אחד הוא ג"כ כמלא רוחב הסיט כפול מפני שיש בו כפלים כאותו שיש בין אמה לאצבע : האורג שני הוטין שעורן ברוחב הבגד כמלא הסיט שאע"פ שלא ארגן על פני כל רחב הבגד חייב . ה הגד לכו"ר עד שהכניסו למגדל של עץ ארמארי' או בלע"ז חייב שזו היא צידתו אבל אם הכניסו לבית ארבו נלוד בכך . וצבי נלוד משהכניסו לבי ונעל בפניו אבל אם הכניסו לגינה או לתוך ארץ זר נידה : ולביבין קרפיות החוקפים חומה שמכניסין שם חיות ושמיצים שם כל המחומר ליד שקפה לתפשו שם כגון שארבו מגיע לובשחיה אחת ששחה לתפשו והלכה כרשב"ג [דמפרש] למלתיה דרבנן : וצבי שנכנס מאליו לבית ונעל אחד בפניו זו היא נידהו : נעלו שנים פטורים דהו להו שנים שעשאה : לא יוכל אחד לנעול ארמיה הוא לנועלו בשנים והרי לכל אחד מלאכה דבלאו ארבו לא מתעבד : ור"ש פוטר ואין הלכה כר"ש : ז השני חייב שהוא לך אותו הא למה זה דומה מאחר שגוד ע"י ראשון לנועל את ביתו לשמרו ולא ללוד : ומנא לבי שהוא נלוד כבר שמור בתוכו כך זה אע"פ שעמד ראשון אין זה אלא בשמורו ללבי שהיה לו מאתמול והשני פטור האמור במתני' פטור ומותר :

פרקי דשמונה החולד והעכבר כו' המטוין בפרשת ויהי ביום השמיני : הלדן חייב שיש צמינן נלוד : והחובל בהן חייב דיש להן עור והויא לה חצורה שאינה חוזרת ומייב משום מפרק שהיא תולד' דדש או נמי כיון דיש להן עור נלצע העור בדם הנלצר בו וחייב משום לוצע :

ד שיעור המלכן והמנפץ והלוצעו והטווה ממנו שהן כלן אבות מלאכות שעורן כדי שיטוה מאותו הזמר חוט ארוך כמלא רוחב הסיט כפול והסיט הוא כדי הפסק שיש בין אמה לאצבע כל מה שזכר אדם להרחיבו וכשיעור הרווח הזה שני פעמים הוא הסיט כפול ורווח שבין גודל לאצבע פעם אחד הוא ג"כ כמלא רוחב הסיט כפול מפני שיש בו כפלים כאותו שיש בין אמה לאצבע : האורג שני הוטין שעורן ברוחב הבגד כמלא הסיט שאע"פ שלא ארגן על פני כל רחב הבגד חייב . ה הגד לכו"ר עד שהכניסו למגדל של עץ ארמארי' או בלע"ז חייב שזו היא צידתו אבל אם הכניסו לבית ארבו נלוד בכך . וצבי נלוד משהכניסו לבי ונעל בפניו אבל אם הכניסו לגינה או לתוך ארץ זר נידה : ולביבין קרפיות החוקפים חומה שמכניסין שם חיות ושמיצים שם כל המחומר ליד שקפה לתפשו שם כגון שארבו מגיע לובשחיה אחת ששחה לתפשו והלכה כרשב"ג [דמפרש] למלתיה דרבנן : וצבי שנכנס מאליו לבית ונעל אחד בפניו זו היא נידהו : נעלו שנים פטורים דהו להו שנים שעשאה : לא יוכל אחד לנעול ארמיה הוא לנועלו בשנים והרי לכל אחד מלאכה דבלאו ארבו לא מתעבד : ור"ש פוטר ואין הלכה כר"ש : ז השני חייב שהוא לך אותו הא למה זה דומה מאחר שגוד ע"י ראשון לנועל את ביתו לשמרו ולא ללוד : ומנא לבי שהוא נלוד כבר שמור בתוכו כך זה אע"פ שעמד ראשון אין זה אלא בשמורו ללבי שהיה לו מאתמול והשני פטור האמור במתני' פטור ומותר :

פרקי דשמונה החולד והעכבר כו' המטוין בפרשת ויהי ביום השמיני : הלדן חייב שיש צמינן נלוד : והחובל בהן חייב דיש להן עור והויא לה חצורה שאינה חוזרת ומייב משום מפרק שהיא תולד' דדש או נמי כיון דיש להן עור נלצע העור בדם הנלצר בו וחייב משום לוצע :

כדי שיצא הלבי כיון שבשעה שנעל בהיתר נעל אף זה השני כיון שבשעה שישיב בהיתר ישיב אין מחייבין אותו להסתלק משם לאחר שנסתלק הראשון ע"כ :

נהן חייב פירש הר"ב דיש להן עור ומסקין דאפי' רבנן דר"י בן עורי במשנה ב' פ"ט דמולין מודו לענין שבת ומ"ש הר"ב משום מפרק לפי שהוא תולדה דדש לפי שהוא מפרק אותו דבר ומבדילו מחבירו שבת ומ"ש הר"ב משום מפרק לפי שהוא תולדה דדש לפי שהוא מפרק אותו דבר ומבדילו מחבירו כמ"ש

ושאר שקלים ורמשים כגון תולעים ומלונות ועקרבים החובל בהן פטור דאין להן עור: שלא לצורך פטור דאין במינן נזוד: מיה ועוף שברשותו הולדן פטור שהרי נזודים ועומדים הן והחובל בהן חייב דיש להן עור ואין החובל

חייב בכל הני דתנין במתניתין אלא בצריך לדם אבל אם לא חבל אלא לפזיה הא ק"ל כל המקלהים פטורים: ב אין עושין הלמי מי מלח מרובים שנותים לתוך ירקות שכושין אותן להקיים: אבל עושין מי מלח מועטים כדי לטבל בהן פתו או לתוך התבשיל והלא הוא הלמי בין מרובה בין מועט כלומר אם המרובים אסורים אף המועטים אסורים דיאמרו מלאכה מרובה אסורה ומלאכה מועטת מותר אלא אלו ואלו אסורים מפני שהוא כמעבד ומתקן את האוכל היתן בתוכו

כדי שיהקיים: ואלו הן המתירים כותן שמן בתוך המים בתחלה קודם שיתן המלח או כותן שמן בתחלה לתוך המלח קודם שיתן את המים דהשמן מעכבו שאין המלח מתערב יפה עם המים ומתיש את כחו אבל לא יתן מים ומלח בתחלה ואחר כך את השמן דמשעה שנותן מים ומלח יחד הוא נראה כמעבד ואין הלכה כרבי יוסי: ג איזוב יון מין איזוב שגדל בין הקונים וממית התולעים שבמעט: שאינו מאכל בריאים ומוכחא מלתא דלרפואה אכיל ליה ואסור לאכלו בשבת גזירה שמה ישחוק סממנים דהוי תולד דטוחן: אבל אוכל

כמ"ש הרמב"ם ומ"ש הר"ב שאין החובל חייב אלא בצריך לדם הכי איתא בש"ס פרק דלעיל דף ק"ז ולפי שכתב החובל חייב משום מפרק ניחא שצריך לדם שזניח כדי להאכיל לכלביו כדאיתא בש"ס אבל לפירוש שמפרש משום נזוב ואינו יולא מאי להאכיל לכלביו דקאמרינן וגם רש"י כתב זה

ושאר שקצים ורמשים החובל בהן פטור הצדן לצורך חייב שלא לצורך פטור חיה ועוף שברשותו הצדן ופטור והחובל בהן חייב: ב אין עושין הילמי בשבת אבל עושה הוא את מי המלח וטובל בהן פתו ונותן לתוך התבשיל אמר רבי יוסי והלא הוא הילמי בין מרובה בין מועט ואין מי מלח המתירין נותן שמן בתחלה לתוך המים או לתוך המלח: ג אין אוכלין איזוב יון בשבת לפי שאינו מאכל בריאים אבל אוכל

דקאמרינן וגם רש"י כתב זה הפ"י וי"ל כגון שצריך וניהא ליה שיהיה נזוב צטורו ודנקט להאכיל לכלביו מדא מתרתינקט ועוד הא תניא צברייחא נזרר הדם אף ע"פ שלא ינא אבל נראה דנזרר הדם דחייב לפי קמא משום דעכ"פ מפרק הוא אע"פ שלא ינא ולא נתקיימה כל מחשבתו ודומה זה לכותב שם משמנון שאע"פ שלא נתקיימה כל מחשבתו הרי עשה מלאכה ועיין מ"ש צ"ד במשנה ג' פי"ב ומ"ש הר"ב דק"ל כל

המקלקלים פטורי' לאו כללל הוא דהא אדחיייה לה במקצת כמ"ש צ"ד דלעיל משנה ג': שלא לצורך פטור פי' הר"ב דאין במינן נזוד וכ"כ רש"י וכתבו התוספות שאינו נראה דאם כן אפי' לצורך נזוד לפטור אלא יש לפרש דאפילו במינן נזוד פטור משום דהויא מלאכה שאין צריך לגופה ור"ת מחקו מן הפירושים ע"כ וכתב הר"ן דהכי צרישא דאינו חייב אלא לצורך אלא שאותן מ' (שרצים) שאין דרכן להזיק ולפיכ' כל צידתן לצורך אבל שאר שקצים ורמשים שדרכן להזיק פעמים אדם נזן שלא לצורך והיינו כדי שלא יזוקו ומ"ה ת"י פלוגתא בסיפא ומתני' מגיר"ש היא (דסבר מלאכה שא"צ לגופה פטור) והכי אוקי' בש"ס עכ"ד ותמה אני על הר"ב שהיה להם לכתוב ככאן דבבא זו דלא נהלכה ובהבירו פרק עשירי גמרא שכתב דכל שמבינו נזוד בין לצורך בין שלא לצורך חייב חיה ועוף שברשותו פירש הר"ב שהרי נזודים וכ"כ רש"י ועיין במשנה ה' פ' דלעיל:

ב בין מרובה ובין מועט פי' הר"ב דיאמרו מלאכה מרובה אסורה מלאכה מועטת מותרת ה"ק רבי יוסי צבריי' ונ"ת דשפיר קאמר רבי יוסי ומאי מהדרי רבנן וי"ל דסבירא להו שאין לאסור משום מעבד אלא כשעושה כן בצדד העומד להתקיים כמו הכבשים דהשתא דמי לעיבוד אבל לצורך אכילה לשעתו לא דמי לעבוד כך למדתי מדברי הטור סימן שכ"א והרמב"ם כתב בחיבורו פכ"ב הלכה י' דמרובין אסור מפני שרואה כעושה מלאכה ממלאכת התבשיל ע"כ ויורה מסתבר פי' הר"ב וכפירש' דמשום מעבד אמרינן דהשתא ניחא דנקט גבי הכד אבל אי משום מצבל קשיא שה"ל לשנות דיני קשרים קודם לכן ואין נראה לפרש דלהרמב"ם רבי יוסי משום מעבד קאסר ומש"ה תני ליה הכא קודם ואלו קשרים דהו ל"פ אלא במרובה ומועט אבל מאיזה טעם שנאסר בהא ל"פ אלא טעמא דהרמב"ם שאינו מפרש משום מעבד משום דאינו סוסק בפ"ה מה' שבת כרבא צ"ל גדול דאמר אין עיבוד באוכלין אדל רש"י והר"ב מפרשים אליבא דרבה בר רב הונא דסבר דמולח בישרא חייב משום מעבד וטעמא רבה איכא דהא רב אשי דאיהו מריה דש"ס מהדר לפרושי להא דרבה בר רב הונא דלא קאמר אלא לאורחא כו' אבל בספר לחם חמודות צ"ק דבילה נתתי פנים לדברי הרמב"ם וכחצתי דאף הרא"ש סובר כמותו: ג אין אוכלין איזוב יון כו' וטעמא משום טוחן כמ"ש הר"ב ומשום דאיירי במי מלח שהן עשויין ליתק האוכל ואינן דבר מאכל בעצמם נקט נמי להני שאינן מאכל ממש ואגבן נקט נמי אינך שיש בהן רפואה וכתב המגיד בפרק כ"א דכל אלו הדינין הן צבריא שאינו נוכל למשכב ולא חולה דהא תנן במשנה ו' פרק אחרון דיומא דחושב בגרונו מטילין לו סס בתוך

א חיי' מ"א פ"ב
שבת וכו' פ"ב סס
טו"ס ע"א פ"ב
טו"ס ע"ב
ב ק"מ
מתרתינקט ועוד הא תניא
צברייחא נזרר הדם אף ע"פ
שלא ינא אבל נראה דנזרר
הדם דחייב לפי קמא משום
דעכ"פ מפרק הוא אע"פ שלא
ינא ולא נתקיימה כל מחשבתו
ודומה זה לכותב שם משמנון
שאע"פ שלא נתקיימה כל
מחשבתו הרי עשה מלאכה
ועיין מ"ש צ"ד במשנה ג'
פי"ב ומ"ש הר"ב דק"ל כל

(4) ו ס פיו

א נרמח לה
חמה ע"ה
ב ק"ה
ג י"ה
ד י"ה
ה י"ה
ו י"ה
ז י"ה
ח י"ה
ט י"ה
י י"ה
יא י"ה
יב י"ה
יג י"ה
יד י"ה
טו י"ה
טז י"ה
יז י"ה
יח י"ה
יט י"ה
כ י"ה
כא י"ה
כב י"ה
כג י"ה
כד י"ה
כה י"ה
כו י"ה
כז י"ה
כח י"ה
כט י"ה
ל י"ה
לא י"ה
לב י"ה
לג י"ה
לד י"ה
לה י"ה
לו י"ה
לז י"ה
לח י"ה
לט י"ה
מ י"ה
מא י"ה
מב י"ה
מג י"ה
מד י"ה
מה י"ה
מו י"ה
מז י"ה
מח י"ה
מט י"ה
נ י"ה
נא י"ה
נב י"ה
נג י"ה
נד י"ה
נה י"ה
נו י"ה
נז י"ה
נח י"ה
נט י"ה
ס י"ה
סא י"ה
סב י"ה
סג י"ה
סד י"ה
סה י"ה
סו י"ה
סז י"ה
סח י"ה
סט י"ה
ע י"ה
עא י"ה
עב י"ה
עג י"ה
עד י"ה
עה י"ה
עו י"ה
עז י"ה
עח י"ה
עט י"ה
פ י"ה
פא י"ה
פב י"ה
פג י"ה
פד י"ה
פה י"ה
פו י"ה
פז י"ה
פח י"ה
פט י"ה
צ י"ה
צא י"ה
צב י"ה
צג י"ה
צד י"ה
צה י"ה
צו י"ה
צז י"ה
צח י"ה
צט י"ה
ק י"ה
קא י"ה
קב י"ה
קג י"ה
קד י"ה
קה י"ה
קו י"ה
קז י"ה
קח י"ה
קט י"ה
קכ י"ה
קכא י"ה
קכב י"ה
קכג י"ה
קכד י"ה
קכה י"ה
קכו י"ה
קכז י"ה
קכח י"ה
קכט י"ה
קל י"ה
קלא י"ה
קלב י"ה
קלג י"ה
קלד י"ה
קלה י"ה
קלו י"ה
קלז י"ה
קלח י"ה
קלט י"ה
קמ י"ה
קמא י"ה
קמב י"ה
קמג י"ה
קמד י"ה
קמה י"ה
קמו י"ה
קמז י"ה
קמח י"ה
קמט י"ה
קנ י"ה
קנא י"ה
קנב י"ה
קנג י"ה
קנד י"ה
קנה י"ה
קנו י"ה
קנז י"ה
קנח י"ה
קנט י"ה
קס י"ה
קסא י"ה
קסב י"ה
קסג י"ה
קסד י"ה
קסה י"ה
קסו י"ה
קסז י"ה
קסח י"ה
קסט י"ה
קע י"ה
קעא י"ה
קעב י"ה
קעג י"ה
קעד י"ה
קעה י"ה
קעו י"ה
קעז י"ה
קעח י"ה
קעט י"ה
קפ י"ה
קפא י"ה
קפב י"ה
קפג י"ה
קפד י"ה
קפה י"ה
קפו י"ה
קפז י"ה
קפח י"ה
קפט י"ה
קצ י"ה
קצא י"ה
קצב י"ה
קצג י"ה
קצד י"ה
קצה י"ה
קצו י"ה
קצז י"ה
קצח י"ה
קצט י"ה

פיו מוטט ספק נפשות: כל האוכלים וכו'. ש"ס לחתוי
טחול לשניים וברשין לפני מעיין כלונו שקשים להם וסד"א
דלא אורחיה למכליניהו או לאו לרפואה שיש בהם ומוכח
מלתא ונסתר קמ"ל וכל המשקין לחתוי מי ללפין בחומץ:
ובום עיקרים. אף על גב
דמרפא לזבא כמ"ס
הר"ב ולא מעיקרא כדאיתא
בש"ס קרו להו אינשי בשס
עיקרים כדו שיהא מפורסם
בשס זה ויהירו מהם בני אדם
לשתותו ושתדלו אחר רפואה
אחרת לאלו החללים:
שבין עיקרים. נראה שר"ל
שנתעסם בעיקרי
בשני וירקות. רש"י פי' כן
בכום של עיקרים:
ד לא יגמע בהן את החומץ.
כתב הר"ב דמוכחא
מלתא דלרפואה הוא דחומץ
מעליא להו כיכא דאיכא זוכה
לדמייתוקרא דחומץ לשנים כן
העלל לשלחו (משלי). דמשת'
דקשה לכו מיירי לזיכא זוכה
דמרפי ויש. עוד תירוצן אחר
בש"ס וזה האחרון והעתיק
הר"ן ונ"ש הר"ב ואם מגמע
ובולע ש"ד ש"ס. וכתבו התוס'
וכיפה דקתני אבל מטבל כדרכו
ה"ס דה"מ למתני בחגגות ובולע
אלא אורחיה דמלתא נקט ע"כ.

אוכל הוא את יועור. דהרבה אוכלין אותו כשהן צריכים
יועור. פול"יו בלעו והוא מכלה התולעים שבכבד: אבו
רועה. עץ שגדל יחידי ואין לו ענפים וקורין אותו בערב
עץ אל רע"ו והוא טוב לתי סמוק על שמה מים מגולים:
כל האוכלים אוכל אדם
לרפואה. כל דבר שהוא אוכל
והצריאים איכלים אותו יכול
אדם לאכלו בשבת אף ע"פ
שהוא מהכנין לרפואה: חוץ ממני
דקלים. הם שני אלנות ממני
הדקלי' שהיו בחזק ישראל
ובניהם זמין מים שהשתה
מהם כוס ראשון מרפה הוצל
שבמעיו וכוס שני משלשל וכוס
שליש מנקה את בני מעים עד
שדס מוליחם כלולים כדרך
שהכניס: וכוס של עקרין.
לוקחין שרף אינן שקורין לו
בערבי וא"ג אלכסנדר"א ועשב
שקורין לו עשב"א אלסנדר'
פירוש עשב של שמה וברכום
וכותשין אותו ומתנין את עפרן
בין והאשה זבה שתסת' מן ב'
כוסו מרפא: ומני שקן
לירוקא. בעל חולי הנקרא
ירקון אס יסתה מן ירפא מחולי
הירקון אבל ישאר עקר ולא
ילוד ולגך נקרא כוס עקרין:
לנמאו אס אינו חולה: ד לא
יגמע את החומץ. ויפלוט

אוכל הוא את יועור ושותה אכוב רועה
כל האוכלין אוכל אדם לרפואה וכל
המשקין שותה חוץ ממני דקלים וכום
עיקרים מפני שהן לירוקה אבל שותה
הוא מדיקלים לצמא וסך שמן עיקרין
שלא לרפואה: ד החויש בשנינו לא
יגמע בהן את החומץ אבל מטבל הוא
בדרכו ואם נתרפא נתרפא. החויש
במתנולא יסוד יין וחומץ אבל סך הוא
את השמן ולא שמן ורד בני מלכים סכין
שמן ורד על מכותיהן שכן דרכם לסוך
בחול ר"ש אומר כל ישראל בני
מלכים הם:

פרק טו אלו קשרים שהייבין עליהן
קשר הגמלין וקשר
הספנין וכשם שהוא חייב על קישורין כך
הוא חייב על התירין רבי מאיר אומר כל
קשר שהוא יכול להתירו באתת' מידיו אין
חייבין עליו: ב' ישלך קשרים שאין חייבין
עליהן בקשר הגמלין ובקשר הספנין
קושרת

דמוכחא מלתא דלרפואה הוא ואם מגמע ובלע שפיר דמי:
לא יסוך בהן יין וחומץ. דאין אדם סך מן אלא לרפואה:
אבל לא שמן ורד. לפי דמיו יקרים ומוכחא מלתא דלרפואה
קעביד. שכן דרכן לסוך בלא זכא: ר"ש אומר כו'. ואין
הלכה כר"ס:
פרק טז אלו קשרים: קשר הגמלי' שחזקם לגמול
חושמו ומתנין בורועה וקשרים אותה
קשר עולם וכמו כן נוקבים יראש הספינה נקב ומתנין בן
חבל וקורין אותו קשר של קיימא שאינו מתירו לעולם והני
דומיא דקשרי חוטי יריעות הנפסקים במשכונקשר של קיימא
ואינו מעשה אומן או מעשה אומן ואינו של קיימא ככור אבל
אסור ואינו חייב עד שיהא של קיימא ומעשה אומן ושאינו של
קיימא ולא מעשה אומן מותר להתחלה: ובגס שחייב על

ומלת ומגמע עיין מ"ס ד ברפ"ח: רבי שמעון אומר וכו'.
וכתב הרמב"ם והלכה כר"ס ולרין שתיהי אותה המטיחה
משתמשין בה בלא הרבה. הכי אחר רב בש"ס דהלכ' כר"ס ולא
מטעמיה דאלו ר"ס אע"ג דלא שכיח שרי ורב סבר או שכיח
אין או לא לא ובאתרא דרב שכיח משחא דורדא. והשתא לא
הקשה להרמב"ם על ששק במשה א' פי"ח דלא כרשב"ג.
וגם ל"ק על הר"ב שכתבי' בפאן דאין הלכה כרבי שמעון:
פרק טז כך חייב על התירין. עיין מ"ס ד
על והמתיר בפרק ז' במשנת אביה
מלתא: ב בקשר הגמלין. הר"ב שזכר נאקה נמשך
אחר לשון רש"י ועיין מ"ס ד ברש"י פרק' בשם הערוך:
קושרת

קשרין כך חייב על התירין: שכן יידי הלון קיו נזרכין לפרקים
שיכול להתירו דלא הקיים: אין חייבין עליו. ואשילו עשאו לקיימא ואין הלכה כרבי מאיר: ב' יש לך קשרים שאין חייבים
עליהם. חטאת כמו שחייבים על קשר גמלים וקשר של ספנים אלא פעור אבל אסור ולא נזכרו קשרים הללו במשנה. ובש"ס
משר' כגון רצועה ארוכה שקושרים בטבעת שבוטט הנאקה וכמו כן חבל ארוך שקושרים בחבל העשוי כמין טבעת תלוי
נקב שבראש הם זינה ופעמים מניחה שם שבע ושבעים ומתירה וכן כל קשר שקושר אותו לעמוד כך זמן ידוע לא שיהי
קיים לעולם אין חייבין עליו:
קושרת

קושרת אשה מפתחי חלוקי כעין לשונות לכאן ולכאן וקושרי של ימין וצדקת שמאל ושל שמאל צדקת ימין דכיון דכל יומי שרי ליה לא דמי לקשר של קיימא ומותר לכתחלה: סבכה מגבעת שעל הראש עשויה כעין רשת: פסיקא אזור רחב ומטוין תלוין בראשו לקשרו בהן:

קושרת וכו'. פי' לכתחלה כמ"ש הר"ב והסורי מחסרי זה קראו הן המותרין לכתחלה הר"ן: קושרת אשה מפתחי חלוקה ש"ס פשיטא לא צריכא דאית לה שני פתחים דהיינו אותן לשונות שפירש

וגודות יין של עור שדופפים פיהם וקושרין אותן ואע"ג דאית לה תרתי איסורי ולא אמרינן חד מנייהו בטולי מבטל לה והיו קשר של קיימא: וקדירה של בשר פעמים שקושר בה בגד סביב לפיה ואע"פ שיש לה דדיון שיכולין להוציא המרק מהן בלא היתר הקשר א"ה לא הוי קשר: קושרין לפני בהמה הכל ברוחב הפתח לנטול בפניה שלא תצא וכן הלכה: קושרים דלי בפסיקא על פי הדור שיביה קשור ותלוי שס דפסיקא לא מבטל ליה התם אבל לא בחבל דמבטל ליה והתם והיו קשר של קיימא: ר' יהודה מתיר לא התיר רבי יהודה אלא בחבל של גרדי שצריך לו למלאכתו ולא מבטל ליה התם ורצנן סברי אי שרית ליה חבל של גרדי יקשור נמי בשאר חבלים דחבל בחבל מחלק והלכה כחכמים: ג מקפלין את הכלים: בגדים שפושטן מקפלין אפי' ארבעה וחמשה פעמים כדי להזור וללגשם בו ביום ולא שנו אלא באדם א' אבל בשני בני אדם לא שגוראים כמתקנין ובאדם א' נמי לא אמרן אלא בבגדים חדשים שהם קשים ואינן ממהרים לקנוט אבל יטוים קפולן מתקנין טפי ומוחי כמתקנין ובחדשים נמי לא אמרן אלא בלבנים אבל בצבעים לא שהצבעים קפולן מתקנין ביותר ובלבנים נמי לא אמרן אלא שאין לו בגדים אחרים להחליף אבל יש לו בגדים אחרים להחליף לכבוד שבת אסור לקפל: מיום

"קושרת אשה מפתח חלוקה וחוטו סבכה ושל פסיקא ורצועות מנעל וסנדל וגודות יין ושמן וקדירה של בשר ר"א בן יעקב אומר קושרין לפני הבהמה בשביל שלא תצא קושרין דלי בפסיקא אבל לא בחבל רבי יהודה מתיר בכל אמר רבי יהודה כל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו: ג מקפלין את הכלים אפילו ארבעה וחמשה פעמים ומציעין את המטות מליל ישיבת לשבת אבל לא משבת למוצאי שבת רבי ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום

הר"ב ואם הייה מתרת אלא האחת יכולה לפשטה וללבושה בדוחק מ"ד חד מנייהו בטולי מבטל לה ותהיו קשר של קיימא וכיון דלא ידעי הי מנייהו תרוייהו לתסרי קמ"ל:

וחוטי סבכה ש"ס פשיטא לא צריכא דריחא לה ואינו מהודק בראשה מ"ד משלף שלפה ליה מראשה כשהיא קשורה וה"ל קשר של קיימא קמ"ל דאשה חסה על שער פן תנתק השער ומישרא שרי ליה: ושל פסיקא כתב רש"י איכא נמי לשנויי כה"ג מ"ד מחסה ליה דרך רגלה ויוצאה קמ"ל דלא עבדי הכי משום

צטעותא: ורצועות מנעל וסנדל יש צ"ס הרבה צדדין מהן לחיוב מהן לפטור ומהן להיתר והרבה פירושים נאמרו בהן וצ"ח הרמב"ם בחבורו פרק עשורי שהמותרים הם שקושרים אותם על הרגל בשעת מלבוש שאלו ודאי אינן מעשה אומן ולא של קיימא:

וגודות של יין וכו'. כתב הר"ב ואף על גב דאית ליה תרתי איסורי פי' רש"י ובאחת מהן יכול להוציא יין וכל' אבל בדוחק וכן בקדירה של בשר וכמו שפי' בכל האחרים: רבי אליעזר בן יעקב אומר קושרין לפני הבהמה ש"ס פשיטא לא צריכא דאית לה תרתי איסורי פירש"י שני חבלים קושר ברחב הפתח זה למעלה מזה ל"א תרי איסורי שקושרן היום בשני צדי הפתח ולא היתה תלויה בה מאתמול מ"ד חד מנייהו בטולי מבטל ויוציאה בדוחק קמ"ל ומ"ש

וגם זה מאותן שכתבתי בפרק אחרון דביכורים שגשגה בלישגא וכתב הרמב"ם שאין כלי הגרדי מוקלין והכי איתא בש"ס וש"יין כפי הר"ב צ"ס: ג בר"ל אמר רבי יהודה וכו' כתבו התוספת תימה אהיכא קאי אי אמלתיה קמייתא התם מתיר לגמרי והכא קתני אין חייבין עליו: משמע הא איסורא מיהו איכא וי"ל דה"ק כל שאינו של קיימא אין חייבין עליו הא של קיימא חייבין עליו והפילו ענין ולאפקי מדרבנן דאמרי ענין לאו היינו קשור א"כ אמאי דקתני אין חייבין עליה קאי רבי יהודה עכ"ל: ג מקפלין את הכלים משום דתנא לעיל קושרת אשה מפתח חלוקה וכו' שהם מתקנין בגדי האדם נקט לה נמי להך שהם תקוני הבגדים: ואף על גב דלא הויין משום קשירה ולא נאסרו אלא משום דהיו כמתקני מנא' וכדרך שאסרו עובלת כלים בנשנה ג' פ"ג דתרומות ובנשנה ב' פ"ג דביצה ולפי שהקפולן הוא מפני שמתרכנין מביבוס ומתקמטי' כשאינו מוקפלין כמ"ש רש"י לכך סמכו הרמב"ם בפכ"ב וכן הטו' צ"ס אלא דינין האסורי משום כיבוס ומשום סחיטה ואולי נמי שסוברים שאסרו חכמים מטעם גזירה שמה יבא לידי כיבוס: אס נתיר דברים הצ"ח להפשות ע"י כיבוס וכן משמע קצת: ומציעין את המטות העשות בגדים על המטות לישן עליהם והרבה יש כמו מטה מונעת וזו היא מלה עברית (בראשית פ"ט) יצונו עליה הרמב"ם:

מיום

מותר לא התיר רבי יהודה אלא בחבל של גרדי שצריך לו למלאכתו ולא מבטל ליה התם ורצנן סברי אי שרית ליה חבל של גרדי יקשור נמי בשאר חבלים דחבל בחבל מחלק והלכה כחכמים: ג מקפלין את הכלים: בגדים שפושטן מקפלין אפי' ארבעה וחמשה פעמים כדי להזור וללגשם בו ביום ולא שנו אלא באדם א' אבל בשני בני אדם לא שגוראים כמתקנין ובאדם א' נמי לא אמרן אלא בבגדים חדשים שהם קשים ואינן ממהרים לקנוט אבל יטוים קפולן מתקנין טפי ומוחי כמתקנין ובחדשים נמי לא אמרן אלא בלבנים אבל בצבעים לא שהצבעים קפולן מתקנין ביותר ובלבנים נמי לא אמרן אלא שאין לו בגדים אחרים להחליף אבל יש לו בגדים אחרים להחליף לכבוד שבת אסור לקפל: מיום

הר"ב סכן הלכה מסיק בש"ס דלא פליג דהא דמי להך דלעיל דפליג ול"ס: רבי יהודה מתיר פי' הר"ב בחבל של גרדי: כפי הר"ב צ"ס: ג בר"ל אמר רבי יהודה וכו' כתבו התוספת תימה אהיכא קאי אי אמלתיה קמייתא התם מתיר לגמרי והכא קתני אין חייבין עליו: משמע הא איסורא מיהו איכא וי"ל דה"ק כל שאינו של קיימא אין חייבין עליו הא של קיימא חייבין עליו והפילו ענין ולאפקי מדרבנן דאמרי ענין לאו היינו קשור א"כ אמאי דקתני אין חייבין עליה קאי רבי יהודה עכ"ל: ג מקפלין את הכלים משום דתנא לעיל קושרת אשה מפתח חלוקה וכו' שהם מתקנין בגדי האדם נקט לה נמי להך שהם תקוני הבגדים: ואף על גב דלא הויין משום קשירה ולא נאסרו אלא משום דהיו כמתקני מנא' וכדרך שאסרו עובלת כלים בנשנה ג' פ"ג דתרומות ובנשנה ב' פ"ג דביצה ולפי שהקפולן הוא מפני שמתרכנין מביבוס ומתקמטי' כשאינו מוקפלין כמ"ש רש"י לכך סמכו הרמב"ם בפכ"ב וכן הטו' צ"ס אלא דינין האסורי משום כיבוס ומשום סחיטה ואולי נמי שסוברים שאסרו חכמים מטעם גזירה שמה יבא לידי כיבוס: אס נתיר דברים הצ"ח להפשות ע"י כיבוס וכן משמע קצת: ומציעין את המטות העשות בגדים על המטות לישן עליהם והרבה יש כמו מטה מונעת וזו היא מלה עברית (בראשית פ"ט) יצונו עליה הרמב"ם: מילולי שבת ע"י מ"ש צ"ס ד במשנה ג' פ"ח דתרומות:

אשם הלכה ג
כ פ"ג
פס"י ית
פ"י ס"ס טו"ג
ס"ס פ"ג
כ"ס פ"ג
ר ק"י

מיום הכיפורים לשבת פי' הר"ב שחל להיות בערב שבת
 וכן וחלבי שבת קרבין ביום הכיפורים שחל להיות
 במ"ש כפירש"י וא"ת הא לא מקלע יום הכיפורים במ"ש כמו
 שאפרש בס"ד בפ"ה דסוכה משנה ה' הא מוקמינן הפס להך
 מתני' כחמרי דה"ל דכל ההדשי
 כסדרן א' מלא וא' חסר ואין כאן
 דמיה כלל ועיין מ"ש בזה
 במשנה ז' פי"א דמנחות ודמין
 חלבי כל אברי עולה בכלל כך
 פרש"י דסוכה דף כ"ד

א סוכה נד
 ב קטו
 ג קטו
 ד סוכה נד
 ה סוכה נד
 ו סוכה נד
 ז סוכה נד
 ח סוכה נד
 ט סוכה נד
 י סוכה נד
 יא סוכה נד
 יב סוכה נד
 יג סוכה נד
 יד סוכה נד
 יו סוכה נד
 יז סוכה נד
 יח סוכה נד
 יט סוכה נד
 כ סוכה נד

מיום הכיפורים לשבת . כשחל יום הכיפורים להיות בערב
 שבת לפי ששבת חמור מיום כפור ושל"ה אינן קרבין בשבת
 דהוי כעולת חול בשבת : רבי עקיבא אומר : שוין הן וא'
 קרבנו של אחד מהן קרב בחבירו והלכה כרבי עקיבא :

מיום הכיפורים לשבת וחלבי שבת קרבין
 ב"ה ס"א אבל לא של יה"כ בשב"ר עקיב'
 אימ' לא של שב' קרבין ב"ה הלא שלי"ה
 קרבין בשבת :

פרקט"ז כל כתבי הקודש מצילין אותן
 מפני הדליק' בין שקורין בהן
 ובין שאין קורין בהן ואף על פי
 שכתובי' בכל לשון טעוני' גניזה ומפני
 מה אין קורין בהם מפני ביטול בית
 המדרש מצילין תיק הספר עם הספר
 ותיק התפילין עם התפילין ואע"פ שיש
 בתוכן מעות' ולהיכן מצילין אותן למבוי
 שאינו מפולש' ב' בתירא אומר : אפ'
 למפולש : ב' מצילין מוונ' סעודות
 הראוי לאדם לאדם הראוי לברהמה
 לבהמה כיצד נפלה דליקה נלילי שבת
 מצילין מוונ' סעודו' בשחר' מצילין מוונ' ב'
 סעודו' במנח' מוונ' סעוד' א' ר"אומר לעול'
 מצילין מוונ' שלש סעודות : ג' מצילין
 כל מלא בכרות ואע"פ שיש בו מאה
 סעודות ועיגול של דבילה וחבית של יין
 ואומר לאחרים בואו והצילו לכם ואם
 היו פקחין עושין עמו חשבון אחר השבת
 להיכן מצילין אותן' לחצר המעורבת
 בן בתירא

פרקט"ז כל כתבי הקודש מצילין אותן
 מפני הדליק' בין שקורין בהן
 ובין שאין קורין בהן ואף על פי
 שכתובי' בכל לשון טעוני' גניזה ומפני
 מה אין קורין בהם מפני ביטול בית
 המדרש מצילין תיק הספר עם הספר
 ותיק התפילין עם התפילין ואע"פ שיש
 בתוכן מעות' ולהיכן מצילין אותן למבוי
 שאינו מפולש' ב' בתירא אומר : אפ'
 למפולש : ב' מצילין מוונ' סעודות
 הראוי לאדם לאדם הראוי לברהמה
 לבהמה כיצד נפלה דליקה נלילי שבת
 מצילין מוונ' סעודו' בשחר' מצילין מוונ' ב'
 סעודו' במנח' מוונ' סעוד' א' ר"אומר לעול'
 מצילין מוונ' שלש סעודות : ג' מצילין
 כל מלא בכרות ואע"פ שיש בו מאה
 סעודות ועיגול של דבילה וחבית של יין
 ואומר לאחרים בואו והצילו לכם ואם
 היו פקחין עושין עמו חשבון אחר השבת
 להיכן מצילין אותן' לחצר המעורבת
 בן בתירא אומר

רבי עקיבא אומר לא של שבת
 וכו' וטעמו כדתני' עולת
 שבת [בשבת] לימוד על חלבי
 שבת שקרב' ב"ה יכול אף של
 ה"כ בשבת ת"ל בשבתו דברי
 רבי ישמעאל ר"ע אומר עולת
 וגו' לימד על חלבי' שבת שקרבים
 ב"ט יכול אף ב"ה ת"ל בשבתו
 והו' דכתב הר"ב בד"ר' משום
 דשבת חמור' כלומר ולהכי
 למדין משבת ליה"כ ולא מיה"כ
 לשבת' ובדר"ע פי' שוין הן .
 כלומר שהכתוב עשאו שוין לדבר
 זה דהא דתי' דשבת חמור שהוא
 בסקולה ויה"כ בכרת : לא של
 שבת קרבים וכו' וכו' ש קיסול
 דלורך הדיוט :

פרקט"ז מצילין
 הר"ב
 לאחר אחרת שזאתו מבוי אע"פ
 שלא עירבו ותנן כסיפא למבוי
 שאינו מפולש וכבר הזכרתי
 בספ"ב דעירובי חצירות ושתופי
 מצואות תרווייהו מתקנת שלמה
 וביט דיוני' והלכך הא דנק'
 הר"ב אע"פ שלא עירבו . הה"כ שלא נשתתפו וכ"פ הב"י סימן
 של"ד בשם הר"ן אע"פ שלא נשתתפו בו . ובשם שבולי הלהט
 גדלא קתני גבי כתבי הקודש מבוי המעורב כדקתני גבי אוכלין
 וישקין ש"מ דאפי' לא עירבו ולא שתפו שרי משום כתבי הקודש
 ע"כ וטעמא דלא קרינן להציל מידי אחריעא משום : משנה
 דלקתן : ב' מצילין מוונ' ג' סעודות' לפי שחייב אדם
 לאכול ג' סעודות בשבת . ומ"ש הר"ב לחצר המעורבת תנן
 בסמוך . ומ"ש מפני שאדם צהול על ממנו ואי' שרית את'
 לכבויו כלומר שמתוך צהולתו ישכח שהוא שבת ולפיכך אמרו
 שלא יציל . ומעתה לא יהא צהול ולא ישכח בשבת :
 בלילי שבת . עיין מ"ש בס"ד במשנה ג' פ"ח דתרומת :
 ג ואם היו פקחים . פי' הר"ב ויודעים ללאו שכר שבת
 שקלי כיון דמעיקרא לאו אדעתא דשכר פעולה בלא' אבל לוקחים שכרם
 שאינם רוצים לזכות בכל כמ"ש הר"ב דבירא שמים עסקינן והכי איתא

פרקט"ז כל כתבי הקודש
 אפי' נביאים

וכתובי' מצילין אותן מחצר שפסל'
 זו הדליקה לחצר אחרת שזאתו
 מבוי אע"פ שלא עירבו והוא שיהיו
 כתובים בכתב אשורי ובלשון
 הקדש : בין שקורין בהן כגון
 נביאים שמפטירין בהן בשבת
 בבית הכנסת : בין שאין קורין
 בהן כגון כתובים דאף יחידים
 אין קורין בהן בשבת מפני בטול
 בית המדרש כדלקמן שהיו דורשי'
 לעם בשבת ומורין לכן הלכו
 חסור והיתר לפי שכל ימות חמר
 הם עסוקים במלאכתן ואסרו
 לקרות בכתובים בשבת בשעת
 בית המדרש משום דמחכי לבא
 ואתו לאמטעי מלשמע דהרש' :
 ואע"פ שכתובים בכל לשון
 ואיכא למ"ד דלא תגזו לקרות
 בהן ואין מצילין אותן אפי'ה
 טעונים גניזה ואסור להניחן
 במקום הפקר : למבוי שאינו
 מפולש . שיש לו שלש מחציות
 ולח' אחד ברוח רביעית זהו מבוי
 שאינו מפולש האומר כאן . שלש
 מחציות בלא לחי זהו מבוי מפולש
 והכי מפרש לה בש"ס ואין הלכה
 כן בתירא : ב' מצילין מוונ' ג'
 סעודות . ואע"פ דבביתירא קא'
 טרח דהא לא שרו ליה לאצולי לא

לחצר המעורבת בלבד אפי' הכי לא שרי ליה לאצולי טפי מפני
 שאדם צהול על ממנו ואי' שריית ליה אתי לכבויו : נפלה
 דליקה בלילי שבת . קודם אכילה : שחרית' קודם סעודה :
 ר' יוסי אומר לעולם הוא מציל . האילו ויומא דר הכי הוא
 ובהתירא טרח ואין הלכה כר"י : ג' מצילין כל מלא בכרות
 הואיל ובשבת אחת הוא מציל מה לי פורטא מה לי עובא : ועגול
 של דבלה . אע"פ שהוא גדול ויש בו סעודות הרבה : ואם
 היו פקחים . ויודעים שאם ישאלו שכר כפועלים לא שכר
 שבת שקלי כיון דמעיקרא לאו אדעתא דשכר פעולה בלא'
 עושין עמו חשבון לאחר שבת וביראה שמים עסקינן דאע"ג
 דהעפיקרא

מתוך שהם זוכין בכל מהפקרא . אלא
 בש"ס

דמהפקרא קא זכי ומה שהציל ידיה היו מ"מ לא ניהא ליה
לתנהא קמא לחצר המעורבת ולכן בתירא אפילו לחצר שאינה

מעורב : כלי תשמישו שזריכים
לו לאותו היום לסעודה : י"ח
כלים : שהוא רגיל ללבוש בחול
בבת א' ותו לא ואלו הן הסרבל
העליון ומלבוש שממלאין אותו
מוך וזמר גפן בין תפירה
לתפירה שקורין בערבי
מחשי"א וחגור רחב שחוגר
ממעל למדיו ובגד צר וקצר
שקורין בלע"ז גוני"א וחלוק
שלוש על בשרו שקורין
קניז"א וחגור שחוגרים עליו
וכובע שצראשן ומאכפת ושני
מטעלים שברגליו ושני בתי
שוקים ושני ידיים שמלבישים
אותם על הידים ומכסים בהן
הזרועות עד האצילים ושני
רדידים שמתנגב בהן וטל"ו
קטן שמכסה בו ראשו וכתפי
וסודר שבזארו ותלויון שני

ראשו לפניו וקורין לו בערבי ש"ד : בואו והצילו עמי
שכסם שהוא מגיל כך הם מילים : אבל לעיל אמר בואו והצילו
לכם שפעמים שהוא יזיל יותר ממה שהם יכולים להציל
פגון שהוא לא סעדי והן סעדו או איפכא : ה שידה
העשויה כמין ארון : תיבה : קטנה של שולחני : ומגדל
ארמרי"א בלע"ז : ובערבי מנשא"ר : ושלשתן של עץ : מפני
שהוא מוקף : ואין האור נאחזת בו ומציל על כלי עץ שלא
ישרף : בין מלאים : מים : שאין יכולן לקבל את האור
מפני שהדשים הם וסדר ר"י גרם כבוי אסור אפילו במקום
הפסד ממון ואין הלכה כר"י : ו אין אומרים לו כבה
דאמירה לעכו"ם שבות : ואל תכבה : אין צריך למחות בידו
אלא יניחנו

אומר אף לשאינה מעורבת : ד "ולשם
מוציא"כל כלי תשמישו ולובש כל מה
שיכול ללבושו ועוטף כל מה שיכול לעטוף
רבי יוסף ואומר שמנה עשר כלים : וחזר
ולובש ומוציא ואומר לאחרים בואו והצילו
עמי : ה רבי שמעון בן גנס אומר פורסין
עור של גדי על גבי שידה תיבה ומגדל
שאחזו בהן את העור מפני שהוא מחרך
"ועושין מחיצה בכל הכלים בין מלאים בין
ריקנים בשביל שלא תעבור הרליקה רי
יוסי אומר בכלי חרס חדשים מלאין מים
לפי שאין יכולין לקבל את האור והן
מתבקעין ומכבין את הרליקה : ו עכ"ל
שבת לכבות אין אומרים לו כבה ואל
תכבה מפני שאין שבתתו עליהן אבל
קמץ

ומכסים בהן הזרועות כו' כתב הרמב"ם כי ארצם היתה
קרה וכו' : ובערך ארץ מצרים ששם נתישב הרמב"ם
הוא אומר : שכן א"י צפוני לארץ מצרים כנזכר הרבה פעמים
במקרא וראשונה בפרשת לך לך וכל שתי ארצות ששתיהן
לצפון מנטיית השמש אותה הארץ שהיא דרומית לשנייה הגיה
היא יותר חמה מהשנייה מפני קורבתא יותר לנטיית השמש
ומפני כן אלו הארצות הם קרים יותר מא"י לפי שהם הרבה
יותר לצפון מא"י ואף בצל היא צפונית קצת לערך ארץ ישראל
ודרוזר ולובש ומוציא : כתב הר"ן והא דלא שרינן הכי
באוכלין ומסקין משום דהתם כיון דבידו הוא מוציא
מתוך שדס כהול על ממונו אי שרינן ליה אחי לכבויי אבל
הכא כיון שאין אהה מתירו אלא דרך לבישה רמי אנפשיה
ומדכר ע"כ : ולכל הפוסקים לא דברי רבי יוסי בלבד הוא
אלא ד"ה מלבד להרמב"ם כפי מה שפרש"נו בכ"מ שהן דברי ר"י בלבד :
קצת פנים מפרש"י מ"מ בספר מעדני מלך כחבתי שאין הכרח מפרש"י וט"ל אחתן ככ"ע :

בש"ס : ומ"ש צפי' הרמב"ם באגשים חסידים איירי : הוא
טעות מן המעתיקים דבהדיא אמרינן בש"ס דחסיד אפילו
אגרא דשרי בשבתא כי האי גוונא לא שקיל דלא מקרי חסיד
אלא א"כ מוותר משלו ככל דכר שיש בו כדגוד עבירה ואף
ע"ג דלאו שר שבגמור הוא שהרי

לא התנה ותהפקרא קא זכו :
ד רבי יוסי אומר י"ח כלים :
פי' הר"ב שהוא רגיל
ללבוש בחול : וטעמיה דא'
לביש טפי ונפיק בהו לר' הר
הוי משאוי ומש"ה אפי' לחצר
המעורבת אסור משום דכיון
דמטריד חיישין דלמא נפיק
בהו לר' הר"ן :

שמנה עשר כלים : כתב
הר"ב ושני בתי שוקי' :
שאינן מחוברים כאחת כדרך
מלבושי האשכנזים וכביבותיהם
אבל הרמב"ם מנאן לחד מנא
ומסתבר כדכריו שכן הן מלבושי
אותן הארצות וכדרך מלבושי ארץ
פלוגי"א וכמונה מלבושים אחרים
ואין להאריך בהן : ומ"ש הר"ב
ושני בתי ידיים שמלבישים כו'

כתב הרמב"ם כי ארצם היתה
קרה וכו' : ובערך ארץ מצרים ששם נתישב הרמב"ם
הוא אומר : שכן א"י צפוני לארץ מצרים כנזכר הרבה פעמים
במקרא וראשונה בפרשת לך לך וכל שתי ארצות ששתיהן
לצפון מנטיית השמש אותה הארץ שהיא דרומית לשנייה הגיה
היא יותר חמה מהשנייה מפני קורבתא יותר לנטיית השמש
ומפני כן אלו הארצות הם קרים יותר מא"י לפי שהם הרבה
יותר לצפון מא"י ואף בצל היא צפונית קצת לערך ארץ ישראל
ודרוזר ולובש ומוציא : כתב הר"ן והא דלא שרינן הכי
באוכלין ומסקין משום דהתם כיון דבידו הוא מוציא
מתוך שדס כהול על ממונו אי שרינן ליה אחי לכבויי אבל
הכא כיון שאין אהה מתירו אלא דרך לבישה רמי אנפשיה
ומדכר ע"כ : ולכל הפוסקים לא דברי רבי יוסי בלבד הוא
אלא ד"ה מלבד להרמב"ם כפי מה שפרש"נו בכ"מ שהן דברי ר"י בלבד :
קצת פנים מפרש"י מ"מ בספר מעדני מלך כחבתי שאין הכרח מפרש"י וט"ל אחתן ככ"ע :

א ק י
ער בין נספ
סס טג"ו ז
ב ג טס טפ"ד
ה ק
ד ה ט"ו ח ט
פ י"ב טז טז"ב
ס טע"ג כ
ו ז טז"ג טז"ג
פ"ו ז טז"ג טז"ג
טו טז"ג טז"ג
טז טז"ג טז"ג
יט טז"ג טז"ג
כ טז"ג טז"ג

אלא ד"ה מלבד להרמב"ם כפי מה שפרש"נו בכ"מ שהן דברי ר"י בלבד :
קצת פנים מפרש"י מ"מ בספר מעדני מלך כחבתי שאין הכרח מפרש"י וט"ל אחתן ככ"ע :
בואו והצילו עמי : כתב הר"ב אכל לעיל אמר והצילו לכם שפעמים שהוא מציל יותר ממה שהם יכולים להציל וכו'
דהכי מפרש"י הר"ב נאחי דאתמר עלה דמתניתין גבי מזונות קתני לכם משום דלא קא חזי אלא מזון ג' סעודו אכל
גבי לבושים קתני עמי משום דקא חזי ליהל כולי יומא ר"ל דכיון דלא קא חזי אלא שלש סעודות אפשר שזה סעד א' או ב' וזה לא
סעד כלל או רק א' אבל מלבושים לכולי יומא חזו בשוה ונמצא שכולם שוים בהצלת מלבושים : והא דאמרן לעיל דמהפקר
קא זכו : לאו מטעמא דאמר והצילו לכם : אלא דזכו מן ההפקר כמציל מזוטו של ים ומשלילתו של נהר ונקט דאומר לאחרים
שאף על פי שאמר להם כן על דעת שיצילו ולא יעכבו לעמנן שרי כמ"ש שם הר"ן :
ה פורסין עור של גדי : לפירוש רש"י שכתבתי בפ"ד דדוקא עורות של בהמה גסה מטלטלין דחזו למוגא עלייהו מפרשים
התוספות דלעיל דהכא מיירי כשיחדו לשיב"ז ולר"ת דאינו מחל"צין גס' לדק : לעיל והכ"ז ביש' וכו' ט אף בלחין :
ש דה כירס הר"ב העשוי כמין ארון עיין מ"ש במשנה ב' פי"ח דכלים : מפני שהוא מחרך : מודיע תולעת
פרישת העור וכו' רמב"ם :

ו בפי שביחתו עליהן ולעיל ספ"ט כתבתי דק"ל קטן אוכל נבילות אין בית דין מצווין להפרישו מוקי לה בש"ס דהכא בקטן העושה לדעת אביו שידע שהביאנו נוח לאביו ועושה בשבילו ודמותיה בעכו"ס ואש"ה שרי דאף על גב דידע דנוח לישראל אפילו הכי אדעתא דנפשיה עבד ולהגות עמו שידע שלא יפסיד :

M דהא י"ג
ק"י ת"י פ"ב
ס"ט ט"ז פ"א
וסי' ג' פ"א
כ"ג דהנה
ב תמי
ג קט"ו
מ"ח פ"א ח"א
והנה ה"ג
ט"ז פ"א ח"א
ר"ע ס"ג
וסי' ג' פ"א
ספ"י י"ג

קטן שבא לכבוד אין שומעין לו מפני שביחתו עליהן : ו בפי קערה על גבי הגר בשביל שלא תאחז בקורה ועל צוארה של קטן ועל עקרב שלא יתישך אמר רבי יהודה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר הויששני לו מחטאת : ה עמים שהדליק את ההגר משתמש לאורו ישראל ואם בשביל ישראל אסור מילא מים להשקות בהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור עשה עכו"ם כבש לירד בו יורד

ויכבד מפני שאין שביחת העכו"ם עליה דישראל אינו מזהר על שביחת העכו"ם כשאינו עבדו : ו בפי קערה של חרס על גבי הגר ובלבד שלא יכבד ואש"ס שנוטל מלי להגלות קורה שאינה נטלת בשבת הא אומיבנה מינה לרבי יצחק דאמר אין כלי כטל אלא לצורך

דבר הנט' ושויה לה בצ"ר למוקמו של כלי דשרי לטלטלו לצורך מקומו ועל צוא' של קטן לאו צואה של נער קטן קאמר דהא גרף של רעי הוא ומותר לטלטלו ולהוציאו לאשפה אלא הכי קאמי' ועל צואה של תרנגולים מפני הקטן שלא יטמא ויתלכלך בה ובגון שצואה זו מונחת באשפ' שבחצר דלא רמיא קמי' ולא גרף של רעי הוא הילכך אין מותר לטלטלו ולהוציא אכל כוסין עליה קערה בשביל הקטן שלא יתלכלך : מעשה בא' כפיית

כלי על עקרב : בערב . סס מוקם : חושש אני לו מחטאת . דכיון שלא היה עקרב רץ אחריו חושש אני שמה תיבד חטאת משום זידה ולענין פסק ההלכה אותן בעלי הארס שנושכין וממיתין ודאי כגון הנחשים השרפים וכלב שוטה מותר להרגין מיד כשיראה אותן ואפילו שאין רעים אחריו ואותן שאינן נושכין וממיתין ודאי אלא פעמים מומיתין ופעמים אינן ממיתין אם רעים אחריו מותר להרגן ואם אין רעים אחריו כופה עליהם כלי ואם דרסן והרגין ליה תויו מותר ולגוד נחש מפני שרופה לנחק צו אסור : ה מילא מים מכור בר"ה : עושי' שרופה לנחק צו אסור : ה מילא מים מן הכפינה ליבשה ואיטרך תנא לאשמועינן רר ומים דאי תנא בר הוה אמינא נר הוא דשרי דליכא למגור שמה ירבה בשביל ישראל דבר לאחד נר למאה אכל מים דאיכא למיגור אסור ואי אשמועינן מים הוה אמינא מים הוא דבשביל ישראל אסור אכל נר חף ע"ג דבשביל ישראל כיון דאינו

דלא קי"ל כוותיה וראיית הר"ה : ו לפסוק כר"י כבר דחאה הדמכ"ן בסוף מסכת שבת . והרי"ף והרא"ש ש"ס והרמב"ם פכ"ה מה"ס כולם פסקו דלא כר"י ועיין בפרק י"ח משנה ב' :

ועל צואה של קטן . כתב הר"ב לאו צואה של נער קטן קאמר דהא גרף של רעי הוא וכו' אלא צואה של תרנגולים וכו' ובגון שמונה באשפה וכו' ולא גרף כו' . תימה דהשתא דאוקמה ליה במונח באשפה שבחצר דתו לא הוי גרף של רעי לפי שאין זה מקום ישיב' בני אדם ולא מומאום וכדכת' הרמב"ם . אם כן כי הוי נמי צואה של נער קטן כי מונח באשפה שבחצר להסר לטלטלו ולא לוקים למתניתין אלא באשפה שבחצר ולא נריכנא לאוקמה דשל תרנגולין נמי . ובש"ס דצואה של קטן לעולם שרי לטלטלה ולפנותה מפני שראויה להאכילה לכלבים . ויש גירסא אחרת להפוסקים ולאותה גירסא אין חילוק בין צואה קטן לצואת תרנגולין אלא להכי מוקמינן צואת תרנגולין כיון שדרכה להיות בחצר אחרת שאדם מקנה להם מקום לא שרי לטלטל . משום גרף של רעי אלא מיהו בשביל שלא יתלכלך בה הקטן שהולך לשם לפעמים כופה עליה את הכלי אכל צואה של בני אדם שדרכה להיות בחצר שדרין בה כגון צואה של קטנים אין צריך לכפות עליה את הכלי אלא מותר לכבדה ולהוליכה לבית הכסא . ולג"ו זו אפשר שנתכוון הר"ב וכו' לאו צואה של נער וכו' דרגיל להיות בחצר והלכך הוי גרף וכו' . אלא הכי קאמר ועל צואה של תרנגולין וכו' שצואה זו מונחת וכו' שכן דרכה להיות מונחת כך :

וער

של רעי אלא מיהו בשביל שלא יתלכלך בה הקטן שהולך לשם לפעמים כופה עליה את הכלי אכל צואה של בני אדם שדרכה להיות בחצר שדרין בה כגון צואה של קטנים אין צריך לכפות עליה את הכלי אלא מותר לכבדה ולהוליכה לבית הכסא . ולג"ו זו אפשר שנתכוון הר"ב וכו' לאו צואה של נער וכו' דרגיל להיות בחצר והלכך הוי גרף וכו' . אלא הכי קאמר ועל צואה של תרנגולין וכו' שצואה זו מונחת וכו' שכן דרכה להיות מונחת כך :

עקרב שלא תישך . כתב הר"ב ולגוד נחש מפני שרופה לנחק צו אסור . וכ"כ הרמב"ם ומושתע דחובא לוב' וטעמא נראה לפי שהנחש מהדברים שאינן צוין לגוד דאפילו לצורך פטור אכל אסור כדכתובנא ברפ"י ד' אכל תימה מדתנן בפ' צדעדות משנה ה' דלגד נחש לר' פואה חייב . ש"מ שהוא ממותין שיש צוין זידה ובתבתי לני' דבהו בין לצורך בין שלא לצורך חייב ולשון הרמב"ם בחיבורו פרק' בדבריים שיש צוין זידה דבין לצורך בין שלא לצורך או לשחק בהן חייב ולכך נראה דהאי אסור דנקטי' לאו דוקא אלא ה"ה דחייב ועיין מ"ש במשנה ב' פ"ו ח"א :

ח מילא מים להשקות בהמתו . אורחא דמלתא נקט לפי שבמקום השקאת הבהמה מנזיזים שם ישראלים ועכו"ם אכל אה"ר דאפילו מילא מים בשביל ישראל עמנו אסור לישראל לשחות מהן דהא מ"מ אהנו ליה מעשיו שעל ידי מלאכתו של עכו"ם הוא יכול לשחות מהם צמקום הוה . הר"ן ור"י בוספת . ועיין במשנה ב' פ"ג דבי' :

א קנה
 ב קנה
 ג קנה
 ד קנה
 ה קנה
 ו קנה
 ז קנה
 ח קנה
 ט קנה
 י קנה
 יא קנה
 יב קנה
 יג קנה
 יד קנה
 טו קנה
 טז קנה
 יז קנה
 יח קנה
 יט קנה
 כ קנה
 כא קנה
 כב קנה
 כג קנה
 כד קנה
 כה קנה
 כו קנה
 כז קנה
 כח קנה
 כט קנה
 לו קנה
 לא קנה
 לב קנה
 לג קנה
 לד קנה
 לה קנה
 לו קנה
 לא קנה
 לב קנה
 לג קנה
 לד קנה
 לה קנה

ואם ממלאים בה פירש בקרויה ואינה נופלת פי' האבן וכן הוא אומר בפרשת ויאל והאבן הזאת :
 זמורה שהיא קשורה • דשוב לא יבא לתקנה אבל אינה קשורה אף על פי שתקנה מבע"י ויש עליה תורת כלי לא כדמפרש בש"ס שמה יקטום דשמה למחר תהא לו ארוכה יותר מדאי ויקטמה וכמלא מתקן כלי :

מעין מלאכתן • הראשונה : לזוק לחוכן מקפה ענה דומיא דעסה מעורב : במים ולא פליגי אלא כגשרו בשנת אבל כשרו מערב שבת כ"ע מודו דנטלים חסי' אין עושין מעין מלאכתן הראשונה ואין הלכה כר"י : ה האבן שבקרויה דלעת יבשה וממלאים בה מים ומתוך שהיא קלה אינה שואבת אלא צפה ונותנין בה אבן להכבירה : אם ממלאין בקרויה ואין האבן נופלת • שקדקוש ופה בפי הקרויה הוא כלי : ואם לאו : הרי היא כשאר אבנים ואין מעטלים את הקרויה שנעשת בסים לאבן שנושאתה : זמורה שהיא קשורה לטפיח • לפך קטן ששואבין בו מים מן הצור או מן המעיין ממלאים בו דשויב לפך זמורה כלי : ז פקק החלון • בגון לוח ומסך או שאר כל דבר שקוטמין בו החלון :

ותלוי • שאינו עבר בדרך : ואם לאו אין שוקקין בו • שאם נגרר על גב קרקע כשהוא שומטו מעל הארץ לסתום בו מחוי כמוסף על הבנין וסבר רבי אליעזר אין מוסיפין על אהל עראי בשבת : בן כד ובין כך • בין קשור בין אינו קשור שוקקין בו האיל והיה מוכן מאתמוול לך דסברי רבנן מוסיפין על אהל עראי בשבת והלכ' כחכמי' :

זמורה שהיא קשורה לטפיח • לפך קטן ששואבין בו מים מן הצור או מן המעיין ממלאים בו דשויב לפך זמורה כלי : ז פקק החלון • בגון לוח ומסך או שאר כל דבר שקוטמין בו החלון : ותלוי • שאינו עבר בדרך : ואם לאו אין שוקקין בו • שאם נגרר על גב קרקע כשהוא שומטו מעל הארץ לסתום בו מחוי כמוסף על הבנין וסבר רבי אליעזר אין מוסיפין על אהל עראי בשבת : בן כד ובין כך • בין קשור בין אינו קשור שוקקין בו האיל והיה מוכן מאתמוול

מעין מלאכתן שברי עריבה לצוק לתוכן מקפה ושל זכובית לצוק להוכן שמן : ו' האבן שבקרויה אם ממלאין בה ואינה נופלת וממלאין בהואם לאו אין ממלאין בה • זמורה שהיא קשורה בטפיח ממלאין בה בשבת : ז פקק החלון רבי אליעזר אומר בזמן שהוא קשור ותלוי פוקקין בוואם לאו אין פוקקין בו וחכמים אומרים בין כך ובין כך פוקקין בו : ה' כל ביסוי כלים שיש להם בית אחיזה נטלים בשבת אמר רבי יוסי ב"ד אבכסוי קרקע אבל בכסוי כלים בין כך ובין כך נטלים בשבת :

פרק יח מפנין אפילו ארבע וחמש קופות של תבן ושל תבואה מפניה אורחים ומפני בטול בית המדרש אבל לא את האיצר מפני תרומה טהורה ודמאי ומעשר ראשון שניטלה תרומתו

אינשי' פירש"י חשבון קטן תחלה ואם יטרך יותר ויפס יותר • הכי איתא בש"ס לפי גירסת ספרים שלנו והתוספ' בפ' האומנין סוף דף ע"ט כתבו דלא שייך לשנויי דלא איהו אף זו קמחי כיון ד' בכלל ה' אלא שמוסיף ע"כ ולי נראה במספר ד' ו' שכן מצינו דאורחא דתנא למתמי הכי כדתנן לעיל פט"ו משנה ג' ובר פ' ג' דיבמו' ומשנה ג' פ"א דכתובו' ורע"ד דב"ק ומשנה ע' וי' וריש פ"ב דבבא מצינא וברפ"ו דסנהדרין ובפ' בתרא דחולין ובספ"ב דפרה וכולהו מסתבר לי דמסרך סריך בתר תשלומי ד' ו' דפרק ז' דב"ק דהתם בדוקא ככתוב בתורת משה :

קופות בירושלמי מפרש כהא דתנין (בשקלים פ"ג) קופות של ג' סאים [תוספות] : אבל לא את האוצר • כתב הר"ב דילמא אחי לאשוויי גומו' • עיין משנה ז' פ"ב דביצה :

ודמאי פי' הר"ב דחזי לעניים וכו' ואי בעי הוה מפקיר וכו' • בש"ס איתא הכי וכתבו התוספת דה"מ לחימי' כדלעיל בתרומ' כיון דחזי ללכה[ן] אלא כיון דאשכח טעמ' דאפילו לדידיה מצי חזי אחר • ובפרק כל שעה ובפרק ג' שאכלו אנטרין להאי טעמא ע"כ • ובפ' בכל מערבין אינטרין נמי להאי טעמא אליבא דסומכוס כמ"ש שם התוספ' דף ל"א ובתנוע' עוד שם דמשום כהי

לכד דסברי רבנן מוסיפין על אהל עראי בשבת והלכ' כחכמי' : ח צמיה דברים אמורים בכסוי קרקעו' • בש"ס קאמר דככסוי כלים כ"ע לא פליגי דשרי אע"ג דליה ליה בית אחיזה ובכסוי קרקעו' כגון כסוי של צור ודוח לא פליגי דאסור אי ליה ליה בית אחיזה כי פליגי בכסוי כלים המחזירים לקרקעו' מר סבר כקרקעו' דמיון ומר סבר לאו כקרקעו' דמיון והלכה כחכמים שהמחזר לקרקע הרי הוא כקרקע :

פרק יח מפנין אם רריך למקומן להוסיב שם אורחין להסב בשעודה או תלמידים לשמוע הדרסה ודוקא לדבר מצוה שרי ולא חישינן לטרחא בשבת : ארבע וחמש • לאו דוקא דאי בעי אפילו טובא נמי : אבל לא את האוצר • כלומר ובלבד שלא יבמור את האוצר כלו עד שיגיע לקרקעיתו דלמא אחי לאשוויי גומות : מפנין תרומה טהורה ודמאי' ישראל דלא חזיא ליה ויכל לטלטל ולפנותה כיון דחזיא לכהן : ודמאי' • דחזי לעניים כדספן מאכילין את העני' דמאי' ואי בעי הוה מפקיר לנכסיה והווי עני וחזי ליה הסתא נמי חזי ליה : ומעשר ראשון שנטלה תרומתו • שנטל ממנו תרומת מעשר ולא נטלה ממנו תרומה גדולה כגון שהקדים בו לוי ולקח המעשר בשבלין דעדין לא סלה עליה חוב' תרומה שאין הדגן חייב בתרומה גדולה עד שיתמרח בכרי וזה שהקדים ולקח המעשר בשבלין

בשבלין אינו מפריש אלא תרומת מעשר בלבד ומותר באכילה
 אף על פי שלא הפרישו ממנה תרומה גדולה : ומעשר שני
 והקדש שפדו ששדו אותן הבעלים ונתנו את הקרן ולא
 נתנו את החומש ושמעין מהכא שהם פדויין והחומש היו
 מלוה גבי בעלים : אבל לא את
 הטבל ואפי' טבל דרבנן כגון
 הזרוע בענין שאינו נקוב : ולא
 את מעשר ראשון שלא נטלה
 תרומתו : אם הקדים בן לוי
 ולקח המעשר אחר שנתמרחק
 התבואה בכרי קודם שהפישו
 ממנו תרומה גדולה והפריש
 ממנו תרומת מעשר ולא הפריש
 תרומה גדולה זהו מעשר ראשון
 שלא נטלה תרומתו האומר
 כאן שכיון שנתמרחק בכרי
 ונתחייבה בתרומה כשלוקח
 המעשר ראשון אע"פ שפריש
 ממנו תרומת מעשר כל זמן שלא
 הפריש ממנו תרומה גדולה
 טבל היו ואסור לטלטלו בשבת :
 ולא מעשר שני והקדש שלא
 נפדו כגון שפדו אבל לא
 נפדו כהלכה כגון שפדה המעשר

תרומתו ומעשר שני והקדש שפדו
 והתורמוס היבש מפני שהוא מאכל (ס"א)
 לעזים) לענין אבל לא את הטבל ולא מעשר
 ראשון שלא נטלה תרומתו ולא את מעש'
 שני והקדש שלא נפדו ולא את הלוקף ולא
 החרדל רבי שמעון בן גמליאל מתיר בלוקף
 מפני שהוא מאכל עורבין : ב חבילי קש
 וחבילי עצים וחבילי זרדים אם התקינן
 למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו
 אין מטלטלין אותן כופין את הסל לפני
 האפרוחים כדי שיעלו וירדו תרנגולת
 שברחה דוחין אותה עד שתכנס : מדרין
 עגלין וסייחין ברשות הרבים : אשה מדרה
 את בנה : אמר רבי יהודה אימתי בזמן
 שהוא נוטל אחת ומניח אחת אבל

הכי משני הכא כמו דמשני התם דאליסריך לשנויי הכי
 ועיין מ"ש בס' דמשנה ה' פ"ג דסוכה : והקדש כתב
 הר"ב אינו נפדה בקרקע דכתיב ונתן את הערך וגו'
 וברפ"ז דברכות כתב הר"ב דכתיב ונתן הכסף וגומר והכי
 איתא בסוגיא דהתם ודהכא
 ועיין מ"ש שם והרמב"ם
 דברכות לא פי' כלום והכא
 פירש כדכתב הר"ב ולא
 מלאתי לדרשה זו בשום מקום
 ובת"כ פר שם בחקותי ומעטים
 קרקעות ומשקל הקדש
 דמשמע דוקא כלעים ופדה
 לרבות כו' והתוספת דהכא
 הביאו ברייתא זו דת"כ ומסקי
 שהיא עיקר דמונתן תקשה
 מטלטלין כמו לא וכתב דמיהו
 איכא למדרש בכלל ופרט
 וכלל ונתן כלל כסף פרט וקם
 לו חזר וכלל כו' ועיין מ"ש
 במשנה ח' פ"ח דברכות לענין
 הדרשה דת"כ :
 והתורמוס פירשו הר"ב
 בשוף משנה
 ג' פ"ק דכלאים (ועיין לקמן בפ'
 עשרים משנה ג' ועיין מ"ש בשם מהר"ם במשנה ד' פ"ק דטבול
 יוס : אבל לא את הטבל דטבל לכהן כמו לא חזי דאסור
 לכהן לאכול מפירותיו בטבול כמו שפסק הרמב"ם בפ"א מה'
 מעשרות : ולא מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו . עיין
 מ"ש בס' דברפ"ז דברכות בשם תלמידיו ר"י : לוק' במשנה
 ב' פ"ה דשביעית כתב הר"ב לפי' הרמב"ם ולא זכר פירש"י
 שכתב בכאן : רבי שמעון בן גמליאל מתיר מפני שהוא מאכל
 עורבין ומ"ק דפליג משום דסבר דלא מטלטלין דבר שהוא
 מאכל לחיה ולעוף כל היכא דליתנהו ברשותיה אלא אי"כ דרך
 בני אדם לגדל אותן ומ"ש הר"ב דאין הלכה כרבי שמעון בן
 גמליאל עיין במשנה ו' פ"ח דעירובין : ב אם התקינן
 למאכל בהמה : משום דסתמיהו דהני להסקה קיימא בעי
 בהו המנה כ"כ הר"ן . ומעתה מ"ש הר"ב שמודין אותן
 למאכל בהמות ר"ל לפעמים ולא מן הסתם : כופין את הסל
 כו' כתב הר"ב והאומר אין כלי ניטל כו' . עיין מ"ש במשנה
 ז' פרק י"ז :

א ב"מ ק"ב :
 ב בקמ : חג
 פ"י פכ"ט ס"ג
 שבת ט"ז פ"ג
 פ"ח ס"ה
 ג ת"י פ"ט
 ט"ו ט"ע ט"ז

שני על גרועות של כסף ואין מעשר שני נפדה אלא במעות
 שיש עליהן זורה דכתיב (ברבים י"ד) וזרת הכסף בידך .
 והקדש אינו נפדה בקרקע דכתיב (ויקרא כ"ו) ונתן את
 הערך ביום ההוא דבר הנתן מיד ליד : לוק' מין קטנית
 שאינו ראוי חי אפילו לבהמה ורמב"ם פירש מין ממיני הכלים:
 לעורבים . כגון עשירים שמגדלים עורבים לגדולה ואין
 הלכה כרשב"ג : ב חבילי אגודות : זרדים ענפי האילן
 לחים שמודין אותה למאכל בהמות : כופין את הסל לפני
 האפרוחים : ומטל כלי מהיכנו לא היו שאין האפרוחים
 עומדים עליו והאומר אין כלי ניטל אלא לנורך דבר הניטל
 מוקי למתני בדרך לתקומו של כלי : שצרכה מן הבית :
 דוחין אותה בידים : עד שתכנס . דוקא דוחין אבל לא
 מדרין לפי שהתרנגולת מבגהת עצמה מן הארץ ונמצא שהוא
 מטלטלה אבל אוזין ושאר עופות מדרין : מדרין עגלים .
 אחז בנאורו ובגדליו גוררו ומשיעו ומנענע לו רגליו : והאשה
 מדרה את בנה . אחזתו בזרועו מאחוריו והוא מניע רגליו
 והולך : שנטל אחת ומניח אחת . כשהתינוק מניע את רגליו
 מניח אחת ומבגיה אחת : אבל

עגלים וסייחים : למה שכתב הר"ב והכי איתא בברייתא דאווזין ושאר עופות מדרין . קשה דלחלק בעופות בין
 תרנגולת לאווזין ושאר עופות . ואמאי החלק בין תרנגולין לעגלין וסייחין . ומיהו למה שפסק הר"ן לחלק בין
 גדולים לקטנים דקטנים לא שרי לטלטלם אלא בחצר אבל לא ברה"ר . וגדולים אפי' ברה"ר שרי . ניחא דמתני ברה"ר
 מיירי כתיב הר"ן מכא ספא דמדדה את בנה דמפרשינן בש"ס ברה"ר ומינה דעגלים וסייחים נמי אפי' ברה"ר . ולהכי תני
 עגלים וסייחים ולא שאר עופות לאשמועינן דדוקא בגדולים שרינן ברה"ר . ובנוסח משנה בש"ס וכן בספר שלפנינו גרסי
 במתני עגלים וסייחים ברה"ר אבל ברי"ף וכן בנוסח משנה דוקא ל"ג ברה"ר :

מדרין עגלים וסייחים : למה שכתב הר"ב והכי איתא בברייתא דאווזין ושאר עופות מדרין . קשה דלחלק בעופות בין
 תרנגולת לאווזין ושאר עופות . ואמאי החלק בין תרנגולין לעגלין וסייחין . ומיהו למה שפסק הר"ן לחלק בין
 גדולים לקטנים דקטנים לא שרי לטלטלם אלא בחצר אבל לא ברה"ר . וגדולים אפי' ברה"ר שרי . ניחא דמתני ברה"ר
 מיירי כתיב הר"ן מכא ספא דמדדה את בנה דמפרשינן בש"ס ברה"ר ומינה דעגלים וסייחים נמי אפי' ברה"ר . ולהכי תני
 עגלים וסייחים ולא שאר עופות לאשמועינן דדוקא בגדולים שרינן ברה"ר . ובנוסח משנה בש"ס וכן בספר שלפנינו גרסי
 במתני עגלים וסייחים ברה"ר אבל ברי"ף וכן בנוסח משנה דוקא ל"ג ברה"ר :

אבל אם היה גורר אסור ולא תורגמן חי נושא את אלמנו
(כדלעיל משנה ה' פ"י) כיון שהוא קטן כל כך
שאינו חלף גורר ר"ן והאי אסור דתנן אפשר לי לומר
דאסור וחייב קאמר דהא מחייב בחולה כשנשאו כמ"ס בר"פ
דלקמן וע"ש דלתוספת נראה
דדוקא בחולה ועיין מ"ס במשנה
ו' פ"י:

א קמ"ג א
פ"ד ת"י
ט"ז ח"ה סי'
ט"ז ס"ג ח"ה
תקנ"ג ט"ז
ב ק"ג
ג ק"ג
ד ק"ג
ה ק"ג
ו ק"ג
ז ק"ג
ח ק"ג
ט ק"ג
י ק"ג
יא ק"ג
יב ק"ג
יג ק"ג
יד ק"ג
טו ק"ג
טז ק"ג
יז ק"ג
יח ק"ג
יט ק"ג
כ ק"ג

ג ומחללין עליה את השבת
בש"ס מכדי תני
ליה מילדין את האשה וקורין
לה חמיה ומקום למקום
ומחללין עליה את השבת לאתויי
מחילתא תמימי הא דת"ר אם היתה
צריכה לנר חבתה מדלקת לה
את הנר וכו' ומהכא שמעינן
דכוגיא דש"ס ס"ל דאיכא
איסור תחום מן התורה
דאלת"ה מאי קשיא ליה לש"ס
ומחללין לאתויי מאי הא ודאי
דאיצטרך ליה דהא עד השתא
לא שמעינן אלא דאין חוששין
לאיסור תחומין ואין אלא
מד"ס אלא ודאי דאיכא כמי
תחומין דמדאורייתא ולהכי
שפיר מקשינן לאתויי מאי

אבל אם היה גורר אסור : ג' אין מילדין
את הבתומה ביום טוב אבל מסעדין
ומילדין את האשה בשבת וקורין לה
חמיה ומקום למקום ומחללין עליה את
השבת וקורין את המעבר רבי יוסי
אומר אף חותכין וכל צדכי מילה
עושין בשבת:

פרקיט רבי אליעזר אומר אם לא
הביאכלי מערב שבת
מביאו בשבת מגולה ובסנה מבסרין
על פי עדים ועוד אמר רבי אליעזר
בורחים עצים לעשות פחמין ולעשות
(כ"א ל"ג ב"ה) ברזל אמר רבי עקיבא כל
מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת
אינה דוחה את השבת ושאי אפשר
לעשותה מערב שבת דוחה את השבת
ב עושין

וסייעתא לפסק הר"ן בש"ס דעירובין דלכ"ע משנים עשר
מיל ומעלה לוקה עליהם ומדאורייתא ותיובתא לחולקיהו עליה
ובסורים שאין שום איסור תחומין מדאורייתא ואפילו בכמה
פרסאות דכשלא הוי תחומין מדאורייתא שפיר קא מקשה
לאתויי מאי דא"ע"ג דאיסור תחומין אין בהן כרת וסקילה אלא
מלהו בלבד כמ"ס הרמב"ם ברפכ"ו מה' שבת ס"ד דמקשן
דא"ע"ג דלא שרינן אלא לעשו' דבר שיש בו מלקו' בלבד אבל
איסור כרת וסקילה לא והיתרן תירוש דלא תויי אף איסור
כרת וסקילה קא תי' אלא הוי תחומין דרבנן ונאי ס"ד דמקשן
לאתויי מאי דהא בהדיא קתני ומחללין דמשמע איסור
דאורייתא דעד השתא לא שמענו דרשאין ל"ל וכל צדכי
מילה דוחין את השבת בש"ס פרק דלקמן דף קל"ב נפקא
ליה מביום השמיני דה"ל לכתוב ובשמיני ימול ור"א דר"פ
דלקמן דאף מוכסרי מילה דוחה שבת מפיק מביום

תחומין והלכה כר"י שחוטכין אותו ומקיים אותו ונתנין
עליו אבק הדם וכיוצא בו וכל צדכי מילה עושין בשבת
ולקמן באידך פרקא מפר' לצדכי מילה מאי ניהו:
פרק י"ח רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי אומל
למול אתה תניק ומביא בשבת מגולה
להודיע שחזיבה מזהו וזו שמחללים עליה את השבת ובסנה
שגורו שגור על המילה: מכסהו ע"פ עדים שיעידו שאומל
של מזה הוא מביא ולא יחדוהו שהוא נושא שאר חפציו
ולעשות בחול: כדי לעשות אומל למילה: כל מלאכה שאפשר
לעשותה כגון מוכסרי מילה הואיל ואפשר לעשותה מע"ש אין
דוחין את השבת ופליג אדר' אליעזר: שא"פ שר לעשותה
מע"ש כגון מילה עלמו שאי אפשר לה לעשות דומה בשמיני
דוחה שבת והלכה כר"ע:

למכסרין ומילה עלמה הלכה היא:
פרק י"ח אם לא הביא כלי פ"ה הר"ב אומל למול את
מיהו וכל צדכי מילה עושין בשבת: מ' י"א בשבת וכתבו הו' וה"ת וביאור התניק אצל כלי דהשתא
ליכא איסור שבת כלל דהאי נושא את עלמו (כדלעיל פרק עשיר משנה ה') וי"ל דאחר המילה היה צריך להחזירו לאמו
דקטן צריך לאמו הוא ואז הוא חולה והוי כפות דאינו נושא עלמו (ועיין ספ"ק דר"ה) וגם אמו מסוכנת ולא תוכל לבא אצלו
ועי"ל כיון דבקל יביא הכלי משיביו התנוק שרי ר"א למהר המזהו כדמוכח בש"ס וכו' ועיין במשנה ב' פרק דלעיל
ובמשנה ב' פ"ד דסוכה וז"ל הר"ב מגולה להודיע כו' ש"ס: על פי עדים בש"ס איבעיא להו אי עדים שנים או איהו
וחד שראוי להעיד במקום אחר ואין להקשות דא"ה לתני ע"פ א' דאיצטרך לומר שהוא אחד יהיו עדים כשרים אחד במקום
אחר [גמרא]: כלל אומר ר"ע ושניו בפסחים פ"ו משנה ב' ומשולש במנחות פ"א משנה ג' ועיין בפ"ה משנה י"ג פרק בתרא
דעירובין ובפ"ו דפסחים ומ"ס במשנה ח' פרק בתרא דר"ה:
ב עושין

אבל גורר אסור שנושא וכל מקום שאומר ר' יהודה אימתי
במשנה לא בא לחלוק אלא לפרש דברי חכמים הילכך הלכתא
כותיה: ג' אין מילדין אין מושכין הולד מן הרחם ב"ט
דאיכא טרחא יתירא: אבל מסעדין אוחז את ידו של
יפול לארץ: חמיה: חמיה: מילדת
בקיאה: ממקום למקום ואין
חוששין לאיסור תחומים:
ומחללין עליה את השבת משעה
שייא יושבת על המשבר
ומתחיל הדם להיות שותת עד
כל ג' ימים אחר שילדה בין
אמרה צריכה אני בין לא אמרה
צריכה אני מג' ועד ז' אמרה
צריכה אני מחללין לא אמרה
צריכה אני אין מחללין משבעה
ועד שלשים אפי' אמרה צריכה
אני אין מחללין אבל עושים
צריכה על ידי גויס מפני שהיא
כחולה שאין בו סכנה ודבר
שאין בו סכנה עושין צריכה
על ידי גוי: וקושרים העבור
של ולד שהוא ארוך ואם לא
יקשרו ויכרכו ינאו מעין
אבל אין כורתין אותו בשבת
לדברי ר"ק: ר' יוסי אומר אף

שחוטכין אותו ומקיים אותו ונתנין
עליו אבק הדם וכיוצא בו וכל צדכי מילה עושין בשבת
ולקמן באידך פרקא מפר' לצדכי מילה מאי ניהו:
פרק י"ח רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי אומל
למול אתה תניק ומביא בשבת מגולה
להודיע שחזיבה מזהו וזו שמחללים עליה את השבת ובסנה
שגורו שגור על המילה: מכסהו ע"פ עדים שיעידו שאומל
של מזה הוא מביא ולא יחדוהו שהוא נושא שאר חפציו
ולעשות בחול: כדי לעשות אומל למילה: כל מלאכה שאפשר
לעשותה כגון מוכסרי מילה הואיל ואפשר לעשותה מע"ש אין
דוחין את השבת ופליג אדר' אליעזר: שא"פ שר לעשותה
מע"ש כגון מילה עלמו שאי אפשר לה לעשות דומה בשמיני
דוחה שבת והלכה כר"ע:

למכסרין ומילה עלמה הלכה היא:
פרק י"ח אם לא הביא כלי פ"ה הר"ב אומל למול את
מיהו וכל צדכי מילה עושין בשבת: מ' י"א בשבת וכתבו הו' וה"ת וביאור התניק אצל כלי דהשתא
ליכא איסור שבת כלל דהאי נושא את עלמו (כדלעיל פרק עשיר משנה ה') וי"ל דאחר המילה היה צריך להחזירו לאמו
דקטן צריך לאמו הוא ואז הוא חולה והוי כפות דאינו נושא עלמו (ועיין ספ"ק דר"ה) וגם אמו מסוכנת ולא תוכל לבא אצלו
ועי"ל כיון דבקל יביא הכלי משיביו התנוק שרי ר"א למהר המזהו כדמוכח בש"ס וכו' ועיין במשנה ב' פרק דלעיל
ובמשנה ב' פ"ד דסוכה וז"ל הר"ב מגולה להודיע כו' ש"ס: על פי עדים בש"ס איבעיא להו אי עדים שנים או איהו
וחד שראוי להעיד במקום אחר ואין להקשות דא"ה לתני ע"פ א' דאיצטרך לומר שהוא אחד יהיו עדים כשרים אחד במקום
אחר [גמרא]: כלל אומר ר"ע ושניו בפסחים פ"ו משנה ב' ומשולש במנחות פ"א משנה ג' ועיין בפ"ה משנה י"ג פרק בתרא
דעירובין ובפ"ו דפסחים ומ"ס במשנה ח' פרק בתרא דר"ה:
ב עושין

ב מוהלין • מותק את הערלה: ופורעין העור המכסה ראש הגיד: ומוצצין את הדם ואע"פ שהוא עושה הצורה שאין הדם נהק [מחיבורו] אלא על ידי מציצה: אם שלגית תחבוסת: לועס בשיניו: דכלמה דאפשר לשנות משנה: אם לא טרף:

רגילים היו שהיו טורפים בקערה יין ושמן ומערבין אותן יחד לרפואה על המילה כדרך שטורפים ביצים בקערה: חלוק: חתיכה של בגד נקובה ומכניסין המילה באתו הנקב כדי שלא יחזור העור ויכסה את הגיד: לא התקן לא הזמין: כורך על אצבעו • דרך מלבנו: לשנותו מדרך הוצאה בחול: אפי' מהצר אחרת. לא מצביא מצדית לבית באותו חצר אע"פ שלא ערכו אלא אפילו לחצר אחרת שאינה מעורבת עמהם: ג מרחיצין את הקטן • האוי מרחיצין לאו כדרכו הוא דתנא סיפא לפרוסי רישא כיצד מרחיצין כגון לזולף ביד אבל בכלי אפילו לזולף אסור וכ"ש לרחוץ כדרכו: ראב"ע כו' • פליג את"ק וסבר מרחיצין את הקטן כדרכו בין לפני המילה בין לאחר המילה וביום הג' דמילה נמי בין בחמין שהחמו בערב שבת בין בחמין שהחמו בשבת עצמו דסכנת נפשות היא והלכה כראב"ע: ספק • בן ח' חדשים ספק בן ט' דאי בן ח' כאבן בעלמא הוא ואין מילתו דוחה שבת: ורבי יהודה מתיר באגדרוגינז' • מדכתיב (בראשית י"ו) המול לכם כל

ב עושין כל צרכי מילה בשבת מוהלין ופורעין ומוצצין ונותנין עלי' איספלגית ובמין יאם לא שחק מער' שבת לועס בשיניו ונותנין יאם לא טרף יין ושמן מער' שבת יתן זה בעצמו וזה בעצמו יואין עושין להחלוק לכתחלה אב' בור' עלי' סמרטו' אם לא התקין מע"ש בור' על אצבעו ומביא אפילו מחצר אחר: ג מרחיצין את הקטן בין לפני המילה ובין לאחר המילה ומזלפין עליו ביד אבל לא בכלי ר' אליעזר בן עזרי' אומ' מרחיצין את הקטן ביו' השלישי שחל לחו' בשב' שנאמ' (בראש' ל"ד) ויהי ביו' השלישי בהיות' כואביו' • ספק ואגדרוגינז' אין מחללין עליו את השב' ורבי יהודה מתיר באגדרוגינז': ד' מי שהיו לו שתי תנוקות אחד למול ואחר השבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת חייב אחר למול בערב שבת ואחד למול בשבת ושכח ומל של ערב שבת בשבת רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטרי: ה' קטן נמול לשמונה לתשעה ולעשרה ולאחד עשר ולשנים עשר לא פחות ולא יותר הא כיצד כדרכו לשמונה נולד לבין השמשות נמול לתשעה בין השמשות של ערב שבת נמול לעשרה יום טוב לאחר שבת נמול לאחר עשר שני

כל צרכי מילה בשבת • ש"ס מכדי קמי כולה כל צרכי מילה לאתווי מאי • לאתווי הא דתיר המל כל זמן שהוא עוסק במילה חוזר בין על ציצין המעבדין וכו' • כ"פ • וכמו בתוספת דאף ע"ג דצטייליה פר' דלעיל נמי קמי • התם תני לה אגב

גררד דמילי דתינוק אבל הכא עיקר: ופורעין עיין בפירושי סוף פרק: ג ומזלפין הזולף הוא זריקת המים או כל משקה הרמז"ס • ולשון ארמי הוא יזוקו מטר חייב ל"ו כי' יתורגס וזלפון מערא ועיין משנה ג' פ"ו דפרה: אגדרוגינז' ענינו ושיין מפורש בספ"ח דיבמות: בייום השלישי עיין מ"ש צ"ד במשנה ג' פ"ט ומ"ס הר"ב והלכה כראב"ע ש"ס: ד חייב לפי שהוא חובל ואינו מקלקל שיהיה פטור וכן אמרו לגבי מילה ומתקן הוא • הרמז"ס: ורבי יהושע פוטרי • עיין מ"ס בריש מילתין וכן עיין משנה ה' פ"ו דכסחים: ה יום טוב לאחר שבת ומילה שלא בזמנה אינו דוחה יום טוב כי המילה מ"ע וי"ט עשה ול"ת כי השם הוא טוב לשנות בו והוא אמרו שבתו ומנע בו מן המלאכה והעיקר אצלינו לא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה הרמז"ס:

שני

שני

נמול לאחר עשר

זכר לרבות באגדרוגינז' ות"ק ערלתו כתיב מי שהוא כלו ערל יצא זה שחציו נקבה ואין הלכה כר"י: ד' מי שהיו לו שתי תנוקות וכו' פליגי אמוראי בש"ס בגרסת משנה זו והגרסא שתפסו רבותי עקר כדכיהא מי שהיו לו שתי תנוקות אחד למול שבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את של אחר שבת בשבת חייב אחד למול בע"ש ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ערב שבת בשבת רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטרי והכי פירושה שכח ומל א"ל של אחר השבת בשבת חייב לדברי הכל שהרי טעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה כשהקדים ומל את של אחר השבת בשבת ובהא אפילו רבי יהושע מודה: אחד למול בשבת ואחד למול בערב שבת ושכח ומל את של ערב שבת בשבת רבי אליעזר מחייב חטאת דמילה שלא בזמנה אינו דוחה שבת ואף ע"ג דטעה בדבר מצוה שהיה ערוד באותו של שבת ומתוך כך טעה בזה ואף בזה עשה מצוה שהרי ראוי הוא למול אלא שאינו דוחה שבת ס"ל לר' אליעזר טעה בדבר מצוה ועשה מצוה שאינו דוחה את השבת חייב ור"י כוטר' דסבורא ליה טעה בדבר מצוה ועשה מצוה שאינו דוחה את השבת פטור כיון דסבר היה שדרשות בית דין הוא עושה והלכה כר"י: ה' נולד בין השמשות נמול לתשיעי • שהרי יום שמיני של מתן הוא נמול ושמא בין השמשות יום הוא ונמול לתשיעי: היה היום ערב שבת א"ל למולו בשבת הכא דשמא תשיעי הוא והויא לא מילה שלא בזמנה ואינו דוחה שבת וצריך להמתין עד לאחר השבת שהוא עשירי: חל יום טוב להיות אחר השבת אין מילה שלא בזמנה דוחה אותה ונמול לאחר עשר:

שני

)

א ק"ג • פ"ב ח"ב
ש"ס פ"ט סי'
ש"ל ס"ד ח'
ר"ע ע"ד
ר"ט פ"ג ק"ג ו'
פ"ד ט"ז
ר"ל פ"ו ע"ה
ע"ב כריתות ע"ג
ה ק"ו ע"ה
פ"ח ע"ה
פ"ט מילה ע"ה
פ"ט ט"ז

שני ימים טובים של ראש השנה . עיין מ"ש כ"ד כס"ט טו :
 ו ואינו אוכל בתרומה . לקב"ה מה פסח אכור לערל .
 דכתיב ביה (שבות י"ב) וכל ערל לא יאכל בו :
 בל ולא פרע וכו' . היתה אחי אינסיך למתי האי כיון
 דכבר תנא דבשר החופה

שני ימים טובים של ראש השנה . דקדושה אחת הן ואין מילה
 שלא בזמנה דומה את יום טוב . השני של ראש השנה נימול
 ל"ב : עד שיבריא ויעברו עליו ו' ימים שלמים תפת לעת
 מיום שהבריא ואח"כ מלין אותו : ו' ימים . כמין נימין של בשר
 שנסאר מן הערלה : עטרה היא

אח"כ רוב עטרה מעבד המילה
 וכו' לא פרע עדיין רוב עטרה
 מוכסה : תוספת . ודבריהם
 כ"ל שהוא ע"פ גירסת ר"ח
 בתוספת דר"פ הערל וכן רש"י
 ו"ל שם הזכיר גם כן לאותה
 גירסה ואליב"ה קרא דביהוסע
 (ה') ומל"ה את בני ישראל שנית
 לציין המעכבים את המילה
 ולגירסא היא קאי בהושא
 מ"ד שלא נתנה פריעה
 לאברהם אבינו עליו השלום
 ורחיקו ברבות פרשת נשא
 משה מוהל ואהרן פורע ויהוסע
 משקה וי' ה' יהוסע מוהל ואהרן
 פורע ומשה משקה ע"כ
 ופלוגתא זו לעיני המוהל . עוד
 ברבות סוף פרשת בא ע"ש
 ובפרשת נשא איתא בשיר
 השירים דבה אכל לגי'ס
 קמייחא סכת רש"י ז"ל אינו
 חקשה כ"ו על החומר שם
 ע"ה והשפא מתי' טובה קמ"ל
 דלא תומא כיון דא"ח ע"ה
 בהל"מ נלטינו אף בפריעה מ"מ
 כי מל ולא פרע לא היו כאלו
 לא מל לגמרי מכיון שהבריה
 אבינו עליו השלום מל ולא פרע
 עד שתחדשה ה"מ קמ"ל
 דריכיון שתחדשה ההלכה
 לפרוע כך היתה ההלכה
 דא"ח לא פרע שהוא כאלו
 לא מל לגמרי :

שני ימים טובים של ראש השנה נימול לשני
 עש"י קטן התלה אין מוהלין אותו
 שיבריא : ו' אלו הן ציצין המעכבין את
 המילה בשר החופה את רובה עטרה
 ואינו אוכל בתרומה ואם היה בעל בשר
 מתקנו מפני מראית העין . מל ולא פרע
 את המילה באלו לאמר :

פרק כ ר"י אלעזר אימר תולין את
 המשמרת ביום טוב
 ונותנין לתלויה בשבת ותכמים אומרים
 אין תולין את המשמרת ביום טוב ואין
 נותנין לתלויה בשבת אבל נותנין
 לתלויה ביום טוב : ו' נותנין מים על
 גבי השמרים בשביל שיצלו ומסננין את
 היין בסודרין ובכפיפה מצרית ונותנין
 ביצה במסננת של חרדל ועושין אנומלין
 בשבת רבי יהודה אומר בשבת בכום
 ביום טוב

שפה גבוהה המקפת את הגיד
 סביב וממנה משפע ויורד
 לראשו ובשר החופה את רוב
 העטרה דקתו מתחתיו לא
 תומה רוב הקפה אלא אפי' רוב
 גובהה במקום א' : אינו אוכל
 בתרומה . א"ס כהן הוא דכהן
 ערל אסור לאכול בתרומה
 כאמר בפסח (שם י') תושב
 ושכיר לא יאכל בו וגאמר
 בתרומה (ויק"א כ"ב) תושב
 כהן ושכיר לא יאכל בו מה
 פסח אסור לערל אף תרומה
 אסורה לערל : וא"ס היה בעל
 בשר . שהיה שמו ונראה בשר
 שלמעלה מערלתו לאחר
 שנטלה הערלה כלה כאלו אותו
 בשר חוזר וחופה את הגיד :
 מתקנו . ומשפיע בחומר מאותו
 עובי מפני מראית העין שלא
 יהיה נראה כערל : ולא פרע .

לא גילה : כאלו לא מל' . וישב ויפרע ואפי' סלק ידו ממנה
 וכל זמן שהוא מתעסק במילה בשבת חוקך בין לציין המעכבין
 בין לציין שאין מעכבין לאחר שסלק ידו על לציין המעכבין
 חוזר על לציין שאין מעכבין אינו חוזר .

פרק כ ר"י אלעזר אומר תולין את המשמרת
 שחסנני בה שמרי יין ומותק את פיה
 לכל דב בעגול ונעשה כה"ל על חלל הכלי ואף ע"ג דעביד
 אהל שרי ביום טוב דס"ל לר"א ומכשירי אוכל נפש שאפשר
 לעשותן מערב יום טוב מותר לעשותן ביום טוב אבל בשבת
 [תולה] לכתחלה לא אכלאם תלויה היא נותנין לתוכה
 שמרים וזמן ימיו דאין דרך בורר בכך : אין תולין את
 המשמרת דעביד אי"ל עראי ומחוי כמעשה חול : ואין נותני'
 לתלויה בשבת . דהוי תולת בורר או מרקד והלכה כחכמים :
 ב נותנים מים . בשבת על גבי שמרים הכתובים במשמרת
 מצעוד יום כדי שיוצלו סיהו השמרים ללולים ויוזב כל יינם .
 פירוש א"ד על גבי שמרים שנסארו בחבית וקולעין המים
 טעם היין ומוציאין אותן בשבת ושמים אותן ואין בזה משום
 בורר את היין מפני הקמחים לבנים שמתהווים בו : בסודרין .
 המיוחדין לכך וליכא לתויר דלמא סחיט להו הואיל ועשוין
 למלכה זו והוא שלא יעשה בידו בסוד' כמין גומא דפי הכלי

פרק כ בנותנים
 מים על גבי שמרים בשביל שיצלו
 לפי' אחר שכתב הר"ב וקולטים
 המים טעם היין . כ"ל דלשון שיצלו
 (שבות ט"ו) ובדבריהם לללל מלשון לללו כגופרת
 שהיין יהיה נעצר ויפול וימשוך לתוך המים :
 בסודרין ובכפיפה . ש"ס והוא שלא תהיה הכפיפה
 גבוהה וכו' ופי' הר"ב שלא יאכל עראי
 וכ"כ רש"י והרמב"ם ספ"ב וכתב הר"ן דא"כ אפילו במסין
 בסודרין גמי נימא הכי אלא דא"י משום שינוי הוא והתם
 כיון דאיכא שינוי אחריתא דלא עביד גומא שפיר דמי ע"כ .
 ולי נראה דא"כ דס"ל לרש"י ורמב"ם שהיו הסודרין מתוחים
 ונותנים ע"ג

כדי שירד היין בסודרון שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול :
 גבוהה מן הקרקעית הכלי התחון טעם שלא יעשה אהל עראי :
 ונותנים ביצה במסננת . שנותנין בה חרדל להסתכן שרגילין ליתן
 ביצה טרופה בדברים העכורים והם מהלכנים ומוזדככים על ידה : אנומלין יין
 ודבש

ודש ופסליון : בלגין . גדול מכוס וקטן מחבית : הכל לפי
האורחים . אם יש לו אורחין מרובין עושה הרבה בין בשבת
בין ביום טוב בין במועד והלכה כח"ק שעושין אגומלין בשבת
לפי מה שהן רוצים : ג חלתית כך שמה בערבי והיא

בלגין ובמועד בחבית רבי צדוק אומר
הכל לפי האורחין : ג "אין שורין את
החילתין בפרישין אבל גותן לתוך החימין
ואין שורין את הברשינין ולא שפין אותן
אבל גותן לתוך הכברה או לתוך הכלכל
אין כוברין את התבן בכברה ולא יתנגו
על גבי מקום גבוה בשביל שירד המיץ
אבל נוטרין את הכברה ונותן לתוך
האבנים : ד "גורפין מלפני הפטס ומסלקין
לצדדין מפני הרעי דבריר' דוסא וחכמים
אוסרין נוטלין מלפני בהמה זו ונותנין
לפני בהמה זו בשבת : ה "הקש שעל
גבי המטה לא ינענעו בידו אלא מנענעו
בגופו ואם היה מאכל בהמה או שהיה
עליו כד אוסרין מנענעו בידו . מכבש
של בעלי בתים מתירין אבל לא כובשין
ושל כובסין לא יגע בורבי יהודה אומר
אם היה מותר מערב שבת מתיר את
כ"א כליו ושומטין כולו ושוכטו :

פרק כא נוטר אדם את בנו והאבן
בידו ובלבלה והאבן
ומטלטלין

בתוכה

ברעי : וחכמים אוסרים את רוביהו קאי אחד גריפת
האבוס ואחד תבן שלפניו לא יסלקנו לצדדים ולא נחלקו
רבי דוסא וחכמים אלא באבוס של כלי אבל באבוס של קרקע
הכל מודים שאין גירפים דלמא אתי לאשווי גומות ורבנן
גזרו אבוס של כלי אע"פ אבוס של קרקע והלכה כחכמים :
נוטלים מלפני בהמה זו ונותנים לפני זו . ולא אמרינן טלטול
דלא חזי הוי אלא ודאי חזי דאין בהמה קנה במאכל הניטל
מלפני חברתה ודוקא מלפני הסמור ונותנין לפני השור
וכיוצא בזה אבל לא מלפני השור ונותנים לפני הסמור שמאכל
השור מאוס ברירין היוצאים מפי ואין הסמור אוכל ממנו :
ה הקש שעל המטה סתמה להסקה ומוקצה הוא וצא
לשכב עליו ומנענעו כדי שיהא רך וצ"ל לשכב עליו : לא ינענעו בידו דמוקצה הוא אבל מנענעו
מן הכד הוא ולא שציה טלטול : או שהיה עליו כד או סדין דבלי דעתיה דאקציה לשכיבה מעתה תורת כלי עליו
מכבש שני לוחות שזשימין ביניהן הבגדים לאמר כביסתן ומתקין הלוח העליון על הבגדים המונסין בלוח התחתון
כדי שיהא קפולן גאה : מתירין דהיינו לצורך שבת ליטול את הבגדים אבל לא כובשים דהיינו לצורך חול : ושל
כובסים לא יגע בו : מפני שהוא עשוי לתקן בגדים ומהדק טפי והתרתו דומה לסתירה ואין הלכה כרבי יהודה :
פרק כא נוטר אדם את בנו בחצר והאבן בידו ולא אמרינן דמטלטל לאבן כלכלה . סלי והאבן בתוכה
והוא שיהו פירות

ע"ג הכלי מבעוד יום * ותדע דכפיפה
מיירי שהכפיפה נתונה בתוך הכלי מצ"ע
לחובה השמרים מגביה אותה
לזוב דאלת"ה אלא ששבת נותן הכפיפה לתוך הכלי הרי

מיד שנותנו בתוך הכלי נעשה
האהל קודם שיגיע עד למטה
בסוף טפח הסמוך לקרקעות
הכלי . אם לא שנאמר דכל
עוד שעוסק בהורדת הכפיפה
ואינו מניח לאו עשיית האהל
עראי כלל הוא :

ג שפין פי כמו מוקמין או
ממרחין רמב"ם :
התבן עיין מ"ט רפ"ט
ד"מ בס"ד :

ה הקש עיין רפ"ט ד"מ
מ"ט ס"ט בס"ד :
כד עיין ספ"ד ומ"ט
ס"ט בס"ד :

מכבש פי' הר"ב שני לוחות
וכו' על הבגדים

המונחים בלוח התחתון ומסיים
רש"י ע"י יקירות שיש עמודים
[מנוקבים קבועים] בארבע
הפיאות של התחתונות
והעליונות מנוקבות כד' וזויתיה
ועולה ויורדת בעמודים וכל
זה שהוא רוצה לכבש מורידה
ותוחזי יחיד כנקב העמוד ואינה
יכולה לעלות ועיין מ"ט בס"ד
בסוף פרק ד' דמסכת זבים :

בידו מוקמין כש"ס בתיוק
שיש לו גיגעושיין על אביו פרש"י

שאם לא יעלנה יהלה ולא העמידו טלטול שלא בידים במקום
סכנה ואע"ג דלאו סכנת נפש גמורה הוא אלא סכנת חולי
ע"כ והקשו בתוספות אמאי לא אמרינן דנשדייה לאבן מידו
כדלקמן בסמוך גבי כלכלה וי"ל אם ישליכו מידו יצטק
התיוק ויבכה : וא"ת מטלטל אבן אגב תיוק כדלקמן בסמוך
דבטל אגב פירות ואמאי בעינן שיס לו גענושים וי"ל דאינו
צריך כל כך טלטול התיוק ע"כ : והאבן בתוכה כה
הר"ב והוא שיהיו פירות

בגופו בכתפיו דלטול
המונסין בלוח התחתון
והוא שיהו פירות

בסל

בסל

בסל

בסל

בסל

בסל

בסל

בסל

כ"ס ל"ע כ" ככתב הב"י דמשמע ואפילו במימיו מדעת שרי מפני שנעשה בסיום לדבר האסור ולדבר המותר והביא ראיה לדבריו ועיין בפ"י המשנה דלקמן גבי מעות שעל הכר

א קכ"ב : קכ"ב
מ"י ע"ג ס"ה
גכ"ט ט"ז
כ"ג פ"ג
כ"ג פ"ג
כ"ג פ"ג
כ"ג פ"ג
כ"ג פ"ג
כ"ג פ"ג
כ"ג פ"ג
כ"ג פ"ג

בסל שאם אין בו פירות נעשה בסיום לדבר האסור ואסור לטלטלו וצריך נמי שיהו בתוכו פירות שאם ישליכם בצרף ימאסו כגון תותים וענבים וכיוצא בהם אבל אם היו בו פירות כגון אגוזים ושקדים מנער את הפירות וכן נופלים ופירות פגומים מני כגון תותים וענבים אם אפשר לסלקם לגדי הכלכלה ולנער האבן לבדה ולהשליכה אסור לטלטלה עם האבן ומתניין איירי כגון שנפחת מזלי הכלכלה או שוליה והאבן דופו לה שאי אפשר להשתמש בכלכלה בלא האבן :

ומטלטלין תרומה טמאה עם המזוהרה ועם החזירין רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה : ב האבן שעל פי החבית מטה על צדה והיא נופלת היתה בין החביות מגביה ומטה על צדה והיא נופלת מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות היתה עליו לשלשת

תרומה טמאה עם המזוהר ועם החזירין אגב החזירין אבל טמאה באגבי נעשה לאו דה טלטול היא : אף מעלין את המדומע באחד ומאה סאה של תרומה שנפלה במאה סאים של חזירין מותר להעלות לסאה של תרומה מהן בשבת והיו כלן חזירין ומותרין לזרים ולא אמרינן מתקן הוא דתרומה שנפלה בחזירין חשבינן לה כאלו מונחת לבדה ואינה מעורבת וכשעולה בא' ומאה התרומה עומה שנפלה עולה הילכך לאו מתקן הוא ואין הלכה כרבי יהודה : ב מטה על צדה מעה החבית על צדה אם צריך ליטול מן היין והאבן נופלת ולא יטול אותה צידים : היתה בין החביות ומתירה שלא תפול האבן על החביות ומשברם מגביה לחבית טולה ומסלקה מבין החביות דשם ומטה אותה על צדה : נוער את הכר וכן נופלות כשהוא צריך לכר ואינו צריך למקום הכר אבל אם צריך למקומו מגביה הכר עם המעות שעליו ולא אמרין אלא כששכח המעות על הכר מערב שבת אבל הניחן שם במתכוין נעשה הכר בסיום לדבר האסור ואסור לטלטלו ולא לנער המעות לשלשת

לכלכלה מה צריך עוד לשום תנאי אחר והכי איתא בש"ס ולנעוריהו אלא אמר רבי חייה בר אשי אמר רב הכא בכלכלה פחותה עסקינן דאבן גופה נעשית דופן לכלכלה משמע ודאי דהדר ביה ומוקים אותה אפי' בפירות דלא מיטנפן הואיל והאבן נעשית דופן לכלכלה ומאיתי בב"י סימן ש"ט שכתב על פי הרמב"ם שבמסנהו"ל נראה שהיה מפרש דאוקמתא דרב על מאי דאוקי בפירות המטנפים היא הא לאו הכי אסור לטלטלה ואי אפשר לומר כן דמאחר שהאבן סותמת הנקב הרי היא כדופן הכלכלה ואפי' אין בה פירות כלל מותר לטלטלה כדון אבן שבקרויה (בפרק י"ז משנה ו') וכבר חזר בו בחיבורו וכתב בפרק כ"ה לכלכלה שהיתה נקובה וסתם נקב שלה באבן מותר לטלטלה שהרי האבן נעשית כדופן עכ"ל הב"י והוי"ד דבבבב"ר כתב עוד היתה הכלכלה מלאה פירות והאבן בתוך הפירות אם היו הפירות רטובין כגון ענבים ותותים נוטל אותם כמות שהיא שאם ינער הפירות יטנפו בעפר ובמקום הפסד לא גזרו ע"כ וכ"כ בטור והשיגו הראש"ד דלג"ה ש"ס בטלה אוקמתא קמייתא וכתב המגיד דנראה שבג"י הרמב"ם לא היה ולנעוריהו נעוריו נס לא צ"ל אלא אמר וכו' וה"ג רב חייה בר אשי בשם רב אמר כו' והשתא הן שתי אוקמתות ושתייהן אמת : ואם הר"ב לכך נכתוין ראוי היה לו לכתוב א"ג תנייתין איירי כו' וכתב הב"י דמשמע בש"ס דהא דבעינן שיהיו פירות המוטנפים ואם הם פירות שאינם מוטנפים אסור לטלטל הכלכלה דוקא כשהוא צריך לפירות או לכלכלה דאז כשינערה במקומה יכול לטול הפירות או הכלכלה אבל אם צריך למקום הכלכלה מטלטלה כמות שהיא וכדין אבן שעל פי החבית דבמשנה דלקמן ע"כ ועיין עוד מ"ש בש"ד במשנה דלקמן

ומטלטלין תרומה טמאה עם המזוהרה ועם החזירין רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה : ב האבן שעל פי החבית מטה על צדה והיא נופלת היתה בין החביות מגביה ומטה על צדה והיא נופלת מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות היתה עליו לשלשת

אוקמתא קמייתא וכתב המגיד דנראה שבג"י הרמב"ם לא היה ולנעוריהו נעוריו נס לא צ"ל אלא אמר וכו' וה"ג רב חייה בר אשי בשם רב אמר כו' והשתא הן שתי אוקמתות ושתייהן אמת : ואם הר"ב לכך נכתוין ראוי היה לו לכתוב א"ג תנייתין איירי כו' וכתב הב"י דמשמע בש"ס דהא דבעינן שיהיו פירות המוטנפים ואם הם פירות שאינם מוטנפים אסור לטלטל הכלכלה דוקא כשהוא צריך לפירות או לכלכלה דאז כשינערה במקומה יכול לטול הפירות או הכלכלה אבל אם צריך למקום הכלכלה מטלטלה כמות שהיא וכדין אבן שעל פי החבית דבמשנה דלקמן ע"כ ועיין עוד מ"ש בש"ד במשנה דלקמן

ומטלטלין תרומה טמאה עם המזוהרה ועם החזירין רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה : ב האבן שעל פי החבית מטה על צדה והיא נופלת היתה בין החביות מגביה ומטה על צדה והיא נופלת מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות היתה עליו לשלשת

ב מטה על צדה והיא נופלת היתה בין החביות מגביה ומטה על צדה והיא נופלת מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות היתה עליו לשלשת

ב מטה על צדה והיא נופלת היתה בין החביות מגביה ומטה על צדה והיא נופלת מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות היתה עליו לשלשת

לשלשת דבר של טמוך כגון רוק או רעי או זואה : מקנחה
בסמרטוט ולא יתן עליה מים דסתם כר של בגד הוא ובגד
שרייתו במים זהו כבוסו : היתה על כר של עור דלאו כר
כבוס הוא נותן עליה מים עד שתכלה ותלך הלשלת אבל כבוס
מומש לא דהואיל וסתם כרים

לשלשת מקנחה בסמרטוט . היתה של
עור נותנין עליה מים עד שתכלה : ג' בית
שמאי אומרים מגביהין מן השלחן עצמות
וקליפין ובית הלל אומר נוטל את הטבלה
כולה ומנערה . מעבירים מלפני השלחן
פידורין פחות מכזית ושער של אפונין
ושער עדשים מפני שהוא מאכל בהמה .
ספוג אם יש לו עור בית אחיו מקנחין בו
ואם לאו אין מקנחין בו (וחכ"א לא לגי) בין
כך ובין כך ניטל בשב' ואינו מקבל טומאה :
פרק כב חבית שנשברה מצילין
הימנה מזון שלש
סעודות ואומר לאחרים באו והצילו לכם
ובלבד שלא יספוג . אין סוחטין את
הפירות להוציא מהן משקין . ואם יצאו
מעצמן אסורין ר' יהוד' אומר אם לאובלין
היוצא מהן מים ואם למשקין היוצא מהן אסור
חלות רבש שריסקן מע"ש ויצאו מעצמן
אסורים ור' אליעזר מתיר : ב' כל שבא
בחמין מערב שבת שודין אותו בחמין
בשבת וכל שלא בא בחמין מע"ש מדוחים
אותו בחמין בשבת חוץ מן המליח הישן
(ודגים מלוחים קטנים) וקולים האיספנין
שהרחתן זה היא גמר מלאכתן : ג' שובר
אדם את החבית לאכול

(וכסתות רכים) נכה שיד
זהו כבוס העורות רכים ומיהו
שרייתן לא זהו כבוסו : ג' ז"ש
אומרים מגביהין מעל השלחן
עצמות וקליפין ז"ש קאמר
שאזלו סומכים על משנתיו
כמות שהיא שנויה אלא מחלפת
השטה שצית הילל אומר ומגביהין
מעל השלחן עצמות וקליפין ז"ש
אומרים מסלק את הטבלה שיש
עליה תורת כלי אבל לא יטלטל
העצמות והקליפין צידים דז"ה
כר"ש ז"ש כרבי יהודה ומיהו
לא שרו בית הלל אלא בעצמות
וקליפין דחזו למאכל בהמה אף
ע"ג דלא חזו למאכל אדם אבל
אז לא חזו אף למאכל בהמה מודו
בית הלל דאסורים לטלטל
דבכה ג' אפי' ר"ש מודה :
מעבירין מעל השלחן פירות
פחות מכזית ואפילו פחות מכזית
וטעמא דמפרש בסמוך שהן
ראויין למאכל בהמה : ושער
של פולין שריטיש סקטנית
גדל חמין : עור בית אחיו .
בית אחיו של עור שחזו בו :
אין מקנחין בו כשאוחזו נסחטו
בין אצבעותיו והיו כסיק רישיה
ולא ימות דמודה ביה ר"ש : בין
בין ובין כך בין לו בית אחיו

לשרשת פירש הר"ז או רעי או זואה כן לשון הר"ן אבל
זרש"י השמיט או רעי אך המגיד צפרק כ"ז
הביא לשון רש"י כהרז רבינו ניסים :

מקנחה כתר הר"ז ולא יתן עליה מים כו' ובגד שרייתו
במים זהו כבוסו . עיין פרק
דלקמן משנה ה' מ"ש שם בס"ד :
ג' מעבירין מלפני השלחן .
והר"ז העתיק א קנ"ג

מעל השלחן כו' הוא בפירוש רש"י
וכן בר"י ק והר"א ש :
פרק כב מזון שלש
סעודות ט"ז משנה ז' ואומר
לאחרים כו' עיין שם משנה ג' :
אין סוחטין כו' מ"ש הר"ז
הלכה כרבי יהודה :
הפי מוכח הסוגיא ומ"ש והלכה
כר"א כ"כ הר"י דשם ג' און :
ג' שובר אדם ופבית כתב
הר"ז מפני שהוא
מקלקל וז"ל רש"י דאין
במקלקל שום איסור שבת ע"כ
וזה תימה דבמשנה ג' פרק י"ג
דתנן כל הנוקלקלים פטורים
לא תני דמותין אבל פטורין
דהיינו פטורין אבל אסורין לכל
פטור שבת פטור אבל אסור
זר מתלת גדולתא זש"ס סוף
פרק י"ג ונפני כן הר"ז בסוף
אותו פרק דתנן פטור הוא חד
מהני תלת פירש בו פטור
ומותר . וכן פירש הר"ז דהיא
במשנה ג' פ"ג

קני' כינה' י
מיה' פכ"ו תה"ל
טנ' טו"ע א"ה
סי' טח פני' כו
ב מיה' פכ"ב
שם טו"ע א"ה
סי' טח פני' יז
ג קנ"ג יז א"י
שם טו"ע א"ה
ד כינה' ג' מולין
ה' י"ט
וקפה : לט'
מיה' שם טו"ע
א"ס סי' פ"ח
סי' ד'
וקפו' ג' ב"ג
מיה' פכ"ד שם
טו"ע א"ס סי'
בר' טע"א

בין אין לו בית אחיו יטעל בשבת כשהוא נגוב : ואינו מקבל טומאה . דאינו לא כלי עץ ולא בגד ולא שק ולא מתכת :
פרק כב מצירין מזון ג' סעודות ואפילו בכלים הרבה דאלו בכלי אחד אמרן בפ' כל כתבי דמה דבעי מניל : לפס .
כל'א' מזון ג' סעודות : ובלבד שלא יספוג . שלא ישים ספוג לשאוב היין ולחזור ולהטיף ואע"פ
שיש לספוג בית אחיו דליכא חשש סחיטה שלא יעשה כדרך פשהו עושה בחול ואפילו ליקח צידו שמו ידבש שהן עבים ונדבקים
ולקנח ידו בשפת הכלי אסור שלא יעשה כמעשה חול : אין סוחטין את הפירות . דה"ל מפרק תולדה דדש : אסורין . גזירה שז"א
יסחופ לכתחלה : ר"י אומר אם לאוכלין . היו אותן פירות מוכנסים היוצא מהן מותר ללא ניחא ליה צמה שזבו וליכא למגור
זכו שמו יסחופ . ואם למשקין היו מוכנסין לניחא ליה במאי דנפיק מניהו היוצא מהן אסור גזירה שמו יסחופ וצומתים וענבים
מודה ר"י לחכמים דע"ג דכנסן לאוכלים היוצא מהן אסור כיון דדרךן לסחיטה קיימי כי אתו לדי משקה יביב דעתיה בהכי .
ובשאר מיני פירות מודים חכמים לר"י כיון דלאו דרכן לסחיטה . לא נחלקו אלא בתותים ורמונים דרבי יהודה מדמה להו לשאר
פירות וחכמים נדדו להו לויתים וענבים והלכה כר"י : חלות דבש . כשהן מרוסקים זב הדבש מעצמו מתוך השעוה ואין דרך
לסחטו הילכך ר"א מתיר וחכמים אסורים גורו אטו שאין מרוסקין והלכה כר"א : ב' כל הבא בחמין שנתבשל : מדיחין .
דקמתו אינה בשולו אבל לא שורין : חוץ מן המליח הישן דג מליח שעברה עליו שנה משנמלח : וקולים האיספנין . דג שקליפתו
דקה והדחתו בחמין הוא גמר בשולו : ג' שובר אדם את החבית

ל"ד

ב' פ"ג דעירובין דבמקלקל יש בו שבות ומלאתי שהר"ן הקשה על רש"י וכתב אלא היינו טעמא דכיון דבעלמא מקלקל פטור אבל אסור הכא משום צורך שבת שרי לכתחלה ע"כ ועיין במשנה ב' פ"ק דביצה כיוצא בזה בשם התוספתא וכתב עוד הר"ן דהכא דשרי דוקא בכלי קטן ולא שייך ביה צנין וסתירה אבל בכלי גדול לא כדאיסתא בפ"ג דעירובין משנה ג' עיין שם וכלי גדול יראה מדברי רש"י כל שמחזיק ארבעים סאה עיין במסכת אהלנות רפ"ח ובמסכת כלים רפ"טו. והרא"ש מוקי למתני' דהכא בחצית שנסתרה ודינך שבריה בזפת וכן הוא בתוספתא וכן מסיק בטור: חויששני לו מחטאת לשון הר"ב אם מירח כו' האיל ואם מירח חייב הלכך חושש אני שמא מירח. ולא חשש ונסתפק באם מירח או חייב אי לא דאין גראה דרבי יהודה לאפלוגי את"ק אתא. ולשון רש"י שמא מירח כו' וכן לשון הר"ן: ד ואת המים הימים דרעיש.

אם טעין י
בסם טעין י
ב קפ"ח
מר קפ"ח
י"י ת"כ ח"ה
פנת ה"י
טור פ"ח ק'
פ"ח ט' ג"ה
לה וקפ"ו

לאכול הימנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוון לעשות כליו ואין נוקבין מנופה של חבית. דברי רבי יהודה (ל"א ר' וכו' מתיר) וחכמים מתירין ולא יקבנח מצד' ואם היתה נקובת לאיתן עליה שעוה מפני שהיא מברח. אמר רבי יהודה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר חויששני לו מחטאת: ד' נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שמור ואת המים הימים דרעיש בשביל שיצנו ואת הצונן בחמה בשביל שיחמו. מי שגששו כליו בדרך במים מדהלך בהן ואינו חויששני הגיע לחצר החיצונה שוטחין בחמה אבל לא כנגד העם: ה' הרוחץ במי מערה ובמי טבריא ונסתפג אפילו בעשר אליגימאות לא

מפני שהוא מקלקל: ובלבד שלא יתכוון לעשותה כלי לעשות לה פה נאה: אין נוקבין מגופה. כדבוקה צפי חבית אלא נוטל את כולה דכי נקיב לה מתקן פתחא הוא: רבי יוסי מתיר. דאין דרך פתח חבית בכך והלכה כרבי יוסי: ולא יקבנה מלמדה כלומר הא דשרי רבי יוסי להיות נוקב את המנופה לא שרי אלא ליועלה בראש המנופה דלאו אורחא למעבד פתחא התם אלא נוטל כל המנופה אבל מלמדה ומנין דעביד ליה לנקב בלד המנופה משום פתחא ואינו רוצה לפתחה למעלה שלא יפלו צורות או עפר ציין: ממרח: ויש כאן משום מחק: דערב: שם מקום: חוששני לו מחטאת. אם מירח השעוה לדבוקה בדופני הכלי סביב הנקב: ד' לתוך הבור. שאין בו מים: שיהא שמור. שלא יסרית מחמת החום והא קמ"ל דלא חויששין דלמא אתי לאשווי גומות שבקרקעית הבור כדי פיהא שיהו חויששין הקדרה:

ואת המים הימים הראויים לשתיה: דרעיש בתוך מים רעים שאינן ראויין לשתיה ומלתא דפשיטא היא ומוסום ספא נקט לה דתנן ואת הזוננים (בחמה) צביול שיחמו מהו דתימא נגזור דלמא אתי לאטמוני ברתן קמ"ל: מי שגששו כליו שגפלו במים בשבת: מהלך זה ואינו חושש. שמא יחסדו אותו שכנסן: הגיע לחצר החיצונה. הסמוכה למבוא העיר שהוא מקום המסתמך: שוטחין בחמה. ליבשן: אבל לא כנגד העם. שיחסדוהו שכנסן ומשנה זו דחוויה היא שהלכה בדינו כל דבר שאסרו חכמים מפני מראית העין אפי' בחדרי חדרים אסור הילכך אסור לשטחן אפי' שלא כנגד העם: ה' ונסתפג. וקנח: ואפילו בעשר אלונטיות. סדינים שמקנחים בהן ונסתפג בהן זה אחר זה אף על גב דלא נפיש מיה בכל חד וחד אפי' לא יביאם בידו לתוך ביתו אפי' ע"י עירוב שאין כאן אסור הוצאה אלא גזרה שמא ישכח ויחססם צבולא: אבל

לשון רש"י כלי מלא מים יפסי לתוך מקוה מים רעיו: מהלך בהן ואין חושש. כתב הר"ב שמא יחסדו אותו שכנסן גראה לפי שראה בפירש"י והרמב"ם צפי' אבל לא כנגד העם שכתבו שאם יחסדוהו שכנסן הלכך מפרש ה"ג טעמא דקמ"ל דלא חייש להך חסדא ומיהו אכתי קשה מאי שנא ממשנה דלקמן דלא יביא בידו האלונטיות שנסתפג בו משום שמא יחסו. והרמב"ם בחיבורו פכ"ב כתב מהלך בהן ואין חוששין שמא יחסו וכ"כ הטור סוף סימן ס"א וכן לשון הכל בו צ"י. וזריכין אנו לחלק ולומר שלא רצו חז"ל להצריכו להסיר בגדיו מעליו משום חששא דשהא יחסו כי גדול כבוד הבריות ואפילו בגד אחד מצדיו אל יסנה מפני כן משא"כ באלונטיות דלקמן שאינן לשום מלבוש בלא מביאם בידו גזרו בהן שלא יביאם שמא יחסו:

ה הרוחץ במי מערה ובמי טבריא. מוקמין בש"ס דמי מערה דומיא דמי טבריא מה מי טבריא חמין אף מי מערה חמין וכהכי קתני הרוחץ דיעבד דלכתחלה לא ירחוץ בחמין אבל במי טבריא רוחץ אפילו לכתחלה ולא תני לה הכא אלא לגלויי אמי מערה דחמין ננהו והיינו (טעמא) חמי טבריא [מגולין] וחמי מערה [דמקורין] ואיכא למיחש לזיעה להכי אסרו וזהו דעת הר"ף והרמב"ם גם לשון רש"י גראה כן שכתב מי מקוה [מקורה] שהוא חם ואין חומו יוצא כו'. אבל הר"ן בשם רבי יונה והרמב"ן [כתב] דמי מערה דמוקים לה בחמין. חמי האור נהו שהחמו מערב שבת אבל חמי טבריא שרו בין ברמיצה בין בזיעה. וכן דעת התוספתא והרא"ש דמי מערה שהחמו באור הן ונסתפג כתב הר"ב וקנח. ולשון נסתפג מלשון מטפחת הספג דמשנה ג' פ"ט דכלאים. וכתב הר"ן הא דקתני ונסתפג דמשמע דיעבד לאו דוקא דאפי' לכתחלה מנסתפג כדקתני סיפא אבל עשרה בני אדם מנסתפגים כו' ולא משמע דאיכא בלוגתא בין אדם אחד ל' בני אדם אלא לענין הבאה. והביא עוד ראיה לדבריו וכתב עוד דלא גזרינן משום שמא יבא לידי סחיטה שכיון שכל הרוחצין מנסתפגים אם אתה אומר עליו לכתפג אף אתה אומר דרמיצה ואי אפשר שאין הדבר עומד כדאיסתא בפרק

חמין אף מי מערה דומיא דמי טבריא מה מי טבריא חמין אף מי מערה חמין וכהכי קתני הרוחץ דיעבד דלכתחלה לא ירחוץ בחמין אבל במי טבריא רוחץ אפילו לכתחלה ולא תני לה הכא אלא לגלויי אמי מערה דחמין ננהו והיינו (טעמא) חמי טבריא [מגולין] וחמי מערה [דמקורין] ואיכא למיחש לזיעה להכי אסרו וזהו דעת הר"ף והרמב"ם גם לשון רש"י גראה כן שכתב מי מקוה [מקורה] שהוא חם ואין חומו יוצא כו'. אבל הר"ן בשם רבי יונה והרמב"ן [כתב] דמי מערה דמוקים לה בחמין. חמי האור נהו שהחמו מערב שבת אבל חמי טבריא שרו בין ברמיצה בין בזיעה. וכן דעת התוספתא והרא"ש דמי מערה שהחמו באור הן ונסתפג כתב הר"ב וקנח. ולשון נסתפג מלשון מטפחת הספג דמשנה ג' פ"ט דכלאים. וכתב הר"ן הא דקתני ונסתפג דמשמע דיעבד לאו דוקא דאפי' לכתחלה מנסתפג כדקתני סיפא אבל עשרה בני אדם מנסתפגים כו' ולא משמע דאיכא בלוגתא בין אדם אחד ל' בני אדם אלא לענין הבאה. והביא עוד ראיה לדבריו וכתב עוד דלא גזרינן משום שמא יבא לידי סחיטה שכיון שכל הרוחצין מנסתפגים אם אתה אומר עליו לכתפג אף אתה אומר דרמיצה ואי אפשר שאין הדבר עומד כדאיסתא בפרק

חמין אף מי מערה דומיא דמי טבריא מה מי טבריא חמין אף מי מערה חמין וכהכי קתני הרוחץ דיעבד דלכתחלה לא ירחוץ בחמין אבל במי טבריא רוחץ אפילו לכתחלה ולא תני לה הכא אלא לגלויי אמי מערה דחמין ננהו והיינו (טעמא) חמי טבריא [מגולין] וחמי מערה [דמקורין] ואיכא למיחש לזיעה להכי אסרו וזהו דעת הר"ף והרמב"ם גם לשון רש"י גראה כן שכתב מי מקוה [מקורה] שהוא חם ואין חומו יוצא כו'. אבל הר"ן בשם רבי יונה והרמב"ן [כתב] דמי מערה דמוקים לה בחמין. חמי האור נהו שהחמו מערב שבת אבל חמי טבריא שרו בין ברמיצה בין בזיעה. וכן דעת התוספתא והרא"ש דמי מערה שהחמו באור הן ונסתפג כתב הר"ב וקנח. ולשון נסתפג מלשון מטפחת הספג דמשנה ג' פ"ט דכלאים. וכתב הר"ן הא דקתני ונסתפג דמשמע דיעבד לאו דוקא דאפי' לכתחלה מנסתפג כדקתני סיפא אבל עשרה בני אדם מנסתפגים כו' ולא משמע דאיכא בלוגתא בין אדם אחד ל' בני אדם אלא לענין הבאה. והביא עוד ראיה לדבריו וכתב עוד דלא גזרינן משום שמא יבא לידי סחיטה שכיון שכל הרוחצין מנסתפגים אם אתה אומר עליו לכתפג אף אתה אומר דרמיצה ואי אפשר שאין הדבר עומד כדאיסתא בפרק

כירה

רל"ג

אבל עשרה בני אדם הואיל ומרובין הם מדכרי אהדדי ואפילו
אחד אלונטיק לעשרה בני אדם דכשתה נפיש בה מיה
אפי' הכי מביאין רותה ביד' ולא בזרין שמה וכהטוב הואיל
ומרובין הן פניהם ודיהם ורגליהם ארחה דמלתא נקט

וה"ה לכל גופן ואין הלכה כמשנה
זו אלא אפילו אחד מביא בידו
אלונטי' שנסתפב בה ולא חיישינן
שיחא יסחוט ו- סכין שמן בשבת
וממשמטין ביד על כל הג' פ'
להנאה : אבל לא מתעמלין
לשפס' פכה : ולא מתגרדין
במגדת ודומה לו (אויב ב')
ויקחלו חרס להתגרד בו משום
דהוי כעובדא דחול : אין
יורדין לפלומא : בקעה מלאה
מים והחמיה טיט כמו דבק
ויש בה מקומות שיטבע הרוחץ
סס בלוחו טיט וידבק בו ואינו
יכול לעלות עד שיתקצו בני
אדם ויעלוהו בקושי גדול
ובדוחק פ"א בקעה שטיט שלה
מתליק והרוחץ סס נופל וצגדיו
נשורים צמים ואתי לדי
סחיתה . אפיקטיוזין . להקיא

לא יביאם בידו . אבל עשרה בני אדם
מסתפגין באלונטיא אחת פניהם ידיהם
ורגליהם ומביאין אותה בידן : ו סנין
וממשמטין (ס"א ל"ג בכני מעים) אבל
לא מתעמלים ולא מתגרדין אין יורדין
לקורדימא ואין עושין אפיקטיוזין ואין
מעצבין את הקטן ואין מחזירין את השבר
מי שגפרקה ידו ורגלו לא יטרפס בצונן
אבל רוחץ הוא כדרבו ואם נתרפא
נתרפא :

פרק כג שואל אדם מחבירו כדי יין
וכדי שמין ובלבד שלא
יאמר לו הלויני . וכן האשה מחברתה
בכרות ואם אינו מאמינו מניח טליתו
אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת וכן
ערב פסח בירושלים שחל

ופירושו אפיק טוי זיין כלומר להוציא המון ממקום בשולו
שהיא האסטומכה אפיק מוציא טוי מתבשללי אש מתגרמינן
טוי נור זיין מוון ודוקא לשתות משקה שמביאו להקיא הוא
שאסור בשבת אבל להכניס אצבעו לתוך פיו כדי להקיא
מוחר וביכא דאית ליה צער ואם יקיא יתרפא יותר אפילו
ע"י משקה ואין מעצבים את הקטן לתקו ולישב עצמותיו
וחליות סדרתו משום דמחוי ככונה ולא אמרן אלא לאחר זמן
אבל ביום לידה שרי : מעצבים . לשון ידך עצבני ויעשוני
(שם י') : ואין מחזירין את השבר . עמס שגבר ואין הלכה
כמשנה זו אלא הלכה מחזירין את השבר בשבת : שגפרקה
ידו . שיא העמס מן הפרק שלו : לא יטרפס . לשון צנים
טרופות בקערה שמשפס' [בצונן] על מקום השבר דמחוי
לרפואה קעבד :

פרק כג שואל : בלבד שלא יאמר הלויני דהלואה
לזמן מרובה מש"ו וק"ל סתם הלואה
שלשים יום הלכך אתי מלוה לכתוב על פקסו כך וכך הלויתי
לפלוגי כדי שלא ישכח : (שייך לע"ב) מניח עליהו אללו . אם
אינו מאמינו ולוקח אותה ומקדישו

כירה ע"כ ועיין מ"ש לקמן בסמוך וא"ת והאך שרינו
להסתפג בצגד הא חנן בפרק דלעיל משנה ב' היתה עליו
לששית מקנחה . ופירש בו הר"ב דלא יתן עליה מים משום
דצגד שרייתו זהו כיבוסו . וכן הוא לשון רש"י . ומיהו התם

קמ"ו
א קכ"ב
ב קכ"ג
ג קכ"ד
ד קכ"ה
ה קכ"ו
ו קכ"ז
ז קכ"ח
ח קכ"ט
ט קל"א
י קל"ב

כתב הר"ן וז"ל וצגד המטונף
שרייתו זה כיבוסו והראיה
מדאמרין בפרק ואלו קשרים
גבי היה מהלך בשבת וסגע
באמת המים היכי למעבד
[ליעבר זמנין] מיתוסן מאניה
מיה ואתי לדי סחיתה
[ומדאיתוך למימר ואתי
לדי סחיתה] ולא אמרין
דשרייה גופה אשירא
משום שרייתו צמים זה
כיבוסו ש"ו דדוקא בצגד
מטונף הוא דאמרין הכי אבל
בשאינו מטונף לא . כך ראיתי
בספר התרומה י"ב :

לא יביאם בידו . שאם נתיר
לו להביאם יש לחוש
שיסחוט כדי להביאו והוא יבס
אבל כשאמר לו כי אין דרך
להוציא זה הצגד שנסתפב בו

ממקום רחיצתו יטחו סס ולא יחוש לו צין שיהיה יבס או שרי
כ"כ הרמב"ם בפירושו . ועיין מ"ש לעיל בסמוך :

ואבל לא מתעמלין פירש הר"ב לשפס' צכונן פירש"י
וגראה דטעמא כמו שפירשו צלל מתגרדין דהוי
כעובדא דחול ויש להרמב"ם פירש אחר ובחבורו פרק כ"א
מבואר יותר וז"ל סס איזה הוא מתעמל זה שדורסין על גופו
בכח עד שיגע ויזיע או שיהלך עד שיגע ויזיע שאסור ליגע
את עצמו עד שיזיע בשבת מפני שהיא רפואה ע"כ :

אין יורדין לקורדימא . והר"ב העתיק לפוליא וכן הוא
בסדר המשנה שבירושלמי אבל בכל שאר הנוסחאות
שראיתי בגי' לקורדימא וכן העתיק רש"י ופי' סס הנהר וגיר'
הרמב"ם נמי כן הוא ופי' בור המים ויש בו חמיו' לפי שהמ'
מכונסים בו והנכנס לשם יזיע והיזיע ביום שבת אסורה
ע"כ : אין עושין אפיקטיוזין . כתב הר"ב ודוקא לשתות
משקה כו' הכי איתא בש"ס ופרש"י דדמי לרפואה וגזור משום
סחיקת סמנין :

פרק כג וכן האשה מחברתה בכרות יבס"ם אמרינן אפילו
הימא מתניתין כהלל דמשנה ט' פ"ה דב"ת
ודם"ל דאף בחול אסור להלוות ככר בככר עד שתעשנהדמים
ולפיכך אתי נמי שפיר דאיתרין ליהיני כך דוכן האשה כו'
למוקי למתני דוקא באתרא דקין דמיה ואי נימא דהך דקאמרין בש"ס אפי' תימא כהלל דחוי בעלמא הוא ושיטויא דחיקא דלרין
בשבת אסורה לומר הלויני הא בחול שרי . ש"ד טפי דהשתא אשמועינן טובא דפתס דלא כהלל . ואכ"ג דבהלואה יין ושמן איכא
נמי למשמע אי כהלל אי דלא כהלל דהא טעמא דשמא ויקרו שייך ציין ושמן כמו בחטין מ"מ הואיל ודברי הלל בכרות נשנו
הילכך לאשמועינן אי כהלל אי דלא כהלל שנה נמי בכרות . ומש"ה נמי בש"ס כי דייק בשבת הוא

ומקדשו בשבת לחובות שקבוע להן זמן יכולין להקדיש בשבת :
 ב מפרטויו ימינו מעדנים : אבל לא מן הכתב * אם כתב
 מע"ש כך וכך אורחים כדי שלא ישכחם לא יקרא בזאתו כתב
 בשבת גזירה שיהא ימחוק א"כ שיהא יקרא בחטרי הדיוטות ואין

דאסור אבל בחול ש"ל לא דייק ארישא אלא אהך דככרות
 משום דככרות נשנה הא דהלל : שחל להיות בשבת * ולא
 נזכר מע"ש לקנות * רש"י ור"ן :

וגומל את פסחו : כתב הר"ב לחובות שקבוע להן זמן יכולין
 להקדיש בשבת

מותר לקרות בשבת חלה בתורה
 שבכתב ובתורה שבעל פה לאחר
 שכתבו ובפירושיהן אבל בשאר
 דברים או בספרי חכמות שאין
 מדברי נבואה או מפירושיהן
 אסורים : ומימי * מטיל גורל
 לחלקו יגיע כל מנה ומנה : עם
 בניו ועם בני ביתו * שהן סמוכים
 על שולחנו שאין כאן קפידא אבל
 עם אחר לא דבני חבורה
 המקפידים זה על זה שאין מוחלין
 ואין מותרים זה לזה עוברים

שחל להיות בשבת מניח מליתו יצא
 וגומל את פסחו ועושה עמו חשבון
 לאחרי"ט : ב * מניח אדם את אורחיו
 ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב
 ומפי' עם בניו ועם בני ביתו על השלחן
 ובלבד שלא יתבין לעשות מנהג גדולה
 כנגד קטנה משהו קביא ומטילין חלשים
 על הקדשים ב"ט אבל לא על המנות *
 ג לא

ב אבל לא מן הכתב * כתב
 הר"ב גזירה שיהא
 ימחוק * פירש"י שיהא ימחוק מן
 האורחים שיראה שלא הכין כל
 זרעו ויתחרט ויזכה לשמש שלא
 לקרותם : ובפי' כתב הר"ב
 מטיל גורל * שכן הוא בתרגום

משום מדה ומשום משקל ומשום מניין משום לווי * ופורעין
 לגזור בהו רבנן שיהא יכתבו : ובלבד שלא יכתבו לווי * מתני'
 חסורי מחסרי וה"ק מפיו אדם עם בניו ועם בני ביתו על
 השלחן ואפילו מנה גדולה כנגד מנה קטנה ודוקא עם בניו ועם
 בני ביתו אבל עם אחר לא ובלבד שלא יכתבו לעשו מנה גדולה
 כנגד קטנה ואז היא דבי"ט אסור * ובחול שרי אבל אם נחבין
 לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה אפילו בחול אסור משום
 קביא דגול הוא ואסורכתא לא קמי והאי אסמכתא היא דסמוך
 על הגורל אם יפול לזון הגורל על המנה הגדולה יזכה בה ולפיכך
 תלה עמו אף לגורל הקטנה על הספק ואלי ידע מתחלה שכן
 לא היה מתרצה : חלשים * גורלות כמו חולש על גבוים (בישיבה
 י"ד י"ג) : על הקדשים ב"ט * שנשחטו ב"ט לחלק אותם בין
 הכהנים : אבל לא על המנות * של קדשים של אהמול *
 ג לא

משלי (א') גורלך תפיל בתוכינו * פייסך ארמא בינתנא *
 ו"ל שענינו כלשון להתחנן לו דאסתר (ד') שיתרגמו לפייסא
 ליה * שעל ידי הגורל מתפייסין ומתרחים זה לזה לפי שהשוו
 המדות ואין קבא ומחלוקת : עם בניו ועם בני ביתו *
 כתב הר"ב אבל עם * אחר לא כו' דבני חבורה כו' עוברים
 משום מדה כו' * כולו מתניין במשנה ו' ח' פרק ג' דביצה
 תוסקי' בתוספת דהנא דה"פ כלומר קרובים לבא לידי כך
 שיעברו משום מדה שעל ידי שמקפידים זה לזה ורגילים להח
 צמדה זה בזה גם ב"ט יעשו כך וכו' וכן במשקל זמין יבואו
 לידי משקל ומנין מפני קפידתן ומשום לווי ופורעין דלשון
 גלוהא אסור כדלעיל והם שמקפידים יזכירו לשון הלואה לפי
 שאומר השאל אם אזכיר לשון שאלה משמע דהדרה בעינין
 לכך אומר לשון הלואה :

ובלבד שלא יכתוב לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה *
 וכתב הר"ב דבניו ובני ביתו אפילו מנה גדולה

כו' נמו שרי משום דכיון דהכל של בעל הבית ליכא קפידא כלל *
 הרמב"ם בחבורו פכ"ב * מפני שהיא כמחוק וממכר ומ"ה אסור * שם הפסח ומשחק בקוביא * ח"ש הר"ב ב"ט ואכן בשבת אייריין *
 אף על גב דדין שבת ויום טוב שוין בזה * מ"ז מילתין דשבת היא והל"ל בשבת * אלא דנקט ליה סירכא * דלישנא דרב יהודה
 אמר רב בש"ס בהך דלעיל בסמוך בבני חבורה המקפידים כו' ומשום לווי ופורעין ב"ט וטעמא * דכולהו דיני דנקט משום
 מידה וכו' גבי י"ט במסכת ביצה פ"ג הן שוין כמ"ש כבר לעיל : קביא לשון הרמב"ם שם גופל על כל מיני שחוק שיוסכס עליו
 שיקח אדם זמון חבריו בהסכמת אותו השחוק כמו הפספסון והג"ר דיש"ר וזולתם מן הדומים להם ע"כ * ודומה לי שהפספסין
 הא מה שקוראין ברע"ט שפ"ל שפ"י פסי וחתיכות מענים שוחקים * והג"ר דיש"ר לשון לע"ז על השחוק שב"א שא"ך גא וע"ל :
 חלשים * לשון הרמב"ם מין מן הגורלות והוא שיקבצו דברים שלא ידמה אחד מהם לחבירו כמנין האנשים ויפרוש כל אחד
 מאותן האנשים דבר אחד מאותן הדברים ואותן החפצים לעצמו ויתנו אותן לאיש אחד נכרי שיבא במקרה וישים
 אותן החפצים חסך אחד על כל מנה וימנה ממניית הקדשים ונוטל כל אחד ואחד מנתי לפי גורלו : ע"ל הקדשים ביום טוב *
 אר"ן כתב בשם הרמב"ם פ"ד מה' י"ט שהטעם כדי לחבב את המנוה * ובסיפא אבל לא על המנות כתב וז"ל של חול קדשים של
 אהמול כיון דהוה אפשר למעבד מאהמול ע"כ * ולכאורה דברי הר"ן בסיפא סמוכין גם על דברי הרמב"ם שם שפרש לדבריו בה'
 י"ט ש"ש וז"ל אין מטילין חלשים [על המנות אבל מטילין חלשים] על בשר הקדשים ב"ט כדי לחבב המנוה ע"כ שזה שכתב בשר
 הקדשים ב"ט ש"ל השחוטין ב"ט ולא שוקי דאהמול והיינו מנות שכתב ברישא * וזהו גם כן פירש"י והר"ב ב מתנייהו אבל הראב"ד
 לא הביין לדבריו כן : גם המגיד לא פירשו כן אלא דבכל קדשים אפילו דאהמול מתיר ב"ט משום חבוב מנוה דהואיל ומנוה יש מה
 לי דאהמול מה לי דהיום ומנות ר"ל של חולין * וכן מובא בלשון שבטי' המשנה שפי' בהדיא אבל לא על המנות ר"ל מנות של חולין
 שאין מטילין חלשים עליהם ב"ט ע"כ * וז"ל דלפירושהי'

משלי (א') גורלך תפיל בתוכינו * פייסך ארמא בינתנא *
 ו"ל שענינו כלשון להתחנן לו דאסתר (ד') שיתרגמו לפייסא
 ליה * שעל ידי הגורל מתפייסין ומתרחים זה לזה לפי שהשוו
 המדות ואין קבא ומחלוקת : עם בניו ועם בני ביתו *
 כתב הר"ב אבל עם * אחר לא כו' דבני חבורה כו' עוברים
 משום מדה כו' * כולו מתניין במשנה ו' ח' פרק ג' דביצה
 תוסקי' בתוספת דהנא דה"פ כלומר קרובים לבא לידי כך
 שיעברו משום מדה שעל ידי שמקפידים זה לזה ורגילים להח
 צמדה זה בזה גם ב"ט יעשו כך וכו' וכן במשקל זמין יבואו
 לידי משקל ומנין מפני קפידתן ומשום לווי ופורעין דלשון
 גלוהא אסור כדלעיל והם שמקפידים יזכירו לשון הלואה לפי
 שאומר השאל אם אזכיר לשון שאלה משמע דהדרה בעינין
 לכך אומר לשון הלואה :

ובלבד שלא יכתוב לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה *
 וכתב הר"ב דבניו ובני ביתו אפילו מנה גדולה

ג לא ישכור אדם פועלים * דכתיב (ישעיה נ"ה) ממזוא חפניך ודבר דבר: ולא יאמר אדם לחבירו כו' לדיוקא נקטיה לא יאמר לחבירו שכור לנו פועלים אבל אומר לו הגרחה שהעמוד עמו לערב כלומר עכשוו גרחה אם תבא אלי

והר"ב ועמקם הסכים הראב"ד וכדברי הר"ן - צמיח דככל אמתול חייריין לאו טעמא דרישא משום חבוב מורה כדכתב הרמב"ם דלאותו טעם ככל קדשים אפילו לאתמול שרי וכדפסקהו לפי טעמו הזה * אבל הטעם הוא שהתירו חז"ל לכהנים להפיק ב"ט על הקדשים

אקניו * פ"ג ח"ה ש"ר
פ"ג ח"ה ש"ר
פ"ג ח"ה ש"ר
פ"ג ח"ה ש"ר
פ"ג ח"ה ש"ר
פ"ג ח"ה ש"ר
פ"ג ח"ה ש"ר
פ"ג ח"ה ש"ר
פ"ג ח"ה ש"ר
פ"ג ח"ה ש"ר

יראה לי מהא דאיתא ב"ט * מאי אכל לא על המנות אמר ר'בי יעקב בריה דבית יעקב אכל לא על המנות של חול ב"ט פשיטא מ"ד הו"ל וכתוב (הושע'ר) ועמד כמרובי כהן אפילו מנות דחול נמי | כי היכי דלא ליגנו קו"ל * והשתא בקדשים דב"ט התירו להם להפיק הו"ל ובעלי מרובה הם כי היכי דלא ליגנו אכל קדשים דאתמול שהיה אפשר להם להפיק מאתמול לא התירו :

- ג לא ישכור (אדם) פועלים בשבת . ולא יאמר אדם לחבירו לשכור לו פועלים . אין מחשיבין על התחום לשכור פועלים . ולהביא פירות . אבל מחשיבין הוא לשכור . ומביא פירות בידו . כלל אמר אבא שאול כל שאני זכאי באמירתו . רשאי אני להחשיב עליו : ד' מחשיבין על התחום לפקח על עסקי כלה . ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין . "עכו"ם שהביא חלילין בשבת לא יספור בהן ישראל אלא אם כן באו ממקום קרוב . עשו

ג לא ישכור אדם פועלים בשבת * לשון הר"ב

דכתיב ממזוא חפניך ודבר דבר * וכתיב לעיל מויהא אם תשיב משבת רגליך וגו' מעשות דרכיך ממזוא וגו' :

והר"ב יאמר אדם לחבירו כו' . כתב הר"ב לדיוקא אתא כו' דאי לגופה פשיטא מ"ש הוא ומ"ש חבירו כדאיתא ב"ט * ופירש"י דהא ישראל כמותו הוא ולא מני לאוגרינהו והסולחו עובר משום ולפי עור לא סתן וכסול ומקשים בתו' וימא דחבירו היינו דא"ל שכור לי פועלים למחר ותיורו דא"כ מאי אריא חבירו אפי' הוא נמי לא מני למימר אשכור פועלים למחר : אין מחשיבין וכו' * שהרי אמר הלכו בשבת לעשות חפניו ל' הרמב"ם בפ"ד מה"ש :

כלל אמר אבא שאול כו' כתב הר"ב השענה של מורה שריא כדתנא דבי מנשה דף ק"ן ע"א משדכין על התוכות וכו' אמר קרא מונזא חפניך ודבר דבר חפניך אסור חפני שנים מותרין ועיין משנה ב' פ"ה דבילה :

לכשתחשך ואף על פי שנייהם יודעים שעל מנת לשכרו לפעולתו הוא מזהירו כיון דלא מפרש ליה שכירות בהדיא שרי דקו"ל דיבור אסור דהכור מותר : אין מחשיבים על התחום לקרב עמנו בשבת עד סוף התחום ולהחשיב ע"ס שיהא קרוב למקום הפועלים או לפרנס להביא פירות דכל דבר שאסור לעשותו בשבת אסור להחשיב עליו אבל מחשיב הוא להיות קרוב לאלא ולשכור פירותיו דזה דבר המותר בשבת לשמוד פירותיו : ומביא פירות בידו הו"ל ועקר מחשבתו לא היסה לכך : כלל אמר אבא שאול . אתנא קמא פליג דאסר כל השענה ולא מפליג בין השענה של מזהרה השענה של רשות ואתא היה ואמר דהשענה של מזהרה שריא כשי' שמוסר לומר לחבירו בשב' תהיה מוזמן לילך לאחר השיכה להביא ארון ותכריכים למת כך מותר להחשיב על התחום כדי שיהיה מוזמן לאחר השיכה להביא ארון ותכריכים ושיפא דתנן מחשיבים על התחום [לפקח] על עסקי כלה ועל עסקי המת אבא שאול היא והלכה כמותו : ד' לפקח על עסקי כלה . לעיין ולחקר בצרכי הכלה : חלילין . כלי נגון חלילין שקולן מותר הכבי : לא יקסוד בהן ישראל . קנסא הוא משום דמובחא מלחא שבבביל ישראל הובאו : אל"ף ח"כ גבא ממקום קרוב * אל"ף ח"כ ג' נודע לנו צבורו שבאו ממקום שבתוך התחום ולא הביאם מחוץ לתחום :

ד לא יספור בהן ישראל * כתב הר"ב משום דמובחא מלחא שבבביל ישראל הובאו . ומוסיים רש"י דאין דרך להביא חלילין אלא שבביל מת ע"כ * והר"ב לא פירש עד הימתי לא יספור בהן גרחה עדעתו דלא כרש"י שכתב עולמית אלא בתום והר"ן וכל הפוסקים דכדי שיבאו והיינו דתנן אל"ף ח"כ באו מתקום קרוב * ומסתמא כי באו מתקום קרוב יש בו שיעור זה קודם שיספיד שאין מספידין מיד שחשך כ"כ הר"ן והמגיד פ"ו מה"ש עיין לקמן בסמוך בשם התוס' * וכתב עוד הר"ן דמ"ש בין חלילין לארון וקבר ופירן דארון וקבר במקום פרהסיא הן מן הסתם ואווסא מלסא טובא * וגנאי הוא למת אכל חלילין מסתמא בבגעה מובאים ואין הכי נמי דארון וקבר שנגעה בבגעה דשרי בכדי שיעשו ושלילין שהובאו בפרהסיא אסורין עולמית אלא דמשנתנו דברה בכווה להא כדאיתא ולהא כדאיתא * ויש לו ראיה מש"ס אלא שלרש"י אותה הגמרא מתפרשת בעין אחר כמו שכתבתי לקמן בסעיפתא דש"י * יש לבעלי התוס' תירץ אחר בקושיא זו שאמרו דחלילין אין מביאין אותן לשם אה"ל אלא לשם כמה בני אדם ע"כ * כלומר משא"כ ארון וקבר ואלו היו החלילין ידועים שהובאו לאותו אה"ל דאסורים עולמית :

אלא ח"כ באו ממקום קרוב * כתב הר"ב אל"ף ח"כ גבא ממקום קרוב * אל"ף ח"כ ג' נודע לנו צבורו וכו' * כרב דאמר הכי בש"ס וכגירסא קמיתא דרש"י דגרים תניא כוותיה דרב * ועיין במסנה' פ"ב דייבשרין * ומ"ש הר"ב בתוך התחום ל' כרש"י * והקשה בתוספת דמאי מנהי שבאו ממקום קרוב הלא הביאם דרך ר"ה ומיה לי ארון וקבר שנגעה בשבת ומיה לי חלילין שהובאו דרך ר"ה * ו"ל דהביא מתקום קרוב לא מהני כ"כ הבאתו ע"כ : וכבר ראית ממ"ש לעיל בשם הר"ן דה"ל דאפי' באו מתוך התחום שצריך להמתין עד כדי שיביאו מ"ה מתקום שבאו וכן נראין דברי הרמב"ם בפרק ו' מה"ש והעור כתב כן בהדיא בס"ס שכ"ה :

עשו

עשו לו ארון כו' יקבר בו ישראל. מיד ואין צריך להמתין ככדו שיעשה ולרש"י טעמה כדאיתא בש"ס דמוקים בעומד באסרטיא פירש"י שאין דרך ישראל ליקבר עם דולאי לא נעשה בשביל ישראל וארון מוקי במוטל על קברו של עכו"ם באסרטיא. ולהרמב"ם

א קא' חיי' כ"ו סס טו"ע
ב ח"ט ס' ט"ה
ג ע"ו
ד ח"ט ס' טו"ע
ה ח"ט ס' ט"ה
ו ח"ט ס' ט"ה
ז ח"ט ס' ט"ה
ח ח"ט ס' ט"ה
ט ח"ט ס' ט"ה
י ח"ט ס' ט"ה
יא ח"ט ס' ט"ה
יב ח"ט ס' ט"ה
יג ח"ט ס' ט"ה
יד ח"ט ס' ט"ה
יז ח"ט ס' ט"ה
יח ח"ט ס' ט"ה
יט ח"ט ס' ט"ה
כ ח"ט ס' ט"ה
כא ח"ט ס' ט"ה
כב ח"ט ס' ט"ה
כג ח"ט ס' ט"ה
כד ח"ט ס' ט"ה
כה ח"ט ס' ט"ה
כו ח"ט ס' ט"ה
כז ח"ט ס' ט"ה
כח ח"ט ס' ט"ה
כט ח"ט ס' ט"ה
ל ח"ט ס' ט"ה
לא ח"ט ס' ט"ה
לב ח"ט ס' ט"ה
לג ח"ט ס' ט"ה
לד ח"ט ס' ט"ה
לה ח"ט ס' ט"ה
לו ח"ט ס' ט"ה
לז ח"ט ס' ט"ה
לח ח"ט ס' ט"ה
לט ח"ט ס' ט"ה
מ ח"ט ס' ט"ה
מא ח"ט ס' ט"ה
מב ח"ט ס' ט"ה
מג ח"ט ס' ט"ה
מד ח"ט ס' ט"ה
מה ח"ט ס' ט"ה
מז ח"ט ס' ט"ה
מח ח"ט ס' ט"ה
מט ח"ט ס' ט"ה
נ ח"ט ס' ט"ה
נא ח"ט ס' ט"ה
נב ח"ט ס' ט"ה
נז ח"ט ס' ט"ה
נח ח"ט ס' ט"ה
נט ח"ט ס' ט"ה
ס ח"ט ס' ט"ה
סא ח"ט ס' ט"ה
סב ח"ט ס' ט"ה
סג ח"ט ס' ט"ה
סד ח"ט ס' ט"ה
סה ח"ט ס' ט"ה
סז ח"ט ס' ט"ה
סח ח"ט ס' ט"ה
סט ח"ט ס' ט"ה
ע ח"ט ס' ט"ה
עא ח"ט ס' ט"ה
עב ח"ט ס' ט"ה
עג ח"ט ס' ט"ה
עד ח"ט ס' ט"ה
עה ח"ט ס' ט"ה
עז ח"ט ס' ט"ה
עח ח"ט ס' ט"ה
עט ח"ט ס' ט"ה
פ ח"ט ס' ט"ה
פא ח"ט ס' ט"ה
פב ח"ט ס' ט"ה
פג ח"ט ס' ט"ה
פד ח"ט ס' ט"ה
פה ח"ט ס' ט"ה
פז ח"ט ס' ט"ה
פח ח"ט ס' ט"ה
פט ח"ט ס' ט"ה
צ ח"ט ס' ט"ה
צא ח"ט ס' ט"ה
צב ח"ט ס' ט"ה
צג ח"ט ס' ט"ה
צד ח"ט ס' ט"ה
צה ח"ט ס' ט"ה
צז ח"ט ס' ט"ה
צח ח"ט ס' ט"ה
צט ח"ט ס' ט"ה
ק ח"ט ס' ט"ה
קא ח"ט ס' ט"ה
קב ח"ט ס' ט"ה
קג ח"ט ס' ט"ה
קד ח"ט ס' ט"ה
קה ח"ט ס' ט"ה
קז ח"ט ס' ט"ה
קח ח"ט ס' ט"ה
קט ח"ט ס' ט"ה
קכ ח"ט ס' ט"ה
קכא ח"ט ס' ט"ה
קכב ח"ט ס' ט"ה
קכג ח"ט ס' ט"ה
קכד ח"ט ס' ט"ה
קכה ח"ט ס' ט"ה
קכז ח"ט ס' ט"ה
קכח ח"ט ס' ט"ה
קכט ח"ט ס' ט"ה
קל ח"ט ס' ט"ה
קלא ח"ט ס' ט"ה
קלב ח"ט ס' ט"ה
קלג ח"ט ס' ט"ה
קלד ח"ט ס' ט"ה
קלה ח"ט ס' ט"ה
קלז ח"ט ס' ט"ה
קלח ח"ט ס' ט"ה
קלט ח"ט ס' ט"ה
קמ ח"ט ס' ט"ה
קמא ח"ט ס' ט"ה
קמב ח"ט ס' ט"ה
קמג ח"ט ס' ט"ה
קמד ח"ט ס' ט"ה
קמה ח"ט ס' ט"ה
קמז ח"ט ס' ט"ה
קמח ח"ט ס' ט"ה
קמט ח"ט ס' ט"ה
קנ ח"ט ס' ט"ה
קנא ח"ט ס' ט"ה
קנב ח"ט ס' ט"ה
קנז ח"ט ס' ט"ה
קנח ח"ט ס' ט"ה
קנט ח"ט ס' ט"ה
קס ח"ט ס' ט"ה
קסא ח"ט ס' ט"ה
קסב ח"ט ס' ט"ה
קסג ח"ט ס' ט"ה
קסד ח"ט ס' ט"ה
קסה ח"ט ס' ט"ה
קסז ח"ט ס' ט"ה
קסח ח"ט ס' ט"ה
קסט ח"ט ס' ט"ה
קע ח"ט ס' ט"ה
קעא ח"ט ס' ט"ה
קעב ח"ט ס' ט"ה
קעג ח"ט ס' ט"ה
קעד ח"ט ס' ט"ה
קעה ח"ט ס' ט"ה
קעז ח"ט ס' ט"ה
קעח ח"ט ס' ט"ה
קעט ח"ט ס' ט"ה
קפ ח"ט ס' ט"ה
קפא ח"ט ס' ט"ה
קפב ח"ט ס' ט"ה
קפג ח"ט ס' ט"ה
קפד ח"ט ס' ט"ה
קפה ח"ט ס' ט"ה
קפז ח"ט ס' ט"ה
קפח ח"ט ס' ט"ה
קפט ח"ט ס' ט"ה
קצ ח"ט ס' ט"ה
קצא ח"ט ס' ט"ה
קצב ח"ט ס' ט"ה
קצג ח"ט ס' ט"ה
קצד ח"ט ס' ט"ה
קצה ח"ט ס' ט"ה
קצז ח"ט ס' ט"ה
קצח ח"ט ס' ט"ה
קצט ח"ט ס' ט"ה
ר ח"ט ס' ט"ה
רא ח"ט ס' ט"ה
רב ח"ט ס' ט"ה
רג ח"ט ס' ט"ה
רד ח"ט ס' ט"ה
רה ח"ט ס' ט"ה
רז ח"ט ס' ט"ה
רח ח"ט ס' ט"ה
רט ח"ט ס' ט"ה
רו ח"ט ס' ט"ה
רא ח"ט ס' ט"ה
רב ח"ט ס' ט"ה
רג ח"ט ס' ט"ה
רד ח"ט ס' ט"ה
רה ח"ט ס' ט"ה
רז ח"ט ס' ט"ה
רח ח"ט ס' ט"ה
רט ח"ט ס' ט"ה
רו ח"ט ס' ט"ה

עשו לו ארון וחפרו לו קבר יקבר בו ישראל. ואם בשביל ישראל. לא יקבר בו עולמית: ה' עושין כל צורכי המת. סבין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיזו בו אברי. שומטין את הכר מתחתיו ומטילין אותו על החול בשביל שימתין. קושרים את הלחי. לא שיעלה אלא שלא יוסף. וכן קורה שגשברה סומכין אותה בספסל או בארובות המיטה לא שתעלה אלא שלא תוסף. אין מעמצין את המת בשבת. ורא בחול עם יציאת נפשי (בגמר והמעשים) והמעצין עם יציאת נפש הרי זה שופך דמים:

פרק כד מ"י שהחשיך בדרך נותן ביסו לעבים ואם אין עמו עכו"ם מניחו

ולא שתעלה. דהוה ליה בוגה: אין מעצמין. את עיניו בשבת אפי' לאחר יציאת נפש דהוה ליה מו"ז אחר: שופך דמים: שבדבר מועט מקרב עיתתו:

פרק כד מ"י שהחשיך נותן ביסו לעכו"ם. ומעוד יום ואע"ג דשליחו של ישראל הוא ליקא את כיסו בשבת קיים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממו. ואי לא שריית ליה אתי לאתווי ד' אמות בר"ה: ואם אין עמו עכו"ם וכו'. הא יש עמו עכו"ם לעכו"ם יהיב ליה מ"ט חמור אתה מצווה על שבתתו. עכו"ם אי אתה מצוה על שבתתו. וכשמניח כיסו על החמור משתחשך מניחו עליה כשהיא מהלכת כלומר לאחר שקרה רגליה לילך דלא עבדא עקירה וכשרוצה בהמה לעמוד נוטלו מעליה ולאחר שתחזור ותעקור רגליה לילך יניחו עליה כי יהיב דלא תעביד בהמה עקירה והנחה דאי שביקלה למעבד עקירה והנחה והוא מחמיר אחר' ומניח' גיזא מחמיר אחר בהמתו בשבת ואסור אע"פ שאינה טעונה לא כל דהו דכתיב (שבות ב') לא תעשה מלאכה אתה ובהמתך איזו היא מלאכה שנעשית בין האדם ובהמה הוי אומר זה מחמיר:

עצמת העינים וסתיומת:

פרק כד נותן כיסו לעכו"ם. פירש הר"ב מבטוד יום וכן פירש"י ויש להקשות דלקמן מפרש הר"ב וכשמניח כיסו על החמור משתחשך והלא אינו יכול לעשות כן ועל רש"י קשיא כיוי קושיא זו שכן איתא בסוגיא הא דהר"ב דלקמן וכן הקשה הרא"ש על פירש"י ועוד הקשה דמה צריך לטעם דעכו"ם אי אתה מצוה כו' הא ב"ה מתירין מבטוד יום על ידי קליפת סכר. ומוסיק דהה"ל דהכא משתחשך מיירי וכתב ב"י סימן רס"ו דאע"פ שהמעצין מוקצין הם במקום פסידא לא גזרו. ומ"ש הר"ב דהוי לא שריית ליה אתי לאתווי ד' אמות בר"ה וכהני חי לים ליה לא עכו"ם ולא חמור עשו חז"ל עוד תקנה אחרת שזולכיו בעצמו [בפחות] פחות מד' אמות לא שחכמי המשנה לא רצו לגלותה לאותה תקנה מפני כבוד אלהים הסתר דבר (משלי ב' ה') דלמא אתי לאתווי ד' אמות בר"ה ועיין במשנה ב' פרק בתרא דעירובין:

מניחו

עשו לו ארון וחפרו לו קבר יקבר בו ישראל. ואם בשביל ישראל. לא יקבר בו עולמית: ה' עושין כל צורכי המת. סבין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיזו בו אברי. שומטין את הכר מתחתיו ומטילין אותו על החול בשביל שימתין. קושרים את הלחי. לא שיעלה אלא שלא יוסף. וכן קורה שגשברה סומכין אותה בספסל או בארובות המיטה לא שתעלה אלא שלא תוסף. אין מעמצין את המת בשבת. ורא בחול עם יציאת נפשי (בגמר והמעשים) והמעצין עם יציאת נפש הרי זה שופך דמים:

פרק כד מ"י שהחשיך נותן ביסו לעכו"ם. ומעוד יום ואע"ג דשליחו של ישראל הוא ליקא את כיסו בשבת קיים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממו. ואי לא שריית ליה אתי לאתווי ד' אמות בר"ה: ואם אין עמו עכו"ם וכו'. הא יש עמו עכו"ם לעכו"ם יהיב ליה מ"ט חמור אתה מצווה על שבתתו. עכו"ם אי אתה מצוה על שבתתו. וכשמניח כיסו על החמור משתחשך מניחו עליה כשהיא מהלכת כלומר לאחר שקרה רגליה לילך דלא עבדא עקירה וכשרוצה בהמה לעמוד נוטלו מעליה ולאחר שתחזור ותעקור רגליה לילך יניחו עליה כי יהיב דלא תעביד בהמה עקירה והנחה דאי שביקלה למעבד עקירה והנחה והוא מחמיר אחר' ומניח' גיזא מחמיר אחר בהמתו בשבת ואסור אע"פ שאינה טעונה לא כל דהו דכתיב (שבות ב') לא תעשה מלאכה אתה ובהמתך איזו היא מלאכה שנעשית בין האדם ובהמה הוי אומר זה מחמיר:

עצמת העינים וסתיומת:

פרק כד נותן כיסו לעכו"ם. פירש הר"ב מבטוד יום וכן פירש"י ויש להקשות דלקמן מפרש הר"ב וכשמניח כיסו על החמור משתחשך והלא אינו יכול לעשות כן ועל רש"י קשיא כיוי קושיא זו שכן איתא בסוגיא הא דהר"ב דלקמן וכן הקשה הרא"ש על פירש"י ועוד הקשה דמה צריך לטעם דעכו"ם אי אתה מצוה כו' הא ב"ה מתירין מבטוד יום על ידי קליפת סכר. ומוסיק דהה"ל דהכא משתחשך מיירי וכתב ב"י סימן רס"ו דאע"פ שהמעצין מוקצין הם במקום פסידא לא גזרו. ומ"ש הר"ב דהוי לא שריית ליה אתי לאתווי ד' אמות בר"ה וכהני חי לים ליה לא עכו"ם ולא חמור עשו חז"ל עוד תקנה אחרת שזולכיו בעצמו [בפחות] פחות מד' אמות לא שחכמי המשנה לא רצו לגלותה לאותה תקנה מפני כבוד אלהים הסתר דבר (משלי ב' ה') דלמא אתי לאתווי ד' אמות בר"ה ועיין במשנה ב' פרק בתרא דעירובין:

מניחו

מניחו

הגיע לאחר החנוכה • מלתא באנפי נפשה היא ולא בדין כיסו קא מיירי : לאחר החנוכה • של עיר שהוא מקום המשתמר ראשון כשיצא לפרק החמור נוטל בידו מעליו כלים הנטלין בשבת : ושאינם נטלים מתיר את החבלים • של אוכף שהן קשורים והסקין נופלים : ב

מניחו על החמור • הגיע לחצר החיצונה • נוטל את הכלים הנטלין בשבת • ושאינן נטלין בשבת • מתיר את החבלים • והשקים נופלין מאיליהם : ב מתירין פקיעי עמיד לפני בהמה • ומפספסים את הכיפין • אבל לא את הזירין • אין מרסקין לא את השחת • ולא את ההרובין • לפני בהמה • בין דקה בין גסה • רבי יהודה מתיר בחרובין לדקה : ג אין אוכסין את הגמול לא אדרסין • אבל מלעיטין • ואין כמרים (בגמ' מאמירין) את העגלים אבל מלעיטין ומהלקטין לתרנגולין ונותנין מים למורסן אבל לא גובלים ואין נותנין מים לפני דבורים ולפני יונים שבשוכך • אבל נותנין לפני אוזים ותרנגולים ולפני יוני הרדיסות : ד מחתכין את הדלועין לפני הבהמה • ואת הנבלה לפני הכלבים ר' יהודה אומר אם לא היתה נבלה מע"ש אסורה

פקיעי עמיר • קטין של שבלים שאגדן מתירין אותן לכל זמן שהן קשורין לאו אוכלא ננהו ומתירין אותן לשווייהו אוכלא אכל פספוס לפזין כדרך שרגילין לפזר עשבים לפני בהמה כדי שתריח ריחן ויהיו יפין לה לאכלן אסור בפקיעי עמיר דמאחר דאתעבידו אוכלא בהתר הפקיעין והפספוס אינו אלא לתענוג בעלמא ומוטח בדבר שהוא כבר אוכל לא טרחין : ומפספסים את הכיפיים • ענפים לחים של ארז מפורים ושוטחים אותן לפני הבהמה שתריח ריחן דבלאו פספוס לא הו אוכלא : אבל לא את הזירין • הן הן פקיעי עמיר לא שהפקיעין יש להן שני קשרים אחד בראשן וא' בסופן והזירין יש להם שלשה קשרים קשר אחד יתר באמצעין וקאמר מתניתין שאין מפספסים את הזירין ואע"פ שהן דחוקים זה בזה ומתחממים

והבהמה קלה בהן לא מתיר שלש אגדיהן כלכד דהתרת אגדיהן משוי לכו אוכלא כפקיעין : אין מרסקין את השחת • אין מחתכין עשב של תבואה והיא אספסתא משום דטרחא שלא לצורך הוא : ר' יהודה מתיר בחרובין לבהמה דקה • שטייה דקות וקטין לה ואין הלכה כר"י • ג אין אוכסין • [אין] מאכלין אותן על כרחו ותוחבים לו בגרונו ופירוש אוכסין עושין לה אכוס בתוך מעיה : ולא דורסים • שדורס המאכל לתוך גרונה ומיכה לא הוי כמו אוכסין : אבל מלעיטים • שתוחב לו המאכל למקום שיכול להחזיר : אין מתירין • מפטמין לשון וחלב מריחין ופי' המראה שתוחב לו המאכל לפניו מבית הבלעיה במקום שאינו יכול להחזיר : ומהלקטין לתרנגולים שתוחב המאכל לתוך פיו במקום שיכול להחזיר : אבל לא גובלין • אין לשין אותן במים : אין נותנין מים לפני דבורים • שאין מזונותיהן עליו שיוצאין ואוכלין בשדה ומים מזונין להן באגמים : דורסיאום • יונים שגדלים בצתים ונקראים דורסיאום על שם הורדום המלך שהיה מגדל מהן בארמונו : ד מחתכין את הדלועים • התלושים לפני הבהמה ואע"ג דתתמן לאו למאכל בהמה קיימי אלא לאדם : ואת הנבלה • שנתבלה היום ואע"ג דבין השמשות היתה עומדת לאדם ולא לבהמה : רבי יהודה אומר אם לא היתה נבלה מע"ש אסורה

על החמור • מ"ש הר"ב כשרואה הבהמה לעמוד נוטלו מעליה פי' קודם שתעמוד ללא תעשה הנחה כמ"ש הרמב"ם בפירושו • וכתב עוד דכשיגיע לפתח ביתו יטלנו מעליו כשהוא מהלך ויזרקנו לתוך ביתו כלאחר יד כדי שלא יהא מכניס מרשות הרצים

א חיי' סכ"ט
ב חיי' ט"ט
ג חיי' ט"ט
ד חיי' ט"ט
ה חיי' ט"ט
ו חיי' ט"ט
ז חיי' ט"ט
ח חיי' ט"ט
ט חיי' ט"ט
י חיי' ט"ט
יא חיי' ט"ט
יב חיי' ט"ט
יג חיי' ט"ט
יד חיי' ט"ט
טו חיי' ט"ט
טז חיי' ט"ט
יז חיי' ט"ט
יח חיי' ט"ט
יט חיי' ט"ט
כ חיי' ט"ט

לרה"י כדאיתא בש"ס • וכתבו התוספות דה"ה באיך תקנות שריד שיעשה כן כשיגיע לביתו : ב מתירין פקיעי עמיר • ל' הר"ב שאגדן וכן לשון רש"י ואגד אין בו קשר האסור להחזיר בשבת ואף על פי שצטור ס' שכ"ד לא דקדק וכתב שקושרין • ומילא ודאי תשמע בר"ל בקשר המותר להחזירו : ולא את החרובין • כתב הר"ן בש"ס דחרובין דקתני דומיא דשחת דריכא אף חרובין דריכין וי"ה אין מחתכין דמטרס באוכלא טרחין : ג אין אוכסין כו' • זה לשון פרמב"ם ספכ"א מה"ש אין מאכלין בהמה חיה ועוף כדרך שהוא מאכיל בחול שמה יצוא לידו כתישת קטניות או לידו לישת קמח וכיוצא בו : מלעיטין לשון הלעיטני נא (בראשית כ"ה)

הרמב"ם : ד מחתכין את הדלועים • פירוש הר"ב התלושים וכן פירש"י ומסיק בבית יוסף דהיינו התלושין מאתמול דמחזיר כיון דלא לקטו מצטור יום אקליהו מדעתיה ומודה ביה ר"ש וכתבו התוס' בפ"ק דחולין דף י"ד דקמשמע לן דמשוי אוכלא שרי ולא תני לה בהדי פקיעי עמיר ואיך משום דמילי דחתוך תני בהדי הדדי ע"כ • וכ"כ הרא"ש בפירקין • ולי נראה דאוצטריך למחני בהדי נבילה לאשמועינן דנבלה דומי' דלועין כו' כמו שכתבתי בסמוך בס"ד : ואת הנבלה • ה"ג מפרש בש"ס דנבלה דומיא דלועים מה דלועים דאשוי אף נבילה דאשוי והיכי משכחת לה בצטור פילי א"כ בגורייתא זוטרתא • פירש"י כלבים דקאמר בגורייתא זוטרי דכל נבלה קשה להם : לכלבים כתב הר"ב אף על גב דבין השמשות היתה עומדת לאדם ולא לבהמה • וכ"כ רש"י ותמיהה דהא אף לאדם לא קיימא בין השמשות לשחוט ומספק שבת • ומיהו בגמרא פסחים פרק מקום שנהגו ופ"ק דבילה קאמר גמרא מהך משנה דלר' יהודה מוכן לאדם לא הוי מוכן לבהמה ופירשו בתוספת דמוכן לאדם היינו שעומדת לאכול אדם ולא הקצוה שלא יהנה בה אדם אלא שאסורה מחמת איסור שבת

שבת והלכך אי לאו דאמדינן מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים
 הוי שרי ליתן לכלבים משום דלכלבים ראויה אפי' חיים כגון
 עופות וכיוצא בהן וצדקה ליתא מוקדה מחמת איסור ואמאי
 קאמר ר' יהודה אם לא נתבבלה כו' אלא משום דמוכן כו' כ"כ
 בפסחים דף י"ו וכן מצאנו בלשון
 הר"ב בדברי ר"י והוי יודע
 דאף על גב דליתון בהשגחה'
 פרק ג' דביצה כתב הר"ב וה"מ
 שהיה נמי כו' מאתמוול דעת'
 פילויה אין ללמוד מהתם להכא'
 דהתם גבי יום טוב דקיימא לן
 כרבי יהודה דמוקדה ביום טוב
 כמו שכתוב בס"ד ב"מנה ג'
 פ"ד ממשכת ביצה' הלכך צעין
 שתהא מוסוכת אצל שבת

מ קל"ו מ"ח
 דל"ט ע"ו

אמורה לפי שאינה מן המוכן : ה"מ פירין
 נדרים בשבת ונשאלין לדברים שהן
 לצורך השבת פוקקין את המאור וכדדדן
 את המטלית ואת המקוה ומעשה בימי
 אביו של רבי צדוק ובימי אבא שאול בן
 בטנית שפקקו את המאור בטפיה וקשרו
 את המקור בגמי לידע אם יש בניגית פות'
 טפחאם לאוי ומדבריהם

אמורה דכל מידי דתני לאיש לא מוקדא ליה לבהמה ואפילו
 חולה מערב שבת סובר שתתפרא ואין הלכה כרבי יהודה :
 ה"מ פירין בעל לאשתו ואב לבתו : ונשאלין לחכם :
 שהן לצורך השבת כגון שגדר שלא יוכל היוס ואנשאלין דוקא
 קאי דאלו בעל או אב מפר בין
 נדרים שהן לצורך השבת בין
 נדרים שאינן לצורך השבת כיון
 שאינו יכול להפר לא ביום שנתו
 בלבד ונדרים שהן לצורך השבת
 אפי' היה לו פנאי להשאל עליהם
 קודם השבת נשאלין עליהם
 בשבת : ושקקין את המאור
 החלון שוממו האורה נכנס
 סופמים אותו בלוח או בשאר כל
 דבר שרגילין לסתום בו :

דקיימל"ן כר"ש כמו שכתב הר"ב ספ"ג לא צעין מוסוכת הכי
 מוסק הבית יוסף אליבא דכל הפוסקים מלבד הטור שכתב
 צעירוש צבי תק"ח בהלכות יו"ט דאפי' לר' שמעון צעין
 שתהא מוסוכת ותמה עליו הבית יוסף צבי סכ"ד :
ה' ונשאלין לחכם : לפי שהגדר המותר ע"י חכם צריך
 תקרה על החרטה אם היא מעיקרא ועל
 הפתח אם פותחין בה הלכך תני גשאלין שהחכם שואל בהם
 וכו' ואלה הכל הפרה דלאשה הניחו כל' הכתוב (במדבר ל')
 הפר ישר שא"ל שאלה :

ופוקקים את המאור : כתב רש"י וכן הר"ר ניסים כרצון
 דאמרי שוקקין פקק החלון בפרקי"ז משה"ו :
 וכתבו התוספות שם דכלי נמי אף על גב דלא מצטיל ליה כמו
 פקק מכל מקום מצטיל יותר מסדין וכן הוא צ"ס דהתם
 ותמיהני על הרמב"ם דפרש דהכא כולי עלמא מודו משום
 דכלי לא מצטיל ליה ודברי הר"ב כרש"י שכתב שפוקקין
 בלוח או בשאר כל דבר ועיין מ"ש צ"ס ד' במשנה י"ב פרק בתרא
 דערובין : ומודדין את המטלית פירש הר"ב דשפוחה
 מג' על ג' לא מוטמאה ולא מוטמאה פי' אם היתה מתחלה
 שלש על שלש ונטמאת כשנפתחה טוב אינה מוטמאה כדתנן
 במשנה ח' פרק כ"ו דכלים :

ומודדין את המטלית כגון אם היתה עטויה ונגעה בטהרות
 מודדין אותה אם יש בה ג' אלצעים על ג' אלצעים לידע אם
 נטמאה הטהרות אם לאו דמטלית פחותה מג' על ג' אינו לא
 מוטמאה ולא מוטמאה : ואת המקוה לידע אם יש בה אמה
 על אמה ברום שלשה אמות שאלו מדידות של מזה הן לפיכך
 מותר למדוד אותן בשבת : שפקקו את המאור את החלון
 וקריו מאור שממנו האורה נכנסת : בטפחאם פך של חרס :
 וקדה כלי חרס : בגימ' להכי נקט גמי שראוי ליואלכל
 בהמה ולא מצטיל ליה להיות קשר של קיימא : לידע אם יש
 בגיגית פותח טפח כמין שביל קטן היה בשני בתים שלא
 היה מוקרה אלא שגיגית מונחת על גבו והיו חלונות פתוחים
 מן הבתים אל השביל והיו חוששין שמא ימות מת בבית אחד
 ותהא הטומאה בא מן החלון אל השביל ומן השביל אל הבית
 האחר דרך החלון הפתוח לפיכך פקקו את החלון הפתוח לבית
 שהטומאה בתוכו בטפחאם של חרס וגבו לגד השביל וכלי חרס
 אינו מוטמאה נגבו וחוקן כי חששו שמא אין בסדק הביגית פותח
 טפחאם ומצאת הביגית

לידע אם יש בגיגית פותח טפח פירש הר"ב ואין שם אהל כו' הטומאה יוצאת מן השביל דרך הסדק וכו' : ונ"ל
 שבשני נדי הסדק לא היה בחוץ שום אחד מהן טפח דאי לאו הכי אכת' יש אהל טפח המביא הטומאה לבית
 שני ולהרמב"ם פירוש אחר שפרש ששני בתים סמוכים היו ובכפתל המפרדת היה חלון ובאותו חלון גיגית כירוש
 שמשית רוצה לומר זכוכית שעושין בזמנינו בכל החלונות והיתה שצירה בשמשית זה וקשרו כו' לידע אם יש פותח טפח
 ומביא הטומאה לבית השני ובפקיקה לא הזכיר למאי עבדי ואפשר דמעשה צפני עצמו הוא ואפשר נמי כפירוש
 הר"ב

הגיבית מאהלת על השביל והטומאה באה דרך השביל מביט
 זה לבית זה אחר כך הוצרכו לשתוח החלון ליעול אותו עפ"י
 הפקוק בחלון וכו' לידע אם יש באותו סדק של גיבית פותח
 טפח ואין שם אהל באותו שביל להביא את הטומאה שהטומאה
 יוצאה מן השביל דרך סדק
 שבגיבית כלפי מעלה * או אין
 בסדק של גיבית פותח טפח *
 וגמאלת השביל באהל ומביאה
 את הטומאה מבית לבית ומדרו
 מקדה של חרס וקשרוה בגמי
 והושיטוה כלפי מעלה * לראות אם היה בסדק הגיבית פותח
 טפח אם לאו * ומדבריהם לידנו שפוקקין וקוסרין
 ומודקין * בשבת * ובלבד שלא יהיה קשר של קיימא * והמידה
 תהיה של מצוה * או להתלמד על דבר הוראה :

סליק מסכת שבת

ומדבריהם לטבנו שפוקקין ומודקין
וקושרין בשבת:

ושלמה מסכת שבת.

הר"ב שמתחלה פקקו * ואח"כ הוצרכו לאותו פקק וגעלו
 ומודקו וכו' ועיין עוד לקמן מזה :
 ומודקין זה שכתב הר"ב והמידה תהיה של מצוה כו'
 בש"ס * וכתבו התוספות דבפקיקה לא בעינן של
 מצוה * כלומר דשל מצוה לא
 מעלה ולא מוריד בפקיקה *
 דדוקא מדידה שאינה איסור *
 כל כך אלא משום דהוי כעובדא
 דחול מהני של מצוה * אבל
 פקיקה דמשום תוספות אהל
 דדחי לבנין * ליכא למשרי משום מצוה * כך נראה דבריהם
 פס"ס כל הכלים ומה"ט בקשירה נמי לא בעינן דמצוה * כן
 נראה לכאורה לדעת התוספות ומדברי הר"ב שלא התנה
 דמצוה אלא במדידה לחוד * ואין נראה כן ממשנה י"ג פרק
 פתרא דעירובין * ובפירוש הרמב"ם התנה כמו כן בקשירה
 שתהא של מצוה * וכן בחיבורו פרק עשירי * וכ"כ הטור בסו'
 סי"ז * ולפי זה קשיא מ"ש פקיקה שלא התנה בו שיהא של מצוה
 לא בפירושו ולא בחיבורו פכ"ב * גם הטור בסיומן סי"ג ובש"ס לא אהמר בהדיא שתהא של מצוה אלא במדידה * והתוספות שכתבו
 לפקיקה דלא בעינן * היינו לתרץ אמאי לא דחי הכס בסוף פרק כל הכלים * דפקיקה דמצוה שאני * אבל לעולם י"ל דסבירא
 ליה דקשירה נמי בעינן דמצוה כדאיתא בהדיא במשנה י"ג בפרק בתרא דעירובין וזריך טעם לחלק בין קשירה לפקיקה ואפשר
 לומר דקשירה אף על גב דאינו של קיימא * מכל מקום למראית עין אינו ניכר כל כך בין של קיימא לאינו של קיימא * ולפיכך
 מצריכין להיות דוקא דמצוה אבל פקיקה שניכר לכל שאינו תוספת בנין ממש * אין צריך שתהא לשם מצוה * ומכל מקום הואיל ויש
 בו דך חש איסור דאורייתא בתוספת בנין משום הכי לא מעלה נמי לגביה אי הוה דמצוה * כמו שכתבו התוספות * כללו של דבר
 מדידה שאינה אלא כעובדא דחול שייך גבה לומר הואיל ושל מצוה הוא שרי : ופקיקה שיש בה משום בנין * לא שייך לומר
 גבה דמשום מצוה נתייר * אלא שאם נתייר יש להתיר אף בלא מצוה * וקשירה דלא ניכר בו בין של קיימא לאינו של קיימא
 ואיכא למראית עין מלאכה דאורייתא לא התירוה אלא דוקא במצוה * ולהרמב"ם יש לי עוד טעם אחר דמזריך מצוה
 בקשירה כמו במדידה והיינו משום דלהרמב"ם בפירוש המשנה נראה דהך דקתני שפקקו את המאור אינו ענין כלל לטומאה
 המת אלא שני מצעיות היו האחד שפקקו את המאור * והב' שקשרו ומדדו ואלו השנים קשירה ומדידה היו מפני המת שיהיה
 בבית אחד שלא יטמא בית שני הסמוך לו שהרי הוא לא ביאר הפקיקה בזה המעשה ומעשה דבש"ס קאמר מדידה דוקא דמצוה
 סבירא ליה להרמב"ם והטור דה"ה קשירה דהוה גבי המדידה מה שאין כן הפקיקה * דלא הוי גבה אלא עובדא אחרינא אלא
 בש"ס נראה דפקקו המאור הוה גם כן בזה המעשה ענמו דקאמר וגיבית סדוקה כו' ופקקו כו' ואולי גירסא אחרת היתה לו בש"ס *
 ועיין מה שכתבתי במשנה ב' פרק י"ח דכלים :

סליק מסכת שבת

פרק א מבי פיר' הר' ר' יונתן הכהן שהוא משלשון
 מבוא העיר (שופטים א) ע"כ ומ"ש
 הר"ב ומן התורה שרי לטלטולי ביה כלומר כדון הכרמלים
 שהזכיר רבי"א דשבת אכל לא שיהיה דינו כרשות היחיד
 גמור לחייב הזורק מרשות הרבים
 לחיוב וכמ"ש במשנה דלקמן
 דאפילו הוכשר בקורה לא היו
 כרשות היחיד גמורה ומ"ש
 הר"ב ורצון הוא דגזור וכו' וכן
 פירש' וכן לשון הרמב"ם בפרק
 י"ז מה"ש ומד"ם היא הרוח
 הרביעית וכן לשון הטור סימן
 סס"ג ועיין במשנה דלקמן
 דפי' דהל"מ היא ועיין מה"ש
 סס"ד: והרחב מעשר
 ימעט דהוי כפרצה ולא יועיל
 בה הכירא דקורה ולר' יהודה

מ טהור
 פ"ז ח"ט טור
 ס"ע ח"ט סי'
 סס"ג ס"ז
 ב י"א: כ"ז שנת
 ק"י

מסכת עירובין

פרק א מבי שהוא גבוה למעלה
 מעשרים אמה ימעט
 ר' יהודה אומר אינו צריך והרחב מעשר
 אמות ימעט ואם יש לו צורת הפתח אף
 על פי שהוא רחב מעשר אמות אין צריך
 למעט: **ב** ההכשר מבי"ב ש"אומרים
 לחי וקורה וב"ה אומרים לחי או קורה
 רבי

שאינו רחב ששערה אמה אע"פ
 שהוא פתוח ומשני ראשו לר"ה ל"י
 נמי רחב ששה עשר אמה ואינו מופלש אלא ראשו אחד בתוך
 לר"ה וראשו אחד סמוך ומן התורה שרי לטלטולי ביה בלא
 שום תקון ורצון הוא דגזור עליה
 דלמא אחי לטלטולה ברשות
 הרבים גמור וש"ייה בתקנתא
 דלחי או קורה דתהוי ליה הכירא
 ואם הגיח את הקורה למעלה
 מעשרים אמה ימעט כלומר
 יספיל את הקורה עד שתהיה
 למטה מעשרים דלמעלה מעשרי
 לא שלטה בו עינא ואם יש בקורה
 זו [אמלתרא] פירש גיורים
 ופתוחים אפי' למעלה מעשרים
 אמה א"צ למעט שע"י אותם
 הגיורים שלטא בה עינא: ר"י

אומר א"צ דשעמא דקורה לאו משום הכירא אלא משום
 מחילה דאמרינן פי תקרה יורד וסותם וכיון שכן הוא מה לי
 בתוך עשרים מה לי למעלה מעשרים ואין הלכה כר"י הרחב
 מעשר אמות ימעט דטפי מעשר אמות לא מקרי פתח אלא
 שרצה ואין פתח בעיני הלכך ימעט רחב כניסתו ויעמידנו על
 עשר או על פחות ואם יש לו צורת הפתח בכל מקום שאמרו
 חכמים צורת פתח הוא אפי' קנה מכאן וקנה מכאן גבוהים
 עשרה טפחים או יותר וקנה על גביהן ואף ע"פ שאינו נוגע בהן
 ואף ע"פ שגובה מהן יותר משלשה טפחים וכל האמות השניות
 במשנה זו ובכל ערובין וסוכה ובלאים הם אמה בת ששה טפחים
 וכל טפח ארבע אצבעות בגודל אלא שצמיים צריך למדוד
 בטפח עכ"ל כלומר שלא ישים ריחב באצבעות הגודל בין זו לזו
 אלא יהיו מצומצמות ומוגעות זו בזו ופעמים צריך ליתן ריחב
 בין גודל לגודל שלא יהיו נוגעים זה בזה והוה הנקרא טפח שוחק
 כיצד בזמן שהמדירה בטפח עכ"ל היא לחומרה כגון מבוי שהוא
 גבוה מעשרים אמה ימעט וסכה שהיא גבוה מעשרים אמה
 פסול'מודד' בטפח עכ"ל ובזמן שהמדיר' בטפח שוחק היא לחומר'
 כגון מבוי אין גבוה פחות מעשרה טפחים סכה אין גבוה פחות
 מעשרה טפחים מודדין בטפח שוחק וכן לעולם: **ב** הכשר
 מבוי הכנתו והזמנתו של מבוי לטלטל בתוכו ע"י שתופי
 מבואות: **ב** ש"אומרים לחי וקורה שטיהן צריך וסבירא להו
 מן התורה ד' מחיצות שלימות בעינן ואתאי הלכה למשה מסיני
 ואוקומתא לרביעית אלהי וקורה: וב"ה אומרים או לחי או
 למטה מסיני להוסיף הרביעית או בלחי משהו או בקורה להיכר מחילה
 רביעית פתוחה לר"ה וארכו יותר על רחבו דחי ארכו כרחבו הוי כחצר שנפרצה
 פתוחה לר"ה וצריך פס ארבעה ומשהו או שני
 פתחין של כל שהן וכן חצר שנפרצה לר"ה וארכה יותר על רחבה כדונה כמאפי
 ונתרת בלחי או קורה ומבוי שהוכשר בלחי חלוק
 ממבוי שהוכשר בקורה דאלו מבוי שהוכשר בלחי הוי כאלו יש לו ארבע
 מחיצות והזורק מרשות הרבים לתוכו חייב ומבוי שהוכשר
 בקורה אע"פ שמוטר לטלטל בתוכו ע"י שתוף לא הוי כרשות היחיד
 גמורה והזורק מרשות הרבים לתוכו פטור דקיימא לן קורה
 משום הכירא ולחי משום מחילה:

דקורה משום מחילה אינו צריך למעט כדאיתאן בבב"תא
 הר' יונתן: אף על פי שהוא רחב מעשר כו' כתב הרמב"ם
 ואפי' היה גבוה יותר מעשרים אמה ועיין משנה ו'
ב הכשר פירש הר"ב הכנתו והזמנתו וחברו במשנה ב'
 פ"ק דב"ק: ובית הלל אומרים לחי או קורה
 פי' הר"ב דאתאי הל"מ כו' ולעיל דרצון גזור כו' הואיל
 ואין הדבר מפורש בתורה אף על פי שמקובל מסיני והוא דבר
 תורה להעטיש עליו במיתה ועונשים מקרי ד"ם כמ"ש כ"מ
 בפחלת הלכות אישות והביא ראיה לדבריו ומהם
 במשנה ג' פרק בתרא דסנהדרין וכן בכל מקום אפי'
 שאמרו ז"ל בפי' דאורייתא הוא כ"כ הרמב"ם בספר המצות
 שלו שורש ב' וכן ראיתי שהשיב בתשובה ועוד כתב כן
 בפי' משנה י"ב פרק י"ז דכלים וכתבתיו במשנה ג' פ"ז
 דאבלות ועיין משנה ד' פ"ד דתענית [ובפרקין] דף ד'
 ובפ"ק דסוכה הוא דאמרינן שיעורין חליטין ומחליטין הל"מ
 וקאי מחליטין אשיעור גובה מחילה שתיבה עשרה והיינו לרבי
 יהודה דישנה ו' פרק י"ז דכלים אכל לר"מ שם דהלכה כמותו
 מוקי תם לגוד ולבדוד ודוסן עקומה וכן הוכיח הרמב"ם
 הל"מ לענין גוד ולבדוד דמשנה ט' ו' דפירקין בפרק ט"ז מה"ש
 אכל לענין מטין המחיצות הזכיר מד"ם
 בפי"ז

רבי אליעזר אומר לחיים כר"ס ס' לזכור לחי מחאן ומכאן
ואין הלכה כר"א אחר תלמיד אחד הוא ר"ת : שהוא פחות
מד' אמות רוח פתחו : אחר ר"ע על זה ועל זה נחלקו
ותק נמי הכי קאמר דלא מפליג בין רחב לקצר ומפרש בש"ס

דאיכא ביניהו מבוי שיש ברוחב
פתחו פחות מד' טפחים דמד
מיניהו סבר אין צריך לא לחי ולא
קורה ואידך סבר צריך לחי או
קורה ולא הוצרך מתוך דבריהם
כי מיניהו סבר צריך וחי מיניהו
סבר א"ל : ג רחבה כדי לקבל
אריה טפחה ראוייה לבנו עליה
בנין לקביעות : והאריה חזי לבני
של שלשה טפחים : נמצא אריה
טפח ומחצה רוחב : דיה לקורה
ברוחב טפח הכי קאמר כיון
שהקורה רחבה טפח אוחו חזי
טפח הנותר שהאריה רחב
טפח ומחצה יכול למרח בטפח
אנבש מחאן ואנבש מחאן וע"י
כן תהיה רחבה לקבל אריה וכן
מפרש לה בש"ס : ד בריאה
לקבל אריה חוקה לסנול כובד
האריה שלא תשבר צנן הלכה :
ה היתה של קש ושל קנים כו'
ריבודה קאמר לה ולית הלכתא
לותיה : עקומה שאין אריה
יכול לנוח עליה וכן עגולה אין

אריה נח בה : אם יש בה ציפה
העגולה להכשיר : כל שיש בה ציפה שלשה טפחים שזריכה חוט
שלשה טפחים להקיפה סביב בידוע שיש בה רוחב טפח אם
תחלק שכן מיניו בים שעשה שלמה (ר"ה ב"ר) עשר באמה
משפתו אל שפתו עגול סביב וקו שלשים באמה יסוב אוחו
סביב אלמא לכל אמה רוחב בעגול איכא שלשה אמות איקף :

וכן כזה אפי"ה כשר ועקומה מפ' בש"ס עקמימותה מן לחבוי ואלו ינטל עקמימותה יש בין זה לזה שלשה טפחים אפי"ה
אמרינן רואין כאלו היא פשוטה וכולה תוך המבוי עומדת ולא חיישינן דילמא אחי לאחשוכי אבתרה ועגולה משום סיפא כל שיש
בהיקפו איצטריך ליה וכולה מתניתין זו רבי יהודה קתני לה כ"כ הר"ר יונתן הכהן אבל הרמב"ם והרא"ש והטור כתבו דבהא
דעקומה ועגולה מודו רבנן דאמרינן רואין וככ"ע אחי"ה אלא דנריך שאלו ינטל עקמימותה שלא יהא בין זה לזה ג"ט :
כל שיש בהיקפו ג"ט והר"ב העתיק אס' יש בהקפיה וכן הגירסא בסדר המשנה שזירושלמי וחשבון הזה משמע בש"ס שהוא
מלומד וכתבו תוספת דקשיא דאין החשבון מדוקדק לפי חבתי המדות והרמב"ם כתב שכל שיש אמה באלכסון שלה יש
בהיקפא ג"א ושביעית בקרוב ולפי שזה לא יושג לעולם אלא בקרוב לקחו הם החשבון הגדול ואמרו שיש בהיקפו כו' ע"כ ואפי"ה
שעל פי החשבון הזה כל שיש בהיקפו ג"ט לא יגיע אלכסונו לטפח שמפני שהביעית החסר בהיקף יחסר האלכסון שליש שבישש
בקרוב וא"כ הוי לקולא וכה"ג מקשה בש"ס פ"ק דסוכה דף ח' אומר דאמר' לא דק לחומר לקולא מי אמרי' כבר כתב העציד
לא דקדקו בשל דבריהם והקטבו ע"כ ועיין במשנה ופי"ב דהלתוס :

כפי"ו כמ"ש לעיל ועיין ספ"ט דעמ' שלישיה דמדאורייתא בב'
תמימות הוא רשות היחיד :

לא נחלקו בית שמאי ובית הלל כו' אומר ר"ע על זה ועל זה
נחלקו וכתבו תוספת בריש דף י"ג אדרבי עקיב' דלא

שייך לאקשווי טעמא דבי שמאי
אחא לאשמועינן דכיון דח"ק
אמר לא נחלקו בדין הוא שיש
להשיב ולומר נחלקו ע"כ ותמיהני
דאם כן תהדר הקושיא על הח"ק
טעמא דב"ש אחא לאשמועינן
ונריך לעיין : גברי לקבל
אריה לארכו בש"ס הגירסא
לרשב"ו וכן גירסא רש"י ובספר
ר"ף וכן בפ"ב דסוכה דף כ"ב
והכי מסתבר דכיון דהאריה
חזי לבנה והלבנה מרובעת כמ"ש
הרמב"ם בפירושו וכן בחבורו
פרק י"ז הלבנה שלשה טפחים על
שלשה טפחים ע"כ ומצא האריה
שהיא המחצה לא פוחתה מן
האורך אבל פוחתה מן הרוחב
בלבד ומיהו בכל המטות
הגירסא לארכו וכן העתיקה
בכ"מ פרק הנזכר גם בד"י ס'
שס"ג ואפשר דגירסא זו
קאמר דשיעור לבנה שלש טפחים
ברוחב טפח ומחצה וכשנחלקה
נמצא האריה טפח ומחצה על

א"ת : כ"ב
א"י פ"ו ס"ב
ב"ת טו"פ
ג"ס ט' ש"ג
ט"ז
כ"ג
כ"ד
כ"ה
כ"ו

ר'איעזר אומר לחיין משום ר' ישמעאל
אמר תלמיד אחד לפני ר"ע לא נחלק
בית שמאי ובית הלל על מבי שהוא
פחות מארבע אמות שהוא ניתר או בלחי
או בקורה על מה נחלקו על דתב מארבע
אמות ועד עשר שביית שמאי אומרים לחי
וקורה וב"ה אומרים או לחי או קורה
אמר ר"ע על זה ועל זה נחלקו : ג הקורה
שאמרו רחבה כדי לקבל אריה ואריה חזי
לבנה של שלש טפחים ריה לקורה שתהא
רחבה טפח כדי לקבל אריה לארכו : ד
רחבה כדי לקבל אריה ובריאה כדי לקבל
אריה יהודה אומר רחבה אפי"ה שאין
פריאה : ד היתה של קש ושל קנים רואין
אותה כאלו היא של מתכת עקומה רואין
אותה כאלו היא פשוטה עגולה רואין
אותה כאלו היא מרובעת כל שיש בהקיפ
שלשה טפחים יש בו רוחב טפח :

ו לחיין

טפח ומחצה אבל לפי זה היה יכול לקצר ולומר לקבל אריה
ולא לזכור לארכו הואיל והאריה מרובעת ושהי בין באורך בין
ברוחב ועוד דאם כן יוכל לקבל לבינה ברחבו ה"מ לחתני
ועיין בריש מסכת ב"ב בשיעור לבנה ואריה ובפי' הרמב"ם
כדי לקבל אריה לארכו ר"ל חפי' אין לרחבה אלא טפח אפשר
שיתקיים עליה אריה [בטיט] שיהיה על אורך הקורה ע"כ :
ה היתה של קש וכו' כתב הר"ב ר"י קא"ל ו מפרש בש"ס
דבא להוסיף שאפי"ה שהוא ממוין שאינה בריא לקבל

וכן כזה אפי"ה כשר ועקומה מפ' בש"ס עקמימותה מן לחבוי ואלו ינטל עקמימותה יש בין זה לזה שלשה טפחים אפי"ה
אמרינן רואין כאלו היא פשוטה וכולה תוך המבוי עומדת ולא חיישינן דילמא אחי לאחשוכי אבתרה ועגולה משום סיפא כל שיש
בהיקפו איצטריך ליה וכולה מתניתין זו רבי יהודה קתני לה כ"כ הר"ר יונתן הכהן אבל הרמב"ם והרא"ש והטור כתבו דבהא
דעקומה ועגולה מודו רבנן דאמרינן רואין וככ"ע אחי"ה אלא דנריך שאלו ינטל עקמימותה שלא יהא בין זה לזה ג"ט :
כל שיש בהיקפו ג"ט והר"ב העתיק אס' יש בהקפיה וכן הגירסא בסדר המשנה שזירושלמי וחשבון הזה משמע בש"ס שהוא
מלומד וכתבו תוספת דקשיא דאין החשבון מדוקדק לפי חבתי המדות והרמב"ם כתב שכל שיש אמה באלכסון שלה יש
בהיקפא ג"א ושביעית בקרוב ולפי שזה לא יושג לעולם אלא בקרוב לקחו הם החשבון הגדול ואמרו שיש בהיקפו כו' ע"כ ואפי"ה
שעל פי החשבון הזה כל שיש בהיקפו ג"ט לא יגיע אלכסונו לטפח שמפני שהביעית החסר בהיקף יחסר האלכסון שליש שבישש
בקרוב וא"כ הוי לקולא וכה"ג מקשה בש"ס פ"ק דסוכה דף ח' אומר דאמר' לא דק לחומר לקולא מי אמרי' כבר כתב העציד
לא דקדקו בשל דבריהם והקטבו ע"כ ועיין במשנה ופי"ב דהלתוס :

ו גט 9 ו גכא

ו גבהן עשרה טפחים פי' הר"ב שיעור גובה המבוי שיש מ"ש לעיל במשנה ב' בס"ד וכן בר"פ דלקחן וכתב הר"ר יונתן וה"ה בקורה שריך שלא תהיה למע' מעשר' ולא תהי בקורה דסמוך על משנה זו של לחי ששיעורו עשרה כשיעור מבוי ע"כ ור"ש הר"ב

לחיים שאמרו גובה עשרה טפחים ורחבן ועוביין כל שהוא רבי יוסי אומר רחבן ג' טפחים ז' בכל עושיין לחיין . אפי' בדבר שיש בו רוח חיים ור' יוסי אומר ומטמא משום גולל . ורבי מאיר מטהר וכותבין עליו גיטוי גשים . ור' יוסי הגלילי פוסל : **ח** שירא שתנתה בכקעה . והקיפיה בכלי בהמה . מטלטלין בתוכה . ובלבד שיהא גדר גבוה עשרה טפחים ולא יהו פרצות יתרות על הבניין . כל פירצה שהיא כעשר אמות מותרת מפני שהיא כפתח . יתר מכאן אסור : **ט** מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה ובלבד שלא יהא בין חבל לחבירו

ואפילו היה המבוי גבוה הרבה כבר כתבתי כן לעיל משנה א' בשם הרמב"ם : רבי יוסי אומר רחבן ג' פי' הר"ב דבעי דבר חסו : במחיצה ור"ל הר"ר יונתן י"ל דדעתיה דרבי יוסי דבעי דב' חסו במחיצה שאפילו יפליגני מן הכותל בשלשה דלא ליח' חירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ולבטליה כדאשכחן במדה חתולעית של ג' מדות במחיצות כלאים כל שהוא שלשה כריך שלא יהא בין זה לזה במלואו ואוקמינן לה במלואו נכנס ויוצא ומסוס הכי מחמיר ר"י ואפי' בסומכו לגמרי ככותל בעי ג"ס ברחבו עכ"ל ובפ"ד בתוספתא דכלאים

איתא והובאה בש"ס בפירקין דף ט"ז ע"א : **ז אפילו בדבר שיש בו רוח חיים** ולא חיישינן שמא תמות דמיתה לא שכיחא (ועיין מ"ש במשנה ב' פרק ט' דנדרים) ולשמא תברח כמי ליכא למיחש דבקשורה עיירי ולשמא תרצן תחמיה וליכ' מחיצה עשרה נמי ליכ' למיחש דמיירי דמתח' באשלי מלעיל כלומר שקשור בחבלים לכותלי המבוי בידמות שיוצאות מן הכתלים או מן התקרה ואינה יכולה לרצון תחמיה והכי מפרשינן בסוכה עכ"ל הר"ר יונתן : רבי יוסי אומר פי' הר"ב דחיישינן שמא תמות ותיכוך סוכה דף כ"ד : רבי מאיר מטהר פי' הר"ב דספר כל מחיצה כו' וקשה דלפלוג נמי ברישא ובש"ס ור"י ורבי יונתן איתא ברישא ר"מ אסור . וכן הוא בסדר המשנה שבירושלמי ברישא ורבי מאיר אסור : **זכותבין עליו גיטוי גשים** מ"ש הר"ב ואם כתב לה גט בקרן וכו' לא מגרש ביה כיון נשנריך קצינה כדמפרש במשנה ג' פרק ב' דגיטין דכתב וכתב ונתן מי שאינו מחוסר וכו' : **ח שירא** תרגום ארחת ישמעאלים שירת ערבאי . רמב"ם : **והקיפיה** מ"ש בכלי בהמה . כגון מרדעות ואוכפין של בהמה והיא מחיצה שהרבה ממנה פרוץ כגון החלל שבין אוכף לאוכף אפי"כ הוי מחיצה ומותר לטלטל בכל הבקעה שהיתה מתחלה כרמלית שהרי עכשו היא מוקפת לדירה . הר"ר יונתן : גבוה עשרה טפחים . מהטעם שכתבו חכמים בסוכה רפ"ק כח"ש שם עכ"כ התוספות שם סוף דף ק"ד דהא דבעינן בשבת מחיצה גבוה עשרה מהחם וליפין :

טפחים : ור' יוסי אומר רחבן שלשה דבעי דבר חשוב במחיצה ואין הלכה כר"י : ז רבי יוסי אומר דחיישינן שמא תמות ולא הוי גבוהה עשרה ולא יתיב אדעשיה וממין עלה : ומוטא משוס גולל . אם עשאן גולל לקבר ממוא לעולם אם נגע בו אדם וכלים כהאל המת אפי' מיטל משס דכתב (במדבר יט) וכל אשר יגע על פני השדה ודרשינן לרבות גולל ודופק גולל הוא כסוי הקבר : ור"מ מטהר . טעמא דר"מ משוס דקסבר כל מחיצה העומדת ברוח חיים אינה מחיצה ואינה הלכה : ור"י הגלילי פוסל . דכתב (דברים כד) וכתב לה ספר מה ספר אין ברוח חיים אף כל שאין בו רוח חיים ורבנן אי כתיב וכתב לה בספר כדאיתא השתא דכתב וכתב לה ספר לספור דברים הוא דאיתא והלכה כה"ק [ואם] כתב לה גט בקרן של פרה ונתן לה את הפרה דהשתא אינו צריך קצינה לאחר שנכתב כשר חבל אם לא נתן לה את הפרה אלא את הקרן כיון שצריך קצינה לא מגרש ביה : **ח** ולא יהיו פרצות יתרות על הבנין ואפי' הן פרצות קטנות פחותות מעשר אם הפרוץ מרובה על העומד אינה מחיצה ואף כנגד העומד אסור : כל פרצה שהיא כעשר אמות יותרת ובלבד שהיא העומד רב עליה אי נמי פרוץ כעומד הוי מחיצה ואף כנגד הפרוץ מותר : יתר מכאן אסור . אפי' הפרצה אחת יותר מעשר אוסרת כל הדיקף ואפי' העומד מרובה דלא עבדי אנשי פתח יותר מעשר והוי פרצה ודוקא דאין לה צורת פתח אבל אית לה צורת פתח אפי' יותר מעשר הוי פתח : **ט** מקיפין ג' חבלים . אשירא שנתה בכקעה קאי : זה למעלה מזה ע"ג יתרות סביב מן החבל התחתון לקרקע פחות מג' והרי כלאו כלו עומד דכל פחות יג' כלבוד דמי וממנו לאחזעי פחות משלשה הרי עומד ששה טפחים פחות שני משהויין בשני האוירין ומחמצעי לעליון פחות משלשה

איתא והובאה בש"ס בפירקין דף ט"ז ע"א : **ז אפילו בדבר שיש בו רוח חיים** ולא חיישינן שמא תמות דמיתה לא שכיחא (ועיין מ"ש במשנה ב' פרק ט' דנדרים) ולשמא תברח כמי ליכא למיחש דבקשורה עיירי ולשמא תרצן תחמיה וליכ' מחיצה עשרה נמי ליכ' למיחש דמיירי דמתח' באשלי מלעיל כלומר שקשור בחבלים לכותלי המבוי בידמות שיוצאות מן הכתלים או מן התקרה ואינה יכולה לרצון תחמיה והכי מפרשינן בסוכה עכ"ל הר"ר יונתן : רבי יוסי אומר פי' הר"ב דחיישינן שמא תמות ותיכוך סוכה דף כ"ד : רבי מאיר מטהר פי' הר"ב דספר כל מחיצה כו' וקשה דלפלוג נמי ברישא ובש"ס ור"י ורבי יונתן איתא ברישא ר"מ אסור . וכן הוא בסדר המשנה שבירושלמי ברישא ורבי מאיר אסור : **זכותבין עליו גיטוי גשים** מ"ש הר"ב ואם כתב לה גט בקרן וכו' לא מגרש ביה כיון נשנריך קצינה כדמפרש במשנה ג' פרק ב' דגיטין דכתב וכתב ונתן מי שאינו מחוסר וכו' : **ח שירא** תרגום ארחת ישמעאלים שירת ערבאי . רמב"ם : **והקיפיה** מ"ש בכלי בהמה . כגון מרדעות ואוכפין של בהמה והיא מחיצה שהרבה ממנה פרוץ כגון החלל שבין אוכף לאוכף אפי"כ הוי מחיצה ומותר לטלטל בכל הבקעה שהיתה מתחלה כרמלית שהרי עכשו היא מוקפת לדירה . הר"ר יונתן : גבוה עשרה טפחים . מהטעם שכתבו חכמים בסוכה רפ"ק כח"ש שם עכ"כ התוספות שם סוף דף ק"ד דהא דבעינן בשבת מחיצה גבוה עשרה מהחם וליפין :

ט מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה ובלבד שלא יהא בין חבל לחבירו

איתא והובאה בש"ס בפירקין דף ט"ז ע"א : **ז אפילו בדבר שיש בו רוח חיים** ולא חיישינן שמא תמות דמיתה לא שכיחא (ועיין מ"ש במשנה ב' פרק ט' דנדרים) ולשמא תברח כמי ליכא למיחש דבקשורה עיירי ולשמא תרצן תחמיה וליכ' מחיצה עשרה נמי ליכ' למיחש דמיירי דמתח' באשלי מלעיל כלומר שקשור בחבלים לכותלי המבוי בידמות שיוצאות מן הכתלים או מן התקרה ואינה יכולה לרצון תחמיה והכי מפרשינן בסוכה עכ"ל הר"ר יונתן : רבי יוסי אומר פי' הר"ב דחיישינן שמא תמות ותיכוך סוכה דף כ"ד : רבי מאיר מטהר פי' הר"ב דספר כל מחיצה כו' וקשה דלפלוג נמי ברישא ובש"ס ור"י ורבי יונתן איתא ברישא ר"מ אסור . וכן הוא בסדר המשנה שבירושלמי ברישא ורבי מאיר אסור : **זכותבין עליו גיטוי גשים** מ"ש הר"ב ואם כתב לה גט בקרן וכו' לא מגרש ביה כיון נשנריך קצינה כדמפרש במשנה ג' פרק ב' דגיטין דכתב וכתב ונתן מי שאינו מחוסר וכו' : **ח שירא** תרגום ארחת ישמעאלים שירת ערבאי . רמב"ם : **והקיפיה** מ"ש בכלי בהמה . כגון מרדעות ואוכפין של בהמה והיא מחיצה שהרבה ממנה פרוץ כגון החלל שבין אוכף לאוכף אפי"כ הוי מחיצה ומותר לטלטל בכל הבקעה שהיתה מתחלה כרמלית שהרי עכשו היא מוקפת לדירה . הר"ר יונתן : גבוה עשרה טפחים . מהטעם שכתבו חכמים בסוכה רפ"ק כח"ש שם עכ"כ התוספות שם סוף דף ק"ד דהא דבעינן בשבת מחיצה גבוה עשרה מהחם וליפין :

משלשה הרי תשעה טפחים עמוד בשלשה האוירין פחות שלשה
משהוין : שעור עובי החבלים יותר על טפח . שלשה משהוין
כדי שיהא בין הכל עשרה טפחים : ו מקיפים בקנים יגעוים
ועומדים וזו היא מחיצת שתי חבלים של חבלים הויה מחיצה של

ערב : בשירא דברו . סיקלו אלן
שארין לריכס אלא או שתי כגון
קנים או ערב כגון חבלים אכל
ליחיד לא הקלו אלא עד שיכיה
בה שתי וערב ושלש בני אדם הרי
הן כשירא : כל מחיצה שאינה של
שתי ושל ערב כו' רבי יוסי ב"ר
יהודה פליג עליה דאבוב וקאמר
אפי' לשירא צעי שתי וערב :
א' נשני דברים . או שתי או ערב
ואיכא בין רבנן קמאי לרבנן
בתראי דרבנן קמאי לא שרו
ליחיד אלא דזאיא דשירא בדרך
הואיל ואיני יכול לעשות מחיצה
ראויה ולא ביטוב ורבנן בתראי
אמרי אחד משני דברי' בין ליחיד
בין לרבים בין בדרך בין ביטוב
והלכתא כותיהו אלא שאדם אחד
או שנים ששבתו במדבר אין
יכולים לעשות מחיצה גדולה
יותר מבית סאסיס שהוא מאה
אמה אורך על חמשי' רוחב כח'
המשכן ושלשה בני אדם או יותר

הן שירא ויכולים לעשות מחיצה גדולה ואפי' כמה מילין כפי
מה שצריך להם ולכלי תשמישם ולבהמתם ובלבד שלא יאחר
מקום פנוי כמוך המחיצה יותר מבית סאסיס : פטרו במחנה .
ליוצאים למלחמה ואפי' למלחמת הרשות : מביאין ענים ואין
מושבים משום גזל ואפילו כרתו אותם בעליהם ועשאום
חבילות ופטורים מרחיצת ידים . שלפני הסעודה אכל במים
שלאחר הסעודה חייבים הואיל ונתקנו מחמת הסכנה של מלח
סדומית המסמא את העינים חמירא סנהא מאסורא :
ומדמאי שאין לריכין להפריש תרומת מעשר של דמאי כגוןאם

אשירא קאי וטעמא הפרש במשנה דלקמן :
ובדמאי גמרא דתנן בפ"ג דדמאי' אאכילין את העני'
דמאי ואת האכסניא דמאי ופי' הר"ב שם דאם
לנו חייבין לתקן וכתבתי שם דאיכא בירושלמי דמוקי הכי .

והקשה שם הר"ש מדהכא דתנן
בבה ומלערב ש"מ דשבתו ולנו
אירינן ואפילו הכי פטורים
מדמאי ע"כ . ונ"ל דאותו מ"ד
סבירא ליה דהכא ללדון קתני
לפטורים מדמאי כשלא לנו ואם
לנו ושבתו חייבים בדמאי אכל
פטורין מלערב :

מלערב פי' הר"ב עירובי
חירות אכל עירובי
תחומין חייבין ובספ"ב דשבת
כתב דעירובי תחומין יש להם
סמך מקראי :

פרק ב עושיין

עיון במשנה ד' ומ"ש הר"ב
שעמוקים עשרה עיון מ"ש בזה
בס"ד דפרק דלקמן משנה ג'
גובהן עשרה טפחים ורחבן
ששה גובהן י' שאין
נקראת מחיצה בפחות מ'
(וכמ"ש בס"ד דפרק דלעיל
משנה ב') ורחבן ו' טפחים

דזוהי אמה שאפי' שצמחצת [חצר] סני כסס ד' (כמ"ש הר"ב
פרק דלעיל משנה ב') לא דמי דהתם חצר איכא ג' מחיצות
שלימות אכל בפסי בידאות שרבי סדן מכלל דז מזריכין פס
של ששה טפחים . הרב רבי יהונתן : וארבע פשוטין
כתב הרמב"ם בפירושו דר"י מודה כשיש ביה קין י"ד . ול' .
דווקא אלא מסריך בלישנא דברייתא דתני ר"י אומר כי"ג אמי
וכי"ד אמה ור"ל יצאו מכלל י"ג ולכלל ארבעה עשר אמה לא
באו ד"ג אשה ושליש הון כסב במשנה

לקח תבואה מעם הארץ : ומלערב : ערובי חדרות : כגון מאוהל לאוהל . במחנה מוקף מחיצות אכל עירובי תחומין לריכין ולערב :
פרק ב עושיין פסין לביראות . שברשות הרבים לפי שהביראות רשות היחיד הן שעמוקים עשרה ואין יכולים למלאת מהן
ולהוציא לרשות הרבים ועושיין פסין שיהיו הפסין עושיין [סלל] סביבות הבור רשות היחיד וימלא ויוציא
ויניח שם ותכנס בהמתו כלה או ראשה ורובה וישקיה : דיומדין' שני עמודין שכל עמוד מאלו הארבעה ראה כשנים דיו בלשון יון
שנים וכשנעץ העמוד העשוי כשנים לפאת דרומית מערבית נמצא נוטה דוסנו אחד (למזרח ודוסנו אחד לנשון) והשני לפאת
תערבית צפונית נוטה דדו אחד (למזרח ודדו אחד לדרום) וכשנתן ארבעתן לארבע הפאות נמצא לכל רוח שתי אמות דוסן אמה
כנגד אמה והריוח בנתים : וארבעה פשוטין' באמצע נותן לכל רוח לוח רחבה אמה' ובזמן שאין בין פס לפס [מאלו ארבעה]
דיומדין אלא עשר אמות או פחות מודה ר"מ דאין צריך לפסין פשוטין ואם יש ביניהן יותר משלשה עשר אמה ושלש מודה ר"י
לצריך פשוטין לא נחלקו אלא מעשר עד שלש עשרה אמה ושלש דר"מ אומר צריך פשוטין אר"י אומר אין צריך וכלכה כר"י :

אם חייב
וטוס' ע"ש
ג"ו חייב ע"כ
ה"ה מלכ' ל' ג'
ה"ח ו' חייב פ"ה
ה"ס נפ"ה ה"ל כ"ס

במשנה דלקמן ובחבורו פרק י"ז .
 קשורות כתב הר"ר יונתן ואף על פי שאין הפרו מוסכמו
 בעול בשבת אפילו הכי משערין בהו לפי שגם
 ביום החול נכנסו שם לשמות ופעמים ששקצמ דה"ל נכנס

ס' הלכה כס'
 ו כ' כ'
 סכ' ו'
 י' פ' פ' ח' ח'
 שבת ח' ל'
 מ כ' י'
 י' ח' י' ח' י'
 שבת ח' ל'

שתי רבקות של שלש שלש בק' שרוחב כל בקר ובקר אחתים
 פחות שלש נמצא רוחב ששה בקר עשר אמות וזו הריח
 שיכול ליתן בין פס לפס לדברי רבי חימר ואם יש רוחב יותר
 מזה צריך שירבה בפסין פשוטין : רבקות : לשון עגל מרבק

(שמואל אכה) : ר"י אומר של
 ארבע ארבע ק' ג' אמה ושליש :
 קשורות אבל לא מותרות : דלא
 תימא כעין קשורות ולא קשורו'
 ממש להכי תנא אבל לא מותרו'
 להחמיר ולמעט ריח שבנתיים :
 אחת נכנסת ואחת יוצאת רבקה
 אחת של בקר נכנסה ורבקה אח'
 יוצאה יש יותר רוחב משאלו היו
 שתיים יוצאות או שתיים נכנסות
 וזו קולא היא דלא בעי מנומלמו'
 כל כך : ב מותר להקריב
 לבאר : הפסין ולעשות הקף
 קצר ובלבד שיהא משפת הבאר
 עד בין הפסין כדי ראשה ורובה
 של פרה שהן שתי אמות אבל
 בציר מהכי לא שמה ימשך אחר
 פרתו ויוציא הדלי חוץ למחיצה :
 מותר להרחיק כל שהוא לעשי'
 הקל גדול כמו שלבוחפן ובלבד
 שירבה בפסין דכל מה שזרחיק
 מן הבור מרבה בריח שבין הפסין
 וצריך להרבו בפסין עד כדי שלא
 יבא בין פסו לפסו [ובין

שתי רבקות של שלש שלש בק' דברי רבי
 מאיר . ר' יהודה אומר של ארבע ארבע .
 קשורות ולא מותרות : אחת נכנסת ואחת
 יוצאה : ב' מותר להקריב לבאר ובלבד
 שתהא פרה ראשה ורובה בפנים ושותה .
 מותר להרחיק כל שהוא ובלבד שירבה
 בפסין : ג' רבי יהודה אומר עד בית סאתו'
 אמרו לו לא אמרו בית סאתים אלא לגגה
 ולקרפף אבל אם היה ריח יאסתר . או
 מוקצה או חצר . אפי' בית חמשת בורין .
 אפי' בית עשרה בורין מותר ומותר להרחיק
 כל שהוא ובלבד שירבה בפסין : ד' ר' יהוד'
 אומר אסתי הדרך (ס' ארסות) הרבים
 מפסקתן . יסלקנה לצדדין . וחכמי' אומרי'
 אינו צריך אחד בור הרבים ובאר הרבים
 ובאר היחיד עושין להן פסין . אבל לבור
 היחיד עושין לו מחיצה גבוה עשר טפחים
 דברי ר' עקיבא . ר' יהודה בן בבא אומ' אין
 עושין פסין אלא לבאר

פסו לדומד) יותר מ"ג אמה ושליש כדברי ר' יהודה שהלכה
 כמותו : ג' ר' יהודה אומר עד בית סאתים . לא יעשה הקף
 גדול לבאר אלא עד בית סאתים : לגינה ולקרפף . שאין הקפן
 לדירה : קרפף . הקף גדול חוץ לעיר להכניס שם עניים
 לאוצר : דיר' של בהמות שעושין בשדות היום כאן ולמחר כאן
 כדי לזבלה בגללי בהמה : סחר' [הקף מחיצה] לבהמות
 (העיר) ואית דגרסי סחר' בית האסורים : חצר' מקו' מגולה
 שלפני הבתים : מוקצה' רחבה שאחורי הבתים דכל הני הקפן
 לדירה הוא והני פסי ביראות נמי הואיל ומיניהן ראוי' לשתית
 אדם תשמיש מעליותא הוא : ומותר להרחיק כל שהוא כלום'
 כשם שכל אלו שהוקפו לדירה אפילו גדולים עד עשרה בורים
 מותר לטלטל בהם כך מותר להרחיק ההקף של פסי ביראות
 כל מה שלבו חפץ וכן הלכה : ד' אם היתה דרך הרבים
 דרך שרבים בוקעים בה מפסקת בין הפסין יסלקנה ללדדים
 מחוץ לפסין שלא יהיו הרבים מהלכים בין הפסין דמשו' לה
 גרעות הרבים ומצטלים המצינה ואין הלכה כר"י : בור הרבים . אי פסקי מיא מדברי אהדי שלא התרי פסי ביראות אלא שיהיו
 אים חנויין לבהמות עולי רגלים וכל ומן שאין שם חיים אין לפסין מורת מחיצה : באר היחיד . נמי שרי דבאר מים חיים הן והא
 לא פסקי מיא :

פסו לדומד) יותר מ"ג אמה ושליש כדברי ר' יהודה שהלכה
 כמותו : ג' ר' יהודה אומר עד בית סאתים . לא יעשה הקף
 גדול לבאר אלא עד בית סאתים : לגינה ולקרפף . שאין הקפן
 לדירה : קרפף . הקף גדול חוץ לעיר להכניס שם עניים
 לאוצר : דיר' של בהמות שעושין בשדות היום כאן ולמחר כאן
 כדי לזבלה בגללי בהמה : סחר' [הקף מחיצה] לבהמות
 (העיר) ואית דגרסי סחר' בית האסורים : חצר' מקו' מגולה
 שלפני הבתים : מוקצה' רחבה שאחורי הבתים דכל הני הקפן
 לדירה הוא והני פסי ביראות נמי הואיל ומיניהן ראוי' לשתית
 אדם תשמיש מעליותא הוא : ומותר להרחיק כל שהוא כלום'
 כשם שכל אלו שהוקפו לדירה אפילו גדולים עד עשרה בורים
 מותר לטלטל בהם כך מותר להרחיק ההקף של פסי ביראות
 כל מה שלבו חפץ וכן הלכה : ד' אם היתה דרך הרבים
 דרך שרבים בוקעים בה מפסקת בין הפסין יסלקנה ללדדים
 מחוץ לפסין שלא יהיו הרבים מהלכים בין הפסין דמשו' לה
 גרעות הרבים ומצטלים המצינה ואין הלכה כר"י : בור הרבים . אי פסקי מיא מדברי אהדי שלא התרי פסי ביראות אלא שיהיו
 אים חנויין לבהמות עולי רגלים וכל ומן שאין שם חיים אין לפסין מורת מחיצה : באר היחיד . נמי שרי דבאר מים חיים הן והא
 לא פסקי מיא :

פסו לדומד) יותר מ"ג אמה ושליש כדברי ר' יהודה שהלכה
 כמותו : ג' ר' יהודה אומר עד בית סאתים . לא יעשה הקף
 גדול לבאר אלא עד בית סאתים : לגינה ולקרפף . שאין הקפן
 לדירה : קרפף . הקף גדול חוץ לעיר להכניס שם עניים
 לאוצר : דיר' של בהמות שעושין בשדות היום כאן ולמחר כאן
 כדי לזבלה בגללי בהמה : סחר' [הקף מחיצה] לבהמות
 (העיר) ואית דגרסי סחר' בית האסורים : חצר' מקו' מגולה
 שלפני הבתים : מוקצה' רחבה שאחורי הבתים דכל הני הקפן
 לדירה הוא והני פסי ביראות נמי הואיל ומיניהן ראוי' לשתית
 אדם תשמיש מעליותא הוא : ומותר להרחיק כל שהוא כלום'
 כשם שכל אלו שהוקפו לדירה אפילו גדולים עד עשרה בורים
 מותר לטלטל בהם כך מותר להרחיק ההקף של פסי ביראות
 כל מה שלבו חפץ וכן הלכה : ד' אם היתה דרך הרבים
 דרך שרבים בוקעים בה מפסקת בין הפסין יסלקנה ללדדים
 מחוץ לפסין שלא יהיו הרבים מהלכים בין הפסין דמשו' לה
 גרעות הרבים ומצטלים המצינה ואין הלכה כר"י : בור הרבים . אי פסקי מיא מדברי אהדי שלא התרי פסי ביראות אלא שיהיו
 אים חנויין לבהמות עולי רגלים וכל ומן שאין שם חיים אין לפסין מורת מחיצה : באר היחיד . נמי שרי דבאר מים חיים הן והא
 לא פסקי מיא :

לכאור הרבים • דאיכא תרתי למעלייתא וכן הלכה ואין מותר
למלאות מים להוציא מן הכאר על ידי פסי ציראות אלא כדי
להסקות בהמתן של עולי רגלים ובארץ ישראל בלבד אבל להוציא
מים כדי לשתות האדם עצמו אסור אלא יורד לבור ושותה או
עושה מחילה בבוה עשר טפחים:

לכאור הרבים בלבד * ולשאר עושין תגורה
גבוה י' טפחים: ה' ועוד אמר ר' יהודה בן
בבא הגינה והקרפף שהן שבעי' אמה ושירי'
על שבעים אמה ושירים מוקפת גדר גבוה
עשרה טפחים • מטלטלים בתוכה ובלבד
שיהא בה שומירה • או בית דירה • או
שתהא סמוכה לעיר • ר' יהודה אומ' אפילו
אין בה אלא בורי ושיח • ומערה מטלטלין
בתוכה ר"ע אומר אפילו אין בה אחת
מכל אלו מטלטלין בתוכה • ובלבד שיהא
בה שבעים אמה ושירים על שבעים אמה
ושירים ר"א אומר

אם

לכאור הרבים בלבד • כתב הר"ב ואין מותר כו' אבל
להוציא מים כדי לשתות אדם עצמו אסור • והקשו
בתוספת דאם כן אמאי בעינן שיבין ראויין לאדם כו' הר"ב
במשנה דלעיל וקירנו די' לשאם דלה לזורך בהמה ונשתירו
שם שרי לאדם • אי נמי דתחלת

מ"ס ג' לה

התקון לא הותרו אלא לזור בהו'
אבל בשכר נתקן לזור בהמה
שרי אף לזורך אדם ע"כ • ומ"ש
הר"ב אלא יורד לבור ושותה •
היינו כשהצור קצרה אבל אם היא
רחבה כל כך שלא יוכל האדם
להרטיב רגליו צלדי הצור וירד •
מותר לכתחלה לכל אחד מהני
פירושי' או לדלות או לתקן הוס':
חגורה פי' הר"ב מחילה • וכן
לשון התו' וכתב הר"ב
יונתן שפני שמריכין מחילה
מד' רוחותיה קורא לה חגורה •
ה ועוד אמר רבי יהודה בן
בבא כו' כתב הר"ב

חשום דאמר חדא לחומרא כו' ואף על גב דר"י נמי הגא' חדא
לחומרא במשנה ג' וקתני אחריתא במשנה ד' ולא קתני ועוד
התם אפסקוהו רבנן במילתא אחריתא דאיכא לה איירי אלא
בפסי ציראות ואהדרו רבנן בגיטא וקרפף כו' גמרא ועינין מ"ש
במשנה ז' פ"ד דביצה ובמשנה ב' פ"ט דנדרים :

שומירה או בית דורה וכו' • פי' הר"ר יונתן שומירה כעין
סוכה של שומרי הגאון או השדות או הכרמים
בקביעות יומם וליילה כל השנה או בית דירה לבה"ב אף על פי
שאינה תדירה אלא לפרקים או שתהא סמוכה לעיר בתוך
אלפים אמה כגון דיכול בה"ב ללכת ולטייל בה •
אלא צור כו' • רוצה לומר אחד מהם או צור או שיח או
מערה • רמב"ם :

ובלבד שיהא בה שבעים אמה וכו' • מ"ש הר"ב דהא בעי
למעבד מינה רצועה של רפ"ג אמות אורך כו' • על
הגד הקירוב הוא • לפי שהוא פחות ב' אצבעות ושני שלישי
אצבע • כי השפח טעמינוהו שבעים אמות וד' טפחים על
שבעים אמות וד' טפחים הקו שיקיפא בד' רוחותיו • יהיה
ארכו ד' פעמים ע' אמות וד' טפחים • ד"ס שבעים הוא ר"ף
ד' פעמים ד' טפחים הוא ששה עשר טפחים שהן שני אמות
וארבע טפחים • עוד כדי למלאות הקרנות הפגומות
ופגיתתן לדברי הר"ב שעשה הרצועה האחת המקפת ברוחב
שני שלישי אצבע צריך למלאות לארבע קרנות לכל אחת
שני שלישי אצבע על שני שלישי אצבע שהן ד' שלישי אצבע
וד' פעם ארבע שלישי אצבע הם ט"ז שהם חמשה אצבעות
ושליש אצבע • ומובן הוא שזה שכתב הר"ב שאין מגיע
תוספת לרוחב שני שלישי אצבע • ח"ל תוספת לכל רמז
ורח

ה ועוד א"ר יהודה בן בבא יחש'
דאמר חדא לחומרא גבי פסין
דאמר אין עושין אותן אלא לכוור
הרבים והשתא קאמר חומרא
אחריתא דאף במוקף לדירה לא
שרי טפי מביית סאתים מחום
הכי הגא' ועוד : שומירה • סכת
שומרים דאע"ג דהוקף לדירה
ביית סאתים הוא דשרי טפי לה •
כמוכה לעיר • דהואיל וקרובה
לבייתו דעמי להשתמש בה תמיד
וכמוקף לדירה דמי • ובלבד
שתהא שבעים ושירים על שבעי'
ושירים • ולא יותר ות"ק נמי
דלעיל דאמרו לו לא אמרו בית

סאתים אלא לקרפף ולגינה אבל אם היה דיר או סהר או חצר
וכו' כר' עקיבא קאמר דאיכא דאיכא בית דירה אפי' טובא נמי
וכשלא הוקף לדירה בית סאתים • ומאי ביטיהו אחריון בש"ס
דאיכא ביטיהו דבר מועט שבית סאתים יותר על שבעי' אמה
ושירים רבועים ות"ק שרי בבית סאתים שלמים ולר' עקיבא
ע' אמה ושירים על ע' ושירים ותו לא • וכינז ידענו דבית
סאתים יותר על שבעים אמה ושירים רבועים דהא אחריון
בש"ס וכמה הן סאתים כחצר המשכן וחצר המשכן כתיב ביה
(שמות ב') אורך החצר מאה באמה ורוחב חמשים בחמשים
ודרשינן מאי חמשים בחמשים אמרה תורה טול חמשים שארכו
יתר על רחבו וסבב חמשים הנותרים לשעור שבת דהוו להו
שבעים אמה וד' טפחים מרובעים כינז עשה מהם ה' רצועות
של עשר אמה רוחב ואורכן חמשים תן אחת למזרחה ואחת
למערבנה הרי רחבה ע' וארכה נ' שים אחת לדרום ואחת
לצפון הרי שבעים על שבעים אלא שהקרנות פגומים לכל קרן
וקרן עשר על עשר מפני התוספת שהוספת • טול מן הרצועה
החמישית ארבע חתיכות של עשר [על עשר] ושים לארבע
קרנות ונתמלאו • טול עשר על עשר הנותרים שהם ששי' טפחים'
[על ששים טפחים] ועשה אותן רצועות של שני טפחים הרי
שלשים רצועות אורך כל אחת עשר אמות ושהן שלש מאו' אמה
תן שבעים לכל רוח הרי שבעים אמות וד' טפחים על שבעים
ות"ד' טפחים אלא שהקרנות פגומים טפחים על טפחים'
ונשארן בידך כ' אמה טול מהם ח' טפחים ושים לקרנו ונתמלאו
ונשארן בידך י"ח אמות וד' טפחים אורך ברוחב טפחים והיינו
דבר מועט שאם באת לחלקן [ולחקיקן] אין מגיע תוכם לרוחב
שני שלישי אצבע דהא בעי למעבד מינה רצועות של רפ"ג
אמות

ורוח ר"ל הרצועה הנוספת בכל רוח ורוח אין ברחבה שני שלישי אלבע * אבל ברוחב השטח יעלם ליות שהרי שתי רצועות נוספות ברוחב השטח וכן באורך * גם קל להבין למה אינה מגיע וזה לפי שזה שנשאר בידיו היה שמונה עשר אמות וארבע טפחים אורך ברוחב טפחים וכשתחתון הרוחב לרצועות שיהיו ברוחב כל אחת שני שלישי אלבע יהיו י"ב רצועות שהטפחים הם ח' אלבעות שבהם כ"ד שלישי אלבע * הנה בידיו י"ב רצועות

אם היה תוארבה יתר על רחבה אפי' אמה אחת אין משלשלים בתוכה * ר' יוסי אומר אפילו ארבה פי שנים ברחבה משלשלין בתוכה : ו אמר

[אמות] אורך להקיף הד' רוחות כך מנאתי פי' שעה זו כפירושי רש"י וכיון הוא והרמב"ם בקש השבועות רבים ולא ירדתי לסוף דעתו ובהם שאמר רבי עקיבא אפילו אין בזה אחד מאלו מטלטלים בתוכה הלכתא כותיה אבל במאי דפליג אהכמים דאמרו לו דלעיל וסבר דשבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים * ותו לא בזה הלכה כהכמים * דבבית סאתים כחצר המשכן שרי שהוא דבר מועט יותר על שבעים אמה ושירים רביעיים * אם היה ארכה יתר על רחבה * ואף על גב דמועט רחבה והוסיף על ארכה ואין כנולה אלא בית סאתים אין מעלשלין דמרוכב הוא דשרו רבנן * היכא דלא הוקף לדירה * והלכה כרבנן יוסידפליג אדרבי אליעזר ולא בעי מרובעות : ו אפילו

שאך כל אחד ואחד שמה עשר אמות וארבע טפחים חשוב י"ב פעמים י"ח אמות וד' טפחים יעלו רכ"ד אמות כי י' פעמים י"ח עולה ק"פ * עוד שני פעמים י"ח עולה ל"ז הרי רט"ז * עוד י"ב פעמים ד' טפחים הם מ"ח טפחים שהן ח' אמות נמצאו בין הכל רק רכ"ד אמות ואנן בעינן ליערד מנה רצועה רס"ג אמות ומה שכתב דהלכה כהכמים דבעינן * דבר מועט כך כתב הרמב"ם ועיין מה שכתבתי בסויעתא דשמיא פרק ה' משנה ג' :

דבר מועט כך כתב הרמב"ם ועיין מה שכתבתי בסויעתא דשמיא פרק ה' משנה ג' :

לשון הרמב"ם בפירושו

כבר ביארנו כי חצר המשכן הוא בית סאתים * וכבר ידענו כי חצר המשכן שעורו הוא בית סאתים * חמשת אלפים אמה * כי ארכו מאה אמה ורחבו חמשים * וכל מקום שתיבה מדת השיעור שלו חמשת אלפים אמה הוא בית סאתים * באיזה צורה שיהיה * בין שיהיה עגול * או משולש או מרובע או זולתו מן הגורות * אבל שטח מרובע שיהיה עומד הזווית * יהיה מדתו חמשת אלפים אמה * לא יודע צלע אופו השטח אלא בקרוב * לפי שחמשת אלפים חשבון בלי גדור וגדרו בקרוב שבעים אמה וחמשה שבעים אמה * והדב' בכאן בזה החשבון כמו שזכרתי לך בזה שקדם ביחוס אלכסון עגולה למסבבה כי לא יגיע לעולם לידעת גדר החשבון שאינו (גדור) אלא בקרוב * ואין זה לחסרון דעתנו * אלא מפני שבע זה החשבון * ולפיכך אמרו שבעים ושירים כי כשתשים אלו השירים חמש שביעיות כאש זכרתי לך [ומכה] שבעים [אמה] וחמש שביעיות * יהי' החשבון חמשת אלפים וחצי אחד בקרוב * ואם תשים השירים שני שלישים כמו שנוטה דעת הירושלמי תהיה מדת אותו השטח ארבעת אלפים תתקצ"ג ושבע שביעיות וזה המחלוקת שיש בין מאה רבי יהודה בן בבא שאמ' שבעים ושירים ובין מה שאר עקיבא שאמ' בלבד שתהא שבעים ושירים על שבעים ושירים * מחוב' אל המחלוקת שיהיה בזויהם בשומירה ובית דירה כי ר"ל בן בבא ידקדק החשבון מאוד עד שתיבה מדת המרובע בית סאתים שלמים וישים השירים חמשה שביעי ס' כאש זכרנו או מה שהוא יות' דק תמנו ורבי עקיבא יקרב החשבון יות' וישים השירים שני שלישים או קרוב מזה עד שתיבה מדת המרובע קרוב מבית סאתים וכנראה מדברי ר"ע

אמר יום טוב הגה הר"ב כתב בזה הלשון * הרמב"ם בקש השבועות רבים ולא ירדתי לסוף דעתו ע"כ * ואין זה כי אם לשמוע בלימודים להעיר און שומעת לשום לב ולדברי הרמב"ם ולעמוד על סוף דעתו * שאחרי שאין בידו לדחותו ולהשיב עליהם * הרי שתיקתו יפה מדבורו * כי מי לחן אותו או דחקו להביד לאדם ישרו * על דבר אשר לא שאלו מאתו * שאחרי שמהלך דידו לפרש משנתנו על פי פירוש רש"י * אין אחריות שאר המפרשים עליו * אם ירד לסוף דעתם אם לא אך ענותנותו תרבו * ומתורתו ילמדנו * ובמלותיו יזנו * ומשנת האולת יעורנו ויעוררנו להבין ולהשכיל בדברי הרמב"ם * ולרדת לסוף דעתו * וואם היתה כונת הר"ב ו"ל באין ספק * על כן כוננה ועושה הגני הגני * מצורך לזה שראיתי מדברי הרמב"ם בפירוש דברי רבי אליעז' ורבי יוסי הן לקוחים מדברי הר"ב בפ' דבריהם וגם הם סתומים וכאשר יודעו דברי הרמב"ם יזנו גם דברי הר"ב * ונוסף על זה כי מתוך דברי אלה יבין כל תלמיד עם לורכ דרך מספר מרובע על איזה מספר שיהיה עם ידיעת סבת דרכי החשבון בטוב טעם ודעת * גם הוציא האלכסון * ועל פי דרכינו נודיע גם כן דרך מספר מרובע שדרכתי בו בפ' משנת הנוטע ירק בפ"ה דכלאים במספר היוצא בחצי והוא דרך אחר מאשר כדרךנו לפנינו מפני המספרים היוצאים בשלישיות ותשעיות וכיוצא בהם * אבל נודיע עכשיו כי גם דרך ההיא דכלאים דרך האמת יקרא לה ונודיע סבה ואמתה ובעל ההגהות של ספר זורת הארץ השתמש בה בשער הראשון קודם פתח א' * ולאלי האופליות הכתובות ממנה ידי עשתה זאת הפרישה והביאור * ולא תקון בארכו כי רב הוא בתועלתו :

הדבריים במקום אחר * ומאמר רבי יהודה אפילו אין בה
 אלא בור ושיח ומערה * ר"ז ב"ז א"ז מהם * או בור * או
 שיח * או מערה ונתבאר בתוספתא כי רבי אליעזר סובר
 אם היה ארכה יותר על שנים ברחבה אין מטלטלין בתוכה
 ומחלוקתם כמה שאומר לך * והוא כי ר' יוסי אומר כי המקום
 שהוא בית סאתים שמדתו חמשת אלפים אמה כמו שבארנו
 אפילו יהיה ארכו כשנים ברחבו עד שיהיה ארכו מאה אמה
 ורחבו חמשים אמה כמו חצר המשכן מטלטלין בתוכו ושיהיה
 בזה האלכסון קרוב לקי"ב והוא יותר מכפל הרוחב ורבי אליעזר
 סובר כי לא יוסיף האורך על הרוחב אלא כשיעור שיהיה
 האלכסון כפל הרוחב * ויהיה אורך השטח שלש ותשעים
 ושלש תשיעית והרחב חמשים וגי' ושלש * אמה והאלכסון מאה
 ושבעה וחצי ואלו החשבונות כולם בקירוב ומה שהזכרתי לך
 לדמיון ואי אפשר להוציאה בדיוק לפי שהם כולם חשבונות בלי
 גדורים ולא יהיה לדעת רבי אליעזר לעולם באורך בית
 סאתים יותר משלש ותשעים ושלש תשיעית אמה ולדעת רבי
 יוסי יהיה ארכו מאה אמה ויהיה ה"ה הוא מה שזכרנו לדעת רבי
 אליעזר ויהיה שיעור מאמר ר' אליעזר כך היה אורך האלכסון
 יותר על שנים ברחבה אפי' אמה אין מטלטלין בתוכה וכל מה
 שזכרנו מן הגדירה והולאת האלכסון והשיבור [הוא קרוב מאד
 בעיני היודע בחכמת החשבונות והתשבחות והטה תאד ויהיה
 זו כסומא מי שלא למד בזה הענין עכ"ל *
 וזה ביאורו אמר כי חצר המשכן שעורו בית סאתים חמשת
 אלפים אמה כי ארכו מאה ורחבו חמשים * זה מבואר
 מאוד שכשתכפיל חמשים על מאה לומר חמשים פעם מאה
 יעלו בידך חמשת אלפים * ומה שאמר אבל שטח מרובע
 שיהיה עומד הזוית יהיה מדתו ה' אלפים לא יודע עלע אותו
 השטח אלא בקרוב * ר"ל כשהוא מרובע אמתי * או שאין
 ארכו כפלים ברחבו * ונתן טעם הדבר לפי שהוא חשבון בלי
 גדור וכו' כמו שזכרתי לך כמה שקדם ביחוס אלכסון לעגולה
 כו' הוא בפרק דלעיל משנה ה' והעתקתי לשונו שם *
 ואמר לפיכך אמרו שבעים ושירים כי כשתשים אלו השירים
 חמש שביעיות יהיה החשבון חמשה אלפים וחצי אחד בקירוב *
 וזה אופן הכאחו לנטרף לעשות גם האמות לשבעיות שיהיה
 הכל במספר שזה ויהיו השבעים אמות ז' פעם שבעים ארבע
 מאות ותשעים הרי בידנו תל"ה שבעיות עם ה' שבעיות
 הקדומים * ונכה אלו תל"ה ונאמר ה' פעם ה' כ"ה * ה'
 פעם ז' ת"ן * ה' פעם ת' שני אלפים * עוד אמור [ז'
 פעם ה' ת"ן] * ז' פעם ז' ה' אלפים ק' * (שכן י' פעם
 ז' תת"ק * נמצא בידך ט' פעם תת"ק) * ז' פעם ת' ל"ו
 אלפים (שכן י' פעם ת' ד' אלפים הרי בידך ט' פעם ד"ה)
 עוד אמור ת' פעם ה' שני אלפים * ת' פעם ז' ל"ו אלפים *
 ת' פעם ת' ק"ם אלפים (שכן ק' פעם ק' י' אלפים * וא"כ
 ק' פעם ת' ת' אלפים נמצא בידך ד' פעמים מ' אלפים)
 לרפס כ"ה ת"ן שני אלפים * ת"ן ח' אלפים ק' * ל"ו אלפים

שני אלפי' ל"ו אלפי' ק"ם אלפי' * הנה האחדים ה' והעשירי
 ק"ך ושם הק' להמאיות יהיו אלף ושם האלף להאלפים ויהיו
 כל האלפים רמ"ה הנה עלה בידינו המספר מהכאת תל"ה
 בעצמו שהוא רמ"ה אלפים כ"ה * ורצונו לדעת כמה אמות
 שלמות הם בזה המספר ולפיכך ננטרף להכות השבעיות
 בעצמם כי כל שבעה שבעיות מזה הגדר הוא אמה מהגדר
 ונמצא שלידיעת ריבוע כל הגדר הנעשה למספר שבעיות
 תל"ה הוא כשנכה שבעה מהם בעצמם ויעלה בידינו מ"ט
 שהוא ז' פעם ז' התבאר לנו כי כל מ"ט שנמסר ש"ל לנו
 מהכאת תל"ה בעצמו הן אמה בתשבורה * ונצא לדעת כמה
 פעמים מ"ט הם בזה המספר שאמרנו ונמצא כי ברמ"ה אלפים
 הם חמשה אלפים פעם מ"ט כי ה"ה יש בו ד' פעם מ"ט ויותר
 ד' שים אותם אלפים פעם מ"ט יהיו גם כן מ"ט הנה שברמ"ה הם חמשה
 פעם מ"ט ויהיה א"כ ברמ"ה אלפים חמשה אלפים פעם מ"ט *
 וכל מ"ט הוא אמה * הרי שנמסר שאמרנו הם חמשה אלפים
 אמה ויותר כ"ה שהם שבעיות והם חצי אחד בקרוב שהאחד
 הוא מ"ט כמו שהתבאר * ואמר עוד וואם תשים השירים
 שני שלישים תהיה מדת אותו השטח ד' אלפים תתקצ"ג ושבע
 השעיות * משפטו בזה האופן שנעשה השבעים אמות *
 לשלישים להעלות המספר לחלקים שוים ויהיו השבעים ר"י
 שלישים כי ג' פעמים שבעים הוא ר"י * ונחבר להם גם
 השני שלישים הקדומים ויהיו רי"ב והכה רי"ב בעצמו כמשפט
 האומר בהכאת תל"ה בעצמו * ואמר ההכאה תרפ"ג הכל *
 ונמצאו בידך מ"ד אלפים תתקמ"ד * (וכשנדע) כמה אמו'
 יהיה זה המספר בתשבורת לנטרף לדעת כמה מחלקים אלו
 עולים באמה בתשבור' ואלו החלקים הם שלישים ונמצא שגדר
 ששיעורו לחלקים כולם שלישים שכל שלש ממונו הוא אמה
 מהגדר * ונרבעם לדעת האמה בתשבורת הרבוע ונכה ג'
 פעם ג' הוא ט' ידענו מזה שכל ט' שלישים הם אמה בתשבורת
 ולפיכך כל כך ט' חלקים שנמסר זהו וכל כך אמות הם
 בתשבורת המספר כולו ונמצאו שכל'ו אלפים מן המ"ד הם
 ד' אלפים פעם ט' * ובחוק שמונה אלפים הנשארים הם
 ת"ת פעם ט' וישארו ת"ת ונקח מן התתקמ"ד מאה לזרף לת"ת
 אלו * יעלו גם כן ק' פעם ט' * ויותר תתמ"ד * וכבר עלה
 בידינו ארבעה אלפים תת"ק אמות * ונמצאו בתתמ"ד שנתת
 מהם ז' פעם ט' (שכלל מאה א' פעם ז' עוד י' הנה בת"ת
 נשארו ח' פעם י' הנה הנס עם ה' שרפתי בתת"י גם כן
 אחד פעם ז') הרי תתקצ"ג אמות * ומן הל"ד הנוותרית תעשה
 ג' פעם ט' ויותר ז' הרי לך ארבע אלפים תתקצ"ג אמות שבע'
 השעיות ר"ל שכל השע מהם אמה ברבוע *
 ואמר עוד ונתבאר בתוספתא כו' והכי מסקינן בש"ס *
 ואמר אפילו יהיה ארכו כשנים ברחבו ושיהיה בזה
 האלכסון קרוב לקי"ב והוא יותר מכפל הרוחב זהו דרך פירוש
 הרי"ף * ואולם שהאלכסון קרוב לקי"ב * מבואר ממה שכבר
 הדעתי נאמנה בפי' משנת הנוטע ירקן בפרק ה' דכלאים *
 שכל

שכל אלכסון מרובע ארוך הוא גדר למרובע שרבונו כשי
 המרובעים שקוי אורך ורוחב גדריהם * והנה קו האורך
 המונח הוא גדר למרובע ששטחו בתשבורת עשרת אלפים
 כי מאה על מאה עשרת אלפים (כי י פעם מאה * אלף *
 נחלא בידך י פעם אלף) וקו הרוחב הוא גדר למרובע
 ששטחו בתשבורת כ"ה מאות כי חמשים פעם חמשים חמשה
 ועשרים מאות (כי י פעם חמשים חמש מאות הר בידך
 חמשה פעם ת"ק) מספר כל שני המרובעים י"ב אלף ח"ק *
 וגשבו אל האלכסון והוא מולח קי"ב ונכה הקי"ב כמשפט
 ההכאה והנרדף וינא לנו י"ב אלף תקמ"ד כמספר שני
 המרובעים מרובעי ארץ ורחב ויותר מ"ד ו"ש בקירוב *
 ואבאר עוד ור"א סובר כי לא יוסיף הארץ על הרחב אלא
 כשישור שיהיה האלכסון כפל הרחב ויהיה ארץ
 השטח ג' ושליש תשיעית * הרחב כ"ג ושליש * והאלכסון
 מאה ו' וחצי * וכה משפט ביאור דבריו נפשה ג' מאות
 הארץ כולם לשלישי תשיעית כדי שיהיו החלקים כולם שוים
 וכל שלישי תשיעית הוא חלק מכ"ו כי ג' פ"ט כ"ו * הנה ג' הם
 כ"ז פעמים ג' וחס ב' אלפים תקי"א ועט השליש תשיעית
 האוקדס הם בין הכל ג' אלפים תקי"ב * וכן נעשה מן ג' ג'
 ושליש שהוא הרוחב לחלק לחלקים שוים שיהיו כולם שלישיית
 יהיו שלשה פעם ג' הוא קי"ט ועט השליש הקדו הם ק"ם
 וכשנכה הרחב בארץ לרבעם נכה ק"ם עם ב' אלפים תקי"ב
 בדרך ההכאה האמורה ונדרסם ויעלה הרבוע ד' פעם מאה
 אלף עוד אלף תתק"ד * וכשנרצה לדעת כמה מאות הם אלו
 החלקים בתשבורת * לזה צריכין לנו לדעת תחלה מספר
 מאה אחת בתשבורת כמה היא מאלו החלקים והיו חלקי
 הארץ שהן שלישי תשיעו כ"ז באמה וחלקי הרחב שהן שלישיית
 ג' באמה * ולפיכך נכה ג' בכ"ו והן ג' פעם כ"ז שהן פ"א
 וזהו מדת מאה אחת בתשבורת וכל כך מספר פ"א שנמצא
 במרובע שהנחתו כל כך מאות הם בו * והנה בד' פעם מאה
 אלף הם ד' אלפים פעם פ"א ויותרו ט"ו אלפים * (כי הפ'
 מוסיף מכל מאה אלף ד' אלפים שהן פ' אלפים והא' של
 הפ"א לוקחת) מהם ד' אלפים נמצא שנשארו ע"ו אלף) וע"ב
 אלף תת"ק הן תת"ק פעם פ"א (כי ע"ב הוא ח' פעם פ'
 נמצא בע"ב מאות ח' פעם תת"ק ובע"ב אלף פ' פעם ותת"ק
 ועוד תת"ק להשלים הא' של הפ"א) והנה יש בידינו ארבע
 אלפים תת"ק חלקי פ"א שהן אמה בתשבורת * ונשארו מכל
 הד' פעם ק' אלף ג' אלפים עוד מאה ונשימם אל האלף
 תתק"ד ויהיו ח' אלפים ד' * והנה אלפים הם ששים פעם פ'
 ונשארו ר' (כי בכל אלף י פעם פ' ויותרו ר' * וכשתחבר
 ה' פעם ר' הן אלף ובאלף עוד י פעם פ' ויותרו ר' הכי פ'
 פעם פ') ומן הר' שנשארו נקה ס' פעמים א' להשלים הא' של
 הפ"א ויותרו ק"מ * ונשימם עם הד' ויהיו ק"ם * הנה בידינו
 ד"א תתק"ם מאות וישארו ק"ם חלקי פ"א * שהן ב' פעם פ'
 ויחסרו ב' פעם א' להשלים הב' מאות הנה מדת שטח מרובה
 ארוך ג' ושליש תשיעית ורחב ג' ושליש עולה ברבוע ד"א

תתק"ם בקרוב וא' קרוב למדת ה' אלפי ח' המסכן אמונה *
 ואולם לדעת שהאלכסון הוא ק"ו וחצי בקרוב צריכין לנו
 לדעת כמה יעלו ב' המרובעי' מרובע הארוך שהוא
 ג' ושליש תשיעית ומרובע רחב שהוא ג' ושליש * וכבר
 אמרנו שחלקי מספר הארוך אחרי שחלקנוהו לשלישי תשיעית
 שעלו שני אלפים תקי"ב ונכה אותם בעצמם כמשפט ההכאה
 והנרדף שהתבאר ונמצאם ס"ג פעם מאה אלף ועשרת אלפים
 עוד י"מ ד' * ולדעת כמה מאות הם בתשבורת נקה כל חלקי
 שלישי תשיעית שבאמה והן כ"ו ונכה כ"ו בעצמו כמשפט
 ההכאה והנרדף ויהיו תשכ"ט והן כל חלקי שלישי תשיעית
 בתשבורת אמה אחת * וכמספר תשכ"ט פעמים שנמצאם
 במספר מרובע ארוך שהנחנו כל כך מאות הן בו * ונמצא
 שמונה אלפים פעם תשכ"ט בנ"ח פעם ק' אלף ול"ב אלף *
 שמונ' ב"ו [ק' אלף] היו ח' [אלף] פעם ת"ש; שהרי בני'
 יש שמונה פעם ז' והמספר שזו"א הן' מאות והמספר
 שמונ' ימים ממנו הם מאה אלפים נמצא שמונה אלף פעם ז'
 מאות בני' פעם ק' אלף הללו (ומן ה' פעם ק' אלף נזי"א
 ג"כ ח' אלפים פעם ד' של תשכ"ט ונצטרך להוזה"א זו מאה
 וששים אלף (כי ד' פעם ח' אלפים הוא זה המספר בעצמו)
 ונשארו (ה' פעם ק' אלף) עוד ח' אלפים * מהם נזי"א
 גם כן ח' אלפים פעם ט' למלאות כל המספר תשכ"ט לשמונה
 אלפים פעם * ונצטרך להוזה"א זו ע"ב אלפים (פחמסר"ח
 פעם ט' נמצאו מה שנשארו מכל מספר ס"ג פעם מאה אלף *
 שהוא ד"ס ק' אלף עוד ס"ח אלף ויש בידינו שמונה אלפים
 פעם תשכ"ט * ומן הנותרים נמצא בהם שש מאות פעם תשכ"ט
 כי בד"ס מאה ז' עוד ד' אלפים יהיה ששה מאות פעם ת"ש
 (כי ששה פעם ז' הן מ"ב וכל ריבוע מאה במאה הוא עשרת
 אלפים נמצא מספר ששה מאות בהכאה לת"ש הן מ"ב פעם
 עשרת אלפים שהן ד' פעמים מאה אלף עוד ד' אלפים) ונשארו
 מ"ח אלפים ולהשלים הד' של תשכ"ט נזי"א ג"כ שש מאות פעם
 ד' ונצטרך להוזה"א זו י"ב אלפים (שכן ד' פעם ת"ר ונשארו
 ל"ו אלפים ולהשלים הם' של תשכ"ט למספר ת"ר פעם נזי"א
 ג"כ ת"ר פעם ט' ונצטרך להוזה"א זו חמשה אלפים ת' * שכן
 ששה פעם ט' כ"ד וכל ששה הללו הם מאות האי כ"ד מאות
 שהן חמשת אלפים ט') ונשארו מכל ס"ג פעם ק' אלף * שלשים
 אלף ת"ר ועלה בידינו ח' אלפים ת"א פעם תשכ"ט * ונחבר
 שלשים אלף ת"ר * הנשארים עם העשרת אלפים קמ"ד
 הקדומים ויהיו מ' אלפים תשנ"ד * ונמצאו בהם ג' פעם
 תשכ"ט שכן ל"ה אלפית הם חמשים פעם ת"ש (שככל ל"ה
 אלף בכל אלף פעם א' ת"ש * ויותרו ט' שהן ק"ה מאות והן
 ט"ו פעם ת"ש) ולהשלים קך' של תשכ"ט למספר ג' פעם
 תשכ"ט * נזי"א גם כן ג' פעם ד' ונצטרך אלף להוזה"א זו שכן
 ד' פעם ל"ה אלף) ולהשלים הם' של תשכ"ט למספר האמור *
 נזי"א גם כן ג' פעם ט' ונצטרך להוזה"א זו ת"ן (שאו"ט'
 פעם ג') ונשארו מן הכל ד"א רנ"ד ועלה בידינו ח"א תר"ץ
 פעם תשכ"ט * עוד נזי"א מד' רנ"ד הנשארים ונמצא
 בהם

בהם
 ד'
 ל'
 פ'
 ת'
 והוא
 הת'
 שהו'
 ההכ'
 ז'
 ונכה
 כל
 ק'
 ב'
 (ש'
 אלף
 ומא'
 שהו'
 ת'
 תש'
 נמצ'
 זכמ'
 ש'
 עוד
 אלף
 תרמ'
 תש'
 ונכה
 והן
 פעם
 שני
 תש'
 אר'
 החל
 תש'
 שכל
 כי
 חלף
 אמה
 ששה
 ונכה
 מספ'
 שלש'
 כל
 (שה'
 ל'
 חלק'
 קפ'
 וגי'
 חלק'

בהם ה' פעם תשכ"ט שה' פעם ת"ש הן ל"ה מאות וה' פעם
 ד' הן מאה וה' פעם ט' הן מ"ה נמצא שהוצרכנו להוציא זו
 ל"ו מאות מ"ה. ונשארו תרמ"ט. ועלה בידינו ח"א[תר"ה]
 פעם תשכ"ט שהן כל כך אמות שמונה אלפים תרנ"ה עוד
 תרמ"ט חלקים שכל חלק הוא חלק מתשכ"ט באמה בתשבור'
 והוא גם כן קרוי לאמה שלא יחסרו כי אם פ' חלקים מן
 התרמ"ט עד תשלוש תשכ"ט ונרבע גם כן ברוחב שאמרנו
 שהוא ק"ס שלישי אמה וכשנכה ומספר זה בעצמו בדרך
 ההכאה ונרוף האמורים יעלו כ"ה חלק ת"ר ולדעת כמה
 ז'ות הן בתשבורת נקח כל חלק שלישי אמה והן שלשה
 ונכה אותם ונדע כי ט' שלישי אמה הם א"ה בתשבורת ולכן
 כל כך מספר ט' שניצא בנוספר כ"ה חלק ת"ר כל כך אמות
 הן בזה המספר ונמצא ש"ח חלק הם שני אלפים פעם ט'
 (שכן ט' פעמים שני אלפים הן י"ח חלק) ונשארו שבעה
 אלפים ת"ר ונתיאמהם ת"ת פעם ט' והן שבע אלפים
 ומאתים (שהרי הן ע"ב מאות ומ' פעם ט' ע"ב והמספר
 שהוצאנו ונמנו הן מאות) נשאר ת' בלבד ובידינו ב' אלפים
 ת"ת פעם השעה ובאלו ת' הנשארים הם ארבעים פעם
 השעה ויוותרו ארבעים (כי ת' הוא עשרה פעם ארבעים
 נמצא שנשאר ארבעים ועלה שני אלפים ת"מ פעם ט'
 זבמ' הנשארים נמצא גם כן ד' פעם ט' וישארו ד' הרי בידנו
 שני אלפים תתמ"ד פעם ט' שהן כל כך אמות ב"א תתמ"ד
 עוד ד' חלקי תשעיות ומעתה נררף שני הרבועים והם ח'
 אלפים תרנ"ה ב"א תתמ"ד ויהיו י"ח חלק תנ"ט אמה עוד
 תרמ"ט חלקי תשכ"ט (באורך על רוחב ארבע חלקי
 תשעיות) שעלו אמה ושלוש אמה בקירוב וזה חשבנו שנכפול
 ונעלה התרמ"ט בט' והד' בתשכ"ט ונאמר ט' פעם תרמ"ט
 והן ה' אלפים תתמ"א ונאמר תשכ"ט פעם ד' (או ארבע
 פעם תשכ"ט) והן ב"א תתק"ו. הנה אלו שני המספרים
 שביחד הם שמונה אלפים תשנ"ו הם תשבורת חלקי תרמ"ט
 תשכ"ט (ברוחב י"ט תשעיות באורך ותשכ"ט) אורך על
 ארבע תשעיות רוחב אבל לדעת מה הן החלקים נכפול
 החלקים בעצמם והם תשכ"ט ותשעיות ונאמר תשעה פעם
 תשכ"ט והן ששה אלפים תקס"א והוא האמה בתשבורת
 שחלקי ארבע תשכ"ט וחלקי רחבה תשעיות ואולם כבר אמרנו
 כי תרמ"ט (פעם ט'ית ותשכ"ט פעם) ארבע עלו שמונה
 אלפים תשנ"ו ולפיכך נתיאמהם ששה אלפים תקס"א והיא
 אמה ויוותרו שני אלפים קנ"ו והן שני אלפים קנ"ו חלקי
 ששה אלפים תקס"א לאמה שהוא שלישי אמה בקירוב
 ונוכל להקטין אותן ונעשה בשני המספרים (רזוני לומר
 מספר שני אלפים קנ"ו ומספר ששה אלפים תקס"א) מכל
 שלשה חלקים חלק אחד ונמצא כי שני אלפים קנ"ו כשחשוב
 כל שלשה חלקים שיהיו חלק אחד שישובו במספר תשל"ג
 (שהרי שלשה פעמים ת"ש שני אלפים ק' ושלשה פעמים
 ל"ב ז') ומן ששה אלפים תקס"א כשנקטוב כל שלשה
 חלקים שיהיו חלק א' נמצאם שישובו במספר שני אלפים
 קפ"ו (שהרי שלשה פעמים שני אלפים ו"א ג"פ ק"פ תק"מ'
 וג"פ זכ"א) עוד נקטין מה שעלה בידנו (והוא תשל"ג
 חלקי שני אלפים קפ"ו) למספר קטן ונחשוב כל שלשה

חלקים לחלק אחד (נכה בשני המספרים ונמצאת כי
 תשל"ג ישובו רמ"ד) (שהרי שלשה פעמים ר' הן ת"ר וג"פ
 מ' ק"ך ושלשה פעמים ד' י"ב ומן ב"א קפ"ו ישובו תשכ"ס
 שהרי שלשה פעמים ת"ש שני אלפים ק' וג' פעמים ד'
 ס' ושלשה פעמים ט' כ"ו) הנה עלה בידנו מרובע (ט'
 תשעיות) אורך ותרמ"ט חלקי תשכ"ט (רוחב ומרובע תשכ"ט
 אורך ברוחב ארבע תשעיות עולים אמה בתשבורת עוד
 רמ"ד חלקי תשכ"ט לאמה בתשבורת שהוא שלישי אמה
 בקירוב שהרי רמ"ד שלישי תשל"ג הוא אבל תועלת ההקטנה
 שנוכל לדבר החלקים במלת קצרות והנה עמדנו למיין
 שמוסר שני המרובעים הם אחד עשר חלק ת"ק אמה עוד
 שלישי בקירוב:

וזבינו לדיון שאלכסון זה המרובע אורך שעלו שני רבועי
 קוי אורך ורוחב ממנו למספר הזה האמור
 שיהיה האלכסון ממנו גדר ק"ו וחצי לפי שנומצאנו גדר
 למרובע במספר ששה וארבעים חלק רכ"ה חלקים שבעה
 ק"ו גם כן למצאים שיהיו החלקים ששים ונמצא בידנו רט"ו
 וכשנכה רט"ו בדרך ההכאה והנרוף יצא לנו ששה וארבעים
 חלק רכ"ה וכשנדע כמה חללים הם באמה בתשבורת כדי
 לדעת כמה חלקים מאלו הם באמה בתשבורת נרבע גם כן
 החצי בעצמו וכמו שהשליש נתרבע כפי חלקיו הראשונים
 לאמה והם שלשה והכנו שלשה בעצמו לומר שלשה פעם
 שלשה כן החצי הוא חלק חמישים באמה בגדר שאנו בו ונכה
 בעצמו לומר שני פעם שני הם ארבע. הנה שכפי מספרי
 ארבע שבה המספר המונח. כל כך אמות בתשבורת הם
 במספר הזה. וכנה יצאו ארבעים חלקים ב' ד' הרי בידנו
 עשרת אלפים פעם ארבע; כי ארבע פעם עשרת אלפים
 ארבעים אלפים) ועוד חלק פעם ד' ב'ד' אלפים ונשארו
 שני אלפים ורכ"ה ובידינו י"ח חלקים והנשארים ב' אלפים
 הם ת"ק פעם ארבע נמצא בידנו אחד עשר אלפים ת"ק
 ועוד רכ"ה יתיריים שהם כ"ו פעם ארבע וחלק אחד שהוא
 רביעי מאמה בתשבורת: עוד נוכל למצוא מספר ק"ו וחצי
 להעלותו לטך הזה בדרך יותר מהיר והוא הדרך שהרגלת
 בו במשנה הנוטע ירק בפ"ה דכלאים. והוא להכות ומספר
 היוצא בחצי בדרך הכאת מספר היוצא בשלמים ונאמר חצי
 פעם חצי רביעי חצי פעם ז' שלשה וחצי חצי פעם ק' כ'
 שבעה פעם חצי ג' וחצי שבעה פעם ז' מ"ט שבעה פעם
 מאה ת"ש מאה פעם חצי ז' ק' פעם ז' ת"ש מאה פעם
 מאה עשרת אלפים ג' רפס רבעי ג' וחצי חמשים שלשה
 וחצי מ"ט ת"ש עשרת אלפים יהיה בידך
 רביעי ואחדים עם החללים ששה עשר והעשרות ק"מ
 תחברם יהיו קנ"ו עוד רביעי והמאות י"ד תחברם יהיו חלק
 תקנ"ו ורביעי עוד עשרת אלפים הרי י"ח חלקים תקנ"ו
 ורביעי ואמת ההכאה במספר היוצא בקטין להכותו
 בדרך מספר היוצא בשלמים ושיהיה החשבון מכוון ואמת
 אוכיח בזה האופן יונה אורך ארבע אמות ברוחב חצי אמה
 שגכה חצי ב' ולפי חשבוניו אמרנו חצי פעם ד' ז' וכן
 הוא שכשיהיה שעה אורך ד' ורחב חצי ותחלק השטח
 לשנים נרצבו ותחבר החלקים זה

אלל זה ר"ל כלל אורך זה אלל כלל אורך זה הגה הוא מרובע
שנים אל אחד שהן השני וכן נניח אורך ד' וחצי ואמה ברוחב
חצי אמה ולפי השבוענו חצי חצי וחצי ד' יעלו ד' רביעי
וכן הוא שמו שחלקת בשטח ד' לשנים חלקים ונהיה ב' על
אחד שהן הב' כן יחלק עכשיו

א פסחים נט
ב כו פס
ג דין ל
ד שו"פ ד' ח
ה עירובין טו"ע
ו פ"ה ט"ע
ז סג"ה

גם החצי לשנים ויהיה ב' רביעי
על אחד שהן הב' רביעי
שנמצאת למד שמו שהכאת
השלמים בשלמים מעדופים
בהכאתם המוספר השלמים
שחצי מכה צ"ל ב' צ"ד
מכפיל ומעדיף שיהיה ב'
פעם ד' ככה הכאת החצי
באיזה מוספר שיהיה מחלק
זמחר מוספרו שהוא חצי
ככה מחסר ועושה המוכה

לחצי מספרו איזה מספר שהיה אם ד' עושה לז' ואם חצי
עושהו לרביעי והרצון בעשייה לחצי ר"ל בריבוע התשבורת
שהשלמים ד' נעשים ב' על ב' והחצי נעשה רביעי על רביעי
הקד רואה כי ההכאה על הדרך הזה הוא מכוון ואמת והוא
קרוי מואל בתשכון היוצא בחציים כי לא נצטרך רק להכאה
ולגרוף ונקמן בהוצאה כי אין לנו צרכים לשום הוצאה
כמו בדרך אשר דרכנו בה במספרים הקודמים :

וגשוב אל עינינו הרי שרביע ק"ז וחצי קרוב לשני
הרביעים כי לא ישאר רק כ"ו רביעי והוא בקירוב
במספר גדול כזה ומפני כן ידענו כי אלכסון מרובע אורך
אמונה הוא ק"ז וחצי : אפי טרם אכלה לדבר שבתי למשפט
כי זה שהניח הרמב"ם האלכסון ק"ז וחצי שיש ל"ז יב עליו
שחם נניחהו ק"ז רביעי יתקרב יותר לחשבון שני המרובעים
האחרים ולא יעדיף ק"ז רביעי כי אם פחות משתי אמות :
ולפי חשבון ק"ז וחצי העדיף כמו כ"ו אמה בתשבורת וזה
שחלק הק"ז ב' לרביעיות ויהיו תכ"ט עם הרביעי הקדום

וכשנכה תכ"ט בדרך הכאה והגרוף יהיו קפ"ד חלק עוד מ"א
שבמספר הזה כל כך אמות הן בו ונמצא ק"ם חלק הן' אלפים פעם ט"ז ומן כ"ד חלק הגותרים יהיו חלק פעם ט"ז
וישאר ח' אלפים והח' אלפים הם ת"ק פעם ט"ז הרי בדינו י"א אלפים ת"ק פעם ט"ז ונשאר רק מ"א חלקים חלקי ט"ז
לאמה בתשבורת והם ב' אמות ט' חלקי ט"ז לאמה הרי שיצא לנו החשבון בקרוב דק מאוד כשנאמר שהאלכסון ק"ז רביעי :
העולה מזה שנמצאו למדים שכשנייה האלכסון ק"ז רביעי שיתקרב מספר מרובע האלכסון עם מספר שני המרובעים
בפחות משתי אמות ולכן הקרוב אלי כי טעות סופר הוא בלשון הרמב"ם וצריך להיות ק"ז רביעי :

ו אפילו הוא כבית כור ואע"ג דלא הוקף לדירה יש להם מחיצות מעליותא אך לא נעשו על דעת שידורו בהם הר"ר
נכנס לה ויוצא ממנה אבל בנינה וקרפף יש להם מחיצות מעליותא אך לא נעשו על דעת שידורו בהם הר"ר
אימון : ביתו אסור בו כתב הרמב"ם ר"ל רשותו בחצר ומוסר על ביטול רשותו סתם ומ"ש הר"ר כדתן וכו' בין בשוגג
בין במזיד רישא דמתניסין נקט אע"ג שהוא דלא כהלכתא וכן עשה לקמן פ"ו משנה ב' ולענין פסק הלכה דמשה זו
כתב הרמב"ם שכלן דחיות ועיין פרקו' משנה ג' :

פרק ג מערבין פי' הר"ב עירובי חומותיו כו' ואע"ג דתחומין חמירי שיש להם סוף מן התקרא כמ"ש בספ"ב דשבת
הקלו בתחומין שאינה אלא לדבר מצוה תוספת ספ"ב דשבת והא דקדיליה ערוכ לפי
שהא מערב בתחומין שלא היה יכול לילך בו מחלה עם התחום שהיה יכול לילך בו כי כה המגיד רפ"ו מהי"ם אליבא
דהרשב"ד :

ו אפי' היא כבית כור אפלוגתא דלעיל קאי אגונה וקרפף :
אנשי חצר ששכח אחד מהם ולא עירב ולתחר בטל רשות
חצרו לחבריו שהיה אוסר עליהן מלהוציא מתחיהן לחצר
שהחצר רשות כלן וחלקו אוסר עליהן : והואיל והטל רשות
חצרו בטל אף רשות ביתו אע"פ
שלא פירש ועשה אורח אללס
לפיכך אף ביתו מותר להם אבל
אסור לו להכניס ולהוציא מביתו
לחצר אע"פ שהוא מותר להכניס
ולהוציא מתחיהם לחצר כשאר
כל אדם הנכנס לבית חצרו
שמותר לו להוציא מבית חצרו
לחצר דהא רשותא דחד הוא
מכל תקום מביתו אסור הוא
להוציא ולא אמרינן כיון דבטל
לבו רשות ביתו הרי ביתו

ו אמר רבי אלעאי שמעתי מרבי אליעזר
ואפי' היא כבית כור וכן שמעתי ממנו
אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב
ביתו אסור מלהכניס ולהוציא לו אבל
להם מותר וכן שמעתי ממנו שיוצאין
בעקרבתין בפסח וחזרתו על כל
תלמידיו ובקשתו ליחברו לאמצאותי
פרק ג בכר מערבין ומשתתפים חוץ
מן

בבתיים דנשעה שמוציא מביתו לחצר חוזר ומחזיק ברשותו
הוא ואוסר עליהן כדתנן בחדר עם עכו"ם מי שתן רשותו
וחזר והוציא בין בשוגג בין במזיד הרי זה אוסר : שולאים
בעקרבתין בפסח משום מרור ועקרבתין ירק שעלין שלו
דומות לעקרב ואני שמעתי סבב הגדל סביבות הדקל :
ובקשתי לי חברי לג' דברים הללו אם שמעו מפיו ולא מאלתי
ואין הלכה כאלת מן דבני בגינא וקרפף לא שרי טפי מבית
סאתים ואנשי חצר ששכח אחד מהם ולא עירב ובטל רשותו
ולא בטל ביתו אף להם אסור ביתו אבל מבתיים לחצר מותר
ועקרבתין לאו מרוב הוא ואין אדם יוצא בו ידי חובתו בפסח :
פרק ג בכר מערבין ערובי תחומין דאלו ערובי
חצרות אין מערבין אלא בפת והאי
ככל דתנן בבתיים לחצרותא כדאמר' בגמרא אין למדין מן
הכללות אפילו במקום שנאמר בהן מוז דהא הכא תנן ככל
מערבין חוץ

וכשנכה תכ"ט בדרך הכאה והגרוף יהיו קפ"ד חלק עוד מ"א
שבמספר הזה כל כך אמות הן בו ונמצא ק"ם חלק הן' אלפים פעם ט"ז ומן כ"ד חלק הגותרים יהיו חלק פעם ט"ז
וישאר ח' אלפים והח' אלפים הם ת"ק פעם ט"ז הרי בדינו י"א אלפים ת"ק פעם ט"ז ונשאר רק מ"א חלקים חלקי ט"ז
לאמה בתשבורת והם ב' אמות ט' חלקי ט"ז לאמה הרי שיצא לנו החשבון בקרוב דק מאוד כשנאמר שהאלכסון ק"ז רביעי :
העולה מזה שנמצאו למדים שכשנייה האלכסון ק"ז רביעי שיתקרב מספר מרובע האלכסון עם מספר שני המרובעים
בפחות משתי אמות ולכן הקרוב אלי כי טעות סופר הוא בלשון הרמב"ם וצריך להיות ק"ז רביעי :

ו אפילו הוא כבית כור ואע"ג דלא הוקף לדירה יש להם מחיצות מעליותא אך לא נעשו על דעת שידורו בהם הר"ר
נכנס לה ויוצא ממנה אבל בנינה וקרפף יש להם מחיצות מעליותא אך לא נעשו על דעת שידורו בהם הר"ר
אימון : ביתו אסור בו כתב הרמב"ם ר"ל רשותו בחצר ומוסר על ביטול רשותו סתם ומ"ש הר"ר כדתן וכו' בין בשוגג
בין במזיד רישא דמתניסין נקט אע"ג שהוא דלא כהלכתא וכן עשה לקמן פ"ו משנה ב' ולענין פסק הלכה דמשה זו
כתב הרמב"ם שכלן דחיות ועיין פרקו' משנה ג' :

פרק ג מערבין פי' הר"ב עירובי חומותיו כו' ואע"ג דתחומין חמירי שיש להם סוף מן התקרא כמ"ש בספ"ב דשבת
הקלו בתחומין שאינה אלא לדבר מצוה תוספת ספ"ב דשבת והא דקדיליה ערוכ לפי
שהא מערב בתחומין שלא היה יכול לילך בו מחלה עם התחום שהיה יכול לילך בו כי כה המגיד רפ"ו מהי"ם אליבא
דהרשב"ד :

וכשנכה תכ"ט בדרך הכאה והגרוף יהיו קפ"ד חלק עוד מ"א
שבמספר הזה כל כך אמות הן בו ונמצא ק"ם חלק הן' אלפים פעם ט"ז ומן כ"ד חלק הגותרים יהיו חלק פעם ט"ז
וישאר ח' אלפים והח' אלפים הם ת"ק פעם ט"ז הרי בדינו י"א אלפים ת"ק פעם ט"ז ונשאר רק מ"א חלקים חלקי ט"ז
לאמה בתשבורת והם ב' אמות ט' חלקי ט"ז לאמה הרי שיצא לנו החשבון בקרוב דק מאוד כשנאמר שהאלכסון ק"ז רביעי :
העולה מזה שנמצאו למדים שכשנייה האלכסון ק"ז רביעי שיתקרב מספר מרובע האלכסון עם מספר שני המרובעים
בפחות משתי אמות ולכן הקרוב אלי כי טעות סופר הוא בלשון הרמב"ם וצריך להיות ק"ז רביעי :

חוץ מן המים ומן המלח. ואיכא נמי כמהין ופטריות דאין מערבין ולא משתתפים בהן ללאו מזון נהו כמו מים ומלח ומשתתפים. שישו תבואות: הכל ללקח בכסף מעשר כדכתיב (רברים י"ד) ונתת הכסף בכל אשר תאזה נפשך:

חוץ מן המים כו'. דטעמא דערובין משום דדעתו ודירתו במקום מזונותיו הוא ועשה המערב כאלו אוכל וסודתא דמ' במקום שהניח הערוב ומשום ש' לו אלפיס אמה לכל רוח והלכך דבר מזון בעינן רש"י. ומ"הר"ב דלאו פרי מפרי וכי עיין על זה מ"ש בפ"א מועטך שני משנה ג' בס"ד:

מין המים ומן המלח. והכל ניקח בכסף מעשר חוץ מן המים ומן המלח. הגורר מן המזון מותר במים ובמלח. מערבין לנזיר בין. ולישראל בתרומה. כומכום אומר בחולין. ולכהן בבית הפרס. רבי יהודה אומר אפילו בבית הקברות. מפני שיכול לילך לחוץ ולאכול: ב' מערבין ברמאי. ובמעשר ראשון שנמלה תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפדו והבהגים בחלה. (ס"א ובתרומה) אבל לא בטבל. ולא במעשר ראשון שלא נמלה תרומתו ולא במעש' שני והקדש שלא נפדו.

והכל נקח בכסף מעשר עיין במשנה ו' פ"ב דעוקלין:

מערבין לנזיר בין ולישראל בתרומה. עיין מ"ש במשנה י' פרק ב' דקדושין:

סומכום אומר בחולין. פי' הר"ב שאפילו אם ישראל כו' אין מפרישים תרומה בשבת אפי' בין השמשות כדפסקו ס"ב דשבת וע"ש ולקמן במשנה ב': ולכהן בבית הפרס.

פי' הר"ב דמותר לכהן לכנס שם כשהו' מנפח כו' דכולה ספוקה משום עצמות הוא שהבשר כבר נרקב כמה שנים ועצמות בלא בשר אין מטמאין בזהל אלא במגע וכשמנפח לפני רגליו אם יש עלם גדול נראה הוא וז"ל שלא יגע בו ברגליו ואם עלם קטן הוא נדחה בנפיחה ואינו מטמאו ברגליו ואם מוכס' בעשר אינו מטמא דהא עלם כשעורה אינו מטמא אלא במגע. הר"ד יונתן:

מפני שיכול לילך לחוץ ולאכול. פי' הר"ב כגון שיכנס שם בשדה תיבה ומגדל ומסיים רש"י בעגלות מצוד יום ועיין רפ"ח דהגלות שריד שמחייקים ארבעים סאה כו' ועיין מ"ש במשנה ד' פ"ג דחגיגה ופריך בגמרא היכי אייתי לה דאם מוציא ידו חוץ לשדה יאחילה על הקבר ומדנקט ר"י ולאכול ש"מ דרחוי לאוכלו בעיר ר"י ומשני שיכול להביא אצלו בפשוטי כלי עץ שאין ברחבן טפח. דלא מקבלי טומאה ואין מביאין הטומאה ומ"הר"ב דאסור ליהגו' ולהשתמש בבית הקברות לשון רש"י וכל תשמישי המת אסורין בהגאה דנפקא לן בסנהדרין מותמת שם מריס (במירב' כ') וגמר שם שם. מעגלה ערופה ע"כ:

ב והבהגים בחלה ובתרומה. כו' הגי' בס' מדויק וכן בר"י והכי מתברר דמ"ש תרומה מחלי' והטעות נפל בדפוס מדתנן לעיל ולישראל בתרומה. ושבות הוא דמדתנן הכא והכהנים בחלה ש"מ דכסומכום אחיה ולא כת"ק. ובין קד' ובין קד' קשיאלי על פסק הר"ב והרמב"ם לעיל דלא כסומכו' וכן כתב הרמב"ם בחבורו פ"א מה ערובין והא סתם ר' כסומכום והיו מחלקות ואח"כ סתם הלכה כסתם ונ"ל לתרץ דאשכח סתמא אחרינא והוא מהניחין דלקמן דסתם כו' דלא גזרו בין השמשות משום שבות וא"כ דין התרומה לישראל כדון היין לנזיר וק"ל והראש כתב ולית הלכתא כסומכום כו' ואף על גב

ישאל המפריש התרומה עליה והרי היא כאלו לא. הורמה הרי היא חוזרת לטבל' ואסור לאכול ממנה עד שיחזור ויפריש תרומה אחרת ואין מפרישין תרומה בשבת אפי' בין השמשות הילכך לא חזי ליה ואין הלכה כסומכום: לכהן בבית הפרס. סתמא הוא ולא סומכום קאמר לה. בית הפרס שדה שנחרש בה קבר מות' לכהן ליכנס שם כשהוא מנפח והולך ורוא' שאינו נוגע בעלם כשעור' ומשו' הכי מותר ליתן ערובו שם שהרי יכול להכנס במקו' שנתן שם ערובו והוי הוא וערובו במקום אחד: לחוץ למקום מחיפה ציטו לקבר שלא יאכל כגון שיכנס שם בשדה תיבה ומגדל אלמא חזי ליה ופלוגתא דרבי יהודה ורבנן מוקמינן בגמרא דאפילו בישראל פליגי רבנן עליה דר"י ואמרי דאין מניחין ערובי דתוחמין בבית הקברות ולא נקט כהן אלא להודיע כמו דרבי יהודה דאפילו בכהן שרו' ובהא קמפלגי דרבי יהודה כבר אע"ג דאסור ליהנות ולהשתמש בבית הקברות מותר להניח שם ערוב דאין מערבין ערובי תוחמין אלא לדבר מצוה ומצות לאו ליהנות ניתו ואע"פ שמתמר שם הערובין אחר קנייתו דהא בין השמשות קונה וכבר נעשית המצוה והוא משתמר שם כל השבת קסבר רבי יהודה אין אדם מקפיד על ערובו אם אבד או נגבד לאחר שקנה ורבנן סברי אדם מקפיד על ערובו ערובו לאחר שקנה ורובה שלא יגבד הילכך כשהערוב משתמר בבית הקברות כל השבת לאחר שקל' בין השמשות ונגמר' מצותו ומצא משתמש באסורי הנא' שהקברות אסורי בהגאה ולעיקר לא יניח אדם ערוב בבית הקברות והלכה כחכמים: ב' מערבין בדמאי. בככר שלקחה מעם הארץ ולא הפריש ממנה תרומת מעשר של דמאי: ובמעשר ראשון כו' אבל לא בטבל' וכו'. כלן מפרשין במסכת שבת פרק השולח משני:

א נדחת לה
ב פסחים כו'
ג הל'
ד מ"ה פ"א ס"א
ה ערובין הל' י

עירובין פרק ג

ר"ע מברטנורה

ואע"ג דכחם משנה דמסכת (כלים פ"ו) כוונתה משום דב"ה
סביר כדבין (פירוש זבחייתא) וכן רב הונא דאמר שבועה
שלה הובל כבר זו מערבין לו כה"ה דתנן במתניתין
ואכתיבין בחלה ובתרומה לא היו כמתלקות ואחר כך כחם

א"ל: ח"י
ב"ה: עירובין
ע"פ: ח"י
ת"פ: ח"י
ב"ה: ח"י
עירובין: ח"י
כ"ו: ח"י
ס"ו: ח"י
עירובין: ח"י
ב"ה: ח"י
עירובין: ח"י
כ"ו: ח"י
ס"ו: ח"י

השולח את ערובו ביד חרש כו' להוליכו לסוף חלפיה אמה
ודוקא בערובי תזומין אינו ערוב אם שלחו ביד קטן אבל
בערובי חלפיה קיימא לן קטן גובה את הערוב: ביד מי
שאינו מודה בערובי כגון כותי או דוקי: ואם אמר לאחר:

כשר לקבלותן הפסול ויוליכו
הכשר לסוף חלפיה אמה הרי
זה ערוב ובלבד שיהא הוא
עומד ורואה בשעה שהפסול
נחתו ליד הכשר חף על פי
שאינו רואה כשהכשר מוליכו
דחוקת שליש עושה שליחותו:
ג נתנו באילן העמוד ברה"ר
וישבו ארבע טפחים על
ארבע טפחים או יותר: למעלה
מעשרה אילן ערובו ערוב: דיוון
דהאילן רחב ד' למעלה
מעשרה הוי רשות היחיד והוא
קנה שניתו ברה"ר וכיון דאין
הוי בעי למשקל ערוביה
ומיכילה בשעה שהערוב זוכה
לו דהיינו בין השמשות לא מצי
למטה מעשרה הרי זה ערוב:
דכל משלשה ועד תשעה ברוחב ארבעה כרמולית היא וכיון
דאין שקיל ליה לערוביה אילן באין אלא אכור שבות הרי זה
ערוב ותתניתין רבי היא דלאמר כל דבר שהוא משום שבות לא
גורו עליו בין השמשות ובשעה שהערוב זוכה לו דהיינו בין
השמשות מצי שקיל ליה ונמצא הוא וערובו במקום אחד הילכך
הוי ערוב: נתנו בצור שבכרמולית כגון שבצקעה ושבשדות
ונתכוון לשבות בצקעה או בשדה הרי זה ערוב דבור ענמו
רשות היחיד והוא קנה שבותו בכרמולית ובשעה שהערוב
זוכה לו דהיינו בין השמשות מצי שקיל ליה כו' דאמר כל דבר
שהוא משום שבות לא גורו עליו בין השמשות: אפילו
בבוב מאה אמה ואין למטה רוחב ארבע דלאו רשות היחיד
הוא ואף על גב דמעלה רחב ארבע דהא ערוב על גבי מקום
דמי שקיל ליה ערוב משום דמי שקיל ליה גזירה שמא יקטס לפי שהקנה רך הוא
חיידי דרכיבא דלאו מקטמא: ומחייב משום קולר אי נמי קנה וקונדס מיתלק ליה מחובר בתלוש דקנים הרבה תלושים נעוין ונראין
כמחברים משום הכי איכא למגור שמא יקטס במחבר ויתחבר הוא תלוש אבל באילן איכא למיגור שמא יעלה ויתלוש
לא ימנע המחבר אי אפשר לרתקן אלא בסכין ת"ק סדר הואיל ואפשר לנתוח על ידי סה"ך החבלים בסכין אילן כאלו אסור
שקילה אלא אסור שבות דמקלקל הוא בהתיכת החבלים וכל היקלקלים פטורים ואיסור שבות שבין השמשות בשעת קיימת
הערוב לא גורו בו כדאמרן הילכך הוי ערוב דמי מיימי סכין והתוך לחבלים ושקיל לערוביה ור' אליעזר סבר אין כלי
ניטל אלא לצורך תשמישו ואסור לטלטל הסכין כדי לחתוך החבלים שאין תשמישו אלא לחתוך האוכלים והואיל ואיכא
קרתו טלטול הסכין והתיכת החבלים אפילו לר' דאמר כל דבר שהוא משום שבות בין השמשות לא גורו בכחאי
כה מודה גזרו ואין הלכה כרבי אליעזר:

"השולח ערובו ביד חרש שומה וקטן או
ביד מי שאינו מודה בערוב אינו ערוב ואם
אמר לאחר לקבלו ממנו הרי זה ערוב:
ג נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים:
אין ערובו ערוב למטה מעשרה טפחים
ערובו ערוב כבוד אפילו עמוק מאה
אמה ערובו ערובי נתנו בראש הקנה
או בראש הקונדס בזמן שהוא תלוש
ונעוין אפילו גבוה מאה אמה הרי זה
ערובי נתנו במגדל ואבד המפתח הרי
זה ערוב רבי אליעזר אומר אם אינו יודע
שהמפתח במקומו אינו ערוב:
דנתגלגל

שקיל ליה דמיימי מרשות היחיד לרשות הרבים לא הוי ערוב
למטה מעשרה הרי זה ערוב:
דכל משלשה ועד תשעה ברוחב ארבעה כרמולית היא וכיון
דאין שקיל ליה לערוביה אילן באין אלא אכור שבות הרי זה
ערוב ותתניתין רבי היא דלאמר כל דבר שהוא משום שבות לא
גורו עליו בין השמשות ובשעה שהערוב זוכה לו דהיינו בין
השמשות מצי שקיל ליה ונמצא הוא וערובו במקום אחד הילכך
הוי ערוב: נתנו בצור שבכרמולית כגון שבצקעה ושבשדות
ונתכוון לשבות בצקעה או בשדה הרי זה ערוב דבור ענמו
רשות היחיד והוא קנה שבותו בכרמולית ובשעה שהערוב
זוכה לו דהיינו בין השמשות מצי שקיל ליה כו' דאמר כל דבר
שהוא משום שבות לא גורו עליו בין השמשות: אפילו
בבוב מאה אמה ואין למטה רוחב ארבע דלאו רשות היחיד
הוא ואף על גב דמעלה רחב ארבע דהא ערוב על גבי מקום
דמי שקיל ליה ערוב משום דמי שקיל ליה גזירה שמא יקטס לפי שהקנה רך הוא
חיידי דרכיבא דלאו מקטמא: ומחייב משום קולר אי נמי קנה וקונדס מיתלק ליה מחובר בתלוש דקנים הרבה תלושים נעוין ונראין
כמחברים משום הכי איכא למגור שמא יקטס במחבר ויתחבר הוא תלוש אבל באילן איכא למיגור שמא יעלה ויתלוש
לא ימנע המחבר אי אפשר לרתקן אלא בסכין ת"ק סדר הואיל ואפשר לנתוח על ידי סה"ך החבלים בסכין אילן כאלו אסור
שקילה אלא אסור שבות דמקלקל הוא בהתיכת החבלים וכל היקלקלים פטורים ואיסור שבות שבין השמשות בשעת קיימת
הערוב לא גורו בו כדאמרן הילכך הוי ערוב דמי מיימי סכין והתוך לחבלים ושקיל לערוביה ור' אליעזר סבר אין כלי
ניטל אלא לצורך תשמישו ואסור לטלטל הסכין כדי לחתוך החבלים שאין תשמישו אלא לחתוך האוכלים והואיל ואיכא
קרתו טלטול הסכין והתיכת החבלים אפילו לר' דאמר כל דבר שהוא משום שבות בין השמשות לא גורו בכחאי
כה מודה גזרו ואין הלכה כרבי אליעזר:

ד' בעינין: תלוש ונעוין הוא דהוי ערוב אבל מחובר לא הוי ערוב משום
איכא למיגור שמא יקטס כי שקיל ליה אבל אילן קשה הוא ובין השמשות לשמא יעלה וית
חיידי דרכיבא דלאו מקטמא: ומחייב משום קולר אי נמי קנה וקונדס מיתלק ליה מחובר בתלוש דקנים הרבה תלושים נעוין ונראין
כמחברים משום הכי איכא למגור שמא יקטס במחבר ויתחבר הוא תלוש אבל באילן איכא למיגור שמא יעלה ויתלוש
לא ימנע המחבר אי אפשר לרתקן אלא בסכין ת"ק סדר הואיל ואפשר לנתוח על ידי סה"ך החבלים בסכין אילן כאלו אסור
שקילה אלא אסור שבות דמקלקל הוא בהתיכת החבלים וכל היקלקלים פטורים ואיסור שבות שבין השמשות בשעת קיימת
הערוב לא גורו בו כדאמרן הילכך הוי ערוב דמי מיימי סכין והתוך לחבלים ושקיל לערוביה ור' אליעזר סבר אין כלי
ניטל אלא לצורך תשמישו ואסור לטלטל הסכין כדי לחתוך החבלים שאין תשמישו אלא לחתוך האוכלים והואיל ואיכא
קרתו טלטול הסכין והתיכת החבלים אפילו לר' דאמר כל דבר שהוא משום שבות בין השמשות לא גורו בכחאי
כה מודה גזרו ואין הלכה כרבי אליעזר:

ד נתגלגל

ו מערב אדם שני ערובין מוקמינן בגמרא כגון דמנח ליה בסוף חלק אמה לכאן ולבסוף חלק אמה לכאן דאלת"ה אלא דמנח ליה לסוף אלפים לכאן נמצא שהפסיד כל האלפים של אד אחרת והרי אינו יכול לילך כיום הראשון על מקום הערוב של יום השני

ו מערב אדם שני ערובים א"ס היה צריך לילך יום ראשון לכאן ויום שני לכאן יכול לערב למורת ולמערב ערב יום הראשון ואומר עירובי של מורת ויקנה לי היום לנורך מחר ועירובי של מערב ויקנה לי בין השמשות למחר לנורך יום שני דקסבר ר' אליעזר שבת ויום טוב לאו כחד יומא אריכא

ו רבי אליעזר אומר יום טוב הסמוך לשבת בין מלפניה ובין מלאחריה מערב אדם שני עירובין ואומר עירובי (כ"א בראשון) הראשון למורת (כ"א בב') והשני למערב הראשון למערב והשני למורת עירובי הראשון והשני בבני עירי עירובי השני והראשון בבני עירי והכמים אומרים מערב לרוח אחת או אינו מערב כל עיקר או מערב לשני ימים או אינו מערב כל עיקר כיצד יעש' מוליכו בראשון ומחשיך עליו ונוטלו ובא לו בשני מחשיך עליו ואוכלו ונמצא משרתו בהליכתו ומשתכר בערובו יאכל בראשון ערובו לראשון ואינו ערוב לשני אמר לר"ם רבי אליעזר מודים אתם לישורן שתי קדושות:

לשני הימים היינו לרוח אחת דאמרי לעיל והא תו למה לי אלא הכי קאמרי ליה רבנן לרבי אליעזר אי אתה מודה ליום אחד דאז מערב לרוח אחת או אינו מערב כל עיקר שאינו יכול לומר חזי יום עירובי למורת וזמי יום עירובי למערב לשני הימים נניי דהיינו לשבת ויום טוב או מערב כמו ליום אחד או אינו מערב כל עיקר דמסיקא להו לרבנן שבת ויום טוב אי כיומא אריכא דמו אי לא ועברי הכא לחומרא דאין יכול לערב לשתי רוחות דלמא חדא קדושה היא והכא לחומרא דאמרי לקמן נאכל בראשון אין עירוב לשני דלמא שתי קדושות הן ולא כיומא אריכא דמי : מוליכו : השליח ערב יום טוב שלפני שבת ומחשיך עליו עד שיקנה הערוב ונוטל ובא לו שמה יאבד וסוב אין לו ערוב לשני כדקתני נאכל ערובו בראשון ערוב לראשון ואין ערוב לשני : ובשני חזור ומוליכו בשני דקיימא לן המערב שבת בראשון ורובה לערב שבת בשני צריך שיערב באותו ערוב בעצמו שקרא עליו שם מאתמול ועתה שותק אבל לא שבת אחרת דבעי למיקרא עליה השתא שם ערוב והוי מכין מיום טוב לשבת : נמצא משתכר בהליכתו כלומר קונה לו הליכה ליום מחר :

ולא הוי הכנה וכ"כ בטור סימן שתי רוחות ומ"ש הר"ב דהלכה כר"א גמרא : ובשני בבני עירי כתב הר"ב ואינו רוצה להפסיד לא אלפים של תחומו מכאן ולא אלפים של תחומו מכאן כלומר לאיזה רוח שערב אינו רוצה להפסיד אלפים שכנגדו בין שערב מכאן בין שערב מכאן אבל לעולם אין כאן הפסד אלא פעם אחת אלפים והיינו אותן אלפים שברוח שהיא כנגד אותו שעירב בה ועיין לשון הר"ב במשנה דלעיל בד"ה הריני כו' : ובזולתו פירש הר"ב השליח וכן פירש רש"י וטעמיהו דאלו על ידי עצמו הא קי"ל במשנה ט' פרק ד' דעקר ערוב דרגל ואין צריך פת : משתכר כו' וכ"כ לרבי אליעזר בעינן שיהא קיים בין השמשות דשני כמו שכתב הרמב"ם בפרק ח' מה"ע והטור סימן תי"ו : שאם אינו קיים אין כאן ערוב ליום שני דהא קדושה אחריהא היא הלכך האי משתכר כו' לא אתרו חכמים לאפוקי מד' אליעזר אלא מלתא אגב אוריחא קאמרי :

ז רבי

ומשתכר בערובו כאלולו ויום טוב אחר השבת דלא אפשר בהכי מוליכו בראשון ואינו אוכלו וחזור והולך שם בשני לראות אם קיים הערוב מחשיך עליו ואם רוצה יאכלו אחרי כן : מודים אתם לי שהן שתי קדושות דאמריהו נאכל ערוב בראשון אין ערוב לשני ואי חדא קדושה נכחו הוה ליה כחד יומא אריכא ויקנה בין השמשות של ראשון לשניהם וכיון דשתי קדושות נכחו יכול לערב נניי לשתי רוחות ורבנן אזלי סבא לחומרא והכא לחומרא כדאמרן משום דמסיקא להו והלכה כרבי אליעזר שבת ויום טוב שתי קדושות הן :

ז שמא

ומ"ש הר"ב שיערב ערב יום הראשון משום יום טוב שמל להיות אחר השבת נקט ליה שאי אפשר לו ביום השבת להולך הערוב אבל ביום טוב שלפני השבת יכול ליטול אותו הפעם עצמו שפיר נקרא עליו שם ערוב ולהוליכו לרוח האחרת דהא מפרש לקמן בד"ה ובשני כו' דכאנתו ערוב עצמו לא הוי כמכין מיום טוב לשבת ואין גראה לחלק בין מוליכו לאותו רוח שכבר היה שם מאתמול או מוליכו לרוח אחרת שכיון שנקרא עליו שם עירוב תועלי לאנחיה בשתיקה

ז שמא

ז שמא תתעבר שמא יעשו ב"ד הגדול חלול מעובר ויהיו
ב"מנים טובים יום ל"ט חלול ויום ל"א והוא צריך לילך בראשון
ללך ח"י ובשני לצד אחר מערב שני (עירובין) ומייתבבער
יום טוב זה לכאן וזה לכאן ואומר וכו' : ולא הודו לו חכמים :

ז ולא הודו לו חכמים • פי' הר"ב דקסברי קדושה אחת
הן דחתקון משום דשמא בלא עדים וכו' עיין זה
בארובה במשנה ד' פרק ד' דר"ה • ומ"ש הר"ב דחכמים
האחרים כאן הוא ר' יוסי • האמת בל להודיענו אבל לעיין
פי' התשנה לא איכפת לן ולא

ל
ב
ל
ב
ל
ב
ל
ב
ל
ב
ל
ב

דקסברי קדושה אחת הן
והלכה בחכמים בשני ימים
טובים של ראש השנה ללאו
משום ספיקא בלבד אחרון
שזה קדשו ב"ד את יום שלשים
או יום ל"א ואחד מהם חול אלא
משום דשמא בלא עדים מן
המנחה ולמעלה שנהגין אותו
היום קדש ולמחר קדש
ותרוייכו קדושה אחת אבל
בשאר ימים טובים של גלויות
לא אחרון אלא מספיקא ללא
ידעינן מתי קדשו ב"ד הגדול
את החדש מודים חכמים לרבי
יהודה דשתי קדושות הן
וחכמים האחרים כאן הוא רבי
יוסי : ה' מתנה אדם על
הכלכלה • סל שיש בו פירות
עבלים מתנה עליו ביום טוב
ראשון של ר"ה ואומר אם היום
חול תהא זו תרומה על אלו אם

ז רבי יהודה אומר ראש השנה שהיה
ירא שמא תתעבר מערב אדם שני
עירובין • ואומר עירובי בראשון (כ"ל ב'ה)
למשום הספק • למזרח ובשני למערב
בראשון למערב ובשני למזרח עירובי
בראשון ובשני בבני עירי עירובי בשני
ובראשון בבני עירי • ולא הודו לו חכמים :
ח ועוד אמר רבי יהודה מתנה אדם על
הכלכלה ביום טוב ראשון ואוכלה בשני
וכן ביצה שנולדה בראשון תאכל בשני
ולא הודו לו חכמים : **ט** רבי דוסא בן
הרכינם אומר העובר לפני התיבה ביום
טוב של ראש השנה אומר החליצנו ה'
אלהינו את יום ראש החודש הזה אם הוי'
אם למחר ולמחר הוא אומר אם היום אם
אמש ולא הודו לו חכמים :

פרק ד'

פירוש קדש אין בדברי כלום שאין מגביהם תרומה ביום טוב
ולמחר הוא אומר אם אפתמול קדש והיום חול תהא זו
שאמרת אתמול תרומה על אלו ואם היום קדש ואפתמול חול
כבר היא תרומה ואוכל כלכלה המתקנת ומשייר התרומה :
ולא הודו לו חכמים • הוא ר' יוסי דאמרן דסבר קדושה אחת
הן ואין מגביהם בהן תרומה ודוקא בשני ימים טובים של
ראש השנה כדפירישית לעיל : וכן ביצה שנולדה בראשון של
ראש השנה תאכל בשני • דאם הראשון קדש השני חול וביצה
שנולדה ביום טוב מותרת בחול דאין הכנה לחול ואם הראשון
חול והשני קדש נמצא מחול מכין ל"ט ושפיר דמי : ולא הודו
לו חכמים • בשני ימים טובים של ראש השנה בלבד דקדושה
אחת הן אבל בשני ימים טובים של גלויות מודים לו :
ט והחליצנו • ורזנו והחליצנו כח כמו נחלץ חושים (במדבר
ל"ב) • פי' אחר והחליצנו ומלטנו כמו חלצני ה' מאדם רע
(תהלים ק"ט) : אם היום אם מחר • אם היום הוא החליצנו
היום • ואם מחר הוא החליצנו מחר : ולא הודו לו חכמים •
לא להזכיר של ר"ח ב"ה ולא להתנות אם היום ואם מחר אלא
שומר והחליצנו סתמא בשני הימים ואינו מזכיר של ראש חודש
כל עקר והלכה בחכמים :

למגור בה משום פירות הגושרין ומשום משקין שזבו (כדאיתא
בשמעתא קמיימא דביצה) אימא מודה לכו לרבנן לריכא •
גמרא • ועיין בפ"ג משנה ה"ט ש"ס בס"ד :
מתנה אדם כו' • כתב הר"ב ולמחר הוא אומר כו' ואם
היום קדש כו' • הכי תניא בגמרא וכתב הר"ר
יונתן שלא הזכירו לומר ביום שני אם היום קדש כו' אלא כדי
שימא חל לבו שהיום קדש ולא יזלוזל במלאכה • דדי היה לו
שיאמר אם היום חול תהא זו תרומה על זו : וכן ביצה
שנולדה בראשון תאכל בשני • פירש הר"ב הראשון קדש כו'
דאין הכנה לחול • עיין בפירושו לריש מסכת ביצה :
ו לא הודו כו' • פירש הר"ב דב' יום טוב של גלות
מודים • וליכא למימר מגו דאתקנא לבין השמשות
אתקני לכוליה יומא כדפסקין בפ"ג דשבת דהתם ההוא
יומא דשבתא דאסרין ביה ודאי קדש • ובין השמשות הוא
הספק • אמרינן מגו כו' • אבל הכא יום השני שבו ניקום
ונאסר הוא עצמו הספק הלכך ליכא למימר מגו כו' :
ז אם היום אם למחר • כדי שלא יראה בתפלתו בשקרן
הרב רבינו יונתן : ולא הודו לו חכמים • פירש
הר"ב לא להזכיר של ר"ח ב"ה וטעמא בגמרא • דזכרון אחד
עולה לכאן ולכאן פירש בתוספת דבראש השנה כתיב
הר"ב לא להזכיר של ר"ח ב"ה וטעמא בגמרא • דזכרון אחד
עולה לכאן ולכאן פירש בתוספת דבראש השנה ובראשי
החדשים והלכך כשיאמר בתפלה יום הזכרון הזה עולה לו לשניהם • ומ"ש הר"ב ולא להתנות מפרש בגמרא דאם לו לזולתי
ביה בשני אי מחזיקין ליה בספק אבל כי אמרינן סתמא מחזיקין ליה בקדושה אחת :

פ"ד

פרק ד אין לו אלא ארבע אמות במשנה ה' תמנא בפירוש הר"ב ה"י ארבע אמות מאו עידי תיביו: הול' יבנה לעיר אחרת או נתמנה דדיר וספר' לפי שדרך הוא כשמוליכין האדם שמוליכין אותו אל עיר הלכך קתי הולכו גבי לעיר.

אבל אין דרך הוא שכשמוליכין את האדם שמוליכין אותו אל תוך דיר וספר' אלא שיארע לפעמים שכשמוליכין אותו ולא יוכלו לנה אל עיר או מפני סבה ומקרה אחרת שיתמנה לאותו אדם למקום אחר המסתמר כמו דדיר או ספר' לכך תני גביהו ונתמנה כלומר שהולכה לא היתה לשם כך אלא שנתמנה וטעמא דדיר וספר' שום לעיר דדיר זה עיין פ"ב ושנה ג'.

רבי יהושע ור"ע אומרים אין לו אלא ארבע אמות מ"ש הר"ב ורבותי פירשו משום דגזרו כו' בגמרא עלמנה כסתפקו בשני הפירושים אלא שהרמב"ם החזיק בזה הפירוש לכן כתב על זה הפירוש ורבותי פירשו ואע"ג דנקטי משום דגזרי דיר וספר' כו' וכן הלשון בגמרא

פרק ד מ"י שהוציא והוציא עכו"ם אורוח רעה אין לו אלא ארבע אמות דחזוניהו כאלו ראי' הולכי'הו לעיר אחרת נתמנהו בדיר או בכפר רבן גמליאל ורבי אליעזר בן עזריה אומר ש"כהלך את בלה רבי יהושע ורבי עקיבא אומרים אין לו אלא ארבע אמות מעשה שבאו מפרנדיסין והפליגה ספינתם בים רבן גמליאל ור' אליעזר בן עזריה הלכו את כולה רבי יהושע ורבי עקיבא לא זו כארבע אמות שרצו להתמיר על עצמן: פעם אחת לא נכנסו לנכיל עד שחשיכה אמרו לו לרבן גמליאל מדה אנו לירד אמר להן מותר אתם שכבר הייתי מסתכל והיינו בתוך התחום עד שלא חשיכה: מ"י שיצא ברשות ואמרו לו כבר נעשה מעשה יש לו אלפים אמה לכל רוח אס' היה בתוך התחום כאלו לא יצא שכל היוצאים להציל

הפלגה לשון פלגי ימים (תהלים ח'): הלכו את כלה היו מה' יבין בכל הספינה ואף על פי שהספינה הלכה בשבת ויצאו חוץ לתחום היו כמי שיצא חוץ לתחום ונתן דדיר או כספר' שהספינה מוקפת מחינות: שרצו להחמיר על עצמן דלדידהו נמי דגזרי דיר וספר' אטו בקעה בספינה כל זמן שהיא מהלכת היה מותר להלך את כלה ועוד שהרי שבו באויר מחינות מצעוד יום אלא שרצו להתמיר והלכה כרבי גמליאל וכו"א בן עזריה: ב' למל' מקום שהספינות חמוות כשיוצאות מן הים אל שפתו: מה אנו לירד מן הספינה לתו' העיר כלום באנו מחוץ לתחום משחשיכה והאי גמל לאו זיוקף מחינות כוח דאי הוה מוקף מחינות הא קאמר רבי גמליאל לעיל בניהוהו דדיר או כספר' דמהלך את כלה: שכבר הייתי מוכתל בשפופרת של קנה חלול שהיתה מתוקנת למדת כשיית אלפים אמה: ג' מי שיצא ברשות כגון לעדות החדש או להציל מן הגוים או מן הנהר: כבר נעשה מעשה ואיך צריך לילך: יש לו אלפים אמה לכל רוח ממקום שנאמר לו: כאלו לא יצא הכי קאמר אס' היה אותן אלפים אמה הנחונות לו לכל רוח ממקום שנאמר לו נכנסות לתוך אלפים של תחום ביתו כאלו לא יצא מתחומו דמי והולך עד ביתו והרי הוא ככתחילה: שכל היוצאים להציל חוזרין למקומן הכי קאמר שכן מצינו קולא אחרת

פרק ד מ"י שהוציא והוציא עכו"ם לאנסו חוץ לתחום: או רוח רעה שנגנב בו שד ונפרסה דעתו ויצא חוץ לתחום וחזר ונשתפה והרי הוא חוץ לתחום: החזירו לתוך התחום כאלו לא יצא והרי כל העיר לו כארבע אמות כאשר נתחלה וחזרה לה אלפים אמה לכל רוח ודוקא כשהוציאוהו וכהחזירוהו בע"כ אבל יצא לדעתו ח"ק על פי שהחזירוהו בע"כ או הוציאוהו בע"כ וחזר לדעתו אין לו אלא ארבע אמות: הולכי'הו לעיר אחרת והרי היא מוקפת מחינות או שנתמנהו דדיר או כספר' שכן מוקפין והקפן גדול: מהלך את כלה דהואיל ומוקפת מחינות הרי היא כד' אמות: ר"ו ר' עקיבא אומרים אין לו אלא ארבע אמות דכיון דלא שבת באויר מחינות מצעוד יום לא מהני ליה מחינות ורבותי פירשו משום דגזרי דיר וספר' אטו בקעה שאין לה מחינות ובקעה כולי עלמא מודו דאין לו אלא ארבע אמות: מפרנדיסין שם מקום: והפליגה כשהיא מתרחקת משפת הים ונכנסת באמצעו קרי'

מסתברא דאין הכי נמי דבעיר דהא ודאי משמע דאכלמיה שהוכר בדדיר רבי גמליאל ורבי אליעזר בן עזריה קא מפלגי והא דלא נקטי נמי עיר משום דאף בדדיר תנא קמא לא הוכרו בהדדי ונקטי אהו חזא מתרתי בבי דתנא קמא וה' לאוידך: שרצו להתמיר כו' להך טעמא דגזרי כתב הר"ב דבמהלכות מודו לפי שאינה דומה לדיר וספר' אלא כשהיא קבוע בגמל כמו שכתב הרמב"ם אי נמי כפירוש רש"י דכשהספינה מהלכת כשעוקר האדם רגליו קודם שינחהו מוליאתו הספינה מארבע אמותיו ונגנב בארבע אמות אחרות על כרחו והיו כמי שהוציאוהו עכו"ם ונתמנה אותו תדיר בארבע אמות אחרות שנתמנה לו לעולם אמות וכן לעולם ע"כ וטעמא דרצו להחמיר כדאיתא בגמרא דלמא עונדה פתאום ולא אדעתיה ולטעמא דשבתו באויר מחינות כו' נראה דהא דרצו להחמיר טעמא משום דהואיל ויצאו חוץ לתחום רצו להחמיר שלא תטעה ולא תחלק בין יוצא לחוץ לתחום ושבת במחיות הן מצעוד יום כמו בספינה להיכא דלא שבת כמו דדיר וספר' ותתיר הכל:

ב' מזה אנו לירד מ"י הר"ב לתוך העיר ועיין במשנה ד' ג' מ"י שיצא ברשות פי הר"ב כגון לעדות החדש כו' עיין משנה ה' פרק ב' דראש השנה: חוזרין

שכן מצינו קולא אחרת

בכל היוצאין להציל מן הגוים ומן המפולת שמכני שאלו ברשות התירו להם לחזור בכלי זיין למקומם ולא להצרכים להציל כליו זיין הכי כמו הקלו [לזה שאל] ברשות להיות כאלו לא יצא : ד מי שישב בדרך לגומ ולא היה יודע

שהיה בתחום העיר וחשבה לו שם ובשעת ראה שהוא פסוק לעיר ובתחומה : לא יכנס . לעיר להיות כאנשי העיר אלא ממוקם שהסכה לו ימדוד אלפים אמה ועד מקום שיכלו ילך בעיר וחו לא ר"י אומר יכנס . וילך כל העיר וחוצה לה אלפים אמה כצני העיר והלכה כרבי יהודה : בלא מתכוין . שלא ידע כשהסכה לו שהוא בתחום העיר ולא מתכוין להיות שבתתו בעיר אלא במקומו : ה יסלו אלפים אמה לכל רוח : דסבר רבי יוחנן בן גוריון חפצי הפקר שאין להם דעת בעלי שטחים שביניהם במקומן ויש להם אלפים אמה לכל רוח והסן שאין לו דעת בשעה שקוין שביניהם דינו כחפצי הפקר ויש לו אלפים אמה לכל רוח ורבנן סברי חפצי הפקר איך קוין שביניהם במקומן אלא הוכיח בהן מוליכן למקום

שהוא יכול לילך ה יסין אינו קונה שביניהם ואין לו אלא ארבע אמות בלבד והלכה כר"י בן גוריון שהיטן קונה שביניהם במקומו ויש לו אלפים אמה לכל רוח אבל בנכסי הפקר הלכה כחכמים שהן כרגלי כל אדם ואין קוין שביניהם במקומן אלא הוכיח בהן מוליכן למקום שהוא יכול לילך : וחכמים אומרים אין לו אלא ד' אמות . הואיל ובשעה שקדש היום היה יסן לא קנה שביניהם ואין לו אלא ד' אמות שזכתה לו תורה דכתיב (שמות י"ו) שבו איש תחתיו וקומתו של אדם בינוני ג' אמות ואמה אחת לפשוט ידיו ורגליו . ר"א אומר והוא באמצען . חכמים סברי והבינו ליה ד' אמות לכל רוח ורבי אליעזר סבר כי יהבינן ליה ד' אמות היינו ב' אמות לכל נדיו : לאיזה רוח שירצה . יטול ד' אמות ואחר שבירר נד אחד אין יכול לחזור ולברור נד אחר : ה היו שנים עומדים רחוק זה מזה שם אמות דמבלען ב' אמות של כל אחד לתוך של חברו ומביאין ואוכלין בתוך שתי אמות ובלבד שלא יפשוט זה ידו לתוך שתי החצונות שאין לו בהם כלום ויוצא לשם סתו או חפצו : והאמלעו מובלע ביניהם . שתי אמותיו בתוך של זה ושתי

ומודה ר"י לרבי אליעזר שאם בירר לו שתיים לכאן ושתיים לכאן דף מ"ח ו' ובלבד שלא יוציא וכו' . פי' הר"ב פתו או חפצו ומכיים רש"י דחפצו כרגליו כדנתן (פ"ה דבינה משנה ג')

חזרין למקומן . פירש הר"ב התירו להם לחזור עם כלי זיין למקומן . הכי מפרשי' בגמרא וטעמא שמה ירגישו בהם האויבים שאלו וירדפו אחריהן ואין כלי זיין בידם להציל ולמקומן דתנן : שהוא עד אלפים אמה . דבשיעור

היתר הליכה אין בין יוצא ברשות לעדות החדש וכוונתו בו לבין יוצא להציל . ומיכו איכא עוד חוקמא בגמרא דאם נלחו האויבים ומפחדים לשבות שם רשאים לחזור בכלי זיין עד למקומן ממש ופסקו [הפוסקים] לתרויהו ועיין משנה ו' פרק ו' דיומא :

ד לא יכנס . כתב הר"ב אלא ממוקם שהסכה לו ימדוד אלפים אמה וכו' וכתב הר"ר יונתן א"ת כמה ימדוד אלפים אמה מפני שביריתא מהלך אלפים פסיעות בינונות ועד מקום שיכלו יכנס ולא יותר . פסיעות בינונות שלא יקוץ רגליו וירחיקם זו מזו כדוד שהוא רץ אלא כמהלך בינוני וזה שיעור אמה אחת בין רגל לרגל : יכנס כיון שאלו היה יודע שהעיר תוך תחומה לא

היה קונה שביניהם אלא עם צני העיר הרי הוא כמו שקנה שביניהם עמהם ב"י סימן ט' : ה דברי ר"י בן גוריון וחכמים אומרים כו' . הא דפסק הר"ב הלכה כרבי יוחנן בן גוריון בישן וכחכמים בנכסי הפקר בגמרא פסקין הכי ולא הוי תרי קולי דסתרי אהדי דק"ל כרבנן דנכסי הפקר אין קוין שביניהם . ויטן היינו טעמא הואיל וניעור קני יסן נמי קני כדפירש"י :

אין לו אלא ד' אמות . כתב הר"ב דקומתו של אדם בינוני ג' אמות כו' גמרא . ומפרשין בתוספות דהיינו בלא ראשו ובפשוט ידים נכנס הראש . דאי תימא ג' אמות עם הראש אמתו בעינן במשנה ד' בפ"ק ד"ב ד' אמות להיוק ראה אלא ודאי דמלבד הראש שיטוריה ג' אמות ואף על גב שאין בראש שיעור אמה מכל מקום מפני הגבששים שסביב לכותל לפעמים . ופעמים נמי שמגביה עקבו ועומד על הצבעית רגליו הצריכו חז"ל עוד אמה : רבי אליעזר אומר והוא באמצען . נטר עד הכא וה"ה לבתרי בבא דבמשנה קמיתא כ"ל : ומודה ר"י כו' . והיינו דאיכא בנייהו דרבי יהודה וחכמים . דרבנן סברי ד' לכל נדדיו היינו ח' על ח' ורבי יהודה סבר לחד רוח ותו לא כדקתני

אמר

א מה שפ' כתיב פכ"ו פ"ה סבת טע"ט ע"א ש ס' ת"א סס נתיב ע"ב ת"ה סבת טו"ג ע"א ש ס' ת"ש ט"ז

אמר רבי שמעון כו' כתב הר"ב דהלכה כר"ש גמרא :
ז וחשיבה לו' ה"ג רש"י ומפרשים בגמ' דחשיבה לו' אם
ירצה לילך לביתו אבל לעקרו של אינן חזיל וו"ס
הר"ב שיכול להגיע שם כו' ואיכא דאמרי בגמ' דחשיבה לוי"אם
ילך מעט מעט אבל כו' רהיט
מוטי להסם וכן הסכמת המוסק'
וכ"כ הר"ב במשנה ט' :

א ע"פ א"א
ב חס' פ"י פ"ו
ג פ"ה ע"ב פ"ו
ד ט"ע א"ח פ"ו
ה ט"ט פ"ו י"א
ו ח"י ט"ו פ"ו
ז ט"ז פ"ו פ"ו
ח ט"ח פ"ו פ"ו
ט ט"ט פ"ו פ"ו
י פ"א פ"ו פ"ו
יא פ"ב פ"ו פ"ו
יב פ"ג פ"ו פ"ו
יג פ"ד פ"ו פ"ו
יד פ"ה פ"ו פ"ו
טו פ"ו פ"ו פ"ו
טז פ"ז פ"ו פ"ו
יז פ"ח פ"ו פ"ו
יח פ"ט פ"ו פ"ו
יט פ"י פ"ו פ"ו
כ פ"יא פ"ו פ"ו

"אר"ש למה הרב ר' דומה לג' חצירו' פתוחו'
זולו ופתוחות לרשו' הרבים עירבו שתייהן
עם האמצעיות היא מותרת עמהם והם
מותרות עמה ושתים החצונות אמורות
זו עסו' ז' מי שבא בדרך וחשבה לו
והיה מביר אילן או גדר ואומר שביתתי
תחתיו לאאמר כלום שביתתי בעקרו
מהלך ממקום רגליו ועד עקרו אלפים
אמה ומעקרו עד ביתו אלפים אמה .
נמצא מהלך משחשיבה ארבעת אלפים
אמה . ה' אם אינו מכיר . או שאינו בקי
בהלכ' . ואמר שביתתי במקומי וכה לו
מקומו אלפים אמה לכל רוח . עגולות .
דברי רבי חנינא בן אנטיגנוס . וחכמים
אומרים מרובעת . כטבלה מרובעת כרי
שיהא נשכר לזויות : טו

ומעקרו ג' ביתו אלפים
אמה . דהא' עקר
ערוכ בגלל כדמסקינן במשנה ח'
והכא דדחוק הוא דחשיבה לו
שרגן ליה [באומר] שביתתי כו' :
ז ואמר שביתתי במקומי
זכה כו' . וקמ"ל שאין נקרא זה שביתה בטעות .
כדאמר ר"י במשנה ד' . דטעמו שאלו היה יודע כו' כו"ט
שם בס' ד' . ללא דמי מי שהוא סמוך לעיר ולא ידע לדכר
לכל ומפורס' שביתתו בטעות מה שאינו יוכר לומר דאלו היה
יודע האילן . או הגדר . לא היה אומר תהא שביתתו
במקומו . כ"כ הר"ר יונתן . ולא קשיא הא אפילו לר"מ ללא
יכנס מ"מ רשאי לילך אלפים אמה כו"ט הר"ב שם ואש"כ ללא
אמר . והכא משמע דבעינן מיהא שיאמר כו' הרי כבר
הוכיחו בתוספות דה"ל לא בעינן שיאמר אלא אידי דרישא
דקתני ואמר שביתתי במקום פלוני . נקט נמי הכא שיאמר :
עגולות פ"י הר"ב דבערי מקלט דמנייהו ילפינן אלפים
אמה כו' כדילפינן בגמרא ול"ק אמ"ש בס' ג' משנה
פ' . דתחומין דרבנן . שהרי כתב הטור סימן שצו דקראי
אסמכתא בעלמא אבל במשנה ג' פ"ה דסוטה משמע דלרבי
עקיבא דדריש אלפים מקראי . דס"ל בהן דאורייתא דהא
אמרינן חסם בגמרא דלר"ע תחומין דאורייתא . עיין מה
שאכתוב שם בס' ד' : מרובעות נשכר הזויות . עיין לקמן
רפ"ה ומשנה ד' פ"ו דיומא :

אמרו בתוך של זה הוא מותר עם כל א' פונה לכאן ומשתמש
עם זה ופונה לכאן ומשתמש עם זה : לג' חצירות . והם זו
אצל זו . פתוחות לרשות הרבים . דכל אחת רשות לעצמו
ואין להם דריסת הרגל זו על זו דהשתא אינן חסרות זו על זו :

ערכו שתייהן עם האמצעיות היא
מותרת עמהן וכו' . ורבנן אפליגו
עליה דרבי שמעון כהא דאמרי
כלן חסרות זו בזו והשתא קאמר
לכו ר"ש והלא זה הדבר שהיי' ג'
והא' זעמי מובלע בתמיים וחתם
מודים שהיא מותר עמהן והם
מותרים עמו דומה לג' חצרות
ואמאי קומפלגיתו עלי בשלשה
חצרות ואמרי ליה רבנן חסם
בשלשה חצרות מוקד שמרובים
הם שתיים והחצונות האסורות זו
בזו יבואו להבי' מזה לזו .
האמצעיות לא יבנה אדעתיה ולא
מדכרה לכו דאמרי טמא אחד
מדיורי האמצעיות שמומר בזו
ובזו הוא שמוציא' אבל הכא בג'
אנשים אי אחי חד משני החיצוניים
לאפקו לתוך ג' חצרות של החיצון
האחד האמצעי יוכיב דבעתיה
ומדכר ליה והלכה כר"ש בשלשה
חצירות שג' החצונות בלבד אסורות זו עם זו : ז' וביה מכיר
אילן או גדר . שיכול להגיע עם קודם שתחשב הל"א שהיא
עיף ורצה לנוח במקומו : לא אמר כלום . הואיל ולא פיי'
חזיה ד' א' בחר לו מתחתיו של אילן לאו שביתה היא ואין לו
אלא ד"א במקום שהוא שם שהי"ל אלא שביתה במקומו כיון
שעקר דעתו מלשבות כאן ותחת האילן נמי לא קנה שביתה
וה"מ כשיש תחתיו של אילן ח' חצרות או יותר דאיכא למימר
דהאי גיסא בחר או דהאי גיסא בחר ולא הוי סיוס אבל שבעה
חצרות על כרחיך מקלט ביתו נכר בחמה האמצעית דה"א שלא
בררה דאי באמצע האילן בירר לו ארבע חצרות הרי היא מהן
ואי מהאי גיסא או מהאי גיסא הרי היא מהן הילכך קנה שם
[שביתה] : אמר שביתתי בעקרו . הואיל וסוים מקומו
אותה שביתה קונה לו אלפים לג' רגליו ואלפים לג' דקתני :
ח' ואם אינו מכיר . אילן . או גדר . או שאינו בקי בהלכה
ואינו יודע שיעול לו כשיאמר שביתתי במקום פלוני . ואמר
שביתתי במקומו . זכה לו מקומו : עגולות . דבערי מקלט
דמנייהו ילפינן אלפים אמה של תחום שבת . כתוב (במדרש
ל"ה) זה יהיה להם מגרשי הערים . לזה אחת נותן פאות :
דהיינו זויות ואי אחת נותן פאות לשותפי שבת . ורבנן דבעו
כטבלה מרובעת . כתב הרמב"ם לפי שא' אלעשות מרובע
חמולס ככיון תנא כטבלה מרובעת . כלומר כדרך שבני אדם רגילים לרבע' אע"פ שאינ' מרובע בצמגנס : אשכר את הזויות .
ארבע הפאות שבאלכסונו של מרובע העודפוס על העגול שכתבו :

טו
זכה כו' . וקמ"ל שאין נקרא זה שביתה בטעות .
כדאמר ר"י במשנה ד' . דטעמו שאלו היה יודע כו' כו"ט
שם בס' ד' . ללא דמי מי שהוא סמוך לעיר ולא ידע לדכר
לכל ומפורס' שביתתו בטעות מה שאינו יוכר לומר דאלו היה
יודע האילן . או הגדר . לא היה אומר תהא שביתתו
במקומו . כ"כ הר"ר יונתן . ולא קשיא הא אפילו לר"מ ללא
יכנס מ"מ רשאי לילך אלפים אמה כו"ט הר"ב שם ואש"כ ללא
אמר . והכא משמע דבעינן מיהא שיאמר כו' הרי כבר
הוכיחו בתוספות דה"ל לא בעינן שיאמר אלא אידי דרישא
דקתני ואמר שביתתי במקום פלוני . נקט נמי הכא שיאמר :
עגולות פ"י הר"ב דבערי מקלט דמנייהו ילפינן אלפים
אמה כו' כדילפינן בגמרא ול"ק אמ"ש בס' ג' משנה
פ' . דתחומין דרבנן . שהרי כתב הטור סימן שצו דקראי
אסמכתא בעלמא אבל במשנה ג' פ"ה דסוטה משמע דלרבי
עקיבא דדריש אלפים מקראי . דס"ל בהן דאורייתא דהא
אמרינן חסם בגמרא דלר"ע תחומין דאורייתא . עיין מה
שאכתוב שם בס' ד' : מרובעות נשכר הזויות . עיין לקמן
רפ"ה ומשנה ד' פ"ו דיומא :

מ
עני
מאיו
בדר
ברג
שאי
ערו
ובין
הם
פלו
מקו
בא
עשי
שב
פלו
יש
ולה
ואם
שאו
לא
שיא
עיר
שוכ
תחו
דאח
למח
לסו
במו
החו
רבי
בדר
הוא
מע
בסו
לג
יהוד
אמו
אמו
הבל
לטע
אמו
היל
סי

ליה
דמיי

ט זכו שאמרו . כגון זה שהוא בדרך ואין עמו פת . דהנפא עני הוא' לא התירו חכמים לערב ברגליו דסבירא ליה לרבי מאיר עקר ערוכ בפת וקולא היא דאקילו בבי עני או מי שבא בדרך ואין עמו פת לערב ברגליו : ור' יודה סבר עקר ערוכ ברגל וקולא היא דאקילו לעסיר שאינו יכול לילך ברגליו לשלוח ערוכו ע"י שליח והלכה כר"י .
 ובין ר"מ ובין ר' יהודה שוים הם שהאומר שביתתי במקום פלוני אינו קונה שביטה באתו מקום שאמר . אח"כ הוא עני או בא בדרך שאין עמו פת אבל עשיר צריך שישלח פת במקום שביטתו והאומר שביתתי במקום פלוני אינו קונה שם שביטה אח"כ יש שהות ביום שהיה יכול לרוץ ולהגיע שם קודם שתחשך .
 ואם אין כל כך שהות ביום בשעה שאומר שביתתי במקום פלוני לא קנה שם שביטה : י מי שיצא מעירו ששלחוהו אינשי עירו להוליך להם ערוכ כדי

ט וזו היא שאמרו . העני מערב ברגליו .
 אבר רבי מאיר . אנו אין לנו אלא עני .
 רבי יהודה אומר . אחד עני ואחד עשיר לא אמרו מערבין בפת . אלא להקל על העשיר . שלא יצא ויערב ברגליו : י מי שיצא לילך בעיר שמערבין בה . והחזירו חבריו . הוא מותר לילך .
 וכל בני העיר אסורין דברי רבי יהודה .
 רבי מאיר אומר . כל שהוא יכול לערב . ולא עירב . הרי זה חמיר גמול : יא מי שיצא חוץ לתחום אפילו אמה אחת . לא יכנס . רבי אליעזר אומר . שתים . יכנס . שלש . לא יכנס . מי שהחשיך חוץ

ט וזו היא שאמרו העני וכו' . אחתן לר"מ וכלו' בזה אמרו העני כו' אבל עקר ערוכ בפת והכי מפורש בגמרא וטעמיה דר"מ פי' הר"ר יומתן דכיון שביטא פת גילה דעתו ויזכר שרצונו לשבות שם . אבל כשמערב ברגליו אמרי אינשי אס' ת"ח הוא שמעתיא משכתיא .
 ואס' ע"ה חמרו אחזד ליה והולך לבקרו שם ור' יהודה סובר כיון שעורך הוא בעלמו יש הכירא יותר . משלוח שם ובידו פת . ומ"ס הר"ב דשו"י באומר שביטתו במקום פלוני כו' . כלו' וכלוגתייהו באומר שביטתו במקומו ואינו עני שיש לו פת ומ"ס הר"ב או בא' בדרך שאין עמו פת הכי קאמר או בא' בדרך אע"פ שיש עמו פת . הוי כמי שאין עמו פת . הואיל ובדרך הוא וחשכה לו דמסיק שהיה צריך לרוץ . וכ"כ הרמב"ם בפירושו וחיבורו וכן נראה בטור סימן ת"ט . ואם לא תפרש כן תקשה דדייה אדוידה דכתב אבל עשיר

אמר
 בנכ' אי' ספ'
 ת"ח ע"ה ר' יו'
 ת"ח ע"ה ר' יו'
 ת"ח ע"ה ר' יו'
 ת"ח ע"ה ר' יו'
 ת"ח ע"ה ר' יו'
 ת"ח ע"ה ר' יו'
 ת"ח ע"ה ר' יו'
 ת"ח ע"ה ר' יו'
 ת"ח ע"ה ר' יו'
 ת"ח ע"ה ר' יו'
 ת"ח ע"ה ר' יו'

וכו' דאפילו בא בדרך צריך העשיר שישלח פת וכו' והדר כתב האומר שביתתי כו' אח"כ יש שהות כו' ומשמע ללא בעינן שירוצו ויגיע שם אלא שיהיה שהות כל כך . דוחק לומר דדוקא בעני או מי שאין לו פת קאמר להך . ועוד דא"כ בריש משנה ז' ה"ל להתנות בזה דדוקא במי שאין לו פת איירינן :
 י ודחזירו חבריו כו' פי' הר"ב שכיון שהחזיק בדרך כדי לקנות שביטה כו' . כלומר דלא אמרינן נמלך הוא שלא לקנות שביטה אלא אמרינן דבדעתו עומד וזהו דעפ' הרמב"ם . ויש דעות אחרות לפוסקים . ומ"ס דא"כ כת' צ"נה כו' . וחזר בו מללכת היום . אבל דעתו לילך למחר :
יא שתים יכנס שלש לא יכנס פי' הר"ב אם עומד באמה השנייה כו' ודכוותיה שלש לא יכנס אם נאמר באמה השלישית . והכי איתא בגמרא : מי שהחשיך כו' . כתב הר"ב דבמקומו לא קנה שביטה כו' הלכך אין לו אלא ד' אמות כו' . קיצור לשון אגני רואה שבאן ו"ל הר"ב רבינו יונה לא יכנס אם אמר שביתתי בעיר לא אמר כלום שארי הוא חוץ למקום שסיים יותר מאלפים אמה ובמקומו נמי לא קנה שביטה כו' ע"כ . אבל דוחק הוא לפרש משנתנו באומר שביתתי כו' דוקא . ואם נאמר שמפני כן לא כתב כן הר"ב נבא לדוחק יותר גדול דאמאי לא קנה שביטה במקומו ויהיה לו אלפים אמה שהרי מצוהר במשנה ז' שא"כ שיאמר כו' . ואפשר שהר"ב סובר דמתניתין בהחשיך בדרך וסובר שיש לו רק אלפים מיירי ולומר רואה סימן התחום והרי הוא אמה חוצה לה . וישא' שביטתו

שיוכלו לילך ומחר לעיר שמערבין לה . שהיא סמוכה להם שני תחומי שבת ויכולין לילך מזו לזו ע"י ערוכ : והחזירו חבריו . דאמר ליה עת חמה היא עת צנה היא : הוא מותר לילך . למחר לאותה עיר אחרת שכיון שהחזיק בדרך כדי לקנות שביטה לסוף אלפים אמה רחוק מן העיר . הוי כעני שאומר שביתתי במקום פלוני וקנה להם שביטה : וכל בני עירו אסורין . שלא החזיקו בדרך ואין להם אלא אלפים אמה לכל רוח מערס : רבי מאיר . מספקא ליה אי עני הוא האיל וינא יביתו והחזיק בדרך או דלמא כיון שהיה יכול לערב בפת ולא עירב לאו עני הוא היג'כך הרי זה חמיר גמול שאין לו אלפים אמה לכל רוח מעירו שמה שביתתו במקום שהיה הולך להוליך שם הערוכ בסוף אלפים מעירו ולסוף האלפים מעירו נמי לא קנה אלפים לזד עיר האחרת שמה לא קנה שביטה אלא בביתו והלכה כרבי יהודה : יא אפילו אמה אחת לא יכנס . ואין לו אלא ארבע אמות מבאן וארבע אמות מבאן ואע"פ שמובלעות אלו ארבע אמות בתוך תחום העיר לא אמרינן כיון דעל על דסבירא ליה בהלכת תחומים לאו יולתא היא : שתים יכנס . רבי אליעזר לטעמיה דאמר והוא באמצען שבסוף האלפים יש לו ארבע אמות שהם מולד זה בתוך התחום ושתיים מולד זה לסוף התחום היג'כך אם הוא עומד באמה השנית יכנס בהלכת תחומין מלת' סוף ואין הלכה כר"א : מי שהחשיך . שהיה בא מן הדרך וחשכה לו

לזה דהואיל וסבור היה שיש לו רק אלפים הוי כגלוי דעת שאינו רוצה לקנות שביטה במקומו . וגם בזה יש דוחק לפרש כן מהניתין דמיירי דוקא בטענה וסובר שיש לו רק אלפים לעיר . ועוד דלשון הר"ב שכתב שהרי גילה דעתו משמע דגלוי דעת נומש הוי הלכך

ע"ה

X

יותר נכון לומר שנתכוין ללשון הרע רבינו יונתן וטעות נפל
 בהעתק אבל הרמב"ם בחבורו פ"ז מה"ש לא נכנס לא' מן
 הדוחקים הללו וכתב לא יכנס לא מהלך ממקום שנכנס עליו
 השבת והוא עומד בו לפי אמה בלבד וכ"כ הטור בס' ת"ת :

א"כ כ"י
 פ"כ ח"ט טו'
 פ"ע א"ח ט"ו
 פ"ח כ"ה

עד חמש עשרה אמה פירש
 הר"ב לאו דוקא אלא
 כלומר לפי סברת האדם שיוכל
 לשער עד ט"ו אמה ולא יותר
 אבל אפשר לפחות ולשער שא"ל
 שיטעו כל כך וזה לפי עיני המקו'
 ההוא אם הוא מישור או שיש בו
 גאות או הרים וכיוצא בזה
 ומה שכתב עוד וא"ת דמפרשי
 חמש עשרה דוקא ולא ידעתי
 לישבו יפה לא ראה בזה דברי
 רש"י והר"ר יונתן שכתבו וזה
 לשונם אמרין לקמן בפרק כ"ד
 מעברין אין מודדין אלא בחבל
 של חמשים אמה ארבעים חבלים
 יש לאלפים וגל חבל וחבל מתמעט שתי אחיזות שזה תוסס
 מכאן וזה תוסס מכאן והאחיזה טפח וחצי אלבע הרי פ'
 טפחים וארבעים אצבעות העולין לעשר טפחים הרי
 אשעים שהן ט"ו אמות עד כאן לשונם ומ"ש הר"ב ולא
 מחזירין בו עיין בסוף מכלתין :

המשוחות פ' הר"ב מודדי התומין כדמחזירין ומדות
 חוץ לעיר ומשחתון מברא לקרחה במדבר ל"ה :

פרק ה הו' שם גדולות כו' לשון הר"ב לאחד הקרנות
 וכן לשון רש"י ואכולהו קאי ולא דוקא
 בקרנות שהן קרן זיוות אלא ה"ה באמצע וכן נראה דעת
 הפוסקים ושיעור ושירים דקאמר ארבעה טפחים כו"ש
 כפ"ב משנה ה' ו"ל דלאו דוקא ועיין במשנה דלקמן
 וגשרים לשון הר"ר יהונתן שהן מכוסין מלמעלה ויש לו
 כותלים מד' רוחותיו אלא שהכיפה חלולה ויש
 צבוחלים פילוש שצאים יעברו תחתיו או בני אדם ויש תחתיו
 דירה למוכס ע"כ :

ועושין אותה כחין עבלי כו' גרסת הר"ב אותן וכן גרסת
 רש"י וקשיא לי לגירסתם דהא תניא חדא זימנא
 בפרק דלעיל משנה ח' ודוחק לומר משום דסתם לן הכא
 כרבנן דלעיל ולומר דהלכה כמותם דהוה מחלוקת ואח"כ
 סתם דהא בלאו הכי יחיד ורבים הלכה כרבים וכ"ש דחכמי'
 מקילין והלכה כדברי המיקל בערוב הלכך נראה יותר גרסת
 עגולה שיעשו בו מרובע דבק לה ואז ימדדו חוץ ליריב אלפים
 אמה לכל רוח ומרויחים אנשי המדינה אותן התוספת שיוסיפו
 המרובע על העגולה שכתבו ע"כ :

במין טבלא מרובעת כתב רש"י בעיר מרובעת עסקינן שאין בה אלא אלפים על אלפים
 ואם אינה מרובעת גבון שהיא יתירה על אלפים לארבעה או פחותה מאלפים לא הוה מרובעים
 דתחומין מרובעים לאו דוקא שיהא ארכן כרחבן שהרי רחבן למדת העיר היא אם קטנה אם גדולה וארכן אלפים
 אלא מרובעים דקתני למעוטי עגולים ע"כ ופירש רב"י סימן שצ"ט דהא דכתב א"ל בפת אלפים דאי בפחות מאלפים
 היאך כתב שרחבן למדת העיר דולחי שהיא יותר מכן דלעולם יש לו אלפים לכל רוח
 מרווחת העיר דמי גרע ממי ששבת בבקעה דמשנה ח' פרק דלעיל :

חוץ לתחום לא יכנס דמקומו לא קנה שבתה שהרי גלה
 דעתו שאינו רוצה לקנות שבתה במקומו ובעיר לא קנה
 שבתה שיש בינו ובין העיר יותר מאלפים אמה הילכך אין לו
 אלא ארבע אמות כדון מי שיצא מחוץ לתחום עד ט"ו

אמה לאו דוקא דהוא הדין פחות
 או יותר מעט וא"ת דמפרשי ט"ו
 דוקא ולא ידעתי לישבו יפה :
 המשוחות מודדי התחומים
 לעיירות ועושין סימן לסוף
 התחום אין מוציין את המדות
 לעשות הסימן בסוף אלפים ממש
 אלא כוכסין אותן לחוד אלפים
 מפני הטועין שאין מכירן הסימן
 ופעמים שיוצאים להלן ממנו
 וחוזרין ולא לדעתיהו ומשום
 הכי רגילין תמיד לכוון בתוך
 אלפים ומצא שאלו ט"ו אמות
 בתוך התחום הן וכיון שהיה זה
 אנוס שדין ליה ליכנס ולא

מחזירין ליה כי הוכי' דמחזירין לנו שיצא חוץ לתחום דהתם
 הוה ליה לזהר ולתת בדעתו שלא יצא ואין הלכה כר"ש :

פרק ה ביצד מעברין לשון אשה עוברת שחריסה
 בולע והכי קאמר כיצד יש לה

עבור לעיר אם בית נכנס בית יוצא כו' כשכא לזיין סימן
 תחום העיר יוצא למדוד אלפים חוזה לה אם לא היתה חומתה
 חלק אלא תחום סמוכין ומחזירים ויש בית נכנס
 לתוך העיר יותר מחברו ונראה כניסתו פגומה ויש בית
 בולע ויוצא לחוץ יותר מחברו : או פגום נכנס פגום יוצא
 שיש מגדלים בולטים בחומה פעמים בולטים לפנים פעמים
 לחוץ : או שהיו שם לאחת הקרנות של עיר גדולות גבוהות
 שברי חומה של חרבות בתים וישנן תוך שבשים אונה ושירים
 לעיר : או נפשות בנין שעושין על הקבר והוא שיהא
 בהן בית דירה : מוציאין את המדה כנגדן אם הבליטות
 הללו אלל קרן מזרחית לפניה רוחים כאלו יש עוד בליטה
 אחרת כנגדה בקרן מזרחית דרומית וחוט מתוח מזה לזה
 ומודד מן החוט ולחוץ כדי שיהא התחום שיהא לשתי
 הקרנות ולא יהיה כאן ארוך וכאן קצר : ועושין אותן
 התחומין : מרובעים שיא אלפים לנדדים כבאמצע ולא
 עגולים

הוא כי כשתיה המדינה
 עגולה שיעשו בו מרובע דבק לה ואז ימדדו חוץ ליריב אלפים
 אמה לכל רוח ומרויחים אנשי המדינה אותן התוספת שיוסיפו
 המרובע על העגולה שכתבו ע"כ :

במין טבלא מרובעת כתב רש"י בעיר מרובעת עסקינן שאין בה אלא אלפים על אלפים
 ואם אינה מרובעת גבון שהיא יתירה על אלפים לארבעה או פחותה מאלפים לא הוה מרובעים
 דתחומין מרובעים לאו דוקא שיהא ארכן כרחבן שהרי רחבן למדת העיר היא אם קטנה אם גדולה וארכן אלפים
 אלא מרובעים דקתני למעוטי עגולים ע"כ ופירש רב"י סימן שצ"ט דהא דכתב א"ל בפת אלפים דאי בפחות מאלפים
 היאך כתב שרחבן למדת העיר דולחי שהיא יותר מכן דלעולם יש לו אלפים לכל רוח
 מרווחת העיר דמי גרע ממי ששבת בבקעה דמשנה ח' פרק דלעיל :

עגולים * שיהא לכן אלפים באמצע ובכדדים הם מתמעטים כדרך דבר עגול: ב כותמים קרפף לעיר * כל הבא למדוד תחומין מניח לעיר אויר של שבעים אמה ושירים שהן שבעים אמה ושני שלישי אמה ומשם מתחיל למדוד אלפים אמה

שלאמר (בסדר ר"ה) מקור העיר וחוצה אלף אמה סביב אמה תורה תן חוצה ואחר כך מדוד כלומר תן לה קרפף של שבעים אמה ושירים ואח"כ מדוד משם והלאה: לא אמרו קרפף אלא בין שתי עירות * הסמוכות זו לזו ונתנין שבעים אמה ושירים לכל אחת כדי לחצוק ע"י קרפיפות הללו להיות כעיר אחת והבא ללכת מאחת מהן [דרך] חצרות מודדים לן אלפים אמה יחזיק לחצותה מפני ששתיכן כעיר אחת על ידי קרפיפות הללו שמתכרין ביניהן והלכה ככותמים שאין נתנין קרפף לעיר אחת אלא בין שתי עירות בלבד: ג וכן שלשה

כפרים משולשים * לא משולשים ממש אלא שלישי עומד מרחוק כנגד בין החיצונים וכל שאלו תכנים אמצעי לביניהן ואין בין זה לזה אלא קמ"א אמה ושליש שהן ע' אמה ושני שלישים לזו וע' אמה ושני שלישים לזו וכן לגד העיר החצונה האחרת אין בין האמצעית לבינה אלא מאה וארבעים ואחד אמה ושליש הרי שלשתן נחשבות כאחת והאוצה מאחת מהן לילך דרך חצרותיה מונה ומחמת חצרות החצונה וכמה יהא בין האמצעית לחיצונית לפנים אמה דהואיל ויכולה לזא אמצעי לחיצונה וחיצונה לאמצעית בלא ערוז אחריון רואין כאלו אמצעית נחונה ביניהן אבל אם רחוקה יותר מאלפים לא אמרינן רואין: ד אין מודדים אלפים אמה של תחום שבת אלא בחבל של פשתן ארוך חמשים אמה: לא פחות * שפסהחבל קצר נותח הרבה ומאריך (האמה) י"ל (המידה): ולא יותר * כשהוא ארוך הרבה כבדו מכפילו באמצעותו ומתקצר: אלא כנגד לבו * קבעו לו חמשים מקום לשום ראש החבל כל אחד נגד לבו שאם יתן זה נגד * נראה: וזה כנגד רגליו החבל מתקצר והתחומין מתמעטין: לגדר * חומת אבנים שפלה ובעטית גל גבוה ומשופע * מצליעו * אם אינו רחב * אמה משפתו אל שפתו מלמעלה אף על פי שיש במדרונו הלך יותר מאלף אין אומרים תעלה מדת מדרונו למדת התקום אלא זה יעמוד על שפתו מכאן וזה יעמוד על שפתו מכאן ובליען מדרונו בחבל אחד:

הך דהכא והא דמטנה פ"ב: ורגיעו לגי' או לגדר מצליעו * כתב הר"ב אם אינו רחב * אמה * וכן ל' רש"י * והמכוון אם אינו רחב כי אם ג' אמה * ו"ל הרמב"ם מצליעו * וזה יתכן * ר"ל שיהיה רחב ג' אמה או פחות שהוא שיעור החבל וכו' וכן גובה הגדר ואם לא יתכן

כדי שיהא נשבר את הזווית: ב נתנין קרפף לעיר * דברירבי מאיר * וחכמים אומרים * לא אמרו קרפף * אלא בין שתי עירות * אם יש לו שבעים אמה ושירים ולו שבעים אמה ושירים * עושה קרפף לשתייהן להיותן כאחת: ג וכן ג' כפרים המשולשין אם יש בין שנים החיצונים * מאה וארבעים ואחד ושליש * עשה אמצעי * את שלשתן * להיותן כאחד: ד אין מודדין * אלא בחבל של חמשים אמה * ר"ל פחות ולא יותר * ולא ימדוד אלא כנגד לבו * היה מדוד והגיע לגי' או לגדר מצליעו *

והזור

כדי שיהא נשבר הזווית * כתב הרב ולא עגולים כו' ובכדדים מתמעטים כו' וכ"כ רש"י וכתב על זה בית יוסף אין לומר כפשוטה שהרי אם לגד אחד מהעיר אנו נותנין לו אלפים אמה כשנעגל כל סביבות העיר ממקום שכלו אותן אלפים אין ספק שלכל כדדי

העיר יהיו אלפים אלא היינו לומר שכשאו דנתנין לו אלפים אמה לכל סביבות העיר עגולות הוא מפסיד הזווית וכשהן מרובעות נשבר הזווית לכל אמתא ברבוע אמתא ותרי חומשי באלכסון נמצא כשימצא מהעיר כנגד הזווית ללכת באלכסון מהלך אלפים ות"ת ואם היו עגולות לא היה יכול להלך בשום ג' יותר מאלפים * ע"כ * עיין משנה ד' פ"ו דיוטא:

ב קרפף לשון הרמב"ם הוא צלע מרובעות וכו' ואלו שבעים ושירים עכ"ל * עשאו שם משותף או מושאל *

דלעיל משנה ג' פרק ב' פ"ו כדברי הרב שם * ואלמד זענינו: אם יש לזו שבעים אמה ושירים כו' * וכן במשנה דלקמן מאה וארבעים ואחד ושליש וכן העתיקה הרמב"ם בפרק כ"ח מה"ש והטור סימן ט"ח וזה סותר לפסק הרמב"ם * והר"ב בפרק ב' משנה ה' דמסקו דלא כה"ע דסבירא ליה הכי אלא כחכמים דסבירא להו עוד דבר מועט המשלים לבית סאתים ממש * ובתוספת פ"ב דף כ"ג ע"ב כתבו אמתיתין דמאה ארבעים ואחד ושליש דלקמן דאפוא כר"ע א"כ לא חש לצמצם ע"כ * אך הרמב"ם בפרק ט"ז מה"ש כתב לשיעור של בית סאתים שהוא שבעים ושירים על ע' ושירים והיינו הא דר' עקיבא וכ"כ בטור סימן ט"ח * נראה שחזר בו הרמב"ם * וכסף כר' עקיבא משום דהנך סתמי דהכא משמע כוותיה:

ג אם יש בין שנים החיצונים מאה וארבעים ואחד ושליש * פ"ה ר"ב לא משולשים ממש וכו' * ודקתני בין שנים החיצונים הכי קאמר אם יש אויר בין שני החיצונים כדי להתמלאות אמצעי ולעמוד אויר הנשאר בין אמצעי ולחיצונים מכאן ומכאן על קמ"א ושליש לבאן * וקמ"א ושליש לבאן דהיינו ב' קרפיפות לשניהן רואין וכו' אבל אם רבה אויר יותר מכאן לא אמרינן רואין * לשון רש"י: בארה וארבעים ואחד ושליש * עיין מ"ש במשנה דלעיל:

ד של חמשים אמה * בגמרא אסמכוהו אקרא דכתב בחזר המשכן (שמות ד"ו) ורוחב חמשים בחמישים ומדלת אגור חמשים חמשים ואמר חמשים בחמשים ילפינן מיניה תרתי * חמשים חמשים * כתב הר"ב אם אינו רחב * אמה * וכן ל' רש"י * והמכוון אם אינו רחב כי אם ג' אמה * ו"ל הרמב"ם מצליעו * וזה יתכן * ר"ל שיהיה רחב ג' אמה או פחות שהוא שיעור החבל וכו' וכן גובה הגדר ואם לא יתכן

א"כ נ"ס: פ"ו
פכ"ה מה"ש ה"י
פ"ו ע"כ רש"י פ"ו
כ"כ רש"י פ"ו
כ"ה מה"ש ט"ז
פ"ו ע"כ רש"י פ"ו
ג' ע"כ רש"י פ"ו
ג' ע"כ רש"י פ"ו

ימוד אותו כאשר נפרש לקמן ע"כ ומ"ש הר"ב אף על פי שיש במדרונו יותר מאלף וכן לשון הר"ר יונתן וקצת מספר אלף דנקטו אלא שרצה לומר עד אלפים דהכא איתא בגמ' ובמה עומקו של גי' אמר רב יוסף עד אלפים וכתב הר"ר יונתן ואם רצה לירד בשבת במדרון הגי' יכול לירד שם ואח"כ יוצא משם ומשלים תחמו' כאלו לא ירד בגי' והר"ב לא פי' בהבטחת הגדר האך ועיין בסמוך :

הגיע להר מבליע מסתבר דכמו שבהבטחת הגי' שהוא שעומדים על שני שפתי

מ"א :

הגי' מזה ומזה שנמצא שנמדד השטח הרחב ולא השטח הקצר שהרי בכל גי' שהוא כמשולש יש בו שטח קצר והוא בתחתיתו ושטח רחב והוא בעליונו ואנו מודדין בעליונו בשפתיו שהוא שטחו הרחב ודכוותיה בהר כשמבליעו והרי הוא כמו כן כמשול' שיש בו שטח רחב ושטח קצר אלא שבהר שטחו הרחב בתחתיתו ומעמדו ושטחו הקצר בעליונו ואם להבליעו נמדדו בשטחו הרחב כמו בהבטחת הגי' דמאי שנא כ"ד נעשה וזה ביארו התוספות והראשון הטור בסי' שצ"ט שזוקף עץ גבוה בשפתו מזה ועץ אחר כנגדו בשפתו מזה ומתחב החבל מזה לזה ע"כ וללא כהר"ר יונתן שכתב בהבטחה דגדר שעולה זה על שפתו מכאן וזה על שפתו מכאן ומבליע באותו חבל ע"כ דהשתא אין ההבטחה דגדר שיהי' להבטחה דגי' וכתבו בתוס' דהא דלא כ"ל בהדי הדדי מגיע להר או לגדר מבליע היינו

וחזור למדתו * מדקתני חוזר למדתו משמע שאם היה רחבו כנגד העיר יותר מחמשים ואינו יכול להבליעו שם בחבל ובאחד מראשו שלא כנגד העיר יכול להבליעו והולך ומבליע שם ומודד והולך שם משפתו והלאה עד כנגד המקום שכלה בו רוחב הגי' כנגד העיר וחוזר למדתו כנגד העיר ומשלים את מדת תחמו' : הגיע להר מבליעו * והוא שלא יהיה הר זקוף הרבה אלא משופע שבהלך חמש אמות ממונו לא יגבה אלא ו' טפחים אבל אם הוא זקוף עד ששפופות מהלך חמש אמות זקוף עשרה טפחים אינו מבליעו אלא

וחזור למדתו * (הגיע להר * מבליע וחוזר למדתו) ובלבד שלא יצא חוץ לתחום * אם אינו יכול להבליעו * כזו אמר ר' דוסתאי בר רבי ינאי משום רבי מאיר שמעתי * שמקדדין בהרים :

ה אין

אומדו בלבד והולך : והוא שלא יצא חוץ לתחום * כשהולך המודד להבליע ההר או הגי' לא יצא חוץ לתחום למקום שראשי הגי' קצרים שיכול להבליעם שם כדי שיחזיר אח"כ למדתו כנגד העיר גזירה מפני שהרואה אותו מודד והולך שם יאמר שמדת תחומים של כ"ד העיר בזה עד כאן : כזו אמר רבי דוסתאי * בזו למעוטי עיר מקלט ועגלה ערופה הקרובה אל החלל ש"ן מקדדין כסן : מקדדין * נוקבין רואין כאלו נוקבין אותן ומודדים דרך הנקב למעט מדת מדרונו כדאמרינן בגמ' שמודדין אותו בחבל של ד' אמות והתתין מניה את החבל כנגד לבו והעליון כנגד רגליו וכן מודדין אותו כולו ד' אמות ומתמעט מדרון של כל ארבע אמות חצי קומת אדם והלכה כרבי דוסתאי :

ה אין

משום סיפא דתני שמעתי שמקדדין בהרים לך תני הר בפני עצמו אע"ג דקידור שייך למי בגי' וזרע ע"כ ור"מ מה ששמע מרבו אמר ורבו לענין הרים נשאלה השאלה לפניו * ומ"ש הר"ב והוא שלא יהיה הר זקוף הרבה אלא משופע שבהלך ה"א ממונו לא יגבה אלא י"ט גומא * וכתב הר"ר יונתן טעם בזה משום דניחא תשמישתי' לעלות במדרונו שהרי יש במדרונו ה' אמות שהם ל' טפחים קודם שיגבה ההר ו' טפחים וכו' השיעור היה כשם המוצח שהיה ל' אמות של מוצח בלא קרנות המוצח והיו עולין בו במשא כ"ד עם איברי העולות והאימורים נמצא שכשים במדרונ' חלקים יותר על חלק הגבוה ניחא תשמישתי' ע"כ * ואע"פ שב"פ ט' עולים רק כ"ז * ובכ"ש יש עוד ג' יתירי' * לא קפיד * אבל בלאו הכי * אין הגדון דומה ממש לראשי שהגי' כי זה שאמר שהכ"ש ל' אמה זהו במשך שטחה על הארץ שהיא מחזיק על הארץ ל"ב והכ"ש ל' חלקים ומחלה במדרון יותר מן הגובה כי ג' פ"ט * עולים כ"ז נשארו עוד ה' לתשלום ל"ב שהוא מחצית ה' ויותר קצת ומ"ש הר"ב שאם הוא זקוף יותר מזה אומדו בו * היינו טעמא לפי שקשה לעלות עליו ולמדדו על גבו כפירוש הר"ר יונתן * וכ"ש לפי התוספות הקלו בו ולא התיירו להבליעו בחבל של כ' אמה ע"י קורות אלא אומדין אותו וכתב בטור דדוקא כשהאומד הוא עד ל' אמה שהוא דין הבטחה אבל אם יש בו יותר מל' אמה מקדדין כדלקמן : חוץ לתחום * פי' לתחומי כהר"ר יונתן וכדמוסי' הר"ב תחומים של כ"ד העיר : אם אינו יכול להבליע * בחבל של כ' אמה * טור * וקאי גמי אגי' וגדר וכדכתבתי לעיל בשם התוספות דקידור שייך גמי בהו אע"ג דהא דאם אינו יכול פירשנותוספות בע"א ומיהו בגי' לא איכפת בין מתקלט ו' מתוך ה' למתוך פחות כדכתב בטור : בזו אמר רבי דוסתאי כו' * כתב הר"ב למעוטי עיר מקלט וכו' וטעמא מפורש בגמ' מפני שהן של תורה * ואף על גב דבמשנה ד' פרק ג' כתבתי דר"מ ס"ל פחומין דאורייתא * הא פריך לה בגמ' דלעיל דף ל"ה ע"כ * ומשני דהא דלעיל דידיה והא דהכא דרביה ודיקא גמי דקתני שמעתי : שובקדדין * פירש הרב נוקבין רואין כאלו נוקבין אותן ומודדין דרך הנקב כו' והוא לשון רש"י ובפרק בכל מערבין דף ל"ה ע"כ כתב רש"י וז"ל ולשון מקדדין כמו נוקבין דמסוה מדת קצר כאלו הוא נוקב במקום מעמד רגלי העליון * ומנא לכו במקום שרגליו עומדות עכשיו * וכשנותן החבל עכשיו כנגד מרגלותיו הוה ליה כאלו נתן אותו כנגד לבו בקרקע חלקה בדרך כלל המודדין עד כאן :

ה הנזמח

ה ה
פי' מ
כלומר
והיש
למקום
זו אחר
תחום
למקום
הקצר
מתחל
בתוס'
בכל
לאחר
ומיעט
מומח
ו עיר
אחד
בתי
אחר
מערב
מערב
היתה
את כל
רבים
ידועים
הוי
פוא
הרבים
והיתה
השת
בבתל
העיר
העיר
חדשה
שכל
והוא
משום
ההלכה
פתח
שהיה
מערו
לילך
עומד
של עיר
אלפים
מה ש
אלפים
דאין
בסיף

ה אין מודדוין אלא מן המומחה * אדם הבקי במדידה וגאון
פי' מומחה לשון מומחה על כהן ים כנרת (במדבר ל"ד)
כלומר שמתכוונים למדוד התחמוין לכתחנה מן המקום השווה
והישר כדי שלא יהא זריז לקדר ריבה למקום אחד ומיעט

ה המוכחה כתב הר"ב אדם הבקי במדידה וכ"פ
הרמב"ם וזכירושלמי אמתניתין אמרין
ההדיוט שריבה אין שומעין לו משמע נמי כפירוש הר"ב
והרמב"ם ותויבתיא להגאון שזפרש בע"א : שלא אמרו

א כ"ס : תי' *
כ"ס פתח' סכת
ע"כ פ' א"ס סי'
פס"ט טע"ד
ו טע"ו
ב טע"ז
ג טע"ח
ד טע"ט
ה טע"י
ו טע"יא
ז טע"יב
ח טע"יג
ט טע"יד
י טע"טו
יא טע"טז
יב טע"יז
יג טע"יח
יד טע"יט
טו טע"כ
טז טע"כא
יז טע"כב
יח טע"כג
יט טע"כד
כ טע"כה

ה אין מודדוין * אלא מן המומחה * ריבה
למקום אחד * ומיעט למקום אחד * שומעין
למקום שריבה * ריבה לאחד * ומיעט
לאחר * שומעין למרובה * אפי' עבר *
אפילו שפחה נאמנין לומר עד כאן תחום
שבת שלא אמרו חכמים את הדבר
להחמיר * אלא להקל : ו' עיר של יחיד *
ונעשית של רבים * מערבין את כולה *
ושל רבים ונעשית של יחיד * אין מערבין
את כולה * אלא אם כן עשה חוצה לה *
בעיר חדשה שביהודה שיש בה ג' דורות *
דברי רבי יהודה * רבי שמעון אומר ג'
חצירות של שני בתים : ז' מי שהיה
במזרח * ואמר לבני * ערב לי במערב *
במערב ואמר לבני * ערב לי במזרח * אם
ישיהימו ולביתו אלפים אמות * ולערובו
יותר מכאן * מותר לביתו * ואסור לערובו
לערובו אלפים אמה * ולביתו יותר מכאן *
אסור לביתו * ומותר לערובו הנותן את
ערובו בעיבורה של עיר * לא עשדה ולא
בלו' * נתנו חוץ לתחי' * אפילו אמה אחת *
מה שנשכר הוא מפסיד : ח אגשי

חכמים כו' * דמדאורייתא לא
מקסרי מידיו ואנכו גזור הלכך
אזלינן בהו לקולא כן לשון רש"י
בגמרא * ומיהו איכא דסבירא
ליה דעד ג' פרסאות מדאורייתא
וכמ"ס פ' דלעיל משנה ח' ועיין
ספ"ב דתשובות : ו אין מערבין
את כולה כתב הר"ב שלא
תשתכח תורת רשות הרבים
דהכא בעיר שיש לה שני יצורים
שיכנסו בה בני אדם על האמת
וינאו על השנית כדכתב הרמב"ם
בפירושו וז"ש הר"ב בסוף
מתניתין ועיר שאין לה אלא פתח
אחד כו' כתב רש"י הטעם ואע"ב
דעכשו היא של יחיד הואיל
ומחלתה של רבים דלמא הדת
ומתעבדת של רבים ואתו
לערובי כולה :

בעיר חדשה * פירש הר"ב
ששמה חדשה * הכי
תיבא * ובס' יהושע היא כתובה
בנחלת יהודה * תוספות זכירו'
בעיר חדשה שביהודה כגון כנן
וחדשה ומגדל גז : ז' ואמר לבני
מצעד יום רש"י : מותר לביתו
ודמיה לדתן בפ"ב משנה ד'
וכעין שחלקתי שסן בין אותן המטיות
בס' ח"ט וז"ש הר"ב ומסתמא בביתו איתא ליה
דכל שידוע ביתו
ניחא ליה כו' :

ולביתו יותר מכאן * ובגמרא פריך היבא משכחת לה
שיהיה קרוב ממקום ערובו ויהיה רחוק יותר
מביתו ומתוך כגון דקאי ביום באלכסון שראובן שומד במזרח
ביתו וערובו מוסך למערב יותר מביתו ואף על פי כן פעמים
שהאלכסון רב והוי ביתו רחוק ממנו יותר מערובו :
מה שנשכר * לשון הר"ב שמן הערוב לגד העיר כלומר
למערב הערוב : ח מהלכין

כנתחלה : אלא אם כן עשה חוצה לה * שור שלא ערבו עם שאר
העיר ורבותא קמ"לן שאפילו שור של חוצה לה מועיל לשאר
העיר * בעיר חדשה שביהודה * עיר היתה ביהודה ושמה
חדשה ולא היו בה אלא ג' דורות * והוא העיר היותר קטנה
שבכל ארץ יהודה והיא היתה שור לעיר גדולה הסמוכה לה
והוא שור השור שזריך לשייר בעיר שלא יערבו עם האחרים
משום הכירא * רבי שמעון אומר שלשה חצירות כו' * ופסק
ההלכה אפי' בית אחד בחצר אחד הוי שור ועיר שאין לה אלא
פתח אחד בלבד אפילו היתה של רבים א"צ שור : ז' מי
שהיה במזרח * בשדה * וקדש עליו שם היום והוא רחוק
מערובו יותר מאלפים והוי אין ערובו ערוב כיון שאינו יכול
ליך ונטלו הויא שביתו בביתו שהרי בתחום ביתו הוא
פועל ומסתמא בביתו ניחא ליה שתהא שביתו כשאין ערובו ערוב
של עיר * באחד מן הבתים העומדים בתוך ע' אמה ושירים : לא עשה ולא כלום * שהרי בלא ערוב נמי יש לו מן העיר
אלפים לכל רוח וכל העיר עם עזרה נחשבים לו כד' אמות : נתנו חוץ לתחום * מוז לעבורה של עיר והכי מפרש לה בגמ' *
מה שנשכר לרוח זה מפסיד לרוח שכנגדה * שהרי מונה מן הערוב אלפים לכל רוח ואם נתנו בסוף חלק למזרח נמצא שכלות
אלפים של מזרח בסוף ג' אלפים לעיר ונשתכר חלק ואלפים של מערב כלות בסוף חלק של מערב העיר והפסיד חלק וקמ"ל
דאין העיר עולה בחשבון האלפים של מערב אלא כלה כד' אמות * וז' מיילי כשאין כלות האלפים שמן הערוב לגד העיר אלא
בסוף העיר או חוצה לה אבל אם כלות בא זלע העיר או באוזה מקום בתוכה אינו יכול ליקך בתוך העיר אלא עד מקום
שכלות

למנות מביתו אלפים לכל רוח : בעבורה
של עיר * באחד מן הבתים העומדים בתוך ע' אמה ושירים : לא עשה ולא כלום * שהרי בלא ערוב נמי יש לו מן העיר
אלפים לכל רוח וכל העיר עם עזרה נחשבים לו כד' אמות : נתנו חוץ לתחום * מוז לעבורה של עיר והכי מפרש לה בגמ' *
מה שנשכר לרוח זה מפסיד לרוח שכנגדה * שהרי מונה מן הערוב אלפים לכל רוח ואם נתנו בסוף חלק למזרח נמצא שכלות
אלפים של מזרח בסוף ג' אלפים לעיר ונשתכר חלק ואלפים של מערב כלות בסוף חלק של מערב העיר והפסיד חלק וקמ"ל
דאין העיר עולה בחשבון האלפים של מערב אלא כלה כד' אמות * וז' מיילי כשאין כלות האלפים שמן הערוב לגד העיר אלא
בסוף העיר או חוצה לה אבל אם כלות בא זלע העיר או באוזה מקום בתוכה אינו יכול ליקך בתוך העיר אלא עד מקום
שכלות

ח מהלכין את כל עיר קטנה פירש הר"ב כארבע אמות ומשלמין מדתן חוזה לה כלומר על הארבע אמות חלו משלים דלא כהר"ר יונתן שכתב דאף על גב דאמרין כארבע אמות דמיה לא שמשבו אותן כלל

מדתב ומשלמין רש"י לומר שמשבו אותן כארבע אמות וכו' הרמב"ם והטור: ו' ולמודד שאמרו במשנה ד' פרק ד':

פרק ו' שאינו מודה בערוז:

דדבר תורה מותר לטלטל בלא ערוז ושלמה זכתי דינו תקיף דבר זה כדי שלא יטעו העם ויאמרו כשם שמותר להוציא מן החצרות לרחוב המדינה ושוקים ולהכניס מהם לחצרות כך מותר להוציא מן המדינה לשדה ולהכניס מן החצרות שהשוקים והרחובות הואיל והן רשות לכל הרי הן כשדות ויאמרו שחצרות בלבד הן רשות היחיד וידמו שאין הוצאה מלאכה ושמותה להוציא ולהכניס מרשות היחיד לרשות הרבים לפיכך תיקן שכל רשות היחיד שתחלק בדירורין ויאחו כל אחד ואחד בה רשות לעצמו וישאר ממנו מקום ברשות כולן ויד כולן שיה כגון חצר לבתים שנחשוב

אותו המקום כאלו הוא רשות לרבים ונחשוב כל מקום ומקום שאחו כל אחד מן השכנים וחלקו לעצמו שהוא בלבד רשות היחיד ויהיה אסור להוציא מרשות שחלק לעצמו לרשות שיד כלם שזה בוכו עד שיערבו מערב שבת כלו' שכולנו מעורבים ואוכל אחד לכולנו וכו' וכו' שאין במקום זה שמשאר לכולנו כך כולנו שייך בכל מקום שאחו כל אחד לעצמו והרי כולנו רשות אחד ובמעשה זה לא יצאו לטעות ולדמות שנותת להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים עכ"ל הרמב"ם פ"א מה"ע ועיין מה"ש ר"פ דלקמן:

הרי זה אוסר וכתב הר"ב דאין ערוז ולא ביעל רשות מועיל כו' עד שישיכיר והעכו"ם לא ישיכיר דחייש לכשפים בגמרא ופירש הר"ב ברבינו יונתן שיאמר בלבד אני רוצה לתת לו חלקי שבחצר מתנה ועם כל זה אינו רוצה לטלטל בו עד שאשכיר לו בפחות מש"פ בודאי לכשפים הוא מתכוין עד כאן לשונו ומ"ש הר"ב וסוכרה מן העכו"ם אפילו בפחות מש"פ

א"כ
ב"כ
ג"כ
ד"כ
ה"כ
ו"כ
ז"כ
ח"כ
ט"כ
י"כ
יא"כ
יב"כ
יג"כ
יד"כ
טו"כ
טז"כ
יז"כ
יח"כ
יט"כ
כ"כ

ד' אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה כיצד מי שהיה בעיר גדולה ונתן את ערובו בעיר קטנה בעיר קטנה ונתן את ערובו בעיר גדולה מהלך את כולה ותיצדה לה אלפים אמה ור עקיבא אומר אין לו אלא ממקום ערובו אלפים אמה: ט אמר להן רבי עקיבא אי אתם מודים לי בנותן ערובו במערה שאין לו (ס"א) ממקו' ערובו אלא אלפים אמה אמרו לו אימתי בומן שאין בה דירורין אבל יש בה דירורין מהלך את כולה ותיצדה לה אלפים אמה נמצא קל תוכה מעל גבה ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים שאפי' סוף מדתו בלה במערה:

פ"ו הדרר עם עכו"ם בחצר או עם מי שאינו מודה בערובו הרי זה אוסר עליו (ס"א ל"ג) דבר רבי מאיר רבי אליעזר בן יעקב אומר לעולם אינו אוסר עד שיהיו שני ישראלים אוסרין

שכלות האלפים אמה של ערובו ותו לא כדתן בסמוך: ח א"ש עיר גדולה שהיתה לכן עיר קטנה בתוך אלפים ויאלים מעירן ומזמין והולכים דרך הקטנה הסמוכה מהלכים את כל העיר הקטנה הסמוכה לכן כארבע אמות ומשלמין

מדתן חוזה לה: ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את הגדולה כולה כד' אמות לפי שמתחמוון כלה באמצע עיר גדולה לפיכך אין עיר גדולה נחשבת לה כארבע אמות ואין הולכים בה אלא עד סוף תחמוון: כיצד מי שהיה מעיר גדולה מתניתין הסורית חסרי וזכי קטני אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה כמה דברים אמורים במודד אלפים אמה אבל הנותן ערובו בתוך העיר בין נתן אנשי עיר גדולה ערובו בקטנה בין נתנו אנשי עיר קטנה ערובו בגדולה מהלכין כל עיר שהערוז מונח בה כארבע אמות כיצד מי שהיה מעיר גדולה ונתן את ערובו בעיר קטנה כו': ורבי עקיבא חולק על ס"ק וסבר שאין הערוז עושה העיר שהוא מונח בה כד' אמות ואין מוגים אלפים אלא ממקום הערוז ואין הלכה כר"ע: ט' אימתי בזמן

פ"ו הדרר עם עכו"ם בחצר או עם מי שאינו מודה בערובו הרי זה אוסר עליו (ס"א ל"ג) דבר רבי מאיר רבי אליעזר בן יעקב אומר לעולם אינו אוסר עד שיהיו שני ישראלים אוסרין

דגזור רבנן כדו שלא ידור ישראל עם העכו"ם שלא ילמד ממששו ת"ק סבר אף על גב דעכו"ם חסיד אשפיכת דמים ואסור לישראל להתיחד עמו

ומנין מועי עד ש יבא יעקב אש"ו כהו' שאם גזרו ושוכו משוה שאין שישי רשות לחצר מזבז לטלטל ירצו מה ש ולבט וזכתי מתני אינו ועשו ויכול צבוח ועשו שבת לבטו להו' הוא זכתי כליו הה"ו ואין ששור מחל בזמין מעיר והוא כלו' רשות אחת להו' לגב' של ליה קמח

ומנין דמקרי דזייר ישראל עם העכו"ם ואומר רבנן אין ערוב מועיל במקום עכו"ם ואין בטול רשות מועיל במקום עכו"ם עד שיסביר והעכו"ם לא יסביר דחייש לכשפים ומתוך כך לא יבא ישראל לדור עם עכו"ם ולא ילמוד ממעשיו ור"ה בן

בש"ס וטעמא לפי שפחות מש"פ חשוב להם תחתית קמחונתם כדאמרין דבן נח מהרג על פחות מש"פ משום דלא מחיל אפי' אפחות מש"פ והוי גזל לדידהו וגזל מו' מצות בני נח ונהרגין עליהם וכן כתב הר"ר יונתן והרמב"ם נתן טעם אחר בכסמוך ומה שכתב הר"ב ואפי' בשבת שהסכירות כבטול רשות היא שאינה סכירות ודאית אלא היכר בלבד ולפיכך שוכרים ממנו אפי' בפחות מש"פ כן כתב הרמב"ם בפ"ב מה"ע ומ"ש בדין ישראל שיכול לבטל וכו' עיין במשנה ד' :

אפי' כ"ז - ט"ז מה' עירובין ט"ז ע"פ ס"ה

אוסרין זה על זה : ב אמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עמנו במבוי בירושלים ואמר לנו אבא מהרו והוציאו את כ"א ל"ג (כל) הכלים למבוי עד שלא יוציאו ואסר עליכם ר' יהודה ואמר בלשון אחר מהרו ועשו צרכיכם במבוי עד שלא יוציאו ואסר עליכם : ג אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור מלהבנים ומלהוציאו להם ושלחם מותרין לה ולחם גתגולו רשותן הוא מותר והן אסורין היו שנים אוסרין זה על זה שאחד

יעקב סבר כיון דעכו"ם חסוד אש"ד תרי דשכיחי דדירי גורו בהו רבנן חד דלא שכיח דדירי שאסור להתיחד עם העכו"ם לא גזרו ביה רבנן והלכה כראב"י ושוכרים מן העכו"ם אפי' בפחות משום פרוטה ואפי' בשבת ואע"פ שאין העכו"ם זוכטל רשותו עד שיסבור ממנו ישראל יכול לבטל רשות ואפי' בשבת והוא שיאמר לחצרו כשלא ערבו רשותי מצוטלת לך ויהיה הוא אסור לטלטל בחצר ויחברו מותר ואם ירצו אחר שהשלים חברו לטלטל מה שצריך לו יכול חברו לחזור ולבטל לו רשותו ויהיה הוא מותר ויחברו אסור : ב בצדוקי -

חוקות שקרקע נקנה בה (כדתנן ומפורש במשנה ה' פ"ק דקידושין) אפילו הכי הקילו חכמים בה ופקדו כשאר חוקות כ"כ הר"ר יונתן ולהכי אחי ספיר בדברי ת"ק נקט והוציאו הכלים משום דלא צעיקן אלא חוקה בעלמא מש"כ בדברי ר"י דגרס ועשו צרכיכם דלדידיה כל צרכיהם הנריכו לעשות ור"ב שכתב בדברי ת"ק ועשו צרכיכם שיטפא דלשנא נקטייה ולא דק ובעצמו כתב בדברי ר"י שאמר לת"ק ולא עד שיוציא כליו כדקאמר ש"מדה"ג נמי בדברי ת"ק ומ"ש הר"ב וחזר והוציאו בין בשוגג וכו' רישא נקט וכמ"ש בס"ד לעיל ספ"ב רבי יהודה אומר כו' עד שלא יוציא פי' הר"ב עד שלא יבא היום בש"ס צברייתא עד שלא תחשך ופרכינן והא עד שלא יוציא תנן כלו' ופליג לומר דחוקה לא תהי ויכול לבטל צטילו הראשון כשיוציא ומשני אימא עד שלא יבא היום : ג ביתו אסור כו' כתב הר"ב דכסבר פלוי תנא כו' כלומר לאפוקי מדר' אילעי שאמר שמעתי מר"א דספ"ב ופסק הר"ב וכן הרמב"ם בהאי תנא דהכא :

מתני' חסורי מחסרה וה"ק צדוקי הרי הוא כעכו"ם ד"ג אומר אינו כעכו"ם ומעשה בצדוקי אחד כו' ואמר לנו אבא מהרו ועשו צרכיכם עד שלא יוציאו ואסור עליכם ש"מ דכישאל הוא יוכל לבטל רשות ומשני שהמבטל רשותו וחזר והוציאו בין בשוגג בין במזיד אוסר כדלקמן משום הכי קאמר ר"ג מהרו ועשו צרכיכם עד שלא יוציאו הוא כליו לחצר ויחזור ויזכה ברשותו שבטל ויאסר עליכם אבל אי כעכו"ם הוא ואין העכו"ם יכול לבטל עד שיסבור הכי הוה מצי למיטר עלייהו מאחר דאגד לכו ושקיל דמי : זר"י אומר לא כך אר"ג דלעולם צדוקי הרי הוא כעכו"ם ס"ל לר"ג ואותה מעשה אינה ראייה דה"ק להו ר"ג מהרו ועשו צרכיכם בע"ש קודם שפחשך ולא עד שלא יוציא כליו כדאמרת אלא עד שלא יבא היום ויאסר עליכם ופסק ההלכה שכל ישראל שמחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעכו"ם ואין מערבין עמו ואינו מבטל רשות אלא שוכרים ממנו כדרך ששוכרים מן העכו"ם והמשתר שבת בפרהסיא אע"פ שפעמים מחלל אותו בצנעא ואינו מודה בתורת ערוב כגון הנדוקים בזמן הזה שמשמרים שבת ואינם מודים בתורת ערוב ה"ז אין מערבין עמו אבל יכול לבטל רשות ואין צריך לשכור ממנו -

והוא שלא יהיה עובד עכו"ם : ג ביתו אסור להבנים ולהוציא מביתו לחצר ביו הוא בין אנשי החצר וכגון שבטל להם רשות הציתו כלו' החלק שיש לו עמהם בחצר ולא בטל להם ביתו דכסבר האי תנא מה שבטל בטל ומה שלא בטל לא בטל הלכך הוה ליה ביתו רשותא דידהו וחזר רשותא דידהו : ושלחם בתים שלחן מותרין להוציא מהן לחצר בין הוא בין הם דהא בתים שלהם וחזר רשות אחת היא והוא אע"ג דלא עירב הוי באורח גבייהו שאורח מטלטל ברשות אכסניא שלו : נתנו לו הם רשות חצרן הוא מותר להוציא מביתו לחצר שהכל ברשותו והן חסורים אפי' לטלטל מביתו לחצר ולא הוו אורחים גביה דחד לגבי רבים הוי אורח רבים לגבי יחיד לא הוו אורחים : היו שנים שלא ערבו ושאר בני חצר בטלו להם רשותם שניהם אוסרים זה על זה מפני שהחצר היא של שניהם והבתים נתיחדים כל בית לבטלו ואין מוציא הרשות המיוחדת לו לרשות שלו ושל חברו ואע"ג דהדר יחד מנייהו ובטיל ליה לחבריה אינו מועיל הואיל ובשעה שבטלו בני החצר רשותם לאלו השנים שלא ערבו היו אוסרים זה על זה אשכחא דבטול קמאי לא מהי וכו' הדר מבטל לא מצי לאקנויי רשותא דדכו דהא לא קנייה הלכך בני חצר שקנתן ערבו וקנתן לא ערבו אותן שלא ערבו מבטלין רשותן

לחוקה

שאחד נותן כו' במלא הא' תו למה לי ומשני משום שנים נותנים רשות לאיצטריך לאשמועי' דלא גזרינן דלמא יטלו נמי ואין נוטלין רשות דמשנה יתירה היא שמעינן מיינה דאע"ג דא"ל קני על מנת להקנות לשני דמכו דתימא שליח שוייה קמ"לן כיון דלא קנה אינו לאשתרוי לא מצי לאקנויי :

ד ר"י אומר במזיד אוסר ביינו דלא החזיקו בו כבר שאם החזיקו והולילו מבתיכם לחצר שוב אינו יכול לאסור כדפי' הר"ב במשנה ב' ואפי' לר"י דהתם :

ה אין זריכין לערב' כתב הר"ב ודוקא שתופי מבוואות כו' ופי' לערב' לשתף המגיד רפ"ה מה"ע וכיוצא בזה ספ"ט ועיין מ"ש בס"ד פ"ז משנה י' ומ"ש הר"ב דערוב משום דירה הוא כפי' הגמ' דף מ"ט וכלומר לערב' דירתן לעשותן אחת אבל שתופי יבואו אינו אלא לשתף רשות החצרות שבמבוי ולא רשות הבתים וחצר לאו בת דירה היא רש"י ומ"ש הר"ב אבל אם נשתתפו ביין כו'

א סס ס"א
ב ע"א ע"ב
ג ע"ב פ"ה פ"ה
ד ע"ב פ"ה פ"ה
ה ע"ב פ"ה פ"ה
ו ע"ב פ"ה פ"ה
ז ע"ב פ"ה פ"ה
ח ע"ב פ"ה פ"ה
ט ע"ב פ"ה פ"ה
י ע"ב פ"ה פ"ה

שאחד נותן רשות ואין נוטלין רשות : ד מאימתי נותנין רשות ב"ש אומרים מבע"י וב"ה אומרים משחשיבה כו' שגתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד : הרי זה אוסר דבריו מאיר : ר' יהודה אומר במזיד אוסר בשוגג אינו אוסר : ה' בעל הבית שהיה שותף לשכניו לזה ביין ולזה ביין אינם צריכים לערב' לזה ביין ולזה בשמן צריכים לערב' : ר"ש אומר אחד זה ואחד זה אינם צריכים לערב' : ו' חמש חבורות שישבתו בטרקלין אחד ב"ש או ערוב לכל חבורה וחבורה : וב"ה אומרים ערוב אחד לכולן : ומידים בזמן שמקצתן שרוין בחדרים או בעליות : שהן צריכין ערוב לכל חבורה וחבורה :

ז האתיין ואם שתף שתופי מבוואות בפת כ"ש דהשיב טפי וסומכין על אותו שתוף של פת במקום ערוב וא"ל לערב ערובי חצרות אבל אם נשתתפו ביין או בשאר דברים זריכין לערב ערובי חצרות ואין סומכין על השתוף כדי שלא תשתכח תורת ערוב מן התינוקות : ר"ש אומר כו' ואין הלכה כר"ש : ו' בטרקלין בית גדול ורצו מושב מלכים וחלקיהם לחמשה וכלן יש להן פתח מן הטרקלין לחצר וצריכא לערב עם שאר בני החצר : ז"ש אומרים רשותיהן חלקיהם וצריכא לכל חבורה וחבורה תתן פת לערוב החצר : וב"ה אומר אין מחיצה זו חלוק רשות ובזמן שחלקו הטרקלין למחיצות גדולות המגיעות לתקרה כולי עלמא לא פליגי דהוי חלוק רשות משום דהוי כשרויים בחדרים ובעליות : כי פליגי דחלקו במחיצות גמורות שאינן מגיעות לתקרה ז"ש סברי מחיצה כזו הויא חלוק רשות : וב"ה סברי לא הויא חלוק רשות :

ז האתיין

ואין סומכין על השתוף כדי שלא תשתכח תורת ערוב כו' ז"ל הרמב"ם בחבורו שהרי אין התינוקות זכירין מה געשה במבוי לפיכך אם נשתתפו במבוי בפת סומכין עליו וא"ל לערב בחצירות שהרי התינוקות זכירין בפת עכ"ל כלו' ויודעים שמשום השתוף של פת מטלטלין בחצרות ולא יבואו לטלטל בחצרות בלא שתוף פת אבל לין ושאר דברים אין לתינוקות הכירה כי אין משגיחין בדברים שנעשה בהם דבר מה כ"א על הפת עיניהם תלויות ומשגיחין לדעת מה יעשה בו וא"ת ותיפוק לי בלא תשתכח כו' היאך נסיווך על שתוף מבוואות שלא בפת במקום ערוב חצירות שאינו אלא בפת הא מלתא ל"ק דהא איכא דס"ל בגמ' דהה"כ דסומכין על שתוף שלא בפת כו' וכתב רש"י ואע"ג דין בחצר לא הוי מגו דחזי למלתיה בשתוף שמיכין עליה בחצר ע"כ ומ"ש הר"ב והוא שיהיו כולן שותפים בכלי אחד גמ' ודתיני סיפא לזה ביין ולזה בשמן זריכין לערב ה"ה יין ויין בשני כלים אלא אורחא דמלתא נקט ועוד דלא הוצרך התנא לפרש דסתם יין ושמן בשני כלים תוס' :

י חמש חבורות ששבתו בטרקלין כתב הר"ב וכולן יש להן פת לחצר וכ"כ רש"י ובתו' כתבו הטעם דאל"כ לא היו זריכין לתת ערוב לא ז' הפנימיים משום דאיך כולהו התינוקים הוו בבת שער שלהם ותנן במשנה ד' פ"ח דבית שער אינו אוסר ומיהו אותו שלפני הפנימי לא מקרי בית שער כר"י דס"פ בגמ' וי"ש עוד הר"ב וצריכין לערב עם שאר בני החצר משום דאי לא הכי שאין כאן עוד דיוורין בחצר אינן זריכין ערוב כלל דע"כ לא אמרינן שהן חלוקי' לז"ש כדאית ליה ולב"ה כדאית ליה אלא כשיש דיוורין אחרים בחצר וכן תסיק בטור סי' ש"ע ועיין במשנה דלקמן דבעינן נמי שאין נותנין הערוב בטרקלין זה ואכי תניא אמתני' דהכא : ומדריים בזמן שמקצתן שרוין בחדרים או בעליות בגמ' מאי חדרים ומאי עליות אלימא חדרים ממש ועליות ממש פירש"י שלא היו מחוברים מעולם פשיטא אלא לאו כענין חדרים כענין עליות ומאי ניבו מחיצות המגיעות לתקרה ש"מ דבמחיצות כאלו ל"פ וכדכתב הר"ב :

לחות שערבו ואין אותן שערבו ומבטלין רשותן לחותן שלא ערבו דאסרו אהדדי כדאמרו והמבטל רשותו לבני חצר נו יך שיפרש שמבטל לכל אחד ואחד : ד' ז"ש אומרים מצעוד יום דסברי בטל רשות מקנה רשותא הוא ומקנה רשותא בשבת אסור : וב"ה אומרים אף משתתף סברי בטול לאו חקנוי רשותא הוא אלא אסתלקוי מרשותא ואסתלקוי מרשותא בשבת ספיר דמי ובצדדיה פירשו דכלל דוכתא אמרי' כיון שנאמר למקצת שבת אסור לכול' סוף ממבטל רשות : מן שבתן רשותו והוליא שחור ונשתתפו ברשות שמבטל : אחד שוגג וא' מזיד דקיים שוגג אטו מזיד ואין הלכה כר"מ : ה שהוא שותף עם שכניו שבמבוי לשם שותפות בעלמא ולא לשם ערוב : ח"ל לערב' והוא שיהיו כלן שותפין בכלי אחד ודוקא שתופי מבוואות הוו ביין כדתנן בכל מערבין ומשתתפין אבל ערובי חצירות הן מערבין אלא בפת דערוב משום דירה הוא ודירה של אדם אין לבו נמשך אלא בפת

ואם שתף שתופי מבוואות בפת כ"ש דהשיב טפי וסומכין על אותו שתוף של פת במקום ערוב וא"ל לערב ערובי חצרות אבל אם נשתתפו ביין או בשאר דברים זריכין לערב ערובי חצרות ואין סומכין על השתוף כדי שלא תשתכח תורת ערוב מן התינוקות : ר"ש אומר כו' ואין הלכה כר"ש : ו' בטרקלין בית גדול ורצו מושב מלכים וחלקיהם לחמשה וכלן יש להן פתח מן הטרקלין לחצר וצריכא לערב עם שאר בני החצר : ז"ש אומרים רשותיהן חלקיהם וצריכא לכל חבורה וחבורה תתן פת לערוב החצר : וב"ה אומר אין מחיצה זו חלוק רשות ובזמן שחלקו הטרקלין למחיצות גדולות המגיעות לתקרה כולי עלמא לא פליגי דהוי חלוק רשות משום דהוי כשרויים בחדרים ובעליות : כי פליגי דחלקו במחיצות גמורות שאינן מגיעות לתקרה ז"ש סברי מחיצה כזו הויא חלוק רשות : וב"ה סברי לא הויא חלוק רשות :

ז האתיין

ואם שתף שתופי מבוואות בפת כ"ש דהשיב טפי וסומכין על אותו שתוף של פת במקום ערוב וא"ל לערב ערובי חצרות אבל אם נשתתפו ביין או בשאר דברים זריכין לערב ערובי חצרות ואין סומכין על השתוף כדי שלא תשתכח תורת ערוב מן התינוקות : ר"ש אומר כו' ואין הלכה כר"ש : ו' בטרקלין בית גדול ורצו מושב מלכים וחלקיהם לחמשה וכלן יש להן פתח מן הטרקלין לחצר וצריכא לערב עם שאר בני החצר : ז"ש אומרים רשותיהן חלקיהם וצריכא לכל חבורה וחבורה תתן פת לערוב החצר : וב"ה אומר אין מחיצה זו חלוק רשות ובזמן שחלקו הטרקלין למחיצות גדולות המגיעות לתקרה כולי עלמא לא פליגי דהוי חלוק רשות משום דהוי כשרויים בחדרים ובעליות : כי פליגי דחלקו במחיצות גמורות שאינן מגיעות לתקרה ז"ש סברי מחיצה כזו הויא חלוק רשות : וב"ה סברי לא הויא חלוק רשות :

י חמש חבורות ששבתו בטרקלין כתב הר"ב וכולן יש להן פת לחצר וכ"כ רש"י ובתו' כתבו הטעם דאל"כ לא היו זריכין לתת ערוב לא ז' הפנימיים משום דאיך כולהו התינוקים הוו בבת שער שלהם ותנן במשנה ד' פ"ח דבית שער אינו אוסר ומיהו אותו שלפני הפנימי לא מקרי בית שער כר"י דס"פ בגמ' וי"ש עוד הר"ב וצריכין לערב עם שאר בני החצר משום דאי לא הכי שאין כאן עוד דיוורין בחצר אינן זריכין ערוב כלל דע"כ לא אמרינן שהן חלוקי' לז"ש כדאית ליה ולב"ה כדאית ליה אלא כשיש דיוורין אחרים בחצר וכן תסיק בטור סי' ש"ע ועיין במשנה דלקמן דבעינן נמי שאין נותנין הערוב בטרקלין זה ואכי תניא אמתני' דהכא : ומדריים בזמן שמקצתן שרוין בחדרים או בעליות בגמ' מאי חדרים ומאי עליות אלימא חדרים ממש ועליות ממש פירש"י שלא היו מחוברים מעולם פשיטא אלא לאו כענין חדרים כענין עליות ומאי ניבו מחיצות המגיעות לתקרה ש"מ דבמחיצות כאלו ל"פ וכדכתב הר"ב :

ז האמין השותפין הכי קאמר האמין האוכלין על שלחן אביהם והשותפין האוכלים על שלחן אחד * ואוכלין על שלחן אביהם לאו דוקא אלא נוטלין מונומיהון מבית אביהם ואוכלין אותם כל אחד בביתו * וכן השותפין עושים ומלאכה אכל בעל הבית בשותפות ונוטלין מונומיהם

מבעל הבית אחד ומוליכין לאכול בבתייהם : וישנים בבתייהם * והם ואביהם [ואחרים] דרים בחצר אחד : זריכין ערוב לכל אחד ואחד * אם רוצים לערוב עם אגמי חצרן : מוטל את רשותו * צריך לבטל את רשותו : אימתי בזמן שמוליכין את ערובן לתתו לאחד מבתי שאר בני החצר דהואיל והזקקו לערוב ושאר דירין אסרי חניה נמי אסרי וזריכין כלן ליתן פת בערוב הואיל וחלוקין דיריהן בלינה וגם אין אוכלין על שלחן אביהן ממש לא כל אחד נוטל פרנסתו ואוכל בביתו * אבל אם היה ערוב * כל החצר בא לבית אביהן שלא הזקקו לערוב שבית שמימיין בו הערוב א"צ ליתן פת : או שאין

עמהן דירין * אחרים * שאין דירין מזקקים אותם לערוב א"צ לערוב דכיהודים דמו : ח פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי * בגמ' מוכח דלא תנינן במתניתין פתוחות זו לזו משום דקיימא לן שאין מבוי נותר בלתי או קורה עד שיהיו בתים וחצרות פתוחים לתוכה כלומר שני בתים פתוחים לכל חצר ושתי חצרות פתוחות למבוי והגך כיון דכלן פתוחות זו לזו ומערבות יחד דרך פתחיהן חדא חשיב להו ולא תנינן אלא חמש חצרות פתוחות למבוי : ערבו החצרות * כל אחת לעצמה : מותרים בחצרות * מותרין כל בני חצר לעצמן ואסורין במבוי דאין סומכין על ערוב במקום שתוף : ואם נשתתפו * נמי במבוי לאחר שערבו בחצרות מותרין כאן וכאן : ושכח אחד מבני חצר ולא עירב * בחצרו להתיר חצרו אבל בשתוף היה לו חלק : מותרין כאן וכאן דטעמא מאי אין סומכים על שתוף במקום ערוב כדי שלא תשתכח תורת ערוב מן התנוקות והכא דרוב בני חצר ערבו אלא ששכח א' מהם ולא עירב לא תשתכח תורת ערוב : שהמבוי

ז האמין השותפין שהיו אוכלין על שלחן אביהם * וישנים בבתייהם * צריכין עירוב לכל אחד ואחד * לפיכך אם שכח אחד מהם ולא עירב * מבטל את רשותו * אימתי בזמן שמוליכין ערובן במקום אחד * אבל אם היה ערוב באצלן * או שאין עמהן דירין בחצר * אינן צריכין לערב : ח חמש חצרות פתוחות זו לזו * ופתוחות למבוי * ערבו בחצרות ולא נשתתפו במבוי * מותרין בחצרות ואסורין במבוי * ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן * ערבו בחצרות ונשתתפו במבוי * ושכח אחד מבני חצר ולא עירב מותרין כאן וכאן * מבני מבוי ולא נשתתף * מותרין בחצרות ואסורין במבוי * שהמבוי

ז וישנים בבתייהם * כתב הר"ב הואיל וחלוקים דיריהן בלינה וגם אין אוכלין בו * משמע דתיתי בעינן שיהיו חלוקים בלינה ושלא יאכלו בו ממש * אבל אם חסר אחת משתייהן או שאוכלין משלחן אחד ממש * אע"פ שחלוקים בלינה או שאין חלוקים בלינה

אע"פ שאין אוכלין משלחן אחד ממש לעולם א"צ לערוב הואיל ובדבר א' אינן חלוקים או בלינה או בפת * ומשמע מיהת דכשאין חלוקים בלינה דבעי קבלת פרס וצריך טעם לחלק בין פת ללינה ובגמ' פליגי אי מקו' פיתא גורס אי מקום לינה גורס * ומשמע דלמ"ד דלינה גורס אין צריך כלל לקבלת פרס כמו שאין צריך שום שתוף בלינה למ"ד מקום פיתא גורס * ועוד כל הפוסקים פסקו דמקום פיתא גורס * ולהר"ב משמע דמקום לינה וקבלת פרס סגי * ובטור סי' ע"ג בתר דפסק כמ"ד מקום פיתא גריס ולא אזלינן כלל בתר מקום לינה כתב הלכך האמין שאוכלין בבית אביהם וישנים בבתייהם אינן

אוסרין ואם נתן להם פרס ואוכלין בבתייהם אוסרין וכו' ע"כ * והוא משנתנו זאת ולמדנו מדבריו דהא דתנן וישנים בבתייהם לאו למימרא דמקום לינה מעכב אלא משום דשכחתיא בבית שישינים שם הם אוכלין הלכך תני וישנים בבתייהם ולגלויי ולפרושי דהא דתני שהיו אוכלין על שלחן אביהם דלאו משלחן תמש הוא שהרי ישנים בבתייהם ומסתמא שם אוכלין אלא דמקבלין פרס הך והשתא עקר דמלתא הואיל ואינם אוכלין על שלחן אביהם ממש אלא אוכלין בבתייהם הלכך צריכין ערוב * וקבלת פרס זה מהני להו בסיפא דמתניתין דאבל אם היה ערוב כו' וכך הוי ליה להר"ב לכחוב הואיל וכן חלוקים דיריהן בלינה והלכך אין אוכלין בו :

ח מותרין כאן וכאן * כתב הר"ב דטעמא מאי אין סומכין כו' ומיירי בנשתתפו ציין דאלו בפת סומכין לעולם בדפי' הר"ב לעיל במשנה ה' :

מבוי ולא נשתתף כו' * ואסורין במבוי ואין אומרים שיועיל הערוב במקום שתוף כיון שהרוב נשתתפו * דהכא טעמא אחרונה איכא מה שאין סומכין על

ערוב במקום שתוף ולא משום שלא תשתכח כו' אלא כדכתב ב"י סי' ספ"ז דלא שייך למימר שנסמוך על הערוב במקום שתוף דערוב שעירב כל חצר לעצמו (דכתיב איירינן הכא במתניתין דהא לא תנן פתוחות זו לזו) היאך יתיר לטלטל במבוי והרי אפילו מחצר לחצר שלא דרך מבוי אסור לטלטל עכ"ל * ובתוס' דף ע"א נדחקו מאוד בזה עיין שם * והר"ר יונתן פי' אחד מבני מבוי כו' * כלומר ששכחו כל בני חצר אחת ולא נתנו חלק ביניהם שתוף אבל בערוב הפת נתנו חלקן אסורים במבוי דאין סומכין כו' * אבל אם לא שכחו כל בני החצר להשתתף אלא אחד לבדו היה מותר גם השיכח במבוי כדאמרינן בערוב דתו לא חתי לאשתכוחי שתוף כיון דרובא שתפו ע"כ * ועיין מזה בפרק ו' משנה ט' מ"ט בס"ד :

שהמבוי)

שהמבוי לחצרות כחצר לבתים פירש הר"ב כשם כו' ולא תימא לא דמין כו' וכ"כ רש"י ונטר לה עד הכא אע"ג דכולה מתניתין ה' דלעיל מתנייה לענין שתוף מבואות ונתן נמי רפ"ג בכל מערבין ומשתתפין מכל מקום מבואות כהדיא לא תקן עד הכא :

שהמבוי לחצרות כחצר לבתים כשם שאסור להוציא מבתים לחצר בלא ערוב כך אסור להוציא מן החצר למבוי בלא שתוף ולא תימא לא דמו לבית וחצר זו רש"י וזו רה"ר אבל חצר ומבוי שניהן רשויות של רבים הן - טו זו לפנים מנו" פנימית כפומה להוציאה וחיצונה לרה"ר

שבח אחד מן החיצונה כו' משנה שאינה לריכה היא דהא תנא ליה רישא פנימית ולא חיצונה פנימית מותרת וכן שכת' מן הפנימית כו' משנה שאינה לריכה היא וי"ל דמסקא הלכתא כדברי האומר דרגל האוסרת אוסרת ושאינה אוסרת אינה אוסרת הר"ר ונתן; נתנו ערוכין במקום אחד פי' הר"ב בחיצונה כו' אבל בפנימית כו' דהא אחדא לדשא ומשתמשא ואין לעכב בידה מחמת ששתתפ' עם בני החיצוני' דיכולה לומר להן לתקוני שתפתוך ולא לעוותי גמ' : ואם היו של יחידים ל' הר"ב שאין בפנימית אלא אחד ובחיצונה אחד וכ"כ רש"י ומסיים ואם היו שנים אפילו בחיצונה גורינן לנפול אחי למשרי שנים בפנימית ואחד בחיצונה ע"כ וכו' אחד כחז' הרמב"ם בפ"י ד' להוא וכל חגיגי ביתו שהם כמו חסם אחד כמו שבארנו ע"כ :

"שהמבוי לחצרות כחצר לבתים: טו"שתי חצרות זו לפנים מנו" עירבה הפנימית ולא עירבה החיצונה הפנימית מותרת והחיצונה אוסרת החיצונה ולא הפנימית שתיהן אוסרות עירבה זו לעצמה וזו לעצמה זומותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה רבי עקיבא אוסר החיצונה שדריסת הרגל אוסרתה יחב"א אין דריסת הרגל אוסרתה: י שכתא' מן החיצונה ולא עירב' הפנימית מותרת והחיצונה אוסרת מן הפנימית ולא עירב' שתיהן אוסרות נתנו ערוכין במקום אחד ושכתא אחד בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא עירב' שתיהן אוסרות ואם היו של יחידים אינן צריכין לערב :

פרק ז הלון שבין שתי חצרות ד' על ד' בתוך עשרה מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד פחות מארבעה על ארבעה או למעלה מעשרה מערבין שנים ואין מערבין אחד :

ב כותל

ודריסת רגליה של פנימית על חיצונה ללאות לרה"ר : עירבה פנימית בעלמיה לטלטל בחצרה: שתיהן אוסרות דהויא פנימית בעלמיה רגל האסורה במקומה שהרי לא עירבה לעצמה ואוסרת בדריסת רגליה על החיצונה: זו מותרת לעצמה וכו' ורגל המותרת במקומה אינה אוסרת: ר"ע אוסר דקא סבר אף רגל המותרת אוסרת כשלא עירבה עם : ומכאן אומרים כו' דקסברי אפילו רגל האסורה במקומה כגון כשלא עירבה הפנימית לעצמה אינה אוסרת על החיצונה והלכה כת"ק : שכתא אחד מן הפנימית כו' דהויא פנימית רגל האסורה ואוסרת : נתנו ערוכין במקום אחד שערבו שתיהן זו עם זו ונתנו הערוכין בחיצונה וקרי לה מקום אחד לשישתי החצרות משתמשות בה כאל' ושכתא אפי' א' מן החיצונה ולא עירב שתיהן אוסרות דפנימית נמי אוסרה

פרק ז בתוך עשרה פירש הר"ב שיהא קצת ממנו כו' דמש"ה הדר תני פחות מד' על ד' אז למעלה מ' והא מרישא שמע' לה אלא לאשמועינן דאפילו קצת כו' גמ' : לביעלה מ' מערבין שנים פי' הר"ב ודוקא בחצר כו' אבל בבית המקורה אפילו למעלה מ' וכו' הכי איתא בגמרא ונראה מזה דשני בתים בלא חצר נתיינין יכולין לטלטל מזה לזה בלא ערוב וכן מוכח רפ"ט דלכ"ע אפי' לר"ש דמיקל בגגות חצרות וקרפיפות שא"ל לערב משמע דדורין שמת בגגות דהיינו הבתים שצריכין ערוב וכן כתב סם הרמב"ם בפירושו לר' שמעון דמיקל מכולהו שאומר כי החלוק וההפריש במקום הדירה בלבד אבל חצרות והגגות וכו' אבל מה שהוא אסור להוציא דבר ממה שיש בבית אל הבית האחר כו' אלא אם עשו ערוב בין שני הבתים עכ"ל הרי דלר' שמעון דמיקל מכולהו אפילו הכי ס"ל דבבתים צריכין לערב ולא התנה שיהא סם חצר זה ממה שיקשה על דברי הרמב"ם שהשתקף בר"פ דלעיל דמוכח שלא תקנו שלמה וב"ד אלא כשיש דורין חלוקים אלא מקום שיד כולן שוות בו דהוה הדורין רשות היחיד והמקום שיד כולן שוות בו כעין רה"ר דאיכא למגזר דלמא יחליפו בין אלו הרשויות לרשות היחיד ורשות הרבים ממש כדאיתא התם אבל שתי רשויות ששתיהן כל אחד רשות היחיד ממש

לעטלל בחצרה שהרי אינה יכולה להסתלק מן החיצוני' ולהשתת' באכפי נפשה דהא ליתא לערובה גבה דאותו ערוב המתירה בחצר הולכייהו לחיצונה אבל נתנו הערוכין בפנימית חיצונה מהסרה בשכחה דפנימית ופנימית לא מתסרה בשכחה דחיצונה דהא אחדא לדשא ומשתמשא ואם היו של יחידים שאין בפנימית אלא אחד ובחיצונה אחד אין צריך לערב זה עם זה משום דריסת הרגל דניון דיחיד הוא בפנימית הויא רגל המותרת ואינה אוסרת וסתם מתני' כתנא קמא דלעיל דסבר רגל המותרת אינה אוסרה :

פרק ז הלון בתוך י' שיהא קצת ממנו ואפי' משאו בתוך סמוך לקרקע : מערבין שנים שנים ערובין אלו לעצמן ואלו לעצמן ואסורים זו עם זו : ואם רצו מערבין א' ערוב א' שיתנו אלו ערוכין באחרת ויערבו עמהן ויהיו אחד : פחות מד' לאו פתח הוא ואין ראוי לעבור מזה לזה ולמעלה מי נמי לא ניחא תשמישתיה יולכך אין מערבין אחד ודוקא בחצר שאינו מקורה אבל בבית המקורה אפילו למעלה מ' מערבין אחד שדרך לשום ספסלים ומיבוס סביבות הבית וניחא תשמישתיה : ב כותל

ואולי שזה שכתב

ב כותל שבין שתי חצרות . האו דנקט רחב ד' לאו משום דלרין רוחב ד' למהו סתימה דמחיצה ברנחב כל דהו הויא סתימה אלא משום דבעי למתני כיפא היו [בראשו] פירות אלו עולין מכאן ואובלין ובלבד שלא יורידו למטה [דחשיב] רשות

באכפי נפשה ולהאי דינא לרין שיהו רוחב ד' דפחות מד' בוי מקום פטור ומותרין אלו ואלו להוריד למטה : ובלבד שלא יורידו למטה : לרירון צבתיס אכל בחצר שרי : יתר ומכאן הוי פרצה : והוי כלה כחצר אחד ואם ערבה כל אחת לעצמה הוי כאלו חולקין את ערבון ואוסרין אלו על אלו : ג חרין ארוך הוי ומפסיק על פני כל החצר כלה : ורחב ד' דפחות מכאן טוח לפטעו משפתו לשפתו : ואפי' וולא הנן וקס' לאו סתימה הוי דלא מבעל ליה התם דסופו ליטלו : ד נתן עליו כסר משפתו לשפתו כפי גשר הוי כמו פתח : ז' גזוזטרות כתיב תקרה בזלכות מרה"י על רה"ר ונתן כסר רחב ד' מזו לזו הוי נמי פתח : פחות מכאן שאין הנסר רחב ד' אדם ירא לעבור עליו ולא יחא תמוי' סתימה : ה' מתבין רוחב החצרות : אלו מאכילין מניחין בהמתן לאכול מן התבן גלא חיישינן דלמא מועיט התבן מו' וה"ל חדא רשות ואסרי אהדי ומטלטלי בחצר ולא מסקי אדעתיהו להא לא חיישינן דהא

אפי' אמועט אי לא הוי המיעוט על פני' אמות ויותר לא אסרי דהא' אמות פתחא הוי ואין בהמה מועטת כ"כ באכילתה [בשבת אחד : נתמעט התבן מ' טפחים . על פני כל אורך החצר או במשך עשר אמות ועוד] : מערבין א' . אם נתמעט בחול לפני השבת : ו מניח את החבית משלו אם ירצה ואו צריך לזכות דאלו משלהם אין צריך לזכות : ומזכה להם ע"י בנו ובתו : אומר להם קבלו חבית זו וזכו בה לשם כל בני המבוי והזוכה מגביה הערוכ בידו טפח מן הקרקע דכל היפא דמנחא ברשותיה לא הויא זכיה ואומר ופי' להם : שידן

ב כותל שבין שתי חצרות גבוה עשרה ורחב ארבעה . מערבין שנים ואין מערבין אחד . היו בראשו פירות . אלן עולין מכאן ואובלין . ואלן עולין מכאן ואובלין . ובלבד שלא יורידו למטה . גפרצה הכותל עד עשר אמות מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד מיפני שהוא כפחת . יותר מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים : ג חרין שבין שתי חצרות עמוק עשרה ורחב ארבע . מערבין שנים ואין מערבין אחד אפילו מלא קש או תבן . מלא עפר או צרורות מערבין אחד ואין מערבין שנים : ד נתן עליו נסר שהוא רחב ארבע טפחים . וכן שתי גזוזטרות זו כנגד זו מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד פחות מכאן מערבין שנים ואין מערבין אחד : ה מתבן שבין שתי חצרות גבוה עשרה טפחים מערבין שנים ואין מערבין אחד . אלו מאכילין מכאן ואין מערבין שנים ואין מערבין אחד . ו כיצד משתתפין במבוי . מניח את החבית ואומר הרי זו לכל בני מבוי . ומזכה להן עלידי בנו ובתו הגדולים . וע"י עבדו ושפחתו

דמלא קש ותבן לא חייז ומשני לענין מחיצה חשיבין ליה למחיצה לפנין חגיגה לחון בפני אוידי חרין ולדון כספוס דמשותף ליה כארעא אי בטליה בהדיא אין אי לא לא . ועיין משנה ג' פ"ח : ו במזכה כתב הר"ב והזוכה מגביה הערוכ בידו טפח גמ' ועיין מ"ש במשנה ד' פ"ק דקדושין ומשנה ג' פ"ק דצ"ק : ומזכה לו ע"י בנו ובתו הגדולים כו' הכא לא פי' הר"ב והרמב"ם כדפי' במשנה ה' פ"ק דמזיעא . דגדולים שאין סומכין על שלחן

שכתב לעיל היינו גזירת שלמה וצית דינו . והך להכא מגזירת חכמים : ב ובלבד שלא יורידו למטה . פי' הר"ב צבתיס אכל בחצר שרי כדפי' ריש פרק ט' דהלכתא כוותיה והכי מוקי בגמרא . ולפי זה הא דכתב דכשהוא רוחב פחות מד' דיותרין להוריד היינו אפי' לצבתיס וכמו

שכתב הרמב"ם : גפרצה הכותל עד' אמות . ונשאר מן הכותל משהו מכאן ומשהו מכאן או מלד אחד לצדו שהרי לא נפרצה במלואה ואותה פרצה אינה נחשב' אלא כפתח . הר"ר יונתן : ג ורחב ארבעה גרסינן . וכן פירש"י ורחב ארבעה טפחים : אפילו מלא קש ותבן פירש הר"ב דסופו לטלו .

ופירשו התוספות דבקש ותבן הניטלין בשבת איירי לאפוקי שהקלוהו ללבן בו לבנים או לגבל בו טיט דאין יטלין בשבת ועיין משנה ה' : מלא עפר כו' סתם עפר וצרות צהרין מזוטלין הן גמ' . ועיין באהלות פרק ט' משנה ז' . ופרק ד' דמקואות משנה ג' . והך מלא סגי במשך ד' טפחים לרוחב במכ"ש דנסר דסמוך . צ"י סי' שט"ז : ד מערבין שנים שמשי' גדי הנסר הוי חרין כמ"ש הר"ר יונתן בפירושו . ומה שתיזוהו התוספות על פירש"י בגזוזטרא והוא פי' הר"ב כתבתי יטוב דספר מעדני מלך בס"ד :

ה מאכילין כתב הר"ב מניחין בהמתן פו' אכל בידיס לא כדאיתא בגמ' ומפרש רש"י דאי משקיל בידיס חיישינן דסקיל טובא ומועיט וכו' אכל בהמה לא תמעט באכילתה [כ"כ] בשבת אחד וכדכתב הר"ב . וקשה דלקמן פ"ט משנה ג' מפרש דמהיזה שנספרה בשבת לא בטל ערוכ כו' כדפי' סס הר"ב . ומלאתי בהרא"ש שמעתי קושיא זו מפרש למתניתין דבחול קאמר ואסור בידיס דלמא ממעט ליה בע"ש סמוך לחשכה ולאו אדעתיה ומטלטל בשבת בחצר האסורה וכן מוכח לשנא דמתני' דנתמעט דמיירי בחול כדפי' הר"ב . ובגמ' פרי"ך ממתני' דהכא דחשיב למתבן למחיצה אדלעיל מתני' ג' (מידי דהוה ארעביס ואוכפות וכלי בהמה דפ"ק משנה ח') אכל לפנין חגיגה לחון בפני אוידי חרין ולדון כספוס דמשותף ליה כארעא אי בטליה בהדיא אין אי לא לא . ועיין משנה ג' פ"ח : ומזכה לו ו במזכה כתב הר"ב והזוכה מגביה הערוכ בידו טפח גמ' ועיין מ"ש במשנה ד' פ"ק דקדושין ומשנה ג' פ"ק דצ"ק : ומזכה לו ע"י בנו ובתו הגדולים כו' הכא לא פי' הר"ב והרמב"ם כדפי' במשנה ה' פ"ק דמזיעא . דגדולים שאין סומכין על שלחן

א ע"י יו' כג
ס ס' ס'
כ ס ס' א'
כ ע"ס
טע"י ס' י'
ד ס ס' ע' י' א'
ה ס' ס' ס' י' א'
טע"י ס' ס' י' א'
ס' ס' ס' י' א'
ס' ס' ס' י' א'
ס' ס' ס' י' א'
ס' ס' ס' י' א'
ס' ס' ס' י' א'
ס' ס' ס' י' א'

שלאן אביהם ואפילו קטנים כו' דאמי התם דלענין מציאה
 דטעמא דהאב וזכה במציאות בנו אינו אלא משום איבה והלכך
 תלי בסומך על שלחנו דאיכא איבה אבל מה שהאב רוצה לזכות
 לאחרים ע"י בנו וזכיה הם לאחרים כאיניש דעלמא כן מסיק
 בב"י סי' שס"ו בשם תשובת
 הרמב"ן סי' רי"ג דאפי' ר' יוחנן
 דמפרש במציאה כמו שכתבתי
 סבירא ליה הכא קטן קטן ממש
 ומהעם שהתבאר כ"כ התוספות
 במכילתין רפ"ח דף פ"ב ע"ב
 לענין אחר דמודה רבי יוחנן :
 ושפחתו העבדים : בפ"ק
 דקידושין משנה ב'
 תנן דלמה העבדיה קונה את

פ"ק
 דמציאה
 ע"כ
 ע"כ
 ע"כ
 ע"כ

ושפחתו העבדים • וע"י אשתו • אבל אינו
 מזכה לא ע"י בנו ובתו הקטנים • ולא ע"י
 עבדו ושפחתו הבגלענים מפני שידין כידו :
 ז' נתמעט האוכל מוסיף ומזכה ואין צריך
 להודיע • נתוספו עליהם מוסיף ומזכה
 וצריך להודיע : ה' כמה הוא שעורו
 בזמן שהן
 מרובין

עזמה בסיומנין והשתא לא משכחת לה שפחה עבדיה אלא קטנה
 והכי מוקי לה בגמ' פ' ו' דגיטין דף ס"ז ע"ב • ובשטופי מזבחות
 דרבנן אמרי שזוכה אפי' לאחרים ושאיני שפחה מבתו הקטנה
 דאפי' תימא ידו כידה [כ"ל ש"ל יודה כידו] היינו כיד אביה אבל
 לא כיד רבה שאין קנינו בה קנין גמור • והכי נמי מסיק בגמרא
 פ"ק דמציאה דף ו"ב • דהא דתנן התם מציאת שפחה עבדיה היינו של אביה לאפוקי של רבה דלא : ועל ידי אשתו • בפרק
 בתרא דגדרים משנה ח' תנן סתמא כר"מ דיד אשה כיד בעלה כמו שכתבתי סס • ומשום הכי מסיק הרא"ש דהכא כשאינו זכה
 ולפיכך מעשה ידיה שלה ואין ידה כידו • אבל הרמב"ם העתיק המנהג כדורתא בפרק א' מה"ע • וכתב הכסף משנה דטעמו דאין
 קיימא לן דלא כר' מאיר אלא כרבנן דסברי דיש קנין לאשה בלא בעלה ע"כ • ותמיהני דהא מבואר שהרמב"ם סוסק כר' במדריים
 כמו שכתבתי סס בס"ד דאי סבירא ליה כרבנן לא היה מצריך התם לומר שתי לשונות על מנת שאין לבעליך רשות בהן ומה שתרצי
 ב' עשי אלא בחדא לסגוי • ואין לומר לחלק בגדרים לשאר דברים שכן פסק בהדיא בסוף פ"ג מהל' זכיות • ועוד סתם וכתב בפ'
 ט' מהלכות גיטות שמתנה שאין לבעלה רשות בהן שיאמר על מנת שאין כו' אלא מה שתרצי תעשי בהן • ואע"פ ששם בגמרא לא
 הוזכר אלא על מנת שאין לבעליך רשות בהן • ועוד תימא דאפי' לרבנן אין קנין לאשה בלא בעלה אלא באומר ע"מ שאין לבעליך
 רשות בהן מיתה • ולפי מ"ש בגדרים להרמב"ם לא מהני לרבנן אלא באומר ג"כ ומה שתרצי בהן תעשי • וכן עיין מ"ש במשנה ג'
 פ"ג דקידושין • ומ"ש במשנה ב' פ"ס דפסחים :

שידן כידו ולא זכיה היא : ז' נתמעט האוכל • משיעורו
 המפורש לקמן במתניתין : מוסיף וזוכה • אם בא להוסיף
 משלו אפי' ממין אחר שאינו ממין השתוף הראשון מוסיף וזוכה
 ואינו צריך להודיע • כיון שנשאר קצת מן המין הראשון אינו
 נראה כמערב בתחלה אבל אם
 נוסף ממין השתוף הראשון אפילו
 כלה לגמרי מציא מאותו המין
 וזוכה ואינו צריך להודיע :
 נתוספו עליהם דיוורין מוסיף
 וזוכה וצריך להודיע • ודוקא
 בזמן שיסתחר ב' כתמים לב'
 מבואות שכשעושה ערוב עם
 אבני מבוי זה אסור להשתמש
 בזמבו אחר לפיכך צריך להודיע
 דלמא לא נימא להו לקנות ברוח זו ולהניח יד ברוח שכנגדה •
 אבל אם אין לו פתח אלא למבוי זה שגשתתפו בו תחלה אינו
 צריך להודיע • דזכין לאדם שלא בפניו ואין מבין אותו אלא בפניו :
 ח מרובין

פ"ק דמציאה דף ו"ב • דהא דתנן התם מציאת שפחה עבדיה היינו של אביה לאפוקי של רבה דלא : ועל ידי אשתו • בפרק
 בתרא דגדרים משנה ח' תנן סתמא כר"מ דיד אשה כיד בעלה כמו שכתבתי סס • ומשום הכי מסיק הרא"ש דהכא כשאינו זכה
 ולפיכך מעשה ידיה שלה ואין ידה כידו • אבל הרמב"ם העתיק המנהג כדורתא בפרק א' מה"ע • וכתב הכסף משנה דטעמו דאין
 קיימא לן דלא כר' מאיר אלא כרבנן דסברי דיש קנין לאשה בלא בעלה ע"כ • ותמיהני דהא מבואר שהרמב"ם סוסק כר' במדריים
 כמו שכתבתי סס בס"ד דאי סבירא ליה כרבנן לא היה מצריך התם לומר שתי לשונות על מנת שאין לבעליך רשות בהן ומה שתרצי
 ב' עשי אלא בחדא לסגוי • ואין לומר לחלק בגדרים לשאר דברים שכן פסק בהדיא בסוף פ"ג מהל' זכיות • ועוד סתם וכתב בפ'
 ט' מהלכות גיטות שמתנה שאין לבעלה רשות בהן שיאמר על מנת שאין כו' אלא מה שתרצי תעשי בהן • ואע"פ ששם בגמרא לא
 הוזכר אלא על מנת שאין לבעליך רשות בהן • ועוד תימא דאפי' לרבנן אין קנין לאשה בלא בעלה אלא באומר ע"מ שאין לבעליך
 רשות בהן מיתה • ולפי מ"ש בגדרים להרמב"ם לא מהני לרבנן אלא באומר ג"כ ומה שתרצי בהן תעשי • וכן עיין מ"ש במשנה ג'
 פ"ג דקידושין • ומ"ש במשנה ב' פ"ס דפסחים :

בפני שידן כידו • ולקמן ריש פרק ח' איתא מערב ע"י עבדו וכו' פי' בשביל וע"י בנו ובתו כו' • מפני שידן וכו' • וכתבו
 התוספות [אעבדו ושפחתו קאי] כדלמרינן בריש הורק בגיטין דיד עבד קאי ליה רביה • ע"כ • ונראה דה"ל לא קאי
 אלא אעבדו כו' וטעמא דבנו ובתו הקטנים אע"ג דיש להן יד לזכות כשהגיע לכלל אגוז ונטלו • כדור וזורקו כדאיתא בגיטין • וכסוק
 הרמב"ם פ"ד מהל' זכיות וטור ח"מ סי' רמ"ג • ומסתמא דהכי מיירי דאלת"ה שפחה העבדיה דקטנה היא ואם לא הגיע לכלל זה
 למה תזכה וכו' • לאחרים • אלא היינו טעמא דהכא דלענין ערוב כיון שיכול לערב בשבילם שהם סמוכין עליו דלקמן בגמ' הלכך
 אמרו שאין יכול לזכות על ידיהם • ולענין כשעני נמי הוה סגי בהאי טעמא אלא נקט טעם מרווח טפי • ועי' ל' דודאי לגבי עבדים
 כשעני ידן כידו ממש • מיהו לגבי הקטנים אע"ג דלאו כידו ממש הוא מ"מ כיון שאין הקטנים יכולים לזכות לאחרים הרי כאלו
 הערוב עדין ביד המזכה • וכלפי ה' הו' כידו ולהכי כללינהו לגבי הא מלתא דידן כידו :
 ז' נתמעט האוכל • מע"ש השני • הר"י יונתן : מוסיף וזוכה נ"י • כתב הר"ן כיון שנשאר כו' אינו נראה כמערב
 בתחלה • דכל המערב לאחרים בתחלה צריך להודיע משום דלמא חובה הוא לו כדמפרש הר"ב בסיפא :
 להודיע • כתב הר"ב דדוקא בזמן שיס לחצר שני פתחים לשני מבואות שכשעושה כו' אסור כו' והיא אוקימתא בגמ'
 בסוף פרקין דמתניתין דהכא בחצר שבין ב' מבואות ומפרש הרמב"ם כמ"ש הר"ב והשיגו הרא"ב דבפ"ה מה"ע דלחיו
 חובה היא לו שהרי יוכל להשתתף גם עם האחרת למאי דפסקין הלכה כר"ש בג' חצירות שבפ"ד משנה ו' ותירץ הנוגד דה"ג
 דלא משום שיהא אסור באחרת נגעו בה אלא דחובה לו ואינו רוצה להשתתף בשתייהן וכמ"ש לשונו לקמן בסוף הפרק בס"ד :
 ח ובמה הוא שיעורו • לכאורה אשתופי מבואות קאי דביה אכן קיימין • וכן פי' הר"ר יונתן וכתב דהו' הדין לערוב חצרות
 והר"ב כתב שתי דעות בערובי חצירות במשנה ו' ועיין נמי במשנה דלקמן :

מרובין

ח מרובין י"ח בני אדם ולמעלה : מועטין פחות מיה :
מוזן שתי סעודות י"ח גרוגרת : להוצאת שבת שיעור של
הוצאת שבת כי המוציא הכולם בשבת אינו חייב בשמות
מכגרוגרת : פ' בשירי הערב שנתמעט משעורו : לא

מרובין מוזן שתי סעודות לכולם בזמן
שהן מועטין כגרוגרת : להוצאת שבת
לכל אחד ואחד : אמר ר' יוסי בד"א
בתחלת ערב אבל בשירי ערב כל
שהוא ולא אמרו לערב בחצרות לא כדי
שלא לשכח את התינוקות : בכל
מערבין ומשתתפין חוץ מן המיסומן
המלח דבריר' אליעזר ר' יהושע אומר
כבר הוא ערב אפילו מאפה סאה והיא
פרוסה אין מערבין בו כבר פאיסר והוא
שלם מערבין בו : יא גותן

כפת פרוסה וא"כ כבר שלימה ופליגי עליה ר"י ואמר דוקא
כבר שלם הוא ערב והלכה כר"י אין מערבין בה וטעמא
משום איבה שבאים בני החצר ליד מחלוקת לומר אני נתן
שלימה והוא נתן פרוסה : כבר באיסר והוא שלם מערבין בו
נותין אותו בערב עם שאר ככרות של בני חצר ובלבד שיהיה
בין כלם כגרוגרת לכל אחד וא' ורמז'ם פירש דכבר
שלם כאיסר ומערבין בו לבדו לכל בני החצר וא"כ שיעור :
יא גותן

מרובין פי' הר"ב י"ח בני אדם לשנת דגמי גקע' ופי'
הר"ר יונתן י"ח בעלי חצירות למבוי או בעלי בתים
לחצר ולא קפדין אגוגלתא דכל בני בית של כל אחד ע"כ
כלומר אלא למתחייבים לתת חלק לערב : מוזן שתי
סעודות כתב הר"ר יונתן כיון

דדבר חשוב הוא סגי להו דהכי
ע"כ ונ"ל דמוזן ב' סעודות
להכי הוי דבר חשוב שכן עקרי
סעודות שבת כפי'ם הן כמו
שאפרס במשנה ב' פרק דלקמן
ועלמ"ש הר"ב שהן י"ח גרוגרות
כתבתי בזה בפרק י"ז דכלים
משנה י"א :

ט אמר רבי יוסי כו' כתב
הר"ב דאין הלכה
כר' יוסי וכ"פ הרמב"ם ואם כן
חלוקין עליו חביריו להלכה
מכלל דפליגי וכן נראה דתנא
דמתניתין הו' הוא דפליגי דלר"י

אין אנו צריכין להוסיף ואין לומר דר"י מיירי שנתמעט קודם
שנכנס שבת ראשון דהא ודאי שאם עדין לא בא שבת שלא נעשה
בו מנחתו שלא יקרא שויר וכן פי' הר"ר יונתן כדד'
יוסי שנתמעט משעורו משנכנס שבת ראשון ואין צריך
להוסיף עליו אפי' לשבת הבאה ולעיל פי' נמי הכי וכמ"ש ס"ט
ולא קשיא לישיבא דאר"י ולא ר' יוסי אומר דלפי האמת הר"י
הוא חולק ות"ק לא סבירא כותיה מ"מ איבה דקאמר בד"א כו'
בלשון פירוש הוא אומר כאלו הוא בא לפרש ולא לחלוק וזה לפי
שסבור הוא דת"ק יודה לו לפירוש זה שבדבריו וכאומר דברין

בכך אמורים הלכך תני ליה המסדר נמי בלשנא דלאו לאפלוגי ולא רבי יוסי אומר אבל לפי האמת פליגי ועיין בסוף פרקין
ובמשנה ו' פ"ח דעדות ובטור ס' ס"ח פוסק כר"י ונראה דסבירא ליה דלפרושי התא ולא לאפלוגי כדתנן אר"י אבל קשה דלמאי
תנן לעיל דמוסיף דלמאי ירצה להוסיף וי"ל דירצה להוסיף כדי שאם יכלה גם זה הנשאר שיהיה לתוספת זה דין ערב כגראשונה
וקמ לן דרשאי להוסיף ודינו דין ערב הראשון וא"כ להודיע : ולא אמרו כו' כתב הר"ב הלכך מקילינן כו' וכתב רש"י
והיינו דשעורו דתנן קאי איתרווייהו אמבואות ואחצרות וכדפירשתי לעיל שם בשם הר"ר יונתן וכתב עוד הר"ר וה"ה בשו"ר
כת"ף כשהערוב קיים ע"כ ולטעמיה אצל דמ"ל דטעמא דאין סומכין על ערב במקום שתוף נמי משום שלא תשתנה הוא וכמ"ש
בשמו פרק דלעיל משנה ח' אבל לפירוש הב"י שכתבתי שם דוקא קאמר ר' יוסי בערב חצירות אבל לא בשוירי שתוף והיינו דנקט
ערוב והא' תנן בשתוף קיימין אע"ג דהוא הדין לערב מ"מ עקר משתינו בשתוף אלא דבשתוף אין הדין כן הלכך איצטרך
למנקט מאי דנתייבין בה"ה ועיין במשנה דלקמן מה שאכתוב שם בס"ד :

י בכל מערבין כו' עיין ריש פ"ג מ"ש שם : כבר באיסר כו' רש"י פי' כמדת איסר' וכן נראה פי' הרמב"ם שהביא
הר"ב ובל' פירושו כתב ואפי' תהיה שעור מועט ועיין מה שכתבתי פ"ד משנה ג' במסכת מעשר שני ומ"ש הר"ב
שנותנין אותו עם שאר ככרות כו' ובלבד כו' וכן דעת רש"י והיינו דסבירא ליה דהא דתנן לעיל בשעור קאי גם אערוב חצרות וכמ"ש
לעיל אבל להרמב"ם הא דלעיל לא קאי אלא אשתוף וא"כ ר' יוסי דלעיל לא קאי אלא אשתוף דהא עד השתא לא איירי בערב
חצרות כלל והיאך יאמר בד"א ולא קשיא דקרי ליה ערב דהכי נמי משכחת לה בפ"ו משנה ה' ובסוף פ"ט אבל קשה הא דקאמר
ולא אמרו לערב בחצרות כו' דהוי ליה למנקט ולא אמרו לערב במבואות (ומיהו בפ"ד דף מ"ו ע"ב במפרש רש"י דבשלא תשתכח
תורת ערב (תחומין) קאמר ולפי זה דעתו נמי דבשתוף מבואות קאמר ר' יוסי וכן הסכימו רסו' שם בשם ר' יונתן דקרי שתוף
מבוי ערובי חצרות בכמה דוכתי ולעיל מינה באותו דבור כתבו ראוה לפירש' דהכא הצרייתא שכתב הר"ב בפ"ו משנה ה'
ועוד שם פ"ב דלעיל משנה ח' בשם ב"י הכי מסיק להרמב"ם ושתוף מבואות לית ביה האי טעמא דשלא תשתכח כו'
ונראה

א' פ"ו ס"ט
ב' פ"ו ס"ט
ג' פ"ו ס"ט
ד' פ"ו ס"ט
ה' פ"ו ס"ט
ו' פ"ו ס"ט
ז' פ"ו ס"ט
ח' פ"ו ס"ט
ט' פ"ו ס"ט
י' פ"ו ס"ט

ונראה לי להרחיב"ס הא דתמן לעיל ולא אמרו בו' לאו טעמיה
 דר"י הוא כדפירש"י והר"ב' אלא מלתא באפי נפשה הוא
 דהשתא דסליק משיעורא דשתוף מובאות ובעי למומר שיעורא
 דערוב חצרות מקדים התנא ושונה דאע"פ ששתתפו צריכין
 לערוב חצרות אבל לא אמרו בו'
 ובגמרא ר"י"ף לא גרסי ולא בוי"ו
 ודמיחא טפי ואינומי גרסי אתי
 שפיר ועיין מ"ס לקמן במשנה
 הסמוכה בשם הרא"ש :
יא גותן אדם מעה בו'

יא גותן אדם מעה לחנוני המוכר יין ודר עמו במבוי או
 לנחתום המוכר ככרות ודר עמו בחצר שזכה לו בערוב עם
 חצריו אם יבואו בני מבוי לקנות ממך יין לשחוף. או בני
 חצר לקנות ככר לערוב שיהיה לי חלק בו : לא זכו לו
 מעותיו * שאין מעות קונות עד
 שימסוך ואפילו עירוב זה החנוני
 לכל האחרים וזכה גם לזה אינו
 ערוב שהי' לא נתכוין לזכות
 לו במתנת חנם כשאר המוכרין
 בערוב אלא שיקנה במעוה והרי'
 אינה קונה לו דמעות אינן קונות וממלא מערב לו במעותיו :
 ומודים

**יא גותן אדם מעה לחנוני ולנחתום כרי'
 שזוכה לו ערוב דברי רבי אליעזר * וחכמים
 אומרים לא זכו לו מעותיו
 ומודים**

עשאו כארבעה פריקים בשנה דתמן (בפרק ה' דחולין משנה ד')
 שהעמידו דבריהם על דין תורה שזעות קונות כמו שפי' הר"ב
סס הכא נמי מפני תיקון שבת העמידו דבריהם על דין תורה :
 במתנה שבסדר ירושלמי : לא זכו לו מעותיו בו' כתב הר"ב ואפי עירב בו' וזכה גם לזה בו' בדברי רש"י כתוב וזכה
 בו' ד וכן משמע דר"ל שזכה לו ע"י אחר ממה שכתב שהרי לא נתכוין לזכות לו במתנת חנם כשאר המוכרים ואי איתא דלא ויזכו
 ע"י אחר מאי קאמר שלא נתכוין * שלא זכה ה"ל ללאו כוונה חסרית אלא מעשה הוא דחסריה * הלכך מסתבר דזיכה על ידי
 אחר קאמר ואפי' הכי לא מהכי ליה לפי שזו שזכה לו ע"י אחר לא כיוון לזכותו במתנת חנם כדרך המוכרין * אלא כונתו היתה שיקנה
 במעות ומעות אינן קונות * ומה שזיכה ע"י אחר היה זה בשביל אחרים שאליהם נתכוין בחנם כדרך המוכרין * אבל לפי זה כי לא
 עירב החנוני לאחרים אלא לזה לבדו וזיכה ע"י אחר מחמת דמהני'וקשה דמדנקט ואפי' עירב זה החנוני לכל האחרים דמשמע וכו' ש
 אם עירב לזה לבדו * וי"ל דהא דנקט אפי' בו' משום וזיכה הוא דנקט הכי * וה"ל לא מבעיא כשלא עירב הוא בשביל האחרים אלא
 כל אחד הביא ערובו דהשתא ודאי אינו מזה הערוב בשביל זה שנתן המעוה אלא מניח חלקו ומערב עם האחרים * דפשיטא דלא
 זכה בערוב משום דמעות אינן קונות * אלא אפי' עירב בשביל האחרים דהשתא ודאי שזכה ע"י אחר בשביל שהם לא נתנו לו
 בלוט וממלא שכל הערוב שהגיה בשביל האחרים ובשביל זה שנתן המעוה שזיכה על ידי אחר דמסתמא כיון שבה לכלל זכיה ע"י
 אחר שמוכרו לכל הערוב דלמה יזכה הרוב ויניח המעט * אפי' קאמר ללא מהכי לזה שנתן המעוה משום דאע"ג דזיכה ע"י אחר
 לא נתכוין בו' אלא שיקנה במעוה * ואע"ג דודאי דבעלמא לא צעיק לקונה שמיטיב שימסוך הוא דוקא אלא שלוחו כמותו ומהכי
 כשימסוך ע"י שליח * זה פשוט * מ"מ הכא לא עשאו בעל המעוה שליח לזה האחר שעל ידו מזה בעל החנוני אלא כל כונתו לקנות
 מהחנוני במעות * וזה שפירש"י והר"ב לקמן בדבור שאין מערבין בו' שלא נתכוון אלא לקנות וכו' ולא סיבך עליו שיטעם שלוחו *
 כלומר שיעשה לזה שמזכה על ידו שיהיה שלוחו * והואיל לא נתכוין שיהיה זה הזוכה שלוחו * וגם החנוני לא נתכוין בו' אלא במה
 יקנה במעות ומעות אינן קונות * כך נראה בעיני דעת רש"י ז"ל * ודלא כמו שכתבו התוספות דבחנם פירש"י שלא נתכוין בו'
 דאפי' זיכה ע"י אחר או קנה מן השוק כיון שהנותן מעה נתכוין לקנות במעוה מהחנוני ומעות אינן קונות כל הזכות שעשה החנוני
 שלא מדעת בעל הבית קעביד ואין מערבין אלא מדעתו וכהבו דלשון הקונטרס דלקמן נמי מוכיח בן * ור"ל זה הלשון שהבאתי
 בסמוך * ובאמת שמוכר מתוכו דכבוונת הנותן תלי רש"י * אבל על הדרך שכתבתי דמייירי שזיכה ע"י אחר * ולכך אם היתה כוונת
 הנותן שזיכה ע"י האחר * ושהאחר יזכה לו היו מהכי דהוי כאלו עשאו הוא שליח לקבלה כלומר למסוך * דלשון נמי שיקנה חסך
 להבירו במעות שנתן לו ואח"כ נתן החסך ליד הקונה בלא כוונה שימסוך כדי לקנות * וזה זכה ומסכו מו לא הו' משוכה מעליותא
 דכיון שמושך בפניו אינן צריך שיאמר לו לך משוך וקני במו שכתוב טור ח"מ סי' קכ"ז * וככתבתי ג' ב' במשנה ד' פ"ק דקדושין והכא
 נמי אי הוה זה הזוכה כשלוחו של זה הנותן מעה * היה צדיק בשבילו אע"פ שזכה לא נתכוון כדרך המוכרין * מכל מקום זכה זה מפני
 הדברים שאמרנו * וזהו שהוצרך רש"י לטעוןא גם כן מכוננת הנותן מנה שלא היתה על סמך שיטעם שלוחו וכדפירשתי * אבל מכל
 מקום לא לחנם כתב מתחלה שלא נתכוין החנוני בו' אלא בכוונה מכוונת כתב כן לפי דאפי' יצא שזיכה ע"י אחר וכדפירשתי * ואלו
 נתכוון החנוני ככל חקת הערוב וכמשפטו גם לזה למה יגרע ואע"פ שהנותן מעוה לא בקש למתנת חנם כאחרים * אלא נתן לו מעוה
 מכל מקום לא מפני כן כאמר שהיא תתנה בעל כרחו ושלא רצה לקבל במתנה ושמפני כן לא יזכה בערוב ולפיכך הוצרך לומר שלא
 נתכוון החנוני בו' דתרווייהו צעיקן שלא יכתוין החנוני וכן הנותן * דאלו נתכוון החנוני זכה זה ככל שאר הזוכים ולא גרע מעוה
 שנתן * ואלו נתכוון הנותן מעוה לזכות ככל חקת הערוב וכמשפטו אע"פ שהחנוני לא נתכוון מכל וזיקס היה קונה במשיכת שלוחו
 וככתבתי * אבל תוס' נוסחאותם בפירש"י היתה וזכה בלא יו"ד כמו שהעתיקו וגררה מלשונם שכתבו * ובחנם פירש כן דאפי'
 מחכוון להקנות לו בחנם ואפי' זיכה לו ע"י אחר עד כאן * ומדהדרו ובעלמא ואפי' זיכה וכו' * שמשע מינה דהא דמתכוון להקנות
 בלא זיכה ע"י אחר

מ ט ה
 כ ט י
 ו ט י ב
 ח ט י ג
 ט ט י ד

כיוור

מיירי ואם בן זה שכתב רש"י שלא נתכוון כו' מיירי בלא זיכה על ידי אחר * ומופני בן כתבו מה שכתבו * אבל לפי ג' עירובין

אמרי' עירובין
ה' ע"ב
ג' ע"ב
ה' ע"ב
ג' ע"ב
ה' ע"ב
ג' ע"ב
ה' ע"ב
ג' ע"ב
ה' ע"ב
ג' ע"ב

אחר כמשפט המעורב לאחריהם *
אבל אם נאמ' דאירינגן שלהאחריה
היתה זכיה ע"י אחר נוכל לומר
שניינ' שאל' ערב עלי הרי בתם
מידו זמ' שינעה עמו משפט
הערוב ואירינגן שהנפיה ע"י
אחר המועלת לאחרים מועלת
גם לו וכמו שאמר שם"ל דב"ד
דלק' מכל זה מוכ' שהנפיה זוכ'
ב"ד * וקב"י שהגיה בס"י שס"ע

ומודים בשאר כל אדם שזכו לו מעותיו *
שאין מערבי' לאדם אלא כדעתו * אמר
רבי יהודה במה דברים אמורים בערובי
תחומין * אבל בערובי חצרות מערבין
לדעתו * ושלא לדעתו * לפי שזוכין לאדם
שלא בפניו * ואין תבין לאדם שלא בפניו *
פרק ז

ומודים בשאר כל אדם * בעל
הבית שאמר לו חברו הילך משה
זו זוכה לי בערוב * הילך זיכה לו
סקנה ערוב דהואיל ואין בעל
הבית רגיל למכור בכרות לא
נתכוון זה אלא לעשותו שליח
ונעשה כאומר לו ערב לי *
שאין מערבין לאדם * כשמערבין
לו משלו אלא מדעתו * הלכך גבי

יחזיקו כי אחר לו זכה לי לא נתכוון אלא לקנות ממנו ולא סמך
עליו שינעה שלוחו ומעות אינן קונות ולא סמיה דעמיה נח' *
מעורב לו שלא מדעתו * ערובי תחומין * טוב הוא שמפסיד
לגד האחר ושמה אין גוח לו והלכה כר' יהודה * פרק ז

שאיכות * בדבור הסמוך לקמן * והוא בלעת אביו הר"ש ז"ל
שהגוסס ב"ד מ"ד * וה' אהיה ימנו במעגלי דקד ואמת אמר *
וערב עלי * כ"כ רש"י ומסיים וגבי חנוני גופיה חי' א"ל ערב עלי אמרינן בגמרא דקני ע"כ וכבר מבואר טעמו מ"ש לעיל * וזה
עליון הטור שהרי עשאו שליח לערב בענין שיועיל וכיון שא"ל להיות לו ערוב אלא אם כן יזכה לו כמו לאחרים הוי באלו אומר
שיזכה לו כמו לאחרים ע"כ * ועוד כתב וכן אם זיכה לו על ידי אחר קנה נכ"מ * לעיל בשמו * ואני שמעתי ולא אבין אלו היתה
כוונת הטור דעד הכא לא אירינגן שהיתה גאלן שום זיכיה על ידי אחר וכנראה מדבריו ואשח פירשו בבית יוסף * א"כ אחרים
נכתיבמה זוכו אלא על פירוש לומר שהאחרים נתנו ערובן בעצמם והוא עירב להם בלומה שהיא התעסק לקבץ ערובים ליהד *
וראי הכי מאי ואני ליה אפילו יאמר לו בפירוש שיזכה לו כמו * לאחרים אפתי במה יקנה זה הערוב שמיניס זה בשבילו כיון שאין
נכחו אחר הזוכה בעבורו * ומופני בן הוצרך המגיד לכתוב דמיירי כשא"ל ערב עלי שקונה פת מאחר ומערב לו אבל בפת עצמו
לא שאין שליח קונה ומקנה ע"כ * אבל אם נפרש ב"מ' א"ל דבדרי רש"י דלעולם זיכה לאחרים על ידי אחר * אלא שליה לא
נתכוון בזכיה זו להקנות לו כיון שנתן מעה וסמך על המעה בדוקא * אחי דא"ל שפיר דכשא"ל ערב עלי הוי באלו א"ל שיזכה
גלו כמו לאחרים כלומר כמו שזוכה האחרים על ידי אחר * כן זיכה לו ע"י האחר ושמעלה לו זכיהו וזאת כזכיות כל חקת משפט
ערוב * ואם זאת היתה כוונת בעל הטור כנראה מלשונו זה שבא לבאר למה מהני לשון ערב עלי ולא הוועילנו [כלום] אלא
על הדרך שכתבתי * אף אני אומר שאין צריך הגיה בדבריו כלל אלא לשכח דבריו אמורים בשזיכה לאחרים על ידי אח' וכדברי
רש"י * ומ"ש א"כ או שיזכה לו הנחתום על ידי אחר * ר"ל או שיזכה לו על ידי אחר בכוננת זכיהו כדיון זכיות ערוב לא שלא
במתכוון כדלעיל * שאין מערבין כו' * כתב הר"ב הלכך גבי חנוני כו' * גמג' מע' ב' לו שלא מדעתו * כל זה דברי
רש"י * וביאור תחלת הלשון כתבתי למעלת נס"ד * אבל זה שכתב נמצא מערב שלא מדעתו קשיא דמידי הוא טעמא דשאין
מערבין שלא מדעתו משום שאין חבין כו' כדחתן במתניתין * והכא שכתב מידו זאת לערב בעבורו היאך שייך לומר שלא מדעתו
ידבשלמא דמעות לא קנאו וזה לא נתכוון לזכות לו * כ"א על ידי מעות כדפירש לעיל ומ"ש לא קנאו היא * אבל כך טעמא לא
האחי שפיר * ומנחתו שהרב"ש תמה על דברי רש"י אלא דתמה עוד על התוספות שכתבו דזיכה לו על ידי אחר לא מהני דלמא
לא * כיון שגילה דעתו שחפץ לערוב שהרי נתן מעות לחנוני ומאחר שאין קונה לו המעה זיכה לו החנוני אמאי לא זכה *
ומפני כן כתב דפירוש המשנה כמשמע דאם נתן לו להם בלא זכוי לא זכו לו מעותיו דמעות אינן קונות ולא סבירא ליה כת"ק
בדבור כמו בד' פרקים ב' כ"מ * ש"ל אלא אם זיכה לו על ידי אחר מודו רבנן דהוי ערוב * והא דקתני שאין מערבין כו' מלתא
דאפי' נפשה היא ולא קאי אנתן מעות לחנוני * והכ' קאמר ואין מערבין כו' וכה' ג' בפרק קמא [דזינה] [במשנה ב'] שאמר
ב"ב' מוכן הוא דא"ל קאי אנתן מעות לחנוני ה"ל למתנייה קודם כד' דתנא ומודים חכמים עכ"ל * ולפי מ"ש אני לעיל *
התמיהה סגיה לא סלקא אלא טעמא רבא איכא דא"ג שגילה דעתו שחפץ בערוב * זיכה לאחרים ע"י אחרים לא מהני לו כמו
שהארכתי מ"מ מפני תמיה הראשונה נכון לקיים פי' דשאין מערבין כו' מלתא דאפי' נפשה היא * וככאי פי' צריכין ג"כ לומר דב"ק
פ"ד דנפ' ומשנה ה' פ"ה דפרק ועיין משנה ו' פ"ה דהאילות ועשנה ב' פ"ב דהוריות * אבל בערובי חצרות כו' * והא דפס' *
כמשנה ו' צריך להודיע טעם

בשוק מצואות וכדפי הר"ב בהאר שכן שתי מצואות והכי מוקים בנינו ור"י לאו לאפלוגי אתא . ור"י פליג איפסק בגמי הלכא כמותו להכי שפיר פירש לעיל דוקא כפי"ג . וצטע זא דת"ק דהכא כתב הר"ש דאפי' ביצווי אחד חשבוני ליה הלכא חובה . אורי יש קמת טעם למה אינו רוצה לערב ע"כ . ויש למצוא טעם על הדרך שכתב המגיד בפ"ה מה"ע דאפי' לרס"ל בחצר שבו שתי מצואות שיכולה להשתקף עם שתיים אפי' אין אומרים וכות הוא לו דשמא אינו תפנה בשתוף שתי מצואות דאושאי לה אגטי שבני המצואות יהיה להם מקום

א פנ
ב פנ
ג פנ
ד פנ
ה פנ
ו פנ
ז פנ
ח פנ
ט פנ
י פנ
יא פנ
יב פנ
יג פנ
יד פנ
טו פנ
טז פנ
יז פנ
יח פנ
יט פנ
כ פנ

מיוחד ויכלו שיהיה לשים בו כליהם ולהתחבר עם ביחד . וה"ל בחצר אחד בעצמו אפשר ללא טחא ליה שיתערבו בני החצר משום אושאי דבני החצר עצמו . מאס לא יוכלו לטלטל כליהם בחצר ישבתו איש איש בביתו ולא יהיה אושאי דאגטי בחצר ולמאי דאמרן דפליג לא קשיא דקמני אמר ר"י ולא ר"י אומר כמו שכתבתי במשנה ס"ב כ"ד :

פרק ה א בניה

את החבית ואומר הרי זה לכל בני עירי ואי משלו כדמשמע צריך לזכו על ידי אחר וכדתנן משנה ו' פרק דלעיל . והכי איתא מסקנתא

פרק ה א כיצד

לכיל מי שלך לבית האבל וכו' . דמילי דמלוה נגהו וקי"ל אין מערבין ערובין תחומין אלא לדבר מצוה . וכל מי שקבל עליו . לסמוך על ערוב זה מותר . ומשמיכה אסור . והני מילי - כשלא הודיעוהו ומבעוד יום אבל הודיעוהו ומבעוד יום אפי' לא קבל עליו לסמוך על עירוב זה כודאי אלא משמיכה מותר : ב

פרק ה א כיצד משתתפין בתחומין

מניח את החבית ואומר הרי זה לכל בני עירי . לכל בני שילך לבית האבל או לבית המשתתפין שקבל עליו מבעוד יום מותר . משתתפין אסור שאין מערבין משתתפין : ב כמה הוא שיעורו . מוזן שתי סעודות לכל אחד . מוזן לתור ולא לשבת דברי רבי מאיר . רבי

מוזן שתי סעודות לכל אחד . מותר שקונה שבתו עם שני צריך להניח עם מוזן שצריך לו שבת . אלו

דגמרא לעיל דף ס' אמר רב כחמין אחד ערובי תחומים אחד ערובי חצרות אחד שתופי מצואות צריך לזכות : לכל מי שלך לבית האבל או לבית המשכה . כתב הר"ב דמילי דמלוה נגהו . לבית המשכה סתמא היינו כדאמר בעלמא למשכה בנו ור"ל משכה דחתן וכלה . ועיין משנה ו' ס"ג דפסקים . ומה שכתב וק"ל אין מערבין ערובי תחומין אלא לדבר מצוה . לשנא דגמרא ומדקאמר אין מערבין שני מנה דקפדין שלא לערב . ומאי איסורא איכא בערוב הכי הוה ליה למומר אין ערובי תחומין אלא לדבר מצוה . אלא אית לן למימר משום דכשמערב חייב לברך . עליה כסם שמצרכין על כל מצות דרצנן מלאו דלא תסור . והלכך קאמר אין מערבין כו' כדי שלא לברך צרכה לבטלה . וסייעתא להרמב"ם והטור שכתבו לברך . אבל רש"י פירש אין מערבין לא התירו חכמים ללאה חוץ לחתום . על ידי ערוב אלא לדבר מצוה עכ"ל . אפשר שדעתו כדעת הראב"ד סוף פרק ו' מהלכות ערובין שלא לברך על ערוב תחומין . דכשלא ערובי חצרות ושתופי מצואות יש בהו היכר לשבת שלא להוסיף לרשות הרבים אלא הכא קולא כפקא מניה לשבת ולא חומרא והמצוה שבת צילה מערבין אינה נובעת לערוב . והמגיד כתב דאדרבה יותר ראוי לברך על התחומין דמלאורייתא עד שלשה פרסאות וחכמים אסרו וקבעו תחומים אלפים אמה . ועל ידי ערוב עדין גזרתן ומנותן קיימת שלא ללכת יותר מאלפים לכל רוח אלא שהעתיק שבתתו ממקום למקום ערובו . ומה שכתב מזה מפסיד לזד האחר . ובערוב חצרות ושתופי מצואות הותרה גזירתן לגמרי . מאי אמרת דונונו היינו שכשנראה לטלטל מצית לחצר . ומחצר למצוה שגערב וכל שכן בתחומין דעדין גזרתן קיימת כמו שאמרנו . והר"ב בריש פרק ב' דבינה כתב [ומצרכין] על ערובי תבשילין כדרך שמצרכין על ערובי חצרות אפשר דמשמע מזה דסבירא ליה כהראב"ד : אבל שקבל עליו וכו' . והר"ב העתיק וכל מי וכו' . וכן הוא בסדר המשנה שבירושלמי ומופרש הר"ב כשהודיעוהו ואפי' לא קבל הכי מיפרשא בגמרא משום דקיימא לן יש ברירה בתחומין לפי שהן דרבנן וכדאיתא במשנה ה' פרק ב' והלכך כשהודיעוהו כשקבל משתתפין אמרינן הוברר למפרע אבל אם לא הודיעוהו מאי ברירה איכא הא לא ידע דאיכא ערוב דדעתיה עלויה :

ב מוזן שתי סעודות . פירש הר"ב מוזן שצריך לו שבת . ואם תאמר דמשנה ו' פרק ח' דפיהא . וכן במשנה ב' פרק י"ו דשבת משמע בהדיא דחייב בשלש סעודות וכדכתב הר"ב הכא דרצני יהודה ולימא מסייע להו לפוסקים שפסקו דיוצאים לסעודה שליטת במיני תרגימא ותהי תיובתא לאותן הפו . ויש שפסקו דבעינן גמי פת . עיין עליהם בטור סי' רל"א : ויש לומר דאע"ג דמנות שבת היא שצריכה שלש סעודות מכל מקום אכילת אדם דבר יום ביומו אינו אלא צ' סעודות . כדתנן בסוף פרק בתרא דפיהא דהיינו כלילה אחת וביום אחת . ולא אמרו הדבר להחמיר אלא להקל כדמשכחת גמי בשיעורא לרבי שמעון כדפירש הרב רבינו עובדיה מברשנורה לקמן . מדי דהוי לרבי מאיר דמשער מאקו לחול וכדי להקל . והכא נמי לא הגריכו סעודות יותר מחול ולכתי עלתא :

אלו נאלו מהכוונים להקל * רבי מאיר סבר בשבת אכיל אינט טפי ומטוס דבכיס תשליה * ורבי יהודה סבר כיון דשבת אכיל שלש סעודות איגו מרבה לאכול בכל סעודה וכו' סעודו' של חול הוא טפי מב' סעודות של שבת : ככר בפוגדיון ככר הלקוח בפוגדיון כשמוכרין ד'

דבי יהודה אוכר לשבת * ולא לחול * וזה ביתבונין להקל * רבי יוחנן בן ברוקה אוכר מככר בפוגדיון * כד' סאין בסלע * רבי שמעון אוכר שתי ידות לככר מושלש לקב חצייה * לבית המנוגע * וחצי חצייה לפסול את הגויה : ג' אנשי חצר ואנשי מרפסת שישכחו

של ערוב לדברי רבי יוחנן בן ברוקה והלכה כמותו : רבי שמעון * ממעט בשיעור ואומר * שדי לערוב בשתי ידות של ככר של ג' ככרות לקב * וככר שלם של ח' ביצים שליטת הקב ושתי ידותיה שהם ה' ביצים ויותר הוו ד' סעודות : חליה לבית המנוגע * סתם מתני' הוא והכי קאמר חלי ככר שלש ששערו בו בין למר ובין למר הוא שעור לשהיית בית המנוגע שהנכנס לבית שיש בו נגע זרעת אע"פ שהוא טמא מיד אינו טעון כנוס בגדים עד שיטהה כדי אכילה וחלי ככר זו הוו כדי אכילה * ולדברי יוחנן בן ברוקה דאמר ככר שלם הוא רובע קב שהם ששה ביצים * נפלא חליה ג' ביצים והוא פרס דכחול גמרא * ולרבי שמעון דאמר ככר שלם הוא של שליטת הקב שהם ח' ביצים הוא חליה ד' ביצים והוא פרס דכחול גמרא חליה ד' שיעון ואע"ג דר"ש סבר דככר שלם יש ג' סעודות דהא שתי ידותיה קאמר ר"ש דהוה שתי סעודות ה"מ בערוב דכתבונו בו להקל ואין צריך שתי סעודות שלימות אבל בכל דוכתי סבירא ליה לרבי שמעון דאין סעודה פחותה מחזי ככר של שליטת הקב ובעינן שיטהה כדי אכילה חזי ככר זו שהם ד' ביצים : חלי חליה לפסול את הגויה * דהאובל אוכלים טמאים כחזי פרס נפסל גופו מדרבנן מלאכול בתרומ' וחזי פרס הוו גינה ומחלה לר"י בן ברוקה וב' ביצים לר"ש : ג' מרפסת * מקום גבוה בחצר הבית והרבה שתי עליות פתוחין לה וכלם יוצאין בסולם אחד לחצר ותמנו לרשות הרבים ואף על פי כן אין אוסרין האיל ומרפסת גבוה' ובלבד שיערבנו בני מרפסת לעמין במרפסת דהויה רגל המותרת במקומה ואינה אוסרת :

רבי יהודה תומר לשבת * פירש הר"ב כיון דשבת אכיל סעודות כו' * וכ"כ רש"י * ואע"ג דשאר יומי כ' אכיל ביום סעודת שחרית אוכל לערב סעודת ערבית * בשבת שאני שרריך שיאכל סעודת הערב שהיא השלישית מבעוד יום ולפיכך ממעט בשל שחרית כל שכן לר"ת שהנהיג שלא לאכול בשבת בין מנחה למערב ע"פ המדרש שכל השוקה מים בשבת בין השמשות כאלו גזול מתים שאז צריך שיאכלנה קוד' תפלת מנח' שהוא בעוד היום גדול * והר"ר יונתן כתב טעם אחר בדברי ר"י לפי שבשבת ממלא בטנו מהבשיל ומניח מתיקה וכ"כ הרמב"ם בפירושו למסכ' כלים פי"ז ומסנה י"א ו"ל שבשבת יאכל פחות מפני מליאות המשתה והיין וירפ' האסטומכה וימעיט האכילה : רבי יוחנן בן ברוקה אומר כו' אע"פ שמסנה זו כנויה על ערובי תחומין ביין דקדקתי מניח את החבית וסוים צפת * ונ"ל דלא תימא דצפת שהוא חשוב לא הצריכו שיעור כל כך קמ"ל * ושיעור שאר דברים מפורש בדרייתא דפרק בכל מערבין והביאום הרמב"ם בפ"א מהל' ערבין והעור סתמן פ"ו : מבכר בפוגדיון כו' * ופסק הר"ב כמותו * וכן פסק הרמב"ם והכי סתם לן תנא דסוף פרק דתרא דפאה * ובכריתות פ"ג משנה ג' כתב הר"ב גס דע"רש"י דפסק כר"ש * אבל בנגע' פ"י ג' כתב דעתיא שיהיה ועיין בריש פרה ובפ"ק דטהרות וכלים פי"ז * סתם כהרמב"ם :

ומניח מתיקה וכ"כ הרמב"ם בפירושו למסכ' כלים פי"ז ומסנה י"א ו"ל שבשבת יאכל פחות מפני מליאות המשתה והיין וירפ' האסטומכה וימעיט האכילה : רבי יוחנן בן ברוקה אומר כו' אע"פ שמסנה זו כנויה על ערובי תחומין ביין דקדקתי מניח את החבית וסוים צפת * ונ"ל דלא תימא דצפת שהוא חשוב לא הצריכו שיעור כל כך קמ"ל * ושיעור שאר דברים מפורש בדרייתא דפרק בכל מערבין והביאום הרמב"ם בפ"א מהל' ערבין והעור סתמן פ"ו : מבכר בפוגדיון כו' * ופסק הר"ב כמותו * וכן פסק הרמב"ם והכי סתם לן תנא דסוף פרק דתרא דפאה * ובכריתות פ"ג משנה ג' כתב הר"ב גס דע"רש"י דפסק כר"ש * אבל בנגע' פ"י ג' כתב דעתיא שיהיה ועיין בריש פרה ובפ"ק דטהרות וכלים פי"ז * סתם כהרמב"ם :

ר"ש אומר שתי ידות כו' * כתב הר"ב ה"מ בערוב כו' * אבל בכל שאר דוכתי ס"ל לר"ש סאין סעודה פחותה מחזי ככר כו' * והקשה לי מהר"ר יצחק מרלי הגוי דלאו כללוא הוא דהא דמשנה אשתו דפרק ה' דכתובות משנה ח' אינו כן כמו"ש שם בס"ד * ואומר אני דרש"י נשמר מזה שלא כתב אבל בכל שאר דוכתי וכתב אבל שיעור סעודה קיים להו לרבנן הכי ובעי' שיטהה כדי אכילה חזי ככר זו והוא פרס כו' * ע"כ * אם כן לא בא אלא לפרס פרס דאמר' בכל דוכתי :

במשלש לקב * ולא אמר מי' ח' לטאה כדמפרש בן עזאי בריש פרק קמח' דפרה :

ג' ואנשי מרפסת * פי' הר"ב שפתחי עליות פתוחין לה והדר התנה בדבור כל שגבוה כו' * שלא תהא המרפסת גבוה' מן העמוד כו' * ולריבין אנו לפרש באחד מב' פנים * או שר"ל שהעליות הפתוחות למרפסת אינם או שז"ש שפתחי עליות כו' לאו למימרא שום שריותא לט ליות אלא פרוש קא מפרש למרפסת מאי היא * ולעולם העליות גבוהות הרבה יותר מי' טפחים מן העמוד כו' כי כן דרך העליות להיות גבוהות הרבה ושריותא דיתני' לבני מרפסת עצמן ר"ל לאותן הדריס במרפסת כגון שהמרפסת עצמה מוקפת בבנין ודרון בה * ואע"ג דפשטא דלישניה דהר"ב מוכח יותר כפי' קמא * מ"מ זה הפי' השני עולה יותר ע"פ שיטת הגמרא דסברא דמסתמ' העליות גבוהות יותר מי' טפחים מהעמוד ומוקמינן דלאותם הדריס במרפסת קאמרין והכי נמי מפרש הרמב"ם בפירושו המשנה :

ה"מ בפ"א מהל' ערבין והעור סתמן פ"ו : מבכר בפוגדיון כו' * ופסק הר"ב כמותו * וכן פסק הרמב"ם והכי סתם לן תנא דסוף פרק דתרא דפאה * ובכריתות פ"ג משנה ג' כתב הר"ב גס דע"רש"י דפסק כר"ש * אבל בנגע' פ"י ג' כתב דעתיא שיהיה ועיין בריש פרה ובפ"ק דטהרות וכלים פי"ז * סתם כהרמב"ם :

ששכחו X

אם היה ענין
לפי שיש ענין
לפי שיש ענין
לפי שיש ענין
לפי שיש ענין

ישבחו ולא ערבו . קצתקשה ליתמי בקצרה שלא
ערבו ולמאי קמי ששכו . ונראה לי דלמאי
למירי לוקח ספרו חלו לעצמן וחלו לעצמן חלו
יחד וכדכתיב ה' איתי ספיר למשום הכי קמי ששכו
למשועינן הא . למירי לוקח

ששכחו ולא ערבו . חלו עם חלו חבל ערבו חלו לעצמן וחלו
לעצמן : כל שנבזה ו' . אם יש בחצר חלו עמוד גבוה סמוך
למרפסת ואין מרפסת גבוהה מן העמוד עשרה דינחא
תשמישתיא לעמוד לבני המרפסת רשות מרפסת שולטת בו
ומשתמשין בה בן וכל בני החצר :

ששכחו ולא ערבו . כל שגבהו' טפחים .
למרפסת . פחות מבאן לחצר . חוליות
הבור והסלע . גבוהים' טפחים למרפסת .
פדות מבאן לחצר . כמה דברים אמורים
בסמוכה . אבל במזלגת אפילו גבוה
עשרה טפחים לחצר . ואינו היא סמוכה
כל שאינה רחוקה ד' טפחים : ד' הגותן
את ערוכו בביתו אשר . אבסדר ומרפסת
אינו ערוכו . והדר' שם אינו אוסר עליו .
בבית התבן ובבית דובקר ובבית העצים
ובבית האוצרות דרי זה ערוכו . והדר שם
אוסר (בגמ' ל'ג) עליו . רבי יהודה אומר
אם

פחות מבאן לחצר . חף לחצר
קאמר שתי הרשויות שולטת בו
המרפסת והחצר ואם לא ערבו
זה עם זה שניהם אסורים בו :
חוליות הבור . שפת הבור של
מעלה אם גבוה עשרה מן החצר
רשות מרפסת שולטת בו . והוא
שיהיה הבור מלא עד שפתו
העליונה מדברים שאסו' לטלטל
בשבת דהשתא אי אפש' שתחסר
מגבהו' שמיא' סלע שאינו חסר
וכרי הוא שיה לקרקעית המרפסת
אבל אם אין הבור מלא או אפילו
מלא מדברים שאפש' ליקח מהם
בשבת ולחסרו כיון דכי חסרא
אסירא כי לא חסרא נמי אסירא .

על הדבר שהוא מוזכר ונשכח : פחות מבאן לחצר .
והוא הדין אם המרפסת גבוה עשרה טפחים מהעמוד
דהשתא נמי לא ינחא תשמישתיא דבני מרפסת . ומה שכתב
ה' ב' ללחצר חף לחצר הכי איתא בגמ' וטעמא דכיון דלשניה'
תשמישן קשה ואין לזה נחתמה הלכך שניהם אסורים . והא
לאסורים פי' הרמב"ם והמגיד בפ' ד' לענין כלים ששבתו
בבית היא דאלו לכלים ששבתו בחצר אפי' לא ערבו כלל מות'
לסלטל מן החצר למרפסת והרי הם בכלל גנות וחצרות דריש
פר' דלקמן דהא הכל רשות אחת חוץ משני' בתי' וכיון שהשתקמי
לשון הרמב"ם בזה בר"ם דלעיל :

ואם לא ערבו המרפסת והחצר זה עם זה שניהם אסורים בו :
אפילו גבוה עשרה טפחים לחצר . חף לחצר כמו למרפסת
ושניהם אסורים בו אם לא ערבו זה עם זה : ד' הגותן את
ערוכו . ערוכו שם שומר שלא ינכסו בני רשות הרבים לחצר :
ורגילין להושיב שם שומר שלא ינכסו בני רשות הרבים לחצר :
והדר שם . בבית שער שחצר אינו אוסר על בעל החצ' ואינו
צריך ליתן את הפת דלאו דירה היא : והדר שם אוסר עליו .
אם השאיל בעל הבית בית התבן שלו לדור שם אוסר עליו
הואיל ופתחו לחצ' :

חוליות הבור והסלע . פי' רבינו עובדיה מדרסורה והוא שיהיה הבור מלא כו' . בגמ' . דאי לאו הכי אלא צבור שדולת
מים אפשר דחסר בשבת . ובגמ' ולמה לי למתני בור ולמה לי למתני סלע . צריכא דאי אשמועינן סלע דליכא לחוב'
אבל בור לגזור זמנין דמליא פירות הראוין לטלטל בשבת צריכא . ואית' ומאי שנא משהיה ה' דפ"ו דלא חיישינן שיתמעט
המתבן בשבת ומניחין לאכול מזונו . וי"ל דהאס מחינה איכא ומבדלת וחוליקה החצרות לשמים והלכך מערבין שמים ולא אחד
ולא חיישינן לשמאי' תמעט . אבל הלא דרי' שניהם שוים להשתמש בבור זו אלא שאם הבור במלואה או יד בני המרפסת נוחה
יותר בתשמישה מבני החצר ואם תתמעט אז גם יד המרפסת לא תהיה נוחה בתשמישה יותר מבני החצר . אמרינן הואיל ולבני
החצר גם כן תשמיש בבור זו אלא שאינו נוח לנו . למרפסת צריך שתשאר נוח זה לכל האדם ועיין משנה ז' פ' בתרא :
במה דברים אמורים . ארישא נמי קאי כל שנבזה כו' . דמאי שנא וכן כתב הרמב"ם פ"ד מהלכות ערוכין ועו' סימן שע"ה .
וקצת קשה אמאי לא כ"ל התנא קמי כל שנבזה ו' טפחים כגון חוליות הבור כו' : ד בבית שער . מסיק בבית
יוסף סימן שע"ה דכל בית שער בין דיחיד בין דרבים כפס' דמתניתין . ומיהו צהרבה בתום זה לפנינו מזה בעינן שיהא
דרבים כמו שכתבתי במשנהו' פ"ו : ומרפסת צריכין לחלק בין מרפסת דהכא למרפסת דלעיל לפי הסי' השני שכתבתי שם
דארי' לעיל בעינן שבני המרפסת ערבו . אלא דלעיל מירי המרפסת העשויה לדירה . והכא במרפסת שאינו עשו' לדירה
אלא דכורך ער' אירש שדר שם :

תפיסת

אם
כדי
כשא
עלי
על
פי
ואם
הבית
אין
דאי
אבר
זה
מה
מה
דלא
אוסר
כדי
דעב
אבל
מבית
תקח
כר'
חזיו
ממנו
ואסו'
עם
טפח
בין
וספר
המח
דאמ
שאר
החצר

אם יש שם תפיסת יד של צעל הבית שישלצל על הבית וקום
בזירתו של זה שנותן שם כליו להצניעו אינו אוסר עליו ודוקא
כשאין שם דיוורין אחרים אבל אם יש שם דיוורין אחרים אוסר
עליהן דיקא נמי דקתני אינו אוסר עליו עליו אינו אוסר אבל
על דיוורין אחרים אוסר ואף על

אם יש שם תפיסת יד של בע"ה אינו אוסר
(בגמ' ל"ג) עליו: ה"ה המניח ביתו והלך
לשבות בעיר אחרת. אחד עכו"ם ואחד
ישראל הרי זה אוסר. רביר"מ. ר' יהודה
אומר אינו אוסר. ר' יוסי אומר עכו"ם אוסר
ישראל אינו אוסר: שאין דרך ישראל
לבא בשבת. ר' שאומר אפי' הניח ביתו
והלך לשבות אצל בתו באותה העיר אינו
אוסר. שבבר הסיע מלבו:] בור שבין
שני חצרות אין ממלאין ממנו בשבת אלא
אם כן עשו לו מחיצה גבוה עשרה טפחים
(בגמ' ל"ג) בין מלמעלה בין מלמטה בין
מתוך אוגנו רבן שמעון בן גמליאל אומר
בית שמאי אומרים מלמטה. ונבית הלל
אומרים מלמעלה. א"ר יהודה לא תהא
מחיצה גדולה מן הכותל שביניהם:

ז אמת

טפחים של מחיצה למעלה מן המים וטפח אחד משוקע במים:
בין מלמטה. שהיה תשעה טפחים משוקעים בתוך המים
וטפח אחד נראה למעלה: בין מתוך אוגנו. אף על פי שאין
המחיצה נוגעת במים כלל דקולא היא שהקלו חכמים במים
דאמרינן גוד אחית מחיצתה ובלבד שתהא בתוך אוגן הכור
שתראה כהפסקה: מן הכותל שביניהם. שומפקת בין
החצרות ומפסקת על פני הכור ואף על פי שאינה נכנסת לתוך
אוגנו ואין הלכה כר"י:

תפיסת יד פ"ה הר"ז שיש לצעל הבית מקומו. וכן
לשון רש"י ולפי זה מ"ש לקמן דאיבעי שקיל להו
וגם זה לשון רש"י לר"י לפרש דמחמת איסור שבת שאין כאן
הילכך איבעי כו'. אבל לא היה ראוי מן הדין להשליכם

לחץ. שהרי מקום יש לו
למשכיר להניח שם חפציו. ואף
על גב דלכאורה דוחק לפרש כן
ולומר דאף על גב שמן הדין אינו
רשאי להשליכם חוזה הואיל אי
עבר והשליכם חוץ ויכול לטעות
כן ואין איסור שבת מונעו
דמסוס הכי לא הוה תפיסת יד
לצעל הבית אלא טפי מספקר
לפרש דאף מזד הדין רשאי
להשליכם ובעינן נמי שלא יהא
כאן איסור שבת אבל אי לא היה
רשאי להוציא מזד הדין אע"פ
שמזד איסור שבת יכול הוא
להוציא מכל מקום הואיל מזד
הדין אי אפשר שיצא מקרי ודאי
תפיסת יד לצעל הבית. ומה
שכתב שיש לצעל הבית מקום כו'
היינו שעכשיו יש לו מקום לפי
שעד עכשיו לא הקפיד עליו
השוכר או השואל. כך היה נראה
יותר לפרש אלא שראיתי בבית

א פו ית' י"ג
ב תי' פ' ט'
טו' טע' ח"ט ט'
טז' טע' ט'
יז' טע' ט'
יח' טע' ט'
יט' טע' ט'

יוסף בלשון מהר"ר (יעקב) קולן שהביא שכתב דשיר שיוכל
להניח חפציו בפניה: וכן משמע מלשון בית יוסף עלמו דתרת
בעינן שיהו כליו שם ושיהיה לו פנה מיוחדת. הלכך תפסתי
עיקר פ"ה הראשון: אינו אוסר עליו. וכתב הר"ז דוקא
כשאין שם דיוורין אחרים שאוסר היינו כשמוכיחין ערוצין אבל
אחרים וכדתנן במשנה ז' פרק ו'. ומה שכתב דיקא נמי דקתני
אינו אוסר עליו כו'. גם הוא מדברי הר"ר יונתן. וקשיא לי
בגוה דאי הכי אם כן ברישא נמי בבית שער דתנן נמי אינו אוסר
עליו דיקא מנייה דאי איכא דיוורין אחרים דאוסר. ובמשנה
ז' פרק ו' דפירש הר"ז דמייירי שיש דיוורין אחרים בחצר. ופירש נמי שיש לכל אחד פתח לחצר
דאי לאו הכי מלבד שנים הפנימיים הו' כולהו החיצוניים מהם בבית שער להם ופעורין כמו שכתבתי שם בשם התוספות. והשתא
קשיא דהא הכא איכא למידק דעד כאן לא פטרינן בית שער אלא כל דעליו אינו אוסר הא איכא דיוורין אחרים אוסר ואם כן
התם אמאי בעינן שיש לכל אחד פתח בחצר. ועוד בגמרא דמוקים למתניתין לרבי יהודה בבית שער דרביים. לדידיה מאי
עליו דקתני. אלא דלאו דווקא אם כן בסופא נמי מכלן למידק. ומה שכתב דהלכה כרבי יהודה וכן כתב הרמב"ם אמשוס דאמוראי
מיפרשי למילתיה. הכסף משנה פרק ד' מהלכות ערוצין. ה' רבי שמעון אומר כו'. כתב הר"ז בהלכה כר"ש גמ':
ו בין מלמעלה. הכי גרסינן בספרים אחרים וכן גרס הר"ז וכן הועתק בסוגיא דפרק קמא דסוכה דף י"ז. אכן בתוספות
דהכא ודהתם מוכח דלא גרסינן [ליה] דפירשו דמתוך אוגנו [דת"ק] היינו מלמעלה דלדברי שמעון בן גמליאל וכן
הגוסס הכא במשנה דסוגיא: איגנו עיין הפי' שכתבתי במשנה ז' פרק ח' דמכנת צרכות. וצפי' הרמב"ם שכתב החוליות
הכור קאי אאוגנו וצריך להגיה מלת אוגנו. קודם חוליות. כן נראה לי. ולא כמו בספרים אחרים שדפס מלמען בתחתיים הכור
ולפי זה מאי והסמוך לו דקאמר. ולענין הלכה בין תנא קמא לרשב"ב עיין במשנה דלקמן: ז אמת

אמת

היום * פירש הר"ב אפי' ברשות היחיד כרמלית היא כיון שבאה מכה כרמלית דזהו הנכר שנתמכת ממנו * הר"ר יונתן :

אלא אם כן עשו לה מחיצה * פי' הר"ב צתוך אוגניה וכך כתב רש"י והר"ר יונתן

והיינו כתנא קמא דמתני' דלעיל * אבל הרמב"ם בפרק ט"ז מהלכות שבת ופרק ג' מהלכות ערובין והטור בסיומן שכו' ושע"ו פסקו כבית הלל חלוציה דר"ש בן גמליאל * והבי' מסתבר דהא קיימא לן כל מקום ששנה ר"ש בן גמליאל במשנתו הלכה כמותו * ומיהו אמוראי נהו דלית ליה האי כללא כדאיתא בהדיא בגמרא שלבי פרק המדיר * וכן פסקו סם הרמב"ם והר"ב דלא כר"ש בן גמליאל וסם

אמת המים * אפי' ברשות היחיד כרמלית מחיצה * צתוך אוגנו על פני רחבה שהוא נכר שבציל המים נעשית : באיזה של אבל * סם העיר והיה עוברת צתוך החצרות וממלאין ממנה בחצרות דמהניא ליה מחיצות כותל התלויות עליה ור"י לעשותיה

אמת המים שהיא עוברת בחצר אין ממלאין הימנה בשבת * אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוה עשרה טפחים בכניסה וביציאה * רבי יהודה אומר גורתל שעל גבה תהון משום מחיצה * אמר ר' יהודה מעשה באמה של בבל שהיו ממלאין מינה על פי זקנים בשבת * אמרו לו מפני שלא היה בה כשיעור : ה' גזוזטרא שהיא למעלה מן המים אין ממלאין הימנה בשבת * אא"כ עשו לה מחיצה גבוה י' טפחים בין מלמעלה בין

דפליג נמי אביר ואין הלכה כמותו : שלא היה כשיעור * כרמלית שלא היה עמוק עשרה או לא היה רחב ד' שאין המים נעשין רשות לעצמן להחשב כרמלית אא"כ בצמקין עשרה ורחבין ד' * עשו לה כניסה ולא ביציאה לא מהני מידוי דהא מחוברת ליום * שחון לחצר ביציאתו ונעשית הכל כרמלית [עשו לה ביציאה ולא בכניסה כמו לא מהני דהא מחוברת ליום שלמעלה חוץ לחצר או

אבל עשו לה בכניסה וביציאה מהני שגראה] כאלו מתחילין בחצר זו : ה' גזוזטרא * כעין דף או מקום מקורה היוצא מרשות היחיד וכולט על גבי המים : אא"כ עשו מחיצה * כל סביבות הגזוזטרא או סביב נקב ד' על ד' החקוק באמצעית דאמרינן גוד אחית מחיצה : בין מלמעלה : בין למעלה מן נקב הגזוזטרא :

ר' נחמן פסק דלא כר"ש בן גמליאל צם רבי יוחנן ומסוס דהלכה כר' נחמן בדיני כתב הר"ק דאין הלכה כר"ש בן גמליאל * וכן משנה ד' פרק י"א דכתובות פסקו הרמב"ם והר"ב דלא כר' שמעון בן גמליאל * והרמב"ם עצמו וכן הר"ב לא פסקו כר' שמעון בן גמליאל ריש פרק י"ב דשבת * וכן בפרק י"ז ובמשנה ו' פרק ד' דגיטין ועוד במשנה ו' פרק ו' דגיטין ועיין סם משנה ד' ובמשנה ג' פרק ב' דפסחים * ומשנה ז' פרק

ד' דתענית * ועוד רבים * גם הר"ק לא סבירא ליה האי כללא בדוקא כמו שכתב הר"ב רבינו אשר בשמו בפרק הפרה * ויש סם הוכחה בדברי הרא"ש דאיהו נמי לא סבירא ליה הכי מיה שכתב דמי ולדות שמיין בשפחה * ואין להאריך * ועיין במשנה ה' פרק ד' דפסחים מה שכתבתי סם בסויעתא דשמיא * ולמה שכתבתי לעיל דכאוגנו דכדברי תנא קמא היינו למעלה דר' שמעון בן גמליאל לא קשיא ולא מידוי * רבי יהודה אומר כותל שעל גבה כו' * מתוך פירוש הר"ב דלקמן שכתב ורבי יהודה דפליג נמי אביר והוא מלשון רש"י גשמיעהו דלא גרסינן הכא להא וכן נראה מדברי התוספות שאכתוב לקמן בסמוך * וכן הרכ רבינו אשר לא גרס במשנה ולא בברייתא ואף בסדר המשנה דירושלמי נמי ליתא :

אמר רבי יהודה מעשה כו' * וכתבו התוספת אין זה מעשה לסתור דאמילתיה דלעיל קאי דלא צוי מחיצה לסם מים עד כאן * וכבר כתבתי לעיל דל"ג במציתין דהכא רבי יהודה אומר כותל שעל גבה כו' * אכן נ"ל דאפי' קושיא זו דמעשה לסתור לא קשיא ולא מידוי ואע"ג דכיון דל"ג רי"א כותל כו' * אם כן את"ק קאי והוא מעשה לסתור * דליתא דהשתא בלשון קשיא הוא דמקשה על הת"ק מהך מעשה ולא קא"ל בניחותא * ומדע דהא רבנן דהיינו תנא קמא מהדרו ליה וא"ל חפני שלא היה בה כשיעור : שלא היה בה כשיעור * כתב הר"ב שאין נעשין רשות לעצמן וכו' אא"כ וכו' ומסיים רש"י שאם עוברת ברשות הרבים הויין רה"ר כדתנן בפ"א דשבת משנה ד' רקק מים ורה"ר מהלכת זו חייב וכמה הוא רקק פחות מעשרה טפחים אלא מים שאינן עמוקים עשרה אינן רשות לעצמן וכי הוו נמי בחצר הו' להו רה"ר עכ"ל * ומשמע מיהו דאם אין בה כשיעור דמודו רבנן לרבי יהודה דכותל שעל גבה תהון משום מחיצה * וזה לשון הרמב"ם בפרק ט"ז מהלכות שבת ואם אין בגובה עשרה או שאין ברחבה ד' ממלאין ממנה בלא מחיצה ע"כ * ולמאי דאמרן דכשאין בה כשיעור שיש להן הדיון של המקום שהם עוברים בו * ואם כן כי באו מי האמה הזאת מכרמלית או מחבוי או מרשות הרבים אמאי חסגי לה בכותל שעל גבי טבי מחור שבין שתי חצרות דמתניתין דלעיל דאטו סמירא טלטול שמחצר לחצר מטלטול שמחבוי לחצר וכל שכן מכרמלית ואין צריך לומר מרשות הרבים * וצריך עיון : ה' א"א אם כן עשו מחיצה * פי' הר"ב כל סביבות הגזוזטרא או סביב נקב ד' על ד' כו' כן כתב רש"י * והתנא דד' על ד' קאי נמי בגזוזטרא עלמה * דמידוי הוא טעמא דבעינן נקב שיחא ארבע על ארבע הוא משום שצריך שיחא בחלל המחיצות ארבע על ארבע דכלאו הכי לא הוו מחיצות * כדפרש"י בגמרא דף פ"ו ע"א וס' נעשויה בגזוזטרא עלמה :

בין מלמטה * מחוברת לבזוזטרא ומתחיה * ורמז"ס פי' מלמטה על המים כנגד נקוב הבזוזטרא דאמרי' בוד אסיק כאלו הגיע המחילה לנקב שבזוזטרא שמאלין ממנו : זו למעלה מנו * ונקב שמאלין ממנו בעליונה מכון כנגד נקב התחונה : עשו לעליונה *

בין מלמטה * פירש הר"ב מחוברת לבזוזטרא ומתחיה כן פירש"י * ואע"ג דלהרמב"ם שכתב הר"ב דפירש מלמטה על המים הוי פירוש דלמעלה מתחת אותו נקב כדפי' רש"י בלמטה וכן הוא בהדיא בפירוש הרמב"ם ז"ל והוי הק' דלמעלה ולמטה דהכא דומיא

אפי' דמי' ע"כ
מה' עירובין
טו"ז ע"ס
טע"ה
כ פ"י
ט"ו ח"ה' סבת
טו"ז ע"ה' פי'
טכ"ט ע"ה' א'
כ פ"י

בין מלמטה * וכן שתי גזוזטראות זו למעל' מזו * עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה שתיהן אסורות עד שיערבו : ט' חצר שהיא פחותה מארבע אמות אין שופכין בתוכה מים בשבת אלא אם כן עשו לה עוקה מחזקה סאתים * מן הנקב ולמטה * בין מבחוץ בין מבפנים * אלא שמבחוץ צרי' לקמור * מבפנים אין צריך לקמור : י' רבי אליעזר בן יעקב אומר ביב

למעלה ולמטה דהכא דומיא דלעיל משנהו' כתבו התוספות דרש"י ס"ל דנקב עשוי ד' על ד' אפי' במחיצות למעל' איכ' היכר : וכן ב' גזוזטראות * בדף פ"ד ע"כ כתב דל"ג וכן : עשו לעליונ' ולא עשו לתחתונ' שתיהן אסורות וכו' * וכן הגרסא בסדר המשנה שבירושל' ולא נשנית הבבא השניה דעשו לתחתונה כו' כדכתב הר"ב ולשון הטור סי' שצ"ה וכו' עשו שתיהן לתחתונה שתיהן אסורות ופי'

הב"י כלו' דכיון דתחתונה אפי' שאין יכולה להשתמש דרך עליונה אלא בזריקה שזורקים הדלי לה אפי' ה' אכר' עליה וכו' ע"כ * ומה שפי' הר"ב עשו לעליונה שנסתתפו בני התחונ' וכו' * ואי עשתה גם בתחתונה לא כתב הר"ב מה דיון * איתא בגמ' דשרו אפי' לא עירבו דגלויא גליא דעתיה דאנא בהדך לא ניחא לי נמצא שתחתונה מסולק מפליונה וכל אחת רשות לעצמה ויש לה מחילה המתרת * ומ"ש הר"ב דאם שתיהן בתוך עשרה לעולם אסורות * זהו שיטת הרמב"ם בפ' ד' מהלכות ערוזין ויהיב טעמא מפני שהן כזוזטרא אחת * ודומה ליסיוע לשעת הרמב"ם בנירקין אוקמתא דאביי ד' פ"ד ע"כ ואין להאריך : ט' אין שופכין לתוכה מים בשבת * פי' הר"ב דבד"א וכו' נכלעים שם במקומם פחות כו' אין נכלעים ויולאין לר"הר * כלומר וכיון דאין ראיון להבלע הלכך כי שפיך בחצר ידע שיצאו לחוץ וכי יוצאים נתקיימה מחשבתו ונזרו על כמו ברשות הרבים דלמא אחי למשרי זריקה בהדיא לר"הר * אבל כשנכלעים במקומן כי נמי נפקי לבר לא מקיימי מחשבתו * והא דתנן ד' אמות כתב רש"י דבאורך ורוחב משמע דאי לא יהיב שעורא נמי לפותיא אין כאלן שיעור מפורש כלום ומשום אפילו רחבה משהו וליכא לאוקמי בה טעמא ע"כ * ומיהו אפילו הוא שמונה על ג' או על תמונה אחרת * כל שיש בה כדי לרבע ד' על ד' הוי יש מקום לבלוע ושרי כדאיתא בגמ' אליבא ד' אוקמתא דרבי יירא וקאמר בגמ' דלכוי לא קתני חצר שאין בה ד' על ד' דאיתא הכי הוי אמינא דקפיד הוא שיהא מרובע והוא חצר חסוב והוי טעמא אחרניא דאמר רב שהוא ראוי לזלף ולכבד ולרבע' וכוונתו לזלף ולא שיצאו לחוץ דבבבא שיהא מרובע כ' משתמשין בו דרך כבוד * להכי תני שהיא פחותה מארבע דמשמע שחצר שיעורא הא' יש שיעור ארבע על ארבע לא שגא ברובע ולא שגא בארוד וקטין שרי * ועיין במשנה דלקמן : בחזקת סאתים * ושיעור המקום כתב הרמב"ם בפ"ו מהלכות שבת שהוא חצי אמה על חצי אמה ברום שלש חומשי אמה * ע"כ * וכתב הר"ב מפני שאדם עשוי להסתפק כו' * גמרא * וכי מסתפק עפי' מלתא דלא שניחא הוא ולא גזרינן ביה ג"כ סי' שצ"ז שס' הריב"ז א"ו וכי מחזיק כד' משמע דלעולם שרי בין הוא ריקן או יש בו ג"כ מהשופכים דמבעוד יום * ועיין בלשון רש"י שאעתיק במשנה דלקמן בס"ד שכוונתו בו כתב הר"ב יונתן אדהכא * ועיין עוד במשנה י"א : בין מבחוץ כו' * לא שמבחוץ צריך לקמור * פי' הר"ב מבחוץ שעטתה ברשות הרבים * וז"ל הרמב"ם בחבורו ברשות הרבים בלד החצר כדי שיהיו המים נקבלים בתוכה ע"כ * וצריך לקמור פירש הר"ב כדי שתהא חלוקה מרשות הרבים והאי טעמא הרמב"ם כתבו בפירושו ובחבורו * וכתב הב"י לדבריו דהיינו משום דלא מתערב אלא משום חשדא ע"כ * כלומר דאי לא הוה קמורה איכא חשדא שהרואים עוקה מלמטה מים בלד הנידו יאמרו שהוציאו מחצר ושפכס בעוקה זו שברשות הרבים * ובפירוש קמור עיין מ"ש ספ"ג דהלכות :

דרך לעליונה עליה שגם היא ממלאת מים משם אוסרת עליה עד שיערבו עמה וה"מ כשתי גזוזטראות מופלגות זו מזו שיש גבוה' טפחים או יותר בין זו לזו אבל אם שתיהן בתוך י' אפי' עשו שתיהן מחילה לעולם אסורו' זו על זו עד שיערבו : ט' אין שופכין לתוכה מים בשבת * דבד' אמות המים שאדם עשוי להשתמש בהן בכל יום נכלעים שם במקומה ואין יולאין לר"הר פחות מד' א' אין נכלעים במקומה ויולאין לר"הר * עוקה גוינא : מחזקת סאתים * מפני שאדם עשוי להסתפק סאתים מים בכל יום : מן הנקב ולמטה * שיהיה החלל של העוקה מחזיק סאתים קודם שיגיעו המים ל' הנקב שעל שפתה שבו מקלחין לר"הר : בין מבפנים בין מבחוץ * בין שעשה העוקה בחצר בין שעשה בר"הר : צריך לקמור * לעשות עליה' כמין כפה' מכוסה מלמעלה כדי שתהא חלוקה מר"הר :

י"ב שהוא קמור ד' אמות .. כחצ"ה ב' דב' אמות יש שיעור לבלוע כו' וכפירש"י ובפ"ד צ"ה"ש דלפירוש נראה דמיר"ה
 צביב שם לי' ד' ג' צ"ה צ"ו בחצר דלעיל * וכחצ"ה רש"י דכשים ה' שיעור דתימי מיהא טרופת צמח בשבת וח' צ"ו בלא
 תימי דיש בו מים מצד זוט * כיון דרוח וימות השנה עשיון לבלוע ה"כ כי נפקי לבראי לאו להכי איכוון * וכיון דלא נתקיימה
 מחבתתו שרי דאפי' מתכוון לא לשמרה דאורייתא איכא דכח לאו בר' הר' זריקלאו איכו גופיה אלא מהלוקי וזלאין הלכך כילוף
 מיכוון שרי לכחילה * ועין במשנה י"א :

י' ציב חרין העשו כדי שיקלע
 המים [ששופכין] בחל' לר' הר'
 והוא קמור במשך ד' אמו לר' הר'
 דב' אמות יש שיע' לבלוע בה
 שאתים מים שאלם מתקפץ ככל
 מים : שופכין לחכה * דתימי
 מיהא וחין וזלאין לר' הר' : לא יסוף על פי הציב * דכיון דבגויה
 שפ"ך ותקלמיל הדיו ונפקי לר' הר' והרואה אומר ששפכן סמוך
 ליניאתו לר' הר' והלכה כחכמים : מנערפין

י"ב שהוא קמור ארבעה אמות ברשות
 הרבים שופכין לתוכותים בשבת וחכמים
 אומרים אפי' גנאו חצר בואה אמה לא
 יסוף על פי הציב * אבל

והכמים אומרים אפי' גנאו
 חצר מאה אמה *
 לשון הר"ז : דכיון דבגויה שפ"ך
 מקלמי להדיא ונפקי לר' הר'
 והרואה אומר ששפכן סמוך
 ליניאתו לר' הר' וכ"כ רש"י ומסיים וצ"י דליפקר ע"כ וכלומר
 ותקיימה מחבתתו * וכאן זה שאמר מקלמי להדיא כו'
 ודבריו רש"י ותכח * כל זה הלכתה דלאו * מה בין ציב לעוקה
 לעוקה העשויה ברשות הרבים הוא קמורה דתימי מיהא לא
 פליגי רבנן במתנין דלעיל והכא פליגי אלא היינו טעמא שהוא גומא עמוקה בששפכיה לשם דרך ירידה לגומא בשפכיה ואין
 יוזאין כלל * אבל ציב שהוא חרין ארוך אע"ג דקמורה כד' אמות ובד"ה ה' ה' אמרן דתימי מיהא מ' חכמים אומרין משום
 דהכא השפכה שבה היא מקלמת להדיא והמים הולכים ונוחלין דרך החרין איבא גופי למיחש דלא תימי ויזאין לר' הר'
 תכח שפכיתו והרואה יאמר כו' * ודוקא ציב שהוא חרין חיישי' להכי דמפני שהוא חרין לא יוכלו המים להתפשט אלא ואנה
 יתקלמי להדיא אבל בלאו הכי לא הלכך במתני' דלעיל לא צעינן עוקה אלא בחצר הפחותה מד' אבל כשים בה ד' לא צעינן עוקה *
 וז"ל ג' המים ששפכין על שטח קרקע החצר שלה כדרך ירידה לגומא * מ' מהואיל ואין כאן חרין וכולין המים להתפשט אנה ואנה
 ותימי מיהא קודם שיצאו לחוץ * כל זה ראיתי ונתון אל לבי כדי ליישב טעם מתני' דלעיל אליבא דחכמים * כ"ש שהר"ב והרמב"ם
 פסקו כחכמים ולא השינוהו למשנתו של ר' רב' דק * ונקי כדאמר' ב' החולץ דף מ"ט משום דס"ל דלאו כללא הוא לכל מקום * וכן
 במשנה ד' פ"ט דטוטה פסקו הרמב"ם וה"ר גדל' כר"ב' לבני ר"ע * והדעה דהר"ק ב' ד' D'
 זשום דאמוראי כוותיה אולי * והר"א שגמי כתב כר"ב' אש"ג דלרש"י לא אולי בכותיה מ' הירושלמי מוכיח כן * ואי איתא
 דכללא הוא לא היו צריכין לראיה אחרת * והר"ה פסק שם דלא כר"ב' גופי * ראוי לפרש משנה דלעיל כרבנן * אבל כי דייקנן
 בחלתא לא מתקיימה שפירא הוא פירושא ומאי דקא משלכין בין ציב קמור כד"ה לחצר שהוא ד"ה * דהא כשצבין לעיל בשם
 שר' ג' ציב גמי דקמור ד' על ד' הוא והכי דחא מוכחא מלתא * והשתא כיון שהוא ד' על ד' כמו החצר הרי המים מתפשטין
 בתוך ד' על ד' ונגלעים * ומ"כ אם כל ה' ה' ששפ"ה א"כ כיון כאלן גמי בשני גומא ונגלעים כמו בעוקה ואם רק חרין
 באמצע הרי מ"מ יוכלין להתפשט ציב עצמו שהוא ד' על ד' ונגלעים קודם לזאתם לר' הר' כמו שנגלעים בחצר קודם לזאתם
 פליא דחרין זה לא מעלה ולא מוריד כולי האי * אלא עיקרן של הדברים דלפום הכי פירושא דפי' הר' ב' במתני' דלעיל דשרוייתא
 פליא דחרין זה לא מעלה ולא מוריד כולי האי * אלא עיקרן של הדברים דלפום הכי פירושא דפי' הר' ב' במתני' דלעיל דשרוייתא
 שהרי הכא דיש שיעור לציב כדאמרן ואפי' אסרי והכי מוקים בהדיא בגמרא דלהאי פירושא כולה מתני' ר' ר' ה' היא וחבורי
 מהסרה וה"ה חצר שהיא פחותה בו' הא ד"ה שופכין שר' ב' אומר ציב קמור בו' * ועל רש"י אין כאן תלונה כלל דברישא לא
 פ' כלום אלא כתב כדמשמע בגז' * ואיכא פירושא אחריתא בגמ' כדצעינן לתימ' קומן דסלקא מתני' דלעיל כרבנן * ועוד דרש"י
 שפירשו בסדר הגמ' לא הוצרך לפרש דרישא דלא כרבנן דבגמ' קתויה ליה * וגם על הרמב"ם אין מוקם להתלות דבפירוש
 למשנה דלעיל כתב כשים בחצר פחותה מד' על ד"ה ונתכוון צוה לטעמא דרב שבגמרא דמפרש דפחותה מד' דתנן היינו דפחותה מד'
 על ד' וכדתיבא בהדיא בגמרא וכו' כי פחותה מהריבוע כו' אע"ג שהוא אחרך ח' אמות ברוב צ"י שיש לרבעיה ד' על ד' כל שאין
 ברובם בס ד' אין הסדר ראו להשתמש בדרך כבוד לזולתו ולרצונו ולכבודו ונמצא שכל המים ששופכין שם אין דעתו לולץ
 יחצר אלא שיצא לחוץ וכי עסקא ה' מתקיימת משבתו הלכך גזר רבנן עליה דלמא חתי למשרי זריקה בהדיא לר' ועי' עוקה
 שרינן שהמים אינם מקלחים לר' הר' אלא מתקבצין בגומא אבל כשים בו' ד' על ד' צריבע דרגילין לולץ משתמא לולץ הוא שופך
 וכי נפיק לא מתקיימת מחבתתו וליכא למגור * ובציב סבירא לכו רבנן דכיון ששופך ע"פ הציב מגלי דעתיה דשפ"ך ולא לצלוץ
 ואיכא למגור משום זריקה בר' הר' * ומיהו כי שופך על הגג עצמו או בחצר שלא על פי הציב דאין יורדן מכחו לר' הר' לא גזרו
 ואבל ששופך על פי הציב שהמים אינם מתקבצים אלא נוחלים וינאזים ומכחו וינאזים איכא למגור ואף על גב דיש כאן שיעור
 לבלוע הא אמרן דלפי' זה לא נפקא מונה תידי בשיעור הבליעה * אלא לר' ב' דפוסק כחכמים ומפנה למתניתין דלעיל בטעמא
 דלא סלקא אליבא דרבנן ולא פירש דאיתא כר' ב' י' ו' מוקם תלונה בדבריו * והעור מפרש מתניתין דלעיל כר' ב' ב' אבל ספק
 בר' ר' מ' משום דמשנתו קב ונקי *

פרס
 ואף
 לגמ'
 הגמ'
 בהן
 ששכ
 לזה
 מחבר
 גזיר
 עליו
 חס'
 וקר'
 תש
 בלא
 יוח'
 הצי'
 ככ
 לו
 שיל
 מא'
 פר
 מש
 גב
 קר
 אש
 לל

פרס
 ואף
 לגמ'
 הגמ'
 בהן
 ששכ
 לזה
 מחבר
 גזיר
 עליו
 חס'
 וקר'
 תש
 בלא
 יוח'
 הצי'
 ככ
 לו
 שיל
 מא'
 פר
 מש
 גב
 קר
 אש
 לל

פרס
 ואף
 לגמ'
 הגמ'
 בהן
 ששכ
 לזה
 מחבר
 גזיר
 עליו
 חס'
 וקר'
 תש
 בלא
 יוח'
 הצי'
 ככ
 לו
 שיל
 מא'
 פר
 מש
 גב
 קר
 אש
 לל

מזטרפין ל' אמות * אס' יש בחצר עם האכסדרה ד' אמו' על
 ד' אמות מזטרפין ומוטר * לשפוך לתוכה מים ואין לרדף
 עוקה : יא' דיוטאות * עליהן או כנגדו וחצר פתוחה מד' אמו'
 למינהן שופכין בה מיתוהין : ומקלתן : בני הדיוטאה האחד
 עשו עוקה * בחצר ובני האחרת
 לא עשו : ואת שלא עשו עוקה
 אסורין : כל זמן שלא עירבו דאי
 שריית להו להני על ידי עוקה
 דהנך * אתו לאסוקי מאני עם
 השופכים מן הבתים ולהורידן
 לחצר בהדיא עד שפת העוקה
 בגליהם * וקא מטלטלי בחצר
 ולא עירבו בה :

פרק ט ב

גגות קעיר
 רשות אחד *
 ואף על פי שדיורים חלוקים
 ליוטה לשני בני אדם מ"מ
 הגנות שאין תשמישן מדייר אין
 בהן חלוקת רשות * וכלים
 ששבתו בגג זה מותר להוליחן
 לזה : ובלבד שלא יהא בגבזה
 מחצרו י' דאם חלוק מהן בגובה י' אסור לטלטל ממנו לגגין
 גזירה משום תל גבוה ורחב ד' ברה"ר דלא לית לכתף
 עליו : כל אחד רשות לעצמו * ואם לא ערבו דיורים של מטה
 אסור לטלטל מזה לזה : ר"ש * ויקל מכלן וקאמר גגות וחצרות
 וקרפופות שאין יותר מבית סאתים * הואיל וכולן אין
 תשמישן מיוחד ומדייר * רשות אחת הן ומטלטלין מזה לזה
 בלא ערוב ואפילו היה הגגות גבוהות יותר מעשרה או גמכות
 יותר מעשרה * דלית ליה לר"ש ערובי חצרות אלא משום כלי
 הבית : לכלים ששבתו בחוכן * כלים ששבתו באחת מהן *
 מוליחים אותן מזה לזה * אבל

אבל שופך מגג לגג * והטור סוף סימן שג"ו כתב שופך
 על הגג * והכ"ז העתיק שופך הוא לגג ע"כ
 ובמשנה שבסדר ירושלמי אבל שופך הוא על הגג *
 הר"ר יונתן מפרש דבי גרסי' וכן
 שתי דיוטאות * הר"ר יונתן מפרש דבי גרסי' וכן

א דס' שג"ו א
 ב ח"י פ"ד
 חס' עירובין ס'
 ט"ז ק"א ס'
 ע"ו
 פס
 רכ"ג : ע"ד
 ג"כ ק"ל
 ח"י פ"ג ס'
 ט"ז ק"א ס'
 ע"ו ס' א'

אבל שופך מגג לגג * והמים יורדין לביב *
 ההוצאה והאכסדרה * מצטרפין לארבע אמו' :
 יא' * כ"א לג' וכן שתי דיוטאות זו כנגד זו
 מקצתן עשו עוקה * ומקצתן לא עשו
 עוקה את שעשו עוקה מותרין ואת שלא
 עשו עוקה אסורין :

פרק ט ב

גגות העיר רשות אחת *
 ובלבד שלא יהא גג גבוה
 עשרה או נמוך עשרה דברי ר' מוחכמים
 אומרים כל אחד ואחד רשות בפני עצמו *
 רבי שמעון אומר אחד גגות ואחד חצרו'
 ואחד קרפופות * רשות אחד לכלים
 ששבתו לתוכן * ולא

הטורח ויפסדו לרשות הרבים ולריבין לעוקה כגון עריבה
 מעין או חבית ששכרה ועושין לעוקה ומחזקת סאתים
 ומקלתן עשו עוקה כו' חוזר לחצר שהיא פתוחה מד' כו'
 עכ"ד * ולפי' הר"ב לג' וכן * וכפירושו מפרשים רש"י
 והרמב"ם : ואת שלא עשו עוקה אסורים * פירש הר"ב כל
 זמן שלא עירבו דאי שריית כו' * אתו לאסוקי מאני כו' * עם
 השופכים כו' כי יהוש על קלקול הדיוטא ולא ישפכש
 בדיוטא שיתגלגלו וירדו לעוקה * חצרו אלא יוליח עם הכלי
 כו' וכי תימא כי נמי ערבו אמאי שרי הרי גמא ששני בעלי
 בתים של כל אחד שיעור סאתים שופכין בעוקה אחת שאינה
 מחזקת רק סאתים הא מלפא מפרשא צמרא דלא אכפת

בנפשי דמיא וכדפרישית לעיל בשם רש"י דאפילו מתולאת מצעדו יוס לית לן בה * והלכך כששופך יותר מסאתים נמו לית
 לן בה דלא קבעו חכמים אלא שיהא כאן גומא המחזקת שיעור לבעל הבית אחד ליומא דהשתא כוונתו לשפוך בגומא ולא
 שילכו לרשות הרבים וכדפרישית לעיל * וכתבו התוספות ואי מיירי בלא עירבו תרוייבו לתסרו * ויש לומר דאינם שופכים
 מאם בחזן העוקה שחצר אלא שופכין על הדיוטא וכן יורדין על העוקה הסמוכה לה * ואף על גב דהוי חצר שאינה
 מעורבת * לא אסרו בה :

פרק ט שלא

יהא [גג] גבוה כו' * כתב הר"ב גזירה משום תל גבוה ורחב ד' ברשות הרבים * דהוי רשות היחיד
 כדפירש בריש פרק י"א דשבת * ומה שכתב הרמב"ם כגון עמוד כו' ברשות היחיד הוא שגור ר"מ
 משום תל כו' ברשות הרבים * וה"ה לגגים דמתני' דהוי' כונו עמוד כו' ברשות היחיד דגזרינן משום תל כו' ברשות הרבים *
 גב' ה' עשרה או נמוך עשרה * אע"ג דהיינו הך דאם האחד גבוה מהשני עשרה * בהכרח השני נמוך ממנו עשרה וכן להפך *
 נקט הכי * משום דלפעמים שתי הבתים הסמוכין בגגותיהן אין שום אחד מהן גבוה יותר מחצרו * אלא שבית האחד
 נבנה בעמק לפי שאין הקרקע שתי הבתים שווה ואז לא שייך לומר שזה גבוה * אלא שייך לומר שזה נמוך *
 קרפופות * פירש הר"ב שאין יותר מבית סאתים * ובלא הוקף לדירה * זכר"ע בפרק ב' משנה ה' דהלכה כמותו * ואי הוקף
 לדירה אפילו ביתר נמי וכדאיתא בטור סימן שע"ב * וכתב עוד דאפילו לא הוקף לדירה והוא יותר מבית סאתים
 אע"ג דאסור לטלטל בו יותר מד' אמות כדלעיל מכל מקום הוי לרבי שמעון רשות אחת לגבי חצרו או לגבי חצר לטלטל ב' אמות
 בזה וב' אמות בזה להוציא ולהכניס מזה לזה * וכדפרש"י ריש פרק י"ט דשבת דף ק"ל :

ששבתו בתוכן * פי' הר"ב מוליחין מזה לזה ומסיים הרמב"ם ובלבד שלא יכנס בכלי זה לבית מן הבתים אלא כ' עירבו
 פ"ג מה"ע :

ולא לכלים ששבתו בתוך הבית פירש הר"ב והביא למאמר על ידי שערבו ואף על גב דהשתא שכיחי מאני דבתים כחצר אפילו הכי כלים ששבתו לתוכן שרי לטלטולי ולא גזרינן דלמא אחי לאפוקי מאני דבתים לחצר וליכא למומר יאמרו שני כלים בחצר אחד מותר וא'

מ"ב ה"א
מ"ב ה"ב
מ"ב ה"ג
מ"ב ה"ד
מ"ב ה"ה
מ"ב ה"ו
מ"ב ה"ז
מ"ב ה"ח
מ"ב ה"ט
מ"ב ה"י
מ"ב ה"יא
מ"ב ה"יב
מ"ב ה"יג
מ"ב ה"יד
מ"ב ה"טו
מ"ב ה"טז
מ"ב ה"יז
מ"ב ה"יח
מ"ב ה"יט
מ"ב ה"כ
מ"ב ה"כא
מ"ב ה"כב
מ"ב ה"כג
מ"ב ה"כד
מ"ב ה"כה
מ"ב ה"כו
מ"ב ה"כז
מ"ב ה"כח
מ"ב ה"כט
מ"ב ה"ל

אסור דרבי שמועון לטעמיה דלא גזר כבי הא' כחוספיה פרק ד' גמרא * ומה שכתב והלכה כר"ש גמ' :
ב גג גדול כו' פירש הרמב"ם כשיש כותל מקיף בגגו' וכן נראה דברי הר"ב (אלא שלא פירש בהדיא לפי שאין צריך להיות כותל' ממש' אלא אמרינן גוד אסיק מחיטתא * ומיהת דוקא כשאין גג בולט מהכותל דמינכרא מחיטתא) וכדכרז בשם * ולדידיה מפרש בש"ס * דלהכי תני גג וחצר דגג דומיא דחצר מה חצר מניכרא מחיטתא

אף גג מניכרא מחיטתא דאי לא * לא אמרינן גוד אסיק * וגדול נמי אסור : הגדול מותר פירש הר"ב להוציא לו כלי בית שלמטה * דאלו כלים ששבתו בתוכן * מותרין בשתייהן * כדק"ל לר"ש * ומ"ש הר"ב ושרי בלוחות גפופין * כלומר בשביל אוחתן גפופין שרי בכל הגג וכלי שניה גבי חצר :
הגדולה מותרת * אם ערבה לעצמה רש"י * ועיין במשנה דלקמן : ורקמנה אסורה * כתב הר"ב דאם נפרצה בשבת כו' * טעמא מפורש במס' דלקמן : חצר שנפרצה לר"ר * אפילו בשבת * טור סימן שע דועיין במשנה דלקמן : וחוב"א מכוכה לר"ר * וכתב רש"י וה"ה נמי מתוכה לר"ה * וקשיא אמאי לא קאמרי מתוכה לר"ה כי כליגי במקום מחינה * דר"א סבר לזו רר"ר כרה"ר ומקום מחינה זו נדי רר"ר היא ורבנן סברי דלדי רר"ר לאו כרה"ר * ור"ה דקאמר מתוכה לר"ה דוק * לא יתוך מקום מחינה קאמר * ומוסרי דרבנן נקטי מתוכה נקוט איהו נמי מתוכה * ורבנן ה"ק מי לא קא מודית לן היכא דלטלל מתוכה לר"ה דרפטור דכרמלית היא לדי נמי ל"ש * ור"ה חסם לא קא דרסו לה רביס והכא דרסו לה רביס והכא רבנן אמרו לן * אמתוכה לר"ה * קא מודית ומוסרי הכי קאמר ר"ה נמי מתוכה והוא לא יכול לומר מתוכה לר"ה * חייב לדידיה מתוכה מתוך מקום מחינה והוא רר"ר לדידיה * ומסדר המשנה הקדים דברי ר"ה לחכמים שכן דרכו לשנות דברי חכמים באחרונה * ועיין משנה דלקמן * וכן בית שנפרץ * פירש הר"ב ואין התקרה פרוסה * ומתומה על הקום הפרצה * אע"ג דלפנים במקום שכלתה הפרצה מהכתלים משם ואילך יש תקרה לא אמרינן יורד

לא לכלים ששבתו בתוך הבית * והביא לחצר על ידי שערבו כבי החצר אסור להוציאן מחצר זו לחצר אחרת אם לא ערבו דמי החצרות יחד והלכה כר"ש : ב הגדול מותר * להוציא לו כלי בית שלמטה ואין צרי הקטן אסורין עליו * דלנבי גדול

ולא לכלים ששבתו בתוך הבית : ב גג גדול סמוך לקטן * הגדול מותר ורקטן אסור * חצר גדולה שנפרצה לקטנה * גדולה מותר' וקטנה אסורה * מפני שהיא כפתחה של גדולה * חצר שנפרצה לר"ה * המכניס מתוכה לרשות היחיד * או מרשות היחיד לתוכה חייב * דברי רבי אליעזר * וחכמים אומרי' מתוכה לרשות הרבים או מרשות הרבים לתוכה פטור * מפני שהיא ככרמלית : ג חצר שנפרצה לרשות הרבים משתי רוחותיה * וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו

הך פרצה פתח' תיב ושרי בלוחות גפופים העודפים מעט מכאן ומעט מכאן * כמעקה שסביב הגגות ומשיבא סתימה * וכגון שאין הפרצה יותר מעשר' אבל קטן אסור להוציא לו כלי הבית דבני גדול אסורין עליו * שהרי נפץ לו במלואו : הגדולה מותרת * בשביל הגפופין שנשאר לו מכאן ומכאן הויא הך פרצה כפתח : והקטנה אסורה * שהרי נפרצה במלואה ודוקא כשנפרצה קודם השבת : אבל אם נפרצה בשבת אפילו הקטנה מותרת * שכיון שהותרה למקצת שבת קודם שנפרצה הותרה לכולה שבת : חצר שנפרצה לר"ר : שפול הכותל [הפוסק] לר"ה במלואו או ביותר מעשרה : חייב * דכר"ה היא : פטור * אבל אסור דלאו ר"ה היא אלא כרמלית והלכה כחכמים : ג משתי רוחותיה * מרום אח' שתופכת שתי רוחותיה * כגון שנפרצה בקרן זווית * אפילו אין צפרצה' * אמות' הכא בקרן זווית לא חשיב כפתח דפתחא בקרן זווית לא עבדי אנשי' * ופרצה ביותר מוי' אפילו מרום אחת אסורה : וכן בית שנפרץ מדי רוחותיו * שנפרץ בקרן זווית * ונפל קצת מכ תל זה וקצת מכותל זה * ואין התקרה פרוסה ומתומה על מקום הפרצה

וסתם הואיל ובאלכסון הוא תוספות * וא"ש דלא תני בית גבי רוח אחת צמתני' דלעיל דהכא מסתמא שנפרץ גם התקרה קמ"לן דבאלכסון לא אמרינן פי יורד כו' * ובפירוש הרמב"ם וזה הבית שאמרנו [שנפרץ משתי רוחותיה] היא שנפסם כדרס וזה * וזית רוחותיו ונפל קצת מזה הכותל ולא אשר יהיה מושב הקורות בקירותיו על זאת הצורה * * ולכיצד הוא אסור * אבל כשנפרץ על זאת הצורה * * הרי הוא מותר כי העיקר אללנו פי תקרה יורד וס תם ע"כ ובחבורו ספי' * מה"ש כתב בית או חצר שנפרץ קרן זווית שלה * אין עושין פתח בקרן זווית ואם היתה שם קורה מלמעלה על

אכל
צדי
הוא
מות
שבת
הות
אלא
ע"
צאו
שעל
הער
שבת
שהיו
ונפר
אמר
מקצת
על ג
ר"ה
תקר
וכן
מחיל
מער
מבוי
פרט
אם
לשי
מוק
דמה
הוא
בפר
אחד
דבר
בחד
לר"
פי
דכו
בדק
תקרה
פרט
מעט
להי
שיג

אבל אם התקרה פרושה עלמקום הפרצה אין הפרצה אוסרת
בבית דאמרי' פי תקרה יורד וסותם : מותרין לאותה שבת
הואיל והותר מקצתו : לעתיד לבא לשבת הבא : ר"ח אם
מותרין כו' כלומר כששם ירין לעתיד לבא כדאמרי' לאותה

שבת והלכה כר"י ולא אמרי'ן
הותרה מקצת שבת הותרה כלה
אלא לענין ערוב סדבר שהותר
ע"י ערוב למקצת שבת וגולד
באותה שבת דבר שהיה ראוי
שעל ידו יתבטל הערוב אין
הערוב בטל שכיון שהותרה מקצ'
שבת הותרה כלה אבל מקום
שהיו בו מחיצות קודם השבת
ונפרצו מחיצותיו בשבת לא
אמרי'ן ביה הואיל והותרה
מקצת שבת הותרה כלה : ד'
על גב שני בתים והם צ"ל זדי
רה"ר מטלטלין תחת העליה דפי
תקרה מכלן ומכלן יורד וסותם:
וכן גשרים המפולשים ויש להם
מחיצות מלמעלה בשני הצדדים :

רווחתיו • ובן מבוי שנמלו קורותיו או
לחיו • מותרין באותה שבת ואמרי'ן
לעתיד לבא • דברי רבי יהודה • רבי יוסי
אומר אם מותרין לאותו שבת מותרין
לעתיד לבא • ואם אמרי'ן לעתיד לבא •
אמרי'ן לאותו שבת : ד' הבונה עלייה
על גבי שני בתים • ובן גשרים המפולשים
מטלטלין תחתיהן בשבת דברי ר' יהודה •
וחכמים אוסרי'ן • ועוד א' ר' יהודה מערבין
למבוי המפולש וחכמים אוסרי'ן :

פרק י המוצא תפילין מכניסין זוג זוג
רבן גמלי' אומר שנים
שנים
הואיל ואיכא ב' מחיצות דקבצר
מדאורייתא הוי רה"י ואין הלכה
כרבי יהודה :
תפילין • צדדה במקום שאין
משתמרים : זוג זוג
א'

על אורך הפרצה וכו' מותר וכו' והוא שלא תהיה צאלכסון
עכ"ל • והמגיד כתב שכונתו אינה מצוירת וכו' מ' מדקדק
מדלא כתב בקרן זווית וכתב קרן זווית שכרחה שאינו מפרש
שאוכל בשתי רוחות אלא שספרן מן הצד קרי לה קרן זווית
ואמר שאם מונחת הקורה על

אורך הפרצה אמרי'ן פי תקרה
וכו' אבל אם הקורה מונחת
לאורך הפרצה צאלכסון לא
אמרי'ן פי וכו' עכ"ל • והוא
כפירושו שבפירוש המשנה
ולא כמ"ב ס"ל דהכא תנן בית
לאשמועי'ן דאף בבית אמרי'ן
פתחה בקרן זווית לא עבדי אנשי:
ובן מבוי שנמלו קורותיו או
לחיו • כתב רש"י דגרסי'
שניטלס קורתו או לחיו ע"כ •
כלומר דהא הכשרו בלחי א' או
קורה א' כדלעיל משנה ב' פ"ק •
והתוס' דף י"ז כתבו עוד דאע"ב
דאליבא דר"י קיימי'ן ואשכח ל'
לדידה מבוי נותר בב' קורות או
מ"מ למח לי למנקט קורותיו כיון
דנקורה אחד או בלחי אחד נאסר המבוי ע"כ • וכבר נסת' רש"י
הוא במשנה שבסדר הירושלמי : ר"י אומר אם יותרת כו'
כו' הר"ב כלומר כשם שאסורים וכו' בש"ס : וכתב הר"ד ונתן
ואע"פ שזכינו כה"י גונא מותר לשבת אחרת כגון שו"ר ערוב
(לר' יוסי עצמו פ"ז משנה ט') שאפילו לשבת אחרת מועיל בכל
שהוא • אע"ג דלכתחילה צעין שיעור • ע"כ :

אמרי'ן • כתב הר"ב ולא אמרי'ן הותרה כו' כלומר דלעיל בקטנה שנפרצה לגדולה אמרי'ן הותרה כו' ומסתמא
לאו בחצר שאין בה אלא אחד מיירי אלא בסתם חצר שיש בה דיוורין הרבה אלא שערבו ולזה נכתוב רש"י ז"ל כמ"ש
לעיל בשמו דהא גדולה מותרת כשערבה לעצמה ומאי קמ"ל פשיטא דאי בלא ערבה היאך תהא מותרת • אלא משום דבש"ס
מוקמי'ן למתני' דלעיל שנפרצה מע"ש וכדכתב הר"ב • ושם נפרצה בשבת אף הקטנה מותרת • להכי נקט שערבה • לומר
דמתניתין בערבה כל אחת לעצמה מיירי וטעמא דקטנה אסורה משום שנפרצה מע"ש אבל כשנפרצה בשבת אף הקטנה מותרת
הואיל וערבה • וקמ"ל דאין צריך שהא' של יחיד • וקאמר הר"ב דאפי"ה לא דמי הכא לדלעיל • ודבריו דברי הרמב"ם אן
כפירוש • והב"י שכתב בסיומן שע"ד ז"ל שאני התם שלא נסרץ אלא לחצר אחר שהוא רה"י כוונתו ואין ביניהם אלא שזה של יחיד
אחד הוא זה של יחיד אחר אבל כשנפרץ לרשות אחרת ממש דהיינו לרה"ר או לכרמלית לא אמרי'ן הואיל כו' • ע"כ • צריך לפרש
דבריו ג"כ דמ"ש של יחיד היינו אף אם ע"י ערוב נעשה כשל יחיד ותדע דאל"כ אדמחלק בסיפא ברשות הרבים וכרמלית לחלק
בחצר עצמה שיש בה דיוורין הרבה • ומתוך מה שכתבנו אהא למד טוב טעם למה שכתבתי לעיל בשם הטור בחצר שנפרצה
לר"ה דמיירי אפי' בשבת דהתם נמי לאו לענין ערוב הוה כמתני' דהכא : ד' וחכמים אוסרי'ן • הואיל ומפולש לא אמרי'ן
פי תקרה יורד וסותם (ול"ק מהכא אפירש"י בש"ס באכסדרא בצקעה דהכא מפולש לר"ה והתם בצקעה דכרמלית • תוספות
דסוכה דף י"ח) וא"ת במתניתין דלעיל דמוקמי'ן בקרן זווית לוקמה בב' רוחות זו כנגד זו דהוה מפולש וכרבנן כתבו התוספות
בדף ז"ל סד"ה משתי רוחות • דניחא ליה לאוקמי'ה בכל ענין מ"ב : ועוד אמר ר"י כלומר ועוד זו מתיר אע"ג דליכא פי
תקרה • ש"ס • ומכלל הא' ב"ש הך דלעיל דאיכא נמי פי תקרה • אלא דאמר ר"י להא' דלעיל דקסבר דרבנן יודו לו בההוא • ועיי'ן
מ"ש צ"ד צ"ד : מערבין כלומר משתפין • הר"ר יונתן • וכבר ראית כיוצא בזה פ"ז משנה ה' :

שני לחיו [כמו במפולש]
דנקורה אחד או בלחי אחד נאסר המבוי ע"כ • וכבר נסת' רש"י
הוא במשנה שבסדר הירושלמי : ר"י אומר אם יותרת כו'
כו' הר"ב כלומר כשם שאסורים וכו' בש"ס : וכתב הר"ד ונתן
ואע"פ שזכינו כה"י גונא מותר לשבת אחרת כגון שו"ר ערוב
(לר' יוסי עצמו פ"ז משנה ט') שאפילו לשבת אחרת מועיל בכל
שהוא • אע"ג דלכתחילה צעין שיעור • ע"כ :

אמרי'ן • כתב הר"ב ולא אמרי'ן הותרה כו' כלומר דלעיל בקטנה שנפרצה לגדולה אמרי'ן הותרה כו' ומסתמא
לאו בחצר שאין בה אלא אחד מיירי אלא בסתם חצר שיש בה דיוורין הרבה אלא שערבו ולזה נכתוב רש"י ז"ל כמ"ש
לעיל בשמו דהא גדולה מותרת כשערבה לעצמה ומאי קמ"ל פשיטא דאי בלא ערבה היאך תהא מותרת • אלא משום דבש"ס
מוקמי'ן למתני' דלעיל שנפרצה מע"ש וכדכתב הר"ב • ושם נפרצה בשבת אף הקטנה מותרת • להכי נקט שערבה • לומר
דמתניתין בערבה כל אחת לעצמה מיירי וטעמא דקטנה אסורה משום שנפרצה מע"ש אבל כשנפרצה בשבת אף הקטנה מותרת
הואיל וערבה • וקמ"ל דאין צריך שהא' של יחיד • וקאמר הר"ב דאפי"ה לא דמי הכא לדלעיל • ודבריו דברי הרמב"ם אן
כפירוש • והב"י שכתב בסיומן שע"ד ז"ל שאני התם שלא נסרץ אלא לחצר אחר שהוא רה"י כוונתו ואין ביניהם אלא שזה של יחיד
אחד הוא זה של יחיד אחר אבל כשנפרץ לרשות אחרת ממש דהיינו לרה"ר או לכרמלית לא אמרי'ן הואיל כו' • ע"כ • צריך לפרש
דבריו ג"כ דמ"ש של יחיד היינו אף אם ע"י ערוב נעשה כשל יחיד ותדע דאל"כ אדמחלק בסיפא ברשות הרבים וכרמלית לחלק
בחצר עצמה שיש בה דיוורין הרבה • ומתוך מה שכתבנו אהא למד טוב טעם למה שכתבתי לעיל בשם הטור בחצר שנפרצה
לר"ה דמיירי אפי' בשבת דהתם נמי לאו לענין ערוב הוה כמתני' דהכא : ד' וחכמים אוסרי'ן • הואיל ומפולש לא אמרי'ן
פי תקרה יורד וסותם (ול"ק מהכא אפירש"י בש"ס באכסדרא בצקעה דהכא מפולש לר"ה והתם בצקעה דכרמלית • תוספות
דסוכה דף י"ח) וא"ת במתניתין דלעיל דמוקמי'ן בקרן זווית לוקמה בב' רוחות זו כנגד זו דהוה מפולש וכרבנן כתבו התוספות
בדף ז"ל סד"ה משתי רוחות • דניחא ליה לאוקמי'ה בכל ענין מ"ב : ועוד אמר ר"י כלומר ועוד זו מתיר אע"ג דליכא פי
תקרה • ש"ס • ומכלל הא' ב"ש הך דלעיל דאיכא נמי פי תקרה • אלא דאמר ר"י להא' דלעיל דקסבר דרבנן יודו לו בההוא • ועיי'ן
מ"ש צ"ד צ"ד : מערבין כלומר משתפין • הר"ר יונתן • וכבר ראית כיוצא בזה פ"ז משנה ה' :

פרק י המוצא תפילין וכו' • הך פירקא במסכת שבת הוה ליה למתני גבי הוצאות אלא משום דקתני (במשנה ב') ר"ת
כו ואפילו חוץ לתחום • ועוד משום דקתני בס"פ רש"י א' מקום שהתירו כו' ומפרשים דקאי אס"פ כיצד
מערבין תוס' : המוצא תפילין • פי' הר"ב צדדה במקום שהיו משתמרי'ן ר"ל ויש לחוש שיתגזזו וכדכתב בדבור ביטנות ואסור
להניח במקום ציון וכן אוכיח מדברי רש"י בסוף המשנה ומ"ש רש"י בכאן מקום שאבדו לשון אבוד וכלייה הוא תדע דלא כתב
שיגזבו למשום גנבי לא התירו וכן כתבו בתוספות בסוף פ"ק דביצה • ולשון האור כי"ה צ"ל ציון במקום שאין משתמרי'ן הכי נמי
קאמר בציון דהיינו במקום כו' שיש לחוש לציון ואפי' דעד עכשו לא נכתבו • ושם תפילין פירשתי ברפ"ד דמנחות :

ככניסין זוג זוג • פי' הר"ב קסבר שבת זמן
תפילין X

אפילו הוא הכי מסתמך דש"ס דמחורתא כדשייך דההא
 פליגי טנא קמא ורבן במלאל וקומה דההא פסקה ר"ב וכל
 הפוסקים כת"ק דזוג זוג מכניסין וא"כ סבורא לן דשבת זמן
 תפילין ובמסנה"ג פ"ג דברכות מפרש הרב דשבת לאו זמן
 תפילין וכן הסכימה כל הפוסקים
 ומתנאי שתי הלכות פסקות
 דסתרונה דדי' ואפי' אם נתרן
 דברי הפוסקים ולאמר דהך
 מחורתא דקאמר בש"ס היינו
 לשנויי מאי דס"ד דפליגי בדרב
 שמואל בר רב יצחק דאמר מקום
 יש בראש שראוי להניח בשני
 תפילין וכו' דת"ק לית ליה דרב

שמואל בר ר"י ור"ג אית ליה ומשני דפ"ע אית להו ובשבת זמן
 תפילין פליגי וקאמר' תו ואב"א כו' ולדחות כל
 הני שנויי אמרינן מחורתא כו' אבל ת"ק דלפי האמת הא
 שנויא גופיה שנויא בעלמא היא ופלוגתיהו בדרב שמואל
 בר רב יצחק ולכ"ע שבת לאו זמן תפילין הוא הנה מלבד
 דכל זה דוחק ואין זה במשמע' גם בתו' דק"ג ע"ב ד"ה לא
 ס"ד' נראה מדבריהם דאין סברא לומר פן דתנא קמא לית
 ליה דרב שמואל ואפי' כי ניימא הכי אכתי קשיא לי הלכה
 פסקה אחרת והרא"ש סהביא בטור א"ח סי' ל"ד דפסק להא
 דרב שמואל שיוכל להניח ב' זוגות חד דרב' וחד דר"ת והא
 הכא פסקין כת"ק דלית ליה דרב שמואל וצ"ע ועוד נשאר
 ג"כ בתויה שהקפתי על הטור במסנה"ג פרקו' דשבת ועיין
 סוף פ"ק דביצה:

בישנות פירש הר"ב שניכר הקשר כו' ואע"ג דהשתא אין
 בו קשר רשאי ללבושו דאפי"ה הו' דרך מלבוש ח"כ
 דעונבו - תוספות:

אבל בחדשות פטור פירש הר"ב אין מהללין דאיסור
 נמי איכא והכי תניא בצרייתא דף ג"ז ר"י אובד' בחדשות וכו' בתוס'

ובסכנה מגסן והולך לו פירש הר"ב בסכנה של שני דפירש' אכילה חמני' קאי בין מעט בין צבתים מכסן בטליתו (והר"ר
 יונתן כתב דקס ותבן ונחא טפי דאין כאלן הרגש סלא יוטלו כל כך בציוון ומטתן שס והולך ולא [זיוס] משם שמה
 ורגישו בו ויתחייב למלכות אבל סכנה דלמטת עכו"ם קאי אמתידך דאי איכא סכנה להחשיך מפני הלמטת מוליכין וכו' ולא
 יניחם שם שלא יוללו בהם הלמטת' וינהי בהם מנהג ציון ע"כ דקדק רש"י לכתוב למטת עכו"ם משום דסוף פ"ק דביצה
 אמרינן דלמטת ישראל לא אתי לולולו בהו והרי לא התירו אלא משום חשש ציון כו' ש לעיל ומ"ש הר"ב דחסורי מחסרה והכי
 קתני ש"ס ומשום רבי שמעון דפליגי במסנה"ג דלקונו אינטידיך למחסרה ונראה לי דרבינו הקדוש הוסיף להחמיר לזמנתינו
 דהא חמני המסנה"ג לא רצו לגלות הא דפחות פחות מד' אמות כמ"ס בר"פ אחרין דמסכת שבת:

ב רבי שמעון אומר נותני לחברו וכו' ותנא קמא סבר פחות מד' אמות עדיף דאי אמרת נותני לחברו וחברו לחברו אוושה
 מלתא דשבת ש"ס פירש הר"ר והנהגתן יש חלול השם בעניי עמי הארץ השנועים שצורים דאיכא חלול
 שבת' ושעמא דרבי שמעון בש"ס כדכתב הר"ב והרמב"ם ושמתת מהך דפליגי ותנייה על הרמב"ם דמוכי שטרי
 אבי תרי' דפסק כרבי שמעון וכדכתב הר"ב וכתב גם כן שמואל להולך [פחות] פחות מד"א וכן בחיבורו פרק
 י"ט מהלכות שבת וכן קשה בטור ס"ס ש"א ואם נוכל לפרש דלדדין קאמרי נחא דזה שאמר מוליכו פחות [פחות]
 מארבע אמות באין עמו חברים וכך כתבו התוספות דמודה רבי שמעון כדל' גרע מוכי דריש פרק פהרא דשבת כיו
 שכתבתי שם וזה שאמר נותנו לחברו בש"ס חברים והשתא כולה כסוף כרבי שמעון ולפי פסק זה גבי כיום
 כמי נותנו לחברו כו' דהא הכי עדיפא ליה וכן כתבו התוספות וזה היה להרמב"ם ולגור לפרש בפרקו' מהלכות
 שבת וסימן רס"ו ואולי שמכח על מה שכתבו לדרבי שמעון במקומו ודן הכים העתיקו כמוכר במקומו בש"ס:

וכן

א' בראש ואלה בזרוע כדרך שלושן בחול והיינו וזג וחזר
 חמוד ומכניס זוג זוג עד שיכנס את כלן קסבר שבת זמן
 תפילין הוא אלא שחכמים גזרו עליהן בגזירה שמה תפסק ראויה
 ויביאם בידו ואם ילכס ותר מוזג איכא כל תוסף ואתי איסור
 כל תוסף ומשוי להו עליה
 כמשאוי ור"ג סבר שבת לאו זמן
 תפילין הוא והיינו שעמא דשרו
 ליה רבנן בהלכה משום דתכס ט
 הוא דילכך מכניסין שני זוגות שני
 זוגות דכ' זוגות היו תכשיט לפי
 ששנינו מקום יש בראש להניח בו
 שני תפילין וכל מה דהוי תכשיט
 שרי ומשום כל תוסף ליכא הכא

דאין כאן מוצת תפילין כלל אלא כשאר חלבוש דעלמא ואין
 הלכה כרבן גמליאל: בישנות שניכר הקשר דודתי תפילין
 הן ויש בהן קיומה ואיסור להניחן במקום ציון אבל בחדשות
 אין מהללין שבת עליהן להכניסן דלמא קמייע בעלמא נוסף
 ואין קדושה אלא בעשוין כהלכתן לשמן: צבתים קשורים
 כל זוג זוג לעמנו: כרוכים הרבה ביחד: מחשיך עליהן
 יושב ומשמרם שם עד שתחשך ומשחשבה מכניסין כלם ביחד
 וכגון שהם מרובים: שאם יביאם זוג זוג לא תכלה הבאתן
 קודם הלילה שאם הם בענין שתכלה הבאתן לבית קודם
 הלילה מכניסין זוג זוג כדאמרן: ובסכנה שגורו שמה שלא
 להניח תפילין ומתניתין חסורי מחסרה והכי קתני במה דבריי
 אמוריים בסכנה של שמה אבל אם מתירא לשהות שם מפני
 הלמטת מוליכין פחות פחות מד' אמות: ב רש"א נותני
 לחברו ואינו מוליכין [פחות] מד"א כשמתירא מפני לסטים
 בגזירה שמה יעבירם מתמלת ד' לסוף ד' והלכה כר' שמעון:

וכן

וכן

וכן

וכן

וכן

וכן בני . שילדנו אמנו בשדה בשבת נתנו לחברו והא עדיפא
מלטלטלו פחות פחות מד' אמות : אפילו חוץ לתחום . בחבית
של הפקר מיירי דלויש לה בעלים הא קו"ל הבהמה והכלים
כרגלי הבעלים וסבר ר"י נכסי הפקר לא קנו שביתה : אמרו
לו . ריבין הוא דאמר ליה

דשמעינן ליה דאמר נכסי הפקר
קונין שביתה במקומן : לא תהליך
ז יותר מרגלי בעליה . כלומר
אם היו לה בעלים ולא ערבו לא
היתה בהלכת אלא אלפים אמה
השתא נמי לא תליך אלא אלפים
אמה ממקום שביתה וסלכה כר'
יהודה : ג הקורא בספר .
כל ספרים שלהם היו גללים
למ'ת הללו : האסקופה כעין
אשכנז שלפי פתח הבית
וכרמלית היא : גוללו אצלו .
הואיל וראשו אחד בידו : לעשרה
טפחים . התחתונים הסמוכים
לקרקע של רשה"ד דאם אין אגדו
בידו היו אסור דאורייתא וגורנין
אגדו בידו אטו שאין אגדו בידו
ובגמרא פריך וקא לא נח .
כלומר תק על פי שהגיע לעשרה
טפחים התחתונים אין כאן
איסורא דאורייתא אפילו לא היה
אגדו בידו . שהרי לא נח ברה"ח

ומשי כגון שהיה שש כותל משופע . ונה הספר על צליעת
הכותל של עשרה טפחים התחתונים דהוו כאילו נח ברה"ח
ואם לא היה אגדו בידו היו חייבי דאורייתא . אם היה מציאו
אצלו ומתניתין מסורי מחסרא . והכי קתני הגיע לעשרה
טפחים מן הארץ הופכו על הכתב כמה דברים אמורים בכותל
משופע דנה אכל בכותל שאינו משופע גוללו אצלו . דברי רבי
יהודה שרבי יהודה חומר אפי' אינו מסולק מן הארץ אלא מלא
החוט גוללו אצלו דבעינן הנחה ע"ג משהו : הופכו על הכתב
האותיות כלפי הכותל שלא יהא מוטל כל כך בציון ומיחוהו
עד שתחשך : דבר משום שבות . כגון זה שאגדו בידו וליכא כי
אם שבות דרבינן אם בא לגוללו אצלו שאין חייב מן התורה אלא
א"כ יצא הספר כגון מידו ונח ברה"ח ובא לעקרו מרה"ח
ולחמו ברה"ח ואין הלקח ברה"ש : ד' זין איבן או עץ הבולט
מנהכותל על אויר רה"ח נבזה עשרה טפחים מקרקע של רשות
הרבים . נוח ין עליו . בני עליה ונוטלים ממנו שאויר רשות
הרבים אינה היבכת : לא עד עשרה ודוקא כלים הנשברים כגון
קוסות וגלומות . הוא דנותנים עליו אכל כלים שאינם נשברים
לא . דלמא נכלי ברה"ח ואתו לאתויעהו : עומד אדם ברה"ח
בבית או על הגג ונוטל חפץ כאן ומניח כאן ברה"ח ואע"פ שאין
ראשו ורופו עומד ברה"ח במקום החפץ ולא גורנין שמה יביאנו
אצלו :
ובלבד

וכן בני . דליכא נמי דבר מצוה דלריך הוא להרחיבו לסבוכו
ביום הולדו וליבא דת"ק שרי בהולכת פחות [פחות]
מד' אמות . הר"ר ונתן . אפילו מאה . דאף עלגב
דקשיא ליה ידא כלומר מה שמטלעלין אותו מיד ליד . אפילו
הכי הא עדיפא משויליכנה פחות

וכן בני . נתנו לחבירו וחברו לחברו
ואפילו מאה . ר' יהודה אומר "נותן אדם
חבית לחברו וחברו לחברו אפילו חוץ
לתחום . אמרו לו לא תהליך זו יותר
מרגלי בעליה : ג . היה קורא בספר על
האסקופה ונתגלגל הספר מידו . גוללו
אצלו . היה קורא בראשהגג ונתגלגל
הספר מידו עד שלא הגיע לעשרה טפחים
גוללו אצלו . משהגיע לי' טפחים הופכו
על הכתב . ר' יהודה אומר אפילו אין
מסולק מן הארץ אלא מלא מחט (ירי מלא
החוט) גוללו אצלו . רש"א אפילו בארץ
עצמו גוללו אצלו שאין לך דבר משום
שבות עומד בפני כתבי הקודש : ד' זין
שלפני חלון . נותנין עליו ונוטלין ממנו
בשבת . עומד אדם ברה"ח ונוטל
בר"ה ר"י בר"ה ומטלטל ברשות היחיד .
ובלבד

פחות מד' אגזירה וכו' ש"ס :
אפילו חוץ לתחום . פי' הר"ר
בבית של הפקר .
ש"ס . ופירושו דחוץ לתחום
דחבית אכל לא מחוץ לתחום של
הזוכה בו כדתנן משנה ה' פרק
בבבא דביצה דכרגלי המלא
ח"נ שלא נתכוון שום אחד שיזכה
לא לו ולא לאחרים אלא כל אחד
למה שזתה . ונ"י הר"ר ח"צ הא
קו"ל הבהמה וכו' במשנה ג' פ'ר
הגזכר ופסק הר"ר ח"צ כר"י ופ' פירוש
הרמב"ם וכלאורה היינו לאפוקי
מודא"ל . אכל בנאי דפליג אר"ש
ומסיר אפילו לדבר הרשות לית
הלכתא כר"י אלא כר"ש וכתנא
קמא דלא התיירו אלא לדבר מצוה
ואין זה כנגד הכלל דר"י ור"ש
הלכה כר"י דהכא תנא קמא
שבירא ליה בזה כר"ש וגמלא דר'
יהודה עס סתם משנה הוא חולקי
וההוכחה שכן הוא . דאי אמרינן

דפסק כרבי יהודה דשרי אף לדבר הרשות אם כן הלכה כר"ש
דקאמרי . למאי מצעי להו כלל . אלא שראיתי להרמב"ם
בפי"ג מה"ש דפסק כרבי יהודה אפילו לדבר הרשות וכן כתב
בעור ס"ס ש"א . וז"ע למאי כתב כלל הלכה כר"ש . אפסק
משום בני דאע"ג דקשא ליה ידא מותר באושא ולא בהלכה
דבהא לא איירי רבי יהודה ומיהו הר"ר ח"צ אפסק סגור כהרמב"ן
שהביא ב"ד ומגיד דס"ל דלא פסקינן הלכתא כר"י . אלא לגבי
דא"ל וכמו שכתבתי : א"ל פירש הר"ר ח"צ ריבין הוא דשמעינן
ליה : לעיל בפ"ד משנה ה' :
ג גוללו . פירש הר"ר ח"צ הואיל וראשו אחד בידו .
דאף ע"ג דמרשות הרבים לכתרמלית לאו איסור
דאורייתא איכא . מיהא הכא בנח ברשות הרבים מיירי ואיכא
משום שבות . ורש"א ר"י היא :
משוהגיע ל' וכו' . מ"ש הר"ר ח"צ ובגמרא פריך והא לא נח .
כלו' וקיימא לן רפי"א דשבת דקלוטה לאו כמי
שהונחה דמאי . ומ"ש דנח על הכותל הו' כאלו נח [בר"ה]
הכי תנן לה במשנה ג' פרק הגזכר :
ד נותנין עליו . פירש הר"ר ח"צ בני עליה והוא מלשון רש"י
ז"ל ותמיהני מי שייך עלייה לכאן שאין חלוץ סמוך
לקרקע עלייה ואף אם היה כן מי שכיח בית שאינו נבזה רק י'
טפחים ומי דסקו לפרש כן . והרמב"ם לא הזכיר בני עלייה
ולשון הטור סי' שכ"ג ומלון הבית פתוח לו . ומ"ש הר"ר ח"צ ודוקא
כלים הנשברים כו' עיין מה שכתבתי בס"ד בסוף משנה ו' פ"ג דב"ב :
ובלבד

פ"ה ח"י ס"כ
פ"ה ח"י ס"כ
פ"ה ח"י ס"כ
פ"ה ח"י ס"כ
פ"ה ח"י ס"כ
פ"ה ח"י ס"כ
פ"ה ח"י ס"כ

פ"ה ח"י ס"כ
פ"ה ח"י ס"כ
פ"ה ח"י ס"כ
פ"ה ח"י ס"כ
פ"ה ח"י ס"כ
פ"ה ח"י ס"כ
פ"ה ח"י ס"כ

ובלבד שלא יוציא כו' . אטומד אדם ברשות היחיד ומטלטל בר"ה קאי ועיין משנה ו' . והרבה דקדוקים יש לי בצבא זו בספר מעדני מלך פרק עושין פסין סי' ב' ואין להאריך בכאן . ה לא יעמוד כו' וישתין כו' .

ובלבד שלא יוציאנו מד' אמותיו . שהיה מונח בו : ה וישתין בר"ה . דמפיק מרה"ו לרה"ו ואם השתין חייב חטאת ואף ע"ג דכשיעין עקורה מע"ג מקום שיש בו ד' על ד' השתן וכ' הרוק הוא כזונאים צמקום שיש בו ד' על ד' . שנתלש רוקו .

א שם ש"ג
ב שם ש"ג
ג ע"ג ד' - שנת
ד ע"ג ד' - שנת
ה ע"ג ד' - שנת
ו ע"ג ד' - שנת
ז ע"ג ד' - שנת
ח ע"ג ד' - שנת
ט ע"ג ד' - שנת
י ע"ג ד' - שנת
יא ע"ג ד' - שנת
יב ע"ג ד' - שנת
יג ע"ג ד' - שנת
יד ע"ג ד' - שנת
יז ע"ג ד' - שנת
יח ע"ג ד' - שנת
יט ע"ג ד' - שנת
כ ע"ג ד' - שנת

פ' הר"ב ד' שנתן ורוק כו' כמנמיין צמקום ד' על ד' כש"ס דמחשבתו שהוא צריך לכך משווא ליה מקום ועיין רפ"ק דשבת לענין דו' : משנתלש רוקו . (והר"ב הכתיב שנתלש חולי גירסמו היתה כמו שהיא צמנה ששם ירושלמי מו' שנתלש וכן נראה שהיתה גירסת הרמב"ם שכתב בפירושו כי מו' שנתלש וכו') ומה שפירש הר"ב והוא שנתעגל ונתהפך בפיו וכ"ס הרמב"ם וכגירסת מתניתין דכלים פ"ח משנה ו' רבי יהודה אומר אם היפך וכו' וכדליתא בש"ס ופירשו למשנתו כדבריו דהתם אף על גב דהכא לא חילק כמו התם ובש"ס מוקף דקשיין אהדדי . סברי להו דשיטתו דהת' עיקרית . ומדכח הוא דחזר בו . ופירשו לפי האמת ולא לפי משניות המס' אבל רש"י סי' כמשמע' וכתב משנתעגל ונאסף לזאת ועיין עוד מזה במסכת כלים בש"ד :

ובלבד שלא יוציא הוין מד' אמות : ה' לא יעמוד אדם ברשות היחיד . ברשות הרבים . ברשות הרבים . וישתין ברשות היחיד . וכן לא ירוק . רבי יהודה אומר . אף משנתלש רוקו בפיו לא יהא ארבע אמות עד שירוק : ו' לא יעמוד אדם ברשות היחיד . וישתה ברשות הרבים . ברשות הרבים . וישתה ברשות היחיד : אלא אם כן הכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה . וכן בגת . קולט אדם מן המזחילה למטה מעשרה טפחים . ומן הצניור מכל מקום שותה : ז' בור ברשות הרבים . ותוליייתו גבוהה עשרה טפחים . חלון שעל גביו במלאין

והוא שנתעגל ונתהפך בפיו ואין הלכה כר"י . ו' וישתה בר"ה . וה"מ בכלים שהם צריכין לו דגורין לזו"א אתי לאת יינהו אבל בכלים שאין צריכין לו זומת ואפי' לא הכניס ראשו ורובו בר"ה : וכן בגת . לעינין מעשר שאם הכניס ראשו ורובו בגת שותה בלא מעשר דהוי שתיית עראי וחזן לגת אינו ראוי לשתות בלא מעשר דהוי שתיית קבע : קולט . תופס כלו מקבל מן המים המזחילי ושותה : המזחילה כמין צנין מדרון עשוי כמוך לכותל שזוחלין בו המים . ולהכי נקרא מזחילת שכל דבר המהלך ורוחש ע"ג הכותל או ע"ג קרקע נקרא זוחל כד"א (רברים ד"ב) זוחלי עפר : למטה מו"ט גרסוין

וה"ק עומד אדם בר"ה וקולט בכלי למטה מו"ט מן המים היורדין מן המזחילה וקולט דוקא כדמפרש בש"ס אבל לא יררף ויחבר פיו או הכלי למזחילה שהיא בפחות משלשה סמוך לגב ואע"פ שהיא למטה מעשרה מ"ט הואיל ומוטלת לאורך הכותל וצורך שלשה לגב הו"א כגון כו' והו"א כגון כו' לרה"ר : ומן הצניור מ"מ' כלומר בין קולט בין מנרף ששם דגנור לעולם בולט הוא ויוצא לרה"ר ובש"ס מוקי לה כשאין צניור ד' על ד' שאינו חולק רשות לעצמו : ז' וחוליייתו חלון שעל גבה מזחילין ממנה . כיון דחוליתו שהיא השפה אשר סביבותיה גבוהה י"ט וק"ל דאין רשות הרבים למעלה מו"ט לא מקום פטור לפיכך ממלאין ממנו שעל גבה בשבת דהו' מוציאין מרה"ו לרה"ו דרך מקום פטור ואפי' הכור יושלגת מן הכותל של חלון ארבע טפחים ממלאין ממנה שאין כאן רה"ר מפסקת מן הכור לחלון בשעה שמלאין מים אלא מקום פטור בלבד : וכן

מן המים היורדים מן המזחילה שהיא למטה מו"ט . וכתב רש"י דה"ל א"ס המזחילה למעלה מעשרה דשרי לקלוט כל שאינו מנרף ומחבר הכלי והא דתני במתנין למטה משום שריותא דגנור במנרף כמ"ש לקמן בסמוך . ומ"ש הר"ב אבל לא יררף כו' למזחילה שהיא בפחות מג' כו' כלומר דבהכי עסקין דסתם מזחילה היא בפחות מג' . ומ"ש הר"ב ואע"פ שהיא למטה מעשרה . כלומר דאלו למעלה מו"ט לא משכחת שום ג' היתר צנורף כמ"ש לקמן בסמוך : ומין הצניור מ"מ' שותה ככתב הר"ב כלומר בין קולט בין מנרף משום דגנור לעולם בולט הוא כו' . כלומר ג' טפחים דלא הו' כלבוד לגג . ומשום דסתם צנור כן הוא הילכך נקט תנא דמתנין הך שריותא בלגנור אבל ה"ה למזחילה הבולטת ג' טפחים דיניא הכי . ומ"ש דכשאין בה ד' על ד' טו' דאע"ג דמתנין בלמטה מו"ט ולבוד גמ' ליכא כדאמרן אפי' ד' על ד' למטה מו' כרמלית הו' (כדפי' ברפ"א דשבת) ומפיק מכרמלית לרה"ר כן סירש"י . ומש"ה גמ' לא שרינן צנורף אע"ג דאין בה ד' על ד' ולא לבד אלא בלמטה מו' משום דאי למעלה מו' אע"ג דאין בה ד' על ד' ולא לבד אסור לצרף גיורה משום די' בה ד' על ד' דהו' רה"ו כשהוא למעלה מו' כו' דמכרסיה ד' שם אבל למטה מעשרה ליכא למוגור דאי גמ' הו' ד' על ד' אכתי

כרמל

ר"ע

ט א"כ עשו מחיצה גבוה עשרה טפחים רש"י פירש דאסיפא קאי וכו' ר' יונתן פירש דבין אסיפא בין ארישא קאי. שאם יעשה מחיצה סתם לפתח וזכרון מר"ה לרה"י קא מטלטל: דברי רבי מאיר. וספס משנה ד' דעומד כו' ומטלטל דלא כר"מ

א"כ חיי' פ"ט
ה"ל ט"ו ט"ז פ"ח
פ"ד ט"ז פ"ח
ב"ק פ"ח ט"ז
ה"ל ט"ז פ"ח
פ"ד ט"ז פ"ח
פ"ד ט"ז פ"ח
פ"ד ט"ז פ"ח

ט לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים. ויפתח ברשות היחיד. אלא אם כן עשה מחיצה גבוה י טפחים. דברי רבי מאיר. אמרו לו מעשה בשוק של פטמין שהיה בדורשלים. שדמו גועלין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח. רבי יוסי אומר שוק של צמרים היה: י נגד שיש בראשו גלוסטרא ר' אליעזר אומר ור' יוסי מתיר. א"ר אליעזר מעשה בכנסת שבטבריא שהיו נוהגין בו היתר עד שבא רבן גמליאל והוקינם ואסרו להן. רבי יוסי אומר איסור נהגו בה. בא רבן גמליאל והוקינם והתירו להן: י נגד הנגדר גועלים בו במקדש. אבל לא במדינה. והמונח כאן זכאן אסור. ר' יהודה אומר. המונח מותר במקדש. והנגדר במדינה: יב מחזירין

שפירש דמערבין כולה אלא שלא עירבו. היינו לפי פירוש בפ"ה דמפרש עיר של רבים דרבים בוקעים בה. ואם דלתותיה נעולות מערבין כולה. ודוחק לומר שאם היתה ירושלים כולה לערב כולה שלא עירבו כולה. ולהרמב"ם ניחא דאינו יכולה להתערב כולה. ובסוף פ"ה דפסחים נמי משמע הכי. דתנן יתה כח הראשונה ושניה לה בהר הבית לפי שלא היו יכולין להוליך פסחיהם בשבת כדפירש רש"י בעלמא. ואמאי לא עירבו מערב שבת כדי שיוכלו להוליך. אלא ודאי שא"ל לערב כולה. ומפני כן אפשר שלא עירבו כלל. כדי שלא יבואו להוליך אפילו במקום שאינו מעורב וע"ש רפ"ז. ומעשה מפירוש הרמב"ם עלמא מיטב מה שהקשה כ"מ פ"ד זכ"ו ס"י שתי"ה. אמאי קרי לירושלים כרמלית: רבי יוסי אומר. ולא פליג ר"י וא"ל אלא שניהם חולקים עם רבי מאיר. הר"ר יונתן: יוסי מתיר. כיון שיש לו תורת כלי עליו ואע"פ שמלאכתו לאסור. לצורך גופו שרי לטלטל. כדפירש הר"ר משנה ד' רבי יוסי לעיל כלומר והכא רבי יהודה דנמי הלכ' כמותו. לא התיר אלא הנגדר. ולא ניחא ליה לפרש דלעיל נמי לא התיר רבי יוסי אלא הנגדר ור' אדלג' בעי קשור ותלוי כדפי' הר"ר ס"ז ס"ז דס"ל דהואיל ור' יוסי משום דיש עליו תורת כלי מתיר לא חיכשת לן אפי' אם אינו קשור כלל. וזו היא סברת הרמב"ם גס הטור סי' ט"ג לנוסח שכתב הב"י: והנגדר אף במדינה. פי' הר"ר הואיל וקשור אע"פ שאינו תלוי והלכה כר"י. ולא קשיא הלכתא אהלכתא בעמשה' פי"ז דשבת פסק כחכמים דפקק החלון אפי' אינו קשור ותלוי פוקקים בו. דנגד שאני שהוא בריח שתוחבין בו כדפי' הר"ר משנה י' דומה טפי לזבין והילכך בעי קשירה מיהת. כ"כ הטור. והעגיד בפ"ז מה"ש מדקדק מל' הרמב"ם. דמתקדפק החלון שהוא מחוקק ומזמן לכך מאתמול ויש לו תורת כלי עליו:

ט לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויטול מפתח המונח ברה"ר ויפתח בו פתח החנות המונח ברה"ר. ואף על פי שאין ממקום המפתח עד הפתח ארבע אמות. גזירה שמה' ימים המפתח אללו: א"כ עשו לו מחיצה. ויעמוד בחוכה ויפתחו ויעלו:

אמרו לו והלא מעשה בשוק של פטמין. שמעו רבנן לר' מאיר דכי היכי דאמר לא יעמוד ברה"ר ויפתח ברה"ר וכו' ה"ל קאמר לא יעמיד אדם בכרמלית ויפתח ברה"ר. ברה"י ויפתח בכרמלית ומשום הכי קא מוקבי ליה משוק של פטמין שהיה בירושלים דכרמלית היא כיון שלפתותיה געולות בלילה לא מקריא רה"ר והחלון שמניחין בו המפתח היה רה"י והיו עומדין בכרמלית ופותחין ברה"י: פטמין טפחים שמפטמין בהמות לשחוט ואין הלכה כר"מ לא ברה"ר ולא בכרמלית: של צמרים מוכרי צמר: י נגד רעין בריח שתוחבים ככתלים או באסקופה לנעול בו הדלת: גלוסטרא שראשו עבה ועגול כמין רומן ועשוי כבוכה שראוי לדק בו פלפלון. ואע"ג דתורת כלי עליו אסור ר' אליעזר א"כ קשור ותלוי בדלת ור' יוסי מתיר והלכה כר"י: יא נגד הנגדר. בריח הקשור בדלת אבל אינו תלוי בו שהחבל הקשור בו ארוך והבדית נגדר על גבי קרקע ונגדר שאין בראשו גלוסטרא עסקינן. דביש בראשו גלוסטרא הא שני' ליה רבי יוסי לעיל אע"פ שאינו קשור והלכה כמותו: נועלים בו במקדש. דשבות בעלמא הוא ואינו כונה ממש הואיל וקשור הוא אלא מפני שנגדר מחוי כבונה ואין שבות במקדש: והמונח שאינו קשור כלל הוא בנין ממש. ור' יהודה סבר לא היו בנין ממש אלא מחוי כבנין. ובמקדש לא גזרו משום שבות. והנגדר אף במדינה מותר הואיל וקשור אע"פ שאינו תלוי. והלכה כר' יודא:

יב מחזירין

יב
כוח
יפה
סלו
בנין
ובמה
ואין
רש"י
בשבת
מכה
חולל
מחוי
דאי
ממנו
לא
ברט
מבע
ולא
לורך
ע"ג
גתה
מקום
בשבת
היום
שאינו
קיימא
יב
דף
אבל
ואם
קיש
של קיש
תנא
בתרא
באמא
בסוף
מסכת
כפ"ג
ודאי

לה צרייתה תשיעין למ"ש בסוף מוסכת שבת דלכ"ע לא
הותרה קשירה שאינה של קיימא שלא לדבר מנוה :
חותבין יבלת במקדש ברפ"ו דפסחים מפרש הר"ב
דדוקא ביבשה דמפרך פירכה ופירש נמי

דכלי חסור מוסם שאפשר
לעשות מערב שבת :
יבלת כתב הר"ב שאמר או
יבלת ואע"פ שלפי
לשון המקרא מלת יבלת עס
תואר הוא לבהמה שבה המוס
כמו שהתחיל עורת או שבור ולא
אמר עורו או שבר שיהיה עס
דבר מ"מ כלשון המשנה או
אפשר לומר כן דהיאך יאמר
שיחתוך הבהמה המתוארת

א תי
מ"י פ"ט ה"ה
בבב הל"ג
ש"ס פ"ח ט"ו
ס"ס פ"ג
ב ק"ב ה"ה
פ"ח פ"ה
התע"ה
זכ"ה ט"ו
גמ"ה ע"ה
ה"ה פ"ה
ט"ו פ"ה
ס"ה ט"ו
ס"ה ט"ו
ה"ה פ"ה
פ"ה ט"ו
פ"ה ט"ו

"חותבין יבלת במקדש אבל לא במדינה
ואם בכלי כאן וכאן אסור : יד"ב בהן
שלקח באצבעו כורך עליו גמי במקדש
אבל לא במדינה אם להוציא דם כאן
וכאן אסור : נוזקין מלח ע"ג כבש בשביל
שרא יחליקו וממלאים נבור הגולה
ומבור הגדול בגלגל בשבת ומבאר
חקר ביום טוב : טו' שרץ

ונקראת יבלת ולא פירש מה יחתוך אלא שכלשון המשנה יבלת
עס דבר לאותו מוס והוא נקרא כלשון אשכנז וואר"ן וקאמר
שיחתכה כ"פ רש"י ולא ישתנה משקלו כי נמצא עס
דבר על זה הנושקל כמו אדרת למרת יבשת ואל תחמה כי
לשון כתיב לחוד ולשון מקרא לחוד ועיין מה שכתבתי
בריש מוסכת תרומות ופ"ק דפסחים משנה ב' :

יד בורך עליו גמין וא"ת והא הוא חגיגה ולעיל מפרש
דלא תהא חגיגה מוקים בגמרא דהכא בשאל
דעבודת כהן בימין כדתנן בריש פרק שני דזבחים וא"כ
בימין שלא במקום עבודה ופירש רש"י כגון אל ג' האצבע :
ואם להוציא דם וכו' לשון הר"ב אסור דהוה ליה חובל
כו' וקשה דתיפוק לי שאין זה אורף עבודה וכו'
רש"י אסור שאין זה אורף עבודה ועוד דהוה ליה חובל וכו'
ע"כ והא דלא שרינן הכא אב מלאכה כמו גבי קשירת יומא
לפירש"י דלעיל מוסם דלפי"כ כי קיימא דלורף עבודה הוא כדי
שלא יא' הדם ממנו בשעת עבודה ולא אורח ארעא כו' ולכך
ירצה להוציא קודם לכן מ"מ הואיל ואין זה אלא מוסם דלאו
אורח ארעא כו' לא הוי אורף עבודה כולי האי ולא הקירו אב
מלאכה וכל שכן שמתעב גם כן הא דמשנה י"ב מה שכתבתי

יד כורך עליה גמי ואע"פ
שהגמי מרפא את המכה הואיל
והסתא מיהא אורף עבודה הוא
דלאו אורח ארעא שתא מכתו
כראית עס עבודה ומכסה אותו
בגמי : אבל לא במדינה
דרפואה בשבת שבות היא
ואסור : ואם להוציא דם
שמהדקה בגמי כדי להוציא
דמה : כאן וכאן אסור דהוה
ליה חובל ואב מלאכה לא

אשתי במקדש : בזוקים מלח כותמים ומפורים מלח על
גבי הכבש שעולים בו למוזבא מפני שחלק הוא ופעמים מופלים
ממנו שמחליקים רגליהם בו : בזוקים לשון כתיבה : אבל
לא במדינה מפני שהוא מתקן ממלאים מים מבור הגולה
ומבור הגדול כך שזן ושניהם היו בלשכת העורה : בגלגל
העשוי להטות בו הדלי על ידי חבלים ומשני צורות הללו
בלבד התירו למלאה מים בגלגל בשבת אבל בשאר צורות
אסור גזירה שמה ימלא לנגתו ולחורבתו מקור שממלאין בלא
עורה אחי להשקות בו נגתו וחורבתו בשבת ובמקום דליכא
למגור שמה יסקה מים לנגתו ולחורבתו מותר למלאה בגלגל
ולא חיישינן מפני שממשיע קול שלא אסרו אלא לקול של סיד
בלבד והכי נמי שרי למטרף אצבא ומיקם על תרעא בשבת
ואין צדק כלום : ומבור הקר : על שם שהיה באר מים חיים
קורא לו בור הקר לשון מקור ובור זה היה צריך לבני הגולה
צרגל והתירו להם נביאים שביניהם חגי זכריה ומלאכי
למלאה ממנו בגלגל ברבל וכשאר ביהרות שממלאים ממנו
בי"ט בגלגל אף במדינה מה שאין כן בשאר ביהרות הנזכרים :
טו כהן

שם בשם רש"י : ב זקים פירש הר"ב לשון כתיבה ומסיים רש"י כדאמר בר"פ דיומא מומאי דהאי ויפקדו בבוק (שמיאל א'
מידי דמיזוק הוא ועוד כמראה הבוק) (יחוקאל א') מפרש בחגיגה כאור ר"י לא בין החרסים שזורפים בהם זהב והם נקובים
וסדוקים ולהב היואל בנקב יש בו כמראה ירקרק או אדמדם : על גבי כבש והא דתנן ברפ"ב דזבחים שלא יעמוד צרגליו
ע"ג כלי כו' מוסם חגיגה מפרש בגמרא דהכא דלא הוי להך בזיקה כי אם בהולכת עזים למערכה דלא הוי עבודה ומ"ש הר"ב
אבל לא במדינה מפני שהוא מתקן לשון הר"ר יואנתן כמתקן חזירו כדי להלוד בו והרי הוא כבוה :
מבור הגולה ומבור הגדול פירש הר"ב כך שזן ושניהם היו בלשכת העורה : בכוף מדות תנן לשבת הגולה שבו בור וע"ש
צפירוש הר"ב ומ"ש שם בס"ד : וכתב הר"ר יוגתן דבור הגדול לא מוציאו לו עקר בעורה מן מוקום זה : ואפשר שבו
היו משקעין את מי הכיור כדתנן ביומא (משנה י' פרק ג') ולפי שלא יאכן לשקטו אלא צבור ארוך מאד אפשר לומר שבו בור
הגדול היו משקעין ועיין שם ביומא : בגלגל כתב הר"ב אבל בשאר בורות אסור גזירה שמה ימלא לנגתו או לחורבתו
פירוש וחייב מוסם זורע שזמו שהזורע כוונתו להצמיח הפרי כן כוונת המשקה צמחים ואילנות כדפסק הרמב"ם בפרק ח'
מהלכות שבת ומ"ש הר"ב ובמקום דליכא למגור להרמב"ם אפילו צחצר כל שאין סס גינה ולר"ת דוקא בגלגל קטן כאומן
שצבתים : עור א"ח סימן ט"ה : ומבאר הקר כתב הר"ב על שם שהיה באר מים חיים קורא לו בור הקר : הכי מפרש
בגמרא וכולהו צורות הנזכרים מים חיים נמי נקראים כך ולא זהו המרו מוסם שהיה קר אלא התרו מפני האורך היה
כדמפרש ואילן :

טו שרץ

מן כהן מוציאו בהמינוי בשבת ולא חיישי' למלטול דאין שבות במקדש : בהמינוי באבנטו ואע"ג דמטמא ליה לאבנטו שהוא קדוש הכי עדיף שלא להטהות את הטומאה בעורה לחזר אחר הצבת של עץ ובידיו לא נגע ביה דלא נטמיו כהן

מן שרץ שנמצא במקדש : כהן מוציאו בהמינוי שלא לשהות את הטומאה : דברי רבי יוחנן בן ברוקא : רבי יהודה אומר בצבת של עץ שלא לרבות את הטומאה : מהיכן מוציאין אותו : מן ההיכל : ומן האולם : ומבין האולם ולמזבח : דברי רבי שמעון בן גנם : רבי עקיבא אומר מקום שחייבין על זדונו ברת : ועל שגגתו חטאת : משם מוציאין אותו ושאר כל המקומות כופין עליו פסכתו : רבי שמעון אומר מקו' שהתירו לך חכמים : משלך נרתולך : שלא התירו לך אלא משום שבות :

גופיה הילכך בהמינוי אוחזו דלא נגע ושרץ אינו מטמא במטה והאבנט ש'טמא בשרץ אינו מטמא את כהן כשהוא דקוה ליה אבנט ראשון לטומאה ואין אדם וכלים וקבלין טומאה אלא מאב הטומאה : צבת של עץ : שהיא פשוטי כלי עץ ואין מקבלים טומאה : שלא לרבות את הטומאה : למטא אבנט הטמא זנוח לו להטהות שם ולחזר אחר הצבת ולהכה כר"י : מהיכן מוציאין אותו בשבת : מן ההיכל ומן האולם : אבל בעזרה אם נמצא שם מכהה אותו בפסכתו זמניחו עד שתחשך :

טו שרץ שנמצא במקדש : כלומר שמלאוהו מת : הר"ר יוחנן : בהמינוי פירש הר"ב באבנטו תרגום אבנט המיינא : הרמב"ם : ומבין האולם ולמזבח : דמסע ולהלן קדושה יתירה משל עזרה כדתנן לה בסוף פ"ק דכלים : ובמסנה ה' פ"ה דתמיד

א קדו' כב ת"י פ"ג ס"ג נ"א פ"ב מקדש הל"ב ד תמיד לה

פירש הר"ב דעל שבות כזה גזרו ואפילו במקדש : ועיין לעיל משנה י"ב : ושאר כל המקומות : סתמא דמתניתין למיר כדאית ליה ולמר כדאית ליה רש"י וכן פירש הר"ב בדברי בן ננס : פסכתו פי' הר"ב סיר וכו' ועיין במסנה ה' פ"ה דתמיד : ר"ש אומר : כתב הר"ב ר"ש פליג את"ק דלעיל דאמר קושרין ימנא כו' והא דנטר עד הכא משום דבעי לאסוקי מיילי דמקדש אבל לא במדינה : תוספות : ומ"ש הר"ב אבל לא קושרין בקשר שאפשר לבא בו לידי חיובא דאורייתא : כפירושו דלעיל שם

נשלמה מסכת עירובין מסכת

דלת"ק עצמו לא התירו אלא שאינו של קיימא : וכדתנן לקמן בסמוך שלה התירו במקדש כו' לא חיובא דאורייתא : ורש"י מפרש כאן דאיתא לידי חיוב חטאת במדינה : כפירושו דלעיל דאפילו אב מלאכה הותרה במקדש במכשירין דא"ל לעשותן מערב שבת : ומ"ש הר"ב ואל"ר"ש לת"ק אל סתמה וכו' ובדי תחומין איני מיקל טפי : זה לשון הר"ר יוחנן דתחומין איכא מ"ד דאית בה דררא דאיסור דאורייתא : דכתיב (שמות י"ו) אל יבא איש ממקומו : וכתיב ישעיה נ"ט) אם תשיב משבת רגלך : וכן שאנו מחמירין דאפי' שבות הקל אין מחמירין במדינה : ר"ש מחמיר יותר מהם שאפילו במקדש אינו מתיר שבות שאפשר לבא בו לידי חיוב חטאות ע"כ : ומ"ש הר"ב דאפילו יבא חוץ לתחום : כפירוש הרמב"ם הוא : ולעיל בסוף פ"ד לא פירש כן : אלא דמתיר דוקא במחשך דאנום הוא : והן דברי הר"ר יוחנן שלשם :

כל מקום שחייבין על זדונו כרת : אם ינכס לו בטומאה דהיינו כל העזרה משם מוציאין אותו ושאר כל המקומות כופין עליו פסכתו סיר של נחשת תרגום של פירותיו פסכתו וותיה לכמותו עד שתחשך והלכה ע"ע : ר"ש אומר מקום שהתירו לך חכמים וכו' : ר"ש פליג את"ק דלעיל דאמר קושרים ימנא במקדש וסבר דאין קושרים ימנא כגור שנפסק אלא בעניבה שהיא אסורה משום שבות בלבד וא"ל שבה בה לידי חיובא דאורייתא אבל לא קושרין בקשר שאפשר לבא בו לידי חיובא דאורייתא ואמר ליה ר"ש לת"ק אל תתמה עלי שאני מחמיר כאן : ובדי תחומין איני מיקל טפי : ואומר שאפילו יבא חוץ לתחום ע"י אמה יבגם : דבדי תחומין משלך נתנו לך משום דידיעין שאותם ט"ו אונה אינם חוץ לתחום שמודדי התחומין הקובעין סימנין בסוף התחום קיס לן בגווייהו שאין קובעין התחום בסוף אלפים ממש אלא כונסין לתוך התחום מפני הטועין שאין מכירין הסימן ופעמים יוצאים להלן ממנו מעט וחוזרין : ומשום הכי איני מיקל בתחומים : אבל לקשור ימנא במקדש שלא התירו במקדש אלא איסור שבות לא חיובא דאורייתא איני מחמיר ואומר דדוקא עניבה שיש בה איסור שבות התירו אבל לקשור קשר מנוש שעמשים יש בו חיובא דאורייתא לא : ואין הלכה כרבי שמעון :

פליקא לה מסכת עירובין מסכת

מסכת פסחים

כתב הרמב"ם שסיר פסחים אחר שבת ועירובין כי היא מצוה שניה לשבת כפ' חם' ערות והיא תחלת המצוה הנתונה ע"י משה ע"כ : פסחים בא השם בקבוצן : מפני שיש פסח ראשון ושני : אפכים לפי' ב' דתוספות בר"פ בתרא : דאלו לפי' א') ערב ששומעין בו פסחים

א"י ת"כ ט"ז
ת"כ ט"ז
ת"כ ט"ז

פסחים הכא לאו על שם קרבנות קרי לה אלא פ"ט
ה מועד וא"כ קרי לה פסחים כלומר
והרי שבת טובה חגיגה ראש השנה והרב
שם דעלמא חלא ר"ל דנמסכתא זו מפורשים פסח ראשון
עד פרק מי שהיה עמא ואותו
פרק כולי בפסח שני ובדפוס
הש"ס קרי פסח ראשון למיירי דלוי
פריקס ראשונים למיירי דלוי
חמץ ומצה דנהני בכל זמן
ופסח שני קרי מפ"ה עד פרק
בתרא למיירי דלוי הקרבן
של הפסח :

פרק א אור

לארבעה עשר ליל שלחמרתו יהי
ידוקורא התנא לילה אור כדרך
שקורין לעיור סגיא נהור ולסגא מעליא נקט : בודקין את
החמץ איך דמפרשי טעמא דבדיקה כדי שלא יעבור על כל
יראה וכל יומא : אם יהיה חמץ
בביתו בפסח יואף על גב
דבטול בעלמא סגי חיישינן
שמא ימצא גלוסקא יפיפיה
וימלך על בטולו ויחשב עליה
לאכלא ויעבור עליו על כל
יראה וכל יומא הילכך בודקים
את החמץ כדי לבטלו מן
הטולס ואית דאמרי טעמא
דבדיקה בזירא שמא ימצא
חמץ בביתו בפסח ויאכלנו
כיון שאין רגיל להיות גדל
חמץ כל שאר ימות השנה :
לאור הנר בגמרא יליף

מסכת פסחים

פרק א אור לארבעה עשר בודקין

את החמץ לאור הנר
כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך
בדיקה ולמה אמרו שתי שורות במרתף
מקום שמכניסין בו חמץ בית שמאי
אומרים שתי שורות על פני כל המרתף
ובית הלל אומרים שתי שורות החיצונות
שהן העליונות
ב אין

פרק א אור

לארבעה עשר כתב
הר"ב ליל רבו ולסגא מעליא
נקט מסיים הרמב"ם שלא
תהיה פתיחת הספר בשם
ההעדר והר"ה והר"ן כתבו
עוד על שם פסח דברך יאמר (תהלים ק"ט) :

בודקין את החמץ כתב הר"ב ואע"ג דבבטול בעלמא
סגי דלפי מדכתיב תשבתו ולא כתיב תבערו
והשבתה בלב היא השבתה כדפירש"י דף ד' ע"ב ומ"ט
שמא ימצא וכו' וימלך על ביטולו ויחשב בו כלומר דכמו
שבבטול בעלמא דהיינו בלב שיחשוב בלבו כאלו הוא עשר
סגי בכך אע"פ שלא הוציא בשפתיו כלום ה"ל בחשבה
בעלמא חזר מבטולו וזוכה בה למחשבה מבטלת ומחשבה :
בל מקום שאין מכניסין בו חמץ מפרש בגמרא לאתויי
הא דת"ר חורי הבית העליונים והתחתונים וגב
היניע וגב הונבל (משום דמשפטיין) ורפת בקר ומתבן
ולולין ואולרות יין ואולרות שמן אין צריך בדיקה ואהא
מיהדר ומקשה ולמה אמרו כן בהא אולרות יין ואולרות
שמן א"כ בדיקה ומשני מרתף כו' : שתי שורות על
פני [כל] המרתף ו"ש הר"ב עד שמי קורה פירש"י עד התקף
הוא כמו שמי השמים ומ"ט וחזר ובודק וכו' ע"פ ארכו
ורחבו כו' וכן לשון רש"י וכלומר דהיינו ע"פ ארכו ורחבו
לארכו הוא שאמר שבדק שורה החיצונה מן הארץ כו'
ורחבו הוא שאמר וחזר ובודק הבתים העליונות וכתיב
רש"י שאף היא נקראת שורה אם באת למנות מלמעלה
למטה ומ"ט הר"ב ועשויה : כמין גא"ס יונית כו' מסיים
רש"י ועשויה כמין כף שלנו פתוחה (ועיין בפ"ג דמדות
משה ט') שורה אחת כמין גא"ס היינו שורה בזקופה ושורה
עליונה בשכיבה כאלם הבדק כותל הבית מבחוץ והגב
הרואה את הקורה דהיינו כל גב הסורות עכ"ל ולפיכך
קורא החיצונה אורך והעליונות רוחב שאותה של שכיבה
האווה להקרא רוחב ושל זקופה ראויה להקרא אורך עוד
יש לפרש שעל פני ארכו ורחבו חזר על כל הב' שורות ששתייהן הן על החיצונה
ולרוחב של כל המרתף אבל לפרש שעל פני ארכו ורחבו קאי על העליונה דסמיך ליה לחזר אין נראה דהא אף בחיצונה
בודק על פני כל המרתף ולמה יפרש כך ר"ה בעליונות שרתי שורות החיצונות שהן הפ' יונות פירש הר"ב שורה העליונה
היא גבי הפתח ומסיים רש"י והאי פסח לאו כנגדו המש קאמר אלא הכותל שהפתח בו קרי הכי ומ"ט הר"ב ושלמטה
היינו הני מפתח רב בגמרא ודייק מדתקורישא חיצונות ש"מ
דבריוויחו

דבדיקת חמץ לריכא שמהא לאור הנר מדכתיב הכא (שמות
י"ב) שאור לא ימצא וכתיב התם (בראשית ט"ד) וימצא
הגביע : מה מציאה האמורה שם ע"י חטום שנאמר ויחפש
וכו' וימצא : אף מציאה האמורה כאן ע"י חפוש : חפוש הוא
בנר דכתיב (משלי ב' נר ה' נשמת אדם חפוש כל מדרי
בטן ותקנו הבדיקה בלילה מפני שבליילה כל העם מזויין
בבתייהם ואור הנר יפה לבדיקה בלילה יותר מיום דשרגא
בטיהרה למאי מהגיא ומיהו אם לא בדיק ליל י"ד ובודק
ב"ד שחרית צריך שיבדוק נמי לאור הנר : ולמה אמרו :
לקמן במתניתין שתי שורות של חביות הסדרות זו ע"ג זו
ב"ד ומתקן על יין צריך לבדוק בעיקרן אחר שאמרו כל מקום שאין
מכניסין בו חמץ אין צריך לבדוק : למה הרצינו לבדוק
ומשני לא אמרו אלא במרתף שמכניסין בו חמץ כמו
מרתף שזסתק ממנו יין לשלחו ופעמים שהשמש עולה
למוצו ופתו בידו וכשהיין כלה נכנס במרתף להביא יין שתי
שורה על פניו [כל] המרתף : דרך אונרין לסד' חביותיהן
שורות שורות שממלאין כל קרקעות המרתף וחזרין ומניסין
חביות על חביות כשורות התחתונות כך שורות העליונות
עד שמי הקורה ושתי שורות שאמרו ב"ש הם שורה חיצונה
מן הארץ עד שמי קורה וחזר ובודק החביות העליונות על
פני ארכו ורחבו של מרתף מולאו שתי שורות כמין גא"ס
יונית שורה אחת בזקופה ושורה אחת בשכיבה : כ' שורות
החיצונות : השורה העליונה הסמוכה לשמי קורה הרואה
פני הפתח ושלמטה הימנה ואותם שלפנים אינו בודק
כלל : ומן החיצונות אינו בודק אלא שתי העליונות בלבד :
ב אין

פרק א אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה ולמה אמרו שתי שורות במרתף מקום שמכניסין בו חמץ בית שמאי אומרים שתי שורות על פני כל המרתף ובית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות ב אין

דבריוויחו

ב אין חוששין כשבדק סבית בזוית זו וזכא לבדוק זוית זו
אין חוששין שמה בתוך שבחיה לזו גררה חולדה למוקם בדוק
וצריך להי לחזור ולבדוק ששם באף לחום לכך הרי גם מחזר
לחזר י"לכן אני בדקתי קודם לחברי ולאחר דיקתי הביאה
חולדה חמץ מחזר חברי לחזרי

ואין לדבר סוף: ג בדוקים
אורי"ד וכו' ד שחיות ה"ק
באחד מוב' פרקים הללו בלבד
בדוקים ולאחר ג' פרקים הללו
אם לא בדק טוב אינו בדוק:
בתוך המועד בשעה ששית שהוא
מועד הביאור: לאחר המועד
עד שתחשך ואית דמפרשי בתו
המועד: בפור הפסח לאחר
המועד: לאחר הפסח כדי שלא
יתערב לו חמץ שעב' עליו הפסח
שהוא אסור בהנאה: בחמץ של
היתר שנעשה לאחר הפסח ור'
יהודה סבר לאחר הביעור דהיינו
לאחר זמן איסורו של חמץ: לא
יבדוק כלל דלמא אתי למוכל
מיניה ורבנן אמרי יבדוק לאחר
זמן איסורו ולא חיישינן דלמא אתי

למוכל מיניה כיון שכל עצמו מוזר עליו לשפוי ואין הלכה
כרבי יהודה: ד ושורפין בתחלת שש' ואע"ג דכל שעה ו'
מדאורייתא שרי. בזרו רבנן עליה דלמא טעו וסבר על הז'
שהיא ו' אבל ה' לא טעו למימר על הז' שהיא ה' ומוחר:
תולין כל ה' ואינו אוכל גזירה משום יום המעונן דטעו
וסבר על הז' שהיא חמישית ומיהו לשרוף אינו צריך ומאכיל
לבהמתו: אבל ששית אף בהנאה אסור מדרבנן גזירה משום
ז' והלכה כרבי:

דתרווייהו חילונות צעין: ודתנן בתר הכי עלונות למעוטי
תתלי דתתאיתו: כלומר שלישיית ושתתתיה ואף על גב
דבספרי ששה סדרים גרסינן והלכתא כוותיה דשמואל דמפרש
עלונה ושלפנים הימנה אל תתמה על החפץ להר"ב לפרש
אליבא דרב: דגירסא זו דידן לא

א"ט
תי"פ פ"ג ופ"ג
ש"ס ט"ס ע"א
ט"ז תל"ד
ט"ט ע"ב
ב"י
מחמת ט"ז
גמ"י פ"ג ט"ז
ט"ס ע"א ט"ז
תלה
דמ"י ט"ז
ט"ז ע"ב
ט"ז תל"ד טע"א
ה"י ט"ז
ט"ז
וה"י פ"ג
פ"א ט"ז ט"ז
ט"ז ט"ז ט"ז
תמנ טע"א

ב אין חוששין שמה גררה חולדה מבית
לבית וממקום למקום: דאם כן מחזר
לחזר ומעיר לעיר אין לדבר סוף:
ג רבי יהודה אומר בודקין אור ארבע
עשר ובארבע עשר שחירות ובשעת
הביעור: וחכמים אומרים לא בדק אור
ארבע עשר: יבדוק בארבע עשר: לא
בדק בארבע עשר: יבדוק בתוך המועד:
לא בדק בתוך המועד: יבדוק לאחר
המועד: וכו' שמשויר יניחנו בנינועא:
כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו: ד
רבי מאיר אומר אוכלין כל חמש ושורפין
בתחילת שש: ור' יהודה אומר אוכלין כל
ד' ותולין בלה' ושורפין בתחילת שש:
הוועד

נמצאת להפוסק: שכן הרמב"ם
והרא"ש והטור פוסקים נמי כרב
ומשום להלכתא כרב באיסורי
וכן מצאתי בכסף משנה ועיין
לקמן פרק ד' משנה ג'
ב חולדה אע"פ שבלשון
הכתוב נקרא
שם המין בלשון זכר כדכתיב
(ויקרא י"א) החלד והצב ה"כ
במשנה ב' פרק י"א דחולין תנן
רחלות וכתוב (בראשית ל"ב)
רחלים מואתים וקאמר ר' יוחנן
בגמרא דלשון תורה לעצמה ולשון
חכמים לעצמן ועיין ריש מוסת
תרומות ועיין בפרק אחרון
דעירובין משנה י"ג:
ג רבי יהודה אומר וכו':
ובשעת הביעור כתב

הר"ב דטעמיה דלאחר הביעור לא יבדוק דלמא אתי למוכל
מיניה וגבי שמן במשנה ד' פרק ב' דשבת לא גזר דלמא יסתפק
מנר הדולק דמשום חומרא דשבת מדליל בדילי גמרא:
בתוך המועד פירש הר"ב בשעה ששית שהוא מועד
הביעור: (עיין במשנה דלקמן) לאחר המועד עד
שתחשך כך פירש וכפ"ז הר"ן ואיכא למידק ומשתחשך
ואילך (מה לא יבדוק) ואפשר דהיינו טעמא משום דאפילו
רבנן מודו דכל היכא דעגוש כרת אפילו מחזר עליו לשרפו
חיישינן דלמא אתי למוכל מיניה ולא סמיכין אהאי טעמא
כפירוש קנא בזמניתו א' שכתב הר"ב דטעמא דבדיקה שלא יעבור על כל יראה ולאחר פסח ליכא כל יראה: והר"ן כתב
דאפילו הכי ניחא לאית דמפרשי דכרי דמי היכי דקנסוהו רבין משום דעבר על כל יראה לאסרו בהנאה עשו חזק לדבריהם כשל
תורה: להצריכו אף בדיקה: אבל הכריח פירוש דאית מפרשי מכה קוסיות התוספות דלרבי יהודה קרי שעת הביעור ולמה
שינה לשונו למקרי ליה מועד: ואני אומר דרש' שפירש מועד שעת הביעור: משום דהכי איתא בפרק הגזול ענין דף ל"ה ע"ב
אמר רבה גזל חמץ לפני הפסח וזכא אחר גרפו במועד פטור שהכל מצוין עליו לבדוק לאחר הפסח מחלוקת ר"ש ורבנן וכו':
והתם מועד היינו משעה ששית שמועדו לבדוק: ולהכי לא קאמר התם נאחר המועד אלא לאחר הפסח: משום דלאחר המועד
היינו אחר הביעור עד שתחשך: ואלו התם כל עוד ימי הפסח מצוים עליו לשרפו ולבדוק: הילכך הכא דתנן מועד ולאחר
המועד דאף פירושו מועד דהתם דהיינו שעת הביעור: ולענין קוסית התוספות יש לומר משום דחייב לוומר בלשון רבו
כדתנן בפ"ק דעדין ורבי קבל הלשון מרבי יהודה שסנה לתלמידיו בלשון ביעור וקבל מהחכמים שגאוו בלשון מועד וקבעו
במשנתו כלשון איש ואיש: וכו' שמשויר: בליה לזרכו שיאכל בליה גם בצוקר: הר"ן: כדי שלא יהא צריך בדיקה:
דא דתנן לעיל דאין חוששים היינו מוספקי אבל הכא איכא לניחש שמה תטול חולדה בפנינו ויהא צריך בדיקה: גמרא דף ט' ע"ב:
ד ושורפין בתחילת ו': כתב הר"ב ואע"ג דכל שעה ששית מדאורייתא שרייא: שנאמר (שמות י"ב) אך ביום הראשון
תשביתו שאור מבתיכם: ומפי השמועה למדו שהראשון זכוי"ד: ראייה לדבר זה מה שכתב בתורה
(דברים י"ג) לא תאכל עליו חמץ: כלומר על קרבן הפסח: כך למדו מפי השמועה בפירוש דבר זה: לא תאכל חמץ
משעה שראויה לשחיטת הפסח שהוא בין הערבים וקא חזי יום: הרמב"ם בפרק א"ב מהלכות חמץ:
חולין כל ה' פירש הר"ב גזירה משום יום המעונן: עיין משנה ג' פרק ה' מהגדה דרין:

ה של תודה פסולות פירש הר"ב כל מי שהיה עליו קרבן תודה מביאה בי"ג וכו' ולשהווי עד אחר הפסח עובר בעשה דובאת שמה והבאתם שמה (דברים י"ב) כמ"ס הר"ב בריש מסכת ר"ה:

א"ל: ויחיה
פ"ד: ויחיה
ת"י: ויחיה
הש"י
ספוקין: ויחיה

על גג האויטבא דפי גרסינן ועיין פ"ד דסוכה משנה ד' ובמשנה ח"פ"ג דתענית: ו השמן פירוש הר"ב של תרומה ודקתני מלהלך בנר דאלו שמן של קודש כשנפסל נש"ף צקדש בבית הדשן ואין לכהניס היתר בהס אבל שמן תרומה כהניס מדליקין בו דכתיב (במדבר י"ח) ואני נקתי לך משמרת תרומתי בשמי תרומות הכתוב מדבר אחת טהורה ואחת טמאה ואמר רחמנא שלך תהא להסיק תחת תבשילך רש"י: בנר שנטמא בטמא מת אבל כשנטמא בשרץ דנעשה ראשון אע"ג דעושין לשמן שהס משקין להיות תחילה דלעולם משקין נעשין תחלה כשפירש הר"ב ב"ח דבר דריש מסכת

שבת ונחלא שהוסיף אדרבי חנינא שנעשה שלישי ראשון מאי איתיה דהאי דנעשין תחילה מדרבנן היא הא הך דאוכל מנחמא אוכל נמי מדרבנן היא ועיין משנה ב' פ"ה דסוטה אלף היינו טעמא דדייק לומר שנטמא בטמא מת משום דאיהו סבירא ליה דמן התורה משקין מטמאין אוכלין ואשמועינן השהא דכשנטמאו בנר שנטמא בטמא מת הוסיפו על ט האתן שנעשה ראשון ומטמאין אוכלין מדאורייתא גמרא והביאו הרמב"ם בפירושו ועיין בסמוך לקמן והא דמפרש הר"ב דר"ע הוסיף להחזיר בג' ראשון ליטמא דגמרא נקט וזכר זה דלר"ח לא נעשה [שני] אלף מדרבנן ע"י אוכל ולר"ע נעשה ראשון מדאורייתא על ידי כלי ומה שכתב הר"ב דכל הכלים דינם שוים לכלי מתכת וכן כתב הרמב"ם עיין בריש מסכת אהלות:

ה יעוד אמר רביה דה שתי הלוח של תודה פסולות מונחת על גג האיצטבא כל זמן שמונחת כל העם אוכלים נישלח אחת תולין לא אוכלין ולא שורפיין ניטלו שתיהן התחילו כל העם שורפיין רבן גמליאל אומר תולין נאכלין כל ר' ותרומה בלחמי ושורפיין בתחילת שש: ו רבי חנינא סגן הכהנים אומר מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בולד הטומאה העם הבשר שנטמא באב הטומאה אף על פי שמוסיפין טומאה על טומאתו הוסיף ר' עקיבא אומר מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק את ראשון שנפסל בטבול יום בנר שנטמא בטמא מת אעפ"י שמוסיפין טומאה על טומאתו זאמר

ה שתי הלוח של תודה פסולות שנפסלו בלינה שזמון שהן מרובות לקמי תודה בי"ג בניסן שכל מי שיש לו תודה להביא מביאה בי"ג נפסלות בלינה לבוקר של י"ד לחמו קודה ארבעי הלוח עשר מהן חמץ ותודה נאכל ליום ויליה ואלו היו מביאים אותם בי"ד

אין נאכלות של חמץ אלא עד ששעות ואסור להביא קרבן ציוס שיטמעו זמן אכילתו שאין מביאין קדשים לבית הפסול הילכך כל מי שהיה עליו קרבן תודה מביאה בי"ג די"ד לא יוכל להביאה וכל שכן בפסח ונפסלו בלינה ליום י"ד לפי שלא היו להם אוכלין כ"כ ומתום הוי דפסולות היו נמוות שס שאם היו כשרות לא היו נותנים אותם שס לפסולת בידים שמונחת שס עד זמן הביעור זגשרפות: על גג האיצטבא שהיה בהר הבית כדי שיראו אותם שס לסיומן: יטלה אחת מהן בתחילת שעה ה' בא שליח ב"ד ונטל האחת וכל העם זכירים שהגיעה שעה חמישית ותולין: ותרומה כל חמץ:

דאסור להפסיד קדשים בידים כל זמן שיכול לאכלם ושורפיין בתחלת שש דהשתא ודאי רובא טעו צ"ן ו' לו' ואין הלכה כר"ג: ו מימיהם של כהנים לא נמנעו משום דבני למתני סיפא מדבריהם למדנו ששורפיין תרומה טהורה עם הטמאה [נקט] לה כהן: מלשרוף את הבשר שנטמא בולד הטומאה בולד של ולד קאמר כלו' הבשר שהוא שלישי שנטמאה בשני לטומאה שהוא ולד של ולד לא נמנעו מלשרפו עם הבשר שנטמא באב הטומאה שהוא ראשון לטומאה וכשנבגע זה הבשר שהיה מתחילתו שלישי בבשר שנטמא באב הטומאה חוזר להיות שני שהרי נגע בראשון ונעשה שני ונמנעו שהוסיפו לו טומאה על טומאתו דמעקרו שלישי והשתא שני ואע"פ לא נמנעו מלשרפו עם המור מימיו דהואיל ואף זכ הקל לשריפה עומד לא חשו אם נמנעין אותו יותר ממה שהיה ואע"פ שאין אוכל מטמא אוכל מן התורה ואינו מטמא אוכל כיוצא בו מכל מקום רבנן גורזי האו שלישי לטומאה דטבול יום פוסל את התרומה מן בנר שנטמא בטמא מת: האו נר של מתכות הוא וכל כלים חוץ מכלי חרס שנגעו בטומאת מת נעשו כמותה אס אב אב אס רשאון ראשון דכתיב (במדבר י"ט) בחלל חרב ודרשינן חרב הרי הוא כחלל שהחרב שנגע במת נעשה אבי אבות כמות עצמו וכשנגע בטמא מת שהוא אב נעשה גם כן החרב אב והוא הדין לכל שאר כלים חוץ מכלי חרס כיוצא בנר של מתכת שנגע בטמא מת נעשה אב הטומאה והשתא הוסיף ר"ע על דברי רבי חנינא סגן הכהנים שרבי חנינא לא התיר אלא להחזיר בג' שני ורבי עקיבא התיר להחזיר בג' ראשון שהשמן שנפסל בטבול יום שהוא שלישי כשמדליקין אותו בנר שנטמא בטמא מת שהנר עצמו נעשה אב כמו שאמרנו נמנעו שחזר השלישי להיות ראשון ואע"פ לא נמנעו דהואיל ויש שם טומאה עליו לא חיישינן ליה ומותר להוסיף בידים:

סבי
ויי
ורב
שא
ואס
ומ
אני
שני
מד
מש
בא
לא
ת
מש
אם
בש
שני
יוס
מש
מד
יכ
קל
זה
ב
מ
יו
ב
ל
ד
מ
ה

מדבריהם למדנו בין רבי מאיר בין ר' יוסי תרומות
סבירא להו דבשר שנטמא בולד הטומאה דאמר רבי הטמא
מיירי בבשר שנטמא במשקים שנטמאו בכלי שנטמא בשרץ
ורבי מאיר סבר טומאת משקים לטמא אחרים לאו דאורייתא

אמר רבי מאיר מדבריהם למדנו
ששורפין תרומה טהורה עם הטמא
בפסח אמר לרבי יוסי אינה היא המד
ומודים רבי אליעזר ורבי יהושע ששורפין
זו לעצמה וזו לעצמה על מה נחלקו
על התלויה ועל הטמאה שרבי אליעזר
אומר תשרף זו לעצמה וזו לעצמה
ורבי יהושע אומר שתיהן כאחת :

פרק ב

בשר שנטמא במשקין שהוא טהור גמור מן התורה עם בשר
שנטמא באל הטומאה שהוא טמא דאורייתא : אמר לו רבי
יוסי אינה היא המדה ר' יוסי לטעמיה דסבירא ליה טומאת
משקין לטמא אחרים דאורייתא ובשר שנטמא במשקין טמא
מדאורייתא הילכך אמר ליה אינה היא המדה כלו' אי אתה
יכול ללמוד זאת מדבריהם אם התרה לשרוף טמא טומאה
קלה עם טמא טומאה חמורה תתיר לשרוף טהורה עם טמאה
והלכה כרבי יוסי שאין שורפים תרומה טהורה עם הטמאה
בפסח וטומאת משקין לטמא אחרים אינה מדאורייתא אלא
מדרבנן כר' מאיר : ומודים רבי אליעזר ור' יהושע רבי
יוסי קאמר לה דאע"ג דרבי אליעזר ורבי יהושע אפליגי
בשריפת תרומה בהא מודים ששורפים זו לעצמה וזו
לעצמה : על התלויה ועל הטמאה רבי אליעזר סבר
דמוזר על שמירתה של תלויה דכתיב (במדבר י"ח) את
משמרת תרומתי בבתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה
תלויה ואחת תרומה טהורה : ורבי יהושע אומר שתיין
כאחת כיון דתלויה היא אי אתה מוזר על שמירתה ועל
התלויה והטהורה לא נחלקו ששורפין דהואיל ולא הוזקה
טומאה אין נראים כמטמא בידים : פרק ב

מדבריהם למדנו מ"ס הר"ב שנטמא במשקין שנטמאו
בכלי שנטמא בשרץ דהא אוקמינן לעיל
שנטמא בולד ולד וכ"כ רש"י והקשה דסוף סוף כיון דאין
אוכל מטמא אוכל אלא מדרבנן (כדפירש הר"ב לעיל) מה
קא מהגיליה האי בשר לבשר

שלישי אי לשייה שני מדרבנן
מעיקרא נמי שני מדרבנן הוה
דאלו משקים שנגע בהן תחילה
הוי מדרבנן דהא נגע בראשון
ואכילו על ידי שני הן נעשין
תחילה (כמ"ס לעיל) אלא על
כרחיק להאי שניו סבירא ליה
אוכל מטמא אוכל בקדשים
מדאורייתא ואשמועינן ר"ח
דשני דרבנן עבדינן ליה שני
דאורייתא ולרבי מאיר ש"מ שני

דרבנן פהור מעליה דאורייתא ומותר לעשותו שני דאורייתא
והוא הדין לתרומת טהורה שנסרפה עם הטמאה ולר"י
אשמועינן דשני דרבנן דהוא שלישי דאורייתא עבדינן שני
דאורייתא הילכך אינה היא המדה ולר"ד אין אוכל מטמא
אוכל א"ל לאוקמא בנטמא במשקים וכו' ומדבריהם מדר"א
ורבי יהושע ע"כ והשתא הר"ב שפירש לעיל אליבא דמאן
דס"ל דאין אוכל מטמא אוכל מדאורייתא הדרה קושית רש"י
לדוכתא וכן קשיא להרמב"ם דמפרש לעיל והבא בפירוש
הר"ב וז"ל דס"ל כמ"ס התוס' דף ט"ו בד"ה ולד טומאה כו'
דאומר ר"י דאכתי לא נגזרה גזירה דכל הטמא התרומה מטמא
משקין להיות תחילה ע"כ ולפי זה הך סוגיא שהבאתי
לעיל דדייק בש"ס אדר"ע ממשקים שנעשו לעולם תחילה
אינא אליביה דמ"ד אוכל מטמא אוכל בקדשים מדאורייתא
דלא צריך לאוקמי למתניתין דנטמא במשקין וכו' מדבריהם
אדר' אליעזר ור' קאי וה"ס ל"ל דלאחר גזירה אמרו לדבריהם
שהרי היו לאחר ב"ש וז"ה שגזרו לגזירה זו וקשיא להרמב"ם
שהבאה בפירושו ומפרש אליבא דמ"ד אין אוכל מטמא אוכל
דאליביה קודם שנגזרה מיירי דאי לאחר כך לא צריך לאוקמי
למתניתין דנטמא במשקים וכו' מדבריהם אדר"א ור"י קאי
ומיהו אשכחנא בהו דף י"ד ע"א בד"ה עם בשר וכו' הקשו
בסוגיא דהתם דהוה מני לדקדק נמי בדרבי חנינא מהא דמשקים נעשים לעולם תחלה כמו דדייק לר"ע ותירצו משום
דרבי חנינא קאמר מיימיהם של כהנים משמע שמעולם כך הוא אף קודם י"ח דבר דגזרו על המשקים להיות תחלה עד כאן
הרי שלא חלקו בין הסוגיות כמו שחלקנו אלא כולה סוגיא כמאן דאמר אין אוכל מטמא אוכל וז"ל דלא גרסי בדברי רבי עקיבא
מיימיהם של כהנים ור"ע לאחר גזירה מייירי ולהכי מדקדק תלמודא בדבריו :

ששורפין תרומה טהורה כו' כתב הר"ב דרבי מאיר סבר טומאת משקים לטמא אחרים לאו דאורייתא וכו' (עיין בפירוש
הר"ב במסכת י' פרק ד' טהרות) וכתבו תוספות בדבור ההתחילתם פסול וכו' ואם תאמר ה"כ רבי חנינא נמו
מוסיף אדרבי עקיבא מדבריו עקיבא דאמר דפטול מדאורייתא מותר לעשות ראשון לא שמועינן שיהא שלישי דרבנן מותר לעשות
שני ובירושנו פריך לה וקאמר למ"ד בולד טומאה דרבנן לא בא רבי עקיבא אלא לפחות תפטר בטובל יום דבית הפרס שהוא
מדבריהם עד כאן והשתא התי שפיר לישנא מדבריהם דר' דבריו מובעין ליה (כדפריך בגמרא למאן דמוקי מדבריו אליעזר
ורבי יהושע) דהא רבי עקיבא לא קאמר אלא בשלישי דאורייתא אלא ודאי רבי עקיבא נמי בשלישי דרבנן מיירי :

התלויה פירש הר"ב דכתיב משמרת תרומתי כו' עיין משנה ח' פרק שמיני דתרומות :

פרק ב

אב ז"י פ"ג
ס"ח' תמן ומנה
ל' ז

פרק ב בר שעה שמוחר לאכול מאכיל לדיוקא איצטריך דתידוק הא משעה שאינו מותר לאכול אינו מותר להאכיל רש"י: מאכיל לכהן ולחיה ולעופות כתב הר"ב ריב"ז כו' אבל חיה כגון ומו' וחולדה וכן לשון רש"י ונראה דרובה לומר בחולדה חולדה הסנייס שהיא חיה כתנא קמא דמשנה ה' פרק ה' דכלאים אלא שאין זה מדרך רש"י לסתום אלא לפרש הילכך נראה יוסף לומר דכליל שרץ כהדי חיה הואיל ולא בהמה היא והתוספות הקשו היכי שרי הכא להאכיל כו' הא תנן בפרק קמא משנה ג' זמה שמשיר ינחנו בצנעא ומפרש רש"י דשמא תטול חולדה וכו' ותרצו ויש לחלק בין חיה לחולדה המגדלים צבתים

פרק ב בר שעה שמוחר לאכול מדלא קאמר כל שעה שאוכל מאכיל וקטן לה בתרי לטני משמע דאחרי גברי קאי וקטן קאמר כל שעה שמוחר לכהן לאכול בתרומה מאכיל ישראל חולין לכהנתו ומתניתין רבן

במילא הוא שר' במילא אומר חולין נאכלין כל חרבע וחרומה כל חמש ולית הלכתא כותיה אלא בין בתרומה בין בחולין אוכלין כל חרבע וחולין כל חמש ושורפין בתחלת שש: מאכיל לכהנה לחיה ולעופות ריב"ז דלי תנא בהמה הוה אמיהא בהמה דלי משיירא חזי לה ומבעד ליה אין אכליה כגון נמיה וחילוק וחולדה דאורחא להלטיע אמילא ואי תנא חיה חיה דלי משיירא מנענע ליה ולא עבר עליה על כל יראה אימא אין אבל בהמה זמנין דמשיירא ולא אדעתיה לבערו ועבר עליה על כל יראה אימא לא קמ"ל ועופות אידי דתנא בהמה וחיה תנא נמי עופות: ומוכרז לעכו"ם לאפוקי מביית שמאי דאמרי לא יאכור חרס חמזו לעכו"ם אלא חס כן ידוע שזו שיכלה קוד' הפסח דקסברי מלווה אני לבערו וכן העולם ולא שיהיה קיים: ומותר בהנאתו בהנחת אפרו כגון חס שרבו באור קודם זמן אסורו מותר ליהנות באפרו אפילו לאחר זמן אסורו: עבר זמנו משהגיע שעה ששית אף על פי שאין אסורו אלא מדברי סופרים אסור בהנאתו כאלו היה מאסורי הגאה של תורה שאם קדש בו אשה אין חוששין לקדושו ואפילו בחמץ נוקשה כגון דגן שנפל עליו דלף וכיוצא בו שבפסח עמנו אין איסורו אלא מדברי סופרים חס קדש בו אשה ביום י"ד משהגיע שעה ששית אין חוששין לקדושו ולא יסיק בו תנור ופירות: לרבי יהודה איצטריך דאמר אין ביעור חמץ אלא שריפה מהו דתימא כהדי דקא שריף ליה לתהני מיניה: קמ"ל דלא דאפילו כדרך ביעורו אסור ליהנות ממנו מכי מטא זמן אסוריה: ר"י אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה דיליף מגותר האסור בהנאה ועגוש כרת חמץ וזמנו בשריפה ולא בדבר אחר ורבנן לא ילפי מגותר דחלב של שור הנסקל יוכיח שאסור באכילה ובהנאה ועגוש כרת ואינו טעון שריפה: ב מותר בהנאה לאו למימרא דבאכילה אסור אלא אידי דבעי למתנא סיפא ופל ישראל אסור בהנאה תנא גבי עכו"ם מותר בהנאה אי נמי משום דאיכא דנהגו אכורא בפת של עכו"ם משום הכי לא תני בהדיא חמץ של עכו"ם מותר באכילה: משום שגאח"ל יראה לך כלומר קבא קבאין ליה הואיל ועבר על לא ירא לך אינמי ארישא קאי חמץ של עכו"ם מותר משום שגאח"ל לא יראה לך ודרשינן שלך אי אשה רואה אבל אשה רואה של אחרים:

פרק ב בר שעה שמוחר לאכול מאכיל לבהמה לחיה ולעופות ומוכרו לעכו"ם ומותר בהנאתו עבר זמנו אסור בהנאתו ולא יסיק בו תנור וכידי רבי יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה וחכמים אומרים אף מפרך חורה לרות אומטיל לים: ב' חמץ של עכו"ם שעבר עליו הפסח מותר בהנאה ושל ישראל אסור בהנאה שנאמר (שמות י"ג) לא יראה לך שאור: ג עכו"ם

[דהחיה] לא מנענע כולי האי כמו חולדה הטומנת בחור' ובסדקיס ע"כ משמע דלחולדה אינו רשאי להאכיל והיינו דבהמה חיה ועוף תנן ואילו לש"ך לא תנן אבל הר"ש כתב דהפירוש הנכון ומאכיל מי הוא עומד עליהם עד שיאכלום ולא יעלים עיניו מהם עד שיאכלו ויבער המשויר ומתניתין היתר הגאה אחי לאשמועינן ולעולם צריך ליהדר שלא ינעו וה"פ דלי תנא כהני דלי משיירא קא חזי ליה דאף חס תמנת טרדא יעלים עיניו יחזור ויבער המשויר דהא קא חזי ליה ע"כ ומ"ס הר"ב ועבר עליה על כל יראה כתבו התוספות פירוש חס לא בטלו וה"ה דהמ"ל דלמא אכיל מיניה: עבר זמנו פירש הר"ב משהגיע שעה ג' פירוש משתחלת כו' ומ"ס אין חוששין לקדושו כתב רש"י בפרק קמא דף ז' ע"א ואע"ג דאחי איסור הגאח חמץ דרבנן דשם ומפקע קדושי תורה ושריף"ל לעלמא הא מתרצין בכמה דוכתין כל המקדש אדעתא דרבנן מקדש והפקר ב"ד הפקרו והם הפקירו ממונו: אסור בהנאתו פירוש הר"ב כלו היה מאיסורי הגאה של תורה כלומר כלו היה בשעה שאסור בהנאה מן התורה דחמץ בפסח אסור בהנאה מן התורה שנאמר (שמות י"ג) לא יראה לך שאור וכל בחולס משמע לא יראה בו היתר אכילה וסתם הגאות לירי אכילה הם באות שלוקח בדמים דבר מאכל ואיכא טעמא אחרניא ובהך כ"ע מודו וחכמים אומרים בסוף מסכת תמורה פסק הר"ב כמותם: או מטיל לים פירוש שאינו יס המלח דבים המלח אין ספינה עוברת וא"ל פירור אלא מיירי בשאר ימים וה"ה בכל נהרות והכי קתני מפרד וזורה לרוח מפרד ומטיל לים כרבה בגמרא ועיין משנה ג' פ"ג דעכו"ם:

ב מותר בהנאה כתב הר"ב משום דאיכא דנהגי איסור' בפת של עכו"ם פירוש פלג פלטר דאלו בשל צה"ב לא הותר בשום מקום והר"ב במשנה ו' פרק ב' דעכו"ם מפרש לאותה משנה כפי המקומות דנהגי היתר עיין ב"ד צ"ב צ"ב:

זמנין דמשיירא ולא אדעתיה לבערו ועבר עליה על כל יראה אימא לא קמ"ל ועופות אידי דתנא בהמה וחיה תנא נמי עופות: ומוכרז לעכו"ם לאפוקי מביית שמאי דאמרי לא יאכור חרס חמזו לעכו"ם אלא חס כן ידוע שזו שיכלה קוד' הפסח דקסברי מלווה אני לבערו וכן העולם ולא שיהיה קיים: ומותר בהנאתו בהנחת אפרו כגון חס שרבו באור קודם זמן אסורו מותר ליהנות באפרו אפילו לאחר זמן אסורו: עבר זמנו משהגיע שעה ששית אף על פי שאין אסורו אלא מדברי סופרים אסור בהנאתו כאלו היה מאסורי הגאה של תורה שאם קדש בו אשה אין חוששין לקדושו ואפילו בחמץ נוקשה כגון דגן שנפל עליו דלף וכיוצא בו שבפסח עמנו אין איסורו אלא מדברי סופרים חס קדש בו אשה ביום י"ד משהגיע שעה ששית אין חוששין לקדושו ולא יסיק בו תנור ופירות: לרבי יהודה איצטריך דאמר אין ביעור חמץ אלא שריפה מהו דתימא כהדי דקא שריף ליה לתהני מיניה: קמ"ל דלא דאפילו כדרך ביעורו אסור ליהנות ממנו מכי מטא זמן אסוריה: ר"י אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה דיליף מגותר האסור בהנאה ועגוש כרת חמץ וזמנו בשריפה ולא בדבר אחר ורבנן לא ילפי מגותר דחלב של שור הנסקל יוכיח שאסור באכילה ובהנאה ועגוש כרת ואינו טעון שריפה: ב מותר בהנאה לאו למימרא דבאכילה אסור אלא אידי דבעי למתנא סיפא ופל ישראל אסור בהנאה תנא גבי עכו"ם מותר בהנאה אי נמי משום דאיכא דנהגו אכורא בפת של עכו"ם משום הכי לא תני בהדיא חמץ של עכו"ם מותר באכילה: משום שגאח"ל יראה לך כלומר קבא קבאין ליה הואיל ועבר על לא ירא לך אינמי ארישא קאי חמץ של עכו"ם מותר משום שגאח"ל לא יראה לך ודרשינן שלך אי אשה רואה אבל אשה רואה של אחרים:

ג עכו"ם

ג עכו"ם שהלוח לישראל מעות על חמזו קודם הפסח ואמר לו ישראל אם לא הבאתי לך מעות עד יום כלוני קנה מעכשיו וכגון שהרינו אללו בדימו ושהה אלל העכו"ם כל ימי הפסח לאחר הפסח מותר בהנחתו דכיון דמטא

זימניה ולא פרעיה ולא קוי מחסר בזימניה דברשו של גוי היא אגלאי מלתא למפרע דמשעה שהרינו אללו הוה לדידיה וישראל שהלו לעכו"ם כו' אגלאי מלתא למפרע דשל ישראל הוה : הרי הוא כמזבוער ואף ע"פ כר"ך לבעלו שמת יפקח הגל במועד וממלא עובר עליו : כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו וכמה חפשת הכלב ג' טפחים : ד בשוגג ישנג בתרומה אפי' הויד בחמץ משלם קרן וחומש ואע"ג דחמץ בפסח אסור בהנאה ולא שוה מידי משום דבאוכל תרומה בשוגג כתיב (ויקרא כ"ב) ונתן לכהן את הקדש דבר הרחוי להיות קדש שאין משלם לו מעות אלא פירות והתשלומים נעשים תרומ'

הלכך לאו בתר דמים אולין : במזיד כהויד בתרומה אפילו שגג בחמץ פטור מן התשלומין : ומדמי ענין אם תרומה טמאה היא אין משלם דמי ענין שהיתה רחוייה להסיק תחת תבשילו משום דמזיד בתרומה אינו אלא כשאר בזלן דעלמא ומעות משלם לפי דמים ולא לפי מדה וחמץ בפסח לאו בר דמים הוא שהרי אסור בהנאה ואף להיסק לא חזי ולא מידי אפסדיה : ה ידו חונתו משום חובת מנה בלילה הראשון שהוא נחוייב לאכול מנה דכתיב (שמות י"ב) בערב תאכלו מצות : בחטים ובשעורים וכו' אבל אורז ודומן ושאר מינים לא דכתיב (דברים י"ו) לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות דברים הבאים לידי חמוץ אדם יוצא בהן ידי חובת מנה יאלו אורז ודומן ושאר מינים שאין באין לידי חמוץ אלא לידי סרחון : ובדמאי ומעשר ראשון שנטלה תרומתו כלה לידי אחריו מפורשים בהכנת שבת פרק מפנין : והכהנים

ג עכו"ם שהלוח את ישראל וכו' פירש הרב ואמר ליה ישראל אם לא הבאתי לך מעות עד יום כלוני קנה מעכשיו וכגון שהרינו אללו דאע"ג דהרינו אללו ק"ל עכו"ם מישראל אינו קונה משכון ונר"ך שיאמר מעכשיו ואף על גב דאמר ליה מעכשיו אם לא הרינו אללו לא ברע מחמזו של עכו"ם ברשות ישראל והאחריות על ישראל דק"ל דהייב לבטרו כדאיתא בטור א"ח סימן ת"ס ומלת הרינו מפורשת בפ"ח דעדות משנה ב' וז"ל הר"ב עד יום פלוני הוה ליה לפרש אי כבר דקביעות זמן דוקא קודם הפסח הוא ואחר הפסח דתנן אזמן ההיפר קאי ולא אזמן פרעון וזה כדעת הרמב"ם וסיעתו בפ"ד מהלכות חמץ או דסבר דאפי' לא הגיע הזמן שקבע עד אחר הפסח והיינו דתנן אחר הפסח וקאי אזמן הפרעון וכדעת הראב"ד והטור בסיומן תמ"א ומדסתם ולא פירש סברתו

ג עכו"ם שהלוח את ישראל על חמזו אחר הפסח מותר בהנאה וישראל שהלוח את העכו"ם על חמזו אחר הפסח אסור בהנאה חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמזבוער רבן ס"א שמעון בן גמליאל אומר כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו : ד האוכל תרומת חמץ בפסח בשוגג משלם קרן וחומש במזיד פטור מתשלומים ומדמי ענין : ה אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחיטים בשעורים בכוסמין ובשיפון ובשבורלת שועל ויוצאין בדמאי ובמעשר ראשון שנטלה תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפרד והכהנים

דקביעות זמן אחר הפסח קאיתר דאילו ס"ל הכי הוה ליה לפרש דלא לייתי למטעי ולהקל ועיין במשנה ג' פ"ג וישראל שהלוח כו' כתב הרא"ש דמייירי נתיי שהרינו אללו וא"ל מעכשיו דאל"ה לא קני ישראל דס"ל דישראל מעכו"ם לא קני משכון ומייירי שאין אחריות המשכון עליו דאם אחריות המשכון עליו [שלו הוא המשכון ועובר] כדלעיל : רשב"ג וכו' כתב הרמב"ם לא בא לחלוק אלא ביאר דין המפולת איך הוא ע"כ ואע"ג דתנן בלישנא דפליגי אשכחן טובא כה"ג וכתבתיים במשנה ו' פ"ג דכזורים וגם מכאן ראייה למ"ש במשנה ז' פ"ח דעירובין בענין כ"מ ששנה רשב"ג במשנתו וכו' דלא קי"ל כההוא כלל דאילו כלל הוא למה לו להרמב"ם לכתוב שאינו חולק : הא אפילו יחלוק הלכה כמותו : כל שאין הכלב כו' כתב הר"ב וכמה חפשת הכלב כו' פירושו כמה יהא מוכסה ולא נחוש בו להפישת הכלב כ"מ פ"ג דחמץ : ד בשוגג פי' הר"ב שגג בתרומה אפי' הויד בחמץ וכפרש' ועיין בפירוש הר"ב במשנה ב' פ"ג דכתובות וכן עיין בדבור דלקמן :

במזיד פי' הר"ב אפי' שגג בחמץ וכ"כ רש"י דהשתא אינו לוקה וליכא למימר כל הלוקה אינו משלם ומיהו בלאו הכי מזיד בתרומה נמי נר"ך לא קניא בענין דאינו לוקה דהיינו בלא התראה ועדים דאל"ה בלא פטור מתשלום משום שאינו לוקה ומשלם וכ"פ הר"ב והר"מ בר"ז דתרומות וא"כ בחנם כתבו אפי' שגג כו' ולהרמב"ם יש ליתמיהא גדולה מוצאת שבת כפי המשנה דטעמא כי כל אוכל חמץ בפסח לוקה ואין אדם לוקה ומשל' ומשמ' דאל"ה משלם והא ליתא דכיון דלפי דמים משלם ודאי דפטו' והא משום האי טעמא פסק בפ"י מהלכות תרומות דאפי' בשוגג פטור דלא כמשנתנו ועוד דלדבריו דמזיד דמשנתנו בענין דלוקה א"כ בל"ה פטור משום מלקות דוכל זר לא יאכל קדש שכן פי' הוא בעצמו ברפ"ז מ"מ תרומות ועיין בפ"י הר"ב והרמב"ם מש"כ ב' פ"ג דכתובות : ובדמאי ענין כתב הר"ב א"כ תרומה טמאה היא וכן ל' רש"י משום דתרומה טהורה אסורה להסקה דלא ניתנה אלא לאכילה ושתייה ולסיבה כדתנן במשנה ח' פ"ח דשביעית : משא"כ טמאה שנתנה להסקה כדתנן בסוף תרומות : הילכך נקטי תרומה טמאה דאלו בטהורה לא שייך לומר כלל דמי ענין : ה בכוסמין וכו' עיין פירושו בריש מסכת בלאים :

א"ל מיי' ופ"ג
מה' סתנ' ופ"ג
א"כ סי' תמ"א
פ"ג א'
ב"כ פ"ג
ק"ל : ח' כ"כ
כ"כ סי' פ"ג
מה' סתנ' ופ"ג
א"כ סי' תמ"א
פ"ג א'
ב"כ פ"ג
ק"ל : ח' כ"כ
כ"כ סי' פ"ג

ואם נתן לתוך החדל יאכל מיד שהחדל חד ואינו ממחר להחמיץ כמו החרוסת אבל בחרוסת מודה תנא קמא לרבי מאיר דאסור רבי מאיר אומר אף אם נתן לתוך החדל דסדר חדל לאלתר מחמיץ כמו החרוסת ואין הלכה כר"מ לא במשקין ולא במי פירות

ואם נתן יאכל מיד ורבי מאיר אומר אין מבשלין את הפסח לא במשקין ולא במי פירות אבל ככין ומטבילין אותו בהן מי תשמישו של נחתום ישפכו מפני שהן מחמיצין

פרק ג אלו עוברין בפסח ברתח הבבלי ושבר המדי וחומץ האדומי וזיתום המצרי וזומן של צבעים ועמילן של טבחים וקולן של סופרים

דכתיב (שמות ב) ובשל מבוסל מכל מקום אבל סכין ומטבילין לאחר זלייתו ולא אמרינן שובטל טעמו א"כ אפילו קודם זלייתו ושרי לסוך הפסח במי פירות דהכי תנן בכיזב זולין סכו בשמן תרומה אם חבורת כהנים יאכלו מי תשמישו של נחתום שמלכן בהן ידיו בשעה שמקטף את המלה ישפכו במקום מדרון שלא ישרד מכוונסין במקום אחד ויחמיצו

פרק ג אלו עוברין

אלו מתבערים מן העולם דאע"ג דאין עוברים עליהם על כל יראה מדרבנן מיהא זריכי ביעור דהכי תנן לקמן שיאור ישרף ואע"ג דהאכלו פוטר כותח הבבלי עשוי מפת מעוש וחלב ורגילים לטבל בו את המאכל שבר המדי שבר שהיו עושין במדי מהמים או שעורים שרויים במים וזומן האדומי חומץ שעשוי בארץ אדום שנותנים שעורים [בין] ומשהין אותם שם כדי שיחמיצו וזיתום המצרי תלתא שערי ותלתא קורטמי הוא כרכום מדברי ונקרא בערבי קרטום ותלתא מלחא ועושין אותו לרפואה ע"כ חמץ הראוי לאכילה ע"י הערבון מכאן ואילך חמץ נוקשא בעיניה וזומן של צבעים מים שנותנים בהם סובין ומשחמשים בהם הצבעים למלאכתן ועמילן של טבחים [פת] שעושין מקמח תבואה שלא הביאה שליש בשולה ומכסים בה את הקדרה לשאוב את הזוהמא וקולן של סופרים עפר רחמים מגבלין אותו במים וסופרים מדבקים בו ניירותיהם רבי

אין מבשלין וכו' וזיתום המצרי וזומן של צבעים ועמילן של טבחים וקולן של סופרים

גמרא וכתב על זה הרמב"ם לפי ששנה האיסור בלשון מקור קבלנו שבה לרמוז לאסור בשולו במי פירות ע"כ כי המקור המשמש לכל זמן (ככה יאמר הרמב"ם שמשמש עם מעט ועם הרבה כמו שהתקף לשונו בפ"ב דב"מ יוסנה ט' ועוד פרק י"ב דחולין משנה ג' ומלחתי לי עוד און בפ"י החומש להרמב"ן פרשת וארא בפסוק וידבר ה' אל משה לאמר דמיסיק לאמר הוא אמירה גמורה לא אמירה מסופקת ולא ברמו דבר וכו' כי המקור לברור הענין פעם מוקדם פעם מאוחר כמו אומרים אמור למלאכי (ירמיה ב"ג) ע"כ ולכך ירמוז שהמלה הזאת משמשת לכל פעל מפעולותיה באיזה אופן שיהיה הביטול והיינו דאמרינן מכל מקום ולא אמרינן בלשון רבוי כדאמר לעיל מצות מצות ריבה אלא שהמלה עצמה תרמוז על הרבוי

אבל סכין ומטבילין סכין בשעת זלייתו ומטבילין בשעת אכילתו רש"י

פרק ג אלו עוברין בפסח פירש הר"ב אלו מתבערין מן העולם דאע"ג דאין עוברין עליהם על כל יראה וכו' דהכי תנן וכו' ולעיל במשנה ב' פ"ק דחלה פירש דעוברים בכל יראה יתם בפירוש הרמב"ם נקיט לשמעתיה וכפירש"י בכאן ודבריו דהנא מדברי הר"ן הן וטעמיה דהא לאיסור אכילה צעין לקרא לרבינוה כדלקמן א"כ כל יראה מנא לן ומכל מקום קשיא דעוברין שהוא מהקל מפרש ליה מתבערים שהוא מההתפעל וללא לורך שהרי היה יכול לומר אלו עוברים מן העולם וכ"כ בתוספות בשם ריב"א

אלו עוברים מן העולם ואין להקשות התינח לטעמא דכתב הר"ב ברפ"ק דבדיקה חמץ משום דלא בדילי אינשי כו' שפיר דהני אע"ג דאין בהם כל יראה מתבערין מן העולם דהא נמי לא בדילי כו' וכ"כ הר"ן בכאן דהנריכו לבער הכל אפי' נוקשה דילמא אחי למיכל מיניה משמע דמשום ה"ט דוקא הנריכו לצערן אבל לטעמא קמא שכתב הר"ב לעיל דבדיקה הוא כדי שלא יעבור על כל יראה כו' הנו דלית בהו כל יראה אמאי הנריכו חכמים לצערם מן העולם וכ"כ הראש דלאותו טעם מותר להשקותם ואלו עוברים דתנן היינו כפירוש רבינו תם דמפרש עוברין מעל השלחן דלאו בני מיכל נהו והר"ב מפתח כהם משמע דלכליהו טעמי מתבערים מן העולם לא קשיא ולא מיד דאין הכי נמי דהכי סבירא ליה וכמו שכתב התוספות ברפ"ק בשם הרשב"א דאפילו לאותו טעם דמשום כל יראה כו' החמירו בכל חמץ אפילו נוקשא ודייק מדתנן שיאור ישרף והרי נוקשה הוא ואמאי ישרף ישהא אותו עד אחר הפסח ויהא מותר אפילו לרבי יהודה וכו' האדומי כתב הר"ב שנותנים שעורים ביין כו' וכן פירש"י וחומץ סתם היינו דיין וכתב הר"ף מגמרא דכתי מערבא דכולהו על ידי מוי דמי פירות איגס מחמיצים כדכתב הר"ב לקמן המצרי פי' הר"ב תלתא שערי כו' ובגמרא תרו להו וז"ש הרמב"ם ולשין אותו במים וזומן של צבעים פירש הרמב"ם צבעי הלכא בגמרא ובפ"ב דחולין פירש י צבע עור אדום

מ"ה פ"ט
ה"ה ק"כ פ"ט
ה"ה פ"ט
ה"ה פ"ט
ה"ה פ"ט
ה"ה פ"ט
ה"ה פ"ט
ה"ה פ"ט
ה"ה פ"ט
ה"ה פ"ט

אם יש כיוצא בו שהחמין * אם יש עיסה אחרת שכלישה בשעה
 שזו נלושה וכבר החמילה אסור * ואם אין שם כיוצא בו הוי
 שיטורה כדי שיהלך אדם מיל בהלכה בינונית ושעור זה כזמן
 שני חומשי שעה : ג חלה בטומאה * שנטמאת העסה ושבו
 אין החלה הנטלת ממנה ראויה
 לאכילה כהן * כיצד מפרשין
 אותה ב"ט של פסח הרי אין יכול
 לאפותה בפסח מאחר שאינה
 ראוי לאכילה ולשהותה ולשרפה
 בערב א"א שם תחמין *
 ולהאכילה לכלבים א"א שאין
 מצערין קדשים ב"ט : רבי אליעזר אומר לא יקרא לה שם
 חלה עד שתאפה * דאכתי כל חלה וחלה חויה ליה * דומל
 מפרים
 חלה וחלה

אם יש כיוצא בו שהחמין הרי זה אסור :
ג כיצד מפרשין חלה בטומאה ב"ט *
"רבי אליעזר אומר לא תקרא לה שם עד
שתאפה * רבי

אם יש שם כיוצא בו * כתב הר"ב ואם אין שם וכו' כדי
 שיהלך אדם מיל ושעור זה כזמן שני חומשי שעה *
 וכן כתב הרמב"ם וביאר שזה משעות ההשוויה * ור"ל שלא
 נחשב כשעות הזמנות שהזכיר במשנה ב"פ א"ל דברכות כי אלו
 השעות שזכאן הם השווים
 בשיעוריהן כל אחד חלק מכ"ד
 מהיום ולילה בשעה * אבל זה
 השיעור שכתבו שהוא כזמן שני
 חומשי שעה * קשה לי להבין
 שאם כן שיעור מהלך ליום שהוא
 י"ב שעות שהם ששים חומשי

א"ת * פ"ג
 ט"ו * ט"ז
 ט"ח * ט"ט
 כ"א * כ"ב
 כ"ג * כ"ד
 כ"ה * כ"ו
 כ"ז * כ"ח
 כ"ט * ל'

שעה לא יגיעו רק לשלשים מילין שהם שבעה פרסאות וחצי *
 וכבר כתבת בריש מסכת ברכות שחז"ל שיערו עשרה פרסאות
 ליום ועמוד למנין תביע חומש וחצי חומש * והב"י בשם תרומת
 הדשן סימן קכ"ג כתב שיעור מיל רביעית שעה וחלק עשרים
 וזה גם כן מבואר שכשתחלק הי' שעות
 י"ב שעות ע"כ * . וזה גם כן מבואר שכשתחלק הי' שעות
 לתשעים יהיו מ' הרי רביעית למיל והשתי שעות תחלקם לת' חלקים נמצא שהשעה אחת מתחלקת לעשרים חלקים * ויצא לנו
 כי לכל מיל רביעית [וחלק] עשרים משעה * והנכון שהרמב"ם מחשב הי"ב שעות רק מהנך החמה עד שקיעתה ולפיכך נריבין לנכות
 מה' פרסאות עשרה מילין שה' מהן מעלות השחר עד הנך החמה * וה' מהן משקיעתה עד זאת הכוכבים פשו להו' תלתין מילין לאלו
 הי"ב שעות * וכן נראה נכון ממשנתנו דמסכת מגילה פ"ב משנה ד' דעקר היום מהנך החמה * ועיין במ"ש הר"ב לקמן בפ"ט
 משנה ב' ובספר מעדני מלך פ"ק דברכות פרק י' הארכתו שם בפ"ד :

ג כיצד מפרשין חלה בטומאה * כתב הר"ב שאין יכול לאפותה מאחר שאינה ראויה לאכילה * ולהסיקה תחת תבשילו נמי א"א
 דכתיב טעמא גבי להאכילה לכלבים דקדשים אין מתבערים ב"ט כדפירש ברפ"ב דשבת לענין שמן שריפה * ואע"ג
 דלהלקת הגר ב"ט צורך אכילה הוא ומותרת כל שכן היסק לצורך ביטול ואפ"ה אין שורפין שמן טמא והיינו טעמא משום
 דגזירת הכתוב הוא דאין קדשים טמאים מתבערים ב"ט דרמנא אחשבה להבערתו דכתיב (ויקרא ז') באש ישרף הילכך מלאכה
 היא כ"כ רש"י בפ"ג דביצה * והוקשו התוספות שם דהא יש לחלק בין שריפת קדשים דאין צורך הדיוט לשריפת תרומה
 והסיקה תחת תבשילו שיש בו צורך הדיוט נמי * וכתבו דתרומה אין שורפים גזירה אטו קדשים ע"כ * ומ"ש רש"י שם וכאן
 ולשרפה תחת תבשילו וכו' וכ"כ הר"ב עצמו בפ"ג דביצה משנה ה' ומיהו צענין אכילה לכלבים * תמהתי דלא אשתמיט תגא בשום
 דוכתא למתני דרשאי להאכיל לבהמה אלא כרשיגי תרומה משום דאין ראויין לאדם * ואי טמאה נמי מותרת לבהמה הואיל ואינו
 ראוי לאדם הוי ליה לאשמועינן * ותו תנן במשנה ה' פדק בתרא דתמורה דתרומה טמאה בשריפה ומדליקין בפסח ושמן של תרומה
 ופירש הר"ב לאשמועינן דמותר בהנייה * ולכאורה הוי רבותא טפי למתני דמותר להאכילה לבהמה * ובתוספות רפ"ג דביצה
 דף כ"ז הביאו ראייה לפידש"י מדאמר"י בגמרא פסחים גבי תרומת חמץ ומריצה לפני כלבו ודחו הראייה דהתם משום [ביאור חמץ]
 (קודם איסורו) אמרו לבעה בכך * אבל תרומה טמאה שהתורה אמרה שתשרף * מותרת בשריפה ולא להאכילה לכלבים :

רבי אליעזר אומר לא תקרא לה שם * (פירש הר"ב דאכתי כל חלה וחלה חויה ליה כו' כן פירש"י בפירוש המשנה ומ"ש לקמן
 דטעמיה דרבי אליעזר דס"ל הואיל אי צעי מתשל כו' . כן הוא בסוגיא ולקמן אפרש דחד טעמא סגי ואינו העקר)
 ובאי צעי מתשל כו' טעמא דהא לא מחסרא אלא דיבורא בעלמא * אבל לעיל בעב"ם שהלוי לישראל על חמצו לא חשבין כחמץ
 של ישראל * אע"ג דאיכא למימר הואיל נידו לפדותו * משום דהתם מחוסר ממונה לא אמרינן ביה הואיל * כן כתב הר"ן לעיל
 ובהכי מתיישב קושית התוספות בדבור המתחיל הואיל וכו' מסוף פ"א דמנחות וגם ה"י שבו קך בדבור הב' ושם אכתוב בס"ד *
 והקשה רש"י יקרא לה שם וא"כ תאפה מטעם הואיל * ואור"י כיון שיכול לעשות בלא הואיל אין לנו לעשות ע"י הואיל * וא"ת
 א"כ אמאי שרי ר"א לאפות משום הואיל דכל חלה חלה חויה ליה כדלקמן בלא הואיל יכול לעשות על ידי הטלה לצונן (דלפסבא זו
 דאינה מחממת בתוך המים ודאי לא פליגי) ואור"י דהכי עדיף טפי מהטלה לצונן דאיכא למיחש שלא תוהר יפה בהטלה לצונן ויבא
 לדי חמין * תוספות * וז"ש הוי הקדש טעמו אינה הקדש אגב ריהטא לא * דהא בהדיא שמעינן לר"א דס"ל דהקדש טעמו
 הויא הקדש כמ"ש הר"ב עצמו בריש פרק ו' דערכין * ועוד דאין ענין הקדש בטעמו לדמתני' דמיירי בחלה * דחלה אינה הקדש
 אלא מכי אמרינן הואיל * הוה כאלו אהטול * עליו והדרא לטבלה ושליו היא * וכן פירש"י בסוגיא והשתא דאמרן דרבי אליעזר
 ס"ל דהקדש בטעמו שמייה הקדש * אם כן איך שייך הואיל ואי צעי מתשל בהקדש דהא ריש פרק ו' דערכין כתב הר"ב דר"א
 דס"ל דהקדש בטעמו שמייה הקדש * סובר דמשום הכי אין נשאלין על ההקדש * ונתחדש לי בזה תירוץ על קושית התוספות

דף

בדף מ"ו ע"ב בד"ה הואיל אי בעי כו' השני • שהקשו דא"כ
לר"א הקדש אחאי אימי חייב עליו בכל יראה הא אי בעי מתשל
וכו' • ותרצו מה שתרצו • ולדידי מעיקרא ל"ק דר"א דכירא
ליה להואיל כו' ס"ל דאין גשאלין על ההקדש • ומש"ה נמו"ל

דש"י בדף ע"ח דדחה לגירסא
זו דהואיל אי בעי מתשל משום
דא"כ הוא ליה לר"א לפלוג על
ואתה רואה של הקדש • דהא אי
בעי פריק ליה והוי דידיה ואיכא
למידק על רש"י אמאי לא תקשה
מחך גוסיא דאי בעי מתשל • אלא
רש"י ידע להא דלר"א אין גשאלין
על הקדש • ומשום הכי אחי עליה
מכא אי בעי פריק ליה • אלא
דדחיק לי מה שפירש"י בתחילת
הסוגיא דף מ"ו עמוד ז' שכתב
אדרבי אליעזר סבירא ליה הואיל
ואי בעי מתשל דעל כל נדר
והקדש ותרומה הקדוש באמירת
פה יכול לשאלו לחכם ולעקור

דיבורו הילכך ממונו הוא ע"כ • ובלי ספק דמוה ה"י יצא לו
לר"ב ב"מ"ש דר"א דהקדש בעשות אינו הקדש ברם טעות
הוא בידו דהר"ב זלה"ה • דהכא דאכתי לא סתר לה רש"י
ללישנא דא מפרש לה דאטולי מילי דהוקדש צפה גשאלין עליו
ובסוף השיטה דמסיק דאין לגרום כן אלא גרסינן הואיל סתם
וה"פ הואיל וכל הדא וחדא חזי ליה דמכל חדא וחדא מפריש
פורתא ואזדא לה כך לישנא לגמרי • וגם מה שפירש עליו
דעל כל נדר והקדש וכו' • וכמסקנא זו דמפרש הואיל וכל חדא
כו' הנה דקדק רש"י להקשות מה הואיל אי פריק • ולא תקשה
מהואיל אי מתשל משום דלרבי אליעזר אין גשאלין בהקדש
כדכתבתי • הנה מתוך מה שכתבתי כך רואה שהר"ב ארכיב
אתרי רכשי דמתחילה פירש דאכתי כל חדא כו' • והוא לשון

רש"י שבפירוש המשנה והוא כפי מסקנא ודל"ג הואיל ואי בעי מתשל •
לר"ד לטעמא דאכתי כל חדא וחדא כו' • אלא גם בזה לא דקיה"ב מש"כ • ולענין איזה משתי הטעמים עדיף • כראה בעיני
דכיון דקושיית רש"י על הגירסא דהואיל ואי בעי מתשל דא"כ הקדש נמי האי אי בעי פריק מתרצים התוספות בתחילת הסוגיא
בדבור הואיל שני • דל"ק דכי פריק א"כ היה קונה אותו ואטו נחשב חמץ של עכו"ם כשלו הואיל ואי בעי קמי ליה • ועוד כיון
שנתחמץ שום אדם לא יפדנו ע"כ • ולפיכך הגירסא שפירא וקיימת ולמה נזח מינה • וגם על פירש"י דאכתי כל חדא כו' • הקשו
בתום' בדיבור הואיל כו' קמא • ב' קושיית • ואע"פ שתיצטור מכל מקום נחזי אכן לפי גירסתינו שנתקיימה אחאי לא אמרו הסוגיא
הואיל ואכתי כל חדא כו' • אלא דלא סברה להני תירושים ואיך שיהיה הנה הר"ב טעה בפרתי במאי דפירש שני פירושים בטעמו
דר' אליעזר ואינם עולים בקנה אחד • וגם במה שכתב דר' אליעזר ס"ל דהקדש בעשות אינו הקדש • רבי יהודה בן בתירא
אומר תטיל לזון • סבירא ליה כר' יהושע דלא אמרינן הואיל • ובבירא ליה נמי דטובת הגאה ממון • והילכך הויא כך חלה
כדידיה שהרי יש לו בה טובת הגאה לתתה לכל כהן שירצה • וכ"פ הר"ן • והיינו דבגמרא לא קאמר לימא בטובת הגאה קומפלגי
אלא בדרבי אליעזר ור' יהושע • ומסיק דל"פ אלא סברו דאינה ממון • אבל בן בתירא ודאי פליגי בהכי • ועיין מ"ש במשנה ג' פ"א
דנדרין • לא זכו חמץ שמוזהרים עליו • פירש הר"ב דלאו דידיה הוא וכו' אבל אתה רואה של אחרים • בפרק קמא דף
ה' עמוד ז' ופירש"י עכו"ם •

אלא מפרשה • פי' הר"ב דלא אמרינן הואיל • ומסיים רש"י הילכך על חמוצה אינו עובר • אבל על אפייתה עובר • דאיכא
קדא דלא חזיא ליה •

רבי יהודה בן בתירא אומר תטיל בצונן •
אמר ר' יהושע לא זה הוא חמץ שמוזהרים
עליו בכל יראה ובכל ימצא • אלא
מפרשה והמניחתה עד הערב • והם
החמיצה • החמיצה • ד' רבן גמליאל
אומר שלש נשים לשות כאחת • ואופות
בתנור אחד זו אחר זו • והכמים אומרים
שלש נשים עוסקות בבצק • אחת לשה •
ואחת עורכת • ואחת אופה • רבי עקיבא
אומר לא כל הנשים • ולא כל העצים • ולא
כל התנורים שוין • זה הכלל תפח תלמיש
בצונן •
ה שיאור

מפריש פורתא ולאחר אפייתה אם רצה יפריש חלה שלימה על
הכל • דקסבר ר"א ברודה מן התנור ונותן לסל • הסל מרפס
לחלה • לא זכו חמץ שמוזהרים עליו • דלאו דידיה הוא לאחר
שקרא עליה שם וקרא כתיב (שמות י"ג) לא יראה לך • סלך אי
אתה רואה • אבל אתה רואה של
אחרים ושל גבוה • וזה אינו סלך
ולא של חברך דאכתי לא מטא
ליד כהן ורבי אליעזר סבר הואיל
אי בעי מתטיל עליה • הויא
הקדש בטעות ואינו הקדש •
וחזיא ליה לאכילה • כמנא דשלו
הוא וחמץ של ישראל הוא • ורבי
יהושע סבר לא אמרינן הואיל
והלכה כרבי אליעזר • ד' שלש
נשים לשות כאחת • כל אחת תנור
תנא ואין כאן חמץ • אף על פי
[שהאחת] מומתת עד שיאפו
השתים • ומכ"א • אין להקל כל
כך שיהו לשות כאחת • אלא שלשה
נשים עוסקות כל אחת בבצק

שלה • אחת לשה • האחרונה לשה • כשחברתה האמצעית
מקטפת • והשלישית [שלשה] תחלה אופה • כמנא שלשתן
עוסקות בבת אחת • כל אחת בבצק שלה • אחת לשה שלה •
ואחת מקטפת שלה ואחת אופה שלה • לא כל הנשים • רבי
עקיבא אמלתייהו דרבן גמליאל קא מהדר • ואמר שאין ראוי
לעשות כדבריו • לפי שיש נשים עלולות ומחמיות אם שוהות
כל כך יש תנור שאינו חם מהר • ויש עמים שאין נבערים
מהר • אלא כדברי חכמים ראוי לעשות לעסוק תמיד בבצק •
שכל זמן שעוסקין בבצק • אינו בא לידי חמוץ • וכן הלכה • זה
הכלל תפח • הבצק שבידה שרואה שרואה לתפוח • תלמוש •
ידע במים לוגנין ומקטפתה ותלמיטן • ה שיאור

רש"י שבפירוש המשנה והוא כפי מסקנא ודל"ג הואיל ואי בעי מתשל •
לר"ד לטעמא דאכתי כל חדא וחדא כו' • אלא גם בזה לא דקיה"ב מש"כ • ולענין איזה משתי הטעמים עדיף • כראה בעיני
דכיון דקושיית רש"י על הגירסא דהואיל ואי בעי מתשל דא"כ הקדש נמי האי אי בעי פריק מתרצים התוספות בתחילת הסוגיא
בדבור הואיל שני • דל"ק דכי פריק א"כ היה קונה אותו ואטו נחשב חמץ של עכו"ם כשלו הואיל ואי בעי קמי ליה • ועוד כיון
שנתחמץ שום אדם לא יפדנו ע"כ • ולפיכך הגירסא שפירא וקיימת ולמה נזח מינה • וגם על פירש"י דאכתי כל חדא כו' • הקשו
בתום' בדיבור הואיל כו' קמא • ב' קושיית • ואע"פ שתיצטור מכל מקום נחזי אכן לפי גירסתינו שנתקיימה אחאי לא אמרו הסוגיא
הואיל ואכתי כל חדא כו' • אלא דלא סברה להני תירושים ואיך שיהיה הנה הר"ב טעה בפרתי במאי דפירש שני פירושים בטעמו
דר' אליעזר ואינם עולים בקנה אחד • וגם במה שכתב דר' אליעזר ס"ל דהקדש בעשות אינו הקדש • רבי יהודה בן בתירא
אומר תטיל לזון • סבירא ליה כר' יהושע דלא אמרינן הואיל • ובבירא ליה נמי דטובת הגאה ממון • והילכך הויא כך חלה
כדידיה שהרי יש לו בה טובת הגאה לתתה לכל כהן שירצה • וכ"פ הר"ן • והיינו דבגמרא לא קאמר לימא בטובת הגאה קומפלגי
אלא בדרבי אליעזר ור' יהושע • ומסיק דל"פ אלא סברו דאינה ממון • אבל בן בתירא ודאי פליגי בהכי • ועיין מ"ש במשנה ג' פ"א
דנדרין • לא זכו חמץ שמוזהרים עליו • פירש הר"ב דלאו דידיה הוא וכו' אבל אתה רואה של אחרים • בפרק קמא דף
ה' עמוד ז' ופירש"י עכו"ם •

אלא מפרשה • פי' הר"ב דלא אמרינן הואיל • ומסיים רש"י הילכך על חמוצה אינו עובר • אבל על אפייתה עובר • דאיכא
קדא דלא חזיא ליה •

ה שיאור

ה שיאור שלח המזין כל צרכו : [סידוק] דרך הצלח
 כשמחמין נעשה סדקים סדקים : כקרני חגבים סדק לכאן
 וסדק לכאן : זה וזה האוכלו חייב כרת דקרני חגבים נמי
 הוא סדוק ואיזהו שיאור שפטור זה שאין בו שום סדוק אבל

ה שיאור ישראל פטור והאוכלו פטור פירש"י בגמרא בין
 ממלקות בין מכרת ובריש פרקין כתבתי העטם
 שצריך ציער : זה וזה האוכלו חייב כרת כתב הר"ב
 דקרני חגבים נמי הוא סידוק ובגמרא אמר רבא משום

הכסיפו פניו כאלם שעמדו
 שערוותיו מתוך פחד שפניו
 מוכסיפין והלכה כחכמים : ר
 מצערים את הכל בין חולין בין
 תרומה חוץ אכדי אכילתו לשבת :
 תרומה מלפני השבת : שאין יכול
 להאכילה לא לזרים ולא לבהמה
 ולהשותה א"ל אבל חולין א"ל
 לצער אלא בזמנו שיכול למצוא
 להם אוכלים הרבה והלכה כר"א
 ברבי צדוק : ז ההולך ב"ד
 קאי : אם יכול שיש שהות
 ציוס : להציל מן הגי"ס את
 ישראל הגרדפים : יבטל בלבנו
 ולא יחזור ואפי"ש שהות
 דמדאורייתא צבטול בעלמא
 סני : ולשבות שביבת הרשות
 שהיה הולך להחשיך על התחום
 ולקנות שביתה להלך משם והלאה
 אלפים אינה לדבר הרשות יחזיר
 מיד אבל לקנות שבית מנוח
 בגון שצריך לילך למחר לבית
 האבל או לבית המשהה היינו
 כהולך לשחוט את פסחו : ח
 שיש בידו בשר קודש שנפסל
 ביוצא : שחומת ירושלים היא
 מחיצה לקדשים [קלים] : אם
 עפר צופים שם מקום שמעם

רואים בית המקדש : שורפו במקומו ולא הטריחוהו לחזור :
 ואם לאו חוזר ושורפו ככתיב (ויקרא ו') בקדש לא תחבל
 באש תשרף במקום אכילתו שריפתו :
 זה וזה

ה שיאור ישראל פטור והאוכלו פטור סידוק
 ישראל והאוכלו חייב כרת איזהו שיאור
 כקרני חגבים סידוק שמי ידע בו סדקין זה
 בזה דבר ר' יהודה וחכמים אומרים זה
 וזה האוכלו חייב כרת ואיזהו שיאור כל
 שהכסיפו פניו באדם שעמדו שערוותיו :
 ז ארבעה עשר שחל להיות בשבת
 מבערים את הכל מלפני השבת דבר ר'
 מאיר וחכמים אומרים בזמני רבי אלעזר
 בר צדוק אומר תרומה מלפני השבת
 וחולין בזמני ז ההולך לשחוט את
 פסחו ולמול את בנו ולאכול סעודת
 אירוסין בבית חמיו ונזכר שיש לו חמין
 בתוך ביתו אם יכול לחזור ולבער ולחזור
 למצותו יחזור ויבער ואם לאו מבטלו
 בלבו להציל מן (העכו"ם) ס"א הגי"ס ומן
 הגהר ומן (הלסטים) ס"א ל"ג ומן
 הדליקה ומן המפולת יבטל בלבו
 ולשבות שבית הרשות יחזור מיד :
 ח וכן מי שיצא מירושלים ונזכר שיש
 בידו בשר קודש אם עבר צופים שורפו
 במקומו ואם לאו חוזר ושורפו
 לפני

דאין לך סדקוסדק מלמעלה
 שאין לו כמה סדקים מלמעלה : א שמי"י פ"ט
 באדם שעמדו שערוותיו : א"ל ע"ג
 שפניו מוכסיפין רש"י : ס"ג
 ז מן העכו"ם וכן הגירסא
 בפירוש רש"י ולפ"ז ואל"ל
 אפשר דגרסינן ליסטים כגירסת
 הספר ולסטים ישראלים קאמר
 אבל בגמרא גרסינן מן הגי"ס
 וכגירסת הר"ב ול"ל ולסטים וכן
 הרמב"ם העתיק בפ"ג מהלכות
 חמץ מיד הגי"ס ולא כתב ללסטי :
 ולשבות שבית הרשות
 פי' הר"ב לדבר
 הרשות כו' אבל לקנות כו' כ"כ
 רש"י והקשו בתוספות מהא
 דאמר בר"ש פ"ח דפירושין דאין
 מערבין לא לדבר מנוח (וכתבו
 הר"ב שם) וגראה לר"י דה"פ
 לשבות שבית הרשות שהולך
 לשחוט בפסח צבית אהבו או
 קרובו עכ"ל ותנן במשנה ב'
 פרק בתרא דבינה ולאוקן משום
 רשות וכו' והו"מ יליד דמנוח ועיין
 בפ"ו משנה ב' לקמן :

ח צופים פירש הר"ב שם
 מקום שמעם רואין
 וכיו וכפירש"י והסדרה נחנת
 שכל צדדי ירושלים במקום שרואין אותה היה נקרא צופים
 אלא שהיה לכל אחד שם לווי להבדילו מזולתו והמשנה לא
 חש להזכיר שם לווי שלהם רק שם הסוג ומשם הוא
 אתה למד שרוצה לומר בכל מקום שרואין באיזה צד שהיה
 והשתאל"ק מה שהקשו בתוספות דהו"ל ליה למתני וכמתס
 לכל רוח כדתנן ברפ"ט [ובפ"ז דשקלים משנה ד'] דבתם דתנן מן המודיעים או ממגדל עדר לאו שמה גרים לומר שכן לכל רוח
 הילכך איצטרך למתני בהדיא ועיין משנה ה' פ"ב דחגיגה והתיספות שהביאו דתניא איזהו צופים הרואה ואין מפסיק אינה
 מוכחת שאין מקום הנקרא כן אלא באה לפרש מה שאמרתי דצופים דמתניתין שם כולל הוא לכל הצדדין ו"ל בעל כפתור וכרת
 בפ"ו מה שהזכירו חכמים ו"ל צופים מסתברא שהוא ממקום שיכול אדם לראות ירושלים שהרי מאשר ירושלים הרים סביב לה אינה
 נראית מרחוק מאיזה צד שתבה אליה יותר ותלי שעה והמקום אשר תראהו משם נקרא צופים :
 חז"ר ושורפו וכו' פירש הר"ב דכתיב בקדש באש תשרף כו' כ"פ רש"י ואע"ג דקרא גבי חטאת כתיב צפרשת לו ולענין הובא
 דמה בפנים ילפינן מנייה בפרק כל שעה דף כ"ד שכל שריפת הפסולין בקדש וכדכתב הכה במקום אכילתו וכו' עיין שם
 ברש"י וכתבו התו דקשה לרבינו יצחקאי מדאורייתא מה לי עבר צופים ומה לי לא עבר צופים וי"ל דמבקדש באש תשרף לא
 מרבינן לא בשר קדשי קדשים ואימורי הקלים כדאיתא בפרק כל שעה אבל שאר קדשים שנאכלים לזרים לא מרבינן וחכמים גזרו
 אטו קדשי קדשים ע"כ ולמסקנא דגמרא בפ"ז דף פ"ב ע"ב דל"ש קדשים קלים ל"ש קדשי קדשים לאו מקרא מרבינן אלא גמרא
 גמירי לה לא קשיא ולא מדי דהכי גמירי לה :

א שמי"י פ"ט
 מה"ל ע"ג
 א"ל ע"ג
 ס"ג
 ב מט"י י"ג
 מ"י פ"ג מה"ש
 טו"ל ו"ס תמ"ד
 טע"ה
 ג מט"י ע"ג
 ד ט"ז ע"ג
 זכ"ל מט"י
 פ"ג מה"ש
 ה"ק פ"ג

לפני

לפני הכירה מעלי המערכה עיין בפרק ז' משנה ח' : רבי מאיר אומר זה וזה בכביצה וכו' עיין במשנה ב' פרק ז' דברכות :

פרק ד עד

אל תחטא
ולמעלה איכא איסורא • ולדברי הר"ב דיהיב טעמא כפירוש רש"י משום ביעור וכו' ותקון מלא • נראה דאף בזמן הזה קאמרינן וקאסה המגיד בפ"ח מהי"ט דאם כן ערבי חג הסוכות נמי הרי יש לו לטרוח בסוכתו אלא הטעם כדאיתא בירושל' דמחצות שחיטת הססח ואינו בדין שתפא עסוק במלאכה וקרבנך קרב • ותמיד שאני דרחמנא אמר (דברים י"א) ואספת דגנך והאידנא אף על גב דנטל הטעם לא בטלה הגזירה עכ"ד • ולי נראה ליישב דשאני לרכי מלא יעשיית סוכה דסוכה רגילין להקדים לעשות וזרוזין מקדמין ממוצאי יום הכפורים • ולפיכך אין זה טרדה בערב יו"ט שכבר הכינה אבל מלה הרי אמרו בירושלמי אומר מלה יסנה ונהוג כולי עלמא שלא לאסותה קודם ו' שעות כומן שחיטה • כדאיתא בטור סי' תק"ח • ומשום כך איכא טרדה בע"פ • ועיין במשנה ה' מ"טקטס בס"ד • ועיין מ"ש במשנה ב' פ"ה דהולין : שד"א לעשות • כתב הר"ב כדי שלא יהא טרוד כו' ותקון מלא של מנוה ומסיים רש"י דמנוה לטרוח מצע"י כדי להסב מהר כדאמר בפ' בתרא חוטפין מנה בלילי פסחים בשביל טנוקות שלא ישנו : ואל ישנה אדם מפני המחלוקת • עיין במשנה דלקמן : ב' במקום שכלו למקום שלא כלו חייב לבער • תימה לר"י והלא אסור לשנות מפני המחלוקת ועד כאן לא שרינן בהולך ממקום שלא לעשות כו' אלא משום דאמר כמה בטלנים איכא בשוקא הא אי לאו האי טעמא הוה אסור לשנות • ומיהו י"ל אי מדאורייתא חייב לבער משום מחלוקת לא יעבור על דברי תורה ועוד אור' דלא שייך מחלוקת בפירות דאמר' ממקום שכלו באו תוספות : חייב לבער • פירש הר"ב בכובש ג' מיט ירק כו' אוכל כו' והאיל וכו' וטעמא סי' הר"ב במשנה ה' פ"ע דשביעית ע"ש : צא והבא לך אף אתה • ל' הר"ב מאותו המין שכלה כמו שהביא זה האיש ולא תמנא • כלומר דהא דשרי ת"ק משום שהמין הכלה בלוע מטעם מין שלא כלה כדמפרש בשביעית • וקא"ל ר"י דאין להתיר משום כך שהרי אם יאמרו לאדם אחר שיביא גם הוא מזה המין שהביא זה האיש לא יוכל למנוח כי המין בעצמו כבר חלק הלק לו וכלה • ומין

א כ"י יבמות יג
מ"י פ"ט סה"ל
י"ט טו"ט ע"א
ס' תפ"ח ס"ג
ב ק' מל"ז י"ה
ג ט"ו פ"ז ס"ה
שחיטה
ו' ויבג

לפני הכירה מעצי המערכה • ועד כמה
הן חזרין רבי מאיר אומר זה וזה בכביצה •
רבי יהודה אומר זה וזה בכזית • וחכמים
אומרים בשר קדש בכזית • וחמין
בכביצה :

פרק ד מקום שנהגו לעשות מלאכה
בערבי פסחים עד
חצות עושין • מקום שנהגו שלא לעשות
אין עושין • ההולך ממקום שעושין למקום
שאינן עושין • או ממקום שאין עושין
למקום שעושין • גותנין עליו חומרי מקום
שיצא משם • וחומרי מקום שהלך לשם •
ואל ישנה אדם מפני המחלוקת :
ב כיוצא בו המוליד פירות שביעית
ממקום שכלו למקום שלא כלו • או
ממקום שלא כלו למקום שכלו חייב לבער •
רבי יהודה אומר אומרים לו צאהובא לך
אף אחת : ג מקום

זה וזה • חמין דאמרינן לעיל וזכר שיש לו חמין בחוץ ביתו כו'
ובשר קדש שעמו : כביצה • אבל בפסחים • חמין מצטלו בלבן •
ובשר קדש שורפו במקומו וסבר רבי מאיר חזרתו כטומאתו מה
טומאת אוכלין בכביצה • שאין אוכל טומא בפסחים בכביצה כך
אינו חוזר על פסח בכביצה : ר'
יהודה אומר זה וזה בכזית • סבר
חזרתו כאסורו מה אסורו בכזית
שעל כזית חמין או בשר קדש חייב
כך על כזית חוזר : בשר קדש •
משום חומרא דקדשים חוזר אף
על כזית • חמין דהולין אינו חוזר
אלא על כביצה והלכה כחכמים :
פרק ד מקום שנהגו :
עד חצי היום : שלא לעשות •
כדי שלא יהא טרוד במלאכה
ויסבך ביעור חמין ושחיטת פסח
ותקון מלא של מנוה : ואל ישנה
אדם • הכי קאמר ההולך ממקום
שאין עושין למקום שעושין ונתנין
עליו חומרי מקום שיצא משם ולא
יעשה דהא דק"ל אל ישנה אדם
ממנהג העיר אינו אלא מפני
המחלוקת וכאן אין המחלוקת דמאי
קא חזרת הרואה אותם בטל
אומר זה שצטל חושב שהמלאכה
אסורה וחולק על כלו • לא אמר

הכי אלא אמר אין לו מלאכה שהרי כמה בטלנים איכא בשוקא
כל ימות השנה • והא דתנן גתנים עליו חומרי מקום שיצא משם
אינו אלא בזמן שדעתו לחזור למקומו • אבל אין דעתו לחזור
למקומו נוהג כמנהג ארסי מקום שהלך לשם • בין לקולא בין
לחומרא : ב' המוליד פירות שביעית ממקום שכלו לחיה
מן השדה וחייבין עליו בני מקומו לבערו מן הבית • והאילוכו זה
למקום שלא כלו • ובני אותו מקום עדין אוכלין הן מן המכונסים
לביית חייב לבער משום חומרי המקום שיצא משם : רבי יהודה
אומר אומרים לו לא והבא לך אף אתה • פלוגתא דרבי יהודה
ות"ק בכובש ג' מיט ירק בחומץ או בציר להתקיים ושנים מהם
כלו לחיה מן השדה והשלישי לא כלה ת"ק סבר אוכל מאותן שכלו
על סמך אותו בלא כלה האיל וכן בשבית אחת • והכי משמע
למלתיה ומקום שלא כלו למקום שכלו לגמרי חייבין לבער •
אבל לא כלו כולן אלא מקמתן אוכל אף ממין הכלה כל זמן שלא
כלו כולן דאוכלין על סמך האחרון • ורבי יהודה אומר אומרים
לו לא והבא לך אף אתה • מאותו המין שכלה כמו שהביא
זה האיש ולא תינא הילכך אינו אוכל אלא מהמין שלא כלה
דאין אוכלין מהמנין שכלו על סמך המין שלא כלה וחייב
לבער המנין שכלו והלכה כרבי יהודה דקא' בשעתיה דרבנן
גמליאל שהלכה כמותו במסכת שביעית פרק המוגס :
ג מקום

ג' מקום שנהגו שלא למכור * להחמירו על עצמן דלמא חמי
לאכור גסה : ובכל מהם אין מוכרין להם בהמה גסה
דגזור רבנן שמה ישאל או זכור בהמתו לעבו"ם ואדם מצווה
על שביעת בהמתו * אי נמי פעמים שמוכרה לו ע"ש ע"ש
חשיכה וזועק לה ישראל כדי

ומין זה הבלוע ממין שאינו כלה כמו שהביא זה האיש גם כן לא
ומנא דמילתא דלא שכיחא הוא שומנא כדכונן כוננא זבא והואיל
וא"ל למנא אין להסיר שלא לבער * ולשון רש"י לא והביא לך
אף אהה מאסות הענין מן השדה והריו לא תמנא ואכור ע"כ *

א"כ ע"י ע"י
א"כ ע"י ע"י
א"כ ע"י ע"י
א"כ ע"י ע"י
א"כ ע"י ע"י
א"כ ע"י ע"י
א"כ ע"י ע"י
א"כ ע"י ע"י
א"כ ע"י ע"י
א"כ ע"י ע"י

ג' מקום שנהגו למכור בהמה דקה
לעבו"ם מוכרין * מקום שנהגו שלא למכור
(ס"א וירו' שלא נהגו למכור) אין מוכרין *
ובכל מקום אין מוכרין להם בהמה גסה *
עגלים וסייחים שלמין ושוברין * ר' יהודה
מתיר בשבורה * בן בתירא מתיר בסוס:
ד מקום

וכר"ב נמשך אחר ל' הגמרא
שבאוקמתות האחרו' גם לשון אף
דחקתו לפרש לאחרים קאי *
ג' מקום שנהגו שלא למכור *
פיר' הר"ב דהחמירו
דילמא אמי למכור גסה * ומקשה
בגמרא פרק קמא דעבו"ם
למימרא דאוסורא ליכא מנהגא
הוא דאיכא * והא תנאין מעמידין
בהמ' בפונדקאות מפני שחודרין

גדלי הו' בני מלאכה ואין הלכה כר' * בן בתירא מתיר בסוס *
הואיל ולרכיבה עומד והמי נושא את עצמו * ואין הלכה כבן
בתירא * וע"י כר"ב שרי למכור בהמה לעבו"ם בזמן שאין
הבעלים מצויין הם בעת המכירה * לייבא למיחש שמי' שאילנה
וישכירנה שפרי אינה שלו * ושמה תלך מהמת קולו ונמנ' מחמר
להא נמי ליכא למיחש שאינה מכרת את קולו : ד מקום

על הרביעה ברפ"ב דעכו"ם : ומסיק דעכו"ם חס על בהמתו
שלא תיעקר ועל בהמת ישראל הוא דלא חס אבל זו שקאה חס
עליה : אין מוכרין להם בהמה גסה * פיר' הר"ב דגזור
שמה ישאל וכו' * ויעשה העבו"ם מלאכה בשבת * וכן לשונו
בפרק קמא דעכו"ם משנה ו' ומ"ש א"ל * פעמים שמוכרה לו
ע"ש עם חשיכה וזועק לה ישראל כו' ונמנא מחמרו וכו' *
וא"ל והרי כתב הר"ב בריש פרק בתר' דשבת דחויבא דמחמר

בשטעונה מיהת כל שהוא * ואם כן תפוק לי מטעם הקדוש דאדם מצווה על שביעת בהמתו * והירצו בתוספות פרק קמא
דעכו"ם דמשום שביעת בהמתו לחוד לא הוה אפריזין מכירה לית בה איסור כי אם לפי שעה בשעת מכירה דסמוך לחשיכה
ודוקא שאלה ושכירה אסרינן משום שביעת בהמתו משום שעת המכירה דלפי שעה לא אסרינן
אי לא טעמא דמחמר דחמיר טפי * עד כאן * וכלומר שהוא לאו דבגופיה * ולי הוה נראה דהכא מיירי שאחר הקנייה
שכבר קנאה העכו"ם ויחמר ישראל לפי שירא פני יחזור העכו"ם ממקחו ויבא עמו לפחות לידו מחלוקת * אי נמי דלא יהא
לו תרעומות מן העכו"ם מיד * ודכתב דמחמר אחר בהמתו לישנא דייגא דמחמר נקט דליתמר בהאי לישנא בגמרא פרק
בתר' דשבת משום דמסתמא בהמתו הוא דמחמר שהיא מכרת קולו אבל דהאי דאוסור דמחמר איכא בשאר בהמה נמי דמאי
פלא דאיסורא דגופיה הוא ובחד לישנא בגמרא חיתא המחמר אחר בהמה בשבת כו' והשתא חמי שפיר דכיון שאחר הקנייה
היא * נמנא שאין זה בהמתו שהיא מצווה עליה בשביעתה אבל גושם המחמר עבד איסורא אפילו כשאינה בהמתו כדאמרן *
ויש לדקדק קצת מלשון הרמב"ם שכתב בפירושו שמה ימכרה ע"ש ולא תיטב בעיניו ויחמור * אותה בעליה וכו' ופי' חיתא דקודם
הקנייה מיירי * לא היה צריך לכתוב אלא שמחמרה כדי שיקנה אותה אלא דהאי שכבר קנאה ומשום שלא ייטב בעיניו ורואה
לחזור ממקחו או להתרעם עליו הילכך מחמרה וכו' והואיל והמקח נגמר ונעשה ואין יכול לחזור בו אין כאן איסור שביעת
בהמתו * ומשום מחמר איכא כדאמרן * אלא שגראה קצת דדוקא בבהמתו אסור רחמנא דהא איסור דמחמר נמי מהך קרא
דאיסור דשביעת הוא דנסיק לן וכתוב בזה ובהמתך וסוד מלאתי בהר"ן דפרק קמא דעכו"ם דמפליג נמי בין מחמר לשביעת בהמ'
כמו שכתבתי עוד למיירי שיוכל לחזור בדיון אם נמנא טעות במקחו * שכן דרכן של בני אדם לקנות בהמה ואם יביה טעות
במקחו שיחזור ואפילו הכי לא הוי בהמתו הואיל והקנייה נעשית ונגמרה והביא ראיה לדבריו :

וסייחים * מפורש במשנה ג' [פ"ה] דבבא בתרא : ושבו"ים * פירש הר"ב מחלפי וכו' וכן פירש * ובמסכת עכו"ם לא פי'
הר"ב כן ושם אפרש בס"ד : רבי יהודה מתיר בשבורה * פירש הר"ב דאינה בת מלאכה לעולם * והילכך מסתמא
לשחיטה וזבחה ולא משהי לה ולא מצי לה ישראל בי עכו"ם דתפוק חורבה מנייה לזבחי שלימה * רש"י : בן בתירא מתיר בסוס *
פירש הר"ב הואיל ולרכיבה עומד והמי נושא את עצמו * וכן פירש רש"י כאן ובמסכת עכו"ם * ושם לא פירש כן הר"ב אלא
בעומד לרכיבה לכולי עלמא שרי וכי פליגי בנימחד לעופות דבן בתירא סבר כל מי נושא את עצמו ורבנן סברי דוקא אדם * וכן
כתבו התוספות דרש"י לא דק בפירושו זה דבפרק המצניע אמרין דכולי עלמא סברי דאדם נושא את עצמו וכפירוש הר"ב שם
משנה ה' * מכל מקום נראה לי לישב פירוש רש"י על הדרך שכתבו התוספות בפרק המצניע שהכניס אסורים בכל הסוסים
משום סוס המיוחד לצופות דלא חלקו חכמים בסוסים ע"כ * ולפיכך נקט רש"י סוס דרכיבה משום דרבנן דאסרי אפילו בסוס
דרכיבה ויחא ליה לאשמועינן כח דרבנן דהלכה כמותם * מלאשמועינן כח דרבי יהודה אע"ג דכח דהתירא הוא * וזה מחזיק

ובית הלל מתירין ימידי דהוה אתענית שהיום אסור באכילה והלילה מותר: וכל מלאכה שהיא לנורך המועד והתחיל בה קודם י"ד גומרה ב"ד ואפילו במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה אבל מלאכה שאינה לנורך המועד במקום שנהגו לעשות מלאכה עושין ומוקם שנהגו שלא לעשות אפי' התחיל בה קודם י"ד אינה גומרה: פייטום שרי ב"ד בכל מקו' שכן מנינו בהן בחולו של מועד קולא יותר משאר אומניות שהדיוט שאינו אומן ככך תופר כדרכו הילכך ב"ד דקיל מחול המועד אפילו אומן נמי שרי: והספרים והכוסין שכן הבא ממדינת הים והיולא מבית אסורים מפפרים ומכבס' בחול אמועד וסיון לאשכחן בהן ז' היתר בחול המועד ב"ד דקיל שרי לכוני עלמא: אף הרעענים

וב"ה מתירין עד הנץ החמה: ור"מ אומ' כל מלאכה שהתחיל בה קודם ל"ד גומרה ב"ד אבל לא התחיל בה בתחלה ב"ד אף על פי שיכול לגומר וחכמים אומרי' שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות ואלו הן החייטים הספרים והכוסין רבי (ס"א) יוסי בר יהודה אומר אף הרעענים: ומושיבין שובכין לתרגול' ב"ד ותרגולת שברחה מחזירין אותה למקומה ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה גורפין

ובית הלל מתירין פירש הר"ב מידי דהוה אתענית וכו' ולכאורה סברא דבית שמאי עדיפא דילפי איסור מלאכה מאיסור מלאכה וגראה לי לתלמידי דהכא דסבר' איסורא איכא טעמא דאיסור כדאמר בירושלמי משום שחיט' הפסח כמ"ש בריש פירקין וקאמרי בית הלל דסיון דאיסור מלאכה משום שחיטת פסח הוא הוי איסור מלאכה לדידיה כאיסור אכילה דתענית שהרי הקרבן והתענית שוים הם דעניהם לכפרה ב'א"ס' ובקרבן עצמו הלילה הולך אחר היום ולא היום אחר הלילה לא דהכא איסור דלילה שאחריו לאו משום לתא דידו אלא משום עצמו ולפי' יליף מתעני' דמאינו שאיסורו ביום כלבד ולא כלילה כלל כן איסור מלאכה

אכה תי' פ"ס ח"ט ט"ע א"ס ס"י ת"ט ס"ב כ"ק י"ג ו"ז ע"ז ס"ס ז"כ ע"ז פ"ג ד"ס ע"ז

דמחמת קרבן הדומה לו כמ' שלא נאסר הלילה שלפניו וא"ת ומאי דוחקיה דרש"י והר"ב דפירשו לעיל דלא כהירושלמי והרי בכאן לחכמים על כרחיך לריד להבוא טעמא ויש לומר דבירושלמי עצמו פריך א"כ יהא כל היום אסור כמו יחיד שמביא קרבן דאסור בכל היום ומפרש התם משו' דראוי להקרי' משאריה אבל פסח אינו יכול להקריבו אלא עד חצות כדאיתא בריש פ' דלק' כמ"ש התוספות בריש פירקין ואיני ס"ל לדוחק דכיון דמשום שהוא יום קרבן אסרינן לא שייך לחלק היום בעצמו וביהודה נמי שעושין מלאכה לסדרת רש"י והר"ב לית להו טעמא דירושלמי באחר חצות אלא כפירושם: הנץ עיין מ"ש במשנה ז' פ"ק דברכות: וגומרה ב"ד דהיינו עד חצות דוקא דאין לך לנורך המועד יותר

מלפסר ולכבס ולכך התירו חכמים ואפילו להתחיל ואפילו הכי לא התירו אלא עד חצות הר"א"ש: וחכמים אומרים ג' אומניות עושין כבד כחבתי לשון הר"א"ש דאפילו להתחיל שרי ועצמו כמ"ש הר"א"ש ד בהשגה סוף פרק י"ט דמדאמרי' ג' אומניות עושין ש"מ דלהתיר באו ולאסור באחרי' שלא לגומרן דהוה ליה למימ' וחכמים אומרים אין עושין אלא ג' אומניות: ז מושיבין שובכים לשון הר"ב שובכי יונים וכו' נראה דגרים במשנה כלישנא אחרינא שכתב רש"י וז"ל לא הכי כתב בסדר משנה מושיבין שובכין ותרגולת כלום שובכין ליונים ותרגולת היו מושיבין להתחמם לגדל אפרוחים והכי מתברר דשובך לא שייך אלא בזונים עכ"ל והר"ב מפרש דשיבת שובכים ליונים נמי לגדל אפרוחי יונים ולגירסת הספרים אע"ג דרש"י מפרש לה נמי לענין שיבת זנים נראה יותר כדברי המגיד בסוף הלכות י"ט כמ"ס ד' דעת הרמב"ם דמושיבין שובכין מלשון שובך ורונה לומר מקום שיעמדו התרגולין והתרגול' וכן נראה מן הערוך וקושיא דהשתא אקובי' כו' מ"ש ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה כ"ש שמחזירין אותה כשברחה ע"כ: ב"ד בספא דמוליכין כלים מבית האומן מסקי המגיד והב"ד דהיינו כל היום דלאו מלאכה הוא ולא אסרו במועד אלא שמה ואמרו תקנן במועד והילכך ב"ד כל היום שרי וכתבו שכן מצאו במק' ספרי הרמב"ם ומדהרמב"ם התחיל בספא וביאר בה דכל היום קאמר והדר כתב לכל הכי דרישא ש"מ דהני נמי לאו מלאכות הן אלא טרשא אבל העור הקדים וכתב לכל הכי סתמא והדר כתב לספא דמוליכין כו' וביאר בה דכל היום שרי משמע דס"ל דאיתך לא אשתרי אלא עד חצות: ב"ד חזירין וכו' ואם מתה פירש הר"ב והוא שישה כו' דשוב כו' הילכך אם מתה מושיבין כו' פתח בחזרה ומסיים מתה והכי הוה ליה למימר אפילו אם מתה מושיבין כו' דודאי דמשום דברותא הוא תני ליה במתני' והברותא דתרגולת אחרת שלא ישבה על אלו הבעים מעולם איכא ערשא יתירא להושיבה שאינה יושבת על זנים שהוחמו מאחרת אלא בקושי ומה"ט סבירא להו הרמב"ם

דמחמת קרבן הדומה לו כמ' שלא נאסר הלילה שלפניו וא"ת ומאי דוחקיה דרש"י והר"ב דפירשו לעיל דלא כהירושלמי והרי בכאן לחכמים על כרחיך לריד להבוא טעמא ויש לומר דבירושלמי עצמו פריך א"כ יהא כל היום אסור כמו יחיד שמביא קרבן דאסור בכל היום ומפרש התם משו' דראוי להקרי' משאריה אבל פסח אינו יכול להקריבו אלא עד חצות כדאיתא בריש פ' דלק' כמ"ש התוספות בריש פירקין ואיני ס"ל לדוחק דכיון דמשום שהוא יום קרבן אסרינן לא שייך לחלק היום בעצמו וביהודה נמי שעושין מלאכה לסדרת רש"י והר"ב לית להו טעמא דירושלמי באחר חצות אלא כפירושם: הנץ עיין מ"ש במשנה ז' פ"ק דברכות: וגומרה ב"ד דהיינו עד חצות דוקא דאין לך לנורך המועד יותר

מלפסר ולכבס ולכך התירו חכמים ואפילו להתחיל ואפילו הכי לא התירו אלא עד חצות הר"א"ש: וחכמים אומרים ג' אומניות עושין כבד כחבתי לשון הר"א"ש דאפילו להתחיל שרי ועצמו כמ"ש הר"א"ש ד בהשגה סוף פרק י"ט דמדאמרי' ג' אומניות עושין ש"מ דלהתיר באו ולאסור באחרי' שלא לגומרן דהוה ליה למימ' וחכמים אומרים אין עושין אלא ג' אומניות: ז מושיבין שובכים לשון הר"ב שובכי יונים וכו' נראה דגרים במשנה כלישנא אחרינא שכתב רש"י וז"ל לא הכי כתב בסדר משנה מושיבין שובכין ותרגולת כלום שובכין ליונים ותרגולת היו מושיבין להתחמם לגדל אפרוחים והכי מתברר דשובך לא שייך אלא בזונים עכ"ל והר"ב מפרש דשיבת שובכים ליונים נמי לגדל אפרוחי יונים ולגירסת הספרים אע"ג דרש"י מפרש לה נמי לענין שיבת זנים נראה יותר כדברי המגיד בסוף הלכות י"ט כמ"ס ד' דעת הרמב"ם דמושיבין שובכין מלשון שובך ורונה לומר מקום שיעמדו התרגולין והתרגול' וכן נראה מן הערוך וקושיא דהשתא אקובי' כו' מ"ש ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה כ"ש שמחזירין אותה כשברחה ע"כ: ב"ד בספא דמוליכין כלים מבית האומן מסקי המגיד והב"ד דהיינו כל היום דלאו מלאכה הוא ולא אסרו במועד אלא שמה ואמרו תקנן במועד והילכך ב"ד כל היום שרי וכתבו שכן מצאו במק' ספרי הרמב"ם ומדהרמב"ם התחיל בספא וביאר בה דכל היום קאמר והדר כתב לכל הכי דרישא ש"מ דהני נמי לאו מלאכות הן אלא טרשא אבל העור הקדים וכתב לכל הכי סתמא והדר כתב לספא דמוליכין כו' וביאר בה דכל היום שרי משמע דס"ל דאיתך לא אשתרי אלא עד חצות: ב"ד חזירין וכו' ואם מתה פירש הר"ב והוא שישה כו' דשוב כו' הילכך אם מתה מושיבין כו' פתח בחזרה ומסיים מתה והכי הוה ליה למימר אפילו אם מתה מושיבין כו' דודאי דמשום דברותא הוא תני ליה במתני' והברותא דתרגולת אחרת שלא ישבה על אלו הבעים מעולם איכא ערשא יתירא להושיבה שאינה יושבת על זנים שהוחמו מאחרת אלא בקושי ומה"ט סבירא להו הרמב"ם

מלפסר ולכבס ולכך התירו חכמים ואפילו להתחיל ואפילו הכי לא התירו אלא עד חצות הר"א"ש: וחכמים אומרים ג' אומניות עושין כבד כחבתי לשון הר"א"ש דאפילו להתחיל שרי ועצמו כמ"ש הר"א"ש ד בהשגה סוף פרק י"ט דמדאמרי' ג' אומניות עושין ש"מ דלהתיר באו ולאסור באחרי' שלא לגומרן דהוה ליה למימ' וחכמים אומרים אין עושין אלא ג' אומניות: ז מושיבין שובכים לשון הר"ב שובכי יונים וכו' נראה דגרים במשנה כלישנא אחרינא שכתב רש"י וז"ל לא הכי כתב בסדר משנה מושיבין שובכין ותרגולת כלום שובכין ליונים ותרגולת היו מושיבין להתחמם לגדל אפרוחים והכי מתברר דשובך לא שייך אלא בזונים עכ"ל והר"ב מפרש דשיבת שובכים ליונים נמי לגדל אפרוחי יונים ולגירסת הספרים אע"ג דרש"י מפרש לה נמי לענין שיבת זנים נראה יותר כדברי המגיד בסוף הלכות י"ט כמ"ס ד' דעת הרמב"ם דמושיבין שובכין מלשון שובך ורונה לומר מקום שיעמדו התרגולין והתרגול' וכן נראה מן הערוך וקושיא דהשתא אקובי' כו' מ"ש ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה כ"ש שמחזירין אותה כשברחה ע"כ: ב"ד בספא דמוליכין כלים מבית האומן מסקי המגיד והב"ד דהיינו כל היום דלאו מלאכה הוא ולא אסרו במועד אלא שמה ואמרו תקנן במועד והילכך ב"ד כל היום שרי וכתבו שכן מצאו במק' ספרי הרמב"ם ומדהרמב"ם התחיל בספא וביאר בה דכל היום קאמר והדר כתב לכל הכי דרישא ש"מ דהני נמי לאו מלאכות הן אלא טרשא אבל העור הקדים וכתב לכל הכי סתמא והדר כתב לספא דמוליכין כו' וביאר בה דכל היום שרי משמע דס"ל דאיתך לא אשתרי אלא עד חצות: ב"ד חזירין וכו' ואם מתה פירש הר"ב והוא שישה כו' דשוב כו' הילכך אם מתה מושיבין כו' פתח בחזרה ומסיים מתה והכי הוה ליה למימר אפילו אם מתה מושיבין כו' דודאי דמשום דברותא הוא תני ליה במתני' והברותא דתרגולת אחרת שלא ישבה על אלו הבעים מעולם איכא ערשא יתירא להושיבה שאינה יושבת על זנים שהוחמו מאחרת אלא בקושי ומה"ט סבירא להו הרמב"ם

X

הרמב"ם והטור דקך דמתק ב"ד דוקא קא' ולא צמול המועד
הואיל ואיכא טרחא יתירה והוא פירקא ב"ד עסיק כל מה
דאפשר לאוקמי ב"ד מוקמי ואע"ג דהשתא איכא גמי לאקשוי
השתא אומרי סובכין לכתחילה אחרת דשרי אס' מתה מצעיא

גורפין משליכין לחוך : ובמועד : שמחור יותר אין משליכין
לחוך אלא מסלקין לחדרין : מוליכין ומביאין כלים מצית
האומן בחרבעה עשר : ואע"פ שאינו לצורך המועד :
ח עשו אנשי יריחו : היו נוהגין לעשות אנשי יריחו :

ה"ס ע"כ
ב"ב

**"גורפין מתחת רגלי בהמה בארבעה עשר
ובמועד מסלקין לצדדין מוליכין ומביאין
כלים מבית האובין אף על פי שאינם לצורך
המועד : דן ששה דברים עשו אנשי
יריחו : על שלשה מיור בידם ועל שלש
לא מיחי בידם ואלו הן שלא מיחי בידם
מרכיבין דקלים כל היום : וכרכין את
שמע : וקוצרין וגודשין לפני העומר :
ולא**

מרכיבין דקלים : ענין דך של
דקל זכר מרכיבו בדקל נקבה
שהזכר עושה פירות והנקבה
אינה עושה פירות : כל היום
כלומר בחרבעה עשר : וכרכין
את שמע : שלא היו אומרים
ברוך שם כבוד מלכותו לעולם
ועד בקריאת שמע פ"א שלא היו
מפסיקין בין אחד לואהבת
שני' להחריך בחד ובהפסיק
בין מלכות שמים לדברים
אחרים : וקוצרין וגודשין
עושים גדיש מן החדש לפני העומר ולא
למיכל מיניה :

בדברי הר"ב מלת אפי' כן אפשר להגיה מלת ב"ד ויהיה
הלשון הילכך ב"ד אס' מתה וכו' ומתישב גם כן מה שהקטני
ועוד שיהיו דבריו מסכימים לפסוק של הרמב"ם והטור ע"כ

לא הבהתי והנחתי הלשון שקול למעיין והבחר יבחר : ח מרכיבין דקלים כל היום : פירש הר"ב שהזכר עושה פירות
והנקבה אינו עושה פירות וכ"כ רש"י וכ"כ החו"ט בפרק רבי ישמעאל במנחות דף ע"א ונריך לומר שנקרא זכר על שם שהוא נועץ
ורוכב באילן והאילן שהוא נועץ בו ורכוב עליו נקרא נקבה לפי שהקוב ומקבל הזכר וכל זה אינו מספיק להסכמ' השמות כי יות'
היה ראוי שיקרא העושה פירות נקבה והבדלתי עושה זכר ומלאתי שרורך ערך נסן שכתב שיש בדקלים זכר ונקבה ופירות הזכר
אין בהם מתיקות כתמרים אלא טעם אכילה בלבד ובעולם קטנים * וכשיגדלו צמון מועט יופסדו מלאכול אבל מהגים לדרך
אחרת שבהגיע זמן הדקל הנקבה ומשלחת המכבדות שלה עם תמריה ועדין התמרים הן כעדשים מביאין פירי הוקר ומסביבין
בעוקף ידה מהן ומהמין אותן וכורכים לה אגוד והמכבדות של תמריה מלביחות ומוליאין פירות נאים ובלבד שלא תאחר זמן אפי'
יום אחד שאם תשהא הרבכת דקל יום אחד יפסדו פירות הדקל * ואותן התמרים שאחרן בלא הרבכה לא ילמיחו ובהגיע התור
יום י"ד ציטן על זה אמרו מרכיבין דקלים כל היום מפני ההפסד :

ולא הבהתי והנחתי הלשון שקול למעיין והבחר יבחר : ח מרכיבין דקלים כל היום : פירש הר"ב שהזכר עושה פירות
והנקבה אינו עושה פירות וכ"כ רש"י וכ"כ החו"ט בפרק רבי ישמעאל במנחות דף ע"א ונריך לומר שנקרא זכר על שם שהוא נועץ
ורוכב באילן והאילן שהוא נועץ בו ורכוב עליו נקרא נקבה לפי שהקוב ומקבל הזכר וכל זה אינו מספיק להסכמ' השמות כי יות'
היה ראוי שיקרא העושה פירות נקבה והבדלתי עושה זכר ומלאתי שרורך ערך נסן שכתב שיש בדקלים זכר ונקבה ופירות הזכר
אין בהם מתיקות כתמרים אלא טעם אכילה בלבד ובעולם קטנים * וכשיגדלו צמון מועט יופסדו מלאכול אבל מהגים לדרך
אחרת שבהגיע זמן הדקל הנקבה ומשלחת המכבדות שלה עם תמריה ועדין התמרים הן כעדשים מביאין פירי הוקר ומסביבין
בעוקף ידה מהן ומהמין אותן וכורכים לה אגוד והמכבדות של תמריה מלביחות ומוליאין פירות נאים ובלבד שלא תאחר זמן אפי'
יום אחד שאם תשהא הרבכת דקל יום אחד יפסדו פירות הדקל * ואותן התמרים שאחרן בלא הרבכה לא ילמיחו ובהגיע התור
יום י"ד ציטן על זה אמרו מרכיבין דקלים כל היום מפני ההפסד :

**וכורכין את שמע : כתב הר"ב שני פירושים : ותנאי נהו כיצד היו כורכין את שמע אומרים שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד
ולא היו מפסיקים דברי ר"מ : ר"י אומר מפסיקין היו אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד *
מנחת למה שפירוש הראשון דברי ר"י הן : ופירוש השני דברי רבי מאיר הן * וכן פירש רש"י * ובפרק היה קורא מפרש
הר"ר יונה לדבריו דזה שכתב דר"מ שלא היו מפסיקין בין ה' ד לואהבת ר"ל שלא היו מפסיקין כלל בין אחד לואהבת שלא היו
אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד * וגם לא היו מ"אריכין בדל"ת * ורבי יהודה אמר מפסיקין היו בדל"ת * אלא שלא היו
אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד * וקשה על זה שלא ה"ל לומר לשון מפסיקין אלא מאריכין היו * אלא הכי פירשו *
אומרים שמע ישראל ולא היו מפסיקין * כלומר שלא היו קוראים אותה בנחת עם הטעמים שלה * רבי יהודה אומר מפסיקים היו * כלומר אומרים היו שמע ישראל בנחת * אלא
הכריכה היתה שהיו כורכים שמע עם ואהבת ולא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד * ע"כ * אבל מנחתו לפירוש *
ירושלמי * דהכי היתה התם אומר רב אחא וכו' שמע ישראל וכו' * אלא שלא היו מפסיקין בין תיבה לתיבה * רבי יוסי וכו' שמע
ישראל וכו' * אלא שלא היו מפסיקין בין אחד לברוך ע"כ ונראה דודאי דרשי מפרש מהירושלמי הוא וברסתו היתה בין אחד
לואהבת וראיה לדברי דבפ"ו דמנחות דף ע"א מפרש ולא היו מפסיקים ליתן ריוח בין תיבה לתיבה ע"כ * הרי שכתב פי' הראשון
דירושלמי ונוכל מקום בירושלמי אין לתמוך הגויסא דל"ל דהרופק גירסתו כך היתה שכתב ב"י בסיומן פ"א בשמו להפסיק בין אח'
לברוך וכו' ע"פ הירושלמי כתב כן : וקוצרין וגודשין לפני העומר : בגמרא פריך והתנן פ"י דמנחות משנה ח' קוצרין
בבית השלחי שבעת ק"א לכל לא גודשין אנשי יריחו קוצרין ברצון חכמי וגודשין שלא ברצון חכמי ולא מיחו בידסותו על ג' תנן והכי
ד"הו אלא סמי מכאן קצירה : וקוצרין לפני העומר : כאית תני לפני העומר בירושלמי ריש משכת חלה כמ"ש שם *
דלאידך תני דחתי התם מלפני הפסח * הכי נמי הוה ליה למתני הכא לפני הפסח : ומקורן**

וכורכין את שמע : כתב הר"ב שני פירושים : ותנאי נהו כיצד היו כורכין את שמע אומרים שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד
ולא היו מפסיקים דברי ר"מ : ר"י אומר מפסיקין היו אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד *
מנחת למה שפירוש הראשון דברי ר"י הן : ופירוש השני דברי רבי מאיר הן * וכן פירש רש"י * ובפרק היה קורא מפרש
הר"ר יונה לדבריו דזה שכתב דר"מ שלא היו מפסיקין בין ה' ד לואהבת ר"ל שלא היו מפסיקין כלל בין אחד לואהבת שלא היו
אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד * וגם לא היו מ"אריכין בדל"ת * ורבי יהודה אמר מפסיקין היו בדל"ת * אלא שלא היו
אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד * וקשה על זה שלא ה"ל לומר לשון מפסיקין אלא מאריכין היו * אלא הכי פירשו *
אומרים שמע ישראל ולא היו מפסיקין * כלומר שלא היו קוראים אותה בנחת עם הטעמים שלה * רבי יהודה אומר מפסיקים היו * כלומר אומרים היו שמע ישראל בנחת * אלא
הכריכה היתה שהיו כורכים שמע עם ואהבת ולא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד * ע"כ * אבל מנחתו לפירוש *
ירושלמי * דהכי היתה התם אומר רב אחא וכו' שמע ישראל וכו' * אלא שלא היו מפסיקין בין תיבה לתיבה * רבי יוסי וכו' שמע
ישראל וכו' * אלא שלא היו מפסיקין בין אחד לברוך ע"כ ונראה דודאי דרשי מפרש מהירושלמי הוא וברסתו היתה בין אחד
לואהבת וראיה לדברי דבפ"ו דמנחות דף ע"א מפרש ולא היו מפסיקים ליתן ריוח בין תיבה לתיבה ע"כ * הרי שכתב פי' הראשון
דירושלמי ונוכל מקום בירושלמי אין לתמוך הגויסא דל"ל דהרופק גירסתו כך היתה שכתב ב"י בסיומן פ"א בשמו להפסיק בין אח'
לברוך וכו' ע"פ הירושלמי כתב כן : וקוצרין וגודשין לפני העומר : בגמרא פריך והתנן פ"י דמנחות משנה ח' קוצרין
בבית השלחי שבעת ק"א לכל לא גודשין אנשי יריחו קוצרין ברצון חכמי וגודשין שלא ברצון חכמי ולא מיחו בידסותו על ג' תנן והכי
ד"הו אלא סמי מכאן קצירה : וקוצרין לפני העומר : כאית תני לפני העומר בירושלמי ריש משכת חלה כמ"ש שם *
דלאידך תני דחתי התם מלפני הפסח * הכי נמי הוה ליה למתני הכא לפני הפסח : ומקורן

ולא מיתו בידם כל השנה דברים שעשו כלם שלא ברצון חכמים היו עושין אלא שעל אלו הב' לא מיתו ועל ג' האחרונים מיתו : מתירין לאכול גמזיות של הקדש גדולים שגדלו בחילין של הקדש דקטברי אין אסור אלא הפר' עלמנו

ובתירין גמזיות לאית ספרים דגרסי מתזיר כמ"ש הר"ב הוא מלשון זירין דארזא בגמרא דסוף שבת אמתני' ולא את הזירין דאיכא דמפרש לה בגמרא זירי דארזין הן ענפי אילנות כו' ועיין מ"ש משנה ו' פ"ג דמעילה :

א י"ו בדייקא ברכות י"ד :

וגזתנים פאה לירק פיר'

דקי"ל דכל דבר שאין מכניסו לקיום כו' ואמר' בגמרא דאיכנו נמי ס"ל להך כללא כדתנן סתמא במשנה ד' פרק קמא דפאה והכא בעלי הלפת שמכניסין אותן לקיום על ידי האמהות עסקינן מר סבר מכניסו לקיום על ידי ד"א שמייה קיום יומר סבר לא שמייה קיום : ט ששה דברים כו' בגמרא שלנו זו אינה מן

ולא מיתו בידם ואילו שמיחו בידם מתירין גמזיות של הקדש ואוכלין מתחת הנשרים בשבת ונותנין פאה לירק ומיתו בידם חכמים : ט ששה דברים עשה חזקיה המלך על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו גירר עצמות אביו על מטה של חבלי והודו לו כיתת נחש הנחש והודו לו גנוספר רפואות והודו לו על שלשה לא הודו לו

קצין

משום דקא מפקעין לה מן המעשר והעניים אוכלים אותה בטבלה כסבורין שהיא פאה ופאה פטורה מן המעשר משום דהפקר היא : ט גירר עצמות אביו משום כפרה ולא קברו לפי כבודו על מטה נאה כדי שיתגבה על רשעו ויוסרו הרשעים : כתת נחש הנחש כדכתיב בדברי הימים לפי שהיו עושין אחריו : וגנוספר רפואות לפי שלא היה לבס נכנע על חלילים אלא מתרפאים מיד והרמב"ם פירש ספר רפואות ספר מודיע מעניני נורת הככבי' והטלסמאות שזורה פלוגית העשויה בזמן ועת ידוע מרפאת מחולי פלוגי וזה היה קרוב להטעות הבריות אחר עכו"ם ולכך גנוז :

המשנה אלא תגור רבנן ששה וכו' וכן כתב הרמב"ם זאת ההלכה היא תוספתא אבל ראיתי לפרשה לפי שיטת תועלת ע"כ : גירר עצמות אביו דכתיב בדברי הימים (ב' בה) וישכב אחר עס אבותיו ויקבר בעיר ירושלים כי לא הביאוהו לקברי מלכי ישראל ומדחקן גירר עצמות אביו והוא לי' למתני כשמת אביו גררו אלא שמע מינה שהיה זה אחר עיכול הבשר כי כן היה מנהגם לקבור מתחילה ואחר זמן כשנתעכל הבשר מלקטים העצמות וקוברן בארזים כדאיתא בסוף טו"ד אבל לפי הטעם דגררו משום שיתגבה וכו' כדפירש הר"ב וכפירוש רש"י לא יתכן לומר דלקוט עצמות גירר דמשמע שמתחילה בקברו הוציאו במטה נאה וכבודה אלא כ"ל שלא היה כאן כי אם קבורה אחת כי לא כן יעשה לנולדים לקבורם

בתחילה ואחר כך ללקט עצמותיהן אלא קודם קבורתם מחננין אותן ועל ידי החניטה שהיא הוצאת כל האיברים הפנימיים וממלא במקומן בשמים ומשיחת הגוף מבית ומחוץ לא יתעפש ולא יסרח ויתכו עור והבשר מעט מעט עד שיסרחו העצמות לבד כדברי האברבנאל בפרשת ויחי וכה תמצא בשאל (שואל אלא) ויקחו את גוית שאול ואת גוית בניו וגומר וישרפו אותם שם ויקחו עצמותיהם ויקברו וגו' קראו החניטה שם שריפה והרד"ק כתב שהוא על שם הבשמים ששורפים ע"כ ולי נראה שהשריפה מוסב על הגויות לפי שבשמי החניטה שורפים אותם והנה העיד הכתוב שלא קברו אחר השריפה כי אם העצמות ואין זה כי אם שהשריפה הזאת שריפת החניטה היא ולא נשאר כי אם עצמותיה ואין עלי תשובה ממאמרם ז"ל בפרק קמא דעכו"ם דף י"א שאמרו שורפין על המלכים וכו' ומה שורפין מטותיהן וכלי תשמישן ש"מ דשריפת מלכים היינו מטותיהן וכו' וגבי שריפה דשאל האמורה ת"י וקלו עליהן כמו דקלן על מלכיה לא קשיא כלל שזה שאמרו רז"ל מטותיהן כו' היינו לאשמועינן שאין בהן משום דרכי האמורי דהארי ארי' התם דה"ה כיון שאין תועלת מגיע משריפה זו שאין זה אלא מדרכי האמורי ואסור קמ"ל דשרי' ועוד דאלו לשאר אדם אסור אבל בשריפת החניטה שיש בה תועלת גדול שלא יתעפש ולא יסרח ורימה לא תשלוט בו ולא יתרחקו ממנו בני אדם לא איצטריך לאשמועינן והחכם יונתן בתרגומו גם כן לא בא אלא לבאר ולהוסיף שלא מלבד ששרפו אותם על ידי חניטה וכיוצא בזה לתועלת האמור מבואר בכפוב עלמנו מדאמר אותם גם מדכתיב פתח הכי ויקחו עצמותיהן כמ"ש אלא ביאר שבכלל וישרפו היתה כל ענין שריפת המלכים כמו דקלן על מלכיה ואולי הוציא זה ממלת שם שהיא מיותר לכאורה אלא שאמר הכתוב ששרפו אותם ע"י החניטה וגם שרפו שם שריפה אחרת והיא מטותיהן וכלי תשמישן ויצא לנו כי בירר עצמות שאמר קבורה זו היתה לו ולא אחרת כי כן דרכן של מלכים וכבוד לא נעשה לו בשום קבורה כלל : וגנוספר רפואות פירש הר"ב לפי שלא היה לבס נכנע כפירש"י והקשה הרמב"ם דאם כן כשירעב אדם וילך אל הלחם ויאכל ממנו בלי ספק שיבריא מאותו חולי החזק חולי הרעב אם כן כבד גואש ולא ישען באלהיו נאמר להם היו שופים כאשר נודה לשם בעת האכילה שהמציא לי מה שישיב אותי ויסיר רעבתותי ואחיה ואתקיים כן אודה לו שהמציא לי רפואה ירפא חולי כאתרפא ממנו ומפני כן פירש פירושא שכתב הר"ב בשמו : והקשה

והוקשה לו גס' כן על פירושו דמעיקרא למה נעשה זה הספר על הצורות דכיון שהיה מפורסם בין ישראל עד שהוצרך לגבולו יתכן לומר שנתחבר מחכמי ישראל ועוד שהיה ליה לשורפו ובהקדמת הרמב"ן לפירוש החומש כתב ששלמה כתב

ספר רפואות הזה ואמר שלא עשהו המהביר כדי לעשו' מעשה אלא על דרך החכמה בטבע המציאות וכדרך שאמרו ז"ל לא תלמוד לעשות אבל אתה למד להבין ולהורות: קצין דלתות היכל כדכתיב במלכים ב' י"ח ו' צעת

היהו קצין חוקיה את דלתות היכל ס' וגו' ויתנס למלך אשור ולא הודלו שהיה לו לבטוח בהקדוש ברוך הוא: סתם מי גיחון בדברי הימי' [ב' ל"ב ל'] כתיב והוא יחוקיהו כתם את מוצא מימי גיחון העליון ולעיל מיניה כתיב

ויסתמו את כל המעיינות וגו' למה יבואו מלכי אשור ומצואו מים רבים וגיחון דהכא לאו היינו גיחון דבפרשת בראשית הוא הסובב את כל ארץ כוש אלא מעין היה בירושלים שנקרא כן כדכתיב בתחלה ספר מלכים והרכבתם את שלמה וגו' והורדתם אותו על גיחון ומשה אותו סם כפירש"י בפרק קמא דברכות דף י' ע"ב ר"ט גי' כן כמו שאמר בדברי הימים [ב' ל"ב] ויעץ המלך וגומר לעשות הפסח בחדש השני:

פרקה תמיד

נשחט כחצ' הר"ב דומן שחיתת תמיד מבי ינטו כללי ערב וכו' ואין כל נטה אלא כל אדם תחתיו רוצה לומר ואין לו נטייה לא למזרח ולא למערב אבל שיהיה תחתיו ממש זהו דבר שהחוש מכחישו בכל אלו הארצות ואף בארץ ישראל לפי שאין כל אדם תחתיו אף באמצע היום אלא להשוכנים בין עגול סרטן לעגול גדי ואחת בשנה תבא השמש נוכח הראש לקצתם

קנתם איש איש ביומו לפי מספר עגולי השמש שתעשה מראשית השנה עד אחרית השנה אבל לשוכנים חוצה לעגולים האמורים לעולם השמש דרומית או צפונית להם ועושה כל בהכרח הנוטה לצפון או לדרום אפילו בצהריום והנה ארץ ישראל ידענו כי היא כמו שמונה מעלות לצפון עגול סרטן ולשון הרמב"ם משיאריך הכל ויראה לכל שהאריך:

בשמנה ומחצה פירש הר"ב ומאחריו וכו' שאי אפשר להקריבם וכו' השלם כל הקרבנות כלם וז"ל רש"י ולא תשליון על תמיד הערב דלאחר תמיד הערב לא תקריב קרבן ועיין משנה ד' פ"ד דר"ה: בערב פסח נשחט בשבע ומחצה פירש הר"ב שהפסח קרב אחר התמיד וכו' מפורש במשנה ג' ע"ט: חל להיות בערב שבת כו' כתב הר"ב דאויכא נמי צליית הפסח כו' וצריך לללותו מבעוד יום וכן לשון רש"י בכאן גם ביומא דף כ"ח אבל רוצה לומר קודם הלילה דהא תנן בסוף פרק קמא דשבת משלשלין את הפסח בתנור עם חשיכה ולשון הרמב"ם לפי שא"ל לללותו בליל שבת ומ"ש הר"ב ומותביגין ליה אדני' עיין מ"ש בפ"ט משנה ב' בס"ד: ב ששחטו שלא לשמו וקבל והלך כו' פי' הר"ב בארבע עבודות הללו המחשבה פוסלת זה יתבאר בארוכה במקומו ריש זבחים אבל מ"ש מחשבה ר"ל הדבור שחושב ואומר שלא לשמו והוה שכתב לקמן בסמוך כגון דאמר הריני שוחט לשמו כו' כ' הקו' סוף פ"ג דבבא מציעא ואעתיקם עס בס"ד:

עובר ניסן בניסן לאחר שנכנס ניסן נמלך ועשה אדר שני והכתוב אומר (שמות יב) החדש הזה לכם זה ניסן ואין אחר ניסן ולא עובר חוקיה לאחר שנכנס ממש אלא יום שלשים של אדר עובר את השנה ואין קי"ל אין מעברין אותה השנ' בשלשים של אדר האילו ור"ח לקבטו ניסן:

פרקה תמיד

בין הערבים נשחט כל שאר ימות השנה בשמנה ומחצה דומן שחיתת התמיד מבי ינטו כללי ערב שהוא משש שעות ומחצה ולמעלה שחמה נוטה למערב שחתי שש וחצי שבע היא עומדת באמצע הרקיע ואין כל נוטה אלא כל אדם תחתיו ומאחריו שחיתתו שתי שעות אחר זמנו מפני נדרים ונדבות שא"ל להקריבם אחר תמיד של בין הערבים דכתי' (ויקרא ו) והקטיו עליו חלבי השלמים על עולת הבקר השלם כל הקרבנות כלן שלא יבא דבר מאוחר לתמיד של בין הערבים ואפי' בשבת שאין קרבים נדרים ונדבות מאחרים זמן שחיתת תמיד של בין הערבים משום סרך נדרים ונדבות דחול ובערב פסח שהפסח קרב אחר תמיד של בין הערבים מקדמין ליה שעה אחת ועבדינן ליה בשבע ומחצה: חל להיות בערב שבת דאויכא נמי צליית הפסח דלא דחיא שבת וצריך לללותו מבעוד יום מקדמין ליה ומותביגין ליה אדני' שיהיה נשחט ב' ומחצה וקרב בשבע ומחצה גמר הקרבנות בשבע ומחצה ששחטו שעה אחת בעשייתו: ב ששחטו שלא לשמו כגון ששחטו לשם שלמים או קבל הדם במזרק או הוליך הדם למזבח או זרק הדם על גבי המזבח שלא לשמו שצארבע עבודות הללו המחשבה פוסלת הזבח:

עליו חלבי השלמים על עולת הבקר השלם כל הקרבנות כלן שלא יבא דבר מאוחר לתמיד של בין הערבים ואפי' בשבת שאין קרבים נדרים ונדבות מאחרים זמן שחיתת תמיד של בין הערבים משום סרך נדרים ונדבות דחול ובערב פסח שהפסח קרב אחר תמיד של בין הערבים מקדמין ליה שעה אחת ועבדינן ליה בשבע ומחצה: חל להיות בערב שבת דאויכא נמי צליית הפסח דלא דחיא שבת וצריך לללותו מבעוד יום מקדמין ליה ומותביגין ליה אדני' שיהיה נשחט ב' ומחצה וקרב בשבע ומחצה גמר הקרבנות בשבע ומחצה ששחטו שעה אחת בעשייתו: ב ששחטו שלא לשמו כגון ששחטו לשם שלמים או קבל הדם במזרק או הוליך הדם למזבח או זרק הדם על גבי המזבח שלא לשמו שצארבע עבודות הללו המחשבה פוסלת הזבח:

קנתם איש איש ביומו לפי מספר עגולי השמש שתעשה מראשית השנה עד אחרית השנה אבל לשוכנים חוצה לעגולים האמורים לעולם השמש דרומית או צפונית להם ועושה כל בהכרח הנוטה לצפון או לדרום אפילו בצהריום והנה ארץ ישראל ידענו כי היא כמו שמונה מעלות לצפון עגול סרטן ולשון הרמב"ם משיאריך הכל ויראה לכל שהאריך: **בשמנה ומחצה** פירש הר"ב ומאחריו וכו' שאי אפשר להקריבם וכו' השלם כל הקרבנות כלם וז"ל רש"י ולא תשליון על תמיד הערב דלאחר תמיד הערב לא תקריב קרבן ועיין משנה ד' פ"ד דר"ה: בערב פסח נשחט בשבע ומחצה פירש הר"ב שהפסח קרב אחר התמיד וכו' מפורש במשנה ג' ע"ט: חל להיות בערב שבת כו' כתב הר"ב דאויכא נמי צליית הפסח כו' וצריך לללותו מבעוד יום וכן לשון רש"י בכאן גם ביומא דף כ"ח אבל רוצה לומר קודם הלילה דהא תנן בסוף פרק קמא דשבת משלשלין את הפסח בתנור עם חשיכה ולשון הרמב"ם לפי שא"ל לללותו בליל שבת ומ"ש הר"ב ומותביגין ליה אדני' עיין מ"ש בפ"ט משנה ב' בס"ד: ב ששחטו שלא לשמו וקבל והלך כו' פי' הר"ב בארבע עבודות הללו המחשבה פוסלת זה יתבאר בארוכה במקומו ריש זבחים אבל מ"ש מחשבה ר"ל הדבור שחושב ואומר שלא לשמו והוה שכתב לקמן בסמוך כגון דאמר הריני שוחט לשמו כו' כ' הקו' סוף פ"ג דבבא מציעא ואעתיקם עס בס"ד:

ד השוחט עיין בדברי יודא לקמן בסמוך: על החמץ.
 מ"ש הר"ב שהיה ברשו' אחד מבני חבורה אחר
 קרא לא תשחט ולא ילין לא תשחט על חמץ הנך דעבר עליה
 משום לא ילין גמרא. ונ"מ הר"ב דאפילו החמץ חוץ לעזרה.

מפירש בגמרא דאף ע"ג דכתוב
 על חמץ לא בעינן על כסמון
 ועיין משנה ה' פ"א דמנחות ומה
 שאכתוב שם בס"ד. ומ"ש הר"ב
 דאין הזבח נפסל. בירושלמי
 מפירש דזבח קרייה רחמנא כ"מ
 פ"א מהלכות קרבן פסח:

רבי יודא אומר אף התמיד
 פיר' הר"ב שהיה החמץ
 ברשות השוחט או המקריב ר"ל
 זורק הדם או מקטיר האמורין
 דזריקת דם פירש' דאיתרבייה
 במילתא מדם זבחי ומקטיר
 ילפינן בש"ס מדמסמי' לא תשח'
 ללא ילין חלב כל שיטנו בעבודה
 שלטן באזכרת הלנה ושנו נמי
 באזכרת חמץ ולכ"ע ילפינן הכי
 וה"ל לאר"ב לפרש כזבחה קמא
 ומה שכתב הר"ב דדריש זבחי
 המיוחד לי' בש"ס. ונריך לומר
 דהכי יליף זבח זבחי כלומר זבח
 היינו פסח וכת' נמי ביו"ד להבי'
 התמיד: דהא ר"א אף התמיד

קאמר ש"מ דלהוסיף בא: ושאר כל הזבחים. ש"ס
 דכתוב זבחי זבחי תרי ומני קרי ביה זבח זבחי. פירש"י
 שקיל' דהד מנייהו שדי אלוך וקרי ביה זבח דהיינו פסח
 וקרי ביה זבחי לשאר זבחים:

ובמועד וכו' שלא לשמו. פירש הר"ב אלא לשם שלמים
 חייב דלהכי קא' כדפירש ברפ"ק דזבחים
 דק"ל פסח בשאר ימות השנה שלמים הוי וכל דינו כשלמים
 וקשה דאפי' לשמו יהא חייב דהא שלמים ששחטן שלא לשמן
 דהיינו לשם פסח חייב ומוקיים בש"ס דהכא כגון שהיו הבעלי'
 טמאים מת ונדחין לפסח שני דסתמיה לשם פסח קא'.

ועיין עוד מה שכתבתי שם בזבחים:
 חייב כתב הר"ב משום לא תשחט ביה לאו דלא יראה
 וכ"כ רש"י. אבל ברישא לא פירשו כן משום דלאו
 דלא יראה איתו ביו"ד דכל שבעה כתיב גבי לא יראה וכדמסיק
 המגיד בש"ג מהלכות חמץ:

ה בויבוי פיר' הר"ב כשות' שכן תרגום כף אחת בזיכא חדא:
 ויקרש כתב הרמב"ם פירוש ויקפא מגורת קמא תהומות
 (שמות טו) ע"כ. ובאיוז' ו' וכגזינה תקפאני
 ת"י והיך גזנין קרשתא יתי:

ו וקבל

ד השוחט את הפסח על החמץ. כלומר וכשעת שחיטה הוב
 חמץ ברשות השוחט או אחד מבני חבורה אפילו לא היה החמץ
 בעזרה עובר בלא תעשה דלא תשחט על חמץ דם זבחי
 (שמות לר) ואין הזבח נפסל: אף התמיד. של בין הערבים
 דערבי פסחים ששחטו על חמץ

שהיה חמץ ברשות השוחט או
 המקריב עובר בלאו. דדריש
 זבחי המיוחד לי' והוא התמיד
 ואין הלכה כרבי יהודה: רבו
 שבעון אומר הפסח בי' ד

ששחטו על חמץ לשמו חייב משום
 לא תשחט על חמץ דפסח כשר
 הוא ושחיטה ראויה היא ושמה
 שחיטה: שלא לשמו כטור.
 דפסול הוא ושחיטה שאינה
 ראויה היא ולאו שמה ש"יטה:
 ושאר כל הזבחים ששחטו ביו"ד
 אחר חצות על החמץ בין לשמן
 בין שלא לשמן כטור. ואע"פ
 שכשרים הן כדתנן כל הזבחי'
 שזבחו שלא לשמן כשרים וכו':
 אע"פ כי פטור דכתב זבחי.
 זבחי שתי פעמים לא תשחט על
 חמץ דם זבחי ולא תזבח על
 חמץ דם זבחי (שם כג) ולמאי
 הלכתא פלגינהו רחמנא ולא כת'
 זבחי בחד קרא. והכל במשמע

לומר לך בזמן דאיכא זבח דהיינו
 ביו"ד דאיכא פסח לא מחייב אשאר זבחים וזבוח דליכא זבח
 כגון בתוך הפסח מחייב אשאר זבחים אם שחטן על חמץ:
 וזמועד בתוך הפסח. אם לשמו שחטו לכסח על החמץ פטור
 מלא תשחט. דפסח שלא בזמנו לשמו פסול. והויא לה שחיטה
 שאינה ראויה: שלא לשמו. אלא לשם שלמים חייב דלהכי קא'
 והויא לה שחיטה ראויה. וחייב משום לא תשחט. ביה לאו
 דלא יראה ולא יזנא: ושאר כל הזבחים שזבחו בתוך המועד
 על חמץ בין לשמן בין שלא לשמן חייב. דקרא אשאר זבחים
 נמי אזכר: חוץ מן החטאת ששחטה שלא לשמה. דפסולא היא
 משום דכתיב בשחיטת חטאת היא. היא ולא הנשחט' שלא לשמ'
 דה הפסח נשחט בשלש כחות. [בין שהצבור מרובים] בין
 שהצבור מועטים. ויכולים כלן לשחוט בבת אחת. מזה לילחק
 לשלש כחות זו אחר זו: שנאמר ושחטו אותו כל קהל עדת
 ישראל קהל. ועדה וישראל. הרי שלש כחות: בויבוי. כחות
 גדולות לקבל בהם הדם: שורה שכלה כסף כסף. דהכי שפיר
 טפי: ולא היו לבזיכים שולים. רחמים היו מלמעלה ותחתיהם
 חדים כדי שלא יוכלו ליטב על הקרקע שמה יניחום הכהני' ליטב
 על הקרקע. עד שיקבל דם אחר מהמת שהם ערוצים וישכחום
 ויקרש הדם ולא יהיה ראוי לזרק: ו שחט

ו שחט

ו שחט ישראל אס ירצה שהשמיטה כשרה צור ככל הקרבנות וקבל הכהן הדם בצדק שמקבלה ואילך מוצת כהונה נותנו לחברו שהרי כשורה הן עומדים וחברו לחברו הא קמ"ל דברוב עם הדרת מלך וקבל המלא מיד

הנותן תחלה ואחר כך מחזיר את הריקן אבל איפכא מחזיר את הריקן ברישא לא דומי נושיט ליה האי מיד דעי לקבולי דאין מעבירין על המנות זריקה אחת בצדק עלמולא מתנה באצבע שאין לך קרבן שטעון אצבע אלא חטאת לבדה דכתיב באצבעו כנגד יסוד ברוחות שבמזבח שהיסוד תחתיבן וזורק לוקיפתו של מזבח והוא נופל ליסוד ולפי שאין היסוד מיקף את המזבח אלא את הכסון ואת המערב ואוכל בדרום אמה אחת ובמזרח אמה אחת כמו שפורש במסכת מדות לכך הוצרך לומר נגד היסוד ז קראו את ההלל כל השלש כתות אס גמרו שנו כשהיו מתחילים לשחוט היו מתחילים לקרות ואס רבו הפסחים ומשך זמן שחטטן עד שגמרו ועדין רבים לשחוט חוזרים וקורין שניה ואס קראו שניה ועדין לא גמרו שחטטת הפסחים של אותו הכת חוזרין וקורין שלישי וכן כת שניה ושלישית אף על פי שזעולם לא שלשו שהכהנים היו רבים ורזין לא הגיעו לאהבתי אפילו פעם ראשון דה שהכהנים היו מדיחין את העזרה מפני שהדמים מרובים היו מדיחין אותה בשבת שאמת המים היתה מהלכת בעזרה וכשהן רוצים להדיח פוקקים את נקב יציאתה והמים פושטין על גדותיה ומדיחין כל העזרה [שהעזרה רצפה של שיש היתה כולה] ואחר כך פותחין הנקב והמים יוצאים מדם התערובות המוטל על הרצפה ואין הלכה ברבי יהודה מן אונקלואות מסמרים שראשיהן כפופים למעלה ובעמודים שהיו קבועין בצית המטבחיים בעזרה עמודים קטנים נקראים נגסים חלקים מפוצלת קליפתן שחל

על הרצפה ומפרש טעמא בגמרא שאס ישך דמו של אחד מהן שרת ואגב זריותיהו משתפך נמצא זה מכשירו ואי משום דס במשנה ו פרק ח' זבחים :

וקבל הכהן לשון הר"ב הדם בצדק ומכיים רש"י מנאחר הטלה זריקה אחת כנגד היסוד פירש הר"ב דספ"ה זבחים ע"ש ז קראו את ההלל טעמא כדא תא בפרק בתרא בגמרא דף ק"ז נביאים שביניהם תקנו ליה

ו שחט ישראל וקבל הכהן נותנו לחברו וחברו לחברו ומקבל את המלא ויחזיר את הריקן כהן הקרוב אצל המזבח וזרק זריקה אחת כנגד היסוד ז יצתה כת ראשונה ונכנסה כת שניה יצתה שניה נכנסה שלישית כמעשה הראשונה כך מעשה השניה והשלישית קראו את ההלל אס גמרו שנו ואס שני שלשו אע"פ שלא שלשו מימיהם ר' יהודה אומ' מימיהם שלבת שלישית לא (ג' רש"י וזה"כ הגיעו הגיעו לאהבתי כי ישמע ה' מפני שעמה מועטין ז כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אא שהכהנים מדיחין את העזרה שלא בדצון חכמים ר' יהודה אומ' כוס היה ממלא מדם התערובות וזרקו זריקה אחת על גבי המזבח ולא הודורו חכמים ז ביעד תולין ומפשיטין אונקלויות של ברזל היו קבועים בבתלים ובעמודים שבהן תולין ומפשיטין וכל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט מקלות דקים חלקים היו שם ומניח על כתפו ועל כתף חברו ותולה ומפשיט רבי אליעזר אומר

ארבעה

לישראל שיהו אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שלא תבא עליהם (לישנא) מעליא נקט ולכשנגאלים אומרים אותו על גאולתן (כלומר לכשנגאלים) אע"פ שלא שלשו לא גמרו פעם שלישית כפרש"י

בפרק בתרא דסוכה כמו שאעתיקו בס"ד סס במשנה ו' דה אלא שהכהנים וכו' ה"ק כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת שהכהנים מדיחים את העזרה אלא שהיה שלא ברצון חכמים דאלו לרצון חכמים לא היו מדיחים ומצא שלא היה מעשהו בשבת כמו בחול כ"פ הרמב"ם : שרא ברצון חכמים מסיק בגמרא דלית ביה אלא משום שבות משום אשווי גומות ואפ"ה שלא ברצון חכמים דשבות צריכה התירו שבות שאינה צריכה לא התירו והקשו בתוספות דהא בעזרה לא שייך אשווי גומות שהיה לה רצפת אבנים ותורנו דבין רובד לרובד און גומות אבל א"ל שגורו בעזרה אפו כבוד דעלמא (דכמה שבות אשכחן במקדש בפרק בתרא דערוצין במשנה י"ג) דהא בעלמא נמי ליכא אלא שבות אלו דבריהם ז"ל ועיין במשנה ז פרק ב' דביצה אבל בפכ"א מהלכות שבת להרמב"ם כתוב דאין מדיחין הקרקע ואפי' היה רצוף באבנים שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ויצא להשוות גומות בזמן שהוא עושה כן במקום שאינו רצוף ע"כ והמגיד כתב שיצא לו מפרק כירה מעשה בתלמידו של רבי מאיר שנכנס אחריו למרחץ וביקש להדיח לו קרקע א"ל אין מדיחין וכו' עד כאן וזו הראיה יש לדחות דלמא קרקע עולם היתה ולא רצופה לכך נראה דעיי דמהך מתניתין יצא לו וכבי דייק לישניה שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול כמתניתין דתנן כמעשהו בחול וכו' במדם התערובות פירש הר"ב המוטל

לאחר שנתקבלי בכלי דכהנים ורזין הם ובודאי עבדי קבלה בכלי התמנית שמעורב בו הא קסבר רבי יהודה אין דם מוטל דס במשנה ו פרק ח' זבחים :

א זבחים י' ז
סס הל' י' ז
כ סס הל' י' ז
ד סס הל' י' ז
ד סס הל' י' ז
ז זכחים ז'
זכרות נט'
ז סס הל' י' ז
ז סס הל' י' ז

ט מניח ידו על כתף חברו פירש ראונו מניח יד שואלו על כתף ימין חברו ויד שמעון השמאלית מניח על כתפו הימנית ומצא ששניהם יכולים להפשיט כל אחד כד ימינו והא דרבי אליעזר אסור במקלות לאו משום דאית ליה שבות במקדש דאס כן

א סו יי
ב סו
ג סו
ד סו
ה סו
ו סו
ז סו
ח סו
ט סו
י סו
יא סו
יב סו
יג סו
יד סו
טו סו
טז סו
יז סו
יח סו
יט סו
כ סו

שחל להיות בשבת ואין יכול לטלטל המקלות : ידו על כתף חברו ותולה אותו בגידי ארכובותיו בזרועו ואין הלכה כר"א שמתיר לטלטל אותן המקלות דאין שבות במקדש : י אמוריו הכלבים הקרבים על גבי העזב : במגים בקער' : חרגום קערותיו מניסוהי :

ושבה לה צהר הבית : בשבת קאמר שאין יכולין להוליך פסחיהן : בחיל : צין הסורג לחומת העזרה של נשים בחלוקת עליית הבית : חשיכה ילאו ואלו את פסחיהן : שאין צליות הפסח דוחה את השבת :

ארבעה עשר שחל להיות בשבת : מניח ידו על כתף חברו : ויד חברו על כתפו : ותולה ומפשיט : קרעו והוצי' אימוריו : נתנו במגים : והקטירן על גבי המזבח : יצתה כת ראשונה וישבה לה בהר הבית : שניה בחול : והשלישית במקומה עומדת : חשיכה יצאו וצללו את פסחיהן :

פרק ו אליו דברים בפסח דוחין את השבת : שחיטתו : וזריקת דמו : ומיחוי קרביו : והקטר חלביו : אבל צלייתו והדחת קרביו אינן דוחין את השבת : הרקבתו והכבאתו מחוץ לתחום : ותתיבת יבלתו : אין דוחין את השבת : רבי

פרק ו אליו דברים בפסח דוחין את השבת : פסח דוחה את השבת : דלאמר מועדו בפסח (בסדר ט') ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו : ונאמר מועדו בתמיד (שם כ"ה) תשמרו להקריב לי במועדו : מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת שנאמר (שם) על עולת התמיד : אף מועדו האמור

בפסח דוחה את השבת : שחיטתו וזריקת דמו : א"א לעשותן צליה דכתיב (ויקרא') ביום צוותו להקריב ביום ולא צליה : מחוי : קננה כמו אכלה ומחיתה פיה בפש' ל') מחוי קרביו דוחין את השבת שלא יסריחו : צלייתו והדחת קרביו אין דוחין : דאפשר משתחשך : הרעבתו : על כתפו להביאו דרך רה"ר לעזרה : אף על פי שאין בו אלא אסור שבות שחיי נושא את עצמו : אין דוחה : דה"ל למעבדא מאתתוול וכן הכאתו מחוץ לתחום והתיבת יבלתו של קרבן פסח להסיר מומו אף על פי שאין בו אלא אסור שבות שחתיכה בשניו או צידו אינן דוחים : והא דתנן בשלחי עירובין חותכין יבלת במקדש : היא ביבשה דמפרך פרכה : ומתניתין דהכא בלחה : ואף ע"פ כן כשחתיכה בשניו או צידו בלחה יד הוא ואפילו הכי אסור בלחה דהוא ליה למעבדא מאתתוול :

נתנו במגים והקטירן : משרש בגמרא אימא להקטירן : דהרי הפשט כשרה צור כדפי' הר"ב בספ"ב דיומא מצא שהמפשיטור הוא דלמה לו לכהן להפשיט פסחי ארו' : והיאך תני והקטירן דמשמע המפשיט והוא המקטיר : וישבה לה צהר הבית : פירש הר"ב שאין יכולין להוליך פסחיהן : עיין מ"ש במשנה ט' פרק בתרא דערובין טעמא ליה לא עירבו ועיין ר"פ דלקמן :

פרק ו דוחים : את השבת : פירש הר"ב דלאמר מועדו בפסח ויעשו בני ישראל וגו' : עיין במשנה דלקמן : וזריקת דמו : כתבו התוספות דתל' אגב שחיטתו דהא זריק' משום מאי תהא אסורה וכתבו עוד דלא אצטרך למתני והפשטו : משום דהוי בכלל הקטר חלביו דאינו יכול להוציאה אלא על ידי הפשט עד החום משום נימין ואחר כך מפשיט החיכות קטנות דאין בהן שיעור עור כדאיתא בפרק כל כתבי דף ק"ג וס"ט כתבו עוד דלרבנן

דפליגי אר"י בנו של ר"י בן ברוקא מותר להפשיט לגמרי שלא תהא מושלכת כגבלה : והא דלא חשיב ליה אכא גבי דחיית שבת י"ל דשפוגתא לא קא מיירי : והא דמיירי בשפוגתא דר"א ור"ע דמההיא ילפינן דהואה אינה דוחה שבת להכי קתני לה : ובתירוץ האחרון נראה דעת הרמב"ם בפרק א' מהלכות קרבן פסח שכתב דמפשיטין את כולו : ולא חילק בי"ד שחל להיות בשבת : והכ"מ לא העיר בזה ואחשוב שלא זכר להא דכל כתבי' ותדע דחיית פלוגתא דרבי ישמעאל ורבנן מן התוספתא : והקטר חלביו : בגמרא תניא אר"ש בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי איברים ופדרים כל הלילה ופירש"י כדכתיב (ויקרא') על מוקדה על המזבח כל הלילה ועיין בריש ברכות ואין ממתניין להם עד שתחשך ע"כ : וטעמא דמקדמינן שהרי דחתה שחיטה את השבת : כדאיתא בסוף פרק ו' דמנחות בגמרא דף ע"ב ע"ב : והיינו טעמא שה"ל דר"ב לפרש גבי שחיטה שא"א לעשות וכו' דאי לאו הוה קרא לא דחינן לשבת כלל : הרבבתי על כתפו : פירש הר"ב להביאו דרך רה"ר לעזרה וכ"כ רש"י ומשמע מלשונם דירושלים רה"ר היא דאל"כ ה"ל לומר דה"ל לירושל' : ועוד דלא קור' נריכי לטעמא דחי נושא את עצמו : ובמשנה ט' פ' בתרא דערובין פי' הר"ב דירושלים כרמלית היא : וראיתי בתוס' ד"ס' ב' דה' תיבה לו בלמרו שכתבו דכגמ' בשעתין משמע דיש אסור רה"ר בירושלים : ופירשו דהכא לאחר שנפרטו בה פרטו וכה"ג משני

דפליגי אר"י בנו של ר"י בן ברוקא מותר להפשיט לגמרי שלא תהא מושלכת כגבלה : והא דלא חשיב ליה אכא גבי דחיית שבת י"ל דשפוגתא לא קא מיירי : והא דמיירי בשפוגתא דר"א ור"ע דמההיא ילפינן דהואה אינה דוחה שבת להכי קתני לה : ובתירוץ האחרון נראה דעת הרמב"ם בפרק א' מהלכות קרבן פסח שכתב דמפשיטין את כולו : ולא חילק בי"ד שחל להיות בשבת : והכ"מ לא העיר בזה ואחשוב שלא זכר להא דכל כתבי' ותדע דחיית פלוגתא דרבי ישמעאל ורבנן מן התוספתא : והקטר חלביו : בגמרא תניא אר"ש בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי איברים ופדרים כל הלילה ופירש"י כדכתיב (ויקרא') על מוקדה על המזבח כל הלילה ועיין בריש ברכות ואין ממתניין להם עד שתחשך ע"כ : וטעמא דמקדמינן שהרי דחתה שחיטה את השבת : כדאיתא בסוף פרק ו' דמנחות בגמרא דף ע"ב ע"ב : והיינו טעמא שה"ל דר"ב לפרש גבי שחיטה שא"א לעשות וכו' דאי לאו הוה קרא לא דחינן לשבת כלל : הרבבתי על כתפו : פירש הר"ב להביאו דרך רה"ר לעזרה וכ"כ רש"י ומשמע מלשונם דירושלים רה"ר היא דאל"כ ה"ל לומר דה"ל לירושל' : ועוד דלא קור' נריכי לטעמא דחי נושא את עצמו : ובמשנה ט' פ' בתרא דערובין פי' הר"ב דירושלים כרמלית היא : וראיתי בתוס' ד"ס' ב' דה' תיבה לו בלמרו שכתבו דכגמ' בשעתין משמע דיש אסור רה"ר בירושלים : ופירשו דהכא לאחר שנפרטו בה פרטו וכה"ג משני

ר"א אומר דוחין דכבר מכשירי מזה דוחים את השבת במסכת שבת: ב שהיטה שהיא חכמה בחולין בשבת משום איסור מלאכה גמורה אפי"כ דוחה את השבת בפסח אלו שהם משום שבות לא ידחו בתמיה: יום טוב יוכיח שהתירו בו

זפרק בתרא דערוצין אמילתא אחריתי ע"כ ומ"ש הר"ב שהיא נושא את עלמו אחיה כבן צפורא דלעיל פ"ד משנה ג': רבי אליעזר אומר דוחין שבת פירש הר"ב דכבר מכשירי וכו' במסכת שבת רפ"ט ואפילו מלאכה גמורה ס"ל דשרי כדאיתא התם:

רבי אליעזר אומר דוחין: ב אמר רבי אליעזר והלא דין הוא מה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת א שחן משום שבות לא ידחו את השבת אמר לו רבי יהושע יום טוב יוכיח שהתירו בו משום מלאכה ואסור בו משום שבות אמר לו ר' אליעזר מה זה יהושע מה ראה רשות למצוה השיב ר' עקיבא ואמר הזאה תוכיח שהיא מצוה והיא משום שבות ואינה דוחה את השבת אף אתה א תתמה על אן שאע"פי שהן מצוה והן משום שבות לא ידחו את השבת א"ל ר' אליעזר ועליה אני דן ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת הזאה שהיא משום שבות אינו דין שדוחה את השבת א"ל ר' עאן הלוי מה אם הזאה שהיא משום שבות אינה דוחה את השבת שחיטה שהיא משום מלאכה אינו דין שלא תדחה את השבת אמר לו רבי אליעזר עקיבא עקרת מה שכתוב בתורה בין הערבים במועדו

ב מה ראה רשות למצוה משמע דרבי אליעזר מודה דברשות העמידו דבריהם ובריש פ"ד דשבת ס"ל דמותין לתלויה בשבת ובתום תירנו דלא שרי אלא דוקא במשמות דלא היו מלאכה כולי האי ע"כ ואפשר נמי לומר דלדבריו דרבי יהושע קאמר וליה לא ס"ל ואפי" הכי קאמר ר"י משום דסבירא ליה דכל שמחת יום טוב מצוה ואע"ג דהלכה כרבי יהושע מ"מ לענין ערובי תחומין תקרי רשות בת"ש במשנה פ"ג: הזאה תוכיח שהיא מצוה פירש הר"ב בטמא מת שחל שביעי שלו להיות בשב' ערב הפסח שחל לא יזה לא יעשה פסחו (זכן לשון רש"י) ולדבריהם אם יזה ויעבול יעשה כסחו והא דכתיב באנשים שהיו טמאים לנפש אדם ולא יבול להקריב ביום ההוא קודם טבילה היו וא"ל משה שחל לא יעבול שהיו נדחים כ"כ התו"פ פ"ח דף ל' ע"ב ותימה דמה שאל היפה זאת להם דודאי אי אפשר

להם לאכול קודם הזיה וטבילה וא"כ יזו ויעבול קודם לכן ולמה ישאלו יבולים ואין ספק אצלו שמעתי כן הלך לו הראש"ד לפ"ט דההוא מעשה הכי היו ששחטו זורקו עליהם קודם טבילה והיה אם יעלה להם והשבו שדחו כדכתב בהשגותיו פרק ו' מהק"פ וכתב עליו כסף משנה ו"ל דבר תימה למה לא שאלו קודם מעשה זכי בתר דעבדין מתמלכין ועוד למה נדחו הוה ליה ליימר סזו ויעבול וישחטו פסח אחר ועוד כתיב (במדבר ט') למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' ואם כדבריו כבר הקריבו את קרבן ה' ולא היתה השאלה אלא אם יעלה להם הקרבן שכבר הקריבו קודם הזיה וטבילה ודוחק לפרש דבלתי הקריב היינו שיעלה וכו' ועוד מאי קאמרי אנחנו טמאים זהו יבולים ליעטר בעבילה והיה עכ"ד ולקמן בפ"ח משנה ה' חזר בו הר"ב ופ"י כדעת הרמב"ם דאם חל שביעי שלו בארבעה עשר ערב הפסח דאפילו הוה וטבל נדחה משום גזירת הכת"ב כדלקמן ס"ט ובהא"ל"ע מודה והכא בשביעי שחל להיות בשבת ז"ג בניסן סבירא ליה לר"ע דאפי"ה אין מוין עליו והטעם כתב בחבורו פ"ו שהעמידו דבריהם בכרת מפני שבי' שהוא אסור בהוי' משום שבות אינו זמן הקרבן שסיבין עליו כרת לסיכך העמידו דבריהם במקומם אע"פי שהדבר גורם לעמוד למצוה ולעמוד במקום כרת ע"כ ומיהו בגמ' השיב ר"ע ואמר האת טמא מת מת תוכיח שחל להיות בשבת ובערב הפסח שהיא מצוה והיא משום שבות ואינו דוחה את השבת משמע דמהזאת טמא מת בערב פסח הסיבו ונריך לומר דבע"פ דקאמר לאו דוקא אלא לפי שהוצרך לפרש שהוכיח מהזאה דפסח ולאפוקי מהזאה דתרומה לה"ק ובערב הפסח כלומר שיהי משום פסח ולא משום תרומה אצל לאו דוקא בע"פ עצמו אלא לצורך ע"פ קאמר א"ל ערב הפסח דהכא ערב שליוס שנקריבין בו הפסח והיינו יום י"ג שהוא ערב לי"ד שבו שוחטין הפסח וכיוצא בזה בלשון הכתוב בפרשת מסעי ממחרת הפסח ילאו בני ישראל וגו' שפירשו

ממחרת

מתחרת יום הקרבת הפסח : במועדו לשון הר"ב ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו (במדרש ט') :
 בני ישראל את הפסח במועדו וכן ל' רש"י . ואין ספק ללא
 גרסינן במשנה בין הערבים במועדו והכי כתיבי קראי ויעשו
 בני ישראל את הפסח במועדו בארבעה עשר יום במדע הזה בין
 הערבים תעשו אותו במועדו .

במועדו ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו (במדרש ט') :
 הבא לי מועד לאלו . שיהא להם זמן קבוע כמו שקבע לשחיטה
 הילכך כיון שלא קבע להם זמן ומנאי למעצד מתחזק לא דחייה
 והואה נמי לאו מגופיה דפסח הוא ולא כתיב ביה במועדו .

א פסחים ס"ט : ומלאתי בספרי דמבמועדו
 קמא יליף בגזירה שיה מתמיד
 ב פסחים ס"ח : דלמי שבת כדפירש הר"ב ר"פ
 חלה ק"פ ס"ג : ומבמועדו בתרא וליקדוהא את
 ג פסחים ס"ח : הטומאה לכך נראה ללא גרסינן
 ד פסחים ס"ח : בין הערבים במשנה :
 ה פסחים ס"ח : כל מלאכה וכו' . וכן פרק י"ט
 ו פסחים ס"ח : דשבת ובפר' י"א דמנחות
 ז פסחים ס"ח : ועיין במשנה ח' פ' בתרא דר"ה :
 ח פסחים ס"ח : ג בחול ובטעמה ז"ש הר"ב
 ט פסחים ס"ח : חגיגה לא דחיה שבי

במועדו . בין בחול . בין בשבת . אמר לו
 רבי הבא לי מועד לאלו . במועד לשחיטה
 "כלל אמר ר' עקיבא . כל מלאכה שאפשר
 לעשותה מערב שבת . אינה רוחה אית
 השבת . שחיטה שאי אפשר לעשותה
 מע"ש . רוחה אית השבת : ג "אימתי
 מביא חגיגה עמו . בזמן שהוא בא בחול
 בטורה ובמועד . ובזמן שהוא בא בשבת
 במרובה ובטומאה . אין מביאין עמי חגיגה :
 ד חגיגה היתה באה מן הצאן . מן הבקר .
 מן הכבשים . ומן העזים . מן הזכרים .
 ומן הנקבות . ונאכלות לשני ימים ולילה
 (ירושלמי אחר) : ה הפסח ששחטו שלא
 לשמו בשבת . חייב עליו חטאת . "ושאר
 כל הובחים ששחטן לשם פסח . אם אינן
 ראויין חייבי . ואם ראויין הן . ר' אליעזר
 מחייב חטאת . ורבי יהושע פוטר . אר"א
 מה אם הפסח שהוא מותר לשמו . בששינה
 את שמו חייב . ובחיים שהן אסורים לשמן .
 בששינה את שמו . אינו דין שיהא חייב .
 א"ל ר' יהושע לא יאמרת בפסח ששינהו
 לדבר אסור . תאמר בובחים ששינו לדבר
 המותר . א"ל ר' אימורי צבור יוכיחו שהן
 מותרין לשמו . והשוחט לשמן חייב . א"ל
 ר' יהושע לא . אם אמרת באימורי צבור
 שיש להן קצבה . תאמר

מ יבאים עמו חגיגה . עם הפסח
 ב י"ד בניסן : בזמן שהוא בחול
 ובטורה . דאע"ג דפסח דמי שבת
 ועומאה . חגיגה לא דחיה שבת :
 ובמועד . שיהיה פסח מועט
 לאכילה בני חבורה . ואוכלין
 החגיגה תחלה כדי שיהיה הפסח
 גמר שביעתו : במרובה . שיהיה
 החבורה מועטת ודי להן כפסח
 לדור : ובטומאה . שרוב צבור
 טומאין הן ומביאין עמו חגיגה
 שחגיגת יום י"ד רשות היא ולא
 חובה : ד ומן הבקר . משא"כ
 בפסח שאינו בא לא מן הבקר ולא
 מן הנקבות : ה הפסח
 ששחטו שלא לשמו . ב"ד שחל
 להיות בשבת וסבור . כשם
 שמוטר לשמו . כך מותר שלא
 לשמו . חייב חטאת שחלל שבת
 בשוגג . ואם אינן ראויין לפסח .
 כגון עגל או חיל בן שת שנים או
 לקבה חייב עליו חטאת אם
 כהעלמה וממנו שבת או סבור
 שמוטר לשחוט ובחיים אחרים לשם
 פסח בשבת : דהא לאו טועה
 בדבר מצוה דהכלל דעיס שאין
 זה כשר לפסח : ואם ראויין הן
 כגון שהן בן שנה של שלמים
 ששחטו לשם פסח דמתוך שהוא
 טרוד ובהול לשחוט פסחו טועה
 בדבר זה ולא מוכר שהקדישו לזבח
 אחר : ר"א מחייב חטאת . אע"פי שטעה בדבר מצוה : ור"י
 פוטר . דקסדר טעה בדבר מצוה ועשה מצוה כל דהוא פטור
 מחיוב חטאת שבה וזה עשה מצוה שהקריב קרבן דכל הזבחים
 שזבחו שלא לשמן כשרים ואף הגשמיים לשם פסח מוכר
 לכו ר"י בפרק תמיד נשחט : מה אם פסח שמוטר לשחוט בשבת
 לשמו . שנה את שמו אודות מיהא . דחייב חטאת כדקתני לעיל :
 ששינה לדבר האסור . ששחטו לשם קרבנות אחרים שאסורים
 לשחטן בשבת : אימורי צבור . קרבנות האמורים בצבור בשבת .
 כגון תמידים ומוספין וזבחי שמוותרים לשחטן לשמן . והשוחט
 שאר זבחים לשמן בשבת ח"יב . שיש להם קצבה . שאינו רואה
 אחרים עסוקין בשחיטתו וכיון שנשחט התמיד יודע הוא שאין
 לו

דמסקינן ברפי' ד דשבת דחובל אינו חייב אלא בצריך לדס דאי
 לאו הכי מקלקל הוא והכי נמי הרי מקלקל הוא . ובגמרא פריך
 לה במשנה דלקמן אשחטו שלא לאוכליו מאי תיקן ומשני אם
 עלו לא ירדו ופריך שחטו ומנא טריפה בסתר פטור . הא בגלוי
 חייב מה תיקן . תיקן להו לא מילי כבילה . ותימה דלא פריך
 לה ברישא : אם אמרת באימורי צבור שיש להן קצבה .
 בגמרא פריך לה והרי תיגוקת דמשנה ד' פ"ט דשבת דיש להן
 קצבה ופטור רבי יהושע . ומשני דהכא כגון שקדם ושחטינהו
 לאימורי צבור ברישא . והתם נמי אי קדם ומל של שבת בע"ש .
 וזהו ר"י דחייב . וכבר כתבתי זה בריש מסכת שבת בס"ד :

ו חייב
 פריך לשחוט עוד . הילכך אין זה טועה אלא שוגג . דלא היה

לו לטעות בדבר : תאמר בפסח שאין לו קצבה . דהכל זריכין
לכך והרי הוא רואה אחרים הרבה עסוקים בכך וערוד הוא
לקח עסק במצוה . ואפי' שחט הוא כבוד ומלא זכר זה
עומד בעזרה וכסבור שהוא פסח ושחטו לשם מי שהוא . עונה

בדבר מצוה הוא : רבי מאיר
אומר השוחט בשבת זבחים אחריו
כל ימות השנה לשם אמורי צבור
פטור והלכה כרבי יהושע ואין
הלכה כרבי מאיר : ו' לאוכליו
ושלא לאוכליו פטור וכו' . דהא
פסח כשר הוא דאמרין פרק
תמיד נשחט דהשוחט לפסולים
ולכשרים לא פסל : שחטו ומנא
בעל מוס חייב' . לשונג הוא ולא
אטם שהיה לו [לפקרן] : שמשכו
בעלים את ידו' . ומנו קודם
שחיטה ומנו על אחר או שמתו
או שנטמאו דעכשו לא נתייה
שבת לדחות אלכל פטור שאנוס
הוא דלא היה יודע שכך הוא ולא
היה לו לבדוק על כך :

פרק ז כיצד צולין

רמון . ולא שאר עצים דמסקי מיא
והוה ליה בשל מבושל במים ורמון
לא מתיק מיא . ובשפוד של
מתכת לא כדלקמן דחס מקתנו
חס כלו ונצלה מחמת שפוד .
ורמנא אמר עלי אש ולא עלי דבר
אחר : כמין בשול הוא זה .
שמתבשלין בני מעיו לתוכו
כנתוך הקדרה : תולין חוצה לו .
תוחבין בשפוד למעלה מפיו של
טלה . והלכה כר"ע : ב א"ר
צדוק כו' מתניתין חסורי מהסרא
וה"ק ואם אסכלה מנוקבת היא
כשרה . וא"ר צדוק וכו' . והלכה
כרבי צדוק : נגע הפסח בחרסו
של תנור יקלוף . מן הפסח

מקום הנוגע בתנור שנגלה סם מחוס חרס התנור ולא עלי אש
הוא : נטף מרוטבו על החרס וחור עליו . שחור שומן שנתחמם
מן החרס ונבלע בפסח : יטול את מקומו . ולא סגי בקליפה
אלא בעטילה כעודי אצבע דשומן נבלע בתוכו הרבה ואותו שומן
צלי מן החרס הוא : נטף מרוטבו על הסולת : והסולת רותחת
דמצלי רוטב מחמת סולת והוא רוטב שבתוך הסולת אסור
למכליה דהוה ליה צלי מחמת דבר אחר הלכך יקמוץ את מקומו
וישרף אותו קומץ כשאר קדשים הפסולים : ג סכו בשמן
תרונה . שנותר לסוך הפסח במי פירות : את חי ידיחנו .
ללא בלע : ואם צלי הוא . בעי קליפה משום דבלע :
שאין

תאמר בפסח שאין לו קצבה . רבי מאיר
אומר אף השוחט לשם אמורי צבור פטור :
ו' שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו .
לערלין ולטמאין . חייב . לאוכליו ושלא
לאוכליו . למנויו ושלא למנויו . למולין
ולערלים . ירו' לטהורים ולטמאים . (בגמרא
לעמאים ולטהורים) . פטור . שחטו ונמצא בעל
מוס חייב . שחטו ונמצא טריפה בסתר
פטור . שחטו ונודע שמשכו הבעלים את
ידם . או שמתו . או שנטמאו פטור . מפני
ששחט ברשות :

פרק ז כיצד צולין את הפסח מביאין שפוד של רמון תוחבו

מתוך פיו עד בית נקיבתו . ונתת את
ברעיו ואת בני מעיו לתוכו . דבריר' יוסי
הגלילי . ר' עקיבא אומר כמין בשול הוא
זה . אלא תולין תוצה לו : ג אין צולין
את הפסח לא על השפי' . ולא על האסכלא
אמר ר' צדוק מעשה ברכין גמליאל שאמר
לטבי עבדו צאוצלה לגו את הפסח על
האסכלא . נגע בחרסו של תנור יקלוף את
מקומו . נטף מרוטבו על החרס וחור עליו
יטול את מקומו . נטף מרוטבו על הסולת .
יקמוץ את מקומו : ג סכו בשמן תרומה
אם חבורת כהנים יאכלו . אם ישראל . אם
חי הוא ידיחנו . ואם צלי הוא יקלוף את
החיצון . סכו בשמן של מעשר שני לא
יעשנו דמים על בני חבורה . שאין

ו חייב עיין במשנה דלעיל מה שכתבתי שם בס"ד
פרק ז שפוד של רמון . כתב הר"ב של מתכת לא .
דחס ומקתו חס כולו . מסיים רש"י
שהפנימי מתחמם על ידי קלתו החיון :
ת חבו מתוך פיו . אור"י

משה תוחבו דרך
פיו . לפי שנותן הגם ששפוד
למטה כדי שלא יפול הפסח ואז
הוה בית השחיטה למטה וקדיב
דמא דרך שם תוספות . ועיין
לקמן בסמוך :
אלא תולין חוצה לו . פירש
הר"ב תוחבין בשפוד
למעלה מפיו של טלה . וכן לשון
רש"י . ובדרייתא בסוגיא תני ר'
טרפון קוריה גדי ומקולס ופירש'
[מקולס לשון טבע] נחשא
דמתרגמין קולסא דנחשא .
דס"ל תולין למעלה מראשו
וגראין ככובע נחשא על ראש
גבור . ע"כ . וז"ל שהם מסובבים
וכרוכים בענין שלא יפלו מעל
הראש שהרי לדברי החו' שכתבתי
לעיל פי הטלה למטה ומיהו הר"ב
ורש"י עצמם לא פירשו כן בס"ד
דבינה משנה ז' ע"ש :
ב וצלה לנו את הפסח על
האסכלא . וסיים
בגמרא מנוקבת . ופירש' עשויה
כברחים כעין שלנו ווס חלל גדול
בין ברות לברות . ונותן השפוד
לרחבו וכל הטלה נללה באויר
שבין שני ברחים שאין שחרו נוגע
בברזל ע"כ . ומיהו השפוד
דכתב ר"ל של רמון :

יטול את מקומו . פירש הר"ב
דשומן נבלע כו' . ואם
תאמר נגע בחרסו של תנור
אמאי סגי ליה בקליפה הלא
פרוטב שיש באותו כדי קליפה נבלע בפסח עד כדי שיטול את
מקומו . ואיכא לאוקמי בשאין רוטב כי אם מעט ומעט רוטב
אינו אוסר כ"כ כדלקמן גבי סוכה . הוסי' : יקמוץ את
מקומו . כתב הר"ב וישרוף אותו קומץ כו' . כן כתב רש"י ואין
צ"ל [גבי] קליפה ונטיילה שאין בהן תערובות חולין והרמב"ם
בבבב"ר פ"ח מהל' קרבן פסח לא הזכיר כלום בקליפה ונטיילה .
ובקמיינה כתב וישליכנו . ועיין לקמן משנה י"ב :
ג ידיחנו . וינגב' רמב"ם פרק ח' מהלכות קרבן פסח :
יקלוף . וא"ת ומאי שנא מרוטב דלעיל דטול ומקומו
ובגמ' שאני סיכה דמשהו בעלמא הוא דעבידי :
שאין

א"ע"א פ"ה
ב"ס ה"ו
ג"ה ע"ד
פ"ה ח"ב
ה"ה ע"ד
ו"ה : ס"ה
ז"ה : ס"ה
ח"ה : ס"ה
ט"ה : ס"ה

שאיין פודים מעשר שני בירושלים פירש הר"ב מוכרין וכו' דכתיב ונתת בכסף וגו' והלכת אל המוקם וכן כתב רש"י דכי ירצה ממך הדרך ונתת בכסף כתיב לעילימך קרא והקשו בתוספות דהא קרא בפדיון מיירי שמוציאו מקדושתו ומחללו על

א ענה פי"ב
חם ב"ה תק'
ה' י' י'
ב ס: מ"י פ'
חוק"פ הל' מ'
ג ע"ט: מ"י פ'
ס ס"ל כ'
ד ע"ט: מ"י פ'
ס ס"ל א' ו' ד'
ה' ב"ה תק'
ב' י' י'

שאיין פודים מוכרים : מעשר שני בירושלים ואפילו לאוכלו בטהרה דכתיב (דברים י"ד) ונתת בכסף וזרת הכסף בידך והלכת אל המוקם : ד' חומה דברים אין לך בצבור קרבן לאכל אלא אלו וקרבן צבור דוחה את הטומאה

דלפינן מפסח דכתיב זיה צמועדו ודוחה את הטומאה כשרוב הקהל טמאים דהכי אמרינן אי שכי זיה טמא וכו' יחיד נדחה ואין צבור נדחין ובקרבנות צבור כתיב (במדבר כ"ט) אלה תעשו לה' צמועדיכם כמו שנאמר בפסח צמועדו ואשמועינן מתני' דאף על גב דקרבין בטומאה לאספוקי צבור ידי מוכתין אין גאילים בטומאה ואל דתני חומה דברים ולא תני קרבנות צבור וכו' מניגא למעוטי חגיגת הרגלים כלם דדמי לקרבן צבור משום דתוה בכנופי' באסיפת חברים לרגל ואינם דוחים את הטומאה כדרך שאין דוחים את השבת : זכתי שלמי צבור ככשי עזרת שאין שלמים אחרים לצבור : ושעירי ראשי חדשים ולא תני שעירי רגלים דכיון דאשמיטין זכתי שלמי צבור שהן מניני דמים ואין נאכלין בטומאה : הוא הדין לכל שאר מיני דמים ולא איצטרך ליתני שעירי ראשי חדשים אלא משום דלא כתיב בהו מועד : וסלקא דעתך אמיגא לא לדחו את הטומאה דהא כל הקרבנות צבור ממועד נפקא לן דכתיב בכלהו אלה תעשו לה' צמועדיכם : שלא בא מתחילתו אלא לאכילה כשנצטוו עקר מצות פסח לאכילה נצטוו דכתיב (שמות י"ב) לפי אכלו וכי שרייה רחמנא לתתוי בטומאה מאיש נדחה ואין צבור נדחין אדפתא למיכלה שרייה : ד' נטמא בשר וחלב קיים אינו זורק את הדם דעקר כסח לאכילת אדם חתי : ובמוקדשים אינו כן שפילו נטמא בשר וחלב קיים זורק את הדם : ונטמא הקהל בטומאת מת שאין פסח נדחה מפני הטומאה אלא בטומאת מת יעשו

שאיין פודין מעשר שני בירושלים : ד' חומה דברים באין בטומאה ואינן נאכלין בטומאה העומדי ושתי הלחם ולחם הפנים וזבחי שלמי צבור ושעירי ראשי חדשים הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה שלא באמתחלתו אלא לאכילה : ה' נטמא הבשר והחלב קיים אינו זורק את הדם נטמא החלב והבשר קיים זורק את הדם ובמוקדשין אינו כן אלא אף על פי שנטמא הבשר והחלב קיים זורק את הדם : ונטמא קהל או רובו או שהיו הבהגנים טמאים והקהל טהורים יעשה

ולדבריו בירושלים דתגן לרבותא נקט וכ"ס חוץ לירושלים והרמב"ם העתיק המשנה שאין פודין כו' דפ"ח מהק"פ ועיין משנה ב' פ"ב דשקלים ובסדר המשנה שצורו שאין מוכרין ואמרינן עלה כונו מתניתין אין פודין :

ד' חומה דברים באין בטומאה עיין במשנה ד' פ"ג דמונחות ופי' הר"ב דבקרבנות צבור כתיב אלה וצבריתא מנין לעומר ושתי לחם האמורים בת"כ ואין אמורים בפרשת פנחס ת"ל בשלהי היא פרשת אשור או כשב וידבר משה את מועדי ה' הכתוב קבעו מועד אחד לכולן ובגמרא עבד גריכותא דתמיד ופסח דפיר' הר"ב פ"ו זריכו דתמיד תדיר וכליל ופסח ענוש כרת וקרבני צבור ה"א דוקא בבאין לכפר ואי אשמועינן עומר וכו' הלחם ה"א משום דבאין להחיות אלו ונראה דלחם הפנים ה"א קרא כלל דכתיב ביום השבת ביום השבת מד לבוסיס וחד לטומאה א"כ דאיתא במה האד מצינייהו ומ"ש הר"ב דמיגא למעוטי חגיגת רגלים כו' כדרך שאינה דוחה את השבת כדנפקא לן בגז' פ"ו דף ע"ב ע"ב דאמר קרא וקרא ב"א) וחבותא איתו חג לה' שבעת ימים בשנה שבעה שנה הוו דבחד הסוכות כתיב אלא מוכתן לחגיגה שאינה דוחה את השבת : ושעירי ר"ח פי הר"ב דזריכה למופתי משום דלא כתיב ביה מועד ואע"ב דפ' פנחס כתיב כמו ר"ח ה"א דאלה תעשו לה' צמועדיכם דכתיב בסוף פ' פנחס לא קאי אר"ח אלא אשאר י"ט דבכתיב בתריה דאקרו רגל דה"כ לא קאי אשבת ותמיד דמזריכין לכו קראי כדלעיל ג' ב' התו' ובגמ' קמ' ל' דר"ח אקרו מועד כדאבי דאמר אבי קרא עלי מועד לשבור בחורי (איכה א') ופירש' תמוז דסלוח מרגלים מלוי מליו וכלו מ' דדכו ב"ב ב' בחרא דתענית והאקבעיהם בו בכיים לדומות ויום עבור החודש קרי מועד ע"כ וכתבו התו' תימה זלתי שעירי ר"ח ולא לתני אידך :

ה' נטמא הקהל פי הר"ב בטומאת מת שאין ככה נדחה כו' ולשון המזה הוא דכרי נדחה ג"כ בטומאת זיבה וכיוצא בזה כדאיתא במשנה ה' פרק דלקמן ובמשנה ד' פרק ט' וע"ג נטמא בשר וזשון הזה ולשון הרמב"ם כי טומאת מת בלעד היא שדחה בצבור שהיו הכהנים טמאים : דהיינו צבור טמאים דמה לי אם האוכלין טמאים

ה' נטמא הקהל פי הר"ב בטומאת מת שאין ככה נדחה כו' ולשון המזה הוא דכרי נדחה ג"כ בטומאת זיבה וכיוצא בזה כדאיתא במשנה ה' פרק דלקמן ובמשנה ד' פרק ט' וע"ג נטמא בשר וזשון הזה ולשון הרמב"ם כי טומאת מת בלעד היא שדחה בצבור שהיו הכהנים טמאים : דהיינו צבור טמאים דמה לי אם האוכלין טמאים

יעשו בטומאה * ואפי' טומאים יחידים דהא [פסח] וטהורים
 גופייהו בטומאה אתו משום כהנים שאין קרבן זכור הבא
 בטומאה חלוק מאחר שקרבן רובם בא בטומאה אף היחידים
 עושים בטומאה : ז' ואח"כ נודע שהוא טמא * הפסח או

הדם הניץ מרצה ופטור מפסח
 שני : נטמא בעליו : טומאת הגוף
 צמת : אין הניץ מרצה * וחייב
 בפסח שני דהא בשעת זריקה
 לאו בר מענד פסח הוא דרחמנ'
 דחיה : הנזיר * דכתיב
 (בפרברו') וכי ימות מת עליו
 והיומים הראשונים יפלו דאם
 נטמא צמת קודם הבאת
 קרבנותיו סותר : הניץ מרצה
 על טומאת הדם * ותגלתו
 כשרה ומותר לשתות יין וליטמא
 למתים : ואין הניץ מרצה על
 טומאת הגוף * ואם [טמא]
 בשעת הבאת קרבנותיו סותר

הכל : נטמא גופו בטומאת התהום * כל טומאת מת שלא
 ידע בה אדם קודם לכן נקראת טומאת התהום : הניץ מרצה *
 דהלכה למשה מסיני שהותר טומאת התהום להם * כיון שלא
 הכיר בה אדם בטומאה זו מעולם * ואם נודע לו בטומאה זו
 אחר שהקריב פסחו אין צריך לעשות פסח שני * וכן נזיר שנודע
 לו בטומאת התהום לאחר שהביא קרבנותיו אין צריך להביא
 קרבן טומאה ולא אמרו טומאת התהום לא בטומאת מת בלבד :
 ה' לפני הבירה * כל המקדש כולו קרוי בירה ושורפים אותו
 שם כדי לביישן * שזיהרו שלא יבואו עוד לידי טומאה *
 מעצי המערכה * שלא לבייש את מי שאין לו עזים *
 נטמא

טמאים * מה לי אם המקדישים טמאים שא"ל בלא כהנים
 וכתבו התוספות אע"פי שיכולין לזוהר שלא יגעו בצדק כיון
 דאשתראי טומאת אימורים אשתראי נמי טומאת בשר * והביאו
 ראיה לדבריהם : יעשה בטומאה * ולשון הר"ב יעשו
 בטומאה * וכן ל' רש"י ולגירסא

יעשה בטומאה * נטמא מי עוט הקהל *
 הטהורין עושין את הראשון והטמאין
 עושין את השני : ז' הפסח שנזרק דמו
 ואחר כך נודע שהוא טמא * הציץ מרצה *
 נטמא הגוף אין הציץ מרצה : מפני
 שאמרו הנזיר ועושה פסח * הציץ מרצה
 על טומאת הדם * ואין הציץ מרצה על
 טומאת הגוף * נטמא טומאת התהום *
 הציץ מרצה : ה' נטמא שלם אורוב
 שורפין אותו לפני הבירה מעצי המערכה *
 נטמא

שלנו קריאת המלה היו"ד בצי"רי
 והעין קמוצה ובסדר המשנה
 שבירושלמי הגי' יעשו :
 זואחר כך נודע שהוא טמא *
 פירש"ה"ר"ב הפסח או
 הדם * וכן לשון רש"י * ואפי' לרבי
 יחוש דמשנה ד' פ"ג דמנחות
 דס"ל דביחיד אין הניץ מרצה על
 הטומאה שנגע בצדק הנאכל כגון
 בשריה"ת לכתחילה אבל בדיעבד
 מרצה כדפירש"י דף ע"ח וז"ל
 הרמב"ם בפ"א מהלכות פסח"ת
 ובפ"ד מהק"פ אע"פ שבפ"ד מה'
 ביאת מקדש סתם וכתב שאינו
 מרצה על טומאת הנאכלין * ולא חילק בין לכתחלה ודיעבד *
 והא דמרצה לא שיהא בשר טמא נאכל דאין לין מטהר ודוחה
 לא תעשה דזהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל אלא דמרצה
 להתיר דם לזריקה * כפירש"י בפ"ק דף י"ו * ומ"ש הר"ב לאו
 הדם עיין במשנה ד' פרק בתרא דעדות :

הציץ מרצה * עיין ספ"ח דזבחים : הנזיר פירש הר"ב
 דאם נטמא צמת קודם הבאת קרבנותיו סותר * והדר
 פירש בדבור ואין הניץ וכו' שאם נטמא בשעת הבאת קרבנותיו
 סותר הכל * וכל זה מלשון רש"י * וג"ל להגיה שז"ל ואם טמא
 בשעת * דהא תנן בספ"י דנזיר משנזרק עליו אחד מן הדמים
 יביא שאר קרבנותיו כו' כרבנן דהלכה כמותם * ואפילו כי
 תימא דנטמא גרם ור"ל בשעת הבאת קרבנותיו וקודם שנזרק
 ז' ביום מלאות שאלו הביא אחר יום מלאות * תנן במשנה ד' פ"ג
 דנזיר דאינו סותר אלא שלשים אפילו לרבנן דמחמרי * ובלשון סותר הכל שכתבו רש"י והר"ב משמע כל ימי נזרו אפילו נזיר בק'
 יום * ועוד דוחק דמסתמא אינו מביא קרבנותיו לא אחר יום מלאות שכן הדין לכתחלה * כדתנן ברפ"ג דנזיר * הילכך נראה
 יותר להגיה שצריך להיות טמא : טומאת התהום * פי' הר"ב שלא הכיר בה אדם * ועיין בפירושו למשנה ג' פ"ט דנזיר :
 הציץ מרצה * פירש הר"ב נזיר שנודע לו בטומאת התהום לאחר שהביא קרבנותיו משמע אפי' קודם הגילוח אינו סותר *
 ובמשנה ג' פרק בתרא דנזיר כתב נודע קודם הגילוח סותר * ושם אפרש בסיעתא דשמיא :

ח או רובו * בגמרא רמי לה אדתנן הו"פ פ"ג מי שיצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קדש דחוזר על כזית ושורפו לפני הבירה
 מעצי המערכה * ופליגי אמוראי * והרמב"ם כתב לאוקומתא דמוקי ליה באכסניא שופגי שאין לו בית עשאוהו כליקנין *
 וכן כתב בסוף הלכות פס"המ * ומפני כן לא הוצרך לכותבו בפ' רביעי מהק"פ ולא השמיטו כמו שחשב בכסף משנה :
 הבירה * כתב הר"ב כל המקדש כולו קרוי בירה וכפירש"י * וזהו דברי ריש לקיש בריש יומא * ובפ' טבול יום בזבחים דף ק"ד
 וכ"כ בריש תמיד ובסוף פ"ק דמדות * ובריש פ"ג דפרה כתב גם כן דברי רבי יוחנן :
 מעצי המערכה * וכתבו התוספות נראה הטעם משום דלכ בית דין מתנה עליהם לפי שהזקיקוהו לשורפו לפני הבירה כדי
 לביישו לא הטריחוהו להביא עזים משלו ויכול ליהנות משל הקדש וכן בליקנין התנו כמו כן דמתוך זיקנותו היו ממנעים
 מלשרפו ואפי' לידי עבירה ע"כ וז"ש הר"ב שלא לבייש מי שאין לו * אמר רבי יוסף בגמרא אהא דת"ר שאם בא לשרפו לפני הבירה
 מעצי עזמו אין שומעין לו וכתבו הר"ב לומר דמעצי המערכה בדוקא מיתניא :
 ט הפסח

א פ' =
 במי' פ' החס'
 ק' פ' הל' ב' וע'
 ה' הל' יב' פ"ד
 מה' ג' א' מקד'
 הל' ז' ו' פ' ו' מה'
 נזירות על י"ט
 נזירות כג'
 ד פ"ג * מיי'
 ז' פ"ג * ק"פ
 הל' ז' ו' י"ט
 מה' פסח"ת
 הל' ב' י'

ט הפסח שינא פירש הר"ז חזן לחומה כדון קדשים קלים שמחילתן חומת ירושלים כדכתיב במתנה ח' פרק בתרא דזבחים ומפרשו הר"ז לקמן במשנה י"ב והרמב"ם ספר שני שאל מן הבית שאל כל ב"ב דזה שנספל ביולא מן הבית הא כליל ט"ו

בזמן אכילתו כו"ט צפ"ט מהלכות קרבן פסח אבל אין קיומן בי"ד לא נפסל ביולא כי אם כשאר קדשים קלים וכ"כ בהלכות הנזכר פ"ד הפסח שלא מירושלים או שנעמא בי"ד וכו' :

י ישרף מיד עיין מ"ס סוף פ"ג בס"ד : **י ב"י** פירש הר"ז דשריפת קדשים עשה וי"ט עשה ולא תעשה משום דכתיב ביום טוב שבתו והוא עשה דמשמע שבות וכתיב לא תעשה זולאכה ופירושו להכא רב אשי אמרה בגמרא ופרק' דשבת פ"ו הרב דקתני דבי חוקיהו : חל עשה עשר להיות בשבת : לא תימא לל לא לדמו לשריפתם כולי האי קמ"לן וטפי ניחא לפרוש הר"ז ברפ"ב דשבת דטעמא נקרא דהגותר וגו' עד בקר שני וכו' אבל

לפירושו דהכא : הרבא מכל שכן שבת דאיכא עשה ולא תעשה ומיאת בית דין ולשון הרמב"ם פ"ט מהלכות פסולי המוקדטין ואין שריפה וכו' דומה את יום טוב ואין צריך לומר את השבת : יא בגדי הרך פירש הר"ז בן שמונה ימים וכן רש"י והיונו דבזיר מהכי לא סגי דכתיב (ויקרא כ"ב) שור או כשב וגו' ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן : והראשי כנפים והסחוסים לשון הר"ז ראשי כנפים הסח"ס שקורין טגרו"ס בלע"ז שבראש כף הכתף ושאר סחוסים כגון תנוך האזן וכו' זכנ לשון רש"י ולפירושו ראשי כנפים ענינם נקראים סחוסים ועוד בריש פרקו דבכורות מפרש לסחוס און תנוך און שקורין טגרו"ס וכפירש רש"י בתנוך דקרא פרשת תנוה וצריך לומר ששם טגרו"ס שקורין בלע"ז שלו לראשי כנפים הכריחו לפרש כן וס"ל דראשי כנפים היינו ראשי הכתפים והרמב"ם מפרש הסחוסים זיגיי ענינות רבים כאותן שבראש הכתף אבל מפרש ראשי כנפים הם אותם הגידים הקשים שהם ענינות הפרקים בלדס וזבהמה ובעוף ונקשרים אותן הפרקים באותן הגידים : דכתיב צעהור לשון רש"י אפיל צעהור ע"כ כלומר וא"ל בפסח הבא צעהורה וכן הזכיר בטמא פ"ו הרמב"ם פ"י מהק"ס בפסח שבא בטומאה :

א בתנאים פ"ד
ב ר"ק ח"ג
ג ר"ק ח"ג
ד ר"ק ח"ג
ה ר"ק ח"ג
ו ר"ק ח"ג
ז ר"ק ח"ג
ח ר"ק ח"ג
ט ר"ק ח"ג
י ר"ק ח"ג

נעמא מעוטו וכן נותר של פסח טהור : הלוקמן העלמין כרי עין שורפין אותו מעוט שנעמא והגותר מכסח טהור לפי הבירה : ט הפסח שינא חזן לחומה : ישרף מיד בי"ד ולא צריך לאשהווי עד הבקר של ט"ו כדי שתעבור צורתו דהיינו שינא לידו נותר ומיהו ביום טוב לא מני שריף ליה דאין שורפין קדשים בי"ט : נעמאו בעלים או שמתו אין פסולו בגופו אללא מחמת דבר אחר תעבור צורתו יונתין עד שינא לידו נותר ואח"כ ישרפמו : חק זה ישרף מיד ר"י בן ברוקה לא פליג חת"ק אללא כשנעמאו הבעלים או מתו קודם זריקת הדם ללא אחיו צטר באכילה והוא ליה כפסולו בגופו ואין הלכה כר"י בן ברוקה : העלמות שאינו יכול לשברן מפני שנאסרה שבידת עגס ונותר בהן מוח זעעון שריפה והגידין שכן אסורין באכילה ואין חייבין עליהן מן התורה כגון שומנו של גיד הנסה שהוא נותר אללא אישראל קדושים נהגו בו אסור אי גמיי הגיד החיון הסמוך לבשר שהוא אסור ואין חייבין עליו ומן התורה היו נותר ולאכלו אר אכשר דרבנן

נעמא מעוטו והגותר שורפין אותו בחצרותיהן או על גגותיהן מעצי עצמן : **הציקין שורפין אותו לפני הבירה בשביל ליהנות מעצי המערכה :** ט הפסח שינא או שנעמא ישרף מיד נעמא הבועלים או שמתו תעבור צורתו וישרף בששעה עשר ר' יוחנן בן ברוקה אומר אף זה ישרף מיד לפי שאין לו אובלין : העצמות והגידים והגותר ישרפו בששעה עשר חל ששה עשר להיות בשבת ישרפו בשבעה עשר לפי שאין דוחין לא את השבת ולא את י"ט : יא כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך וראשי כנפים והסחוסים השובר את העצם בפסח הטהור הרי זה לוקה ארבעים : **האבל הכותיך במדהור והשובר בטמא אינו לוקה את הארבעים :** יב אבר

אסורו : והגותר צטר פסח שנתעצלו באכילתו ונותר : בששעה עשר שהוא חולו של מועד אע"פ שנספל דבקר ראשון און רשאי לשרפו ביום טוב דשריפת קדשים עשה ויום טוב עשה ולא תעשה ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה : יא כל הנאכל בשור הגדול שכבר הוקשה כל העתך להקשות בו יאכל בגדי הרך ראוי לאכילה בפסח בן שמונה ימים אבל מה שאין נאכל בשור הגדול אין גמתינו עליו בפסח חק על פי טעמיו הוארך הואיל וסופו להקשות : וראשי כנפים והסחוסים הכי קאמר ומיהו הנאכל בשור הגדול ראשי כנפים הסמים שקורין טגרו"ס בלע"ז שבראש כף הכתף ושאר סחוסים כגון תנוך האזן וסחוסים החזה והללעות הקמנות שבסוף השדרה הואיל וצטור הגדול גחלים על ידי של קיי יאכלו בגדי הרך עלין : אבל המותר צעהור וכו' דכתיב (שבות י"ב) לא תותירו ומנו עד בקר והגותר מומנו עד בקר באש תשרפו בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר אם עזרת על לאו קיים עשה שבו ואיך לוקה אי גמיי דהוי לאו שאין בו מעשה וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו : והשובר בטמא וכו' דכתיב (שם) ועגס לא תשברו בו כשטר גוזזר על שבידת עגס ואינו מזהר על שבידת עגס בפסול : יב אבר

יב אבר מן הפסח שיצא מקצתו חוץ למחיצתו ונריך לחתוך את היוצא דכתיב (שמות כ"ב) ובשר צדקה טריפה לא תאכלו ודרשיקן ביה כל בשר שיצא צדקה כלומר שיצא חוץ למחיצתו כגון קדשי קדשים שיצאו חוץ לעזרה וקדשים קלים שיצאו חוץ לירושלים

אופו צער היוצא טריפה הוא ולא תאכלו חותך את הבשר היוצא סביב עד שמגיע לעצם וקולף את הבשר שלא יצא לחוץ עד שמגיע לסתם שמתכרית שם שני עצמות ואוכל את הבשר שקלף שהרי לא יצא וחותר את הפרק ומשליך כל העצם שיצא מקצתו ובחוקדשים צעיר קדשים חוץ מהפסח קוצץ בקופין אותו מקצת האבר שיצא ובפסח אינו יכול לעשות

כן תפני שיצא מוזקר על צדקת עצם מן האגף ולפנים כלפנים אגף קרי כל מקום הגפת הדלתות שהוא חופף ומוקדם כשסוגרין דהיינו (רש"י) משפ' הפנימי של עובי הפס' עד מוקם הנקישה מן האגף ולפנים דהיינו (תוך העיר ממש כלפנים ואוכלים שם קדשים קלים מן האגף ולחוץ דהיינו ממוקם הנקישה ולחוץ כלחוץ החלומות שחלומות ירושלים ועובי ראש החומה בגגה כלפנים יג שתי חבורות שהיו אוכלות פסח אחד אלו הופכים פניה הילך ואלו הופכים פניהם הילך ואפי' נראה כשתי חבורות של פסח אחד לא אכפת לן דרחמנא אמר (ש"ס י"ב) על הבתים אשר יאכלו אותו דמשמע שני בני אדם אוכלין פסח אחד בשני בתים דכתיב יאכלו (שנים) אותו חד פסח (בתים) שנים אבל אדם אחד אינו אוכל בב' מקומות ולהכי מוקי בבית אחד ויאלץ שאין אחד אוכל בב' בתים ושתי חבורות ההופכות פניהם כשני בתי דמי והמיהם שמחמתן בו את החמין שמוזגים בו היין ראשי ליתן באמצע כדי שיהא (נוחה לשתייהן) למוזג לכאן ולכאן ואף על פי שמפסיק בין החבורות לא אכפת לן וכשהשמש

יב אבר שיצא כצד כתבתי במשנה ט' דבי"ד מחיצתו חומת ירושלים ובליל ט"ו מחיצתו הבית שנאכל בו ו"ו"ש הרמב"ם כגון והפסח בחבורתו כי השם צדקה (שמות י"ב) בבית אחד יאכל לא חילוף מן הבית וזה כליל ט"ו בלבד כמ"ש לעיל בס"ד:

וחתך שהעצם שהיה עליו כזית צער ושברו שלא במקום הבשר חייב אף על פי שהמקום ששבר פנוי מצדו כדפסק הרמב"ם בפ"י מהק"ס ומ"ש הר"ב ומשליך כל העצם שיצא מקצתו וכ"כ רש"י ו"ל הרמב"ם ומשליך העצם כלו שלם ומה שעליו מן הבשר מה שיצא ממנו חוץ ע"כ והא דלאי דבשר שיצא טעון טריפה כבמשנה ט' ומיהו העצם ראשי להשליך ו"ו"ש הרמב"ם

בחדו פ"ט מהק"פ וקולף את הבשר בו וכל שבחוץ ישרף בו האבר שיצא בו ומשליכו לחוץ הרי שאף על פי שהבשר שיצא כתב דשורפו אפי' כתב צאבר שמשליכו ומיהו דלאי דדוקא בחין בו מוח עסקינן דלאי ביש בו מוח הא מפורש במשנה י' דטעון טריפה ונראה דמש"ה פירשו למשנתיהו בעצם שאין בו מוח לאשמועינן דהך איסור צדקה לאו משום מוח הוא כדמוקים רביא בגמרא דף פ"ה אליביה דר"ל דס"ל דאין משום צדקה במקום שאין בו בשר ומתניתין דמזריכה לפרק במקום הפרק משום מוח טבו אלא מתניתין משום שהיה עליו בשר אסרה לשבור וכדכתבתי וכר"י והילכך כתבו דמשליכים העצם לומר דבאין בו מוח עסקינן ואפי' הכי אין לשבור מן האגף ולפנים כלפנים הא האגף עצמו נעשה כמין האגף ולחוץ דלחוץ כך פסק הרמב"ם בפרק ו' מהק"פ האגף דוגמתו יגופו הדלתות צעורא (י) כ"כ הר"ב פ"ז דנדרים החלונות פ"ה הר"ב שחלומות ירושלים וה"ה לק"ק צעורה ולאכילת הפסח בבית וכ"פ הרמב"ם לכל השנוי במשנתיהו שכתב ואלו הגדרים שנתן כלפנים וכו' כוללים העזרה והמדינה וחבורת פסח י"ג שתי חבורות פירש הר"ב דבבית אחד יאכל

שאר אחד אוכל בב' בתים בגמרא דיש אם למסורת יאכל כתיב משמע אדם אחד ועיין מ"ש במשנה ב' פ"ק דסוכה בבית אחד אלו הופכים בו פ"ה הר"ב ואפי' נראה כשתי חבורות וכו' שני בני אדם אוכלים (פסח אחד) בשני בתים וכן פ"י גבי מיהם ואע"פ שמפסיק וכו' לא איכפת לן וכפירש"י וקשה לאשמועינן רבותא טפי ולתני שתי חבורות אוכלין בשני בתים וי"ל דככה"ג נראה ליה למקט עלה דינא דמשום דקמ"ל דלא חיישינן שמא לא יקפוצ את פיו וכן דינא דכלה ומיהו להרמב"ם בפ"ט מהק"פ נראה פירוש אחר במשנתיהו ואתי שפיר דתנן בבית אחד וה"ק שתי חבורות שהיו אוכלים בבית אחד לו הופכים בו כלומר צריכין להפוך דוקא ואינן ראויין לישב אלו כנגד אלו שאז נראה בחבור' אחת ורחמנא אמר שמות י"ב) מן הבשר חוצה ומפי השמועה למדו שצריך ליתן לה חוצה למקום אכילתו והשתא בשני בתים צ"ל דאיכא חוצה אלא בבית אחד קמ"ל דבעינן חוצה ודמגי בהפכת פנים דמקרי חוצה וכפירוש האחרון שכתב כ"מ דצדק הרמב"ם שם ורש"י ל"ג הך ברייתא דחוצה תן חוצה דף פ"ה ריש ע"ב ומש"ה לא פירש כן וגם מה שפירש רש"י בריש אותה ברייתא דמחבורה לחבורה חבורות של שני פסחים ליתא להרמב"ם אלא פסח אחד ובו שתי חבורות דהא מתניתין דהכא איתא עלה בגמרא דבפסח אחד ובה שתי חבורות מיירי וכתבה הרמב"ם על דרך אותה ברייתא כמ"ש והיה נראה דלהרמב"ם דוהמיהם באמצע דתנן

ה"פ ס' חיי' טע חס' ק"פ הל' ג' כ"ס הל' ז' ג' זכאים ט' ד"פ י"ס ס' הל' ג' ה"ל ג' ה"ל ס' ה"ל ז'

ל

שיהא הכסף והיכר חגיגה וכן מלאתי בתוספות פרק
כת"ר דף ק"ט ע"ב אלא שאין נראה כן משונו שם שכתב
הו' היום שמוציא בו יונס בחמט כו' הלכך נראה לפרט
לדידיה דסגוי בהפיכת פנים וא"י דוקא שיהא המיחם

א פ"ו
ל"ה פ"ה
ק"ה פ"ה
ב ס"ה פ"ה
ג ס"ה פ"ה
ד ס"ה פ"ה
ה ס"ה פ"ה
ו ס"ה פ"ה
ז ס"ה פ"ה
ח ס"ה פ"ה
ט ס"ה פ"ה
י ס"ה פ"ה

וכשהשמש עומד לשתוק עומד מחבורה אחת שכתביל
לאכול הפסח עמה ומוזג לחבורה האחרת: קופץ את פיו
סוגר וצולס את פיו ומחזיר את פניו לצד חבורתו שלא
יחשדוהו שהוא אוכל עם החבורה האחרת דאין אדם אחד

וכשהשמש עומד למוזג קופץ את פיו
וכחזיר את פניו עד שמיגיע אצל חבורתו
ואוכל והכלה הופכת פניה ואוכלת:

פרק ח האשה בוקן שהיא בבית בעלה

עליה בעלה ושחט עליה אביה
תאכל משל בעלה הלכה רגל ראשון
לעשות בבית אביה שחט עליה אביה
ושחט עליה בעלה תאכל במקום
שהיא רוצה יתום ששחטו עליו
אפטרופסים יאכל במקום שהיא רוצה
עבד של שני שותפין לא יאכל כישל
שניהם מי שחציו עבד וחציו בן חורין
לא יאכל משל רבו ב"ה אומר לעבדו
צאו ושחט עלי את הפכת שחטגדי
יאכל שחט טלה יאכל שחט גדי
וטלה יאכל מן הראשון שחט

בא"ע ולא קתני לה אלא
לא יזיזינן דרשאי להיות המיחם
בא"ע וכשהשמש עומד למוזג
קופץ וכו' ולא חייסוקן שמה
לא יקפון:

למוזג עיין בפרק אחרון
מ"ט ב"שנה ב'

והכלה לשון הר"ב שהיא בוסה גמרא

ופירש שהיא בוסה לאכול לעיני
האנשים ע"י שמתכלין בה
עד כאן פירוש בתכשיטים
שעליה או בפריעת שערך דהא
לית הלכתא כוותיה דמאן דאמר
מותר להכחיל בפני כלל
בפ"ב דכתובות דף י"ז וכדמסיק
הטור בשם הרא"ש ב"ה
סימן ס"ה:

הופכת את פניה פירש הר"ב רשאה להפוך

וכן כתב הרמב"ם התירו וכו'
כפירוש קמח דתוספות דא"י טרוך לאשמועינן ללא חשבונן
כשני מקומות אע"פ שאכלה מקצת מעודה בלא הפיכת
פנים וכתבו עוד א"י קמ"ל דחייבת להפוך פניה כדאמר
בגמרא כלה תקן ע"כ כלומר משום צניעות:

פרק ח לעשות בבית אביה פירוש לעשות שמחת החג תאכל במקום

שהיא רוצה ומוקם בגמרא שבררה בשעת שחיטה לאיזה
מקום היא רוצה דאם לא כן אין ברירה לומר שהוצרך הדבר
דשחיטה וזריקה דכא"פ פסח ספיר אזדריק עליה דהיא
אחרא ועיין במשנה דלקמן ועיין בפרק ה' דגדרים
וא"ת אי בררה בשבת שחיטה פשיטא מאי למימרא וי"ל
דקמ"ל דאי לא בררה אינה אוכלת כלל אף על גב דס"ד דבתר
בעלה ברירה טפי כך כתבו התוספות:

אפטרופסין אבי ילדים בלשון יון פטירה פידיהא ערוך:

יאכל במקום שהוא רוצה הכא
לא שייך לומר שברר בשעת שחיטה דפשיטא ומאי קמ"ל
הילכך אמרינן בגמרא אף על גב דלא בריר ויליף מדכתיב שה לבית מכל מקום וא"ל מדעתו של בני ביתו לא יאכל משל
רבו פירש"ש דמסתמא שלא היה דעת רבו להימנות חלק בחירות על פסחו ע"כ וי"ש הר"ב אכל משל עמנו יאכל
כיון דגיהא הו' דכופין בו וכפירש"י בגמרא ומחלפת שיעתיה ברפ"ק דחגיגה דאדרבה למאי דכופין לשחרר לא יאכל אף
משל עמנו כפי שרבו ימחר לשחררו ית' כדי שיוכל העבד לקיים המצוה והוא פירושו של הרמב"ם במשנתיו:
ב יאכל מן הראשון כתב הר"ב במלך ומלכה ומשום שלום מלכות כ"פ הרמב"ם בפ"ג מהק"פ וכתב עליו כ"מ וי"ל
דבגמרא דדעתן קלה ומפרש רבינו דהיינו לומר שאם נאמר למלך שלא יאכל כלל יכעוס על עבדו ויהרגו
אז שמה יכעוס על החכמים שאמרו דלא יאכל כלל משום דאין ברירה שיעלף על דעתו של מלך דיש ברירה מן הדין
אלא שלהקטיו אמרו כן ודברי

פרק ח האשה

כל זמן שלא פירשה שדעתה
צשל אביה דמסתמא דעתה
למנות על של בעלה רגל
הראשון שלאחר נשואיה שכך
דרך הנשואות ללכת לבית
אביהן תאכל במקום שהיא
רוצה וכגון שאינה רדופה עד
הנה לילך לבית אביה תדיר
הילכך מספקא לן בהי' נישא
לה: אפטרופסים יתום שהיו
לו שני אפטרופסין והמנוחו זה
על פסחו וזה על פסחו: לא
יאכל משל שניהם לא מפסחו
של זה ולא מפסחו של זה
דמיתנן רשות לחלק האחד
להמנות עם זה ואין לו תקנה אל' אם כן רצו שניהם שימנה
עם הא': לא יאכל משל רבו אכל משל עמנו אוכל דכיון
דדינא הו' דכופין את רבו וכתב לו גט שחרור אף על פי
שעדין לא נשתחרר רבו הוא כבן חורין הילכך אוכל משל
עמנו: ב שחט גדי יאכל רבו ממנו ואף על גב דבכל שאר
פסחים רגיל תדיר בטלה כיון דלא פירש לו עליה סמין:
יאכל מן הראשון והשני ישרף ובגמרא מוקי לה דוקא
במלך ומלכה איית דאמרו משום שלום מלכות ואית דאמרו
מפני שמוכנין על עבדיהם ואין מקפידים על מעודתן אם
גדיים אם טלאים הילכך יאכל מן הראשון כיון דליכא
קפידא דבראשון ילאו ידי מותנן אכל אינשי דעלמא
דקפדי לא יאכל לא מן הראשון ולא מן השני דקי"ל
אין נמנין עלב' כסחים כאחד לאכול איזה מהם שירצה דאין
ברירה וכי בעי למיכל מהא דלמא בשעת שחיטה לא
הוה דתיה עליה:

למנות על של בעלה רגל הראשון

לא יאכל משל רבו אכל משל עמנו אוכל דכיון
דדינא הו' דכופין את רבו וכתב לו גט שחרור אף על פי
שעדין לא נשתחרר רבו הוא כבן חורין הילכך אוכל משל
עמנו: ב שחט גדי יאכל רבו ממנו ואף על גב דבכל שאר
פסחים רגיל תדיר בטלה כיון דלא פירש לו עליה סמין:
יאכל מן הראשון והשני ישרף ובגמרא מוקי לה דוקא
במלך ומלכה איית דאמרו משום שלום מלכות ואית דאמרו
מפני שמוכנין על עבדיהם ואין מקפידים על מעודתן אם
גדיים אם טלאים הילכך יאכל מן הראשון כיון דליכא
קפידא דבראשון ילאו ידי מותנן אכל אינשי דעלמא
דקפדי לא יאכל לא מן הראשון ולא מן השני דקי"ל
אין נמנין עלב' כסחים כאחד לאכול איזה מהם שירצה דאין
ברירה וכי בעי למיכל מהא דלמא בשעת שחיטה לא
הוה דתיה עליה:

אפטרופסין אבי ילדים בלשון יון פטירה פידיהא ערוך:

יאכל במקום שהוא רוצה הכא
לא שייך לומר שברר בשעת שחיטה דפשיטא ומאי קמ"ל
הילכך אמרינן בגמרא אף על גב דלא בריר ויליף מדכתיב שה לבית מכל מקום וא"ל מדעתו של בני ביתו לא יאכל משל
רבו פירש"ש דמסתמא שלא היה דעת רבו להימנות חלק בחירות על פסחו ע"כ וי"ש הר"ב אכל משל עמנו יאכל
כיון דגיהא הו' דכופין בו וכפירש"י בגמרא ומחלפת שיעתיה ברפ"ק דחגיגה דאדרבה למאי דכופין לשחרר לא יאכל אף
משל עמנו כפי שרבו ימחר לשחררו ית' כדי שיוכל העבד לקיים המצוה והוא פירושו של הרמב"ם במשנתיו:
ב יאכל מן הראשון כתב הר"ב במלך ומלכה ומשום שלום מלכות כ"פ הרמב"ם בפ"ג מהק"פ וכתב עליו כ"מ וי"ל
דבגמרא דדעתן קלה ומפרש רבינו דהיינו לומר שאם נאמר למלך שלא יאכל כלל יכעוס על עבדו ויהרגו
אז שמה יכעוס על החכמים שאמרו דלא יאכל כלל משום דאין ברירה שיעלף על דעתו של מלך דיש ברירה מן הדין
אלא שלהקטיו אמרו כן ודברי

שכח מה שאמר שפירש לו גדי או טלה וזה שכתב וטלה שלי
בגמרא מוקי לה כגון שהלך העבד אלל רועה הרגיל אלל רבו
זרועה בתקנתו ואמר לו אם גדי אמר לך רבך גדי שלו וטלה
שלך ע"מ שאין לרבך רשות בו דכה"ג קנה העבד דאי לאו

רבינו בפי' התשנה אינם מוציאים לי עכ"ל וז"ל הרמב"ם
בפירוש המשנה וזה לחסרון דעת העבדים ומיטוט
התעסק בזנות ע"כ ונראה בעיני שהוא מפרש
שדעתן קלה ורעה שדעת עבדיהם קלה עליהן ואע"פ

אם טלה שלי
ב פט' גיטין
כה דברי סו' לו
ע
ג
אם
ה פט' הל' ג'
ר סי' תמ"א פט'
גיטין כה'
ה פט' ט"ז
טלה ע'

שלא הוכרו במאמר אלל אמר
מלך ומלכה דדעתן קלה עליהן
מכל מקום העיני מוכן ור"ל
עבדיהם ומתקני סעודתם
והיינו שלום יולכו שאמר בחבורו
הואיל ועבדיהן קלי הדעת
ואינה מתעסקין בזנות וע"י

כן נעשה מתסול זה יבא לידי
מחלוקת עם עבדיהם ויהרגום
ו"ל דמהך דהכא איכא למידק
דהא דאמר' דאין ברירה
בדאורייתא כמ"ש בזה בפ"ה
דנדר"בם דשזה ע"מ מחומרת
החכמים להחמיר בשל תורה
אבל מדאורייתא יש ברירה
דאלת"ה אלל מדאורייתא אין
ברירה א"כ היאך נאכיל לחמך
ומלכה קדש העומד לשריפה
משום שלום ביתם אבל יותר

ג"ל דלעולם למ"ד אין ברירה בדאורייתא היינו מדאורייתא
ואפילו הכי מתירין לאכול הראשון משום שלום מלכות
כדאמר' בעלמא כל המקדש אדעתה דרבנן מקדש וה"ל

דכוותיה דאמרין כל שיהיה ספק לאדם בפסחו נתלה בדעת החכמים
בדעתם לכל אדם לפי שאין בו נורף כמו גבי קדושין דנכל עת וזמן והרבה עקרי דינים מתקנים בכך אבל פסח דפעם
אחת בשנה היינו לכל אדם על דעת עצמו ולא רצו לומר כל הגמנה על פסחו על דעת רבנן כינה' ונמלך ומלכה מפני
שלום מלכות אמרו כן ויש לי דמות ראייה על זה דבדאורייתא דתי מעשה במלך ומלכה וכו' ושחטו שני פסחים ושאלו למלך
אמר להו שאלו לרבן גמליאל ושוב פעם אחת נמצאת הלטאה וכו' ושאלו וכו' כלעיל נמצאת מלך תלוי במלכה ונמצאת מלכה
תלויה בר"ג נמצאת כל הסעודה תלויה ברבן גמליאל ע"כ ואין גראה שלא בא אלל לומר רבותיה דר"ג שהמלך והמלכה
לא יוכלו להורות בדיון איסור והיתור דפסח ולא בדיון עומאה וטעמה דהלטאה אלל מפני רבן גמליאל דמאי רבותיה ודאי
דחכם עדיף ממלך ומלכה בדיני התורה אלל שבה לומר גם כן טעם אמצעה של פסח דהתיר להם לאכול מהראשון דהיינו
טעמא דכל סעודת מלך ומלכה תלויה בדעת ר"ג וחכם דור ודור ומכל מקום אי לאו דדעתן קלה לא היו אומרים לתלות
סעודתן בדעת רבן גמליאל ומשום כך אכן לא נאכל לא מן הראשון ולא מן השני ואיך דאמר' שכתב הר"ב משום דאין
מפקדין בו כ"כ רש"י ולשון התוספות שיש להם רוב מעדנים ולא קפדי אם גדי אם טלה אם שמן אם כהוש ומ"ש הר"ב

דקי"ל דאין נמנים וכו' דאין ברירה היינו בדאורייתא וכמ"ש במשנה ד' פ"ו דמאי
וטלה שלי כתב הר"ב שהרועה אלל אם גדי בו וכן להפך אמר לו גם כן והוא פשוט ומ"ש הר"ב על מנת שאין לרבנו
רשות בו זה לסדרתו כמו שכתבתי במשנה ג' פרק קמא דקדושין אבל לפי דברי הרמב"ם שכתבתי במשנה ח' פרק

בתרא דנדריים נריך שיאמר גם כן ומה שתרצה בו תעשה ואי נמי כשיאמר על מנת שתלך בו ידי פסח בלחוד שני לפי סדרתי
בדברי הרמב"ם ובפרק ג' מהלכות קרבן פסח העתיק הרמב"ם על מנת שלא יהא לרבך בו כלום וכתב עליו הכסף משנה
שכן הוא בגמרא ואף על פי שרבינו כתב בפרק ג' מהלכות זביחה דלא מהני האי ליטאה לשלא יקנה רבו כתב ליטאה דגמרא
וסמך על מ"ש בהלכות הנזכר ע"ש וכיוצא בזה נמצא זה הלשון בגמרא והוסיף עליו הרמב"ם ומה שתרצה בו בפרק ט'
בהלכות נזירות והזכרתו במשנה ו' פרק ז' דערובין ג' ע"ל מי שיעלה מבס ראשון פי' הר"ב שיזדרו להיות ראשון
ומסיים רש"י ויהיה הוא ראש לאחיו שיזכו על ידו רבי שמעון אומר עד שיזרק כתב הר"ב ומדבר"ש דאין נמנין אלל
עד שיחטט דאמר ק"א (שמות י"ב) במכסת נפשות והדר תכוסו ומחלוקת לימשך דרבנן סברי מהיות משה מחייתיה
דשה ור"ש סבר מהיותיה דשה קודם גמר עבודתו

שכח מה אמר לו רבו כיצד יעשה
ישחט טלה וגדי ואמר אם גדי אמר לי
רבי גדי שלי וטלה שלי ואם טלה
אמר לי רבי הטלה שלו וגדי שלי
שכח רבו מה אמר לו שניהם יצאו
לבית השריפה ופטרין מלעשות פסח
שני ג' האומר לבניו היינו שוחט את
הפסח על מי שיעלה מכם ראשון
לירושלים בין שהכניס הראשון ראשו
ורבו זכה בחלקו ומוזכה את אחיו עמו
לעולם נימנין עליו עד שיהא בו כזית לכל
אחד ואחד נימנין ומושכן את ידיהן
ממנו עד שישחט רבי שמעון אומר עד
שיזרק עליו את הרים דה"ה המנה עמו
אחרים בחלקו רשאין

שמעון ד' הממנה אחרים על חלקו אחד מבני חבורה
שהמנה אחרים על חלקו בלא דעת חבורה רשאין

דכוותיה דאמרין כל שיהיה ספק לאדם בפסחו נתלה בדעת החכמים
בדעתם לכל אדם לפי שאין בו נורף כמו גבי קדושין דנכל עת וזמן והרבה עקרי דינים מתקנים בכך אבל פסח דפעם
אחת בשנה היינו לכל אדם על דעת עצמו ולא רצו לומר כל הגמנה על פסחו על דעת רבנן כינה' ונמלך ומלכה מפני
שלום מלכות אמרו כן ויש לי דמות ראייה על זה דבדאורייתא דתי מעשה במלך ומלכה וכו' ושחטו שני פסחים ושאלו למלך
אמר להו שאלו לרבן גמליאל ושוב פעם אחת נמצאת הלטאה וכו' ושאלו וכו' כלעיל נמצאת מלך תלוי במלכה ונמצאת מלכה
תלויה בר"ג נמצאת כל הסעודה תלויה ברבן גמליאל ע"כ ואין גראה שלא בא אלל לומר רבותיה דר"ג שהמלך והמלכה
לא יוכלו להורות בדיון איסור והיתור דפסח ולא בדיון עומאה וטעמה דהלטאה אלל מפני רבן גמליאל דמאי רבותיה ודאי
דחכם עדיף ממלך ומלכה בדיני התורה אלל שבה לומר גם כן טעם אמצעה של פסח דהתיר להם לאכול מהראשון דהיינו
טעמא דכל סעודת מלך ומלכה תלויה בדעת ר"ג וחכם דור ודור ומכל מקום אי לאו דדעתן קלה לא היו אומרים לתלות
סעודתן בדעת רבן גמליאל ומשום כך אכן לא נאכל לא מן הראשון ולא מן השני ואיך דאמר' שכתב הר"ב משום דאין
מפקדין בו כ"כ רש"י ולשון התוספות שיש להם רוב מעדנים ולא קפדי אם גדי אם טלה אם שמן אם כהוש ומ"ש הר"ב
דקי"ל דאין נמנים וכו' דאין ברירה היינו בדאורייתא וכמ"ש במשנה ד' פ"ו דמאי
וטלה שלי כתב הר"ב שהרועה אלל אם גדי בו וכן להפך אמר לו גם כן והוא פשוט ומ"ש הר"ב על מנת שאין לרבנו
רשות בו זה לסדרתו כמו שכתבתי במשנה ג' פרק קמא דקדושין אבל לפי דברי הרמב"ם שכתבתי במשנה ח' פרק
בתרא דנדריים נריך שיאמר גם כן ומה שתרצה בו תעשה ואי נמי כשיאמר על מנת שתלך בו ידי פסח בלחוד שני לפי סדרתי
בדברי הרמב"ם ובפרק ג' מהלכות קרבן פסח העתיק הרמב"ם על מנת שלא יהא לרבך בו כלום וכתב עליו הכסף משנה
שכן הוא בגמרא ואף על פי שרבינו כתב בפרק ג' מהלכות זביחה דלא מהני האי ליטאה לשלא יקנה רבו כתב ליטאה דגמרא
וסמך על מ"ש בהלכות הנזכר ע"ש וכיוצא בזה נמצא זה הלשון בגמרא והוסיף עליו הרמב"ם ומה שתרצה בו בפרק ט'
בהלכות נזירות והזכרתו במשנה ו' פרק ז' דערובין ג' ע"ל מי שיעלה מבס ראשון פי' הר"ב שיזדרו להיות ראשון
ומסיים רש"י ויהיה הוא ראש לאחיו שיזכו על ידו רבי שמעון אומר עד שיזרק כתב הר"ב ומדבר"ש דאין נמנין אלל
עד שיחטט דאמר ק"א (שמות י"ב) במכסת נפשות והדר תכוסו ומחלוקת לימשך דרבנן סברי מהיות משה מחייתיה
דשה ור"ש סבר מהיותיה דשה קודם גמר עבודתו

ד רשאין

ד' רשאין בני חבורה כו' פתח הר"ב ואית ליה להארי
 תנא פסח נאכל בשתי חבורות כן לשון רש"י
 ויניהו הר"ב לא הוצרך לפרש דהא כבר סתם לן תנא הכי בס"פ
 דלעיל ירש"י פירש כן ומשום דלעיל אמרין הכי בגמרא

איהיא מתניתין והילכך פירש
 ליה הכא נמי אהך מתניתין :
ה' שוחטין עליו בשביעי
 פירש הר"ב והוא
 שטבל בשעת השחיטה דדילמא
 פשע ולא טביל גמרא ומ"ש
 טמא ומת שחל שביעי שלו בי"ד
 נדה וכו' כבר כתבתי במשנה
 ב' פירק' דזוהי טעם הרמב"ם
 וקרא כותיה לייקא ולא יכלו
 לעשות הפסח ביום ההוא הא
 לערב וכו' ואילו לשעת הראש"ד
 וסייעתו שכתבתי לעיל
 דבטבילה תליא הא כד היו
 יכולין ביום ההוא כמו למחר אם
 יטבלו ביום ההוא ואם לא
 יטבלו גם למחר לא יהיו יכולין
 לעשות כן כשבספק משנה ועוד הארכתי בשנו לעיל
ראה שלש שוחטין עליו כתב הר"ב והיא שנתן קרבנותיו
 לבית דין וליכא למוחש דלמא פשעי דחוקה שאין
 בית דין של כהנים עומדים משם עד שיכלו כל מעות
 שבסופרות גמרא והזוהר וכו' בשמיני היינו נתי
 כשנסרה קרבנותיה לב"ד ובפירוש הרמב"ם חסר וכנ"ל
 וטובל בשביעי וכשראה שלש ראיות סופר שבעה ימים בלא
 ראיה וטובל בשמיני ומביא קרבן בח' : ו האוגן פי' הר"ב
 כל זמן שלא נקבר כו' ולאחר שנקבר כל יום המיתה ה"פ
 כל זמן שלא נקבר כו' ואפי' לאחר שנקבר קרוי אוגן והיינו
 כל היום המיתה קודם קבורה ולאחר קבורה דאלו יום
 קבורה שאינו יום המיתה אינו אוגן אלא מדבריהם ובליה
 של אחריו אין אגומות כלל אפי' מדבריהם כדאיתא בבב"ב
 פ"ו וכ"כ הר"ב במשנה ה' פ"ג דהרוות ושנין לקמן בסמוך :
והמפקח את הגל עת להשליך אבנים (קהלת ג')
 מתרגומין עידן בחיר לפקחא דגיר אבנין
שמא יביאנה לידי פסול פי' הר"ב שמא יטמא
 אוגן למות מתוך טרדו וכפרש"י וקשיא
 דהתניח כל זמן שלא נקבר אבל לאחר שנקבר מאי אכיל
 לזימור ורש"י פירש ברישא האוגן שנתנו מוטל לפניו
 כדאמרין בשחיטת הדשים פירק טבול יום איהו אוגן כל זמן
 שלא נקבר ואם כן איכא למימר דניחא לדידיה דהא לא
 מקרי אוגן אלא כל שלא נקבר אלא שלא נראה כן בגמרא
 שזכיר דאיתא התם רבי אומר כל זמן שלא נקבר הא קברו
 אשתרי ליה [ומי] איכא דליס ליה אחריתא ביום מר
 (אלמא מרירות יום שלם הוא) ומסקינן דלהומרא האמר
 דרבנן סבחי יום קבורה מתאונן עליו כל אותו היום בלא לילה
 עזמו מדרבנן

מ"ב נ
 מ"ג פ"ג ח
 ק"ג ט"ו
 ב"ב
 ט"ו ט"ז
 ט"ז ט"ט
 ט"ט ט"ט
 ט"ט ט"ט
 ט"ט ט"ט

רשאין בני חבורה לומר לו טול את שלך ואז ואכול אתה
 וחנריך שאין בני חבורה מתרצים להית כל אלו הדעות
 בחבורתן ואית ליה להארי תנא פסח נאכל בני חבורות
 ה זכ שראה שתי ראיות שטמא טומאתו ואין טעון קרבן :
 שוחטין עליו ואע"פ שלא העריב
 שמשו והוא טבול בשעת השחיט'
 דהא חוי למיכל לאורתא דדוקא
 טמא ומת שחל שביעי שלו בי"ד
 נדה למסח שני חף על גב
 דחוי למיכל לאורתא כדכתוב
 (בסדרב"ט) ויהי אנשים אשר
 היו טמאים לפני אדם ולא יכלו
 לעשות הפסח ביום ההוא ביום
 ההוא לא היו יכולים הא לערב
 היו יכולים לאכול בפסח ונדחו
 לפסח שני אבל שאר טומאות
 אי חוי למיכל לאורתא שוחטין
 עליו ואע"פ שלא העריב שמשו
 ראה שלם לא חוי למיכל עד
 דמיתתו כפרה : שוחטין עליו
 אם חל שמיני שלו בערב פסח

רשאין בני חבורה ליתן לו את שלו
 והוא איכל משלו והן אוכלין משלהן :
ה' זכ שראה שתי ראיות שוחטין עליו
בשביעי **ראה** שלש שוחטין עליו
בשמיני שלו שומרת יום כנגד יום
שוחטין עליה בשני שלה ראתה שני
ימים שוחטין עליה בשלישי והזבח
שוחטין עליה בשמיני ה האוגן והמפקח
את הגל וכן מו שהבטיחהו להוציאו
מבית האשורים והחילה והוקן שדין
יכולין לאכול בזית שוחטין עליהן
על בולן אין שוחטין עליהן בפני עצמן
שמא יביאו את הפסח לידי פסול
לפיכך

אפילו לא הביא כפרתו והוא שנתן קרבנותיו לבית דין :
 שומרת יום כנגד יום הרואה תוך י"א ימים שבין נדה לנדה
 דבעיא לספור יום המחרת שוחטין עליה ביום השפירה
 דמיון ספירה מקצת היום מוארת לעבול ואע"פ שחמורה
 הערב שמש שוחטין עליה והזבה שראתה שלשה ימים
 רצופים בתוך י"א יום וצריכה לספור שבעה נקיים ולהביא
 קרבן שוחטין עליה בשמיני : ה האוגן כל זמן שלא נקבר
 המת קרוי אוגן ולאחר שנקבר כל יום המיתה הוא קרוי
 אוגן ולילה שלאחריו הוא אוגן מדרבנן ולא העמידו
 דבריהם במקום כרת גבי פסח הילכך שוחטין עליו
 דלאורתא חוי והמשקח בגל שפל על אדם ואין ידוע
 אם ימלאנוהו או מת שוחטין עליו דבחקת טהרה
 עומד עד שידע שטמא : שוחטין עליהם בחבורת
 אחרים : שמא יביאנה לידי פסול שמא יטמא אוגן למת
 מתוך טרדו ומפקח גל שמא ימלאנו מת ומתא שהאילו
 על הטומאה והכתוב שמא לא ילא ובחבוס בבית האשורים
 של עכו"ם מיירי שאף על פי שהבטיחוהו שמא לא יביאנה
 אבל חבוס על ידי ישראל כגון לכבוש להוציא אשה פסולה
 או שלם ממון שוחטין עליהם אפילו בפני עצמן אם
 הבטיחוהו להוציא דשארית ישראל לא ידבר כזכ' ואם
 דית האשורים נתין ירושלים אפילו בידי עכו"ם שוחטין
 עליהם בפני עצמן דאפשר דמעייילי לפסח לבת האשורים
 ואכלה ליה התם והולא וקן אין שוחטין עליהן בפני
 עצמן שמא יכבד עליהם החולי ולא יוכלו לאכול כזית :
לפיכך

ורבי אומר כל זמן שלא נקב' תפסו לילו ואע"ג דיום קבורה
 חכמים

לפיכך הואיל ובשעת שחיטה ראיון הוא ומרק הדם עליהם
אם אירע בהם כסול כיון שאזרנו פטורים מלעשות פסח
שני: חוץ מן המפקח הגל וימצא מתחתיו שצריך לעשות
פסח שני שהיה עומא מתחילתו קודם שחיטה שהיו האהיל
על הטומאה משעה שנתחיל

לפסח והוא שהיה הגל עגול
ודלא האהיל עליו ומתחלה
אבל אם היה הגל ארוך שח
בשעת שחיטה עדן לא האהיל
על הטומאה ופטור מלעשות
פסח שני: ז אין שוחטין את
הפסח ביחיד דכתיב (דברים)
י"ג לא תוכל לזבוח את הפסח
ובלוי כלומר ביהודי: אפילו
חבורה של מאה רבי יוסי
קאמר לה: כלומר לא תליא
מלתא הלא באהילה יחיד

לפיכך אם אירע בהן פסול פטורין
מלעשות פסח שני חוץ מן המפקח בגל
שהוא טמא מתחילתו: ז אין שוחטין
אותה פסח על היחיד רבי ה' יהודה
ורבי יוסי מתיר: אפי' חבורה של מאה
שאין יכולין לאכול כזית: אין שוחטין
עליהן ואין עושין חבורת נשים ועבדים
וקטנים: ח' אונן טובל ואוכל את
פסח לערב אבל לא בקדשים
השומע

יכול לאכול כזית שוחטין עליו
יכולין לאכול כזית: אין שוחטין עליהם והלכה כרבי יוסי:
אין עושין חבורת נשים ועבדים לשחוט פסח נשים
ועבדים בחבורה אחת משום פיריותא דמשכש זכור
אבל נשים ועבדים כל חדא באנפי נפשה עושין:
ח אונן טובל ואוכל פסח לערב דאין אנוגות מן התורה
אלא ביום שנאמר (ויקרא') ואכלתי חטאת היום
יום אסור לילה מותר: וטבילה בעי מתוך שנאמר עד
עכשיו בקדשים: ארביכול רבנן טבילה אבל לא אכיל אונן
בשאר קדשים לערב דאנוגות לילה אסורה מדרבנן ולבני
פסח לא העמידו דבריהם במקום כרת אבל אכילת שאר
קדשים עשה טעמא הוא ואכלו חוץ אשר כופר בהם
(שפיח כ ט)

כחיים עשו חיווק לדבריהם יותר ממה שעשתה תורה לדבריה
דיום מיתה מדאורייתא לא תפס לילה מדאורייתא ועוד קשיא
לרש"י למה ליה למנקט לישנא דרבי דלא אריא לפי המסקנא לא
ביום קבור שהוא מדרבנן ומתניתין ודאי במדאורייתא קאי דלא
העמידו דבריהם במקום כרת
ועוד דאין הלכה כרבי מחבריו
אלא מחבורתא כפרוש הר"ב
דמתניתין אף לאחר קבורה
והדרא קושיון לדוכתא דלא שייך
שמא יטמא: והרמב"ם פירש
דאין שוחטין על האונן לכתחילה
שמא לא יאכל דבר לגודל אצלנותו
ואכחנו שחטנו עליו וחשבנו
על אכילתו ויותר דבשר וישרף
עד כאן:

שהוא טמא מתחילתו:
תמיה לרבינו יצחק
מפקח הגל ממינוחא חי הוה כשהתחיל לפסח ויש לומר
דכיון דמלאו מת אית לן למימר שמתחילתו היה מת שכל
הטומאות כשעת מציאתן תוספות: ומה שכתב הר"ב
והוא שהיה עגול וכו' אבל ארוך וכו' כלומר אבל ארוך
אף על פי שהוא בעגול כל שהוא ארוך עד שאפשר שלא
האהיל על כל הגל מפני ארוך קרי ליה: וזה שכתב
הרמב"ם וגל עגול הוא שהיה כמו עגול העומד:
ז אין שוחטין את הפסח ביחיד פירש הר"ב דכתיב לא
תוכל לזבוח את הפסח וכו' כלומר ביחיד מבאחד
שעריך דריש ליה באחד ביחיד וכדלקמן: ור' יוסי מתיר
דהא כתיב (שמות ז"ב) איש לפי אכלו ובאחד דריש ליה
לזבוח את פסחו בזמנת יחיד שאינו חייב אלא בשעת אסור
במות דכתיב (דברים יו) באחד שעריך בשעה שכל
ישראל נכנסין בשער אחד: גמרא:

ואין עושין חבורת נשים ועבדים וקטנים פירש הר"ב נשים
ומשמע ודאי לדחברן עם אנשים שרי וקשיא מאי שנא מצימון
דלא אסרו אלא כשהיו עושה על ידיהן דהשתא איכא הכירא דשינוי במטבע דברכת המזון וכוון שיכר לרופן אם האנשים
איכא מיתוס לפריעותא אבל איכא תלתא דר מנשים מלטרפין אף הנשים עמהם משום דהשתא אין צירופין ניכר עמיהן
כלל עד כאן לשונו והשתא הכא נמי אין צירופין ניכר כלל וגראה לי שמשנתינו ראה במורה לדברי הר"ן זלה"ה ומה
שכתב הר"ב אבל נשים ועבדים כל חדא באפי נפשה עושין אבל חבורה שכולה קטנים אין עושין כמה שכתב הרמב"ם בפרק
שני מהלכות ק"פ ויהיב טעמא שאינו בני דעת וכתב הכסף משנה דמאיש אי אפשר למעוטי דאם כן אפילו עם בני חבורה
לא יהיו נמנין ובהדיא פניא סוף פרק לולב הגזול דשוחטין על הקטן שיכול לאכול כזית הילכך איצטריך לפרש שאינו בני
דעת ואפשר דטעמא משום שאינו בני דעת אין הקדשו הקדש ואפשר לומר דכתי קאמר דוקא כשאגם בני דעת כלומר
דוקא כשלא הגיעו לעונת הגדרים אבל אם הם בני דעת שהגיעו לעונת הגדרים שהקדשן הקדש שפיר דמי עד כאן
לשנון אבל אין לומר שאינו בני דעת ויבואו לידו נותר דאם כן עברו ושחטו היה כשר ואין גראה כן מלשון הרמב"ם שאחר
כך כתב וכן אין עושין כו' חולים או זקנים כו' ואם עברו ושחטו על חבורה זו כשר ומשמע הא דכולה קטנים אינו כשר:
ח אונן טובל כתיב רבינו עובדיה מברטנורה מתוך שנאמר כו' והסיח דעתו ושמא נטמא והוא לא ידע כן כתב
הרמב"ם סוף פרק י"ב מהלכות אבות הטומאה:

אם אירע בהם כסול כיון שאזרנו פטורים מלעשות פסח שני: חוץ מן המפקח הגל וימצא מתחתיו שצריך לעשות פסח שני שהיה עומא מתחילתו קודם שחיטה שהיו האהיל על הטומאה משעה שנתחיל לפסח והוא שהיה הגל עגול ודלא האהיל עליו ומתחלה אבל אם היה הגל ארוך שח בשעת שחיטה עדן לא האהיל על הטומאה ופטור מלעשות פסח שני: ז אין שוחטין את הפסח ביחיד דכתיב (דברים) י"ג לא תוכל לזבוח את הפסח ובלוי כלומר ביהודי: אפילו חבורה של מאה רבי יוסי קאמר לה: כלומר לא תליא מלתא הלא באהילה יחיד יכול לאכול כזית שוחטין עליו יכולין לאכול כזית: אין שוחטין עליהם והלכה כרבי יוסי: אין עושין חבורת נשים ועבדים לשחוט פסח נשים ועבדים בחבורה אחת משום פיריותא דמשכש זכור אבל נשים ועבדים כל חדא באנפי נפשה עושין: ח אונן טובל ואוכל פסח לערב דאין אנוגות מן התורה אלא ביום שנאמר (ויקרא') ואכלתי חטאת היום יום אסור לילה מותר: וטבילה בעי מתוך שנאמר עד עכשיו בקדשים: ארביכול רבנן טבילה אבל לא אכיל אונן בשאר קדשים לערב דאנוגות לילה אסורה מדרבנן ולבני פסח לא העמידו דבריהם במקום כרת אבל אכילת שאר קדשים עשה טעמא הוא ואכלו חוץ אשר כופר בהם (שפיח כ ט)

עם עבדים וכן עבדים עם קטנים והכי איתא בגמרא ומשמע ודאי לדחברן עם אנשים שרי וקשיא מאי שנא מצימון דפרק שביעי דבבבבב דתנן נשים ועבדים וקטנים אין מומנין עליהן והבית יוסף סימן קצ"ט כתב בשם הר"ן שפרק שני דמגילה דלא אסרו אלא כשהיו עושה על ידיהן דהשתא איכא הכירא דשינוי במטבע דברכת המזון וכוון שיכר לרופן אם האנשים איכא מיתוס לפריעותא אבל איכא תלתא דר מנשים מלטרפין אף הנשים עמהם משום דהשתא אין צירופין ניכר עמיהן כלל עד כאן לשונו והשתא הכא נמי אין צירופין ניכר כלל וגראה לי שמשנתינו ראה במורה לדברי הר"ן זלה"ה ומה שכתב הר"ב אבל נשים ועבדים כל חדא באפי נפשה עושין אבל חבורה שכולה קטנים אין עושין כמה שכתב הרמב"ם בפרק שני מהלכות ק"פ ויהיב טעמא שאינו בני דעת וכתב הכסף משנה דמאיש אי אפשר למעוטי דאם כן אפילו עם בני חבורה לא יהיו נמנין ובהדיא פניא סוף פרק לולב הגזול דשוחטין על הקטן שיכול לאכול כזית הילכך איצטריך לפרש שאינו בני דעת ואפשר דטעמא משום שאינו בני דעת אין הקדשו הקדש ואפשר לומר דכתי קאמר דוקא כשאגם בני דעת כלומר דוקא כשלא הגיעו לעונת הגדרים אבל אם הם בני דעת שהגיעו לעונת הגדרים שהקדשן הקדש שפיר דמי עד כאן לשנון אבל אין לומר שאינו בני דעת ויבואו לידו נותר דאם כן עברו ושחטו היה כשר ואין גראה כן מלשון הרמב"ם שאחר כך כתב וכן אין עושין כו' חולים או זקנים כו' ואם עברו ושחטו על חבורה זו כשר ומשמע הא דכולה קטנים אינו כשר: ח אונן טובל כתיב רבינו עובדיה מברטנורה מתוך שנאמר כו' והסיח דעתו ושמא נטמא והוא לא ידע כן כתב הרמב"ם סוף פרק י"ב מהלכות אבות הטומאה:

והמלקט לו עצמות לשון הר"ב וכן מי שליקטו לו וכו'
 בגמרא דלי תלקט עצמו הא צבי הוית שלישי
 וסנישי: טובל לכל גר צריך טבילה כדאשכחן במתן תורה
 (שמותי"ט) וקדשתם היום ומהר וכנסו שמלותם כדאיתא
 בפר"ט דכריתות:

כפורש מן הקבר פירש
 הר"ב צריך הזהב'
 (עיון מ"ט במשנה
 ה' פרקו"א דפרה) גזירה זכו'
 ויאמר אשקד לא טהרתו
 מכל טומאה וכתב רש"י ואף
 ע"כ למסוס זביה צבי שמנה
 תסוס כפרה כיון דלי אפטר
 דלייתו כפרה דהא לא קיבל
 טומאה קודם שנתגייר אי
 אורת כגזר לא מיתו לעולם
 פסח וכו' דהי לא גזר ע"כ)
 זכתה הרמב"ם בפרקו מהק"פ
 והלא גזירה זו מדכריהם
 והפסח כרת והיאך העמידו
 דכריהם במקום כרת ביום
 הקרבה (לאפוקי מ"ט במשנה

א חיי"פ"ג
 מה' צ"ג
 חקקת הלי'
 כ גזירות פ"ז
 ג חיי"פ"ה
 פסח י"ג
 ד גז' התי'
 פ"ה פ"ה
 ה טס"ה פ"ה
 ו תלכ"ה
 ז ט"ה
 ח ט"ה
 טל"ה

השומע על מותו. והמלקט לו עצמות
 טובל ואוכל בקדשים. גר שנתגייר
 בערב פסח בית שמאי אומרים טובל
 ואוכל את פסחו לערב ובית הלל אומרים
 הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר.
 פרק ט מי שהיה טמא או בדרך רחיקה
 ולא עשה את הראשון יעשה
 את השני. שנגאו נאנס ולא עשה את
 הראשון יעשה השני. אם כן למדגאמר
 טמא או שהיה בדרך רחיקה. שאלו
 פטורין מהכרת. ואלו חייבין בהכרת:
 ב' איזו היא דרך רחיקה. מן המודיעים
 ולחיוץ. וכמהתה לכל רוח. דברי רבי
 עקיבא.
 רבי

מפני שאין הגר מתחייב במצות עד
 שימול ויטבול וזיתו טובל עד שירפא כמו שבארנו בענין
 הגרות (והוא כפי"ד מהא"ב) לפיכך העמידו דכריהם
 במקום זה שהרי זה התלש לומר שלא יטבול עד שיפירא ולא
 יבא לידי חיוב כלל עכ"ל ומ"ט הר"ב אבל ערל ישראל פירש"י
 שאם יש לו עכשיו טומאה הוא גזר צה שאף צערלתו
 מקבל טומאה כשאר צבי אדם לכתב למגור ביה תסוס שנה
 הבאה ע"כ. ומ"ט הר"ב דברי הכל טובל ואוכל כו' הכי
 איתא בגמרא ובברייטא. וכתבו התוספות תימה לריב"א
 דלא מצינו בשום מקום טבילה בישראל שמל אפילו מדרכק
 עני"ל. והרמב"ם בחבורו פ"ו כתב ישראל ערל כו' שחטין
 עליו אחר שחלגל הזכיר וטבל. ולי נראה ליישב לשון
 בברייטא והגמרא דאע"כ דלענין מילה אין צריך טבילה כלל
 מ"ל לטרת הרגל צריך טבילה כדמקן במשנה ב' פרק ב'

השומע על מותו. יום שמועה היו אונן דרבנן. וכן ימי שלקטו
 לו עצמות אביו ואמו אמרינן במ"ק מתאבל עליהם כל אותו
 היום ולערב אין מתאבל עליהם: טובל ואוכל בקדשים
 לערב. דאפי' יום גופיה מדרבנן הוא: כפורש מן הקבר.
 וצריך הוא שלישי ושביעי ולא
 נחלקו ב"ט ובית הלל אלא
 בערל עכו"ס שמל ביום י"ד
 דב"ה סברי גזירה שמה יטמא
 לשנה הבאה ויאמר אשקד
 לא טהרתו מכל טומאה עד יום
 ערב פסח שטבלתי ואכלתי.
 השתא נמי אטבול ואוכל. ולא
 ידע דאשקד עכו"ס הוא ולא
 מקבל טומאה עכשיו ישראל
 הוא ומקבל טומאה. וב"ט
 סברי לא גזרינן. אבל ערל
 ישראל כגון שמתו אחיו מחמת
 מילה דברי הכל טובל ואוכל
 פסחו לערב ולא גזרינן ערל
 ישראל אטו ערל עכו"ס:
 פרק ט מי שהיה טמא:
 שאלו פטורים

מנהכרת. הטמא או שהיה בדרך רחוקה פטור
 מלעשות פסח ראשון ועקר כרת בפסח ראשון הוא. לפיכך
 אם לא עשו פסח שני פטורים מן הכרת: ואלו חייבין
 בהכרת. שנגאו האונס חייבין היו בפסח ראשון אלא
 שהשגגה והאונס עכבתו וכשהזידו ולא עשו פסח שני חייבין
 בהכרת. כדכתיב (במדבר ט') והאיש אשר הוא טהור
 וצריך לא היה ומדל לעשות הפסח ונכרתה משמע דעל כל
 שאר שגגות ואונסין שארעו בראשון חזן מעמא ודרך
 רחוקה חייבין כרת אם לא עשו פסח שני: ב' מן המודיעים.
 שם מקום רחוק מירושלים מהלך ט"ו מילין והוא שער
 מהלך אדם בינוני בימי ניסן וימי תשרי שהימים והלילות
 שוו' מהקץ החמה עד בין הערבים שהוא שעת הקרבס הקרבן:
 חזן

דביצה. והוי אמינא דזה שול וטבל. לבזור אטו ערל עכו"ס דמל נמו וטבל:

פרק ט שנג

וכו' יעשה את השני. נראה דילוף לה מליש א"ש דכתיב בפסח שני כדילוף מיניה בברייטא לזבין ומזרעים
 ובוטלי נדות ושבו ראיתי בירושלמי טמא לנפש אין לי אלא טמא לנפש אנוסים או שוגגין מנין. ת"ל
 איש איש ריבה. עד כדון כרבי עקיבא (כלומר דדריש כפל לשון טמא לרבות). דרבי ישמעאל (כלומר דסבירא ליה
 דברה תורה. כלשון בני אדם) תני דברי רבי ישמעאל לא טמא לנפש כהרי דרך רחוקה. ולא דרך רחוקה כהרי טמא נפש.
 הכד הסוה שבהן שלא עשה את הראשון יעשה את השני אף אני מרבה אמוסין או שוגגין שלא עשו את הראשון יעשו את
 השני: אם כן למה נאמר טמא. כתב רש"י בגמרא פריך הא איצטריך דלי צבי למעבד בראשון לא מצי עביד. אלא קאי
 אדרך רחוקה דאנוס היו דלא מצי עביד ואי צבי למעבד על ידי שלוחו מצי עביד מימם הוא דחם רחמנא עליו ואי עביד פבא
 עליו ברבה והילכך הואיל ושאר אונסים אדחו אשני אונס דדרך רחוקה למה לי דאדכרא רחמנא טפי מאנוס אחרינא:
 אלו פטורין מהכרת. כתב הר"ב דעקר כרת בפסח ראשון. ומיהו בפסח שני נמי כתיב ביה (במ"ב ט) חטאו ישא.
 לרבי דילוף אמגדף שהוא מברך ה' דכתיב גביה (ויקרא כ"ד) וגשא חטאו והוא כרת כדמקן בריש מסכת כריתות.
 ודקדוק מלת מהכרת כתבתי במשנה ב' ס"ק דמלה: ב' מן המודיעים ולחון. כתב הר"ב מהלך ט"ו מילין והוא שיעור
 כו' מהקץ החמה עד בין הערבים שהוא שעת הקרבס הקרבן. דבין הערבים כתיב ביה קמיד. וקמיד אע"פ ששחט משש
 ומחצה זמנו מן התורה מתחילת שבעה ואילך.

שמתקל

חון לאסקופת העזרה אפילו היה קרוב לירושלים וחלה
 ונתעבב ולא הגיע לאסקופת העזרה עד סוף שעת הקרבה
 הקרבן נדון בדיון דרך רחוקה ורבי עקיבא סבר שאין לו
 אלא דין נאנס אבל לא דין דרך רחוקה האיל והיה מן
 המודיעים ולפנים והלכה
 כר"ע: לפיכך נקוד על ה' של
 רחוקה אני שמעתי לדרוש
 רחוק חמש אמות מהסקופת
 העזרה באפילו אינו רחוק אלא
 חמש אמות בלבד בסוף שעת
 (הקרבה) הקרבן נדון בדיון
 דרך רחוקה: ג והטעם המזן
 ומזה עמו בבית דכתיב
 (בטיבר ט) ככל חקת הפסח
 יעשו אותו משמע מנות
 שנגיפו כגון: לני ועל מנות
 ומרורים יאכלוהו עושין אותו
 ככל חקת הכסח אבל מנות
 שעל גופו ממקום אחר כגון
 השביתו שאור ולא תשחט על
 המזן אין עושין אותו ככל חקת
 הפסח: הראשון טעון הלל
 באכילתו וכו' דכתיב (ישעיה ל)
 השיר יהיה לכם כלייל התקדש

רבי אליעזר אומר מאסקופת העזרה
 ולחזין אבר רבי יוסי לפיכך נקוד על
 ה' לומר לא מפני שרחוקה ודאי
 אלא מאסקופת העזרה ולחזין: ג מה
 בין פסח ראשון לשני הראשון אסור
 בכל יראה ובל ימצא והשני מצה וחמץ
 עמו בבית הראשון טעון הלל באכילתו
 והשני אינו טעון הלל באכילתו וזה וזה
 טעון הלל בעשייתן ונאכלין צלי על
 מצה וכרורים ודוחין ארת השבת:
 ד הפסח שנא בטומאה לא יאכלו
 ממנו ובין וזבות גרות ויולדות ואם
 אכלו פטורים מברית ר' אפוטראף על
 ביאת מקדשי ה' מה בין פסח מצרים
 לפסח דורות פסח מצרים מקחו
 מבעשור וטעון

שמחלת החמה להתעסק כלפי מערב קצת ומשחרו - כותלי
 דהכי אמרינן ביומא (ריש) פרק ג' ללותיה דאברהם
 (תפלת הערב שלו) ממי משחרו כותלי דהיינו מחלות היום
 ולהלן. ופרכינן עלה מהא דתנן תמיד נשחט בשש ומחלה
 ומשני שאני כותלי בית
 המקדש דלא מיכווני רחבים
 מתחמיהן ולא משחרו בעיקוס
 פורתא עד חצי שבעה ומיהו
 זמן שמיטה מתחילת שבעה
 והולך ומשך עד שתשקע
 החמה ומשתשקע החמה לא
 דם נפסל בשקיעת החמה
 באיזהו מקומן. כך לשון רש"י
 ועיין פ"ג משנה ב':
 לפיכך נקוד על ה' וכו' כתב
 הר"ב אני שמעתי
 לדרוש רחוקה וכו' וירושלמי
 ה"א שברחוקה נקוד איש רחוק
 ואין דרך רחוקה:
 ג מה בין פסח ראשון לשני
 שייר דראשון נשחט
 בג' כיתות כדתנן משנה ה'
 פ"ה ואין הב' נשחט בשלשה
 כיתות כדתניא בתוספתא

א כה' חיי'
 ב כה' חיי'
 ג כה' חיי'
 ד כה' חיי'
 ה כה' חיי'
 ו כה' חיי'
 ז כה' חיי'
 ח כה' חיי'
 ט כה' חיי'
 י כה' חיי'
 יא כה' חיי'
 יב כה' חיי'
 יג כה' חיי'
 יד כה' חיי'
 טו כה' חיי'
 טז כה' חיי'
 יז כה' חיי'
 יח כה' חיי'
 יט כה' חיי'
 כ כה' חיי'

הב ליל המקדש לחג שהוא פסח ראשון טעון הלל ושאינו
 מקודש לחג אינו טעון הלל: זהוה טעונים הלל בעשייתן
 דלילה מיטע קרא משיר יום לא מיטע: ד לא יאכלנו ממנו
 זבין דגבי טמא לנפש כתיב איש דדרשינן מיניה איש נדחה ואין
 נבור נדחין (אבל גבי זביה אף ליבור נדחין): ואם אכלו
 פטורים מברית דאובל קדשים בטומאת הגוף דכתיב
 (ויקרא') כל טהור יאכל בשר וסמיך ליה
 והנפש אשר תאכל בשר כו' וטומאתו עליו ונכרתה בשר
 הנאכל לטהורים טומאת חייבין עליו משום טומאה ושאינו
 נאכל לטהורים כגון פסח הבא בטומאה אין טמאין חייבין
 עליו משום טומאה: אף על ביאת מקדש פטור הזבין והזבו'
 אם נכנסו למקדש פטורות כשהפסח נדחה מפני הטומאה
 דכתיב (במדבר ח') וישלחו מן המחנה כל זרוע וכל זב
 וכל טמא לנפש זומן טמאין מהים משתלחין זבין ומזרעיים
 משתלחין: אין טמאין מהים משתלחין: אין זבים ומזרעיים
 משתלחין: ותנא קמא לא דריש לקרא להכי דכלאו אנטריכו
 לחלקם ממחנותיהם ואין הלכה כר"א: ה' לילה

ושיר נמי ביקור ד' ימים
 (דף ל"ו) תוספות: ועיין לקמן במשנה ה' בד"ה מקחו
 וכו':
 והשני מצה וחמץ עמו כתב הר"ב מצות שצדפו כגון ללי
 ועל מצות ומרורים אף על גב דעל מצות ומרורים
 מקרא מלא הוא בפסח שני הכי קאמר דכללא דכלל חקת וגומ'
 מרבה ללי דדומיא דפרטא דעל מצות ומרורים:
 ודוחין את השבת פירש"י דשני כתיב ביה במועדו למ"ד
 קרבן ה' לא הקריב במועדו בשני ע"כ. ופלוגתא
 דתנאי בגמרא דף ל"ג ע"ב. וכתבו התוספות במסכת יומא
 פרק ה' דף כ"א דלמ"ד דיהך במועדו אראשון קאי יליף ליה
 מכלל חקת הפסח ועוד האריכו לפרש ע"ס. ובגמרא
 שבת אין טומאה לא מאי טעמא מפני טומא דחיתו יחזור ויעש'
 בטומאה ע"כ. ותניא נמי הכי בספרי:
 ד לא יוכלו ממנו זבין. כתב הר"ב דגבי טמא לנפש כו' ואין
 נבור נדחין. ומסיים רש"י אבל גבי זביה אף נבו'
 נדחין) ואם תאמר אמאי תנן זבין כו' לאשמועינן טמאין מגע
 טומא' וסיה נראה לי לומר דמשום רבותא דאם אכלו פטורים

מברית קטוניה להגך דטומאה יוצאה מגופן ואפי'
 כמו טמאין מת והכ"מ הביא ראיה לדבריו: אף על ביאת מקדש לשון הר"ב כשפסח נדחה מפני הטומאה כבר כתב גם כן זה
 י לשון במושגהו' פרק ז' ולשון הברייתא בפסח שנא בטומאה ומ"ש הר"ב ותנא קמא כו' אינטריכו לחלקם ממחנותיהם כדאמר'
 במשנה ח' פירק קמא דכלים: ה' בקחו מצעשור כו' דכתיב (שמות י"ב) בעשור לחדש הזה יקחו זה מקחו מצעשור ואין
 פסח דורות מקחו מצעשור ואף על גב דמהך קרא דמקחו מצעשור שמעינן לביקור ממוס ארבעה ימים לענין תמיד כמ"ש
 הר"ב במ נה ה' פרק ב' דערכין. ולעיל משנה ג' כתבתי דפסח דורות לריך נמי ביקור ארבעה ימים ובגמרא יליף לה דף ל"ז
 מדכתיב (שס"ג) ועבדת את העבודה הזאת במדש הזה שיהו כל עבודת החדש זה כוה כבר כתב רש"י שם דמיהו לענין מקחו
 מצעשור אמציעטו שאין לריך שיפריש מצעשור

א כה' חיי'
 ב כה' חיי'
 ג כה' חיי'
 ד כה' חיי'
 ה כה' חיי'
 ו כה' חיי'
 ז כה' חיי'
 ח כה' חיי'
 ט כה' חיי'
 י כה' חיי'
 יא כה' חיי'
 יב כה' חיי'
 יג כה' חיי'
 יד כה' חיי'
 טו כה' חיי'
 טז כה' חיי'
 יז כה' חיי'
 יח כה' חיי'
 יט כה' חיי'
 כ כה' חיי'

אלא יקח שנים שלשה טלאים ומבעשא ויבקרם ובשעת
 שזיטה (יפריש) אחד מקו' והוא הוה דגבי ביקור' דריש ליה
 למלחא אחריתא היינו למעוטי פסח שני ועיין עוד מה שכתבתי
 במס' ערכין סס וכתוב (שמות י"ב) ואכלתם אותו בחפזון
 אותו נאכל בחפזון ואין אחר
 נאכל בחפזון בגמ' וטעון הוא
 וכו' א"ל לימוד דמסוס ולא יתן
 המשחית שעבר בלילה ההוא
 נקטו להואה כמפורש בכחוב :

י
 ב
 ג
 ד

בלילה אחד פירש רש"י
 בגמרא וה"ה פסח
 דורות נמי לילה אחד עד כאן
 וכדמיתנין בזה הכלל במשנה
 דסוף פרק' דמגילה כ"ט
 הר"ב ז"ל ונהי נמי דחכמים
 גזרו ואמרו עד חלות : אין

לפרש דתנא דידן דא לחלק בין של מזרים לשל דורות נדבר
 שזדכרום חדא דשל מזרים נמי היה ראוי לגזירה זו
 ועוד כנה פסחי דורות נעשו קודם גזירת חכמים כי
 הסבירא נותנת ואף על גב דבסוף מביחתינן תנן עד חלות
 ומדאורייתא כמו שמפרש שם הר"ב אפילו הכי לוכא
 לפרושי למתניתין דהכא דאניא בי ההוא תנא ומחלק בזה
 בין של מזרים לשל דורות דלאותו תנא חף פסח מזרים

ה לילה אחד ופסח דורות נהוג כל שבעה מתניתין חסור
 מחסורא והכי קתני ונאכל בחפזון בלילה אחד וחמוצו כל
 היום ופסח דורות חמוצו מהג כל שבעה דבפסח מזרים
 כתיב (שמות י"ג) ולא יאכל חמץ היום אתם יוצאים ביה
 לא יאכל חמץ היום שאת' ונאכיס
 בלבד : ר שמעתי - מרבתי :

וטעון הזאה באגודת אויב על המשקוף ועל
 שתי מזוזות יונאכל בחפזון בלילה גמ אחד
 אחת יופסח דורות נהוג כל שבעה י"א ר
 יהושע שמעתי שתמורת הפסח קריבה
 ותמורת הפסח אינה קריבה ואין לי
 לפרש י"א ר עקיבא אני אפרשי דהפסח
 שנמצא קודם שחיטת הפסח ירעה עד
 שיסתאבו ויבכרו ויקח בדמיו שלמים :

שאלו ודברתי
 שתמורת הפסח קריבה שלמים
 אחר הכסח ותמורת הפסח אינה
 קריבה ויש תמורת פסח שאינה
 קריבה היא עמיה שלמים אלא
 פרעה עד שיפול בה מוס
 ותמכר ויביא בדמיה שלמים
 דמותר הפסח קרב שלמים :
 ואין לי לפרש שכתתי על איזו
 שמעתי תקרב ועל איזו
 פרעה עד שתסתאב : הפסח
 שאבד והפריש אחר תחתיו ונמצא פסח ראשון קודם שחיטת
 השני שהיה עומד לפנינו בשעת שחיטה הרי קבעתו שעת
 שחיטה בשם פסח וזה שלא הקריבו דהוא בידים ולא יקרב
 הוא עצמו שלמים : עד שיסתאב שיפול בו מוס שלא
 יביא ראוי לקרבן :

וכן

אלא מתניתין דהכא כרבי עקיבא דבגמרא
 דסוף פרק' דמגילה וכוותיה מתניתין דסוף פרק שני דמגילה
 וכתבו התוספות ואם תאמר א"כ אמאי תנייה כלל במתניתין כיון דשנים בזה י"ש לומר דתנייה אגב דבעי למתני וחמוצו כל
 היום ופסח דורות נהוג כל שבעה :

אדר' עיין מה שכתבתי במשנה ד פרק שני (ומשנה ה' פרק' דברכות) :
 ופסח דורות נהוג כל שבעה וה"ה שלשה כיתות שנשחט פסח דורות יאך אתה מוצא בשל מזרים וראיתי ירושלמי בפרק
 תמיד נשחט אדתנן פסח משנה ה' הפסח נשחט בשלש כיתות רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא יתן בח בקולו של משה
 והיה קולו מהלך בכל ארץ מזרים מהלך ארבעים יום ומה היה אומר ממקום פלוני עד מקום פלוני כת אחת וממקום עד מקום
 פלוני כת אחת ואל תתמה ומה אם חבק שאין דרכו להלך אחר (שם) והיה לאבק בכל ארץ מזרים קול שדרכו להלך לא
 כל שכן ע"כ ואע"ג דלא קאמר אלא שתי כיתות קילר במונן דהאיבי תיתי כלל לומר שהיה קולו של משה מהלך כו' לא אמה
 בשנינו דפסח בשלש כתות א"כ הכי נמי שלש כתות עשה משה הרי דלא כהתוספות אלא חף בפסח מזרים היה שלש כתות :
 ו שתמורת הפסח קריבה פירש הר"ב שלמים אחר הפסח וכן לשון רש"י ולכאורה רוצה לומר דקריבה דוקא אחר
 הפסח ולא ידעתי למה דהא שלמים קרבים כמועד ואפילו בחג עצמו אם הם שלמי חגיגה כדתנן בפרק שני
 דחגיגה ואפילו אם נפרש אחר ארבעה עשר בניסן דהיינו אחר זמן קרבן פסח מ"ת קשיא למה לא יוכל להקריבו בארבעה
 עשר עמנו כשאר שלמי חגיגת ארבעה עשר דתנן במשנה ג' מפרק שני ובבבביתא : תמורת פסח אחר הפסח קריבה שלמים
 והכי פירושו שאם המיר אחר שחיפת הפסח ואם לכך נכתובו רש"י והר"ב וכלאו אמרו תמורת הפסח אחר הפסח קריבה
 שלמים אכתי לא ניחא דלא היו צריכים לפרש כן בדבריהושע שיהי הוא אחר אין לי לפרש :

ירעה פירש הר"ב דחיייה וכתבו התוספות דאפילו למאן דאמר ריש פרק' דיומא דאין בעלי חיים נדחים ועיין שם הייט
 דוקא כגון דלא דחיייה בידים כגון נטמאו בעלי חו שמשכו ידיהם עד כאן ודלא כרש"י שכתב בגמרא דף ז"ח דמשנתנו
 סברה בעלי חיים נדחים וניחא השתא דהר"ב והרמב"ם לא כתבו דמשנתנו דלא כהלכתא דהא תנא קמא הוא דס"ל הכי
 בזמא' ובהדיא פסק שם הרמב"ם כוותיה ודלא כפירוש השני שכתב בכ"מ בפרק ד' מהק"פ בדברי הרמב"ם שם דסבירא ליה
 דמשנה זו דלא כהלכה וא"ל שתרעה אלא תקרב שלמים משום דאין בעלי חיים נדחים ועוד אוכח בס"ד במשנה דלקתן
 דלרמב"ם ירעה אפילו למ"ד אין צ"ח נדחים : שיסתאב פירש הר"ב שיפול בו מוס עיין בפירושו למשנה ט' פרק בתרא
 דמנחות : ויקח בדמיו שלמים פירש הר"ב דמותר הפסח קרב שלמים בסוף פרק ג' דשקלים כלומר וכל שכן תמורתו :

וכן

וכת
 הפס
 קבע
 עצמו
 פסח
 ללבד
 לתיב
 עולו
 אחרי
 פסח
 מנוי
 שלש
 ואח
 שנת
 שים
 שבה
 עולה
 ובד
 ואם
 היה
 היפ
 שלש
 כל
 מו
 מו
 הרי
 בדי
 דמ
 פסח
 ב"ח
 דאי
 ומי
 קאי
 בס"ד
 ח
 קדו
 ע"כ
 כנגד
 ויב
 פ"ח
 לבד
 אחר
 משמ

וכן תמורתו * אם המיר בו בהמת חולין אחרי כן : לאחר הפסח * כלומר ואם לאחר שחיתת השני נמצא הרי לא קבעתו שעת שחיטה בשם פסח ולא נדחה בידים ויקרב הוא עלמו שלמים : וכן תמורתו * ה"ה דמיר ר' יהושע למתני

בפסח עלמו יש פסח קרב * ויש פסח שאינו קרב : ז ויפלו דמיו לגדבה * ונתנים אותם המעות לתיבה שבמקדש ומקריבין מן עולות גדבה : לא יביאנו בנו אחריו * לשם פסח דהוב ליה פסח שמתו בעליו ואין כאן מנויין : ה הפסח שנתערב * שלשה שלמים * אחד של פסח * ואחד של אשם * ואחד של עולה שנתערבו * כולן ירעו עד שיסתאבו : ויביא דמיו היפה שבהן עולה * דשמה היפה שבהן

עולה היה * ודמיו היפה שבהן אשם דשמה היפה אשם היה * ודמיו היפה שבהן פסח * אם קודם הפסח נסתאבו כולן * ואם לאחר הפסח נסתאבו יביאם לשלמים דשמה היפה פסח היה * ואותו מותר שריך להוסיף על ה' עד שיגיעו לדמיו היפה יפסיד משלו * וכיגד עושה * אם היפה שבהן שזה סלע מביא ג' סלעים מביתו * ונטל הסלע האחד ואומר * כל מקום שהיא העולה הרי היא מחוללת על סלע זו * ויביא ממנו עולה * ונטל הסלע ה' ואומר * כל מקום שהוא אשם הרי הוא מחולל על סלע זו * ויביא בו אשם וכן לשלמים : נתערב

וכן תמורתו * כתב הר"ב ה"ה דמיר ר' למתני בפסח עלמו וכו' * ובגמרא הא קמ"ל דליכא תמורת הפסח ללא קרבה ופרש"י ולא אמרינן מתחלתה שלמים היא * ואפילו המיר קודם שחיתתה לא קבעתה זמן השחיטה בשם פסח ואין בה דיחוי * אלא אף היא

וכן תמורתו * אחר שחיתת הפסח קרב שלמים * וכן תמורתו : ז * והמפריש נקבה לפסחו * אוזכר בן שתי שנים ירעה עד שיסתאב וימכר * ויפלו דמיו לגדבה * המפריש פסחו ומת לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח * אלא לשם שלמים : ה הפסח שנתערב בזבחים * כולן ירעו עד שיסתאבו * וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה * ויפסיד

נקבעת בפסח ונדחית : ז המפריש נקבה לפסחו אוזכר בן שתי שנים * ואינם ראוים בפסח דכתי (שמות י"ב) שה תמים זכר בן שנה :

אם ירעה עד שיסתאב * במשנה ג' פ"ג לתמורה הפרש הר"ב אמאי לא תזכר בלא מוס דזהו מומו * הואיל ולא חויא למלתיה * והתוספת כתבו דהכא מודיר ש דהתם הואיל והיא

ראויה לשלמים * והפסח אחר פסח קרב שלמים הלכך לא הוי מוס ע"כ ואפילו הכי אינו קרב שלמים אלא ירעה וכו' כדפירש"י דקבעיתו ההפרשה והרי הוא כקבוע שנדחה שאין הוא עלמו קרב אלא דמיו :

ויפלו דמיו לגדבה * פירש הר"ב לתיבה וכו' * וכן כתב הרמב"ם * ומה בין עולת גדבה לעולת עלמו תנין בפ"ג מתמורה משנה ד' * וא"ת ומאי שנא מאשם דתנין בתמורה פ"ג הפרש נקבה וכו' דיביא מדמיו אשם * וי"ל דמתני דהכא סברה כמ"ד ב"ח נדחים כדאיתא בגמרא המתני דהכא ש"מ ב"ח נדחין דאין לפרש הכא כמ"ש התוספות לעיל בדחייא בידים דהכא כיון דדרך הקדש דמי לה לא מקרי כ"כ דחוי

בידים הלכך מ"ד אין ב"ח נדחים לא מודה בכה"ג * וכמ"ש התו' לעיל אחר * ותמיהני על הר"ב ופירש"י שהיה להם לכתו [דמתניתין] דלא כהלכתא כמ"ש לעיל ובחבורו פ"ד מהך פ כתב ירעה וכו' ויביא דמיו פסח ואם לא נפל בה מוס עד שהקריב פסחו יביא דמיו שלמים והיינו כמתניתין דתמורה גבי אשם * ומהו רחמי במורה למ"ש לעיל דהרמב"ם ס"ל ירעה אף למ"ד אין ב"ח נדחים * דהא הכא דכתבתי ע"פ התוס' דמ"ד דסבר אין נדחין ס"ל * ה"ג דאין נדחין וא"ה כתב הרמב"ם ירעה אלא ודאי דליהו ס"ל דירעה דהכא לאו דחייא היא * אלא יפלו לגדבה הוא דהוי דחייא * וכ"ש דס"ל בירעה דלעיל דלאו דחייא היא ומיהו גירסת רש"י וכן התוספות ויביא דמיו שלמים ועיין במשנה דלקמן * ולרש"י הא דקאמר בעלי חיים נדחים * היינו מדלא קרב עלמו שלמים אלא ירעה * וכדפירש"י בגמרא * ולהרמב"ם משום הא לא אריא דנפת עליה קדושת הגוף דלבעי מוס כדפירש בפ"ג דתמורה משנה ג' אלא מדתני יפלו דמיו לגדבה : לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח * פירש הר"ב דאין כאן מנוין וצריך שלא יהיה בלא בעלים * עיין במשנה י' וי"א והכא מייירי שלא נתמנה בנו עמו כדאיתא בגמרא :

ה ויכברו ויביאו כו' * פירש הר"ב וכיגד הוא עושה כו' מביא ג' סלעים מביתו כו' ואומר כל מקום שהיא העולה כו' וכפירש"י ויהיב עשמה למלתא דאל"ה הרי הוא מחליף * שזביא שלמים בדמי האשם או בדמי העולה * והר קדושת הבהמה ח"ה על מעות דמיה ואין משנין מקדושה לקדושה ע"כ * וקש"י לפי זה מאי ימכרו דתנין בפ"ח דזבחים דף ע"א ע"ג פירש"י וימכרו נמצאו דמי עולה * דמי שלמים * שלמים * ואינו יודע איזו עולה ואיזו שלמים * הלכך יטול מעות כנגד דמי היפה ויאמר כל מקום שהם מעות עולה כו' * ומ"מ מסיק דנ"ל דל"ג וימכרו כו' מנח הסיפא והעתקתי דבריו שם משנה ב' דה"ה ירעו כו' * ועוד עיין שם ב"ד"ה וימכרו כו' * מ ש בזה בשם הרמב"ם ז"ל :

ויביא דמיו היפה שבהן ממין זה * ולא אמרינן דיפלו דמיו לגדבה כדלעיל דמתני דהכא כמ"ד אין בעלי חיים נדחים והיינו נמי דפירש הר"ב שזביא דמיו פסח * ואלו לעיל תני יפלו לגדבה * ולפי זה ה"ג כוליה פירקא דהתערובות פ"ח דזבחים דתנין בהו יביא דמיו היפה שבהן ממין זה וכו' ולגירסת רש"י ותוספות דלעיל לא קשה כלל * ויש לי ראייה לדבריהם דבפ"ח דזבחים דף ע"ג ע"ב אמרתינן דזבחים שנתערבו מין בשאינו מינו דיביא מדמי היפה שבהן ממין זה וכו' אמר רבא השתא דאמור רבנן נא נקריב אי אקריב לא ארני * ויסיק דכמתן דאמר בעלי חיים נדחים אמר לשמעתיא משמע דהך דיתין כמ"ד ב"ח נדחים נמי אתין * ואפילו הכי יקרב מאותו מין * ולא אמרינן יפול לגדבה * א"כ משמע

אם ירעה עד שיסתאב * במשנה ג' פ"ג לתמורה הפרש הר"ב אמאי לא תזכר בלא מוס דזהו מומו * הואיל ולא חויא למלתיה * והתוספת כתבו דהכא מודיר ש דהתם הואיל והיא

ראויה לשלמים * והפסח אחר פסח קרב שלמים הלכך לא הוי מוס ע"כ ואפילו הכי אינו קרב שלמים אלא ירעה וכו' כדפירש"י דקבעיתו ההפרשה והרי הוא כקבוע שנדחה שאין הוא עלמו קרב אלא דמיו :

ויפלו דמיו לגדבה * פירש הר"ב לתיבה וכו' * וכן כתב הרמב"ם * ומה בין עולת גדבה לעולת עלמו תנין בפ"ג מתמורה משנה ד' * וא"ת ומאי שנא מאשם דתנין בתמורה פ"ג הפרש נקבה וכו' דיביא מדמיו אשם * וי"ל דמתני דהכא סברה כמ"ד ב"ח נדחים כדאיתא בגמרא המתני דהכא ש"מ ב"ח נדחין דאין לפרש הכא כמ"ש התוספות לעיל בדחייא בידים דהכא כיון דדרך הקדש דמי לה לא מקרי כ"כ דחוי

בידים הלכך מ"ד אין ב"ח נדחים לא מודה בכה"ג * וכמ"ש התו' לעיל אחר * ותמיהני על הר"ב ופירש"י שהיה להם לכתו [דמתניתין] דלא כהלכתא כמ"ש לעיל ובחבורו פ"ד מהך פ כתב ירעה וכו' ויביא דמיו פסח ואם לא נפל בה מוס עד שהקריב פסחו יביא דמיו שלמים והיינו כמתניתין דתמורה גבי אשם * ומהו רחמי במורה למ"ש לעיל דהרמב"ם ס"ל ירעה אף למ"ד אין ב"ח נדחים * דהא הכא דכתבתי ע"פ התוס' דמ"ד דסבר אין נדחין ס"ל * ה"ג דאין נדחין וא"ה כתב הרמב"ם ירעה אלא ודאי דליהו ס"ל דירעה דהכא לאו דחייא היא * אלא יפלו לגדבה הוא דהוי דחייא * וכ"ש דס"ל בירעה דלעיל דלאו דחייא היא ומיהו גירסת רש"י וכן התוספות ויביא דמיו שלמים ועיין במשנה דלקמן * ולרש"י הא דקאמר בעלי חיים נדחים * היינו מדלא קרב עלמו שלמים אלא ירעה * וכדפירש"י בגמרא * ולהרמב"ם משום הא לא אריא דנפת עליה קדושת הגוף דלבעי מוס כדפירש בפ"ג דתמורה משנה ג' אלא מדתני יפלו דמיו לגדבה : לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח * פירש הר"ב דאין כאן מנוין וצריך שלא יהיה בלא בעלים * עיין במשנה י' וי"א והכא מייירי שלא נתמנה בנו עמו כדאיתא בגמרא :

ה ויכברו ויביאו כו' * פירש הר"ב וכיגד הוא עושה כו' מביא ג' סלעים מביתו כו' ואומר כל מקום שהיא העולה כו' וכפירש"י ויהיב עשמה למלתא דאל"ה הרי הוא מחליף * שזביא שלמים בדמי האשם או בדמי העולה * והר קדושת הבהמה ח"ה על מעות דמיה ואין משנין מקדושה לקדושה ע"כ * וקש"י לפי זה מאי ימכרו דתנין בפ"ח דזבחים דף ע"א ע"ג פירש"י וימכרו נמצאו דמי עולה * דמי שלמים * שלמים * ואינו יודע איזו עולה ואיזו שלמים * הלכך יטול מעות כנגד דמי היפה ויאמר כל מקום שהם מעות עולה כו' * ומ"מ מסיק דנ"ל דל"ג וימכרו כו' מנח הסיפא והעתקתי דבריו שם משנה ב' דה"ה ירעו כו' * ועוד עיין שם ב"ד"ה וימכרו כו' * מ ש בזה בשם הרמב"ם ז"ל :

ויביא דמיו היפה שבהן ממין זה * ולא אמרינן דיפלו דמיו לגדבה כדלעיל דמתני דהכא כמ"ד אין בעלי חיים נדחים והיינו נמי דפירש הר"ב שזביא דמיו פסח * ואלו לעיל תני יפלו לגדבה * ולפי זה ה"ג כוליה פירקא דהתערובות פ"ח דזבחים דתנין בהו יביא דמיו היפה שבהן ממין זה וכו' ולגירסת רש"י ותוספות דלעיל לא קשה כלל * ויש לי ראייה לדבריהם דבפ"ח דזבחים דף ע"ג ע"ב אמרתינן דזבחים שנתערבו מין בשאינו מינו דיביא מדמי היפה שבהן ממין זה וכו' אמר רבא השתא דאמור רבנן נא נקריב אי אקריב לא ארני * ויסיק דכמתן דאמר בעלי חיים נדחים אמר לשמעתיא משמע דהך דיתין כמ"ד ב"ח נדחים נמי אתין * ואפילו הכי יקרב מאותו מין * ולא אמרינן יפול לגדבה * א"כ משמע

א כס קדוסי
מא חיי פ' רש
מס' קת' ה' ד'
כמיי' סס ה' ה'
ג' ד' חיי' סס
ה' סס ה' ה'

משמע ודאי דלעיל כתיב לא גרסינן יפלו לנדבה אלא יביא
שלמים וזריך לדחוק להבמב"ס לומר דרבא דינא בעלמא
קאמר ולא מהדר אמתני' ויפסיד המותר דברי הרמב"ם
בפירושו אינם מובנים לי : נתערב פסח בצבורות פירש

נתערב הפסח בצבורות : שנתן דמים ודס הפסח שיה : ר"ס
אומר אם חבורת כהנים יאכלו : כולן בו צלילה שהבכור נאכל
לכהנים ויקרב פסח לשם פסח צב"מ שהוא : ובכורות לשם
צבורות בכל מקום שהן ואף על פי שהן מועטין בזמן אכילת

הר"ב דמתן דמס שיה ומסיים
רש"י ואין טעמין תוספה חזה
וסוק ולא סמיכ' ולא נסכים :
רבי שמעון אומר אם חבורת
כהנים יאכלו : כתב
הר"ב ורבנן אמרי ידעו כו' ויביא
דמיו כו' והתערובות אוכל כולם
צתור' ככו' בעל מו' וכדפי' הר"ב
במשנה ב' פ"ח דזבחים ע"ס :
פ' הוא אוכל משלו והס'
אינם אוכלים עמו :

אתאן כרבי יוסי בפרק דלעיל
אשנה ד' דס' ל' דשחטין פסח על
היחיד והלכה כמותו וא"כ אפילו
כו' וידא דאמר אין שחטין פסח
על היחיד ובגון שהמנה עליו
אחרים וכדחסי במשנה ד' ועיין
פ"ט לקמן במשנה י"א :
ופטורין מפסח שני : כתב
הר"ב דממ"ג ב' אחד
נמנו וכן לשון רש"י רוצה לומר
בזה ששחט ראשון : וא"כ ב' אחד
מן הכשחים כ' אחד אלא שאין
ידוע איזה כדו' שיהיו רשאים
לאכול ממנו : לא אמר להן כו'
אין אחרתין כו' : כתב הרמב"ם
אף ע"פ שהיה בלבם ששחוט כל
אחד מהן על חברו או שהיו שס'
רמיות ודברים שאומדין הדעת
בהן שכל אחד שומא' ישחוט על
חברו : וכתב בכסף משנה דכ"ל
דמיתורא דמתיתין למד כו' :
דאל"כ מאי קמל"ן : פשיטא
ע"כ ולי נראה לו עוד ראייה
בצבירותא אמרו מכאן אמרו
חכמים יפה שתיקה לחכמים קל

ויפסיד המותר מביתו : נתערב בבכורות
רש"י אאם חבורת כהנים יאכלו : חבורת
שאברה פסחה : ואמרה לאחד צאובקש
ושחוט עלינו : והלך ומצא ושחט יורם
לקחו ושחטו : אם שלו נשחט ראשון : הוא
אוכל משלו : והם אוכלים עמו משלו : ואם
שלהן נשחט ראשון : הם אוכלין משלהן :
והוא אוכל משלו : ואם אינו ידוע איזה מהן
נשחט ראשון : או ששחטו שניהן כא' : הוא
אוכל משלו : והם אינם אוכלי' עמו : ושלחן
יצא לבית השריפה : ופטורין מלעשות
פסח שני : אמר להן אם אחרתי : צאו
ושחטו עלי' : הלך ומצא ושחט והן לקחו
ושחטו אם שלהן נשחט ראשון : הן אוכלי'
משלהן : והוא אוכל עמהן : ואם שלו
נשחט ראשון : הוא אוכל משלו : והן
אוכלין משלהן : ואם אינו ידוע איזה מהם
נשחט ראשון : או ששחטו שניהם כאחד :
הן אוכלין משלהן : והוא אינו אוכל עמהן :
ושלו יצא לבית השריפה : ופטורין מלעשות
פסח שני : אמר להן : ואמרו לו : אוכלין
כולם מן הראשון : ואם אין ידוע איזה מהן
נשחט ראשון : שניהן יוצאיין לבית
השריפה : לא אמר להן : ולא אמרו לו :
אינן אחרתין זה לזה : ו' ב' חבור' שנתערבו
פסחיהן : אלו מושבין להן אחד : ואלו
מושבין להן אחד : אחד מאלו בא לו אצל
אלו : ואחד מאלו בא לו אצל אלו : וכך
הם אומרים :
אם

הבכור : שהבכור נאכל לב' ימים
ולילה אחד ועכשו אין אוכלין
אותו אלא עד תלות כזמן הפסח
וגמלאו מציאין קדשים לבית
הפסול : ר"ס סבר שיכולין להביא
קדשים לבית הפסול : ורבנן
פליגי עליה ואמרי ידעו כולן עד
שיסתאבו ויביא מעות דמיו היפה
שבהן כדאמרינן בפסח שנתערב
בזבחים ואין הלכה כר"ס : מ' לא
ובקש : את האבוד ושחט עלינו :
אם שלו נשחט ראשון : הואיל
והס אמרו לו שחוט עלינו על שלו
הס נמנים ושלם ישראל דפסח
בלא בעלים הוא ואוכלין כולן
משלו : ואם שלהן נשחט ראשון :
הוא אוכל משלו : שהרי לא נמנה על
שלהן והן אוכלין משלהן שהרי
חזרו בהן מן האבוד ומשבו ודיקו
ממנו : וכן אינן אוכלין עמו :
שמה שלהן נשחט ראשון ומשבו
ידיקו מזה : ושלחן יצא לבית
השריפה : שמה שלו נשחט ראשון
ואין נמנין על השני : ופטורין
מפסח שני : דממ"ג ב' אחד נמנו
ואכילה לא מועכת : אמר
להן : אותו היחיד שהלך לבקש
את האבוד אם אחרתי תמוני
עמכם ושחטו עלי' : והס לא
אמרו לו שחוט עלינו : הוא
אוכל עמהן ושלו ישרף : כיון
שהמנוה על שלהן הרי נמשך מן
הראשון וחזרו בו משליחותו :
ושלו יצא לבית השריפה : שמה
שלהן נשחט ראשון ונמשך
[משלו שהרי] עשהן שלוחיו :

וחומר לפסחים : שנאמר (משלי י"ב) אויל מחרים חכם
יחשב ואי איתא דכח"ג דברים שבלב הו' דברים שתיקותיה
מאי מהיכא ליה :
שנתערבו פסחיהן : ברור הוא כי זה התערובת לא
כפל אלא קודם שישחט הפסח הרמב"ם :
אחד מאלו באלו אלו : כתב הר"ב דאמרינן בצבירותא
בגמרא דאסור למשוך כל בני החבורה מן הפסח
ולהניחו בלא בעלים : ויליף מדכתיב (שמות י"ב) ואם ימנעו
הבית מהיות משה : משמע אם רצו מתמעטין ונמ שכי' : ובלבד
שיהא אחד מצבי

דממה נפשך בראשון נמנה ואכילה
לא מועכת : אמר להן : שחטו עלי' אם אחרתי : ואמרו לו : בקש
ושחוט עלינו : יאכלו כול' מן הראשון : דהו' שלוח' והס שלוחיו :
ואם אין ידוע איזה ראשון שניהם ישרפו : ופטורין מפסח שני :
אינן חייבין בצבירות זה לזה : אין להם טענה זה על זה
אין חוששין איזה ראשון : אלא הוא אוכל משלו : וכן אוכלין
משלהן : י' לו מושבין להם אחד : מן הפסחים : ו' לו מושבין
להם אחד : אחד מצבי חבורה זו בא לו אצל בני חבורה זו : וא'
מזו בא לו אצל זו : וכך הם אומרים : ללוחו יחיד הבא
אללס :

אם שלנו הוא • אותו הפסח שמשכנו אלינו יפה בדרנו את שלנו • המשך ידך משלך • והמנה עמנו על שלנו • אם שלך הוא פסח זה • הרי אתה עליו וידינו משוכות משלנו • ויהא לבני חבורה האחרת ונמנינו על זה שלך • וינצא אם החליפו הרי נמשכו כל החבורה משלהם ונמנו על אותו שברו • וכך אומרים בני החבורה השניה ליחיד הבא אלם ועל כרחם נריך אחד מהלו לבא אלם אלו ולזכות עמכן ולא אמרינן ימשכו אלו משלכן בכל מקום שהוא ואלו משלכן ויחזרו וימנו אלו על אחד ואלו על אחד • משום דאמרינן בברייתא בגמרא דאסור למשוך כל בני החבורה מן הפסח ולהניחו בלא בעלים • וזו היא החליפה • ורובים למשוך מפסחים ולימנות על אחד כשאמרו הרי ידינו משוכות משלנו • הרי נותר פסח בלא בעלים מיד זה אסור • ועכשיו כשאחד מחבורה זו בא אל האחרת ממה נפשך אין כאן פסח בלא בעלים • אם יפה בדרו להם הרי כל בני חבורתו עליו חוץ מן האחד שפירש מהן ומשך ידו • ואם החליפו הרי הלך אחד מהם עם פסחו • וכשמשכו הנותרים ידיהם הימנו נשאר הוא עליו • וכן חמס חבורות של חמשה חמשה • בני אדם שנתערבו פסחיהן כל חבורה וחבורה מושבין להם אחד מן הפסחים • חמשה חמשה • שכל חבורה וחבורה מתחלקין [לחמשה] פסחים שאם החליפו לא יהא כאן פסח שאין אחד מבעליו הראשונים עליו • וכך הם אומרים • כשנעשו עתה החבורות החדשים אומרים הד' לאחד אם שלך הוא פסח זה • הרי ידו ארבעתו מסולקות מן פסחיהם בכל מקום שהם ונמנינו עמך • וכן הוא דג' חזרין ואומרינן לשני וכן הד' לכל א' שבחבורה • וכל חבורה וחבורה כן • יא' שנים שנתערבו כסחיהן • ראובן ושמעון שנתערבו כסחיהן • ראובן מושך לו אחד • ושמעון מושך לו אחד • ראובן הולך וממנה עמו אחד מן השוק • ואומר • כל מקום שהוא פסח שלי • הרי אתה ממנה עליו • וראובן בא לו אל פסח שמך לו שמעון ושמעון בא לו אל פסח שמך לו ראובן • וכך אומר לו ראובן ליהודה הנשאר על פסח שמך לו שמעון • אם שלך הוא פסח זה • שיפה בירר לו שמעון תזלה הרי ידי משוכות משלי • והריני נמנה עמך על זה • ואם שלי הוא פסח זה • שלא כוונתי מתחלה לברור יפה • ואין זה פסח שנמנית עליו עם שמעון • הרי ידך מסולקות משלך • והמנה עמי על זה • ולכך הוצרך להמנות עמו אחד מן השוק • שאם באו להתנות כשהן יחידים ולומר אם שלי הוא פסח זה ושלך שלך • הרי יפה בדרנו • ואם לאו • הרי אתי מושך ידי משלי • ונמנה על שלך • נמצא כשהוא מושך משלו • הרי הוא מניח את פסחו בלא בעלים • שעדין לא נמנה עליו אחד • והא ליכא למימר שימנה כל אחד על של חברו • קודם שימשוך ידו משלו • דאין נמנין על שני פסחים כאחד • ואין זה מנווין :

מבני חבורה קיים דאם ימנע משמע שיש שויר • ועיין לקמן • של חמשה חמשה ושל עשרה עשרה • פירש הר"ב שאם החליפו לא יהא כאן פסח • שאין אחד מבעליו הראשונים עליו • לאמוקי אם חבורה ארת שבהן של ארבעה אפשר שיתחלק פסח שלהן לחבורה חדשה שנתחדשה מהארבעה שאלו מן הארבע חבורות של חמשה • ונמצא שאין עליו שום אחד מבעליו הראשונים • והא אמרן בלבד שיהא אחד מבני חבורה קיים • ועיין לקמן :

אם שלנו הוא הפסח הזה • יריך משוכות משלך • ונמנית על שלנו • ואם שלך הוא הפסח הזה • ידינו משוכות משלנו ונמנינו על שלך • וכן חמש חבורות של חמשה חמשה • ועל עשרה עשרה • מושבין להן א' מכל חבורה וחבורה • וכן הם אומרים : יא' שנים שנתערבו פסחיהם • זה מושך לו אחד • וזה מושך לו אחד • זה ממנה עמו א' מן השוק • וזה ממנה עמו א' מן השוק • זה בא אצל זה • וזה בא אצל זה • וכך הם אומרים • אם שלי הוא פסח זה • יריך משוכות משלך ונמנית על שלי • ואם שלך היא פסח זה • ידי משוכות משלי • ונמנית על שלך :

ויבויג"כ של חמשה • מפרשינן בגמרא דמתניתין דלעיל כר"י דס"ל דבעינן דוקא אחד של בני חבורה יהא קיים עליו • ולהכי לא מהני לעיל • שימנו עליו אחד מן השוק • והא דמהני הכא משום דר"י לטעמיה דס"ל דפרק דלעיל משנה ז' דאין שומעין את הפסח על היחיד הילכך מעיקרא לאמנוי אחריתי כהדיה קאי • וכאחד מבני חבורה דמי • ולא קשיא דמתני' דהכא דלא כהלכתא דפסקין לעיל כרבי יוסי דלא כרבי יאודה • דלרבי יוסי נמי דינא הכי דמפרש בברייתא דאיהו ס"ל דאין צריך שיהא אחד מבני חבורה דוקא אלא שלא יהא בלא בעלים כלל • ולא עוד אלא דמתני' דלעיל אפי' של ה' וד' איכא נמי הקנתא למנות אחד מן השוק • ומ"מ הרמב"ם בפ"ג מהק"פ העתיק מתני' דלעיל פלסוגה משום דהך פלוגתא דבלא בעלים לא תליא בפלוגתא / פירק דלעיל כלל • והויא מחלוקת בברייתא וסתם בישנה דהלכה ככתס • ומ"ש הר"ב ויהא ליכא למימר שימנה וכו' קודם שימשוך • וכ"כ רש"י בכאן • וקאי נמי אמתני' דלעיל ונערו לה עד הכא • משום דהכא הוה אמינא דלא מטרחינן ליה שימנה אחד מן השוק :

אם שלי כו' וכמו כן יאמר השני לחברו • הרמב"ם • פרק

פרק

א מ"ח' ס"ס
ב פ"ג : ס"ס ה"ל

פרק

(

פרק י סמוך

למנחה פירש הר"ב בתחלת שעה עשירית ומנחה דהכא מנחה קטנה הוא דלא כמנחה ד' דכ"ק דשבת דהכא טעמא משום הדור מנחה וסגני בהכי וטעם לשם מנחה כתבתי ברפ"ד דברכות:

פרק י ערבי

פסחים סמוך למנחה קודם למנחה מעט כמו חצי שעה בתחלת שעה עשירית דתמיד קרב בתשע ומחצה והוא זמן המנחה וקודם למנחה חצי שעה הוא בתחלת שעה עשירית: לא יאכל

א"ע: ש"י פ"ו
ש"י פ"ה טור
מנחה ס' תע"ג
ב' טעם א"כ ס'
תע"ג פ"ה
מנחה ס' ש"ו
א"כ ס' תע"ג
ד' ס' ס' ג'
ה' ק"ד
דמ"י פ"ה ס'
ש"ט טע"ג א"כ
פ"ה תע"ג ס"ה
ז' ק"ד

עד שתחשך דלא זמן אכילת מנחה כדתיבא בתוספתא הפסח ומנחה ומרור מצותן משתחשך וטעמא משום דכתיב (שמות י"ב) ואכלו את הבשר בלילה הזה ומנחה ומרור אתקשו לפסח לתוספות: ואפילו עני כו"ד דהסיבה עני לאו חשיבה הסיבה דאין לו על מה להסב ואין זה דרך חירות וי"מ דאדלעיל קאי עד שתחשך ואפילו עני שבישראל פירש עני שלא אכל כמה ימים לא יאכל עד שתחשך תוס':

פרק י ערבי פסחים סמוך למנחה

לא יאכל אדם עד שתחשך ואפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסבי ור"א יפחתו לו מארבע כוסות של יין ואפילו מן התמחוי: ב' מזוג לו כוס ראשון בית שמאי אומרים מברך על היום ואח"כ מברך על היין ובית הלל אומרים מברך על היין ואחר כך מברך על היום: ג' הביאו לפניו מטבל בחזרתו עד שמגיע לפרפרת הפת הביאו

אדם כדי שיאכל מנחה להאכיל משום הדור מנחה ולחם פשיטא דלא מזי אכיל דחמץ אסור משם שעות ולמעלה ומנחה נמי היא חמרי בירושלמי האוכל מנחה בערב פסח כבא על ארוסתו בבית חמיו ולא נזרכה אלא לשאר אוכלין שלא ימלא כרסו מזה עד שיסב במטה ועל השלחן כדרך בני חורין: ולא ישתחו לו בגזאי דק"ק המפרנס את העניים: ואכילו הוא מתפרנס מן התמחוי דהיינו עני שבעניים דתנן במסכת פאה

מן התמחוי גמרא פשיטא לא נזרכה אלא אפי' לר"ע דאמר עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות:

הכא משום פרסומי ניסא מודי:

ב' מגי ושחובין מסכתי (משלי ט') תרגומו ואשחו בחמרה דמוגית: בש"א כו' עיין ברפ"ח דברכות וכן בטעמיהו דב"ה:

ג' הביאו לפניו מטבל בחזרת כן גי' ספרים מדוייקים וכן גי' התו' והר"ן ועל כרחינו גי' הר"ב נמו הכי

י"א דלוי גרים כדריא הביאו לפניו הירקות א"כ מאי בחזרת דקתני וברישא קתני מטבל בחזרת ולא פירש בהביאו לפניו מהו ובסיפא מפרש הביאו לפניו מנחה כו' ולא פירש שאוכל או מטבל: שמה שחסר זה גילה זה: כמטבל בחזרת כתיב הר"ב לפי שאכילתו ע"י טבול היתה קרי לאכילה טבול והל"ל מטבל בחזרת וכתבו התו' דבקרא נמי משתעי הכי (ירמיה ד') כי תקרעו בפור עיניך שמנחת הפוך בעינים ומ"ש הר"ב דטבול זה לאו בחרוסת: מדקתני לקמן הביאו כו' אבל חזרת שנאו לעיל כמ"ש דמכלל דתנן מטבל בחזרת ש"מ שהביאו ואלו היתה בכלל ההבאה חרוסת כמו כן הל"ל מטבל חזרת בחרוסת ומה שהקשו בתו' דאין מסיפא רחיה דהא קתני הכא חזרת ותנייה נמי בסיפא לא קשיא ולא מירי משום דחזרת דרישא

מי שיש לו חזון שתי סעודות לא יטול מן התמחוי: ד' כוסות כנגד ד' לשונות של גבולה שיש בפרשת וארא והולאתי והללתי וגאלתי ולקחתי: ב' מברך על היום בתחלה קדוש היום ואח"כ בפה"ג בתחלה קדוש היום ואח"כ בא היין וכשם שקודם לכניסה כך קודם לזרכה: מברך על היין תחלה וי"ה למקדש על הפת שהיין או הפת גורמים לקדוש היום שאם אין לו יין או פת לא יקדש: ג' הביאו לפניו הירקות כדי שיכיר תינוק וישאל לפי שאין דרך להביא ירקות קודם סעודה: מטבל בחזרת לאו דוקא חזרת דטבול ראשון זה הוי בשאר ירקות אלא אם אין לו שאר ירקות מטבל בחזרת במקום שאר ירקות ולשון מטבל אוכל ולפי שכל אכילתו ע"י טבול היתה קרי לאכילה טבול ומיהו טבול זה לאו בחרוסת הוא מדקתני לקמן הביאו לפניו מנחה וחזרת וחרוסת מכלל דעדיו לא הובאו: עד שמגיע לפרפרת הפת לאכילת מנחה והא קת"ל שאין אכילה אחרת מפסקת בין אכילת ירקות לאכילת מנחה: דקודם שיגיע לאותו חזרת של מנחה שמברך עליו על אכילת מרור אוכל מנחה תחלה כדכתיב במדרש' על מנחת ומרורים מנחה ברישא והדר מרורים:

לא פסיקא ליה דהא טיבול ראשון הוי בשאר ירקות ועדיף טפי בשאר ירקות דרב אחא בריה דרבא מהדר אשאר ירקות לאפקוקי נפשיה מפלוגתא דאמוראי אימתי יזכרך על אכילת מרור או בטבול ראשון או בטבול שני הלכך הדר תנייה בסיפא לומר דבהבאה שניה א"א אלא בחזרת ודומיו דתנן במשנה ז' פ"ב ולא בכל ירקות דעלתא ומ"ש תו' דלת"ק דס"ל דחרוסת בא לבטל הארס שבחזרת יהא נרדף ג"כ בטבול ראשון כשהוא בחזרת תירץ הרא"ש ש בשם הר"ר יונה ז"ל משם דטבול ראשון אינו לחיוב אלא להכירא בעלמא ורגילין כל השנה שאוכלין חזרת בלא חרוסת ואינם חוששים לארס גם עתה נמי לא חשו חכמים אם יאכלוהו בלא חרוסת כמו שעושין בשאר ימות השנה אבל טבול שני שהוא של מנחה הואירו חכמים שלא יהא בו חשש סכנה ע"כ: לפרפרת הפת הגי' בספר מדוייק לפרפרת וכן נראה לשון הר"ב ונראה דמפרש ספר מלשון שלו הייתי ויפרסמי אוזב י"ו ופירש' ל' פירוים וכת"י דעדקונני ומיהו אפי' אי גרסינן פרפרת ניחא ולא קשיא אפירושו דמשנה ב' פ"ו דברכות דכתיב הר"ן בשם הראב"ד דמנחה גופא קרי הכי לפי שהיא עשויה רקיקים וה"ק עד שמגיע לפרפרת דהיינו פת שהיא מנחה עכ"ל והערוך גורם ג"כ פרפרת הפת ומפרש עת אכילת מנחה:

וחרוסת

וחרוסת פירש הר"ב שעושים מתאנים וכו' ודכין הכל במדוכה וע"ש זה נקרא חרוסת מלשון חרס בגמרא דף ק"ו צברייא חרס זכר לטיט ופירש רש"י חרס שכותשין בו הדק זכר לטיט ומ"ש הר"ב ומשימין בה תפוחים משמע דף לת"ק משימין בה תפוחים על כל פנים מדלא כללנו בדדי תאנים ולזוים וכו' וזו לא ידעתי מנין לו גם הרמב"ם לא הזכיר כן בפירושו ושני תבשילין ר"ב יוסף אמר לרי"ד שנימיני בשר אחד זכר לפסח ואחד זכר לחגיגה רבי אליעזר בן דודק אומר מנזה כתב הר"ב זכר לתפוח שהיו

א ת"י פ' תמ"ה
הנה שם ג' א"ת
פ' ט"ע ס"ד
ב ת"י פ' תמ"ד
ג ת"י פ' תמ"ה
ה' ת"י פ' תמ"ז
ו' ת"י פ' תמ"ח
ז' ת"י פ' תמ"ט
ח' ת"י פ' ת"ל
ט' ת"י פ' ת"ל
י' ת"י פ' ת"ל

יולדות שס צניהס בלא ענב מסיים רש"י ולא יכירו בהן מנרים דכתיב (ש"ה ח') תחת התפוח עוררתיו: מצ"ה כתב הרמב"ם לדעתו שחייב אדם לברך אשר קדשנו במצותיו ולזנו על אכילת חרוסת ואינה הלכה ע"כ אבל בחבורו פסק כמותו בפ"ו מהלכות קרבן פסח ומסוס דפליגי אמוראי אליביה וכדכתב המגיד ומ"מ צפ"ה לא כתב שום ברכה שמזכרין עליו וטעמא כדכתב הטור סימן תע"ה שאין מזכרין על החרוסת אע"פ שהוא מנזה לפי שהוא טפל למורור: ד ובאן הבן שאל פי הר"ב במוציא כוס שני יהיה הבן שאל מה נשתנה עכשיו שמוציא כוס שני קודם אכילה רש"י: הלילה הזה מרור הא דלא אמר כולו מרור משום דאכלינן שאר ירקי בטבול ראשון תוספ"י ולפי שצמשתמינו נשתה גם בטבול ראשון חזרת הולרבו לפרש כן: הלילה הזה כולו עלי מוקי לה צפ"ה אלו דברים ככן תימא דאמר חגיגה הבאה עם הפסח הרי הוא כפסח ואינה נאכלת אלא עלי תוספת:

שכבל הלילות אנו מטבילין פעם אחת מסיק בגמ' דהאי קמי שכל הלילות אין אנו

הביאו לפניו מצה וחזרת וחרוסת ושני תבשילין אף ע' פ שאין חרוסת מצוה רבי אליעזר בר צדוק אומר מצוה ובמקדש היו מביאים לפניו גופו של פסח: ד מאגו לו כוס שני ובאן הבן שואל אביו אם אין דעת בבן אביו מלמדו מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אנו אוכלין חמין ומצה הלילה הזה כלו מצה שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות הלילה הזה מרור שבכל הלילות אנו אוכלין בשר עלי שלוק ומבושל הלילה הזה כלו עלי שבכל הלילות אנו מטבילין פעם אחת הלילה הזה שתי פעמים ולפי דעתו של בן אביו מלמדו מתחיל בנגות ומסיים בשבת והורש מארמי אובד אביו עד שיגמור כל הפרשה כולה: ה רבן גמליאל היה אומר כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ירידיבתו ואלו הן פסח מצה ומרור פסח על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים מצה על שום שנגאלו אבותינו ממצרים מרור על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים

שנאמר (שמי"ג) והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי מצרים מטבילין אפי' פעם אחת דאטו כולי יומי לא סגי דלא מטבילא חדא זימנא: ה כל שלא אמר דברים אלו ב' דכתיב (שמות י"ב) ואמרתם זבח פסח היא פי באמירה ש"ל פסח זה שאנו אוכלים ואתקוש מצה ומרור לפסח ול"ל נמי מצה זו ומרור זה לא יצא י"ח כלומר לא יצא י"ח כראוי אבל לא יצא י"ח כלל לא קאמר ודמותה בסוכה (פ"ב משנה ז') א"כ היית נוהג לא קיימת מצוה סיכה מימך לאו דוקא דהא לא הוי טעמא אלא תוס' דלמא אתי לאמסוכי בתר שולחנו וכל היבא דלא אמשך לא סגי דלא יצא אלא ודאי כדאמרין הר"ן ועיין מ"ש בפ"ב דסוכה מצה על שום שנגאלו אבותינו ממצרים ל' הרמב"ם בסוף הלכות חמץ ומצה על שום שלא הספיק צדקה של אבותינו להחמין עד שנגלה עליהם הקב"ה וגאלם מיד שנאמר (שם) ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים וכן גירסת הראש במשנה ובר"ן ג גורם פנירסתינו אבל גורם נמי שנאמר ויאפו וגו' וכתב הר"ן שא" ויאפו את הבצק וגו' ולא יכלו להתמהמה שאלו יכלו להתמהמה היו מחמין אותו דפסח מצרים לא נהג אלא לילה ויום (כדכתב הר"ב במשנה ה' דלעיל) ולמחר היו מותרין במלאכה ובחמץ ולפיכך אלו יוכלו להתמהמה החמיצו עריסותיהם לצורך מחר שלא הוהרו בכל יראה אלא מתוך שלא היה להם פנאי אפואוהו מצה וזכר לאותו גאולה נצטוו באכילת מצה עכ"ל דקרא דלא יראה בפרשת ויהי כי יביאך ה' אל ארץ כתיב (שם י"ג) ואפ"ג דכל יום ט"ו היו אסורים לאכול חמץ כדאמר לילה ויום מ"מ במלאכה היו מותרין שלא נצטוו במצרים על שבת י"ט והיו יכולין לאפותו לצורך

וחרוסת שעושים מתאנים ולזוים צניהס ושקדים וכמה מיני פירות ומשימין בה תפוחים ודכין הכל במדוכה ומערבין בחומץ ומתנין עליה תבלין קנה וקמחון כעין פחילות דקות ארוכות זכר לקט וזרין שתהיה עבה זכר לטיט: שאין חרוסת מנזה אלא לרפואה לבטל סרף החזרת שרע וקשה לגוף כארס: רבי אליעזר ברבי דודק אומר מנזה זכר לתפוח שהיו יולדות שס צניהס בלא ענב וזכר לטיט: ד וכן הבן שואל בכל הספרים אין כתוב וכאן אלא וכן כמו כן צמות ללמד דוברת (במדרב כ"ו) כלומר ודן הוא שצמזיגת כוס שני יהיה הבן שאל מה נשתנה: והלילה הזה כלו עלי בזמן שצית המקדש קיים היה הבן שאל כך מתחיל בגנות מתחילה עובדי עכו"ם היו אבותינו ועבדים היינו ומסיים בשבת שקרבנו המקום לעבודתו וגאל את אבותינו ממצרים: ה כל שלא אמר ב' דברים אלו שלא פי' טעמן של שלשה דברים הללו: ו וחוסת

שנאמר (שמי"ג) והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי מצרים

מטבילין אפי' פעם אחת דאטו כולי יומי לא סגי דלא מטבילא חדא זימנא: ה כל שלא אמר דברים אלו ב' דכתיב (שמות י"ב) ואמרתם זבח פסח היא פי באמירה ש"ל פסח זה שאנו אוכלים ואתקוש מצה ומרור לפסח ול"ל נמי מצה זו ומרור זה לא יצא י"ח כלומר לא יצא י"ח כראוי אבל לא יצא י"ח כלל לא קאמר ודמותה בסוכה (פ"ב משנה ז') א"כ היית נוהג לא קיימת מצוה סיכה מימך לאו דוקא דהא לא הוי טעמא אלא תוס' דלמא אתי לאמסוכי בתר שולחנו וכל היבא דלא אמשך לא סגי דלא יצא אלא ודאי כדאמרין הר"ן ועיין מ"ש בפ"ב דסוכה מצה על שום שנגאלו אבותינו ממצרים ל' הרמב"ם בסוף הלכות חמץ ומצה על שום שלא הספיק צדקה של אבותינו להחמין עד שנגלה עליהם הקב"ה וגאלם מיד שנאמר (שם) ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים וכן גירסת הראש במשנה ובר"ן ג גורם פנירסתינו אבל גורם נמי שנאמר ויאפו וגו' וכתב הר"ן שא" ויאפו את הבצק וגו' ולא יכלו להתמהמה שאלו יכלו להתמהמה היו מחמין אותו דפסח מצרים לא נהג אלא לילה ויום (כדכתב הר"ב במשנה ה' דלעיל) ולמחר היו מותרין במלאכה ובחמץ ולפיכך אלו יוכלו להתמהמה החמיצו עריסותיהם לצורך מחר שלא הוהרו בכל יראה אלא מתוך שלא היה להם פנאי אפואוהו מצה וזכר לאותו גאולה נצטוו באכילת מצה עכ"ל דקרא דלא יראה בפרשת ויהי כי יביאך ה' אל ארץ כתיב (שם י"ג) ואפ"ג דכל יום ט"ו היו אסורים לאכול חמץ כדאמר לילה ויום מ"מ במלאכה היו מותרין שלא נצטוו במצרים על שבת י"ט והיו יכולין לאפותו לצורך

מחרתו של אחר יום היצואה • וז"ש הר"ן ולמחר היו מותרין במלאכה ובחמץ • אינו מובן לי • דאי לראות חמץ אף בלילה לא נאסרו וכן במלאכה • ואי לאכלו גם ביום נאסרו • להורות להלל כו' כתבו התוספו' ו"א ז' הודאות ולא יותר כנגד שבעה רקיעי'

א כח"ל פ"ה
מכ"ל ה
ג ק"ט ט"ו
ש"ס ט"ו
תע
ז ח"י ט"ו
א"ס ט"ו
ה ח"י ט"ו
א"ס ט"ו
כ"ק
ו ח"י ט"ו
א"ס ט"ו
ז ק"ט ט"ו
ט"ו ט"ו ט"ו
תע ט"ו ט"ו

"לפיכך אנחנו יחייבין להתרות להלל לשבח לפאר הרומם להודיר לברך : לעלה ולקלם למי שעשה לאבותינו ולנו • את כל הנסים האלו • הוציאנו מעבודת לחרות • מינון לשמחה • ומאבל ליום טוב • ומאפילה לאור גדול ומשעבוד לגאולה ונאמר לפניו הללויה : [] עד היכן הוא אויבר • בית שמאי ואמרים • עד אם הבנים שמחה • ובית הלל אמרים • עד חלמיש למיעינו מים וחתם בגאולה • רבי טרפון אומר • אשר גאלנו • וגאל את אבותינו ממצרים • ולא היה חותם • רבי עקיבא אומר • בן ה' אלהינו ואד"ה אבותינו • יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום • שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך • ונאכל שם מן הובחים • ומן הפסחים כו' • עד ברוך אתה ה' גאל ישראל : [] מזוגלו כוס שלישי • מברך על מזוגו • רביעי גוכר עריו את ההלל • ואומר עליו ברכת השיר • בין הבוסות הללו אם רוצה לשתות ישתה • בין שלישי לרביעי • לא ישתה : [] אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן • ישנו

עכ"ל • ואי משום הא יס לי לקיים גירסת הספר דתשעה הוה רקיעי דו' רקיעי לו' כוכבי לכת ושיוני למולות וחשיעי המקיף ומסבסם ככה בוראו יתברך בכל יום מזורח למערב הסך פנועתם שמערב למזרח והוא נקרא רקיעי היומי • כמ"ש הרמב"ם כל זה בפ"ג מהלכ' יסודי התורה והוא הנקרא ערב' ובעשירי הוא אומר למי שעשה וכו' שהוא רוכב ערבות ית' זכרו נצח נצחים • ובסדר המשנה דירושלמי לא נשנו אלא שבעה הני חמשה דהכא עד לרומ' ועוד שנים לנצח ולגדל : ונאמר לפניו הללויה • טעמא כתבתי לעיל במשנה ז' פרק ה' :

ו בית שמאי אומרים כו' ובית הלל אומרים כו' • כ"ל דכ"ע סברי רוב הלל אחר מזוגו וכדתיא (דק"ט ע"א) רבי אליעזר אומר חוטפין (אוכלין מהר) מנות בליל פסחים בשביל תנוקות שלא ישנו תניאר עקיבא בע"ס היה אומ' הגיע עת לעמוד בבית המדרש בשביל תנוקות שלא ישן וקסברי בית שמאי דיש למחר ולא לומר קודם המזון רק מזמור או וב"ה סברי כיון דמזמור הראשון סוף נריך שיאמר גם השני שיש בו הזכרת קריעת ים סוף כיון שאמר אח"כ ברכת הגאולה כי לא נשעו ישראל מיד מצרים עד שנקרע להם הים ונשבעו המצרים ושם נאמר ויושע וגו' • ולא שייכא פלוגתא זו לשו"תה אלא קולי ב"ה ומזמור ב"ה במס' עדיות דקוליהו דב"ה לפני המזון חומרה היא לאחר המזון שהאדם כבד בטבעו ונריך שיחטוף [כ"ל ש"ז שיערוף] שיכה שלו :

באכילת מיני מתקה ופירות שרגילין לאכול לקטת סעודה ואפילו במקומו שלא יאבד • טעם הפסח מפיו וכן עיקר וכעס שאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן • כך אין מפטירין

ו וחותם בגאולה כלומר מסיים את ההגדה בברכת גאולה ולא פירש תנא קמא למלתיה היאך מברכין אותה ואחר ר' טרפון ור' עקיבא לפרושי למלתיה • ר' טרפון אומר פותח בה בברוך ואינו חותם בברוך מדי דהוה אברכת הפירות וברכת המנות דכולה חדא הודאה היא • ולר"ע חותמין בה בברוך לפי שמוסיף בה דברי רז"ו ובקשה כן יגיענו וכו' והלכה כר"ע : ז ברכת השיר ואית דאמרי נשמת כל חי • ואית דאמרי יהללך • כל מעשיך ונשגו לממריהו לתרווייהו : בין שלישי לרביעי לא ישתה : שלא יסתבר ושוב לא יוכל לגמור את ההלל ואם תאמר כבר משוכר הוא שהרי שפה כל רז"ו בתוך הסעודה • אין שבתוך המזון אינו משכר • ושל אחר המזון משכר : ח מפטירין • איני שמעתי לשון יפטירו בשפה (ההלים כ"ב) כלו' פותחין ואומרים ורבותי פירשו לשון הפסח מחזירו כשנפטרו מן הסעודה אין מסיימין אותה באפיקומן באפיקו מניינו כלומר תוציאו כליכס מכאן ונלך וכאלו במקו' אחר לא פת ולא סוס דבר גזירה דלמא אתי למיכל מן הפסח בשני מקומות אבל לאכול דברים אחרים במקומו הראשון שרי ובלבד שלא יעקר מחבורה זו לאכלס עם חבורה אחרת • ואית בגמורה מאן דפירש אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן • אפיקו מיני מתקה דלאחר שאכלו את הפסח אין נפטירין מן הסעודה באכילת מיני מתקה ופירות שרגילין לאכול לקטת סעודה ואפילו במקומו שלא יאבד • טעם הפסח מפיו וכן עיקר וכעס שאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן • כך אין מפטירין

היה חותם דר' טרפון לאהוסיף להאריך בדברי בקשה ולא היה אומר אלא הודאה • תוספות : ז בברכות השיר • כתב הר"ב אית דאמרי נשמת כל חי וכתבו התו' דקראו ברכת השיר לפי שבשבתות אומרים איתו אחר פסוקי דזמרה • ולאית דאמרי יהללך • פי' הרינו"ס דברכת השיר כלומר ברכת השבת דגומרין בו בא"י מלך מהלל בתשבות : בין הכוסות הללו וא"ת כבר משוכר כו' יין שבתוך המזון אינו משכר • דאפשר לומר דאף בין ראשון לשני לא ישתה כדי שלא יסתכר וימנע מעשות הסדר וקריאת ההגדה • והא דנקט דבין ג' לר' ולא ביאר בין ראשון לשני משום דמלתא דלא שכיחא היא להיות אדם סומא כ"כ קודם אכילה וסר' יהונתן כתב דבין שלשי המזון אינו משכר ע"כ וכך כתב הרשב"ם מדלא מומעט תנא אלא בין ג' לר' : ח אין מפטירין אחר הפסח • וכתב הר"ב וכך אין מפטירין אחר מזה אפיקומן • שריך שיאכל כו' • משום דענידי וכו' לפסח בזמן שבת המקדש קיים • רשב"ם • ולא מצעי לתנא דמתניתין

מפטירין אחר מזה אפיקומן - שצריך שיאכל כוית מזה באחרונה בזמן שאין פסח ואחר אותה מזה אין נפטירין ממונה באכילת דבר אחר : ישנו כלם לא יאכלו - אם התחילו לאכול פסחיהן וישנו כלן שוב לא יאכלו דנראה כאוכל בשני מקומות דמאחר שיטעו הסיחו דעתם מלאכול עוד . וחשיב ליה כאכילת שתי מקומות וחומרם בעלמא הוא והוא הדין נמי למזה בזמן הזה : ר"י אומר נתימנמו יאכלו . ארישא קאי דאמר תנא קמא ישנו מקלקת יאכלו ואתא ר"י לתימר הכי נילי אם נתימנמו שלא נשקעו בשניה : אבל אם נרדמו מקלקת לא יאכלו אלו הנרדמים לכשיעורו ומסתם . והלכה כר"י : ט הפסח אחר חנות מטווח את הידים . דהא נותר

דמתניתין לאשמועינן אין מפטירין אחר מזה כו' כיון דלא נפיש טעמיה (בקל יוכל עבודה טעם מזה) אבל פסח דנפיש טעמיה ולא מנז עבודה (הוי אמונא) לית לן בה קמ"ל . [גמרא] : ישנו מקלקת יאכלו פירש אותן שיטעו יאכלו לכשיקיצו . ר"י : נתגמנמו פירש הר"ב שלא נשקעו בשניה הכי איתא בגמרא כגון דקרי ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא וכי מדכרו ליה מדכר . ופירש הרשב"ם לאהדורי סברא מלתא דנרישא סברא כגון ששאלין אותו היכן הנחת כלי זה וכי מדכרו ליה הנחתו במקום פלוני מידכר ואומר הן או לאו . ובפ"ב דמגילה דף י"ח כתב רש"י אהדורי סברא דבר הבא מבינת הל"ב *אומ"ש

א תקי' מ"י
פ"ט מה' מנה
וב"מ מה' ק"ט
ש"ש י"ג א"ס ט"ו
תע"ח
ב טו' פ"ה
ג קכ"א זכ"ס

- "ישנו מקלקת יאכלו . כולן לא יאכלו .
- דבי ויסי אומר . נתגמנמו . יאכלו .
- נרדמו לא יאכלו : ט הפסח אחד חנות .
- מטמא את הידים . הפגול והגותר .
- מטמאין את הידים . בירך ברכת הפסח .
- פטראת של זבח . בירך את של זבח .
- לא פטראת של פסח . דברי רבי .
- ישמעאל . רבי עקיבא אומר . לא זו פטרת זו . ולא זו פטרת זו :

סליק מסכת פסחים

הוא ומחנות ואילך . ורבנן גזרו על הנותר שיטווח את הידים כדי שלא יתעצלו באכילתו ומגלן דפסח לאחר חנות הוי נותר דכתיב בפסח (שמות י"ב) ואכלו את הבשר בלילה הן הן וכתביבתם ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חנות אף כאן עד חנות : ברכת הפסח אשר קדשנו בזמנותיו וזונו לאכול הפסח . ברכת הזבח אשר קדשנו בזמנותיו וזונו לאכול הזבח . וזבח האומר כאן . הוא הגיגת יום ארבע עשר והלכה כרבי עקיבא :

הר"ב והלפ"ה כר"י הכי מוכח בגמרא : ט הפסח אחר חנות מטמא את הידים . פירש הר"ב דהא נותר הוא . ובגמרא . דמתניתין ר"ה בן עזריה היא דסבירא ליה דמן התורה אינו נאכל אלא עד חנות כדיליף להו מקראי דל"ה אלא מגזירת חכמים דאינו נאכל אלא עד חנות כמ"ש במשנה ה' פרק דלעיל לא הוי נותר כמ"ש בריש ברכות בשם תוספתא דפרק צ' דמגילה . ומתניתין דלעיל רבי עקיבא כמ"ש שם והכי נמי מתניתין דסוף פרק צ' דמגילה . וטעמו דנאמר הפסח עד שעת חסון שחפון ללאת והיינו עמוד השחר כדכתיב (שמות י"ב) לא תלכו איש מפתח ביתו עד בקר ור"ה סבר עד שעת חסון מצרים בשעת מכת בכורות שעלידיה נחפון למהר לשלחם מן הארץ וכו' ומתניתין דסוף פרק איזהו מקומן דמ"ה הכי נמי ומתניתין דריש ברכות מל"ה תנן נמי אכילת פסחים בהדי דמני שמנות עד שיעלה עמוד השחר : דהפגול נפרש בגמרא משום חשדי פהונה שלא יפגלוהו ברצון להפסיד את הבעלים . גזרו עליו עומאה . ועיין מ"ש בפ"ג דידים : בירך ברכת הפסח פטר את של זבח וכו' טעמא מפרש בגמרא דכפול עלמא סבירי להו דמתנה אחת דפסח כדנתן בסוף איזהו מקומן בשפיכה היא דהיינו שטומד על היסוד או בקרוב וסוף בנחה כדי שיפלו על היסוד ומתנה דשאר קרבנות בזריקה מרחוק דגבי כל הקרבנות כתיב זריקה ובפסח ובזמנא דכתיב (דברים י"ב) ודם זבחך יספך וזהו פלוגי דר"י סבר זריקה בכלל שפיכה ואם נתן הנזרקם בשפיכה יא . (דמה לי זריקה מרחוק מה לי שפיכה מקרוב . תוספות) ואין שפיכה בכלל זריקה ואם נתן הפסח בזריקה לא יא . (דודאי דברחוק לא עדיפא פמו בקרוב) וממלא דמגיגה דבזריקה בכלל הפסח בשפיכה ולפיכך ברכת הפסח פוטרת את של זבח . ושל זבח אינה פוטרת של פסח שאין מתן דמו דפסח בכלל דזבח . ורבי עקיבא סבר דבין שפך הנזרקים . או זרק הנשפכים . לא יא . ולפיכך לא זו פוטרת וכו' :

סליק מסכת פסחים

פרק

בתב הרמב"ם דשקלים סידר רבינו הקדוש אחר פסחים שכן נסדרו בחורה ע"כ וי"ל כר"ל שפרשת שקלים כתיב תשא קודם לפרשת מועדות שפרשת אמור וזה הטעם גם כן בזיומא שהקדים לסופה כמו ש"ס בס"ד . אלא שהקדים שבת וערובין מפני קדמותו בזמנה וכו' ופסחים הואיל והוא סמוכה לשבת וגם מזה ראשונה על ידי משה רבינו עליו השלום כמ"ש ש"ס בס"ד והוא בפרשת בא הקדומה לבי תשא ואף על פי דכתיב שלש רגלים תחוגלי בפרשת משפטים קודם לבי תשא הלך רבינו הקדוש אחר פרשת מועדות באמור . ש"ס ביאר הכתוב שהציתה מאלהה והקרבן הקרבנות . ובספר יוחסין . בשם רב שרירא גאון דבתב פסחים תנינן שקלים שהוא מלפניו . ובאחד מעניניו :

פרק

פרק א השקלים

העובר על הפקודים וכו' רמב"ם ועל הכלאים מה
שכתב הר"ב דכל תרי מילי דכל חד לחודיה שרי ונאסרו על ידי
תערובות לא שייך בכו בטול
וכך מלאתי בתוספות פרק
ט' דנדה דף ס"א ותמיה לי
והרי בשר בחלב דכל חד
לחודיה שרי והוא בנותן טעם
כדתנן בגמרא פ"ח דחובין ועוד
תימה דמשה שלימה היא
בריש פרק ח' דכלאים
[דכלאי] זרעים אסורים
מלוחע ומלקיים ומותרין
באכילה ומלאתי בפרק ו' דב"ב
שכתב הרשב"ם לאסור בהנאה
כלאי זרעים ולחו התוספות את דבריו ומרק כל הבשר
בגמרא דף קט"ו דילפינן דכלאי זרעים מותרין באכילה
מזהמה דהיולא מזהמה מותר מדאיטריך לאסור כלאים
לגביה ש"מ להדיט שרי אף שדך כן וברוך ה' שראתי
קושיי דמבשר בחלב בתוספת פרק אחרון דעכו"ם ותראה
דשאני בשר בחלב דגלי קרא בהדיא דבטל כדאמרין התם
דרך ביטול אסרה תורה ע"כ וכו' כמו שפירש הר"ן דרך ביטול
דאיכא נתינת טעם ע"כ ואכתי קשיא לי דנילף מבשר בחלב
ואיכא לי דליכא לניילף משום חדוש הוא ללא נאסר בשר
בחלב אלא דיקא במבטל ולא נכבש וכי הא דכתב הרא"ש
בפרק דעכו"ם בההוא עכברא דנפל לגו כתיבא וכו'
בבב"ש עשר בו קורין את המגלה בכרכין פירש הר"ב
אידי וכו' כלומר להכי לא תני דבארבעה עשר
בו קורין שאר עיירות וכן כתבו התוספות בפרק קמא דמ"ק
דף ו' משום הכי לא הוצרך לפרש לעיל בכלאים דתני אידי
דשקלים דולתא דפשיטא הוא אבל הכא דתני דין דמגילה
היא דהוא לי לזאתי נמי דבארבעה עשר בו קורין גם כן
משום הכי הוצרך לפרש דאידי וכו' ועושים כל זכי
רבים פירש הר"ב כגון דיני ממונות בו בירושלמי וכתב
הרמב"ם ורמב"ם כי כל מה שהיה מאלו הדברים תלוי ומסוגר
ולא נחטפו בו שמורזין וממהרין להשלימו ולהגיעו לתכליתו
תמצי חדש אדר עד כאן דודאי מי שהיה זריו והקדים
לעשות דנטכר והרי הוא משוכח אלא הכי נמי שהוא תלוי וכו'
ובפרק ד' מהלכות סוטה כתב בחמשה עשר באלה נפנין בית
דן על זרכי הרבים ובדקים על הראויה לכתות ולהסקותיה
ועל הראויה לקח לה ולהוציאה בלא כתובה ובכל זמן משקין
את הסיטע וכתב הר"ם דמשמע ליה דהא דקאמר ומשקין את
הקוטה דהיינו לומר בדוקים על הראויה לשתות וכו' דאלו להסקותה לא
יוס היו משקין אותה וזה שאמר ובכל זמן משקין את הסוטה עד כאן אבל ילכטו שבפירושי אין נראה כן אלא לזרזי בלבד
ועל ההשקאה עליה נמי וטעמא מסתבר הואיל ובהך זימנא מתעסקים בלאו הכי בתקון רחובות ועיון הקברות ושאר דברים
שי"ם זרכי רבים הילכך נפנין גם כן לפניות כל זרכי רבים הללו ו"ל הרמב"ם בריש פרק ח' מה ערכין בט"ו באלה בית דין
נפנין לחפש ובדוק על זרכי צבור וענ עיני הקדשות וכו' וגו' וכו' כל העם עפוד ליתן תרומת השקלים לחזק את
בית אהינו :

א תלוי
בט"ו

פרק א באחר

באלה משמעין על השקלים ב"ד
שולחים בכל ערי ישראל ומכריזין
שיביאו שהלין לפי שבאחד בנימין נרדף להביא קרבנות
צבור מת זומה חדשה דכתיב (במדבר כ"ח) ואת עלת חדש
בחדשו לחדשי השנה חדש
ובהא קרבן מת זומה חדשה
וילפינן חדשי השנה דהכא
מראשון הוא לכם לחדשי
השנה (שמות י"ב) הילכך
מקדמין שלשים יום דהיינו
מאז באלה להכריז שיביאו
שקל הם ועל הכלאים ומכריזין
שימטנו הרע האחר עד שלא
ישאר בו רובע קב לסאה
כדתנן בפ"ב דכלאים כל סאה
שיש בו רובע קב ממין אחר ימטע
ורבותיו פירשו דלאחר שגדלו הרעים אפילו אחד בחלף
צריך לעקור הכל דכל תרי מילי דכל חד לחודיה שרי
ונאסרו על ידי תערובות לא שייך בכו בטול דדוקא בשמין
אחר מעורב בשעת הרע אין צריך כי אם למוטע דמדאורייתא
חד כפרי בטיל ולא מקרי זרע כלאים אלא מפני מראית
העין בעלמא צריך למוטע אבל לאחר שגדלו לא שייך בכו
בטול וצריך לעקור את הכל ולא ישייר אלא אחד מהמינים :

מסכת שקלים

פרק א באחר באדר משמעין על

השקלים ועל
הכלאים במ"ו בו קורין את המגילה
בכרכין ובתקנין את הדרכים ואת
הרחובות ואת מקואות המים ועושין
כל צרכי הרבים ומציינין את הקברות
ויוציאים

ורבותיו פירשו דלאחר שגדלו הרעים אפילו אחד בחלף
צריך לעקור הכל דכל תרי מילי דכל חד לחודיה שרי
ונאסרו על ידי תערובות לא שייך בכו בטול דדוקא בשמין
אחר מעורב בשעת הרע אין צריך כי אם למוטע דמדאורייתא
חד כפרי בטיל ולא מקרי זרע כלאים אלא מפני מראית
העין בעלמא צריך למוטע אבל לאחר שגדלו לא שייך בכו
בטול וצריך לעקור את הכל ולא ישייר אלא אחד מהמינים :
בחמשה עשר בו קורין את המגלה בכרכין המוקפין חומה
מימות יהושע בן נון אידי דבני למתני דבחמשה עשר באלה
שלחנות יושבין במדינה תני נמי כל מה שהיו עושין בו ביום :
ומתקנים את הדרכים ואת הרחובות והשווקים שנתקלקלו
בגשמים בימות החורף מתקנים אותם בשביל עולי רגלים
ואית דמפרשי בשביל הרועים המוכים נפש בשגגה שוכלו
לנוס מפני גואל הדם דכתיב (דברים י"ט) תקיף לך הדרך
ואת מקואות המים אם נתרבה בהן טיט מתקין אותן ואם
נחסר שיטורן ממשכין להן מים שאובים ומשלימין אותן
לכשיעור אם היה שם רוב הרבעים סאה מן הכשר ועושים
כל צרכי רבים כגון דיני ממונות ודיני נפשות ודיני מכות
ופדיית ערכים וחרמים והקדשות והשקאת סוטה ושריפת
פרה ורציפת עבד עברי ושהרת פגורע ושולחין לפתוח
בזרות של מים מכונסים כדי שיהיו מנויין לעם לשתות מהן
בימות החמה דכל הנך צרכי רבים נהוו ומציינין את
הקברות של איהוילי עליהם הכהנים ועושים טהרות
והציון הוא שממחים סיד ושוככים אותן סביב הקבר
ובימות הגשמים היה הסיד נמוח וצריך לחזור ולציינו
ויוציאים

היו מאחרים אותה עד חמשה עשר באלה אלא בכל
אבל ילכטו שבפירושי אין נראה כן אלא לזרזי בלבד
ועל ההשקאה עליה נמי וטעמא מסתבר הואיל ובהך זימנא מתעסקים בלאו הכי בתקון רחובות ועיון הקברות ושאר דברים
שי"ם זרכי רבים הילכך נפנין גם כן לפניות כל זרכי רבים הללו ו"ל הרמב"ם בריש פרק ח' מה ערכין בט"ו באלה בית דין
נפנין לחפש ובדוק על זרכי צבור וענ עיני הקדשות וכו' וגו' וכו' כל העם עפוד ליתן תרומת השקלים לחזק את
בית אהינו :

ויז
הכ
לא
עוה
והי
להכ
אות
מש
בע
לק
הש
ג
מח
שמ
ואי
למ
לפי
יוש
להכ
יה
ומ
ביר
של
ליו
ל
לא
נפ
חיי
ש
מ
מ
מפ
לה
נמו
עכ
וק
ש
מה
דה
שס
של
דר
ש

ויוצאים שלוחי בית דין אף על הכלאים * ואף על פי שכבר הכריזו עליהם באחד באחד לא היו סומכים על ההכרזה דשמא לא עקרו בעלים והיו הם ואלים ועוקרים אותם : ב היו עוקרים ומשליכים לפניהם * לפני בעלי השדו' כדי שיתצייסו והיו בעלי שדו' שמחים שמכשו'

ויוצאין אף על הכלאים * האף אף קאי ארושא דאשמועין על הכלאים ותנא השתא דאע"כ יוצאין גם כן וכמ"ש הר"ב : ב שיהו מפקירין * פירש הר"ב דהפקר בית דין הפקר דכתיב (עוראי) כל אשר לא יבא לשלש

א מ"ק ו' ע"א
ב מניח כס'
ג ערסין
מכמות בא"מ

ימים צעל השמים והזקנים יחרס כל רכשו * צירושלמי דכא וצבלי ריש פרק עשירי דיבמות :

ג שולחנות שלחן עס לשולחן שלפני השולחני

שמקבל עליו וכך קורין החלפני שולחני בכל המשנה רמב"ם :

במדריגה פי' הר"ב צירושלים וכן פירש רש"י בריש

פ"ד דר"ה יוסט כתב הר"ב גס כן צ' הפירושים וכן צ"פ צ' דמוכילתין אבל צ"פ ג' דסוכה

משנה צ"ב ומשנה ח' פרק ו' דטיר השמיט פירוש הרמב"ם :

ותנינא כוותיה דרש"י ותנינא כוותיה דהרמב"ם כוותיה דרש"י

בסוטה פ"ז משנה ו' ברכת כהני כ"ד במדינה אומרים אותה ג'

ברכות ובמקדש ברכת אהת וכו' והדעת מברכת דהמקדש דוקא דאין סברא לומר דלענין נשיאות כפים חלוק ירושלים

משאר עיירות ותנינא כוותיה דהרמב"ם צ"פ דמעשר שני משנה ד' פירות צירושלים ומעות במדינה ולרש"י לתרץ

דשאי התם דפורט ירושלים בדיא אבל היבא דתנן מדינה ולא הוציא ירושלים מן הכלל נשאר ירושלים בכלל מדינה :

למשכן כלומר שמוציאין העביט מביטו תרגום א"ס חבול תחבול (שמו"ב) א"ס משכנא תסב

הרמב"ם * ומה שכתב מביטו כך כתב גם כן בפרק א' מהלכות שקלים שלוקחים בעל כרחו ואפילו כסותו ואין כאן

משום בחון העמוד דכבא מלוח גבוה עליו משא"כ פריעת צ"ח אף על גב דנמי מלוח היא אין למדין ממנה למנות גבוה :

לויים כתב הר"ב לאפוקי ממ"ד כו' דכתיב כל העובר וגומר עיין במשנה דלקמן :

ויוצאין אף על הכלאים : ב אמר רבי יהודה * בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפניהם * משרבו עוברי עברה * היו עוקרין * ומשליכין על הדרכים * התקינו שיהו מפקירין כל השדה כולה : ג בחמש'

עשר בו שולחנות היו יושבין במדינה * בעשרים וחמישה * ישבו במקדש * משישבו במקדש התחילו למשכן * את מי ממשכנין לויים * וישראלים גרים * ועבדים משוחררים * אבל לא נשים * ועבדים וקטנים * כל קטן * שהתחיל אביו לשקול על ידו * שוב אינו פוסק * ואין ממשכנין את הבהנים * מפני דרכי שלום : ד אמר ר' יהודה העיר בן בוכרי ביבנה

לויים לאפוקי ממ"ד שאין ממשכנין את הלויים דכתיב (שמות ל') כל העובר על הפקודים וצנן עשרים שנה ומעלה ולויים לא היו נמנים מנכ"ל שנה : אבל לא כשים * ונתנו איש כופר נפשו (שם) כתיב ולא אשה : ולא עבדים * דאין עבדים חייבין אלא במצות שגשים חייבות : וקטנים * אפילו הביא שתי שערות והוא פחות מנכ"ל עשרים : שוב אינו פוסק * אביו משהתחיל ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עצמו : ואין ממשכנין את הבהנים * ואף על פי שחייבין במחצית השקל :

מפני דרכי שלום * לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד וסומכים עליהם שלא יעבדו את שקליהם וכי נמו יעבדו ולא יתמי בית דין מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודה כיון שנותנים מפרומת הלכה לשאר עושי מלאכת הקדש כדמפרש לקמן :

לויים לאפוקי ממ"ד שאין ממשכנין את הלויים דכתיב (שמות ל') כל העובר על הפקודים וצנן עשרים שנה ומעלה ולויים לא היו נמנים מנכ"ל שנה : אבל לא כשים * ונתנו איש כופר נפשו (שם) כתיב ולא אשה : ולא עבדים * דאין עבדים חייבין אלא במצות שגשים חייבות : וקטנים * אפילו הביא שתי שערות והוא פחות מנכ"ל עשרים : שוב אינו פוסק * אביו משהתחיל ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עצמו : ואין ממשכנין את הבהנים * ואף על פי שחייבין במחצית השקל :

מפני דרכי שלום * לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד וסומכים עליהם שלא יעבדו את שקליהם וכי נמו יעבדו ולא יתמי בית דין מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודה כיון שנותנים מפרומת הלכה לשאר עושי מלאכת הקדש כדמפרש לקמן :

לויים לאפוקי ממ"ד שאין ממשכנין את הלויים דכתיב (שמות ל') כל העובר על הפקודים וצנן עשרים שנה ומעלה ולויים לא היו נמנים מנכ"ל שנה : אבל לא כשים * ונתנו איש כופר נפשו (שם) כתיב ולא אשה : ולא עבדים * דאין עבדים חייבין אלא במצות שגשים חייבות : וקטנים * אפילו הביא שתי שערות והוא פחות מנכ"ל עשרים : שוב אינו פוסק * אביו משהתחיל ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עצמו : ואין ממשכנין את הבהנים * ואף על פי שחייבין במחצית השקל :

מפני דרכי שלום * לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד וסומכים עליהם שלא יעבדו את שקליהם וכי נמו יעבדו ולא יתמי בית דין מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודה כיון שנותנים מפרומת הלכה לשאר עושי מלאכת הקדש כדמפרש לקמן :

לויים לאפוקי ממ"ד שאין ממשכנין את הלויים דכתיב (שמות ל') כל העובר על הפקודים וצנן עשרים שנה ומעלה ולויים לא היו נמנים מנכ"ל שנה : אבל לא כשים * ונתנו איש כופר נפשו (שם) כתיב ולא אשה : ולא עבדים * דאין עבדים חייבין אלא במצות שגשים חייבות : וקטנים * אפילו הביא שתי שערות והוא פחות מנכ"ל עשרים : שוב אינו פוסק * אביו משהתחיל ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עצמו : ואין ממשכנין את הבהנים * ואף על פי שחייבין במחצית השקל :

מפני דרכי שלום * לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד וסומכים עליהם שלא יעבדו את שקליהם וכי נמו יעבדו ולא יתמי בית דין מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודה כיון שנותנים מפרומת הלכה לשאר עושי מלאכת הקדש כדמפרש לקמן :

לויים לאפוקי ממ"ד שאין ממשכנין את הלויים דכתיב (שמות ל') כל העובר על הפקודים וצנן עשרים שנה ומעלה ולויים לא היו נמנים מנכ"ל שנה : אבל לא כשים * ונתנו איש כופר נפשו (שם) כתיב ולא אשה : ולא עבדים * דאין עבדים חייבין אלא במצות שגשים חייבות : וקטנים * אפילו הביא שתי שערות והוא פחות מנכ"ל עשרים : שוב אינו פוסק * אביו משהתחיל ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עצמו : ואין ממשכנין את הבהנים * ואף על פי שחייבין במחצית השקל :

מפני דרכי שלום * לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד וסומכים עליהם שלא יעבדו את שקליהם וכי נמו יעבדו ולא יתמי בית דין מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודה כיון שנותנים מפרומת הלכה לשאר עושי מלאכת הקדש כדמפרש לקמן :

לויים לאפוקי ממ"ד שאין ממשכנין את הלויים דכתיב (שמות ל') כל העובר על הפקודים וצנן עשרים שנה ומעלה ולויים לא היו נמנים מנכ"ל שנה : אבל לא כשים * ונתנו איש כופר נפשו (שם) כתיב ולא אשה : ולא עבדים * דאין עבדים חייבין אלא במצות שגשים חייבות : וקטנים * אפילו הביא שתי שערות והוא פחות מנכ"ל עשרים : שוב אינו פוסק * אביו משהתחיל ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עצמו : ואין ממשכנין את הבהנים * ואף על פי שחייבין במחצית השקל :

מפני דרכי שלום * לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד וסומכים עליהם שלא יעבדו את שקליהם וכי נמו יעבדו ולא יתמי בית דין מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודה כיון שנותנים מפרומת הלכה לשאר עושי מלאכת הקדש כדמפרש לקמן :

לויים לאפוקי ממ"ד שאין ממשכנין את הלויים דכתיב (שמות ל') כל העובר על הפקודים וצנן עשרים שנה ומעלה ולויים לא היו נמנים מנכ"ל שנה : אבל לא כשים * ונתנו איש כופר נפשו (שם) כתיב ולא אשה : ולא עבדים * דאין עבדים חייבין אלא במצות שגשים חייבות : וקטנים * אפילו הביא שתי שערות והוא פחות מנכ"ל עשרים : שוב אינו פוסק * אביו משהתחיל ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עצמו : ואין ממשכנין את הבהנים * ואף על פי שחייבין במחצית השקל :

מפני דרכי שלום * לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד וסומכים עליהם שלא יעבדו את שקליהם וכי נמו יעבדו ולא יתמי בית דין מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודה כיון שנותנים מפרומת הלכה לשאר עושי מלאכת הקדש כדמפרש לקמן :

לויים לאפוקי ממ"ד שאין ממשכנין את הלויים דכתיב (שמות ל') כל העובר על הפקודים וצנן עשרים שנה ומעלה ולויים לא היו נמנים מנכ"ל שנה : אבל לא כשים * ונתנו איש כופר נפשו (שם) כתיב ולא אשה : ולא עבדים * דאין עבדים חייבין אלא במצות שגשים חייבות : וקטנים * אפילו הביא שתי שערות והוא פחות מנכ"ל עשרים : שוב אינו פוסק * אביו משהתחיל ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עצמו : ואין ממשכנין את הבהנים * ואף על פי שחייבין במחצית השקל :

מפני דרכי שלום * לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד וסומכים עליהם שלא יעבדו את שקליהם וכי נמו יעבדו ולא יתמי בית דין מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודה כיון שנותנים מפרומת הלכה לשאר עושי מלאכת הקדש כדמפרש לקמן :

לויים לאפוקי ממ"ד שאין ממשכנין את הלויים דכתיב (שמות ל') כל העובר על הפקודים וצנן עשרים שנה ומעלה ולויים לא היו נמנים מנכ"ל שנה : אבל לא כשים * ונתנו איש כופר נפשו (שם) כתיב ולא אשה : ולא עבדים * דאין עבדים חייבין אלא במצות שגשים חייבות : וקטנים * אפילו הביא שתי שערות והוא פחות מנכ"ל עשרים : שוב אינו פוסק * אביו משהתחיל ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עצמו : ואין ממשכנין את הבהנים * ואף על פי שחייבין במחצית השקל :

מפני דרכי שלום * לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד וסומכים עליהם שלא יעבדו את שקליהם וכי נמו יעבדו ולא יתמי בית דין מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודה כיון שנותנים מפרומת הלכה לשאר עושי מלאכת הקדש כדמפרש לקמן :

לויים לאפוקי ממ"ד שאין ממשכנין את הלויים דכתיב (שמות ל') כל העובר על הפקודים וצנן עשרים שנה ומעלה ולויים לא היו נמנים מנכ"ל שנה : אבל לא כשים * ונתנו איש כופר נפשו (שם) כתיב ולא אשה : ולא עבדים * דאין עבדים חייבין אלא במצות שגשים חייבות : וקטנים * אפילו הביא שתי שערות והוא פחות מנכ"ל עשרים : שוב אינו פוסק * אביו משהתחיל ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עצמו : ואין ממשכנין את הבהנים * ואף על פי שחייבין במחצית השקל :

מפני דרכי שלום * לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד וסומכים עליהם שלא יעבדו את שקליהם וכי נמו יעבדו ולא יתמי בית דין מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודה כיון שנותנים מפרומת הלכה לשאר עושי מלאכת הקדש כדמפרש לקמן :

לויים לאפוקי ממ"ד שאין ממשכנין את הלויים דכתיב (שמות ל') כל העובר על הפקודים וצנן עשרים שנה ומעלה ולויים לא היו נמנים מנכ"ל שנה : אבל לא כשים * ונתנו איש כופר נפשו (שם) כתיב ולא אשה : ולא עבדים * דאין עבדים חייבין אלא במצות שגשים חייבות : וקטנים * אפילו הביא שתי שערות והוא פחות מנכ"ל עשרים : שוב אינו פוסק * אביו משהתחיל ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עצמו : ואין ממשכנין את הבהנים * ואף על פי שחייבין במחצית השקל :

מפני דרכי שלום * לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד וסומכים עליהם שלא יעבדו את שקליהם וכי נמו יעבדו ולא יתמי בית דין מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודה כיון שנותנים מפרומת הלכה לשאר עושי מלאכת הקדש כדמפרש לקמן :

לויים לאפוקי ממ"ד שאין ממשכנין את הלויים דכתיב (שמות ל') כל העובר על הפקודים וצנן עשרים שנה ומעלה ולויים לא היו נמנים מנכ"ל שנה : אבל לא כשים * ונתנו איש כופר נפשו (שם) כתיב ולא אשה : ולא עבדים * דאין עבדים חייבין אלא במצות שגשים חייבות : וקטנים * אפילו הביא שתי שערות והוא פחות מנכ"ל עשרים : שוב אינו פוסק * אביו משהתחיל ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עצמו : ואין ממשכנין את הבהנים * ואף על פי שחייבין במחצית השקל :

מפני דרכי שלום * לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד וסומכים עליהם שלא יעבדו את שקליהם וכי נמו יעבדו ולא יתמי בית דין מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודה כיון שנותנים מפרומת הלכה לשאר עושי מלאכת הקדש כדמפרש לקמן :

לויים לאפוקי ממ"ד שאין ממשכנין את הלויים דכתיב (שמות ל') כל העובר על הפקודים וצנן עשרים שנה ומעלה ולויים לא היו נמנים מנכ"ל שנה : אבל לא כשים * ונתנו איש כופר נפשו (שם) כתיב ולא אשה : ולא עבדים * דאין עבדים חייבין אלא במצות שגשים חייבות : וקטנים * אפילו הביא שתי שערות והוא פחות מנכ"ל עשרים : שוב אינו פוסק * אביו משהתחיל ואם מת אביו הוא שוקל על ידי עצמו : ואין ממשכנין את הבהנים * ואף על פי שחייבין במחצית השקל :

מפני דרכי שלום * לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד וסומכים עליהם שלא יעבדו את שקליהם וכי נמו יעבדו ולא יתמי בית דין מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודה כיון שנותנים מפרומת הלכה לשאר עושי מלאכת הקדש כדמפרש לקמן :

וקטנים פירש הר"ב אפילו הביא שתי שערות וכו' עיין מה שכתבתי במשנה דלקמן צ"ד : ש' ב אינו פוסק כתב הרמב"ם שאומרים לו מאחר שנתת עליו השנה שצברה והעמדת עליו זאת המזוה תן עליו תמיד עד שיגיע ולא תפסוק עד כאן * ולדבריו נראה דאם מת אביו ועדיין הוא קטן דאין חיוב עליו ללא כהר"ב וכו' כ"כ בפ"א מהלכות שקלים עד שיגדיל ויתן על עצמו ובאמת שלא ידעתי טעם לסברת הר"ב דהיאך יוכל האב להעמיד חובזה על הקטן דהא דהא"ס מדיר את בנו בקור דתנן במשנה ו' פרק ד' דנזיר הלכה היא בקור כדפירש הר"ב שם ועיין מ"ש שם רפ"ו יגיעתי ולא מצאתי שם זאולי ש"ל ועיין ספ"ג דטוטה בפירושו ומ"ש שם זאולי כשרש מוציו קאמר וס"ל דחובזה חל על הנכסים : מפני דרכי שלום * פירש הר"ב לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקית להם כבוד כו' צירושלמי כינוי מתניתין אין ממשכנין את הבהנים מפני דרך הכבוד אלא מיהא משמע דהירושלמי משנה הגירסא והר"ב אינו משנה אלא פירושא קא מוכרש ונראה לי דהיינו דרכי שלום שאם לא נתלוק להם כבוד אמו לאנצווי ולפי שאין כאן דרכי שלום אלא א"כ שנקדים מסברא שראוי לחלוק להם כבוד הלכך לא נסנו בפרק ה' דגיטין גבי הגהו דקתני התם דמפני דרכי שלום :

[2] כא זי דכל

כל

כהן ששוקל אינו חוטא פירש הר"ב ואף על פי שאינו חייב לשקול שאלו חייב לשקול כדמפרש טעמא בירושלמי דכתיב כל העובר על הפקודים כל העבר על פיקודא יתן וכדפירש הר"ב במשנה דלעיל גבי לויס ואותו מ"ד שזכר לעיל הוא ניהו בן זוכרי

כל כהן ששוקל אינו חוטא אמר לו רבי יוחנן בן זכאי לא כ"א לא כל כהן שאינו שוקל חוטא אלא שהכהנים דורשים מקרא זה לעצמן (ויקרא) כל מנחת ברהן כליל תהיה לא תאכל הואיל ועומר ושתיהלחם ולחם הפנים שלנו היאך נאכלים : ה אף על פי שאמרו אין ממשכנין נשים ועברים וקטנים אם שקלו מקבלין מידן העכו"ם והרותי ששקלו אין מקבלין מידן ואין מקבלין מידן קניי זבין וקניי זבות וקניי יולדות וחטאות ואשמות (ס"א) אבל נדרים ונדבו מקבלין מידן זה הכלל כל שנידר ונידר מקבלין מידן כל

ד כל כהן ששוקל אינו חוטא ואף על פי שאינו חייב לשקול וס"א אם שוקל נמצא קרבן צבור קרב מסל יחיד קממעילן דאינו חוטא לפי שהוא מוסר אותו ממזית השקל לצבור לגמרי ולא חייסין שמא לא יגמור למסרו יפה : כל כהן שאינו שוקל חוטא וקרא דכל העובר על הפקודים דריש ליה הכי כל העובר בים סוף דהיינו כהנים לויס וישראלים שכלן עברו את הים על הפקודים בין אותן שנמנו לבדן בין אותן שנמנו עם ישראל יתן תרומת ה' ואף על גב דבפרשת אלה פקודי כתיב וכסף פקודי העדה מאת כתר וגו' לשש מאות אלף ושלשת אלפים וכו' הוא בתרומות האדנים הוא דכתיב ובאותה תרומה לא היה שבת לוי אבל בתרומה של קרבנות צבור השוו צב כהנים לויס וישראלים : לעצמן להנחתן ולא דרשא היא דדוקא במנחת

וקרא דכל העובר בו כל העובר בים סוף וכו' על הפקודים בין אותן שנמנו לבדן כו' כ"כ התוספות בפרק הקומץ רבה והרי בני אהרן התפקדו אף על גב דלא כתיב בהו לשון פקידה כמו בני ישראל ולויס מ"מ נמנו באותו פקידה כדכתיב (בפרברג) ואלה שמות בני אהרן ועוד דהא אמרו דכהנים ולויס כחדא מתאחזנכו והא דהוצרך לומר דעובר בים סוף וכו' הוא בירושלמי משום דאותן שנמנו לבדן לא שייך בהו העברה שלא עברו לפני משה אלא היה הולך ועומד על הפתח כמ"ש רש"י בפירוש החומש עבר ביום ר"ל לרבות כל שעבר בים כלומר אף שבת לוי אף ע"ג דכמה תיבוקות נולדו אחר העברת הים לא בא אלא לרבות שבת שעבר ג"כ כ"כ בעליפה מראה ולדברי הר"ב שכתב יתן תרומת ה' משמע דקרא תנין דכתיב ביה הכי דריש ליה לתרומת הקרבנות דאלת"ה הוה ליה לומר יתנו כדכתיב בקרא קמא אלא דס"ל דקמא מיירי באדנים ותנין בקרבנות והיינו טעמא דכתב במשנה דלעיל דאינו שוקל עד בן עשרים ש"כ כהן קרא מען עשרים שנה ומעלה אבל לא ידעתי מי הכריחו לכך דמתניתין דתנין קטנים מתבדרא דעד בן י"ג שנה הוא ככל קטנים דעלמא וכ"פ הרמב"ם בפירושו ובהבדלו והרמב"ן בפירוש החומש וכן בהדיא בירושלמי ולפי זה קרא תנין בתרומת אדנים וקרא קמא דלא כתיב ביה תנין כ' מיירי בתרומת הקרבנות ואולי דעת הר"ב לפרש קרא קמא באדנים משום דתרומת אדנים קמא בזמן לתרומת הקרבנות אבל לא ידעתי היאך יפרש בירושלמי ומ"ש הרמב"ם לפיכך אם רצו לתת שקליהן מותר כמו שהעיד עליו בן זכרי יש לתמוה דכיון דלר"ב בן זכאי חייבין מאי האי דקאמר לפיכך אם רצו בו כהן זוכרי בחבורו כתב דחייבין אלא שאין ממשכנין כמתניתין דלעיל :

כהן לבדו אמר קרא כליל תהיה ולא באותה שיש לו בשותפות עם הצבור והלכה שכהנים חייבים ליתן ממזית השקל ואין ממשכנין אותן מפני דרכי שלום : ה מקבלין מידם ובתנאי שימסרם לצבור לגמרי כי היכי דלא להוי קרבן צבור קרב מסל יחיד : קניי זבים וזבות : תורים וזבי וזנה זבים וזבות מביאות וזבותים בלבד מיירי דאין זבים וזבות בעכו"ם : כל שהוא גידר ונידב מקבלין מידם דתניא איש איש לרבות את העכו"ם שנודרים נדרים ונדבות בישראל ואין לי אלא עולה כדכתיב (ויקרא ב"ב) אשר יקריבו לה עולה שלמים מעין תלמוד לומר לכל נדרים מנין לרבות העופות והמנחות היין והלבונה והעצים תלמוד לומר לכל נדרים ולכל נדבותם : וכן

ה אבל נדרים ונדבות מקבלים מידם כן הוא בס"א וזוהי גי' הר"ב אבל גי' הרמב"ם נראה דלא גרס אבל ולפיכך כתב דמכותים מקבלין חטאות ואשמות וה"ג וחטאות ואשמות נדרים ונדבות מקבלין מידן וכתב הרמב"ם ז"ל : ולפיכך מקבלין מהן חטאות ואשמות לפי שהוא כיון שנתכוין בכפרה אוליישוב : זך הכלל נראה לאתויי כל הגך ודמריבין בברייתא שהביא הר"ב וסתמא דמתניתין דהכא כסתם פרק ה' דמנחות משנה ג' ה' וריש פרק ו' דתנין בהו מנחת פטו"ם והרמב"ם שפסק דאין מקבלין אלא עולה בלבד כר"ע דפליג וטעמיה דלא פסק כסתם כתב בכסף משנה בפרק ג' מהלכות מעשה הקרבנות משום דרב הונא לא סבר כוותיה ע"כ דאמר התם ריש פרק ז' דמנחות שלמי עכו"ם עולות וליף לה מקרא דליף ליה רבי עקיבא :

דאלת"ה הוה ליה לומר יתנו כדכתיב בקרא קמא אלא דס"ל דקמא מיירי באדנים ותנין בקרבנות והיינו טעמא דכתב במשנה דלעיל דאינו שוקל עד בן עשרים ש"כ כהן קרא מען עשרים שנה ומעלה אבל לא ידעתי מי הכריחו לכך דמתניתין דתנין קטנים מתבדרא דעד בן י"ג שנה הוא ככל קטנים דעלמא וכ"פ הרמב"ם בפירושו ובהבדלו והרמב"ן בפירוש החומש וכן בהדיא בירושלמי ולפי זה קרא תנין בתרומת אדנים וקרא קמא דלא כתיב ביה תנין כ' מיירי בתרומת הקרבנות ואולי דעת הר"ב לפרש קרא קמא באדנים משום דתרומת אדנים קמא בזמן לתרומת הקרבנות אבל לא ידעתי היאך יפרש בירושלמי ומ"ש הרמב"ם לפיכך אם רצו לתת שקליהן מותר כמו שהעיד עליו בן זכרי יש לתמוה דכיון דלר"ב בן זכאי חייבין מאי האי דקאמר לפיכך אם רצו בו כהן זוכרי בחבורו כתב דחייבין אלא שאין ממשכנין כמתניתין דלעיל :

כל

וכן הוא מפורש על ידי עזרא כשרצו הכותים לסייען ושלחו להם נבנה עמכם כי ככס נדרוש לאלהיכם מה השיבו להם לא לבט ולנו לבנות בית בשותפות לאלהינו ולכם אין חלק ונדקדק וזכרון בירושלים: ו קלבון הל בון כלומר דבר קל ומועט שמוסיפין על מחצית השקל להכריע בנייהם: השוקל ע"י

כל שאין נידר ונידב פי' למוצה אע"ג דנידר ונידב לדקדק הבית אין מקבלין מידן וכן הוא מפורש וכו' וכן נראה בירושלמי: ו קלבון פירש הר"ב דבר קל וכו' להכריע בנייהם כלומר כח"ס הרמב"ם קלבון מה שיש בין ערך השקל ובין מרצית השקל שחצי

השקלים הכל נריבין כדי שיהיו כל א' וא' חצי שקל שהוא חייב לפיכך כשהיה אדם הולך אל שולחני ומזרף שקל בשני חצאין יתן לו תוספת על השקל ע"כ

דפירושו וחזרו רפ"ג מהלכות שקלים אצל הוא לא הזכיר לשון הכרע וצפירש"י דסוף בכורות כתב קלבון הכרע ו"א חלוף שאין צ"ח חצי סלע וזלחין בסלע בלא חלוף מועט ע"כ משמע דפי' להכרע היינו הכרע ותוס' בעלמא בעין וחייב להכריע בסוף פ"ו דב"ב וכו' בספ"ק דחולין לשון הכרע שחייבין להכריע שקליהן וכו' הר"ב ס"ס ובמשנה ג' פ"ט דבכורות זכאן ארכבי' אתרי רכשי' וכמה הוא הקלבון במשנה סוף פרקין:

כל שאין נידר ונידב אין מקבלין מידם וכן הוא מפורש על ידי עזרא שנאמר (עזרא ד') לא לכם ולנו לבנות את בית אלהינו: ו ואלו שחייבין בקלבון ליום וישראלים ונדרים ועבדים משוחררים אבל לא (כ"א ל"ג כהנים) ונשים ועבדים וקטנים השוקל על ידי בוק על ידי אשה על ידי עבד ע"י קטן פטור ואם שקל על ידו ועל יד חברו חייב בקלבון אחד רבי מאיר אומר ב' קלבונות הנותן סלע ונוטל שקל חייב ב' קלבונות: השוקל על ידי עני ועל ידי שכנו וע"י בן עירו פטור ואם הלווים חייב האחין והשותפין שחייבין בקלבון פטורין ממעשר בהמה ובשחייבין במעשר בהמה פטורין מן הקלבון וכמה הוא קלבון מעה בסף יד ר מאיר וחכ"א חצי:

פרק

אבל לא כהנים כיון שאין מוושכנים אותם כ"מ פ"ג מה שקלים ו"א ל"ג בהגם ואינה עקריה דהא תנן השוקל ע"י כהן פטור אם לא שנאמר דל"ג נמי ואפשר לדקדק כן מל' הר"ב שכתב השוקל ע"י אשה ואי איהא דגרס ע"י כהן ה"ל לכתוב השוקל ע"י כהן דלמה דלב אלא דל"ג ליה אבל לא מלאכי נוסחא או בספר השוקל ע"י כהן עיין במשנה דלקמן ואם שקל ע"י וע"י חברו חייב בקלבון א' פי' הר"ב דסבר הנותן מחצית השקל כו' פטור ורישא דתנן ואלו שחייבין בו היינו כשצאין שנים ונותנין שקל שלם ומציעתא השוקל ע"י כהן כו' היינו נמי כששוקל על ידו וע"י כהן וכן פי' הרמב"ם: הניתן סלע ונוטל שקל כתב הר"ב שקל האומר כהן הוא מחצית השקל וטעם זה מפני שהעם קורין שקלים לחצי הסלעים שהיו שוקלין בכל שנה ושקל של משה קוראין סלע לתרגומו רמב"ן צפ"י החומש ועיין במשנה ז' פ"ח דבכורות: השוקל ע"י עני פי' הר"ב בשביל עני ועיין במסכת יומא פ"ג משנה ד': האחין והשותפין גיר' הר"ב האחין השותפין וכן ג' הספר בספ"ק דחולין ומשנה ג' פ"ט דבכורות ז"מ אין למחוק לפי שג' הרמב"ם היא והשותפין וה"ג בחולין ובכורות לפירושו וה"פ האחין שחלקו בכספים שהניח אביהן וכן השותפין שגשתתפו בממון וערבו הממון ועדן הוא בעין חייבין בקלבון ופטורים ממעשר בהמה כגון שגשתתפו בכמות לפיכך אכל אם נשאו ונתנו בעמון ומכרו ולקחו עד שיהא הממון שזדס כאלו הוא דבר נולד אחר השותפות פטורין מן הקלבון וכן מה שירשו בעצמן לפי שאין אחד מהן מכיר חלקו וקייבין במעשר בהמה: פטורין ממעשר בהמה בסב הר"ב דדרשינן כו' ואע"ג

שמוסיפין על מחצית השקל להכריע בנייהם: השוקל ע"י אשה כו' פטור כגון שהלוה להם דכיון דפטורים הן לא מחייבי בקלבון ואי לא הלוה להם אלא שפוע בשבילם אפי' שוקל בשביל בר חיובא פטור מן הקלבון כדלקמן: אם שקל על ידו וע"י חברו כשהלוהו מיירי ושוקל שקל שלם מחצית השקל בשבילו ומחצית השקל שמהלוה לחברו חייב קלבון א' דסבר הנותן מחצית השקל הקצוב בתורה פטור מן הקלבון דכתיב זה יתנו כזה יתנו ולא יותר וכו' ששקלו שקל שלם אין נותנין אלא קלבון אחד ר' מאיר אומר ב' קלבונות ר"מ סבר השוקל מחצית השקל חייב בקלבון הלכך שנים ששקלו שקל שלם חייבין ב' קלבונות ואין הלכה כר"מ: הנותן סלע דהיינו שקל שלם לשולחני של הקדש ונוטל ממנו מחציתו שנשאר לו ממנו ושקל האומר כהן היינו מחצית השקל: נותן ב' קלבונות בהא מודה ת"ק דנותן ב' קלבונות א קלבון להכרע מחצית השקל שהוא נוטל מן ההקדש וא' דכיון שלא שקל מחצית השקל כמו שקצוב בתורה נתייב בקלבון: השוקל ע"י עני בשביל עני: פטור כיון שנותן להם במתנה: האחין השותפין שחייבין בקלבון אחים שהו שותפים שחלקו וחזרו ונשתתפו שאלו הן חייבין בקלבון כשאר ב' אנשים ששקלו סלעים: פטורים ממעשר בהמה כל הבהמות הגולדות להם כל ימי שותפותן אינן נריבין לעשרן דדרשינן בפרק [בתרא] דבכורות יהיה לך ולא של שותפות ואוקמינן להאי קרא במעשר ואע"ג דבכור כתיב וכשחייבים במעשר בהמה היינו כשלא חלקו שאלו חייבים במעשר כדרשינן כול אפילו קנו בתפוסת הבית ת"ל יהיה מ"מ: פטורים מן הקלבון שמוון אביהם בחזקתו עומד והוי כאב ששוקל ע"י בניו וע"י שכניו דפטור: מעה כסף אחד מועשרים וארבעה בסלע ומשקלה ששה עשר שעורות: חצי מעה אחד משמנה וארבעים ומשקלה שמנה שעורות והלכה בחכמים:

פרק

הוא בעין חייבין בקלבון ופטורים ממעשר בהמה כגון שגשתתפו בכמות לפיכך אכל אם נשאו ונתנו בעמון ומכרו ולקחו עד שיהא הממון שזדס כאלו הוא דבר נולד אחר השותפות פטורין מן הקלבון וכן מה שירשו בעצמן לפי שאין אחד מהן מכיר חלקו וקייבין במעשר בהמה: פטורין ממעשר בהמה בסב הר"ב דדרשינן כו' ואע"ג

דבכבוד כתיב עיין בפירושו למשנה ג' פרק ט' דבכורות :
פרק ב שופרות פירש הר"ב כעין שופר שפיו זר
 וכו' ועיין רפ"ו : כך היו
 שופרות במדינה פירש שתי שופרות לתקלין ומדתין ולתקלין
 עתיקין דתנן במשנה ה' פ"ו

א בעורות נב
 ב צופה ס"ס
 ג פ"ו

פרק ב מצרפין

שקלים לדרכונות : זכני העיר
 שקבלו שקליהם יכולים להחליטם
 בדרכונות והוא מטבע של זהב כדכתיב בעזרא דרכמוני זהב
 להקל אעליהם משאוי הדרך : שופרות תובות שפיקן זר
 למעלה כעין שופר שפיו זר
 מלמעלה והוא זר ומרשיב הדי שלא
 יוכלו לישלו מהן כלום כההיא
 דכתיב ביהודע (מלכים ב' י"ב)
 ויעשו ארון' ויתנוהו בסיכל
 וכו' ויקוב חור בדלתו : והיו
 עומדים בעזרה : וכל אחד מביא
 שקלו ונותן בו : כך היו במדינה :

פרק ב מצרפין

שקלים לדרכונות
 מפני משוי הדרך :
 בשם שהיו שופרות במקדש : כך היו
 שופרות במדינה בני העיר ששלחו את
 שקליהן ונגנבו : או שאברו : אם נתרמה
 התרומה נשבעין לגיזברים : ואם לאו
 נשבעין לבני העיר : ובני העיר שוקלין
 תחתיהן : נמצאו : או שהחזירו הגנבים או
 ואי שקלים : ואין עולין להן לשנה הבאה :
ב הנותן שקלו לחברו לשקול על ידו :
 ושקלו על ידי עצמו : אם נתרמה תרומה
 מעל : השוקל שקלו מבעות הקדש : אם
 נתרמה תרומה וקרבה הבהמה מעל :
 כדמי

תרומה על המעות הללו קודם שנאצדו הרי נעשו כאלו היו
 ברשות הגזברים משעה שנתרמה תרומ' עליהן וכשנגנבו או
 אצדו ברשות הגזברים נגנבו או אצדו הלכך נשבעים השלוחים
 לגזברים ונפטרים : ואע"ג דאין נשבעין על ההקדשות שביעה
 זו תקנת חכמים היא כדי לא נתרמה תרומה ולא הוציאו מעות מן
 שבעיה שאצדו עדיו לא נתרמה תרומה ולא הוציאו מעות מן
 הקופות על העתיד לגבות : ברשות אצדו : הלכך
 נשבעים השלוחים לאנשי העיר ונפטרים ואנשי העיר חוזרין
 ושוקלים שקלים אחרים תחתיהן שהשקלים הראשונים שאצדו
 לא עלו להן : ב הנותן שקלו לחברו לשקול על ידו : בשבילו
 והלך השליח ושקל בשביל עצמו : אם נתרמה התרומה קודם
 שנתן השקל לגזבר : מעל זה שקל בשביל עצמו דמיד שנתרמה
 התרומה על העתיד לגבות היה זה השקל שנתן לו חברו לשקול
 עליו ברשות הקדש ובשנתנו על עצמו נהנה מן ההקדש שהרי
 אם לא היה נתן שקל זה בשביל עצמו היה ממשכנין אותו כדתנן
 לעיל בפ"ק משישבו במקדש הפחילו למשכן ונמצא נהנה מן
 ההקדש וחייב קרבן מעילה : השוקל שקלו מן ההקדש : שהיו
 בידו מעות שהוקדשו לבדק הבית וכסבור שהם של חולין ושקל
 מהם שקלו ונתרמה התרומה וקנה בהמה באותה תרומה
 והקריבוה : או נתחייב השוקל קרבן מעילה אבל לא קודם : לפי
 שזה ההקדש נשאר הקדש כמו שהיה בכל מקום שהוא ולא
 נשתנה : וכשנקרבה הבהמה והוא נתכוין שהיא ממזון כל מי
 ששקל בתרומת הלשכה נעשה כאלו קנה בהמה באותן מעות של
 הקדש והקריב ונהנה שלא משכנוהו בשביל שקלו ונתחייב
 בקרבן מעילה : ורישא נמי דקתני כשנתן לו חברו
 לשקול

שכירושלמי הל' להרמב"ם כשאר כתב בחבורו :
במדינה עיין משנה ג' פ"ק : אם נתרמה כו' כתב
 הר"ב שהיו רגילים לתרום מהקופות עיין ספ"ג :

נשבעין כתב הר"ב ור"ע ג' דאין נשבעין להקדשות כדתנן
 בפרק ד' דב"מ משנה ט' ובמשנה ה' פרקו'

דשבעות וספ"ו הר"ב : אלו שקלים : ואין עולין
 לשנה הבאה אלא הראשונים ופלו לשקלי השנה : והאחרונים
 יפלו לשקלי שנה שעברה : כדאמר ר' זירושלמי ופליגי
 אמוראי : חד אמר הראשונים הן אותן שנגנבו או שאצדו : וחד
 אמר הראשונים הם שהגיעו ליד הגזבר תחלה והריבן דומין
 בזקנת להפריש מעות לחטאתו ואצדו והפריש מעות אחרים
 תחתיהם דמשנה ג' פ"ד דתמורה דיביא מאלו ואלו : והמתיר
 יפלו לבדבה דהנא א"ל ביא מאלו ואלו דאין מביאין אלא
 ממעורב מכל שקלי ישראל הלכך עדיף לחלקן בין חדתין
 ועתיקין : ורישא דמיא למשנה ב' דהתם להפריש מעות
 לחטאת ואצדו והקריב חטאת תחתיהן דילכו לים המלח : והתם
 משום דאי הויה חטאת הויה יתה מש כ בשאר קרבנות :

ב מעל פירש הר"ב שהנה כו' שהיו ממשכנין אותו אבל
 זה שעשה המזבח לא מיקרי הנייה : דמזבח לאו

להנות נתנן כ"כ הרמב"ם : כימעות הקדש פירש הר"ב
 שהוקדשו לבדק הבית דאלו מעות שהופרשו לקדשי מזבח לא
 פסיקא ליה : דהא תנן במשנה ב' פ"ג דמעילה דמפריש מעות
 לזוירתו לא נהנין ולא מועלין דראוין לשלמים : ואין מועלין
 בקדשים קלים עד שירק דם בפ"ק דמעילה : ומ"ש וכסבור
 שהם של חולין משום דשובג שמעילה מפורש בקרא בפ' ויקרא :
 אבל מויד במעילה לא אתפרש בהדיא בקרא הרמב"ם בריש פ"ה'
 דמעילה

של קול על ידו וסקל על עצמו . למעלה היינו נמי שקרב
בהמה אחר שנתרמה התרומה . והיא דלא תנייה ברישא יצא
דסמך חסיפא שמפרש בה מעילת שניהם . והיינו טעמא
שאינו מועיל מיד אע"פ שנהנה כבר לפי שאין מעילה אלא

ג אלו ד וחטאת
זוה מביא בסלע כו' .

לחטאת כו' . מפורש במשנה כדלקמן :
אין לה קצבה . פירש הר"ב אס ירצה יביא
חטאת במעה כסף ולהלן בד"ה אע"פ כי כו'
ולשון הרמב"ם בפירושו והחטאת
קונים אותו בדיוגר כו' וידוע

מכאן ק"פ

שהדיגר ו' מעה כסף :
היו שוקלים דרכות . פירש
הר"ב והוא שזה שני
סלעים וכ"כ הרמב"ם . וקרא
דכתיב בעזרא ב' י' והעמדנו
עלינו מצות לתת עלינו שליטת
השקל בשנה לעבודת בית אלהינו
ללחם המערכת וגו' . דרשוהו
בירושלמי דפרקין שאדם חייב
באחריות . שקלו ג' פעמים בשנה
ועוד דרשות אחרות . ובבבלי
פ"ק דב"ב דאין פוחתין לזרקק
בשנה פחות משלישית השקל
והרמב"ם בפירוש החומש . מוקי
לקרא דעזרא במצות שקלים
כמשמעו . וכתב שבמי עזרא
הוסיפו עליהם והי' שליטת
השקל עשר גרה . ולדבריו דרכון
סלע ומחצה . או שאותה שבמי
עזרא לא הווכרה במשנה .
וזו דוחק :
ה מותריהן נדבה . כתב
הר"ב כמדרשו
של יהודיע . לקמן תנן ליה בסוף
פרק ששי : מותר

מדמי מעשר שני . מדמי שביעית . יאכל
כנגדן : ג המכנס מעות ואמר הרי אלו
לשקלי . בית שמואי אומרים מותרין
גדבה . ובית הלל אומרים מותרין חולין .
שאביא מהן לשקלי . שוין שמותרין חולין .
אלו לחטאת שוין שהמותר נדבה . שאביא
מהן לחטאת . שוין שהמותר חולין :
ד אמר רבי שמעון מה בין שקלים .
לחטאת . שקלים יש להם קצבה . וחטאת
אין לה קצבה . רבי יהודה אומר אף
לשקלים אין להן קצבה . שבשעלו ישראל
מן הגולה . היו שוקלים דרכונות . חזרו
לשקול סלעים . חזרו לשקול טבעין .
ובקשו לשקול דינרים . (בהגמ' ולא קיבלו מהן)
א"ר שמעון אע"פ כן יד מולך שוה . אבל
חטאת . זה מביא בסלע . וזה מביא בשתיים .
וזה מביא בשלש : ה מותר שקלים חולין .
מותר עשירית האיפה . מותר קיני זבין .
קיני זבות . קיני יולדות . וחטאות ואשמות .
מותריהן נדבה . וזה הכלל . כל שהוא בא
לשם חטאת . ולשם אשם . מותריהן נדבה .
מותר

במוציא מן ההקדש לחולין . אבל
המוציא מהקדש להקדש . אע"פ
שנהנה אינו מועיל אלא אחר
שעשה מעשה בהקדש השני .
וכן מוכח בירושלמי : יאכל כנגדן
יביא שקל ויאמר כל מקום שהם
מעשר שני או שביעית . יהיו
מחוללים על שקל זה . דשביעית
תוספת דמיה בהקדש ויאכל
פירות שיקנה באותו שקל
בירושלים כדי מעשר שני או
יאכלם בקדושת שביעית אם
הפירות שחלל היו שביעית :
ג המכנס מעות . כונס מעט
מעט פרוטה אחר פרוטה לשקלו
ואמר כשהתחיל לכנס הרי אלו
לשקלי . וכשבא לחשוב מה
שכנס מלא שהתירו על שקלו :
ב"ש אומרים מותרין נדבה . יפלו
לשופרות שבמקדש . שעומדים
להקריב בדמיהן עולות קיץ
למזבח . וב"ש טעמיהו דאית
להו הקדש בטעות שניה הקדש :
ובה"א מותרין חולין . דלא נתכוון
זה להקדיש אלא עד כדי שקלו .
שאביא מהן שקלים שוין שהמותר
חולין . דהוי כהאומר בפירוש

אם אכנים יותר משקל אביא מהם שקל . והמותר יהא חולין . אלו לחטאת . ואם כנס מעות ואמר הרי אלו לחטאתי . מודו ב"ה
שהמותר נדבה : ד מה בין שקלים לחטאת . מאי שנא שקלים דמכנס מעות ואמר הרי אלו [לשקלי] . אמרי ב"ה דהוי המותר
חולין . ומ"ש חטאת דמודו לב"ש דהוי נדבה : שקלים יש להן קצבה . דכתיב (שמות ל') העשיר לא ירבה והדל לא ימעט . הלכך
גודאי לא נתכוון זה . אלא לשקל . והמותר הוי הקדש טעות . אבל חטאות אין קצבה . אס ירצה יביא חטאת . במעה כסף . ואס רצה
יביא בדמים מרובים . הלכך נתפסו הדמים ומותרין נדבה : היו שוקלים דרכונות . מטבע של מלכות מדי שעלה עמאן מן הגולה
ושל זבד היה . והוא שזה שני סלעים . ורגילים לישא וליתן באותו מטבע . וכמו שבזמן בית ראשון שהיה מטבע שלהן שקל היו
נותנים מחצית השקל . גם עתה שהיה מטבע שלהן דרכון . היו נותנים חצי דרכון : חזרו לשקול סלעים . אחר שעברה מלכות
מדי נחבטל מטבע דרכון . חזרו להיות נושאים ונותנים בסלעים שהוא מטבע ראשון שהיה יוצא בזמן בית ראשון ונתנו מחצית
השקל כבתחלה : חזרו לשקול טבעין . חזר מטבע היוצא בהוצאה להיות טובעין . דהיינו מחצית השקל : בקשו ליתן חצי אותו
המטבע דהיינו דיגר אחד . שהסלע ד' דיגריין ולא קבלו מהן דרשאים להוסיף אשקל דאורייתא לפי שגוי המטבעות היוצאות באותו
זמן . ולא לפחות ממנו . אלמא לשקלים נמי אין להם קצבה . דלפעמים השקלים גדולים ולפעמים קטנים . שהרי לא היו נותנים
לעולם אלא מחצית השקל היוצא באותה שעה : אע"פ כ' יד כלן שוה . כלומר אכתי לא דמי שקלים לחטאת . דבכל זמן וזמן היה
מחצית השקל שוה לכל . זה שוקל כמו זה . כל אחד מחצית השקל היוצא בזמן ההוא . אבל חטאת לעולם אינו [שוה] שזה מביא
בסלע וזה מביא בב' או בג' סלעים . והכי מסקינן דטעמיהו דבית הלל כד"ש : ה מותר שקלים חולין . המכנס מעות ואמר
הרי אלו לשקלים . וכשבא לחשב מה שכנס מלא שהתירו המותר חולין וסתמא כב"ה : עשירית האיפה . שמקריבין בדלי דלות אם
השריש מעות ונתותרו באות נדבה דכל מותר חטאת ואשם המעות נדבה . לקנות בהן עולות לקיץ המוצא כמדרשו של יהודיע פהאן
ועשירית האיפה במקום חטאת היא :

מותר נזירים פירש הר"ב אם גבו מעות לקרבנות נזירים וז"ל דר"ל לסתם נזירים דאלו לנזירים ידועים מה לי לרבים מה לי ליחיד ולהו כמותר עמי ושבו ואיך דלקמן: רבי נתן אומר מותר המת בזמין לנפש על קברו ולא פי' אם יש עוד מותר או סבירא ליה

א סנהדרין פ"א ב ברכות כ"ג

כת"ק או כר"מ ומלאתי בירושלמי מני בשם רבי נתן מותר המת יבנה לו נפש על קברו ויעשה לו זילוף על גבי מטתו ע"כ וז"ל לזילוף חין שיעור ויכול לעשותו בזמון הרבה: פ"ג בשלשה פרקים

הר"ב לפי שהרחוקים לא הביאו וכו' אבל כנסוס צעירותיהם בראש חדש ניסן כדאיתא בפ"ק ומיהו אפילו לא שקלו כלל יש להן חלק בקרבנות כדפירש הר"ב בסוף פרקין: תרביזין דקדוק המלה כתפתי בריש מסכת תרומ' פ"ד: בפרום הפסח פי' הר"ב ט"ו יום קודש ויש לפרש יום המג בכלל אלו הט"ו אבל

בפרום החג יחול בא' בתשרי ואי אפשר לתרום כמו שאי אפשר לעשר כדלקמן במתניתין ולפיכך כתב הרמב"ם ובראש חדש תשרי קודש יום טוב או אחריו וכתב בכ"מ דס"ל דהקדמותו דתנן לאו דוקא ע"כ ומיהו נכח לפרש דט"ו יום קודש החג חמש ויהיה יום אחרון של אדר וז"ל לספירת העומר ויום אחרון של אלול וכן כתב הרמב"ם לענין מעשר בש"מ מהלכות בכורות: וזה ממה שצריך עיון עליו שמהלכות בכורות מפרש יום ט"ו ואין יום החג בכלל ובשקלים מפרש בראש חדש ניסן ובר"ח תשרי קודש י"ט או אחריו כו' ואי איתא דס"ל דאין יום החג בכלל ור"ח דנקט לאו דוקא אע"ג דזה בעלמא דוחק אפי' הכי אי הכי לא היה צריך לפרש כלל או אחריו: החג עיון מ"ש במשנה ב' פ"ק דר"ה: והן גרנות למעשר בהמה פירש הר"ב אבל קודם הפרק מותר לאכול כו' דמנהו בעלמא הוא לעשר בהמותיו דהעשירי קדש מאחר שקרא עליהם אבל ברשות בידו לאכלו בלא מעשר לשון רש"י בסוף בכורות ומ"ש אפילו הכי לא שחטי להו אינשי עד דמעשרין וכתבו התוספות ואע"ג דלפני הזמן יכול לעשר ולשחוט ולמכור כיון שקבעו חכמים זמן דרך הוא להנותן עד הזמן ולעשר הכל יחד עד כאן ומ"ש ניחא ליה כו' בדבר שאין חסר לו כלום קשה קצת דהא ודאי חסר ליה האמורים שמקטירין על המזבח דבחולין הותרו לכל מלאכה

בהמות שנולדו וכו' מהגורן קובעת למעשר דגן ק' זמנים

מותר עולה לעולה אם הפריש מעות לקנות עולה ונתתו יבא בלותו המותר עולה אחרת: מותר הפסח לשלמים דכתיב (דברים י"ו) וזבחת פסח לה' אלהיך לאן ובקר וכו' פסח מן הבקר הוא בא אלא מותר פסח יהא לדבר הבא מלאן ובקר והיינו שלמים: מותר

נזירים אם גבו מעות לקרבנות נזירים ונתתו ישמרום עד שיקנו מהם קרבנות נזירים אחרים ואם נזיר אחד הפריש מעו' לקרבנותיו ונתתו המותר לכדבה לקון המזבח: מותר עמי אם גבו מעות לקנות לו מלבוש ונתתו נותנין המותר לאותו עמי: מותר שבויים אם גבו לדקה לצורך פדיון שבוי ונתתו מהם ישמרום עד שיפדו בהם שבויים אחרים אבל אם פירשו לשבוי זה זכה אותו שבוי במותר: מותר המתים למתים אם גבו לצורך קבורת מת פסח המותר לקבורת מתים אחרים לזנת זה המותר לירשיו דאחולי אחיל המת זילותיה לגבי יורשיו: והא

מונה עד שיבא אליהו מוספק ליה אי מחיל המת זילותיה לגבי יורשיו אי לא הלכך יהא מונח עד שיבא אליהו: בזנים לו נפש על קברו פשוט ליה לרבי נתן דלא מחיל הלכך בזנים לו מזבה על קברו מאותו מותר שכבר זכה בו המת והלכה כת"ק ויביא דגבו לצרכי קבורת המת מפני שהיו סבורים שלא היה לו ואח"כ גמלא שיהיה לו לא אחריון ככה"ג מותר המת לירשיו כיון שהגבייה בטעות היתה והכי מוכח בירושלמי ועוד מוכיח בירושלמי ובגמרא שלנו דביבא דביבא שבעה טובי העיר או חבר עיר שכל עסקי צבור נחשבים על פיו ונראה בעיניו לשנות מותר שבויים או מותר עניים או מותר מתים למה שיראה בעיניו ויכול לשנות ולהוציא כמה שיראה בעיניו שהוא צורך שעה ואין מוחין בידו וכן מורין תמיד הלכה לזו עשה:

פרק ג בשלשה

פרקים בשנה תרמיין אהת הלשכה כל השקלים היו מתנים לתוך לשכה אחת שבמקדש ושלשה פעמים בשנה נוטלין ממנה ונותנים לתוך ג' קופות שכל קופה היה מג' סאין כדי לקנות מסן קרבנות צבור ולא היו נוטלים הכל בפעם אחת לצורך כל השנה לפי שהרחוקים לא הביאו עדיו כל שקליהם: בפרום הפסח ט"ו יום קודם המועד קרי פרום המועד לפי של יום קודם הרגל שואלים ודורשים בהלכות הרגל ופרום הוא לשון פרוסה דהיינו חצי: והן גרנות של מעשר ג' פרקים הללו הן ג' גרנות של מעשר בהמה שזמנים אלו קבעו חכמים למעשר אלו

מותר עולה לעולה מותר מנחה למנחה מותר שלמים לשלמים מותר נזירים לנזירים מותר עני לנדרבה מותר עניים לעניים מותר שבוי לשבויים מותר שבוי לאותו שבוי מותר המת לזירשיו רבי מאיר אומר מותר המת יהא מונח עד שיבא אליהו רבי נתן אומר מותר המת בזמין לנפש על קברו:

פרק ג בשלשה פרקים בשנה תורמיין את הלשכה בפרום הפסח בפרום עצרת בפרום החג והן גרנות למעשר בהמה דבריר עקיבא

אלו קובעים לאסור הבהמות שכולו באכילה עד שיעשר
אבל קודם הפרק מותר לאכול אע"פ שלא עשר והקדשו חכמים
הגך תלתא זמני למעשר בהמה כדי שיהיו בהמות נזכרות
לעולי רגלים דאע"ג דמותר למכור ולשחוט ולאכול כל זמן

שלא הגיע מועד הגורן אפילו הכי
לא שחטו להו אינשי עד דמעשרן
דניחא ליה לאינש לקוימו מזה
בממוניה בדבר שאין חסר בו
כלום כגון מעשר בהמה שהוא
עצמו מציא מעשר ואוכלו שלימי
ואם לא היו מעשרים בשלשה
פרקים הללו היו הרבה נמנעים
למכור לפי שלא עזרו ולא היו
בהמות מצויות לעולי רגלים :
בן עזאי אומר בכ"ט באדר
טעמייהו דכל הני תנאי
אומחלקתן מפורש פרק בתרא
דבכורות : ב תורמין את
הלשכה מפרישין השקלים מן
הלשכה שהיו השקלים מונחים
שם וטעמיהו דשלשה קופות
כל קופה מהן של שלש סאין
ורמב"ם כתב שממלאין תחלה
שלש קופות גדולות של שבעה
ועשרים סאין וממין תורמין לב'
קופות קטנות של ט' סאין
ובחסם דחק לומר כן : וכמו
עליהו א' ז' ג' . לידע אי זו
נתרמה תחלה וממנה היו קונים
קרבנות צבור ראשון ואח"כ מן
השניה ואח"כ מן השלישית :
וינית כתוב עליהן : הורגלים
ביונית משום דתני (בראשית ט)
יפת אלהים ליכת ויטכוו באהלי
שם : ויפחותו שליפת ישכון
באהלי שם . ואין לך לשון יפה

בבני יפת כמו לשון יונית : פרגוד חפות כשהמלכות ארוך
וכופלין אותה ומלמטה יאופה השפה הכפולה קרויה פרגוד חפות
ואין התורם נכנס עם השפה כפול' היא במלכותו שלא יחסדוהו
שנתן לתוכה ממעות הלשכה : ולא בתפילין ולא בקנייע . שלא
יאמרו חתיר התפר גתן בתוך מעות : ג וזרקו לפני התורם
מתכונים היו שפלו שקליהם לתוך הקופה ויקנומהם קרבנות
צבור . ולא יהיו משירי הלשכה : שלשה

מלאכה . כל שכן האליה ויותרת הכבד דראוי אף לאכילה
ובגמרא ליתא אלא ניחא ליה דלחעבד מצוה בממוניה . ויש
לפרש בדבר שאין חסר בו . כולי האי :

ב של שלש סאין כתב הר"ב שהרמב"ם כתב שממלאים

שלש קופות גדולות של כ"ז סאין
וכו' ובחסם דחק לומר כן ע"כ :
ואני אומר לא בחסם אלא על פי
הירושלמי אומר כן דהכא איתא
התם רבי זעירא שאל את רבי
יאשיה כמה הוא שיעורן של שלש
קופות אמר ליה נלמוד סהום מן
המפירש תני ג' קופות של ג' ג'
סאין של כ"ז סאין . ומפרש הוא
דשלש קופות דעליהן שאלו כמה
הוא שפורן . על כרחק לאו אלו
הנזכרים במשנה הן . דהא
שפורן מפורש במשנה . אלא שלש
קופות אחרות היו מלבד אלו
ועליהן שאל . והשיב לומר סהום
מן המפורש דכיון דהני דמפורשין
מחזיקין כל אחד ג' סאין ושלוש
פעמים תורמין הרי כ"ז סאין
הלכך ודאי שלש קופות הראשונות
מחזיקין כל כך שיוכלו לתרום
מכולם כל הג"פ . ועיין בסוף
פרקין . ולהרמב"ם תורמין את
הלשכה דמתניתין על נעילת
מזוין מן הקופות הגדולות אומר .
וכן פירש במשנה דלעיל . (ועיין
במשנה ד') ובתוספות ריש פ"ב
דקדושין דף ג' ד לא הזכירו אלא
שלש קופות בלבד כפסא
דמתניתין וכפי' הר"ב :

שלש קופות גדולות של כ"ז סאין
וכו' ובחסם דחק לומר כן ע"כ :
ואני אומר לא בחסם אלא על פי
הירושלמי אומר כן דהכא איתא
התם רבי זעירא שאל את רבי
יאשיה כמה הוא שיעורן של שלש
קופות אמר ליה נלמוד סהום מן
המפירש תני ג' קופות של ג' ג'
סאין של כ"ז סאין . ומפרש הוא
דשלש קופות דעליהן שאלו כמה
הוא שפורן . על כרחק לאו אלו
הנזכרים במשנה הן . דהא
שפורן מפורש במשנה . אלא שלש
קופות אחרות היו מלבד אלו
ועליהן שאל . והשיב לומר סהום
מן המפורש דכיון דהני דמפורשין
מחזיקין כל אחד ג' סאין ושלוש
פעמים תורמין הרי כ"ז סאין
הלכך ודאי שלש קופות הראשונות
מחזיקין כל כך שיוכלו לתרום
מכולם כל הג"פ . ועיין בסוף
פרקין . ולהרמב"ם תורמין את
הלשכה דמתניתין על נעילת
מזוין מן הקופות הגדולות אומר .
וכן פירש במשנה דלעיל . (ועיין
במשנה ד') ובתוספות ריש פ"ב
דקדושין דף ג' ד לא הזכירו אלא
שלש קופות בלבד כפסא
דמתניתין וכפי' הר"ב :

נתרמה תחלה וממנה היו קונים
כז' שמצוה בראשון . כלומר שהראשון משובח וכדאיתא במגילה
בגמרא דף כ"א ע"ב : ולא במנעל ולא בסנדל . בגמרא
פרק י"ב דיבמות דף ק"כ מ"י"ת לה ומסיים בה לפי שאין נכנסין
במנעל וסנדל לעזרה . (כדתנן סוף ברכות) ופירש"י דכתוב
(ישעיה א') מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי : ואומר ומלא
חנ וגו' מאי ואומר . ועוד דיאדה ועוד לקרא . ונרא' לי דאי
מקרא דמרע"ה הוי אמינא דדרך עצה טובה היא דקאמר לבני
גד ולבני ראובן ואנן שצריך תנן . ואלו אינו אלא עצה טובה
והוא מוקדם לשל שהע"ה ביהושע (כ"ב) אלהים ה' [הוא]
ודע וישראל הוא ידע . וירושלמי הביאו ונראה לי דמתניתין לא הביאו לפי דאין ללמוד ממנו כלל לא שבני גד וראובן הוצרכו בעל
כרחם לבדר דבריהם לפני בני ישראל כדי שיחדלו מלעלות עליהם לזבא כאשר אמרו . והירושלמי לא הביאו אלא לומר דמצינו
בן בתורה בצדיקים . ובכתובים : והא דקאמר בירושלמי איהו חמור שבכולם והייתם נקיים . היינו דאפילו נקיון בעלמא קאמר .
שהוא פחות ממנו חן ושבכל טוב :

הל"ל שראוי ת"ש ומלא וגומר שהוא ל' זווי . ואיכא נמי קרא שלישי . והוא מוקדם לשל שהע"ה ביהושע (כ"ב) אלהים ה' [הוא]
ודע וישראל הוא ידע . וירושלמי הביאו ונראה לי דמתניתין לא הביאו לפי דאין ללמוד ממנו כלל לא שבני גד וראובן הוצרכו בעל
כרחם לבדר דבריהם לפני בני ישראל כדי שיחדלו מלעלות עליהם לזבא כאשר אמרו . והירושלמי לא הביאו אלא לומר דמצינו
בן בתורה בצדיקים . ובכתובים : והא דקאמר בירושלמי איהו חמור שבכולם והייתם נקיים . היינו דאפילו נקיון בעלמא קאמר .
שהוא פחות ממנו חן ושבכל טוב :

א יוחא חב
מגילה כא :
ביבמות קכב

ג שלשה פעמים פירש הר"ב וכן דרך לשון חכמים ועיין מ"ש בס"ד במשנה י"ב דפרה :
 ד שבא ישנה ויתרום כו' לא קאי אדסמיד ליה לא היה מחסה לא ארישא קאי ומחפה בקטבלאות

ג פעמים על כל פעם ופעם היה אומר אחרים והם אומרים לו תרום וכן דרך לשון חכמים להיות משולש ודוגמתו מצינו בעומר מגל זו מגל זו אקצור אקצור אקצור וכן חלון הנעל חלון הנעל חלון הנעל ג פעמים : ד תרום את הראשונה ומחפה בקטבלאות

תרומה ראשונה שהיתה בפרום הפסח לאחר שתרם אותה היה מחפה כל השקלים הנשארים בלשכה בקטבלאות דהיינו עור שלוק כדי שיתנו עליו השקלים שיביאו ממדינות שכבי ארץ ישראל שלא יכלו להביא קודם הפסח ומביאים מפסח ועד עצרת ונותנים אותם על גבי הקטבלא כדי שיתרום מהן בפרו העצרת ולא יתרום מן הדבר שתרם כבר בפרום הפסח ואחר שתרם בפרום העצרת חזר וכסה כל המעות בשלשכה בקטבלאות ונותנין עליהם כל השקלים המביאים מכל וממדי ומן המדינות הרחוקה ואתמין מהן בפרום החג ועוד לא היה מחפה שאין עוד תרומה אחריה : הראשונה לשם א"י שהם שלחו שקלים תחלה שהאחרים עדין לא הביאו לשם : הכרכים המוקפים הסמוכים כמו עמון ומואב וכיוצא בהם ודוגמתו לתרום שלא מן המוקף אין מוקפין בבעי' ומ"מ בכל פעם ופעם היו תורמין על סם כל ישראל על הגבוי ועל העתיד לגבות וכו' רמב"ם ספ"ב מה"ש :

כדפירש הר"ב אבל לפירוש הרמב"ם קאי אדסמוך ליה לא היה מחפה שהוא מפרש על פי דרכו שהיו טק עוד שלשה קופות גדולות ששם כנסו בתחלה ככל אחד ס' סאין כדלעיל וקאמר התנא דשנתרום השלש קופות קטנות תורם הקטנה האחת מהגדולה האחת ומחפה הגדולה ותורם הקטנה כו' מהב' הגדולה וגם מחפה ותורם הקטנה הב' מהגדולה הב' ולא היה מחפה כדי שתהיה נכרת שבה סיים ויתחיל ממנה בתחילה בפעם שנייה כשיכנס קודם עצרת ולא יתרום בתחילה בפעם הראשונה שתרם כבר בתחלה מאותה תרומה וכתב בחבורו בפעם הראשונה מתחיל בשלישית ומסיים בשנייה ואינה מחפה אותה שנמצא כשתרו' בחג שמתחיל בה ומנאל שתרם א' ב' ג' הקטנות מכל אחד מן הגדולות לשם א"י וכו' וכתב הר"ב ומ"מ בכל פעם ופעם היו תורמין על סם כל ישראל על הגבוי ועל העתיד לגבות ופי' על הגבוי על שיש בלשכה ועל הגבוי שעדין לא הגיע ללשכה ועל העתיד וכו' רמב"ם ספ"ב מה"ש :

פרק ד התרומה מה היו עושין בה לוקחין בה תמידין ומוספין ונסכיחם העומר ושתי הלחם ולחם הפנים וכל קרבנות הצבור שומרי ספיחים בשביעית נוטלין שברן מתרומת הלשכה רבי יוסי אומר ס"א (אף הרוצה) מהנדב שומר חנם אמרו לו אף אתה אומר שאינן באין אלא משל צבור : ב פרה

פרק ד וכל קרבנות הצבור לא תהיו קטרת : ספיחים תבואה העולה מאליה ממה שגשרה בקיר ונותנים סכר לשומרים שלא ילקטו עניים בשביעית ומביאים חנם עומר בפסח ושתי הלחם בעצרת שאינם צאים אלא מן החדש ומן הארץ ונותנים סכר מן התרומה לנזרך קרבן בקרבן דמי : שומר חנם ואף על גב דקנה אותם מן ההפקר כשמתרם חנם והביאם והרי קן שלו רבי יוסי סבר דקרבן יחיד משתנה לקרבן צבור : אף אתה אומר כו' כלומר אי אתה מודה שאינן באין אלא משל צבור ואם שומר חנם והביאם וזכה בהם נמאל שאינם באין משל צבור : דסברי [קרבן] יחיד אינו משתנה לשל צבור והלכה כחכמים :

פרק ד וכל קרבנות הצבור לא תהיו קטרת : ספיחים תבואה העולה מאליה ממה שגשרה בקיר ונותנים סכר לשומרים שלא ילקטו עניים בשביעית ומביאים חנם עומר בפסח ושתי הלחם בעצרת שאינם צאים אלא מן החדש ומן הארץ ונותנים סכר מן התרומה לנזרך קרבן בקרבן דמי : שומר חנם ואף על גב דקנה אותם מן ההפקר כשמתרם חנם והביאם והרי קן שלו רבי יוסי סבר דקרבן יחיד משתנה לקרבן צבור : אף אתה אומר כו' כלומר אי אתה מודה שאינן באין אלא משל צבור ואם שומר חנם והביאם וזכה בהם נמאל שאינם באין משל צבור : דסברי [קרבן] יחיד אינו משתנה לשל צבור והלכה כחכמים :

פרק ד וכל קרבנות הצבור לא תהיו קטרת : ספיחים תבואה העולה מאליה ממה שגשרה בקיר ונותנים סכר לשומרים שלא ילקטו עניים בשביעית ומביאים חנם עומר בפסח ושתי הלחם בעצרת שאינם צאים אלא מן החדש ומן הארץ ונותנים סכר מן התרומה לנזרך קרבן בקרבן דמי : שומר חנם ואף על גב דקנה אותם מן ההפקר כשמתרם חנם והביאם והרי קן שלו רבי יוסי סבר דקרבן יחיד משתנה לקרבן צבור : אף אתה אומר כו' כלומר אי אתה מודה שאינן באין אלא משל צבור ואם שומר חנם והביאם וזכה בהם נמאל שאינם באין משל צבור : דסברי [קרבן] יחיד אינו משתנה לשל צבור והלכה כחכמים :

פרק ד וכל קרבנות הצבור לא תהיו קטרת : ספיחים תבואה העולה מאליה ממה שגשרה בקיר ונותנים סכר לשומרים שלא ילקטו עניים בשביעית ומביאים חנם עומר בפסח ושתי הלחם בעצרת שאינם צאים אלא מן החדש ומן הארץ ונותנים סכר מן התרומה לנזרך קרבן בקרבן דמי : שומר חנם ואף על גב דקנה אותם מן ההפקר כשמתרם חנם והביאם והרי קן שלו רבי יוסי סבר דקרבן יחיד משתנה לקרבן צבור : אף אתה אומר כו' כלומר אי אתה מודה שאינן באין אלא משל צבור ואם שומר חנם והביאם וזכה בהם נמאל שאינם באין משל צבור : דסברי [קרבן] יחיד אינו משתנה לשל צבור והלכה כחכמים :

ב פרה

מ"ב ק"מ
 מנחות פ"ג

ב פרה אדומה ושעיר המשתלח לעזאזל באין בתרומת
הלשכה אף ע"ג דפרה אינה נשחטת בעזרה בזה מתרומת
הלשכה דחטאת קרייה רחמנא ושעיר המשתלח לפי שזריך
ליקח שני שעירי ואין ידוע על איזה מהם יעלה על הגורל לה:

ב פרה ושעיר המשתלח ולשון של
זהורית באין מתרומת הלשכה כבש פרה
וכבש שעיר המשתלח ולשון שבין קרניו
ואמת המים וחומת העיר וכגדלוהיה
וכל צרכי העיר באין משירי הלשכה
אבא שאול אומר כבש פרה כהנים גדולים
עושין אותו משל עצמן: **ג** מותר שירי
הלשכה מה היו עושין בהן לוקחין בהן
יינות שמנים וסלתות והשכר להקדש
דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אין
משתכרין משל הקדש ולא משל עניים:
ד מותר תרומה מה היו עושין בה רקיעי
והב צפוי לבית קדשי הקדשים ר' ישמעאל
אומר מותר הפירות לקיץ המזבה ומותר

ב לשם קרבנות אלא מה שנתתיר בלשכה אחר הפרש התרומה:
ואמת המים העוברת בעזרה אם צריכים תקון וכל צרכי
העיר לחפור בורות שיחין ומערות ותקון רחובותיה ושווקים
ושמירת העיר: אבא שאול אומר כו' ואין הלכה כאבא
שאול: **ג** מותר שירי הלשכה מה שגשאר אחר שנעשה מהן
תקון צרכי העיר לוקחים מהן יינות שמנים וסלתות ומותר
אותן לתי שזריך יין לגמדים ושמנים למנחות: אין משתכרין
בשל הקדש שאין עניות במקום עשירות וגנאי הוא
להקדש: ואף לא בשל עניים דלמא מתרמי עני וליכא
למיתב ליה והלכה כר"ע: **ד** מותר התרומה היינו מה
שגשאר בקופות בראש חדש ניסן שאז מביאין קרבנות מתרומה
חדשה צפוי לבית קדש הקדשים לרצפה ולכתלים: מותר
פירות רבי ישמעאל לטעמיה דאמר לעיל מותר שירי
הלשכה קונים מהן יינות שמנים וסלתות והשכר שמשתכרים
בהן קרוי מותר פירות כלומר מה שהותרו ונשתכרו בפירות
שקנין קיץ למזבח כשהמזבח בטל מביאים מהן עולות כמו
שדרך בני אדם להעלות מים מתיקה על השלחן בגמר סעודת
כך אחר שגמרו להביא חובת היום מביאים עולות הללו
כשאין נדרים ונדבות והמזבח בטל: מותר

מעשה כל דהו ור"י ס"ל לא חיישי' שמה לא ימסרם ופה יפה
ולפיכך קרבן יחיד משתנה וחכמים ס"ל דחיישינן כו' והתו'
בב"ק פ"ג דף כ"ט ע"ב כתבו ב"ד"ה כשהפכה למטה מג' אין
ראיה מכאן להגבה בשחית מג' קניא דהפקר שאני להבטה

נ כחכות קו
קדושין נז
כחכות קו
סג

קני ומשמע נמי דס"ל כהך לישנא
וא תו"מ"הכא דחיישינן שמה
לא ימסרם יפה מה לים דמקבלין
מנשים ועבדים וקטנים דתנן
במשנה ה' כ' קולא חיישי' כו'
ואפשר דשאני שקלים שאין גופן
קרב וכשמשתנין שיקנו בהן דבר
הקרב נשתנה נמי לשל צבו מיהו
לשון הר"ב דלעיל סג דבטיק
שימסרו יפה יפה וא"כ כולם
מלתא בדדהו תליא ר"ל באותן
המוסרים ואפשר לחלק בע"א
דכא דעומר ושתי הלחם אחת
בשנה איכא למיחס שלא ימסרו
יפה אלא נוח להם שיקריבו
משלהם שכן פירש"י טעם בגמ'
דבבא מניעא אבל שקלים
דלקרבנות דכולהו שתי ליכא
למימר נוח להם כו' ואתא שפיר

נמי ללישנא בתרא דב"מ דהבטה בהפקר לא קניא ולאותו לשון
טעמיהו דרבנן שתקנו שבר כדי שיהיה קול ולא יבואו בעלי
זרוע ליטול משם וכשמחלין נמצא שיש לשומריין אותן מעום
בתרומה ואין לצבור חלק בהן ולפי זה אין לחלק משום שאין
גופן קרב והרמב"ם בחבורו כתב כהך לישנא וכן פסק
בהבטה דלא קניא בהפקר בסוף פ"ג מהלכות נדרים אף ע"ג
דבפ"י ושו פירש בהר"ב גם הרא"ש פסק כלישנא בתרא ואף
ע"ג דכתב בפרק המניח דברי המוספות ונ"ל לפרש דהכי
קאמרי התוספות דהפקר שאני דהא איכא לישנא דס"ל דהבטה
קני וצירו' כריך מעלי מערכה דמשנה ה' פרק ד' דתענית
דיחידים ומתנדבי' (ותנן נמי סוף פרקו דמכילתין האומר הרי
ענים וכו') ומשני דר' יוסי היא א"כ ד"ה היא דכי פליגי בגופו
של קרבן אבל במכשירי קרבן כולי עלמא מודי שהוא משתנה
קרבן יחיד לשל צבור: **ב** כבש פרה עיין משנה ז' פ"ג
דפרה וכבש שעיר עיין במשנה ד' פרקו דיומא' ועיין בפיר'
הר"ב משנה ז' דמנחות פ"א: ולשון שבין קרניו דאסמכנא
אקרא כמ"ש בפ"ד דיומא' בס"ד ואיכא לספוק בלשון שבשעיר
הנעשה בפנים כדתנן התם ובלשון שקושרין כפתחו של היכל
כדתנן התם ספ"ו: וחומת העיר וכו': באין משירי
הלשכה עיין מ"ש במשנה ה' פ"ה נדרים: **ג** אין משתכרין

בשל הקדש פי' הר"ב שאין עניות כו' הכי איתא בפרק שני דק"ע ע"ב ועיין עוד טעם אחר בסוף פ"ג דערכין ע"פ
הירושלמי: ד לקיץ המזבח פירש הר"ב כמו שדרך בני אדם כו' וז"ל הרמב"ם וקיץ סג לימות חמה מל' בקיץ ובחרף
יחיה ופירוש הקיץ

ר"ל התאנים והענבים ששוחטין אותן ואוכלין כו' :
מותר הרומה לכלי שרת כחז"ל הר"ב מהר"א דריש ליה
דכתיב ואת שאר וכו' ואיזהו כסף שיש לו שיריים

ומותר הרומה לכלי שרת : מקרא דריש ליה דכתיב (ר"ה ב'
כ"ד) ואת שאר הכסף ויעשהו כלים לביית ה' איזהו כסף שיש
לו שיריים הו' אומר זו תרומת הלשכה : מותר תרומה לקיץ
המוצא : שלנוך קרבנות הופרשה : מותר נכסים בזבחי

ההקדש הו' ממציאים מעות
לבעלי יינות : שמיים : וסלמות :
לספק למנחות ונכסים כל השנה
ואם קבל עליו לספק ג' סאים
בסלע ועמדו ארבע סאים בסלע
כריך שיתן ארבע סאין ואותה
סאה היא מותר נכסים וכן
כשמודדין להקדש הו' מודדין
במדה מצוללת וגדושה : והגבול
היה מוחק המדה הכרוך נקרא
מותר נכבי' ועושין מהן כלי שרת
שהנכסים מתקדשים בכלי שרת :
מותר נכסים קיץ למוצא :
שהנכסים כליל : והעולה כליל :
זה וזה רבי עקיבא ורבי חנינא :
לא היו מודים בפירות : כדאמר

ומותר התרומה לכלי שרת ר' עקיבא אומר
מותר התרומה לקיץ המזבח : ומותר נכסים
לכלי שרת : ר' חנניה סגן הכהנים אומר
"מותר נכסים לקיץ המזבח ומותר התרומה"
לכלי שרת : זהו זה לא היו מודים בפירות :
ה' מותר הקטורת מה היו עושין בה :
מפרישין ממנה שכר האומנין : ומחללין
אותה על (ס"א מעות) שכר האומנין ונותנין
אותה לאומנין בשכרן : וחוזרין ולקחין
אותה מתרומה חדשה : אם בא החדש
בזמנו ולקחין אותה מתרומה חדשה
ואם לאו מן הישנה : ו המקדיש

ר"ע לעיל שאין משתכרים בשל הקדש : ומסקנא דתנאי ב"ד
הוא על המותרות שיהיו כולן קרבים עולות וכן הלכה : ה'
מותר הקטורת : המותר בכל שנה : מה היו עושין בה
להקטירה לשנה הבאה : שאין לך שנה שאין בה מותר שהקטורת
היתה נעשית שם מניס שם מניס כמנין שם"ה ימות החמה
וג' מנין שמהם כ"ג מכנים מלא חפניו ביום הכפורים ולא היו
נכנסים כולן בחפניו : ועוד בכל שנה פשוטה היה מותר ששנה
פשוטה ימיה שני' : מפרישין ממנה : מן הלשכה : שכר האומנין
מפטמין הקטרת שהן נוטלים שכרן מתרומת הלשכה ומזכין
המעות לאומנין על אחד מן הגזברים והרי הן חולין : ואף ע"פ
שאין הקדש יוצא לחולין : אם לא שיכנס דבר אחר תחתיו
לקדושה : תרומת הלשכה שאני' דכ"ד מתנה עליהם ליתנם
לכמה דברים : ואחרי שזכו במעות לנורך האומנין מחללין
הקטורת על אותן המעות : והמעות קדושים לתרומה ישנה
וגומתים הקטורת לאומנים בשכרן וחוזרין וקונין אותם מהם
במעות של תרומה חדשה : והכי נביעא מלתא טפי ולא למכרם
ולחזור ולקנותם : אם בא החדש בזמנו : שהביאו שקלים
חדשים קודם ר"ח ניסן שהוא זמן התרומה החדשה : לוקחים
מותר הקטרת מתרומה חדשה ע"י חלול כדפרשין לעיל : ואם
לאו : שלא הביאו שקלים חדשים עדין : לוקחים אותה מן
התרומה ישנה אם חללה כבר : ואם לא חללה מקטירין אות'
דכיון שלא בא החדש נריך להביא מן הישנה :
ו המקדיש

זה משתכר בשל הקדש : אלא שההקדש קרוב לשכר ואין לו
הפסד : והראב"ד כתב בפ"ז מה' כלי המקדש : ואע"פ שאמרו
אין משתכרין בשל הקדש : ה"מ פירות שהוא כעין גנות והוא
דרכו עניות : אבל נכסים שהן זרכי זכור לוקחין ואם הותרו
מוכרין ליחיד : דן מותר הקטורת כו' : פיר' הר"ב
להקטירה : כלו כדו להקטורה כו' ול' רש"י להכשירה בפ"ק
דשבועות דף י"ע ב' : ומ"ש הר"ב שהיתה נעשית שם מניס
לא וחשוב בסדר פטום הקטורת : ובריייתא היא פ"ק דכריתות
דף ו' : ופירש הרמב"ם בריש כריתות דהלכה למשה מסיני
הם משקל הסממנים : ומ"ש הר"ב דבכל שנה פשוטה היה
מותר : ואף על פי שהיו זרכיין למלאות מהן לשנים מעובר'
מכל מקום זרכיין היו לחדש בר"ח ניסן כדו שיהיו מתרומה
חדשה : תוספות פ"ק דשבועות :

בפרישין ממנה שכר האומנים : פירש הר"ב וזכין
המעות כו' והרי הן חולין : דבלא חללין א"ל
לפדותה ממעות תרומה החדשה : שאין הקדש מתחלל על
הקדש כ"כ רש"י בשבועות : לעיל מהך מחניתין דמייתי התם :
ומ"ש הר"ב ואע"פ שאין הקדש כו' דכ"ד מתנה כו' הכי איתא
בגמרא דשבועות : ובריש פרקין פירש טעם אחר :
ובמחללין אותה על שכר האומנין : פי' על המעו' שהופרשו
לשכר האומנים : ובג"א גרס בדיא מעות
האומנין וכן היא הגירסא שלנו לקמן במשנה ו'
ולוקחין אותה מתרומה חדשה : וכתבו התוספות וא"ת
למה לי כולי האי : יתנו הקטורת מתחלה לאומני'
בשכרן : ומיאו לבן עזאי דלקמן דאמר אין הקדש מתחלל על
המלאכה ה"מ בקטרת דיחיד כגון במקדיש נכסיו כו' כדלקמן אבל בקטורת של זכור
פטום אומני הקטרת של שנה חדשה ונריך לתת להם מתרומה חדשה ע"כ :

בשכרן : ומיאו לבן עזאי דלקמן דאמר אין הקדש מתחלל על
המלאכה ה"מ בקטרת דיחיד כגון במקדיש נכסיו כו' כדלקמן אבל בקטורת של זכור
פטום אומני הקטרת של שנה חדשה ונריך לתת להם מתרומה חדשה ע"כ :
ו המקדיש

א תוספות ב'
ב שבועות י"ז
קיימות י'
מעיל י'

המקדיש נכסיו וסתם הקדש לבדק הבית והיו בהם דברים הראויים לקרבנות לצבור כגון קטרת או יינות שמנים וסלתות ינתנו לאומנין בשכרן ויוצאין לחולין אף על פי שאין דבר אחר נכנס תחתיו דקסדר הקדש מתחלל על המלאכה דכתיב

המקדיש נכסיו והיו בהם כו' וה"ה למקדיש הדברים עצמן כמ"ש במשנה ב' פ"ה דטויר : והיו בהן דברים ראויין לקרבנות לצבור ותימה דבמשנה ח' תנן לשים בהן יינות שמנים כו' שימכרו כו' ובגמרא

א כריתות ו
ב ב"ב קט"ו
ג נכמ"ס ק"ג
ד תפורה כ"ל
ה ב"ב קט"ו

שפות כו) ועשו לי מקד' שתהיה המלאכה נעשית מן ההקדש : אינה מן המדה כלומר אין מדה זו שאחיה אומר כמדה האמורה לעיל בקטרת ואין ראוי אלא שתסוה מדותיך הלכך מפרשי' מהן שכר האומנים כו' כדאמר' לעיל גבי מות' הקטרת שאין הקדש מתחלל על המלאכה והלכה כבן עזאי : ז זכרים ימכרו לזרכי עולות מן זדמיהם יפלו עם שאר הנכסים לבדק הבית דסבד סתם הקדש לבדק הבית ואפי' במידי דחוי למוצה אכל הראוי למוצה אינו יוצא מידי תזבח שהמקדיש תמימים לבדק הבית אין נפדים אלא למוצה והדמים יפלו לבדק הבית : ויביא דמיהן עולות' קסדר מידי דחוי למוצה מפתח' למוצה אקדשינהו הלכך זכרים עצמן יקרבו עולות' ונקבות ימכרו לזרכי שלמים ויביא דמיהן עולות' אכל הן עצמן אין קריבן שלמים דהמקדי' נכסיו דעתו שיהיו כולם לנזבה הלכך בהמות שראויות לקרב עולות יקרבו עולות' ונקבות ימכרו לזרכי שלמים ויביא דמיהן עולות' דכיון דראויות למוצה מלה עליהן קדוש' מוצב' ואפי' על הנקבות שאין גופן ראוי למה שדעתו להקדישן

המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לקרבנות הצבור ינתנו לאומנין בשכרן דברי ר' עקיבא אמר לו בן עזאי אינה היא המדה אלא מפרשישין מהן שכר האומנין ומחללין אותן על מעות האומנין ונתנין אותן לאומנין בשכרן וחזרין ודוקחין אותן מתרומה חדשה : ז המקדיש נכסיו והיתה בהן בהמה ראויה לגבי המזבח זכרים ונקבות רבי אליעזר אומר זכרים ימכרו לצרכי עולות ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית ר' יהושע אומר זכרים עצמן יקרבו עולות ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים (ס"ה) ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לבדק הבית ר"ע אומר (ירו' אמר ר"ע) רואה אני את דברי ר' אליעזר מדבריר' יהושע שר' אליעזר השוה את מדתו ור' יהושע חלק אמר רבי פפיים שמעתי כדברי שניהן שהמקדיש בפירוש דבריר' א והמקדיש סתם כדבריר' יהושע : ח המקדיש נכסים והיו בהן דברים ראויין על גבי המזבח יינות שמנים ועופות רבי אליעזר אומר ימכרו לצרכי אותן המין ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לבדק הבית : ט אחת לשלשים יום משערין את הלשכה כל

ס"ק דכריתות דף ו' מויתי למתני דהכ' ואמרינן תאי ניבאו אי בהמה תנא לה (במשנ' ז') אי יינות שמנים וסלתות (עיין במשנה ח' ומ"ש ס"ט בס"ד) תני לה זמסוק בסומני הקטרת דאי קטרת עצמה לא נעשית בחוץ ובמותר הקטרת שנית לאומן בשכר ולא הספיקו ללקחו ממנו עד שהקדישה לא מוקים לה משום דל"ג במשנתנו וחזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה אכל לגי' הכפרי נוכל לפר' מות' הקטורת וכן בירושלמי מוקי למתני' במותר הקטור' ובכ"מ פ"ה מה' ערכין נשמט מראה מקו' על מתני' דהכא' וגזר' פרק קמ' דכריתות : אמר לו בן עזאי וכו' כתב הר"ב והלכ' כבן עזאי וז"ל הרמב"ם ויחמר בן עזאי שזה למתני' הנקד בקטרת ולפיכך אני אומר הלכ' כבן עזאי עכ"ל דאל"ה הא ק"ל הלכה כר"ע מחברו אכל לדברי התו' דלעיל אין לפסוק כבן עזאי מהאי טעמא : וחזרין ולוקחין כו' אחיה ככ"ע וכן ה"ג ואם לאו כו' כדלעיל אלא שהמשה קצרה : ח יינות שמנים וסלתות והכי איתא בגמ' פ"ק דכריתות דף ו' אלא שהר"ב כתב ג"כ ועופות וכן הרמב"ם כתב יינות שמנים וסלתות ועופות וכ"כ בפ"ה מהל' ערכין ועיין מ"ש במשנה ו' בס"ד : רבי אליעזר ה"ג הר"ב בלא יו"ד וכתב בכ"מ שהוא ר"א בן שמעון : ט משערין פי' הר"ב פוסקי' שער וכתב הרמב"ם שהוא מלה עברית כמו שער כנפשו [משלי כ"ג ז'] ועיניו שנותנין שער לאותו דבר : המקבל

כיון דלשם קרבן מיהו חזין לא חל עליהן קדושת בדק הבית ויביא דמיהם עולות : שהמקדיש בפירוש נכסיו להקדש דכיון שהפרישן והבדילן זו מזו ואפי"כ לא אמר בהמה למוצה ונכסי לבדק הבית ש"מ דדעתו היה שבין בהמה ובין נכסיו הכל ילך אל מקום א' אכל המקדיש סתם כל נכסיו דעתו להקדיש כל דבר למה שהוא ראוי והלכה כר"ע : ח יינות שמנים וסלתות שהראויים למנחו ולנכסים ועופות תורים ובה יונה : ר"א גרס' ולא רבי אליעזר

וטעמא דר"א מפורש בירושלמי דכתיב (ויקרא כב) לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו לעולה כל מה שהם נודרים ומתנדבים מדברים אשר יקריבו לה' אפילו יינות שמנים וסלתות יהוה לעולה יכול יקריבו דמיהן עולת העוף או אם הקדיש עוף יקריבה עולה ת"ל (שם) בבקר בכשבים ובעזים הא אינו מקריב בכל מה שהתנדב אלא עולת בהמה בלבד : ט משערין את הלשכה פוסקים שער ליינות שמנים וסלתות שיעמוד זה השער שלשים יום ולוקחים בכל יום ממוכרי יינות שמנים וסלתות מה שהן צרכין

באחת X

המקבל עליו פי' הר"ב הגזברים היו מקדימים מעות לחנוני והיה החנוני מקבל עליו וכו' עיין בפ' דלקמן במשנה ד' : **לספק לשון הרמז"ס** : וענין לספק שיימור לנו כדי לרכונו וספק הוא השלמת הצורך הרגום ונזא להם היספקון לתון ועברי ממש אם ישפק עפר קומרון (מלכים א' ב) במלאת ספקו (איוב כא ואם הו' צ"י) : סרתית פירש הר"ב י"גות שמני' סלתות ותנא חדא נקט : אי נמי לפי שהסולת עקר והסמן טפל שהיא נכלל בתוך הסלת וכן יין נמי טפל לאכילה הלכך נקראו כולם בשם סלתות ע"ד מהמרס כל סעודה נקרא ע"ש הלחם : ועיין ר"ע דלקמן : **עמדו משלש יום** מד' יספק מד' עיין מ"ש במשנה ד' :

באותו הסמוס שספקו : ואם נתיקר המקח אין מוסיפין דמים ואם הוול לוקחים לפי הוול : המקבל עליו לספק סלתות : בימות קציר חטים וצמרע ענבים ומסיקת זיתים היו הגזברים מקדימים מעות לחנוני והיה החנוני מקבל עליו לספק יינות שמנים וסלתות כל השנה : ואם היו אז נמכרים ד' סאין בסלע והקרו ועמדו ג' סאין בסלע : צריך ליתן ד' סאין דהקדש קונה בכסף דהיינו ג' ונתן הכסף וקם לו : ואם קבל לספק ג' סאין בסלע והוולו ועמדו ד' בסלע : נותן ד' בסלע דלא גרע מהדיוט דלא קני אלא במשיכה : התלויה לו ואפי' משך הגזבר ונתן מעות אחרותם על החנוני : אינו מקבל את מעותיו עד שיהא המזבח מרצ' : **פרק ה אלו** הן הממונין שהיו במקדש : יורגן בן פינחס על החותמות : אחיה על הנסכים : מתתיה בן שמואל על הפייסות : פתחיה על הקנין פתחיה ותמרדכי : לכה

כל המקבל עליו לספק סלתות מארבע' עמדו משלש יום : **משלש** : ועמדו מארבעה : **יספק מארבעה** : שיד הקדש על העלויה : ואם התלויה סולת התלויה לו : ואם החמין יין החמין לו (ירו' אינו) ואינו מקבל את מעותיו עד שיהא המזבח מרצ' : **פרק ה אלו** הן הממונין שהיו במקדש : יורגן בן פינחס על החותמות : אחיה על הנסכים : מתתיה בן שמואל על הפייסות : פתחיה על הקנין פתחיה ותמרדכי : לכה

משלש ועמדו מד' יספק מד' פי' הר"ב דלא גרע מהדיוט דלא קני אלא במשיכה : ואכתו קטיל אחי' יספק מד' דחינה שהגזברין אינם מחוייבין לקבל ממנו מג' לפי שלא משכו אבל שיהא מחוייב לספק בד' לאו טעמא קאמר לא נראה שכן הוא תנאי בד' שיהא מחוייב לספק בד' כפי השער ושלא יצטרכו הגזברין וליכך למוכרים אחרים והיינו נמי טעמא דאחריות ההתלעה והחיוון על המספק ואפי' משך הגזבר כמ"ס הר"ב לקמן ויש ראייה מספ"ז דתנאי בד' הוא ע"ש בפיר' הר"ב : ואם החמין יין וכו' עיין מ"ש בריש דמאי' בס"ד ולא ידעתי למה לא זכרה הרמז"ס בפרק' מהלכות כלי המקדש כי שם מקומה וגם לא ראיתי בשום מקום מהגזברו : ובפירושו ספ"ז דמכילתין כתבה :

שיעלה לרצון על המזבח : הלכך אם החמין היון או התלויה הסלת אחרותם על החנוני : **פרק ה אלו** הממונים : חמשה עשר מינים של פקודות ומוני' של שררה דחשיב במתני' היו תמיד במקדש מיהו הכך גברי דחשיב לא בזמן אחד היו 'לא החסידים והבשרים שכל דור ודור הוא מונה : ורבותי פירשו על שם שהממונים הראשונים שנתמנו על כך : כך היה שם לפיכך נקראו הבאים אחריהם על שם : על החותמות ועל הסלתות מפרש לקמן במתני' : על הפייסות : להורות סדר הגורל מייזכה בעבודה זו ומי בזו : כמפורש במסכת יומא : על הקינים : מתוסרי כפרה כגון זב וזבה ויולדת שמדיאים קיני חובה דהיינו תורים ובני יונה נותגין מעותיהן לשפירות שבמקדש : והממונים על השפירות לוקחים המעות ומביאין בהם הקינים והיה צריך שימנה על זה חכם גדול ובקי : כדאמרין במסכת אבות קינים ופתחיה נדה הן הן גופי הלכות : שהיה

פרק ה אלו הן הממונים וכו' פירש הר"ב [דההך גברי דחשיב לא בזמן אחד היו] אלא החסידים והבשרים שכל דור הוא מונה שא"ל שאלו הנמורים שהיו ממונים בכל זמן הבית : דבכל דור ודור היו משתנים המוני ועיין בספ"ג דיומא : אבל מ"ש הר"ב דלא בזמן אחד היו שכן לשון הירושלמי חד אתר כשירי דור ודור הוא מונה וסברא בעל-א הוא : שמכין המונה כל הכשרים שמתעט נמנה הוא לומר שכל היתר כשרים היו הכל בדור אחד : וכתב עוד ורבותי פירשו כו' אפשר שנתכוין לבעלי התוספות דמסכת מנחות פרק רבי שמעאל סוף דף ס"ד אדת"ר כשז' ו' מלכות בית השמונאי זה על זה כו' אל מרדכי כו' דפירש רש"י מ' דכי שהיה ביומי' אחשורוש : ובתבו התוספות דתימה הוא לומר שהארץ ימים כל כך ונראה על שם מרדכי הראשון היו נקראים הממונים על שמו לפי שאינם [ממנים] אלא בקיאים בעלי שכל ומדע עכ"ל ולמד הרב לומר כן על כולם : ויש לתמוה שאף שכתב פירוש הירושלמי תפס ג"כ פירוש רבותיו : ולמה לא תפס ג"כ לאורך פירוש דירושלמי דחד אתר מי שהיה באותו דור מנה מה שבדורו : ועוד הסברא הפשוטה היא נוטה כך יותר משני הפירושים האלו דמסתמא המונה יונה אותם שבדורו : על הנסכים : הר"ב כתב הסלתות והיינו הך כמ"ס בס"פ דלעיל : וכ"כ הרמז"ס בפ"ו מהלכות כלי המקדש דזה שעל הנסכים היינו על היין והכולת : וזה שלא כתב שמו לפי שהם נכלל בסלת כמ"ס גלול בשמן : וכך עשה ברפ"ג מהלכות מעשה הקרבנות שכתב היין והסלת שמביאין עם הקרבן הם הנקראים נסכים והסלת לכה נקראת מנחת נסכים ולא הזכיר שמו ו"ל בהקדמתו למסכת מנחות והדבר הנקרא מנחת

א ב"מ כ"ז : כחית כ' ב' עמות ס"ה

שהיה פותח דברים וכו' והוא מרדכי בלשון שעלה מן הגולה ונקרא כן שהיה בולל לשונות הרב' : על חולי מעים' לפי פהכונים הולכים יחפים על הרצפה ואוכלין בשר הרבה ושתי' מים היו מעיהן מתקלקלין וזריכין תמיד לרופא לומר להם זה הסם טוב למעים :

למה נקרא שמו פתחיה . שהיה פותח בדברים ודורשן ויודע שבעים לשון . בן אחיה על חולי מעים . נחזינא חופר שיחין . גביני כרוז . בן גבר' על נעילת שערים . בן בבי על הפקיע . בן ארזה על הצלצל . הוגרם בן לוי על השיר . בית גרמו על מעש' לחם הפנים . בית אבטינס על מעשה הקמורת . אלעזר על הפרכות . ופנחס על המלביש : ב' אין פוחתין משלש' גזברין ומשבעה

מרת נככים הוא סולה בלול בשמן זית . והנככים הוא היין שמקריבין עם העול' או השלמים ג"כ והוא מה שנא' ויין לנסך ולפעמים קוראין לכל ר"ל הסלת בלול והיין נככים דרך העבר' בשמות לפי שאין היין בלא סלת ולא סלת בלא יין וכלן תכסיס קרבן ר"ל העולה והשלמים ע"כ ועיין משנה ה"ב' דלקמן וכן משנה ד' פ"ט דמנחות :

אין פוחתין משלש' גזברין ומשבעה

שהיה פותח בדברים ודורשן ויודע שבעים לשון . בן אחיה על חולי מעים . נחזינא חופר שיחין . גביני כרוז . בן גבר' על נעילת שערים . בן בבי על הפקיע . בן ארזה על הצלצל . הוגרם בן לוי על השיר . בית גרמו על מעש' לחם הפנים . בית אבטינס על מעשה הקמורת . אלעזר על הפרכות . ופנחס על המלביש : ב' אין פוחתין משלש' גזברין ומשבעה

להביא עולת נדבה) שמה בים סיכנה שמה בעינה סיכנה בדוק ואשכח' ומ"ש הר"ב שהיה בולל כו' מפרש התם כמותו ששינו סם שהביאו מעין סוכר ומגובת זריפין דאלו דידע' ע' לשון כולו סנהדרין נמי ידעי' ע' לשון : בן צביעל הפקיע . פי' הר"ב להלקות הכהנים והלוים כו' והרצועה שמלקין בה נקרא פקיעה . ולכך נקרא פקיעה שאי' רחבה בראש' כשאר רצועות מלקות אלא מפסקה בראשה לרצועות דקות כדי שירגיש בה יותר ופקיעה לשון פיסוק וסדקים כמו מבלאי מנכסו הכהני' [היו מפקיעין] לשון קריעה . כ"כ רש"י ביומא דף כ"ב . ואיתא התם אמר אביי מריס ה"א הא דתגן בן ביבאי ממונה על הפקיע אמינא פתילתא כדתגן מבלאי וכו' כיון דשתענא ולא עוד אלא שלוקה וכו' אמינא מאי פקיעה נגדא . וכיון דבגמרא דידן דחילא לפירוש דבירושלמי יש לתמוה על הר"ב שהקפיד אחר שפירש פירושא דבגמ' דידן . ואולי מפני שראה שהשיב הראב"ד בפ"ז מהלכו' כלי המקדש והקש' על שלא מנה הרמב"ם הממונה על הפתילות ס"ל הר"ב דקסבר הראב"ד דאביי ה"ק מריס ה"א כהירושלמי כיון דשמענ' אמינא וכו' כלומר ואיפא למימר הכי וכמתקין כפי' הוא אומר כן וזוהי השגחתו של

מולא' אותו יסן היו חובטים אותו ושורפים את כמותו . ובירושלמי מפרש הפקיע הפתילות של מנורה ושל בית השואב' כדאמרין בפרק החלילי מבלאי מנכסי כהנים ומהמייניה' מפקיעים פתילו : כלל' כלי שיר שיש לו קול גדול ל' תזילנה אזני' זימבל' בלעז' וכשהיו שומעין קולו היו הלוי' מתחילין בשיר : על השיר' להתחיל את השיר' וכשהיה מסיים היו כולן מסיימין : בית גרמו' שם משפחה : על לחם הפנים' שהיה עשוי כמין תיבה פרוצה והיו אומנים בעשייתו ובאפיייתו לרדותו מן התנור שלא ישבר ולעשותו שלא יתעפס : בית אבטינס' שם משפחה שהיו בקאים לפטם הקטר ומכירין בעשב ששמו מעל' עשן וכשהיו מערב' אותו עם סממני הקטרת היה עשן הקטר' מתמר ועולה כיוון מקל' על הפרכות' לעשות פרכות חדשו' כשהיו זריכים : המלביש' היה ממונה להלביש הכהנים בשעת עבודה ולהשפיטם אחר עבודה ולשמור בגדי' כהונה בלשכות העשויות לכך . ב' גזברים' הן שממון ההקדש תחת ידם והן סודים הערכין' והחזו מין וההקדשות וכל מלאכת הקדש בהם נעשים :

הראב"ד דכיון דאביי לא הכריע צפי' פקיע מאי היא' ה"ל להרמב"ם לכחוד' ב' הפירושים . ומ"ש הר"ב להלקות הכהנים והלוים לא דק בלל' מנינו להא' אלא גבי לויים במשנה ב' פ"ק דמדות : על הכלל' פירש הר"ב כלי שיר כו' צמבל' בלעז' וכן כתב במשנ' ג' פרק ו' דהמידוע' שם גם עיין במשנה ה' פ"ב דערכין : הוגרם בן לוי על השיר . פי' השיר שבה רמז' פ"ו מהלכות כלי המקדש . וביומא סוף פרק ג' קורבו הגרום ושם פירש' בן לוי כלומר מן הלויים : ופנחס על המלביש . והר"ב העתיק המלביש . וכן בסדר המשנה בירושלמי ופנחס המלביש : ב' אין פוחתין מג' גזברים ומו' אמרכלין . וכתב הר"ב דאיכא נמי ב' קתילוקין וכולו יליף בירושלמי מן הכתוב שבד"ה ב' ל"א ויחיל ועוניהו ונחת גיזברין) ועשהאל וירימות ויוזבד ואליאל ויסמכיה ומחת ובניהו (מר כולין) פקידים מיד כוניהו ושמי אחיו קתילוקין) במפקד יחזקיהו המלך ועזריהו נגיד בית האלהי' ופירש בישה מראה דאש' ג' דבקר' לא נזכר כמה מהם הגזברים ומי מהן המרכולין הא' פשטא' להגזברים ג' שהיו הגזברים ממוני' על דבר שבממון ואם כן בעינן ג' כדתגן בסוף פאה הלכך כסקיה לקרא דג' מנייהו הם הגזברין והשאל' הם המרכולים והם ז' ובמינוי קתילוקין לא אתפרש אלא בירושלמי איתא המלך וכהן גדול

פשהוא

ר"ע

כשהו' חותם הגזבר חותם ונתנו לאמרכל מרכל חותם ונתנו לקתליק קתילוקין חותם ונתנו לכ"ג כ"ג חותם ונתנו למלך כו' ובערוך כתב ממונה על האוצרות אבל רש"י בסוף הוריות פירש כן על הגזבר ונראה דודאי כלן ממונים על האוצרות

א כ"ג ב

אלא שזה למעלה מזה והקתילוק שהו' למעלה מהאמרכל לא היה לו שום טורח כי אם לחתום כמו המלך כ"ג ומחשיבות הכ"ג שלא ימסור לו האמרכל לחתום אלא ע"י חשוב ממנו והוא הקתילוק ולשון הרמב"ם בפרק ד' מהלכות כלי המקדש ועוד ממנין קתילוקין להיות לסגן כמו הסגן לכ"ג :

גזברין פי' הר"ב והם פודים הערכים כו' כן לשון התוספתא וכלומר פודים את הנפדה מהן ומזיזים אותם הדברים הראוים להן להזיזין הרמב"ם בחבורו שם ועיין סוף פ"ח דערכין : חוץ מכן אחיה כו' ותימא דסתמיה שעל הקיטין

ונחזיק חופר שיחין ג' כדכר שבמזון היו ויחידים הם : ג וארבות כתוב עליהן לפי שהחומות היו נותנין לכל הבא מן העם : הצריך בן עזאי שיהא כתוב עליהן ארמית שרוב דבורם בלשון ארמי היה כמ"ס הר"ב וכדי שהלוקח החותם ידע מה ליקח ואע"פ שאין כאן משד שיתן לו חותם פחות ממה שנתן מעות מכל מקום אולי בטעות יתן כך ועל ידי זה שיכול הלוקח לקרות החותם לא יבא לכלל טעו' אבל במשנה ב' פ"ג לא פליג בן עזאי משום דסימני הקופות לא נחתך אלא לממונים על כך והם היו מגדולי וחשובי העם והיה מכירין בלשון הקדש ואף רבי ישמעאל דס"ל יוני' היה כתוב עליהן לא מפני שכולם מגדולם ועד קטנם היו מורגלין בכך אלא שהיו רגילין בו כמו בלשון הקדש והר"ב כתב לעיל היו רגילין ביונית ולא כתב שרוב דבורם כו' כמו שכתב בכאן : לא טעמא דרגילין היו כמו שהיו רגילים בלשון הקדש : וכך כתב הרמב"ם ברפ"ב דמגיל דלשון יוני היה מובן אללם מפני שהם פירשו את החור' בלשון יון לתלמי המלך ונתפרסמ' אללם אותה העתק' עד שהיתה אללם אותה הלשון כמו לשונם ועיין משנה ה' פרק דלקמן : זכר פירש הר"ב איל כו' והכי קרי ליה במשנה ד' פ"ג דר"ה : גדי משמש עם נסכי האלן גדולים וקטנים ר"ל עוים מן האלן כדכתיב בפרשת ויקרא ואם מן האלן קרבנו מן הכבשים או מן העוים (וכן עוד בפ' נסכים שבסדר שלא לך) קאמר תנא דשויס כנסיהן גדולים וקטנים וכן בכבשה בין גדולה וקטנה אבל בכבש דוקא בן שנתו דאלו גדול נסכי איל מביא והיינו דתנן חוץ מן האילים ולפי דחוקם גדי מרובה משל זכר וכולל יותר וכמו שכולל חותם עגל הלכך בפירוש' מפרש לה התנא קוד זכר ובהזכרתו לשמות החומות הקדו' זכר לפי שהוא גדול יותר מגדי : חוטא משמש עם נסכי ג' בהמות שנסכיה' ג' עשרונות בלול בנ' לוגין כו' וג' רביעית היו יין כדתנן במשנה ו' פ"ט דמנחות וע"ס : והר"ב קיזר וסמך שילמוד סחוס מן המפורס' ומ"ס הר"ב דלח"ק נותנין למזורע עני חותם גדי וכ"כ הרמב"ם הקשה ר' ענשקן חפץ לוג שמן דלמתן בהונות ושוריו נאכל לכהני' כדון קדשי קדשים : כמ"ס הרמב"ם בספ"ד מהלכות מחוסרי כפרה : ואם כן נריכין להיות על טהרת הקדש מאין היה מביאו : והשבתיו דזהו שאמר בירושלמי בזה הלשון וכן עזאי חוטא דל למה היה מביא

אמרכלין למעלה מן הגזברים : ונשיא נשיא הלוי (במברר ג) מתרבימי' ואמרכליא דמתנא ולשון אמרכל אמר על כל ובערבי קורים לגדול אמיר : מה היו 'אמרכלין עושין שבעה מפתחות העור' בידם רצה אחד מהן לפתוח אינו יכול עד שיכנסו כלם ויפתחו והגזברים נכנסים

אחרים' ומזיזי' מה שהן נריכין ועוד מעלה האחרת למעלה מן האמרכלין היתה שם שלא נזכרת במשנה ומייתי לה בתוספת' והן שני קתילוקין ומזיזי' שם ה' מדרגות כ"ג : סגן קתילוקין : אמרכלין : גזברים : אין עושין שררה פחות משנים : דכתיב (שמות כח) והם יקחו את הזהב מיעוט רבים שנים : ג ארבעה חומות היו במקדש : ג' חומות לג' נסכין חלוקים של בהמו' חותם ראשון לנסכי בקר והן ג' עשרונים סלק בלול בחצי הכין שמן : ויין לנסך חצי הכין וחומתין עגל : והכ' זכר לנסכי איל שתרגום איל דכרא ונסכיו שתי עשרונים סלק בלול בשמן שלישי' והיו יין לנסך שלישי' הכין : והכ' גדי לנסכי כבש בן שנתו והן עשרון סלק בלול דרביעית הכין שמן ויין לנסך דרביעית הכין : והכ' חוטא והם נסכיו של מזורע עשי' שמביא ג' בהמות וצריך עשרה לוגי שמן ט' לג' כבשים ואחד למתן תנוך ובהונות וקרי ליה חוטא משום דאמר' יערכין על שבעה דברים נגעים באין : האשה היו שני חומות היו למזורע : חוטא דל וחוטא עשיר' לפי שמזורע עני אינו מביא אלא בהמה אחת ואם לא היה למזורע לא חותם א' היו נותנים למזורע עני שלש עשרונות ות"ק סבר למזורע עני נותנים לו חותם גדי והלכה כתנא קמא : וארמית כתוב עליהן שרוב דבורם בלשון ארמי היה : זכרים ונקבות : בין לנסכי עולות שאינן באות אלא זכרים בין לנסכי שלמים שנאים זכרים או נקבות : ועולות ושלמים הן שטעונין נסכים כדכתי' (במברר טו) עולה או זבח :

ד כו' מצורעין : ד כו' שתי עשרונים סלק בלול בשמן שלישי' והיו יין לנסך שלישי' הכין : והכ' גדי לנסכי כבש בן שנתו והן עשרון סלק בלול דרביעית הכין שמן ויין לנסך דרביעית הכין : והכ' חוטא והם נסכיו של מזורע עשי' שמביא ג' בהמות וצריך עשרה לוגי שמן ט' לג' כבשים ואחד למתן תנוך ובהונות וקרי ליה חוטא משום דאמר' יערכין על שבעה דברים נגעים באין : האשה היו שני חומות היו למזורע : חוטא דל וחוטא עשיר' לפי שמזורע עני אינו מביא אלא בהמה אחת ואם לא היה למזורע לא חותם א' היו נותנים למזורע עני שלש עשרונות ות"ק סבר למזורע עני נותנים לו חותם גדי והלכה כתנא קמא : וארמית כתוב עליהן שרוב דבורם בלשון ארמי היה : זכרים ונקבות : בין לנסכי עולות שאינן באות אלא זכרים בין לנסכי שלמים שנאים זכרים או נקבות : ועולות ושלמים הן שטעונין נסכים כדכתי' (במברר טו) עולה או זבח :

פירשו את החור' בלשון יון לתלמי המלך ונתפרסמ' אללם אותה העתק' עד שהיתה אללם אותה הלשון כמו לשונם ועיין משנה ה' פרק דלקמן : זכר פירש הר"ב איל כו' והכי קרי ליה במשנה ד' פ"ג דר"ה : גדי משמש עם נסכי האלן גדולים וקטנים ר"ל עוים מן האלן כדכתיב בפרשת ויקרא ואם מן האלן קרבנו מן הכבשים או מן העוים (וכן עוד בפ' נסכים שבסדר שלא לך) קאמר תנא דשויס כנסיהן גדולים וקטנים וכן בכבשה בין גדולה וקטנה אבל בכבש דוקא בן שנתו דאלו גדול נסכי איל מביא והיינו דתנן חוץ מן האילים ולפי דחוקם גדי מרובה משל זכר וכולל יותר וכמו שכולל חותם עגל הלכך בפירוש' מפרש לה התנא קוד זכר ובהזכרתו לשמות החומות הקדו' זכר לפי שהוא גדול יותר מגדי : חוטא משמש עם נסכי ג' בהמות שנסכיה' ג' עשרונות בלול בנ' לוגין כו' וג' רביעית היו יין כדתנן במשנה ו' פ"ט דמנחות וע"ס : והר"ב קיזר וסמך שילמוד סחוס מן המפורס' ומ"ס הר"ב דלח"ק נותנין למזורע עני חותם גדי וכ"כ הרמב"ם הקשה ר' ענשקן חפץ לוג שמן דלמתן בהונות ושוריו נאכל לכהני' כדון קדשי קדשים : כמ"ס הרמב"ם בספ"ד מהלכות מחוסרי כפרה : ואם כן נריכין להיות על טהרת הקדש מאין היה מביאו : והשבתיו דזהו שאמר בירושלמי בזה הלשון וכן עזאי חוטא דל למה היה מביא

לוג

ך נותן לו ימעות כפי הנסכים שהוא צריך : בא לו אלל אחיה
 שהוא ממונה לקנות נסכי יינות שמנים ומלחות כדי שלא
 יהא צריך כל מציא קרבן לחזר אחר נסכים העשויין על טהרת
 הקדש : ואם הותירו הותירו להקדש ולא אמרו שמה מעותיו
 של יוחנן הם שנתעברו במעות
 של נסכים : ה ממתניין לו עד
 מערב שידונו יחד יוחנן ואחי
 אם נמצאו מעות יתרים ביד
 יוחנן כנגד החותם שאומר זה
 שאבד ממונו ינותנים לו : ושם
 היום כתוב על החותם יום
 פלוני וחדש פלוני מפני הרמאי
 שמה מלא חותם שנפל מחברו
 או מאחיה או מיוחנן ובה עכשיו
 ליקח וביום שמואלו אינו ראוי
 להוציאו שהאובד מחזר אחריו
 ועוד יש לחוש שמה לקח חותם
 בשער הוול והלניעו עד שתייק
 השער : ו לשכת השאים על
 שם שהנותנים בטובה מעות
 נוהגים בסתר והמתפרנסים
 ממונה נוטלים בסתר : ללשכת
 צדקה הבית ללשכה שנותני בה
 כל קדשן צדקה הבית :

פרק ו שלשה

עשר שופרו
 תיבות צרות מלמעלה ורחבות
 מלמטה עקומות כעין שופר
 מפני הרמאים שלא יוכלו
 להכניס ידן להוכן להראות
 עצמן כאלו נותנין לתוכן ונוטלין
 מהוכן ולקמן מפרש למה
 שלשה עשר שופרות ושלושה עשר
 טלחנות ובאיהו מקום מונחים :
 שלש עשרה השתחוויות לקמן
 מפרש היכן היו : כנגד דיר
 העצים לשכה ששם היו אולרים
 כל עני המערכה והיא היטה
 במקצוע מזרחית כלפניו של
 עזרת נשים : ששם ארון נגנו
 שיאשיהו המלך צוה וגזוהו
 למטה במטמוניות עקומות ועקלקלות שצנה שלמה בזמן שצנה
 את

ך מי שהוא מבקש נסכים הולך לו אצל
 יוחנן שהוא ממונה על החותמות נותן
 לו מעות ומקבל ממנו חותם בא לו אצל
 אחיה שהוא ממונה על הנסכים ונותן לו
 חותם ומקבל ממנו נסכים ולערב באין
 זה אצל זה ואחיה מוציא את החותמות
 ומקבל כנגדן מעות ואם הותירו הותירו
 להקדש ואם פחתו היה משלם יוחנן
 מביתו שיד הקדש על העליונה : ה מי
 שאבד ממנו חותמו ממתניין לו עד הערב
 אם מוצאין לו כדי חותמו נותנין לו ואם
 לאו ירו' היו נותנים לא היה לו ושם היום
 כתוב עליהן מפני הרמאי : ו שתי לשבו
 היו במקדש אחת לשכת חשאים ואחת
 לשכת הכלים לשכת חשאים יראי חטא
 נותנים לתוכה בחשאי ועניים בני טובים
 מתפרנסים מתוכה בחשאי ילשכת הכלים
 כל מי שהוא מתגרב כליו זרקו לתוכה
 ואחד לשלשים יום גזברין פותחין אותה
 וכל כלי שמוציאין בו צורך לבדק הבית
 מניחין אותו והשא' נמכרין ירו' ומיהן נותנין
 בדמיהן ונופלין ללשכת בדק הבית :
 פרק ו שלשה עשר שופרות שלשה
 עשר שולחנות שלש
 עשרה השתחוויות היו במקדש של בית
 רבן גמליאל ושל בית רבי חנניה סגן
 הכהנים היו משתחווין ארבע עשר והיכן
 היתה יתירה כנגד דיר העצים ישכן מסוד
 בידם מאבותיהם ששם הארון נגנו :
 ב מעשה

לוגו עמו צרם כרצון מציא גדי ע"כ נראה דלכך עזאי
 קאמר דלא צריך להביא עמו מציאו הלוג אבל לרבנן שהיה
 מציא גדי היה מצי' לוגו עמו מציאו ונעשה על טהרת הקדש :
 ד בא לו אלל אחיה שהוא ממונה על הנסכי פי' הר"ב שהי'
 ממונה לקנות נסכים ואם כן הווא
 ניהו החנוני שאקבל עליו לספק
 וכו' דכתב הר"ב בסוף פ' דלעיל
 וז"ל הרמב"ם כאלו דלוח המות'
 דהכא רמזו בפרק הנקדש
 באמרו מותר נסכים והיינו התם
 במשנה ד' כו"ט הר"ב בפירושו
 וכו' כ גסן בפרק ז' מהלכו' כלי
 המקדש דזה שעל הנסכים הוא
 מוכר הנסכים ואי נמי י"ל דז"ש
 הר"ב לעיל חנוני היינו שסובר
 כפירוש הראש"ד דסבירא ליה
 דזה שעל הנסכי' גזירות בעלמא
 הוא והוא מתנה עם בעל הבית
 דהיינו החנוני לקבל עליו לספק
 וכו' וכן נראה לשון הר"ב
 בפירושו אשעל הקומן שכתב
 כלשון הראש"ד ולא כל הרמב"ם
 שהוא שפוסקים עמו שימכור
 הקונים לקרבנות וכו' דאלו
 להראש"ד זה שעל הקונים מקבל
 המעות ופוסק עם בעל הבית
 שיספק וכו' ועיין סוף פרק ז'
 בפ"ה ר"ב והשתא ז"ל כאלו
 שהיה ממונה לקנו' וכו' דז"ל לומר
 שיקנה מחנוני שמקבל עליו וכו'
 שזכרו לעיל ולפי זה המותר
 דתנן הכא לאו אותו שזכר בפיר'
 משנה ד' פרק דלעיל אלא
 כשהותירו אמרינן דלמא זה שנתן
 מעות נתן יותר ממה שהי' צריך
 ליתן ונתכוין שיהא להקדש
 ומ"מ דאפי' שדין זה המותר הוא
 בכלל מותר נסכים דתנן התם
 אף ע"ג שלא הזכירו הר"ב
 בפירושו שם : ה מפני הרמאין
 פירש הר"ב שמה מלא חות' שנפל

מ דלות נס

מחברו וכו' ועוד יש לחוש וכו' שני הפירושים כתב הרמב"ם
 אבל במבדורו פרק הג"ל לא כתב אלא האחרון וכתב בפ"מ
 דפירוש ראשון אינו נכון כל כך משום דאם כן למה להם לכחוב שם היים יכתבו שם בעליו ודי' ע"כ דלתרי יוסף בן שמעון לא
 חיישינן כדמוכח במשנה ג' פרק ג' דגטין עיין במשנה ג' פרק ג' פרק בתרא דבבא בתרא : ו לשכת חשאים פירש
 הר"ב שהיו נותנים בסתר וכו' וכדמתרגמינן קול דמוה דקה (פרכים א' ט) קל דמשבחין בחשאי :
 הארו' נגנו ויראה לי דאיך שלא השתחוו היתירה משום דסבירא להו דארון גלה לבבל וכדדייקין
 בגמרא דיומא פ"ה ממשה ב' דהתם :

פרק ו ששם

ר"צ

ב שהיה מתעסק בו לשון הר"ב מפליע את העצים
(כלומר בודק העצים המתולעים ומשליכס)
ובעל מוס' כו' מדלל אמר עובד רמב"ס י"ן פ"ב דמדות :
וראה הרצפה שהיא משונה כחב הר"ב והבין שנתחלק

משם והוא ר' וכפירש"י

ביומא פרק ה' דף ג"ד ומוקיס
התם דבבית שני היה וכן
הסגרא' ולא תגן בסוף תענית
אלא ונחרטה העיר ועוד הפילו
אם נאמר שהבית גם בכלל זה
אפשר שלא היה אלא בשניה וכן
בש"ס אהיהו מתניתין תניה
השחרב (ג"ל ש"ל כשחרש)
טורנוסרפוס הרשע את הכול
כו וכן הרמב"ם בפ"ה לא כתב
אלא שחרש טורנוסרפוס הכול
ואת סביביו לקיים ציון שדה
תחרש (ירמיה ב"ו) וכן במומר
קל"ו נאמר על אדום האומרים
כרו ערו עד היסוד זה ועיין
בגמרא תענית דף כ"ט :

ג כנגד י"ג שערים שהיו
משחויים ומודים
על גוי הבנין כ"כ הר"ר שמעיה
בספ"ב דמדות : שער העליון
לא חתפרש מה היה משמש :
שער הדלק מ"ש הר"ב הוא
שער לשכת העץ

שהיתה בדרום העזרה א"ל לכוונת שהרי בר"פ כתב בעלזו
שלשכת העץ במקצוע מזרחית לפנות ועוד שאלו השערים
בעזרת ישראל ולפיל פי' להלשכת בעזרת נשים וכפירושו דלעיל
הגן בפרק ב' דמדות ד' לשכות היו בע"כ מ' מזרחית לפנות
היא היתה לשכת העצים כו' ובפרק קמא דמדות כתב הר"ב
שער הדלק על שם שהיו מכניסין דרך שם עצים של מערכה
הדולקים על המזבח נקרא שער הדלק וכדמסיים הכא :
שער הבכורות פירש הר"ב שמכניסים שם הבכורות
הנשחטים בדרום פירוש אף בדרום עיין פ"ה דזבחי'
ומ"ש במשנה ד' פרק קמא דמדות : שער נשים
פי' הר"ב שבו הנשים כנכנסים כו' עיין במשנה ה' פ"ק דסוטה:
וישרני פשפסין היו לו (פי' הר"ב שערים קטנים דלתות
השערים הגדולים וו' הרמב"ם פשפסין דלתות
קטנות שעושים בבתי הגדולים בעצם דלתות השערים
הגדולים כדי שיהיו נוחין לפתוח בכל עת שידרו עכ"ל) ומ"ש
הר"ב וזע"ג דגם לשער בית המוקד היה לפשפש וכו' דשער
בית המוקד הוא אחד משערי הנפון דרבנן קחשבי להו מאגך
שלה דס"ל דבגפון בפרק קמא דמדות ולא פליגי אלא יוסי
אלא דמחברי ליה חד בגפון וכן בדרום מחברי שער העליון
ואיך ניקבו בשמותן ובסדרן אבל בגפון מחברי חד ושינו
בשמותן שקראו ניצן

ב מעשה בכהן אחד שהיה מתעסק וראה
הרצפה שהיא משונה מחברותיה באומר
לחברו לא הספיק לגבור את הדבר עד
שיצתה נשמתו וידעו בייחוד שישם הארון
נגנזו : והיכן היו משתחיים ארבע בצפון
וארבע בדרום שלש במזרח ושתיים
במערב כנגד שלשה עשר שערים ישערים
דרומיים סמוכין למערב שער העליון
שער הדלק שער הבכורות שער המים
ולמה נקרא שמו שער המים שבו מכניסין
צלוחיות של מים של נסוך בחג ר' אליעזר
בן יעקב אומר בו המים מפכים ועתידין
להיות יוצאין מתחת מפתח הבית
לעומתן בצפון סמוכין למערב שער יבנה
שער קרבן שער נשים שער השיר ילמה
נקרא שמו שער יבנה שבו יצא יבנה
בגלותו במזרח שער ניקנור ושתי פשפסין
היו לו אחד בימינו ואחד בשמאלו ושנים

את הבית וידע שסופו ליחרב והיינו דכתיב בדברי הימים
(ב' לה) ציאשיה ויאמר ללוים המבנים תנו את ארון הקודש
בבית אשר בנה שלמה וכו' ועמו נגזו מטה אהרן וללגנת המן
וללוחית של שמן המשחה : כ שהיה מתעסק במלאכתו

מתליע את העצים ובעל מוס' היה
ומלאכתן של בעלי מומין להכין
עצים למערכה וכל עץ נמצא בו
תולעת פסול למזבח : שהיא
משונה לא היתה האבן שזה
לשאר אבני הלזזה והבין
שנתחלק משם והוא ר' :
בייחוד בבירור : ג והיכן היו
משחויים שלש עשרה השחוי'
דתכן לעיל היכן היו עושין אותן :
שער העליון הר"ב היה
משופע ועולה ממזרח למערב
והשער הסמוך למערב הוא שער
העליון ואחריו שער הדלק
הוא שער של לשכת העץ שהיתה
בדרום העזרה ועל שם
שמכניסין דרך שם עצי המערכה
שדולקים על המזבח נקרא שער
הדלק שער הבכורות שמכניסין
שם הבכורות הנשחטים בדרום :
המים מפכים כדכתיב ביהוקא
(מ"ז) והנה מים מפכים מן
הכתף הימנית והיינו דרום
שקרו ימין כדכתיב לפון וימין

וראה יחזקאל בנבואה שה"ו יוצאים מבית קדש הקדשים דקים
כקרני חגבים וכשמגיעים לשער זה מתגברים ונעשים
כמלוא פי סך קטן והיינו לקרי להו מים מפכים : שער
הקרבן שם מכניסים קדשי קדשים שמיטתן בגפון : שער
הנשים שבו הנשים כנכנסות לסמוך על קרבן לדברי ר' יוסי
דאמר נשים סומכות רשות ולדברי רבי יודא ורבי שמעון
לעמוד על קרבן : שער השיר דרך שם היו מכניסין כלי
שיר : שבו יצא יבנה בגלותו שנכנס לבית המקדש
להשתחות וליעול רשות כשהלך בגולה לצבל ויצא דרך אותו
שער : שער ניקנור מפורש ביומא פרק אחר להם הממונה :
פשפסין שערים קטנים בתוך השערים הגדולים ואף הם
ממין שלש עשרה שערים ואע"ג דגם לשער בית המוקד היה
לו פשפש לא חשיב ליה לפי שהיה קטן ביותר אבל אלו
היו גדולים קתהו מתניתין דשלש עשרה שערים מוקמין
לה בגמרא בירושלמי כאבא יוסי בן חני' אבל חכמים אומרי'
שבעה שערים היו לעזרה ואיננה סברי דהגך שלש עשרה
השתחויית כנגד שלש עשרה פרצות שפרצו מלכי יון
וכשגברו מלכי חשמונאי ונלחום וגדרו אותם פרצות
תקנו שלש עשרה השתחויית כנגד כל פרצה גדורה השתחויית :
ד על

על של שיש מניחין את האברים אחר הנתוח מסדרין
אותן על השלחן עד שיעלום הכהנים ולא עשאו של כסף
או של זהב דהא אין עניות במקום עשירות לפי שההב
והכסף מרתחים ומסרתיים והשיש מלגן ושומר הכשר שלא

ישנים במערב שלא היו להן שם :
ד' שלשה עשר שלחנות היו במקדש .
שמנה של שיש בבית המטבחים שעליהן
מדיחין את הקרבים . ושנים במערב
הכבש . אחד של שיש . ואחד של כסף .
על של שיש היו נותנים את האברים על
של כסף כלי שרת . ושנים באולם
ס"א מכחן מבפני על פתח הבית יא של שיש
ואחד של זהב . על של שיש נותנין לחם
הפנים בכניסתו . ועל של זהב ביציאתו .
שמעלין בקודש ולא מורידין . ואחד של
זהב מבפנים שעליו לחם הפנים תמיד !
ה' שלשה עשר יופרות היו במקדש .
וכתוב עליהם תקלין חרות . ותקלין
עתיקין . קינין . וגזולי עולה .

עצים

והשי כתוב עליו תקלין עתיקים
ומי שלא הביא שקלו באותה שנה מביאו בשנה שאחר כך
ונתנו לשופר והגזבר נוטלם ונותנם בשירי הלשכה
והג' כתוב עליו קינין והם תורים גדולים . והד' גזולי
עולה

נילון וקרנן ומוקד . והתוספות כתבו בפרק ב' דייני דק"ל
לכלי עלמא היו י"ג שערים וז' היו גדולים וששה היו
קטנים ובהם פליגי . דאבא זוסי סבירא ליה דכיון דבין כולם
היו השערים י"ג הלכך כנגדם היו י"ג השתחויות ורבנן

א תמיד כל :
ב תמיד כל :
ג תמיד כל :
ד תמיד כל :
ה תמיד כל :

ס"ל דכיון דהגדולים לא היו
י"ג לא היו שלש עשרה
השתחויות כנגד השערים אלא
כנגד הי"ג פרצות ועיין
בסוטה : ושנים במערב שלא
היה להם שם . וכתב בעל
כפתור ופרח בפרק ו' שעל
שער האולם ושער ההיכל
הוא דקאמר שולחם שהזכיר
יש להם שם על ידי מעשה
שנעשה בהם ואלו השתים
כלומר שער האולם ושער
ההיכל לא היה שם על ידי
מעשו שלא נעשו אלא לכניסה
ויציאה ע"כ . ועוד כתב פירוש
אחר ודחה אבל דבריו הללו
ג"כ אינם נראים כלל דהיאך
אפשר לומר שיהיו שער
האולם וההיכל בכלל שערי
העזרה . ועוד הרי שער העליון

גם כן זה שמו לא נקרא על שם שים מעשה אלא על שם
מקומו . ואם כן אלו שני השערים לפי דבריו יקראו בשם
על שם מקומם . ועוד לרבנן אמאי קא ממעטי אלו שני
השערים . ואפשר לומר משום טעמא דכתבין דס"ל שאינם
בכלל העזרה אבל להתוספות דלעיל שכתבו דבמניח כולי
עלמא לא פליגי . וכן במספר הגדולים . הרי אלו צ' השערים גדולים היו וקטנים היו ולא היו משמשין כלום אלא לעת
הצורך הגדול כגון מפני האויבים וכיוצא בזה וטעמא שלא היו משמשין כלום לפי שטעמו של העזרה היה במערב כדתנן בפ"ב
דמדות ותנן התם מקום שהיה רוב מדתו שם היה רוב תשמישו ויחזקאל הביא לא ראה שום שער במערב ועירש הר"י אברבנאל
ב' טעמים אחרים האחד לפי שלא יכנסו אלא כנגד ההיכל להשתחות ולראות שם . וזה אינו במערב . והשני שהבא אל
המזרח ישתחוה בהכנסו נכחו ואם יבא במערב ישתחוה במזרח נגד השמש והשם יתברך ירחיקם מתועבת העכו"ם ע"כ .
והארכתי עוד בספר צורת הבית שחברתי על בנין דיוחזקאל בפ"ד בסיומן י"ב . ואף על פי שראיתי ביוסופון לרומיים
בספר היחלמות שפר חמישי פרק י"ד שכתב שלא היה שער כלל למערב כי אם חומה סתומה לגמרי . ע"כ . ומכיון שבבנין
דיוחזקאל לא היו שערים במערב ובהרבה דברים בנו בבית שני מעין בנין של יחזקאל כת"ש הרמב"ם בפ"א מהלכות בית הבחירה
היה קרוב לשמוע להיוסופון . אלא שאין לנו לזוז מקבלת חכמי המשנה : ד' שעליהן מדיחין את הקרבים . עיין מ"ש
בפ"ד במשנה ג' פרק בתרא דמדות : על של שיש נותנין לחם הפנים בכניסתו . פי' הר"ב אחר שנאזהר עד שיסדרוהו כו'
ולפי ששהו זמן רב שאין אפיתן דוחה שבת כדסתם תנא בספי' א' דמנחות . וכ"כ הרמב"ם בפ"ה מהלכות תמידין הלכך לא
עשאו של כסף אע"פ שאין עניות כו' היינו גמיי טעמא כדי שלא יתעפש וכת"ש במנחות כו' א' משנה א' ועל מה שפירש הר"ב
שתמיד שהניחו על של שיש הסירו והביאו לפניו וכו' יש להקשות עליו כת"ש שם בפ"ד : שבמעלין וכו' . בפירש"י במגילה
ר"פ בני העיר . תוספתא . מעלין בקדש דכתיב (שמות מ') ויקם משה את המשכן בצלאל עשה ומה שהיה גדול הימנו
הקימו ולא מורדין . דכתיב (במדבר י') את מחנות החטאים האלה בנפשות ועשו אותם רקועי פחים יצאו
למזבח כי הקריבום לפני ה' . ויקדשו וגו' כיון שהוקדשו . הוקדשו . ע"כ . וזו הר"ב אין מורדין אותו להניחו של כסף
כלומר ולכך לא עשאו השלחן השני שבאולם משל כסף ויהיו השנים שבאולם כמו אותן שבכבש האחד של שיש והאחד של כסף :
ה וכתוב עליהן תקלין חרות וכו' . כטעמו של בן עזאי במשנה ג' פרק דלעיל והבא כ"ע סבירא ליה דארמית כתוב
עליהן כדי שכל הבא לתת מעות שידע להיכן יעלמו . אבל לעיל ת"ק סובר דהממונה נאמן שיתן לו חומס
הראוי לו ולמעטי לא חיישינן :

א תמיד כל :
ב תמיד כל :
ג תמיד כל :
ד תמיד כל :

זהב לכפרות כתב פר"ב כלומר לכלי שרת שהמזרקות נקראו כפורי וכו' לפי שהספן מקנה וכו' כמאן דמוכר ידיו בגלמיה דחבריה רש"י בעורא א' ודברי הימים א' כ"ח וז"ל על הכלה ומחאה את פיה (במשליל) הכלה

עולה בני יונה קטנים וכו' עולות אבל המזבחים קוני חובה נותנים המעות או העופות ליד הכהן ולא היו נותנים מעות לשופר ומשרש פעמאל בירושלמי מפני התערובות שמה ימות אחד מעלי קינין וממלא דמי חטאת שמתו בעליה דאלול למיתה מעורבת בהן אבל רבנן לא חישי להכי וסברי דכשופר של קינין משויין דמי קוני חובה וכלל המעות הנמצאים בו מקריבין קו אחד חטאת ואחד עולה והשני כולן נדבה וקריבים עולות והלכה כחכמים ע"פ ע"פ והמתנדב עלים למערכה נותן דמיקן לתוכו לבונה המתנדב לבונה נותן דמים לתוכו והגזברים לוקחים המעו' ששופר וקונים מהן לבונה ומקטירו על המזבח זהב המתנדב זהב נותנו שם א' דמי טויו והוא לכפרות כלומר לכלי שרת שהמזרקות נקראו כפורי זהב בעורא ודברי הימים א' שפסוק מקנה אצטו בהם בין הזאה להזאה וכן מתנות של חטאת שהסרים שצאצבע כסאליס : ששה לנדבה ששה שופרות הגופרות

א שנתק
ב שנתק
ג שנתק
ד שנתק
ה שנתק

עצים יולבונה יזהב לכפרות. ששה לנדבה. תקלין חרותין שבכל שנה ושנה יעתיקין מי שלא שקל אשתקד שוקל לשנה הבאה. קינין הן תנורים יוגוילי עולה הן בני יונה יובולין עולות. דברי רבי יהודה. וחכמים אמרי קינין אחד חטאת ואחד עולה יוגוילי עולה כולן עולות. האומר הרי עלי עצים. לא יפחות משני גזרין. לבונה. לא יפחו' כקומץ יזהב. לא יפחות מדינר זהב ישישה לנדבה ינדבה מה היו עושין בה לוקיין בה עולות הבשר לשם יזהב עורות לכדגני. זה מדרש דרשי יהידע בהן גדול (ויקרא ח'). אשם הוא אשם אשם לה'. זה הכלל כל שהוא בא משום חטא ומשום אשמה ילק' בו עולות הבשר לשם. והעויות לבחגני. נמצאו ב' כתובים קיימים. אשם לה' ואשם לבחגים. ואומר

הן לנדבה. הא' כתוב עליו מותר חטאת. הב' מותר אשם. הג' מותר קיני וזים וזבות ויולדת. והד' מותר קרבנות נזיר. ה"ה מותר אשם מזרע. הו' נדבה סתם. וזו שהפריש מעות לחטאת וקנה חטאתו ונתותרו מן המעות. משליך המות. לשובר שכתב בו מותר חטאת. וכן מותר אשם משליך לשופר שכתב בו מותר אשם. ופן כלם. ושופר שכתב בו נדבה סתם. כל מי שמתנדב דבר למזבח נותן לתוכו. ו לא יפחות מנ' גזרים. המתנדב עלים סתם לא יפחות מנ' גזרים כאותם שמסדרים על המערכה וידוע היה שערן. ודוקא המתנדב עלים סתם. אבל הרובה להביא אפי' עץ אחר יביא. לא יפחות מן קומץ. שבו שער הלבונה הבאה עם המזחה. דכתיב (ויקרא') זכרים ממנו בקמנו יסולת המזחה וזו שנתה ואת כל לבונה. מה הרמה דמנחה קומץ. אף לבונה קומץ. ודוקא המתנדב סתם. אבל אם רצה להביא אפי' קורט של לבונה מביא. והמתנדב זהב סתם לא יפחות מדינר זהב. והוא שהזכיר צורת מטבע. אבל אם לא הזכיר מטבע אלא זהב כתם מביא אפי' נגורא שהוא כמין מולג קטן. אשם הוא אשם אשם לה. וקשה קרא רישיה לביפיה דאשם הוא מושיע צאווייתו ובהלכתו ה' שהוא נאכל לכהנים. ואשם לה' משמע שכלו לה'. ודרש יהודיע הכהן אשוק לה'. כל שהוא בא משום חטא ומשום אשמה כגון הפריש מעות לחטאת ואשם ונתותר מהם. ילקח באותו המותר עולות. הבשר לה' והעורות לכהנים וממלאו שני המקראות קיימים אשם לה' הבשר

תלוי נמי מותרין לשופר שכתב עליו מותר אשם. ומא' דקשיא מותר חטאת לנדבה אמשה ח' פ"ו דכריתות מפורש שם בס"ד ומה שכתב הר"ב דשפי' נדבה סתם אע"ג דבגמרא דמנחות א"ן גם אחד מהנהו אמוראי דלימא הכי דברי הר"ב בהרמב"ם. וכבר הקשה עליו בכ"מ פ"ב מהלכות שקלים מהירושלמי וכתב דבתוספתא מכוון כדבריו. ונראה שדירושלמי יש ט"ם עכ"ד. ואלו זכר הכ"מ דברי הבבלי לא היה אומר שהירושלמי הוא ט"ם. אלא כ"ל דהרמב"ם חופס עקר התוספתא לפי שהיא ברייתא. והני לישי דבגמרא אמוראי קאמרי להו : אשתקד פירשתו במשנה ב' פ"ד דב"ב : וחכמים אומרים קינין אחד חטאת פירש הר"ב דסברי דכשופר של קינין משוינים דמי קוני חובה וכו' ואין הפרש צייהן בין תיריש או בני יונה הרמב"ם : ו בישני גזרים. פירש הר"ב אבל הרובה להביא אפי' עץ אחד יביא. ירושלמי מתניתין אמרה כן שזה קרבן בפני עצמו. וזה קרבן בפני עצמו. דחקן (יומא פ"ב) ושנים בידם שני גזרים ועיין במשנה ג' וד' פ"ג דמנחות : ואומר

פכשר ואשם לכהנים העורות והיכן מצינו מדרש זה ביהודיע דכתיב במלכים זיהוידע כסף אשם וכסף חטאת לא יובא בית ה' לכהנים יהיו וז"ל לומר דכסף שקדש לשם חטאת ולשם אשם יהיו ממנו הכהנים אלא על כרחק ה"ק יעשו ממנו

ואומר כסף חטאת וכסף אשם וגו' לכהנים יהיו כסף הר"ב וא"ל לומר דכסף שקדש וכו' יהנו ממנו הכהנים אלא על כרחק ה"ק יעשו ממנו דבר כו' וכו' עולות וכו' דאין לומר שיביאו חטאות ואשמות עצמן כלומר שיתכרו ללרכי חטאות ואשמות

ס"ט
ס"ט

וכו' נמי לכהנים שנהגים בשרס שאוכלים דאם כן מאי לכהנים לחטאת ואשם יהיו מיציעי ליה וליכא למטעי דה"ל דכסף חטאת גופיה ולא במותר מיירי דאי הכי מאי למימרא ומדלא קאמר לחטאות ואשם צוואי חריא אלא בעולה דעורה לכהנים דלא מסתדר ודאי דקאמר לכהנים יהיו כולה הואיל וחלת הקדש הכסף למוצק נמי כדכתב הר"ב וא"ל לומר כו' והא דכתיב לא יובא בית ה' כלומר לכדק הבית :

פרק ז קרוב לשקלי יפלו לשקלים
כתב הר"ב והאומר רוב וקרוב וכו' רוב נמי דאורייתא דכתיב (שמות כ"ג) אחרי רבים להטות והסם דאמר קרא והעור הקרובה גדליכא דנפישא יענה ולרובא דעלמא נמי ליכא למוחס כגון שישבת בין ההרים דאין דר' דומים לבא ממקומות אחרים לכאן גמ"פ דב"ב דף כ"ג צ"ע

דומים לבא ממקומות אחרים לכאן גמ"פ דב"ב דף כ"ג צ"ע
במשנה ד' פ"ק דביבא חטאת על מחנה יפלו לגוולי עולה"ש הר"ב בשם הירושלמי דב"ד הממונים כו' עיין בסוף פרקין מה שכתבתי ס"ד ועל הקנין : אחר הקרוב להקל ואז"ל להמטיר ובסדר המשנה דירושלמי ל"ג להקליזן הובאה שם בגמרא : ב לפני סוחרים מהם ר"ל בירושלים רמ"ב : לעולם מעשר כתב הר"ב לפי שעולי רגלים כו' ומטיחין אותן לקרוביהן כו' לאכול אותן כו' ופירש רש"י פ"ק דפסחים דף ו' בטובת הגוף ונתיקו עמו דהא קו"ל מתנה כמחר לענין מעשר שני ואסור ועיין בריש מוסכת מעשר שני והרמב"ם כתב לפי שבני אלם עולין שם במעות מעשר שני לקנות בהן בהמות על הרוב ומ"ש הר"ב שהרי כמה אנשי לוקחין מתגר אחד וז"ל תו' שם דכמה בני אלם עומדים על צהמה אחת לקנות : בהר"ב קבית חולין וא"ת לפי האחד שפירש הר"ב בסוף ברכות דאשונתו אזור חלול שנותן צו מעות ותנן שלא יכנס בו להר הבית וא"כ מסתמא של הקדש הן ונפלו מן המזביחים שקליהם ללשכה כד כתבו בתו' בב"מ דף כ"ו [ובפסחים ד' ז] דאין אכור לכנס אלא במעות הצרורים לו בצדו דנראה שנושא אוחס לסחורה וגנאי הוא ובענין זה אפילו של הקדש אסור אבל בידו אפילו הם של חולין מותר לכנס ע"כ וא"ת אכתי נימא דשל חרומת הלשכה

ואומר (מלכים ב' כ"ג) כסף אשם וכסף חטאת לא יובא בית ה' לכהנים יהיו : **פרק ז מעות שנמצאו בקוהשקלי לנרבי קרוב לשקלי יפלו לשקלי**
לנרבה יפלו לנרבה . מחצה למחצה יפלו לנרבה . בין עצים ללבונה . קרוב לעצים יפלו לעצים . מחצה למחצה יפלו ללבונה . בין קנין לגוולי עולה . קרוב לקנין יפלו לקנין . לגוולי עולה יפלו לגוולי עולה . מחצה למחצה יפלו למעשר שני . בין חולין למעשר שני קרוב לחולין יפלו לחולין . למעשר שני יפלו למעשר שני . מחצה למחצה יפלו למעשר שני . זה הכלל חולין אחר הקרוב להקל . מחצה למחצה להחמיר : **ב"מ מעות שנמצאו לפני סוחר ביהמה לעול מעשר** . בהר הבית חולין בירושל' בשעת הרגל מעשר . ובשאר

דמסיקא שדין להו לגוולי עולה לחומרא!
האשה שהביאה המעות הללו במה מתכפר שמה מקיני חובה נפלו וכשאת מקריב מהן גוולי עולה במה מתכפר האש' ומטי ומקנין אותן לבעלי המעו שנמצאו ומקריבין מהן קנין על הספק והחטאת לא תהא נאכל' ב לעול מעש' אפי' כל השנה כולה לפי שעולי רגלי אין מסיקין להוציא כל מעשר שני שלהן ברגלים ומניחין אותן לקרוביהן או לאהוביהן לאכול אותן כל השנה בירושל' ועקמו' אכיל מעשר שני היא שלמים לפיכך רוב בהמות הנמכרות בירושלים בכל ימות השנה הן נקחות בכסף מעשר ואף על גב דאיכא למימר שזא מן המוכרים נפלו ונתחללו כבר כיון דלוקחים הו רובא שהרי כמה אנשים לוקחים מתגר אחד אמרינן דלוקחים הן ולא נתחללו והרי הן מעשר : בהר הבית חולין ואפילו ברגל שרוב מעות שביד בני אלם אז הן של מעשר אפי' הו חולין דאולינן בתר רובא דשח' ואומר מקמי הרגל נפול : בירושלים שלא בשוק הבהמות : בשעת הרגל הכל מעשר ולא אולינן בתר רוב שחא לפי ששוקי ירושלים עשויות להתכבד בכל יום ואי נפול מקודם כבר נמצאו אבל הר בית לא היה עשוי להתכבד לפי שהוא גבוה והרוח מכבד ומסיר כל האבק וגם אין אלם רשאי לכנס בהר הבית באבק שנגליו לסיכך אין אבק מנוי שם :

ג אכרים

שקלים פרק ז

ר"ע מברטנורא

הלשכה הן כתר כתב הרמב"ם ע"פ
הן היוצא מעות מתרומת הלשכה עד שהיא מחללן על
הבהמה וכל מה שיפול ממנו חולין הוא ואחר כך הוציאוהו
מן הלשכה: ג' וחתיכות הטאות הר"ב כתב ג"כ אשתות
לפי שדין אכילת טהרה שוים
כדתנן בפרק איוהו מקומן:
זה וזה תעובר זורתו מ"ש
הר"ב לפי שפסלו בהיסח
הדעת ואסורים באכילה ואם
הוא עולה א"י לזה שהוא
כולו כליל לאשים כדתנן
באיוהו מקומן ואם הוא טמא
נפסלו בלאו הכי שמה לנו
והרמב"ם לא כתב אלא מפני
חשש שמה עבר זמנו וכתיב
עוד ומיהו כ"מ לאם עבר אדם
ואכלו אס אכל מה שנתמלא
בירושלים אינו חייב כלום
לפי שהוא שלמים ואם אכל
כהן חתיכות הנמלאות בעזרה
אינו חייב כלום עד כאן:
תעובר זורתו מ"ש הר"ב
ועובר זורתו שלמים
היינו עד יום שלישי כלומר ח"פ שהשלמים אסורים
באכילה מתחלת ליל ג' כח"ש בחשנה ז' פרק חמישי דזבחים
עובר זורתו אינו אלא ביום ג' כדלויף בזבחים דף כ"ו מדכתוב
(ויקרא ז') ביום השלישי באש ישרף ביום אהה שורפו
ואי אהה שורפו בלילה:

א מולין
ב קדושים

ג אכרים עולות כיון שנתנת כדרך
בעולות בידוע שהן של עולות: חתיכות הטאות
דאין חוללים בעזרה אלא הטאות ואשתות: בירושלים זבחי
שלמים דרוב בשר הנאכל בירושלים היו שלמים זה וזה צ"ל
שנתמלא בעזרה: ב"ן שנתמלא
בירושלים תעובר זורתו לפי
שפסלו בהיסח הדעת
ואסורין באכילה ואין לפסול
בין ולשרפן עד שיפסלו
בדלוי הלכך בעו עובר זורה
היינו שיפסלו בעובר ועובר
זורה שלמים היינו עד יום
שלישי: נתמלא בזבולים בעיר
ישראל: אכרים נבלות שק
דרך שחוקטין הנבלות
לאכרים ומשליכין בהחנות
שיאכלום הכלבים: חתיכות
מותרים שאין רגילין לאחוד
הנבלות לחתיכות אלא הכשרות
רגילין לאחוד לחתיכות קטנות
לזכרון לישראל או לפת אותה
בדרך הקדרה ודין זה בעיר
שכולה ישראל אבל בעיר שיש
אסורים: שהבשר מרובה ואין
חוקטין הבשר לחתיכות קטנות אלא מנבלים אותו אכרים:
ד זכרים עולות שאנו רגילין שיאכל מירושלים רוב זכרים
שבירושלים הן עולות רוב נקבות זבחי שלמים: הראוי
לפסחים זכר בן שנה מן הכשרים או מן העוים פסחים
והיוצא מותר לו להקריבו לפסחו ואם יבא בעליו אחר
כך יתן לו את דמיו: קודם לרגל שלשים יום משעה
שמתחילין לדרוש בהלכות הפסח ואדם מפריש את פסחו ואין
הלכה כרבי יהודה: ח ממשכנין את מוצאיה מוצא עולה
או שלמים היו ממשכנין אותה עד שיביאה נסכיה משלו שלשה
עשרונים לפי ושני עשרונים לאיל ועשרון לכבש: מניחין אותה
זבוחים כדי שלא להקריב בנסכיה: ושבעה

ובשארן ל[ימות השנה חולין: ג] בשר
שנמצא בעזרה אברין עולות וחתיכות
הטאות בירושלים זבחי שלמים זה
וזה תעובר זורתו ויצא לבית השריפה
נמצא בגבולין אברין נבלות חתיכות
מותרות ובשעת הרגל שהבשר מרובה
אף אברין מותרין: ד בהמה שנמצאת
מירושלים ועד מגדל עדר וכמירדה
לבד רוח זכרים עולות נקבות זבחי
שלמים רבי יהודה אומר הראוי לפסחים
פסחים קודם לרגל שלשים יום:
ה בראשונה היו ממשכנין את מוצאיה
עד שהוא מביא נסכיה חורו להיות
מניחין אותה ובורחין התקינו בית דין
שיורג נסכיה
באין

בה עכו"ם אפילו חתיכות אסורים
חוקטין הבשר לחתיכות קטנות אלא מנבלים אותו אכרים:
ד זכרים עולות שאנו רגילין שיאכל מירושלים רוב זכרים
שבירושלים הן עולות רוב נקבות זבחי שלמים: הראוי
לפסחים זכר בן שנה מן הכשרים או מן העוים פסחים
והיוצא מותר לו להקריבו לפסחו ואם יבא בעליו אחר
כך יתן לו את דמיו: קודם לרגל שלשים יום משעה
שמתחילין לדרוש בהלכות הפסח ואדם מפריש את פסחו ואין
הלכה כרבי יהודה: ח ממשכנין את מוצאיה מוצא עולה
או שלמים היו ממשכנין אותה עד שיביאה נסכיה משלו שלשה
עשרונים לפי ושני עשרונים לאיל ועשרון לכבש: מניחין אותה
זבוחים כדי שלא להקריב בנסכיה: ושבעה

חתיכות מותרת: כתב הר"ב אבל בעיר שיש בה
עכו"ם אפילו חתיכות אסורות ומסתבר
דאפי' מיעוט עכו"ם קאמר וכן כתב הרמב"ם בפירושו
דאפי' [מצוה] עכו"ם ויהיב עמוא כי העקר אללנו
בשר שנתעלם מן העין אסור עד כאן ורב אמר הכי
בפרק גיד הנשה ולהחמיר קאמר ולא מדין המשנה ומשום
הכי לא חולין בחד רובא בכלהו דמתיתין ומיהו קשיא
לי דלרב אפי' אין כאן עכו"ם אלא הגיוה במקום ששופות או
שרשים יכולים להביא אחרת במקומה אסור

פיון ועוד דמתנה ע"פ פ"ב דמכשירין כתב הר"ב דאין הלכה כרב
ד זכרים עולות ודלמא זבחי שלמים הן והיאך תקריב האכרים ומסיק דמיתין לה עד שתומם ומייתי שתי בהמות
ומתנה ודלמא תודה היא דמייתי נמי תודה והא בעיא להם דמייתי נמי לחם ודלמא פסח הוא אשם הוה
אשם בן שתי שנים ואשתכח בן שנה ודלמא אשם מנורה הוא אשם נזיר הוא לא שכיחי ודלמא פסח הוא פסח
בזמנו מזהר זהיריבית ושלא בזמנו שלמים הוא ודלמא אשם מנורה הוא אשם נזיר הוא לא שכיחי ודלמא פסח הוא פסח
בזמנו מתאכל במורא פרק טז דקדושין דף כ"ה: נקבות בת שנתה ואשתכח בת שתי שנים ודלמא טמאת שעברה שנתה לא
לחם דמייתי נמי לחם ודלמא טמאת היא טמאת בת שנתה ואשתכח בת שתי שנים ודלמא טמאת שעברה שנתה לא
שפית אשתכח בת שנתה מאי אמר אביי בת שנתה כהטאת ודאי כונסה לכיפה והיא מתה תאלויה במורא שם ופסקה
הרמב"ם בפרק ו' מהלכות פסולי המוקדשים ועיין שם: רבי יהודה אומר הראוי לפסחים פסחים כתב הר"ב והמוצא
מותר לו להקריבו לפסחו ואם יבא בעליו אחר כך יתן לו דמיו ואין להשקותה אלנו לפסחים פסחים כתב הר"ב והמוצא
דימכר כדתנן במשנה ו' פרק ב' דב"מ ובקדשים אי אפשר להמכר: ה נסכיה פירש הר"ב שלשה עשו ונים וכו' וה"ל והשמן
ועיין הראוי להן ועיין מה שכתבתי בריש פרק ה':

בזמנו מתאכל במורא פרק טז דקדושין דף כ"ה: נקבות בת שנתה ואשתכח בת שתי שנים ודלמא טמאת שעברה שנתה לא
לחם דמייתי נמי לחם ודלמא טמאת היא טמאת בת שנתה ואשתכח בת שתי שנים ודלמא טמאת שעברה שנתה לא
שפית אשתכח בת שנתה מאי אמר אביי בת שנתה כהטאת ודאי כונסה לכיפה והיא מתה תאלויה במורא שם ופסקה
הרמב"ם בפרק ו' מהלכות פסולי המוקדשים ועיין שם: רבי יהודה אומר הראוי לפסחים פסחים כתב הר"ב והמוצא
מותר לו להקריבו לפסחו ואם יבא בעליו אחר כך יתן לו דמיו ואין להשקותה אלנו לפסחים פסחים כתב הר"ב והמוצא
דימכר כדתנן במשנה ו' פרק ב' דב"מ ובקדשים אי אפשר להמכר: ה נסכיה פירש הר"ב שלשה עשו ונים וכו' וה"ל והשמן
ועיין הראוי להן ועיין מה שכתבתי בריש פרק ה':

משל

שבעה דברים וקחשיב להו ואולי : עכו"ם שלח עולתו
דרשינן איש איש מלמד שהעכו"ם נודרים נדרים ונדבות
כושראל : שהא מנחהו עשירית האפה שכהן גדול מקריב
בכל יום מחציתה בבקר ומחציתה בערב : קריבה משל צבור

משל צבור : ובכל מקום שאומר משל צבור הכוונה בו
שיביאה מתרומת הלשכה : רמז"ם סוף פרקין וכ"כ
הר"ב לקמן גבי קינין ורש"י פרק ד' דמנחות לענין חציתין וכתב
בכ"מ בפרק ד' מהלכות שקלים לפי שאלו בכלל מה ששנינו ע"ג כ"א :

מנחות כ"א
בא

דכתיב (ויקרא') חק עולם
חקזה יהיה משל עולם כלומר
משל צבור דהיינו מהרומת
הלשכה : רבי יהודה אומר משל
יורשים : דכתיב (שם) והכהן
המשוח תחתיו מבניו והכי משמע
והכהן המשוח שמת : תחתיו אחד
מבניו [יעשה אותה : ושלמה
היתה קריבה כשהיא צאה
משל צבור לה"ש או משל יורשים
לרבי יהודה : עשרון שלם היתה
קריבה ולא חצי עשרון ר' שמעון
מפיק ליה מכליל תקטר שלא

באין משל צבור : אמר רבי שמעון שבע'
דברי התקינה בית דין יזוה אחד מהין עכו"ם
ששלח עולתו ממדינת הים : ושלח עמרה
נסכים קריבין משלו ואם לאו קריבין משל
צבור וכן גר שמת והניח זבחים : אם יש לו
נסכים : קריבין משלו ואם לאו קריבין
משל צבור : ותנאי בית דין
הוא על כהן גרו' שמת שח' מנחתו קריבה
משל צבור רבי יהודה אומר משל יורשין
ושלימה היתה קריבה :

באין מתרומת הלשכה :
וזה אחד מהן : וזה שאמרנו
אחד מהן והדר מפרש
לאיך שש' עכו"ם כורש"י פרק
ד' דמנחות דף כ"א ועל המלח
ועל העצים שנים : כ"כ רש"י פרק
ג' דמנחות דף כ"א : וזה נראה
סותר לדבריו דכפ"ד דא"כ יהיו
ז' בלאו הא דלעיל : ולפי שלשון
משנתנו וזה אחד מהן : לו טע'
אלא כדפירש"י בפרק ד' לכך ז"ל
דו"ש שנים לאו למיורא שלענין

וקטירו לחצין אלא כולה כשהיא צאה משל צבור ור' יהוד' מפיק
ליה מדכתיב מבניו יעשה אותה : כשהאחד מבניו מקריב
לאחר שמת אביו דהיינו יורש' יעשה אותה ולא חציה והלכה
ברבי יהודה שמשל יורשים היא צאה : והא דתנן במתניתין
דתנאי בית דין הוא לדברי רבי שמעון שהא צאה מן הצבור
ולא מן התורה : מפרש בגמרא דשתי תקנות הוי בתולה
מדאורייתא קריבה משל צבור : מדכתיב חק עולם כדאמרין
כיון שראו דקא מדחקה לשכה התקינה דניבנו מירשים
כיון דחזו דקא פשעו בה אוקמוה אדאורייתא : ונמלאת
עכשיו קריבה מן הצבור בתנאי בית דין דאוקמוה אדאורייתא :
ז' שהיו

חשבו השבעה הם שנים אלא חושבנא בעלמא קאמר אלו שנים
עבום ששלח עולתו : כרבי עקיבא דס"ל דאין מקבלין טהן
אלא עולה כמ"ש במשנה ה' ריש פ"ק ותנן הכא
דנשכין קריבין משלו הא דקאמר רבי עקיבא עולה עולה וכל
חברתה קאמר דהיינו נסכים : אבל נסכים לחודייהו לא
כדאייתא בגמרא דמנחות פרק ז' דף ע"ג :

ממדינת הים : דברו חכמים בהוה דבא' בזמן הבית לא
שכיחי נכרי כולי האי : ועיין ריש פרק דלקמן
והרמב"ם בפרק ד' מהלכות שקלים העתיק ממדינה אחרת אפטר
דבא לומר שאם הוא עמו ממדינה אחרת לו הבא נסכים :
(ועיין למטה בד"ה ר' יהודה) וכן גר שמת וכו' דאלו יורש' א'
היו מתרבי יורשיו נשכיו כן כתב רש"י במנחות דף כ"א והכי
הפקר : ואולי זה אינו תנאי בית דין ממש : אלא דאוקמוהו אדאורייתא
כדפירש הר"ב דקדק התנא לחזור ולשנות ותנאי בית דין אלא דקשיא מאפר
פריה דלקמן דה"ל נמי למתני הכי וכו' תימא דמשום
פלוגתא דר"י תנא הכי קשיא מקינין דלקמן : ומיהו י"ל דלכתי תנא הכא ותנאי צ"ד
הואיל ואיתא לתרתי דאוקמוהו אדאורייתא
וגם פליג ר"י מש"כ פריה דלקמן דאע"ג דאוקמוהו אדאורייתא כי
פלוגתא ליה ביה אוקמתא אדאורייתא :

קריבה משל צבור : כתב הר"ב כיון שראו דקא מדחקה לשכה התקינה דניבנו מירשים
ממנין כהגדול שהיו נכסיו משועבדים שאם ימות שורשיו יתנו מנכסיו החציתין ודלוי
מסתברא דאם לא ירשו שלא יהיו מחויבין להביא מציאתם ולהכי קרו להו יורשים : רבי יהודה אומר וכו' הר"ב פסק
הלכה כרבי יהודה : כדאייתא בפרק מי שהוציאוהו : וקשיא על הרמב"ם שכתב ואין הלכה כר' יהודה :
שקלים כתב רבי שמעון : אבל בפרק ג' מהלכות תמידין פסק רבי יהודה : וכן בפירושו לסוף פרק ד'
דמנחות כתב הלכה כרבי יהודה וכתב בכסף משנה מהלכות שקלים דמה שכתב בשקלים לאו דוקא
אלא אגב גררא דאיך שהם תנאי בית דין נקטה : עד כאן והדיון עיניו שכן נריך לומר גם כן
לעיל מהך : זכותי' שהעתיק נמי משנתנו דלא שלח עמה דמו נסכי' :
דמשמע הא שלח מביאין מה שלח : ובפ"ג מהלכות מעשה הקרבנות פסק דעכו"ם אין מביאין
נסכים אלא דבשקלי' אגב גררא נקטה : ובלשון הר"י קורקום שהביא כ"מ בטעם להרמב"ם
שפסק דלא כמשנתנו : ראיתי שערוריה שכתב סמך המשנה ובריייתא שברים
תמורה וכתב שבמשנה אמרו ואין מביאין עליהם נסכי' : ושינה וסילש פעמי' רבות
להזכיר המשנה ובמחילה מכבודו שהדפיס הטעמו שהדפיס מתניתא על פסקא דבריייתא
ולאו משנה היא כלל : ושלמה היתה קריבה : מסקינן בגמרא סוף פרק ד'
דמנחות דבין בצקר בין בערב ואין כופלין שמנה ולבונה כמו שכתב
הרמב"ם בפרק ג' מהלכות תמידין :

ז' שהיו

א מחנות כל
ב סתות כל
ג פסחים י"ג
ד

ז שיהיו הכהנים נאותין בהם פי' הר"ב צ"ל לאכילת חולין
כו' כדי שיהיו הקרבנות נאכלין על השבע בת"כ
ומיחילה בזמנות פרק' דף כ"א והגותרת ממנה יאכלו
אחרן ובניווגו' ונסיפא כתיב יאכלו רישא בזמן שהיא
מעוטה יאכלו עמה חולין ותרומו'
וסיפא יאכלו לבדה בזמן שהיא
מרוכה : שלא יכו מועלין
באפרה מ"ש הר"ב כיון דחזו
דקא מזלוו בה בפרק ד' דמנחו'
בגמרא דף כ"ב וקא עבדי מיניה
למכתן פירש"י דאפר מרפא מכה
ו"ש בפירו הרמב"ם בחברותיהן
ג'ל בחברותיהן :

ועל הקיטין הפסולות פירש
הר"ב המחוייבים קיטין
מביאים כו' והולכין להן כו'
וצריך לומר דתקנת כביאים
ראשונים במעמדות קאי נמי
אקרבנות יחיד כגון הקיטין
דחליה היאך קרבנות של אדם
קרב והוא אינו עומד על גביו
כדתנן כל זה במשנה ב' פרק
ד' דתענית :

פרק ח כל הרוקין הנמצאים
בירושלי טהורין
דאלו חוץ לירושלים גזרו על ספק
רוקין כדתנן במשנה ה' פרק

ד' לטהרות : ובשעת הרגל פירש הר"ב שרוב ישראל
טהורין כי העקר אלגינו כל ישראל חברים ברגל הרמב"ם
וכתבו הר"ב במשנה ו' פרק' דמגיגה :

ב כל הכלים הנמצאים בירושלים כו' דהוה לירושלים גזרו
כדתנן פרק ד' לטהרות : דרך ירידה כו' טמאים
הא דכל העיר טהורין ודתנן דרך עליה טהורים דייק הכי
הא דגוייתאן טמאים פירוש מבואות קטנות שהיו סמוך לדרך
ירידה ועליה ופעמים שהיו יורדין דרך אותם מבואות ופעמי'
עולין והנהו טמאין מספק' גמ' פסחים דף י"ט ע"ב.

שלא כדרך ירידתן עלייתן והר"ב העתיק שלא כירידתן
עלייתן וכן הוא במשנה שסדר ירושלמי :

רבי יוסי אומר כולן טהורים פי' הר"ב דלא גזרו כו'
וצריך לומר דירידה לבית הטבילה לא הוה הוכחה כולי
האי כמו אמנע הדרך לענין זבחים דלעיל דמוהר ר' יוסי דגזרו:
בריצה פירש הר"ב שרוללים כו' וזה השם מגזרת ותרן
את בלגלתו [שופטים ט' כ"ג] הרמב"ם :

ג שחט

ז על המל' ועל העצי' שיהיו הכהני' באותי'
בחן ועל הפרה שלא יהו מועלין באפרה.
ועל הקיטין הפסולו' שיהיו באו' משל צבור.
ר' יאומ' המספ' את הקיטין מספ' את
הפסולות :

פרק ח כל הרוקין הנמצאים בירושלים
טהורין חוץ מישראל שוק העליון
דבריר מר' יאומ' יבשא' ימו' השני' שבאמצי'
טמאין' ושבצדדין טהורין' ובשעת הרגל
שבאמצע טהורין' ושבצדדין טמאים
שומפני שהן מועטים מסתלקים לצדדין :
ב כל הכלים הנמצאים בירושלים
דרך ירידה לבית הטבילה טמאין
דרך עליה טהורין' שלא כדרך ירידתן
עלייתן' דברי רבי מאיר' רבי יוסי
אומר' כולן טהורין' חוץ מן הסל
והסגריפה והמריצה המיוחדין לקברות:
ג סבין

ז שיהיו הכהנים נאותים בהן' דוקא לאכילת הקרבנות
אבל לאכילת חולין אפילו לחלוט חולין הנאכלין בעורה עס
הקרבנות כדי שיהיו הקרבנות נאכלים על השבע אין
נאותים בהן : שלא יהו מועלין באפרה' דמן התורה אין
מועלין באפרה' דכתיב

(במדר י"ט) הטאת היא כה
מועלין ואין מועלין באפרה כיון
דח' דקא מזלוו בה גזרו באפר'
מעולה כיון דחזו דקא פרשי
(חאפר) הזאות חוקמה
אדאורייתא : ועל הקיטין
הפסולות' האהויבין קיטין
מביאין מעות ונותנים לשופר
ובית דין לוקחין המעות
וקונים בהן קיטין והבעלים
הולכים להם וסמוכים על בית
דין שיקרבו קיטין ואם פרחו
הקיטין או מנאלו פסולים
מנא' בית דין הוא שיקחו
אחרים מדמי הלשכה ומקנים
אותן לבעלים ויוצאין בהן ידי
חובתן : רבי יוסי אומר' אותו
שהוא רגיל לספק את הקיטין
שספק דמים עס הגזברים
למכור להם כל הקיטין הכריכים'
הוא חייב להחליף כל שימצא
בהן פסול כדתנן לעיל פרק

התרומה אינו מקבל מעותיו עד שיהיה המזבח מרצה ואם
החמיץ היין או התלע הפולת מחזירין אותו למזב כד
נפסל העוף לאחר לקחתו מחזירו לו והוא מחזיר את הדמים
והלכה כר"י דהכי אמרינן בירושלמי' תנאי בית דין הוא
המספק את הקיטין מספק את האובדות ואת הפסולות :

פרק ח כל הרוקין הנמצאים בירושלים טהורים
ולא מחוייקים להו כרוקו של זב וזבה

שכן מטמאין אדם וכלים משום דאזלינן בצי' רובא : חוץ
משל שוק העליון' לפי שזבסין עכו"ם היו מציין שם
ומתיים גזרו על העכו"ם שיהו כזבין לכל דבריהם ורוקן טמא
ואית דאתרי לפי ששוק העליון לא היתה דריסת הרגל מצויה
עס וזבין וזבות שמתבדדין ומתרחקים מצבי אדם היו מציין
שם : שנאמנע טמאים' מאס דזבין וזבות שכיחי ומהלכים
באמצע דרכים והטהורים מסתלקים לצדי הדרכים מקום
שאין דריסה הרגל מצויה ומזהירין לכל טמא שלא יגע בהן
אבל בשעת הרגל שרוב ישראל טהורין הטמאים מסתלקים
לצדדים שלא יטמאו את העס והטהורים הולכים באמצע
הדרכים הלכך בשעת הרגל רוקין הנמצאים באמצע טהורים

ושצדדים טמאין והלכה כרבי יוסי : ב דרך ירידה לבית הטבילה
שני דרכים היו למקוה באחד יורדים ובאחד עולים
שלא יגעו הטמאים בטהורים ושל דרך ירידה ודאי טמאים לפי שנפלו מיד המביאים לטבילה : שלא כירידתן עלייתן' דכירידתן
ודאי טמאים היו לכך היו מורידין לבית הטבילה ובעלייתן טהרו נאחר שהטבילין : רבי יוסי אומר כן טהורין' דלא גזרו על
סבין כלים בירושלים והלכה כרבי יוסי : מגריפה' כלי שגורטים וכוכים צו עלמות המתים כהם מפזורים : מריצה' כלי
פנזות

פנזות

עצמות הנה כשרונים להכניסם בסל להוליכן ממקום למקום: **ג** שחט זה מיד דודאי הטבילה בעלים מאתמול והא לא חיישינן שמא אבדה לו זה ימים רבים דודאי היום נפלה ממנו דמחוד שבשעת הרגל העם רב אין סוהה שם במקום נפילתו שלא תמצא רש"י פרק ו' דפסחים דף ע':

ג ככין שנמצאת בארבע עשר שוחט בה מיד בשלשה עשר שונה ומטביל וקופיין בין בזה ובין בזה שונה ומטביל חל ארבעה עשר להיות בשבת שוחט בה מיד בחמישה עשר שוחט בה מיד נמצאת קשורה לסבין הריוז בסבין: **ד** פרוכת שנמצאת בולד הטומאה ומטבילין

עצמות הנה כשרונים להכניסם בסל להוליכן ממקום למקום: **ג** שחט זה מיד דודאי הטבילה בעלים מאתמול והא לא חיישינן שמא אבדה לו זה ימים רבים דודאי היום נפלה ממנו דמחוד שבשעת הרגל העם רב אין סוהה שם במקום נפילתו שלא תמצא רש"י פרק ו' דפסחים דף ע':

שונה ומטביל כתב הר"ב והרמב"ם פי' שונה להוות כו' ונפ"ג מהלכות אבות הטומאות כתב בכ"מ דלפירושו לשון שונה יחא טפי ע"כ טעמו לפי שאין ראוי לקרוע לזו הטבילה שניה כיון שלא ידענו שראשונה קדמה לה דודאי

וקופיין בין בזה ובין בזה שונה ומטביל כתב הר"ב ובגמ' כו' שהיה הגשאי גוסס וכו' והיו כל הצבור טמאין דמזוה לכל ישראל להתעסק בו רש"י וטעמ' כתב המגיד פ"ב מהלכות אהל לפי שאין כבוד הגשאי ביושרים וקרובים אלא בכל אדם שיתעסקו בו הכל כקרובים ויטמאו לו ומ"ש הלכך סבין כו' מטבילין אותו פירש"י דמטביל לה בעליה מאתמול: חל ארבעה עשר להיות בשבת שוחט בה מיד כתב הר"ב ורבותי פירשו דבקופין קאמר עיין מ"ש לקמן ומ"ש לעיל דקופין עשוי לחתוך דבר כו' מכל מקום יכול ג"כ לשחוט בו אם ירצה ולשון רש"י לעיל ורובן אינן לשחיטה אלא לחיתוך וכו':

ב בחמישה עשר שוחט זה מיד כתב הר"ב לפי שכל העם יודעי' שהזאה וטבילה אסורה ביום טוב כד כתב הרמב"ם: ואף ע"ג דמטעמא דבעי הערב שמש נמי ודאי טבילה מאתמול וזה הטעם כתבו הר"ב ברישא בנמצאת ב"ד והתם אי אפשר לומר טעם דהזאה וטבילה דהא שריה ב"ד מכל מקום הכא נקטי טעמא דריוחא טפי דלא אתי לידי הערב שמש דאפי' טבילה והזאה אסורה ורש"י לא כתב טעמא דהזאה וטבילה:

ש שוחט זה הרמב"ם פי' בככין וקצת קשה דהו"ו ואל"ל זו דהשתא נמצאת ב"ד שרי' ב"ט' ומבעיא אכל אם נפרש דהבא בקופין יחא דב"ד שחינו חל בשבת שונה ומטביל קמ"ל דבט"ו שוחט זה מיד וכל' שמשום זה הוכרח לרש"י (דהיינו רבותי שכתב הר"ב) לפרש בבא דחל י"ד וכו' דבקופין מיירי:

ד פרוכת שנמצאת בולד הטומאה ואם תאמר דבמשנה י"ג פרק כ"ד מכלים פירש הר"ב דוילון מקבל טומאה לפי שהשמש מתעטף וכו' ומתחמם בו והאי פרכת ליכא למיחש שיתחממו בו דאסור להנות ממנו טעמו בתוספות שוחט זה מיד וכל' שמשום זה הוכרח לרש"י (דהיינו רבותי שכתב הר"ב) לפרש בבא דחל י"ד וכו' דבקופין מיירי:

ד פרוכת שנמצאת בולד הטומאה ואם תאמר דבמשנה י"ג פרק כ"ד מכלים פירש הר"ב דוילון מקבל טומאה לפי שהשמש מתעטף וכו' ומתחמם בו והאי פרכת ליכא למיחש שיתחממו בו דאסור להנות ממנו טעמו בתוספות שוחט זה מיד וכל' שמשום זה הוכרח לרש"י (דהיינו רבותי שכתב הר"ב) לפרש בבא דחל י"ד וכו' דבקופין מיירי:

קופיין סבין גדול עשוי לחתוך דבר ולשבר בו עצמות: בזה וכו' בין בשלשה עשר בין בארבעה עשר שונה ומטביל לפי שאין הקופיין ראוי אלא לחגיגה ששירת עלם מותר בה ובגמרא דפסחים (דף ע' ע"ב) מוקי מתני' בזמן שהיה הגשאי גוסס בשלשה עשר שאם ימות יהיו כל הצבור טמאים ויקרב הפסח בטומאה ולא יהיו צריכים לטהר הכלים הלכך כיון שצריך לשחיטת הפסח דחד ספיקא הוא שמא לא ימות הגשאי ויעשו את הפסח בטרהה מטבילין אותו וחזקה שטהרנו ביום י"ג כדי לשחוט בו את הפסח ב"ד אכל קופיין דתרי ספיקי שמא ימות הגשאי ויעשו פסח בטומאה וזו אין מביהין חגיגה וא"ל לקופיין ואף אם לא ימות שמא יהיו הפסחים מרובים ולא יעשו חגיגה ב"ד הלכך לא מטבילי ליה וחזקתו שלא טהרנו: חל י"ד להיות בשבת שוחט זה מיד ולא אמרינן כיון דשבת הוא לא נשחוט בה מספיקא שמא טמאה היא ונמצא הפסח טמא ומחלל את השבת שלא במקום מצוה ורבותי פירשו שוחט זה מיד בקופין קאמר דאף ע"ג דאין חגיגה בשבת מכל וקחה חזקה שהטבילה מערב שבת לגורך חגיגת חמשה עשר: בחמשה עשר שוחט זה מיד לפי שכל העם יודעים שהזאה וטבילה אסורה ביום טוב ומטבילין את הכל מלפני יום טוב: נמצאת הקופיין קשורה לסבין אמרינן ודאי הטבילה עם הסבין אכל רמב"ם פי' נמצאת סבין סתמא קשורה עם סבין אחרת ידועה הרי היא כככין הידוע אם טמאה טמאה ואם טהורה טהורה: ד פרוכת שנמצאת בולד הטומאה שגבעה במשקין טמאים שהכמים גזרו על המשקין שיתמאין כלים גזירה משום תצקה דזו וזה כגון רגלן ושפתן ורעו שהם אב הטומאה ומתמאין אדם וכלים מדאורייתא f:

דפרק קמא דביצה דף י"ד דכיון דאמרינן (בפ"ק דסוכה מוסכות על הארץ) דכ"יף ליה מיכף עילוייה דארון והו"ו אוהל הלכך יש לו תורת כלי ומטמא אף בולד הטומאה א"כ כשהיו נושאים הפרכת ממקום למקום נותן הכלי לתוכה א"כ יש תורת כלי עליהם ע"י ולהיריץ בתרא יחא טפי לפירוש הר"ב במשנה דלקמן דמפרש לפרכת בפרכת האולם ומשמע דהיינו נמי פרכת דאמרינן גיה הכא ועיין מ"ש לקמן ב"ד ועוד דאין פרכת סתמא סבין ואמרינן ביומא בפרכת הוציאו לו דף כ"ד ובפ' שני דף ק"ו ד"ג פרכת היו בתקדש שני' ו' על ו'

שערי

א מילין ב
תפ 7

שערי העזרה ואחד על פתח האולם ואחד על פתח הסיכל
ושתיים לדביר ושתיים כנגדן בעלייה וכתבם הרמב"ם בפרק
ו' מהל' כלי המקדש ועלה כתב למתניתין דפרכת טעמיה
וכו' וזכורו פרכת דלאו דדביר לא שייך תירוצא קמא :

מטבילין אותה בפנים וזכורו אותה מיד
ואת שנטמא באב הטומאה מטבילין אות'
בחזין ושומחין אותה בחזין י"א מפני שצריכה
הערב שמש ואם היתה חדש' ישומחין אות' על
גג האיצימב' יבדי שיראו ה' את מלאכתו
שהי' נאהו' ר"ש בן גמליאל אומ' ישור' ר'
שמעון בן הסגן פרוכ' עביה טפחיו על שבעי'
ושנים נימין נארגת' ועל כל נימא ונימא
כ"ד חוטין ארבה ארבעים אמה ורחבה
עשרים אמה ומשמונים ושתי רבוא
נעשית' ושתיים עושין בכל שנה ושלוש
מאות כהנים מטבילין אותה: ׀ בשר
קדשי קדשים שנטמא בין באב הטומאה'
בין בולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ
ביח שמאי אומרים הכל ישרף בפנים
חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ ובית
הלל אומרי' הכל ישרף בחוץ חוץ
משנטמא בולד הטומאה בפנים: ׀ רבי
אליעזר אומר דאת שנטמא באב הטומאה
בין בפנים בין בחוץ ישרף בחוץ ואת
שנטמא בולד הטומאה בין בפנים בין
בחוץ ישרף בפנים רבי עקיבא אומר
מקום טומאתו שם שריפתו:

בטבילין אותה בפנים ומכניסין אותה מיד
ואת שנטמא באב הטומאה מטבילין אות'
בחזין ושומחין אותה בחזין י"א מפני שצריכה
הערב שמש ואם היתה חדש' ישומחין אות' על
גג האיצימב' יבדי שיראו ה' את מלאכתו
שהי' נאהו' ר"ש בן גמליאל אומ' ישור' ר'
שמעון בן הסגן פרוכ' עביה טפחיו על שבעי'
ושנים נימין נארגת' ועל כל נימא ונימא
כ"ד חוטין ארבה ארבעים אמה ורחבה
עשרים אמה ומשמונים ושתי רבוא
נעשית' ושתיים עושין בכל שנה ושלוש
מאות כהנים מטבילין אותה: ׀ בשר
קדשי קדשים שנטמא בין באב הטומאה'
בין בולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ
ביח שמאי אומרים הכל ישרף בפנים
חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ ובית
הלל אומרי' הכל ישרף בחוץ חוץ
משנטמא בולד הטומאה בפנים: ׀ רבי
אליעזר אומר דאת שנטמא באב הטומאה
בין בפנים בין בחוץ ישרף בחוץ ואת
שנטמא בולד הטומאה בין בפנים בין
בחוץ ישרף בפנים רבי עקיבא אומר
מקום טומאתו שם שריפתו:

הסיכל
ההבדילה הפרוכת
לכס בין הקדש ובין קודש הקדשי' וכמוכ' בתוספתא דבזכות
פרכ' שפרוס שמה מוירי וחלל ההיכל כלום גובהו היה מ' אמה
כדמוכ' במסכ' מדו שגובה ההיכל מ' ורחבו ד' ע"כ ואתי שפיר
תירוצא קמא דתו דלעיל ואתי נמי שפיר דתגן ושתי עושין בכל
ש' הלפי ששתי' היו שם בדביר כדחזינו' כמו שכתבתי וכן הוא
בפ' דמסכ' תמיד וז"ל הרמב"ם בפ"ז מהלכו' כלי המקדש ושתי
פרכ' היו עושין בכל שנה להבדיל בין קודש לקודש הקדשים
רבוא ה"ב כתב דיש ספרים שכתב ריבות כלומר נערות בתולות וז"ל הפי' דמסכת תמיד נערות שלא באו עדין לכלל נדות
מתעסקות בו שרואים לעסוק בו בטרה ודלמריין (בר"ם שני דיני) גשים האורבות בפרוכת כו' :

בטבילין אותה בפנים ומכניסין אותה מיד
ואת שנטמא באב הטומאה מטבילין אות'
בחזין ושומחין אותה בחזין י"א מפני שצריכה
הערב שמש ואם היתה חדש' ישומחין אות' על
גג האיצימב' יבדי שיראו ה' את מלאכתו
שהי' נאהו' ר"ש בן גמליאל אומ' ישור' ר'
שמעון בן הסגן פרוכ' עביה טפחיו על שבעי'
ושנים נימין נארגת' ועל כל נימא ונימא
כ"ד חוטין ארבה ארבעים אמה ורחבה
עשרים אמה ומשמונים ושתי רבוא
נעשית' ושתיים עושין בכל שנה ושלוש
מאות כהנים מטבילין אותה: ׀ בשר
קדשי קדשים שנטמא בין באב הטומאה'
בין בולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ
ביח שמאי אומרים הכל ישרף בפנים
חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ ובית
הלל אומרי' הכל ישרף בחוץ חוץ
משנטמא בולד הטומאה בפנים: ׀ רבי
אליעזר אומר דאת שנטמא באב הטומאה
בין בפנים בין בחוץ ישרף בחוץ ואת
שנטמא בולד הטומאה בין בפנים בין
בחוץ ישרף בפנים רבי עקיבא אומר
מקום טומאתו שם שריפתו:

הסיכל
ההבדילה הפרוכת
לכס בין הקדש ובין קודש הקדשי' וכמוכ' בתוספתא דבזכות
פרכ' שפרוס שמה מוירי וחלל ההיכל כלום גובהו היה מ' אמה
כדמוכ' במסכ' מדו שגובה ההיכל מ' ורחבו ד' ע"כ ואתי שפיר
תירוצא קמא דתו דלעיל ואתי נמי שפיר דתגן ושתי עושין בכל
ש' הלפי ששתי' היו שם בדביר כדחזינו' כמו שכתבתי וכן הוא
בפ' דמסכ' תמיד וז"ל הרמב"ם בפ"ז מהלכו' כלי המקדש ושתי
פרכ' היו עושין בכל שנה להבדיל בין קודש לקודש הקדשים
רבוא ה"ב כתב דיש ספרים שכתב ריבות כלומר נערות בתולות וז"ל הפי' דמסכת תמיד נערות שלא באו עדין לכלל נדות
מתעסקות בו שרואים לעסוק בו בטרה ודלמריין (בר"ם שני דיני) גשים האורבות בפרוכת כו' :

בטבילין אותה בפנים ומכניסין אותה מיד
ואת שנטמא באב הטומאה מטבילין אות'
בחזין ושומחין אותה בחזין י"א מפני שצריכה
הערב שמש ואם היתה חדש' ישומחין אות' על
גג האיצימב' יבדי שיראו ה' את מלאכתו
שהי' נאהו' ר"ש בן גמליאל אומ' ישור' ר'
שמעון בן הסגן פרוכ' עביה טפחיו על שבעי'
ושנים נימין נארגת' ועל כל נימא ונימא
כ"ד חוטין ארבה ארבעים אמה ורחבה
עשרים אמה ומשמונים ושתי רבוא
נעשית' ושתיים עושין בכל שנה ושלוש
מאות כהנים מטבילין אותה: ׀ בשר
קדשי קדשים שנטמא בין באב הטומאה'
בין בולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ
ביח שמאי אומרים הכל ישרף בפנים
חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ ובית
הלל אומרי' הכל ישרף בחוץ חוץ
משנטמא בולד הטומאה בפנים: ׀ רבי
אליעזר אומר דאת שנטמא באב הטומאה
בין בפנים בין בחוץ ישרף בחוץ ואת
שנטמא בולד הטומאה בין בפנים בין
בחוץ ישרף בפנים רבי עקיבא אומר
מקום טומאתו שם שריפתו:

ח מחזי

ח מחלי הכבש ולמטה במערב כהנים הזוכים בפיים באברי תמייד להעלותם לא היו מעלים אותם בפעם אחת אלא נותנים אותן על הכבש והולכים ללשכת הגזית לקרוא את שמע ואחר כך חוזרים ומקריבים האיברים על גבי המזבח וקטני הכא לנותנים מחלי הכבש ולמטה שהכבש ארוך ל"ב אמה ומחציו ולמטה נותנים אותן ורוחב הכבש שש עשרה אמה ובחציו של זר מערב היו נותנים אותן : ושל ראשי חדשים מחציו ולמטה .

ח אברי התמיד נתנין מחציו כבש ולמטה (ס"א בער) במזרח ושל מוספין נתנין כחצי ולמטה (ס"א במזרח) במערב ושל חכבש נתנין מתחת (ס"א על) כרכוב המזבח (ס"א מלמעלה) מלמטה השקלים והבכרים אין נוהגין אלא בפני הבית . אבל מעשר דגן ומעשר בהמה והבכורות נוהגין בין בפני הבית . בין שלא בפני הבית . המקדיש שקלים ובכורים הרי זה קדש .

בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך . בזמן שיש לך בית . יש לך בכורים . אין לך בית . אין לך בכורים : אבל מעשר דגן וכו' . נהגים בפני הבית [וכו'] דקדושת הארץ לא בטלה . הלכך צריך להפריש תרומות ומעשרות : מעשר בהמה צריך להפריש העשירות . ובמסכת בכורות אמרו שבעלו מעשר בהמה ללא ליתו ביה ליד תילה : המקדיש שקלים ובכורים . לאין נהגים אלא בפני הבית . אם הפרישן שלא בפני הבית קדשי :

ח כחצי כבש ולמטה במזרח . וגירסת הר"ב במערב וכן בשל מוספים גירסת הספר במערב וגירס' הר"ב במזרח . ומלאנו לשתי הגירסאות צפ"ה דסוכה במזרח דף נ"ד . דרש"י גורם בגירסת הספר והכי מופרש דלהכי מסדרין אברי תמיד במזרח לסימון שהן של תמיד שפעמים היו מתעבדין אברי תמיד עד המוסף והיה צריך היכר שלא יקטירו למוספים קודם לעולת התמיד . והתוספת כתבו לאין ג' הספרים נכונה . אלא כך שנויה בשקלים אברי תמיד וכו' במערב ושל מוספים וכו' במזרח הם עכ"ל . וכן הוא גירסת המפרש למסכת תמיד ופירש רש"י בפרק רביעי . דלהכי נתנום לאברי תמיד במערב

א פוסק נד
ב בכורות כז

לפי שהמערב טעל המזבח הוא במזרחו כמו שהוא שם צפ"ה לכך נותנים האברים במערבו של כבש לפנות מקום הליכותם כשיליכו אחר כך לראש המזבח על המערכה שהיא במזרח ועיין טעם אחר בסמוך . וכתב גם כן טעם שהיו נותנים אותם למטה מחלי הכבש . ולא מחציו כבש ולמטה . שלאחר הקטרת הקטורת חוזרין ומוליכין האברי למזבח ואם היו קרובים למזבח לא תראה הולכה . עד כאן ובגירסתם זאת כתבה הרמב"ם בפרק ששי מהלכות תמידין ומוספים . וכן בתחנה המיוסדת לאומרת באש תורת בוקר

של ער"ה מיוסד אזי יום כבש ומלחום . אבל הר"ב בסוף פרק ד' דפי"ד כתב דביום שצ"ו מוסף אברי תמיד במערב ללד השנייה אבל ביום שיש בו מוסף המוספים שהן חובת היום במערב ושל תמיד במזרח אפשר שהוא ז"ל סובר לפי גירסת רש"י דהיינו דוקא ביום שיש בו מוסף והיינו גמי דבמסנה ד' פ"ב דיומא פירש גם כן דנותנים במזרח לפי שהיא שנויה ביום הכפורים שיש בו מוסף ועיין לקמן : ושל ר"ח נתנין מתחת כרכוב המזבח מלמטה . ה"ג . רש"י במסכת סוטה ופירש של ר"ח איברים של יום שיש בו מוסף והיינו גמי דבמסנה ד' פ"ב דיומא פירש גם כן דנותנים במזרח לפי שהיא שנויה הכבש ארוך ל"ב ואינו משפיע ועולה אלא ט' אמות . השש אמות מן הארץ לסובב וכו' מן הסובב ולמעלה נמצאו שני שלישי אורך הכבש מן הארץ לסובב עד כאן דבריו . דמן הסובב עד הקרנות רקב' אמות כמפורש ריש פרק ג' דמדות . וגירסת הר"ב על כרכוב המזבח מלמעלה . וכן העתיקו הפוסקים דסוכה . וכן העתיק הרמב"ם בפרק ו' מהלכות תמידין ומוספין . וכתב נותנים על המזבח מלמעלה בין קרן לקרן במקום הלוח רגלי הכהנים . וכן הוא בירושלמי . ואינו כרכוב המזבח אמה בין קרן לקרן במקום הלוח רגלי הכהנים . ונראה לי שזה מחזיק גירסת התוספות וסייעתם . דאין בגירסת רש"י א"כ מקום הנחתם בראש הכבש ממש . אם כן הכי הוה ליה למחצי נתנין בראש הכבש ומחצי מתחת וכו' ומלמטה . וכלי ספק שמחצי זה הלשון שרא"י בגירסתו שלפניו נטה לפרש כרכוב על הסובב שסביב המזבח . והר"ב אע"פ שהיה לו גירסת התוס' והרמב"ם החזיק בפירוש כרכוב בפירוש רש"י . ואפשר שסובר דאיכא היכרח במאי דכולהו לא מנחי אלא מחציו כבש ולמטה והני מנחי מחציו ולמטה . וזה שדקדק לומר מחציו ולמעלה דהיינו כו' אף על פי דלשון זה אינו במשנה . אלא שהוא מפרש דסגיו בחציו ולמעלה . ועוד דלפי הטעם שכתבתי לעיל צ"ש המפרש לזכרת תמיד אי מנחי על הסובב נחא טפי שיש עוד מקום להוליך צפונה שנית . אבל אי מנחי על מקום הלוח רגלי הכהנים אין כאן הולכה כלל אלא זריקה על המערכה . ולשתי הגירסאות טעמא דעבדין שני בר"ח מפורש בגמרא דסוכה . ובירושלמי דהכא . לידע שהוקבע ר"ח בזמנו ופירש רש"י האי חשיבותא עבדין ליה להכירא שיכירו דשטיחא להו לבית דין שקדשוהו כהלכתו ולא ימגס לב אדם עליו דרוכ בני אדם לא ראו הדוש הלבנה ע"כ . אבל מעשר דגן כו' כתב הר"ב דקדושת הארץ לא בטלה . כמו שזכרנו במשנה ו' פרק ח' דעדות . ובמסנה ג' פרק ג' דבכורים כתבנו טעם אחר על פי ספרי : ומעשר בהמה . כתב הר"ב דבמס' בכורות אמרו כו' . בריש פרק בתרא ושם אפרש בס"ד :

לפי שהמערב טעל המזבח הוא במזרחו כמו שהוא שם צפ"ה לכך נותנים האברים במערבו של כבש לפנות מקום הליכותם כשיליכו אחר כך לראש המזבח על המערכה שהיא במזרח ועיין טעם אחר בסמוך . וכתב גם כן טעם שהיו נותנים אותם למטה מחלי הכבש . ולא מחציו כבש ולמטה . שלאחר הקטרת הקטורת חוזרין ומוליכין האברי למזבח ואם היו קרובים למזבח לא תראה הולכה . עד כאן ובגירסתם זאת כתבה הרמב"ם בפרק ששי מהלכות תמידין ומוספים . וכן בתחנה המיוסדת לאומרת באש תורת בוקר של ער"ה מיוסד אזי יום כבש ומלחום . אבל הר"ב בסוף פרק ד' דפי"ד כתב דביום שצ"ו מוסף אברי תמיד במערב ללד השנייה אבל ביום שיש בו מוסף המוספים שהן חובת היום במערב ושל תמיד במזרח אפשר שהוא ז"ל סובר לפי גירסת רש"י דהיינו דוקא ביום שיש בו מוסף והיינו גמי דבמסנה ד' פ"ב דיומא פירש גם כן דנותנים במזרח לפי שהיא שנויה ביום הכפורים שיש בו מוסף ועיין לקמן : ושל ר"ח נתנין מתחת כרכוב המזבח מלמטה . ה"ג . רש"י במסכת סוטה ופירש של ר"ח איברים של יום שיש בו מוסף והיינו גמי דבמסנה ד' פ"ב דיומא פירש גם כן דנותנים במזרח לפי שהיא שנויה הכבש ארוך ל"ב ואינו משפיע ועולה אלא ט' אמות . השש אמות מן הארץ לסובב וכו' מן הסובב ולמעלה נמצאו שני שלישי אורך הכבש מן הארץ לסובב עד כאן דבריו . דמן הסובב עד הקרנות רקב' אמות כמפורש ריש פרק ג' דמדות . וגירסת הר"ב על כרכוב המזבח מלמעלה . וכן העתיקו הפוסקים דסוכה . וכן העתיק הרמב"ם בפרק ו' מהלכות תמידין ומוספין . וכתב נותנים על המזבח מלמעלה בין קרן לקרן במקום הלוח רגלי הכהנים . וכן הוא בירושלמי . ואינו כרכוב המזבח אמה בין קרן לקרן במקום הלוח רגלי הכהנים . ונראה לי שזה מחזיק גירסת התוספות וסייעתם . דאין בגירסת רש"י א"כ מקום הנחתם בראש הכבש ממש . אם כן הכי הוה ליה למחצי נתנין בראש הכבש ומחצי מתחת וכו' ומלמטה . וכלי ספק שמחצי זה הלשון שרא"י בגירסתו שלפניו נטה לפרש כרכוב על הסובב שסביב המזבח . והר"ב אע"פ שהיה לו גירסת התוס' והרמב"ם החזיק בפירוש כרכוב בפירוש רש"י . ואפשר שסובר דאיכא היכרח במאי דכולהו לא מנחי אלא מחציו כבש ולמטה והני מנחי מחציו ולמטה . וזה שדקדק לומר מחציו ולמעלה דהיינו כו' אף על פי דלשון זה אינו במשנה . אלא שהוא מפרש דסגיו בחציו ולמעלה . ועוד דלפי הטעם שכתבתי לעיל צ"ש המפרש לזכרת תמיד אי מנחי על הסובב נחא טפי שיש עוד מקום להוליך צפונה שנית . אבל אי מנחי על מקום הלוח רגלי הכהנים אין כאן הולכה כלל אלא זריקה על המערכה . ולשתי הגירסאות טעמא דעבדין שני בר"ח מפורש בגמרא דסוכה . ובירושלמי דהכא . לידע שהוקבע ר"ח בזמנו ופירש רש"י האי חשיבותא עבדין ליה להכירא שיכירו דשטיחא להו לבית דין שקדשוהו כהלכתו ולא ימגס לב אדם עליו דרוכ בני אדם לא ראו הדוש הלבנה ע"כ . אבל מעשר דגן כו' כתב הר"ב דקדושת הארץ לא בטלה . כמו שזכרנו במשנה ו' פרק ח' דעדות . ובמסנה ג' פרק ג' דבכורים כתבנו טעם אחר על פי ספרי : ומעשר בהמה . כתב הר"ב דבמס' בכורות אמרו כו' . בריש פרק בתרא ושם אפרש בס"ד :

לפי שהמערב טעל המזבח הוא במזרחו כמו שהוא שם צפ"ה לכך נותנים האברים במערבו של כבש לפנות מקום הליכותם כשיליכו אחר כך לראש המזבח על המערכה שהיא במזרח ועיין טעם אחר בסמוך . וכתב גם כן טעם שהיו נותנים אותם למטה מחלי הכבש . ולא מחציו כבש ולמטה . שלאחר הקטרת הקטורת חוזרין ומוליכין האברי למזבח ואם היו קרובים למזבח לא תראה הולכה . עד כאן ובגירסתם זאת כתבה הרמב"ם בפרק ששי מהלכות תמידין ומוספים . וכן בתחנה המיוסדת לאומרת באש תורת בוקר של ער"ה מיוסד אזי יום כבש ומלחום . אבל הר"ב בסוף פרק ד' דפי"ד כתב דביום שצ"ו מוסף אברי תמיד במערב ללד השנייה אבל ביום שיש בו מוסף המוספים שהן חובת היום במערב ושל תמיד במזרח אפשר שהוא ז"ל סובר לפי גירסת רש"י דהיינו דוקא ביום שיש בו מוסף והיינו גמי דבמסנה ד' פ"ב דיומא פירש גם כן דנותנים במזרח לפי שהיא שנויה ביום הכפורים שיש בו מוסף ועיין לקמן : ושל ר"ח נתנין מתחת כרכוב המזבח מלמטה . ה"ג . רש"י במסכת סוטה ופירש של ר"ח איברים של יום שיש בו מוסף והיינו גמי דבמסנה ד' פ"ב דיומא פירש גם כן דנותנים במזרח לפי שהיא שנויה הכבש ארוך ל"ב ואינו משפיע ועולה אלא ט' אמות . השש אמות מן הארץ לסובב וכו' מן הסובב ולמעלה נמצאו שני שלישי אורך הכבש מן הארץ לסובב עד כאן דבריו . דמן הסובב עד הקרנות רקב' אמות כמפורש ריש פרק ג' דמדות . וגירסת הר"ב על כרכוב המזבח מלמעלה . וכן העתיקו הפוסקים דסוכה . וכן העתיק הרמב"ם בפרק ו' מהלכות תמידין ומוספין . וכתב נותנים על המזבח מלמעלה בין קרן לקרן במקום הלוח רגלי הכהנים . וכן הוא בירושלמי . ואינו כרכוב המזבח אמה בין קרן לקרן במקום הלוח רגלי הכהנים . ונראה לי שזה מחזיק גירסת התוספות וסייעתם . דאין בגירסת רש"י א"כ מקום הנחתם בראש הכבש ממש . אם כן הכי הוה ליה למחצי נתנין בראש הכבש ומחצי מתחת וכו' ומלמטה . וכלי ספק שמחצי זה הלשון שרא"י בגירסתו שלפניו נטה לפרש כרכוב על הסובב שסביב המזבח . והר"ב אע"פ שהיה לו גירסת התוס' והרמב"ם החזיק בפירוש כרכוב בפירוש רש"י . ואפשר שסובר דאיכא היכרח במאי דכולהו לא מנחי אלא מחציו כבש ולמטה והני מנחי מחציו ולמטה . וזה שדקדק לומר מחציו ולמעלה דהיינו כו' אף על פי דלשון זה אינו במשנה . אלא שהוא מפרש דסגיו בחציו ולמעלה . ועוד דלפי הטעם שכתבתי לעיל צ"ש המפרש לזכרת תמיד אי מנחי על הסובב נחא טפי שיש עוד מקום להוליך צפונה שנית . אבל אי מנחי על מקום הלוח רגלי הכהנים אין כאן הולכה כלל אלא זריקה על המערכה . ולשתי הגירסאות טעמא דעבדין שני בר"ח מפורש בגמרא דסוכה . ובירושלמי דהכא . לידע שהוקבע ר"ח בזמנו ופירש רש"י האי חשיבותא עבדין ליה להכירא שיכירו דשטיחא להו לבית דין שקדשוהו כהלכתו ולא ימגס לב אדם עליו דרוכ בני אדם לא ראו הדוש הלבנה ע"כ . אבל מעשר דגן כו' כתב הר"ב דקדושת הארץ לא בטלה . כמו שזכרנו במשנה ו' פרק ח' דעדות . ובמסנה ג' פרק ג' דבכורים כתבנו טעם אחר על פי ספרי : ומעשר בהמה . כתב הר"ב דבמס' בכורות אמרו כו' . בריש פרק בתרא ושם אפרש בס"ד :

כתב הר"ב דבמס' בכורות אמרו כו' . בריש פרק בתרא ושם אפרש בס"ד :

כתב הר"ב דבמס' בכורות אמרו כו' . בריש פרק בתרא ושם אפרש בס"ד :

רבי 24 כר [2]

רבי 24 כר [2]

רבי שמעון אומר האומר בכורים קדש אינן קדש כתב הר"ב דלפיר' הרמב"ם שמי' דקדש לבדק הבית קאמר לא אהדר עמא דר"ס ואני למדתי טעמו מל' הרמב"ם בפ"ו מהל' ערכין ססיס ואמר אבל אם הקדישן הכהן אחר שבאו לידו הרי אלו קדש הנה מובאר טעמו לפי שהבכורים לכהנים הם ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו דהא הכהן כשבאו לידו והרי הם שלו יכול להקדישן אבל שקלי' דלמזבח יכול להקדיש כדתנן במשנה ז' פ"ח דערכין דמחרים אדם קדשי מזבח כו' ופסקה הרמב"ם בפרק הגוזר לענין המקדיק לבדק הבית ולא דמי לבכור דתנן התם דמחרים בין

אמרי' פ"ה ח"ה
יה"כ הל"ג
ג"ד : מאה
כד

רבי שמעון אומר • האומר בכורים קדש • אינן קדש :
סליק מסכת שקלים
והרמב"ם פי' המקדיש לבדק הבית שקלים ובכורים שיש לו כבר ולפירושו לא אהדריר טעמא דר"ס אמאי שקלים קדשי' בכוריי לא קדשי' והלכה כרבי שמעון :
סליק מסכת שקלים

כתב הרמב"ם שסדר בכורים אחר שקלים כפי סדורה שמצות שקלים בפרשת כי תשא וכפורים בפרשת אחרי מות ע"כ • ובשם רב שדירא כתוב בספר יוחסין דביתר שקלים תנינן סדר יומא דמי' לשבת וערוכין • משי' דיומא דכפירא לשבתא דמי' :

מסכת יומא

מסכת יומא

פרק א שבעת ימים מפרישין • לעול במשנה ו' פרק ב' בכורים תני מניחא לבסוף אחרוב שיה לאילן נב' לרכוס • וכן הביאו התוספות דבנ"ק • ובפרק קמא דר"ס תני מניחא דרישא כיוו הכא • ובנ"ק דעכו"ס תפ"ק דקדושן קמי' שניחא לבסוף : מביתו פירש האב"ס מאשתו כדי שלא תמלא נדה יוהיה הוא עמא' יומים • כמ"ס הכתוב בנעול נדה • (ויקרא ט"ו) ותיבי נדה עליו ועזא ו' ימים ע"כ • (וב"כ הר"ב ברפ"ג דפרה) וה"פ שלא תמלא אחר גי' ספק נדה שתמלא דס על הסדין שקנח' נוואין ידוע אם נשעת גי' היא הוי' בה דס זה אף לאחר גי'א דאטו נרשיע עסקין שיבא על ספק נדה • וחיובין שזא ימלא בתוך כדי שקרד מן המטה ותדחיק את פניה דככה ג"כ אף לת"ק דמשנה ג' פרק ב' דנה' מנחא את' נועלה במרא : שמא יארע בו פכול • כו' הר"ב קרי • ועיין מ"ס ברי' דמאי נס"ד : אם כן אין לדבר סוף • אבל בעומאה • כ"ג דיו' הוא ובשאר מה עומאה ולא מתקנינן לו כן אחר • אלא מאוס דכי ענדוק ליה נרה כ"ס דמרוזעפי • במרא : ד המקטור

פרק א שבעת

פרק א שבעת

ימים • מפרישין כהן גדול • שכל עזרות ויט הכפורים אין כשרות (ויקרא י"ו) וכפר הכהן אשר יטעח מדקתוב בשבעת ימי הצלואים (שם ד') • תפתח חלל מיעד לא תלאו שבעת ימים ותיבי נהריה (שם) כאשר עשה גי'ס הוי' נזה כ" לעשות לכפר עליוס ודרשו רבותינו לעשות • זה מעשה פרה • לכפר עליוס • זה מעשה יה"כ • שהכהן השורף את הפרה והכהן העונד גי'הכ שניהס טעונים הפרשה מניחס שבעת ימים • כמו שהיו טעונים אהרן ובניו בשבעת ימי הצלואים : לשכת פלהדרין • פקידו המלך נקראים פלהדרין • ומתוך שהכהנים הגדולים שהיו בבית שני • אחר שזעון הצדיק • היו נוקנים ממון כדי לשעש כהונה גדולה • ומתוך שרשעש היו • לא היו משלימין שנתן והיו מתחלפין כל שנים עשר חדש כפקידו המלך • שהצדק מחליפין כל שנה • לכך נקראת לשנה זו • לשנת פלהדרין : ומתקנינן לו • מצינין כהן אחר לכהן כהן גדול תחתיו • אם יארע לו קרי או שאר עומאה : אם כן אין לדבר סוף • א"כ דחיובת למיתה אין לדבר סוף • שמא נסו תמוס • אלא לעומאה דשכיחא חיישי' לפיכך מתקנינן לו כהן אחר • למיתה דלא שכיחא שאמות מת • נפתע פתאום לא חיישין • הלכך אין מתקנינן לו אשה אחרת • והלכה כחכמי' :

פרק א שבעת

פרק א שבעת

ימים מפרישין • לעול במשנה ו' פרק ב' בכורים תני מניחא לבסוף אחרוב שיה לאילן נב' לרכוס • וכן הביאו התוספות דבנ"ק • ובפרק קמא דר"ס תני מניחא דרישא כיוו הכא • ובנ"ק דעכו"ס תפ"ק דקדושן קמי' שניחא לבסוף : מביתו פירש האב"ס מאשתו כדי שלא תמלא נדה יוהיה הוא עמא' יומים • כמ"ס הכתוב בנעול נדה • (ויקרא ט"ו) ותיבי נדה עליו ועזא ו' ימים ע"כ • (וב"כ הר"ב ברפ"ג דפרה) וה"פ שלא תמלא אחר גי' ספק נדה שתמלא דס על הסדין שקנח' נוואין ידוע אם נשעת גי' היא הוי' בה דס זה אף לאחר גי'א דאטו נרשיע עסקין שיבא על ספק נדה • וחיובין שזא ימלא בתוך כדי שקרד מן המטה ותדחיק את פניה דככה ג"כ אף לת"ק דמשנה ג' פרק ב' דנה' מנחא את' נועלה במרא : שמא יארע בו פכול • כו' הר"ב קרי • ועיין מ"ס ברי' דמאי נס"ד : אם כן אין לדבר סוף • אבל בעומאה • כ"ג דיו' הוא ובשאר מה עומאה ולא מתקנינן לו כן אחר • אלא מאוס דכי ענדוק ליה נרה כ"ס דמרוזעפי • במרא : ד המקטור

מסכת יומא

פרק א שבעת

ימים מפרישין • לעול במשנה ו' פרק ב' בכורים תני מניחא לבסוף אחרוב שיה לאילן נב' לרכוס • וכן הביאו התוספות דבנ"ק • ובפרק קמא דר"ס תני מניחא דרישא כיוו הכא • ובנ"ק דעכו"ס תפ"ק דקדושן קמי' שניחא לבסוף : מביתו פירש האב"ס מאשתו כדי שלא תמלא נדה יוהיה הוא עמא' יומים • כמ"ס הכתוב בנעול נדה • (ויקרא ט"ו) ותיבי נדה עליו ועזא ו' ימים ע"כ • (וב"כ הר"ב ברפ"ג דפרה) וה"פ שלא תמלא אחר גי' ספק נדה שתמלא דס על הסדין שקנח' נוואין ידוע אם נשעת גי' היא הוי' בה דס זה אף לאחר גי'א דאטו נרשיע עסקין שיבא על ספק נדה • וחיובין שזא ימלא בתוך כדי שקרד מן המטה ותדחיק את פניה דככה ג"כ אף לת"ק דמשנה ג' פרק ב' דנה' מנחא את' נועלה במרא : שמא יארע בו פכול • כו' הר"ב קרי • ועיין מ"ס ברי' דמאי נס"ד : אם כן אין לדבר סוף • אבל בעומאה • כ"ג דיו' הוא ובשאר מה עומאה ולא מתקנינן לו כן אחר • אלא מאוס דכי ענדוק ליה נרה כ"ס דמרוזעפי • במרא : ד המקטור

פרק א שבעת

פרק א שבעת

ימים מפרישין • לעול במשנה ו' פרק ב' בכורים תני מניחא לבסוף אחרוב שיה לאילן נב' לרכוס • וכן הביאו התוספות דבנ"ק • ובפרק קמא דר"ס תני מניחא דרישא כיוו הכא • ובנ"ק דעכו"ס תפ"ק דקדושן קמי' שניחא לבסוף : מביתו פירש האב"ס מאשתו כדי שלא תמלא נדה יוהיה הוא עמא' יומים • כמ"ס הכתוב בנעול נדה • (ויקרא ט"ו) ותיבי נדה עליו ועזא ו' ימים ע"כ • (וב"כ הר"ב ברפ"ג דפרה) וה"פ שלא תמלא אחר גי' ספק נדה שתמלא דס על הסדין שקנח' נוואין ידוע אם נשעת גי' היא הוי' בה דס זה אף לאחר גי'א דאטו נרשיע עסקין שיבא על ספק נדה • וחיובין שזא ימלא בתוך כדי שקרד מן המטה ותדחיק את פניה דככה ג"כ אף לת"ק דמשנה ג' פרק ב' דנה' מנחא את' נועלה במרא : שמא יארע בו פכול • כו' הר"ב קרי • ועיין מ"ס ברי' דמאי נס"ד : אם כן אין לדבר סוף • אבל בעומאה • כ"ג דיו' הוא ובשאר מה עומאה ולא מתקנינן לו כן אחר • אלא מאוס דכי ענדוק ליה נרה כ"ס דמרוזעפי • במרא : ד המקטור

ימים מפרישין • לעול במשנה ו' פרק ב' בכורים תני מניחא לבסוף אחרוב שיה לאילן נב' לרכוס • וכן הביאו התוספות דבנ"ק • ובפרק קמא דר"ס תני מניחא דרישא כיוו הכא • ובנ"ק דעכו"ס תפ"ק דקדושן קמי' שניחא לבסוף : מביתו פירש האב"ס מאשתו כדי שלא תמלא נדה יוהיה הוא עמא' יומים • כמ"ס הכתוב בנעול נדה • (ויקרא ט"ו) ותיבי נדה עליו ועזא ו' ימים ע"כ • (וב"כ הר"ב ברפ"ג דפרה) וה"פ שלא תמלא אחר גי' ספק נדה שתמלא דס על הסדין שקנח' נוואין ידוע אם נשעת גי' היא הוי' בה דס זה אף לאחר גי'א דאטו נרשיע עסקין שיבא על ספק נדה • וחיובין שזא ימלא בתוך כדי שקרד מן המטה ותדחיק את פניה דככה ג"כ אף לת"ק דמשנה ג' פרק ב' דנה' מנחא את' נועלה במרא : שמא יארע בו פכול • כו' הר"ב קרי • ועיין מ"ס ברי' דמאי נס"ד : אם כן אין לדבר סוף • אבל בעומאה • כ"ג דיו' הוא ובשאר מה עומאה ולא מתקנינן לו כן אחר • אלא מאוס דכי ענדוק ליה נרה כ"ס דמרוזעפי • במרא : ד המקטור

ב הוא זורק את הדם של תמידים כדי שיהא רגיל בעבודה : ומטיב את הנרות מדשנן מן האפר של הפתילות שכבו : ושאר כל הימים אם ירצה להקריב כל קרבן שירצה מקריב : ואין אנשי האסמך יכולין לעכב על ידו : מקריב חלק בראש ראש הוא להקריב כל חלק שיבחר : ונוטל חלק בראש : הקדשים נוטל מנה יפה שיבחר לו : והני מילי בקדשי מזבח : אבל בקדשי גדול אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט חולקים בשוה : ג וקורין לפניו כל ל' הימים : בסדר היום בפרשת אחרי מות אישי אדני : שמא לא למדת במקדש שני היו צריכין לכך : שהיו מעמידין כ"ג שאינם מהוגנים על פיהמלכות דאלו במקדש ראשון לא היו מעמידין כהן גדול : אלא הגדול שבכהנים : בחכמה צנוי : בכח ובעושר : ואם לא היה לו עושר אחיו הכהנים מגדלין אותו משלהם : שנאמר (ויקרא כ"א) והכהן הגדול מאחיו גדלוהי משל אחיו : שיהא מבורח מתצונן בבהמות העוברות לפניו לתת אל לבו הלכות סדר היום : ד לא היו מניחין אותו לאכול הרבה : אפילו מן המאכלים שאין מביאים לידי חמוס ומונעים מיונו לגמרי כל מאכל המביא לידי חמוס וקרי : כגון חלב וצביס ובשר שמן ויין ישן וכיוצא בהן : ה מסרוהו לקני בית דין : שקראו לפניו בסדר היום : לוקני כהונה : ללמדו חפינת הקטורת : שנאמר (שם י"ז) ומלא חפניו קטרת סמים ועבודה קשה היתה : בית אבותיכם הם העושים את הקטורת וכותשים אותה ומערבין סממנים :

ב כל שבעת ימים הוא זורק את הדם ומקטיר את הקטרת ומטיב את הנרות ומקריב את הראש ואת הרגל : ושאר כל הימים אם רצה להקריב מקריב : שכהן גדול מקריב חלק בראש : ונוטל חלק בראש : ג מסרו לו זקנים מזקני בית דין : קורין לפניו בסדר היום : ואומרים לו אישי כהן גדול : קרא אתה בפני שמי שבחרת : או שמאל לא למדת : ערב יום כפורים שחרית מעמידין אותו בשער מזרח : ומעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים : כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה : ד כל שבעת הימים לא היו מזנעין ממנו מאכל ומשתה : ערב יום הכפורים עם חשיכה לא היו מניחים אותו לאכול הרבה : מפני שהמאכל מביא את השינה : ה מסרוהו לקני בית דין לוקני כהונה : והעלוהו לעליית בית אבותיכם והשביעוהו ונפטרו והלכו להם : ואמרו לו אישי כהן גדול : אנו שלוחי בית דין : ואתה שלוחינו ושלוחי בית דין : משביעין אנו עליך במי ששכן שמו בבית הזה : שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך : הוא פורש ובוכה והן פורשין וכוכין : ו אם היה חכם דורש ואם לאו תלמידי חכמים דורשין לפניו : ואם רגיל לקרות קורא : ואם לאו קורין לפניו : ובמה קורין לפניו : באיוב : ובעזרא : ובדברי הימים : וכריה בן קבוטל אומר : פעמים הרבה קריתי לפניו בדניא :

ב בקש

והשביעוהו : פירש הר"ב שלא יהא צדוקי לתקן הקטורת כו' : שבאותה שעה לא יכול שום אדם לדעת מה שהוא עושה כמו שנאמר (ויקרא י"ז) וכל אדם לא יהיה צאהל מועד צבואו לכפר בקדש עד לאתו : הרמב"ם : ואתה שלוחינו ושלוחי בית דין : מפרש בגמרא דהכי קאמרו ליה : משביעין אנו עליך על דעתינו ועל דעת ב"ד : ולא שהוא שלוחם ושלוחי ב"ד לענין עבודה דק"ל דהני כהני שלוחי דרממנא נהו ולא שלוחי דידן כמ"ש בתשנה ג' פ"ד דנדרים בס"ד : והן פורשין וכוכין : פירש הר"ב דאמר מר החושד בכשרים לוקה בראשית דורש : ואם תלמיד הוא ולא חכם שידע להבין ולשמע דבר הלכה ואינו יודע לדרוש : דורשים לפניו : באיוב ובעזרא : שהן דברים המושכים את הלב לשומען : ואין שינה מוטפתו :

ב ומקטיר את הקטורת ומטיב את הנרות : פירש הטבט שמי נרות : אבל הטבט חמש נרות קודמין לקטרת : שכן במשנה ג' דפרק דלקמן : וכן בפ"ג דתמיד : לפיכך דמי מדשנן המנורה קודם לפיכך דקטורת אלא התם בחמשה נרות : והכא בשתי נרות גמרא : והכי פסק הרמב"ם בפ"ג ו' מהלכו' תמידין ודלא כמתניתין דרפ"ו דתמיד דשניו הטבט שתי נרות קודם לקטורת דהתם אכא שאול : והכא רבנן : והא דלא תנן הכא הטבט חמש נרות משום דלא הויין בכ"ג כ"פ התוספות וועיין לקמן פ"ג משנה ב' ועיין פ"ג דתמיד :

א יד' חיי' פ"א ט"ה הל' ט
ב יד' חיי' פ"א ט"ה הל' ט
ג יד' חיי' פ"א ט"ה הל' ט
ד יד' חיי' פ"א ט"ה הל' ט
ה יד' חיי' פ"א ט"ה הל' ט
ו יד' חיי' פ"א ט"ה הל' ט
ז יד' חיי' פ"א ט"ה הל' ט
ח יד' חיי' פ"א ט"ה הל' ט
ט יד' חיי' פ"א ט"ה הל' ט
י יד' חיי' פ"א ט"ה הל' ט

ומקריב את הראש ואת הרגל : נקט האזנים הראשונים בהעלאת : כדפרק דלקמן משנה ג' וכו' ללכו : וז"ל הרמב"ם בפ"א מהלכות ע"כ ומקריב אברי תמיד על המזבח ועיין במשנה ג' פ"ג דתמיד : אם רצה להקריב כו' עיין משנה ג' פ"ג דתמיד :

ג ובעבירין לפני פרים : אבל שעירים לא דכיון דעל חטא ישראל קא אתו חלשא דעתיה : ופר דעל חטא דידיה ודאחיו הכהנים קאתי אי איכא איגש צכהנים דאית ביה מלתא מידע ידע ליה ומדר ליה בתשובה גמ' : ד מביא את השינה : ועיין משנה ו' :

ה והעלוהו לעליית בית אבותיכם : פירש הר"ב ללמדו חפינת הקטורת שזו עבודה קשה כו' : עיין במשנה ב' פ"א דמנחות ובהל' עבודת יד' פ"ג : עוד עיין על לשכה זו בסוף מסכת מדות :

והשביעוהו : פירש הר"ב שלא יהא צדוקי לתקן הקטורת כו' : שבאותה שעה לא יכול שום אדם לדעת מה שהוא עושה כמו שנאמר (ויקרא י"ז) וכל אדם לא יהיה צאהל מועד צבואו לכפר בקדש עד לאתו : הרמב"ם : ואתה שלוחינו ושלוחי בית דין : מפרש בגמרא דהכי קאמרו ליה : משביעין אנו עליך על דעתינו ועל דעת ב"ד : ולא שהוא שלוחם ושלוחי ב"ד לענין עבודה דק"ל דהני כהני שלוחי דרממנא נהו ולא שלוחי דידן כמ"ש בתשנה ג' פ"ד דנדרים בס"ד : והן פורשין וכוכין : פירש הר"ב דאמר מר החושד בכשרים לוקה בראשית דורש : ואם תלמיד הוא ולא חכם שידע להבין ולשמע דבר הלכה ואינו יודע לדרוש : דורשים לפניו : באיוב ובעזרא : שהן דברים המושכים את הלב לשומען : ואין שינה מוטפתו :

כשרים

כשרים מי שמעשו סתומין ושוא חין בלבו כלום * הרמב"ם :
 ז באצבע צרדה * פי' הר"ב אצבע הסמוכה לאגודל וכו'
 וכפירש"י * וכתבו התו' בפ"ג דמונחות דף ל"ה
 וז"ל הדבר ידוע שה"ח להשמיע קול אלא כשמכה באצבעו וכן

ז פרחי כהונה * צמורים שמתחיל שער זקנם לפרוח קרויין
 פרחי : באצבע צרדה * האצבע הסמוכה לאגודל * ול' צרדה
 צרדה זרח * כלו' צרחה של האגודל הסמוכה לו היו מחצרים
 האגודל באצבע הסמוכה לה ושומרה ומכה על כפו ומשמיע

קול כדי שלא יישן : כהן גדול
 עמוד * על רגליך והפג אחת על
 הרצפה * של שיש להסיר חומס *
 שזנוק הרגלים מסיר השיטה והפג
 לשון הסרה כמו מפיגין טעמן :
 ח תורמין את המזבח * תרומת
 הדשן שהוא חותה מן הדשן
 במחפה * בין רב בין מעט ונותנו
 במזרחו של כבש וככלע שם
 במקומו וכי' היא תחלת
 העבודה בשחרית : * או סמוך
 לו * סיווד לקריאת הגבר או
 מלפניה או מלאחריה : בי"ה
 תורם מחצות משום ח' לשאדכ"ג
 שעלו לבדו מוטל הכל לר"ך
 להשכים יותר : ברגלים * דנפישו
 ישראל ונפישו קרבנות ורב הדשן
 במקום המערכה ור"ך להעלות
 הדשן מן המערכה לתקום

ז בקש להתנמנם * פרחי כהונה מבין
 לפניו באצבע צרדה * ואומרים לו אישי כהן
 גדול עמוד והפג אחת על הרצפה *
 ומעסיקין אותו עד שיגיע זמן השחיטה :
 ח בכל יום תורמין את המזבח * בקריאת
 הגבר * או סמוך לו * בין לפניו * בין לאחוריו *
 וביום הכפורים מחצות יוברגלים * מאשמוד'
 הראשונה * ולאחריה קריאת הגבר מגעת *
 עד שתייה עזרה מלאה מ' ישראל :
פרק ב בראשונה * כל מי שרוצה לתרו'
 את המזבח תורם *
 ובזמן שהן מרובין * רצין ועולין בכבש *
 וכל הקודם את חברו בארבע אמות זכה *
 ואם היו שניהם שוין * המזונה אמר להם
 הצביעו * ומת

שבאמצע המזבח * שמו תפוח שלשם גל גדול של דשן צבור
 ומכוונת כפפה * היו לריכס להשכים יותר * ולא היתה קריאת
 האשמורה הראשונה שהיא שליש הלילה : * ולא היתה קריאת
 הגבר מגעת * ברגלים עד שהיתה עזרה מלאה מ' ישראל *
 המביאים קרבנותיהם * להקריבם מיד אחר תמיד של שחר :
פרק ב בראשונה * כל מי שרוצה לתרום * כל
 כהן שהוא מאותו בית אב
 ורוצה לתרום את הדשן שחרית תורם ולא היה פייס בדבר *
 ובזמן שהם מרובים * הבאים לתרום זה אומר אני תורם וזה
 אומר אני תורם * זה היה משפטם : רצין ועולין בכבש *
 המזבח שהוא ל"ב אמה אורך : * וכל הקודם * ליכנס לתוך
 ארבע אמות עליונות של כבש הסמוכות לראש המזבח זכה
 לתרום * וזהו גורלם : * ואם היו שניהם שוים * בכניסתם אין
 אחד מהם זוכה לתרום * אבל תענה כולם באין להטיל גורל *
 ומהו הגורל * המזונה אמר לכלם הצביעו כלומר הוציאו
 אצבעותיכם * כל אחד יראה אצבעו מפני שאסור למנות אנשים
 מישראל * לפיכך הוצרכו להוציא האצבעות כדי שימנו האצבעות
 ולא האנשים * וכיצד עושים * מקיפים ועומדים בעגולה :
 והמזונה בא ונוטל ונוגפת מראשו של אחד מהם * וממנו הפייס
 מתחיל למנות ומוציא כל אחד אצבעו

הוא צילמדנו בסוף פ' בא ושעור
 רבועה של יד עד אצבע צרדה
 ומאי צרדה חמלעי * ועוד הביא
 בערוך דמניא בתוספתא חיובו
 אצבע צרדה * זו אצבע גדולה של
 וכן יסד הקליר בפרשת
 שקלים ע"כ * ותוספתא זו היא
 בפירקין דהכא גם הרמב"ם פי'
 אצ"ב חמלעי ומה שהכריח לרש"י
 לפרש אצבע הסמוכה לאגודל
 משום דהכי איתא בגמ' מאי
 צרדה צרחה דדא מאי היא גודל *
 והכין דה"פ למאי היא צרה *
 והשני לגודל * ול"ג ע"פ המפרש
 ז"ל דה"פ * צרחה דדא דצרדה
 היא אותו אצבע הארוך ונקרא
 כן לפי שהיא צרה לאחרת רצ"ל
 שאצלה הסמוכה גם לגודל והיינו
 צרה דדא * ולפי שלא שייך לומר

שהאחד צרה לאחרת אלא בערך ג' שמשתתפין עמו דוגמתו
 שתי נשים שהם צרות זו לזו בערך בעליהן שמשתתפין עמו *
 זה ששאל מאי היא * כלומר מאי צרה שייך * ומשני גודל הוא
 השלישי שמשתתפין עמו לפי שהסמוכה אל הגודל משתתפת
 יותר שהיא מנרנית יותר * הלכך קורא להארוך צרדה * שהיא
 צרה לאצבע הסמוכה כלו' הסמוכה היא עקרת הבית * והארוך
 הצרה בהתכנסת תחתיה : והפג וריחו לא נמר (ירמיה מ"ה)
 מתרגמין וריחו לו פג' רש"י פ"ג משנה ה' * ול' הרמב"ם
 צפירושו שתעמוד שעה אחת * ובחבורו פ"א מהלכות תמידין
 כתב עמוד והלטין מעט כו' :

ה מאשמורה הראשונה * מפורש בריש מוספת דרכות :
 מלאה מ' ישראל * פי' הר"ב המביאים
 קרבנותיהם כו' עיין במשנה ד' פ"ב דביצה :
פרק ב בראשונה * כל מי שרוצה כו' * דומקרא
 פברי כיון דלויכא אונס שינה
 לא חתו הלכך אע"ג דתיקו פייס לשאר עבודות לא חזו לתקן
 להך עבודה * כיון דחזו דחתו * וחתו נמי לדי סכנה תקינולה
 רבנן נמי סייסא גמ' : * כל מי כו' * פירש הר"ב כל כהן
 שהוא מא' חו בית אב * שהמזונה נחלק לו' בחי אבות כמפורש
 במשנה ו' פ"ב דתענית :

ואם היו שניהם שוים המזונה אמר להם * פירוש לכל
 הכהנים שיש שם דכיון דזה הגורל של המזונה לא עלתה חזרו להטיל גורל והוא הפייס בין כלם כמ"ש הר"ב וכן פירש"י *
 ופירושו כן לפי שאי אפשר לעשות פייס באצבעות בין שנים בלבד שאם יהיה הסכמת המזין זוג או יהיה נפרד ממנו שיתחיל געע
 צמי וסיים ומה בורל שייך בכך : הצביעו כהר"ב ונוטל המזנה מראשו של אחד מהם * הכי תני בבביתא דף כ"ה * ועיין
 סוף פרק ז'

הכהנים שיש שם דכיון דזה הגורל של המזונה לא עלתה חזרו להטיל גורל והוא הפייס בין כלם כמ"ש הר"ב וכן פירש"י *
 ופירושו כן לפי שאי אפשר לעשות פייס באצבעות בין שנים בלבד שאם יהיה הסכמת המזין זוג או יהיה נפרד ממנו שיתחיל געע
 צמי וסיים ומה בורל שייך בכך : הצביעו כהר"ב ונוטל המזנה מראשו של אחד מהם * הכי תני בבביתא דף כ"ה * ועיין
 סוף פרק ז'

אצבעו והמונה מוציא מפיו סך ומנין או מאה או ששים הרבה יותר ממנה שים שם כהנים ואמר מי שיכלה חשבון זה אצלו יזכה ומתחיל למנות מזה שנטל מראשו המזכפת וסוד והולך ומונה האצבעות וחוזר הלילה עד סוף המנין ומי שהמנין כלה בו הוא הזוכה וכן כל הפייסות שבמקדש : אחד או שנים אצבע אחד אם הוא בראי או שנים אם הוא חולה שהחולה אינו יכול לכבוס אצבעותיו וכשמוציא אחת יולה חברתה עמה ואין השנים נמנין אלא אחד : ואין מוציאים אגודל במקדש מפני הרמאים כשיקרב המנין לכלית ויבינו למי יוכלה יוציא זה העומד לפני שתי

ומה הן מוציאים אחת או שתיים ואין מוציאים אגודל במקדש : מעשה שהיו שניהם שוין ורצין ועולין בכבשי ורחף אחד מהן את חברו ונפל ונשברה רגלו וכיין שראו ב"ד שבאין לידי סכנה התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפייס : ארבע פייסות היו שם וזה הפייס הראשון ג הפייס

ולכאורה סך היה עומד בלא תזכרת עד שפייסו וכן דעת החוס' שכתבו בד"ה הוא בעיניו כו' דמאוס כן לא היה הפייס בעזרה עזמה (כדליתא התם דבריייתא) דגנאי היה ליה לעמוד בלא מזכפת בעזרה ע"כ אצל הרמז"ס בפ"ד מהלכ' תמיד כתב והמונה נוטל כו' ומחזירה משמע דמיד החזירה וע"י הנטילה ידעי מי הוא שממנו מתחילין ומ"ש הר"ב והמונה מוציא מפיו סך ומנין כו' וכ"כ רש"י משמע דנטילת המזכפת ואמירת הסך על ידי ממונה אחד נעשית ויותר נראה דעת הרמז"ס שכתב ומסכימין על המנין כו' ולא כתב הממונה אלא גבי נטילה וכמ"ס

אוסט"ס

אצבעות כדי שיונה לפני בני אדם ומהר המנין לכלות בו והמונה לא יבין לפי שאדם יכול להרחיק האגודל מן האצבע הרבה עד שראף כאצבעות שני בני אדם מה שאין יכול לעשות כן בשאר אצבעות : ב אלא בפייס זה שפרשנו : ארבע פייסות היו שם ארבע פעמים ביום נאספים לפייס ולא היו מפייסים על כלם באסיפה אחת כדי להשיע קול ארבע פעמים שיש עם רב בעזרה והוא כבודו של מלך שנאמר (יהללים ג"ה) צבית אלהים נהלך ברגש : ג מי

כ"מ בשם ריטב"א שכתב בשם החוס' שזה שנטל המזכפת לא היה יודע סך המנין והאומר המנין לא היה יודע ממי נטל המזכפת ע"כ ומי הוא הממונה עיין ר"פ דלקמן : ואין מוציאים אגודל במקדש פירש הר"ב מפני הרמאים כשיקרב המנין לכלות כו' וכ"כ רש"י ולכאורה אין נראה שיהיה כ"כ רוחק בין אגודל והאצבע כרוחק בין שני אצבעות של שני בני אדם וג"ל שהיו עומדים לפייס כדמנן במשנה ה"פ"ה דאבות והיו דחוקים כל כך זה אל זה עד שנמצאו אצבעות של כלם סמוכים ביותר והיו א"כ נראה כן בהוצאות אצבע ואגודל כדפירש רש"י והר"ב אצל ושם יפשוט אותו כשיקרב המנין לצאת כדי שיבא הפייס אצלו ולשונו פ"ד מהלכות תמידין מפני הרמאים שהגודל קצר ונוח להוציאו ולכפוטו : ב בפייס עיין משנה ב' פרק כ"ג ממסכת שבת : ארבע פייסות היו שם נראה לפרש שהיו שם בכל יום ויום חוץ מיום הכפורים שהרי פ"ה הר"ב בריש [פ"א] וסוף פרק דלעיל שכל עבודות יו"כ אין כשרות אלא בכהן גדול ובריייתא הוא בהדריות דף י"ב ומייתי לה גמ' במכילתין פ"ד דף ל"ב וכן מיוסד בסליחה דמוסף יום כפור מתחלת איך אשך ראש וכו' בטלו הפייסות ביום המזבח אבל בפיוט העבודה הזכיר כל הד' פייסות על סדרן ו"ל בעל המאור והוא יודע כי בעלי הקרבן שהכניסו בפייסות בסדר עבודת היום ארבע פייסות טעו כלן במשנתנו ולא הבינו כי הפייסות החשובות במשנתנו לשאר ימות השנה הם ולא ציזם הכפורים לפי שכל עבודת היום אינה כשרה אלא בכהן גדול ע"כ אצל הרמב"ם השיגו בספר מלחמות ה' וכתב ש"א שיטעו כל רבותינו בעלי הקרבן ועוד דא"כ זה הפרק אין בו דבר מסדר היום ועוד היאך שנו אותם סתם ולא פרשו שהדברים אמורים בשאר הימים חוץ מיום הכפורים והעלה שהיו כל הד' פייסות אף ביום הכפורים ואמר שתרומות הדשן לא היתה בכ"ג ו"ש צסוף פרק דלעיל משום חולשא דכהן גדול כו' ה"פ מתוך שהעבודות המוטלות על כ"ג מרובות תרמינן מחצות כדי ששיאיר פני המזרח יכול מיד לעבוד עבודותיו ולא יהיה היום קצר והאלאכה מרובה (וכן פירש ריב"א בתוספות דף כ"א) ופייס השני היה לדשן מוצא הפנימי והמורה וכ"כ בפיוט העבודה עוד יפייסו לדשן פנימי ומורה אבל שחיטת התמיד וזריקתו בכהן גדול היה ופייס הג' לקטורת רוצה לומר למי שיזכה במחתה וגם היא מעשרת כדליתא בירושלמי שני כהנים מתצרכים בכל יום וזה שטענו בריש פרק ה' נטל המחתה בימינו היינו בקטרת שלפני ולפניו אבל של על מוצא הזהב הרי הוא בקטרת של כל ימות השנה וכן הוא בתוספתא ואע"פ שלא פייסו במחתה בשאר הימים (כדפירש הר"ב במשנה ה' פ"ה דתמיד) מכל מקום צוה היום פייסו ופייס הד' להעלות אצרים דלויש כגון שחל יה"כ לאחר השבת וכמ"ד (במשנה סוף פט"ו דשבת) דחלבי שבת קרבים ביו"כ וממנינו למדין שכל זה הפרק בסדר יום הכפורים נשנה שאף בו ביום היו ארבע פייסות אלו אלא שכלל בהן אף הפייסות של שאר ימות השנה לפי שרצה לפרש כל הפייסות שמאחר שהוא מפרש והולך לקמן בשאר הפרקים כל עבודה שכהן גדול עובד בו ביום מאלינו נמנינו למדים איזה מהן ציה"כ ואיזה מהן בשאר הימים עכ"ד ולפי שאין הלכה כר' ישמעאל דאמר חלבו שבת קריבין ציה"כ אלא כרבי עקיבא דס"ל דאין קרבין דהלכה כר"ע מחברו כמ"ש המפרשים וכ"כ הרמז"ס בפ"א מהל' תמידין לכך כ"ל ליישב בדרך אחר דפייס הרביעי היה

היה לשישיתו האברים לכהן גדול והכ"ג זרקן ומעלן למערכה
וכתנן בסוף תמיד נשחט שכך דרכו של כהן גדול בכל יום
כשרונה להעלות האברים וכן היו עושין גם כיה"כ משום
כבודו וגדולתו ודעת הרמב"ם בפ"ד תהלכות עבודתיה"כ
שהיו פייסות אבל יראה מלשונו

א כ"ה י"ז ט"י
מ"ה תמ"ד
ה"ו
ב כ"ו ט"י ע"ב
ג כ"ז ט"ו
ד כ"ח ט"ז

ג מי שחט את התמיד מי זורקו כל העבודות הללו בפייס
אחד הן שמי שיכלה זו החשבון כמו שפירשנו זכה והוא זורק
את הדם לזבח אחר שקבל הדם בזורק שהזורק הוא
המקבל והסמוך לו שוחט והע"פ שהשמיטה קודמת לקבלת
הדם מ"מ מפני עבודת
הזריקה גדולה מן השמיטה

הפייס השני מי שוחט מי זורק מי
מרשן מזבח הפנימי ומי מרשן את
המזורה ומי מעלה אברים לבכשי הראש
והרגל ושתי הידים העוקן והרגל
החזה והגרה ושתי הידימות והקרבנים
והסלת והחביתין והיין שלשה
עשר כהנים זכו בו אמר בן עזאי לפני רבי
עקיבא משום רבי יהושע דרך הלכות היה
קרב: ד הפייס השלישי חדשים
לקטרת באו והפייס והרביעי חדשים
עם ישנים מי מעלה אברים מן הכבש
ולמזבח: ה תמיד קרב בתשעה יבועשרה
באחד עשר בשנים עשרי לאפחותי ולא
יותר כיצד

הריאה עם הכבד והלב החזה והגרה ככהן רביעי ושתי
הדפנות ככהן חמישי והקרבנים בששי והסלת עשרון
למנחת נסכו של תמיד בשביעי והחביתים חצי עשרון
למנחתו של כ"ג שקריבה עם התמידים בכל יום שנאמר
(ויקרא) ומחיתה בזוקר ומחיתה בערב בשמיני והיין
ג' לוגין לנסך התמיד בתשיעי י"ג כהנים זוכין זו בפייס זה
י"ג עבודות של כהנים המניות בן כפי הסדר הכתוב במשנה:
כדרך הלכות בחייו היה קרב התמיד ת"ק סכר העוב והיפה
קרב תחלה וכן עזאי סבר כדרך הלכות הראש והרגל
החזה והגרה ושתי הידים ושתי הדפנות העוקן והרגל
ואין הלכה כבן עזאי: ד חדשים לקטרת כך היו מכריזין
בעזרה כלומר מי שלא זכה בקטרת כל ימיו יבא ויפייס ולא
היה מניחין למי שזכה בה פעם אחד לשנות בה מפני שמעשרת
דכתיב (דברים) וישמו קטורה באסך וכו' בדרך חילוי
ולפי שכל הוקטיר קטרת היה מתעשר ומתברך בשילהי
לפיכך לא היו מניחין לשנות בה אדם כדי שיהיו הכל מתעשרי
ומתברכים בה: חדשים גם ישנים מי שזכה בפייס פעמים
אחרות ומי שלא זכה בו מעולם באו והפייס: מי מעלה
אברים מן הכבש למזבח כשהיו מוליכין האברים מבית
המטבחיים לא היו מוליכים אותם למזבח אלא נותנים אותם
מחני כבש ולמטה בזמרח ומפייסין פייס אחר מי מעלה
אותם מתקום הנחתן בכבש למזבח והיו עושין כן משום כבוד
עם הדרת מולך: ה תמיד קרב משעת הלכת הדרים ואילך
קחשיב: ע

עלמה בכ"ג מ"מ נראה שדעתו כמ"ס: ג מי שוחט כו עיין
בפי"ה ר"ב רע"ג תמיד: הראש והרגל פי"ה ר"ב דסדר
הטוב והיפה קרב תחלה כלומר גדול האברים כדאיתא בגמ'
[ויקרא] ואיתא נמי דמקרא ילפינן דראש קדים דכתיב
(ויקרא) את ראשו ואת פדרו וערך ומשום דרישא נפישא
דיה עלמות קרבה רגל בהדיה ואין בשום אבר כל כך שער
עמו כרגל כ"פ המפרש בתמיד פ"ד: והגרה כתב"ה ר"ב
זכו מחוברין קנה הריאה עם הכבד וכו' ג"כ בפ"ג תמיד
ולא דק דבהדיא תנן בפ"ד תמיד דכבד היתה קריבה עם דופן
הימנית: וחביתין פי"ה ר"ב ונחתו של כ"ג וכו' שנאמר
מחיתה וגו' וסמך ליה על מחבת בשמן תעשה לכך קרויה
חביתין רש"י ורמב"ם [ודאפסיק] ביה בין סולת ליון עיין
בפי"ה ר"ב פ"ד תמיד: ודרך הלכות היה קרב וכתבם
הר"ב כדרך ששנו בזרייתא והקריבים לא שנאום דלפי שאין
להם תנועה מעלמם מודה בן עזאי דקריבים באחרונה:
ד חדשים לקטרת כתב הר"ב שמעשרת דכתיב ושימו
קטורה וגו' בדרך חילוי ואף ע"ג דבהואו
קרא גופא כתיב נמי וכליל על מזבחך שהוא עילה מסתברא
דכי כתיב עטר אדלא שכיחא כתיב דאל"כ נמצאו הכל
עשירים דעולה שכיח טובא דטודרין וטודבין גמרא ועיין
במנחות פ"ד משנה ד: מי מעלה אברים מן הכבש ולמזבח
מ"ס הר"ב שהיו נותנים ותחלה מחני כבש ולמטה בזמרח
עיין מ"ס זיה בסוף שקלים ומ"ס שהיה עושין כן משום
כבוד עם הדרת מולך הכי איתא בגמרא ובמשנה ב' איתא
להבוא קרב דבית אלהים וגו' כמ"ס הר"ב שם משום דהתם לא ש"ך רוב עם
אחו לעבודה אחת שייך

הריאה עם הכבד והלב החזה והגרה ככהן רביעי ושתי
הדפנות ככהן חמישי והקרבנים בששי והסלת עשרון
למנחת נסכו של תמיד בשביעי והחביתים חצי עשרון
למנחתו של כ"ג שקריבה עם התמידים בכל יום שנאמר
(ויקרא) ומחיתה בזוקר ומחיתה בערב בשמיני והיין
ג' לוגין לנסך התמיד בתשיעי י"ג כהנים זוכין זו בפייס זה
י"ג עבודות של כהנים המניות בן כפי הסדר הכתוב במשנה:
כדרך הלכות בחייו היה קרב התמיד ת"ק סכר העוב והיפה
קרב תחלה וכן עזאי סבר כדרך הלכות הראש והרגל
החזה והגרה ושתי הידים ושתי הדפנות העוקן והרגל
ואין הלכה כבן עזאי: ד חדשים לקטרת כך היו מכריזין
בעזרה כלומר מי שלא זכה בקטרת כל ימיו יבא ויפייס ולא
היה מניחין למי שזכה בה פעם אחד לשנות בה מפני שמעשרת
דכתיב (דברים) וישמו קטורה באסך וכו' בדרך חילוי
ולפי שכל הוקטיר קטרת היה מתעשר ומתברך בשילהי
לפיכך לא היו מניחין לשנות בה אדם כדי שיהיו הכל מתעשרי
ומתברכים בה: חדשים גם ישנים מי שזכה בפייס פעמים
אחרות ומי שלא זכה בו מעולם באו והפייס: מי מעלה
אברים מן הכבש למזבח כשהיו מוליכין האברים מבית
המטבחיים לא היו מוליכים אותם למזבח אלא נותנים אותם
מחני כבש ולמטה בזמרח ומפייסין פייס אחר מי מעלה
אותם מתקום הנחתן בכבש למזבח והיו עושין כן משום כבוד
עם הדרת מולך: ה תמיד קרב משעת הלכת הדרים ואילך
קחשיב: ע

דכלהו אהו בכל פייס אבל הכא דזמנא אחריתא
רוב

עצמו בכל יום ט' ששה לאזרים ולקרבים כדאמרינן לעיל
ואחד לסלת ואחד לחביתין ואחד ליון : ובחג שני שני
נכוכין אחד של יין ואחד של זמין : ביד כהן אחד כלות של
מים : של בין הערבים שבכל יום שנים בידים שני גורי עמים

רוב עם אי נמי הא דברוב עם אעקר העבודה קאי דלהכי
מחלקים העבודה ולא קאי אפייה : ה בחג ביד אחד
כלות של מים עיין לקמן : ושניים בידים שני גורי עמים
וכתב הר"ב דבשחר כתיב ובער משמע דחד ובגמרא דריש
פרקין דמי שזכה בחירות הדסן

א ב כ מ פ
ה כ ל
ה ק ר נ ו
ז ח ט י
כ ל

יוכה בסדר המערכה ובשני גורי
עמים כי היכי דאחז לפייה
וכתב הכ"מ פ"ד מהלכות תמיד
בשם הריטב"א דמי שזכה בבקר
אומר בערב לחברו זכה עמי
בעין שני : ושנים בידים ב'
בזכי לבונה : וכתב הכ"מ פ"ד
מהלכות תמידין בשם הריטב"א
דהעומד אחר י"ג כהנים הי"ד
זוכה בבקר אחד והט"ו זוכה
בבקר השני ע"כ : וכן כל
בכלות של מים דלעיל ולקמן :
ובשבת שנתוך החג ביד
אחד כלות של
מים דאין מנסכין בחג אלא בשל
שחר כדפי' הר"ב פ"ד דסוכה
והלכך לא משכח לה בחול
בתמיד של בין הערבים גמרא :
ו הקרבים והסלת והיון
בשנים שנים
דכבש בן שנה ואילו בן שתי שנים
כדתנן במשנה ג' פ"ק דפרה
והיון בכבש רביעית ההין ובאיל
שלישית ההין וככתוב בפי' שלח לך
ז והרגל בשנים וכו' לא שהיו
מחלקים האבר
לשנים דהא כתיב (ויקרא א')
אותה לנתחיה ולא נתחיה
לנתחים אלא האבר השלם היו
מקריביו אותה שני כהנים וכו' :

ביצד עצמו בתשעה בחג ביד אחד
צלוחית של מים הרי כאן עשרה בין
הערבים באחד עשר הוא עצמו
בתשעה ושנים בידים שני גורי עמים
ובשבת באחד עשר הוא עצמו בתשעה
ושנים בידים שני בזכי לבונה של לחם
הפנים ובשבת שבתוך החג ביד אחד
צלוחית של מים : איל קרב באחד
עשר הבשר בחמשה הקרבים והסלת
והיון בשנים שנים : ז פר קרב בעשרים
וארבעה הראש והרגל הראש באחד
והרגל בשנים העוקץ והרגל העוקץ
בשנים והרגל בשנים החזה והגרה
החזה באחד והגרה בשלשה שתי ידיים
בשנים שתי דפנות בשנים הקרבים
והסלת והיון בשלשה שלשה ב"א
בקרבות צבור אבל בקרבין יחיד אם
רצה להקריב מקריב הפשטן ונתוחן של
אל ואלו שוין :

להוסיף על עלי מערכה דכתיב
(ויקרא א') וערכו עמים על האש
אם אינו ענין לתמיד של שחר
שכבר נאמר ובער עליה הכהן
תנהו ענין לתמיד של בין
הערבים שמוסיפם שני גורי
עמים : ו הבשר בחמשה
כאזרים של כבש כך אזרים של
איל : הסלת שני עשרונים היה
בשני כהנים : ז ד"א
דבעין כל הגי כהנים לכל בהמה
ובעין פיים : אם רצה להקריב
כהן יחיד את הכל וכלא פיים
הפשטן ונתוחין של יחיד ושל
צבור שוין להיות כשרים צור
ואין טוענין כהן :

פרק ג אמר להם הממונה
הוא הסגן :
לאו וראוי על מקום גבוה שהיה
להם במקדש : זמן השחיטה
שהשחיטה פסולה בלילה שנאמר
(שם י"ט) ביום זבחכם : בראי
האיר והבריק השחר : האיר פני
המזרח : זמן זה אחר בראי
דאמר תנא קמאי והלכה כמתניא
בן שמואל : עד שחצרון
אותן העומדין לזטה שואלין לו
הגיע האור לחצרון : והוא משיב
הן : וכדי להזכיר זכות אבות
מוכרין חצרון : שפעם

פרק ג אמר להם הממונה צאו וראו
אם הגיע זמן השחיטה
אם הגיע הרואה אומר ברקאי מתתניא
בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח
עד שבחצרון : והוא אומר הן :
ב ולכה

הרמב"ם פ"ב מהלי מעשה הקרבנות : העוקץ והרגל וכו' וכתבו התו' ק"ל דהכא לא חשיב לא כדרך הלכות ולא כדרך
נתוחו ולא כדרך עלויו ולא כדרך הפשטן ואינו יודע איזה דרך תפס לו וכו' דמשום דמבעי ליה למתני הראש והרגל ברישא
וקתני בהו הרגל בשנים נקיש נמי הרגל של שמואל בשנים וקתני העוקץ בהדיה ואקדמיה משום דגבי טלה תנייהו בהדיה ליעוקץ
ורגל שמואל וכיון דתנא להך דלא סגי להו בחד כהן תנא נמי הגרה שהוא בשלשה וכיון דבעי למתני הגרה תני בהדיה
החזה ואקדמיה כי היכי דקתני גבי טלה : והדר תני הך דלית לכל חד וחד אלא חד כהן וקתני להו בסידרא דרישא שתי ידות
ושתי דפנות עכ"ל : אבל לשון הרמב"ם בפרק הגזבר הראשון מוליך את הראש והב' והג' מוליכין הרגל של ימין והד' והה'
מוליכין את העוקץ וכו' הרי שסובר שכסדר שהן שנוין סך הו מוליכין בזה אחר זה : אם רצה כו' פירש הר"ב כהן יחיד
כו' וכלא פיוס : וכן פירש"י : וקשיא לי אמאי לא חיישינן דאתי לאנגווי : ושיבאו על ידי כן לידי סכנה :

פרק ג הממונה פירש הר"ב הוא הסגן : וכפירש"י : והטעם שנקרא ממונה פירש הר"ב בריש פ"ב דסנהדרין : והתו'
בפי"א דמנחות דף ק' דהוזה הפירוש : וכתבו ממונה אחר היה ושמו היה זה : שהוא ממונה על
הפייסות דמקרי ממונה סחם ע"כ : הרואה אומר כו' ועד אחד נאמן במלתא דעבידי לגלווי ירושלמי : מתתניא בן
שמואל : כתבו תוספות דמנחות שזו שעל הפייסות דתנן ליה ברפ"ה דשקלים : ואולי דמשום הכי פסקו כמותו הר"ב דהרמב"ם :

ב כל המיסק את רגליו פי הר"ב כנוי לנקבים גדולים ומסיים רש"י ולשון מיסק כיון אילן המיסק על הארץ לפי שהוצרך בנקבים גדולים כורע על דרכיו ומנסה גופו את רגליו וכן בשאלו כתיב (שמואל א' כ"ד) ושם מערה ויבא שאל להסך את רגליו :

ב שפעם אחת עלה מאור הלכנה לאו ביום הכסורים קאמר דא"ל לעלות מאור הלכנה סמוך לשחר צ"ה שהוא בשליש החדש אלא בסוף אחד מן החדשים כשהלכנה עולה סמוך לעלות השחר ארע זה הטעות וחששו שמה צ"ה יארע טעות אחר כיוצא בו לכך הוצרכו

קדוש ידים ורגלים מן הכיור הש"י וגמרא בשליח רגלים משום ניצנות אלא ידים מ"ט אמר רבי אבהו זאת אומרת מנוה לשפסק בידו הנצונות הנסוין על רגליו שלא יאח בהן סוץ ונראה כמות שפכה שאין מי רגליו מקלחין אלא שמתחין ויוציא לצו על בניו שאינם שלו :

א דיי"ט פ"א ח' תידין ס"ג ב' וצ"ט כ' סכנות ק' ט"ו פ"ה ח' ג' יאח ב' ל' ט"ה ד' פ"ג ע"ה ע"ה ג' ה' ס"ג ז' א"ל ט"ס ה"ג ז' ט"ו ח"ל כ"י ח' ח"י ט"ס פ"ד ס"א

ב ולמה היצרכו לכך שפעם אחת עלה מאור הלכנה ורימו שהאיר מורח ושחמו את התמיד והוציאוהו לבית השריפה הורידו בהן גדול לבית המבילה וההבלל היה במקדש כל המיסק את רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קדוש ידים ורגלים ג' אין אדם נכנס לעבודה אפילו טהור עד שיטבול חמש טבילות ועשרה קדושים טובל בהן גדול ומקדש בו ביום וסולן בקדש על בית הפרוה חוץ מזה בלבד ד' פרוסו כרין של בויק בינו לבין העם (ס"א) פשטי ירד וטבול עלה ונסתפגי הביאו לו בנדיז והב ורכש וקדש ידיו ורגליו הביאו לו את התמיד קרצי ומרק אחר שחיטה על ידו קבל

לכל זה : ואורידו כהן גדול מלמא באנפי נפשה הוא והשפא מהדר להא דתנין לעיל עד חברון והוא אומר הן ולאחר שהשיב הרואה הן היו מורידין כהן גדול לבית המבילה שהיה טעון טבילה קודם שיטעון התמיד : המיסק רגליו כנוי לנקבים גדולים : ג לעבודה לאו דוקא : עד שיטבול מהדברים ק"ו ומה כ"ג המשנה מקדש לקדש מעבודת חוץ לעבודת פנים ומעבודת פנים לעבודת חוץ טעון טבילה בין לעבודה לעבודה זה הכלל מצינו שהוא מחול לקדש לא כל שכן שטעון טבילה : על בית הפרוה על לשכת בית הפרוה : חוץ מזה הראשונה שהיתה בחול ע"ג שער

רק שנקבם לעזרה וכן מוכח בירושלמי דקאמר לא סוף דבר לעבודה אלא אפי' שלא לעבודה וכן מוכח לקמן עכ"ל : עד שיטבול פי הר"ב שהדברים ק"ו מה כ"ג המשנה מקדש לקדש כו' אע"פ שטבול כבר טבילה משונה במקום קדוש ואע"פ שהוא כ"ג דקדוש טפי ואע"פ שהוטלה עליו כל עבודת היום וזריו והיור טפי מתוך כך ומחמת שכפרת היום מרובה אפי' לרין טבילה וכו' כל אלו חומרות צריך להכניס בק"ו דאלת"ה איכא למפרך כ"כ התו' :

הימים ופגד לשכחו היתה : ד' סדן של בויק כדי שיכיר שעבודת היום בצבדי בויק לפי שהוא רגיל לשמש כל השנה כלה בצבדי זהב : ונסתבג ונסתקח : וקדש ידיו ורגליו מן הכיור שצריך לכל חלישות צבדי היום קדוש לפשיטה וקדוש לבישה וטבילה ראשונה זו שהפשיטה של צבדי חול הוא לא הוצרך קדוש ידים ורגלים על הפשיטה : קרצו שחטו ברוב שני סימני הכשר שחיטה בלבד : ומרק אחר וגמרא כהן אחר בש זיטה לפי שאין קבלת הדם כשרה אלא כ"ג וצריך למהר ולקבל : על ידו בשבילו א"ג על ידו אחריו וסמוך לו כמו ועל ידו החזיק בספר עזרא (ג') :

חמש טבילות ועשרה קדושים דכתיב (ויקרא י"ו) צבדי קדש הם ורחץ בשרו במים לממך שכל חליפות קדש בו ביום טעון טבילה ומנין שכל טבילה צריכה ב' קדושים ת"ל ופשע ורחץ ורחץ ולבש אם אינו ענין לטבילה דנפקא מצבדי קדש תנה ענין לקדוש דכתיב (שם) ופשע את צבדי הכד וסמיך ליה ורחץ וגו' ולבש את צבדיו שליון ורחץ אופשט ואולבש כאלו כתיב (ורחץ) תריזמי במרא (ורש"י) : כולן בקדוש וכו' עיין בפ' משנה י' : על בית הפרוה עיין משנה ח' פ"ג דמעשר שני ועיין במשנה ו' : חוץ מזה בלבד פי הר"ב הראשונה וכתבו התו' שברא הוא כיון דאכתי לא נתקדש בצבדי קדש שיעבול בחול : ד' פשט ירד וטבול כו' כתב הר"ב בוטבילה ראשונה זו כו' לא הוצרך קדוש כו' ואקשינן בגמ' דתשעה היו ולעיל הן עשרה קדושים ומטינין קדושה בתרא כי פשיט צבדי קדש ולבש צבדי חול עביד ליה התם ועיין במשנה ו' : וגם תפג פי הר"ב ונסתקח עיין מ"ש המשנה ה' פ"ב דשבת בס"ד :

וקדש ידיו ורגליו פי הר"ב מן הכיור וכן פי רש"י ולא דייקא דהא תנן בפרק דלקמן משנה ה' והיום בקיטון של זהב : וכן כתב הראשונים בבבאין קרצו כדכתיב (וימיה מ"ב) קרץ מצפון בא' ומהרגמין עממין קטולין מציסונא ייהון עלה גמ' : ומרק קרא השלזת הפעולה איזה פעולה שתיהן הרמב"ם והואשאל מומרק ושטף ויקרא מ' ומרקו הרמח"ם (וימיה מ"ו) שעינס לחצוה וגמר כלי על שלמות לחצוהו : על ידו כתב הר"ב בשבילו וכתב רש"י כמו קוצף אדם ע"י ענינו דתקן במשהו פ"ד דב"מ :

ולכתיב

ה בין דם לאברים • לאו דוקא דהא תנן לעיל קבל את הדם
 וזרקו ככנס להקטיר קטורת • ולהטיב את הנרות • ולהקריב את
 הראש ואת האברים • אלמא היתה קטרת קריבה בין דם לנרות
 ולא בין דם לאברים • אלא לא בא הפגא עכשו לומר סדר
 הקרבנות זו אחר זו אלא היו אצל
 רצה לומר בלעד שלא היתה
 זריקת הדם והקרבנות האברים
 רלוטים זו אחר זו שהרי הקטרת
 היתה מפסקת ביניהן וה"ה נמי
 שהטבת הנרות היתה ציונית
 לאחר הקטרת קודם הקרבנות
 האבר: אסמנים • שגופו מוצק
 וקרי מחמין לו חמין בערב יב"כ:
 ובטליון • ביה"כ לתוך חקק צנין
 צית טבילתו שהפגי להסיר לנתן
 במקצת • כמו מפיגן טעמן:
 ו לבית הפרוהימסקף אחד שמו
 פרוה צנאה • וקראת על שמו:
 ובקשר היתה • שטבילה שניה זו
 עם כל שאר טבילות חוץ מן
 הראשונה • טעונות מקום קדוש
 כדכתיב (ויקרא י"ג) ורחץ את
 בשרו במים בניקום קדוש: ר"מ
 אומר פשטיחלה ואחר כך מקדש

קבל את הד' וזרקו נבנס להקטיר קטורת שלוש
 ולהטיב את הנרות • ולהקריב את הראש ואת
 האברי • ואת החבתין • ואת היון: ו' יקטור'
 של שתי היתה קריבה בין דם לאברים • של
 בין הערבים בין אברים לנפשים • אסמיה
 כהן גדול זקן • או איסמנים • מחמין לוחמין •
 וכמילין לתוך הצונן • מדי שתפוג צנתן:
 ו הביאורו לבית הפרוה ובקדשה היתה • פרטו
 סדן של טין בינו לבין העם • קדש ידיו ורגליו
 זפשט • ר"מ אומר פשט • קדש ידיו ורגליו •
 ידו וטבל עלה ונסתפג • הביאו לו ובגדי לבן •
 לבש וקד' ידיו ורגליו: ו' כש"ה היה לובש פלוסין
 של י"ב מנה • ובין הערבים הגיון של שמנה
 מאות זו • דבריר' מ"י וחכ"א בשחר היה לובש
 של י"ח מנה • ובין הערבים של י"ב מנה •
 והכל

זמ"ש הר"ב והנרות נמי קדשו
 לאברים • עיין משנה ב' דפ"ק
 ורפ"ג דתמיד: • של בין
 הערבים בין אברים לנפשים •
 דכתיב (במדבר כ"ה) כמנחת
 הצקר וכנסנו תעשה מה מנחת
 הצקר קטורת קודמת לנפשי" אף
 כאן קטרת קודמת לנפשי ויודעת
 כתיב כאברי הצקר אלא כמנחת
 הצקר • הלכך למנחה קדים ולא
 לאברים • גמרא • ושם נסכים
 ימורט צריש פ"ה דסקלים:
 אסמנים עיין פ"ה המג' במשנה
 ו' פרק ב' דברכות: • שתפוג
 עיין במשנה ז' פ"ק: והביאור
 וזכר • עיין במשנה ג' פ"ו:
 הפרוה • פירש הר"ב מכסף בו'
 ינאה • כפירש' ובמשנה ג' פ"ה
 דמדות כתב גם כן פ' הרמב"ם

וכן כתבו דתו' שש הערוך: רבי מאיר אומר פשט קדש בו'
 דם' לדתו קדושי שהצריך הכתוב בין צד לצד תרומה ומסו
 לבישת בגדים המתחלפים תחת הראשונים הוא ולדירה
 צמשה ד' פשט וקדש ידיו ורגליו וירד וטבל כו' ולבש וקדש בו'
 אלא הביא מתני' כרבנן דהכא' גמ' דף ג"א ע"ב: ר' לביש וקדש
 ידיו ורגליו • הכל מודים בקדוש שני שלובש ואח"כ מקדש מ"ת
 דאמר קרא (ש"ה ב"ה) או בגשתם אל המזבח ימי שאינו
 ימחור אלא גישה י"א זה שמחוסר לבישה וגישה • גמ' דף
 ל"ב ע"ב: הגדו אין כתב הר"ב מארץ הודו • ותוספת הגו'ן
 ימחור ועד כוש • מן הינדיא רבא ועד כוש • וזה דכבר הר"ב: • שר' שמנה מאות זו • הקשו בתוספות אמאי לא קאמר ח' מנה'
 דליכא לומר דזווי סיטו פשיטי כו' הלא דמשנה ח' פ"ה דכתובות ומשנה ה' פרק ו' • והיינו שמימי' דמנה זווי דהבתי תקמי לימא
 של מנה' • ועוד דמסתמא זווי זווי איירי דהו' לאו של שחרית עדיפי מנייהו רק שליש דומיא דרבנן • ושמואל י"ל אין הלשון
 נופל בטוב לומר שמנה מנה' • והאיל ולא קתני בולה מלתא בלשון מנה להכי לא קתני סך הכל כמו רבנן • ע"כ • ור"ל שבשמה
 יש ג"כ אותיות מנה וקריאתם מתחלפות שזה המ"ס בחולסוה בקמץ • וב' תיבות השוות באותיותיהם ומתחלפים בניקודתם כבד
 על הלשון לאומרם תכופות • ולי היה נראה לתרץ להפטר דבפלוסין מונין כל השבון וכך גדול בכללות ולכלל קוין מנה' •
 ובהינדיאה פורטין השבון ואעפ"י שהוא גדול • וקט' ר"מ מדינה ומדינה כלשונה • וכדמוות ראייה לזה בפ"ה דף ל"ה בגמ' • ר"מ
 אומר מנה אחת ושטים • אחת ושטש • ור' יהודה אומר שטים ואחת • שלש ואחת • ול' פיר' כי אחריה דמונין הפרט תהלה' וזכר כי
 אחריה דמונין הכלל תחלה: ור' רבמיים אומרים בשחר כו' • דכ"ע מיהת דשחר עדיפי דאמר קרא ד' ומני בד בלבישת בגדי שחר'
 חד לגופיה • וחד' ל' לבד שאין לובש עמהן בגדי • והב' כמו בשחר ימות השנה • וחד' לומר שהוא מובחר מובד של שאר הימים • וחד'

כה 25 לומר

ואין הלכה כר"מ • בגמ' לבן • שנתפג' ומנסים • ואכנס •
 ומנסת' האומרים בפרשת אחרי מוס' • עבודות פנימיות היו
 בהן • ועבודות חילונות כגון פמילין ומוספין היו בצבדי והב'
 שהוא משמש בהן כל השנה כולה • ובין כל חליפה וחליפה טעון
 טבילה • ושתי קדושי ידים ורגלים מן הכפור: ז' פלוסין • בון
 דקויפה הבא מארץ רעמסס תרגום ירושלמי רעמסס פילוסא:
 והגדו אין מארץ הודו • ובין הערבים • בגדים שלובש להאלת
 י"ף ומתהם:

לא פירש יזרש"י כתב שהוא כוש דמותרגס יופתן והיה כוש עורו (ר"ה ג') הינדואה • ע"כ שוב מלאתי בתרגום אספר
 ימחור ועד כוש • מן הינדיא רבא ועד כוש • וזה דכבר הר"ב: • שר' שמנה מאות זו • הקשו בתוספות אמאי לא קאמר ח' מנה'
 דליכא לומר דזווי סיטו פשיטי כו' הלא דמשנה ח' פ"ה דכתובות ומשנה ה' פרק ו' • והיינו שמימי' דמנה זווי דהבתי תקמי לימא
 של מנה' • ועוד דמסתמא זווי זווי איירי דהו' לאו של שחרית עדיפי מנייהו רק שליש דומיא דרבנן • ושמואל י"ל אין הלשון
 נופל בטוב לומר שמנה מנה' • והאיל ולא קתני בולה מלתא בלשון מנה להכי לא קתני סך הכל כמו רבנן • ע"כ • ור"ל שבשמה
 יש ג"כ אותיות מנה וקריאתם מתחלפות שזה המ"ס בחולסוה בקמץ • וב' תיבות השוות באותיותיהם ומתחלפים בניקודתם כבד
 על הלשון לאומרם תכופות • ולי היה נראה לתרץ להפטר דבפלוסין מונין כל השבון וכך גדול בכללות ולכלל קוין מנה' •
 ובהינדיאה פורטין השבון ואעפ"י שהוא גדול • וקט' ר"מ מדינה ומדינה כלשונה • וכדמוות ראייה לזה בפ"ה דף ל"ה בגמ' • ר"מ
 אומר מנה אחת ושטים • אחת ושטש • ור' יהודה אומר שטים ואחת • שלש ואחת • ול' פיר' כי אחריה דמונין הפרט תהלה' וזכר כי
 אחריה דמונין הכלל תחלה: ור' רבמיים אומרים בשחר כו' • דכ"ע מיהת דשחר עדיפי דאמר קרא ד' ומני בד בלבישת בגדי שחר'
 חד לגופיה • וחד' ל' לבד שאין לובש עמהן בגדי • והב' כמו בשחר ימות השנה • וחד' לומר שהוא מובחר מובד של שאר הימים • וחד'

לומר טוב הכל ערבית גמ' ותו' משל צבור עיני צמח' ה' פ"ז דשקלים ומוסכה וזכרה לי שלוחה הרמז'ם מ"ט ס"ה מה' שקלים דבגדי כהונה מתרומת הלשכה דס' ל דאין בן בגדי כ"ג לבגדי כ"ה לענין זה וכו' לא האהה מקום בזה:

אלא טול חן הקדש ב' מ"ה תכ"ס ופ"ח מה' כל' חק' ב יחל לז' מ"י פ"ג ט"ס

ח. פרו כיון שנאמר כפ' אחרי מות' בואתיבה אהרן אל הקדש כפר בן בקר לחטאת ומשלו היה כלתיב אשר לו: בין האולם ולמזבח פת' הר"ב כל צפון העזרה היה כשר כו' עיין במשנה דלקמן: ומתורה דכתיב (ויקרא י') וכפר בעדו וגו' ואי

אפשר לומר כפרת דמים שעדין לא נשחט הכר אלא כפרת דברי דומיא דשעיר המשתלח דכתיב גביה (שם) לכפר עליו גמרא: אגא כתיב הכא כפרה וכתוב בצורב (שמות ל"ב) אולי אכפרה וכאמר שם אלא אטא העם הזה אף כאן באגא גמ': השם דילפינן מכפרה דעגלה

ערוס' דכתיב ביה (דברים ב"א) כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' אף כאן בה' גמ' ולפי שהוא אומר השם ככתבו לפיכך לא הזכירו התנא אלא תני השם וכן את עושין בפיו ומודתן לפני ה' תטהרו בלשון הכתוב אע"ג דהא גדול ככתבו אמרו: ש"מ דבלשון הכתוב לא צ"ל לשנוי אלא שגאו בכניו' והכי ספיר לזעזע בפיוס גס כן ותסביע לסדרת הרי"ן גיאות בטור סימן תרכ"א גירסתינו הכא' השם וכן בפרק דלקמן משנה ב' ולא כן בפרק ו' משנה ב' שהגירסא דשם ושם אפרש בס"ד: עייתי פשעתי חטאתי עיין במשנה ב' דפרק דלקמן ותימה על הר"ב והרמב"ם דנערי להו עד התם ולא פירשו הכא' ובגמרא אמתי' דהבא מתגייה:

הכל שלשים מנה אלו משל צבור ואם רצה להוסיף מוסיף משלו: ח' בא לו אצל כרוי ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב והכהן עומד במזרח ופניו למערב וסימך שתי ידיו עליו ומתורה יוכך היה אומר אנא השם עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי אנא השם כפר נא לעוונות ולפשעים ולחטאי ישעיותי ופשעתי וישחמאתי לפניך אני וביתי בכחתי כתורת משה עבדך (ויקרא י') כי ביום הזה יכפר עליכם יוגו' והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד: ט' בא לו למזרח העזרה לצפון המזבח הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו ושם שני שעירים וקרבני

השעירים בין האולם ולמזבח כשרוצה לתת עליהם גורלות אלא בעזרה היו עד שעת שחיטה וקלפי

הכל ל' מנה להכי הדר כלליהו ומגא לאשמועינן דל' מנה סך הכל לומר לך שאם פתח לחותן של שחרית ורצה לחותן של ערבית לית לך זה: א' רצה להוכיף מוסיף משלו ובלבד שיתן אותן תום מתנה ללקדש: ב' בין האולם ולמזבח כל צפון העזרה היה כשר מן הדיו להשתטת הפה דכלה לפני ה' הוא ולא היו מצמידים הפה בין האולם ולמזבח קרוב להיכל אלא משום חולשא דכ"ג שלא נכבד עליו טורח משא ומזרק הדם למרחוק: ראשו לדרום ופניו למערב דדיו היה שיהיה ראשו להיכל שהוא במערב ואחריו למזבח אלא שהיה יטיל גללים וגמא' הוא להראות בית הרשי שלו לדרום ומצו לפיכך היה ראשו לדרום וזכרו לצפון דהכי ספיר טפי ואמנע גופו בין האולם ולמזבח ועוקם ראשו עד שיהיו פניו למערב: והכהן עומד ואחריו למזרח: ט' בא לו למזרח העזרה שלא היו מכניסים

השעירים בין האולם ולמזבח כשרוצה לתת עליהם גורלות אלא בעזרה היו עד שעת שחיטה וקלפי

חשכנא

רל"ז

חושבנא מוצח בצפון נמי קאי כח"ס שס"ד ולפיכך פוסק כאורח סתם (וכפ"ק דמכלתין דף י"ו ע"ן צפירס"י בגירסא ס"ט
דלאותה גירסא משנה דנדות לאו ר"ב"י היא) וכן או פסוקי' ומחלוקת דבריו מקירו של מוצח לפי ועד כותל העזרה וכנגד
כל המזרח דבריר' ויכי בר' ר"א בר' שמואל ח"ק בין האולם ולמזבח רבי מנחם ח"ק חוקים דריבס דגלי כהנים ורגלי ישראל
אבל מן החליפים כו' ולכללו הני תנאי מוצח בצפון נמי קאי וס"ל להרמב"ם דרבי דמוסיף לא הוסיף בכלי לפון לא כל שנגד
בין המזבח ולכותל וטעמא משום

וקל פיריחה שכיבה שני גדרות של אשכנז
היו ועשאן בן גמלא של זהב והיו מזבירין
אותו לשבח: י"ב בן קטן עשה שנים עשר
דד לכיור שלא היו לו אלא שנים ואף הוא
עשה מזבני לכיור
גדול היה עשה"ו דדין לכיור
כדי שיהיו צ"כ כהנים הוסיב כפ"ס של תמיד השחר ומקדשים
בצת א' ואע"פ ש"ג כהנים היו כדאמרן צפירקא בראשונה
לא עשה דד לשוחט: שהשחיט' כשר' בור' מובני גלגל' לשקטו
בבור שיהיו נוטמין ומחזרים בבור ולא יפסלו בלינה:
בכרשא

בר"ש משום דאיהו נקטת' לסינא אבל רבי אע"ג דמורחב הפסן למערב ולמזרח מ"ז אפשר דס"ל דוקא כנגד מה שבין כותל
מוצח לכותל צפונית העזרה אלא דבעי תלמודא אפילו תימא רבי כו' וסובר הרמב"ם דדחויא הוא ולפי האמת לרבי אינו
כשר אלא כנגד מה שבין הקיר וכו' ונוסח דהלכה כרבי ומחדרו פסק כמותו והשוהו לר' בר יהוד' מה שיוכל' ובירו' לגרסא אחס'
איזוהו פסונו של מוצח שהוא כשר לשחיטת ק"ק מקירו של מוצח הפסונו עד כותל העזרה המזרחי ע"כ וכל שכן עד כותל האולם
ומאן שמעת ליה דמוכיר עד כותל מזרחי רבי ואפי' הכי לא קאמר אלא מקירו של מוצח אלא בדכתיבנא וא"ל דלירו' כוליה מוצח
בדרום קאי דא"כ לימא כל צפון העזרה וק"ל והשתא מ"ש בפ"ג מה' עבוד' י"כ בצפון המוצח יחא דהא אמרן דלדידיה אינו כשר
אלא מקיר וכו' והלכך דוקא בצפון המזבח מחוץ וכו' ולאו מטעמא דסבר ליה כראש"י דאין מוצח בצפון אלא כרבי וכדאמרן
ו"ש בפרק ד' בין האולם ולמזבח אס נפקד להגיה יס' לך על מי לסמוך על צעל כ"ו ו"ל וימיהו לאו מטעמיה אלא כרבי וכדאמרן
א"כ אין להגיה וי"ל דסמוך על פירושו ובאורו דבמקומו פרק ה"מה בית הבחי' דסס באר איזו מקומו של עבוד' הצפוני (ומנא לו
כך בפ"ג מה' הקרבנו' שהעתיק לשון המשנה ותיכף לסמיכה כו' אע"ג דבגמ' אמר' דהכי קאמר שתכף כו') כ"ו לדברי הרמב"ם
כפענ"ד ומקלס כתבתי ג"כ בזה בספר צ"ה סימן ע"ג (ועיין מ"ש בפ"ד סוף פרק ב' דתמיד) אבל ללשון הר"ב שכתב לעיל כל
צפון העזר' היה כשר נראה ולאי דס"ל בשניא דגמ' דמתני' דבין האולם כרבי והשתא רבי ס"ל דכל צפון אפילו שנגד מוצח
עצמו בין למערב בין למזרח כשר ויודלא כתב במשנתנו זאת דקדוק דלצפון דבגמ' נראה דסביר' ליה דאין הלכה כראש"י בזה
אלא דמוצח בצפון נמי קאי ובמשנה דלעיל כרבי ומשעט שכתבתי להרמב"ם דמתני' דסוף מדות נמי מוכח דסברא דמוצח
בצפון נמי קאי:

אשכנזי כתב הרמב"ם והוא בלשון עברי ברוס' אבל בפרגוס יו:תן בפסוק ברוס' תדהר ותאשור בירון מורמין ואשכנזי
ישעיה מ"א ח"ס וכך העתיק הרמב"ם בצלמו רפ"ב דגעיט' וכן כתב סס הר"ב:
מזבני פירש הר"ב גלגל לשקטו בבור שיהיו נוטמין מחזירין כו' וכן כתב רש"י וכ"פ בסוף פ"ק דתמיד ואע"פ שאפשר
לשלוטו בבור והוא נוסחא חלוני אולי ירחים שמה יתקלקל או יבשר א"ג דדרך כבוד הוא שלא לשלוטו ושיפיל מחליו
אלא יגלגלו כהדם החם על כליו כל שכן כלי קדש ומייהו לסוגיא דפ"ב דזבחים דף כ"ה ע"ב דפליגי רב חסדא ורבי יוחנן
דלר' מצערב ומשקע ליה ולר"ח קודם עמוד השחר דזכו זמן פסולו מוכח מהפס דלר' דמשקע ליה בערב לא היה צריך
לגלגל לשקטו דמשלשלו ופסל וחליו לבור אלא להעלותו בשחר היה צריך לגלגל כדי להשמיע הקול כדאיתא בתמיד פרק קמ"א
ופרק ג' ולר"ח דמשקע ליה סמוך לעלות השחר הו' השקוע בגלגל להשמיע הקול שהוא סמוך לעלות השחר ומנא לפי זה
דמפרשי להו רש"י ור"ב אליבא דרב חסדא שהשקוע היה על ידי גלגל והיה סמוך לעלות השחר דאז זמן פסולו בלינה ובסוף
פ"ד בסוכה מפרשים שהיו משקיעין אותו בערב והיינו בר' ועיין פ"ג דתמיד משל"ח עוד פיין פירוש הרמב"ם שכתבו הר"ב
בפ"ק דתמיד ועיין מ"ש שס"ד ומ"ש בעל כף נחם בפ"ק דתמיד שאינו גלגל אלא קנה בתוך קנה חלול בדמות מופול

בשפורס ותקוע במיטעו"י יענוע המכחול
(מעלין

מעלין

מעלין

מעלין

ומעלין המים ע"כ וזאת התחבולה מפרוסת' במקווי' וזונו כ"ל
הגמורה דקאמרי' גלגל' דמשקע ליה וכן בזבחי' דמשני כרב הסד'
דמשקע ליה ופרוך או דמשקע ליה מי משתמע קליה' ומשקע
ליה בגלגל' ש"מ דשקע משמע קול וכתחבול' וזת כשזמנעין

ניסוק •
כפ"א אותן
גימא לה •
דח"פ פ"ק
כה' ענ"כ

משמיעין קול כשמעלין המים ולא
כשמסקעין • גם מה שהקשה כפ'
נחת שהיקף הכיור היה י"ב אמו'
למעט • כנגד י"ב דדין שבעשר
ל"ב כהני' • והיה צריך שרוחב
פי הבאר יהיה רחב כמותו • ולא
מצינו מקום פנוי בין האולם
ולמזבח וזה הבור ע"כ • כלומר
דלמאי דתנן במשנה ו' פרק ג'
דמדות ד"ב מעלות היו שם וכו'
לא היה מקום פנוי אלא ג' אמות
כדפי' הר"ב שם ובשלמא הכיור
עלמנו ב"ב דדיו שהיה גבוה על
הארץ • והיו דדיו מטין על
המעלות • אבל הבור היכי הו'
קאי • וי"ל דבמקום הבור חסרו
מן המעלות עד כדי שיעור
והיינו אמ"ח • שאף אם עגולי'
י"ב אמו' לא היה חלכסו רק ד'

שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה • מונבב המלך
היה עושה כל ידות הכלי' של יה"כ של זהב
הזלני אמו' עשתה נברשת של זהב על פתחו
של היכל • ואף היא עשתה טבלא של זהב •
שפרשת סוטה כתובה עליה • נקוד' געשו
נסים לדלתותיו יהוה מוציין' אנתו לשבת •
י"א ואלו לגנאי של בית גרמו לא רצו ללמד
על מעשה לחם הפני' • של בית אבטינס לא
רצו ללמד על מעשה הקמזיות • הגרום בן
לוי היה יודע פרק בשיד' ורא רצה ללמד • בן
קמצר לא רצה ללמד על מעשה הבתב • ועל
על הראשונים נאמר ובר צדיק לברכה • ועל
אלו נאמר • ושם רשעים ירקב •
פרק ד טרף • בקלפי • ורעלה שני
גורלות • אחד

נברשת • מנורה • שפרשה סוטה כתובה עליה ולא יטורך להביא
תורה לכתוב מיונה פרשת סוטה • ניקוד' • שם אדם • געשו נסים
לדלתותיו • שהלך לאלכסנדר' של מצרים להביא דלתות יחזרתו
עמד ספר גדול בים לטבען • נטלו אחד מהן והטילו בים להלל
מעליהם בקשו להטיל האהרת
חומר להם הטלתי • עמה מיד נח

מוטטו כיון שהגיעו לנחל של
עבדיהם מבצלת ויוצאת מתח'
דופני הספינה • יא לא רצו ללמד
על מעשה לחם הפנים • שלא היו
יודעי' שאר אומנין לרדו וזוהתגו'
שלא יבא נספר מפני שהיה עשוי
כמין תיבה פרוצה • לא רצו ללמד
על מעשה הקמרת • מכירין היו
בעשב א' שמו מעלה עשן וכשהיו
מערבים אותו עם
סמוני הקמרת היה עשן הקמרת
מתמר ועולה כמין מרל ולא היה
פונה אילך ואילך • פרק בשיר •
הכרעת קול נעומה • על מעשה
הכתב' קושר ד' קולמוסים בד'
אצבעותיו וכותב שם בן ד' אותיו'
כאחת • על הראשונים בן גמלא'

ובן קטין • מונבב • והלג' אמו' • וניקוד' • ועל האחרונים • בית
גרמו • ובית אבטינס • הגרום בן לוי • ובן קמזר' • ואע"ג דבית
גרמו ובית אבטינס • נתנו טעם לדבריהם שלא רצו ללמד שלא
ילמד אדם שאינו הגון וילך ויעבוד ע"ז כדכ' • לא קבלו חכמים
את דבריהם •

פרק ד טרף

בקלפי • ערף חטף ולקח פתאום בחטיפה
(בקלפי • שטנו למעלה וקלפי היתה שם
ולמה בחטיפה) כדי שלא יתביון להבין במשמותיו איה של שם
ויטלנו בימין לפי שסימן יפה היה כשהיה עולה בימין • ורעלה
שני גורלות • א' בימין וא' בשמאל • והשערים גומדים • אחד
לימין ואחד לשמאל ונתן גורל שעלה בימין על שיער של ימין
וגורל שעלה בשמאל על שיער של שמאל • לה'

אמו' ועוד יש לומר דהקישו לא היה אלא ט' אמו' ואע"ג דאמרן
בפי' א' דמנחות ד' ח' תרי גברי באמת' ופלגא לא מסתגי להו'
הכא שהיו עומדין חוץ לכיור היה להם לכל שנים מהם יותר
מאיתא ופלגא ומסתגי להו' • וכיון שהקישו ט' א' חלכסו ג' א'
וכן היה מקום פנוי כן נראה בעיני ומ"ש כפ' נחת בפירוש מלת
מוכני שהוא לשון הכנה והאמנה בערוך כתב שמוכני זה ל' יון
גלגל המתגלגל כו' • וי"א מוכני מלשון ואת כנו • שלא יהיו
מימיו נפסלין בלינה' לפני שקדשן ככלי' ולא יכבוד קדשים הוא
למסול מים קדשים • רש"י • כל ידות הכלים • בא תן כלים
שא' א' לשנות עלמון של זהב כגון סכנים או קרדומים הלכך
עביד הידות זהב • גורא' • פירש הר"ב מנורה
ודומה לו בספר (דניאל ה') לקבל נברשתא דהבאת מעשה
בלטטר רש"י וכן הוא בירושלמי • ועל זהב' (על פתחו
של היכל) ותגא בשעה שהחמה זורחת ניצוצות יוצאין ממנה והכל
פריש פ"ה דשקלי' • ועל אלו נאמר ושם רשעים ירקב • פירש הר"ב בית גרמו
וכן בית אבטינס וזאתה הא דהבא דמפרש על בית גרמו וכו' כפי השני שפירש הר"ב
שם דמונבים הראשונים הוא מונה • (ועיין עוד מ"ג שם פי' שלישי בשם הירושלמי דחליבוב איתא נמי) דאלו לפי' א'
להחסידיים הוא מונה לא נאמר ושם רשעים ירקב אלא על בן קמזר וסבירי' • כלומר הדומים לו והכי איתא בהדיא בירושלמי דפרקין
ודשקליים • וטעמא שכיין שגלאו תשובה לדבריהם נתקבלו • וכן נראה ג' כ' בברי' • בגמרא דידן דעל בית גרמו וכו' לא נאמר תר' • ומה שלא מנא בן קמזר תשובה לומר
ג' כ' שזא ילמוד וכו' פי' ביפה מראה דמאי אכפת להו' למכתב כל אותיות שמות האלילי' בבית אחת אבל בכתיבת השם הקדוש נראה
דנחא שיהא כלו נכתב בבית א' שלא יהיה רגע שיהיה השם חסר • ועוד שזה רמו לענין יחוד השלם וכמוק השני השמו יתברך ע"כ
ואמי תמה על שלא מנא הגרום כ"ג ג' כ' תשובה לדבריו שח' לימוד אדם שאינו הגון וכו' •

פרק
פרק

לה' פטאת' שם המפורש היה מוזכר והוא שם של יו"ד ה"א כמו שהוא נכתב : ר"י אומר לא היה צריך כו' ואין הלכה כר' ישמעאל : והן עונים אחריו כשמוכר את השם : ב' לשון של זבורית אמר לבוע הדום : כנגד בית שלחון : כנגד שער שילחון כו' ולנשחט' היה קשר ל' של זבורית כנגד בית

פרק ד אישיו' הדוני' כ"פ הר"ב צמשה ג' פרק קמא : ב' קשר לשון זבורית : כדי שלא יתחלפו כדפי' הר"ב ולקחו כל זבורית דאסמכוהו אקרא דאס יהיו פטאים כשנים כשלג ילבינו (ישעיה א') עין סוף פ"ו :

והזכיר פירש הר"ב צבוע אלוס'

פרגוס ותולעת שני יוצע זבורי

רמב"ם : ובגין אהרן' דתרי

זמני כתיב וכפר בעדו ובעד

ביתו' קמא לעונותיו ועונות

ביתו' ותניין על אחיו הכהנים

שללן קרוין ביתו' שנאמר

(תהלים קפ"ו) בית אהרן' וכך

הוא יפה להחודות בתחלה עליו

ועל ביתו דמוטב טיבא זכאי

ויכפר על החייב ואל יבא חייב

ויכפר על החייב' כדתניא

בגמרא דהכא' וכן בגמרא פ"ה

דף כ"א מקשה היכי מכפר להו

כפר דלאו דדהו (דהא מואשר לו

ילפינן דמשלו הוא מוציא כתיב

שם) ומשני דרשמא הפקוד

ממונו שלו לכל אחיו הכהנים :

אנא השם' וכן הוא בפ' דלעיל

משנה ח' ועיין לקמן פ"ג משל"ב :

לעונות ולפשיעים ולחטאים :

כתב הר"ב הכל

חכמים אמרי עונות אלו זדונות

וכה"ל (במדרש פ"ו) הכר' תכר'

הנפש ההיא עונה בה פשעים

אלו מרדים וכה"ל (מלבי"ם ב' ג')

מלך מואב פשע צי (מרד צי)

חטאים אלו שגגו וכה"ל (ויקרא

ד') נפש כי תחטא צגגה

גמרא' ומ"ס הר"ב ומהו ז"ס משה

נושא עון וכו' בגמרא בבבוייתא

איתא במדר' מהני תרי קראי והתודה וגו' ונושא עון וגו' זאהא קא מהדר אלה מה שאמר משה נשא עון וגו' וזקרא דוהתודה לא מהדר ולא מידי' וקרמז"ס פירש דס"ל לחכמים דצבירא לא קא מיירי קרא' ולא צא הכתוב אלא לכלול מיני העונות' ע"כ' אבל' בת"פ ראייתא מה שאמר משה נוש' עון וגו' ואומר והתוד' וגו' אלא כיון שהיה מתודה על הזדונות ועל המרדות כאלו הם שגגות לפניו : ג' שחמוז וקבל צמורק' נראה דה"ג קראו ומרק אחר על ידו כמו דתמיד דתנן בפרק דלעיל אלא שקצר התנא

בלשונו וסמך דלעיל דויל דתר טעמא : במרם כו' שלא יקרוש' והמלה עברית כמו שנאמר (ביחזקאל מ"ו ד') ושמן שלישיה' הוין לרום את הסלת ובארמונות מתורגס מרוחאשך דמרים פחדין ומלת יקרוש' עיין צמשה ה' פ"ה דפסחים : הרובד הד' שבהכל' פירש הר"ב כלומר רובד רביעי שבעזרה כשיוצא מן הקיכל לעזרה כו' ומדקמט בעזרה ש"מ תרתו' חדא' דאולט וביכל חדא קדושה' ואולט נמי אוהל מועד

א' כתוב עליו לשם' וא' כתוב עליו לעזאזל' הסגן בימינו' וראש בית אב משמאלך' אם של שם עלה בימינו' הסגן אומר לו אישי כהן גדול הגבה ימינך' ואם של שם עלה בשמאלך' ראש בית אב אומר לו אישי כהן גדול הגבה שמאלך' יצתנו על שני השעירי' ואומר לה' חמאת' ר' ישמעאל אומר לא היה צ"ל חמאת' אלא לה' : והן עונין אחריו כרוך שקכבוד מלכותו לעולם ועד : ב' קשר לשון שר זבורית כראש שעיר המזבח לחיותעמידו כנגד בית שלחון ולגשחט כנגד בית שחיתתני' בא לו אצל פרו שגיה' וכוכך שתי ידיו עליו ומתודה' וכך היה אומר' אנא השם' עויתי' פשעתי' חמאתי' לפניך אני וביתי יובני אהרן עם קדושך' אנא השם' כפר נא לעונות' ולפשעים ולחטאים' שעויתי' ושפשעתי ושחמאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושך' ככתוב בתורת משה עבדך' (ויקרא י"ו) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו והן עונין אחריו כרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד :

ג' ישחמוז וקבל צמורק את דמו' ונותנו למי שרתא מכרם כו' על הרובד הרביעי שבהיכל' כדי שלא יקרוש' ינטל כחתת ועלה לראש המזבח' ופנה גחלים איך ואיך' ותנתה הרביעי' כל שורה ושורה של חבני לפרש רובד הרביעי שבהיכל שורה רביעית שבתוך ההיכל מפת' ההיכל ולפנים דהא כתיב (ויקרא י"ו) וכל אדם לא יקיה באוהל מועד וכו' אלא תני רובד רביעי של היכל' כלומר הרביעי שבעזרה' כשיוצא מן ההיכל לעזרה' מונה את הרובדין ומניחו על הרובד הרביעי' ושם עומד המזרח כו' דאלו בתוך ההיכל או אפשר כדאמרן :

בלשונו וסמך דלעיל דויל דתר טעמא : במרם כו' שלא יקרוש' והמלה עברית כמו שנאמר (ביחזקאל מ"ו ד') ושמן שלישיה' הוין לרום את הסלת ובארמונות מתורגס מרוחאשך דמרים פחדין ומלת יקרוש' עיין צמשה ה' פ"ה דפסחים : הרובד הד' שבהכל' פירש הר"ב כלומר רובד רביעי שבעזרה כשיוצא מן הקיכל לעזרה כו' ומדקמט בעזרה ש"מ תרתו' חדא' דאולט וביכל חדא קדושה' ואולט נמי אוהל מועד

אירובל' כמפס' כוונת חל' מ"י' פד סג' דס' תנ' ס"י' סג' סג' ד' סג' פ"ה

מיקרי והוא סדרת רבא בגמרא * ועוד ש"מ דחזן לאולם בכל העזרה לא פרשו בשעה שמתקין לפני ולפנים * כת"ק דפ"ק דכלים כפירוש הר"ב ס"ס * אבל כפי הגרסה מסוגיא דגמ' דהכא: דליכא פלוגתא נהכי ולר' ינאי לא פרשו בין האולם ולמוצא בשעה שמתקין לפני ולפנים * וכן כתב הר"ש בפ"י ליוסכת כלים * וכ"כ ס"ס הרמב"ם * ודחתה לשון עברי הוא לחתות ח"ש מיקוד (ישעיה ד') רי"ב ס' משנה דלקטון * מן המעובלות הפנימיות * כמו המאובלות בחל"ף שמתחלף בע"ן שהם ממואל אחד וסוף פ"ק דתמיד גרם בחל"ף * ופירש הר"ב ס"ס הגחלים שבאומע האש שנתחכלו היטב והן קרובים להיות דשן עד כאן * ומפני כן במשנה ה' פרק ה' דתמיד גבי חתיית ח"ש לקטרת שבכל יום כתב הר"ב דל"ג מן המאובלות הפנימיות שהן קרובים לדשן * דאדרבה גחלים גסות ובערות היה חותה ע"כ * ונראה בנוסחת משנתו דהכא לא היה כתוב כלל * לפיכך לא הוצרך לכתוב דל"ג נשא"כ התם שהיה כתוב כן בנוסחות משנתו * וכן הרמב"ם צ"כ ד מהלכות ע"כ כתוב וחזתה דה מעל המוצא ולא הזכיר יין המאובל ואלו צ"כ מהלכות תמידין כתב ויטול מן הגחלים שנתחכלו * קרוב לומר דהכא ל"ג במשנה * ובתמיד גרים * ולענין קוסית הר"ב דתמיד כבר הסיגו הראב"ד להרמב"ם ואמר שאין זה בנוסחות המדויקות לענין קטרת * אלא בענין תרומת הדשן ע"כ * ומ"ש צ"כ דפשתא דמתניתין דפ"ה דתמיד משמע דלענין קטרת מתקייא ואינו יודע נוסחא אחרת ע"כ לא הסיב דזה להראב"ד כלום שגם הוא סובר ודאי דפשתא דהיא מתניתין דתק"ה דלענין קטרת היא חל"ה ס"ק דבנוסחת נדויקת (שראה וידע הוא ז"ל) לא מתמיה צ"כ לענין קטרת * וכיכי מתמיה צ"כ ק לענין תרומת הדשן * אבל ל"ג לייש דברי הרמב"ם ומשום דצ"כ מה"ת לענין תרומת הדשן כתב וחזתה מן הגחלים שנתחכלו בלב האש ובתורת הפ"ג לא הזכיר בלב האש * אפשר לומר שזהו חלוק נוסחתו דבתרומת הדשן גורם הפנימיות והן שקרובים להיות דשן * ובקטרת ל"ג פנימיות אבל גרם ומאובלות והן גחלים בעזרות מאד ואינם קרובים להיות לדשן כמו הפנימיות ובקטרת דלפני ולפנים שהיה דקה מן הדקה ועוד משום חולשא דכ"ג ל"ג כלל דלא הטריחוהו להפשט אפי' אחר מאובלות לבד ובתו' פ"ו דזבחים דף ס"ד השו' המדות דבין הכא בין בקטורת דכל השנה ל"ג הפנימיות * על רובד הרביעי שבעזרה * לכאורה היינו דבין רישא לסיפא דברישא הוא מונה מהיכל ולחזן והכא מונה מירידתו מן הכבש והוא טומה לחול דאם לאו הכי אלא דהבא נמי ברובד דלעיל מירי * מ"ש דהכא תנן שבועזר ובדישא תנן שבהיכל ואמרו' תני של היכל ומיהו בירו' נראה דבחדא רובד מירי דאריש" קאמר כימי (פי' כן היא) ומתמי' על הרובד הרביעי שבעזרה * ובתו' פ"ד דזבחים ע"כ כתוב צסיפא על הרובד שבועזר ולא הזכיר רביעי * ד בשל כסף * פי' הר"ב דהתורה חסה על ממונן של ישראל * הכי תניא דף מ"ד ע"ב * לא של כסף ולא של זהב כסוי בתורה אלא כדפירש"י ואנן נמי חסוין וז"ל בר"פ דף ל"ט התורה חסה כו' שנאמר (ויקרא י"ו) וזוה הכהן וטעם את הבית וגומר על מה חסה תורה על פניו של כלי חרס שאין להם טהרה במקום א"כ חסה על ממונן הקל וכו' * דוורגה בשל כהה כו' * עיין משנה ה' פ"ה דתמיד * ודעוה' אלוס' פי' הר"ב מנה' הקרוי זהב פרוס והוא החשוב שבשבע' והז' דמני להוא רב חסדא צ"כ ס"ד דף מ"ד דכל המאחר בחשבון הוא החשוב * ח"כ טעמא הואיל ודומה לזב' פרוס ומנות היום להביא דם הפר לפני ולפנים ולפני הפרכת ועל מוצא הפנימי * ודעוה' מוסף מלא חפניו * שוכנים לפני ולפנים לבד מפרס של שחרית ושל ערבית הנטמן על מוצא הפנימי רש"י * ודעוה' דקה מן הדקה * וז' שהיה נכנס לפני ולפנים היה מחזיר ערבי י"ב למוקפת ושוקפה דקה * רש"י * עולין

אית' ח"כ
חיי' פ"ג ח"ה
עבוד' י"ב
ב' חיי' ס"ס פ"ד

וחזתה מן המעובלות הפנימיות ויירד וחזתה על הרובד הרביעי שבועזרה * ד"כ כל יום היה חותה בשל כסף ומערה בתוך של זהב * והיום חותה בשל זהב ובה היה מכנים * בכל יום חותה בשל ר' קבין * ומערה בתוך של שלשת קבין * והיום חותה בשל שלשת קבין ובה היה מכנים * רבי יוסי אומר בכל יום חותה בשל סאה ומערה בתוך של שלש' קבין והיו חותה בשל שלשת קבין ובה היה מכנים * בכל יום היה ידו קצרה והיה ארוכה * בכל יום היה זהב ירוק * והיום אדום * דברי ר' כנחם * בכל יום מקריב פרס בשחרית ופרס בין הערבים * ודעוה' מוסף * מלא חפניו * בכל יום חותה דקה * והיום דקה מן הדקה * ה בכל

את הגחלים ומניח את המהרה עד שיחפון במנין הקטרת * ויתן לתוך הכף * וח"כ יכניס כף וחזתה לפניו * ד' את חותה גחלים ממערכה שיהי של קטרת להכניס על מוצא הפנימי לקטרת שחרית וערבית * חזרה בשל כסף ומערה בשל זהב * ואינו חותה בשל זהב שהיית הגחלים שוקפת הכלי ומחפרתו * והתורה חסה על ממונן של ישראל * והיום חותה בשל זהב * שלא להטריח על כהן גדול לערות מכלי אל כלי * כדה' שהיה דופנה עבה * חוב קלה * שהיה דופנה דק * והוא חזק * כדי שיה' ארוע של כ"ג מסויעתוג והיוב' אלוס' * מוצא הקרוי זהב פרוס על ס"ס שדומה לזב' פרוס * חזי מנה' * דקה מן הדקה * דכתיב (ויקרא י"ו) ומלא חפניו קטורת סמים דקה * ומה תלמוד לומר * והלא כבר נאמר (שמות ד') ושקפת ממונה דקה * אלא לומר לך שקטרת של יום הכפורים טהה דקה מן הדקה * ה בכל

לפיכך לא הוצרך לכתוב דל"ג נשא"כ התם שהיה כתוב כן בנוסחות משנתו * וכן הרמב"ם צ"כ ד מהלכות ע"כ כתוב וחזתה דה מעל המוצא ולא הזכיר יין המאובל ואלו צ"כ מהלכות תמידין כתב ויטול מן הגחלים שנתחכלו * קרוב לומר דהכא ל"ג במשנה * ובתמיד גרים * ולענין קוסית הר"ב דתמיד כבר הסיגו הראב"ד להרמב"ם ואמר שאין זה בנוסחות המדויקות לענין קטרת * אלא בענין תרומת הדשן ע"כ * ומ"ש צ"כ דפשתא דמתניתין דפ"ה דתמיד משמע דלענין קטרת מתקייא ואינו יודע נוסחא אחרת ע"כ לא הסיב דזה להראב"ד כלום שגם הוא סובר ודאי דפשתא דהיא מתניתין דתק"ה דלענין קטרת היא חל"ה ס"ק דבנוסחת נדויקת (שראה וידע הוא ז"ל) לא מתמיה צ"כ לענין קטרת * וכיכי מתמיה צ"כ ק לענין תרומת הדשן * אבל ל"ג לייש דברי הרמב"ם ומשום דצ"כ מה"ת לענין תרומת הדשן כתב וחזתה מן הגחלים שנתחכלו בלב האש ובתורת הפ"ג לא הזכיר בלב האש * אפשר לומר שזהו חלוק נוסחתו דבתרומת הדשן גורם הפנימיות והן שקרובים להיות דשן * ובקטרת ל"ג פנימיות אבל גרם ומאובלות והן גחלים בעזרות מאד ואינם קרובים להיות לדשן כמו הפנימיות ובקטרת דלפני ולפנים שהיה דקה מן הדקה ועוד משום חולשא דכ"ג ל"ג כלל דלא הטריחוהו להפשט אפי' אחר מאובלות לבד ובתו' פ"ו דזבחים דף ס"ד השו' המדות דבין הכא בין בקטורת דכל השנה ל"ג הפנימיות * על רובד הרביעי שבועזרה * לכאורה היינו דבין רישא לסיפא דברישא הוא מונה מהיכל ולחזן והכא מונה מירידתו מן הכבש והוא טומה לחול דאם לאו הכי אלא דהבא נמי ברובד דלעיל מירי * מ"ש דהכא תנן שבועזר ובדישא תנן שבהיכל ואמרו' תני של היכל ומיהו בירו' נראה דבחדא רובד מירי דאריש" קאמר כימי (פי' כן היא) ומתמי' על הרובד הרביעי שבועזרה * ובתו' פ"ד דזבחים ע"כ כתוב צסיפא על הרובד שבועזר ולא הזכיר רביעי * ד בשל כסף * פי' הר"ב דהתורה חסה על ממונן של ישראל * הכי תניא דף מ"ד ע"ב * לא של כסף ולא של זהב כסוי בתורה אלא כדפירש"י ואנן נמי חסוין וז"ל בר"פ דף ל"ט התורה חסה כו' שנאמר (ויקרא י"ו) וזוה הכהן וטעם את הבית וגומר על מה חסה תורה על פניו של כלי חרס שאין להם טהרה במקום א"כ חסה על ממונן הקל וכו' * דוורגה בשל כהה כו' * עיין משנה ה' פ"ה דתמיד * ודעוה' אלוס' פי' הר"ב מנה' הקרוי זהב פרוס והוא החשוב שבשבע' והז' דמני להוא רב חסדא צ"כ ס"ד דף מ"ד דכל המאחר בחשבון הוא החשוב * ח"כ טעמא הואיל ודומה לזב' פרוס ומנות היום להביא דם הפר לפני ולפנים ולפני הפרכת ועל מוצא הפנימי * ודעוה' מוסף מלא חפניו * שוכנים לפני ולפנים לבד מפרס של שחרית ושל ערבית הנטמן על מוצא הפנימי רש"י * ודעוה' דקה מן הדקה * וז' שהיה נכנס לפני ולפנים היה מחזיר ערבי י"ב למוקפת ושוקפה דקה * רש"י * עולין

ה כל יום שליוצמוורחו של כבש דאמר מר כל פינות שאתה פינה לא יהו אלא דרך ימין שהוא למזרח שהרי הכבש נדרוס לכך עולין במזרחו של כבש שממך לפנות לימין : והיום כהן גדול : משום כבודו להראות השיבותו שהוא כהן בית זבולך במקום שהוא הפך מה שאין שאר

כהנים רשאו לעשות כן : ו בכל יום היו סס' במזבח החיצון : ארבע מערכות של עלים שחברים עליהם האש : אחת מערכה גדולה שמקריבין עליה התמידות מערכת שניה שימנה כותלים של למזבח הקטרת ואח' מערכה של קיום האש שלא תסור ומשם אש לעולם : ואחת מערכה של אברים ופדרים של תמיד של צפן הערבים שלא נתעכלו ונבערז ולא נשרפו כל הלילה שורפין אותה במערכה זו : ומוספין ביה"כ עוד מערכה אחת ליטול ממנה גחלים לקטרת לפני ולפנים : ר"י אומר בכל יום ג' : ד"ג קראו כתיב (ויקראו) על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר וזו מערכה גדולה (שם) ואש המזבח תוקד ביום מערכה שנייה של קטרת (שם) והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה וזו מערכה ג' של קיום האש : ומערכה רביעית לאברים ופדרים שלא נתעכלו לית ליה לרבי יוסי דסבירא ליה שאברים ופדרים שלא נתעכלו נדרים מערכ' גדולה הם נשרפים : רבי יהודה אומר בכל יום שתיים : דלית ליה מערכת שלישית של קיום האש : ומקרא שלישי של והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה : דריש ליה רבי יהודה שהמזבוע קטנים דקים כדי להצית האש על המערכה הגדולה לא יצית על הרצפה ועלה כשהם דולקים למזבח : אלא ידליקם בראש המזבח : והלכה כר' יוסי :

פרק ה הוציאן לו מלשכת הכלים : וכך היתה מדרתה : כמדתה בחוץ כך מדרתה בפנים : והאש כשמוערה הקטרת מן הכף לתוך חפניו : לא היה מערה בכלי עשוי כמדת חפניו : אלא לתוך חפניו ממש : נטל את המחתה בימיו : לפי שהיא כבדה וחמה וכך הקטרת קלה היונה לכך מחתה בימיו וכך בשמאלו : והיה

פראה מקום על זה הדין : וא"ת קושיהו : ועדיפא הוה ליה לאקשווי כו' כל דשאלה זו דיניא כו' נשאלה בבית המדרש קודם דבעיה מנייה מרב שעת הולכה בשמאל מהו : אי גווי נתר דפשה רב שעת דהולכה קשרה וקודם דאתבזר דאיתא דבית דאיתא

ה עולין במזרחו של כבש : פירש הר"ב דאמר מר כל פינות וכו' : לא יהו אלא לימין לקמן כפי' בגמרא ד' נ"ח ילף לה ימים שעשה שלמה דכתיב (ד ה ב ד') עלי"ב בקרב' פונים כפונה וג' פונים ימנה וג' פונים נגבה וג' פונים מזרחת : דמונה והולך : המקיף את הים

וכא לו מנפון למערב וממערב לדרום וכו' דדרך ימין מקיפה : מ"י טה 30 והיום כ"ג עולה כו' : כך גירס' הר"ב : וכו' והיו עולים באמצע ויורדי באמצע כו' לפני כ"ג כדי להדרו : (הרמב"ם) והיום מן הקיסוסן של זהב דאמרין : מ"י פד 50 צ"ב דבזחים דף כ"ב (דכ"ל) כלי שרת מוקדש דכתיב ורחצו לרבותא שאר כלי קדש ריב"א : תוספות סוף דף מ"ד : ו ארבע מערכות : פירש הר"ב מערכה רביעית לאברים ופדרים כו' : ונפקא מואש : ורבנן וי"ו לא דרשי גמרא : והיום חמש : נפקא ליה מואש ואפילו למאן דלא דריש וי"ו : וי"ו הא דריש גמרא : שתיים כתב הר"ב ומקרא ג' שלוהאש וגו' דריש ליה שהמזבוע קטנים כו' ואיך נפקא ליה מונתנבני אהרן הכהן אש על המזבח (ויקרא א') : ור"י אי מהתם ה"א קאי אארעא ועבד מוסחא קנול : וקרא ונתנו דריש ליה כו' כדאיתא בגמרא :

פרק ה הוציאן לו את הכף והאחתה : פירשו בגמרא מחתה מלכה קטר' : דמונה חפן כו' : ונתן לתוך הכף : כדאשכחן בגמרא (במדרין) : כך אחת מלכה קטרת : גמרא : נטל את המחתה בימיו : היינו מחתה דגחלים : וכתב הר"ב לפי שהיא כבדה וחמה כו' : דאי לאו הכי יציבא בארעא וגיוורא בשמי שמיא כדאיתא בגמ' : אבל לא משום דהולכה בשמאל פסולה דאם כן מאי קאמר מטעם יציבא כו' דאינה אלא סברא בעלמא : עדיפא ה"ל לאקשווי והא הולכה בשמאל פסולה : אלא שראיתי להרמב"ם בפ"ד מהלכות עי"כ שכתב כבר בארנו שהולכה בשמאל פסולת בדם הקדשים ובשאר עבודות : לפיכך היה מן הדין שיוליך במחתה בשמאלו וכך הקטרת בימיו : אבל מפני שצד וכו' ע"כ ד' ש"מ דהני טעמי זריכים : משום דאל"ה הולכה פסולה בשמאל : והדין עמו : משום דאיתתבזר רב שעת דמבשיר בשמאל בפרקין דף מ"ט : ובכ"ז בפרק ה' מהלכות ביאת המקדש לא

פירש המקום על זה הדין : וא"ת קושיהו : ועדיפא הוה ליה לאקשווי כו' כל דשאלה זו דיניא כו' נשאלה בבית המדרש קודם דבעיה מנייה מרב שעת הולכה בשמאל מהו : אי גווי נתר דפשה רב שעת דהולכה קשרה וקודם דאתבזר דאיתא דבית דאיתא

איתא בגמ' : מ"י טה 30

ב"ב ה"ו

עול' נאמצע

ויורדים באח"כ

מ"י פד 50

ב"ב ה"ו

עול' נאמצע

ויורדים באח"כ

מ"י פד 50

ב"ב ה"ו

עול' נאמצע

ויורדים באח"כ

מ"י פד 50

ב"ב ה"ו

עול' נאמצע

ויורדים באח"כ

מ"י פד 50

ב"ב ה"ו

עול' נאמצע

ויורדים באח"כ

מ"י פד 50

ב"ב ה"ו

עול' נאמצע

ויורדים באח"כ

מ"י פד 50

ב"ב ה"ו

עול' נאמצע

ויורדים באח"כ

איתא ב' עמודים

דתיי בה בדיח דשואל פסולה בהולכה לריכס להי טעמא
 בלאו יציבה כו' אלא מכח הדין עצמו כדבר הרמב"ם * ויחסר
 הגמרא סדר השאלה כמו שנשאלה גדאמרינן בעלמא * וזוהי
 ראשונה לא זזה ממוקדו ה' (ביבמות משנהו פ"ג) וגדולה מו
 גמ' (פ' בתרא דף ע"ו) דמאי
 דקאמר מעקרא ל"ל דלא איתמר
 אלא בתר מאי דאיתמר בתר הכי
 כ"ש הך פירכא שמוסדרת קודם
 התוובתא * וכתב בכ"מ וק"ל
 כיון שהולכה בשואל פוסלת *
 פירא הכשירו כאן מפני טעמים
 הללו * ואפשר שהולכה בשואל
 לא פסולה אלא מדרבנן * או נמי
 אע"ג שהולכה בשואל פסולה
 מדאוריתא משום דא"א שלא
 בהילך בקטרת לא פסלה * ובהי

ואת הבק בשואלו * יהיה כהולך בריבול עד
 שמיגיע לבין שתי הפרוכת * המבדילו בין
 הקדש ובין קדש הקדשי * וביניהן אמה * רבי
 יוסי או' לא היתה שם אלא פרוכ * אחת בלפני
 שנאמר (שמות כ"ו) והבדילה הפרוכ' לכם בין
 הקדש ובין קדש הקדשי * החיצונה היתה
 פרופה מן הדרום * והפנימי' מן הצפון * כהולך
 ביניהן עד שמיגיע לצפון * הגיע

והיה מהלך בה כל * נכנס ומאריך בתוובתו למערב : לבין שתי
 פרוכת * לפי שכתפקו בבית שני אם המהיל המבדלת בין הקדש
 ובין קדש הקדשי * שהיתה בבית ראשון והיה עוביה אמה חי אותה
 אמה כלפנים * או בלחץ * לסיכך עשו ב' פרוכת חי מלוגה וא'
 פנימית : וביניהן אור אמה לקלוט
 ביניהן אור מקום המחיצה :
 (חיצונה) פרוטה מן הדרום *
 רבן קאמרי לה דפליגי עליה דר'
 יוסי * ואמרי והבדילה הפרוכת
 לכם במשכן בלבד נאמ' : פרופ'
 ראשה כפולה לגד החיצון ונאחזת
 בקרם של זכב להיות (פתוחה)
 מן הדרום ועומדת : מהלך ביניהן
 נכנס צפופת הדרום ומהלך
 ביניהן עד שמיגיע לפרופת הצפון :
 יגיע

אכשר רחמנא * עכ"ל וז"ש דלא פסלה אלא מדרבנן היינו טעמו משום דבקרא דמזיח ילפינן ימין (מכתב הר"ר פ"ב
 דבבבית) לא כתיב אלא קבלה ונתינה * והיינו דבעי בגמ' שהולכה חי כשרה בשואל * ולא אופטיט אלא מברוי דתיי בשואל פוסל
 בהלכה * ואין להקשו אמאי לא תקנו שילוך ב' פעמים פעם המהתה בימין ופעם היכף בימין * דכאבה א' אמר רהמנא (וגלח
 הכהן מלא המחתה בחי' אש וגו' וזוהי חפצו קטורת וגו' והיח' מזיח לפרוכ') * ולא שתי הבאות כדאיתא בגמ' ריש פרקין והשתא
 דאיתת להכי אפשר לומר דאפילו בתר דתוובת רב שסת פריטין ספיר יציבה בארעא וכו' דכיון שאינו רשאי לעשות שתי הבאות
 על כרחין מכשירין השואל בחדא * ומשום יציבה כו' ה"ל להפוך וחהא המחמה בשואל * אלא שאין לשנוי של הרמב"ם כד * שהרי
 כתב לסיכך היה מן הדין כו' * ומשמע דמהדין שהקדים דהיינו שהולכה בשואל פוסלת הוא * הלכך נראה שהולכה המהתה של
 גמלים שאינה אלא מכשירי הקטר' מן הדין כשר אף בשואל : לבין שתי הפרוכת * כתב הר"ר לפי שכתפקו בבית שני
 אם המחיצה וכו' והיה עוביה אמה ומסיים רש"י ואיך יכול לעמוד בגובה משה אמה ולהוסיף על עוביה א"א דכסי (ד"ה א"א כ"ה)
 הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל * עכ"ל * וקטיל לי דד"ה שני ג' ד' כתיב והגבה משה ועשרים * ופירש"ש שם דעד קרחו עלייה
 ראשונה ל' * ומזנו עד גג העליון * בין הכל ק"ד * וכ"כ הרד"ק לספרת רז"ל * אם כן גובה הראש יאחר ויהי * הלכך נראה
 בעיני שזה לא היה יכול לעמוד בבית שני לפי גובה ההיכל עצמו עד קירוי עלייה ראשונה היתה * כדתנן במדות פ"ד ועל ראשון רק
 ל' כמ"ש רש"י ב"ד * והכי איתא בפ"ק דב"ב דף ג' ט' קאי בפלתין קאי * ועיין משנה ה' פ"ד דמדות מ"ט שם בס"ד * ואפשר שהיה
 כתוב בפירש"י מ' * וטעו והפסוק משה וא"ת אמאי עשאו בית שני גובה מזבית ראשון וכבר אמרו בגמ' דב"ב דכתיב (חגי ב') גדול
 יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון * בבנין ובשטים * וגם שם פירש"ש * בבנין ק' אמה * וא"ל מהקושיא שכתבתי אלא ר"ל מ'
 דהיכל כמ"ש * וכבר כתבתי זה במהדורות לסיון ז"א בספר צורת הבית * עוד הקשו התם בגמ' * לעבד מאי דאפשר בבנין * ואיך
 בפרוכת * אמר רבוי גמירי חי כולה בבנין במקדש ראשון * חי כולה בפרוכת כמשכן * ובהי מתרצים התוספות דכאן אמאי לא
 עבד פרוכת אחת שהיה עוביה) אמה * אלא דכיון דגמירי חי כולה בפרוכת ה"ג גמירי דלעבדו כי היכי דעבדי במשכן * ובמשכן
 כאמר והבדילה וגו' * דמשמע שמגד החיצון של פרוכת יהא קדש * ומתחלת עוביה ולפנים יהא הכל קדש קדשים * ודלמא אותה אמה
 בלחץ ומנאל דמתחלת עוביה ולפנים אינו הכל קדש קדשים * אבל כי עבד שתי פרוכ' ימא דאע"ג דכיון בלחץ קיימין והבדילה
 בעובי פרוכת השני שהיה בזוק לסוף אמה טרקסין :

רבי או' לא היתה שם אלא פרוכת חי * שעוביה אמה * דס"ל והבדיל הפרוכ' היינו בין חלל לחלל שחוצה לה קדש * וחלל
 כלפנים הימנה קדשי קדשים * אי' דלמא פשיטא ליה דקדושת האמה כלפנים נמאל דלדידיה מתחלת עוביה ולפנים קדש
 קדשים כמו במשכן * תוספות * :

פירש הר"ר ראשה כפולה לגד החיצון ונאחזת בקרם של זכב (חיצונה) פרוטה מן הדרום *
 הדרו' * ושם בכותל דרום נכפלה ר"ל היתה הרובה * ונחת לחוץ לתוך ההיכל ונאחזת בכותל הדרום בקרם כו' ועל שם
 הקרם מקרי פרוטה כדחמרגס קרסי זהב * פורטין דדכב *
 הדרום * ואע"ג דנמאל כשהוא מהלך בהיכל עד שמיגיע לפרופה זו שהוא הולך לשמאלו שהולך מזרח למערב והופך
 פניו לדרום פוכה לשמאלו * ובמש"ס ה' דפרק דלעיל כתב הר"ר דכל פרוכת כו' לא יהא אלא לימין * מ"מ כדי שכהא
 מהלך

רבי

פרופ'

מן

הגיע לצפון משנכנס לתוך חלל בית קודש הקדשים הפך פניו לדרום לילך עד בין הכדים שהוא באמצע החלל שהבדים היו ארוכין עד הפרוכת ראשו אחד למערב והשני לו למזרח אחד בראש הארון לצפון ואחד בראשו לדרום מהלך לשמאלו עם הפרוכת שהמהלך מצפון לדרום שמאלו למזרח והפרוכת היתה בצומת גמלא שמאלו עם הפרוכת : עד שהוא מגיע לארון למקום ארון ולא לארון ממש דבבית שני לא היה סם ארון : דרך כניסתו שלא היה מסב את פניו ללאת אלא יוצא דרך אחורו ופניו לארון מתפלל תפלה קצרה וזו היא : יאר ארון ולפניה ה' אלהי שאם שנה זו שמונה פיהוש חמה שח' א בשומה ולא יעדי עבד שולטן מדבית יהודה ולא יהיו עמך ישראל לריבים פרנסה זה מזה ולא מעט אחר ולא תכנס לפניך תפלת עובדי דרכים פירו' מפני שהם מתפללין שלא ירדו גשמי' : בבית החנון כהיכל : שלא

מהלך עם הפרוכ' השני בתוך הדביר שנמצא שמאלו עם הפרוכת וימינו מול ארון הקודש אבל לעשות גם פריפה הראשונה בצפון לא בשו למעבד דכבוד הוא לקדש הקדשים שלא יהיו נפסחים שתי הפרוכת כז' אחד ויהיו עיניו יזוונות מיד מבית קודש קדשים כדאמר בגמרא אליבא דר"מ דס"ל כר' יוסי שלא היה אלא פרוכת אחת ומצריכו שלא יכנס כהיכל כנגד הפריפה כדי שלא יזונו עיניו כל שהוא מהלך באורך הכיכל דרך הפריפה שכנגדו ואמרו בגמרא דלר"י נמי פריפת הפרוכת בצפון ונמצא שאם היה נכנס להיכל וילך לו כנגד הפריפה שיהיה פונה לימינו ואפילו הכי הצריכו ר' מאיר לפנות לשמאלו שלא יזונו עיניו ומיניה נשמע לרבנן דס"ל דשתי פרוכת היו דמס"ט לא עבדי פריפתו דחילוניה בצפון כדי שלא יזונו עיניו כל מה שזכר לעבדו ועיין משנה ה' דלקמן :

א"ר חיי"ט פ"ג
פ' עבודת
ה"כ הל"א
ג' ס"ל י"ז
פ"ט
ד' תענית כז
ה"ט
ו' ג' סנהדרין
כ"ו ס"ו
ס' הלכה ב
ה"י
ח"ט
ת"ט ס"ג
ה"ה ו' ה'
ה"ה פ"ט
ה"ה
ה"ה

הגיע לצפון הופך פניו לדרום מהלך לשמאלו עם הפרוכת עד שהוא מגיע לארון הגיע לארון ונתן את המתה בין שני הכדים צבר את הקמורת ע' גנחלים ונתמלא כל הבית מלוי עשן יצאובא לו בדרך בית כניסתו ומתפלל תפלה קצרה בבית החצון ולא היה מאריך בתפלתו שלא להבעית את ישראל : ב' משניטל הארון ואכן היתה שם מינות נביאים ראשונים ושתייה היתה נקראת גבורה מן הארץ שלישה אצבעות ועליה היה גותן : ג נטל את הדם ממיו שהיה ממרס בו נכנס למקום שנכנס ועמד במקו' שעמד והוא ממנו א' למעלה וז' למטה ולא היה מתכוין להוות

להבעית את ישראל שיאמרו מת הוא : ב ושתייה היתה נקראת ע' על שם שממנה נשתת העולם שנה יסד הקב"ה את עולמו שתייה יסוד : ג למקום שנכנס בבית קדש הקדשים : במקום שעמד בין הכדים : ולא היה מתכוין להוות לא למעלה שהיא אחת למעל' בחודה של כפורת העליון והשבע למטה [בעובדיה] שהיה לא על הכפורת מוגעים אלא לארץ נופלים :

כ"ו דבבית שני כו' כי צבית ראשון שהיה שם ארון לא היה סם אלא פרוכת אחד והוא יספר כצאן סדר בית שני שלא היה סם ארון והיו שם שתי פרוכת הרמב"ם וצמ' והא קמני לבין שני הכדים : אימא כבין שני הכדים : בין שני הכדים פי' הר"ב שהבדים היו ארוכים כו' הכל לבין רש"י וזו נורתו : צבר את הקמורת יעין בפירש הר"ב סוף פ"ו דתמיד :

ונתמלא כל הבית כולו עשן לשון הרמב"ם בפרק ד' מהלכות ע"כ כוונתו שם עד שיתמלא הבית עשן ויצא ע"כ דאלת"ה מאי למימרא דנתמלא כו' : בדרך בית כניסתו פיר' הר"ב לאחוריו וילפינן לה גמ' מדאמר קרא (ר"ה ב"א) ויבא שלמה לבמה אשר בגבעון ירושלים דה"ל לכתוב מירושלי או מן הבמה כו' לירושלי אלא ה"ק ויבא שלמה הבמה אשר בגבעון דרך הליכתו וכן לירושלים בשבוע מגבעון היתה כניאה ראשונה : שלא להבעית את ישראל פירש הר"ב שיאמרו מת הוא כי הרבה כהנים גדולים היו נותים בקדש הקדשים אם לא היו ראויין או איסוריה דבר במעש' הקמורת הלא תראה אמר השם יתעלה לאהרן ויקרא יו' ולא ימות כי בעשן אראה על הכפורת רמב"ם : ב משניטל הארון משנגנו לא קמני אלא משניטל תנן כמ"ד ארון גלה לבבל כו' דלא כי הא דתנן במשנה ב' פרק ו' דשקלי' גמרא : אבן היתה שם באמצע בית ק' כדאיתא בהדיא פ"ק דמגילה דף' דמיתא ארון שעשה משה יש לו עשר אמות לכל רוח וכו' ואני תמה על הרמב"ם והתוספות דב' דף ק"ה שהרמב"ם גריס פ"ד מהלכות בית הבחירה כתב במערבו והתו' פ"ב דב' כתבו בצומת וגם שיה' לא ביאר זה מנין להם וזה שנתא הכ"מ כתוב על פיסקא דרוש פ"ד מהלכות בית הבחירה דאיתא הכי במלכות המשכן פרק ד' ע"כ לא לזה שכתב ביערבו קאי שדקדקתי באותה בריתא ולא מנחתו בה כלל מזה אלא קאי על מ"ס ולפניו נצבת המן וכו' דהיא הוא דאיתא התם ועוד שאלו לזה נתכוין עדן לא יבא הרמב"ם מיד קושיא למה לו לפסוק כברייתא חזונה ודלא כברייתא שבגמרא אלא מעולם לא נתכוין הכ"מ להעיר על זה וז"ע גס על התוספות ז"ע ועיין עוד מזה מה שאכתוב בפ"ד ב' משנה ע' בס"ד : מימות כניאת ראשונה דוד ושמאל מפרש במסכת סוטה דף מ"ח רש"י : ג והוא ממנו אחת למעלה ושבע למטה דגבי פר' כתיב (שם) והיה באצבעו על פני הכפורת קדמה ולפני הכפורת יזה שבע פעמים

מערב

צפון	א"ר
דרום	---
פרוכת	---
מזרח	---

וגבי שיעור כתיב (ויקרא י) והזה אותם על הכפורת הרי שפר מפורש דאופן דלפני הכפורת דהיינו דלמטה שבע' וצטעיר מפורש דאזתה שעל הכפורת אחת היא דכתיב והזה אותם' וחדל משמע' וכתיב נמי (שם) ועשה את

דמו כאשר עשה לדם הפר' מה ת"ל כאשר עשה' שיהיו כל עשיותיו שוות כשם שלמטה בפר שבע כך למטה בשעיר שבע' וכשם שלמטה בשעיר אחת כך למטה בפר אחת גמ' :
לא למעלה ולא למטה' דהא אמרו דלמטה דשעיר ולפניו למטה דפר ואם כן לא לכבוד כלל גבי שיעור ולפני הכפורת' דסוף סוף גמר ממנו דפר' והיקרא דכאשר עשה' אלא הא דכתיב בשעיר ולפני הכפורת' לאקושי על הכפורת ללפני' מה לפני' על הארץ משמע' ולא ממש נוגע בכפורת אף על' דלא ממש נוגע בכפורת אבל אפשר ליכא למומר דכיון דילוף מעלה דפר ממשל' דשעיר לשחוק מן על הכפורת דגבי פר אלא דאזתה לאקושי לפני לעל' מה על ממש כו' : דההוא על הכפורת דגבי פר לאו מופלא' כראב"י דאמר על פני הכפורת

א"י' א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' י' י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט נ' נ"א נ"ב נ"ג נ"ד נ"ה נ"ו נ"ז נ"ח נ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט

לא למעלה' ולא למטה' אלא כמצליף וכך היה מונה' אחת' אחת ואחת' אחת ושתים' אחת ושלש' אחת וארבע' אחת וחמש' אחת ושש' אחת ושבע' יצא וצינוד על כן הוהב שבהיכל' ד' הביאו לואת השעיר' שחטו וקבל במזרק את דמו' גבגב למקום שנכנס ועמד במקום שעמד והזה ממנו אחת למעלה' ושבע למטה' ולא היה מתכוין להזות' לא למעלה ולא למטה' אלא כמצליף וכך היה מונה' אחת' אחת ואחת' אחת ושתים וכו' יצא והניחו על כן השני שהיה בהיכל' ר' יהודה אומר לא היה שם אלא כן אחד בלבד' נטל דם הפר' והניח דם השעיר' והזה ממנו על הפרוכת' שכנגד הארון מבחוץ' אחת למעלה' ושבע למטה' ולא היה מתכוין

אלא כמצליף' כמלקה הזה שמתחיל בין הכתמים ויורד למטה כך היה מתכוין שיהיו ח' הזאות הללו בארץ כשורה זו תחת זו: אחת ואחת' ששם לא ימנה הזאה ראשונה שלמעלה לפניה עם כל שבע שלמטה' פעמים שיטעה וימנה הזאה ראשונה עם שבע שלמטה ובהזאה הראשונה שלמטה ימנה שתיים' ואין לומר ימנה הזאה שלמעלה עם שבע שלמטה וימנה עד שמונה' ד"ל מנה להפסיק מתנות שלמטה מתוך שבעה ולא מתוך שמונה ד' כעל דם הפר והניח דם השעיר' מסקנא דמלתא דר' יהודה היא דאמר לא היה שם אלא כן אחד וצריך ליתול דם הפר תחלה כדי להניח דם השעיר' זכין שהיה עליו דם הפר' ואין הלכה כרבי יהודה' על הפרוכת' דכתיב (ויקרא י) וכן יעשה לאהל מועד' עירה דם הפר' דכתיב במתנות המזבח' (שם) ולקח מדם הפר ומדם השעיר' מדם שניהם יחד' ונתן

וכו' וכך היה מונה וכו' נטל דם השעיר' והניח דם הפר' והזה ממנו על הפרוכת' שכנגד הארון מבחוץ' אחת למעלה' ושבע למטה וכו' : עירה דם הפר לתוך דם השעיר' ונתן

קדמה זה בנה אב כל מקום ש' פני אינו אלא קדים' גמרא : כמצליף פירש הר"ב כמלקה וכו' : הכי איתא בגמרא וכתב רש"י כמצליף לא ידעתי לשובו ע"כ' ובערוך הביא יודע כמציא למעלה' תהלים ע"ד ה' תרגומו יצליף בקורבא קיך גבר דמרי ידוהו : ד' הביאי לו את השעיר' רוצה לומר בין האולם ולמזבח במקום שחט את פרו כדתנן במשנה ח' פ"ג ועיין בפירוש הר"ב שם משנה ט' וז"ל הרמב"ם בפרק ד' מהלכות ע"כ ואחר כך יוצא מן ההיכל וסוחט את השעיר : שחטו וקבל במזרק את דמו' עיין בפרק דלעיל משנה ג' מ"ש בס"ד' : רבי יהודה אומר לא היה שם אלא כן אחד ובגמרא בעינן למומר דטעמיה מושם דמחלפי ורבי יהודה לית ליה תקנתא דלכתוב עליהו כי דפר וכו' דשעיר' דומטין דלאו אדעתיה לעינא בכתבא' : ודחו ליה ממשנהו דר"ג שופרות משנה ה' פרק ו' דשקלים' דתנן וכתוב עליהם כו' : ונראה לי דטעמיה שסובר שלא היה שום צורך בזכין שני שיכול לקחת בתחלה אותו הדם המונח קודם שניח עליו זה שבידו' אבל בסוף הסוגיא דף נ"ו ע"ב מסיקין דמושם חולשא דכ"ג לאו אדעתיה לעיניה בכתובה דאלת"ה בלא כתיבה נמי הא האו חיוור והאי שוויק אלא מושם חולשא כו' ה"נ כו' : נטל דם הפר והניח דם השעיר' פי' הר"ב דמסקנא דמלתא דרבי יהודה עינן פירש הרמב"ם' : וכן הוא בסוגיא וטעמא כ"ל דאין לפרש דכרצנן אחיה ויהיה פי' והניח' כלומר לאסוקי שיערה דבסיפא דאם כן לשחוק לגמרי ולא לתני כלל והניח דם השעיר' וכן לקוון לא לתני והניח דם הפר' : על הפרוכת' כתב הר"ב דכתיב וכן יעשה לאהל מועד' : כשם שמוה לפני ולפנים כך מזה' צהיכל' : ומה לפני ולפנים אחת למעלה' ושבע למטה מדם הפר' מהלכות ע"כ כתוב וחוזר ומוזה צהיכל מדם הפר' שחט דם השעיר ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר' כך מלאתי בדפוס ישן גם חדש ודברים מתמיהים הם דקרא דהביא בפר נאמר בשעיר' : ועוד דקאי אהויות דקדש הקדשים והביאו אדהיכל' : וכן נמי הך קרא דהביא בשעיר נאמר בהויות דקדש הקדשים' וראוי הוא להגיה דקודם וחוזר ומוזה צהיכל ז"ל שנאמר בדם השעיר ועשה את דמו וגו' : ובמקומו כאן נגיה שנאמר וכן יעשה לאהל מועד' ות"ש שכן נאמר בדם הפר וכו' : אין לו מקום כלל וצריך למוחקו מן הספר ואני מתמי' שהי"מ לא העיר בכל זה :

ונתן את המלא בריקן * וחזור ומערה מזרק מלא טוך הריקן כדו שיתעברו הדמים ופה : ה יוקח מחטא ויורד * האי תנא סבר שהיה הסהן הולך ברגליו לכל קרן וקרן וכל מתנה ומתנה היתה בקרן שלפניו וסמוך לו ולהכי נקט מחטא ויורד כלומר שהיה נותן מתנה מלמעלה למטה שאם יתן מלמטה למעלה בקרן שלפניו הדם יזכר לתוך בית יד שלו ומעטף את בגדיו * ור"א סבר שהיה עומד בקרן אחת ומשם נותן המתנות על כל הקרנות * שהרי כל המזבח אינו אלא אחת על אמה מרובע וכיון שאין שלש הקרנות סמוכות לו יכול ליתן מלמטה למעלה ולא יתן את בגדיו חוץ מקרן זו שהיא עומד אצלה שאי אפשר לו לזדרד ראשי אצבעותיו למטה אלא למעלה שאם יזדרד ראשי אצבעותיו למטה ויתן מתנה מלמטה למעלה הרי הדם יזכר לתוך בית יד כמות שלו * ואין הלכה כר"א : ך על טהרו * אחר שמד כל המתנות של קרנות וזה עליו שבע פעמים כדכתיב (ויקרא י"ח) והזה עליו מן הדם וטהרו * המקום

ונתן את המלא בריקן : ה"ו יצא אל המזבח אשר לפני ה' * זה המזבח הזהב * התחיל מחטא ויורד * מהיבן הוא מתחיל * מקרן מזרחית צפונות * צפונות מערבית * מערבית דרומית * דרומית מזרחית : מקום שהוא מתחיל בחטאת על מזבח החיצון * משם היה גומר על מזבח הפנימי * רבי איעזר אומר במקומו היה עומד ומחטא ועל כולן היה נותן מלמטה למעלה : חוץ מזו שהיתה לפניו שעליה היתה גורת מלמעלה למטה : ך הזה על טהרו של מזבח שבע פעמים שירי הרם היה שופך על

דכווי הוא * כדאמרין בחולין רפ"ג דף ק"ז יומאי משמע דהאי חטאו לישנא דרעויי הוא דכתיב (תהלים נא) תחטאני באוז ואתה ע"כ * ור"א קתני מחטא ע"ש שאלו המתנות לטהר המזבח נתונים נתונים הנה כדכתיב (ויקרא י"ז) וטהרו וקדשו מטמאות בני ישראל : מקרן מזרחית צפונות וכו' * סבר לה כר"א דמתני

אב סמ' תי"א פ"ד ח"ה ע"ב
י"ב ה"ל ג'
י"ג פ"ה
י"ד ח"ה ת"ל
ג ס"ה
ד ח"ה פ"ד ס"ה
ה' ח"ה ט"ז
ו' ח"ה ט"ז
ז ח"ה ט"ז
ח' ח"ה ט"ז
ט' ח"ה ט"ז
י' ח"ה ט"ז
יא' ח"ה ט"ז
יב' ח"ה ט"ז

(ע"ש) ויזא אל המזבח עד דנפיק מכוליה מזבח * כדאמר בגמרא וזא לו למזרחית צפונות ונותן שם וחוזר לצפונות מערבית דרך ימין כך פירש"י * אבל הרשב"א מיישב למתניתין דהכא דסברה כר"א דר"י בחדא ופליגא עליה בחדא * סברה כוונתיה דשתי פרוכת היו * מפליגא עליה בחדא דסברה דחיצונה פרופה מן הצפון ופנימי מן הדרום וכי נפיק נפיק מן הצפון * ומשם הכי פסק הרמב"ם כדן פתחא בתרא כמ"ש ב"מ פ"ד מהע"כ ואתי שפיר לפי זה דתחלת כניסתו לבית קדשי קדשים היה דרך ימין * עיין מ"ש בריש פרקין ועדיין זריבין אנו למודעי * דאע"ג דהרמב"ם ב"מ פ"ד מהלכות בית הבחירה ובפ"ז מהלכות כלי המקדש * כתב דשתי פרוכת היו ולא זכיר דרך פירפתן דהשתא י"ל דמ"ל דחיצונה פרופה מהצפון מ"מ הכא בעי"כ כתב נמצא הפרוכת פרופה נכנס לקדש הקדשים כו' * נראה מלשוננו זה שהעתיק דעת רבי יוסי שלא היתה אלא פרוכת אחת * דלת"ק היה לו להעתיק סדר הליכתו בשתי הפרוכת * ולכן נראה לי דהרמב"ם לא בא לעשות מחלוקת אחרת בין תנא דהכא לת"ק דר"י דלעיל כ"ש למ"ש הרשב"א עצמו דבספריים גרסינן בגמרא בדהיא דתנא דהכא ס"ל כר"י * אלא שמפני שזה שהיו שני פרוכת משום ספיקא הוי * ואי לאו ספיקא לא עבדי אלא פרוכה אחת כמו לר"י משום דפשיטא ליה דלעיל בשם החכם ובפרוכת אחת פתחא בצפון דהכי ס"ל ר"י ומיניה נשמע לכ"ע הוכא דליבא ספיקא * ועוד משום דבהכי הוי הקפה לימין כדלעיל * והדבר ידוע דכל הני הלכות הלכתא למשיחא נבחו וכשיצנה בית המקדש ב"ב כבר בא אליהו והתיר כל הספיקות הלכך דבנין בית הבחירה העתיק המשנה כשהיה בבית שני משום דבנין יחזקאל שלעתיד לא פירש על פי מ"ל * וכ"כ שם ו"ל בנין העמיד להבנות אע"פ שהוא כתוב בייחזקאל * אינו מפורש ומבואר עכ"ל אבל הכא דלאורי לן העבודה הוא בא כתבה ע"פ מה שהיא עבודה בשאין כאן אלא פרוכת אחת לפי שכן יהיה לעתיד במהרה בימינו אמר : בישם היה גומר * לישנא דמשם לא דייקא דהל"ל לשם ובפ"י רש"י כתוב שם והוא נכון * וכן ברייתא מקום שר"י הגלילי מתחיל שם ר"ע פוסק מקום שר"ע מתחיל שם ר"י הגלילי פוסק :

ועל כולן היה נותן מלמטה למעלה כו' * אהאן לרבי אליעזר דלת"ק מחטא ויורד מלמעלה למטה וכו' * כפי"ה ר"ב אבל חבל להרמב"ם דפרק הנוצר אהאן אף לת"ק דדוקא במזרחית צפונות שלפניו בראשונה נותן מלמעלה למטה דבאותו קרן אינו יכול ליתן עד שיזא זוכל המזבח כדלעיל ונמצא שעומד שם באותו קרן והוא לפניו * אבל במערבית צפונות נותן מיד במקומו שהוא עומד כדו שלא יעבור על מצות וישהה המתנה ואחר כך מקיף ברבגל לצפונות מערבית ומשם נותן מיד במקומו דרומית ואחר כך מקיף ברבגל למערבית דרומית ונותן מיד לקרן דרומית מזרחית * כד"ש הרשב"א הביאו הכ"מ ונמצא שהרמב"ם שכתב להך סוף לא משום דפסק כר"א אלא דמ"ל דאהאן אף לת"ק הלכך * ז"ש עליו הכ"מ דפסק כר"א משום דבגמרא פליגי ר"מ ור"י אליבא * הוה ליה לכתוב דליתא לפי דברי הרשב"א ופירושו * וכן נראה דהרי כפי המשנה כתב דאין הלכה כר"א וראשי ויתר ליישב דבריו לדבריו שלא יהו סותרים זה את זה בכל מקום שוכלו ומ"מ [כתב] הרשב"א דבגמרא משמע דלא כפירושו זה : ך טהרו פי' הר"ב המקום המגולה שבו כו' * כדכתיב (שמות כב) כעלם השמים לטהר גו' : () על

על יסוד מערבי וכן על יסוד דרומי פירסם הר"ב ברפ"ה דזבחים ובמסנה ב' סם: לנחל כמו לנחל איתן עמקי לשון רש"י פסחים דף כ"ב: וכו' ערין בהן מדרבנן דאי לא יצאו מידי מעילה מדאורייתא האך נמכרין לגננין לזבל כ"ב

המבולה שבו שחוקה האפר והגמלים חילך ולאך: ומוה על זבחו של מוצח: ושל המזבח החיצון: שירי דם החטא החיצוני היה שופך על יסוד דרומי: אלו ואלו דמי החצונים והפנימים הנשפכים על מזבח העולה היו שותפים ונזופים מן היסוד

התוספת ומסנה שלמה שניו בפרק ח' דחולין משנה ו' דבדס] חין מועלין והיינו מדאורייתא עוד עיין מ"ש במסנה ט' פ"ב דקידושין: זבל מעשה י"ה כ"י פי' הר"ב בגדלי לכן בפניו ובהיכל בגמרא דכתיב (ויקרא י) והיתה זאת לכם לחקת וחקת עבודה הוא וכתוב זאת משמע חוקה על זאת כעובד ולא על אחר וכתוב נמי אחת חד למעוטי בגדי לכן בחוץ וחד למעוטי בגדי והב' הכי איתא בגמ' ומפרס הר"ב דבגדי לכו דכחון היינו חוץ להיכל כגון וידוי והגדרה ופי' שירים אש"ג דרש"י פירס בחוץ בהיכל שהוא חוץ לפני ולפנים הר"ב כתב כלשון הרמב"ם בפ"ה מהלכות ע"כ:

לרצפה ומתעברין באמה: סילון שבצורה היוצא לנחל קדרון: לנכנים: לבעלי גנות: ומועלין בהם: אסור ליהנות מהם בלא דמים: ז' כל מעשה י"ה כ"ב כל עבודות שבועד צבגדי לנזופני ובהיכל: האמור על הסדר: במשנתו: וכן בהיכל יתן מקל' מתנות בצרכות וכשפך הדם יביא פר אחר ויתחיל מתנות הפרוכת וא"ל לחזור ולהתחיל בפנים: שכלם כפרה בפני עצמן: לפיכך כפרה שנגמרה נגמרה: ומתקום שפסק: ואפי' לא נגמרה אותה כפרה א"ל לחזור וליתן מה שנתן ואין הלכה כר' לעזר ור"ש:

על יסוד מערבי של מזבח החיצון: ושל מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומי: אלו ואלו מתעברין באמה: ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לגננין לזבל ומועלין בהן: ז' כל מעשה יום הכפורי האמור על הסדר אם הקדים מעשה לחברו לא עשה בלום: הקדים דם השעיר לדם הפר: יחזור ויזה מדם השעיר לאחר דם הפר ואם עד שרא' גמר את המתנות שבפנים ינשפך הדם יביא דם אחר ויחזור ויזה בהחלה בפנים: וכן בהיכל וכן במזבח הזהב: שכולן כפרה בפני עצמן ר' אלעזר ור' שמעון אומרים במקום שפסק: משם הוא מתחיל:

פרקו שני שיעורי יום הכפורים מצותן שיהיו שניהן שוין: במרא' ובקומה ובדמים: ובלקחתן באחד ואף ע"פ שאין שוין כשרין לקחת אחד הייום: ואחד למחר כשרין לקחת מהו אם עד שלא הגדיל מת: יקח זוג לשני ואם משהגדיל מת יביא זוג אחר ויגדיל עליהם בתחלה ויאמר אם של שם מת: וזה שעלה עליו הגורל לשם יתקיים תחתיו: ואם של עזאזל מת: זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקיים תחתיו והשני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנרבה:

שיאין

מת ועכשו יש כאן שנים לשם אחד מוגד ראשון ואחד מוגד שני ובאחד הין ימכרו השני ירעה וכן אם של שם מת והרי יש כאן שנים לעזאזל האחד יסתאב והשני ירעה ושני שבזוג שני הוא ירעה עד שיפול בו מום ושני שבזוג

במקום שפסק בו וסנייהם מקרא אחד דרשו מדם חטאת הכי שורי אחת בשנה (שמות ל) ת' סכר חטאת אח' אחרתי לך ולא לעשו' כפרה אחת מב בהמות ור"ח ור"ש סברי חטוי אח' אחרתי לך ולא לעשות שני חטויין לשנות ההואה שתי פעמים ג' (ורש"י):

פרקו במראה

ולקחתן פ' פי' הר"ב דג' קראי כתיבי כו' במראה בקומה ובדמי' והכי איתא בגמרא דהכ' ודמפי' ק' דשבעית וקטי' לקחתן כא' מכלן ולפי התו' שכתבו דלר"ש מראה וקומה שקולים הם ומחד קרא נפקא: ודע' מחד קרא נפקא: והשלישי מבני לקיחש לעינין כפרה איכא למימר דדמי' ולקחתן כאחד נמי מחד קרא נש"ך דכחו שאמרו דמרא' וקומה שקולים והיינו טעיה ששניהם דברים שבגופן שלהם שיעורים ה"ג דמי' ולקחתן כאחד ששקולים שניהם דברים שרין לגופן: וגמרא דלא נקט אלא חלק לא חפף הרביעי אלא נקט קצתם והוא הדין לכולהו: והשתא דאיתת להכי איכא למימר לרבי יודה נמי דפליג אדר"ש ומצריך לתלתיהו להיקש דשין דס' ל' דמראה וקומה שקולים הם ומחד קרא נפקי ואינן תרי חד לדמים וחד ללקיחתן: א"ל איכא דדמים ולקחתן שקולים ומחד קרא נפקי ומראה וקומה בעי תרי קראי ובהכי נראה טפי דנקטין מראה וקומה ודמים ולא נקט נמי לקחתן כאחד משום דלר' יחוד היו לקיחה בכלל דמים: ואף ע"פ שאין שוין כשרים: דכתיב שעיר שער ריבג' בירא' ופסק הרמב"ם דה"ל להאחד ומדנקט שער ירא' שרזה בו שער ומכל מקום: והשני ירעה: פירס הר"ב שני שבזוג שני וכו' שאין צ"ח נדחים: דליף משום

דברים שבגופן שלהם שיעורים ה"ג דמי' ולקחתן כאחד ששקולים שניהם דברים שרין לגופן: וגמרא דלא נקט אלא חלק לא חפף הרביעי אלא נקט קצתם והוא הדין לכולהו: והשתא דאיתת להכי איכא למימר לרבי יודה נמי דפליג אדר"ש ומצריך לתלתיהו להיקש דשין דס' ל' דמראה וקומה שקולים הם ומחד קרא נפקי ואינן תרי חד לדמים וחד ללקיחתן: א"ל איכא דדמים ולקחתן שקולים ומחד קרא נפקי ומראה וקומה בעי תרי קראי ובהכי נראה טפי דנקטין מראה וקומה ודמים ולא נקט נמי לקחתן כאחד משום דלר' יחוד היו לקיחה בכלל דמים: ואף ע"פ שאין שוין כשרים: דכתיב שעיר שער ריבג' בירא' ופסק הרמב"ם דה"ל להאחד ומדנקט שער ירא' שרזה בו שער ומכל מקום: והשני ירעה: פירס הר"ב שני שבזוג שני וכו' שאין צ"ח נדחים: דליף משום

א סם הלכה
ב פסחים
ג ע"ח
ד ח"א
ה י"ח
ו י"ח
ז י"ח
ח י"ח
ט י"ח
י י"ח
יא י"ח
יב י"ח
יג י"ח
יד י"ח
טו י"ח
טז י"ח
יז י"ח
יח י"ח
יט י"ח
כ י"ח
כא י"ח
כב י"ח
כג י"ח
כד י"ח
כה י"ח
כו י"ח
כז י"ח
כח י"ח
כט י"ח
ל י"ח
לא י"ח
לב י"ח
לג י"ח
לד י"ח
לה י"ח
לו י"ח
לז י"ח
לח י"ח
לט י"ח
לס י"ח
לט י"ח
לא י"ח
לב י"ח
לג י"ח
לד י"ח
לה י"ח
לו י"ח
לז י"ח
לח י"ח
לט י"ח
לס י"ח

שבזב ראשון הוא שיקרב אם הוא של שם : או ישלח אם הוא של עוזאל שאין בעלי חיים נדחין ואם אירע להן שעת פסול עדיין יכולין להתקן כידוונ לו אחר : שאין מטאת צבור מתה : דכי גמירי מטאות מתות צימוד גמירי : ושעירי

יום הכפורים מטאות צבור כן דכתיב (ויקרא יו) ומאת עדת בני ישראל יקח : ומטאת מתה הוא שחכניסים אותה לבית אונוחין אותה עם עד שתמות : ועוד אמר ר"י כשפך הדם : של שעיר של השם ימות המשתלח דהא לא התעבירה מזה דדס ובכל העבודות הנעשות בצנדי לכן בין בפנים בין בחוץ חקה כתיב בהו לעכב וצריך להביא דס אחר ואי אפשר אלא בהגרה וכיון דלית ליה בעלי חיים נדחין ימות המשתלח הראשון ימת המשתלח אע"ג שלוח לא מעכב לדברי הכל דכי כתיב חוקה לעכב אדברים שהכהן עושה בצנדי לכן לא על דברים הנעשים ביד איש עתי מכל מקום ילפינן מקרא דכתיב (שם) יעמד חי לפני ה' לכפר עליו : עד אימתו זקוק המשתלח לעמוד חי עד שעת

מתן דמו של צבירו הא אם מת קודם לכן אין כפרת הדם כלום לכך נריך משלוחים : ובלא הגרלה א"א זקוק לשנים : וראשון ידחה : דהכל מודים בשחוטים שנדחים : ב זא לו אצל שעיר : לאחר שגמר מתן דמו של פר ושעיר זא לו הכהן אצל שעיר המשתלח במקום שהעמידו עם כנגד בית שלוחו :

אלא שהמשה : נשנית בלשון העולם ע"כ : כלומר שאע"פ שצמנה כתוב בשניהם אלא השם ליטא דעלמא נקט שדרך העולם לוירר בתפלתיהם אלא השם אבל כהן גדול היה אומר בשניה אלא בשם עכ"ל הבי' : וא"כ משמע דגירסת המשנה בשלש הוידווי' גם בשנייה אלא השם כו' : ומ"מ צריך טעם לפי הירושלמי ולמאי דכתב ברא"ש : שכן ז"ל אף למשנתנו שפה גדול היה אומר בשניה בבי' ת אלא בשם כו' : ומאי שנא שניה מהראשונה ונ"ל דבראשונה בשמתחיל צריך שיאמר בה"א הקריאה שקורא להש"י בשמו שיתודה לפניו : ובשניה שמבקש הכרה אומר בשם ר"ל שבשם הזה יכפר כי הוא המקור לכל השמות : וכדברי הרא"ש : שהוא שם ב' : ועיין ד"ה כשהיו כו' : עכ"ך בית ישראל : אפילו לת"ק דספ"ק דשבועות : דכהנים מתכפרים בשעיר המשתלח בשאר עבירות : לא הולרך להזכיר הני וביתי ובני אהרן דאטו כהנים לאו בכלל עמך בית ישראל נהרו : גמ' : וד בהג"ם והעם וכו' : השתא משרש דכל היכא דתקוהו אומרים בשכמל"ו דר"ל הכהנים והעם : אבל אין לומר דדוקא הכא העם דאודיו דהו הזכיר השם : דמ"ש דלאו צודו תליא מלתא אלא בהזכרה : וא"ל דהעם לא היה בעזרה אלא בשעת וידוי שלהם דאמאי לא : אלא דתנא נטר לה עד הכא שהוא סוף ההזכרות : וכ"כ הרמב"ם בסוף פ"ב מהל' עי"כ על כולם והכהנים והעם וכו' : וכן הוא בפיוט אלא דנבי לה' מטאת לא כתב כלל : והטעם כ"ל שבכל מקום שאמר לפני ה' הטהרו תיקו הפייען כדי שהחן יאמר להן הטהרו : כי ושאמר הכהן לצורך הטעם שיקוים בהם הטהרו : אבל בלה' מטאת שלא אמר הכהן פסוק דהטהרו : לא תיקו הפייען ג"כ והכהנים והעם כו' : כי שרדיו שימעין עם המפורש שיואל מבי כהן גדול כו' : משמע דאלו כשהיו שומעים מפי שאר כהנים : וא"כ מפי כ"ג ולא כהני דהניגן לא היו עושין כל אלה : ואע"פ שצמקדש מצרכין ככתבו בברכת כהנים כדתן במ"א ר"פ דטוטה ואולי עעם הדבר : כמו שכתב הר"ם מהר"ר משה קרדואיר"ו בסוף עבודת יו"ה כ שבכל יום היו מוכרין הכהנים אותו בברכת הכהנים בנהוד אלא דל"ת דהיינו וכו' וכיום זה היה מוכיר בנקוד חול"ס סגול"ק קמ"ן סגול :

ש"אין מטאת ציבור מתה : ר' יהודה אומר תמות : ועוד אמר רבי יהודה : נשפך הדם ימות המשתלח : מת המשתלח : ישפך הדם : ב' באלו אצל שעיר המשתלח : וסוכך שתי ידיו עליו : ומתודה : וכך היה אומר : אנה השם : עזו : פשעו (גמ' מטאו עזו פשעו) חטאו לפניך : עמך בית ישראל : אנה בשם : כפר נא לעונות : ולפשעים : ולחטאים : שעו : ושפשעו : ושחטאו : לפניך עמך בית ישראל : ככתוב בתורת משה עבדך לאמור (ויקרא יו) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו : והבהנים : והעם : העומדים בעזרה : כשהיו שומעים שם המפורש : שהוא יוצא מפיה כהן גדול : היו בורעים : ומשתחיים : ונופלים על פניהם : ואומרים בשכמל"ו : ג מברו

עובר דאע"ג דלא חוי השתא כי הדר מחזי שפיר דמי דכתיב (ויקרא כב) כי תשחת בהם מוסס בהם מוסס [מוסס] הוא דלא ירצו האעבר מומין ירצו הכא נמי לא שגא : והואיל ולא אדחו מצוה בראשון : ועיין משנהו ז"פ ט"ט דפסחים : רבי יהודה אומר תמות ועוד אמר ר"י וכו' : דהא

דאמר ר"י תמות לאו כל אותה שאמרת"ק ירעה שהוא שני שבשני : אלא דפליג על ז"ש שאין מטאת צבור מתה וקאמר איהו דתמות והדר קאמר ועוד כו' : לאשמועינן דבעלי חיים נדחין ס"ל : ותמות דקאמר ברישא לאו אהיהו דאמר רבנן ירעה קאי ובתרתיה אחי לאפלוגי במה"י : ופירוש תמות : כתב הר"ב שמכניסין כו' : ולא נהב כן במשנה ד"פ"ד דטור : ועיין מ"ש ברפ"ד דתמורה :

ב אנה השם עזו פשעו חטאי ה"ג בכלה מתניתין ברישא עזו ובסיפא חטא כללעיל משנה ב"פ"ד : וע שבפי"ה הר"ב ש"ה רמב"ם בכאן כבר בארתי לן : כי סדר הוידוי חטא עזו ופשע ע"כ : ש"מ דגירסתו במשנתנו לא כן הוא : אנה בשם כפר נא כו' : ותימה דבשני וידווי הפר תנן אלא השם כפר נא כו' : כללעיל פ"ג משנה ח' פ"ד משנה ב' : וראיתי בעא"ח סימן תרכ"א דכתב ג"כ חילוף גירסאות : אבל כל הוידוין שוין דבכולן גרס' בשני בבי' : אלא בשם כו' : ובירושלמי אמר רבי חגי בראשונה היה אומר : אנה השם ובשניה אנה בשם : והביא ב"י דברי הרא"ש שכתב וז"ל ובכור אני דאנה השם היה אומר [בראשונה] ובשניה אנה בשם : ודבריהם דאנה השם ליטא דעלמא נקט שדרך העולם לוירר בתפלתיהם אלא השם אבל כהן גדול היה אומר בשניה אלא בשם עכ"ל הבי' : וא"כ משמע דגירסת המשנה בשלש הוידווי' גם בשנייה אלא השם כו' : ומ"מ צריך טעם לפי הירושלמי ולמאי דכתב ברא"ש : שכן ז"ל אף למשנתנו שפה גדול היה אומר בשניה בבי' ת אלא בשם כו' : ומאי שנא שניה מהראשונה ונ"ל דבראשונה בשמתחיל צריך שיאמר בה"א הקריאה שקורא להש"י בשמו שיתודה לפניו : ובשניה שמבקש הכרה אומר בשם ר"ל שבשם הזה יכפר כי הוא המקור לכל השמות : וכדברי הרא"ש : שהוא שם ב' : ועיין ד"ה כשהיו כו' : עכ"ך בית ישראל : אפילו לת"ק דספ"ק דשבועות : דכהנים מתכפרים בשעיר המשתלח בשאר עבירות : לא הולרך להזכיר הני וביתי ובני אהרן דאטו כהנים לאו בכלל עמך בית ישראל נהרו : גמ' : וד בהג"ם והעם וכו' : השתא משרש דכל היכא דתקוהו אומרים בשכמל"ו דר"ל הכהנים והעם : אבל אין לומר דדוקא הכא העם דאודיו דהו הזכיר השם : דמ"ש דלאו צודו תליא מלתא אלא בהזכרה : וא"ל דהעם לא היה בעזרה אלא בשעת וידוי שלהם דאמאי לא : אלא דתנא נטר לה עד הכא שהוא סוף ההזכרות : וכ"כ הרמב"ם בסוף פ"ב מהל' עי"כ על כולם והכהנים והעם וכו' : וכן הוא בפיוט אלא דנבי לה' מטאת לא כתב כלל : והטעם כ"ל שבכל מקום שאמר לפני ה' הטהרו תיקו הפייען כדי שהחן יאמר להן הטהרו : כי ושאמר הכהן לצורך הטעם שיקוים בהם הטהרו : אבל בלה' מטאת שלא אמר הכהן פסוק דהטהרו : לא תיקו הפייען ג"כ והכהנים והעם כו' : כי שרדיו שימעין עם המפורש שיואל מבי כהן גדול כו' : משמע דאלו כשהיו שומעים מפי שאר כהנים : וא"כ מפי כ"ג ולא כהני דהניגן לא היו עושין כל אלה : ואע"פ שצמקדש מצרכין ככתבו בברכת כהנים כדתן במ"א ר"פ דטוטה ואולי עעם הדבר : כמו שכתב הר"ם מהר"ר משה קרדואיר"ו בסוף עבודת יו"ה כ שבכל יום היו מוכרין הכהנים אותו בברכת הכהנים בנהוד אלא דל"ת דהיינו וכו' וכיום זה היה מוכיר בנקוד חול"ס סגול"ק קמ"ן סגול :

ה"ה
ב זכרים לר'
מכרות נט'
נ טו : חיי"פ"ד
מה' שבות
יו"ט ה"ב
דס פ"ג ס"ו

גהבר כשרי להוליכו מהו דתימא כפר כתיבא ביה ולבני כהן קמי' לן דאית' כתיב להכשיר את הור' גמרא:
 הבהנים גדולים ב"ס ל"ג גדולים יאכל הרמב"ם העתיק גדולים בפרק ג' מהלכות עבודת י"כ:

ד הבהליים לא בבליים היו לא אלכסנדרים

אכנס ספ"ג כו' בגמרא כתיב הר"ב בפי' מושנה ופרק י"א למנחות:
 צ"ב עיין במשנה ו' שבעה ומחל לכל מיל' כתב הר"ב שכן י"ב מיל' וז"ל התוספות בפ"ג דב"ב דף כ"ג פעמים מותן שיעור בריסין ופעמים במילין ופעמי' בפרס' ע"כ יפי' הר"ב ר"ס פסיו' כו' עיין משנה ד' פ"ד דערובין והא דתנן התם במשנה' וכן ברפ"ה דשכר לזווית' מסקי בתוספות דהכא דדוקא כשהולך מקרן דרוזית מערב' של עול למזרח' לפנות' אבל ההולך ממזרח העולם למערבו או מנפון לדרום אין כ' תנין לו זווית דאלת"ה הרי היה יכול לילך בכל' ויתר מאפים חמה כפ' אלכסנדר' ת"ת חמה תרי חומשיהן ע"כ וכבר כתבתי בזה בספ"ה:

ה אלא עומד מרחוק כו' לא היו עושין סוכה אחת עשרה ש"ס כולא היה מקרי ארץ בזירה כיון שמן הסוכה רש"אין לילך עד לשס בו ביום כ"ל: וודחפו לאחוריו דכתיב (ו קרא יו) אל ארץ בזירה ה'יגזירה לא דבר המתנו'

וירד ומסוס הכי בעינן שיהא צוק דתרווייהו יליף דברייתא מדכתיב גזירה: בא וישב לו תחת סוכה אחרונה כתב הר"ב דלזה התירו לפי שירא כו' כ"כ רש"י ומצינו עוד כיוצא בזה במשנה ג' פ"ד דעירובין דיוצא להציל וכו' ויראים מפני האויבים לאוקמתא חדא כתיב' ש"ס ד' ולפי שבגמ' לא הביאו לההיא אוקמתא רחיה מדכתיב' ש"מ דהכא שאני דטפי חששו ליראת המדבר גמרא' האויב להכי שפיר כתב רש"י לזה התירו כו': משיצא חוץ לחומת ירושלים דוהמשלח משמ' משעה ששלחו כבר לגד המדבר ורבי שמעון דריש' והמשלח לעזאזל דחיפתו וזריקתו הוא שילוחו גמ':

במדבר משתחשך מטמא בגדים דכתיב (ו קרא יו) והמשלח את השעיר המשתלח למשלה כו' לא לו' אחר שהסר כהן גדול השעיר המשתלח למשלה כו' לא לו' אצל פר ושעיר העומדים לשרף וקרעו והוציאו אימוריהן:

ג' מסרו למי שהיה מוליכו ה'הכל כשרין להוליכו אלא שעשו הבהנים (ג"ל ל"ג גדולים) קבע ולא היו מניחין את ישראל להוליכו אמר רביוסו מעשה וחוליכו ערסלא וישראל היה: ד' וכבש עשו לו מפני הבהליים שהיו מתלשים בשערו ואומרים לו מול וצא מול וצא מיקורי ירושלים היו מלוין אותו עד כוכה הראשונה עשר סוכות מירושלים ועד צוקי תשעים ריסישבעה ומחצה לכל מיל: ד' על כל כוכה וסוכה אומרים לו הרי מזון והרי מים ומלוין אותו מכוכה לכוכה חוץ מאחרונה שבהן שאינו מגיע עמו לצוק אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו: ומה היה עושה חולק לשון של והורית חציו קשר בסלעי וחציו קשר בין שתי קרניו ודחפו לאחוריו והוא מתגלגל ויורד ולא היה מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים בא וישב לו תחת סוכה אחרונה עד שתחשך ומאימתי מטמא בגדים משיצא חוץ לחומת ירושלים ר' שמעון אומר משעת דחייתו לצוק: ז' בא לו אצל פר ושעיר הגשרפין קרעו והוציאו את אימוריהן גתנם

ג' אלא שעשו הכהנים קבע להיות משלחין אותו ולא היו ב"ד של כהנים מניחין את ישראל להוליכו: ערסלא שם האיש: ד' וכבש כמין מעלה עשו שהוא גבוה ויוצא דרך הכבש חוץ לעזרה וחזן לעיר כדי שלא יוכלו הבהליים ליגע במשלה לפי שהיו רגילין לתלוש בשערו ואומרים לו טול מהר וצא ואל תשהא עומדינו אללנו עוד: מיקורי ירושלי' מחשובי ירושלי': עד סוכה ראשונה סכות עשו לו בדרך והולכין בני אדם לגור שם לפני י"ה סמילין אותו מסוכה לסוכה: תשעים ריסי' מירושלי' ועד הצוק כל הר גבוה וצוק קרוי צוק: שבעה ומחצה ריבון לכל מיל' אפי' שמעתי דרום גרסי' בוי"ו והם מאתיים וס"ו פסיעות כחשבון ריסי' נמצאו ז' ריסי' ומחצה אלפים פסיעות פחות ה' קרוב למדת תחום שנת ז' ריסי' הם י"ב מיל: ה' הרי מזון והרי מים לא היו אומרים לו כך אלא כדי שייטב לבו שמי שיסלו פת בסלע אינו רעב כמו שאין לו פת בסלע אבל מעולם לא הוצרך אד לכך: ומלוין אותו מסוכה לכוכה שירושלים ועד סוכה ראשונה מיל' ועשר סוכות וזבין כל סוכ' וסוכה מיל' הרי מירושלים עד סוכה אחרונה עשר מילין נשאר מסוכה אחרונה לצוק ב' מילין מלוין אותו מיל' כמדת תחום שנת ועומדים מרחוק ורואין את מעשיו: ו חציו קשר בסלע וחציו קשר בין קרניו לא היה קושר כל הלשון של ז' הורי' בסלע

שמה תלבין מיד קודם דחיפת השעיר ומשמחת לבון הלשון של ז' הורי' שמראה שכבר נתכפרו העוונות ישכח מזאת הדחיפה וידמה שכבר נשלמה המצוה מאחר שהלבין הלשון ולא היה קושר כולה בין קרניו שמה בשעת דחיפה יכוף השעיר ראשו תחת גופו כשיפול לאחוריו ולא יוכל לראות הלשון כשתלבין ויהיו כל יבד' אל עזבין לפיכך קשר חזיה בסלע והיה לא תלבין לאחורין עד שתגמר מלאכה כולה וכשקושר באחרונה חזיה בין קרניו אפי' ששתלבין מיד לא יניח מלהטו האויל והוא עסוק בה: בא וישב לו חזור עד סוכה אחרונה ואפי' שהיוצא חוץ לתחום חפילו ברשות חכמים אין לו לא אלפים חמה ממקום שיצא לשם ברשות לזה התירו לפי שירא לעמוד באר"ם: ז' בא לו' אחר שהסר כהן גדול השעיר המשתלח למשלה כו' לא לו' אצל פר ושעיר העומדים לשרף וקרעו והוציאו את אימוריהן ונתנם

דל"ז

ואתנם במגים בקערה של כלי שרת : והקטירם : או אפשר לומר שהיה מקטירן עכשיו דהא בבגדי לבן הוא לבוש ועדין עליו לקרות הפרשה בבגדי לבן : אלא הכי קאמר נתיב במגים כדי להקטירן אחר כך כשיגיע זמן לאחר שיטבול וילבש בגדי

ז במגים פי' הר"ב בקערה . ועיין בפירושו לטוף פ"ה דפסחים : והקטירן כתב הר"ב א"א לומר שהיה מקטירן עכשיו כו' ועדין עליו לקרות הפרשה בבגדי לבן . וכן לשון רש"י ולא דוקא . וזה שהאריך רש"י וכתב ואח"כ יטבול וילבש בגדי זהב לאילו ואילו העם . ויטבול שיהיה להוציא כף ומחתה . ויטבול שלישיית למוספים ואימורי חטאו' הללו כו' דתני בפרקין דלקמן וכו' ועיין שם :
קלען במקלעו זהר"ב העתיק קלען במקלות כגירסת הירושלמי ומה שפיר' הר"ב כמין קליעה מסיים רש"י ז"ל ארבעה בני אדם נושאים צ' מוטות שנים לפנים שני' לאחור' ומהלכים מוט אל מוט הפך והשעיר נתונים עליהם מורכבין זה על זה וכופפין זה תחת זה כמין קליעה ושלמים כו' ואולי השמט' כופר הוא בדברי הר"ב שהשמט מולת קליעה עד מולת קליעה : והיציאן לבית השריפה' לשון הרמב"ם פרק ג' מהלכות ע"כ ומשלחן ביד אחרי' להוציאן לבית השרפה ע"כ .
ומעשה זה נמי לא עכשיו היה ומיהו בשעת הקריאה היה צפ' דלקמן ועיין במשנה דלקמן : משיצארו חוץ לחונות העזר' דכתב (ויקרא יז) ויצא אל מחוץ למחנה ושרפו . ולהלן ילפינן לפר ושעיר שיהו גשרפין חוץ לג' מחנות כבר העלם דבר' אם דמשמע מחנה אחת אלא לומר לך כיון שיצא חוץ למחנה אחת מטמאים בגדים והיינו חוץ לעזרה' ובה הבית הוא מחנה שניה' וירושלים מחנה שלישית כמפורש משנה ח' פ' קמא דכלים . ור' שמעון אצטרך האי מחוץ למחנה למילף מפרה אדומה' דמה להלן דכתב נמי זה אל מחוץ למחנה ושריפתה במזרח ירושלים דכתב בה אל נוכח פני אהל מועד ופתח האהל במזרח הוי' . אף כאן שריפתם במזרח של ירושלים ורבנן סברי דגשרפין לצפונה של ירושלים שכל מעשה חטאת בצפון . גמרא : ה' הגיע שעיר למדבר כתב הר"ב . שנאמר ושלח וגו' . ואח"כ ואת חלב וגו' . וכפירש"י ולא דוקא כמ"ס לעיל . אלא משום דלעיל תני ליה והקטירן וכו' . וכן בכתוב לא נכתב אח"כ ואת חלב וגו' . אלא ועשה את עולתו . ואת חלב וגו' . ופירש"י בגמ' אדאמר ויודעים שהגיע שעיר למדבר ונעשית מצותו כתב ומתחיל לקרות הפרשה . וכ"כ הרמב"ם צ"ג ויולא לעזרת הנשים וקורא שם אחר שיגיע שעיר למדבר הרי שאפי' הקריאה לא היתה קודם שהגיע שעיר למדבר :
דורביות פירש הר"ב אבנים גדולות . וכ"כ הרמב"ם מצעות גדולות ולא פירשו מאיזה לשון הוא . (וג"ל שז"ל מצבות גדולות) ורש"י כתב דרכות בני אדם עומדים מירושלים לזוקק כדי שיראה זה סימנו של זה כו' . ונראה בעיני לגרום דרכיות בני' ויהיה מלשון דרכאי בעודא דסבי דבי אמונא בפרק קמא דנכורות דף ח' שפירש"י אורבים ושומרים :
בית חדודו' על שם הצוק שהוא זקוף וחדוד בקרא המדבר בית חדודו והכיניו שב לשעיר . וזה לגירסת ה'ם' ובגמרא ורש"י . אבל גירסת רמב"ם שמגיע לבית חורון שהוא במדבר . ע"כ . וביהושע סימן י"ו בית חורון תחתן וצית חורון עליון :
על פתחו של היכל . ותנא קמא ורבי יהודה סברי כדאיתא בבבליה דף ס"ז דבראשונה היו קושרין וכו' . ולפי שהיו מציינין ורואין . ואם לא הלכין היו עזבים . התקינו שהיו קושרין אותו מציון בסלע והציון בין קרניו . ולבחר כך תקנתא מנין היו יודעין וכו' . אלא דרכיות היו עושין כו' :

א : ח"י"ט
ב : ש"י
ג : פ"ה
ד : ח"י"ט
ה : ח"י"ט
ו : ח"י"ט
ז : ח"י"ט
ח : ח"י"ט
ט : ח"י"ט
י : ח"י"ט

קלען במקלות כגירסת הירושלמי ומה שפיר' הר"ב כמין קליעה מסיים רש"י ז"ל ארבעה בני אדם נושאים צ' מוטות שנים לפנים שני' לאחור' ומהלכים מוט אל מוט הפך והשעיר נתונים עליהם מורכבין זה על זה וכופפין זה תחת זה כמין קליעה ושלמים כו' ואולי השמט' כופר הוא בדברי הר"ב שהשמט מולת קליעה עד מולת קליעה : והיציאן לבית השריפה' לשון הרמב"ם פרק ג' מהלכות ע"כ ומשלחן ביד אחרי' להוציאן לבית השרפה ע"כ .
ומעשה זה נמי לא עכשיו היה ומיהו בשעת הקריאה היה צפ' דלקמן ועיין במשנה דלקמן : משיצארו חוץ לחונות העזר' דכתב (ויקרא יז) ויצא אל מחוץ למחנה ושרפו . ולהלן ילפינן לפר ושעיר שיהו גשרפין חוץ לג' מחנות כבר העלם דבר' אם דמשמע מחנה אחת אלא לומר לך כיון שיצא חוץ למחנה אחת מטמאים בגדים והיינו חוץ לעזרה' ובה הבית הוא מחנה שניה' וירושלים מחנה שלישית כמפורש משנה ח' פ' קמא דכלים . ור' שמעון אצטרך האי מחוץ למחנה למילף מפרה אדומה' דמה להלן דכתב נמי זה אל מחוץ למחנה ושריפתה במזרח ירושלים דכתב בה אל נוכח פני אהל מועד ופתח האהל במזרח הוי' . אף כאן שריפתם במזרח של ירושלים ורבנן סברי דגשרפין לצפונה של ירושלים שכל מעשה חטאת בצפון . גמרא : ה' הגיע שעיר למדבר כתב הר"ב . שנאמר ושלח וגו' . ואח"כ ואת חלב וגו' . וכפירש"י ולא דוקא כמ"ס לעיל . אלא משום דלעיל תני ליה והקטירן וכו' . וכן בכתוב לא נכתב אח"כ ואת חלב וגו' . אלא ועשה את עולתו . ואת חלב וגו' . ופירש"י בגמ' אדאמר ויודעים שהגיע שעיר למדבר ונעשית מצותו כתב ומתחיל לקרות הפרשה . וכ"כ הרמב"ם צ"ג ויולא לעזרת הנשים וקורא שם אחר שיגיע שעיר למדבר הרי שאפי' הקריאה לא היתה קודם שהגיע שעיר למדבר :
דורביות פירש הר"ב אבנים גדולות . וכ"כ הרמב"ם מצעות גדולות ולא פירשו מאיזה לשון הוא . (וג"ל שז"ל מצבות גדולות) ורש"י כתב דרכות בני אדם עומדים מירושלים לזוקק כדי שיראה זה סימנו של זה כו' . ונראה בעיני לגרום דרכיות בני' ויהיה מלשון דרכאי בעודא דסבי דבי אמונא בפרק קמא דנכורות דף ח' שפירש"י אורבים ושומרים :
בית חדודו' על שם הצוק שהוא זקוף וחדוד בקרא המדבר בית חדודו והכיניו שב לשעיר . וזה לגירסת ה'ם' ובגמרא ורש"י . אבל גירסת רמב"ם שמגיע לבית חורון שהוא במדבר . ע"כ . וביהושע סימן י"ו בית חורון תחתן וצית חורון עליון :
על פתחו של היכל . ותנא קמא ורבי יהודה סברי כדאיתא בבבליה דף ס"ז דבראשונה היו קושרין וכו' . ולפי שהיו מציינין ורואין . ואם לא הלכין היו עזבים . התקינו שהיו קושרין אותו מציון בסלע והציון בין קרניו . ולבחר כך תקנתא מנין היו יודעין וכו' . אלא דרכיות היו עושין כו' :

פרק

בשלב ילבינו :

מיל' כדאמרי לעיל מיקירי ירושלים מלון אותו עד סכה ראשונה וכסחורין ושהיו אחר כך כדי הלוך מיל' . כבר ידעו שהגיע שעיר למדבר :
כן למה נאמר כאן מחוץ למחנה . דמשמע מחנה אחת אלא לומר לך כיון שיצא חוץ למחנה אחת מטמאים בגדים והיינו חוץ לעזרה' ובה הבית הוא מחנה שניה' וירושלים מחנה שלישית כמפורש משנה ח' פ' קמא דכלים . ור' שמעון אצטרך האי מחוץ למחנה למילף מפרה אדומה' דמה להלן דכתב נמי זה אל מחוץ למחנה ושריפתה במזרח ירושלים דכתב בה אל נוכח פני אהל מועד ופתח האהל במזרח הוי' . אף כאן שריפתם במזרח של ירושלים ורבנן סברי דגשרפין לצפונה של ירושלים שכל מעשה חטאת בצפון . גמרא : ה' הגיע שעיר למדבר כתב הר"ב . שנאמר ושלח וגו' . ואח"כ ואת חלב וגו' . וכפירש"י ולא דוקא כמ"ס לעיל . אלא משום דלעיל תני ליה והקטירן וכו' . וכן בכתוב לא נכתב אח"כ ואת חלב וגו' . אלא ועשה את עולתו . ואת חלב וגו' . ופירש"י בגמ' אדאמר ויודעים שהגיע שעיר למדבר ונעשית מצותו כתב ומתחיל לקרות הפרשה . וכ"כ הרמב"ם צ"ג ויולא לעזרת הנשים וקורא שם אחר שיגיע שעיר למדבר הרי שאפי' הקריאה לא היתה קודם שהגיע שעיר למדבר :
דורביות פירש הר"ב אבנים גדולות . וכ"כ הרמב"ם מצעות גדולות ולא פירשו מאיזה לשון הוא . (וג"ל שז"ל מצבות גדולות) ורש"י כתב דרכות בני אדם עומדים מירושלים לזוקק כדי שיראה זה סימנו של זה כו' . ונראה בעיני לגרום דרכיות בני' ויהיה מלשון דרכאי בעודא דסבי דבי אמונא בפרק קמא דנכורות דף ח' שפירש"י אורבים ושומרים :
בית חדודו' על שם הצוק שהוא זקוף וחדוד בקרא המדבר בית חדודו והכיניו שב לשעיר . וזה לגירסת ה'ם' ובגמרא ורש"י . אבל גירסת רמב"ם שמגיע לבית חורון שהוא במדבר . ע"כ . וביהושע סימן י"ו בית חורון תחתן וצית חורון עליון :
על פתחו של היכל . ותנא קמא ורבי יהודה סברי כדאיתא בבבליה דף ס"ז דבראשונה היו קושרין וכו' . ולפי שהיו מציינין ורואין . ואם לא הלכין היו עזבים . התקינו שהיו קושרין אותו מציון בסלע והציון בין קרניו . ולבחר כך תקנתא מנין היו יודעין וכו' . אלא דרכיות היו עושין כו' :

פרק ז בא לו כהן גדול לקרות פירש"י דילפינן ממלוואי

(דף ה) מנין שאף מקרא פרשה שנעשה באתה תזכר מעכב

ת"ל (ויראה) ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה'

לעשות בשעשית המילואי בני

את אהרן זה הדבר אשר דיבר

מעכב : חזן פיר"ב שמש

ומה משמש פי' במשנה ו' פ"ז

דכ"ט ונקרא חזן כמ"ס במשנ'

ג"פ ק' דשבת : שהוא לשון חוזה

שנ"ד לראות מה הם צרכי צ"ג

וכ"פ בטל הכמת שלמה בפ"ג

דמכות דף כ"ב ע"ב :

הכנסת : דה"כ היה סמוך

לעזרה דבר הבית :

רש"י : וראש הכנסת נותנו

לסגן : אהא פיר' הר"ב משום

יקרא כו' : דלא תימ' שיהסגן

אינו מקבלו מהחזן : לפי שהחזן

חולק כבוד לסגן שיקבלו מראש

הכנסת וק"ל דאין חולקים כבוד

לתלמיד במקום הרב אלא היכא

דרביה פליג ליה יקרא ואין

סתמא חזן דלעולם המנכג כן

כ"פ תוס' פ"ז דסוטה דף מ'

ומ"ס הר"ב להראות שיש שררות

כו' כ"פ תוס' שם ורש"י תוס' והכא

דבהן גדול עומד : כתב הר"ב מכלל דעד

פרק ז בא לו כהן גדול לקרות אמרצה

לקרות בבגדי בוי' קורא ואם

לאו קורא באצטלית לבן משלו חזן הכנס'

נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת

וראש הכנסת נותנו לסגן : והסגן נותנו

לכהן גדול : וכהן גדול עובד ומקבל גמ' (ג)

וקורא עובד : וקורא אחרי כות ואך בעשור

וגולל ספר תורה ומניחו בחיקו : ואומר

וותר מוכה שקראתי לפניכם כתוב כאן :

ובעשור שבחיימיש הפקודים קורא על פה :

ומברך עליה שמנה ברכות : על ההורה :

ועל העבודה ועל ההודאה : ועל מחילת

העון ועל המקריש (גמ') בפני (גמ') עצמו

ועל ישראל (גמ') בפני עצמן ועל ירושלים

בפני עצמה י"א ועל הכהנים ועל ישראל : ועל

הכהנים בפני עצמן ועל שאר התפלה :

ב הרוואה

אסור לדג ולגלוג שנמצאו לצבור ונזפים : ואין זה

כבוד הצבור : יותר ממה שקריתו לפניכם כתוב כאן : שלא

להוציא לעו על ספר תורה כשרואין אותה קורא פרש' שליטת

על פה : יהיו סבורים שס"ת חסר אותה פרשה : ובעשור

שבתות הפקודים קורא על פה : שהוא רחוקה מפרשת אחר

מות ואך בעשור יותר מכדי שיפסיק התורגמן לפיכך אינו יכול

לגלוג ספר תורה עד שם לפי שאין גוללים ס' בלצבור מפני

כבוד הציבור וס"ת אחר אינו יכול להביא משום פגמו של ראשון

פרק ז בא לו כהן גדול לקרות פרשת היום : בצנדי

בזן : שעבד בהם עבודת היום קורא

שמותר ללבוש צנדי כהונה אפילו שלא בשעת עבודה דבגדי

כהונה נתנו ליהנות בהן : באצטלית לבוש עשוי כמין חלוק לבן

ומשלו שקריאת הפרש' אינו עבוד :

חזן הכנסת : שמש ראש הכנסת

על פיונחמתי כל צרכי הכנס' מי

מפטר ויז' פורס על שווע ומי

עובר לפני התיבה ונותנים ס"ת

מזה לזה משום יקרא דכ"ג

להראות שיש שררות הרב' למטה

מינו : עומד ומקבל : מכלל

דעד השתא יושב הוא נמינו

למודים דנעורת נשים היה קורא

דלי בעזרת יש"אל וכ"ש במקום

המקודש יותר ממה : אסור

לישב : אלא למלכי בית דוד מות'

לכס לישב בעזר' דכתיב (שמואל

ב' ו') ויבא המלך דוד וישב לפני

ה' : וקורא אחרי מות : ואך

בעשור : שפ"ש חמור' שמות'

לדג בתורה בענין אחד כשהוא

קרוב צדיק שלא יפסיק התורגמן

אבל אם קוד' שיגלוג : הס"ת

עד מקום הדלוג יפסיק התורגמן

המות' גם כסוק שקרא הקורא

אסור לדג ולגלוג שנמצאו לצבור ונזפים : ואין זה

א"ת
כ"פ
ד
ה
ו

א"ת
כ"פ
ד
ה
ו

א"ת
כ"פ
ד
ה
ו

א"ת
כ"פ
ד
ה
ו

א"ת
כ"פ
ד
ה
ו

א"ת
כ"פ
ד
ה
ו

א"ת
כ"פ
ד
ה
ו

א"ת
כ"פ
ד
ה
ו

א"ת
כ"פ
ד
ה
ו

א"ת
כ"פ
ד
ה
ו

א"ת
כ"פ
ד
ה
ו

ב לא מפני שאינו ראוי דמאז דתימא דהרואה עבודה אחת אינו ראוי להניחה כדי לילך לראות עבודה אחרת דאין מעבירין על המצות וראיית עבודה מצוה היא משום ברוב עם הדרת מלך קמ"לן ללא מעבר מצוה הוא כיון שאינו עסוק בה :

ג אילו ואיל העם טעמא דר"א משום דאילו ואיל העם ואימורי חטאת והולאת כף ומחטה כל הני דכתיבי ברישא בתורת כהנים בפרשת היום עבד להו ברישא והדר עבד מוספין פר העולה ושבעה כבשים ושעיר הגעש בחון כלן עם תמיד של בין הערבים דכתיב לצסוף בחומם הפקודים : ור"ע אומר פר העולה ושבעה כבשים של מוספין עם תמיד של שחר היו קרבין דכתיב (במדבר כ"ח) מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד זכו אליא מוספין עם עולת הבקר נעשים בסמוך לה ואחר כך עבודת היום ואחר כך שעיר הגעשה בחון ואף על פי שהוא מן המוספין אינו יכול להקדים לעבודת היום לפי שאחר בו (שם כ"ט) מלבד חטאת הכפורים למדנו ששעיר הפייתו שהוא מעבודת היום קודמו ואחר כך אילו ואיל העם ואחר כך אימורי חטאת כל אילו בטבילה שלישיית ואחר כך הולאת כף ומחטה ואחר כך תמיד של בין הערבים והלכה כר' עקיבא :

ד ולהטיב דמסנה ב' פ"ט דערובין) וניחא ליה לזנקט כבשים משום דתנאי אחרוני פליגי בכבשים עלמנן מר סבר אחד בשחר וששה בערבית ומ"ו בשחר ואחד בערבית עכ"ד והא דמאחר הולאת כף ומחטה לאילו כו' אפרש דברבי עקיבא בס"ד ואיל העם דאמרן הוא איל האמור באמרי מות והוא האיל האמור בחומם הפקודים דכתיב איל אחד גמרא : תמימים בני שנה כר"ך לוי עיין אמאי נקט הכי בכבשים ולא כן בשאר הקרבנות וכן א"ל ג' בני שנה ואכתי קשיא תמימים למה לוי :

ובירמיה ז' י"א מתרגם רנה בעותא וברכות רישא ומתחנן רנה זו קילוסו של הק"ה : ב ובמלאכת שניהן שיהו כחמת ואף על גב דכתיב (ויקרא י"ו) ויזא אל מוחן למחנה וסרפו דתרא אילו ואיל העם ואימורי חטאת יליף בגמ' דכתיבי נמי והמשלח דתרא הכי

ומה המשלח דמעקרא דאין עמידה שלו אלא עד מתן דמים דחבירו כמ"ש הר"ב בריש פרק ו' ה"ג והשורף יבסם דמעקרא וקראי ללא כסדרן כדלקמן :

ג אם בגדי בון קורא קדש כו' דאלו קרא באצטליית כבר קודש קודם שפשוט בגדי בון ואינו צריך עתה אלא טבילה וקידוש הראש : ויצא ועשה את אילו זכו פירש הר"ב דכל דכתיב בפרשת אחריו מות קדים לדכתיב בחומם הפקודים דאמרינן בגמרא דמתניתין לאו מתקנתא היא דהא לא קאמר פר ושעיר ואימורי חטאת אימתי עבד לה אלא כדתיבי

בבביתא משמו דר"א כמ"ש הר"ב ופירשו התו' דאע"ג דלאו מתקנתא היא מ"מ לאו משבשתא והא דתנא דמתניתין שיר לאמורי חטאת דאינו אלא גמר קרבן דאכהו עלמנן שלא הוקטרו ואימוריהן כשרין ושייר פר העולה ושעיר הגעשה בחון דאדברי רבי עקיבא קאי דמוקדים לשבעה כבשים שחר קאמר איכו דמאחר להוואנא ידענא דעממא משום דלצסוף וכתיבי וא"כ ה"ה לפר ושעיר דחון (וכה"ג עיין

עם תמיד של שחר היו קרבין קאי אשבעת כבשים ופר העולה נמי עם של שחר והדכתב הר"ב מטעם הכרייתא שבגמרא וטעמיה דכתיב מלבד וגו' ור"א ל' דאין למדן יום הכפורים מרגלים דלכתי סידר רחמנא עבודת היום ברישא ומ"ש הר"ב ואחר כך שעיר הגעשה בחון לפי שהוא מן המוספין שהיה ראוי להקדימו אלא דקרא קאמר מלבד חטאת הכפורים להקדים הפייתו ומיהו בתריה לא מאחרין ליה ור"א דס"ל דכל המוספין מאחרין אצטריך למלבד חטאת הכפורים לדרשא אחריתי על מה שזה מכפר זה מכפר במסנה ג' פרק קמא דשבועות וצריך לומר דלר' עקיבא שני שעירים ולא שלשה ומ"ש ואחר כך אילו ואיל העם והיא דלא קתני להו משום דר"א מודה לו דבטבילה שלישיית הו' כ"כ התוספות ומ"ש הר"ב ואחר כך אימורי החטאת בטבילה ג' ואחר כך הולאת כף ומחטה כ"כ רש"י ז"ל ונ"ל דטעמו כף ומחטה ח"ל בטבילה רביעית וטעמא מפורש בגמרא דכתיב (שם) וצא אהרן אל אהל הועד ופשט את בגדי הבד אשר לבש כלום אדם פושט אלא מה שלבש ומה ת"ל אשר לבש שלבש כבר אלמא זו היא פשיטא שניה ש"מ דיש הפסקת חילוף בגדים בין עבודת היום להך ביאה ובמאי אריא דבכולהו עבודת פנים כתיב וצא והביא כמ"ש התוספות פרקב"ד דף ל"ב אלא בהולאת כף ומחטה אריא הלכך כיון דס"מ דאיכא הפסק ש"מ דהך קרא שלא כסדרו וכתיב בתריה ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם מוקדם לשל זה וכי תימא דהא אפסקיה שעיר הגעשה בחון וקיים מקראות כסדרן דובא בהולאת כף ומחטה ואחר כך ויצא ועשה את וגו' ליתא דקרא הכי משמע ויצא ועשה את עולתו מיניאה ראשונה עבד אילו ואיל

ספ : א שש ה' יו ב ע' כ מ"מ מ"ד מה' עבודת י"ה"כ פלגה

העם ש"מ דביציאה ראשונה נעשה אילו ואיל העם ואלו עבדי בתר הוצאת כף ה"ל ביציאה שניה ומיהו שיער קדים נמי דקרא לא קאמר מה דהוה ביציאה ראשונה אלא ממאי דכתבי באתה פרשה בפרשת אחרי מות והשעיר הזה בפרשת פנחס כתיב ומ"ש ואחר כך תמיד של בין הערבים מסיים רש"י בטבילה חמישית ולרש"י הא דקתני היו קרבים עם תמיד כו' לאו דוקא אלא לאפוקי עם של שחר והתוספות חולקים על רש"י כמ"ש דאומרי חטאת בטבילה השלישית

מבני חיי"ט
ר"ע ה"ל
ד"ע
מ"ש
מ"ל
ה"ל
ו"ע

וסוברים דעם תמיד של בין הערבים קרבים ואהא קאי מאי דאמר ר"ע היו קרבין עם תמיד של בין הערבים ר"ל אימורי חטאת ולא בוצר להזכירם בשם מהטעם שלא הזכירם ר"א כמ"ש לעיל והכי קאמר היו קרבין עוד קריבות אחרת ושעיר הנעשה בחון דקתני ה"ק ושעיר כו' קרב אחר כך זמנו עם אילו ואיל העם שאזכיר כבר ר"א ולתוספות הך קרא דובא אהרן שכתב שלא כסדר אינו מוקדם אלא

לפסוק ורחץ מיד וצא להוצאת כף ומחתה אחר הוצאת כף ומחתה כדי למעט ההפסקות בין עבודת היום להוצאת כף ומחתה דכתובים מיד אחריהם ומכל מקום בסדר קצרה שלו כתב כדרך רש"י ז"ל וכן דעת בעל המאור ולהרמב"ם דרך אחרת דמאחר להוצאת כף ומחתה עד אחר תמיד של בין הערבים קודם קטורת הערבים והטבת נרות ונראה טעמו כטעם התוספות דמתניין מוכח דאימורי חטאת קריבין עם התמיד וסובר נמי דמתניין בסידרא קא מיירי דהא דתני היו קרבים עם תמיד היינו שאחר השעיר והעולות היו אימורי חטאת קריבין עם התמיד וכך היה סדרן ואחר כך קדש וכו' להוציא כף ומחתה וכו' ונכנס להקטיר וכו' כסדרא דמתניין דלקמן ואולא תמויה התוספות במשנה דלקמן דתנן נכנס להקטיר ולא תנן תמיד של בין הערבים ומירצו משום דכבר תנא ליה ברישא בדברי ר"ע וזה דוקא אבל להרמב"ם נראה שכתב נעשה התמיד קודם הוצאת כף ומחתה וסדר המשנה כוונתה דייקא וטעם קדימת התמיד ואיחור הוצאת כף נ"ל דסבר דמזוה שיארו כלי הקטורת בדביר כל כמה שיוכל לאחור ולשאתו שם ויותר ראוי גם כן שסוף ביאת כהן גדול יהיה בהכל ממה שיהיה סוף ביאתו בקדשי קדשים הלכך מאחרין אותן מלהוציאן עד קודם קטורת הערב שהיו סוף ביאתו להיכל כל צדו והפיטין נקט אילו ואיל העם תרבו חטאת ומוספין והוצאת כף וסדר התמיד וכו' ובתורה כהנים נשנו אילו ואיל העם ושבע כבשים תמימים ואחר כך הוצאת כף ומחתה ואחר כך עושה התמיד ונ"ל שז"ל ושבע כבשים וכו' דסתם סערה רבי יהודה והכי ס"ל בגמרא אבל פרש"י חיון לא הזכיר כלל וז"ע ובירושלמי אמר רבי יוחנן זו דברי ר"ל ור"ע אבל דברי חכמים כולם היו קרבים עם תמיד של בין הערבים ולה נראה שכונן הפייטן וז"ש ר"י עם תמיד לאו דוקא עם מ"ש אלא לאפוקי עם של שחר דה"ל בגמרא דידן בפלוגתא דתנאי בכבשים אמרו האו ליטנא עם תמיד ולא דוקא דהא דברי עקיבא פליגי וכו' בעל המאור בדברי (מאור) בדרייתא דלא דוקא ד ונכנס להקטיר עיין לעיל דלרש"י ותוספות ר"ל אחר שהקריב התמיד ולהרמב"ם מתניין במשמעה ולהטיב את הנרות כתב הר"ב הטבה זו הדלקה היא דהא בשחר מטיב את הנרות דהיינו דשוגן ותיקון הפסילות החדשות אלא הטבה זו הדלקה היא אבל הרמב"ם ס"ל בפרק ג' מהלכות תמידין וכמ"ש הר"ב בשמו בפרק ג' מתמיד דבשחר נמי מדליקין אחר שנוטיבין וא"כ בערב היה צריך לחזור ולתקן והדליקין ולדידיה שפיר תנן להטיב והתוספות תירצו בע"א דהכא קודם שנות שמעון הצדיק שנוצחו שני נרות מורחיות דולקות והניחן דולקים מפני הנס עד הערב שנוטיבין ואחר כך מדליקין אבל הר"ב פירש בסוף פ"ב דתמיד דאף בימי שמעון הצדיק לא היינו דולק אלא שמעריב שמעני המורחיות ואין להטיב הנרות תנן וכבר כתב הראב"ד בזה בפרק צ' מהלכות ע"כ שאף על פי שלשון המשנה כך היא לא היה בין הערבים הטבה אלא לנר המערבי בלבד ועיין מ"ש בסוף פרק ג' דמסכת תמיד דה ומוצנפת בתורה נקרא של הדיוטות מנבעת ולשון תורה לחוד ולשון חכמים לחוד תוספת פרק ג' דף כ"ה ורש"י מפרש בפירוש החומש דהכל חדא ותלמידיה ר"י כתבו בפרק אין עומדין דמוצנפת קטנה ממוצנפת והרמב"ן בפירוש החומש בואתה תלוי כתב שהמוצנפת היא כמין זניף שלוף בו את ראשו מנגלגל ומחזיר סביב ראשו כפל עלי כפל ומצנפת של כהן גדול אינה קרויה מנבעת משום מקום אבל בכהן הדיוט אמר הכתוב מנבעת ואף היא ומוצנפת היא אלא שקושר בה כל ראשו ומעלה הכפלים עליו כמין מנבעת שהוא כובעת בדברי אונקלוס כו' בחילוף כ"ף וגימ'ל באותיות גיכ"ק ולפי שהמנבעת כמו מנבעת הזכירו חז"ל תמיד בכהן גדול ובכהן הדיוט מנבעת וכו' ולשון הרמב"ם בריש פרק ח' מהלכות כלי המקדש קרוב לדברי הרמב"ן

ה
שמ
אחר
אע
מה
ורו
וזה
כול
כך
שה
שמ
יח
כל
הי
הא
שי
אל
(ב)
וכ
אח
בר
למ
כך
וש
וא
עו
נמ
שי
יה
כל
ש
(ע)
א
ק
כ
פ
ש
ב
ד

ה באלו נשאלים • הן הנשאל באורים ותומים • צריך ללבוש
שמנה בגדים • וכיזד שואלים באורים ותומים • השואל פניו
אחורי הכהן הנשאל • והנשאל פניו כלפי הארון והשואל אומר
אעשה דבר פלוני או לא אעשה • ואינו שואל בקול רם • ולא

מהרהר בלבו • אלא בקול נמוך
ורוח הקדש לובשת את הכהן
ומביט בחשן • ורואה אותיות
בולטות בחשן כנגד פניו • עשה
כך • או לא תעשה כך • לפי
שהיו כתובים על אבני החשן
שמות של י"ב שבטים • ואברהם
יחקו ויעקב • ושבעי יב • נמצאת
כל האלפא ביתא עם ורוח הקדש
היתה מודיעה לכהן איך ירף
האותיות הבולטות זו עם זו עד
שיבין משמעותן של הדברים •
אלא למלך וכו' • דכתיב

(בספר ב"ז) ולפני אלעזר הכהן יעמוד וגו' • הוא זה מלך •
וכל בני ישראל אתו • מי שכל בני ישראל אתו • ללכת למלחמה
אחריו זה משום מלחמה • ולמי שצורך הצבור בו • (דכתיב)
וכל העדה אלו סנהדרי גדולה •

פרק ה יום

הכפורים אסור באכילה ובשתיה • אע"ג
דבאכילה ושתייה עונש כרת • משום דבעי
למתני שאר ענווין דלית בהו כרת תנא אסור • והגיה ענווין
כנגד ה' ענווין הכתובי בתורה לשבת שבהן דאמורא הנהגתי
ושבת שבתון דאחרי מות • ובעשור לחדש דבחומש הפקודים •
ואך בעשור לחדש דאמורא אל הנהגתי • והיתה זאת לכם לחקת
עולם דאחרי מות • בכלהו כתיב תענו ועניתם • והגיה דמתניתין
נמי חמשה ענווין נהוו דשתייה ואכילה אחת הן • המלך צריך
שיתראה נאה • דכתיב (ישעיה ד"ג) מלך ביפיו תחזנה עיניך •
והכלה • צריכה נוי כדי לחצבה על צעלה • וכל שלשים יום קרוי
כלה • והחיה יולדת • תנעול • מפני הגנה • דבר ר"א •
אכלהו קאי • אמלך וכלה ומהו והלכה כר"א •
ב ככותבת

זו"ל מלמדת האמורה באהרן היא המגבעת האמורה צנניו אלא
שכהן גדול צונף זה כמו שלופף על השדר וצניו צונפיו זה
ככובע ולפיכך נקראת מגבעת עכ"ל • אבל הראב"ד השיגו
שמגבעות הם ככובעים שלנו חדין מלמעלה והן קרוין ע"כ •
ולדבריו ז"ל וכדברי תוספת :

באלו נשאלין • כתב הר"ב
השואל פניו אחורי
הכהן • וכ"כ הרמב"ם • ואף על
בז לוישנא דבריימא פניו כלפי
הכהן ה"פ פניו פונות למקום
שפונים פני הנשאל • והכ"מ
הכרוי שכן הוא • צונף פ"ו מהל'
כלי המקדש • ומ"ש בקול נמוך •
זה לשון הרמב"ם (ס"ט) בקול
נמוך כמו שמתפלל בינו לבין
עלמא ע"כ • והיינו דמתפלה
חנה ילפינן •

א"ס פ"י ס"ג
ב"ע
פ"ה ח"ה סג"ת
צ"ח טו"ה ח"ה
תרי"א פ"ה
ת"י ס"ט
תרי"ב ס"ה
ד"ת ס"ה
תרי"ד ס"ג

פרק ה אסור

באכילה ושתייה • כתב הר"ב • אף
ע"ג דעונש כרת באכילה ושתייה
דכתיב (ויקרא כ"ג) והאבדתני את הנפש ההיא • עמו שהיא
אבידת נפש • ואיזה זה אכילה ושתייה • במרא דף ע"ד ע"ב •
ומ"ה"ה ענווין כנגד ה' • ענווין הכתובים בתורה וכו' • דכי כל
הנפש אשר לא תעוזה • לא קחשיב דלא חשיב אלא צוויין • אבל
האי דלא צוויי הוא לא קחשיב • תוספות דף ע"ו ע"א • ומ"ש
משום דבעי למתני כו' דלית בהו כרת • למה שספק במשנה
דלקמן דחצי שיעור נמי דאורייתא • היה יכול לכתוב גם כן •
דלחצי שיעור תנן אסור • וכדאיתא בגמ' • ומ"ה"ה ר"ב שבת
שבתון דאמור כו' • וכן לשון הרמב"ם • וכ"כ הר"ף • וטעמא
דבילבול הסדר לא ידענא • וצתו כתבו דרוז ספרים גורסים •
ובעשור [אך בעשור] • שבת שבתון • [ושבת שבתון] והיתה
לכם • וטעמא דמקרא דובעשור • מנייה נפקא לן פירושא דענוו
לעיל • יכול ישב בחמה וצנינה וצנעור ח"ל (שם) כל מלאכה
לא תעשו • והיינו ההוא קרא דובעשור • דכתיב ביה ועניתם
את נפשותיכם כל מלאכה לא תעשו • וכיון דכתיב
לבוסף קא מיייתי לכולהו מלמטה למעלה • וי"ס שגורסים שבת

שבתון • אך בעשור • ובעשור • והיתה לכם • ועל אותה גירסא אין אדם יכול ליתן טעם עכ"ל ומ"ה"ה ר"ב דאכילה ושתייה היא אחת •
עיינ בפירושו למשנה ג' • באב"ל ר' ובשתיה וברחיצה וכו' • אכילה ושתייה דחקרו ענווין מלן • כתיב הכא תענו • וכתיב
(דברים א') ויענך וירעיבך • ש"מ דרעבון חקרי ענוו • רחיצה • דכתיב (מלבים א' ב') כי נשאת את ארון ה' אליהם לפני דוד
אזי וכו' התעו ית בכל אשר התענה אזי וכתיב התם • ש"מ א"ל ב' י"ז • כי אמרו העם רעב ועיף וצמא • וכתיב (משלי כ"ה) מים
קרים על נפש עיפה • ולא כתיב צנעור • ש"מ עיף מרחיצה היא • סיכה דכתיב (דניאל י') לחם וגומר וסודך לא סכתי וכתיב (שם)
כי מן היום וגו' ולהתענות • וכתבו התו' • דכמה ענווין של צער עשה דניאל • ומהו דרשא לחוד לא סגי • דא"כ לתסר אפילו סיכה שאינה
פ"ט לשבת • מותצה כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו • תהלים ק"ט • ומהו דרשא לחוד לא סגי • דא"כ לתסר אפילו סיכה שאינה
של תענוג כשתיה להכי • אייתי קרא דדניאל דכתיב ביה להתענות • תשמיש המטה דכתיב (בראשית ל"א) אם תענה את בנותי ואם
תקח נשים תענה מתשמיש • תקח נרות גמי • ר"ב לך • והכלה כו' והחיה כו' • דאסורא דהו לאו דאורייתא וקראי אסורא
בעלמא • כמ"ה הרמב"ם והרא"ש והלכך הקילו בו דהם אמרו והם אמרו • וא"ג דאורייתא כיון דלא פירשו בהדיא בקרא קילי טפי
דמוסין לחכמים והם יכולין להקל ולהתיר כפי מה שגראה להם • הר"ן • ועיינ ריש מסכת מ"ק • ומ"ה"ה ר"ב והלכה כר"א וכ"כ
הרמב"ם וטעמא הואל ופירשו בגמ' דבריו • המגיד סוף הלכות שבת עשור •

כמה

ב כמיה וכגרעינתה פירוש הכותבת אינה דבוקה לגרעינתה אלא יש בינה לגרעינתה חלל וקמ"לן דנרדך למעד אותו חלל לשער בכמה וכגרעינתה בלגד לא כמוה וכגרעינתה וכחללה דאלת"ה ככולי דוכתי דתנן כוית פירושו עם גרעינו ולא תנן כהדיח אלא הכא הא קמ"לן תוספת והר"ן וז"ל הר"ב שהוא פחות מכביצה כתב הר"ן דיש לנו לטוין שאינה פחותה ממנה אלא מעט דכיון דחד אמורא אחד בגמ' יסירה מכביצה לא מפליגין מנייה מאן דפליג עליה וכך כתב הר"ב במסכת כלים פ"ו משנה י"ב כולא לוגמיו הר"ב העתיק כמלא לוגמיו וז"ל לומר שהגירסא כך היא דהא בגמ' דף ע"ו אמרינן אימא כמלא לוגמיו וז"ל הר"ב ושעור זה באדם בינוני וכו' השעור באדם בינוני הוא פחות מרביעית אבל בשאר אדם הכל לפי גדלו ולפי קטנו דהא הכי תנן בכלים פ"ו משנה י"א דמשערים לפי מה שהוא אדם ומיהו באכילה לא מוסגינן אלא אפילו לעוב

א כלים פ"ו
ח"ב ת"ר ס'
פ"ב טו"ח ט'
ת"ר כ"ט ט'
ה"ט
ב"ד ת"י ו"ד
פ"ט ס'
ה"פ כ"ב י"ג
י"ט ת"י פ'
ס' סגנות ה'
פ"י פ"ב ט"ה
שנית עמוד
ה"ד א"ח ט'
ת"ר כ"ו
ז"ל פ"ט ס' ט'
ס' כהנה ס' ט'
ח פ"ב
ה פ"ב

ב האוכל ככורתבת הגסה כמיה וכגרעינתה והשורתה מלא לוגמיו חייבי כל האוכלין מצטרפין לככורתבת וכל המשקין מצטרפין למלא לוגמיו האוכל ושורתה אין מצטרפין ג' אבל ושורתה בעולם א' אינו חייב אלא חטאת אחת אבל ועשה מלאכה חייב שני חטאתי אבל אוכלין שאינן ראויין לאכיל' ושורתה משקין שאינן ראויין לשתייה ושורתה ציר או מוריים פטור: ד' התינוקות אין מענין אותן ביה כ' אבל מחנבין אותם לפני שנה ולפני שנתים בשביל שיהיו רגילין במצות: ה' עומרה שהריחה מאכילין אותה עד שתשוב גמ' נפסה חולה מאכילין אותה על פי בקיאיין ואם אין שם בקיאיין מאכילין אותה ע"פ עצמו עד שיאמר די:

כ ככותבת תמרה גסה והיא פחות מכביצה ואף ע"ג דכל שעורי אכילה כוית היינו משום דכתוב בהו אכילה אבל הכא דלא כתוב אלא אשר לא תעונה גמירי דבבביר מככותבת לא מיתבא דעתיה והוי מעונה ומהו ק"ל דהצי שעור אסור מן התורה אלא שאין חייבין כרת ולא לוקין אלא על כשעור: כמלא לוגמיו כל שאלו יסלקנו לצד אחד יהיה אותו הצד בולט ונראה נקרא מלא לוגמיו ושעור זה באדם בינוני הוא פחות מרביעית ג' אינו חייב לא חטאת אחת דמחד קרא נפקי אכילה ושתייה וחד שמא הוא: אבל ועשה מלאכה מתר"קרא נפקי ומרי שמות נהו: ד' אין מענין אותם אין חייבין למנוע מהן מאכל: מחנבין אותן לשעות יהיה רגיל לאכול בארבע שעות מאכילין אותו בהמש או בשש כפי כח הבן: קודם לשנה שנה א' קודם לפרקו אם התינוק חולה ומש כחו ואינו יכול לסבול קודם לשתייה או שני שנים קודם פרקו אם התינוק בריא ופרקו כיו התינוקת בת י"ב שנה ויום אחד שאין דרכה

ו מ"י

להפוא סימנים עד זמן זה ואז היא בת עונשין ופרקו של תינוק היו בן י"ג שנה ויום א' וקודם זה אינו בר עונשין: ה' עוברת שהריחה עובר מריח ריח הפגשיל והיא מתאווה לזואם אינה אוכלת שניהם מוסוגים: ע"פ בקיאים רופאים מומחין באומנות: אין שם בקיאים מאכילין אותו ע"פ עצמו: הכי מפרשא מתניתין בגמרא דד"א דסומכים על דברי בקיאים בזמן שהחולה אומר אינו צריך או שותק אבל אמר צריך אין שם בקיאים כלל כלומר אין בקיאותן חשובה לבלום אבל מאכילין אותו ע"פ עצמו ואע"פ שהבקיאים אומרים אינו צריך ו בולמים

הוא רבסן מחייבים בככותבת וטעמא אמרינן בגמ' דבאכילה קים להו לרבסן דבהכי מיתבא דעתיה ומיהו כולי עלמא עובא ועוב מלך הבסן פורתא והשתיה בדקיה מיתבא דעתיה דבדבריה לא מיתבא דעתיה ומס"ה לענין דלאו בפתובא דעתא הוא בכל עולם הן סגוין בביטויית כמ"ש סס הר"ן והא דאמרן פחות מרביעית כתב הר"ן לא קאימנא שפיר כהאי פחות מרביעית כמה הוה בציר מנייה: האוכל והשותה אין מצטרפין דאע"ג דמחד שמא ננכו כדלקמן הואיל משום יחובא דעתא הוא והאי לא קמייתבא דעתיה כדאיתא בגמ': ג אינו יוב אלא חטאת אחת כתב הר"ב דמחד קרא נפקא כ"ו כדאיתא דף ע"ו בגמרא שגאמר (רביב י"ד)

וגתת הכסף בכל אשר תאוו נפשך בבקר ובצאן בין ובשכר שטר שקייה הוא דיליף שטר שטר מטור וקרייה רחמנא והכלת דאלו אין איכא לתימר על ידי אנגרון שהוא חין מאכל שמתנין בו יין: אוכלין שאינן ראויין לאכילה כגון עשבים המרים או שרפים האלושין רחב"ס פ"ב מהלכות שבתות עשר: משקין שאינן ראויין לשתייה וספה ציר וכו' הרמב"ם (סס) כתב בגון ציר כו' וכן העתיק הטור סוף סימן קר"ב ופירש ציר ומוריים עיין משנה ד' פ"ז דגדרים:

ה עברה שהריחה כתב הר"ב עובר מריח ריח הפגשיל וכו' והוא עובר דארחא דארחא לחישו לה ואילתשה קרי עליה בטרם אלרד בבטן וגו' ונפק מינה ר' וזחן והוא עובר דארחא ולחישו לה ולא אלחשא וקרו עליה זורר רשעים מרחם וגו' ונפיק מינה שבתאי אלר פירי הא קמן דמלד העובר בא התאווה שהוא מריח ומתאווה שהרי בידו לחור בו: ואם אין שם בקיאים כו' כתב הר"ב מתני' מפרשא בגמ' דד"א כו' בזמן שהחולה אומר אינו צריך ואמרינן תובא פי' שעות נקט ליה מחמת חוליו אבל אמר צריך כו' דלכ יודע מרת נפשו ומשום דספק נפשות להקל הילכך כי אמר צריך תלינן בלכ יודע ולא משום תובא אלא קים ליה בגוויה טפי וכי אמר אינו צריך תלינן בתובא כו':

וגתת הכסף בכל אשר תאוו נפשך בבקר ובצאן בין ובשכר שטר שקייה הוא דיליף שטר שטר מטור וקרייה רחמנא והכלת דאלו אין איכא לתימר על ידי אנגרון שהוא חין מאכל שמתנין בו יין: אוכלין שאינן ראויין לאכילה כגון עשבים המרים או שרפים האלושין רחב"ס פ"ב מהלכות שבתות עשר: משקין שאינן ראויין לשתייה וספה ציר וכו' הרמב"ם (סס) כתב בגון ציר כו' וכן העתיק הטור סוף סימן קר"ב ופירש ציר ומוריים עיין משנה ד' פ"ז דגדרים:

ה עברה שהריחה כתב הר"ב עובר מריח ריח הפגשיל וכו' והוא עובר דארחא דארחא לחישו לה ואילתשה קרי עליה בטרם אלרד בבטן וגו' ונפק מינה ר' וזחן והוא עובר דארחא ולחישו לה ולא אלחשא וקרו עליה זורר רשעים מרחם וגו' ונפיק מינה שבתאי אלר פירי הא קמן דמלד העובר בא התאווה שהוא מריח ומתאווה שהרי בידו לחור בו: ואם אין שם בקיאים כו' כתב הר"ב מתני' מפרשא בגמ' דד"א כו' בזמן שהחולה אומר אינו צריך ואמרינן תובא פי' שעות נקט ליה מחמת חוליו אבל אמר צריך כו' דלכ יודע מרת נפשו ומשום דספק נפשות להקל הילכך כי אמר צריך תלינן בלכ יודע ולא משום תובא אלא קים ליה בגוויה טפי וכי אמר אינו צריך תלינן בתובא כו':

ל"ז

ז' בולמוס חולי האוחז מחמת רעבון ומסוכן למוט וכשמראיתו חוזרת בידוע שנתרפא: כלל שוטה. רוח רעה שורה עליו וסימנים שלו פיו פתוח. ריחו נטף. אוניו סרוחות. ונבו מונחת לו בין ירכותיו. ומהלך על דרי ר"ה. וי"א חף גזבת ואין קולו נשמע: אין מאכילין אותו מחזר כבד שלו. ואע"פ שנהגו הרופאים ברפואה זו. אינה רפואה גמורה להחיר לו אסור בהמה עמאה על כך: ור' מתאי בן בן חרש מתיר. קסבר רפואה גמורה היא ואין הלכה כר' מתאי בן חרש: החושש בשינוי. שמתחיל בשר החניכס להתאכל ומשם הולך לחיך ולגרונן: מטילין לו סם. שורש עשב לרפואה. וכל ספק נפשות דוחה את השבת. כל לאתוין כגון דפשיטא לן דבשבת זו לא ימות. אלא ספק שאם לא יעשו לו היום. שמת ימות לשבת הבאה. וכגון דאמדווהו לשמות סם זה למתניא יומי. ויומא קמא שבתא. מהו דתימא לעכזביהו עד לאורתא כי הכי דלא ניתול עליה תרי שבתא קמ"ל: ז' מפקחין עליו חופרין את הגל ומחפסין אחריו. ואם בדקו עד חוטמו בין מלמעלה למטה. בין מלמטה למעלה ולא מצאו בו נשמה בידוע שהוא מת ושוב איך יפקחין עליו. דכתיב (בראשית ו') כל אשר נשמת רוח חיים באפיו. מצאוהו חי מפקחין עליו. לא נזרכה אלא שראו בו שא"א שיחיה. אלא חיי עשה ומיד הוא מת קמ"ל דמפקחין עליו בשביל אותן חיי עשה: מת אין מפקחין עליו. הא קמ"ל דאפילו לדברי האומר מצילין את המת מפני הדליקה בהא מודה דאין מפקחין דגבי דליקה התיירו לטלטל המת ולהוציאו דאי לא שרית ליה אתי לכבו. מתוך שאדם כהול על מתו. אבל הכא אי לא שריית ליה לפקה את הגל מאי אית ליה למעבד דתהוי אסורא דאורייתא. דגשרי הא מקמי הא: ח' מטאות ואשם ודאי. מכפרים עם התשובה. ולא חש התנא להזכירה דמסתמא כשהוא מביא מטאתו ואשמו כבר עשה תשובה שאם לא היה מתחרט. לא היה מביא קרבן: אשם ודאי. כגון אשם בזילות אשם מעילות על.

ו מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אפילו דברים טמאים עד שיאירו עיניו מי שנשבו בלב שוטה אין מאכילין אותו מחזר כבד שלו ורבי מתיא בן חרש מתיר ועוד אמר רבי מתיא בן חרש החושש בגרונו מטילין לו סם בתוך פיו בשבת מפני שהוא ספק נפשות וכל ספק נפשות דוחה את השבת: ז' מי שנפלה עליו מפולת ספק הוא שם ספק אינו שם ספק חו' ספק מת' ספק עבו' ס' ספק ישראל' מפקחין עליו את הגל מצאוהו חי מפקחין עליו ואם מת ינחיהו: ח' מטאת' ואשם ודאי מכפרין מיתה ויום הכפורים מכפרין עם התשובה תשובה מכפרת על

הם הדברים האסורים כשקלים ורמשים ובהמה עמאה וזולתם הרמז'ם צפירושו. וכתב בכסף משנה פי"ד מהמ"א. דאף על גב דתנא ביה"כ עסיק קמ"ל אפילו דברים טמאים לומר דא"ל לחזור אחר דברים המותרים וכו': עד שיאירו עיניו. ולסון הר"ב וכשמראיתו חוזרת. וכן לשון רש"י והר"ן ומלאנו למראה עיניו ישעיהו י"א ג' לכך אין להגיה ראותו: אין מאכילין אותו מחזר כבד שלו. פירש הר"ב שאינה רפואה גמורה. וכ"כ רש"י ו"ל הרמז'ם. זה אינו מועיל אלא בדרך סגולה ואין עובדין על המנות. אלא ברפואה בלבד ר"ל בדברים המרפאים צטעוהו דבר אמתי הוציאו הדעת והנסיון הקרוב לאמת. אבל להתרפאות בדברים שהם מרפאין בסגולתן אסור כי כחם חלש אינו מזד הדעת ונסיונו רחוק והיא טענה חלושה מן הטוען: הח' שש בגרונו. ול' הר"ב החושש בשינוי ופי' שמתחיל בשר החניכס בו. כן פירש"י בעובדא דרבי יוחנן חש בצפדינא דמייטי בגמ' אהך מתקיתין והר"ן והרא"ש כתבו לשון המשנה החש בשינוי. ול' הטור החושש בשינוי. צ"ל שכ"ח: וכל ספק נפשות דוחה את השבת. דכתיב (עקרא י"ה) אשר יעשה אותם האדם וחיבהם. ולא שימות בהם פירש"י אשר יעשה אותם האדם המצות שיחיה בהם ודאי ולא שייכא בעשייתא [לבא] לידי ספק מיתה אלא מחללין על הספק. הכי מסיק בגמ' דף פ"ה ע"ב: ז' ספק הוא שם. וכו'. מפרשין בגמ'. דהכי קאמר דלא מצעיא ספק הוא שם. ספק אינו שם. דאם איתא דחי הוא מפקחין עליו. אלא אפילו ספק חי ספק מת מפקחין עליו ולא מצעיא ספק חי ספק מת דישראל הוא. אלא אפילו ספק עבו' ס' ספק ישראל' מפקחין עליו. וכתבו התוספות דהיינו טעמא דאין הולכין בפקוח נפש אחר הרוב. משום דכתי' וחי בהם ולא שימות בהם שלא יוכל לבא בשום ענין לידי מיתת ישראל: מפקחין עיין משנהו' פ"ח דפסחים: ח' ואשם ודאי. דאלו אשם תלוי. אע"ג דכתיב ביה כפרה (שם ה') וכפר עליו הכהן על שגבתו אשר שגב עד שידע לו שדלתי חטא ויביא חטאת. אי נמי הגך אין אחר מכפר כפרתו. אשם תלוי אחר מכפר כפרתו דתנן (במשנה ד' פ"ו דכריתות) חייבי חטאות ואשמות ודאין. שעבר יום הכפורים חייבין. אשמות תלויין פטורין. גמרא: מכפרין פירש הר"ב עם התשובה ולא חש למיתנה וכו'. שאם לא היה מתחרט כו'. שזו עיקר התשובה וז"ל הרמז'ם והתשובה הוא שיתודה אדם על עונותיו לפני השם ויתנחם על מה שחטא ויקבל עליו שלא ישוב לאותו עון לעולם. אמר בידיו והפרישה מן העון. ומודה ועוזב ירוחם. (פסלי ב"ה) ואמר בארעה על העון. כי אחרי שובי נחמתי (ירמיה ל"א):

א פנ' פ"ד חכ"א
 ופי' ע"ב פ"ה
 שנתת עבור
 יור א"ס פי'
 תרי"פ ס"ט
 כתיי' פ"ב
 פ"ה סור פ"ס
 ס"י כ"ט ס"י
 ג פנ' ערין ז'
 תרי"ס פול"ס
 ד פה'
 ה תיי' פ"ח פ"ח
 תוס' ה"ל ג'

על

א"ל ס"ט
ה"ל ס"ט
ב"ד ס"ט
ה"ל ס"ט
ס"ט

על עבירות קלות וכו' . מ"ש הר"ב ומסקנא דמלתא בגמ' . שאם הויד וכו' . אינו זו וכו' . לארבעה כתובי כתיבי . נאמר
(ירמיה י"ג) שובו בני ישראל ארץ מצבותיכם למדת . שיש עבירה שמכזרת בה שיבה לבדה . ונאמר (ויקרא י"ו) כי
ביום הזה יכפר עליכם למדת שיש עבירה שזריכה י"כ . ונאמר (תהלים פ"ט) ופקדתי בשבת פסעם ובנגעים עונם . למדת שיש
עבירה שזריכה יסורין ומסכתא הקל לקלה והאמור לחמורה . ונאמר (ישעיה כ"ט) וגילה באזני ה' צבאות אם יכופר העון הזה
לכם עד תמותיו . למדנו שיש
עבירה שאין לה כפרה אלא
במיתה . וזוהי חלל השם . פירש
הר"ב חוטא ומחטא אחרים .
וכדפירש"י . ובגמ' משמע דכל
שעושה עבירה ואחרים למדין
ממנו לנהוג ב"קלות בדבר .
מקרי חלול השם . דהיינו מחטא
אחרים . והיינו דלעיל מהך
קרא . כתיב ויקרא ה' וגו' לבני
ולמספד וגו' . והנה הרב בקר
ושמואל לאו וגו' . כביכול לפניו
יש אצל . והם אוכלים ושומחים
והרואים כך . סוברים דלית דין
ודלית דין אין לך חילול השם
גדול מזה . (ועיין בפ' הר"ב
משנה ט' פ"ה דאבות ועוד שם
פ"ג משנה י"א וסוף פ"ד) ומ"ש
ואם שגג וכו' החטאת מכפרת
מסיים הרמב"ם או שחטא חטא
שהוא חייב עליו אשם ודאי והביא
אשמו . ומ"ש הר"ב . אצל בזמן
שיש שם עבירה כו' . כדתנן
במשנה ה' פ"ק דשבועות ע"ש .
ט אין יה"כ מכפר . כמו
אמרם אין מספיקין
בידו לעשות תשובה . ולפיכך לא

על עבירות קלות . על עשה . ועל לא
תעשה . ועל החמורות . הוא תולה . עד
שיבא יה"כ מכפר : ט האומר אחטא
ואשוב . אחטא ואשוב . אין מספיקין בידו
לעשות תשובה . אחטא ויום הכפורים
מכפר . אין יה"כ מכפר . עבירות שבין
אדם למקום . יוה"כ מכפר . עבירות שבין
אדם לחבירו . אין יה"כ מכפר . עד שירצה
חבירו . את זו דרש רבי אליעזר בן עזריה .
(ויקרא י"ג) מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו .
עבירות שבין אדם למקום יוה"כ מכפר .
עבירות שבין אדם לחברו . אין יה"כ מכפר .
עד שירצה את חברו . אמר רבי עקיבא .
אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין .
מי מטהר אתכם . אביכם שבשמים .
שנאמר (יחזקאל ל"ו) וזרקתי עליכם מים
טהורים וטהרתם . יאמר (ירמיה י"ד) מקוה
ישראל . מה מקוה מטהר את הטמאים .
אף הקב"ה מטהר את ישראל :

סליק מסכת יומא

מסכת

על עשה ועל לא תעשה . תעשה שיש בה מלקות .
תשובה תולה ויה"כ מכפר .
ומסקנא דמלתא בגמ' שאם הויד
עשה ובלאו היתק לעשה .
או שגג בלא תעשה שיש בו
מלקות ועשה תשובה . אינו זו
משם עד שמוחלין לו . ואם
הויד בלאו שיש בו מלקות .
תשובה תולה ויה"כ מכפר .
ואם שגג בחייבי כריתות ומיתות
בית דין החטאת מכפרת עם
התשובה . ואם הויד בהם .
תשובה ויה"כ תולין ויסורין
ממרקין . וה"מ שלא חלל את
השם כלומר שלא חטא והחטיא
אחרים . אצל אם חלל את
השם אין כפרתו נגמרת עד
שימות . וכל זה בזמן שאין שם
שעיר המשתלח אצל בזמן שיש
שעיר המשתלח הוא מכפר על
כל העבירות קלות וחמורות .
חוץ מעבירות שבין אדם לחברו
שאין מתכפר לו עד שירצה את
חברו : ט אחטא ואשוב
אחטא ואשוב . תרי זמני אין

מוספיקין בידו וכו' שבין שעבר עבירה . ושנה בה . שוב אינו
פורש ומונה . לפי שדומה עליו כהיתר :

סליק מסכת יומא

פרק

לפי שהדרך הישרה הוא שיבור לו האדם בעצמו להקדש ולטהר . ואז כשבא
לטהר אסייעין לו וע"ז אמר לפני מי אתם מטהרים . ומפני שלפעמים לפי שיצר לב האדם רע עליו . לא יוכל להתגבר עליו לטופו
ליטהר בתשובה . והוא רחום לכפר עון יעוררהו ובימין נדקו יתמכהו . לבדתי ירח ממנו נדח . וז"ש מי מטהר אתכם ובמחוי דפייס
כתח שנאמר וזרקתי עליכם וזהו בלי התעוררות האדם . אלא הוא ברחמיו מטהרם . וכן זה הכתוב נאמר ביהוה קהל ל"ז . בן אדם
בית ישראל יושבים על ארמתם ויטמאו וגו' . ואשפוך וגו' . ואפיץ וגו' . ויבא אל הגוים וגו' . ויחללו וגו' . לא למענכם וגו' .
וקדשתי את שמי המחולל וגו' . ולקחתי וגו' . וזרקתי וגו' . * הרי שנאמר שא"ע שמתחללין הש"י אפי' בבואם בגלות החל הזה
על כל זה ולקחתי וזרקתי . והדר מיייתי קרא דמקוה אמאי דפתח הש"י מטהר את הבא לטהר . דהכי כתיב (ירמיה י"ד) אם
עויתי ענו בגו' . כי רבו משובתינו לך חטאנו מקוה ישראל מושיעו בעת צרה הרי שאמרי שהתודו על חטאם אמרו . מקוה זה
דומה לטהרת מי מקוה שמתהרס הבא ונכנס וטובל בתוכו . כן הבא ונכנס ת"ת כנפי שכינתו יתבדק . הוא מוסבה בצל כנפיו
ומסייע להטהר . כך נ"ל והש"י ברחמיו יטהרנו . מכל טומאתינו . ולבית קדשו יקבץ נפולותינו . במהרה בימינו . אמן ואמן :

סליק מסכת יומא

כתב

כתב הרמב"ם בא לסיים דבריו בשלש רגלים וקידם זה דבר על פסחים ונשאר לו לדבר על ענין סכות ושבועות ולא נמצא לו מה שידבר בשבועות לא דברים מיוחדים בכל י"טן והיא מסכת ביצה והקדים סוכה על ביצה לרוב המצות שיש בסוכות ע"כ ר"ל סוכה ונטילת הד' מינים וניסוך המים ומ"ש שלא נמצא לשבועו דברים מיוחדים ואע"פ שיש לחם הבכורי וזבחי שלמים אידי דווערן לא חיבר מהם מסכתא מיוחדת וזמניחם במקומם שבסדר קדשים ומפני כן חיבר גם שמה דיני העומר שבפסחים ובספ' יוחסין בשם רב שירא ב"ר סדר יומא תנינן מס' סוכה דבתר י"ח הוה ומג גדול הוא וצתרה י"ט דחד ענינא הוה :

א עירובין ב
מ"י פ"ד מה
סוכה ט"ז ע"ב א"ס
ט' תרנג סע"א
ב כ סס סע"א
ג ת"י ט"ז ע"ב
ד א"ס ט' תרל
ה ס"ג
ו ת"י סס ע"ו
ז ט"ע א"ס ט'
ח תרל סע"א

מסכת סוכה

מסכת סוכה

פ"א למעלה

מעשרים אמה פסולה כ"ב הר"ב
דסוכה דירת עראי כו' ולמעלה
מד' אין אדם עושה כו' שצריך לעשות יתדותיה ומחילותיה
קבועין וא"ל דבנין קבוע קפיד (שלא לעשותו אפילו
בלמטה מד') דודאי ללא אהא
רחמנא לצוות מה שאי אפשר
לעמוד עליו דבאיה דבר נשער
אם הבנין ראוי לשבועה בלבד
או ליותר מכן אלא בשעור
שאפשר שיעשה בו דירת עראי
תליא מלתא הר"ן :

פרק א סוכה שהיא גבוה למעלה מעשרים אמה פסולה דסוכה דירת עראי בעינא

דכתיב (דברים י"ו) חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים אמרה תורה עשה סוכה לשבעת ימים ולמעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע ור"י מכשיר דסכר סוכה דירת קבע בעינן ואין הלכה כר"י ושאינה גבוהה עשרה עפחים פסולה דדירה סרוחה היא ואין אדם דר בדירה סרוחה : וש"ן לה ג' דפנות דכתיב בסוכת בסוכת בסוכות שנים פסחים ואחד מלא חד לסכך דפירוש סכה סכך פשו להו חלחא לג' דפנות אחיה

מסכת סוכה

פרק א סוכה

שהיא גבוה למעלה מעשרים אמה פסולה רבי יהודה מכשיר ושאינה גבוהה עשרה טפחים ושאיין לה שלשה דפנות ושחמתה מרובה מצילתה פסולה סוכה

עשרים אמה עיין בפירוש הר"ב רפ"ק דערובין :

פסילה בגמרא פריך דבמבוי ריש פרק דערובין תני

בכה"ג דהכא ותני ימעט ומ"ש דהכא תני פסולה ומשני סוכה דאורייתא תני פסולה דכל כמה דלא מתקנה הויא פסולה מימות משה רבינו ע"ה שנתן מדתו אבל מבוי דרבנן ועבדו מתחילין להראות שיעורו מאי פסלית שייך לומר הלכך תני ימעט כ"כ רש"י ובתוספת מפרש בע"א א"כ סוכה נפישו מיליה לענין גובה ולענין דפנות ולענין סכך וכי הוה תני בדמא תקנתא מבעי לומתי צכולהו הלכך כללינהו לכולהו בלישנא דפסולה דלעולם ילמד אדם לתלמידיו כלשון קצרה :

הלכה למשה מסיני ובצריה לדופן חדא ואוקמיה אטפח נשאר שתי ההלכות אפילו טפח לפיכך סוכה שיש לה שתי דפנות זו אל זו עושה דופן ג' שיש בו טפח וזשה ומעמידו פחות מג' ממוך לאחד משתי הדפנות שכל פחות מג' כלבד דמי ונחשב כאלו הוא דופן של ד' טפחים זמנא רוב דופן עשוי והרי יש לכופה זו ג' דפנות וצריך לעשות לה צורת פתח ואם שתי הדפנות הם זו כנגד זו וביניהן מפולש מביא פס שיש בו ד' טפחים וזשה ומעמידו בפחות מג' ממוך לאחד משתי הדפנות ונחשב כאלו יש בפס זה ז' טפחים שהוא שעור הכשר סוכה לארבעה ולרחה שהסוכה צריכה שתהא ז' על ז' כדי שתהא מחזקת ראשו ורובו ושולחנו ז' על ז' לראשו ורובו וטפח על טפח לשלחנו ושחמתה מרובה מללתה פסולה הא בשוין שהחמה ככל כשירה ודוקא שהן שוין מלמטה בקרקעית הסוכה דכידוע שלמעלה בסכך צלתה מרובה מחמתה דאמרי אנשי כוזא מלעיל כאיבתירא מלרע :

ושאינה גבוה עשרה פירש הר"ב דדירה סרוחה היא כו' הלכך אפילו היא גבוהה מ' אלא שהצ"ח יורדין לתוך הארבעה דחמתן של ההצ"ח מרובה מללתן ואימא דלא למעוטיקמ"לן דמשום דירה סרוחה פסולה כדאיתא להאי דינא בגמרא דף ד' אבל לענין שעור גובה ו' עמנו הא מסקינן בגמרא דף ה' ע"ב דלרבי מאיר משנה ו' פרק ו' דכלים דהלכה כמותו דכל אמה אפי' דכלים באמה בתו' ילפינן לה מכרובין שבמשכן דכתיב גביהו (שמות כ"ה)

עומדים שנובהו דארון אמה ומחנה שהן ט' טפחים והכפרת עוביו טפח דליף ממסגרת דשלחן וכמו דבמקדש דשלמה היו מגיעים הכרובים עד שליש גובה הבית ה"ג במשכן וגובהו במשכן א' אמות שהן ט' טפחים שהשליש ד' טפחים נמצאו הכרובים פורשי כנפים על הארון כי טפחים חלל וקרי להו סכך ולר"י דמס' כלים דלא הוה אלא באמה בת ה' אמרי' דהלכתא גמירי לה מהלכה למשה מסיני ושאיין לה ג' דפנות מ"ש הר"ב צורת הפתח פירושו כמ"ש דערובין רפ"ק וגבי פס ד' לא כתב הר"ב צורת הפתח ואפשר דסובר דכשעושה בפס ד' וזשה בממוך לא בעינן צורת הפתח הואיל ויש בו הכשר סוכה כשאתה מעמידו בפחות מג' אבל הרמב"ם כתב שזו ג"כ צריכה צורת הפתח והר"ש והר"ן כתבו שיש בזה מחלוקת בין הפוסקי' ומש"הו' עלו לראשו ורובו ל' הירושלמי דגברא זמנא יתיב ועיין משנה ז' פ"ב ושחמתה מרובה מללתה פי' למטה וא"כ הן שוים למעלה ואפי' הכן פסולה משום דמיעוט הכל דלמטה בטלה לגבי חזיתה שהיא מרובה ממנה הר"ן ע"פ פירש"י ז' לעיין לקמן משנ' ח' ואיסתירא סכת הר"ב פירשו הרא"ש ז' ל' מפגע נחשת ורשב יוסף מזוזא :

בית

בית שמאי פוסלין פי' הר"ב דבעו סוכה לשמה דכתי' (דברים י"ד) חב הסוכות תעשה לך שבעת ימים סוכה העשו לשם חג בעינו (סוכות תעשה לחג סרס המקרא ודרשכו) וז"ל מבני להו לעושין סוכה בחולו של מועד

בית שמאי פוסלין דבעו סוכה לשמה וזו סתם נעשית ואלו תוך שלשים לחג כיון ששאלים בהלכות החג לי יום קודם לחג כחם העושה סוכה לשם חג הוא עושה אבל קודם לי סתמא לאו לשם חג וז"ל המכשירין דלא בעי סוכה לשם חג :

אם לא עשה מתחלה וז"ל סברו דאין עושין במרא : ב כאלו עשה בתוך הבית : מבטת חס' קתי' : ולא תחת הבית ולא תחת האילן במשמע : כמו לקמן בסמוך בענין סוכה תחת סוכה וזה דתני לה בתוך הבית והל"ל פסולה דהא מחד קרא נפקא אלא לאשמעינן מדוקא כשהאילן דומיא לבית מה בית לילתו מרובה מחמתו : אף אילן קו' אבל כשחמתו מרובה מזילתו וחבטן ועירבן עם הסכך הכשר כשר כמו במשנה ד' ואי מההס ה"א ה"ו בדיעבד אבל לבתחלה לא קמ"ל'ן במרא :

"סוכה ישנה ב"ש פוסלין וז"ל מבשירין ואיזו היא סוכה ישנה כל שעשה קודם לחג שלשים יום אבל אם עשה לשם חג : אפילו מתחלת השנה כשרה : ב העושה סוכתו תחת האילן : כאלו עשה בתוך הבית : סוכה : על גבי סוכה : העליונה כשרה : והתחתונה פסולה : רבי יהודה אומר : אם אין דיוורין בעליונה : התחתונה כשרה : ג פירם עליה סדין מפני החמה : או תחתיה מפני הגשם : או שפירם על גבי הקינף : פסולה אבל פירם הואי על גבי נקליטין המטות :

ותחתנה פסולה דכתיב בסוכות תשבו (וכתיב) חסר לומר דתרי סוכות היינו ס' כה תחת סוכה פסולה וכתבו התוספות אפילו למ"ד יש אם למקרא וכמו שכתב הר"ב במשנה ח' פ"ח דתרומות) מודה דלא לחנם נכתב המסורת וכי פליגי במלתא דמכחשי אהדרי' עיין רפ"ג ועיין דק"ו ע"ב בתוספת בד"ה ור' שמעון סבר כו' : רבי יהודה אומר אם אין חזירין כו' פירש הר"ב דכי פליג כשיכולה לקבל על ידי הדחק כו' דתנא קמא סבר כו' בגמרא : וכתב הר"ן דת"ק לטעמיה אהיל דס"ל לעיל דירת עראי בעינן ור"י לטעמיה אהיל דס"ל דירת קבע בעינן :

ב כאלו עשה בתוך הבית : ופסולה : תחתונה פסולה דשני סכנין יש לה : וקרא קא פסול סכה שתחת הככה : אם אין דיוורין בעליונה : שאינה ראויה לדירה כגון שאין גג התחתונה יכולה לסבול כרים וכסתות של עליונה ולא נחלקו ת"ק ורבי יהודה : כשאינה יכולה לסבול כלל דבהא פלי עלמא מודו שהתחתונה כשרה בסכך העליונה שהגג שלה אינו חשוב גג : ולא הויא סכה שתחת הסכה : ואם היא בריאה ויכולה לקבל כרים וכסתות של עליונה : כ"ע לא פליגי שהיא פסולה : כי פליגי כשיכולה לקבל על ידי הדחק כגון שגג התחתונה מתנועע ורופף מכרים וכסתות של עליונה ת"ק סבר דבהכי מקרי סכה שתחת הסכה ופסולה ור"י סבר כיון שאינה מקבלת כרים וכסתות של עליונה אלא על ידי הדחק : אינה חשוב גג ואין זו סכה שתחת הסכה : ואין להככה כר"י : ג גשר : שלא יהו עליו וקסמין יורדין על השלחן פ"א שלא יבשרו העלין : לאחר שיבשו ותשאר הסוכה חממה מרובה מזללתה וכדין דבר המקבל טומאה הוא פסול לסכך : ודוקא מפני הגשם : אבל לנאותה כשרה : או שפירם על גבי הקינף : כלומר או אפילו לא פרטו מפני הגשם : אלא לגוי על מטו ע"ג הקינף שהן ד' קינדסין לד' רגלי מטתו שהן גבוהין ומניח כלונסות מזה לזה על גביהן ופירם סדין עליהם והרחיקוה מן הסכך דהשתא לא מסכך בדבר המקבל טומאה דהא לאו לסוכי טעמיה התם פסולה משום דאיוו יושב בסכה דאהל מקסיק ביניהם : אבל פירש הוא ע"ג מטה שיש לה נקליטין : שאינן אלא שנים והן יוצאין באמצע המטה אחת למראשיתה ואחת לרגליה : ונותנין מוזלוו [כלונסא] ופרש עליו סדין ונשום דאין לה גג טפח רחב מלמעלה לא אקרי אהל :

ג מפני החמה : או תחתיה מפני הגשם : פירש הר"ב שלא יהו עליו וכו' על השלחן כפרש"י : ולפי זה מפני החמה להגין על האדם מפני החמה : וכן תבאר בתו' וכתב המורדכי דלא דמי ללנאות' דכשרה (כמ"ש הר"ב) דשמי התם דהוי גורך סוכה ובעל לגבה ע"כ : ופ"א שכתב הר"ב שלא יבשרו כו' כלומר שהסדין מופרש סמוך ודבוק לתחתיה ותנועע בזה העליון שלא יוכלו לשול : ולפי זה מפני החמה שמיבשת הסכך ומתוך זה נעשה חממה מרובה : כך כתוב בתוספות :

קינף וישו לאבטלוס האהל על הגג (שמואל ב' י"ז) מתורגם קינופין על איגרא : וזה שאמר הר"ב שהן גבוהין נראה דרוצה לומר גבוהין עשרה דאל"כ מאי לזימנא שהן גבוהין : ודאי שאין פורסין סדין על כלונסות שאינן גבוהין דהואך ישכב אדם שם : אלא רוצה לומר שהן גבוהין כשעור והיינו עשר טפחים : והוא כשיטת רי"ף ורמב"ם פרק ה' : דסבר דלא חשיב אהל לבטל אהל דסוכה : אלא בגובה עשרה ויש לה גג : ועיין בסמוך : נקליטין בפסוק חור כרפס (ס"ה א) תרגום על דרגשין דנקליטתו דדהבא : וזה שכתב הר"ב משום דאין לה גג : הוא הדבר אשר נקבתי לעיל דהר"ב ס"ל דתרתו בעינן גובה עשרה וגג טפח כיון דהכשיר סתם כל שאין לה גג ש"מ דאפילו בגובה עשרה כמו שדדקק הר"ן מלשון ריו"ף : אע"פ שבעקרי הדינים חולק : ועיין בבית יוסף סוף סימן תרכ"ז :

ד' הדלה עליה: הגביה על גבה: קיסוס אידור"א בלע"ו והיא גדלה כגוף ודלעת: פסולה: לפי שאין מסככין במחומר: ואם היה הסכך הרבה מהסיטה שם סכך כשר הרבה יותר מהגגן והדלעת כשרה: והוא שחבטן וערבן עם הסכך כשר ואין נראהו בעין לסכך כשר

ד' הדלה עליה את הגנפין: ואת הדלעת: ואת הקיסור וסיכך על(ס"א גבו) גבה פסול: ואם היה סיכוך הרבה מהין: או שקצצן: כשרה: זה הכלל: כל שהוא מקבל טומאה: ואין גידולו מן הארץ: אין מסככים בו: וכל דבר שאינו מקבל טומאה: וגידולו מן הארץ: מסככין בו: ד' חבילי קש: וחבילי עצים: וחבילי זרין: אין מסככין בהן: וכולן שהתירן כשרות: וכולן כשרות לרפנות: ו מסככין

ד' הדלה עליה: הגביה על גבה: והרבה במסכת כלאים: על גבה וי"א על גבן: וכראה שזוהי גירסת הר"ן שכתב דר"ת מוכיח מדלא קתני סיכך ואחר כך הדלה דכבר נעשה בכשרות: ואפילו הכי מפסלה וי"א

הדלה ואחר כך סיכך: אלא ודאי לא פסלה: אלא כדקתני הדלה וסיכך דתחילתו בפסול נעשית: ולאו ראויה היא דמתניתין מרתי קתני הדלה וכו': או סיכך: כלומר בין שקדם הסיכוך כדקתני הדלה עליה: בין שקדם האילן וסיכך עליו: ומיהו על גבה נמי נוחא וקאי אדלעת וקיסוס: פסולה פירש הר"ב ולפי שאין מסככין במחומר

דאמר מר באספק מגרנד ומיקבד בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר: רש"י:

ואם היה סיכוך הרבה מהין: פירש הר"ב והוא שחבטן כל לשון חבטה שבגמרא לשון השפלה: והמפרש חבטה תלישה: או שלופה: טועה: דאי מחובר הוא מאי מהני ואי תלש: הא קתני או שקצצן: מכלל דרישא מחוברין וכו' רש"י דף ט' ע"ב: ולפי מה שכתבתי במשנה ב' הא דאמרן הכא דמהני ערוב דוקא כשהמודלה חמתו מרובה מזלתו: וי"א דאם הסוכה צלחה מרובה מחמתה צלח המודלה אין צריך לערוב: והכא כשהסוכה אין צלחה מרובה: אלא על ידי המודלה: וי"א דאם ענפי האילן מכוונים כנגד סכך הכשר: אפילו צל הסוכה מרובה צלח המודלה בעי ערוב: ועיין עליהם בטור סימן תרכ"ו: ומ"ש הר"ב דסכך כשר רבה ומצטלן: דמדאורייתא כל מילי צטל צרובא ומיכתי תיתי למפסלה: לא משום שני סככים איכא דהא חד סכך הוא: ולא משום מחובר איכא דהא צטיל ליה: לשון רש"י שם כל שהוא מקבל טומאה: נפקא לן בגמרא מהך דמאספק דלקמן בפירוש הר"ב:

ואין גדולו מן הארץ: כגון עורות בהמה ואפילו לא מקבלי טומאה כגון שמחוסרין מלאכה: רש"י ובגמרא פי' עוד: דאף על גב שהארץ מגדלתן במרעה ופרנסה (ונקראו גדולי הארץ לענין מעשר שני במשנה ג' פ"ק דמ"ש גדולו מן הארץ לא קרי אלא מה שזומח מן הקרקע: ועיין בפרקו' דב"מ משנה ב': וגדולו מן הארץ: כתב הר"ב: דכתיב באספק מגרנד ומיקבד כו': כלומר מן השאר וכו': דמגרנד ולא גורן ענינו: מיקבד ולא יקב ענינו: דאלו גורן קשין עם התבואה: ויקב האשכולו קס הענבי"ה"ל דבר המקב' טומא' וזהו הא אמריהך דרש"י אגמ' והר"ב אסמכי לגדולו מן הארץ דממיל' נמי ילפינ' לה מיני' ה וחב' ל'י זרד' ס' כתב הר"ב מין קשים: זה לשון רש"י: מין קשים הן שעושין זרדים טויל"ש בלע"ו (ואוגדיו) אותם ובעודם לחים וכו': ע"כ: ועיין משנה ג' פרק ב' דשביעית: אין מסככים בהם: פירש הר"ב דפעמים שאלם בא וכו': והיו עשוי בפסול: מסיים רש"י: הלכך גזור רבנן שלא יסככו בחבלים: אפילו הוא מפולן עליהם לשם סוכת חג: גזירה משום חבילין דכל השנה דאיכא פסולי דאורייתא ע"כ: ומ"ש והר"ב וזה לא נעשה אפילו לל' דאף על גב דלא צעו סכה לשם חג (כב"ה דרפ"א) לשם סוכה בעינן ולל' הוא דמקריא סוכה שסוכת מן החורב: רש"י דף ח' ע"ב: ובל'ן כשרות לדפנות: כתב הר"ב דסכה סכך משמע ולא דפנות: מסיים רש"י ונפקא לן דפנות: מבסכת בסכת בסכות: (כדפירש הר"ב בר"פ מ"יתורא דקראי ילפינן ולא משמעוהי: הלכך תעשה באספק מגרנד: אסככה הוא דקאי: ו ורבי

נתן

א י דל"ג
ב חיי"ט
חמ"ט
סוף ג' חמ"ט
תרכ"ט
ג יז
ד חיי"ט
טו"ט
פ"ח
ק"ח
ל"ח
מ"ח
נ"ח
ס"ח
ע"ח
פ"ח
ק"ח
ל"ח
מ"ח
נ"ח
ס"ח
ע"ח

ו רובי מאיר אוסר פירש הר"ב כיון דנפקי מתורת לבד ופירש"י שאם היה חויר במקום אחד מהן לא מצי למימר לבד חשיבי להיות דומה לתקרה וגזרינן עליה נטר כו' לדברי הכל וסוכה כשרה וכגון דיהינן אלל הדופן

דסכך פסול אינו פסול מן הצד אלא בד' אמות דאמרינן דופן עקומה (במשנה י') רש"י: וברבד שלא ייסן תחתיו להכי נקט שינה דאפילו ערלי אסורי דתנן במשנה ד' פרק ב' אוכלין וסותין ערלי חוץ לסוכה ומצי עליה (דף כ"ו) דאין ישיט ערלי חוץ לסוכה משום דאין קבע לשינה שאין אדם קובע עצמו לשינה שפעמים שאינו אלא מנמנס מעט ודיו בכך

ז שאין עליה מעזיבה שאם היה בה מעזיבה לא

היו סגי במפקקי דמעזיבה ועפר סכך פסול ניהו דלאו גידולי קרקע הן הר"ן: מעזיבה פי' הר"ב הטוט או הסיד וכו' ודומה לו במקרא ויעזבו את ירושלים עד החומה בספר עזרא [נחמיה ג'] מלאוה עפר להחזיק החומה רש"י: ומטל כו' ה"ק אף על פי שמפקק אינו טעל אחת מבינתים אין אי לא לא גמרא אחת מבינתים לשון הטור סימן תרל"א שיעול מבין כל שני נסרים אחד ועיין במשנה דלקמן: או נוטל כו' כתב הר"ב ורבי יהודה לטעמיה דמכשיר לסכך בנסרים פי' שהן מג' עד ד' אלא

דמתוך שהתקרה היתה עשויה בהן כבר שייכא בהו גזירת תקרה בר מספולא דאורייתא דאית בהו תעשה ולא מן העשוי ומיהו במפקק או נוטל אחת מבינתים בחד מהני סגי לבית הלל משום דכי הכי דמפיק לה בהכי משום תעשה ולא מן העשוי לא מפיק לה מגזירת תקרה וכן לרבי מאיר אליבא דכולי עלמא זו היא שיטת הר"ף כמ"ש הר"ן ויחא לי לפרש דברי הר"ב בהכי שדבריו סובלין זה הפירוש יותר מפירושו של רש"י ז"ל:

ה המקרה סוכתו בשפודין כמו שאנו עושין שמסדרים כלונסות חלה כסכך ומותנין פסל עליהן רש"י: בארובות המטה ולשון (הרמב"ם) בארובות צב"ת וכן לשון הר"ן גם המגיד אבל מלשון המשנה דפי"ח דכלים ומייתי לה הכא בגמרא נראה ודאי דהגירסא בכ"ף דקרי לכשיגדה קצרה ומיהו מצינו צב"ת במקום כ"ף כיוצא בזה במשנה ב' פט"ו דכלים ומ"ש הר"ב דמקבלים עומאה מוקי לה בגמ' בארובה וב' כרעיס עיין משנה ה' פי"ח דכלים: אם יש ריוח ביניהן כמותן כתב הר"ב לאו דוקא כמותן ממש וכו' דהוי פרוץ כעומד וכפול וכו' וכן כתב הרמב"ם ותימה דבמשנה ח' פ"ק דערובין כתבו דפרוץ כעומד מותר ושם כתב הרמב"ם שכן בכל התורה ותירן המגיד פ"ה דכיון דסכך פסול כפרוץ נחשב (כדמוכח בגמרא) הלכך גבי סוכה בעינן שיהא סכך כשר טפי מרתא דאי לא מאחר דכפרוץ הוא הויא לה למטה חמתה מרובה מלחיה (כמ"ש הר"ב בריש פרקין) דזווח מלעיל וכו' עכ"ד ובית יוסף סימן תרל"א אמר שזהו דוחק ומיישב דהיינו טעמ' דל"ה סגי בכמותן ממש משום שהרי גם מהסכך עצמו נניסת' חמה על כל פנים שהרי אינה מעובה כמין בית (דהא דתנן במשנה ב' פרק ב' דמעובה כמין בית כשרה היינו דיעבד כדאיתא בטור סימן תרל"א) ומצטרף מקום הסכך הכפול שהוא נחשב כפרוץ עם האוירים של הסכך עצמו כדאמרו והוי פרוץ מרובה על העומד הלכך לריד שרצה הסכך הכשר על הפסול עכ"ד ואם שפירושו זה עולה יפה בלשון הרמב"ם שכתבנו ש"כ ואם היה זה כמו זה בלמנוס כו' פסולה מפני שהכך פסול כפרוץ נחשב עכ"ל

ו מסככין בנסרים דברי רבי יהודה בנסרים שיש בהם ארבעה שהוא שיעור מקום חסוב דברי הכל פסולה פחות משלשה דברי הכל כשרה דחשיבי כקנים כי פליגי משלשה ועד ארבעה רבי יהודה סבר כיון דלית בהו שיעור מקום חסוב לא גזרינן שמה ישב תחת

תקרת הבית ורבי מאיר סבר כיון דנפקי מתורת לבד גזרינן שמה יחמר מה לי לסכך באלו מה לי ליטב תחת תקרת ביתי והלכה כרבי יהודה ז' תקרה בג העשוי מקורות או נסרים מעזיבה הטוט או הסיד שרגילין ליתן על גבי הקורות והנסרים קרוי ומעזיבה: מפקק סותר ומצנע כלן או נוטל אחת מבינתים ונותן סכך כשר במקומה ורבי יהודה לטעמיה דמכשיר לסכך בנסרים הילכך בפקוק סגי ובלא פקוק אי אפשר משום תעשה ולא מן העשוי: רבי מאיר אומר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בדבר זה שכלן מודים שצריך ליטול אחת מבינתים ופקוק אינו מועיל ורבי מאיר לטעמיה דאמר אין מסככין בנסרים והלכה כרבי יהודה שאמר משום בית הלל: ח שפודין אין ראויין לסכך: לפי שאינן גדולי קרקע [וארובות] המטה כלים המקבלים עומאה: אם יש ריוח ביניהן כמותן לאו דוקא כמותן ממש ולא יותר דהא מקום שפוד כפרוץ הוא נחשב וכשנותן סכך כשר בין שפוד לשפוד אם אין ביניהן אלא כמותן הוי פרוץ כעומד ופסול אלא ע"כ הריח שביניהן משהו יותר מכמותן:

העשוי: רבי מאיר אומר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בדבר זה שכלן מודים שצריך ליטול אחת מבינתים ופקוק אינו מועיל ורבי מאיר לטעמיה דאמר אין מסככין בנסרים והלכה כרבי יהודה שאמר משום בית הלל: ח שפודין אין ראויין לסכך: לפי שאינן גדולי קרקע [וארובות] המטה כלים המקבלים עומאה: אם יש ריוח ביניהן כמותן לאו דוקא כמותן ממש ולא יותר דהא מקום שפוד כפרוץ הוא נחשב וכשנותן סכך כשר בין שפוד לשפוד אם אין ביניהן אלא כמותן הוי פרוץ כעומד ופסול אלא ע"כ הריח שביניהן משהו יותר מכמותן:

ה המקרה סוכתו בשפודין כמו שאנו עושין שמסדרים כלונסות חלה כסכך ומותנין פסל עליהן רש"י: בארובות המטה ולשון (הרמב"ם) בארובות צב"ת וכן לשון הר"ן גם המגיד אבל מלשון המשנה דפי"ח דכלים ומייתי לה הכא בגמרא נראה ודאי דהגירסא בכ"ף דקרי לכשיגדה קצרה ומיהו מצינו צב"ת במקום כ"ף כיוצא בזה במשנה ב' פט"ו דכלים ומ"ש הר"ב דמקבלים עומאה מוקי לה בגמ' בארובה וב' כרעיס עיין משנה ה' פי"ח דכלים: אם יש ריוח ביניהן כמותן כתב הר"ב לאו דוקא כמותן ממש וכו' דהוי פרוץ כעומד וכפול וכו' וכן כתב הרמב"ם ותימה דבמשנה ח' פ"ק דערובין כתבו דפרוץ כעומד מותר ושם כתב הרמב"ם שכן בכל התורה ותירן המגיד פ"ה דכיון דסכך פסול כפרוץ נחשב (כדמוכח בגמרא) הלכך גבי סוכה בעינן שיהא סכך כשר טפי מרתא דאי לא מאחר דכפרוץ הוא הויא לה למטה חמתה מרובה מלחיה (כמ"ש הר"ב בריש פרקין) דזווח מלעיל וכו' עכ"ד ובית יוסף סימן תרל"א אמר שזהו דוחק ומיישב דהיינו טעמ' דל"ה סגי בכמותן ממש משום שהרי גם מהסכך עצמו נניסת' חמה על כל פנים שהרי אינה מעובה כמין בית (דהא דתנן במשנה ב' פרק ב' דמעובה כמין בית כשרה היינו דיעבד כדאיתא בטור סימן תרל"א) ומצטרף מקום הסכך הכפול שהוא נחשב כפרוץ עם האוירים של הסכך עצמו כדאמרו והוי פרוץ מרובה על העומד הלכך לריד שרצה הסכך הכשר על הפסול עכ"ד ואם שפירושו זה עולה יפה בלשון הרמב"ם שכתבנו ש"כ ואם היה זה כמו זה בלמנוס כו' פסולה מפני שהכך פסול כפרוץ נחשב עכ"ל

המוטט בגדיש . נוטל מן העומרים למטה סמוך לארץ ועשה
 חלל כשעור סכה . והסכך נמצא עשוי עומד מאליו . והתורה
 אמרה תעשהו לא מן העשוי . אבל אם היה צו חלל טפה
 במשך שבעה עשוי לשם סכך ומטט צו עד שהגביה את החלל
 לשעור גובה עשרה [אין] זו היא

בשרה . החוטט בגדיש לעשות בו סוכה .
 אינה סוכה . המושלשל דפנות מלמעלה
 למטה . אם גבוה מן הארץ . שלשה טפחים
 פסולה . מלמטה למעלה . אם גבוה מן הארץ
 עשרה טפחים . כשרה . יוסי אומר בשם
 שמלמטה למעלה . עשרה טפחים . כך
 מלמעלה למטה . עשרה טפחים . הרחיק
 את הסיבוך מן ההפנות שלשה טפחים .
 פסולה . בית שנפתח . וסיבך על גביו .
 אם יש מן הכותל לסיבוך . ארבע אמות .
 פסול . וכן (ירושלמי) חצר שהי' מוקפת אבסדר .
 סוכה גדולה . שהקיפה

מיהו לשונו שפירושו . סוכל יותר פירש המגיד שכתב כי
 כשהסוכה פרוץ כעומד פסולה וכו' . ולפיכך צריך כו' . ואז
 תהיה כשרה מפני שהעומד מרובע על הפרוץ עכ"ל . ולהב"י
 א"צ שיהא העומד מרובע . אלא שלא יהא הפרוץ מרובע . ושוב

מנא תי שדברי המגיד כתב הר"ן
 במשנה ב' דפרק דלקמן :

בשרה וכשארין צדן בסכך
 הפסול כשעור הגובר
 בפירוט הר"ב במשנה י' דפסלי
 צדן : החוטט בגדיש כו' כתב
 הר"ב . אבל אם היה חלל טפה
 דאכל הוא (ועיין בסוף פירקין)

וכשעשה לשם סוכה או כל
 הר"ן וכך כתב הרמב"ם צ"ה .
 ומ"ש הר"ב ומטט צו עד
 שהגביה את החלל לשעור
 גובה עשרה וכו' . וז"ל רש"י
 וכשחוטט צו מלמטה למעלה
 עד שיגביה כו' . עד כאן . ואין
 להקשות דהרי הסכך דמעקרא
 נוטל וליתיה . וסכך דהשתא

אית ביה תעשה . ולא מן העשוי . דכל דבהדי סוכה אפילו
 סמוך טובא סוכה הוי . אלא דהשתא קליש ליה מלמטה הלכך
 שפיר דמי כו"ש הר"ן . אלא שהוא חלה זה בדעת אחרים
 ושרש"י פירש דוקא מלמעלה למטה . ובדלתי שלשון אחר
 כזדמן לו . ואזי משום שהביא ראיה מההיא דחוקק כו' . והלכך
 על כרחין צריך להגיה בלשונו מלמעלה למטה דומיא דחוקק .
 לאו כלום הוא דשאני בתם דמותרא דחוקק שאין הסכך מעובה
 ואי אפשר להשלים . אלא על ידי החוקק . אבל הכא דאשטר
 אה"כ : ועל הב"י אתי תמה שהביא לשון רש"י דסיומן תרל"ה
 בלשונו שלפנינו . וכתב עליהם דברי הר"ן . ומ"ש הר"ב בהרי
 היא כסוכה כו' . כ"כ רש"י . ומימרא היא בגמרא דף ד' :

ט שלשה טפחים פסולה . כתב הר"ב היינו שעור
 שיודקרו כו' . פרש"י צ"ב כו"ז הרגל דף
 כ"א זריקה קפ"ה : י ארבע אמות פסולה . כתב הר"ב
 פחות מבאן כשרה וכו' . ורואין תקרת הבית כאלו נעקם ראש הדופן . וז"ל רש"י רואין תורת הבית כאלו היא הדופן שנעקם
 למעלה וכו' . וכתב עוד ואינו מפרש רואין את הדופן כאלו הוא עקום והולך תחת הסכך פסול . ומגיע לכך כשר ומוציא
 את הפסול מן הסוכה . דא"כ באויר דמי נימא הכי ע"כ . ולעיל תנן הרחיק הסיבוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה .
 ומ"ש הר"ב ולא יישן תחתיו כ"כ רש"י ולא למימרא דאפילו במשהו לא יישן תחתיו אלא או צד טפחים . כדעת הטור
 סיומן תרל"ב : או בג' טפחים כדעת הראב"ד צ"ב . שם ובין חצר שהיא מוקפת אבסדרא . כתב הר"ב ואבסדרא היא מקום
 מוקף מג' מחיצות . וז"ל רש"י כל חצר שבגירא לפני הבתים והבתים פתוחים לו . חצר זו מוקפת בתים מתוכה ופתוחין לה
 סביב מג' רוחותיה ולפני הבתים עשוי אבסדראות סביב לג' רוחותיה ואבסדרה פתוחה היא ואין לה דופן לצד החצר ויש עליה
 תקרה וזה סיבך על גבין כל אוירה של כל חצר שבאמצע הוקף אבסדראות ואין דופן לסוכה זו אלא מחיצות הבתים המפסיקות
 בין בתים לאבסדרא ומנא את תקרת האבסדרא מפסקת סביב בין סכך לדפנות : כוברה גדולה . כתב הר"ב כל שאלו ינטל
 כו' . ישאר בה שבעה על שבעה . וכן לשון הרמב"ם . וכתב הבס"פ משנה בפרק ה' יש להסתפק בלשון זה אי ס"ל דו'
 טפחים על ז' טפחים מצטרפין . כלומר שאם סכך פסול מתחיל מהדופן שמהנד ואינו מגיע עד הדופן האחר ואם נגרף סכך
 שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

ואפילו גבוהות מן הארץ הרבה דסכך מחיזה תלויה מתרת
 ואין הלכה כרבי יוסי : הרחיק את הסיבוך לאו בגובה
 קאמר אלא ברוחב שהיח אויר בין דופן לסכך . באורך
 הסכה . או ברחבה . י בית שנפתח . גג באמצעו והדפנות
 רחוקות מן הסכך כשר . אם יש מן הכותל לסכך כשר ד'
 אמות . פסולה . פחות מבאן כשרה . דהלכה למשה מסיני
 דאמרינן דופן עקומה עד ד' אמות ורואים תקרת הבית
 כאלו נעקם ראש הדופן ובא עד הסכך הכשר ולא יישן
 תחתיה . וכן בחצר שהיא מוקפת אבסדרא . וסיבך באוירה
 של חצר רחוק מתלוי האבסדרא . ואבסדרא הוא מקום מוקף
 נגב' מתצות : סכה גדולה . כל שאלו ינטל הסכך פסול .
 ישאר בה' טפחים על ז' טפחים סכך כשר . זו היא
 סוכה גדולה : שהקיפה

שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

שאכל דופן האמצעי וסכך שאכל הכתח על ידי הנד שאין מגיע לו סכך פסול יש בסוכה זו שבעה על שבעה ונכשיר . או נימא

בהם
 פחות
 גלשה
 מקום
 תחת
 סכך
 ריגון
 באלו
 תי
 רה .
 :
 גילין
 מרים
 אחר
 אחת
 כשר
 ממה
 לכך
 אי
 מן
 הלל
 אינו
 .
 אין
 מטה
 לאו
 הוא
 אלא
 עיקן
 בית
 מפי'
 מ"ש
 ייתי
 בזה
 .
 דאי
 בית
 כל
 סימן
 ומד
 כמו

שהקיפוח בדבר שאין מסככין בו וצריכה להי אשמועינן בית שנפחת דמחיות לבית עבדן להיות דופן לבית והרי הבית נעשה סוכה הילכך שדינן מחיות דופן סוכה על ידי עקום אבל הנה המוקפת אכסדרה דמחיות לאו עבדו אלא לביתא הלכך לובא למימר תקרה אכסדרה עקימת דפנות הללו היא ולא עקימת (שדינו) לדפנות הכא ללד סוכה צריכה ואי אשמועינן הני תרתין מוסים דסכנן סכך כשר הוא כלומר ממיין סכך כשר הוא ופסולו משום תעשה ולא מן העשוי אבל סוכה גדולה שהקיפוח בדבר שאין מסככין בו דסככה פסול פסול הוא אימא לא לכשרה על ידי עקום צריכה גמרא ומ"ש הר"ב ואזיר שאין שם סכך כו' בין בגדולה בין בקטנה קאמר דמדתנן רהיק וכו' לעיל מיתנין לה ונתניתין

שהקיפוח בדבר שאין מסככין בו דוקא מן הגד אמרינן שאין סכך פסול פסול אלא בארבע אמות משום טעמא דדופן עקומה אבל בארבע אמות פסול ואזיר שאין שם סכך כלל

שהקיפוח בדבר שאין מסככין בו . איש תחתיו ארבע אמות . פסולה : **יא** העושה סוכתו כמין צדיף . או שסמכה לכותל . רבי אליעזר פוסל . מפני שאין לה גג . וחכמים מכשירין . **יב** מחצלת קנים גדולה . עשאה לשכיבה מקבלת טומאה . ואין מסככין בה לסיוכך . מסככין בה . ואינה מקבלת טומאה . ר' אליעזר אומר אחת קטנה ואחת גדולה . עשאה לשכיבה . מקבלת טומאה . ואין מסככין בה . לסיוכך . מסככין בה ואינה מקבלת טומאה : **פרק ב הישן** תחת המטה בסוכה . לא יצא ידי חובתו .

גדולה סתמא לסיוכך ואם פירש שעשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסככין בה . ולסכך מסככין בה . הכי קאמר ומחצלת קטנה סתמא לשכיבה ואם פירש שהיא לסיוכך מסככין בה . רבי אליעזר אומר אחת גדולה ואחת קטנה . סתמא לשכיבה . ועשאה לשכיבה דקאמר . כלומר עשויות הן ומחצלת סתמא לשכיבה . הלכך אף הגדולה מקבלת טומאה . ואין מסככין בה . ואם פירש שהיא לסיוכך מסככין בה . ואין הלכה כרבי אליעזר :

פרק ב הישן . לא יצא ידי חובתו . ובלבד שתהא המטה גבוה עשרה טפחים . דאז היא חשוכה אהל . ונמצא אהל מפסיק בינו לבין הסכה . ועקר מזה סכה . אכילה . ושתייה . שינה . כוהגים

שבעה טפחים בלבד . כדברי הר"ע . ואינו יודע למה ביאר זה בשבעה טפחים דסכך יותר משבעה הם כחוספת האלכסון על הללע לא מני צריכים שהיו יותר מי' כחוספת האלכסון על הללע . ומ"ש הר"ב והלכה כרבי אליעזר . משום דמסיק בגמרא דמחיתין יודיא היא דרבי נתן שנהא כך ואיפכא הו' דר"א מכשיר . וחכמים פוסלים . וק"ל כחכמים : **יג** מחצלת של קנים כו' דלסכך עבדא אינה מקבלת טומאה . אפילו ישכב בה . ופירש הר"ן כדי שכיבה . ואינה מקבלת טומאה . כיון מלאכתיו אינו מקבל טומאת משכב . כמפורש במשנה ג' פרק ב' דכלים . ואין נראה פירוש החוספת שכתבו הטעם משום דכל היוצא מן העץ אינו מומאח אהלים . אלא פסתן . כדתנן במשנה ג' פרק ב' דשבת ע"כ . דכא לא בעינן דוקא טומאת אהלים אלא כל קבלת טומאה מפסלה לסכך . ופול דהא פסטה דמתני' משמע ודאי דטומאת משכב איירינן

פרק ב הישן עיין מ"ש בס"ד במשנה ו' דפ"ק : תחת המטה . כתב הר"ב ובלבד שתהא המטה גבוה י' טפחים דאז היא חשוכה אהל . פירוש לבטל אהל הסוכה שעליה . אף על פי שיש לה גג טפח . צריך גם כן שתהא גבוה עשרה וכמ"ש במשנה ג' בס"ק . אע"ג דלענין שאר דברים . אהל טפח מקרי אהל . ובלעיל משנה ט' וי"א נענין זה פי' הר"ן לפי דרכו :

מ"י : י"ז
מ"י : י"ח
מ"י : י"ט
מ"י : כ'
מ"י : כ"א
מ"י : כ"ב
מ"י : כ"ג
מ"י : כ"ד
מ"י : כ"ה
מ"י : כ"ו
מ"י : כ"ז
מ"י : כ"ח
מ"י : כ"ט
מ"י : ל'
מ"י : ל"א
מ"י : ל"ב
מ"י : ל"ג
מ"י : ל"ד
מ"י : ל"ה
מ"י : ל"ו
מ"י : ל"ז
מ"י : ל"ח
מ"י : ל"ט
מ"י : מ'

משמע דבין בגדולה בין בקטנה מייירי . בית יוסף סימן תרל"ב : **יא** מפני שאין לה גג וכתב הר"ב . א"כ יש לה גג טפח דהיינו שהגביה מן הקרקע טפח . דכיון שיש שער אהל בזקוף הוי אהל . אי נמי היא דסמכה לכותל שהרחיק ראש הסמוך לכותל טפח מהכותל . ולתוספת . אותה טפח שהגביה צריך שהיא עשוי בבנין כזה . ולרש"י אפילו אויר כגון שהעמידו על יתדות ומטעם לבד . וכן בטפח דהרחקה נמי . לתוספת . צריך שימלאנה בסך שאין אויר חסוד גג . כזה ולרש"י אין צריך מטעם לבד . וכתב הר"ן . ומיהו דוקא כגון שיש לה ששה עשר טפחים שהם שבעה עשר בה די האי טפח כי היכי דלהוו שבעה מינייהו לסכך . ועשרה למחיתה . ושעשה השעור הצריך לסכך בדפנות אלו . מדבר שמוסככין בו . שהרי שעור זה מדפנות אלו עולה הוא לסכך עכ"ל . ובשם הר"א מורח"י . כתב בית יוסף דאלו שבעה טפחים דסכך יותר משבעה הם כחוספת האלכסון על הללע לא שבעה טפחים בלבד . כדברי הר"ע . כ"כ . ואינו יודע למה ביאר זה בשבעה טפחים דסכך יותר משבעה הם כחוספת האלכסון על הללע . ומ"ש הר"ב והלכה כרבי אליעזר . משום דמסיק בגמרא דמחיתין יודיא היא דרבי נתן שנהא כך ואיפכא הו' דר"א מכשיר . וחכמים פוסלים . וק"ל כחכמים : **יג** מחצלת של קנים כו' דלסכך עבדא אינה מקבלת טומאה . אפילו ישכב בה . ופירש הר"ן כדי שכיבה . ואינה מקבלת טומאה . כיון מלאכתיו אינו מקבל טומאת משכב . כמפורש במשנה ג' פרק ב' דכלים . ואין נראה פירוש החוספת שכתבו הטעם משום דכל היוצא מן העץ אינו מומאח אהלים . אלא פסתן . כדתנן במשנה ג' פרק ב' דשבת ע"כ . דכא לא בעינן דוקא טומאת אהלים אלא כל קבלת טומאה מפסלה לסכך . ופול דהא פסטה דמתני' משמע ודאי דטומאת משכב איירינן

אמר

נוהגים היונו כו' דקסבר לא אחי אהל עראי ומבטל אהל קבע ואין הלכה כרבי יהודה : עצדים פטורים מן הסכה . דמלות עשה שהומן גרמא גשים פטורות . וכל מצות שהאשה חייבת בה . עבד חייבה : ולפי דרכנו למדנו אע"פ

שלא אמר אהל ללח לשיחת חולין בעלמא . סביה משתבח בעבדו למדנו שהיטן תחת המטה כו' : ב רבי יהודה אומר אם אינה יכולין לעמוד בפני עצמה פסולה . ר"י לטעמיה דאמר סכה דירת קבע צעין . ואין הלכ' כרבי יהודה מדובללת' שלא השכיב הקנים יחד זה אהל זה . אלא קנה עולה . וקנה יורד . ומתוך כך חמתה מרובה מללתה ואשמעינן מתניתין דאמרין רואים כאלו היו מושכבים צהו ואם אז גלתה מרובה כשרה : ג בראש העגלה אע"ג דמטלטל' ולא קביעי : בראש הספינה . שבים שהרוח שולטת שם ועוקרתה : כשירה . דדירה קרינא ביה והוא שתהא יכולה לעמוד ברוח מזויה של יבשה : ועולין לה ביום טוב אידידי דצעני למתני סופא אין עולין . תנא רישא עולין : בראש

"אמר רבי יהודה נוהגין היינו ושהיינו ישני' תחת המטה בפני הזקנים ולא אמרו לנו דברי אמר רבי שמעון מעשה בטבי עברו של רבן גמליאל . שהיה ישן תחת המטה ואמד להן רבן גמליאל לזקנים ראייהם טבי עבדי . שהוא תלמיד הכס . ויודע שעבדים פטורין מן הסוכה . לפיכך ישן הוא תחת המטה . ולפי דרכינו למדנו שהישן תחת המטה . לא יצא ידי חובתו : ב הסומך סוכתו בכרעי המטה . כשרה . רבי יהודה אומר אסאינו יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה . סוכה המדובללת . ושצלחה מרובה מחמתה . כשרה . המעובה כמין בית . אף על פי שאין הכובעים נראים מתוכה . כשרה : ג העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה כשרה . ועולין לה ביום טוב .

אמר רבי יהודה נוהגין היונו כו' . פירש הר"ב דקסבר לא אחי אהל עראי (דמטה דמסקין אותה ממקום למקום . רש"י פרק קמא דף י"א) ומבטל אהל קבע דר"י לטעמיה אהיל דסבירא ליה בריש פ"ק דסוכ' דירת קבע צעין גמרא . ור"ע דלא פליג רבי

יהודה צקינף דמטנה ג' דפ"ק . ובגמרא (סס) איתא דר"י ס"ל צלית חתיים דמותר לישן בה אע"פ שיש לה גג . ור"ע פ' שגובה עשרה . מהך טעמא דהכא . דלא אחי כו' . ור"ע ג דאיכא נמי התם . לעיל מההוא דקינף מיקרי קביע' לגבי כולה מיהו לגבי סוכה ודאי דלא מקרי קביעה . דלא עדיף ממטה דמטלטלת והכי נמי קינפים . שעבדים פטורים מן הסוכה : מ"ש הר"ב וכל מנו' שאשה חייבת בה כו' . כלומר וכל מצוה שאין גשים כו' . וזה שמי' רש"י כדאמרין בחגיגה דתסס סיומא דמימרא הכי הוה יעיון משנה ג' פ"ג דברכות :

ב הסימך סוכתו בכרעי וכו' . פירש"י מטה שלימה . וכתב הר"ן פירש רש"י שהסוכה סמוכה על כרעי המטה וכשהמטה מטלטלת

הסוכה מטלטלת עמה ע"כ . ונראין דבריו . כפירוש הב"י בטור סימן תר"ל דמירי צמטה שמוקפת קרשים שראש אחד קבוע בצרף . וראשן עולה למעלה מהמטה י' טפחים . והמטה היא חבלים . או קרשים קבועים במחילות אלו ומפני כן נקראו אותן קרשים שהן המחילות כרעי המטה ע"כ . ומיהו א"כ שיהו צס חבלים וקרשים לקרקע הסוכה והיינו מטה עלמו . אלא שקרקע הסוכה הוא קרקע עולם . וז"ש רש"י מטה שלימה ר"ל שכל הכרעים מחוברים יחד אהל אין בלאן חבלים וקרשים מתחת . ובהכי מחלק הר"ן . בין מתניתין דהכא למתניתין דלקמן בראש העגלה . וכתב דהתם לד"ה שנויה . דהתם קרקע הסוכה נשאר לעולם אחד בעצמו משא"כ הכא שקרקע הסוכה משתנה . לפי שהוא קרקע עולם ואינו ע"ג המטה ע"כ . אהל לפי שהרמב"ם לא העתיק משנה זו בחבורו . נראה ודאי . לפי שסובר שהיא בכלל ההיא מתני' דלקמן שהעתיקה . לפי שיש בה עוד חלוקי דינים אחרים . ואם כן ליתא להא דהר"ן . דאי התם דברי הכל היא אם כן מתניתין דהכא . לא תשמע מינה . ופירוש המוספת והראש . ודאי אינו עולה לדברי הרמב"ם והר"ב . שהרי להר"אש רבי יהודה לפרושי אהא ולא לאפלוגי . אלא נאמר דמפרשי מתניתין דהמטה היא קרקע הסוכה כמו עגלה ממש . ואי נמי אינה קרקע הסוכה כמו שאמר הר"ן : אם ה' אין חילוק בכך בין הכא לעגלה שהיא עצמה קרקע הסוכה . וא"כ י"ל שהר"ב מפרש למתניתין כפי' הר"ן בשם הראב"ד . דפ"י שלא קבע הסוכה על המטה . אלא סוכה עליה ואם המטה זה הרי הסוכה נופלת ע"כ :

המדובללת פירש הר"ב שלא השכיב כו' . ופירש בגמרא . מאי מדובללת מדובללת . ומ"ש הר"ב שחמתה מרובה וכו' . ואשמעינן מתניתין דאמרין רואין כו' . (ובתנאים שאכתוב במשנה ה' פ"ב דהלכות) והקשה בטור סימן תרל"א . שאי אפשר להכשיר סוכה שחמתה מרובה מללתה שהרי קיים שאין ציניהם ג' . משובין כסמים . ואפ"ה לא חשיבי להכשיר בסך אם לא שנאמר כיון שיש כאן צל מרובה כשהשמש עומד באמצע השמים רק כשנוטה לזדדין אז התמה מרובה קרינן ביה שפיר צלחה מרובה מחמתה . וכן דעת ר"י (בתוספת) ע"כ : מרובה מחמתה הא כי הדדי פסולה . דהכא אמלמעלה קאי וריש פרק קמא אדלמטה כדאפרש בגמרא . ועיון לקמן צפי' הר"ב . ועוד שם במשנה ח' מה שכתבתי בס"ד : הכועיבה עיון משנה ח' בפ"ק מ"ש שם בס"ד : ג בראש הספינה . כתב הר"ב דדירה קרינא ביה . לשון רש"י . דדירת עראי סגי ביה בראש

ב כ"א : עוש"פ
ה"פ ס' תרל
ס"ב י"ב כ"ב
ר"ג : כ
מ"י ע"ד מה'
סוכה ט"ש"ג
מ"ה ס'
תרכ"ט ע"ג

בראש האילן פירש הר"ב תיקן מושבו בראשו ונמצא כשהולך בסוכה משתמש באילן תוס' סוף מס' שבת: **ואין** עולין לה ב"ט פירש הר"ב בגזר רבנן דאין עולין באילן וכן על גבי בהמה במשנה ב' פ"ה דביצה ע"ס:

מ
כ
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ

בראש האילן תיקן מושבו בראשו וטעה שם מחילות וסכך: כשרה בחולו של מועד: ואין עולין לה ב"ט דגזור רבנן דאין עולין באילן ואין משתמשין בו שמא יתלם: שמים באילן סמך קרקע הסכה רוכה באילן וטעה שביצה בראש האילן שני

דעמו ואחד טעה בידי אדם בארץ וסמך קרקעות הסוכה באמצע הדופן טעה בארץ והגביה הדופן ממנה ולמעלה עשרה י"א שמים בידי אדם ואחת באילן האיל ואם ינטל תפול קרקעות הסוכה שאין יכולה לעמוד בסמיכות שמים שבארץ אין עולין לה ביום טוב דמשתמש באין: ד' והאילנות דפנות לה כשרה: והוא שהאילנות ענין ומקום ולא אזלי ואחו ברוח מזוה ורבנן נמי למילת בין הענפים בתנן וקם שלא תזום הרוח שכל מחילה שאינה יכולה לעמוד ברוח מזוה אינה מחילה: שלוחי מזוה פטורים: שהטובק במזוה פטור מן המזוה ולא בלבד בשעה שעוסקין במזוה פטורים אלא אפילו בשעה שאין עסוקים בה כגון הולך להקביל פני רבו או לפדיון שבויים פטורין אף בשעת

בראש האילן או על גבי גמל. **כשרה** ואין עולין לה ביום טוב. **שתים באילן ואח' בידי אדם** אשתים בידי אדם ואחת באילן. **כשרה ואין עולין לה ביום טוב** שלשה בידי אדם ואח' באילן וישר' ועולין לה ביום טוב זה הכלל כל שינטל האילן ויכולה לעמוד בפני עצמה כשרה ועולין לה ביום טוב: **ד' העושה סוכתו בין האילנות והאילנות דפנות לה** כשרה. **שלוחי מצוה** פטורין מן הסוכה. **הולין** ומשמישדין. **פטורין מן הסוכה** אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה: **ה'** מעשה והביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי. **לטעום את התבשול** ולרבן גמליאל שני בוחבות. **ודלי של מים** ואמרו העולם לסוכה. **וכשנתנו לו לרבי צדוק** אוכל פחות מכביצה. **גמלו**

דכשחיס וישנים בלילה בהנאה יכולין לעסוק למחר טפי והיו בכלל העוסק במזוה ורבי משה איסרלים בהגה לסימן לח' כתב כל העוסק במזוה פטור ממזוה אחרת אם צריך לערוך אחר האחרת אבל אם יכול לעשות שתיהן כאחת בלא טורח יעשה שתיהן וזה כדעת הר"ן:

חולין ומשמישדין פטורין ומ"ס הר"ב הולכי דרכים ה"פ אם הולכים ביום פטורים ביום וחייבים בלילה ואם הולכים בלילה פטורין בלילה וחייבים ביום והא קמ"ל שאם יש לו ללכת בדרך וידע שיצטרך לאכול קודם שימצא סוכה א"ל למנוע מפני זה ב"י סימן תר"מ בשם א"ח ומ"ס תשבו כעין תדורגמ' וטעמא ג"ל דדריש דהל"ל בסוכות תהיו אלא תשבו היינו ישיבה דרך עיבוד והיינו כעין תדורג' אוכלין ושותין עראי כו' פ"ין משנה ו' דפרק קמא:

ה מעשה והביאו לו לרבי' לטעום וכו' גמ' מעשה לסחור חסורין מחסרי והכי קתני. אם בא להחמיר על עצמו מחמיר ולית בה משום יוהרא ומעשה גמ' והביאו לו לרבי' וכו' ז

וכשנתנו לו לרבי צדוק כו' כתב הר"ן קתני מעשה ברבי צדוק שלא החמיר על עצמו לומר שאם רצה תלמיד חכם שלא להחמיר על עצמו בכך רשאי ולא היו כמו שאינו מדקדק במנו' עד כאן אוכל פי' רש' מאכל ע"ב ומנא במקרא ויתן אוכל בערים דיוסף:

חנייתן: חולין ומשמישדין פטורים ואפילו בחולו כל דהו והאי דשרי לבטל מזוה טעה של תורה מפני חולו כל דהו ומצטרף מפני ריח רע או מפני פשפש ומרעושים שהוא פטור וכן הולכי דרכים ושומרי גנות ופרדסים דפטרי להו רבנן מן הסכה טעמא הוי משום דקתיב (ויקרא כ"ג) בסוכות תשבו כעין תדורו וכל היכא דאית ליה מדי שמפני אותו דבר היה יונא מדירתו יכול נמי לזאת מסכאו אבל העושה סכתו מתחלה במקום הראוי להצטרף באכילה או בשינה כגון במקום שמתירא בו מפני לטמים בשינה ואין מתירא מפני גיבוס או ליסטים באכילה אפילו באכילה לא יצא י"ח באותה סכה והאיל ואינה ראויה לעשות בו כל זרכיו אכילה ושתיה ושינה דהא כעין תדורו בעינן והא לא הוי כעין דירה: אוכלי ושותים עראי דבר מועט להסיר רעבונו ודעתו לסעוד אחר קו: ה' ואמרו העולם לסוכה ולא מן הדין אלא שהחמירו על עצמן ושמישדין מינה שהחמירו על עצמן שלא לאכול אפי' אכילת עראי חוץ לסכה הרי זה נשובח: אוכל פחות מכביצה (נטלו במפה) משום כטילת ידים ומשום ברובי נטל פחות מכביצה דאלו משום סכה הא אמרינן אוכלים אכילת עראי קו

נטלו

במפה' פירש הר"ב משום נ"י . דרבי לזקן כהן היה כדמוכח פרק מי שמתו . והיה הוכל על טהרת' תרומה . ויודים
 שניות הן וסולות את התרומה . שזוהי אחד מי' הדבר דע"ק דשבת . דאפי' פחות מכזבה מקבל תומאה . כדמוכח
 בפ"ב דטהרות . וכזבה לא משתרי במפה . דחייסין דלמא נגע כדמוסיק בפרק כל הכשר : כ"ב פתו' . ועיין רפ"ב דטהרות
 מ"ש ס"ד : ולא בירך אחריו . פירש רש"י דדריש כרבי יהודה (דמשנה בפרק ז' דברכות) אבל לפניו בכל דהו צבי

א כו
 ב סס טע"ג
 ג כז ג
 ד נכ"ת יא
 ע רובין יג
 פ ח"י סס טו
 ק א"ת ס' תרל
 ר טע"ז

צרכה . שהרי נהנה' ואסור
 ליהנות מן העולם הזה בלא
 צרכה . ע"כ :

ורבי אליעזר אומר ד' סעודו'
 וכו' מסר' טעמ' בגמר' .

דאמר קרא (ויקרא כ"ג) בסכות
 תשבזו שבעת ימים תשבזו כעין
 תדורו מה דירה אחת ביום ואחת
 בלילה . אף סוכה אחת ביום .
 ואחת בלילה . ורבנן אמרי כדירה
 מה דירה . אי צבי אכיל ואי צבי
 לא אכיל אף סוכה (מנו) אי צבי
 אכיל ואי צבי לא אכיל : וז"ש
 הר"ב רנה להתענות ותענה ואין
 נזקקין לו . כ"כ רש"י ור"ל מדין
 סוכה אין נזקקין לו : אבל ודאי
 דאסור להתענות ביו"ט גס בחול
 המועד וכשבת חייב ג' סעודות
 ועוד כתב הראש (בברכות פ"ו)
 דבי"ט חייב בפת' אלא שאם ירדו
 גשמים פטור (מסוכ') ואהא קמי'
 חוץ מלילי י"ט כו' :

חוץ מלילי י"ט הראשון כתב
 הר"ב מה אכילת מנה ליל'
 הראשון חובה מכאן ואילך רשות

צפרק ערבי . פפחים דכתיב (דברים י"ו) ששת ימים תאכל מזות וזיוס השביעי עזרת . מה שביעי רשות שהרי היה בכלל שבעת
 ימים תאכל מזות . ויזא מן הכלל ללמד שאכילת מנה האמור בו רשות ולא ללמד על עזרתו יזא אלא ללמד על הכלל כולו (יזא)
 רש"י ומיהו לילי הראשון כתיב (שמות י"ג) צפרק תאכלו מזות הכתוב קבעו חוב' גמ' ודקדוק לילי כתבתי במסג' פ"ח דתרומו':
 מי שלא אכל לילי י"ט הראשון ישלים בלילי י"ט האחרון ופרק' בגמ' והאמר חייב לאכול בסוכה וכיון דזיוס אחרון לא יסוכ'
 יתיב ואם ישב בה לשם מזנה עובר על כל תוסף מאי השלמה דסוכה איכא הכא . ומשנינן חזר בו רבי אליעזר ופירש'
 אכל חכמים לומר שאין לדבר קצבה . חוץ מלילי י"ט הראשון . ובהא מיהא פליג עליכו . דקסבר . יש לה תשלומין כמו שיש
 תשלומין לקרבנות יום ראשון . אף ביום טוב האחרון (דתתן במשנה ו' פ"ק דחגיגה) ע"כ . והמוספות הקשו דא"כ לויף לה
 נמי מנסח כמו רבנן ולא מנינו לילה הראשון דפסח דיס לה תשלומין . ופירשו דחזר צו מונה שהיה מלך סוכה . ולעולם
 ארבע עשרה סעודות צבי ע"כ . וז"ל דה"ק אפילו לילי י"ט הראשון ישלים וכ"ש שאר הסעודות :

על זה באמר מעוות וגומר . עיין משנה ז' פ"ק דחגיגה : ז' מי שהיה ראשו ורובו כו' . דרך סעודתם בהיסבה היתה
 על מטות ומסובין על ז' שמאלס ואין אוללים וקופים ויושבים כמונו לפיכך הוצרך לומר ראשו ורובו כו' . לשון רש"י
 רפ"ק דף ג' ע"ב : בית שמאי פוסלין . כתב הר"ב והלכה כב"ש . בין בסוכה גדולה וכו' . דהכי אביקנא בגמרא
 בפ"ק דף ג' ע"א . דמדתתן מי שהיה ולא קתני שאין מחזיק ש"מ דבגדולה מיירי . וקשיא כופלים ומכשירין . יזא ולא יזא
 מצבי ליה . אלא בתרתי פליגי וחסורי מחסרי וה"ק . מי שהיה ראשו ורובו כו' . ב"ש אומרים לא יזא . וב"ה אומרים
 יזא . ושאינה מחזקת כדי ראשו ורובו ושלחנו צ"ש פוסלים . וב"ה מכשירים . ואתמר התם . אמר רב שמואל בר יצחק
 הלכה כרביה שהיה מחזקת ראשו ורובו ושלחנו . וכתב הר"י כיון דתרווייהו בחד טעמא ננהו הלכה כב"ש בתרווייהו :
 משום דאיהו . פירש"י בתמיהה ע"כ . ואפשר לפרש בניחותא . ומאף הם אל' הביאו ראיה דומיה דמשם ראיה דספ"ח
 דשבת . ומיהו התם נמי איכא לפרושי בתמיהה : לא קיימת מזות סוכה מיימד . ואע"ג דאונה אלא בזירה
 שמה ימשך כו' כמ"ה ש"ב דא"ס"ה אמרו לר"שלא קיפו אפילו דאורייתא כ"כ התוספות (בפ"ק דף ג' ע"א בסד"ה דאמר לך מני כו')
 אביהר"ן פ"שלא קיימ' מנו' סוכ' כראוי וכימנו' חכמי' וכבר כתבתי זה בשמו' במשנה' פ' בתרא דפסחי' :
 ח שנים

נטלו במפה ואבלו חוץ לסוכ' . ולא בירך
 אחריו : ו' ר' אליעזר אומר ארבע עשרה
 סעודות . חייב אדם לאכול בסוכה . אחת
 ביום . ואחת בלילה . וחכמים אומרים
 אין לדבר קצבה . חוץ מלילי י"ט הראשון
 של חג בלבד . ועוד אמר רבי אליעזר מי
 שלא אכל לילי יום טוב הראשון . ישלים
 בלילי יום טוב האחרון . וחכמים אומרים
 אין לדבר תשלומין . על זה נאמר (קהלת
 א') מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל
 להמנות : ז' מי שהיה ראשו ורובו בסוכה .
 ושולחנו בתוך הבית . בית שמאי פוסלין .
 ובית הלל מכשירין . אמרו להן בית הלל
 לבית שמאי . לא כך היה מעשה . שהלכו
 זקני בית שמאי וזקני בית הלל . לבקראת
 ר' יוחנן בן החורני . ומצאוהו שהיה יושב
 ראשו ורובו בסוכה . ושולחנו בתוך
 הבית . (כ"א ל"ג ולא אמרו דבר) . אמרו להן
 בית שמאי משם ראיה . אף הם אמרו לו .
 אם בן היית נוהג . לא קיימת מצות
 סוכה מימך : ח נשים

חוץ לסוכה ואפי' יותר מכזבה:
 ו' ארבע עשר סעודות . ב' כל
 יום לז' הימים : אין לדבר
 קצבה . אם רנה לאכול לא יאכל
 חוץ לסוכה . רנה להתענות
 ותענה ואין נזקקין לו : חוץ
 מלילי י"ט הראשון . דילפינן
 חמשה עשר חמשה עשר מחג
 המזות . מה אכילת מנה לילה
 הראשון חובה . מכאן ואילך
 רשות . אף סכה כן : ישלים
 בלילי י"ט האחרון . בליל
 שמיני עזרת . ואין הלכה כר"א
 בשמיהו : ז' צ"ש פוסלין והלכה
 כבית שמאי . בין בסוכה גדולה
 והוא יושב על פתח הסכה
 ושולחנו בתוך הבית . בין בסכ'
 קטנה שאינה מחזקת ראשו
 ורובו ושלחנו . הכל אסור .
 בזירה שמה ימשך אחר שלחנו :
 ח נשים

ח נשים כתב הר"ב דאמר קרא כל האורח בישראל להויליא
 הנשים בגמ' ופירש"י דאי כתיב אורח הוי
 משמע כל תולדות ישראל הנשים ונשים וכתוב האורח מיומן
 שבאורחים להויליא הנשים ע"כ ומ"ש הר"ב דע"ג דחייבות
 כי כלומר ובמסנה ו' ילפינן

לסוכה בגזרה שיה ממצה דאי
 לא הכי קרא למה לי דתיפוק
 לי דנשים פטורות משום דהוי
 מצות עשה שהזמן גרמא וכו' :
 ועבדים עיין מ"ש במסנה ג'
 פ"ג דברכות :
 קטן שאינו צריך לאמו .
 בגמרא מדרבנן

ח נשים ועבדים וקטנים כו' דאמר קרא (ויקרא כ"ג)
 כל האורח בישראל להויליא את הנשים דאע"ג דחייבות
 באכילה מצה ליל ראשון של פסח אין חייבות בסכה ליל
 ראשון של חג : קטן שאינו צריך לאמו כל שגמור משנתו
 ואינו קורא חימא הוי א"ל לאמו

ח נשים ועבדים וקטנים פטורין מן
 הסוכה : קטן שאינו צריך לאמו חייב
 בסוכה מעשה וילדה כלתו של שמאי
 הזקן ופיחת את המעזיבה וסיבך על גבי
 המטה בשביל קטן : ט' כל שבעת הימים
 אדם עושה סוכתו קבע וביתו עראי .
 ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות .
 משתכרת המקפה משלו משל למה
 הרבר רומה לעבד שבא למווג כוס
 לרבו ושפך לו חיהוץ על פניו :
 פרק ג רולב הגזול היבש

וחייב ופחות מכאן פטור .
 וכן הלכה ודוקא שקורא ושונה
 ואינו שותק עד שתבא אמו אליו
 הוא דנקרא צריך לאמו אבל
 קורא פעם אחת ושותק לאו צריך
 (לאמו) הוא : ט סתוק קבע .
 שאם יש לו כלים נאים ומלעות
 גאות מעלן בסכה : משתכרת
 המקפה משתקלקל המקפה .
 כל תבשיל שאינו לא רך ולא
 קשה חלא קפוי קרוי מקפה .
 ורוב בני אדם מואסין בתבשיל
 כזה ובמעט מים מתקלקל
 לגמרי ומקפת של גריסין של פול

דמרישא משמע אפילו קורא כמה פעמים כל ששותק אח"כ א"ל
 לאמו מקרי ומסיפא משמע דוקא כשאינו קורא חלא פעם
 אחת ושותק לא מקרי צריך לאמו אבל אם קרא שני פעמים .
 אע"פ ששותק מקרי צריך לאמו ולשון רש"י כל שגמור ואינו
 קורא חימא חימא שאינו כרוך אחריה לקרות ולשנות עד
 שתבא אליו אבל קורא ושותק לאו צריך לאמו הוא ע"כ :
 מעשה וכו' גמרא מעשה לסתור דהא קטן צריך
 לאמו הוי חסורי מחסרי וה"ק ושמיא
 מחמיר ומעשה נמי וילדה כלתו וכו' ופי' הר"ן דשמיא מחמיר
 לחייב בחנוך אפי' קטן הצריך לאמו כיון דאפשר וחזי להכי

היא מותרת להתקלקל בגשמים יותר משאר מקפות ואם ירד
 גשמים עד שאלו היה לפניו מקפה של גריסין היתה מתקלקלת
 מותר לפנות מיד : ושך לו רבו קיתון על פניו של עבד .
 כלומר אי אכשי בשמושך אף כאן גשמים הללו מראין שאין
 הה"ה מקבל מעשיהם ברצון :
 פרק ג רולב הגזול פסול דכתיב ולקחם לכם
 משלכם ולאחר יאוש בעלים נהי דשלו
 הוא שקונה אותו ביאוש מכל מקום הוי מצוה הבאה בעבירה :
 והיבש

שכן הדין בכל מצוה לחייבו בחינוך כל זמן שאפשר וראוי לכך ורבנן סברי דכיון שאמו פטורה מן הסוכה אינו ראוי לחנוך סוכה כל
 שהוא צריך לה : ט עושה סוכתו קבע כתב הר"ב שאם יש לו כלים כו' בצריותא ומסיים נמי אוכל ושונה ומטייל בתוכה .
 ומסיים הרמב"ם ויסיים ביתו כמו בית השמוש : וסוכה כמו בית הדירה : ולשון מעלן שכתב הר"ב עיין במסנה ח פ"ד :
 מאימתי מותר לפנות כתב הר"ן דכיון שהתחיל לאכול אינו מותר לפנות אלא משתכרת המקפה כדי שלא יראה כמבעט
 בסוכתו ויולא אבל אם לא הכנים וכנס בו כל שמתערר מחמת גשמים פטור כי היכי דשרי מלעטר משום ריח רע
 וכו' (שפי' הר"ב במסנה ד') וכו' דעתי' אבל למעשה אינו סומך על סברתי אחר שאינו ראייה בורה ע"כ :
 בשהסרח הר"ב משתקלקל וכו' הרמב"ם סרוחה בלשונם הוא כמו הפסד ע"כ כלומר דאינן מלשון סרחון וריח רע'
 ונ"ל שהוא מלה ארמית כדמתרגס אשר (העוה) עבדך שמואל ב' י"ט כ' די סרח עבדך זאנכי העויתי שם כ"ד
 ואנא סרחת : משתכרת המקפה מ"ש הר"ב מקפה של גריסין הכי תני בגמרא ומ"ש אם ירדו גשמים עד שאלו היה
 לפניו כו' כ"כ הטורב"ם תרל"ט בשם הסת"ג והשיב עליו דלא משמע כן מדלא אמר כדי שתכרת המקפה חלא משתכרת משמע
 שתכרת ממש ע"כ וכתב הב"י לאו דיוקא הוא דהואך אפשר ללא יהבא מתניתין שיעורא היבא דל כא מקפה הלכך ע"כ
 לומר דזנכדי שתכרת המקפה שמעינן לה ע"כ ובני מהר"א הראה לי דלהטור והב"י אשתמטתיה ירושלמי איתניתין
 לא סוף דבר שתכרת אלא אפילו כדי שתכרת ומתנו הוא שיצא לו להם נג :

פרק ג רולב

הוא כפת תמרים האמורות בתורה והן חריות של דקל (כדתנן בפרק דלקמן משנה ו') כשיצמחו
 קודם שיתפרדו העלין שלהן לכאן ולכאן חלא כשיהיה כמו שרביט (כן לשון הרמב"ם בריש הל'
 לולב) דאי לאחר שיתפרדו העלין בעינן כפות שיכול לכפות העלין אצל אביהן וכאשר נתפרדו ונתקשו אינן מתמשכין וככפתין
 אצל אביהן ומשמע שחמ"כפת אומע חני שיהא פרוז מתחלה ואתה כופתו הלכך המצוה בחריות ולא בעקר הדקל שהוא חלק ואין
 ענין יולא מוזנו לכאן ולכאן וקודם שנקרא לולב בעוד שלא נתעבה עזו שאו נקרא כופרה ליכא למומר דהיינו כפות תמרים
 דקרא דהא דרכיה דרבינו געס וכל כתיבותיה שלום כתיב (משלי ג') ואלו עשויין קולטים ויולאין בהן עוקלים הרבה ומסרעין
 את הידים וליכא למומר נמי דמכבדות שבהם תלויות התמרים

עצמם קרי כפת תמרים דהוא כף מקרי ולא כפת . וכי תימא תרתי לנשי א"כ הל"ל כפות . וכפת חלה משמע ועל שם הכטיפה מקרי כפת כדאמרן בגמרא דף ל"ב . וכתבו התוספות בהאי כולי עלמא מודו דיש אס למסורת ונריך טעמא ע"כ . ועיין במשנה ב' דפרק המא . ולפי שהלולב נאגד עם ההדס והערבה . כמ"ש במשנה ח' . הלכך מפרש להו ברישא וכסדרן בכתוב כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל והדר מפרש לאחרוב . אף על גב דפרי עץ הדר ברישא כתיב . ועוד דהא

אמרי' ס"ט
ט"ע א"ס ס"ט
תרחק ס"ט
כ פ"י ס"ט
ט"ע א"ס ס"ט
תרחק ס"ט
כ פ"י ס"ט
ט"ע א"ס ס"ט
תרחק ס"ט
כ פ"י ס"ט

מברכים הלולב הואיל ובמינו גבוה מכון . כדאיתא בגמרא דף ל"ז והלכך נמי אקדים פירושיה והדר מפרש לה כסדרן המפורשים אחריו בכתוב . א"כ

מסוס דאגיד עמיה :
הגויל כתב הר"ב דכתיב ולקחתם לכם וכו' . מכל מקום הוה מצוה הבאה בעבירה שגמרא (מלאכי א') והבאתם גזול את הפסח ואת החולה . גזול דומיא דפסח מה פסח לית ליה תקנתא אף גזול לית ליה תקנתא . ול"ש אדם כי יקריב מנחה רחמנא ולא דידיה הוא . אלא לאחר יאוש הא קניא ביאוש . אלא לאו משום דה"ל מצוה הבאה בעבירה . גמרא . וכתבו התוספות ואף על גב דקרא גבי קרבן כתי' ה"ה בכל מנות . ואס תאמר לקמן דפסליצין של אשירה ושל עיר הגדלה משום דמכתת שיטוריה תיפוק לי משום מצוה הבאה בעבירה וי"ל דלא דמי לגול דמחמת עבירת הגול באה המצוה שיואל בה . אבל הכי אטו מחמת עבירה שנעשית בו . מי נפק ביה ע"כ . ומדברי הר"ב למדתי שניא אחריתא דהא איכא לאקשווי . דהואיל ואיכא משום מצוה הבאה בעבירה למה לי קרא דלקחתם לכם . אלא על כרחך משום דקרא דמיניה ילפינן למצוה הבאה בעבירה . קרא דדברי קבלה הוא מש"ה ניחא ליה ואינן טריק קרא דלכם לומר דלפני יאוש מדאורייתא גופה פסליצין ביום הראשון ואח"כ נמי שפיר מה שהקטו בתוכפות מצרייתא דפרק כל שעה דכתיב קרא למילף דאין יואל ידי מצה בטבל . ותיפוק ליה משום מצוה הבאה בעבירה דקא חכיל איסורא ונפקידי מצה ע"כ . והניחו בקושא ולדידן ניחא משום דכתיב קרא דמן התורה כדאיתא התם מלא תאכל עליו חמץ כו' (דברים י"ג) : והיבש פירשו התוספות שיהא נפרד בצפורן והראב"ד פי' משיכלה מראש ירקוה שבו וילבטו פניו וכן עיקר . טור סימן תרמ"ה . ועיין עוד במשנה ג' : פסול עור במשנה ג' : גמרא דף ל"א : של אשירה . כתב הר"ב אילן הנעבד . וכן פירש הרמב"ם ובהעמיד עבודה זרה תחתיה לא מוקמי לה לפי שר"ש חולק בה בפרק ג' דעכו"ם משנה ז' וכמ"ש בפרק קמא דערלה . ולכאורה נראה דככל אילן מיירי וא"כ שיהא נטוע מתחלתו לשם עכו"ם . ועוד אי נטוע כן הא תנן במשנה ז' פרק ג' דעכו"ם דבכך הוא נאסר . ואמאי הכריכו שיהא נעבד . ואין להקשות ממה שכתבו שם במשנה ה' דקיימא לן דאילן אחר שהוא נטוע אינו נאסר דהא מסקינן בגמרא שם דף מ"ח . דעקרו הוא שאינו נאסר . אבל תוספתו . שהוסף כל זמן שהוא נעבד . אין הכי נמי דאסור בהנאה ופסקן הרמב"ם בפ"ח דה' עכו"ם . וא"כ הכא בלולב שנתוסף בזמן שנעבד נוקים לה . כך נראה לפרש דבריהם . אבל בהלכות לולב פרק ח' מפרשים המגיד והבסק משנה דמיירי באילן שנטוע מנחלתו לשם עכו"ם . ואע"כ דגם שם כתב הכ"מ בזה הלשון אשרה הנעבדת והוכרחו לפרש כן וממ"ש שם דאפילו לאחר שנתבטלה מלעבדה פסולה . ולא מצאו טעם . אלא אם כן כשהוא נטוע מחלה דהשתא דכ"ן שכן הוא ומחלת ברייתו מכתת שעוריה מאיסי למצוה אפילו אחר שנתבטלה . ולפירוש רש"י והר"ן והטור מיירי באשרה דישאל . דקיימא לן דשל ישראל אינה בטלה לעולמים . והר"ב סתם דבריו במקום שה"ל לפרש . ומ"ש הר"ב טעמא דלשריפה קיימי ומכתת שיטוריה . בגמרא . וכתבו התוספות דף ל"ה דנקט האי טעמא כדי לפסול ביום טוב שני . אבל בראשון הא כתיב לכם והאי לאו לכם הוא כיון דלשריפה קאי :

והני כיון דלשריפה קיימי אין שערין קיים : נקטם ראשו פסול . דלא הוי הדר : נפרעו עליו . ואינן מחזירים אלא על ידי אגידה . נפרדו עליו מחזירים הן בשדרה . אלא שלמעלה הן נפרדין לכאן ולכאן כענפי אילן : יאגדנו
לפני יאוש ול"ש לאחר יאוש בשלמא לפני יאוש (ויקרא א) אדם כי יקריב מנחה רחמנא ולא דידיה הוא . אלא לאחר יאוש הא קניא ביאוש . אלא לאו משום דה"ל מצוה הבאה בעבירה . גמרא . וכתבו התוספות ואף על גב דקרא גבי קרבן כתי' ה"ה בכל מנות . ואס תאמר לקמן דפסליצין של אשירה ושל עיר הגדלה משום דמכתת שיטוריה תיפוק לי משום מצוה הבאה בעבירה וי"ל דלא דמי לגול דמחמת עבירת הגול באה המצוה שיואל בה . אבל הכי אטו מחמת עבירה שנעשית בו . מי נפק ביה ע"כ . ומדברי הר"ב למדתי שניא אחריתא דהא איכא לאקשווי . דהואיל ואיכא משום מצוה הבאה בעבירה למה לי קרא דלקחתם לכם . אלא על כרחך משום דקרא דמיניה ילפינן למצוה הבאה בעבירה . קרא דדברי קבלה הוא מש"ה ניחא ליה ואינן טריק קרא דלכם לומר דלפני יאוש מדאורייתא גופה פסליצין ביום הראשון ואח"כ נמי שפיר מה שהקטו בתוכפות מצרייתא דפרק כל שעה דכתיב קרא למילף דאין יואל ידי מצה בטבל . ותיפוק ליה משום מצוה הבאה בעבירה דקא חכיל איסורא ונפקידי מצה ע"כ . והניחו בקושא ולדידן ניחא משום דכתיב קרא דמן התורה כדאיתא התם מלא תאכל עליו חמץ כו' (דברים י"ג) : והיבש פירשו התוספות שיהא נפרד בצפורן והראב"ד פי' משיכלה מראש ירקוה שבו וילבטו פניו וכן עיקר . טור סימן תרמ"ה . ועיין עוד במשנה ג' : פסול עור במשנה ג' : גמרא דף ל"א : של אשירה . כתב הר"ב אילן הנעבד . וכן פירש הרמב"ם ובהעמיד עבודה זרה תחתיה לא מוקמי לה לפי שר"ש חולק בה בפרק ג' דעכו"ם משנה ז' וכמ"ש בפרק קמא דערלה . ולכאורה נראה דככל אילן מיירי וא"כ שיהא נטוע מתחלתו לשם עכו"ם . ועוד אי נטוע כן הא תנן במשנה ז' פרק ג' דעכו"ם דבכך הוא נאסר . ואמאי הכריכו שיהא נעבד . ואין להקשות ממה שכתבו שם במשנה ה' דקיימא לן דאילן אחר שהוא נטוע אינו נאסר דהא מסקינן בגמרא שם דף מ"ח . דעקרו הוא שאינו נאסר . אבל תוספתו . שהוסף כל זמן שהוא נעבד . אין הכי נמי דאסור בהנאה ופסקן הרמב"ם בפ"ח דה' עכו"ם . וא"כ הכא בלולב שנתוסף בזמן שנעבד נוקים לה . כך נראה לפרש דבריהם . אבל בהלכות לולב פרק ח' מפרשים המגיד והבסק משנה דמיירי באילן שנטוע מנחלתו לשם עכו"ם . ואע"כ דגם שם כתב הכ"מ בזה הלשון אשרה הנעבדת והוכרחו לפרש כן וממ"ש שם דאפילו לאחר שנתבטלה מלעבדה פסולה . ולא מצאו טעם . אלא אם כן כשהוא נטוע מחלה דהשתא דכ"ן שכן הוא ומחלת ברייתו מכתת שעוריה מאיסי למצוה אפילו אחר שנתבטלה . ולפירוש רש"י והר"ן והטור מיירי באשרה דישאל . דקיימא לן דשל ישראל אינה בטלה לעולמים . והר"ב סתם דבריו במקום שה"ל לפרש . ומ"ש הר"ב טעמא דלשריפה קיימי ומכתת שיטוריה . בגמרא . וכתבו התוספות דף ל"ה דנקט האי טעמא כדי לפסול ביום טוב שני . אבל בראשון הא כתיב לכם והאי לאו לכם הוא כיון דלשריפה קאי :

נקטם ראשו . פירש הראב"ד שנקטם מהעלין שבראשו עד שחסר מעט מן השדרה . ובעל העיטור כתב לא שנקטמו קצת מהעלין העליונים . אלא שנקטמו ג' עלין העליונים פירוש עד השדרה ולא נגע בשדרה . והרא"ש ז"ל פירש דברוב קטיית העלין העליונים מפסל . טור סימן תרמ"ה : ג נפרצו עליו . לשון הר"ב ואינן מחזירין . אלא על ידי אגידה . וכן כתב רש"י ופירשו דבריו התוספות והרא"ש שר"ל שנקטמו לגמרי מהשדרה ואינם מחזירים אלא על ידי אגידה . והר"ן * (גם כן הבין דעתו כך . וכן דעת הר"י והרמב"ם . דהיינו שניטלו משדרו של לולב) והקשה דהא נפרעו עליו דגבי הלס לוכא לפירושיה ליה בהכי שאס נתקו העלין מן העץ מיד הן נושרין . ואין האגד מעמידן כעלי הלולב שהן ארוכים . ופירש בשם הראב"ד שנתלקו העלין לשנים לארכן בדרך שעושין האומנים לעשות מהן קופות (וכן פירשו התוספות והרא"ש) ועיין עוד במשנה ג' : פסול כו' . דלאו הדר הוא . רש"י : נפרדו עליו כשר . דאע"כ דכתיב ככת ללמדך שיהא כפות כיון שראוי לכפותו אין כפיתו מעכבת בו ולא קפיד קרא . אלא על שאינו ראוי לכפותו (כמו שכתבתי בריש מתניתין) הר"ן :

כט 29 רבי [2]

רבן יבואה אומר יאגדנו כו' היינו משום דבעינן כפות מוש ולא חלי בפלוגתא דלולב צריך אגד (דמשנה ח') דהתם היינו לאגדו עם ההדס והערבה והכל שיהו עליו מחוברין ולא פרודין הר"ן: ציני הר' הברזל לשון הר"ן דקלים הקים הגדלים בהר"ן ע"כ ובהמרא דבגיהא בן הכס נכהו וחכש' דאע"ג שנקרא גי'א שיש שם הרב"כ:

ב הרס הוא עץ שעליו חופין את ענני כנון שיהיו שלשה עליו: או יתר על כן סמוכין זה לזה בענול א' ואף על גב דזית נמי עליו ארוכין ורזופין ומהוד כך מכסים את העץ בעיני עבות פירש"י (וטעמו דכתיב גבי שרשרות מעטה עבות בפרשת חזיה) שיהו מורכבין זה על זה וליכא ועץ ארמון אף על פי שהוא קלוע אין עליו רזופין לכסות את ענניו ואין בעיני ענף עץ שטנפיו חופים את ענניו ואף ע"ג דאיכא מין הקרא הרדוף שיש לו השני תנאים הללו מיהו ראשי עליו עשויים חדים ומכתיב ברין את הידיו וכתיב (משלי ג') דרכיה דרכי נועם וליכא גמי':

אלו: מנח"כ
ב' נב:
ג' פ"ט חס
לולב ט"ט ח'
ד' מלח ט"ו
ה' ט"ט ט"ו
ו' ט"ט ט"ו
ז' ט"ט ט"ו
ח' ט"ט ט"ו
ט' ט"ט ט"ו
י' ט"ט ט"ו
יא' ט"ט ט"ו
יב' ט"ט ט"ו
יג' ט"ט ט"ו
יד' ט"ט ט"ו
טו' ט"ט ט"ו
טז' ט"ט ט"ו
יז' ט"ט ט"ו
יח' ט"ט ט"ו
יט' ט"ט ט"ו
כ' ט"ט ט"ו

הגזל כו' כדלעיל ועיין במשנה דלקמן נקטם ראשו כתב הרא"ש לעיל אע"ג דבלולב פירוש ראש העליון היינו משום דבלולב לעולם העליון עולין למעלה ויוצאין מראש השדר הלכך ראש העליון נקרא ראשו אבל הדס וערבה אין העליון העליונים ויוצאין מראש הדס אלא לפעמים ראש הדס הוא חלק הלכך ראש דהוה הוא ראש הדס ולא ראש העליון ואפילו עם עלה יוצא מראש הדס לא מקרי נקטם עד שקטם ראש הדס: ואין מועטין אותן ביום טוב כתב הר"ן דה"ל מהקן בגמרא מהקן מגא ו"ו הר"ן ולא שרו ליה מתוך שהותרה לזורך היתרה נמי שלא לזורך (כמ"ש במשנה ה' פ"ק דביצה) דכיון דמתקן מגא לא הותר לתקן מגא ביום טוב ועיין משנה ח' פרק בתרא דר"ה: ג ערבה הוא מין דוע הנקרא ערבי נחל על שם ההוה שבדל על נחל וסימניו נחפרשו שעלה שלו משוך כנחל וסוף חלק וקנה שלו חדום: גזולה ויבשה כו' כמו בלולב והא דתני לה במתני' בד' בני ותנא לולב באפי גפשיה והדס באפי נפשיה וכן ערבה וכן אחרת ולא ערבי ותנא משום דיש בכל אחת ואחת מה שאין בחצירו דאלו ציני הר' הברזל לא שייך אלא בחצרו הלכך אנטריכו ארבעה בני רש"י: נקטם ראשה עיין במשנה דלעיל וכתב הר"ב אינה הלכה וכ"כ הרמב"ם והטעם מבואר לפי שכוונתו דשזעור לרבי ערסון בהדס הוא הדיו והוא הטעם בערבה ועיין משנה דלקמן והצפצפה פסולה גמרא דכתיב (יחזקאל י') קח על מים רבים נפשה שמי אחר בקב"ה אני אמרתי שיהו ישראל לפני קח על מים רבים מאי ניהו ערבה והן שמו עלמין כלפניה אלמא גריעותא דכתובתהם נאמר ביחזקאל י"ז ה' במישוה ה"ה לשאר מינין דכמושי כשרים דהא יבש תנן בהו ופסול הא כמוש כשר ובהדיא תנן בהריותא בגמרא דכולן כמושין כשרין יבשין פסולין אלא לבדי ערבה אינטריך לחתמי הא סד"א כיון דכתיב ערבי נחל כמושה לא קמ"לן הר"ן ועיין לקמן: ושגשגו מקצת עליה לאשמועינן שפירשו עליה היינו ברוב כדאיחא בתים אתא ושגשו באחרונה וה"ה בכלהו וגבי פסולה נקט פירשה משום דהוי ברוב וגבי מעוטא שייך לשון כשרו הר"ש:

יאגדנו מלמעלה אס נפרדו עליו יאגדנו שיהו עוליס עם הסדרה כשאר לולבים ואין הלכה כר"י: ציני הר' הברזל י"ש דקלים שגולבין שלהן עליהן קצרים מאד ואין עולין על אורך הסדרה אס הן ארוכין כל כך עד שראשו שלה מגיע ללז עקרן של זה כשרים: כל לולב שיש בו שלשה טפחים כנגד אורך ההדס וטפח יותר כדי לנענע בו דלולב צעו לנענעו כדלקמן: כדי לנענע בו דהיינו טפח יותר על שלשה טפחים: ב נקטם ראשו פסול ולית הלכתא כסתם מתניתין אלא כרבי טרפון דאמר לקמן אפילו שלשתן קטומין כשרים: ענביו פרי יש בו סדומה לענבים: מרובות מעליו פסול לא שנו אלא שחורות או אדומות אבל ירקות מינה דהדס הוא וכשר: ואין מועטין אותם ביום טוב:

רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה הר' הברזל כשירות לולב שיש בו שלשה טפחים כדי לנענע ב' כשר: ב הדס הגזול והיבש פסול שר אשרה ושל עיר הגדחת פסול נקטם ראשו נפרצו עליו או שהיו ענביו מרובות מעליו פסול ואם מיעטין כשר ואין מועטין ביום טוב: ג ערבה גזולה ויבשה פסולה של אשרה ושל עיר הגדחת פסולה נקטם ראשה נפרצו עליה והצפצפה פסולה כמושה ושגשגו מקצת עליה ושל בעל כשרה:

ד רבי דה"ל מהקן: ג נקטם ראשה פסולה אף זו אינה הלכה לפניה מין ערבה ועלה שלה עגול: ושל בעל שגדלם בשדה ולא בכלל כשרה לא נאמר ערבי נחל אלא שדבר הכתוב בהוה:

ד הר"ב דה"ל מהקן: ג נקטם ראשה פסולה אף זו אינה הלכה לפניה מין ערבה ועלה שלה עגול: ושל בעל שגדלם בשדה ולא בכלל כשרה לא נאמר ערבי נחל אלא שדבר הכתוב בהוה:

ד שלשה

ד שלשה הדסים דכתיב (ויקרא כ"ג) ענף עץ עבות ופירש"י ענף חד עץ חד עבות חד וכתבו התוספות ותימה
לעיל אוקמינהו ענף עץ שענפיו חופין את ענבו ודרשינן נמי עץ עבות קלוש כמין קליעה ואל"ת ותימא פרי עץ
הדר שלשה וי"ל דמדראש דעץ דרשינן טעם עלו ופריו סוין ע"כ ועיין במשנה דלקמן: ושתי ערבות לויק מדכתיב
ערבי נחל שמים אפילו שלשתן קטומין פירש"י כ"ד דלא בעי הדר בהדם וכן לשון רש"י וכתיב הראש"ש והא דמכשיר

א ל"ג 1 מי'
פ' ו' ס' טו"ז
ס' תרנ"ב ס'
ב מ' י' פ"ג ס'
טו"ל ס' ו' ס'
ד' ו' ס' תרמ"ג
ג' ג' מ' ט"ז
טו"ב ס' א"ח ס'
ד' תרמ"ט ס"ט
ה' מ' ס' ס' ט'
ה' מ' ס' תרמ"ט
ה' מ' ס' ט'
ה' מ' ס' ט'
ה' מ' ס' ט'

ד רבי ישמעאל אומר שלשה הדסים
ושתי ערבות לולב אחד ואתרוג אחד
אפילו שנים קטומים ואחד אינו קטום
רבי טרפון אומר אפילו שלשתן
קטומים רבי עקיבא אומר כשם שלולב
אחד ואתרוג אחד כך הדס אחד
וערבה אחת: ה' אתרוג הגזול והיבש
פסול של אשרה ושל עיד הנדות ופסול
של ערלה פסול של תרומה טמאה פסול
של

ד אפי' שנים קטומין אהדסים
קאי ובגמ' פריך אי קטו
פסול והוא מנריך שלשה לזעי
כלהו שלמים ואי קטום כשר
לכשר בשלשתן קטומים ומסיק
לחור צו רבי ישמעאל מתחלת
דבריו שהיה מנריך שלשה הדסי'
ומכשיר אפי' שנים קטומין והוא
הדיון אי לא מייתי להו כלל
דקטומין כמאן דליפתנהו דמי:
אפילו שלשתן קטומין דלא בעי
הדר בהדם והלכה כר"ט:

ה של ערלה ושל תרומה טמאה פסול
(ויקרא כ"ו) ולקחתם לכם
דאמר קרא
שיהיה ראוי לכם
ואם

דחתקוניתן לחכמים לדרוש מאי היו הדר ומאי לא היו הדר בכל בני דמכשירי ופסלי
ולא פירשם הכתוב אלא שנאמר
לחכמים לדרוש: שלשתן קטומים כתב הרן אפשר דרבי טרפון בעי שלשה מדאורייתא אלא דלא קפיד
הקטומים או אפשר דר"ט לא נקט ג' לעיכוכא אלא סירכא דר"ט נקט ולא אתא איהו למימרא
אלא שאין קטומה פוכלת אבל במטעה אפשר
דסבר רבי עקיבא דמכשיר בהדם אחד עכ"ל והרמב"ם כתב בפירושו והלכה כר"ט ור"ט ובגמ' אמר רב
יהודה אמר שמואל הלכה כר"ט וגראה דס' דההוא לענין הדס קטום אתמר והכי מוכח
אבל לענין מנין ערבה לא אפשר הלכתא ופסק כר"י
וסבר מדאמר ר"ט שלשתן בהדם ט' דבעי נמי שלשה וממילא דבערבה בעי נמי שתיים והוה ר"ע
יחדא לגברי ור"ט במנין המנין וגם הר"ב שכתב הלכה כר"ט בלבד
ה"ג סבירא ליה דאף במנין ערבה הלכה שתיים וכן משמע מדפי' במשנה
לעיל בשל בעל דכשר משום הדבר הכתוב בהויה ולא נקט דרשא דערבי נחל שהוכרה בדרייתא
בהדיא אלא היינו טעמא משום דלמאן דס' דערבי אתא למדרש דבעינן שתיים ערבות
ליכא למדרש מיניה רבי דבעל וכמ"ס לעיל והסתא בשלמא אי
אמרת דס' להלכה דג' בעינן אתי שפיר דודאי דס' למני דערבות שתיים דמאן דריש הא דריש
הא דלא ממנו דעת שליטת בזה ומדס' להלכה ערבה שתיים הוצרך לפרש הטעם דלא
כאותה דרייתא משום דלא אתי אליבא דהלכתא ועל הר"ב המגיד ז"ע שכתב בפ"י
דעת כל הגאונים לפסוק במנין כרבי ישמעאל דבעינן ג' הדסים וכדבר ר"ט דאמר שלשתן
קטומים הזכיר שלשה בהדם ע"כ נראה דעתו דאי לאו דר"ט סבר ליה במנין כר"ט
לא היינו פוסקים כר"ט אלא לענין קטומה דאזכיר הוא דאתמר הלכתא בגמ'
וכיון דהכי הוא במנין נמי לא לפסוק אלא כר"ט דהא ר"י הוא דחזר צו ולא בעי
אלא חד ולומר דעתו דלא חזר אלא דבעד אבל לכתחילה אכתי בעי ג' להדור מזהו
וכן זכר דבריו הר"ן זה אינו במשמע דבריו ואף לא בדברי הרמב"ם
כפי הטעמה הראשונה שבדבריו והיא שלפני המגיד: הדרם אחד שאינו קטום קאמר
ומש"ה לא פריש לה והכי מוכח בגמ' הר"ן והיינו כחזרה דר"י וא"כ אכתי פליגי בלכתחלה
כדלעיל: ה' אתרוג שגאמר (שם) כרי עץ הדר ודרשו חכמים הדר באילן משנה לשנה
פירש"י שהאתרוג דר וגדל באילנות שתיים וג' שנים וכתב דין וחונטין
של עכשו עדין דאשתקד קיימי ביה: הגזול וכו' עיין במשנה ג' מ"ש ס"ס: והיבש פי'
הראש"ש בשם הראב"ד הוא כשתכלה הליחה וזאת מוצא שום ליחה כי הליחה
לפירי כמו הדם לשך החי וכיון שנקב שאין בו הסרון כשר ויכול לבדוקו ע"י
שיעבור צו מחט שיש בו חוט ואם יש בו ליחה וראה בחוט עכ"ל: ועיין במשנה
דלקמן דהאי ועבור ללא מעבר לעבר של ערלה ושל תרומה טמאה פסול
פי' הר"ב דאמר קרא לכם שיהיה ראוי לכם בגמרא וכתבוהו סכת הע"ג
דגבי תרומה טמאה דרשינן לך שלך תהא להסיק תחת חבטליך (כמ"ס הר"ב
בסוף המורה) כיון דנטמאת וי' סרה הכתוב שייך לדרש לך דיקיה גבי שאר
הגאות כמו לכם דלולב דלא שייך ביה אכילה וא"ת אפי' כי דרש לכם
באתרוג נמי לענין הטייה להוד אפי' פסולים דערלה ותרומה טמאה
משום דדין בשריפה כדאיתא בסוף תרומה ומכתת שיעוריהו כמו
באשרה ועיר הנדחת נ"ל דודאי לא היה צריך הטעם לענין ערלה ותרומה טמאה
אלא

אלא)

אלא יכין כך טעמא דכ"מ לענין מעשר שני דה"ק לכס היתר אכילה בעינו אבל לא שיהא כהו דין ממון ואם כן מתניתין דקמי
 של מעשר שני בירושלים כשר אפי' לר' מאיר דס"ל מ"זן גבוה הוא מיתוקמא ע"כ ובר"ב פסק כן במשנה ג' וה' בפ"ד דמסכת
 מעשר שני ולהכי מפרש למתניתין דאפי' נמי אליביה וכו' לקמן בס"ד : שר תרומה טהורה לא יעול פי' הרמז כ"מ ד
 בנ"מ מפני שמכשיר לקבל טומאה ופירש"י דאירוי בסוף פירקין במתניתין מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזרת למים
 שהיו שוריה האגודה כדי שלא ייבשו
 (וכשנטלו נוטפין מיתו על
 האתרוג תוספת) והוכשרו
 לטומאה דכתיב (ויקרא"א)
 וכי יתן מים על זרע ואסור
 לגרו טומאה לתרומה דכתיב
 (בסדר י"ח) תשמרת תרומתי

של תרומה טהורה לא יעול ואם נטל
 כשר של רמאי ב"ש פוסלין ובית הלל
 מכשירין של מעשר שני בירושלים לא
 יעול ואם נטל כשר : עלתה חזוית
 על

והר"ב במשנה ז' פ"א דפרה
 לענין אויב פסק כמ"ד מפני שמפסידה והכא איכא בנייהו
 כדאיתא בנ"מ אם קרא עליה סס' מון מקליפתה החיונה
 למ"ד שמכשיר איכא למ"ד שמפסידה ליכא ואם
 נטל כשרה כתב הר"ב שהרי יש בה היתר אכילה בגמרא וז"ל
 רש"י לכהן וישראל ומי נפיק ביה אם לקחה מכהן הואיל ויכול להאכילו לבן בתו כהן אבל פדיון אין לו להיות יתיר לאכילת
 ישראל והאומר כן רשע הוא עכ"ל ומיהו אי את של עלה ה"ל כאילו לא הורס ויכול להפריש אחרת ומיהו זאת מותרת לישראל
 אלא דלא פסיקא דביום טוב אין מגביהין תרומות כדחנן במשנה ב' פ"ה דביצה וכו' לפירוש הר"ב בסוף מתניתין דלקמן
 דכולהו פסולי ביום טוב ראשון מיירי וכיוצא בזה תמצא בפירוש הר"ב בפרק ג' דערובין (ותו לית מלתא פסיקא דתרומה
 שבאת ליד כהן לא מצי מתשל עלה כדכתבו התוספת דהתם מפרק הנודר מן הירק) והו' יודע דהר"ן מפרש למתניתין ככהן
 דוקא דלא יעול מפני שמכשיר אבל פשטא דמתניתין משמע אף בישראל כפירש"י וכך כתבו ג"כ התוס' ועוד אי איתא
 דבכהנים דוקא ה"ל לפרושי כמו שפירש התנא במשנה ה' פירק ב' דפסחים ועיין לקמן ובית הלל מבשרין כתב
 הר"ב דהא חזי לעניים וקרינן שפיר לכס כדאשכחן לעיל בתרומה מסייעה סבירת הר"ב כפירש"י ותוספת דאי לאו הכי הוה ליה
 לפרש מיגו דאי בעי הוה מסקר לכהנה והו' עני וחזי ליה כדאיתא בגמרא דהכא ופירש כן הר"ב בפרק ז' דברכות ופרק ב'
 דפסחים ופ"ג דערובין אלא דהכא לא זריכין לכך וגמרא לא נקטה אלא לרווחא דמלתא דמשנת דאפילו לדידיה נמי
 שרי ועיין ריש פירקין דשבת בירושלים כתב הר"ב אבל חזן לירושלים לא דבעינן לכס וכו' וכך כתב רש"י כאן
 וכן פירש בל"א בס' שח"ק דף ק"ב לענין עיסת מעשר שני דבגבולין פטורה מחלה לדברי הכל משום דבשעת גילגול
 שנתחייבה בחלה לא היתה לה היתר אכילה לא הוה ראשית עריסותיהם ואם כן נריך לחלק בין הוכא שהמקום מעכבתו
 מלאכול להיכא דגברא לא חזי דהא בתרומה ודמאי פירשו דאפי' לדידיה לא חזי הואיל וחזי לכהן ולעני הו' ראוי לכס והכא
 לדידיה גופיה חזי בירושלים ואפי' חזן לירושלים פסול ובאמת שהסברא נותנת איפכא וכו' הוא דאי הוכא דאיהו גופיה
 לאו חזי לא מפסיל בכהו כ"ש דלא מפסיל אי גופיה חזי אלא דאתרא לא חזי וזוהי דעת הר"ן דהה"ל חזן לירושלים
 דכשר דביעבד ולא נקט ירושלים אלא לרבותא דלכתחלה לא והרי הוא ז"ל סבירא ליה דתרומה ככהן דוקא ודמאי נמי משום
 מיגו דמפקר כו' פת"ש לעיל בשמו ואפי' סבירא ליה דחזן לירושלים כשר משום דהאי דאתרא לא חזי לא מעכב תלמקרי
 לכס כ"ש ל"ש והר"ב דמכשיר בתרומה ודמאי אפי' לזמן דלא חזי וא"ל דהר"ן היינו טעמיה משום דמפרש אליביה
 דמ"ד מעשר ממון בעלים וכ"ז שכתב בפירושו ורש"י והר"ב מפרש וכו' רש"י בזה הדבור דאמעשר שני ואם נטל כשר שהרי יש בה היתר
 שכתבתי לעיל דאליבא דמ"ד ממון גבוה הוא מפרש וכו' רש"י בזה הדבור דאמעשר שני ואם נטל כשר שהרי יש בה היתר
 אכילה וכו' וכ"כ הרב רבינו עובדיה מברטנורה בדבור ואם נטל דאחרונה טהורה ואתאי כשר בירושלים והא ממון גבוה
 הוא אלא מאי אית לך למימר דלא בעינן דין ממון אלא שיהא ראוי לאכילה כלומר היתר אכילה זקרי לכס וכמו שכתב
 לעיל הכי נמי חזן לירושלים לא בעינן דין ממון והרי ראוי לאכילה בירושלים והר"ן שכתב משום דממון בעלים אהא
 דבירושלים דביעבד כשר אצטריך לפרש כן משום דסבירא ליה כ"ז דבנ"מ בעינן דין ממון ונריך עיון ודע דלהר"ן נמי
 דתליב ומון בעלים וס"מ דסבירא ליה דבעינן נמי דין ממון איכא לאקשווי ממה שהביאו התוספת גמ' דחלק דף ק"ב דמ"ש
 בגבולין דברי הכל ממון גבוה הוא וממאי דמותיב התם בגמרא מוכח הכי וא"כ למ"ד בעינן נמי דין ממון ודאי דחזן
 לירושלים לא נמלאת למד דרש"י והר"ב שפירשו כמ"ד בעינן היתר אכילה בלבד הוה ליה לפרש הה"ל חזן לירושלים כהר"ן
 והר"ן שפירש כמאן דאמר בעינן דין ממון נמי ה"ל לפרש דהא חזן לירושלים לא ורש"י והר"ב ונ"ע :

ו חזוית פי' הר"ב כמין אבטובות דקות : חזוית הוא כעין גרב העשה באתרוג כדמתרגמינן או ילפס
 (ויקרא ב"א) או חזון ופסולו מפני שאינו הדר :

על

על

על

על

על

על רובו במקום אחד הוא דבעינן רובו . אבל צב' או ג' מקומות אפילו על מעוטו פסול . ועל פטמתו . אפי' כל שהוא פסול . ששם הוא נראה יותר מבשאר מקומות : פטמתו . הדד שבראשו כמו פטמה של רמון : נקלף פסול . ודוקא שנקלף כולו . אבל מקצתו כשר . והית

על רובו . גמלה פטמתו . נקלף . נסדק . נקב . (ירו סכר) וחסר כל שהוא . פסול . עלתה חזוית על מעוטו . נטל עוקצו . נקב ולא חסר כל שהוא . כשר . אתרוג הכושי . פסול . והירוק בכרתי . רבי מאיר מכשיר . ורבי יהודה פוסל : ז' שעור אתרוג הקטן . רבי מאיר אומר כאגוז . רבי יהודה אומר "בביצה ובגדול" . כדי שיאחו (ירו' שיהיה) שנים בידו אחת . דברי רבי יהודה . רבי

על רובו . נכח הר"ב במקום אחד . אבל צב' או ג' מקומות וכו' . והכי איתא בגמ' . וקשיא לי דהשתא שנים פסול שלשה מצעיא . ולשון הרמב"ם בפירושו אבל אם היו שתיים בשני מקומות . ושם מלאתי בחבורו פרק ח' תכלכות לולב שהעתיק ל' הגמרא צב' או ג' מקומות וכתב עליו הכסף משנה

אמר פתחם וולב טו"ה חסי' תר"ח ט"ה ב"ס פ"ג ג' : א"כ : ר"ס סכ"א ה"ס סכ"ג

וז"ל . מעולם הוקשה לי בין בגמ' בין בסוסקים השתא שנים פסול . ג' מצעיא . ולא מלאתי לשון מחבר בזה דבר וצריך עיון ע"כ . ומ"ש הר"ב ועל פטמתו עיין לקמן גבי נסדק :

גמלה פטמתו . כתב הר"ם הדד שבראשו כמו פטמה של רמון . עיין פירושו במשנה ג' פ"ג דמסכת עוקצים : נסדק כתב הר"ן יש שפירשו

לארכו משני צדדין ומיהו דוקא מלמטה . אבל בחוטמו אפי' כל שהוא פסול . וכדאמרין בגמ' גבי חזוית . ובחוטמו אפי' כל שהוא . ומשמע דה"ל לכל פסול האתרוג . ויש מחמירים לפסול כל שהוא סדוק מלד אחד עד חללו . או אפי' אינו מגיע לחללו כל שנסדק רוב הקליפה החיצונה העבה עכ"ל . ומאי דקרי ליה חוטמו מפרש לה הר"ב לעיל דהיינו פטמתו . וכ"פ רמב"ם אע"פ שיש פירושים אחרים בזה :

נקב פי' הר"ב נקב מפולש כו' . אפי' צב"ס פסול . פי' לפירושו ואינו רחב כאיסור . ושעור כאיסור ר"ל בלא חסרון וקאמר דבאינו מפולש ואינו רחב כאיסור רחב כאיסור הוא דכשר . הא אע"פ שאינו רחב כאיסור ואין בו חסרון . אלא שהוא מפולש פסול . ונראה דגירסתו במשנה . ונקב חסר כ' ש בלא וי"ו . וכן הוא גירסת הרמב"ם . כמ"ש המגיד ופירש נקב ר"ל מפולש . וחסר כל שהוא ואינו מפולש . וכתב דגם גירסת רש"י כך הוא . אבל בפירש"י שבידנו כתוב בזהדי דגרס בוי"ו . וחדא מילתא הוא . ומיהו לענין הדין ס"ל ג"כ רש"י רמב"ם שפירש בגמ' . בסיפא דמתני' כל' הר"ב . דבאינו מפולש ואינו רחב כאיסור מיירי ולגירסתו צריכין לפרש דרישא מיירי באינו מפולש . ואם גירסת הר"ב ג"כ כך היא . צ"ל דהלשון שכתב נקב מפולש כו' . לא קאי לפרש המשנה . אלא פסק דין הולך ומבאר . והמשנה מפורשת מאליה מתוך כך והראשון נ"ל עקר : עלתה חזוית על מעוטו . לכאורה משמע דלא צריכא דמדיוק דרישא שמעינן ליה . וליהא . אלא אינטריך לאשמעינן דדוקא בחזוית ארת כשר . אבל כשהם שתיים חזוית בשני מקומות . אע"ג דעל מיעוטו הן פסול . מדברי הר"ן לתתיהו כך . והוא פירש צב"ל לפי דרכו : נטל עוקצו . פירש"י זגבו כמו בעוקצו תאטיס ומתניתין היא צב"ה דסנהדרין ע"ש : נקב ולא חסר . כתב הר"ן . לכאורה משמע דלא צריכא דמדיוק דרישא שמעינן ליה . וליהא . אלא אינטריך דנרישא קמני דנקב נקב מפולש . אפילו לא חסר כ"ש פסול (דבלא וי"ו גרסין) תני הכא נקב ולא חסר כ"ש לאשמעינן דנקב נקב שאינו מפולש כשר ע"כ . ונ"ל דה"ק דאי לא סיפא . ה"א נקב דרישא היינו בקוץ ומחט ולהכי פסול בלא חסרון אפילו אינו מפולש כדתנן . וחסר כ"ש היינו על ידי הפסד פירי ורקבון . קמ"לן סיפא דנקב היינו כעין רישא בקוץ ומחט דכשר בלא חסרון וקשיא רישא לסיפא . אלא רישא במפולש וסיפא באינו מפולש ולגירסת רש"י דגרס בוי"ו ואיכא למטעי ולפי' דרישא דבעי חסרון בנקב דהיינו דוקא במפולש גמי . אתא סיפא דמשנה יתירא היא דלדיוקא לא אינטריך . אלא לגלויי דרישא באינו מפולש : והירוק בכרתי . שדומה לעשבים הראש"ש . ועיין במשנה ב' פ"ק דברכות ובמשנה ו' פ"ג דנדה : ורבי יהודה פוסל . וטעמיה מפירש בגמרא דף נ"א . משום דלא גמר פירי . וכתב הר"ב וכל הני פסולים צ"ט ראשון כל' . עיין במשנה י"ב . וכתב צ"י דטעמיה דו"ט שני דינו כשאר הימים משום דבקאינן בקיבועא דירחא . ועיין בפרק דלקמן משנה ב' :

על רובו . נטלה פטמתו . נקלף . נסדק . נקב . (ירו סכר) וחסר כל שהוא . פסול . עלתה חזוית על מעוטו . נטל עוקצו . נקב ולא חסר כל שהוא . כשר . אתרוג הכושי . פסול . והירוק בכרתי . רבי מאיר מכשיר . ורבי יהודה פוסל : ז' שעור אתרוג הקטן . רבי מאיר אומר כאגוז . רבי יהודה אומר "בביצה ובגדול" . כדי שיאחו (ירו' שיהיה) שנים בידו אחת . דברי רבי יהודה . רבי

כשר . והיינו נקב ולא חסר כל שהוא כשר . דתנינן לקמן שאינו מפולש ואינו רחב כאיסור : אתרוג הכושי . שגדל כאן והוא שמור פסול . אבל כושי שגדל בארץ כוש אורחיה הוא וכשר : ורבי יהודה פוסל . והלכה כרבי יהודה . וכל הני פסולים . ביו"ט ראשון . אבל ביום טוב שני עם שאר הימים בכל כשר : ז' ר' יהודה אומר כביצה . והלכה כר"י דפחות מביצה פסול :

אפילו אינו בכאיסור . ובכ"ש רוצה לומר כמות שהוא ולא קאי אחסרון כלל דהא חסיים דסיפא דתקנכשר מיירי באינו מפולש . ואינו רחב כאיסור . ושעור כאיסור ר"ל בלא חסרון וקאמר דבאינו מפולש ואינו רחב כאיסור רחב כאיסור הוא דכשר . הא אע"פ שאינו רחב כאיסור ואין בו חסרון . אלא שהוא מפולש פסול . ונראה דגירסתו במשנה . ונקב חסר כ' ש בלא וי"ו . וכן הוא גירסת הרמב"ם . כמ"ש המגיד ופירש נקב ר"ל מפולש . וחסר כל שהוא ואינו מפולש . וכתב דגם גירסת רש"י כך הוא . אבל בפירש"י שבידנו כתוב בזהדי דגרס בוי"ו . וחדא מילתא הוא . ומיהו לענין הדין ס"ל ג"כ רש"י רמב"ם שפירש בגמ' . בסיפא דמתני' כל' הר"ב . דבאינו מפולש ואינו רחב כאיסור מיירי ולגירסתו צריכין לפרש דרישא מיירי באינו מפולש . ואם גירסת הר"ב ג"כ כך היא . צ"ל דהלשון שכתב נקב מפולש כו' . לא קאי לפרש המשנה . אלא פסק דין הולך ומבאר . והמשנה מפורשת מאליה מתוך כך והראשון נ"ל עקר : עלתה חזוית על מעוטו . לכאורה משמע דלא צריכא דמדיוק דרישא שמעינן ליה . וליהא . אלא אינטריך לאשמעינן דדוקא בחזוית ארת כשר . אבל כשהם שתיים חזוית בשני מקומות . אע"ג דעל מיעוטו הן פסול . מדברי הר"ן לתתיהו כך . והוא פירש צב"ל לפי דרכו : נטל עוקצו . פירש"י זגבו כמו בעוקצו תאטיס ומתניתין היא צב"ה דסנהדרין ע"ש : נקב ולא חסר . כתב הר"ן . לכאורה משמע דלא צריכא דמדיוק דרישא שמעינן ליה . וליהא . אלא אינטריך דנרישא קמני דנקב נקב מפולש . אפילו לא חסר כ"ש פסול (דבלא וי"ו גרסין) תני הכא נקב ולא חסר כ"ש לאשמעינן דנקב נקב שאינו מפולש כשר ע"כ . ונ"ל דה"ק דאי לא סיפא . ה"א נקב דרישא היינו בקוץ ומחט ולהכי פסול בלא חסרון אפילו אינו מפולש כדתנן . וחסר כ"ש היינו על ידי הפסד פירי ורקבון . קמ"לן סיפא דנקב היינו כעין רישא בקוץ ומחט דכשר בלא חסרון וקשיא רישא לסיפא . אלא רישא במפולש וסיפא באינו מפולש ולגירסת רש"י דגרס בוי"ו ואיכא למטעי ולפי' דרישא דבעי חסרון בנקב דהיינו דוקא במפולש גמי . אתא סיפא דמשנה יתירא היא דלדיוקא לא אינטריך . אלא לגלויי דרישא באינו מפולש : והירוק בכרתי . שדומה לעשבים הראש"ש . ועיין במשנה ב' פ"ק דברכות ובמשנה ו' פ"ג דנדה : ורבי יהודה פוסל . וטעמיה מפירש בגמרא דף נ"א . משום דלא גמר פירי . וכתב הר"ב וכל הני פסולים צ"ט ראשון כל' . עיין במשנה י"ב . וכתב צ"י דטעמיה דו"ט שני דינו כשאר הימים משום דבקאינן בקיבועא דירחא . ועיין בפרק דלקמן משנה ב' :

מידיו

מדיו עד שיחליף ואי הוי גדול יותר מדאי שמה יפול

מדינו ואחי לאפסולי שיארע בו נקב * וסר"ן כתב שגורסא זו אינה נכונה דלפי איזה ענין ישער ר"י * שהוא כשעור שיאחו שני
 אתרוגים בידו אחת והלא א"ל לך * לפיכך הגורסא כמו שזמנא במשניות ישנות כדי שיאחו שניהם בידו אחת * כלומר הלולב
 והאתרוג מטעמא דכת"בנא * ולכאורה משערין בכל אדם כפי מה שהוא * אלא דמת"ם במשנה ו' פ"ג דר"ה יש להוכיח דבאדם
 ביטוי משערין: רבי יוסי אומר אפי' אחד בשתי ידיו * וכן הוא בטור וטעמא דר"י * לא חייש לדילמא משיך לכו
 ולגירסת הר"ן * רבי יוסי אומר * אפילו בשתי ידיו * כלומר שיאחו

ס"ח
 ב"ז: לה"א
 ג' ט"י: ד' ס"ח
 ונב' ט"א: ט"ו
 תרנ"א: ט"ב
 ד' לו: ט"ז ס"ט

רבי יוסי אומר * אפי' בשתי ידיו:
 והלכה כרבי יוסי: ח
 בגימטריא של הז' * חוטי הזב
 כסופין כגמון כמו הלכות כגמון
 (ישעיה נ"ח) וסובבין האגודה:
 במינו היו אגודים אותם מלמטה *
 לקיים מצות אגד וזה לנו בעלמא
 היה * ורבי יהודה לשעמויה
 דאמר לולב צריך אגד * הלכך *
 אף אגיד ליה שלא במינו * הו

ר' יוסי אומר * אפי' אחד בשתי ידיו: ח
 אגודין את הלולב * אלא במינו * דברי ר'
 יהודה * ר' מאיר אומר * אפי' במשיחה *
 אמר ר' מאיר * מעשה באנשי ירושלים *
 שהיו אגודין את הלולב * בגימטריא של
 זהב * אמרו לוי * במינהו אגודין אותו *
 מלמטה: ט * והיכן היו מנענעין *
 בהדור

פי' לאגוד הלולב עם ההדס
 והערבה כמ"ס גבי צפרדו עליו
 וטעמיה דר"י מפרש בגמ' דף
 ל"ג דיליף לקיחה לקיחה מאגודת
 אגוד * דכתיב הכא (ויקרא כ"ג)
 ולקחתם לכם * וכתיב הכא (שמות י"ב)
 אגודת אגודה * אף כאן אגודה הלכך במינו דוקא דאי
 לאו הכי ה"ל ה' מינין ועוד ממשו בל תוסיף: רבי מאיר
 אומר אפי' במשיחה * כרבנן דברייתא * דלית להו לקיחה
 לקיחה * ואין צריך אגד ואמרינן בסנהדרין פירק הנחנקין דף
 פ"ח דל"א ח"ג אגד לית ביה משום בל תוסיף * דהאי לחודיה קאי

זהו חמשה מינין * ואין קיימא לן * דלולב אין צריך אגד
 הלכך בהא * הלכה כרבי מאיר: ט * והיכן היו מנענעין *
 השתא מהדר ת"א לאה דתינתן לעיל * כל לולב שיש בו שלשה
 טפחים כדי לנענע אלמא מזה * לנענע וסיבן מנענעים:
 בהדור

והאי לחודיה קאי דאינו חיבור עם השאר והראוי למזה היא המזוה והעודף כמי שאינו:
 וכן במשנה ג' פ"ג דר"ה * ומיהו במשנה ג' פרק כ"א דכלים תנן חוט ומשיחה ש"מ דתרי מיני גגהו * וכסוף כלאיס פירש הר"ב
 משיחות יתירים וחבלים וא"כ ז"ש הר"ב כלים חוט ומשיחה וחבל אשגרת לישן * וחבל היינו פי דמשיחה * ובצרוך מפרש משיח
 יתר * ופי' הרמב"ם כתבתי במשנה י"ג פרק י"ז דכלים: כמינו היו אגודים אותם מלמטה * פירש הר"ב וזה לנו בעלמא *
 וכן לשון רש"י ו"ל בגמרא כמלא אגד העליון לנו בעלמא ולא להבשיר מזוה * לפיכך אינו תוספת לעבוד על כל תוסף:
 מ' מנענעין * פירש הר"ב מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות * בגמרא * וכתב רש"י בפ"ה דמנחות דף ס"ב * מוליך
 ומביא לנפון ודרוס ומזרח ומערב * כדי לעצור רוחות רעות הבאות מארבע רוחות ע"כ * מסייע ליה
 להרא"ש * ומיהו ז"ש לנפון ודרוס כו' * ודאי דלא כסדרן נקטינהו דהא כל פגומה כו' * לא יהו אלא לימין * כדפירש הר"ב
 משנה ה' פרק ד' דיומא * ועוד דמסתברא דהתחלה למזרח שכנגד פניו דא"ל עדין לשום פ"ה * וכן היא בטור סימן תרנ"א *
 מזרח דרום נפון מערב * וגם זה קשה * ועם מהר"ל ב"י * מזרח דרום מערב נפון * ובעל לבוש מלכות * כתב מזרח נפון
 מערב דרום * ועקר ראיותו מהחוש * טען דרך הפומים * ואינה ראיה למזרח נפון * ומ"ס שכן סדר היקף המזבחה *
 גם כן אינה ראיה * דהתם שאני דמחזן מסבב ונמלא שפיה לימינו בזה הסדר * אבל עם הלולב הוא עומד בפנים ומסבב
 הרוחות בתוכו * ונמלא כשיפכה בתחלה לנפון דלשמאלו הוא פונה * (וכן אחת מוצא בגבולות הארץ * בפרשת מסעי
 שיהושע החולק הוא יעמוד בפנים של ארץ ישראל * ומסדר לו בגבולותיה מנגב לים ומים לנפון * ומזבחה למזרח * ומה שלא
 התחיל במזרח ויפנה אחר כך לנגב * לפי שאם כן כדי להגביל בגבול המזרח יהיה צריך להתחיל בקצה מזרחית נפוגית * ומשם
 לנגב ונמלא שיהיה תחלת פניו לשמאלו לקצה מזרחית נפוגית * והא דכתבתי שם ביומא דהא כל פניות הוא מים של שלמה
 ילפין * ואמאי לא יליף לה מדפחשת מסעי שכתוב בתורה * כל דהיה דמיא טפי דקאי אהיקף דכין גדול בחיטוי מזבחה פנימי
 שהקפו מחזן הוא * ומיהו לית"ס ב"ד בפ"ג דמסכת תמיד משנה ג' בשם רש"י ז"ל * דחושבנא לאו בכלל דכל פגומה כו' דדוקא
 עבודה כו' * אין ראיה בכלל מסך דבפרשת מסעי * שגם אינו אלא כהשגון בעלמא * עוד עיין בפרק ג' דסוטה משנה ג' * נכנס
 להיכל ופנה לימינו כו') * וראיותו מהכתיבה גם כן אינה ראיה * שאף על פי שהשורות אל עבר שמאלו פגומה והולכות * מכל
 מקום כל אות ואות שהוא כותב מושכחו לימינו בפרט בכתב אשורים * ועם היות פסדה האותיות שבזה החרוז בשורות פגומה
 אל השמאל * זה גם כן מטעם אחר שפניה זו היא אליו * מה שאין כן פניה הימנית שהיא לחזן וממנה יודוע שפניה אליו * מעולה
 מפניית החזן וממנה * ונמלא עכשיו שבכתיבה אשורית כ' נאלו שת' הסגולות * אבל כל שלא כולל לקיים פתיחה מהרו"ל שכל
 הפגומות יהיו לימין * מטעם הכתיב שכתבתי בפ"ד דיומא משנה ה' ב"ד עולין במזרחו כו' * וראיותו בתשיבות מהרו"ל סימן
 מ' כתוב ותמיהני על כתיבת (תורקינו) הקדושה דמזבן לשמאל * ושמה משה רבינו עליו השלום עיניו ראו את מורו יתצרך
 ופנה לימינו שרא לימר עד כאן לשונו * וקו דוחק משני פנים חדא דלא היו כמו לימינו דכל פגומה כו' * ועוד דנצטרך
 לומר

והוא חמשה מינין * ואין קיימא לן * דלולב אין צריך אגד
 הלכך בהא * הלכה כרבי מאיר: ט * והיכן היו מנענעין *
 השתא מהדר ת"א לאה דתינתן לעיל * כל לולב שיש בו שלשה
 טפחים כדי לנענע אלמא מזה * לנענע וסיבן מנענעים:
 בהדור

בהודו לה' תחלה וכוף סוף המקרא : וסוף סוף המקרא : כי לעולם חסדו ואליה דמפרשי תחלה הודו ראשון וסוף הודו אחרון שבסוף ההלל והכי מהתבאר וכו' מנענע מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות ומעלה ומוריד כדי לעצור עלילים רעים ובהלכה מנענע שלשה פעמים [וכן בהבארה] וכן בעלויה וכן בירידה על כל אחת ואחת שלשה פעמים : והם לא נענעו אלא באנא ה' הושיעה נא בלבד ואין כך הלכה אלא בדברי ב"ה : יטול על שלחנו : אם שכח ולא נטל לולב קודם אכילת הפסוק סעודתו ויטול על שלחנו : מי שהיה עבד או אשה או קטן וכו' מי שאינו חייב בדבר אינו מוסיף אחרים ודו חובתו לכך נרדף שיפנה אחריו מלה מלה : מה שהוא אומר : והוא לו מארה : שלא למד : עונה אחריו הללויה : על כל דבר שהוא אומר שכן היו רגילין לענות אחר מקרא את ההלל : על כל דבר ודבר הללויה : יא מקום שנהגו לכפול : כל פסוק ופסוק מאודך ולמטה עד סוף ההלל כוכלים לפי שכל אחר הפרק והודו לה' כי טוב : עד אודך כי עניתינו כולו כפל במקרא ומאודך ולמטה אינו כפל לכך נהגו לכפול המקראות הללו : לכרך אחריו הכל כמנהג המדינה אבל

בהודו לה' תחלה וכוף ובאנא השם הושיעה נא דברי ב"ה וב"ש אומרים אף באנא ה' הצליחה נא אמר ר"ע צופה הייתי ברכין גמליאל רבינו הושע שכל העם היו מנענעין את לולביהן והן לא נענו אלא באנא ה' הושיעה נא מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב לימול לכשיכנס לביתו יטול על שלחנו לא נטל שחרית יטול בין הערבים שכל היום כשר ללולב : מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן מה שהן אומרים ותהי לו מאירה אם היה גדול מקרא אורנו עונה אחריו הללויה : יא מקום שנהגו לכפול יכפול לפשוטי יפשוט לכרך בגמ' לג' אחריו יכרך גמ' לג' אחריו הכל כמנהג המדינה :

הלוקח

לומר הואיל ומשה הוצרך לכתב כך מש"ה אכן נתי צריכן לכתוב כמ"ש הוא ז"ל אבל לדיו הכתיבה עמה היא לימין שלהטות כדפרישית) ומה שרוצה להסתייע מדרך הסוד שלא יסיים כמעט שהיא מדה ד' וקורא על העושים כן שומר פתאים הגם שלא עמדתי בסוד

ה' ודעת קדושים אדע' אכן שיעיפי ישו בני שברי אחריו המערב חוזרים לרום ותחת והנה ישו בני הדברים לתחת שהוא סוף תשובת היקף ורחמים הם :

בהודו לה' כי טוב ובאנא הושיעה נא דכתיב (ר"ה א' יו') אז ירגנו עני היער וגו' וכתיב בתורה הודו לה' כי טוב וכתיב נמי בתורה ואמרו הושיענו אלהי ישענו ואיתא במדרש לפי שבר"ה צדין לדון ישראל וא"ה ואין יודעין מי יצא זכאי ומי יצא חייב נתן הקב"ה מצוה זו לישראל שהיו שמחים בלולביהם בחדש היוצא לפני השופט זכאי שהוא שמח והיינו דכתיב ירגנו עני היער כלומר ירגנו בעני היער כאשר יצאו מלפני ה' זכאין כשבא לשפט את הארץ ומה ירגנו ובהושיעה נא עכ"ל הרא"ש :

ובית שמאי אומרים אף באנא הצליחה נא כ"ל דס"ל דאף ע"ג דגבי ירגנו עני היער לא כתיב אלא ואמרו הושיענו היינו דלא נקט אלא תחלת המקרא דאנא הושיעה וה"ה לסופו דאנא הצליחה הואיל ומקרא אחד הוא ולפי שב"ש שז"ל כשאר שז"ל להשיב על דברי בית הלל משא"כ בשאר דוכתי בכל הגמרא ועיין משנה ב' פ"ב דחגיגה ומשנה ב' פ"ק דעדות : אלא באנא ה' הושיעה נא יש לפרש דלא פליגי אבית הלל שהרי רבן גמליאל והכי יהושע מצית הלל הם ולא העיד ר' עקיבא אלא שלא נענעו בהצליחה נא כב"ש אלא שהר"ב פי' ואין כך הלכה אלא בדברי בית הלל ואי איתא דרבן גמליאל ורבי יהושע כבית הלל הו' עבדן היאך פירש ואין כך הלכה ולכך נראה שהר"ב גירסא אחרת היתה לו וכמו שכתב אלא כו' בלבד ולא שבח הוסיף תיבת בלבד אלא שהגירסא שלו כך היתה וכן היא בגירסא בסדר המשנה שברוסלמי ואחרת עלה בירוסלמי הא בהודו לא להוציא אף באנא ה' הצליחה נא וכו' להכי מפרש לה הר"ב דה"ק הא בהודו לא כלומר דלא צא להוציא באנא הצליחה נא דהא דקאמר ר"ע אלא באנא כו' רישא דקרא נקט ולא צא להוציא אלא בהודו אף באנא הצליחה נא ולא מצעיף הודו דלא נקט ר' עקיבא כלל ומיהו יל דהכי קאמר להוציא אף וכו' דלא כב"ש שאומרים אף באנא הצליחה אבל בהודו מנענעין כדברי בית הלל : מי שבא בדרך כו' לכשיכנס לביתו יטול על שלחנו בגמ' דייק מדתנן מי שבא דמשמע ממקום רחוק ש"מ דבחול המועד מירי דאי ב"ט מי שרי וכיון דבחול המועד דנטילת לולב מדרבנן מתניחין בדליוכא שהות דהא תנן במשנה ב' פ"ק דשבת דחין מפסיקין לתפלה ופי' הר"ב דדליוכא שהות : ופי' קטן עיין במשנה ד' פ"ב דמגילה : ורתוי לו מאירה פי' הר"ב שלא מקריאת הלל דהוי מצוה שהזמן גרמא חוספת ופי' קטן עיין במשנה ד' פ"ב דמגילה : ורתוי לו מאירה פי' הר"ב שלא למד שאלו למד לא היו מקריין אותו כיון שצריך לענות אחריהן כל מה שהוא אומר אבל כשהגדול מקרא אותו והוא עונה אחריו הללויה לא אחר שחב עליו מאירה שדרך הגדול להקרוק ואפי' לביאים הר"ן : עונה אחריו הללויה פירש הר"ב על כל דבר ודבר עיין במשנה ד' פרק ה' דטועה : יא הכל כמנהג המדינה כתב הר"ב אבל זרכת הלל לפנינו מצוה היא בכל מקום בירא וטעמא כדאיתא במגילה דף כ"א כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשיין כלישנא והוא עבר לפנייהם (בראשית ל"ג) ובמשנה ב' פ"ה דפסחים כתבתי דתקנת

כביאים

א לשם בכוונת
 לא : תי"ז פ"ה
 מה' שמיטה ה'
 ית ר"ס :
 ב ה"א : תי"
 עו מה' לולב
 ה' י"ג
 ג סע ה' טו
 ד סע :
 ח סע : פסחים
 ח"ג : תי"ז פ"ג
 ט"ה טעמ ה' "

נבואים היא וא"כ תקשה כי מברכין וזו שאלה זו נשאלה
 צמ' פרק כמה מדליקין על ברכת נר חנוכה דף כ"ב ובמטלתין
 (דף ת"ו) ומירצו מלא תסור (דברי י"ז) א"כ שאל אביך ויגדך
 זקניך ויאמרו לך (שם ל"ב) : מדוברו פי' הר"ע ש"ה והלוקח
 חזר דלוי ע"ה תי' זיית למסד
 לחברו : ואש"ה קרי ליה חברו
 כח"ש הטעם במשנה ב' פ"ד
 דמאי : נותן לו אחרונ
 במתנה : דאחרונ בכלל לולב
 דקתני וו' לרש"י : חבר שקונה
 הושענא כולה מעט הארץ ונותן
 לו יפירש"י : יבקש זמנו שיתן
 לו כו' ועיין במשנה ג' פ"ח
 דשביעית : יב ובמדינה כתב
 הר"ע בירושלים וכו' : ועיין
 מ"ש במשנה ג' פ"ק דשקלים :
 זכר למקדש : גמרא מנין
 דעבדין זכר למקדש
 דאמר קרא (ירמיה' ל') ליון
 דורש איולה מכלל דבעיא דרישה:
 ושיהא יום הגף כו' במשנה
 ג' פ"ד דר"ה קתני
 הרבה תקנות שהתקין ואלו שתי
 תקנות להכא מתני בהדדי :
 ומשמע שתיקנס ביחד והלכך
 הכא דנוייתו הראשונה אגב תני
 נמי לשניה דעמה : אבל במשנה
 ה' פרק י' דמנחות דאצטרך

לסיפא : לא תני רישא אגב סיפא : הר"ן : אלא שהוצרכתי
 להוסיף קצת : כולו אסור : כתב הר"ע במשום מהרה יבנה
 בית המקדש כו' ומקשים בגמ' דאבני אימת אי ביום ט"ז כבר
 הוציא משהאיר המזרח : אלא דנבנה קודם ט"ז : מנחות תשתרי
 כדתני במשנה ה' פ"י דמנחות הרחוקים מותרים מנחות היום'
 שאין בית דין מתעללין ומשני דאבני בלילה : א"כ [סוחר]
 לשקיעת החמה דט"ז ופירש"י דהיא היא ומרוב הטרדות שיש
 בקצירת העומר עד הבאתו כדתני התם : לא יספיקו להקריבו
 למחר קודם חלות : ועיין בפ"י הר"ע דמנחות תמצא פי' אחר
 במשנה זו : יג ב"ר לייבין את לולביהם לבית הכנסת : פי'
 הר"ע דמנחות לולב דוחה כו' לפיכך היו מוליכין כו' : דלענין
 נטילתו בלבד דוחה שבת : הר"ן כלומר אבל לא לענין הוצאתו
 וטעמא עיין במשנה ח' פרק בתרא דר"ה ובגמ' בפרק דלקמן
 דף מ"ד ומסקינן להכא בגבולין נויירי : מדלא קתני להר הבית
 דניטל בשבת ביום הראשון במקדש ובמקומות הסמוכים שלושי ב'ד מגוישים שם ויודעים אונותי הוקבע החדש : אבל בזמן שאין
 בית המקדש קיים אע"פ שעדין קבעו על פי הראייה הואיל ואין כאן מקדש שניטל הלולב בו : השו"מ חמיוס מדותיהם בכל המקומות
 כי הוסיף שלא תהא תורה כשתי תורות : והא דנקט ריב"ז שיהא ניטל שבעה ר"ל מלגלג יום השבת ועיין במשנה ג' פ"ד דר"ה :
 יד בפני שהולאו בהשות : שהיה טרוד במלוא ומחשב וטוסק וממחר לעשותה ומתוך כך טעה ושכח שבת והך מתניתין דוקא
 בזמן שביית המקדש קיים : אר"ן : ועיין מ"ש בס"ד בריש מסכת שבת דבבב"ר פשט העני וכו' : ומ"ש הר"ע דלמסקתו
 דלא גפיק י"ח כגון שהפכו כו' : בגמ' "

"הלוקח לולב מחברו בשביעית : נותן לו
 אחרונ : במתנה : לפי שאין רשאי ללוקחו
 בשביעית : יב בראשונה : היה לולב
 ניטל במקדש שבעה : ובמדינה יום אחד :
 משחרב בית המקדש : התקין רבן יוחנן
 בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה
 זכר למקדש : ושיהא יום הגף כולו אסור :
 יג יום טוב הראשון של חג : שחל להיות
 בשבת : כל העם מוליכין את לולביהן
 לבית הכנסת : למחרת משכימין ובאיין :
 כל אחד ואחד מכיר את שלו ונטילו : מפני
 שאמרו חכמים : איין אדם יוצא ידי חובתו
 ביום טוב הראשון של חג : בלולבו של
 חבירו : ושאר ימות החג : אדם יוצא ידי
 חובתו : בלולבו של חבירו : יד רבי יוסי
 אומר יום טוב הראשון של חג שחל להיות
 בשבת : ושכחה וציאת הלולב לרשות
 הרבים : פטור : מפני שהוציאו ברשות :
 קו מקבלת

אבל ברכת ההלל לפנינו מצוה היא בכל מקום ואינה תלויה
 במתנה : הלוקח לולב מחברו : עם הארץ : בשביעית : ששם
 הארץ חסוד על השביעית נהי דדמי לולב יכול ליתן לו : לפי
 שלולב טען בעלמא הוא : ואין בו קדושת שביעית : דמי אחרונ
 אינו יכול ליתן לו שפירות שביעי'
 צריכין להפצער בשביעית ין
 ודמיון : הילכך צריך שיקח
 ממנו האחרונ במתנה ולא יתן
 לו דמיו : שמה לא יצטרע עם
 הארץ בקדושת שביעית :
 יב במקדש שבעה : כדדרשינן
 לפני ה' אלהים שבעת ימים :
 ולא בגבולין שבעת ימים :
 ובמדינה : בירושלים : שאף הוא
 בגבולים לענין זה : ושהוא יום
 הגף : של עומר דהיינו יום ט"ז
 בניסן כלו אסור : וכזמן שביע
 המקדש קיים משקרב העומר היו
 אוכלים חמס בו ביום דכתיב
 (ויקרא כ"ג) עד הביאכם
 וכשחרב בית המקדש מותר מן
 הסורה משהאיר המזרח דאמרינן
 כתוב אחד אומר (שם) עד עכש
 היום הזה : דמשמע משהאיר
 המזרח וכתוב אחד אומר עד
 הביאכם : הא כיצד בזמן דאיכא
 עומר עד עכש היום : וחסר רבן
 יוחנן בן זכאי עליהם כל היום : משום מהרה יבנה בית המקדש
 ויאמרו אשתקד מי לא היה אכלין משהאיר המזרח השתא נתי
 יכול : יג יום טוב ראשון וכו' : דאמרינן לקמן דמנחות לולב
 דוחה את השבת ביום טוב ראשון לבדו לפיכך היו מוליכין שם
 לולביהן מערב שבת : איין אדם יוצא וכו' : דכתיב ולקחתם
 לכם ביום הראשון לכם משלכם : ואש נתנו לו חברו במתנה
 אפילו על מנת להחזיר שמה מתנה : ונטלו ויוצא בו ואחר כך
 מחזירו : ואש לא החזירו אגלאי מלתא למפרע דגזול היה בידו
 מעקרא ולא יצא ידי חובתו : יד פטור מפני שהוציאו ברשות
 וכגון שלא יצא ידי חובת נטילה שבעה שהוציאו אבל יצא ידי
 חובת נטילה קודם שהוציאו חייב : דלא טריד מהשתא
 במתנה

כמו במשנה ד' פרק דלקמן : ומיהו בזמן שביעית המקדש קיים
 דניטל בשבת ביום הראשון במקדש ובמקומות הסמוכים שלושי ב'ד מגוישים שם ויודעים אונותי הוקבע החדש : אבל בזמן שאין
 בית המקדש קיים אע"פ שעדין קבעו על פי הראייה הואיל ואין כאן מקדש שניטל הלולב בו : השו"מ חמיוס מדותיהם בכל המקומות
 כי הוסיף שלא תהא תורה כשתי תורות : והא דנקט ריב"ז שיהא ניטל שבעה ר"ל מלגלג יום השבת ועיין במשנה ג' פ"ד דר"ה :
 יד בפני שהולאו בהשות : שהיה טרוד במלוא ומחשב וטוסק וממחר לעשותה ומתוך כך טעה ושכח שבת והך מתניתין דוקא
 בזמן שביית המקדש קיים : אר"ן : ועיין מ"ש בס"ד בריש מסכת שבת דבבב"ר פשט העני וכו' : ומ"ש הר"ע דלמסקתו
 דלא גפיק י"ח כגון שהפכו כו' : בגמ' "

במצוה לעשותה והיכי משכחת דלא יא י"ח נטילה קודם
שהוליא דהא מדאבדיה נפק ביה משכחת ליה כגון שהפכו
שכל המצות כלן אין אדם יוצא בהן אלא דרך גדילתן שנאמר
(שמות ב"ו) עני שטים עומדים עומדים דרך גדילתן
אי נמי שהוליאן בכלי דלקחה

על ידי דבר אחר דרך ציון
לאו שמה לקחה והלכה כרבי
יוסי : ט' מקבלת אשה : את
הלולב : ולא אמרין דמעטלה
מדי דלא חזי לה : ומחורת
למים : שלא יכמושו : בשבת
ומחורים : שהרי מהם נעלוס
היום אבל לא מוספים וכ"ס
שאין מחליפין : וזיוס טוב
מוסיפין : אבל לא מחליפין
לשפוך אלו ולתת צונטין מהן
דטרחה לתקן מנה : ובמועד
בחול המועד מנה להחליף
והלכה כר"י : חייב בלולב

לחככו מדברי סופרים :
פרק ד לולב וערבה לולב לנטילה וערבה להקיף

המזבח : ששה ושבעה לפי שפעמים
דוחים את השבת והולכו שבעה ופעמים שאין דוחין ולא
היו אלא ששה ולקמן מפרש לה זאוויל : והלל : לגמר כל שמה
מה שאין כן בפסח לפי שימות החג חלוקים בקרבנותיהן :
והשמה : לאכול בשר שלמים בזמן המוקדש : דכתוב
(דברים י"ז) ושוחת בחגיך ואין שמה בזמן המקדש אלא
בבשר שלמים : דכתוב (שם כ"ו) וזבח שלמים ואכלת
שם ושוחת : שכה לישב בטהרה : ונסוך המים : בתמיד
החב שמרת : החלי : בשמחת בית השואבה היו שוחים
בחב : לכבוד שחיבת נוסך המים : וזמנתי בחללים
וכנורות : ואותו חליל אינו דוחה לא את השבת ולא את יום
טוב : ב' לולב שבעה : דיום ראשון דוחה שבת משום דאית
ליה עקי מן התורה בגבולים דכתיב (דקראב ג) ולקחתם
לכם ביום הראשון ושאר כל הימים אם הליום טוב ראשון
בשאר ימי החול וזמנתי שבת בחול המועד לא דחי : וחק
על גב דכל שבעה היא מן התורה במקדש : העמידו חכמים
בזירתם בשאר ימי החב : הואיל ואין להם עקר מן התורה
בגבולים : וזדן סיה דאפילו בזמן הזה יהיה לולב דוחה את
השבת : ביום טוב ראשון של חג : אלא משום דלא בקיאינין
בקבוע דירחא : ושמא אין והיום טוב ראשון הלכך לא דחינן
שבת מוספיקא וטעמא דגרו שאל לטול לולב בשבת : והרי
אין בנטילתו שום מלאכה : אלא טלמול בעלמא : בזירה שמא
יטלטלו בידו וילך אלל בקי ללמוד הברכה או סדר הכעוועים
ויטעירו ד' אמות ברשות הרבים והיינו טעמא דשופר והיינו
טעמא דמגילה :

דיו מגיעין שם הו כלנין בקיאיין דהא פריך עלה אינהו
ש ראל שעדין מקדשין על פי הראיה : והתוספות כתבו דמאי דקאמר לא בקיאיין : חף על גב דידעינן עבד רבנן כאלו לא ידענו

וכתבו התוספות דסוגיא דהכא ס' לדמעות אין צריכות
כונה מדאזינן דרך לשנוי הכי דהא במוציא לר"ה אין שייך
מתכוין לצאת [כל כמה דלא בירך] : ועוד דאירי בהולך
אלל בקי ללמוד : עכ"ד : וכ"כ הר"ן : ותימה על הר"ב
שפסק בריש פרק ב' דברכות

דקי"ל כמ"ד מצוה צריכות
כונה : וכן עולה פירושו במשנה
ז' פרק ג' דר"ה וכמו כן הרמב"ם
מפרש באלו המקומות : וכן
פסק זקן בחבורו דמזוהר
צריכות כונה (מלבד בכלל
מנה בלא כונה דפסק שאלא
ומהטעם שכתב הר"ן בפרק ג'
דר"ה משום דהנהי וזמנתינן
דהכא מפרש להי שניי ו' ע'
אבל בפרק ב' מהלכות שגבות
כתב למשנתנו ממוציא כו'
כדי לצאת צו כלומר שעדין לא
יצא : ולא התנה באופני

ההוצאה : ש"מ משום דלמאי דקי"ל דמזוהר צריכות כיונה
ליתנהו להי שינויו ומ"ש הר"ב א"ג שהוליאן בכלי : כתב
הר"ן : לא תקשה לך אחי אינו חייב על הכלי : דבעל הוא
לנבי הלולב וכדתנן במשנה ה' פ"ד דשבת :
טו מקבלת אשה וכו' : דמהו דתימא הואיל ואשה לאו
צת חיובא היא : אייח לא תקבל לדגבה
אוסור טלטול קמ"ן כיון דראוי לנטילת אשתי תורת כלי
עליו ומותר בטלטול לכל : גמרא : בשבת בזמן שהיו
נוטלין לולב בשבת הרמב"ם ב' לולב :

פרק ד וניסוך המים : כתב הר"ב בתמיד החב
שחרית כמ"ס : במשנה ה' פרק ב'
דיומא : ועיין לקמן משנה ט' : דהר"ל כתב הר"ב ומגננים
בחללים ובכנורות : עיין בפירושו ר"פ דלקמן :
ב' לולב : שבעה כולד : והר"ם ג' ס' ששה ושבעה
כיצד והיא גירסא נכונה ועיין ר"פ : יום טוב
הראשון שחל להיות בשבת : פירש הר"ב דיום ראשון דוחה
שבת : עיין פרק דליל משנה י"ג : ומ"ס דכתיב ולקחתם
לכם ביום הראשון ולא פירש מקדש ש"מ דאפילו בגבולים : כן
פ"ר רש"י ועיין פרק דלעיל משנה ז' : וישאר כל הימים
ששה : כתב הר"ב דהעמידו דבריהם טו' : וכתב רש"י וא"ת
כמלא ב' ד' מתנין לעקור דבר מן התורה הא אומיבנא
ביבמות (בהאשה רבה דף ז') ושנין שב ואל תעשה שאני
ע"כ : ומ"ס הר"ב וזדן הוא דאפילו בזמן הזה כו' אלא משום
דלא בקיאינן כו' : וא"ת הרי לשי"מ ש' משנה ו' פרק דלעיל
בקיאיין כמ"ס שס' : ומיהו בצמרא כי אמרין האי טעמא
משמע שעדין היו קובעין בא"י ומקרי אנו לא בקיאיין לפי
שאף על פי שהיו יודעין לחשוב העבור : מכל מקום היו
סומכים על קביעות ארץ ישראל ובמקום שאין גלוחי בית
ידועי בקבוע דירחא לדחו ופירש"י אנהו בני ארץ

יב טב' ט"ו
פ"ו ס' לולב
ה"ו כה ט"ו ע'
ה"ו סי' תרכ"ג
ז' ע"כ : כ'
ד' ט' :
ה' פ' ששים ע"ב -
ה' תובית ז'
ה' פ' ו' ח'
ל' ג' :

אפשר שסודרים כהר"ם לעיל במשנה ו' דפסולי אחרוב דראשון פסולים גם כן בשני לכל דבר עבוד רבנן כלא ידעו
אבל להר"ב מניחא ו' ואל דאילא נטלינן פסול בשני נמצא כשאין כאן אחר שהוא כשר יושב ונטל ממנו דדבריהם והוא
חומר דאחי לדי קולא וכמ"ס הר"ן בשם י"א דקשה לי אם כן כנעילה לולב עצמו למה תקנו אלא שבאל תעשה
שאי הכא נמי קצת ואל תעשה שאני וכבר דחה הוא ז' מטעם אחר אלא נראה עממא כמ"ס הרמב"ם והוא סובר גם
כן כהר"ב בדיו פסולי אחרוב

ג' ערבה שבעה כיצד יום שביעי
של ערבה שחל להיות בשבת
ערבה שבעה ושאר כל הימים ששה
ד מצות

דוחה שבת במקדש שבערבה היו מקיימים את המצוה והאידנא
אינה אלא מנהג כביאים שהנהיגו את העם לטוב
ערבה בשביעי חוץ מערבה שבלולב ואין מצרכין עליה:
ד מצות

מפרס למשנתיו הכי דמשום
דבזמן הקביעות בארץ ישראל
שאר החורבן הואיל והרחוקים
לא היו יכולין ליעול ללא ידעי
אימתי הוקבע ר"ח שלא הגיעו

אליהם שלוחי בית דין ומפני כן גם בני ארץ ישראל גם כן לא
היו נוטלין ללא לעבדו כשתי חרות כמ"ס לעיל משנה
י"ג ולפיכך אף על פי שאחר כך נתבטלו השלוחים לגמרי
שגם בא ילא קבעו וכ"ע אחשבון סמכו והשתא כולי
עלמא מיקרא בקיאיין בקביעי דירחא אפילו הכי כדי שלא
נחדש דבר נשאר כמות שהיה אחר החורבן בימי הקביעות דארץ ישראל ע"כ

הקביעות שאחר החורבן היו מתקנים אפילו על בני ארץ ישראל דבקיאי
לכדי הרחוקים הניחו אחר כך כמות שהיה אבל בדיו פסולי אחרוב דבני ארץ ישראל היו מחולקים בימי הקביעות
מבני חוצה לארץ ועליהם לא נגזרה הגזירה מעולם הלכך השתא דכולי עלמא עושין על פי החשבון ובקיאים לא שייך
לומר להניח כמות שהיה כיון שאדרבה מעולם היו בני ארץ ישראל מכשירין הפסולים בשני ואם כן שזר טפי להשות
ולהכשיר כמוהם כיון שכולל מטעם דהשתא כולי עלמא בקיאים ואל תשיבני משני ימים טובים של בלית דאהוב
שלאו מתם דלעבדו משום דלמא גזירי מלכות שלא יתעסקו במצות ותשתכח סוד העבר ויעשו מלאה חסר כו' ויאכלו
מתן בפסח כדאיתא בפרק קמא דביצה דף ד' וכי עבדינן יום טוב שני קודם לו לוכא לזימא להא דתם ודיני אחרוב
שאנו אלא בת משובין המדות עם בני ארץ ישראל ועוד שהיא מצוה בשני עמיה ולא בקדושת יום טוב תליא ועיין
משנה ב' פרק ג' דביצה ומ"ס הר"ב וטעמא דגזרו כו' והרי כו' אלא טלטול בעלמא דטלטול מיהו איכא מאחר
דאין עשוי כלי אף על גב דחוי למצוה כדאשכחן בקנים דשליח במנחות פרק י"א משנה ו' תוספות ומ"ס שם יטלנו
כו' ויעבירו דא ברשות הרבים הכי איתא בגמרא וכתב רש"י ה"ה דמצי למימר ויזיא מרשות היחיד לרשות
הרבים וללא נקט הכי אף על גב דהוי אורחא דמלתא טפי תימ שות פרק קמא דמגילה דף ד' אלא שברוב מקומות ושיעורים
יש לחוש להעברת ארבע אמות ואין לחוש להוצאה כגון שהיה מונח בכרמלית או בקרפיף או בגינה דאין כאן אסור
הוצאה דאורייתא ויש כאן איסור העברה בר"ע כ' וכתב הר"ן בריש פרק ד' דר"ה וא"ת תו"ש הכי דגורין ומ"ס מילה
דלא גורין (בריש פ"ט דשבת) שם יעביר תיגוק או איזמל בר"ה וי"ל דהכא שאני לפי שהכל טרודין בהן ולא
מדכר חד למצוה מה שאין כן במילה ע"כ ועיין במשנה ב' פרק ז' דפסחים ומ"ס שם יעביר תיגוק ר"ל לאחר
המילה שהוא חולה וככפות דמי כמ"ס בשבת בשם התיספות (ועיין במ"ס במשנה ב' פרק י"ח דשבת) והתוספות פ"ק
דמגילה דף ד' תירצו משום דמילה חמירא שכן נכרתו עליה י"ג בריתות וגם אין אדם מל אלא א"כ הוי בקי דככנה יש בדבר
ע"כ ועיין מ"ס ב"ד במשנה ב' פ"ק דמגילה ומ"ס והיינו טעמא דשופר במשנה ג' פ"ד דר"ה עוד ע"ס במשנה ג' ומשנה ה'
ומ"ס והיינו טעמא דמגיל אגזירה שם יטלנו קאי וכמ"ס במשנה ב' פ"ק דמגיל אבל משום דלא בקיאיין לא שייך לענין מגיל
דכיון דמדדריהם היא אפילו היינו בקיאיין לא היה דוחה שבת

ג ערבה שבעה כיצד וגירסת הר"ם ששה ושבעה כדלעיל
דעביד הכרא לדעת שהיא דאורייתא כו' תקון דשביעי שלה דוחה שבת במקדש וכו' ומפרש בגמרא
אבל בראשון לא תקנו ללא מוכחא מלתא דמשום ערבה תקנו אלא יאמרו דהואיל ומסים לולב חדתי דהוא נמי לערבה
וכיון דקא מפקת ליה מראשון אוקימא אשביעי יום מסים או ראשון או אחרון ובכולהו יומי לא תקינו לדחי דאחי
לזולתי במצות לולב ולומר שאינה חשובה כמו ערבה וכי תימא דהשתא דתיקנו לערבה לדחי כדי לפירסם אם כן לולב נמי
אינו מפורש בתורה אלא ולקחתם לכם ביום ראשון אבל דשבעה במקדש מושתתהם לפני ה' אלהים שבעת ימים ולפי' בפרק
דלעיל משנה י"ב ואיכא למטעי דלמא לאו שנתח לולב קאמר ליתקי לדחי אף באי משאר הימים ומשניין דלולב דמס ר לכל
לא בני לתקן משום פרוסמא דשםא יעבירו ד' אמות ברשות הרבים אבל ערבה אינו מסורה אלא לשלוחי ב"ד פירש הר"ן
דכמו שבזקדס הביאו שלוחי ב"ד ממקום הנקרא מינא כדלקמן וכן בגבולין נמסר לשלוחי בית דין להביאם וכיון שמיד שלוחי ב"ד
לנקחים אימת ב"ד עליהם וליכא למיחש לשמא יעבירו כו' ורש"י פ' שלוחי ב"ד מביאין וכתיבם מקיפין לא היה נעילה אחרת
וכולו זרזין וזכירין

דעק

ודעת הרמב"ם נראה כה"ן. דגבי ערבה דשבת כתב ולמחר זוקפין בו. ונאין הטעם וליקחים ממנה וגו' טעם כדרך שטעין
 בכל יום. ומ"ש הר"ב הל"מ עיין במשנה ה' ומ"ש הר"ב. והאידנא אינה אלא מנהג כביאים בו. קשה והרי נביאים האחרונים
 שהם חגי ומדרין. בתחלת בית שני היו. ואי אלו הנביאים שהביאו לנו כן בזמן הזה. ובגמרא דבזמן המקדש. בגבולים הוא
 מנהג נביאים. וי"ל דה"ק הר"ב והאידנא אינה בו. אטענייה מהדר וקאי. כלומר דהאידנא אע"ג דה"ל למעבד נמי שבעה ימים
 וזכר למקדש כמו בלולב. אפי' הכי אינה אלא בשביעי. הואיל

א"ת
 ה"ל
 נ"ל
 כ"ל
 ת"ל
 מ"ל

הכי אינה אלא בשביעי. הואיל
 ובגבולין אינה אלא מנהג
 נביאים אפי' בזמן הבית. וכיון
 דבגבולין אין לערבה עקר מן
 התורה להכי לא תירנו שבעה
 זכר למקדש. כמו בלולב דאית
 ליה עקר מן התורה והכי איתא
 בגמ' וטעמא דקבעו השביעי
 ולא יום אחר. כתב ר"ב בסו'
 תרס"ד. הואיל והיה מיוחד
 במקדש לדחות השבת.
 ד מצות לולב. פירש' מנוס
 לולב ב"ט הראשון
 שחל להיות בשבת כיצד.
 והחזנים פירש הר"ב שמים
 ועיין מ"ש בס"ד
 רפ"ז דיומא: על גב האילנות
 ה"ג גב כדאיתא בגמ' דאי על
 הגב. היה מתיישב. ויבש פסול
 ובפ"ק דפסחים גרסינן גג.
 משום שהנחו החלות שם. כדי
 שיראו העם שלא הביע זמן איסור
 חמץ. וה"ג גרסינן גג במשנה
 ד' פ"ח דשקלים. ולא כמו
 בפ"ז מהלכות כלי המקדש גב.
 ואצל במשנה י"ג דפ' דלעיל. לא הוצרכו
 ללמוד דבגבולין היה כמ"ש שם ולא היה העם רב.
 היינו טעמא דערבה

ד מצות לולב כיצד. יום טוב הראשון
 של חג. שחל להיות בשבת. מוליכין את
 לולביהן לחר הבית. והחזנין מקבלין כהם.
 וסודרין אותן על גב איצטבא. והחזנים
 מניחין את שלהן בלשכה. ומלכדים
 אותם לומר. כל מי שמניע לולבו בידו.
 הרי הוא לו במתנה. למחר משבימין
 זבאין. והחזנין זורקין אותם לפניהם. והן
 מחטפין. ומכין איש את חברו. וכשראו
 בית דין שבאו לידי סכנה. התקינו שיהא
 כל אחד ואחד. נוטל בכיתו: ה' מצות
 ערבה כיצד. מקום היה למטה מירושלים.
 ונקרא מוצא יורדין לשם. ומלקטין משם
 מרכיות של ערבה. ובאין וזוקפין אותן
 בצדי המזבח. וראשיהן כפופין. על גבי
 המזבח. תקעו. והריעו. ותקעו. בכל
 יום מקיפין את המזבח פעם אחת. ואומרים
 אנא ה' הושיעה נא. אנא ה' הצליחה נא.
 רבי יהודה אומר. אני והו הושיעה נא.
 ואתו

ד מצות לולב ב"ט ראשון של
 חג. שחל להיות בשבת כיצד
 מוליכין את לולביהן מע"ש:
 החזנים שמים שהיו שם לזרכי
 צבור: על גב האצטבא רחבה
 של הר הבית מוקפת באלעטבעות
 ליבש שם ומכובות למעלה מפני
 הגשמים: והקנים הדואגים
 שלא ידחפוס למחר כשיבואו
 לקחת איש לולבו: ומלמדין:
 צ"ד את כל העם לומר אס' צבא
 לולבי אל יד חברי: הרי הוא
 שלו בזמנה כדי שלא יהא אצלו:
 לא נוול ולא שאול: ה' נקרא
 מוצא בגמ' אומר: שטמו
 קלני"א ועוד היום כך שמו:
 והערבה מצויה שם: והמקום
 דחוק מירושלים מעט: ופי'
 קלני"א חפשי ממש: ולפיכך
 נקרא מוצא שהיה מוצא ממש
 המלך בשביל הערבה שלוקחים
 משם: מרכיות ענפים
 גדולים גדולים י"א אמה:
 ומניחים אותם על יסוד המזבח
 וראשיהן זקופים ומוטין על המזבח אמה:
 ה'

שהועתק בספרי הרמב"ם. אפי' והו' בגי' אלא ועוד

ולקמן במורביות נמי לא הוצרכו ללמד. מהאי טעמא לפירש' דלעיל שהיו רק כהנים. ולהר"ן והרמב"ם. היינו טעמא דערבה
 שלוחי צ"ד הביאים. ואין אחד מהן זוכה בה עד למחרת. וכ"כ תוספת סוף דף מ"ב:
 ה מורביות פי' הר"ב ענפים גדולים. עיין מ"ש במשנה ה' פ"ג דשביעית: וזוקפין אותן בצדי המזבח. היינו לאחר
 שהקיפואו פעם אחת. כ"כ תוספת. ולהרמב"ם שכתבתי לטובו במשנה ג' נראה דזוקקו היה מתחלה.
 ואח"כ נוטלין. כלומר כמו כתיבת לולב ועוד נראה מלשוננו שם דלא הקיפו. אלא בלולב: וראשיהן כפופין ע"ג המזבח.
 יליף לה בגמ' מדכתיב (ההלים ק"ח) אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח ופירש' אסרו כמו הקיפו. אסרו לבטן בראשית
 ס"ט) תרגום יסודי ישראל: בעבותים באילנות כמו ובין עבותים היה למרהו (יהוקאד"א). עד קרנות שהם גבוהות הן
 המזבח. ועיין משנה ג' דהל"מ. אלא דאסמכוהו אקרא. ומ"ש הר"ב שהיו גדולים י"א אמה. ומוטין על המזבח אמה. בדאיתא
 בגמרא. דאיסוד מנה לה זבובה המזבח מן היסוד עד גבו שהוא מקום הקרנות ח' אמות. כדתנן בפ"ג ממדות ומפני שהכובד
 צולט אמה כדתנן התם הוצרך למושכן לשפת כייסת היסוד וכמנא שפטי ההטויה לא נשאר רק צ' אמות בקרוב והיו כפופין אותן
 צ' אמות תקעו והריעו ותקעו לשון הרמב"ם בהלכות לולב בעת שהיו מביאין אותה וסודרין אותה תוקעים זכר. וכתבו
 התו' משום שחמה וצפ"ה דף כ"א מפרש רש"י בראש השנה יליף לכל תקיעות כשומה לפניו ופשוטה לאחריה:
 בקיפין במשנה ג' פי' הר"ב דבערבה היו מקיפים. ורמב"ם כתב כמ"ד דהיו מקיפים בלולביהם. ומיהו המקיפין לא היו אלא
 כהנים לכ"ע שאע"פ שישראל נכנס ללורך מצוה לעזרת כהנים מ"מ בין האולם ולמזבח אינו נכנס. כדתנן סוף פ"ק
 דכלים. וזכרי מפרש בגמ': אני והו' פי' הר"ב שני שמות של ע"ב. הנקובין בויע' ויבא' ויע' בפרשט' בשלח. דכל
 אחד יש בו ע"ב אותיות. ומתן שם המפורש את ראשונה של פסוק ראשון ואחרונה של אמצעי וראשונה של אחרון. וכן בזה הסדר
 כולן.

השם הראשון והו' וי' של ויסע ה"א דכל הלילה וי' דויע' ושם הל' הוא חגי' אלף (דישראל) נו"ן ראשונה להענין בחשבון
של מפרט וי' ד' דרוח קדים כן פירש' וכאשר נעשה שתי מערכות מאלו השמות יהיה השם הל' הראשון מיוערה השניה
וזמלא שאלו שני שמות חגי' והו' הם הראשונים לשתי המערכות והקדים שם חגי' והוא ראשית מערכה שניה כדרך חגי'
ראשון ואזי אחרון' שוב זמלא חגי' חלוקת שם ע"ב לחלואין: בספר הכהן הביאו הספ"ר' והכאמי' וכתבו התוספות וחזרו
שתי שמות הללו משום דדרשין
בז"כ רבתי קרא דיוחאל (א)
ואזי בתוך הגולה וקרא דכתיב
בירמיה (ב) והוא חסור
בזיקים כביכול הוא בעלמו והיינו
השענה שיושיע לעלמו:
ואתו היום' בשביעי רש"י:
ויפי' לך מוצח' היופיהוה לנו עושין לך שאתה מכפר עלינו' רש"י בגמ' : ליה' ולך מוצח' פירשו בגמ' דה"ק ליה
א:חנו מודים' ולך לנו משבחים' ליה אנו מודים ולך אנו מקלסים' ופירש' ליה אנו מודים שהוא אלהינו' מודים
ללא לשון הוד אלא לשון תודה שאנו מודים בו ולא כופרים' ולך אנו משבחים שאתה חננו לפנינו לכפר עלינו ע"כ' ור"ת לבעל
כף נחת שכתב ו"ל ליה לנו שהזכיר בסמוך' חגי' והו' הושיעה נא' ואית דגרסי ליה שם יו"ד ה"א' ואינו נראה דלמה לנו להזכיר
כאן זה השם מה שלא הזכיר בכל המונה ולא בכל התורה כי אם פעם אחת' ועוד שהו מחלוקת' יהודה עם תגא קרא' ש"ק
אומר שבהקפת המוצח היו מזכירין שם עלמות השם' ואומרים אלא ה' הושיעה נא' ור' יהודה אומר שלא היו מזכירין אותו כי אם
בבנינו' הו' ואם בהקפה עלמה שהיא מורה וכעין תפילה' לא היו מזכירין עלמות השם' כל שכן בפטירה שאין כאן לא מילה ולא
תפלה' עכ"ל' ואין חגי' מודה לו בזה כלל' אלא כאית דגרסי דהכי נהגי עלמא בסדר ההושענות שהכניס הפייטן זה הקילום
בפייטו' וכן מוקד בסידורים חדשים גם ישנים' וז"ש שלא הזכיר בתורה כי אם פעם אחת' לא ידעתי איזה שוכר ואיזה שפח
שנים בתורה ב"א בשלח' בשירה עזי וזמרת יה' ובסוף בשלח כי יד על כסיה' (יהלכה כרנא דבתראה הוא וס"ל בפרק
ע"פ דף ק"ז דכס יה' נחלק לשנים דמה שנדפס בגמרא' רבא קודם רב' ודאי טעות מהודפסים הוא' ודרבא ז"ל רב' ורב
ב"ר רבא' והא דבמסרה מליכס א' ג' לא קחשיב ליה בהדי פס קיס' דאית בהון ה' מילין גרדפין מן ב"ב חנון' אולה להכריז
יחנן ורב' דס"ל דס' אחד הן' אבל ההלכה ודאי כרנא דבתראה הוא' וכן מופש מפירש"י' פרשת בשלח' גם בזוהר פרשת
בראשית' דנחלק לשנים' גם במסרה נחמיה ב' קחשיב ליה' אבל מה דלא חשיב שם' גם לי גם לך לא' דמלכיס א' ג' הא
ודאי השמעת המעתיקים' או המודפסים' וכן נמי נריך להיות ו' פסוקים וכן גמסרו ו' פסוקים במסרה קטנה בפרשת ושלח'
ובחזאל א' כ' ה') והרי שניה בתורה' ובגביאים גמלאים אראה יה' בארן החיים במלכיס וישעיה' ובכתובים מן המיזר קראתי
יה ענני ב"ר רבא' ומכל אלו עיניך הראויות כי זה השם ראוי לאומרו ולהזכירו בתפלה' שכן הזכיר על מפתח של מנרים'
ושל עזלק' ורפואה חקיה ובתפלת ההלל מן המזר' ומה שהביא רחיה מנחלוקת רבי יהודה ותנא קמא' חגי' אומר לפי דרכו
משם ראיה דכתיב דפליגי רבי יהודה ות"ק חד אמר שמוכיר' השם חד אמר בכינוי' הכי נמי ת"ק ור"א' אלא ת"ק דר"א ס"ל כרנא
יהודה ורבי אליעזר כתנא קמא דר"י' וכיון דת"ק דר"י סובר שמוכיר השם לא ה"ל לר"א לחלוק לעיל משום דסובר כת"ק' ועוד
מאן לימא לן דהני תלתא פירושים שכתב הר"ב בטעמו של רבי יהודה דפליגי' ולפיכך סובר דטעמו להזכיר רק כינוי' דאפשר
וקרוב שמוע דבכלהו פירושי כתנא דר"י יהודה וכיון שיש בכינויים אלו' כל הני טעמי' סובר דיותר ראוי לאומרם' ולא מפני
שאין ראוי להזכיר שם העצם' ובלי ספק עוד לו טעם' או טעמים נסתרים ממנו וגלויים לראי השמש ואור החמה' ועוד
מאיכי יתתי סר' יחוש להזכיר שם העצם בתפלה' ובשלשון הכתוב' ממש' אלא ה' הושיעה נא' ובמקום הקדוש והגורא הוא אשר
הפירוש בגמרא' הכל בשלשון עברית' חזן מתיבה וז' קשיא למה' ועוד ראיתי בהקדמת רבינו לספר גבורות ה' וכן בספר
דרך חיים' שכתב לפום ריהעא' ולפי דרכו' שלכך אמרו עומדים נפופים ומשתחוים רוחים שהא בהשתחיה' כדאמרינן
ליה אנו משתחוים' וכתוב ענני במרחב יה' שמוה השם ההרבה' הנה מבואר מדבריו שכן הוא גירסתו' ולא כדבריו בעל
כף נחת' גם עיין עוד במסנהד' פ' דלקמן מ"ש שם בס"ד' ועוד שמע נא את אשר אגיד לך דבר יקר שנעתי מפי חכם'
מזכתי הדור שמו מהר"ר מאיר באך יו"ר' אמר כי שם ההו"ה הנכבד והגורא בנקודותיו הידועות ראוי לחקור על שרשו ואמר
כי שרשו הם שתי אותיות האחרונות והוא עתיד מבנין הפעול כזו והיה לתפלה נחמיה ו"א' וכמו ולי יהושיע בהלל' וכמו
שאלו הו"ו היא שנהפכה מיו"ד' כי השרש ידה ויסע כן משפט העתידים מנחזו"ד' בזה הבנין כן וי' ששם אמתהו וי"ד'
אלא שזמשע הלשון הקודש נהפכה לוי"ו בזה הבנין' ואע"פ ש"ל כי לא נהפכה ושרשו זה ויהיה כפירוש ז"ל לשון שמה'
כמאמר' איכה רבתין בין וי' לזה נמלט ר' יוחנן בן זכאי' אבל הקמן תהיה לנקבה' לכן הקרוב אליו שהשרש זה והוא השם שהוא
קדוש ואינו מתק ובוה השם כן ד' בא בעתיד ופירוש השם יה כתרגומו דמילו' ויאמר נא שהוא עתיד להטיל חימה יתירה על
הבריות עכ"ד'

ואין סתירה לדבריו ודברי בעל ספ"ר • סכתב שמונה השם לא
 נגזר שום פעל • כי הוא דיבר ככתבו • מבלי שהביט אל
 שרשו • (ומנחת להראב"ע בפירושו לפסוק עזי וגו'
 שבשירת הים • סכתב בזה הלשון • ובעבור כי מלת היה ידוע
 בלשון • הוצרך להחליף בו ד' בוי' בשם הנכבד ע"כ) ובכן
 אפרשיו כמטויה • ובה נא וראה כמה לרקו דבריו • שהרי אמרו
 ז"ל בפסוק כי יד על גבי יד • שאין השם שלם עד שימחה ורעו
 של עמלק • והרי ע"י משה רבינו עליו השלום נאמר זה הכתוב
 ואשאלך והודיעני מה זה שנסבע שאין השם שלם • והיה בזמן
 האשכנז ואחריו שני מקדשים וכמה פעמים נזכר בתורה השם
 השלם • ואלו זה השם י' לאבא בתורה אלא פעמים • אבל
 לפי הדברים הללו הענין כחשמו • שהשם השלם הוא הוראה
 על שיטיל אומה על הגבוה לעתיד • וביאר עכשו בשבועה
 זו שלמותה זה לא תהיה • אלא לעתיד אחר נקמת עמלק •
 ואלו לא ביאר בכאן • לא היונו יודעים מהשם עצמו שהוא
 עתיד • על אזה עתיד שהוא אומר • שיש מאר שהוא לאחר
 זמן • ויש מאר שהוא למחרתו • ומעכשו זכינו לדון שיה השם
 הפירו עכשו במקדש • הוא ולא אחר • שלא בלבד שהוא קדש
 שאינו נמחק • כי אם גם זאת שהוא שרש השם הגדול והגורא •
 ואתה קורא ידיו ומשכיל • הסכת ושמוע דרו"ל על שם הזה
 היה הוה ויהיה שאמנ' שלשם הם אינם רמוזים • אבל כתיבים
 כסדרן • וזה כי אחר שאמרנו שרשו וי' ד' במקום וי' • הרי לך
 יהיה • וכן היה בהסיר יו' העתיד • גם הוה • כי היה בחולם
 הה"א ענינו כמו הוה וכן אתה מוצא (ש"ח ט') הנה יד ה'
 הוה עמקך • ואם בעל נפש אתה ועמדת בסוד ה' הדע מן
 מוצא דבר כי זה השם בן שתי אותיות הוא ראשית הגלוי • והשם
 בן ד' אותיות סוד המרכבה • ואמרו האבות הן הן המרכבה •
 אבאד י"ט אחר הרבה שנים סכתבתי להא' דלעיל להלכתא
 כרצא דבתראה הוא דמחלק כסיה לשנים באו
 לודי שמוה גיטין להרב הגדול מהר"ר שלמה לוריא ז"ל ה"ה
 הועתקו מספר ים של שלמה מומסכת גיטין פרק השולח • ושם
 ראיתי דפסק נמו כרצא דבתראה הוא • אבל כפי גירסת הספר
 דרצא מוקדם לרב ועם היות שאין מדרכי בחבור הזה להאריך
 בפסקי הלכות אפס כי הרב הגדול הגאון הזה הוא מובהק
 חרוף ובקי וזך ובקי והיה כי יראה הרוחה יאמר מה לנגס אלא
 הענק • וגם יהיה לו נחת לבעל כף נחת כי מנא און לו • וגברא
 רצא דמסייע ליה אמור אומתי להביא הדברים בכור הבחינה
 ולהוציא מתוכה שהגירסא מוכרחת להיות רב • במקום רצא
 ורצא במקום רב כמו סכתבתי • והגני מעתיק תהלה ל' הסוגיא
 [פסחים ריש דף קי"ז] ואח"כ אעתיק דבריו של רש"ל ז"ל •
 ואחר כן אשיב עליהם בעה"י ובחר לך הנאות והנזק •
 לישון הסוגיא אמר רב חסדא • אמר ר' יוחנן הללויה וכסיה
 וידיה אחת הן רצא אמר כסיה ומרחביה אחת הן
 רצא אמר מרחביה בלבד איבעיא להו • מרחביה לרב חסדא מאי
 תיקו • איבעיא להו ידיה לרב מאי תא שמוע • דאמר רב

ידו יה מחלק לשנים לפיכך ידו חולה קודם איבעיא להו
 הללויה • לרב מאי • תא שמוע דאמר רב חסדא תילים דבי חביבי
 דכתי' בהו הללו בהד גיטא ויה בהד גיטא ע"כ בסוגיא •
 והנה רש"ל ז"ל ה"ה בסדר א"ב של שמונה גיטין שלו באות
 היו"ד בשם ידיה • שם כתב בפשיטות • שרצא הוא
 שאמר מרחביה וכסיה באחת ורב אמר מרחביה בלבד • ובתחלת
 אות הכ"ף • כתב וז"ל • לפי הסוגיא שהוכרתי דקיימא לן כרצא
 דאמר מרחביה וכסיה אחת א"ב למה כותבין הסופרים • לפי
 תיקונם כסיה ציטין ב' תינות • נגד הסוגיא וההלכה • ואף
 אם תמצא לומר • שאין הלכה כרצא • הלא אף רב חסדא בשם
 רבי יוחנן • נמי סבירא ליה הכי • ועוד אין מחלוקת בכסיה •
 מדפריך ההם לרב דאמר ידיה נחלק לשנים • הללויה מאי •
 ולא פריך כסיה • משמע דאין מחלוקת בכסיה • ואין לומר
 מ"ש ההם חדא היא ר"ל שלא יכול לפסוק ב' שיטות • והיינו
 דמסיק ההם הללויה בשתי תיבות • שיכול לכתוב ב' שיטות
 כיון שהיה כתוב בתילים דרבי חייה • זה אינו • חדא דלישגא
 אחת היא • לא משמע • אלא תיבה אחת • ועוד דלפי זה
 משמע • אבל ידיה לרב נחלק לשנים וכותבין ב' שיטות •
 דהא ליתא כאשר הוכחתי • מנדר לעיור שהוא שני תיבות •
 ואין לחלק בשתי שיטות אם לא בתפרש סדר לעומר אין צריך
 לכתוב בשתי שיטות • לאפוקי בת היענה שצריך ב' שיטות •
 וכבר הוכיח מהר"א • דליתא כי לא נמצא כן בספר תורה •
 (הוכחה זו כתבה בשם ידיה ומס"פ אלו טריפות היא) על כן
 אומר אני אי אישר חילי • אבעלגיה להזהיר הסופרים עכ"ל
 רש"ל ז"ל • ואני אומר וקורא אני על הגאון רש"ל ז"ל ה"ה •
 המקרא הזה לא יאונה לצדיק כל און • ולכן לא נחבטל על ידו
 כי אוביח בראיות ברורות שהסופרים שהכותבין כסיה בשתיים
 מכוונים כהלכה • וכמו סכתבתי כבר לעיל • לפי שרש"ל
 סכתב דרצא אמר מרחביה וכסיה אחת היינו שכן הגירסא
 בגמרא • רב חסדא אמר ר' יוחנן ואחר כך רצא • ואחר כך רב
 ואף שקשה ודאי למה נסדר רצא קודם רב פירכא זו הכניסה
 רש"ל בשם ידיה • סכתב והלכה כרצא • דבתראה הוא
 אפילו פליג אר' יוחנן • כ"ש אי פליג ארב חסדא ואמר שלא
 אמר ר' יוחנן • אלא הכי תרתי • ואין לומר דרצא לא פליג • אהא
 דרב חסדא למוטוי • אלא להוסיף מרחביה • דא"כ לא ה"ל
 לומר אלא מרחביה לחודיה • ועוד דהא בתר הכי צעי מרחביה
 לרב חסדא מאי • ועינד בתיקו עכ"ל • הנה שסובר דלהכי
 מוקדם רצא נושוס דקאי אדרב חסדא • ואמר דלא אמר ר"י
 כדאמר רב חסדא משמיה אף בלשון ספיקא כתב כן • אי פליג
 ארב חסדא • ואני אומר שאף ספק אין כאן • ומעולם לא נחלק
 רבא על מה שאמר רב חסדא משמיה דר' יוחנן • ויאמר הוא שלא
 אמר ר' יוחנן כן • דאי הכי • לפי סוגיא השיטות הל"ל • ורצא
 אמר ר"י • כסיה ומרחביה ולפיכך עקרנשל הדברים דרב מוקדם
 לרבא ואמר כסיה ומרחביה [אחת הן] • ורצא אמר מרחביה
 בלבד וכלומר אינך בשתיים והלכה כמותו דבתראה הוא • והשתא

דרב אמר מרחציה וגם יה און מקום לדיוקיה של רש"י אלא
לא פריך לרב כסיה מאי דהא חיוב אמר כסיה אחת ועוד
אני אומר אפי' אי רב אמר מרחציה בלבד לוכא לדיוקא
דרש"י דהא אי איתא דמשום הכי לא פריך לרב כסיה מאי
משום דלא פליג אכסיה וכ"ע

גיבויות כלים של זכב מלאים מים כדי שלא יכמשו עליהן
חריות ענפים של דקל היו מביאים בין בחול בין בשבת ולא
עריבה דכתיב כפות חמרים שמים כן א' ללובב ואחת למזבזב
ואין הלכה כר' יוחנן בן ברוקה ז' מיד התינוקות שומטים את

לולביהן הגדולים שומטים לולבי
התינוקות מידן של תינוקות
ואוכלים הגדולים את רוביהן של
תינוקות ואין בדבר משום גזל
שקד נהגו משום שמחה פירוש
אחר התינוקות משליכים לולביהן
מידם ואוכלי את רוביהן בשביעי
אכל הגדולים און אוכלים
את רוביהן כל אותו היום דכיון
שהקלה למנוח לתקנת היום
הקלה לכלו ח לא יסור
אבל שלה לסתרה דהא
כל היום חובתה אכל

במעשהו בחול. כך מעשהו בשבת
אלא שהיו מלקטין אותן מערב שבת
ומניחים אותן בגיבויות של זהב כדי שלא
יכמשו ר' יוחנן בן ברוקא אומר חריות
של דקל היו מביאין וחובטין אותן
בקרקעי (נ"א ע"ג מוצח) בצידה המזבחה ואתו
היום נקרא יום חבוט חריות ז' מיד
התינוקות שומטין את לולביהן ואוכלין
את רוביהן ח' ההלל והשמחה שמונה
ביצר מלמד שחייב אדם בהלל ובשמחה
ובכבוד י"ט האחרון של תנ"כ שאר כל ימות
החג סיכה שבעה ביצר גמר מלאכול
רא יתיר כוכתו אבל

מורו ביה איכ רבא ל"ל לאדכורי
כסיה כמו שרב לא הזכיר
להזכירו משום דכ"ע מודי ביה
ה"ג רבא לא ה"ל למנקטיה ותו
השתא רב כמו רבא קאמר ה"ל
לסתמא דגמרא לומר וכן אמר
רב ויהי עס זה מיושב גס כן
אמאי לא הקדים רב לרבא ותו
לפי סוגיות כל הסיטות אי אית'
דפשיטא להבעין דכסיה כ"ע
מודו הכי ה"ל כסיה לרב לא
מבעיא ליה דאחת היא אלא
ידידיה כו' הללויה כו' ובלא"ה
נמי תמיה לי הכי ס"ד להבעין
למבעי אלי יה דרב וכפי גי'
הספרים שתפס רש"י הלא רב

א מ"י פ"ס כ"ב
ב ת"י פ"י פ"ג
ג ת"י פ"י פ"ג
ד ת"י פ"י פ"ג
ה ת"י פ"י פ"ג
ו ת"י פ"י פ"ג
ז ת"י פ"י פ"ג
ח ת"י פ"י פ"ג
ט ת"י פ"י פ"ג

מרחציה בלבד אמר ובתיבה בלבד ודאי ממעט לכולהו איך ומאי מציעא ליה וכו' ת"ד ד' דהבעין דתיבת בלבד ממעט כסיה
דאמר רבא זו קשה תן הראשונות דא"כ לאו כ"ע מודו בכסיה ואף לית הלכתא השתא כרבא מכיון דכסתא גמרא מסדר לרב
באר רבא משמע דסתם גמ' כרב ס"ל ולא כרבא ויש לתמוה על רש"י שלא עיין בפסחים דף קטו ע"ב בפירושו רש"י שכתב
אדבעיא לכו ידידיה לרב מאי [כו] ת"ש חייגא תילי דבו חביבי כו' וז"ל מפליג פליג או אוסופו מוסיק אבל רבא פשיטא דפליג
מדקאמר בלבד חביבי דודי רבי חייא עכ"ל ורבי חייא דודו של רב היה כדאיתא בפ"ק דפסחים דף ד' ואף שיכול רש"י ל"ל
לומר דאח"כ חביבי דודו של רבא ואינו רבי חייא ויגיה דאמר רבא אמר אומר ודאי אי שם לבו לדברי הרשב"ם יכול להיות שהיה
נכנס לדוחק זה אבל מדלא הביא להרשב"ם ויכתב עליו בן לית בזה ספיקא דאגב חורפיה לא עיין בפירושו וואי הוה עיין הוה
משכח ויהי מודה על האמת נדרך כל חכם כ"ש גדול כמוהו ועוד יש לי ראייה ברורה דרב הוא דאמר להא מלתא ולא רבא מן
הירושלמי פ"ק דמגילה רב ושמואל חד אמר הללויה וחרונה אמר הללויה כו' ולא ידעין מאן אמר דא ומהאן אמר דא מן מה דאמר
רב שמעית מן חביבי אס יתן לי אדם ס' תילים של ר"מ מוחק אני את כל הללויה שבו שלא נכתבין לקדשו הו רב דו אמר הללויה
עכ"ל והא הכא אין להגיה רבא מדבר פלוגתיה הוא שמואל ואע"ג דירושלמי חולק עם גמרא דידן דהא בגמרא דידן רב
אמר הללויה שמים לפי הגירסא שאני מחזיק בה וכפי פירוש הרשב"ם כראיה לי דלא קשיא דהא"ג דודאי הא דאמר רבי חייא על
תילים דר' מאיר והא דהעיד רב על תילים דרבי חייא ענינו הלוקים הסי' אבל הירושלמי לא ידע עדותו של רב מתתלים דר' חייא
דלא ידע מאן אמר דא ומהאן אמר דא דרב ושמואל בבבל היו והלכך דיוק מדאמר שמעית כו' אבל גמרא דידן ידע נמי איך
היינו עדות רב על תילים דרבי חייא ושה היה עיקר לרב לסמוך על תילים דר' חייא וסולא מידו אלא שפיר עבדו הסופרים
שכתבים כסיה בשתי תיבות דהשם קדוש ונדרך הוא אשר הנחה נדרך אמת וחריות של דקל פי' הר"ב דכתיב כפת
חמרים שמים הן כו' ורבנן כפת כתיב גמרא : אותו היום נקרא כו' כקבו התוספת דלא יתגן כלל לפרש דרבי יוחנן בן
ברוקא לא פליג אלא בשביעי אלא אכולהו נמי פליג דסבר חריות של דקל היו מביאין כל שבעה ולא ערבה וכו' וכמו רבנן דנפקא
להו מהל"מ דהיינו כל שבעה והא דקמני מתניתין ואותו היום לאו דוקא יום אחד ז' מיד התינוקות שומטים וכו' כתב הר"ב
ואין בדבר משום גזל ר"ל גזל דדבריהם כת"ק דרבי יודה בישנה ח"פ"ה דגיטין ולשון רש"י לא משום גזל ולא משום דרבי
שלוש ומ"ש הר"ב בפירוש אחר התינוקות משליכין לולביהן מידם ופירש"י בגמ' דל' שומטים כמו שייטו ומעוהו בקרן וזוית
ומ"ש הר"ב כיון דהוקלה כו' וללשון ראשון פירש"י דשאני את רובי התינוקות שלא הוקלו למנוח גמורה
ח מרמז שחייב אדם כו' ובכבוד יום טוב האחרון כו' דכתיב תג הבכ ת וגו' שבעת ימים וסמיך ליה וסמיך בחגך וכתב
בפרשת עשר תעשר חג הסוכות וגו' שבעת ימים תחוג וגו' וביית אך שמח לרבות לילי יום טוב האחרון לשמחה
או אינו אלא לילי ראשון ושישחוט מערב יום טוב דכלילה אין שומטין קדשים דכתיב ביום כוונהו ת"ל אך חלק ומה אית מרבה
אני ליג יום טוב אחרון שיש לפניו שמחה ומוציא ליל ראשון שאין לפניו שמחה גמרא ופירש"י דשאר לילות א"ל ריבויא
דככלל

אבל מוריד * הוא ממנה הכלים נאים ומצעות נאות שהעלה לתוכה : מפני כבוד יום * שיראה כמכין לקראתו * למקום * שיש עוד בו הלילה : * מן השילוח * הוא מעין הסמוך לירושל' : מחזקת ג' לוגין * (זהו) פחות שנסכים רביעית ההין לכבש : שער הימים * אחד משערי עזרה

נקרא כן על שם שבו מכניסין כלוחית שלמים דנסוך החג : תקעו והריעו * ושום שנאמר (ישעיהו"ב) ושאלתם מים בששון : עלה בכבש * שהיה בדרומו של מזבח ופנה לשמאלו נסכים נעשים בקרן מערבית דרומית וכשהוא פונה לשמאלו היא הראשונה : שהיו משחרים פניהן * מחמת יין ודומין לכסף שהוא שחור מן הסד : כמין שני חוטמין דקין * חוטם אחד בספל אחד וקב אחד בחוטמו * והכהן מערה בשי הספלים והנסכים מקלחים וזורדים דרך החוטמין על גב המזבח ובמזבח היה קב שבו היין והמים וירדו לשיתין של מזבח שהן חלולים ועמוקים מאד : אחד מעובה ואחד דק * אחד מהקבים עבה והוא אותו של יין וא' דק אותו של מים * כדי שיהו כלן שניהן בבת אחת * שהמים ממנה יין ללאת יותר מן היין מפני שהיין עב יותר ומאחר ללאת

לפיכך היה הקב של יין מעובה והקב של מים דק כדי שיהו כלן בבת אחת : הג' מערבי של מים * מזרחי של יין הספלים היו נתונים אל הקרן סמוכים זה לזה זה לפני זה * אחד ללד מערב ואחד לפניו מוננו דהיינו למזרח : ר' יהודה אומר כו' * בתרתי פליב אג' לוגין ואז' דקאמר תנא קמא ואתא ר' יהודה למימר * אף בשמיני מנסכים * ואין הלכה כר' יהודה : הגבה את ידך * כדי שגראה אם תתן מים בספל * לפי שדוקים אין מודים בנסוך המים : שפעם אחת נסך * לדוקי אחד את המים על רגליו :

אבל מוריד את הכלים ימין המנחה והלמעלה מפני כבוד י"ט האחרון של חג : * נ"ט נ"סוך המים ירו' שבעה כיצד * צלוחית של זהב * מחזקת ג' לוגים * היה ממלא מן השילוח * הגיעו לשער המים * תקעו * והריעו * ותקעו * עלה בכבש * ופנה לשמאלו * ב' ספלים של כסף היו שם * רבי יהודה אומר * של סיד היו * אלא עשהו מושרדן פניהם * מפני דייקן * ומנוקבין כמין ב' חוטמין דקין : אחד מעובה * ואחד דק * כדי שיהו שניהם כלן בבת אחת * מערבי של מים * מזרחי של יין * עירדה של מים * לתוך של יין * ושל יין לתוך של מים * יצא * רבי יהודה אומר * בלוג היה מנסך כל שמונה * ולמנסך * אומרים לו הגבה ידך * שפעם אחת ניסך אחד על גבי רגליו * ורגמוהו כל העם באתרוגיהן : * בכמעשהו בחול * כך מעשהו בשבת * אלא שהיה ממלא מערב שבת חבית של זהב * שאינה

דבכלל ימים הם והא דמרבה הלילה של אחרון משום דסמוך לשבעה * והיום אחיא בק"ו דעקר שמחה ביום * ואע"ג דכשהל יום הראשון בשבת ליכא שמחה דשלמי שמחה אינן דוחין את השבת דדוקא ביום טוב פליגי במשנה ד' פ"ה דביצה וה"ל למתני השמחה שמה ושבעה * הא

אוחזינן לה בפרקו דכסזים דף ע"א * ומשני דמשמחו בכסות נקייא ויין יסן * ובהכי תיחא נמי כל לילה שלאחר שבת שצבג דשלמים שנשטעו בע"ש כבר עבר זמן אכילתן :

מוריד את הכלים * לפי שרובן עושין סוכותיהן בראש גגן להכי תנן מוריד * רש"י * סוף מסכת שבת דף קנ"ד * המסכת נפ"ג דף ל"ד * ופ"ד דף מ"ד אמרינן דהל"מ הוא והכי מסקינן בפ"ק דתענית דף ג' * אע"ג דדרשי תנאי רמזי בקראי :

כיצד כלוחית כו' * הכא תנא סדר המילוי והניסוך ובפ' דלקמן תני השמחה והכילויאה מצית המקדש * השילוח למלאו : מן השלוח * פי' הר"ב הוא מעיין וכו' דכתי' ושאלתם מים בששון ממעיני הישועה * תוס' : רפנה לשמאלו טעמא מפורש במשנה ו' פ"ג דזבחים :

שני ספלים של כסף * הקשו בתו' * דקד כלוחית של זהב מקודש היה דהא במשנה דלקמן אמרינן דחבית לא היו מקודש ש"מ דלוחית מקודש היו * וא"כ היאך מורדין בקודש משל זהב לשל כסף והתנן דאין מורדין במנחות פי' אשמחה ז' * ובמשנה ד' פרקו דשקלים * ותירצו ד"ל דספלים היו קבועים בסיד * ולא כלים נכפו דנחשבים כגופו של מזבח * והרי הם כלבונה שהיתה בזויכין של זהב שהיו מקטירין על המזבח שרזין מושרדן פניהם * מפני היין דכיון דאמר מר עיריה של יין לתוך של מים * ושל מים לתוך של יין יצא * אחי

לאשחורי * גמרא : עירדה של מים לתוך של יין וכו' * לכאורה ראה לפרש כלומר שהחליף * וכן לשון רש"י בגמרא אחתי לאשחורי דלעיל לפי שפעמים שמחליפין * אבל ל' הרמב"ם בפ"ו מהלכ' תמידין * ואם עירה המים וכו' או היין וכו' ונסך שניהם בכלי אחד יצא : רבי יהודה אומר בלוג היה מנסך כל שאניה * לא מנאחתי טעם לדבריו וא"א לומר דלא סבירא ליה הל"מ * כמ"ש בשם התו' בזיוצא בזה במשנה ג' פ"ח דיבמות * והאריך הרמב"ם בזה בדקמתו לזרעים עיין סס' ועיין סס' במשנה ב' פ"ב דטועה * וי"ל דסבר ליה דכמו שנתרצית לשמחת שלמים כדלעיל ה"נ יש לרבות לשמחת ניסוך דמקרי שמחה כדלקמן ובעטם ללוג אפשר שסובר כראב"י דמשנה ג' פ"ט דמנחות * דסבר ליה אפי' מנחה של שמים עשרון אינו מביא אלא לוגה וכיון דמתנדב סתם אינו מביא אלא לוג * ה"ג דלא פי' בכמה הוא הניסוך מביא לוג * ואף ר' חנניה ס"ל כראב"י כדאיתא בגמ' התם * ועוד אפשר דיליף ממזרע עני שמיא לוג שמן א' למנחתו * ואע"פ דזה יחיד וזה צבור יליף מהפחות כך נ"ל * ושוב מנאחתי בפרש"י פ"ג דזבחים שכתב בלוג גמירי לה ע"כ * ועיין עוד מ"ש סס' בס"ד : באתרוגיהן - ללמדך שאין ניסוך

אלא

אלא בשחר בשעת נטילת לולב • גמ' פרק ב' דיומא דק"ו :
 • היה ממלא מן הכיור • פי' הר"ב לפי שהיו משקעים אותו
 מבערב • וכן פירש"י • ועיין ביומא פ"ג משנה י"ח
 שם בס"ד : רבנן ג' פסולים לגבי המזבח • מסקין
 בגמ' משום הקריבהו נא לפתחך
 הר"ך או הישא פניך אמר ה'
 זבחות (בראשית א') :
פרק ה החליל
 עיין
 תשנה
 ג' פ"ג דבכורי' ומ"ש הר"ב הרבה
 מיני זמר היו שם לקמן צ"ע :
של בית השאבה • שם המקום
 שהיו מתקנים לשומה •
 הרמב"ם : שאינה דומה כו'
 הא דלא קתני כיצד י"ט שחל
 להוות כו' כבפירקין דלעיל •
 משום דכתיב למוזר ולמוזר חליל
 של בית השאבה • דדיוק מניה
 בגמ' הוא דלא דחי • הא
 דקרבן דחי תוס' • ועיין ב"ש
 ג' פ"ג דערובין •
 לא את השבת ולא את היום
 טוב • אע"ג דחליל אינו
 חסור אלא משום שחא יתקן כלי
 שיר' • כמו לא מספקים • ולא
 מטפחים • דמשנה ב' פ"ה דבינה
 וקילין (בפרק בתרא דערובין)
 דאין שבות במקדש בית השאבה
 שאני • כדאמרינן בגמ' שאינה לא
 משום שחא יתירה • תוספת :

א שם השנה
 ב כ' תי"ז פ"ח
 סה"ל נ"ב ס"ג
 ג כ"ג
 ד כ"ה תי"ז פ"ח
 ה ס"ה סוכה הל'
 ו"ג
 ח שבת כ"ה
 יוחא כ"ג תי"ז
 י"ח מה' כ"ג
 י"ט קדש הל' ו

שאינה מקודשת • מן השלוח • ומניחה
 בלי שבה • "נשפכה" או נתגלתה • היה
 ממלא מן הכיור • שהיו והמים המגולין •
 פסולים לגבי המזבח •
פרק ה החליל • חמשה וישישה • זהו
 החליל של בית
 השואבה • שאינה דומה לא את השבת •
 ולא את יום טוב • אמרו כל מי שלא ראה
 שמתת בית השואבה • לא ראה שמתת
 מימיו • ב' בכוכבי' ויום טוב הראשון של
 חגי • ודרו לעזרת נשים • ומתקנין שבת קורן
 גדול • ומנורות של זהב היו שם • וארבעה
 ספלים של זהב בראשיהן • וארבע סולמות
 לכל אחד ואחד • ג"א על כל סורה ומטרה •
 וארבעה ילדים מפירחי כהונה • ובידיהם
 כדים • גמ' א"ל • של שמן של מאה
 ועשרים לוג • שהן מטילין לכל ספל
 וספל : ג' • "מבלאי מנכסי כהנים •
 ומדיינייהו • ביהוהו מפיקיין • ובהו
 יהו מדליקין • ולא היה חצר בירושלים •
 שאינה

שאינה מקודשת • שלא נתחנכה לעבודת מזבח דאיהו
 מיימי במקדש אפסילו להו בלינה • שכלי שרת מקדשים •
 כדכתיב (שמות ל') כל הגזע בהם יקדש וכל הקדוש קדוש
 הגוף נפסל בלינה • היה ממלא מן הכיור • ואע"פ שהכיור
 הוקדש לכלי שרת ומקדש את
 מומיו לא היו נפסלים בלינה לפי
 שהיו משקעים אותו • מבערב
 עבור כדאמר ביומא פ"ג י"ח הוא
 עשה מוכני לכיור שלא יהו מיימי
 נפסלים בלינה • שהמים והיון
 המגולין יהיו טעמא דנתבלה •
 ממלא מן הכיור ולא היה משק
 [מקן שהמים זסיין] המגולין
 פסולים לגבי המזבח •

פרק ה החליל
 מני
 זמר היו שם ועל שם חליל קולו
 כשזע יותר מן האחרים נקראו
 כלם על שמו • חמשה וששה •
 פעמים חמשה פעמים ששה • חל
 י"ט ראשון להיות בשבת • החליל
 ששה • חל בשאר ימי החול החליל
 חמשה • לפי שאינו דומה לא את
 השבת • ולא את י"ט • שמתת
 בית השאבה • לפי שכל שחמה
 זו על שאינה המים של יסוד •
 קרו לה שמתת בית השאבה על
 שם ושבתת מים בשבון • ישעיה
 י"ב : ב תקון גדול • שהיו
 מקיפי' אותה בזוזת ראות ומוסיפי'
 הנשים מלמעלה והאנשים מלמטה • כדי שלא יבואו ליד קלות
 ראש • כדאשיהו • כראש כל מורה • ג' מבלאי מנכסי
 כהנים • זממנכסי כהנים • הכליות ומאכנטיהו • ישעיה • תרגום
 אצנט המיינא • היו מספקים • קרועים לעשו • פחילות •
 שלא

יולאין מן הכתלים והקיפוא גוזזטרא • נתנו זיוין בפתיח הכותל • סביב סביב יזכל שנה • מסדרין שם גוזזטראות ליומים
 שקורין סל"ק • כדי שיהו נשים כו' והויתרון גדול דקתני שמתקנים בכל שנה • רש"י • והקשו בגמ' והכתיב • ר"ה א כ"ח • הכל
 זכתב מידה' עלי השכיל • ופירושו קרא אשכחו ודרוש (ברית ד') • וסכדה הארץ וגו' • משפחות בית דוד לבד • וגשה לבד •
 וכן מוקים הספד למוקם שחמה וכו' • ומ"ש הר"ב הנשים מליזעלה • פירש הר"ב • כדאי שלא יס' זכלו האנשים בנשים • והדון
 עמו • כי האנשים שלמטה היו הרואין בשחמה לא השומעים בעלמא • כו' • הר"ב צ"ע • כדמות שם • כי השומעים היו הסידים וכו' כדלקמן
 וא"כ הו"ך לטעם • ואמנם הסתכלות האנשים בנשים מביא ליד יקלות ראש • כי הוא ימשל כך כתיב (בראשית) • ועוד משום
 קשוי לדעת • ושחא יראה קרי • כ"ש בחצרות בית ה' • וביצירות גבהן פירש הר"ב לקמן • ילדים • בחורים • רש"י •
 של מאה ועשרים לוג • תנא של שלשים שלשים לוג • שהם כולם מאה ועשרים לוגין • ותנא דידן כללא נקט • ואפשר לי לומר
 משום דסימנייהו שנתנו של ושה רבינו ע"ה שאור תורתו וזרחת עלינו • ועוד היא מאורה • שכיולא בזה נתנו סימן
 במדרש על מספר הללויה • שענין הצבור כפי מנהגם ביום הבו • שעולין למספר שנתנו של אהרן ק"ג • כמ"ש רבינו • כ"ג
 ומלכות חנוכה • והכ"מ לא הראה מ' ומו' נאמי מלאתו במסכת סופרים פ"ו • ג' ב' ב' א' • מנכסי כהנים ומהמיינייהו •
 כתבו התו' תימנה דלא קא חשיב כמות • שגם היא היתה של שם ע"כ • ולי קשה גם זולנפת • ועיין במשנה ה' פ"ו דיומא •
 שאינה

ב ידרו לעזרת נשים • כהנים ולוים ורדין מעורת ישראל
 שהיא גבוה לעזרת נשים • שלמטה הימנה בשפוע
 ההר' רש"י • ועיין במדות • תיקון גדול • ר"ל גדול
 התועלת הרמב"ם • וכתב הר"ב שהיו מקיפין אותה גוזזטרא
 גמ' • כאותו שטינו (במשנה ה' פ"ב דמדות) חלקה היתה
 כראשונה והקיפוא גוזזטרא • פירש"י • כדאשיהו לא היו זיוין
 יולאין מן הכתלים והקיפוא גוזזטרא • נתנו זיוין בפתיח הכותל • סביב סביב יזכל שנה • מסדרין שם גוזזטראות ליומים
 שקורין סל"ק • כדי שיהו נשים כו' והויתרון גדול דקתני שמתקנים בכל שנה • רש"י • והקשו בגמ' והכתיב • ר"ה א כ"ח • הכל
 זכתב מידה' עלי השכיל • ופירושו קרא אשכחו ודרוש (ברית ד') • וסכדה הארץ וגו' • משפחות בית דוד לבד • וגשה לבד •
 וכן מוקים הספד למוקם שחמה וכו' • ומ"ש הר"ב הנשים מליזעלה • פירש הר"ב • כדאי שלא יס' זכלו האנשים בנשים • והדון
 עמו • כי האנשים שלמטה היו הרואין בשחמה לא השומעים בעלמא • כו' • הר"ב צ"ע • כדמות שם • כי השומעים היו הסידים וכו' כדלקמן
 וא"כ הו"ך לטעם • ואמנם הסתכלות האנשים בנשים מביא ליד יקלות ראש • כי הוא ימשל כך כתיב (בראשית) • ועוד משום
 קשוי לדעת • ושחא יראה קרי • כ"ש בחצרות בית ה' • וביצירות גבהן פירש הר"ב לקמן • ילדים • בחורים • רש"י •
 של מאה ועשרים לוג • תנא של שלשים שלשים לוג • שהם כולם מאה ועשרים לוגין • ותנא דידן כללא נקט • ואפשר לי לומר
 משום דסימנייהו שנתנו של ושה רבינו ע"ה שאור תורתו וזרחת עלינו • ועוד היא מאורה • שכיולא בזה נתנו סימן
 במדרש על מספר הללויה • שענין הצבור כפי מנהגם ביום הבו • שעולין למספר שנתנו של אהרן ק"ג • כמ"ש רבינו • כ"ג
 ומלכות חנוכה • והכ"מ לא הראה מ' ומו' נאמי מלאתו במסכת סופרים פ"ו • ג' ב' ב' א' • מנכסי כהנים ומהמיינייהו •
 כתבו התו' תימנה דלא קא חשיב כמות • שגם היא היתה של שם ע"כ • ולי קשה גם זולנפת • ועיין במשנה ה' פ"ו דיומא •
 שאינה

רל"צ

שאינה מאירה כו' פיההר"ב לפי שהמנורות כו' ומסיים רש"י וכו' מרמי שהוא לסוף עזרת נשים היה נמוך * כדלמך
בסדר יומא (וכן בפרק ב' למדות ופסח ד') והמנורות עלולות למעלה סימניה :
ר חסידים ואנשי מעשה כו' ולא היו עושין אותן עמי הארץ וכו' מי שירצה * אלא גדולי תכני ישראל * וראשי ישיבות
וסנהדרין * וקאנים * ואנשי מעשה * הם שהיו מרקדי * ומספקים ומנגיין * ומשמחין במקדש * בימי חג הסוכות * אבל
כל העם האנשי והנשים כולן באין
לראות ולשמע * לשון רמב"ם
סוף ה' לולב :

מכל ימי
ה' ח' ט' ט"ו
ס"ג

היו מרקדים לפנים * קאי
על הרואים * דתני בריש
פרקין מי שלא ראה בשמחה כו'
ס"מ דרואים היו * וכן שמעי' לה
מהא דתני במשנה ב' ומתקני' סס
תיקון גדול * כלפי' הר"ב שם *
דברי סידות ומשכחות * כתב
הר"ב אשרי ולדותינו *
שלא ביישם את זקנותינו * אלו
חסידים * פירש"י כל חסיד היו
חסיד מעקרו * ואמרו שלא
עברנו גצירה בולדותינו לבייש
את זקנותינו * והיונו תוספת
שמעתי' להקב"ה על כך *
בשער העליון * והוא שער
הנקוד * ולמה נקרא
שער העליון * לפי שהוא למעלה
מעזרת נשים * לשון הרמב"ם פ"ג
מהלכות כלי המקדש * וכלומר
דלא תטעה שהוא שער העליון
שכדרוס * הסוכר ב"פ דשקלים
וספ' ד' מדות * ונעמאל דהא
הכא ויאתם למזרח היה * ופ"ה
מהלכות בית הבחירה * בב"מ
מראה מקום לכס נקוד * ולא

שאינה מאירה מאורה בית השואבה : ד'
חסידים ואנשי מעשה * היו מרקדי לפני' *
באבוקות של אור שבידיהן ואומרין לפני' *
דברי שירות ותשבחות * והלויים בכנורות *
ובנבלים ובמצלותי' ובחצוצרות * ובכלי שור
בלא מספר * על חמשה עשר מעלות *
היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים *
כנגד חמשה עשר שיר המעלות שבתהלי' *
שעליהן ליום עומדין בכלי שור * ואומרין
שירה * ועמדו שני כהנים בשער העליון *
שיורד מעזרת ישראל * לעזרת נשים ושני
חצוצרות בידיהן * קרא הגבר * תקעו *
והריעו ותקעו * הגיעו למעלה עשירית *
תקעו והריעו * ותקעו הגיעו לעזרה * תקעו
והריעו * ותקעו * היו תוקעין והולכין * עד
שכיגיעין לשער היוצ' (ס"ה תמור' * מור' הגיעו
לשער היוצא ממזרח * הפכו פניהן למערב
ואמרו אבותינו שהיו במקו' הזה אחוריהם
אל היכל * ופניהם קדמה * והמה משתחיים
קדמה לשמש * ואנו ליה עינינו * ר' יהודה
אומר היו שונין ואומרין * אנו ליה * וליה
עינינו * ה אין

שלא היתה מאירה לפי שהמנורות
בזכות נ' אמה והר הבית גבוה
והאורה זורחת בכל העיר : ר'
באבוקות של אור * בארבעה
אבוקות או בח' זורק זו ומקבל
את זו : דברי סידות * שבת *
יש מהן שהיו אומרין אשרי
ילדותינו שלא ביישם את זקנותינו
אלו חסידים ואנשי מעשה * ויש
שהיו אומרין אשרי זקנותינו
שכפרה על ילדותינו * אלו בעלי
תשובה * ואלו אלו אומרין אשרי
מי שלא חטא ומי שחטא ומחל
לו : שכלים הלוי עומדי' בשיר *
בשמחת בית השואבה * אבל דוכן
לשיר של קרבן * אלא המזבח
היה : תקעו והריעו ותקעו * זה
סימן לילך * ולמלאות מים לנסוך
מן השילוח * הגיעו לעזרה *
לקרקע עזרה של נשים : הפכו
פניהם למערב * לצד העזרה
והיכל כדי לומר דבר זה שונין *
כופלין לומר אנו ליה משתחיים
ומודי' על מה שעברו עלי' עינינו
מיחלות להכא : ה שלש

הא מהמקום לשם עליון וממתנתין היא * ועוד בירושלמי פ"ה דערובין שבעה שמות היה לו שער כור כו' שער העליון *
נקרא הגבר' והיו שוכין בת ציעות * ובהפכות פניהם למערב * וגם בחזרה לאחר מילוי * והיה מאיר היום קודם שיגשמו
לעזרה ועד שיקדש בכלי' * לא הוכשרו להפסל בלינה כדתני פרק ט"ה העוף במסכת מעילה גבי נכנס * ואף ע"פ
שהלכות היתה מקודשת * מ"מ אין כלי שרת מקדשין בחוץ אלא בפנים דאלת"ה הא אמרה במשנה ו' פ"ג דיומא דעלות השחר זמן
פסולן של מי הכיור * כ"כ התוס' * תקעו וכו' * עיין פרק דלעיל משנה ה' : הגיעו לייעלה עשירות * בעירובי ירמיה
למעלה עשירות * דנהיה חמשה * וקאי אעשרה * או דלמא דנחית * וקאי אחמשה תיקו * ובדף ג' ד' פירש"י בגמרא להו' ששון
התקיעות כרג כו' * ומעלה עשירות משום המקום הכהים בעלמא * הוא לידע היכן תוקעין אותם : היו תוקעין והולכין *
ומאריכין בהן עד שנגיעין וכו' רש"י וכפירש הר"ב במשנה דלקמן : אברו לנו שהיו במקום הזה וכו' * קורש"י אשיתו
בבית הראשון היו כופרין ולא היו פניהם לבית * אלא אחוריהם אל היכל ה' וגו' כסוק הוא צימקאל [מי' יו' : ליה עינינו *
גם בכאן פי' בקף נחת * ליה להיכל וכבר הארמתי במשנה ה' פרק דלעיל שהוא שם קדוש וכלפי' הש"י אמרו * ועיין מ"ש לקמן *
אנו ליה וליה עינינו * פי' הר"ב ליה משתחיים כו' דהשתא לא היו כמו מודים מודים דמשתחיים אותו * כדתני במשנה ג' פ"ה
דברכות ופ"ד ד' גי' * משום דמש"ע כמקבל עליו שמי בשיות * כ"ש הכא דשם שמות מוכר * דכיון דהתרי מוליקא
מדכר ליה תרי זמני ולא אחדא מלתא תרי זמני לית לן בה גמרא * ומכאן נספירה גמורה לפירושו של בעל כף נחת * שכתב
ליה אנו משתחיים וליה אנו מיחלים * שזהו לשון הגמרא * שממנו תקיבל תפלתנו * והס' ב' דברים הפך מעשה אבותם שלא
די' שהיו משתחיים לשמש * אלא אחוריהם להיכל * שלא היו משתחין אותה * שכן דרך מי שאינו משתחין קדש * שהוקף פעו ממנו *
עכ"ל

ואי איתא דכלפי הדיכל אמרו כך מאי קשיא לגמרא ממודים מודים שהוא כלפי הקב"ה :

ה ובמוקפין היו מוסיפין עוד ט' מוקפין דף כ"ה דט' הוא דמוסיפין לכל המוספים שהיו בו כיו'

א"ת : ערכין
יוד : ח"פ"ו
ס"ה כ"ה
ב"ה
ב"ה
ב"ה

ואין תוקפין לכל מוסף ומוסף וזהו טעמא ניהו דלא חשיב ר"ה שחל להיות בשבת דאיכא מוסף בשבת וראש חדש וראש השנה שכן כ"ו וכו' שבכל יום אלא שכל המוספים לא היו אלא ט' : להבטיל העם ממלאכה : לשון הר"ב תקיעה שניה : ליגא דברייחא כפ"ב בשבת דף ל"ה נקט' וכתבו התו' דתקיעה לאו דוקא דתרועה היא וי"ט הר"ב שלישי סלק המוסף פירש"י שם קדרות העשויה להסתלק למאכל הלילה : ערב שבת שבתוך החג כו' ושבת שבתוך החג שהיו תשע למוספים ולהו כ"ה לא מני למתני : דהא בצרי להו כלהו דמוסבי בית השואבה : דתנן ריש [פרקין] דאין דוחין השבת גמרא וי"ט הר"ב ולא מיייתי כשחל להיות ערב פסח

בשבת כו' דמוסיפין עד כ"ו תקיעות שהפסח נשחט בגי' כות' כת אחר כת כדתנן בפ"ה דפסחים וכל כת קורא את ההלל שלשה פעמים שהיו פסחיהן מרובין והם טעונים הלל בשחיטתן ולא היו מוספיקין לשחוט פסחיהן כל כת וכת עד שיקראוהו ג' פעמים ואע"ג דתנן ואע"פ שלא שלשו חיותה לא נמרו פעם שלישיה מיהו אין כת שלא היתה גומרתו ב' פעמים ומתחלתו פעם שלישיה ואין חסר חן התקיעות כלום שמתחלת קריאה תוקעים ובכל קריאה ג' תקיעות כך פי' רש"י ואע"פ שהתוספת הקשו ופרשו בע"ה לא כתבתיו לפי שלסברתם היו התקיעו' בתחלת פרק מפרקי השיר והר"ב מפרש בהדיא בסוף תמיד דבסוף הפרק היו תוקעים ועיין עוד מ"ש שם ומה שהקשו דהלשון אע"פ שלא שלשו מימיהן משמע שאפילו כת ראשונה לא התחילו כו' אינו מוכרח ומ"ש הר"ב דלא חשיב ליה משום דלא שכיחי כולי האי גמרא וקאמר דאלו ערב שבת שבתוך החג איתיה בכל שנה ושנה דלא משכחת לה שלא יהיה [ערב] שבת בחב א"כ יהיה יום טוב הראשון בערב שבת (וביום טוב בצרי להו תקיעות דבית השואבה דאינו דוחין היום טוב) ואם כן ראש השנה חל להיות כן ויהיה יום כפורים בחד בשבת וקי"ל דחייגן לראש השנה למחרתו כדי שלא יחול יום כפורים באחד בשבת כדמפרש טעמא בפ"ק דראש השנה דף כ' משום מתיא שלא יס' יח המת שימות בשבת ולא יוכל להקבר לא היום ולא למחר והמפרש לה קידוש החודש כתב בספ"ו בשם רבינו חננאל שאין זה עקר הטעם לדחות אלא שהדחות מכורות הלכות למה מוסיגי הם ולא נתגלו אלא לב"ד המעיינים בסוד העבור ולפיכך הבלתי יודעים מסבירים להם הטעם ואחרים שהוא ר"מ נחילא קבל הלכה למה מוסיגי זו כמ"ש ס"פ ט"ו דשבת ועיין מ"ש במונה"ו פ"ו דמנחות : ושלשה לזילוי המים פי' הר"ב לאחר שאבדו כו' כדתנן משנה ט' פרק דלעיל

ה אין פותחין מעשרים ואחת תקיעות במקדש ואין מוסיפין על ארבעים ושמונה בכל יום היו שם עשרים ואחת תקיעות (י"ו ג' במקדש) שלש לפתיחת שערים תשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים ובמוספין היו מוסיפין עוד תשע ובער' שבת היו מוסיפין עוד שש שלש להבטיל העם ממלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחול ערב שבת שבתוך החג היו שם ארבעים ושמונה שלש לפתיחת שערי' שלש לשער העליון ושלש לשער התחתון ושלש למלוי המים ושלש על גבי מזבח תשע לתמיד של שחר ותשע לתמיד של בין הערבים ותשע למוספין שלש להבטיל את העם מן המלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחול :

ה שלש לפתיחת שערים כשפותחים שערי העזרה תוקעים תר"ת וחשיב להו לג' תקיעות : ותשע לתמיד של שחר כשהיו מנככים נככי התמיד הלויים אומרים צביר ושלשה פרקים היו מפסיקים בזו על כל פרק היו כהנה' תוקעים ג' תקיעות תר"ת ומשתחוו העם

(תר"ת חשיב להו לג') הרי ט' תקיעות : להבטיל העם ממלאכה תקיעה ראשונה לבטל העם ששדות תקיעה שניה נסתלקו התריסין ונעלו החניות תקיעה שלישית סלק המוסף והטוין הנוטוין לת החמין והדליקו את הגרות : ושם להבדיל בין קדש לחול לאחר התקיעו הראשונה שהיה כדי לללות דג קטן ותוקע ומריע ותוקע' אלו' תקיעות אחרונות להודיע שקדש היום שלש לפתיחת שערים של עזרה שתוקעים בכל יום : ושלש לשער העליון כדאמרן לעיל עידו שני כהנים בשער העליון קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו : ושלש לשער התחתון דתנן לעיל הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו ומאריכין בהנעד שהגיעו לשער התחתון כדתנן

היו תוקעין והולכין עד שהגיעו לשער היולא מוזרח להכי קרי להו ג' של שער התחתון וג' של מעלה עשירי' לא חשיבי דהאי תנא כבר כרבי אליעזר בן יעקב דאמר שלא היו תוקעי' למעלה עשרית : ושלש למלוי המים לאחר שאבדו וכלו להם לעזרה דרך שער המים תקעו והריעו ותקעו : על גבי המזבח דתנן בפ' לולב וערבה וקפוס על גבי המזבח תקעו והריעו ותקעו ותנא דידן לא מיייתי הכא כשחל להיות ערב פסח בשבת שהפסח נשחט בשלש כחות ותקיעות טובא הוה התם משום דלא שכיחא כולי האי שיבא ערב פסח בשבת והא דתנן אין מוסיפין על מ"ה לאו דוקא דבערב פסח שחל להיות בשבת זמנין דמוסיפין עד שבת וחמישים תקיעות :

ו יום משמרות

י יום טוב הראשון של חג יכו' כ"ד משמרות של הכונה היו במקדש וכלן עולות לרגל וזוכות בחובות הבאות מחמת הרגל וששה עשר משמרות מקריבים ששה עשר בהמות שהם שלש עשר פרים ואלים שנים ושעיר אחד נשארו מ'

משמרות ל"ד כבשים ומשמרות מן השמנה היו מקריבין שני כבשים כל אחד מהם הרי י"ב כבשים והשאר שהם שתי משמרות הנותרות מקריבות אחד אחד : בשני שנתמעט אחד מן הפרים ונתתיירו השנה משמרות ל"ד כבשים חמשה והן היו מקריבין שנים שנים הרי עשרה והשאר שהם ד' משמרות הנותרות מקריבות כל אחד כבש אחד : בשלישי שנתמעט עוד פר אחד מן הפרים ונשארו ו' משמרות ל"ד כבשים ארבע משמרות מקריבות שנים שנים הוה להו שמנה והשאר אחד אחד ששה כבשים לששה משמרות : בשביעי כלן שוין המשמרות ומקריבות כבשים שוות שכל אחת מקרבת אחת שהרי אינה אלא שבעה פרים ואלים שנים ושעיר אחד לעשרה משמרות נתיירו ארבע עשר כבשים ל"ד משמרות : בשמיני חזרים לפנים כבדגלים

פר אחד איל אחד ושבעה כבשים שקרבים בשמיני אין קרבים כסדר קרבות החג לפי סדר המשמרות אלא כל המשמרות באות ומפייסות עליהן כמו שפייסות באר רגלים וסדר הפייס מפורש בזימא פרק בראשונה : אמרו משמר שהקריבו פרים היום לא היו מקריבים פרים למחר שהמשמרות חלילה : ו באמורי הרגלים במה שאמרו ברגלים כלומר בקרבות האמורים ברגל היו כל המשמרות שוות כגון חזה ושוק של שלמי חגיגה של כל יחיד ויחיד ועולות של עולות ראיה ושל מוספי זבוח ושל שעירי חטאת : ובחלוק לחם הפנים בשארית שבת ברבל ששבת מסלקין אותו ומסדרין אחר כדכתיב ויקרא בד' ציום השבת יערכנו : ובעצרת : כשארית שבת ויש בו חלוק חמון של שתי הלחם והלוק לחם הפנים שהיא יונה אומרים לו לכל אחד כשנותנים לו חלקו בלחם הפני' הילך מנה : וכשנותנים לו חלקו בשתי הלחם אומרים לו הילך חמון לפי שאין חולקים קרבן כנגד קרבן אלא מכל קרבן כל אחד נוטל חלקו כדנפקא לן מלכל בני אהרן תהיה איש כאחיו (שם) לפיכך מודיעין אותו שנותנים לו חלקו בין בחמון בין במנה : משמר שזמנו קבוע לשמש בשבת זו שכל הרגל להיות בתוכה :

ן יום טוב הראשון של חג היו שם שלשה עשר פרים ואלים שנים ושעיר אחד נשת יירו שם ארבעה עשר כבשים לשמנה משמרות : ביום ראשון ששה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד בשני חמשה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד בשלישי ארבעה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד ברביעי שלש מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד בחמישי שנים שנים מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד בששי אחד מקריב שנים והשאר אחד : אחד בשביעי כולן שוין בשמיני חזרו לפייס כבדגלים אכרו מי שהקריב פרים היום לא יקריב למחר אלא חזרין חלילה : ו בג' פרקים בשנה היו כל משמרות שוות באמורי הרגלים ובחלוק לחם הפנים בעצרת אומרים לו הילך מצה הילך חמון משמר שזמנו קבוע הוא מקריב

משמרות שם משמרה פירשתי פ' קמא דברכות : ששה כו' וחמשה כו' אע"פ שמשמרה ומשמרת לשון נקבה מאמרם לא היה אלא על ראש המשמרה כאשר יאמרו בכל המשנה יהודיב וידעיה רוצה בו משמרת יהודיב משמרת ידעיה ואולי

שהיה מונה וסומך על מלת משמר שהוא לשון זכר הרמזים : וכן עוד במשמיות דלקמן לשון זכר מהאוי טעמא חזרין חלילה כדרך סדרום גד"ה (א"כ"ד) יהודיב ראשון ואחריו ידעיה חרים כו' כולן כמות שכן סדורים רש"י ומיאו בבית שני שלא עלו אלא ארבע מן המשמרות ונתחלקו לכ"ד וידעיה עלה קוד' יהודיב הלכך ששה שלו קודמים כדלית' בפ"ב דתענית בגמרא דף כ"ו : ז בשרשה פיקים בשלשה רגלים רש"י : היו כל המשמרות שוות גמ' שאלמר (דברים יח) ובי יבא הלוי מאחד שערך וצא בכל אות נפשו ושרת יכול אף בשאר ימות השנה ת' מאחד שערך לא אמרתי אלא בשע' שכל ישראל נכנסין בשער אחד כלומר בעיר אחת ועל כרחיך קרא צבקהוולא

בלוי מדכתיב ושרת שאין הלויים ראוים לשירות ובכ"ד מקומות נקראו כהנים ליום רש"י ועיין לקמן : באמורי הרגלים כתב הר"ב כגון חזה ושוק כו' והוא הדיון לעבודתו וכ"כ הרמב"ם מה שראוי מהם לאכול אוכלין אותו בשוה והראוי לשרפה מקריבין אותו בשותפות כמו שזכר : ובחלוק לחם הפנים שאלמר (שם) חלק כחלק יאכלו כחלק עבודה כך חלק חכילה ולקרבנו לא הצטרך לכיון דכולם שוות בעבודה נפקא לן דשוות באכילה מדכתיב (ויקרא) לכהן המקריב אותה לו תהיה אלא לחם הפנים שאין בו צודה שכבר נעשית עבודתו משבת שעברה דהיינו משו' הקטרת בזיכים להחיר לחם קאתיין ואין עבודה זו בגוף הלח' ובתבו התום דחלוק הוא דמריבין אבל כולו וס' ודו והקטר הבזיכים למשמר הקבוע (והכי תניא בתוספתא וטעמא) מדמריבין ליה מיאכלו משמע לאכיל' בייה דהמנא ולא לעבוד : הילך מנה הילך חמון מנה ואח"כ חמון דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם גמ' וכדתנן בריש פ"א דזבחים :

אנה : מיה' פ"י תמידין ס"ג י' ב"ס הלכה י' ג' : מ"ק י"ז קי"ו פ"ג ע"ב כ"י התקדש כ"י ד"ה ד"ש ה"ט ה"י ז"ב מ"ה תמידין כ"י :

סוכה פרקה

מקריב תמידיו כו' חובות הצלות דרגל שלא מחמת הרגל
אפקינהו רחמנא מושרת ככל אחיו שנאמר ודברים
יו לצד ממכריו על האבות מה שיזכרו האבות זה לזה אתי
בשבת ואתה בשבתך * ובכלל זה הגדרים ונדבות וקרננו לבו'

א טו יח
פ"ד ס"ה
תמידיו ת"י
ב"ט ס"ה
ג' ט"ז

לדאיתנהו בשאר ימות השנה
והרי הן למשמח המשמש וה"ה
בשבוש שחל בו הרגל * למשמח
המשמש בנ' :

ושא * קרבנו לבו' [כתב הר"ב]
לאתווי פה העל' כו' בנ' *
וכתבו התוספת ונד"ה ובחלוק
וכו' * ומוסף שבת לא מפרש
מתני' מדי ושייר והוי בכלל
דשאר קרבנות זכור וכי קאמר
בנמי לאתווי פה העלם כו' הוי מני
למיומר] לאתווי מוסף שבת
דבדיח קתי בתוספתא שהוא
למשמר הקבוע והא דמדרבה לחם
הפנים טפי' דיאכלו משמע מדי
דאכילה כו' שכבר נעשית

עבודתו כדלעיל * מולפניה
וכן לשון רש"י * וה"ה ד' פסח וראשון לשבועות ושני דראש
השנה אלא משום דזכירתו בחג * נקט לשמויה דחג ולשון
רמב"ם כשיחול יום טוב האחרון וכן לשון הר"ב לקמן * וטעם
שכתב הר"ב מפני קדושתו ואזרחו * בגמרא * והוסיף הרמב"ם
לצאר שיש תועלת למקדש * שעל ידי חלוק להם הלחם חלק
כחלק יבואו למקדש ואם יתאחד אחד מצעלי המשמר ימלא
אחד שיבא במקומו * כך פירש דבריו הכסף משנה בפרק ד'
מהלכות תמידיו ויש הוכחה לדברי הרמב"ם מדאמרין בגמרא
תיקו רבנן מלקח * וכל תיקו מפני התועלת הוא :

ח והמתעבב נוטל שתיים * פירש הר"ב כל המשמרות
שנתעבבו וכו' כרש"י * ויש להקשות דה"ל
למתיי' והמתעבבים * ועוד הקשה הכסף משנה בפרק ד' מהל'
תמידיו התינה אס' חל"י * האחרון בחמישי בשבת * והוי
מתעבבים * אבל כשחל יום טוב הראשון בשני בשבת * והוי
מתעבב שיין למימר * המתעבב והמקדים הוה ליה למתני'
והרמב"ם מפרש דהמתעבב הוא מלשון תרגום * ותיבהיה
מתרגמינן ויתעבבו ר"ל ששחל יום א' בנתיים * ומלא שהמשמר
שחל בו ה"ט מתעבבים * מלצד כולם הוא לזכור שבוע שלהם * חל

הי"ט שיד כל המשמרות שוות * ולפיכך הואיל ומעשים הם
ביום שני' * שבת שקודם י"ט משמר היוצא נוטל עשר והוא שקורא התנא משמר שזמנו קבוע והנכנס נוטל שתיים והטעם האמו'
וכשחל י"ט האחרון להיות בחמישי שבת שאחר המועד משמר הנכנס * נוטל עשר והיוצא נוטל שתיים * והטעם שהם המתעבבים *
הנכנס * נוטל שבע * כתב הר"ב בשכר הבפת דלתות * ואע"ג שגם עליו תעביר חלוקה הזאת לשבת הבאה שהנכנס אחריו נוטל
שבע והוא חמש * ואם כן מאימתי להם חוק זה אמרו בגמרא דניחא ליה לאיניש ליקח לאלתר ולא להמתין אף פי
שחם ימתין יבוא לו גם כן שוב בשבוע * ח' לקת * בכליה פירקין מתניה בלשון זכר כמ"ש בנתיים * טעם הדבר * והכא
בבבליה נקט לשון נקיבה ונראה לי דודאי שהלשון משמרה סובל לשון זכר מהטעם שכתב הרמב"ם לעיל וסובל לשון נקיבה כי כן
המלה בעצמה ולפיכך בבבליה הניחו הלשון לנקיבה לבגאי ועוד שהזעזע את אשה היתה * ואל תטעה לחשוב בבבליה לשם אשה כי
הוא שם ראש המשמר החמשה עשר בדברי הימים א' כ"ד *
וטבעתה

מקריב תמידיו * גדרים וגרביה * ושאר
קרבנות ציבור * ומקריב את הכל * יום טוב
הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה *
היו כל המשמרות שוות * בחלוק לחם
הפנים * ח' חל להיות יום אחד להפסיק
בנתיים * משמר שזמנו קבוע היה נוטל עש'
חלות והמתעבב נוטל שתיים * ובשאר ימות
השנה הנכנס נוטל שש * ור"ל * והיוצא
נוטל שש * ואומר הנכנס נוטל שבע *
והיוצא נוטל ח' * הנכנסין חולקין בצפון *
והיוצאין בדרום * בילגה לעולם חולקת
בדרום *
וטבעתה

מקריב תמידיו * גדרים וגרביה * וגדרים ונדבות
שכדור ונדבו כל השנה והביאום ברגל * וכל קרבנות זכור
לאתווי פה העלם דבר של זכור ושעירי עבודה זרה * ואם אירע
בית דין ושעור בהוראה ועשו רוב הקהל על פיהם * ואם אירע
כן ברגל ומשמר שזמנו קבוע
מקריבים אותה ומקריב את הכל
לאתווי קין המזבח כשהוא בטל *
שכלתה הקרבת התמיד * ואין
מביאין שם נדר או נדבה *
לוקחין ממשות המותרות משירי
הלשכה וקונין מהן קרבנות
עולות ומקריבין אותן והנדבות
זכור ואף אלו אם קרבנו ברגל
משמר שזמנו קבוע מקריב אותן *
בין מלפניה בין מלאחריה * אם
חל יום טוב לאחר השבת * אע"ג
דלא הוה ליה שבת בתוך החג *
אפי' הכי הואיל וזריכין להקדים
בזאתן מע"ש בשביל י"ט שהרי
בשבת לא יוכלו לבא חולקים

בלחם הפנים וכן אם חל שמיני לפניה בערב שבת * אע"פ שאין
השבת בתוך רוב חולקים הואיל ולא יוכלו ללכת * ח' הל'
להיות יום אחד להפסיק בנתיים כגון שחל יום טוב ראשון בשני'
בשבת שהיו יכולים לבוא באחד בשבת והן קדמו וזכו מערב
שבת או שחל יום טוב האחרון בה' בשבת שהיו יכולין לילך בער'
שבת ונתעבבו שם בשבת כל המשמרות שנתעבבו * שם אין
נוטלין אלא שתי חלות ומשמר שזמנו קבוע נוטל ח' * וחולקין אותן
בין משמר הנכנס ובין משמר היוצא כדרך כל שבתות השנה *
הנכנס נוטל שש כו' * שהמשמרות מתחלפן בשבת זו עובדת
שחרית * זו עובדת ערבית * הנכנס נוטל שבע * נוטלים
שתי חלות יתרות בשכר הגפת * דלתות שהם נוטלים הדלתות
שפתחו המשמר היוצא בשחר * ואין הלכה כר' יהודה *
הנכנסים חולקים * ביניהן לחם המביע לחלקם בצפון * כדי
שוראה לכל שהן נכנסין * שהלשון עקר שהיא קבועה לשחיטת
קדשי קדשים * והיוצאים חולקים בדרום * כדי שיראה שהם
יוצאים והולכים להם לפיכך שינו מקומו אלל רוח שאינו עקר *
בלגה * שם המשמרה * לעולם חולקת בדרום * ואפי' כשהיא
נכנסת * קנחא הוא שקנסוה * *
וטבעתה

הנכנס * נוטל שבע * כתב הר"ב בשכר הבפת דלתות * ואע"ג שגם עליו תעביר חלוקה הזאת לשבת הבאה שהנכנס אחריו נוטל
שבע והוא חמש * ואם כן מאימתי להם חוק זה אמרו בגמרא דניחא ליה לאיניש ליקח לאלתר ולא להמתין אף פי
שחם ימתין יבוא לו גם כן שוב בשבוע * ח' לקת * בכליה פירקין מתניה בלשון זכר כמ"ש בנתיים * טעם הדבר * והכא
בבבליה נקט לשון נקיבה ונראה לי דודאי שהלשון משמרה סובל לשון זכר מהטעם שכתב הרמב"ם לעיל וסובל לשון נקיבה כי כן
המלה בעצמה ולפיכך בבבליה הניחו הלשון לנקיבה לבגאי ועוד שהזעזע את אשה היתה * ואל תטעה לחשוב בבבליה לשם אשה כי
הוא שם ראש המשמר החמשה עשר בדברי הימים א' כ"ד *
וטבעתה

וטבעתה קבועה * עשרים וארבע מצעות היו בצורה במקום המצבים לעשרים וארבע משמרות כהונה וטבעת של כל המשמרו
פתוחות לד אחד והפכה למעלה ומכנים נאמר הבהמה לתוכה וחוזר והופך פתחה למטה לתוך הרלפה * וטבעת של בלגה קבוע
ואינה נכפפת וזריכה להשתמש בשל אחרים וגנאי הוא לה וחלונה סתומה * חלונות היו בלשכת החליפות ששם גוזזין את
סכיניהם * וחלון של משמרת בלגה היתה סתומה דקנסוה רבנן משום מעשה שהיה * שאשה אחת משמרת בלגה ומרים בת בלגה

א פדיות פ"ד
ה"ט
במ"ט פ"א ח"ט
י"ט סו"ט פ"א ח"ט
ס' וק"ט פ"א ח"ט

שמה נשתמדה וכשאת לס' דיוט
אחד ממלכי יוניס וכשנכנסו
יוניס להיכל * הלכה וטפחה
בסנדל ע"ג המוצב ואמר לוקים
לוקים פירוש זאב ואכל כל * יוני עד מתי אתה מכלה ומזונן של
ישראל ואין אתה עומד להן בשעת דוחקן וכששמעו חכמים
נדבר זה קבעו את טבעתה וסתרו את חלונה של כל המשמר * כלה * כי אמרו אם לא ששמעה מאביה שהיה מצוה את העבודה לא
אמרה כן * וכשביל אביה קנסו כל המשפחה * דאוו לרשע * ואוו לשכנו * טוב ללדיק * טוב לשכנו :

מליק מסכת סוכה

כבר קדם טעם סודרה בתחלת מסכת סוכה :

מסכת ביצה

פרק א ביצה שגולדה ביום טוב * [בי"ט] שלאחר שבת עסקין וטעמייהו דבית הלל
דאמרי לא תאכל משום דכל ביצה דמתילדא האידנא מאתמול
במרה לה ונמצאת שבת מכינה ליום טוב * והתורה אמרה
(שבותו) והיה ביום הששי והכינו וסמם ששי חול הוא *
וחול מכוין לשבת וחול מכוין ליום טוב * ד"ט נמי אקרי שבת ואין
י"ט מכוין לשבת ולא שבת תכניה ליום טוב * והכנה כי הך
דביצה * אף על גב דביד
שמים היא מקרא הכנה * ומיהו
שבת יום טוב דחשיבי בעיא סעודתן הוצגה בחול * ואין אחד
מהן מכוין לחברו אפילו בהפכה דביד

מסכת ביצה

פרק א ביצה שגולדה ביום טוב * כתב הר"ב ביום טוב שלאחר שבת עסקין בגמרא *
(וכאשר הגהתי בלשון הר"ב כן לשוני בריש פרק ד' דעדיות) ואע"ג דמסקין דיום טוב [דעליזא] נמי אסורה * אפי' הכי
מוקמינן למתניתין בעקר הדין והא דנקט יום טוב ולא שבת ויהיה פירוש שבת שאחר י"ט
דה"א דוקא שבת סעודה בעיא הכנה ואין י"ט מכוין לשבת *
אבל י"ט שאחר שבת אימא לא ליתסר דכחול שוויהו שאין סעודתו בעיא הכנה * הלכך
איצטרך למתני י"ט ושבת אחיא במכ"ש כדלקמן * וברפ"ב דלקמן אכתוב דזו אינו אלא אסומתא : בית הלל אומרים
לא תאכל פ"ה הר"ב משום דכל ביצה דמתילדא האידנא מאתמול במרה לה * וכתב הר"ן דאיצטרך לזומר דמאתמול במרה לה משום דאי היום במרה לה לא מתקרא דהא קי"ל
בערובין גבי תחלת היום קונה ערוב דשבת מכינה לעצמה * אבל ליום טוב אינה מכינה וי"ט דכוותה ואיצטרך נמי למימר במרה דאלו לא במרה אע"פ שנתבדל לא מתסרי דה"ה בי"ט אחר שבת היכא שמעינן * והלא כבר נהגדלו בשבת אלא דלא חשבו לן
הכנה אלא כי במרה מפני שאז מתחדשת צריה חדשה לגמרי ע"כ * ומ"ש הר"ב בהתורה אמרה והיה ביום הששי והכינו פיר' רש"י
דע"כ בא לאשמועינן דאפילו הכנה בידי שמים כגון ביצה אסורה דאי משום הכנה בידי אדם כלומר שיאפו ויבשלו מצע"י הא
אמור גם ממחרת השבת דעומר פי' רז"ל ממחרת י"ט ומ"ש ולא שבת מכינה לוי"ט * גמרא 'ופי' הר"ן דכיון דשמעינן דאין יום טוב מכוין לשבת ולפיכך זק"ו דאין שבת מכינה לוי"ט ע"כ ומ"ש הר"ב ושבת וי"ט הסמוכים כו' נולדה בזה אסורה בזה * ואע"ג
דמאתמול היא נגמרת מ"מ כשנולדה בשבת הרי זו הכנה דגם בשעת לידה שייך הכנה ועי' ל דכיון דאם נולד בי"ט הרי זו אסור
אם נאמר כשנולדה בשבת הרי היא מותרת בשביל אותה לידה דשבת א"כ הוי שבת מכוין לוי"ט כ"כ התו' [דף ד'] * ומ"ש וכן בי"ט
של ר"ה שמתחלה לא מחמת ספק התחילו לעשות וכדתנן במשנה ד"פ דר"ה * שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה טובגין אותו
היום קדש ולמחר קדש * ואע"ג דריב"ז התקין לאחר החורבן שיכו מקבלין עדות החדש כל היום כדתנן התם * לא תיקן אלא
לקבל העדות ולהיות מונין המועדות מיום הראשון ואפי' באו לאחר מנחה * אבל מלעשות י"ט שני לא נעקרה תקנה ראשונה
ממקומה הכי מסקינן בגמ' (דף ה') ומ"ש אבל שני י"ט של גלויות דמת"כ אחד מהן חול משא"כ שבת וי"ט הסמוכים ואע"פ שהי"ט
הוא י"ט שני דשבת מיהו ודאי קדש הוא וי"ט הסמוך לה נמי שמה י"ט גמור הוא הר"ן * ועיין משנה ח' פ"ג דעירובין :

לא תאכל ואפי' לטלטל נמי לא * כ"ש הו' ב' במשנה ב' בפרק ג' * בספק

בספק מוכן אלא אסור דסתמא ביצה לאכילה קיימא נקט כי האי לישראל וכו' וכו' ל' אבב ב"ש דנקט האכל דרזוחא הוא נקטי בית הלל נמי לא האכל תוספת: בית שמאי אומרים שאור בכזית וכו' פי' הר"ב מדכתב רחמנא לפרווייהו שאור וחמץ גמרה ור"ל לא יראה לך חמץ

ולא יראה לך שאור (שמות יג) דכתב לאו בכל הדא מה שאין כן באכילה דנתינת טע' כי כל אוכל כתיב (שם יב): וחמץ בככותבת דהואיל וידענו דשיעורו של זה לא כשיעורו של זה נוקט ליה שיעורו כדאשכחנא בעלמא (ביומא פרק ח' משנה ב') כפירוש רש"י והתוס' וכו' אי בעיא ב"ש כמוה וכגרעיתא כמו התם ולשון קצרה דברו או שמה גם ההם פליגי בית שמאי ולא יזכירי וכגרעיתא אלא

א עריות טע
ב מייאשת
ג מייאשת חיה
ד מייאשת חיה
ה טע' טע' א"כ
ו טע' ו
ז טע' ז
ח טע' ח
ט טע' ט
י טע' י

דבידי שמים * אבל סעודת חול לא חשיבא ולא בעיא הזמנה הלכך באחד בשבת בעלמא שאינו יום טוב לית לן למיסר ביצה שנולדה בו לפי שנגמרה בשבת דסעודת חול לא אצרכה רחמנא זמון מבעוד יום * ואסרה ביצה שנולדה בכל יום טוב * ואע"פ שאינו אחר שבת גזירה

משום יום טוב שאחר שבת וכן אסרו ביצה שנולדה בכל שבת לגמעה חיה גזירה משום שבת שאחר יום טוב ושבת ויום טוב הסמוכים זה לזה ביצה שנולדה בזה אסורה בזה * וכן בימים טובים של ר"ה * אבל שני ימים טובים של גלויות דמנה כפשך אחד מהם חול ביצה שנולדה בזה מותרת בזה: שאור בכזית * לענין אכילה כ"ע לא פליגי דזה וזה בכזית מדסתמא הכתוב בשאור וכיים בחמץ * שאור לא ימלא בכתיבם כי כל אוכל מחממת

בית שמאי אומרים * שאור בכזית וחמץ בככותבת * ובית הלל אומרים * זה וזה בכזית: ב' השוחט תיחזעוף ביום טוב * בית שמאי אומרים * יחפור בדקר ויכסה * ובית הלל אומרים * לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום * ומורים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה * שאפר בירה מוכן הוא: ג' בית שמאי אומרים * אין מוליכין את הסולם * משוכד לשיבך יאבל מטרו מחלין לחלון ובית הלל מתירין בית שמאי אומרים לא יטול * אלא

לעיל סתם תנא דלא כמותם: ובית הלל אומרים זה וזה בכזית * וקראי זריכי דאי כתב שאור ה"א משום דחמוצו קשה כו' ואי כתב חמץ משום דראוי לאכילה כו' גמ' ואפי' כפי הוצרן הכתוב לשתיה בשאור ולסיים במחמת לומר לך זהו שאור כו' משום דאל"כ לא הייתי משים כרת אלא בחמץ דכתיב ביה כרת תוספ': ב' יחפור בדקר וכתב הר"ב דמייירי כשהוא נעוץ בעפר תיחוח וכו' שאינו מחוסר כתיסה דכתיסה תולדה דטוחן היא * רש"י * אבל מה שנטול העפר ועושה גומא * אע"ג דק"ל מורס בכל שהוא במשנה ב' פי"ב דשבת * ואע"ג דהכא לאו לחריסה צריך לגומא * הא ק"ל כר"י דמלאכה שהיה צריכה לגושה חייב * כמ"ס הר"ב במשנה' פ"ב דשבתגם בפרקי משנה ה' * אמרינן בגמרא דה"מ היכא דמתקן הכה מקל קל * כלומ' דמייירי במקום שהגומא מקלקל כמו בבית או בחצר * אבל בשדה לא וכ"כ המגיד בפ"א מהל' שבת ואע"ג דבמקלקלים נמי יש בו שבות כמ"ס הר"ב במשנה ג' פי"ג דערובין הרי כתבו התו' דהכא משום שמת י"ט מותר לכחילה * וכבר כתבתי כיוצא בזה בשם הר"ן דמשנה ג' פ"ב דשבת אלא דהכא הוצרכו לדקדק נעוץ כמ"ס לקמן בס"ד: שאבר כירה מוכן כו' * כתב הר"ב * אבל הוסק ביום טוב אסור כו' * עיין משנה ג' פ"ד וסו"י מבייתין דביום טוב קי"כ מ"ד מוקצה אסור * ומיהו התוס' כתבו דהכא כולי עלתא ס"ל דאסור דהוי נולד גמור דמעקר' עליה והסת' הפר: ובית הלל מתירין * פי' הר"ב משום שמת י"ט ואי' ע"ג ב' דלעיל לא התירו אלא בדקר נעוץ * ועמא כ"ס * רש"י בגמ' דהכא אליבא דב"ש דהכא דליכא דקר נעוץ דהוי כד רמזו חפירה לא כרו ואפי' בעפר תיחוח שהוא כפסור ועומד ע"כ * והכא נמי הא איכא חשדא דלהטיח בגו' תירלו הגמ' דהכא נמי שזכרו מוכיח עליו * ופי' הר"ן כלומר שזכרו של

(שמות יב) לומר לך זהו שאור וזהו חמץ כזה כן זה * כי פליגי לענין ביעור * בית שמאי סברי מדכתב רחמנא לפרווייהו שאור וחמץ ולכתוב חמץ שאין חמוצו קשה ואפי' חייב לבער וקל וחומר לשאור שחמוצו קשה * אלא ש"ס שיעורו של זה לא כשיעורו של זה ולא יל' ינין ביעור מאכילה: ובית הלל סברי זה וזה בכזית * דילפינן ביעור מאכילה ומשום דהנך תלת מילי מקולי ב"ש ומחורי ב"ה גבי יום טוב הנא להו הכא גבי הדדי: בככותבת תמרה: ב' השוחט חיה ועוף * הבא לשחוט חיה ועוף ונמלך ב"ד * כ' אד יעשה: צ"ס אומרים * ב"ד מורין לו שישחוט לכתחלה ויחפור בדקר נעוץ * שזכרו מבעוד יום * כלומר שיעקור אותו ממקום נעיצתו ויעלה עפר ויכסה ומייירי כשהוא נעוץ בעפר תיחוח הראוי לגס' שאינו מחוסר כתיסה: דקר * יתד שנועטים בארץ לשון וידקור את שניהם (במ"ב בה) שאשר כירה מוכן הוא * לאו אמתלייהו דב"ש ובי' קאי * אלא מלתא באנפי נפשה הוא וה"ק ואפר בירה מוכן הוא ואינו צריך הזמנה דדעתיה עלויה ולא שנו אלא שהוסק מערב י"ט אבל הוסק ב"ט אסור דליכא למימר דעתיה עלויה מאתמול * ואי ראו לללות בו ביצה שערין הוא רמץ חס א"ג * שהוסק ב"ט מותר לכסותו אוידי דחוי להסוכי ביה לללות בו ביצה שקל ליה נמי ומכסה בו: ג' אין מוליכין את הסולם משוכד לשוכד בסולם של עליה כ"ע לא פליגי דאסור ובסולם של ש' כך נמי כשהוא מוליכו ברה"ר מודו ב"ה דאסור שהרואה אימר לתקן גבו הוא מוליכו ועושה מלאכה ב"ט כי פליגי * שזולתו ברה"י ואין בני אדם רואים אותו * ב"ש סברי אין מוליכין שכל דבר שאסרו חכמים מנצי מראית העין אפי' בחדרי חדרי יום אסור וב"ה מתירין אע"ג דבעלמא די' הכי הו' הכא סרי ושוכ שמתח י"ט: מחלון לחלון באותו שוכד עמנו * שכל דרך ש' לירות בו [מחיצות הרבה] קולכל זוג וזוג * וחלון בכל קו וקו: ז

זה וזה אני נוטל * פלוגתייהו דבית שמאי ובית הלל דוקא
בבריכה ראשונה * סדרך מגדלי וניס תמיד להניח בריכה
ראשונה דהיינו שני גוולות ראשונות שהאמהות משתעשעות
בהן ולא יברחו * ובית שמאי סברי דדבור בעלמא לא סגי

של סולם מוכח * שהוא ניכר שהוא לשם שובך : אלא אם
כן נענע * עיין סוף פרק ד' : עומד ואומר * מצעוד יום
רש"י : זה וזה אני נוטל * אבל לא סגי ליה לומר מכאן אני
נוטל * אע"ג דק"ל דדרבנן יש בריכה כמו שכתב הר"ב

דלמא כי שקיל להו למחר אתי
לאמלוכי והייס עלייהו והוי
עלטול שלא לצורך * אבל
משנענע ומושמע בהן * מצעוד
יום לשחיטה ולא חס עלייהו * תו
לא חיישין דחייס * וב"ה סברי
לא גורדין דלמא חייס עלייהו
ואפי בבריכה ראשונה : ד זמן
שחורים ומצא לבנים * הא מלתא
דפשיטא הוא * ולא אנטריך
למתנייהו * אלא הכי קאמר זמן
שחורים ולבנים * ומצא שחורים
במקום לבנים * ולבנים במקום
שחורים והכי פירושא דמתני' *
זמן שחורים בן זמן זה ומצא בו
לבנים זמן דשני לבנים * ומצא בו
שחורים מהו דתימא הכי אכרו *

אלא אם כן נענע מצעוד יום * ובית הלל
אומרים * עומד ואומר * זהוה אני נוטל : ד
זמן שחורים ומצא לבנים לבנים * ומצא
שחורים * שנים ומצא שלשה * אסורים *
שלשה ומצא שנים מותרים בתוך הקן *
ומצא לפני הקן אסורים * ואסאין שם אלא
הם * הרי אלו מותרין : ד ה"ב שאומרים אין
מסלקין את התריסין ביום טוב * ובית הלל
מתירין אף להתיר * בית שמאי אומרים
אין נוטלין את העלי * לקצב עליו בשר *
ובית הלל מתירין * בית שמאי אומרים
אין גותנין את העור לפני (ירוהדרים) *
הרורסין * ולא

א חיי"פ"ב
ה"ה י"ט ט"ס"ב
א"ח ט"ג
טע"י
ב י"ד
א :
ד חיי"פ"ב
ט"ס"ב
ט"ס"ב
תק"מ ט"ג
ה י"א
ט"ס"ב
ט"ס"ב

ואתפוך אתפוכי קמ"ל : שנים ומצא ג' * ואינו מכיר המוכני *
כלן אסורים : שלשה ומצא שנים מותרים האחד הלך * והשנים
נשאר * ולא אמרינן כשם שהאחד הלך * כן הלכו כלם * והכי
אחריני נינהו : זמן בתוך הקן ומצא לפני הקן * ובתוך הקן
לא מצא כלום אסורין ואם אין באותו שובך אלא הן * הרי אלו
מותרין * ואע"פ שיש שובך אחר קרוב לו בתוך חמשים אמה *
אם אין אותו שובך בשורה של שובך זה בשוה אלא בקרן וזוית *
לא אמרינן מההוא שובך הקרוב אתו * שהגוולות כל זמן שאינם
פורחים אלא מדדין וברגליהן * אינן מדדין אלא כנגד הקן שלהן
בשוה שאם רואין קניהן כשהפכים לאחוריהן מדדין * ואם לאו
אין מדדין : ה העלי * יד של עץ גדול הרבה ועגול שכותשים
בו את הריפות ודומיהן * ומפני כובדו וגדלו * אין תורת כלי
עליו : לקצב לחתוך : וב"ה מתירין משום שמחת י"ט * ואף
ע"פ שאין עליו תורת כלי : לפני בית הדרים * שידרסו
עליו בני אדם כדי שלא יפסיד * ולא

במשנה ד' פ"ז דדמאי דחייש
דזימנין דמנח כחשים * ושקיל
שמיים * ומצא עלטול אותם
שלא הזיזין א"כ דמשתכחי כולהו
כחשי * וחתי לאמנועי משמחת
י"ט גמ' * ועיין סוף פרק ד'
ד זמן שחורים ומצא לבנים *
פיר' הר"ב מהו דתימא
הכי אנהו וכו' קמ"ל * הגך אודו
לעלמא והכי אחריני נכו * ולא
פירש הר"ב טעמא מאי אמרינן
הכי * ולכאורה טעמיה כמאן
דאמר רוב וקרוב הולכים אחר
הרוב * כמ"ש הר"ב ריש פ"ז
דשקלים * דאלת"ה ה"ל לפרש
דהכא בדף או בשני קיטין כולי *
כדאיתא בגמ' * אליבא דלית ליה

הולכי אחר הרוב * [נגד הקרוב] אלא שראיתי להרמב"ם בפ"ב
מהלכות * ט שחלה הדבר בספק מוכן * שכתב וכל ספק מוכן
אסור * וביאר המגיד הטעם מפני שהוא דבר שיש לו מתירין
או שרוב חכמים להחמיר בספק זה * ע"כ * ועיין במשנה ב'
פרק ג' ושם פסק הר"ב בספק מוכן דאסור : שנים ומצא
שלשה כלן אסורים * דממה נפשך איכא חד דמערב בהו *
ולכא למישריניהו משום דחד בתרי בטיל (דכתוב בשמחה כג'
אחרי רבים להטות * רש"י דף ג') דב"ח חשיב ולא בטלי
(כדפירש הר"ב ריש פרק ח' דובחים) ועוד כל דבר שיש לו
מתירין אפי' בחלף לא בטיל (בגמרא דף ג') תו :

ואם אין סס וכו' כתב הר"ב ואע"פ שיש שובך כו' בתוך
חמשים אמה דמתניתין במדדין שאין יכולין לפרוח ואי
ליכא קו בתוך כ' אמה פשיטא דמתירין דכל הגודלה אין מדדה
יותר מהחמשים אמה * גמרא * ומ"ש הר"ב בקרן וזוית פירש"י
שוית הבית בולט להלאה מן השובך * וכן זה שזימן בו עומד
ללדדין דאי הוה אתו להכא לא הוי חזי לקיטת * שהזוית של

בית עומדת לפניו : ה בית שמאי אומרים אין מסלקין את
תריסין וכן הוא הגירסא בסדר המשנה דבבבלי ובירושלמי וכן הוא
ועור ועלי : ובית הלל מתירין אף להחזיר * פי' הר"ב דאי יש להן ציר מן
צנין ממש לא הוי דהא ב"ה ס"ל במשנה ו' פרק דלקמן דאין צנין בכלים וכ"כ
קאסרי ליה בית הלל מדרבנן * ע"כ * ומכאן סתירה לפירוש דמשנה ר"ב פרק
בתרא דערוצין שפירשו דהוי כבונה והתם ליכא
לפרושא מדרבנן דבדרכי יהודה פי' משום שבות ש"מ דבת"ק מדאורייתא *
וכן לשון הר"ן שם והוי כבונה וקסבר יש צנין בכלים *
ע"כ * ומ"ש הר"ב מן הגד פירש"י דהיינו ידות לשני ראשי הדף :
ובית הלל מתירין * פי' הר"ב משום שמחת י"ט אע"פ שאין
עליו תורת כלי * ובגמרא דף י' רמי אמתניתין ב' דלא שרו ב"ה
משום שמחת י"ט אלא בדקדק נעוץ ואפי' לכתחלה לא * ומשני
טעמיהו דבית הלל משום דיש תורת כלי עליו * וסבירא להו דאע"פ
שמלאכתו לאסור מותר לטלטלו לצורך

בית עומדת לפניו : ה בית שמאי אומרים אין מסלקין את
תריסין וכן הוא הגירסא בסדר המשנה דבבבלי ובירושלמי וכן הוא
ועור ועלי : ובית הלל מתירין אף להחזיר * פי' הר"ב דאי יש להן ציר מן
צנין ממש לא הוי דהא ב"ה ס"ל במשנה ו' פרק דלקמן דאין צנין בכלים וכ"כ
קאסרי ליה בית הלל מדרבנן * ע"כ * ומכאן סתירה לפירוש דמשנה ר"ב פרק
בתרא דערוצין שפירשו דהוי כבונה והתם ליכא
לפרושא מדרבנן דבדרכי יהודה פי' משום שבות ש"מ דבת"ק מדאורייתא *
וכן לשון הר"ן שם והוי כבונה וקסבר יש צנין בכלים *
ע"כ * ומ"ש הר"ב מן הגד פירש"י דהיינו ידות לשני ראשי הדף :
ובית הלל מתירין * פי' הר"ב משום שמחת י"ט אע"פ שאין
עליו תורת כלי * ובגמרא דף י' רמי אמתניתין ב' דלא שרו ב"ה
משום שמחת י"ט אלא בדקדק נעוץ ואפי' לכתחלה לא * ומשני
טעמיהו דבית הלל משום דיש תורת כלי עליו * וסבירא להו דאע"פ
שמלאכתו לאסור מותר לטלטלו לצורך

לצורך גופו * וכמ"ש הר"ב במשנה ד' פרק י"ו דשבת * ומיהו
 על הר"ב שפירש דלא כגמרא * ואין לומר דמ"ל להר"ב דהך
 שינויא דחיקא הוא * דאי בהא פליגי * לא שייכא פלוגתייהו
 לגבי ר"ט * אלא בכלים דפרק י"ז דשבת * ומש"ה מפרש הוא
 בענין אחר * דאם כן רומינא

דמתניתין לא מתרשה * אלא
 כדאמר רבי יוחנן דמחלפת
 השיטה * וזה הוה ליה להר"ב
 לכתוב * דלא נשטה בהלכה
 לפסוק בתרווייהו כ"ה * ועוד
 דשינויא רוחא הוא * ולאו
 דחיקא אלא כדאמרינן בגמ' דשבת
 דף קכ"ב דעלי הוא כלי המוקפה
 מח' חסרון וכיס שמיחד לו מקו
 כדי שלא יתפלג ולא יתקלקל *
 דהו מקלפו בידים * וכ"ע מודו
 דאין יטל אפי' לצורך גופו וא"כ
 שפיר מתני לה הכא * דדוקא
 משום שמת י"ט התירו * ואני
 חומר שבאין ראייה לדברי
 הפוסקים כההוא אוקמתא דעלי

מוחד ליה מקום * ולא כהרי"ף שפוסק כאוקמתא דבעמוד
 שני ושרייתא דב"ה משום דיש עליו תורת כלי * ושרי' לצורך
 גופו דלהכא אוקמתא קשיא דפלוגתייהו אינו ענין ליום טוב *
 ואין סברא לומר דרבותא דב"ה קמ"ל * דאפי' לשמחת יום טוב
 לא שריין סוף דבר משנתנו אינה מתפרשת אלא ביש תורת
 כלי עליוולכה מותר לצורך גופו * וא"כ צמיח דלו מקום
 דאסור בשבת * ומשום שמחת יום טוב התירו דלא כפי' הר"ב *
 וב"ה הלל מתירין * כתב הר"ב דאי לא שריית ב' גמרא *
 דבלאו הכי אסור ושיין סוף פ"ד דשבת * ומשנה ש"ו *
 מתירין * כתב הר"ב דדאמרי מתוך כו' דאך אשר יאכל
 לכל נפש כתיב (שמות יב) והואללה אף היא באוכל
 ומסקה וחי' פ' שהיא בדברים אחרים אמרינן מתוך * כך כתב
 המביר פרקא מהלכות י"ט * ומה שכתב הר"ב והוא שיהיה
 בה צורך מזה כו' דמלאוריתא הותרה לגמרי * אלא רבנן
 דגזרו במידי דהוא טרחה שלא לצורך ובכולה לא צעו למגזר
 משום דאין גזריין גזירה על הגזיר * אלא כ' רובה גזירי' כגלין
 לעמוד בה כפי' רש"י ומה שכתב הר"ב או * צורך הנאה כגון
 מפתח ביתו כיון דפתח ולא פירש דדוקא ביש אוכלין בשבת *
 כדאם דסביר ליה כהגהת סת"ק שהביא בית יוסף סימן תקי"ח
 דכיון דלבו דואג משום פסידא דגניבה הוי צורך קצת ומיהו
 איכא גמ' למימר דאי ס"ל כך ה"ל לכתוב מפתח תיבה * ומדכתב
 מכתב ביתו אינו טעמא דסתמא אבית יש לו אוכלין * ואי גמי
 כלים שיש ליום צורך בהם אבל מתניה ש"ן בה אחת מאלו וכדעת הטור
 ולשתי הדעות קטן דתנן * אפי' כשיצא לטייל ומשום
 שמחת יום טוב ואינו יכול להניח קטן בצת יחודי * יוכל להוציא
 כמבואר בטור * ו אין מוליכין חלה ומתנות * פיר' הר"ב
 דתיקון עיסה הותרו לו ומתנות אף הרמתן הותרו לו * וא"ע
 פ' ש"ן טובלין [כשאר טבל] לאסור הבשר (גמ' שכתב הר"ב במשנ'
 ג' פ"י דחולין) מיהו א"ס לא פירש * שאר הבשר מהן כרי הוא
 אוכלן ועובר בעשה * רש"י והר"ב במשנה ד' פרק ד' דמאין
 שאסור ליתן כו' י"כ כ"ס כ"ס הר"ב

ולא יגביהו * אלא אם כן יש (ירושלמי) עמו
 בזיה בשר * ובית הלל מתירין בית שמאי
 אומרים אין מוציאין לא את הקטן * ולא
 את הלולב * ולא את ספר תורה * לרשות
 הרבים * ובית הלל מתירין * בית שמאי
 אומרים אין מוליכין חלה ומתנות לבקן *
 ביום טוב * בין שהורמו מאמש * בין
 שהורמו מהיום ובית הלל מתירין * אמרו
 להם בית שמאי גזרה שוה יחלה ומתנות *
 מתנה לבקן * ותרוכיה מתנה לבקן בשם
 שאין מוליכין את התרוכיה * כך אין מוליכין
 את המתנות אמרו להם בית הלל * לא *
 אם אמרתם בתרוכיה * שאינו

ולא יגביהו * למטלו לאחר הפשתו * ובית הלל מתירין *
 דאי לא שריית ליה * לא שחית * כדי שלא להפסיד העור *
 וממנע משמחת י"ט * תריסין * מוכרי בשמיים לכן חנויות
 העשויות כמין תיבות * ועומדות בשוק * ואינן מחוברות
 לקרקע * ותריסין כן דלתות
 שסוגרין בהן פתחי אותן תיבות *
 ושפטים שחלקים אותן תריסין
 מפתח התיבה * ושומחין עליהן
 הסממנין שבתנות * מתירין אף
 להחזיר * בתריסין שאין להם ציר
 כלל * כולי עלמא לא פליגי דשרי
 אפי' לנעול בהן פתח [בית
 שנתון] החצר ובתריסין שיש
 להן ציר מן הכד * כ"ע לא פליגי
 דאסור לנעול בהן אפי' פתחי
 חנויות * דדמי לבקין * כי פליגי
 בתריסין שיש להן ציר * באמצע
 כעין בליטה * ותוספין אותה
 בחור שצאמצע דוכן פתח החנו'
 בית שמאי סברי * גזריין ציר
 באמצע * אטו ציר מן הכד ובית
 הלל סברי לא גזריין בתריסין חנויות * וס"י
 להחזיר משום דבעי
 לנאפקויהו תבלין * ואי לא שריית ליה
 להאדורי לא פתח * ואחתי
 לאמנועי משמחת יום טוב * לא את הקטן *
 ולא כל מדי דלאו
 צורך אכילה * וב"ה מתירין * דאמרי מתוך
 שהותרה הולאה לצורך
 אכילה * הותרה גמי שלא לצורך אכילה * והוא
 שיהיה בה צורך מזה * כגון
 הגי דחשיבי במתני * או צורך הנאה
 כגון מפתח ביתו וכיוצא
 בהן * לאפקוי הוצאות חכנים
 וכיוצא בהן * דבא מודו ב"ה
 דאסור * ו אין מוליכין חלה [ומתנות]
 ב"ה א"ע * שמתנה בהפרשתם
 לא שרו לה בהולכהם אלא תיקון עיסתו
 התיירו לו ולא יותר * מתנות
 הזרוע והלחיים והקייבה * גזירה
 שוה * לאו דוקא דכולה מדרבנן
 גזרו משום גזירה דאין מוליכין
 תרומות ומעשרות ב"ט * אלא
 דומיא דגזירה שוה * מתנה
 לבקן * מכ"ד מתנות כהונה *
 כשם שאין מוליכין את התרומה
 וכו' * הך מתני' אדחיא לה
 בגמ' דלא נחלקו ב"ש * שמוליכין
 חלה ומתנות * לא נחלקו אלא
 בהולכת תרומה שב"ש אומרים
 אין מוליכין * וב"ה אומרים מוליכין *
 אמרו לכן ב"ה לב"ש חלה
 ומתנות מתנה לבקן ותרומה
 מתנה לבקן * כשם ש' מוליכין את
 המתנות * כך מוליכין את התרומה *
 אמרו להם בית שמאי לא
 אם אמרתם בתלה ומתנות

ומי
 לפי
 תחת
 תירו
 חיוב
 בכר
 הלכ
 טוב
 של
 נתו
 שכן
 מאה
 ידוע
 שמג
 שיו
 שאין
 לדון
 על
 כדוע
 ח
 אחד
 כדר
 טור
 אבל
 נהו
 כגון
 א"ע
 על
 שבו
 עלי
 עלי
 בית
 כרב
 לרש
 כגון
 בית
 של
 מלה
 תבו
 ואין
 ש"כ
 ואין
 למל
 קשי
 של
 כשה
 על

והרמב"ם

ומתנות שזכאי בהרמתן שנתנו חכמים כח ורשות בהפרשתן
לפי שהחיוב שלהן בא בי"ט דלשין ושחטין בי"ט וכיון שהותרו
אחת של י"ט שרינו להו להוליד אותן שנעשו מערב יום טוב
תאמרו בתרומה שאינו זכאי בהרמתה שהרי א"ל שזכאי חיוב

תרומה לכרי בי"ט לפי שאין
חיוב תרומה אלא משעת מריחה
בכרי ואין ממרחין ביום טוב
הלכך אין מוליכין תרומה ביום
טוב ז' במדוך של עץ אבל לא
של אבן וזויהו במדוך של עץ
נתוכין כדרכן וא"ל שנוי לפני
הן מפיגין טעמן אם נדוכין
מאתמול והמלה כסף של חרס
ידוכונו ז' בעץ פרור הוא הכף
שמגיטין זו הקדרה דמלת בעי
שניו שיהי לו לדוך מאתמול
שאינו מפיג טעמו והלכה שהבא
לדוך מלה בי"ט מעט המדוכה
על ז' ד' ודך ע"י שנוי והתבלין
נדוכין כדרכן ואין נריכין שינוי
ח בורר אוכל מלקט האוכל
אחד אחד מן הפסולת בורר
כדרכו בחיק ובלבד שלא יהיה
טורח ברירת הפסולת מרובה
אבל אם טורח ברירת הפסולת
מרובה על טורחן ברירת האוכל
כגון שהפסולת דק ביותר
אע"פ שהאוכל מרובה בשעורו
על הפסולת מודים בית הלל

שבורר את האוכל ומניח את הפסולת דלמעוטי בטרחה
עדיף אף מדיח ושולה שיזכיר כלי מלא קטנית ונותן
עליונים והפסולת נץ על פני המים ומסיר אותו
בידו שולה כמו של נעליך (שמות') ואין הלכה
כרבן גמליאל מ אין משלחין ביום טוב דורון איש
לרעהו אלא מנות דבר מוכן שאינו עשוי להניחו למחר
כגון חתיכת בשר ודגים ובית הלל אומרים כו' ולא שרו
בית הלל אלא לשלוח על ידי אדם אחד או שנים אבל
שלשה בני אדם או יותר נושאי מנחה אסור דאוושא
מלקח טובא ונראין כמוליכין למכור בשוק אבל לא
תבואה שאינה ראויה לאכילה שהרי צריכה טחינה
ואין טוחנין ביום טוב ורבי שמעון מתיר בתבואה
שיכול לכתשה במכתשת קטנה ויבשלה מעשה קדרה
ואין הלכה כרבי שמעון משלחין כלים תפורין דחזו
למלבוש ושאינן תפורין תו לאכסווי כלאים כשהן
קשין שאין מחמתין מותר ליטכב עליהם סנדל מסומר
של עץ מחוסה מסמרים שגזרו חכמים עליו שלא לנועלו
בשבת ויום טוב משום מעשה שהיה שגזרו הרובי מלכות
על ידו כמבואר במסכת שבת פרק במה אשה יוצאה דף ס'
ולא

שאינו זכאי בהרמתה תאמרו במתנות
שזכאי בהרמתן ז' בית שמאי אומרים
התבלין נדוכין במדוך של עץ והמלת
בכף ובעץ הפרור ובית הלל אומרים
התבלין נדוכין כדרכן במדוך של אבן
והמלת במדוך של עץ ח' הבורר קטנית
ביום טוב בית שמאי אומרים בורר אוכל
(יור' אוכל) ואוכל יובי הלל אומר ב' ברר
כדרכו בחיק בקנין ובתמחוי אבל
לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה
רבן גמליאל אומר אף מדיח ושולה
מ בית שמאי אומרים אין משלחין בי"ט
אלא מנות יובי אומרים משלחין בהמה
חיה ועוף בין חיים בין שחויטין משלחין
יינות שמנים וסלתות וקטניות אבל
לא תבואה ורבי שמעון מתיר בתבואה
משלחין כלים בין תפורין בין שאינן
תפורין ואף על פי שיש בהן כלאים והן
לצורך המועד אבל לא סנדל המסומר
ולא

והרמז'ס וכן כתבו התוספות דהכא ושכן משמע בירושלמי
בהדיא כו' שאינו זכאי בהרמתה כחכ' הר"ב לפי שאין
חיוב תרומה אלא משעת מריחה בכרי ואין ממרחין בי"ט
בתבואה שייך מירוח ושאר' עיין בפ' קדמושרר אומרי' גרנן
אף על פי דבירק מלוי כלי סגי
כדתנן התם במשנה ה' ירק דחיוב
תרומתו יתדרבן לא אריא
ז והמלוח במקום שיש מלח
גפה רש"י
ובעץ הפרור לשון הר"ב
ח' בעץ הפרור וכן
לשון רש"י ואע"פ שלא נמלח כן
במשנה בשום נוסח י"ל דס"ל
דכחד מהני שנוי סגולתי' פירשו
דל' ח' קמני
ובית הלל אומרים וכו'
עיין במשנה ט'
ח בקנין פירשו הר"ב בפיו
דמסכת כלים משנ'
ג'
בתמחוי קערה גדולה רש"י
דף י"ב ע"ב
אבל לא בטבלא כו' דמחוי
כמלך דעביד לצורך
מחר שאין דרך לעשות בכלים
הללו אלא הרבה רש"י שם
ועיין לקמן
ט אבל לא תבואה פירש
הר"ב שהרי צריכה

א ד' כ' תי' פ"ב תהי'
ט' טו' ט"ז
סי' תקד' ס"א
ג' ג' ג' ג' ג'
ד' ד' ד' ד' ד'
ה' ה' ה' ה' ה'
ו' ו' ו' ו' ו'
ז' ז' ז' ז' ז'
ח' ח' ח' ח' ח'
ט' ט' ט' ט' ט'
י' י' י' י' י'
יא' יא' יא' יא' יא'

טחינה ואין טוחנין בי"ט ומסיים רש"י והר"ן שיהי לו
לטמון מאתמול ולא תפיג טעמה ע"כ וקשיא לי א"ס
לשאר' בהפוייה מידי דהוה אשחיקת מלח דודאי שהוא תולדה
דטוחן ככל שחיקת תבלין וסמנין שכתב הרמז'ס בפ"ח
מהלכות שבת שהם תולדה דטוחן ומי' הר"ן ברפ"ג נתן
טעם אחר ואמרו אסקו חכמים טחינה לפי שהיא מלאכה
הנעשית לימים הרבה ושחיקת פלפלין אע"פ שהיא תולדה
אין אותה שחיקה נעשית באותו ענין שהיא נעשית לימים
הרבה שזו במדוך וזו ברחים ואף פלפלין ברחים שלהם
(דמתניתין ח' פ"ג) אינה כדרך טחינת חטים לימים הרבה
ע"כ וכתב הרא"ש דדמי לעובדא דחול ועיין רפ"ג
ורבי שמעון מתיר בתבואה כתב הר"ב שיכול לכותשה
וכו' ות"ק אויל בתר רובא חגיגד פ"ה מהל' י"ט
י ואף על פי שיש מהן כלאים פי' הר"ב כשהן קשין
וכו' ועיין במשנה ז' פ"ט דכלאים
לצורך המועד עיין לקמן בסופא סנדל כו'
ומיורא דאביי היא וכן בבבויסא התם בשבת
הני לא יצא כו' ומהכא נמי לא תידוק דאסור לנועלו כלל
מדאוסרים לשלוח דלמעמיה הא תנן סופא כל שאופין בחול
משלחין

משלחין ב"ט • אלף על כרחיק סגדל חמיר טפי כמ"ס לקמן
אלף היינו טעמייהו • דבריייתא הקס תני לא ינא וכו' ולא
יטייל מכות לבית אפילו מומטה למטה • אבל מטלטלין אותו
לכסות בו את הכלי • ולסמוך בו כרעי המטה • והביאה הרי"ף

ולא מנעל שאינו תפור • ואפילו הוא מחובר ביתדות של עץ •
וכיוצא בכן • אף לא מנעל לבן • באחריות דרבי יהודה לא היו
נועלים מנעל לבן • עד שמשחירים אותו • שצריך אותן •
להשחירו • כל שנאותין בו • ה"ק כל שנאותין בו בחול כמות
שהוא • ואינו צריך למלאכה
אחרת • אף על פי שאין נאותין
בו ביום טוב • כגון תפילין •
שנחול לבישין אותן כמות שהן •
וביום טוב אין לבישין אותן •
משלחין אותן ב"ט :

ולא מנעל שאינו תפור • רבי יהודה א"י •
אף לא מנעל לבן • מפני שצריך אותן •
זה הכלל כל שנאותין בו • ביום טוב
משלחין אותן :

פרק ב יום טוב שחל להיות ערב
שבת • לא יבשל אדם
בתחלה • מיום טוב ולשבת • אבל מבשל
הוא ליום טוב • ואם הותר • הותר
לשבת • ועושה הבשיל מערב ביום טוב •
וסומך עליו לשבת • בית שמאי ואומרים
שני הבשילין • ובית הלל אומרים תבשיל
אחד • ושני ברג • וביצה שעליו • שהן
שני תבשילין
אבלו

בהלכותיו • ומייהו (על דלא
מייטיה במורא אדאביי • תני
דמסייע ליה) • גס אני תמה
על הרמב"ם • שפסק י"ט מה"ס
כתב לא ינא כו' • והשמיט
הברייתא ולדאביי • ומ"ס הר"ב
שכתבו הרוגי מלכות על ידו •
אף על גב דקן עלמן הרגו זה
את זה • הואיל ושלוחי גזירה
היו • כדאיתא התם • שפיר קרי
להו הרוגי מלכות •
כל שנאותין • פירש"י
מתקשטין • ומ"ס הר"ב
ד"ה כל שנאותין בו בחול וכו'
בגמרא • ופירש"י דהאי ב"ט
דקתני מתניתין • לאו הנאותין
דלקמיה קאי • אלא הנאותין
דבתריה • ע"כ • ומ"ס הר"ב
זפירש"י דא"כ מנח להו ב"ט • ליכא איסורא • ומייהו סגדל
המסומר לא • ללא לימא מדרשו רבנן לשלחו • ש"מ מותר
לנועלו • ע"כ • וכ"כ התוספות • וסיימו אבל תפילין נהי
דשבת ו"ט לאו זמן תפילין הן • מ"מ ליכא איסורא להניחן •
ע"כ • האמת פירשו דשבת לאו זמן תפילין • אבל לא
דלמ"ד שבת זמן תפילין • דכ"ש דשרי • אלא איפכה דלמ"ד
זמן תפילין אסור • גזירה שמה תפסק רצועה כו' • כמ"ס
הר"ב בריש פרק בתרא דערובין • ומהשתא הך סתמא דלא
בהלכתא שפסק הר"ב בריש פרק בתרא דערובין • ומייהו י"ל
דסדרתו כמ"ס התו' במו"ס שבת דף ס' • דמ"ס • החמירו בסגדל
א"ע"ב דנאותין ממנו בחול • הואיל ובאת תקלה על ידו • כי
היכי דאשר רבי אליעזר ברבי שמעון לטלטלו לכסות בו את הכלי וכו' •
ע"כ • והשתא תפילין • א"ע"ב דאיכא איסורא כי מנח להו למ"ד
שבת זמן תפילין • אפ"ה שרו הואיל ונאותין ממנו כו' • וטעמא
מאי • פי' סינין תקי"ו • כיון דאיכא שזחת י"ט בשילוחן שפיר הוי
צורך י"ט ע"כ • ונלטינו זה שמעינן דס"ל דהא דתנן והן לצורך
המועד • פירושו ב"ט ולא כדמ"ס לקמן • ובמסנה"ב פ"כ דשבת
ומסנה"ב פ"ק דהגיגה • שפירוש ביה"מ • אבל בהגהות אשכ"ז
ג"ס כל שנאותין ממנו בחול היינו בחול היועד והתא ליתוי
תפילין שנאותין ביה"מ • ולצורך המועד דקתני היינו לצורך
חולו של מועד • ומכאן ראייה שצריך ללבוש תפילין ביה"מ • ע"כ •
ולריבין אנו לפירוש הבית וסף • להני דנהיגי שלא להניח
תפילין ביה"מ • ומנהגו של הכ"י כך היה • כמ"ס בטור א"ח
סויתן למ"ד אלף :

מנה יפה לשבת • ולא ישכח שבת משום טרדת יום טוב יואית
דאזרי משום כבוד יום טוב הוא • כדי שיראו שאין אופין מ"ט
לשבת • אלא אם כן התחיל מבעוד יום דביום טוב אינו לא גר •
קל וחומר מיום טוב לחול דלגמרי אין אופים • ולא מבשילין •
ומבצרכים על ערובי תבשילין • כדרך שצרכים על ערובי
הצרות • וצריך לזכות על ידי אחר • לכל מי שרצה אחר כך
לסמוך על ערובו • ואפילו שלא מדעתן • דזכין לאדם שלא
בפניו :

פרק ב ועושה
תבשיל מעי"ט כתב הר"ב לשם ערוב תבשילין ונקרא שמו ערוב
שהוא מערב צרכי שבת על צרכי י"ט
לעשותן יחד • הראב"ד רפ"ו מה"ט : י"ב ב"ך עליו לשבת • פי' הר"ב
דמתוך כמערב י"ט וזכר השבת • דטרוד • גמרא • וצין לפירוש זה
וצין לאית דאמרי שכתב הר"ב • אינה אלא מדברי סופנים • וכחצו
התוספות ברפ"כ ד"ה והיה כו' • תקנתא דרבנן לנקור הכנה
דאורייתא • ונראה ליישב דהואיל ואי מקלעי אורחין חזי ליה • ע"כ •
כדאיתא בפירקין דף כ"א • והכי קי"ל דאמרי הואיל • כדפסק הר"ב
במסנה"ב פ"ג דפסח וס' הקשו בה"ד דף מ"ז א"כ • בטלת כל
אסור • מלאכת שבת הואיל וראוי לחולה שיש בו כונה • וי"ל
כיון דלא שכיח כלל לא אמרינן הואיל • ע"כ • ומ"ס הר"ב
בוצריך לזכות בו מסיים הרמב"ם על דרך שכתבו בערובי
הצרות ר"ל כפ"ו דערובין • ובית הלל אומרים תבשיל אחד •
פיין כפי' הר"ב למסנה"ו • ברג לשון

החמירו בסגדל • ומייהו י"ל דסדרתו כמ"ס התו' במו"ס שבת דף ס' • דמ"ס • החמירו בסגדל
א"ע"ב דנאותין ממנו בחול • הואיל ובאת תקלה על ידו • כי היכי דאשר רבי אליעזר ברבי שמעון לטלטלו לכסות בו את הכלי וכו' •
ע"כ • והשתא תפילין • א"ע"ב דאיכא איסורא כי מנח להו למ"ד שבת זמן תפילין • אפ"ה שרו הואיל ונאותין ממנו כו' • וטעמא מאי •
פי' סינין תקי"ו • כיון דאיכא שזחת י"ט בשילוחן שפיר הוי צורך י"ט ע"כ • ונלטינו זה שמעינן דס"ל דהא דתנן והן לצורך המועד •
פירושו ב"ט ולא כדמ"ס לקמן • ובמסנה"ב פ"כ דשבת ומסנה"ב פ"ק דהגיגה • שפירוש ביה"מ • אבל בהגהות אשכ"ז ג"ס כל שנאותין ממנו בחול היינו בחול היועד והתא ליתוי תפילין שנאותין ביה"מ • ולצורך המועד דקתני היינו לצורך חולו של מועד • ומכאן ראייה שצריך ללבוש תפילין ביה"מ • ע"כ • ולריבין אנו לפירוש הבית וסף • להני דנהיגי שלא להניח תפילין ביה"מ • ומנהגו של הכ"י כך היה • כמ"ס בטור א"ח סויתן למ"ד אלף :

החמירו בסגדל • ומייהו י"ל דסדרתו כמ"ס התו' במו"ס שבת דף ס' • דמ"ס • החמירו בסגדל
א"ע"ב דנאותין ממנו בחול • הואיל ובאת תקלה על ידו • כי היכי דאשר רבי אליעזר ברבי שמעון לטלטלו לכסות בו את הכלי וכו' •
ע"כ • והשתא תפילין • א"ע"ב דאיכא איסורא כי מנח להו למ"ד שבת זמן תפילין • אפ"ה שרו הואיל ונאותין ממנו כו' • וטעמא מאי •
פי' סינין תקי"ו • כיון דאיכא שזחת י"ט בשילוחן שפיר הוי צורך י"ט ע"כ • ונלטינו זה שמעינן דס"ל דהא דתנן והן לצורך המועד •
פירושו ב"ט ולא כדמ"ס לקמן • ובמסנה"ב פ"כ דשבת ומסנה"ב פ"ק דהגיגה • שפירוש ביה"מ • אבל בהגהות אשכ"ז ג"ס כל שנאותין ממנו בחול היינו בחול היועד והתא ליתוי תפילין שנאותין ביה"מ • ולצורך המועד דקתני היינו לצורך חולו של מועד • ומכאן ראייה שצריך ללבוש תפילין ביה"מ • ע"כ • ולריבין אנו לפירוש הבית וסף • להני דנהיגי שלא להניח תפילין ביה"מ • ומנהגו של הכ"י כך היה • כמ"ס בטור א"ח סויתן למ"ד אלף :

אכלו. או שאבד אותו תבטל. שבשל מע"ש: סומך עליו.
 לבשל בשולו ב"ט לצורך שבת. אבל מתחלתו אין ערובי
 תבטליון פחות מכות. בין לאחד. בין למאה. ואם התחיל
 בעצמו ונאבד ערובו מה שהתחיל בגומר. ב מטבילין את
 הכל. שחייב אדם לטהר עצמו
 ברבל וכל מה שצריך טבילה. בין
 אדם. בין כלים. מטבילין מלפני
 השבת. כלים מלפני השבת.
 סיוון שהם ראויין לאחר טבילה.
 לדבר שלא היו ראויין לו קודם
 טבילה. או מטביל להו
 בשבת ובי"ט. הוה ליה מתקן
 מנה ואסור. ושבת דנקט הכא
 להודיע כחן דבית הלל. דאפי'
 בשבת שרו להטביל אדם. משום
 דנראה כמיקר ומצטנן. ורוחץ
 לתענוג. ולא לשם טבילה. ג ושוין שמשיקין את המים
 בכלי אבן. מי שיש לו מים יפים לשתות ונטמאו ממלא מהן כלי
 אבן שאינו מקבל טומאה. ונותנין במקוה מים מלוחים. או
 עכורים. עד שנוסקים מים למים נמצאו אלו ורועים ומחזירי'
 למי מקוה ובטלו אבניהו וטהרו. ואין טהרה במקוה לשום
 אוכל ומשקה. אלא למים בלבד. ולא בתורת טבילה. אלא
 בתורה זריעה: אבל לא מטבילין. שאין נותנין אותן בכלי עץ
 טמא

"אכלו. או שאבד. לא יבשל עליו
 בהחלה. ואם שייר ממנו כל שהוא.
 סומך עליו לשבת. ב חל להיות אחר
 השבת. בית שמאי אומרים. מטבילין
 את הכל מלפני השבת. ובית הלל
 אומרים כלים מלפני השבת. ואדם
 בשבת. ג ושוין שמשיקין את המים
 בכלי אבן. לטהרין. אבל לא מטבילין
 ומטבילין

לשון רש"י שהיו טמין ביצה על הדג כשנולין אותו ועיין במשנה
 ז' פ"ד דתענית: אכלו או שאבד. ל' הר"ב אותו תבטיל
 שבישל מערב שבת. וז"ל רש"י. אכלו או שאבד קודם שבישל
 כל צרכי שבת. ע"כ. אם כן י"ל דברי הר"ב. דה"ק מערב
 שבת קודם שבישל כו'. ואין צריך
 להגיה מערב י"ט.
 לא יבשל אדם בתחלה.
 ולפירוש קמא. דטעמיה
 דערוב תבטילין משום כבוד שבת
 אפילו הכי מוטב שלא יתעדן
 שבת אחת. ויתעדן שבתות
 הרבה. שאם אחת נותר לו לבשל
 כשאבד ערובו. אף הוא יתירשל
 בו ולא ישמרנו או יאבד או יאכל
 ולא יזכור לשבת כלל הר"ן.
 ואם שיר ממנו כל שהוא. פי'
 הר"ב אבל לא מתחלתו כו'. ולא דמי לערובי חצרות. דליש
 הלכתא כרבי יוסי דאמר שירי ערוב בכל שהוא. כמ"ש הר"ב
 במשנה ט' פ"ז דערובין. דהא התם חמיר נמי לענין תחלתו.
 דבעינן בגרורות. ולמרובין שעור צ' סעודות. ואלו הכא
 לעולם בכית. כך נ"ל לדעת הר"ב. אלא דבגמרא גרסינן
 מאי כל שהוא. [לאו] אפי"ג דליכא כוית. לא דאית ביה כוית
 ופירש"י ולגבי ככר שלם קרי ליה כל שהוא. ע"כ. וכי תימא
 דדחויא בעלמא הוא. הא מיימי ברייתא דתני תחלתו וסופו אין
 לו שעור. מאי לאו אין לו שעור כלל. לא אין לו שעור למעלה.
 וד"ה דה"ל דה"ל שגי' דאברייתא לאו דחיה הוא. וא"כ
 דסופו דמדמה לתחלתו. דאין סברא כלל לומר דלדדין קתני. דסופו אין לו שעור כלל ותחלתו אין לו
 שעור למעלה. אבל יש לו שעור למטה. כיון דבחדא בבא תני להו. וכן הרמב"ם סתם וכתב ערוב תבטילין שעורו אין פחות
 מכוית כו'. ולא חילק בין תחלתו לסופו. והטור ס' תקכ"ז כתב בהדיא. דכוית שיעורו בין בתחלתו בין בסופו. וז"ע על הר"ב:
 ב מטבילין כתב הר"ב שחייב אדם לטהר עצמו ברבל. דכתבי (ויקרא י"א) ובגבלתם לא תגעו ומוקים לה במסכת ר"ה
 (דף י"ז ברבל ל' רש"י) וטעמיה איתא התם דא"ל לומר שיהו מזהירים ישראל בעומאת נבילה. דהא בעומאת
 מת החמורה כתוב (שם כ"א) אמור אל הכהנים בני אהרן. ולא ישראל. טומאה קלה לא כ"ש. שאין ישראל מזהרין.
 ואדם בשבת. פי' הר"ב דשבת דנקט הכא להודיע כחן דבית הלל וכו'. וזים של שלמה כתב דדוקא קתני בשבת. כדי לטהר
 עצמו קודם כניסת הרבל: ואדם בשבת. פי' הר"ב דנראה כמיקר ומצטנן ורוחץ לתענוג. ואפילו אם עובל במים
 סרוחים לפעמים אדם מיקר עצמו במים סרוחים ובימות הגשמים דליכא למימר דמחוי כמיקר נראה כיווד לרוחץ עצמו מטיט וצוא'
 שגופו. גמרא. וכתב בית יוסף ס' שכ"ו שצריך לומר שאפילו במים סרוחים נמי אדם עשוי לרוחץ להעברת טיט וצואה. ע"כ.
 ודברי הרמב"ם יש לי מצוכה גדולה שבפירושו דהכא מפרש כהר"ב דטעמיה דכלים אסורים דמחוי כמתקן מנה ורצא אמרה בגמ'
 וכך כתב בחבורו פ"ג מה"ש. ואלו בפרק ד' מהלכות י"ט. כתב טעמיה דכלים אסורים גזירה שמה יסהה אותם מלעבול. ויבא
 לזרי תקלה כדאמר רב ביבי בגמרא. ואיכא ציטיהו לפי ע"ד לענין טבילה כלים חדשים. דלהשהות ליכא חששא דלא שייך תקלה
 לגבייהו דאין משתמשין בהן כל עיקר עד שיטבלו. ואלו לתקון מנה איכא. והמגיד גם הכסף משנה לא העירו ציה וצריך עיון.
 וראיתי בספר ים של שלמה סימן י"ט שמוסיף דאף לרב ביבי אסור להטביל כלים חדשים משום שמה יסהה וישתמש בו. ודבגמרא
 דאמר תניא כוותיה דרב ציבי לא לומר שהטעמים האחרים דחויים. אלא לומר דאף כלים חדשים אסור לטבול שמה יסהה. והביא
 דאיה לדבריו ע"ש שהצריך ואומר אני עוד ראה מדומסדר [הש"ס] טעמיה דרבא אחר תניא כוותיה ש"מ דתניא כוותיה אינו עקר
 לענין טעם דבעינן במשנתנו: ג שבישיקין את המים. פי' הר"ב ממלא מהן כלי אבן שאינו מקבל טומאה. עיין לקמן.
 ומ"ש ונותן במקוה מים מלוחים כו' דאלת"ל ל"ל להשיקם כיון שיש לו בלאו הכי מים יפים לשתות וכמ"ש הרמב"ם.
 אבל לא מטבילין. פי' הר"ב שאין נותנין אותן בכלי עץ טמא שצריך טבילה כו' וכן ל' רש"י. ומשמע דאלו בכלי עץ שאינו טמא
 ראוי למלאותן ולטבול בו

אדם שני ע"י
 כ"ז:
 נ"ח פכ"ג
 ז"ה ט"ה
 ד"ח ט"ז
 ט"ח ס"י
 ט"ח ס"א

ואף

ל

ואפי"ג דהשתא מקבל טומאה יתמיס * כך טומאה ליתא אלא
 מדרכני * וגם טמא ביום טוב עמו * וקי"ל דבחד מהני גווי
 מותר לטובלו ב"ט * כדאיתא בדרייתא ופסקה הרמב"ם כפ"ד
 מהל' י"ט וקשיא דא"כ דרישא בני השקה ל"ל לפרושי כלי אבן
 שאינו מקבל טומאה * וכן הוא

בדרייתא בגמ' * אפי' כלי עץ
 נמי ומטעמא דפרישית * י"ל דו"ש
 כלי עץ טמא לאו דטמא בלאו
 הני מוס אלא דעכשוו מהטמא
 ומש"ה הוא דקרי ליה טמא *
 וטעמא כדכתבו התו' דאין
 לגרו' הטומאה לכלי בידים כדי
 שיטבילנו * דדוקא כשטמאנו כבר
 בולד הטומאה הוא דמטבילין

אותו * אבל אסור לטמאותו ע"מ להטבילו ב"ט * והרמב"ם
 מפרש נמי למתניתין בכלי עץ טהור ועכשוו מיטמא ע"י הנוס'
 אבל כתב דמתניתין בשבת מיררי * ואיכא אוקמתא הכי בגמ' *
 וגם התו' כתבו דלהיא אוקמתא ניהא * ומטבילין מגב
 לגב * כתב הר"ב מוי שהטביל כו' * לדרוך זמים כו' * ומלך
 לדרוך ענבים כו' וכן הרמב"ם * ונראה דגירסתם בדרייתא
 שבגמרא כך היא * כיצד מגב לגב הרוצה לעשות גתו ע"ג דרו'
 וברו ע"ג גתו' * דלא כרש"י דגורס כדו כ"ק כדלקמן וטעמא
 דנקטה בדרייתא בתרי גווי ולא בשמן * או יין * משום דלא שכיחי
 שיהא נמלך * במשקה אחד * והני טבילות שכיחי בש"ב דחגיגה
 ולשוניב הסגוי במשנתנו כ"ל שהוא הל' ולאשוק מים מבגד *
 דישיע ל' י"ד ובאו על גביהם לא מלאו מים דירמיה י"ד ג' על
 שם הפירות העשויים מתחת הדד והגת לזבזבם היין והשמן *
 אבל לפירש"י דלקמן יש לפרש כמו מנושא לנושא שהגב שם הוא
 לנושא משא * ומחבירה לחבורה * פי' הר"ב מחבורת

טמא שצריך טבילה לכלי להשיק בו כדי להעלות טבילה לכלי *
 אבב השקת מים * ומטבילין מגב לגב * מוי שהטביל כלים לדעת
 שידרוך בהן זמים בבית הכד לשמן של חולין ומלך לדרוך
 בהן ענבים בבית לין של תרומה * צריך להטבילן פעם שניה
 לשם תרומה * וכן אם הטביל כלים
 לשם תרומה ומלך לעשות בהם
 קדש * צריכים טבילה שנית לשם
 קדש * ואותה טבילה יכול להטביל
 ב"ט שאין כאן תקון כלי לפי
 שאין טבילה זו להעלות אותן
 מידי טומאה אלא לתוספת
 טהרה * ומחבורה לחבורה * אם
 הטביל כלים ע"מ לאכול פסח
 עם חבורה או * ומלך להימנות

ומטבילין מגב לגב * ומחבורה לחבורה *
 ד' בית שמאי אומרים מביאין שלמים *
 ואין סומכין עליהן * אבל לא עולות *
 ובית הלל אומרים * מביאין שלמים *
 ועולות * וסומכין עליהם * ד' בית שמאי
 אומרים * לא יחס אדם חמין לרגליו *
 אלא

עם חבורה אחת ובה להטביל כליו פעם שניה * אותה טבילה
 מותר לעשות ב"ט * ד' מביאין שלמים ב"ט * שלמי
 חגיגה * לפי שיש בהם צורך אכילה לאדם * ואין סומכין עליהם *
 שהסמיכה אסורה משום שבות שבכל כמו היה סומך * וראה ליה
 משתמש בבעלי חיים * אלא סומכין עליהם מעי"ט * דלית להון
 לז"ש חקף לסמיכה שחיטה * אבל לא עולות * חוץ מחמירי
 ומוספין שהן קרבן נזיר וזמן קבוע * אבל לא יביא עולות יחיד
 שאין בה אכילת הדיוט * ואפי' עולות ראייה קרבות בשאר ימות
 הרגל ולא ב"ט דרחמנא אחר * (בספר כ"ט) עזרת תהיה
 לכס * לכס ולא לגבוה * וצ"ה אומרים מביאים שלמי חגיגה
 ועולות ראייה * דכתיב (דברים י"ז) עזרת לה' כל דלה' * אבל
 נדרים ונדבות * דברי הכל אין קרבין ב"ט * לא עולות ולא
 שלמים * ה' לא יחס אדם חמין לרגליו * אוכל נפש התורה
 התורה * ולא להבעיר אור בשביל רחיה * וביק

בסח כו' כ"ט רש"י * וכך טבילה לא מתניא בשום דוכתא * וכ"כ רש"י שפ"ז לחזור ולטבול * אלא שירצה להחמיר על עצמו *
 ומש"ה מותר לטבילה שא"ל היא * ומיהו איהו לטעמיה שכ"כ ב"כ מגב לגב מנה לכד כלו' שנמלך מנת לעשות כדו וטבילה שא"ל
 היא ע"כ * אבל הר"ב דתפס גיר' הרמב"ם כמ"ס ה"ל לפרש בהך סיפא כמ"ס הרמב"ם מחבורת אכילת חולין לחבורת אכילת
 מעשר שני * א"כ כמ"ס המגיד בשם ר"ח מחבורת תרומה לחבורת שלמים וכי תימא דלהר"ב קשיא ליה דא"כ היינו רישא * לדלדיה
 נמי מוי ניהא * דהא הוא זו ואז"ל זו * ד' ואין סומכין עליהם * כתב הר"ב וראה ליה משתמש בבעלי חיים * ומתן (במשנה ב'
 פ"ה) אין רוכבין ע"ג בהמה רש"י * והא דקאמר דבכל כמו היה סומך * בחגיגה פ"ב דף י"ו דדייק ליה מניה מדאין סומכין ב"ט *
 ובית הלל אומרים מביאים * פי' הר"ב שלמי חגיגה ועולות ראייה * וכ"כ הרמב"ם וכ"כ רש"י בחגיגה משנה ג' * ובגמ' נמי
 מחלוקת בשלמי חגיגה לסווד וכו' וחדא מהרתי נקט דה"ה שלמי שמה דתנן במשנה ג' ד' פ"ה בחגיגה * דהא נמי חובת
 היום הן * ובדרייתא שלמים הבאים מחמת י"ט ב"ט * בש"א וכו' ופירש"י מחמת י"ט חגיגה לשמה * וכן הרמב"ם בפ"א מהלכות
 חגיגה פ"ז עולות ראייה ושלמי חגיגה וסיים נמי בשלמי שמה * ועולות ראייה * ופירש"י חגיגה לשמה * וכן הרמב"ם בפ"א מהלכות
 אין קרבין כו' * האויל ואין זמן היום כלל * ואע"ג דחגיגה וראייה נמי יש להן השלומין כל שבעה * כדתנן במשנה ו' פ"ה בחגיגה
 שרו בה שמה יאגס * ולא יקרבנה בשאר הימים ומתן (שם) עבר הרגל ולא חב אינו חייב באחריות * וכמי מפרש לקמן בדרייתא רש"י
 א"ת אע"ג דאין זמן עכשוו יתא רשאי לשומטן האויל והפעלים אוכלים ממנו גם הכהנים ונמצא שכל הכשר נאכל * וי"ל כמ"ס התו'
 פ"ג סוף דף כ"ז דעיקר הקריבה בשביל גבוה וכהנים ובעלים משל גבוה קא וכו' *
 וסומכין עליהן * דס"ל חקף לסמיכה שחיטה ומדרשאי להביאין רשאי לסמוך וארמב"ם כתב בפ"א מהל' חגיגה * אע"ס שפאיכה
 אינה מעכבת (כדתנן פ"ח דמנחות משנה ח') (לא נזרו עליה משום שבות * ה' לרגליו * ה"ה לפינן וידיו וחדא
 פקט ואפשר דלרבותא נקט דלרמזן הרגלים בחמין הוה צר שיה לכל נפש * כדלקמן משנה ו') (יחס ממין וידיו שכן פניו וידיו
 רגליים

ובית הלל מתירין דמתוך שהותרה העברה לצורך אכילה
הותרה נמי שלא לצורך אכילה כשיש בה צורך איזו הגאה
ופסק הלכה דחמין שהחמו בו ט' רוחן בהן פניו ידיו ורגליו
אבל לא כל גופו דגורו י"ט אטו שבת וחמין שהחמו מע"ט
רוחן בהן כל גופו בו"ט: ו אין

טוונקין את החמין י"ט לשבת
דסברי ב"ש אין אופין אלא א"כ
עירב צפת ואין מבטלין אלא א"כ
עירב על התבטיל ואין טומנין
אלא א"כ היו לו חמין טמונים
מע"ט וכו' סברי דאופין
ומבטלין וטומנין על ערוכ של
תבטיל לבד וניהו בגמ' מוכח
דכו' נמי צעו פת ובשר וכן
הלכה ואין זוקפין את המנורה
של מוליות שנתפרקו מוליותיה
אין מחזירין אותן דהוי כבונה ויש
בנין בכלים וכו' סברי אין
בנין בכלים גרידן ככרות
עבות: אלא ריקין ככרות
דקות דסברי ב"ש אין אופין פת
מרובה בו"ט משום טרחא וכו' ה
אומרים אופין פת מרובה בו"ט
שבזמן שהפת מרובה היא נאפית

יפה: וחרי עסה גדולה הנאפית ע"ג גחלים משום דבעיא
היסק גדול שהגחלים הולכות ועוממות וטרחא איכא
ואין הלכה כר"ג בכל מה שנחמיר כדברי ב"ש: ז מכבדין
בין המטות שאוכלין סם שרגילים להסך ולאכול ע"ג מטות
ומפני שהוא מקום מועט לא חיישינן שמא יסוה גומות:
כדחיישינן גבי בית שהוא גדול וא"א שלא יהיה סם גומא:
מוגאר לבונה על גבי גחלים להריח בה אבל לגמר את הכלים
דברי הכל איסור: מקולם כרעיו וזני מעיו תלוין חוזה לו
(בבבא) כשזולתו והיו עושים זכר לפסח דכתיב ביה (שמות
י"ב) ראשו על כרעיו ועל קרבו מקולם כגבור זה שכלי וזניו
עמו תרגום וכיבד נחשא וקולסא דנחשא ורמב"ם פי מקולם
מכובד לשון קלום: וחכמים אוסרין בשלשתן כבוד משום
אשויי גומות ומוגמר משום דלאו צורך לכל נפש הוא שאינו
אלא למפוקים ולמעונגים ולמי שריחו רע מקולם מפני
שגראה כאוכל קדשים בחזן והלכה כחכמים:
ח פרטו

רגילים יותר לרחוך בצונן: אלא אם כן ראויין לשתיה
ומיירי בצונן ששפה מהן ומרבה לרחוך רגליו דאלת"ה הא לית
לאו לביש מתוך והכי איתא בהדיא בירושלמי דלביש שמאי
צריך לשתות מהן חוס': ובית הלל מתירין כהה"כ
דמתוך כו' כשיש בו צורך

אלא אם כן ראויין לשתיה וב"ה מתירין
עושה אדם מבורה ומתחבם כנגדה:
ן שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר
כדברי ב"ש אין טומנין את החמין מי"ט
(ס"א לשבת ואין זוקפין את המנורה
בי"ט ואין אופין פתין גרידן אלא
ריקין אמר רבן גמליאל מימיהן של
בית אבא לא היו אופין פתין גרידן אלא
ריקין אמרו לו מה נעשה לבית אביך
שהיו מחמירין על עצמן ומקילין לכל
ישראל להיות אופין פתין גרידן וחורי:
ז אף הוא אמר שלשה דברים להקל
מכבדין בין המטות ומניחין את המוגמר
בי"ט ועושינן גדי מקולם בלילי פסחים
וחכמים אוסרין: ח שלשה

במשנה ו' פ"ג דעדות פ"ה הר"ז בככרות עבות
ור"ל פת מרובה כמ"ס לקמן אלא דהכי קרי לה עבה דבריייתא
ומפרשים בגמרא דקרי ליה עבה משום דנפישא בלישא א"כ
באתרא דהאי תנא פת מרובה פת עבה קרי לה ו"ה הר"ז
ואין הלכה כר"ג וכ"כ ג"כ במשנה ו' פ"ג דעדות וצפירוש
הרמב"ם יש סתירה דהכא כתב דהלכה כר"ג ובעדות כתב
דאין הלכה כמותו בכל וכ"פ בפרק שלישי ורביעי מהל' י"ט:
וחר"י עיין מ"ש שם בעדות: ז מכבדים בין המטות
כתב הר"ז מפני שהוא מקום מועט לא חיישינן כו'
וכתב הר"ן וכי תימא ח"מ הרי הוא תויו עפר ממקומו איכא
לתימר דטלטול מן הנד על די דבר אחר משום כבוד י"ט
התירוהו ע"כ ומהאי טעמא נמי לא אסרו לכבד כשיש קליפות
ועצמות דלא חזו אפי' למאכל בהמה דאסרי ביה לעלטל
כמ"ס הר"ז ספ"ג דשבת ובפרק המצניע כתב הר"ן ג"ש
הרשב"א טעם אחר בזה דמידי דהוה כגורף של רעי וכן כתב
בשמו המגיד פכ"א מה"ש:

המגימר עיין במשנה ו' פרק ו' דברכות:
ועושינן גדי מקולם פי' הר"ז וכו' עיין במשנה א' פ"ז דכסחים:
וחכמים אוסרים כתב הר"ז וטעמא דכבוד שמא
יסוה גומות וכ"כ במשנה י"א פ"ג דעדות ולא הוי בכלל הא דר"ש
דאמר דבר שאין מתכוין מותר דק"ל הכי
פת"ש הר"ז במשנה דלקמן וכו' וסיים וכן נראה ממה שגורו
בכמה מקומות שמא יבא להשוות גומות
אע"ב דהלכה כר"ש ע"כ אבל אין לפרש כמ"ס ר"ש בפ"ז דשבת
דף קכ"ד ע"ב דמוודה ר"ש בפסיק דרשיה ולא ימות דא"כ
איסור דאורייתא איכא כמ"ס הרמב"ם בריש ה' שבת וכבר כתבנו
במשנה ח' פ"ה דפסחים דאינו אלא שבות וכ"כ האו' שם
בהדיא דעל כרחק כבוד לאו משום פסיק רישיה הוא ואע"ג

א מ"ה פ"א מה
י"ט ע"א פ"א סי'
מק"ל ס"ב
ב ט"ז ס"א א'
ג כ"ג : ע"ד
ד כ"ג : ע"ד
ה ט"ז
ו כ"ג : ע"ד
ז ט"ז
ח ט"ז
ט ט"ז
י ט"ז
יא ט"ז
יב ט"ז
יג ט"ז
יד ט"ז
טו ט"ז
טז ט"ז
יז ט"ז
יח ט"ז
יט ט"ז
כ ט"ז

א כג
ב טנת כד
ג חיי' פ"ד ח'
ד ש"ס ח"ה ט'
ה קבל' ט"א
ו ח"י' ט"ב פ"ג
ז טו"ח ט"ז מקד'
ח ט'
ט תוס' י"א
י כג. ח"י' ט"ז
יא כל' ט"ו

דראייתם שכתבו יש לדחות. אלא שאין להאריך. מ"מ חזינן דס"ל דלאו כפיקרישיה הוא ואפי"ה מסקינן דאסור כמ"ש סם כז"ס. אלא היינו טעמא משום דקרוז ביותר דאמרי ליה חזוי גומות. הלכך החמירו וגזרו. וז"ל חתו דפסחים א"ע"ג דרובן שרי לכתחלה לר"ש בכבוד

אסור דמשוי ציה גומות יותר מרובן: וזו פרתו יולאה כו' עיין ספ"ה דשבת ומ"ש הר"ב לנוי וכ"כ ג"כ בספ"ג דעדות. אבל בסוף פ"ה דשבת כתב בין לנוי בין לשמור דכל נטירותא יתירתא משאוי הוא. ופולגתא דאמוראי הוא שם בגמרא וכל הספקים פסקו כמ"ש לעיל במ"ס שבת: ומקדרין פי' הר"ב תהכנין ומקדרין מל' ויקח חרס להתגרד בו דלויב' ב' ח' והגימל מתחלף בקו"ף שהם ממוצא ח' גיכ"ק וכתב הר"ב וא"ע"ג דעביד חבורה וכן ל' רש"י כפי המשנה.

אבל בגמ' פי' מיהו דך חששא [דחבורה] בקירוד איתא. וגימקו עמו דפסיק רישא מודה ר"ש כמ"ש לעיל. ומיהו הקשה הרא"ש מיהא דתנן במשנה ג' פ"ו דגזיר הגזיר חוסף כו' אבל לא סורק. פי' בנזכר דהוי פסיקרישא דתולש שער (והוי גזוזו כדתנן סוף פ"ו דשבת) וכתב שנירף להיות שלא היה עשוי כעין שלנו ולא היה תולש את השער. אבל שלנו ודאי אסור. ע"כ. ובשם ר' ירוחם כתב הבי"ס תק"ג. דאפי' בשלנו מותר. אפי' שמישר שער מאחר שאינו נהנה לא הוי פסיק רישא. ולא דמי לנזכר שער שהוא נהנה ע"כ: בי"ט. מדאזכירין למתני בי"ט. מ"ט דבבא קמייא. דהיינו פרתו כו' לאו בי"ט. אלא בשבת. וכן פירשה רש"י והר"ן בשבת. ומכאן כ"ל ראייה גמורה למאן דסבורא ליה דאין מצוין על שבתא בהמתו בי"ט.

שהביאם הבי"ס ת"ה. והוא ז"ל ת"ה עליהן מנא להו והרי דקדוק גמור ממשנתנו ואל תשיבני מומתניתין דלעיל. דתני נמי במציעתא ביום טוב. דהתם משום דבסיפא דאזכרין לפרש בלילי פסחים. הלכך קדום ותנא במציעתא [בי"ט] דעד השתא בכל י"ט עסקינן. אבל הכא למאי אזכרין למתני כלל. הא כולה מצילתין בי"ט עסקינן. ומיוצתא למאן דאמר שבתא בהמה אסור גם בי"ט. כמ"ש בבי"ט ע"ס והטור בסי' תק"ג במכללן. שפירש לרישא דמתניתין בי"ט. ובטעם שאין שבתא בהמה בי"ט כתב בי"ט סי' ת"ה. משום דלא הוי בכלל לא תעשה כל מלאכה דבי"ט. אלא הארבעים מלאכות ותולדותיהן. ושבתא בהמה אינו מהם. אלא לאו בפני עצמה. למען ינוח שורך וגו' :

ושיחיקין את הפלפלין. עיין במשנה ט' דפרק קמא: אבל מקרצפין. עיין במשנה ז' פ"ה דזכורות. דמלה אריות היא. תרגום להתגרד בו להתקראפה ציה. ערוך. ובגמרא דפסחים פ"ק דף י"א מ"ש גבי חמץ דגזור התם במשנה ג' ומ"ש גבי קרצוף דלא גזור. לחם בלחם מיהלף קירוד בקרצוף לא מיהלף: ז' ובשום כלי מתכות. כתב הר"ב משום לפייה התחתון שהוא של מתכת. מסיים רש"י שהוא עקר והעץ בטל אללו. וממקא עמו. דלא תקשה מהשנה ד' פרק י"א. פרק י"ח. ומשנה ה' פרק י"ד דכלים: ובי"ט כלי כברה. ל' הר"ב אמציעית שהיא מקפת את הכברה. וכן לשון רש"י. ונראה שרצה לומר האמציעית היא הכברה. אלא לפי שיש לה בהכרח סובב המוקיפה אסברה לה בהאי לישנא. ומ"ש הר"ב משום כלי אריג. כלומר בגד דכתי' בתורה שהוא אריג. וזו"ש אפי' אין הכברה של מתכות כו'. דאלו הוא של מתכות. ודאי טמאה משום פשוטי כלי מתכות. כ"כ רש"י כלומר אפי' שהכברה אינה יכולה לקבל כלום:

ח פרתו יולאה ברצועה שבין קרניה. לנוי. ואמרו חכמים משאוי הוא ואינו תכשיט לה. ולא פרתו של ר"א בן עזריה היתה אלא של שנתו. ועל שלא מיהא בה. נקראת על שמו: ומקדרין צ"ט. כמין מגרה קטנה של ברזל. ששיניה דקות ומחכנין ומגרדין בה הכהמה.

ואע"ג דעביד חבורה: ברחים שלקן. קטנות העשויות לכך מקרצפין. כמגרה של עץ ששיניה: גסות: ואין עושין חבורה. אפי' לא מקרצפין. דגזרינן קרצוף אטו קירוד. ואין הלכה כר"ב"ע בשלשה דברים הללו. אלא במקדרין את הכהמה בלבד. משום דבבא קס ליה בשטמיה דרבי שמעון. דאמר דבר שאין מתכוון. מותר. וקמ"ל כוותיה. וחכמים דפליגי עליה סברי כו' יהודה דאמר דבר שאין מתכוון אסור. ואין הלכה: ט משום שלשה כלים. שאם פירש אחד מהן אינו סברי כלים אלא כל' מהם חשוב כלי בפני עצמו וטמא. אפי' שבעודו ברחים הן מחבורים: ונראה ככלי' א': משום כלי קבול. התחתונה שנקבלת אצק שחיקת הפלפלים. דרך נקבי הכברה. טמאה משום כלי קבול שכלי עץ שיש לו בית קבול הוא: ומשום כלי מתכות. העליונה שכותשין וטוחנין בה הפלפלין. טמאה משום כלי מתכות. דמשום כלי עץ ליכא לטמוייה. דפשוטיהן טהורין. אלא משום לפייה התחתון שהוא של מתכות. ומשום כלי כברה. אמציעית שהיא מקפת את הכברה. משום כלי עץ לא מטמאה. דאין קבולה קבול. אלא חכמים גזרו טומאה על הכברה משום כלי אריג. ואפי' אין הכברה של מתכות מטמאה. משום כלי כברה:

מחן אינו סברי כלים אלא כל' מהם חשוב כלי בפני עצמו וטמא. אפי' שבעודו ברחים הן מחבורים: ונראה ככלי' א': משום כלי קבול. התחתונה שנקבלת אצק שחיקת הפלפלים. דרך נקבי הכברה. טמאה משום כלי קבול שכלי עץ שיש לו בית קבול הוא: ומשום כלי מתכות. העליונה שכותשין וטוחנין בה הפלפלין. טמאה משום כלי מתכות. דמשום כלי עץ ליכא לטמוייה. דפשוטיהן טהורין. אלא משום לפייה התחתון שהוא של מתכות. ומשום כלי כברה. אמציעית שהיא מקפת את הכברה. משום כלי עץ לא מטמאה. דאין קבולה קבול. אלא חכמים גזרו טומאה על הכברה משום כלי אריג. ואפי' אין הכברה של מתכות מטמאה. משום כלי כברה:

מחן אינו סברי כלים אלא כל' מהם חשוב כלי בפני עצמו וטמא. אפי' שבעודו ברחים הן מחבורים: ונראה ככלי' א': משום כלי קבול. התחתונה שנקבלת אצק שחיקת הפלפלים. דרך נקבי הכברה. טמאה משום כלי קבול שכלי עץ שיש לו בית קבול הוא: ומשום כלי מתכות. העליונה שכותשין וטוחנין בה הפלפלין. טמאה משום כלי מתכות. דמשום כלי עץ ליכא לטמוייה. דפשוטיהן טהורין. אלא משום לפייה התחתון שהוא של מתכות. ומשום כלי כברה. אמציעית שהיא מקפת את הכברה. משום כלי עץ לא מטמאה. דאין קבולה קבול. אלא חכמים גזרו טומאה על הכברה משום כלי אריג. ואפי' אין הכברה של מתכות מטמאה. משום כלי כברה:

י עגלה

י עגלה העשויה לשחוק לקטן • ומיוחד לו ליטב עליה •
 טומאה מדרס • אם היה הקטן זכר נעשית עגלה אב הטומאה •
 ונטלת בשבת • דתורת כלי עליה • ואינה נגדרת • בשבת • אלא
 על גבי כלים על גבי בגדים מפני שטומאה חריץ בקרקע •

י עגלה של קטן כו' • כתב הר"ב ומיוחד לו ליטב עליה •
 וכ"כ רש"י • וכתבו התוספות דלא נהירא דמאי
 קמ"לן • פשוטא הא אין לך כלי מיוחד גדול מזה • לך נראה
 לי דהיינו כלי שעושין לקטנים להתלמד להלך • והיא

א כג • סנה"ט
 ה"י פ"ה ס"ס
 ה"י כ"ג
 כ"ה פ"ב ס"ס
 י"ט ט"ז ע"ה ס"ס
 ס"ס ט"ז ס"ס
 ד ח"י ס"ס הל"ו
 ט"ז ע"ה ס"ס
 ה"כ ח"י ס"ס
 ט"ז ע"ה ס"ס
 ת"ז ס"ס ג

עומדת על שלשה אופנים
 ואוחז בו בידיו והיא מתגבלת
 לפניו • עכ"ל • ומדבריהם
 מוכח בהדיא בגמרא • דאמרו
 עגלה כו' דהא סמוך עלוה •
 ולרש"י [והר"ב] דהא יושב
 עליה מצעי ליה • ועוד דלא
 הוה צריך לפרושי כלל • וכן
 העתיק הרמב"ם בפרק כ"ה
 מהלכות כלים שהרי נשען
 עליה • ולא כתב שהרי יושב
 עליה • ואינה נגדרת • לשון
 הר"ב בשבת • וכן לשון רש"י
 ותמיהני למה ליה לפרושי
 הכי • דאי משום דתנן ונטלת
 בשבת • התם רבותא קתני
 דאפילו בשבת נטלת אבל
 באיסורא הוי רבותא דאפילו
 ביום טוב אסורה • מפני שהיא
 כובשת • פירש הר"ב מפני שאינה

י עגלה של קטן טומאה מדרס • ונטלת
 בשבת • ואינה נגדרת אלא על גבי כלים •
 רבי יהודה אומר • כל הכלים אין נגדרין
 חוץ מן העגלה • מפני שהיא כובשת •
פרק ג אין צדין דגים מן הביבין
 ביום טוב • ואין נותנין
 לפניהן מזונות • אבל צדין חייה ועוף מן
 הביבין • ונוהנין לפנייהם מזונות • רבן
 שמעון בן גמליאל אומר • לא כל הביבין
 שוין • וזה הכלל כל המחוסר צידה אסור •
 ושאינה מחוסר צידה מותר • ב מצודות
 חייה ועוף ודגים • שעשאן מערב יום טוב •
 לא יטול מהן ביום טוב • אלא אבן יודע
 שנגזרו מערב יום טוב • ומעשה בעכו"ם
 אחד • שהביא דגים לרבן גמליאל •
 ואמר

פרק ג אין צדין דגים •
 אף על גב
 דשחיטה • ואפי' • ובישול •
 מאבות מלאכות הן והותרו לנרדף
 יום טוב • צידה דמילא

עושה חריץ כו' • ואידך סבר • פעמים שאין האופן מתגבל
 והוא נגדר וחוסר • ואידך סבר לא שכיח הכי • רש"י • ומ"ש
 הר"ב וכבר הסתיקא הלכתא כרבי שמעון • לעיל במשנה
 ח' • ועיין מ"ש שם בשבת מקרדון כו' •
פרק ג אין צדין כו' • פירש הר"ב צידה דמי לקצירה •
 וקצירה לא הותרה ביום טוב כבר כתבתי
 במשנה ט' פ"ק • טעמא דשחיטה • והיינו מני טעמא דקצירה
 לפי שאדם עשוי לקצור כל שדה ביחד • ודמי לעובדא
 דחול • וכן צידה אסרו שפעמים שתעלה במגדלתו דגים
 הרבה ודמי לעובדא דחול • הרא"ש • רבן שמעון בן
 גמליאל אומר כו' • כתב הר"ב דלאו לאפלוגי התא כו' • וכ"כ
 הר"ן בפרקו דכתובות במתניתין ד' • דרשב"ג דהכא לאו
 לאפלוגי • וטובא דכוותיה • כת"ש בסוף בכורים • ולפי
 זה בדגים לעולם אין צדין כו' דאלת"ה למה חילקן • והטעם
 מפני שהם מכוסים מן העיני • כמ"ש הראב"ד בפרק ג'

לקצירה • וקצירה לא הותרה צ"ט • ציברון של דגים •
 הן צריכות של מים שדגים מהגדלים שם • ציברים של
 מים • קרפישות מוקפין גדר הביב ומציאים שם חיות •
 ויולדות ומה גדלות שם • ואין נותנין לפני הדגים מזונות •
 דאפשר להם צנא מזונות • ואין מזונותן עליך • אבל צדין
 חיה ועוף • המוכנים מאתמוול • הן הביברים הקטנים •
 שאין מחוסרים צידה • ורבן שמעון בן גמליאל לאו לאפלוגי
 אהתא קמא אהא אלא לפרושי • כל המחוסר צידה • שצריך
 לבקש תחבולה כדי לתפסו • וכל דרטיט בתריה ומטי ליה
 במד שסיי • לא הוי מחוסר צידה • ואי לא • הוי מחוסר
 צידה • ב ומעשה בעכו"ם אחד • חסורי מחסרה והכי
 קתני • ספק מוכן אסור • ורבן גמליאל מתיר • ומעשה
 בעכו"ם אחד וכו' ואין הלכה כרבן גמליאל • אלא פירות ודגים
 שהובאו צ"ט • ספק

מהלכות י"ט • אע"פ שהוא אינו מפרש דלאו לאפלוגי כו' • ויש לשיטת פירושים פנים בגמרא • אלא שאין להאריך בזה •
ב לא יטול מהן ביום טוב • דספק מוכן אסור • כמ"ש הר"ב • וטעמא כתב הר"ן בפרק • משום דכל שיש באוחז מין במחובר •
 דרכן של בני אדם ללקוט אותן בזמנו ולא מערב ע"כ • ובפ"ק משל' ד' כתבתי טעם אחר בשם המגיד • ואע"ג דמשתנינו
 סתמא קתני צ"ט ולא חילקה בין ראשון לשני • מ"מ הסכים הר"ן להתייר בשני שא"א שיצא לפניך ספק מוכן ביום שני • לא בצ' ספיקו'
 שהיום עצמו ספק קדש • בין דאנן לא עבדינן י"ט שני לא משום מנהג אבהותן • וכי היכי דלדעו ספק • ה"ל לדין • וספק ספיקא
 הוית לן לומר שיהיה חפ"י דבדר שיש לו מתירין • ועיין במשנה ג' פ"ד דסוכה בבבא שאל' כל הימים כו' • ומ"ש סהר באיסור לקיטת פירות •
 לפי שלקוטת דמילא לקצירה • כטעם שכתבתי שפיריהן • וכתב שם הר"ן ואף לקיטת פירות הנפסדים כתותים וענבים אסרו •
 לפי שהלכו אחר רובם של לקיטה ע"כ • ובכאן לא התנה הר"ב שיהא צביל ישראל • כדק' בתחום • משום דכל שצמחובר יש בו משום
 מקצה • ומש"ה אפי' תלשן לעצמן אסורים • וכן כל ששייך בו איסור

תוקלה

מוקצה אסור לנהנות ב"ט מתלכחו של העכו"ם אע"פ
 שעשאה לעצמו ועיין סוף פ"ו דשבת דהתם נמי אסור
 לשמות בעצמו וכבר כתב בית יוסף סימן תקט"ו הא לא
 נגע ובכבש כבר פירש שם שכבש חלקה וא"כ י"ל דמייירי
 שעשאה מנסר או לוח שכבר

ספק בלקטו היום ספק מאתמול ספק נלוויו היום ספק
 מאתמול אסורים וכל שאסור לאכלו אסור לטלטלו ואם
 צורתן מוכחת עליהן כגון פירות דמישין שאי אפשר
 שלקטו היום וכן דגים שהביאום ממקום רחוק שאי אפשר
 שנלוויו היום מותרים ודבר

א"כ י"ל דמייירי
 מ"ח' פ"ט
 מ"ח' פ"ט
 מ"ח' פ"ט

הוכן לישב או לשכב עליו
 בשבת ולא הוקצה כך נראה
 לי ולפי מ"ש דמייירי הכא
 כשלקטן לנצמו אחת שפיר
 נמי דלא הנריך הר"ב להמתין
 לערב בכדי שיעשו משום
 דכיון שאין האיסור אלא משום
 דהוקצה לכל ישראל כשיצא

ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל
 הימנו ג' בהמה מסוכנת לא ישחוט
 אלא אם כן יש שהות ביום לאכול
 במנה כזית צלי רבי עקיבא אומר אפילו
 כזית חי מבית טביחהה שחטה
 בשדה לא יביאנה כבוט ובכזמה
 אבל

היום שכבר עבר איסור מוקצה אינו אסור כלל משום
 מעשה העכו"ם אלא מותר מיד כדחויקן בהנהו דסוף
 פ"ו דשבת שאפילו בשבת עצמו לא אסרו להנות ממעשה
 העכו"ם כיון שאין בהם מוקצה וכמ"ש וכדחנן נמי
 בהדיא במשנה ה' פרק ב' דמכשירין לענין מרחץ וכ"כ
 הרא"ש ואם לקטן בשביל ישראל זה אם מותרים לישראל
 אחר לערב מיד יש מחלוקת בין הפוסקים כמ"ש ב"י
 בסיומן תקט"ו ואני לא באתי אלא לפרש דברי המשנה
 ופירושה ומ"ש הר"ב ודבר מוכן שבה מחוץ לתחום
 בודאי בא מחוץ לתחום מייירי והספק פירשו במשנה ה' פ"ב
 דמכשירין ואסור זה פירש הרא"ש באכילה אבל בטלטול
 שרי כיון דשרי לישראל אחר באכילה אין לו דין מוקצה

טובים של ראש השנה שהם אסורים עד מוצאי יום טוב שני
 בכדי שיעשו ופירוש כדי שיעשו כדי שיתלשו הפירות
 ממקום שנתלשו ויביאו אותם מן המקום שהביאום ועיר
 גדלתמיה נעולות כלילה לרדך שימתין לבוקר בכדי שיעשו
 אלא שאין רצוני לקבל ממנו שאני שוגא אותו ג' בהמה
 מסוכנת שהיא ירא שמה תמות ואינו צריך לה שכבר סעד
 פעודתו לא ישחוט אלא כשיש שהות ביום לאכול כזית צלי
 הימנה מבית טביחהה שהיא מוזמן ומופשט מעורו ועומד
 ואין הלכה כרבי עקיבא לא יביאנה כבוט ובכזמה
 בני אדם משום דאגשא מלתא ומולול בכבוד יום טוב
 ד כבור

לאסור בטלטול וטעמא דאסור לכל בני ביתו כתב המגיד בפרק ב' מהלכות י"ט
 מערבין דף מ"א ע"א כל דאתא לבי ריש גלותא אדעתא דכולהו רבנן אתא
 כן כבר שהדליק העכו"ם בשביל ישראל דתנן סוף פרק י"ו דשבת ולא חלקו בינו לבין חברו
 תחומין דרבנן לא אסמור כולי האי ודיין אם אסרוהו על זה טעם אחר ג"ל דחזן לתחום אסור
 בשבילו והבא בשבילו זה מותר לאחר דליכא למגור ביה שאינו מכירו ע"כ ומ"ש הר"ב דמותרין לערב כליל י"ט
 שני עיין ריש פ"ק מ"ט שם ב"ר תרין הן בטלטול ומיהו באכילה מודה דאסורים והכי איתא בגמרא הר"ן ואם
 כן נהא קמא דפליג עמיה בטלטול איירי ו"ש הר"ב וכל שאסור לאכלו אסור לטלטלו לא משום דעד השתא לא איירין אלא
 באכילה אלא שבה דפליג עמיה בטלטול איירי ו"ש הר"ב וכל שאסור לאכלו אסור לטלטלו לא משום דעד השתא לא איירין אלא
 שאינו אוכל כיון שהיה יכול לאכול סגי דהא אמרין הואיל (כדפסק הר"ב במשנה ג' פרק ג' דפסחים) ב"י סימן תנ"ח בשם
 רבי ירוחם יש שהיה ביום כו' ז"ל הר"ב אלא אם כן יודע שיש שהא כו' ולא ידעתי מה הוסיף בפירושו על לשון
 המשנה דתיבת יודע שהוסיף הוא ללא צורך גם אם נאמר שגירסתו כמו שהיא בסדר המשנה דבירושלמי וכן הוא
 בספר הרא"ש אלא אם כן יודע שיכול לאכול כזית צלי ממנה מצע"י אכתי לא הוסיף כלום ש"מ שיש שהות ביום גם כן
 ללא צורך שזה במעמד יום שבמשנה [ירושלמי] רבי עקיבא אומר אפילו כזית חי עיין מ"ש בזה בסוף משנה ז' פ"א
 דמנחות ב"מ ז' ובמוטה פירש הר"ב בשני בני אדם משום דאוושא מלתא וכ"כ רש"י והר"ן ואין רצונם לומר שהא'
 נושא במוט והשני במוטה אלא ששנים נושאים במוט כאחת או במוטה וכן העתיק הרמב"ם בפרק ה' מהלכות י"ט
 וטור סימן תנ"ח במוט או במוטה אף על פי שהם לא הזכירו אם בשנים או באחד ומלשון הרמב"ם דריש פרק ה' נראה שכוונת
 דנשיאת מוט באחד ונ"ל דרש"י הכריח פירושו ממה שנאמר גבי מרגלים (בבבב"ב) וישאווהו במוט בשנים דש"מ
 דהתם נשיאות משא שבמוט היא בשנים ובגמרא פרק ה' דסוטה דף ל"ד מופיע שנאמר במוט אינו יודע שהיה בשנים י"מ ל'
 בשנים בשני מוטות מבואר יותר דהתם מוט בשנים נשאת המשא שעליה וא"כ כפרש"י שם דלייק מוישאווהו דמשמע שנים
 מ"מ אחי שפיר הכא דמדאמר הכתוב שנשא שנים במוט ש"מ שכן היא נשיאת משא שבמוט ו"ל רש"י בר"פ דלקמן דדרו
 ברבגלא לדרו באהבא [באגרא ז"ל] ישאווהו ב"ט בשני בני אדם במוט על כתפיהם ע"כ שכוונת שכן דרך נשיאות המוט וזו תשובה
 לדברי הרא"ש שהביא ראיה ממוט דשל כפריים דו"ק דאי לאו ממוט עצמו משמע שהיה בשנים לא דוקא מדכת' בקרא וישאווהו
 כדברי הרא"ש א"כ תנא דמתניתין דסתמא קתני במוט ולא הזכיר בלשוננו שוב מלה דלשתמע מיניה דבשנים מהיבא שמעינן
 דס"ל דוקא בשנים והרי מוט של כפריים אינו

ך זכור שנפל לצור * זכור בעל מוס שלא הראהו לחכם * מערב י"ט מצעוד יוס להתירו * וכלל לצור ז"ט * וירא שמה ימות סס : ירד מומחה * שבקי להבחין בין מוס קבוע * למוס עובר : ויראה * מוס שהיה בו מאתמול * אם מוס קבוע הוא :

יעלה וישחוט * דמשום מוקצה ליכא * דמאתמול דעתיה עלויה : ואם לאו לא ישחוט * ה"ק ואם לאו דאותו מוס שהיה בו מע"ט * לא היה קבוע * אלא היום נעשה בו מוס קבוע * אפילו עבר והעלהו לא ישחוט * ולא אמרינן מאתמול הוה דעתיה עלויה * וכיון שיש בו עכשיו מוס קבוע נשחטיה * דהואיל והמוס של אתמול לא היה קבוע * מוקצה מחמת איסור הוה : אין זה מן המוכן * לאו משום מוקצה אסר ליה * דהא לית ליה לר"ש מוקצה * אלא מפני

שמתיירו ז"ט * ה"ל כמתקנו * ונראה כדן דין * דגזור ביה משום שבות ז"ק אין התרתו היתר * ואינו מוכן להיות כשר : ה בהמה שמתה * בבהמת קדשים מיירי כדתנן עליה ועל החלה שנעמאת * ובהמות קדשים שמתה אסורה בהגאה וטעונה קבורה * הלכך לא יזונה ממקומה אבל בהמות חולין מחתכין אותה לפני הכלבים * והכי מילי שהיתה מסוכנת מאתמול * דדעתיה עלויה * אבל לא היתה מסוכנת מאתמול * אף בהמות חולין לא יזונה ממקומה : החלה שנעמאת אינה ראויה לכהן ז"ט * אף להסקה או לתתה לכלבו דאין מבשרין קדשים מן העולם ז"ט * ואפילו על ידי אכילת בהמה דגוירת הכתוב היא שאין קדשים סמאים מתבצעים מן העולם ז"ט : ו אין נמנין * אין פוסקים דמים להיות שנים שלשה בני אדם אומרים בהמה זו בשלשה זווים זו לכל אחד : ושוחטין

אינו בשנים * וסגי באחד * דזו אינה סברה כלל וכללי שהתנא יסמוך על הדקדוק של וישאורו * שבכתוב ההוא * שלאמר בו במוט * שעל אותו המוט הוא דקאי * דאלו וישאורו היה מאוחר בכתוב * היה באפשר לומר כן משא"כ באשר הוא :

מוקדם * ואף גם לזאת לא ניחא לי * מדאמרינן בפרק ראשית הגז * דלשון תורה לחוד * ולשון חכמים לחוד * אם כן הילך סמוך התנא על לשון תורה * אבל יביאנה בידו אברים * כו' עיין ריש פרק ד' : ד אין זה מן המוכן * פירש הר"ב דלאו משום מוקצה וכו' ונראה כדן כו' (במשנה ב' פ"ה) וה"ק אין התרתו היתר * ואינו מוכן להיות כשר * וכ"כ רש"י * וקשיא לי דאע"ג דודאי ליטנא דאין זה מן המוכן מוכיח * דאינו מוכן לי"ט

אבל מבי' בידו אברי' אבי' ר"ך * בכור שנפל לבור * י"א וימר ירד מומחה ויראה יאם יש בו מוס יעל * וישחוט יאם לא יאם ישחוט * רבי שמעון אומר * כל שאין מומו ניכר מבוע' יום * אין זה מן המוכן : ה' בהמה שמתה * לא יזונה ממקומה * ומעשה ושאלו את רבי טרפון עליה * ועל החלה שנעמאת * ונכנס לבית המדרש * ושאל * ואמרו לו לא יזונה ממקומה : ו אין נמנין על הכהמה * לכתחלה ביום טוב * אבל

ואסור אפי' דיעבד שראהו והתירו * מ"מ מידי הוא טעמא שלא יראהו * אלא משום שנראה כדן כו' והגב עלמך אם עבר ודן * מי לא הו' דינו דין * דכולי האי ודאי לא החזירו בשבות שלהם * וכמו באינך דתיגין גמי גבי דלא דנין לקמן בפ"ה דודאי אם קידש דמקודשת * וכן בחליצה ויבוס * וכן הביאו הרי"ף והרא"ש לקמן אכולהו בבי דההיא מתניתין הירושלמי * וכולן שעשו בין אנוסין * בין שוגגין בין מזידין * בין מוטעיים * מה שעשו עשוי בשבת * ואז"ל ז"ט * (ומיהו אין כל כך ראייה מהירושלמי * דהא הרי"ף והרא"ש מסיימו בזה * ושנענין מניה * דמאן דעבר ואקרי בשבת מקרקעי * או מטלטלי * הקאיתו הקגאה * ע"כ * הלכך י"ל דלא אמרו מה שעשו עשוי אלא לענין המעשה שנעשה שהוא קיים * אבל היכא דאיכא איסורא ארי' הוא דרבע עליה) * והנה בפיר"ש * שהעתיקו התוספת * לא נכתב וה"ק אין התרתו כו' * ומשום כך כתבו דלרש"י דיעבד מותר * והקשו מליטנא דאין זה מן

המוכן * דמשמע דאסור אפילו דיעבד * ולפיכך פירשו הם דאף על גב דבשאר דוכתי לית ליה לר"ש מוקצה * הכא אסור אפילו דיעבד * מטעם מוקצה * משום דאית ליה דאין רואין המוס * משום דהוה כדן וכו' הלכך אין זה מן המוכן * דלא הו' דעתיה עלויה מאתמול * וכתב הר"ן משום דמי יימר דמודקק ליה חכם * כדאיתא סוף פרק בירה * עד כאן * (ותמהני דפוק ועיין בפיר"ש * שבסוגיא * ותמצא שבארבעה מקומות פירש דאין זה מן המוכן * דלאסור דיעבד הוא * וכן מוכח להדיא ג"כ בהסוגיא עצמה דדיעבד נמי אסור * ובמשנה ג' פ"ב דתרומוה הבאתי לקצת הסוגיא * וע"ש) * והרמב"ם כתב דהלכה כר"ש * אע"ג דר"י ור"ש הלכה כר"י * טעמי' כמ"ש הרי"ף מדאיתא בגמרא דאמי ורדינאי לא חזי בזכרא ז"ט * וא"ר אמי ספיר עביד * ויש ט"ס כפי' הרמב"ם * שז"ש ושוחטו בצור ז"ל והעלהו מהבור :

ה בהמה שמתה כו' * (כתב הר"ב בבהמת קדשים מיירי כדתנן עליה ועל החלה מה חלה דקדישא * אף בהמה דקדישא גמ') * ומה שפי' הר"ב בהמת קדשים שמתה אסורה בהגאה וטעונה ק ורה * כדתנן במשנה ג' פרק ו' דתמורה * וע"ש * ומ"ש הר"ב דבהמת חולין מחתכין כו' * וה"מ כשהיתה מסוכנת כו' דאל"ה ז"ט ק"ל כר"י דמוקצה אסור כמ"ש במשנה ג' פ' דלקמן ובמסוכנת מיהא מודה ר"י דשרי * וכבר כתבתי בזה במשנה ד' פכ"ד ממסכת שבת :

החלה שנעמאת כו' * כתב הר"ב אינה ראויה אף להסקה או לתתה לכלבו * עיין מ"ש בזה במשנה ג' פ"ג דפסחים בס"ד : ו אין נמנין * פירש הר"ב אין פוסקים דמים * וכתב רש"י דמקח וממכר * בשבת וז"ט אסור בספר עזרא (משפיה י"ג) * ע"כ ובפ"ה דף ל"ו אמתניתין דלא מקדישין כו' פירש"י מדכתוב ממנוח חסדך ודבר דבר

א כה 1
ב סבת פו
ג יכו : סבת
ד קני : מיה
ה פ"ה כה
ו ט"ע ל"ג
ז סי' תק"ס
ח ט"ו
ט ד כו : שנת
ק פ"ה

דבר (והוא נביאים ישעיה ב"ח) א"צ מחק וממכר אתי לדי
 כתיבת שטרי ומכירה וכולה הלא גזירה היא: אבל נמנין
 עליה מערב י"ט. כלומר ובהכי יכולין למחר לחלק ביניהן
 ודפריך במרחא היכי עביד אהם לא נמנו דע"ט פריך. וכן
 פירש"י היכי עבוד דקתני שחט

ושוחטים ומחלקי ביניהן. למחצה לשלש ולרביע ואין מוכרין
 פסוק דמים: שוקל אדם בשר. אע"פ שאסור לשקול בליטרא
 דהוי מעשה חול. מותר לשקול כנגד הכלי וכנגד הקופין
 ולמחר יראו הקופין והכלי כמה משקלו: ומכ"א אין משגיחין.

אין מעיינין בכך. מאויס כל
 עקר. ואפי' לשמור הבשר מן
 העכברים אכור לשם אוחו בכך
 מאויס והלכה כחכמים: אין
 משגיחין את הסכין ברחים או
 במשחות: אבל משיחה על גבי
 חברתה. דמשנה מדרך חול.
 ה אבל לא במדה בכלי המיוחד
 למדה שמועד ומוכר בו. אבל
 אם אינו מיוחד לכדאע"פ שעומד
 למדה שששיבד זה שהוא מודד
 בו ועמוד זה תחתיו מותר
 למלאתו: אם היה כלי של מדה.
 אע"פ שעדין לא יחדול כך לא
 ימלאנו. ואין הלכה כר"י:
 מולא מודתיו מערב י"ט. לפי
 שאין מודדין בי"ט: אף בחול
 המועד עושה כך מפני ביטול בית
 המדרש שהיו רבים באים לשאול
 הימנו במועד שאין ערודין
 במלאכה והיה ממלא מודתיו
 בליה שאינו ומנזית המדרש כדי
 שיהא פנוי ביום: מפני מזוי
 המדות. כשהיה מוכר שזין היו
 לו מדות הרבה ומביאין הלקוחות
 כליהן ומודד לכל אחד ואחד
 במדה לעצמו. ומתמלות והולכות
 לחוד כליהן כל הילה כדי שלא
 יהא לו השמן המודבק בשולי
 את הלקוחות:

הוא ומחלקין ביניהם היכי
 עביד שידעו למחר כו' ומשנין
 אמר רב מביא שתי בהמות כו'.
 עיין במשנה דלקמן:
 כל עיקר פי' הר"ב. אפי'
 לשמור כו' דמחוי
 כמותו לשם משקל רש"י:
 לא יאמר אדם לטבח
 שקול לי בדיגרי בשר.
 שאסור להזכיר שם דמים. כן
 לשון רש"י. ותמהני דמשנה
 שאינה צריכה היא דכבר נשנה
 לעיל אין נמנין כו'. ופי' הר"ב
 אין פוסקים דמים כו'. ומימרא
 דשמואל הוא עלה דהיהא מתני'
 ואין טעם לומר דהיהא צריכים
 והכא ביחיד דאין סברא שיעלה
 על הדעת לחלוק ביניהם
 דמש"ה הוה צריך לשנותם:
 שקיל לי בדיגרי. וכן נוסח
 רי"ף ורש"י וה"ש.
 ג"א מוכר כו' וכן נוסח הר"ן
 והמגיד ס"ד מהלכות י"ט וצ"י
 סימן ת"ק. ול' הרמב"ם תן לי
 כו': ובחלקין ביניהם שיאמר
 לו תן לי חלק. או חצי חלק
 כדרך שרגילין לנתחן במקום
 ההוא ומביא שתי בהמות וצעמידין זו
 אל זו. ואומר זו כו'
 ולמחר שנינו הנשארת וכפי מה ששנה כך יפרע לו. במרא
 וטור סימן ת"ק:
 ח אבל לא במדה. פי' הר"ב שמועד ומוכר בו. אבל
 אם אינו מיוחד כו' מותר למלאותו דהואיל ואינו

מיוחד כו' לא (קא עביד) כדעבדון בחול. שדרך לקוחות לומר קן לי לוג. ואין דרכן לומר כלי זה מלא לי בדרך מקח. אלא בדרך
 הלאה. או מתנה. ואע"ג דמיוחד למדה. משא"כ במשנה ו'. דאסרי לשקול בכלי מסוס דקא עביד עובדין דחול דפטמים שאין
 הליטרא לשניו. וכיון שידע משקל כליו שוקל בו. גמ': רב' יודה לומר אם היה כלי של מדה כו'. פי' הר"ב אע"פ שעדין
 לא יחדו כו'. הואיל ועומד למדה. משא"כ במשנה ו'. דמותר לשקול כנגד כלי לפי שאינו עומד לשקול בו. במרא:
 אף במועד עושה כן. פי' הר"ב מפני ביטול בית המדרש הכי תניא בגמ'. וכתב רש"י ול"ג במשנה מפני בירורי המדות וילמא
 דגרם ופרש הכי מפני בטול בה"מ של באי מועד לא יהיה פנוי לשהות ולברר מדותיו שלא ירתיחו לפי כך ממלאן בליה
 יטעמא טר"ה שא ירתיחו. לפי שכל ידי הרתיחות שמעלה היין נמצא שאין המדה מלא. ואבריייתא פירש שהרתיחות הן נקראים
 בירורין. לפי שמבררין אותן מן היין כששותו. א"צ על דקלישי וזיני ע"כ. וגם זה הפי' עולה בהוגן במשנתנו:
 חבנוי הרגיל אללו. שמתוך שרגיל אללו מאמינו ונותנו לו בלא פסוק דמים. רש"י. ובמשנה שבכדר ירושלמי
 מותר אדם לומר לחברו תן לי כו': שכן דרך בעל הבית להיות מנהג בתוך ביתו. הלכך לא מוכח דמסוס
 דמים הוא דמדכיר ליה מגין. אלא שכך צריך. הר"ן:
 פרק ד במקום לשון הר"ב בתוך התחום ויסיים רש"י. או על ידי ערוכ. וכתב בית יוסף סימן
 תק"י. דמשמע מדבריו דמולך הכלים בחון במקום הרואים דוקא הוא דאמרינן דלא יביאם
 בסל ובקופה. אבל מטלטל

ישאר לו השמן המודבק בשולי
 את הלקוחות:
 ממקום לתקום. בתוך התחום:
 לא

פרק ד המביא כרו יין ממק' למקום לא

פרק ד המביא כרו יין ממק' למקום לא

פרק ד במקום לשון הר"ב בתוך התחום ויסיים רש"י. או על ידי ערוכ. וכתב בית יוסף סימן תק"י. דמשמע מדבריו דמולך הכלים בחון במקום הרואים דוקא הוא דאמרינן דלא יביאם בסל ובקופה. אבל מטלטל

מיוחד כו' לא (קא עביד) כדעבדון בחול. שדרך לקוחות לומר קן לי לוג. ואין דרכן לומר כלי זה מלא לי בדרך מקח. אלא בדרך
 הלאה. או מתנה. ואע"ג דמיוחד למדה. משא"כ במשנה ו'. דאסרי לשקול בכלי מסוס דקא עביד עובדין דחול דפטמים שאין
 הליטרא לשניו. וכיון שידע משקל כליו שוקל בו. גמ': רב' יודה לומר אם היה כלי של מדה כו'. פי' הר"ב אע"פ שעדין
 לא יחדו כו'. הואיל ועומד למדה. משא"כ במשנה ו'. דמותר לשקול כנגד כלי לפי שאינו עומד לשקול בו. במרא:
 אף במועד עושה כן. פי' הר"ב מפני ביטול בית המדרש הכי תניא בגמ'. וכתב רש"י ול"ג במשנה מפני בירורי המדות וילמא
 דגרם ופרש הכי מפני בטול בה"מ של באי מועד לא יהיה פנוי לשהות ולברר מדותיו שלא ירתיחו לפי כך ממלאן בליה
 יטעמא טר"ה שא ירתיחו. לפי שכל ידי הרתיחות שמעלה היין נמצא שאין המדה מלא. ואבריייתא פירש שהרתיחות הן נקראים
 בירורין. לפי שמבררין אותן מן היין כששותו. א"צ על דקלישי וזיני ע"כ. וגם זה הפי' עולה בהוגן במשנתנו:
 חבנוי הרגיל אללו. שמתוך שרגיל אללו מאמינו ונותנו לו בלא פסוק דמים. רש"י. ובמשנה שבכדר ירושלמי
 מותר אדם לומר לחברו תן לי כו': שכן דרך בעל הבית להיות מנהג בתוך ביתו. הלכך לא מוכח דמסוס
 דמים הוא דמדכיר ליה מגין. אלא שכך צריך. הר"ן:
 פרק ד במקום לשון הר"ב בתוך התחום ויסיים רש"י. או על ידי ערוכ. וכתב בית יוסף סימן
 תק"י. דמשמע מדבריו דמולך הכלים בחון במקום הרואים דוקא הוא דאמרינן דלא יביאם בסל ובקופה. אבל מטלטל

לא יביאם וכו' לתת ג' וד' כדות לתוך כל או קופה וישאם משום דנראה כמעשה חול לשאת משואות ואם אי אפשר לו לשנות מותר: אבל מביא הוא על כתפו א' או ב' דמוכה דלצורך י"ט: או לפניו בידו: וכן המליך את התבן להיסק או לבהמה: לא יפסיל קופה לאחריו: שנראה כדרך חול: ומתחילין בערמת התבן ואף שלא זימנה מבעוד יום: ולא היה רגיל להסיק ממנה דלית ליה להאי תנא מוקצה: אבל לא בעלים (שבמוקצה) רחבה שאחורי הבתים קרוי מוקצה על שם שהוא מוקצה לאחור: ואין נכנסים ויוצאים לה תדיר והנך ענים דאיירי בהו הכא הן קורות גדולות של ארוזים העומדות לבנין דמוקצה מחמת חסרון כים נגהו שדמיהן יקרים ובהא אפילו ר"ש דלית ליה מוקצה מודה: ב' אין נוטלין ענים מן הסכה: אפילו סכה שאינה של מזוה כגון בססה או בעצרת אין נוטלים ממנה ענים ביום טוב משום דאמרינן ר' אליהו: לא מן הסמוך להיכנון קני' האקופים סמוך לדפנות ולא נארגו עם הדופן דלא בטלו לגבי דופן לפיכך נוטלים מהן ביום טוב: מביאין ענים הלוישים מן הסכה שבתוך התחום מן המכונס מן הקרפף: אפי' מן המכונס: מתיני' ויחידיו הוא ואינה הלכה: אלא הלכתא אין מביאין ענים אלא מן המכונסים שבקרפף: ומן הסכה לא יביא כלל ואפי' מן המכונסים דלאו דעתיה עליוהו הואי ואינן משתמרי' שם: אבל מן הקרפף שהו משתמר ומוקף סביב כשהן מכונסין דעתיהו עליוהו: כל שסמוך לעירי' משם: והו' דלית ליה פותחת מפתח שמשתמר דרבי יהודה תרתי בעיי' סמוך לעיר ופותחת: ומשו' דקס"ב סתם קרפפיה' להם פותחת מ"ה לא חש להוטר': ר"י אומ' כל שנכנסו לו פותח' ואפי' בתוך תחו' שבת: כיון דלית ליה פותחת לא בעינן סמוך אלא אפילו רחוק עד קרוז לסוף תחום שבת: ואם הוא סמוך: לא בעינן פותחת: ובסמוך בלא פותחת או פותחת בלא סמוך שרי: והלכה כרבי יוסי:

ג' אין מבקעין ענים מן הקורות: הסדורות בארץ: כדי שלא יתקיימו ועומדות לבנין: ולא מן הקורה שגשברה ב"ט: ואף על גב דהשתא להסקה קיימא בין השמשות לאו להכי קיימא:

הקורות: פי' הר"ב שעומדות לבנין ואפי' לר"ש: כמ"ש הטור סימן תק"א וכתב ב"י דטעמא מפני שהן מוקלים מחמת הסרון כיון דמודה ר' שמעון: וכדכתב הר"ב בסוף משנה א': ולא מן הקורה שגשברה ב"ט: ככתב הר"ב דבין השמשות לאו להכי קיימא וכיון דאתקלא בין השמשות אתקלא לכולי יומא: רש"י ריש מקילתין וכדכתב הר"ב סוף פ' ג' דשבת: ושמע מינה דסתם מתניתין כרבי יהודה דמוקצה אסור: ואף על גב דבשבת סתים לן כר"ש במשנה ד' דפכ"ד מחתכין את הגבילה לפני הגלבים וכמ"ש שם ב"ד היינו טעמא דשבת חמירא לא אתיא לולולי ביה סתם כר"ש דמקל: יום טוב דקיל ואפי' לולולי ביה לאקולי ביה עפי' סתם

במקום שאין רואין כגון מזוזות לזויות באותו (בית) מביא כי היכי דבעי ע"כ: ובדלתי שזיה דעת רש"י והכריחו לכך: מתניתין דריש פרק ר"ח דשבת: מפניו ד' או ה' קופות בו: והוא הדין אפילו טובא ובהכי נמי מחלקים התוספת (והביאם הבית יוסף עצמו בסיומן שכ"ג)

אלא לדרישה ביום טוב: אף בבית אסור: כיון שיכול להוליאם לחוץ: לא יביאם בכל ובקופה: פירש הר"ב לתת ג' וד כדות בו: אבל מביא הוא על כתפו א' או ב' כו': וכן לשון רש"י: והטור ס' תק"י ואורחא דמלתא נקטי דעל כתיפו מביא אחד או ב' ובסל ובקופה מביא ב' וד': וה"ה איפכא דלעולם איסורא דסל וקופה: וההיא דכתיפו דבטינו תלוא מלתא לא במספר:

בירו לא ידענא אמאי טני בלשנא דברישא טני לפניו והיינו בירו: לפירוש המפרשים: והכא טני בהדיא בירו ומאי דלח תנא נמי על כתיפו כדלעיל משו' דקופ' תבין' אי אפשר שיאנה מפני גדלה' לא לאחריו או לפניו שבמוקצה: כתב הר"ב רחבה כו' ואין נכנסים ויוצאים לה תדיר ומסי' רש"י: ושם נתנין ענים וכל דבר שאין דעתו ליטול עד זמן מרובה: ב' מן הסוכה פירש הר"ב אפילו ככה שאינן של מזוה דבש' תנא' אסור להנות כל ימי הסוכות לאומרו חג: הבכות שבעת ימים לה' ודרשינן בגמ' כשם שחל שם שמים על שלמי חגיגה ליאסר משקודקדו' כך חל שם שמים על הסוכה אלא מן הסמוך פי' הר"ב סמוך לדפנות ולא נארגו כו' וכת' רש"י ואינו דומ' לסמוך לפכך' שהסך אינו ארוג לפיכך הכל שיה העליון וכתחתון סך הוא' מן המכונס פירש"י אם כנסן מערב י"ט: דגלי דעתיה דעליהו סמוך ע"כ: ולא דוקא מערב י"ט אלא כל שהם מכונסים קודם יום טוב דעתיה עלויה: ולכך סתמו הרמב"ם והטור: ולא פירשו מערב י"ט:

בפותחת פירש הר"ב מפתח שמשתמר: וכתב בית יוסף בסיומן תק"א: ונ"ל דטעמא משום דכל שיש לו מסגרת מחוי' כחצר: ולא הוו ענים שבתוכו כמוקלים ע"כ: ופסק הר"ב דהלכה כרבי יוסי: ושמעת מינה דבעינן מיהת שלא יהא מוקלים דהא חדא מתרתיה: מיהו בעי רבי יוסי וטעמא כמו שאפרש במשנה דלקמן: ג' לא מן הקורות: פי' הר"ב שעומדות לבנין ואפי' לר"ש: כמ"ש הטור סימן תק"א וכתב ב"י דטעמא מפני שהן מוקלים מחמת הסרון כיון דמודה ר' שמעון: וכדכתב הר"ב בסוף משנה א': ולא מן הקורה שגשברה ב"ט: ככתב הר"ב דבין השמשות לאו להכי קיימא וכיון דאתקלא בין השמשות אתקלא לכולי יומא: רש"י ריש מקילתין וכדכתב הר"ב סוף פ' ג' דשבת: ושמע מינה דסתם מתניתין כרבי יהודה דמוקצה אסור: ואף על גב דבשבת סתים לן כר"ש במשנה ד' דפכ"ד מחתכין את הגבילה לפני הגלבים וכמ"ש שם ב"ד היינו טעמא דשבת חמירא לא אתיא לולולי ביה סתם כר"ש דמקל: יום טוב דקיל ואפי' לולולי ביה לאקולי ביה עפי' סתם

א שבת קני
ב ג
חיי' פ' כ' ח' ז'
י"ט ופ"ו ס'
ס' כ' ט"ו
א"ע ס' ת' י"ט
ס"ג י"א
ת"ל ט"ו פ'
ג' ז'
ר' ל' ז'
ב' ז' ק"ו

כרבי X

מקוץ
לער
ואם
צבק
שנת
סומ
מוק
ההס
הבה
כמו
ך מ
לחל
החו
דוק
הח
כל
דני
דפי
לה
לא
וח
דה
לא
שי
נת
וא
בה
לה
כל
לי
כס
מ
ו
ה
ג
ד
ט

כרבי יהודה דמחמיר בגמרא דריש מכלתין ומומחיתין דלעיל
אין ראה לכוין שגשגית בשם רבי יופי לא הוי פתחא וגיין
סוף מכלתין: ואין מבקעין כתב הר"ב מתניתין מסורי
מחמיר וה"ק אבל מבקעין כו' וכתב הרמב"ם בפ' ד' מהלכו

ואין מבקעין לא בקרדוס * מתניתין מסורי מחמיר והכי קתני
אבל מבקעין הקורה ששפורה מערב יום טוב ויטתן מבקעין
אין מבקעין * לא בקרדוס ולא במגרה * כעין סכין ארוך מלא
פנימות * וקולצין בו עטים עטים * וכלי אומן הוא: מגל אף
הוא כלי אומן * ונראה כרובה

ואין מבקעין לא בקרדוס ולא במגרה יולא
במגל לא בקופיין בית שהוא מלא פירות *
סתום ונפתח נוטל ממקום הפחתה * כי איד
אומר אף פוחת לתחילה ונוטל: ד אין
(גמרא פותחין) פותחין את הגר * מפני שהוא
עוש' כלי * ואין עושין פחמין בי"ט * ואין
חותבין את הפתילה לשנים יר' אומ' חותב'
באור לשתי נרות: ה אין שוברין את
החרס * ואין חותבין הנייד לצלות בו מליח
' ואין גורפין תנור וכירים * אבל מכבשין
ואין

לעשות מלאכה: אלא בקופין *
סתם קופין הוא סגין של קצבים
ואינו כלי אומן * ויש מהן שיש
לה ב' ראשין * ראש אחד רחב *
ונקרא לדקבות * וראש א' צר *
ונקרא צר זכרות * ואין מבקעין
בו אלא בצד זכרות שלו: נוטל
ממקום הפחתה * ולא אמרין
מוקצים מחמת איסור הן * דאין
יכול לפתחו ביום טוב ואסמך
דעתיא מנייחו * דבית דתנן
במתניתין * מיירי שאינו בניו
בטיט ובסיד * אלא סדור של
לכנים זו על זו בלא טיט והשתחא
אין בפחיתתו איסורא דאורייתא

מגל פירש ערוך מגל יד * עשוי לשבר עצמות ועלים
והוא חלקי ועיין לקמן:
בקופיין כתב הר"ב ואין מבקעין בו אלא מזד זכרות שלו *
שזה הלך עשוי לבקע בו עטים * וכל הרחב * קולצין
בו העץ לרחבו * דמיי למלאכה האומן רש"י:
ממקום הפחתה פירש הר"ב דבית דמתניתין *
בסדור לכנים כו' שאין בפחיתת איסור דאוריית *
וכ"כ רש"י * והקשו בתוס' מנעו שכל הכר * דמשנה ב' פרק
כ"א דשבת * דאם הניחו שם מע"ס הוה בסים ואיסור * ואע"ג
דלא הוה אלא מוקפה מדרבנן ויתירן הר"ן בשם הרמב"ן דהכח
הפירות עצמן ראוין * ולא נעשו בסים לבית אלא שדבר אחר
גורם * שאינו יכול להנות מהן * ואינו אלא כאילו היו פירותיו
במקום שאינו יכול להלוך סם * ע"כ ומ"ש הר"ב כי
שיכי דאמרינן גבי טבל (בגמרא שילהי פירקין דף ל"ד) ולמ"ש
בשם הרמב"ך ה"ג הני פירות ראוין הן ולא דמו ליגו' של הכר
שהמעות אינן ראוין * ובסיים נמי לא שייך לומר גבי טבל *
אלא שדבר אחר גורם שאינו יכול להנות מהן:

הלכך לא מוקצים ניהו * כי הוה דאמרינן גבי טבל דלאו
מוקצה הוא * שאם עבר וקצנו מתוקן: אף פוחת לכתחלה *
דהואיל ואין סם טיט * אלא לכנים סדורין זו על זו * לא הוי
סותר * ושרי לפחות לכתחלה * ואין הלכה כר"מ: ד אין
פוחתין את הכר * ליטול אחד מן הכנים של יוצר הרש *
ולתזוב אגרופו לתוכו לחקוקה מפי טעושה כלי * ואין
עושין פחמין * דאינוהו נמי כלי טיהור לאורפי זבב * ופתילה *
נמי כלי היא להדלקה * שצריכה עשה ומקוץ * ואין חותבין
אותה לשנים * לפי שהוא התקן כלי * ולמנענה ביד מותר *:
חותכה באור * ונתן שני ראשי הפתילה * גפי שתי נרות
בשטרך להדליקן כאלה ומדליק בהמשע דהשתא לא מוכח
דלתקוני מנא מכיון * אלא להדלקה בעלתא * והלכה
כרבי יהודה: ה אין חותבין את הגייר * שמתין בו
שמן ועומד בפני האש * כל זמן שהשמן בתיבו * ואינו
גשרף: מליח * דג: אין גורפין תנור וכירים * אם נפל
לתוכן מטפולה של תנור * ומתטיח * אין גורפין אותן
דמתקן מנא הוא * ואתיא ברבנן * דאמרי מבכשירי אוכל
גפס אשירי * מבכשין * משכיבין לת האכר והתהעפר כדי
שיהיה חלק * ואם אי אפשר לו לאפות * אלא אם כן גרף *
מותר:

מגל פירש ערוך מגל יד * עשוי לשבר עצמות ועלים
והוא חלקי ועיין לקמן:
בקופיין כתב הר"ב ואין מבקעין בו אלא מזד זכרות שלו *
שזה הלך עשוי לבקע בו עטים * וכל הרחב * קולצין
בו העץ לרחבו * דמיי למלאכה האומן רש"י:
ממקום הפחתה פירש הר"ב דבית דמתניתין *
בסדור לכנים כו' שאין בפחיתת איסור דאוריית *
וכ"כ רש"י * והקשו בתוס' מנעו שכל הכר * דמשנה ב' פרק
כ"א דשבת * דאם הניחו שם מע"ס הוה בסים ואיסור * ואע"ג
דלא הוה אלא מוקפה מדרבנן ויתירן הר"ן בשם הרמב"ן דהכח
הפירות עצמן ראוין * ולא נעשו בסים לבית אלא שדבר אחר
גורם * שאינו יכול להנות מהן * ואינו אלא כאילו היו פירותיו
במקום שאינו יכול להלוך סם * ע"כ ומ"ש הר"ב כי
שיכי דאמרינן גבי טבל (בגמרא שילהי פירקין דף ל"ד) ולמ"ש
בשם הרמב"ך ה"ג הני פירות ראוין הן ולא דמו ליגו' של הכר
שהמעות אינן ראוין * ובסיים נמי לא שייך לומר גבי טבל *
אלא שדבר אחר גורם שאינו יכול להנות מהן:
ד אין פותחין את הגר * פירש הר"ב לטול מן הכנים כו'
מפני טעושה כלי וכפרש"י * והא קתנן * דאף ע"ג
דאינו כלי לענין קבלת טומאה עד שיגרפנו בכבשן כסתם
מתניתין דספ"ד דכלים * ואע"ג דבסוגיא דגמ' ע"פ הבריתא
משמע דבהך פתחה חזו נמי לקבולי טומאה: וזה אי אפשר קודם שנגרף בכבשן * דהוי כלי אדמה * ומשום כך פי' התו' בענין
אחר * וגם הר"ן פי' בענין אחר [מ"מ] הואיל ועל פימתי דכלים * מיפרשא ספיר כפרש"י * הלכך לא נטה הר"ב מפירושו *
וגם העור בסיומן תקי' ד לא כתב * אלא פירש"י: רבי יהודה אומר * כתב הר"ב והלכה כר"י: * וכ"כ הרמב"ם ס' זמתינה הרא"ש
לפסוק כיחידאה ות' הבי' דטעמא מדסתם בר הפרא צברי תא כרבי יהודה אלמא הלכתא כותיה: ה אין שוברין כו' בשבלין
דגים על האסכלה * חותבין קנים * או קש שבלין * או שוברים חרסים * או חותבין עיר וכו' * וכודרין על גבי האסכלה מפני
שהמתכת מתחמם ושורף את הדג * רש"י: אבל * מכבשין * פי' הר"ב משכיבין את האפר ואת העפר כדי שיהיה חלק ומסיים
רש"י משפילו * ומשוהו * שלא יגע בפת שמדובקין בדפנותיו וישרפנו * מכבשין כרי' מבריא בלע"ז ע"ל וף * על גב דגבורין
לא הוכירו אפר חד מתרי חלק נקטי:

הלכך לא מוקצים ניהו * כי הוה דאמרינן גבי טבל דלאו
מוקצה הוא * שאם עבר וקצנו מתוקן: אף פוחת לכתחלה *
דהואיל ואין סם טיט * אלא לכנים סדורין זו על זו * לא הוי
סותר * ושרי לפחות לכתחלה * ואין הלכה כר"מ: ד אין
פוחתין את הכר * ליטול אחד מן הכנים של יוצר הרש *
ולתזוב אגרופו לתוכו לחקוקה מפי טעושה כלי * ואין
עושין פחמין * דאינוהו נמי כלי טיהור לאורפי זבב * ופתילה *
נמי כלי היא להדלקה * שצריכה עשה ומקוץ * ואין חותבין
אותה לשנים * לפי שהוא התקן כלי * ולמנענה ביד מותר *:
חותכה באור * ונתן שני ראשי הפתילה * גפי שתי נרות
בשטרך להדליקן כאלה ומדליק בהמשע דהשתא לא מוכח
דלתקוני מנא מכיון * אלא להדלקה בעלתא * והלכה
כרבי יהודה: ה אין חותבין את הגייר * שמתין בו
שמן ועומד בפני האש * כל זמן שהשמן בתיבו * ואינו
גשרף: מליח * דג: אין גורפין תנור וכירים * אם נפל
לתוכן מטפולה של תנור * ומתטיח * אין גורפין אותן
דמתקן מנא הוא * ואתיא ברבנן * דאמרי מבכשירי אוכל
גפס אשירי * מבכשין * משכיבין לת האכר והתהעפר כדי
שיהיה חלק * ואם אי אפשר לו לאפות * אלא אם כן גרף *
מותר:

מקיפין מקרבין זו אל זו כמו אין מקיפין בריאה: לשפות לערוך ולהשיב עליהם הקדרה והאור בין שתי חביות ואסר לה משום דרזי לבנין: [ואין סומכין] את הקדרה בבקעת דלא נתנו עזים חלה להסקה ובקעת עזים

שנתבקעו: וכן הדלת אין סומכין אותה בבקעת דעזים מוקנים אל כל תשמיש חוץ מן ההסקה: ואין מנהיגים את הבהמה במקל משום דנראה כמוליכה לחבור בשוק: ו משלפניו ממה שלפניו צבית: לחצון בו שינוי ליטול בשר החוצץ בין שינוי ומשלפניו לאו דוקא דלרבי אליעזר אף מן החצר נמי מותר ליטול דקאמר כל מה שחצר מוכן הוא והא דנקט משלפניו משום רבנן דפליגי דאטילו משלפניו להדליק אין לחצון לא דסברי לא נתנו עזים חלה להסקה:

וחכמים אומרים מגב משלפניו ומדליק אבל מן החצר לא דהואיל וקמין דקין הן וטורח לקוששן ולגבן מאתמול לאו להבי קיימי ודקאמרת מוטל קיסם לחון בו שינוי אף אית לן דאף משלפניו לא יטול אלא להדליק דלא נתנו עזים חלה להסקה ובת תי פלוגי והלכה כחכמים ואין מותר ליטול קיסם לחצון בו שינוי אלא מאבוס של צהמה ולא יחתכנו ויתקנו לכך אלא אם כן היה לה וראוי למאכל צהמה שכל דבר הראוי למאכל צהמה מותר לחתכו בין ביום טוב בין בשבת ואין בהם משום תקון כלי: ז אין מוציאין את האור משום דמוליד ודמי למלאכה שכורא האש הוא ביום טוב: מן העפר יש קרקע כשחפרין אתה מוציאה אור ממקום מחפורת שלה: ולא מן המים נותנים מים בכלי זכוכית לצנה ונותנו צהמה כשהשזש חס מאד והזכוכית מוציאה שלהבת ומציאים בעורת ומגיעים בזכוכית והיא בעורת: רעפים כלי חרס חלולים באונען שומכים בהן הגבות: ואין

ואין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן את הקדרה ואין סומכין את הקדרה בבקעת יבן בדלת ואין מנהיגין את הבהמה במקל ביטור אליעזר ב"ד שמעון מתיר: ורבי אליעזר אומר נוטל אדם קיסם משלפניו לחצוץ בו שינוי ומגב מן החצר ומדליק שכל מה שבחצר מוכן הוא וחכמי אומרי ומגב משלפניו ומדליק: ז אין מוציאין את האור ילא מן העצי ילא מן האבני ילא מן העפ' בגמרא ולא מן הרעפים ולא מן המי ואין

ואין מקיפין פירש הר"ב מקרבין וכ"כ רש"י ועיין פרק ד משנה ג' דמס' תרומות ומ"ש הר"ב כמו אין מקיפין בריאה וכן לשון רש"י והר"ן והסכמת שלמה לא מגיה צוה ותמהני דדהיא אמר רבי יוחנן ורבי אליעזר ב"ב דמולין

בגמ' דף ל' ע"א דמקיפין בריאה ואין חולק עליהם ויש למחוק מלת אין א"כ יש להגיה צבית דהכי איתא התם סוף דף מ"ו ע"ב דאין מקיפין צבועי וכתבו הר"ב צבועי פרק ג' דשקלים ובמסנה ה' פרק י"א דשבת: לשפות פי"ה ר"ב לערוך ולהשיב בו ול' עברי הוה כמו שפת הסיר דמלכים ב' ד' ל"ח ויחזקאל כ"ד ג' ומ"ש הר"ב ואסר לה משום דרזי לבנין מסיים רש"י ומדרבנן משום דמתחוי כאלהל: ואין סומכין את הקדרה בבקעת: פירש הר"ב

דלא נתנו עזים חלה להסקה גמ' ופירש הר"ן שכיון שאין מיוחדין חלה להסקה בלבד אין תורת כלי עליהם ויש להם דין מוקצה לגבי שאר מלאכות ע"כ והיינו דתנן בבקעת שנתבקע להסיק ואפ"ה אין סומכין בו ורש"י פירש בגמרא דף ל"ג ע"ב דעזים הואיל ודרבן לדבר האסור כגון לעשו כלים לא התירו לטלטל חלה להסקה:

ובן בדלת: הר"ב העתיק וכן הדלת ולא שגורס כן במסנה דהא בגמרא פריך בדלת ס"ד ומשני איתא וכן הדלת ובמסנה שבסדר ירושלמי הג' וכן הדלת ואולי כן גירסת הר"ב ג"ס ל"ג בבבלי העירכא וכו': ואין מנהיגין את הבהמה במקל פי"ה הר"ב משום דנראה כמוליכ' לויכור בשוק בגמ' וכתב הר"ן וכי תימא ולמה לן האי טעמא תיפוק ליה משום מוקצה דהא לא נתנו עזים חלה להסקה איכא למימר נפקא מיניה דאפי' אומתיה מאתמול דלאו מוקצה הוא אפי' הכי אסור משום דנראה כו' ע"כ וקושיהו מבושרת דקשיא ליה לאוקמי מתני' בתרי טעמי ודלא כמ"ש הב"י סוף סי' תקכ"ג שהוקשה לו דתיפוק לי משום מוקצה לפי שאפי' רבי שמעון מודה במוקצה כי האי דזו מנין לו ועוד דדהיא איתא

ליכא בגמרא דס"ד דר"ה בר"ש דזיתור מטעמא דס"ל כאבוב דלית ליה מוקצה ואמרינן דלא חלה בהא אפי' רבי שמעון מודה מטעמא דמתחוי כאזול לחינגא ותו דאדלפי שלא נתנו עזים כו' כדלעיל בדבור המתחיל ואין סומכין מסיים באותה ברייתא ורבי שמעון מתיר ו נוטל כו' משלפניו לחצון בו שינוי כתב הר"ב משלפניו לאו דוקא וכו' כ"כ רש"י ומסיים ורישא לא איתא לא שנושעין חלה היתר טלטול עזים אף שלא להסקה ע"כ כלומר וכדתנן בסיפא ומגבוכו ומדליק ה"ה שלא להדליק חלה לחצון נתי שרי כמו ברישא ומ"ש הר"ב והא דנקט משלפניו משום רבנן כו' כ"כ רש"י ואשכחן כיוצא בזה במסנה ד' פ"ק דשקלים עוד שם פרק ז' משנה ו' ובמסנה ג' פרק ז' דיומא: ועיין במסנה ב' פ"ט דערבין ובמסנה ט' פ"ב דיבמות ובפ"ו משנה ה' ובפ"ו דכתובות משנה ו' ובפרק חלק משנה ג' וכן במסנה ט' פ"ה דמאן ובפ"ו דתמורה ובגב' ע"ב פי"ה ר"ב משנה ו' פ"ט דשביעית: וחכמים אומרים כו' כתב הר"ב ואין מותר לטול כו' אלא מאבוס כו' פי' ממה שבתוך האבוס: ז אין מוציאין את האור לא מן העזים כו' כגון שחוככין אותן זו בזו או מכין זו בזו עד שתלא האש רמז"ס רפ"ד מה"ט:

א"כ יש להגיה צבועי
במסנה ה' פרק י"א
דשקלים
פי"ה ר"ב
לערוך ולהשיב בו
ול' עברי
הוה כמו
שפת הסיר
דמלכים ב'
ד' ל"ח
ויחזקאל
כ"ד ג' ומ"ש
הר"ב
ואסר לה
משום דרזי
לבנין
מסיים
רש"י
ומדרבנן
משום
דמתחוי
כאלהל:

ואין סומכין את הקדרה בבקעת: פירש הר"ב
דלא נתנו עזים חלה להסקה
גמ' ופירש הר"ן
שכיון שאין מיוחדין
חלה להסקה בלבד
אין תורת כלי עליהם
ויש להם דין מוקצה
לגבי שאר מלאכות
ע"כ והיינו דתנן
בבקעת שנתבקע
להסיק ואפ"ה אין
סומכין בו ורש"י
פירש בגמרא
דף ל"ג ע"ב
דעזים הואיל
ודרבן לדבר האסור
כגון לעשו כלים
לא התירו לטלטל
חלה להסקה:
ובן בדלת:
הר"ב העתיק
וכן הדלת
ולא שגורס
כן במסנה
דהא בגמרא
פריך בדלת
ס"ד ומשני
איתא וכן
הדלת
ובמסנה
שבסדר ירושלמי
הג' וכן
הדלת
ואולי כן
גירסת הר"ב
ג"ס ל"ג
בבבלי העירכא
וכו':
ואין מנהיגין
את הבהמה
במקל פי"ה
הר"ב משום
דנראה כמוליכ'
לויכור בשוק
בגמ' וכתב
הר"ן וכי
תימא ולמה
לן האי טעמא
תיפוק ליה
משום מוקצה
דהא לא נתנו
עזים חלה
להסקה
איכא למימר
נפקא מיניה
דאפי' אומתיה
מאתמול
דלאו מוקצה
הוא אפי' הכי
אסור משום
דנראה כו'
ע"כ וקושיהו
מבושרת
דקשיא ליה
לאוקמי מתני'
בתרי טעמי
ודלא כמ"ש
הב"י סוף
סי' תקכ"ג
שהוקשה
לו דתיפוק
לי משום
מוקצה לפי
שאפי' רבי
שמעון מודה
במוקצה
כי האי דזו
מנין לו
ועוד דדהיא
איתא ליכא
בגמרא
דס"ד דר"ה
בר"ש דזיתור
מטעמא דס"ל
כאבוב
דלית ליה
מוקצה
ואמרינן
דלא חלה
בהא אפי' רבי
שמעון מודה
מטעמא
דמתחוי
כאזול
לחינגא
ותו דאדלפי
שלא נתנו
עזים כו'
כדלעיל
בדבור
המתחיל
ואין
סומכין
מסיים
באותה
ברייתא
ורבי
שמעון
מתיר ו
נוטל
כו' משלפניו
לחצון
בו שינוי
כתב הר"ב
משלפניו
לאו דוקא
וכו' כ"כ
רש"י ומסיים
ורישא
לא איתא
לא שנושעין
חלה
היתר
טלטול
עזים
אף שלא
להסקה
ע"כ
כלומר
וכדתנן
בסיפא
ומגבוכו
ומדליק
ה"ה
שלא
להדליק
חלה
לחצון
נתי שרי
כמו
ברישא
ומ"ש
הר"ב
והא
דנקט
משלפניו
משום
רבנן
כו' כ"כ
רש"י
ואשכחן
כיוצא
בזה
במסנה
ד' פ"ק
דשקלים
עוד שם
פרק ז'
משנה ו'
ובמסנה
ג' פרק ז'
דיומא:
ועיין
במסנה
ב' פ"ט
דערבין
ובמסנה
ט' פ"ב
דיבמות
ובפ"ו
משנה ה'
ובפ"ו
דכתובות
משנה ו'
ובפרק
חלק
משנה ג'
וכן
במסנה
ט' פ"ה
דמאן
ובפ"ו
דתמורה
ובגב' ע"ב
פי"ה
ר"ב
משנה ו'
פ"ט
דשביעית:
וחכמים
אומרים
כו' כתב
הר"ב
ואין
מותר
לטול
כו' אלא
מאבוס
כו' פי' ממה
שבתוך
האבוס:
ז אין
מוציאין
את האור
לא מן העזים
כו' כגון
שחוככין
אותן
זו בזו
או מכין
זו בזו
עד שתלא
האש
רמז"ס
רפ"ד
מה"ט:

ואין מלביין את הרעפים . הר"ב הקדים לפרש הרעפים קודם שפ"ל אין מלביין כו' . וכן הוא ג"כ פרש"י אך אם גרם במשנה ולא מן המים ולא מן הרעפים . ואין מלביין כו' . אין ל"ג להוה הריף והרש"א . להא ללא מן

ואין מלביין באור את הרעפים . דוקא ברעפים חדשים משום דמשוי ליה מגא בהיסקוה . שהן מתחסימין ומתחזקים על ידי האור . ועוד אמר ר"א . משום דתנא אחת לקולא . גבי מוקצה . והדר אמר אחריתי . קאמר ועוד : עומד אדם על המוקצה . והזמנה מועלת לו . ערב שבת בשביעית . שאין מעשר נהוג בה ואין מחוסר אלא הזמנה . וה"ה במעושר ובשאר שני השבוע . אלא אורחא דמלתא נקט דתסת מוקצה לאו מעושר הוא דגרוגרות ואמוקות הן סתם מוקצה ואין רגילין לעשר קודם גמר מלאכה . מכאן אפי' נוטל למחר . וסגי בהכי : עד שירשום . בסיומן . דאין ברירה והלכה כחכמים :

ואין מלביין את הרעפים לצלות בהן . ועוד אמר רבי אליעזר . עומד אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית . ואומר מכאן אני אוכל למחר . וחכמים אומרים . עד שירשום . ויאמר מכאן ועד כאן :

פרק ה משיירין פירות . דרך ארובה . ביום טוב . אבל לא בשבת . ומכמים פירות בכלים . מפני הדלף . וכן כדון וכדרי שמין ונותנין כלי תחת הדלף . בשבת :

פרק ה משיירין פירות דרך ארובה . מי שישלו פירות או תבואה שטוח על גגו להתיבש וראה גשמים ממשמטין ובאים החירו לו לטרוח ולהשליך דרך ארובה שבגג . והם נוטלים לארץ . דליכא טרחא יתירא ודוקא ארובה דכל ארובה מלמעלה למטה בתקרת הגג . אבל חלון כגון גג שמוקף מחילה וחלון כמותל וצריך להגביהו עד לחלון ולהשליכו . כולי האי לא שרו רבנן למטרח . ומכסין את הפירות . ולא אמרינן טורח שלא לצורך י"ט הוא דמשום הפסד ממון שרו ליה רבנן . דלף . בשמים הטועים מן הגג . וכן כדון ויכודי שזון . מכסין אותן מפני הדלף . תחת הדלף . לקבל את המים שלא יטפנו הבית . ואם נתמלא הכלי . שופך ושוטה ואינו נמנע :

דאפסיק משום דבעי למתני מילי דאור גבין הדדי . (ומתכני דהא סתם הוו נמי פסרי לחומרא . ולא תדא לחומרא ומדא לקולא . אבל בתום דהתם דף כ"ג . כתבו בזה הלשון . דברי קולו שייך למתני ועוד דע"ג דאפסיק במלתא אחריתא דכח דהתירא עדיף ע"כ . ונמלאו פרו קולי בהדדי . וגם ועוד כו' במשנה ב"פ"ט דנדרים . אך לא אפסיק במלתא אחריתא) ור"ן כתב . כיון דבמאי דאפסיק"ל איהו נמי . לא הוי הפסק . ערב שבת . לרבותא נקט ע"ש דע"ג דסתם לן תנא במשנה ד' פ"ד דשבת . כר"ש דלית ליה מוקצה . וכמו"ש עוד הר"ב בספ"ג דשבת אפ"ה בהך מוקצה דגרוגרות ואמוקות . מודה ר"ש משום דדחנהו בידיה ולא חווי שמסריחו' (כשתייבשו') קוד' שייבשו' כדיתיא בפ"ג דשבת גמ' דף מ"ה . ובסוף מכליתין . ופסקוהו כל הפוסקים . כמ"ש בעור בסי' ט"י כ"ל 'ומ"ש שאין מעשר כו' דאין מנדיהון כדפרק דלקמן משנה ב' . ומ"ש ואין רגילין לעשר קודם גמר מלאכה . וגמר מלאכה הגרוגרות בספ"ק דמעשרות . ואפ"ה שבת קובעת למעשר כדאשכחן לר"א בתרומה דקובעת למעשר קודם גמר מלאכה . כדחנן במשנה ד' פ"ב דמעשרות . גמרא :

ואומר מכאן אני אוכל למחר . ובמשנה ג' דפ"ק ליבא דס"ל הכי . אלא או מנענע כב"ש . או אומר זה וזה כב"ה ופ"י התר' ע"פ הירושלמי דר"א שמותי הוא . כלומר מתלמודיו שמותי . וכב"ש ס"ל אלא דמוקצה דבעלי חיים עדיף ומחמירין טפי לעול גבי בעלי חיים : **וחכמים אומרים** עד שירשום וכו' . כב"ה דלעיל . והכא מחמירין ובעי שירשום . משום דאקלייה בידים . ומ"ש הר"ב דאין ברירה . וב"פ רש"י ור"ן : ועיי' מ"ש בזה ס"ק משנה ג' . ודע דמסקינן בגמרא . דלחכמים אין שבת קובעת . אלא בדבר שנגמרה מלאכתו . ומהכי ליה דלא בעינן שיראה פני הבית . והכא שאני דכיון שאמר מכאן וכו' קבעה ליה וכו' בחול נמי קבעה ליה . אלא דגבי שבת קמ"ל . דטבל מוכן הוא שאם עבר ותקנו מתוקן . ולא אשרי אלא להתחלה . ועיין במקומו שהראיתי עליהם בסוף משנה ג' :

פרק ה משיירין פי' הר"ב בלשון . ליטא דכי יטל זיתך (דכריס כ"ח) גמ' : **ומכסין פירות טובי** . פי' (הר"ב) ולא אמרינן טורח שלא לצורך י"ט וכ"כ רש"י . וכתב הראש ויותר נראה כדברי ר"י . דבשבת דקתי בסוכה . קאי אהכי תרי בני' . דמדקתי רישא ביו"ט . אבל לא בשבת . וכסופא קתי בשבת . משמע דקאי אחרי בני . ע"כ . רבן כדון ויין . מוקמינן בגמ' דע"כ . דאסור לטלטלן . והא קמ"ל . דלא תיזוה בפירות הראוין לטלטל דוקא . קמ"ל דאפי' בהין ראון . דכלי ניטל לדבר שאינו ניטל . ולא ד שאינו ניטל . כמ"ש הר"ב במשנה ג' פרק י"ו ומשנה ב' פרק י"ח דשבת מוקמינן דוקא בפירות הראוין והדר תני וכן כדון ויין כו' לאשמועינן דאפי' בהפסד מועט התירו . וכבר כתבתי שם . דלא קמ"ל כוותיה . ונותנין כלי תחת הדלף . כתב הר"ן . ואינה דוקא בדלף הראוי . דאפי' בשאינו ראוי אסור לתת כלי תחתיו דאסור לנטל כלי מהימנו (כדפי' הר"ב בספ"ג דשבת) ע"כ . והעור

ע"כ . רבן כדון ויין . מוקמינן בגמ' דע"כ . דאסור לטלטלן . והא קמ"ל . דלא תיזוה בפירות הראוין לטלטל דוקא . קמ"ל דאפי' בהין ראון . דכלי ניטל לדבר שאינו ניטל . ולא ד שאינו ניטל . כמ"ש הר"ב במשנה ג' פרק י"ו ומשנה ב' פרק י"ח דשבת מוקמינן דוקא בפירות הראוין והדר תני וכן כדון ויין כו' לאשמועינן דאפי' בהפסד מועט התירו . וכבר כתבתי שם . דלא קמ"ל כוותיה . ונותנין כלי תחת הדלף . כתב הר"ן . ואינה דוקא בדלף הראוי . דאפי' בשאינו ראוי אסור לתת כלי תחתיו דאסור לנטל כלי מהימנו (כדפי' הר"ב בספ"ג דשבת) ע"כ . והעור

דקתי בסוכה . קאי אהכי תרי בני' . דמדקתי רישא ביו"ט . אבל לא בשבת . וכסופא קתי בשבת . משמע דקאי אחרי בני . ע"כ . רבן כדון ויין . מוקמינן בגמ' דע"כ . דאסור לטלטלן . והא קמ"ל . דלא תיזוה בפירות הראוין לטלטל דוקא . קמ"ל דאפי' בהין ראון . דכלי ניטל לדבר שאינו ניטל . ולא ד שאינו ניטל . כמ"ש הר"ב במשנה ג' פרק י"ו ומשנה ב' פרק י"ח דשבת מוקמינן דוקא בפירות הראוין והדר תני וכן כדון ויין כו' לאשמועינן דאפי' בהפסד מועט התירו . וכבר כתבתי שם . דלא קמ"ל כוותיה . ונותנין כלי תחת הדלף . כתב הר"ן . ואינה דוקא בדלף הראוי . דאפי' בשאינו ראוי אסור לתת כלי תחתיו דאסור לנטל כלי מהימנו (כדפי' הר"ב בספ"ג דשבת) ע"כ . והעור

א מ"ה פ"ג
הה"ה פ"ט
א"ח פ"ה תק"ה
ב י"ז
ג י"ז
ד י"ז
ה י"ז
ו י"ז
ז י"ז
ח י"ז
ט י"ז
י י"ז
יא י"ז
יב י"ז
יג י"ז
יד י"ז
טו י"ז
טז י"ז
יז י"ז
יח י"ז
יט י"ז
כ י"ז
כא י"ז
כב י"ז
כג י"ז
כד י"ז
כה י"ז
כו י"ז
כז י"ז
כח י"ז
כט י"ז
ל

ב כל שחיבין עליו שאסרו חכמים לעשותו בשבת משום שבות או משום רשות שיש בו קצת מצוה אבל לא מצוה גדולה וקרוי הוא להיות דבר הרשות ויש בו אסור מדברי סופרים או משום מצוה או שיש בו מצוה ממש ואסרו חכמים לעשותו בשבת:

עליו שלא לעשותו ביום טוב: ואלו הן משום שבות שהעילו עליו חכמים לשבות מהן ואין בעשייתן שום מצוה: לא עולין באילן גזירה שמהאילנות: ולא רוכבין על גבי בהמה גזירה שמה יחתוך וזורה להנהיגה: ולא שטין על פני המים גזירה שמה יעשה חבית של שיטין: ולא מטפחין קפ על כף: ולא מספקין כך עירך: ולא מרקדין ברגל וכלהו גזירה שמה יתקן כלי שיר: ואלו הן משום רשות משום דהנך דסיפא הוו מצוה גמורה לגביהן קרי להני רשות: לא דנין דין וזמנין דהוי רשות כגון שיש בעיר גדול ממנו שאין מוטל עליו לדון: ולא מקדשין קדושי אשה וזמנין דלא הוי מצוה גמורה אלא רשות כגון דחית ליה אשה ובנים: ולא חולצין ולא מבימין נמי בזמן שיש אחיו הגדול ממנו הוי רשות דמצוה בגדול ליבם וטעמא דכולה גזירה שמה יכתוב: ולא מעריכין ערך פלוני עליו ונותן כפי השנים כמו שכתוב בפרשת ערכין: ולא מחרומין הרי בהמה זו חרס וסתם חרמים לבדק הבית וכלהו אסריכו רבנן משום דדמו למקח וממכר שמוציא מרשותו לרשות הקדש: ולא

והטור סימן ס"ח חולק בזה: ודבריו לריבין עיון ע"ס כ"ב: והרמב"ם פכ"ה מהלכות שבת חוקרו מטעם אחר לפי שאין עושין גרף של רעי לכתחלה: ב לא עולין באילן עיון משנה ח' פרק בתרא דערוזין ומ"ה הר"ב גזירה שמה יתלוש דהוי איסור מדאורייתא:

ב כל שחיבין עליו משום שבות משום רשות משום מצוה בשבת שחיבין עליו ביום טוב ואלו הן משום שבות: לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים: ולא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין ואדר הן משום רשות לא דנין ולא מקדשין ולא חולצין ולא מבימין ואלו הן משום מצוה לא מקדשין ולא מעריכין ולא מחרומין ולא

דהיינו קוצר שתולש מן המחומר רש"י: ולא שטין על פני המים כתב הר"ב גזירה שמה יעשה חבית של שיטין פירש"י כלי של גומא שאורגין אותו ועושין כמין חבית ארוכה ולמדוין בו לשוט: ולא מטפחין פי הר"ב כף על כף ויכו כף ויאמרו יחי המלך דמלכים צ"ל י"א י"ב מתורגס וטפחו יד ועיון לקמן: ולא מספקין פי הר"ב כך על ירך כמו ספקתי על ירך דירמיה ל"א י"ט ודברי הר"ב מפירש"י הן ואני הבאתי אלו הראיות מתוך הפסוקים והר"ף והרא"ש הביאו ירושלמי ולא מספקין הבא מחמתו דכתוב (בפדרב כ"ד) ויחר אף בלק אל בלעם ויספוק את כפיו מטעמים טיפוח שהוא לרצונו והטור דה"ט סימן תקכ"ד תפס לפירש"י ולהירושלמי אף שבהלכות שבת סימן ס"ט לא כתב אלא כפירש"י אכן ג"ל דבחסם נקט לירושלמי כלל דמהיכי תיתי לחלק בין בחמתו לרצונו וזה כ"ל דקשיא לרש"י ודמש"ה לא מפרש בבבלי כבירושלמי אלא סמך לו אלישנייה דקראי ולכך תפס רש"י פירשו ולא כמו בירושלמי וכן נמנו על לא מרקדין איתא בירושלמי קופץ עוקר שתי רגליו כאחת רוקד עוקר אחת ומניח אחת לא חש ליה רש"י לפרשו בזמנינו: דכיון דעוקר אחת כו' אסור כ"ש בשתיים וכיון דלענין דינא אין צורך לכך לא כתב שום פירוש על און מרקדין ואחריו נמשך הר"ב וגם הר"ף והרא"ש אף שהביאו הירושלמי על מטפחים ומספקים כדלעיל לא הביאו על מרקדין מה"ט גופיה והקרוי אלי' אי הוי מעיני בפסוקי והווי משכחין להו' לא הווי חוששין להירושלמי הואיל והבבלי לא מפרש וכמו שכתבתי וגם אין לירושלמי ראיה לא על מספקין ולא על מטפחין ודלמא הכל בחמתו ומטפחים לאחורי היד דפליגי התם ובסדר המשנה דירושלמי מספקים קודם ומטפחים וכו' ומפרש להו כד בירושלמי דא"כ הוי זו אף זו ופי תימא דאם כן לרצונו שרי ואמאי אדרבא לרצונו כ"ש דלית שר' אמינא אין הכי נמי ולכך לא צריך למתנייה ואי מתנייה כמו שהוא לירושלמי קשיא דהוי זו ואין זו' זו: ולא מרקדין בקהלת ג' עת לרקוד מתורגס לטפוח בהלולא ובשמואל ב' ו' מפוז ומכרכר מתרגמין צריך ומשבח ועיון לעיל: ואדר הן משום רשות פי הר"ב משום דהנך דסיפא כו' קרי להני רשות ולהנך קמאי קרי שבות דאסור שבות גמור יש בהן לפי שאין בהן נד לסלק גזירת חכמים מעליהן שאין בהן לחלוחים מצוה רש"י: לא דנין וכו' כתב הר"ב וטעמא דכולהו גזירה שמה יכתוב פסק דין לדיונין ושטר ארוכין לקדושין ושטר חליצה לחולצם וכתובה ליבמה רש"י וכתב הר"ן וכ"ש גירושין דלא בגיא אלא בכתובה וצריך ג"כ שיהא נכתב בו ביום ומש"ה לא חש למתנייה ומיהו בחוספתא תני ליה: ולא מעריכין כתב הר"ב ערך פלוני עליו וכ"כ רש"י והר"ן פירש ערכי עליו ע"כ ולענין הדיון שניהם שוים אלא לישנא דמעריכין דייק טפי לפי הר"ב רש"י דאומר ערכי עליו בכלל בערכין הוא כדפי' ברפ"ק דערכין ודתנן מעריכין משום דאיסורא הוא מנד המעריך ואלו תנא נערכים הוה משמע דאסורא מנד הגעריך וליתא: ולא מחרומין כתב הר"ב וסתם חרמים לבדק הבית וכפירש"י והר"ן ותמיהי שפירש דלא כחכמים דס"ל דסתמן לכהנים במשנה ו' פ' ח' דערכין והא דהי' דכשמחרים לכהן דהווי נמי כמקח וממכר ואפשר דכ"ש הוא דדמי לזקח וממכר כיון שהוא מהדיוט להדיוט ורביתא הווי' לא שמועין דאפי' לבדק הבית דלגבוה מחוי' כמקח וממכר אלא דאכתי לא ניחא מ"ש וסתם

הפסוקים והר"ף והרא"ש הביאו ירושלמי ולא מספקין הבא מחמתו דכתוב (בפדרב כ"ד) ויחר אף בלק אל בלעם ויספוק את כפיו מטעמים טיפוח שהוא לרצונו והטור דה"ט סימן תקכ"ד תפס לפירש"י ולהירושלמי אף שבהלכות שבת סימן ס"ט לא כתב אלא כפירש"י אכן ג"ל דבחסם נקט לירושלמי כלל דמהיכי תיתי לחלק בין בחמתו לרצונו וזה כ"ל דקשיא לרש"י ודמש"ה לא מפרש בבבלי כבירושלמי אלא סמך לו אלישנייה דקראי ולכך תפס רש"י פירשו ולא כמו בירושלמי וכן נמנו על לא מרקדין איתא בירושלמי קופץ עוקר שתי רגליו כאחת רוקד עוקר אחת ומניח אחת לא חש ליה רש"י לפרשו בזמנינו: דכיון דעוקר אחת כו' אסור כ"ש בשתיים וכיון דלענין דינא אין צורך לכך לא כתב שום פירוש על און מרקדין ואחריו נמשך הר"ב וגם הר"ף והרא"ש אף שהביאו הירושלמי על מטפחים ומספקים כדלעיל לא הביאו על מרקדין מה"ט גופיה והקרוי אלי' אי הוי מעיני בפסוקי והווי משכחין להו' לא הווי חוששין להירושלמי הואיל והבבלי לא מפרש וכמו שכתבתי וגם אין לירושלמי ראיה לא על מספקין ולא על מטפחין ודלמא הכל בחמתו ומטפחים לאחורי היד דפליגי התם ובסדר המשנה דירושלמי מספקים קודם ומטפחים וכו' ומפרש להו כד בירושלמי דא"כ הוי זו אף זו ופי תימא דאם כן לרצונו שרי ואמאי אדרבא לרצונו כ"ש דלית שר' אמינא אין הכי נמי ולכך לא צריך למתנייה ואי מתנייה כמו שהוא לירושלמי קשיא דהוי זו ואין זו' זו: ולא מרקדין בקהלת ג' עת לרקוד מתורגס לטפוח בהלולא ובשמואל ב' ו' מפוז ומכרכר מתרגמין צריך ומשבח ועיון לעיל: ואדר הן משום רשות פי הר"ב משום דהנך דסיפא כו' קרי להני רשות ולהנך קמאי קרי שבות דאסור שבות גמור יש בהן לפי שאין בהן נד לסלק גזירת חכמים מעליהן שאין בהן לחלוחים מצוה רש"י: לא דנין וכו' כתב הר"ב וטעמא דכולהו גזירה שמה יכתוב פסק דין לדיונין ושטר ארוכין לקדושין ושטר חליצה לחולצם וכתובה ליבמה רש"י וכתב הר"ן וכ"ש גירושין דלא בגיא אלא בכתובה וצריך ג"כ שיהא נכתב בו ביום ומש"ה לא חש למתנייה ומיהו בחוספתא תני ליה: ולא מעריכין כתב הר"ב ערך פלוני עליו וכ"כ רש"י והר"ן פירש ערכי עליו ע"כ ולענין הדיון שניהם שוים אלא לישנא דמעריכין דייק טפי לפי הר"ב רש"י דאומר ערכי עליו בכלל בערכין הוא כדפי' ברפ"ק דערכין ודתנן מעריכין משום דאיסורא הוא מנד המעריך ואלו תנא נערכים הוה משמע דאסורא מנד הגעריך וליתא: ולא מחרומין כתב הר"ב וסתם חרמים לבדק הבית וכפירש"י והר"ן ותמיהי שפירש דלא כחכמים דס"ל דסתמן לכהנים במשנה ו' פ' ח' דערכין והא דהי' דכשמחרים לכהן דהווי נמי כמקח וממכר ואפשר דכ"ש הוא דדמי לזקח וממכר כיון שהוא מהדיוט להדיוט ורביתא הווי' לא שמועין דאפי' לבדק הבית דלגבוה מחוי' כמקח וממכר אלא דאכתי לא ניחא מ"ש וסתם

וסתם חרמים לבדק הבית דהא ליתא אליבא דהלכתא
ומ"ס הר"ב דכולהו אסרינהו משום מקח וממכר עיין מ"ס
בזה במשנה ו' פ"ג וכי תימא הא אמרינן דחפצי שמים
מותרין כמ"ס במשנה ג' פרק כ"ג בשבת גבי מחשיבין כו'
דמשדכין התנוקות כו' י"ל

דלא דתו כולי האי למקח
וזמכר שמינו יולא מרשות
לרשות לגמרי כמו הכא
ולדמ"ס דירא להו כמ"ס בטור
וב"י סימן ש"ו גבי משדכין :
דאין להזכיר סכום ממון רק
לדבר אליו אם רוצה להשתדך
אלא קשה כלל ולא מגביהין
תרומה כו' עיין פ"ק משנה ו' :
בל אלו ב"ט אמרו ק"ו
בשבת ה"ק כי איתני בי
מדרשא לענין י"ט מיתנו וק"ו
בשבת וברישא דקתני כל
שחיבון כו' בשבת חייבים
עליו ב"ט ר"ל אחריו שלא הזכירו

במשנתנו זאת ודקתני ואלו הן אסיפא קאי כל אלו ב"ט כו'
דאלו הן שאמרו ישום שבות כו' ואף שבמשנה שבסדר
ירושלמי גבי כל שהוא משום שבות משום רשות משום
מזוה חייבים עליו ב"ט אפילו הכי ודאי דר"ל בשבת
דאלת"ה מאי שבות רשות ומזוה איכא והאיכא קאי :

אין ב"י"ט לשבת כו' להיות מותר לכתחלה ב"ט שאסור
בשבת אבל לענין עונשין יש הרבה שזה בסקילה
וכת' וזה בלאו גרידא כ"כ רש"י ותו במשנה ה' פ"ק
דמגילה ומה"ט ניחא נמי דלא חשיב מוקצה ב"ט אסור
שבת מותר כמ"ס במשנה ג' פרק דלעיל דלא בא אלא לומר
דאין מותר ב"ט מה שאסור בשבת וכתב הר"ב אבל אין
ק"ל דאמרינן מתוך שהותרה הוצאה כו' במשנה ה' פ"ק
וה"ל הבערה במשנה ה' פ"ב ומ"ס הר"ב וה"ל איכא משילין
וה"ל דלפירושו ופירש"י לעיל איכא נמי מכסים פרות כו'
דנתי בתריה ובפ"ק דמגילה משנה ה' כתב כגון משילין כו' :
ג המוסר בהמתו לגנו ואע"ג דהוא יחיד לא קנה לפי
שדרך בני אדם למסור כליון וחפציהן לבניהן

ואינן מחשיבין אותם כאלו הוציאם מרשותם המגיד פ"ה
מהלכות י"ט : ד מערב י"ט כתב הר"ב ואפי' לא בא ליד
השואל אלא ב"ט והשואל דקא תני בדבורא בעלמא
ולא משך מעבוד יום וקמ"לן כיון דאסתיכיה ברשותיה
אוקמיה רש"י : ב"י טוב כתב הר"ב ואפי' היה רגיל
להשאיל בכל י"ט פי' להשאיל כלי זה להשואל הזה כיון
דבערב י"ט זה לא אמר ליה לא אוקמיה ברשותיה
ברגלי שתיבן ובגמ' פריך אמאי לא בטלו מים ומלח אגב העיסה ומסיק משום דהו"ל דבר שיש לו מתירין וכל דבר שיש לו מתירין החמירו חכמי דאפי' באל"ל לא בטלו והא דבספ"ג דחל' תנן הטבל שלא בטינו בנותקטעס והרי טבל דבר שיש לו מתירין והא דכמו שכתבתי שס"ז מ"ס ומלח עם הקמין בשמינו מ"ט והא דתרו' דכיון דהעיסה

ולא מגביהין תרומות ומעשרות ואפי' כדי ליתנם לכהן בו
ביום דמחוי דמשום שמתחייב דכהן שהוא צריך לכהן הוא
מפרישין א"ה אסור דהיל מתקן והני מילי פירות דטבילי
מאתמול אבל פירות דטבילי האידנא כגון עסה לאפרושי
מינה חלה מפרשינן לה ב"י"ט
ויבזין לכהן : אין ב"י"ט
לשבת אלא אוכל נפש בלבד
הך סתמא כב"ט דאמרי אין
מוציאין לא את הקטן ולא את
הלולב ולא את סזר התורה
לרשות הרבים דלא הותרה
הוצאה אלא לצורך אוכל נפש
אבל אין ק"ל כב"ה דאזרי
מתוך שהותרה הוצאה לצורך
אוכל נפש הותרה נמי שלא
לצורך ואיכא נמי משילין
פירות דרך ארובה דריש
פירקין דבשבת אסור ובי"ט
מותר : ג רגלי הבעלים אין
אדם יכול להוליכה ב"ט אלא

ולא מגביהין תרומה ומעשר כל אלו
ביום טוב אמרו קל וחומר בשבת אין
בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד
הבהמה והכלים ברגלי הבעלים המוסר
בהמתו לבניאו לרועה הרי אלו ברגלי
הבעלי בלי המיוחדין לאח"מ האוחין שבב"י
הרי אלו ברגליו ושאינ מיוחדין הרי
אלו במקום שהולכין דהשואל כלי
מחבירו מערב יום טוב ברגלי השואל ב"י"ט
ברגלי המשאי האש"ש שאל מחברתה
תבלין ומים ומלח לעיסתה הרי אלו
ברגלי שתיהן רבי

במקום שבעליה יכולים לילך : או לרועה הרי אלו ברגלי
הבעלים מתייתן כשיש בעיר שני רועים דלא ידעין להי
מנייהו הויא לה דעת בעלים הלכך הרי הן ברגלי
הבעלים אם אין אצל הרועה מעבוד יום אבל כשאין
בעיר אלא רועה אחד כל בני העיר מעמידן בהמתן ברשותו
ובקניית שביתמו והויא לה ברגלי הרועה ושאינן מיוחדים
לאחד מהן אלא לכלל : הרי אלו במקום שהולכין למקום שכלן
יכולין לילך מותר להוליך את הכלים אבל אם ערב אחד מהן
לסוף אלפים לצפון והשאר לא ערבו הוא מעכב על ידי
מלהוליכה לדרום אפי' פסיעה אחת מפני חלקו והן
מעכבין עלידו מלהוליכה לצפון אלא אלפים אמה שהן
מותרין בהן : ד ברגלי השואל שהרי קנה שביתמו אלו
בין השמשות דבין השמשות שהוא כניסת היום קונה שביתה
ואפי' לא בא ליד השואל אלא ב"ט דלאו ברשותיה קיימין
בין השמשות הרי הוא ברגליו של שואל ואם שאלו ביום טוב
משחיכה הרי הן ברגלי המשאיל לפי שקנה שביתה אצל
בעליו ואפי' היה רגיל להשאיל בכל י"ט : האשה ששאלה
מחברתה תבלין לקדרתה : ומים ומלח לעססה הרי אלו
הקדרה והעסה ברגלי שתיהן אין מוליכין אותן אלא
במקום ששתייהן יכולות לילך דכיון דביום טוב שאלה
קנו התבלין או המים והמלח שביתה אצל בעליהן :
שאין

משום דתו מד אמר דליתא משכח איגס אחריו : ואזיל ושאל מיניה גמ' :
ברגלי שתיבן ובגמ' פריך אמאי לא בטלו מים ומלח אגב העיסה ומסיק משום דהו"ל דבר שיש לו מתירין וכל דבר שיש לו מתירין החמירו חכמי דאפי' באל"ל לא בטלו והא דבספ"ג דחל' תנן הטבל שלא בטינו בנותקטעס והרי טבל דבר שיש לו מתירין והא דכמו שכתבתי שס"ז מ"ס ומלח עם הקמין בשמינו מ"ט והא דתרו' דכיון דהעיסה

שאין בהם ממש • אין נכרות לא בקדרה ולא בעסה • כגון שהתבטל עבה • ואין המים נכרים בה הילכך אין מעבדות הולכתן • ובמלח לא פליג רבי יהודה דמירי בעסה שנושה במלח • שהיא גסה ועבה • שהיתה נכרת • ויש בה ממש • ואין

הלכה כרבי יהודה • ה' ושלחבת • כגון הדליק נרו בשלהבת חבירו • אינו מעבד באסור תחומין • מועלין • הנהגה מומנה מביא אשם מעילות • ושלחבת לא נהנין לכתחלה • מדרבנן • ואם נהנו לא מועלין אין חייבין קרבן מעילין לית לה ממשא • וכן המזליא נחלה בשבת לרשות הרבים חייב ושלחבת שדחפה בידו מרשות היחיד לרשות הרבים פטור • כרגלי היחיד • אין מוליכין המים אלא כרגלי בעל הבור • כרגלי אנשי אותה העיר • אלפים אמה לכל רוח חוץ לעבורי • ושל עולי צבל • העשוי לעוברי דרכים באמצע הדרך • ועשאום בני הגולה לשתוקם בעלותם • כרגלי הממלא • מנפי שהיא הפקר • והפקר נקנה ברגביה • ואם בא אחד ושאל לו מימיו • אינו מוליכין אלא כרגליו • דקסבר האי תנא יש ברירה להחמיר • ומאחזתמו הוברר הדבר • למהאי גברא חזו וברשותיה קיימי • ודלא כרבי יוחנן בן גורי דאמר חפזי הפקר • קונין שביחה לעזמן במקומן • ו לא יביאו לו מפירותיו • הואיל והוא לא ערב לשם • דפירותיו כמוהו • ז' מי שזמן אצלו אורחים • מעיר אחרת ויבואו אצלו על ידי ערוב לא יוליכו לאחר סעודה מנות בידם לביתם • א"כ זכה להם על ידי אחר • ומנותיהם מערב יום טוב שמתהרס • בעל הבית זה לאדם אחר במשיכה • מערב יום טוב ואמר לו זכה

ר' יהוד' פטר במים מפני שאין בהן ממש • ה' הגחלת כרגלי הבעלים ושלחבת בכל מקו' גחלת של הקדש מועלין בה ושלחבת לא נהנין ולא מועלין • (ירו' ורי"ף ורא"ש ל"ג המוציא גחלת מרשות הרבים חייב • ושלחבת פטור) • בור של יחיד • כרגלי היחיד • ושל אנשי אותה העיר • כרגלי אנשי אותה העיר • ושל עולי צבל כרגלי הממלא • ו' משהיו פירותיו בעיר אחרת • וערבו בני אותה העיר להביא אצלו מפירותיו • דא יביאו לו • ואם ערב הוא • פירותיו כמוהו • ז' מי שזמן אצלו אורחים • לא יוליכו בידם מנות • אלא אם כן זכה להם מנותיהם מערב יום טוב • אין משקין ושוחטין את המדבריות • אבל משקין ושוחטין את הביהות • אלוהן ביהות הלנות

דהעיסה אינה נלושה • אלא על ידי המים והמלח והקדירה נתקנה בשביל התבלין והיו מין צמינו • כשנתערבו זה בזה כיון דנלאו הכי לא מתקנה • והר"ן מסיק מדברים פ' דף כ"ב • דשאני ציין יש לו מתירין לאחר זמן • ובין יש לו

מתירין עכשיו יבנו עיסה זו שאף מים ומלח מתירין עכשיו במקום שרגלי שתיים שוין בה • ולפיכך אף צמין ששאינו מינו • לא בעיל והביא ראיה לדבר • ה בור של יחיד כו' • כל מקום ששונה צור • הוא מים מבוגסים • והכי מוקמינן צמ' דאלו הבוגסים הריון כרגלי כל אדם • פי' הממלא ראשון • כרגלי אותה העיר • כתב הר"ב אלפים אמה לכל רוח חוץ לעבורי • וכן פי' רש"י ונראה בעיני דדוקא בשלא עירב אחד מהם • דאם לא כן • הוא מעבד • כדפירש הר"ב במשנה ג' וכן פירש רש"י שם • אבל הטור וכן ש"ז כתב אלפים אמה לכל רוח • ואפילו עירב אחד מהם לרוח אחת • אינו יכול להוליכה עמו • עד כאן • וכתב בית יוסף שכן נראה מפירוט רש"י • וקשיא לי

דלדבריו הטור משמע • דאף על גב שזה אינו יכול להוליך גמקו' שעירב • יוכל מקום לא הפסידו האחרים בערובו של זה • ואינו מעבד על ידיהם • וקשיא מ"ש מהא דפירש במשנה ג' • ופסקו גם כן הטור לעיל מהך • ונריך עיון • ובשם הרשב"א והר"ן • כתב הבית יוסף דמתניתין בשלא עירב אחד מהם • אבל כל שעירב הוא מוליכין למקום ערובו • שצור זה כצור שותפין ויש ברירה • עד כאן • ואפשר לי לומר שגם רש"י כצור כן • ושאינו מתניתין ג' • דבמים שדרך כל אחד למולאות • ומה שממלא שותפו • או עושה בו צרכיו • והם הולכים וכלים • שייך בהם לומר יש ברירה • אבל בכלים שאינם מיוחדים דנושנה ג' • לא שייך לומר יש ברירה • שהרי אחר שעשה בכלי מים שרצה • מתזיר אותו לשותפות • סוף דבר דברירש' מתישבים באחד משני הפנים שכתבתי • אבל דבריו הטור וכן לכפרת בית יוסף בפרש"י צריכין עיון •

וישר עולי צבל • פירש הר"ב העשוי כו' באמצע הדרך כדתנן משנה ה' פרק ה' דנדרים • כרגלי הממלא • פירש הר"ב דקסבר האי תנא יש ברירה להחמיר • דתחומין דרבנן • ובדרבנן קיימא לן דיש ברירה • כמו"ש הר"ב במשנה ד' פרק ז' דמאי • ומה שכתב הר"ב דלא כרבי יוחנן בן גורי • במשנה ה' פרק ד' דעירובין • ז' אלא אם כן זכה להם כו' • ואף על גב דבמשנה ד' דבבבא קני ליה הסואל • כמפורש שם • שאני התם דא"ל סואל למשאל גופיה • הלכך סמכה דעתיה • אבל הכא דלא אמר ליה • בעינן זכוי • הר"ן • אין משקין • כתב הר"ן לענין השקאה • בעלמא • ודאי אלו ואלו מוזנותם עליון ומוהר להשקותם (עיי' ריש פרק ג') ומשום הכי מכתש בגומא • למשום שקיטה נקט • ומלתא אגב אורחיה • קאנשמע לן דלשקי איניש והדר לשחט • משום סרכא דמשכא • פירש רש"י שהעור תהא נוחה להפשא • שהיא נדבקה יותר מדאי בבשר • והרמב"ם פירש שעל ידי ההשקאה תתיר ריאתה • ואם יש סירכא חלושה נשמעת ונכרתת • ר"ל והרי אינה סירכא המטרפה • הלנות 43 לד [י']

הלכות בעיר כתיב דברייתא . שפירש שיוצאות ורועות חוץ לתחום . וצאות ולנות בתוך התחום , ונמצא שהן מוכנות להלכות באפר . פירש הרמב"ם שם הכפדים והערוך מפרש כמו ותרענה באלו (בראשית ב"א) . ורועה לומר שהם חוץ לתחום . כדאיתא דברייתא והעעם מפני שהן מוקלים ואין דעת אנשו העיר עליהן . וכבר כתבתי במשנה ג' פרק ד' דב"ס טוב קיימא לן דמוקלה אסור . ומיהו מהבא ליכא ראיא דהא איכא ליטנא בגמרא . דאפילו רבי שמעון מודה משום דהוה כגרוגרות ומוקלים . (כמ"ש במשנה ז' פרק דלעיל) דמאכו בידים :

הלכות בעיר . מבריות הלכות באפר : צמות הללו לפלוגי . ופלוגי . דכין לאדם שלא בפניו :

מליק מסכת ביצה

כלוק מסכת ביצה

מליק מסכת ביצה

פתב הרמב"ם אחר שהשלים חטועות . ודברים המיוחדים בכל יום טוב . דבר עכשיו במועד הנשאר לו . והוא ראש השנה . עד כאן . ובספר יוחסין . בשם רב שרירא גאון . בתר יום טוב . הנין מסכת ראש השנה . כי יחידי דליתני בתריה תענית משום דאחר ראש השנה זמן רביעה . וזמן זריעה . וכבר ענינא רבנו .

מסכת ראש השנה

מסכת ראש השנה

פרק א למלכים כתב הר"ב דכתיב ויהי בשמונים שנה וגו' . מקיש מלכות שלמה כו' שהרי המקרא הוא מגה שנה זו . שנת ת"ק ליציאת מצרים ושנת ד' לתליך שלמה . רש"י . וז"ל הר"ב מה יציאת מצרים מניסן . והוא גופה דמ"ח ניסן מניסן לה' יליף לה מקראי בגמ' . מ"ש הר"ב ואם עמד מלך באדר . כו' למלכי ישראל אסברה לה . דכהו קיימינן השתא . ומ"ש וכתב לו הסופר בניסן . שלאחר י"ג חדש . דאלו בניסן שלאחר אדר . וכתב של שנה ראשונה . אף על פי שלפי האמת היא שנה השנייה . ליכא לייחס למטרף לקוחות שלא כדון שכיון שזה המלך לא חלף שום ניסן . לפי זה הניסן . ושם המלך הרי כתוב בשטר . ונמצא שלא יוכל לטרוף שום לקוחות . אלא שלקחו אחר הניסן שמלך זה המלך . ולאותן כדון הוא טורף . ומה שכתב לסיכך קנסוהו וכו' ולא גבי ממשעבדי . עיין בפירושו דר"ב במשנה ה' פרק בתרא דשביעית : ולרגלים ז"ל הר"ב ור"ש אומר . כלומר ור"ש הוא והכ"א איתא בגמרא עד שיצברו עליו שלש רגלים כסדרן כו' . ופסק הלכה כו' ומשיעברו עליו שלש רגלים . עובר בכל תאחר . מסקינן בגמרא משום דאדריניהו קרא לכולהו רגלים בפרשת חג הסוכות אע"ג דכבר כתביהו מעקרא אלא ש"מ לכל תאחר . דלא מפרש קרא בהיזמנא קאי בכל תאחר ומשום הכי אדריניהו . לאשמועינן דכיון שעברו עליו שלש רגלים עוברי . ארבי שמעון סובר דאף על גב דאדריניהו לכל תאחר . לא הוא צריך למונו חג הסוכות . דעליה קאי . אלא לומר שזה אחרון . דכסדרן בעינן :

פרק א ארבעה ראש שנים הן : למלכים . מלכי ישראל מונין להם מניסן . שאם מלך מלך בשבט . או באדר . משהגיע ניסן כלתה לו שנה . ומחילין למנות לו שנה שניה . ומקרא נפקא לן דמניסן מניסן להו דכתיב (מ"ב כ"א ו') ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לנצח בני ישראל מארץ מצרים . בשנה הרביעית בחדש זיו . הוא החדש השני למלך שלמה על ישראל יוקיש מלכו שלמה ליציאת מצרים . מה יציאת מצרים מניסן מניסן לה . אף למלכות שלמה מניסן מניסן לה . ולמלכי אומות העולם מונין מתשרי . והיינו דתנן לקמן בסמוך . באחד בנשתי ראש השנה לשנים . כלומר לשנים של מלכי אומות העולם . ונפקא מינה . לפי שרגילין למנות זמן שטרות לשנות המלך . משהיה שעמד בה . משום שלום מלכות . ואם עמד מלך באדר . וכתב לו הסופר בניסן שלאחר שלשה עשר חדש . ניסן של שנה שניה . כיון דניסן ראש השנה למלכים . הוה ליה שטר מוקדם ופסול . משום דהאי ניסן של שנה שלישיית הוא . ושטריו חוב המוקדמים פסולים . לפי שגמנא טורף לקוחות . שלקחו השדה מן הלוח . בין זמנו של שטר . לזמן ההלוואה . שלא כדון . שהרי קדמה מכירה להלוואה . לפיכך קנסוהו לאבדו גם זממן ההלוואה ואילך ולא גבי ממשעבדי : ולרגלים . הכי קאמר . רגל שבו . שהוא פסח ראש השנה לרגלים . לענין הנודר שאם עברו שלשה רגל ס משנדר . ולא קיים נדרו . עובר על כל תאחר . ורבי שמעון אומר שאינו עובר על כל תאחר עד שיצברו עליו שלש רגלים כסדרן . וחג המצות תחלה . כמו שהן סדורים במקרא (דברי יו') . בחג המצות . ובחג השבועות . ובחג הסוכות . ופסק ההלכה משיעבור עליו רגל אחד בלבד . ולא הביא נדרו . עובר בעשה . דכתיב (ש"ב י"ב) וצאת שמה והצאתם שמה עולותיכם וגומר . רגל שאתה בא . אתה צריך להביא . ומשיעברו עליו שלש רגלים . עובר על כל תאחר . ואין הלכה כרבי שמעון דבעי שלש רגלים כסדרן :

באחד

ראש

ראש השנה למעשר בהמה שאין מעשרים מן הנולדים בשנה זו על הנולדים בחזרתה דכתיב (וברים ד' עשר תעשר בשני מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה ואמר קרא שנה שנה ולא משנה זו על של חזרתה: ור' אליעזר ור' שישון אומרים בא' בתשרי כיון דאתקש מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן דה' שלו תשרי אף מעשר בהמה ר"ה שלו תשרי ואין הלכה כר"א ור"ט דתמרי בא' בתשרי ות"ק סבר כיון דאתקש מעשר בהמה למעשר דגן דכתי' עשר תעשר מה דגן סמוך לגמרו עשורו שהרי ר"ה שלו תשרי והוא סמוך לגמרו שכל ימות החמה עומד בגורן להתיבש אף מעשר בהמה נמי סמוך לגמרו עשורו דהיינו אחד באילול שהחמות יולדות באב שאז נגמר זמן עבודתו דהכי ילפינן מקרא דכתיב (תהיים ב"ה) לבשו כרים הנאן ועמקים יעטפו בר' אימתי לבשו כרים הנאן כלומר שמתלבשים מהאכרים העולים עליהם ומתעברות בזמן שממקום יעטפו בר' דהיינו באדר שהזריעה נומחות וזכרת יפה ויולדות באב דזמן עבודה של בהמה דקה ה' חדשים הלכך ר"ה של מעשר בהמה [בא'] בשול סמוך לגמרו: לשנים לשני מלכי אומות העולם כדפריש' לעיל ולשמיטין וליוצלותי משכנכם תשרי אסור לחרוש ולזרוע מן התורה ולגטיעה אס נטע אילן מ"ה יום קודם א' בתשרי שהם שתי שבתות לקליטה שהגטיעה נקלעת בשתי שבתות ושלישים יום אחר הקליטה להחשב שנה דשלישים יום בשנה חשובים שנה הרי א"ה יום כשיגיע אחד בתשרי מוטיין לה שנה שניה משנות הערלה ולתשרי של שנה האחרות מוטיין לה שנה שלישית ולאחר שנה שלישית כשיגיע אחד בתשרי של שנה רביעית אס חנטו בגטיעה זו פירות עדיין הם אסורים משום ערלה שאע"פ שתשרי ר"ה לגטיעה ט"ז בשבט ר"ה לאילן וזה כבר נעשה אילן לפיכך אין שתי מתחדשת לזאת מידו ערלה עד ט"ז בשבט ומשם ואילך אס יחנטו בו פירות הס תורת רבעי עליהן ולאכלן בירושלים ובט"ז בשבט לשנה הבאה ילאו מידו רבעי פירות החוגטים בה מכאן ואילך ולירקות

באחד באילול
בהמה ר' אליעזר ור' שמעון אומרים בא'
בתשרי
לשנים ולשמיטין וליוצלותי ר' גטיעה
ולירקות

א נכרות בו
 ב פיי פ"ו מה
 נכרות הל' ו'
 גר חיי' פ"ד
 ה' שמיטת הל'
 ט' ופ"ה הל' ד'
 ח חיי' ט"ה
 טו ע"ה טו
 י"ד ט"ו רב"ד
 כ"ד

באחד באילול ר"ה כו' עיין במפרק בתרא דזכורות ומ"ט הר"ב דאמר קרא שנה שנה כו' ע"ס פירושו במשנה א' ומ"ט עליו נס"ד: רבי עשר נהמה פ' הר"ב דכתיב עשר תעשר וכו' והוא סמוך לגמרו כו' והאייגמרו היינו שנגמר להתייבב במעשר שאין אכילים אפילו גראי והוא משיראה פני הבית כדתנן רפ"ב דמעשרות ואין לנו לריבין למה שנדחקו התו' לפרש דאע"ג דתנן בפ"ק דמעשרות משהבילו שליש עונתן למעשרות מ"מ אין דרך ללקט אלא כשגמרו ע"כ

וגראה שפירש"י שלפניהם לא היה כתוב זה הלשון שכל ימות וכו' ומפני כן הוצרכו לפרש בדבור שאחר זה דנקפא לן דתשרי ר"ה למעשר מג"ש לשנה שנה ולכך נדחקו גם בזה ומ"ט בר"ב דזמן עבודה של בהמה דקה ה' חדשים בגמ' וא"ת אשכחן זמן עישור בהמה דקה זמן עישור בהמה גסה דיוצלות לחטפה חדשים כדתנן בפ"ק דזכורות דף ח' מנא ידעינן וי"ל דזמן לידת הבסות נמו באב היא אלא שזמן עבודת קדים ד' חדשים לזמן עבודת של דקויות וא"ת קדמי ויולדו קודם אב מ"מ אין מאחרין כי כן שמעתי דמן אילול ואילך אין יולדות עד שבט ואדר: רבי אליעזר ור"ש אומרים בא' בתשרי וד' ראשי שנים לדברי הכל לר"ש דבעי שלשה רבגלים כסדרן דל מעשר בהמה ולדפליגי עליה דל רבגלים גמ' דף ג' מסיק ליה מקראי דכתיב (נחמה א') דברי נחמה בן חכליה ויחי בחדש כסלו שנת עשרים וכתוב (שם ב') ויחי בחדש ניסן שנת עשרים לארתחשבתא המלך מדקאי בכסלו וקרי ליה שנת עשרים וקאי בניסן וקרי שנת עשרים מכלל דר"ה לאו ניסן וכתבו התו' והואיל ואפיקתיה מניסן אוקמיה אתתשרי דאשכחן דהוי ר"ה לכמה דברים:

ולשמיטין דכתיב (ויקרא ב"ח) ובשנה השביעית שבת שבתו יהיה לארץ וגמר שנה שנה מתשרי דכתיב (דברים י"א) מראשית השנה ואין דגין שנה משנה דניסן דכתיב ביה (שמות י"ב) ראשון הוא לכם לחדשי השנה דהתם שנה שיש עמה חדשים גמרא: לגטיעה דכתיב (ויקרא ב') וי"ט הר"ב אס נטעי אילן מ"ה יום שנתלא שיום הגטיעה אינה מכלל ימי הקליטה וכתב הרמב"ם בפ"ט מהל' נטע רבעי הנוטע אילן מאכל בט"ו באב כו' שנתלא עוד ט"ז יום נגאב וכ"ט יום של אילול הרי מ"ד יום מלבד יום הגטיעה ומ"ט שלשים יום בשנה חשובים שנה יליף בגמרא מדכתיב (בראשית ח') בראשון באחד לאחד מדאכתי יום אחד הוא דעיייל במדש וקא קרו ליה חדש דכתיב באחד לאחד שנת יום א' בחדש חשיב ליה חדש [ומדיוס א' בחדש חשוב חדש] שלשים יום בשנה חשובה שנה דחדש נמנה בימים דכתיב (בברבר י"א) חדש ימים ואחד ממנו חשיב חדש הכי נמי שנה שנתיה בחדשים דכתיב (שם ת"ב) לחדשי השנה הכי נמי אחד ממנו חשיב שנה ומ"ט ה' ולאחר שנה שלישית כו' עדיין הם אסורים משום ערלה כו' ואי קשיא הא גמרי לכו שלש שנים דערלים מסיק לה בגמרא מדכתיב ובשנה הרביעית ובשנה החמישית שמיים שברבעיית ועדיין אסורה משום ערלה ופעמיים ששמיית"ו ועדיין אסורה משום רבעי ומה שכתב עד ט"ז בשבט אפ"ה בבית הלל ולירקות

ה בעליר לישנא דקרא [תהלים י"ב ז'] אמרות ה' אמרות
 טהורות כסף כרוף בעליל לארץ שפירושי
 גלוי לכל גמרא: ר ועבבן ר"ע בלוד ובסוף פ"ה דשבת
 דתמן פרהו של רחב"ע היתה יונאה כו' ומכרס הר"ב דלא סלו
 היתה אלא של שכנתו כו' .

א לפי כו' חיי'
 טס
 ב כלא שבת קול
 מנחה ט"ז טס
 ח ל'
 ז ככ' חיי פכ
 טס ט"ז ט'
 ד ככ' טהדרין
 כד: כו' ערבין
 שני חיי פיי
 ח' ידות טור
 ט"ו ט"ז ט"ז
 טס ט"ז

וכשהיה בית המקדש קיים . מחללין אף
 על כלן . מפני תקנת הקרבן : ה' בין
 שנראה בעליל בין שלא נראה בעליל .
 מחללין עליו את השבת . רבי יוסי אומר .
 אם נראה בעליל . אין מחללין עליו את
 השבת : ו מעשה שעברו וותר מארבעים
 זוג עבבן רבי עקיבא בלוד . שלחלו רבין
 גמליאל אם מעבב ארזה את הרבים .
 גמצאת מכשילין לעתיד לבא : ו' אב ובנו
 שראו את החדש . ילכו לא שמצמרפין
 זה עם זה . אלא שאב יפסל אחד מהן .
 יצטרף השני עם אחר . ר' שמעון אומר אב
 ובנו . וכל הקרובין כשרין לעדות החדש .
 א"ר יוסי . מעשה בטוביה הרופא . שראה
 את החדש בירושלים . הוא ובנו ועברו
 משוחרר . וקבלו הכהנים אותו . ואת בנו .
 ופסלו את עברו . וכשבאו לפני בית דין
 קבלו אותו . ואת עברו . ופסלו את בנו :
 ה' אלו הן הפסולין . המושחק בקוביא .
 ומלוי ברבית . ומפריחי יונים . וסוחר
 שביעית . ועבדים

כדאיתא בגמ' כו' טס כס' ד' .
 ולשיכך יש לתמוה דהא הכא
 תניא : אמר רבי יודא ח"ו שר"ע
 עכבן . אלא שומר (כך שמו)
 ראשה של גדר עכבן ושלח ר"ג
 והרדיו מגדולתו ולמה לא פירש
 כן הר"ב . וכל . דההם שאני
 דמסנה עמיה מוכחא כך שכן
 דייקתן התם בגמ' מדקתני
 פרתו וכי פרה אחת היתה לו כו'
 כמ"ס טס כס' ד' . אבל הכא שאין
 שום משמעות במסנה המוכח על
 שלא ר"ע עכבן לא פירש כן שהרי
 אפשר דתנא דמתניתין אה"נ
 דפלגי על רבי יודא . וכיוצא
 ב' בהמנא פלוגתא עם רבי יודא .
 דת"ק אמר עקביה כתנדה ור"ר
 יודא ח"ו עקביה נתנדה וכו' .
 במסנה ו פ"ה דעדות . וכן
 מוכח בירושלמי דאמר אמתניתין
 נופסי סהן ארבעים זוג . אבל אם
 היה זוג אחד לא היה מעכבו
 ומייתני נמי להא דר"י ח"ו כו' .
 משמע ודאי מדיכוי טעיה
 להתניין דס' ל דמטני' כמו שה'
 שנויה כך ס' ל למנא דמתי : נמצאת
 ושחא יחיה אכל אחד מהם בזמן העמיד
 עדות מופיל בירח א'
 וימנע כו' . רמב"ם : ו' שאם
 יפסל אחד מהן פירש'
 יכש' ל בפיו כשידקוהו כדלקמן
 והרמב"ם כתב כס' ב מהלכות
 ק"ה טאם יונא אחד מהן פסול
 מהו שחא בירח א' וכו' וכו' כו'
 מסורה לכס כו' כמותכס' מסיים
 רש"י שיקבלו העדות ויקדשו החדש :
 ופסלו' ה' עבדו סברי לה כר"ס
 דמוכסיר בקרוב ודרשו נמי כשרים
 ומיורסי' למעוטי גר ומזמר כדדרשין
 מאתך בדומין לך במסנה ב' פ"ד
 דס' הדרין וא"כ (לכ"ע) ג' לן ה"ל
 ליתני דכתיב בהדיא (שמות כ"ג)
 אל תשת ידך עם רשע להיות עד
 חמס . והא קמ"ל . דאע"פ שהן כשרים
 מן הקורה פסולים לעדות החדש :
 רבי' שחק בקוביא . פ"ה הר"ב
 ממעט אסמכתא דלא קניא כ"כ
 רש"י . ולמסק הלכה שוכרתי דכל
 עובר עברה כו' פסול י"ל כמ"ס
 התו' דניין דמדעתו נותן לא נחשב
 בעינו כגזל . ע"כ . ובג' דסנהדרין
 תב' הר"ב טעם אחר שכן כס' בגמ'
 חולק רב ששק על זה הטעם דהכא
 וסובר דכל כה"ג לאו אסמכתא היא
 ואיכא בנייהו דגמר אומנות
 אחריתי . ושם כס' קה"ב כר"ב ששק :
 ומלוי ברבית . קה"ב הר"ב דהא
 מנפסיה יחייב ליה . כ"כ רש"י
 וכלומר דלא משמע ליה לאיניש
 אסורא כשנותן לו מדעתו א"כ
 ומשכנו על כרחו . תו' : כפר ר' זון
 עיי' כפי הר"ב דפ"ג דס' הדרין :
 יס' חר'י שביעית . כתב הר"ב
 ורחמנא איהו לאכלה ולא לסחורה .
 ומס' דמתי' בש' ועית' בזמן
 הזה לא היו פסולי האוריתא
 א"כ דמיירי שמתיאם מעות
 לעניים וה' שפולחו וכו' כדאיתא
 בפ"ג דס' הדרין דף כ"ו טאן
 ו סחורה גמורה דאולי בשליח
 תיבון . כ"כ התו' . וה' כתיב
 דכיון דדינא דיאל

תקנת קרבן . של ר"ח שיהא קרוב בזמנו : ה' בעליל . למעלה
 מן הארץ הרבה . שכל רואים אותו : ושלא בעליל . למטה
 בשטלו של רקיע כמוד' לארץ ואלדמויות החמה מכסה אותה
 ואינה נכרת כל כך : אין מחללין . דודאי ראו אותה בירושלים
 ואין הלכה כרבי יוסי : ר' ת'
 זוג' כתי עדים זוג אחר זוג
 ועכבן ר"ע שלא היה לב' ד' נורד
 בהן : אהה מכשילן לעתיד לבא .
 שימנעו ונלבוה להעיד כשיראו
 שדבריהן לא נשמעו . והלכה
 כר"ב : ו' אב ובנו וכל הקרובי'
 כשרים לעדת החדש . דאמר
 (לו) רחמנא למסא ולאחרן
 (שמות י"ב) החדש הזה לכם .
 עדות זו של חדש . תהא כשרה
 בכס . ואע"פ שאהם אחים .
 ורבין דלכ"ג עיליה אמרי החדש
 הזה לכם . עדות זו תהא מסורה
 לכס . לגדולים שבדור כמותכס .
 ואין הלכה כר"ס : ח' מושחק
 בקוביא . עצמות שושחקים בהן
 בערבון ואמור רבין אסמכתא לא
 קני והרי הן גזלנים ונדרבין :
 ומלוי ברבית . לא קרוי גזלן
 דאורייתא למפסליה . דהא
 מנפסיה יחייב ליה : מפריחי
 יונים . היינו כעין קוביא אם
 תקדמיה יונק ליוני : וסוחר
 שביעית . עושין סחורה בפירות
 שביעית . ורחמנא איהו לאכלה .
 ולפי שחשדו כל אלו לעבור על דת
 מחמת חשדוס להיות מעידים שקר
 על שוחד : והעבדים

ולא לסחורה . ומון . חשדוס להיות מעידים שקר על שוחד : והעבדים

נמצאת מכשילין לעתיד לבא : ו' אב ובנו שראו את החדש . ילכו לא שמצמרפין זה עם זה . אלא שאב יפסל אחד מהן . יצטרף השני עם אחר . ר' שמעון אומר אב ובנו . וכל הקרובין כשרין לעדות החדש . א"ר יוסי . מעשה בטוביה הרופא . שראה את החדש בירושלים . הוא ובנו ועברו משוחרר . וקבלו הכהנים אותו . ואת בנו . ופסלו את עברו . וכשבאו לפני בית דין קבלו אותו . ואת עברו . ופסלו את בנו : ה' אלו הן הפסולין . המושחק בקוביא . ומלוי ברבית . ומפריחי יונים . וסוחר שביעית . ועבדים

דואכל דמיסן בקדושת שביעית כדתנן רפ"ו דשביעית הלכך לא משמע להו לאנשי איסורא בסחורה כיון דהדרי אכלי
 לדמי בקדושת שביעית ע"כ ומו"ס הר"ב ולפי שנהדו בו חסדים להיות משידים סקר על סוחד כ"כ רש"י וה"ל איכא ליתוס
 שיקבלו סוחד מהכותים כדבר"פ דלקמן וקשיא דהא אמרין דבכולהו לא משמע להו לאנשי אסורא דאלת"ה אף
 גדלוריייתא פסולים ועוד דזה הכלל כו' אף הן אינם כשרים מוקמינן בפסולי דרבנן כמ"ס הר"ב ש'מקדמו אריא מתניתין
 וכו' דרש"י ס"ל דודאי ידעי

א ה"י פ"ט פ"ט
 ט"ט ע"כ
 ח"י ע"כ
 ט"ז ע"כ
 ק"ה ע"כ

דאיסור איכא אלא דלא משמע
 להו שיש איסור בזה מן התורה
 ולפיכך מן התורה אינם פסולים
 הואיל ולא מכווני לעבור על
 דברי תורה ומדבריהם
 פסולים כיון דלעולם יודעים
 שיש איסור בדבר ומיהו אף
 אדם נאמן על עצמו לומר שלא
 היה יודע בשום איסור אלא
 אוליין בחר רובא דעלמא דידי
 ולשון ה"ן ולא פליגי להו

ויעבדים • זה הכלל כל עדות שאין האשה
 בשירה לה • אף הן אינן כשרים לה •
מ • מישראה את החדש ואינו יכול
 להדך • מוליכין אותו על החבור •
 אפילו במטה • ואם צודה להם • לוקחין
 בידם מקלות • ואם היה הדרך רחוקה •
 לוקחין בידם מזונות • שעל מהלך לילה
 ויום • מחללין את השבת ויוציאין לעדות
 החדש • שנאמר

והעבדים • פסולים דאורייתא
 הם ק"ו מאשה • עדות שאין
 האשה כשרה לה • לפי שיש
 עדות שהאשה כשרה כגון
 להעיד לאשה שמת צעלה •
 להתירה לינשא לזרים • וכן
 להעיד על סוטה שנטמאת שלא
 תשתה • והנך פסולי דרבנן
 נמי כשרים אצל פסולין בעבור
 מן התורה • לא הכשירו חכמים
 בעדות אשה • ואע"פ שהכשירו

שיעידו או שידונו סקר • אלא מדרבנן בלחוד הוא דפסלי ע"כ
 נראה שגומר מזה שהקפתי על רש"י ז"ל •
והעבדים כתב הר"ב פסולי דאורייתא ואינן כשרים למתני
 דלא תימא כיון דלא מחמת עבירה מפסלי •

שיעידו או שידונו סקר • מ ואם נודה
 נראה שגומר מזה שהקפתי על רש"י ז"ל •
והעבדים כתב הר"ב פסולי דאורייתא (שמו"א א"כ ר')
 שנאמר

העבד והאשה שהן פסולין לעדות מן התורה •
 להם • אורב • כמו ואתה נודה את נפשי לקחתה (שמו"א א"כ ר')
 שנאמר

מכשרי לעדות החדש מידי דהוה אקרובים לר"ש • תוספות • ומ"ס הר"ב בק"ו מאשה דמג"ש דלה לה שכתבתי בפ"ג דברכות לויכא
 למילף • דלא ילפינן אלא להחמיר עליו לחייבו במוטת כאשה • אבל לעדות ועמדו שני האנשים כתיב (דברים י"ט) והאני איש
 הוא • כ"כ הו' בפרק החובל דף פ"ח • ופרק י"ב דזבחים דף כ"ג כתבו וז"ל • אבל גבי עדות לא שייך למילף דאין חלו
 בגאונות • שהרי משה ואהרן לא מעדין לא משום דלא מהימני הלכך היכי דגלי גלי • ושם בגמרא דהחובל מפרש הק"ו ומה אשה
 שראויה לבא בקהל פסולה להעיד דכתיב האנשים • עבד שאינו ראוי לבא בקהל אינו דין שפסול לעדות • מה לאשה שכן אינה
 איש (ולא קרינן בה אנשים) וכו' גולן וזכיה • מה לגולן שכן מעשיו גרמו לו תאמר בעבד שאין מעשיו גרמו לו אשה תוכיח כו' •
 מה להנד כו' שאינם זהירים בכל המצות • זה מפני רשעו וזו מפני שלא נצטווה • אף אנו אינן העבד שאינו בכל המצות
 ופסול להעיד • ע"ד ש"ן האשה כשרה להוכי' • כתב הר"ב • אבל פסולים בעבירה מן התורה לא הכשירו חכמים בעדות
 אשה • ואם משיחוס לפי תוונן לא גריעו ונעכו"ם מסיח לפי תומו דכשר • כדתנן במשנה ה' פרק בתרא דיבמות • ר"ף וראש שם •
ט מוליכין אותו על החמור • אף בשבת • רש"י • וכתב רמ"ז ז"ל בפירושו להלכות קדוש החדש פ"ג • דידוע הוא שאין
 איסור שניתת הבמה חמור כאיסור שניתת האדם אלא כדי להקל • באיסור אמרו כן ע"כ • ולחלוק על
 היופרש דהתם כתב כן שהמפרש פי' שאע"פ שהמוציא אדם חי שאינו כפות במטה פטור לפי שהמטה עפילה לו ה"מ כשנשא
 אדם • אבל לענין משא בהמה הרי האדם החולה והמטה משוי' הם ואסור להוציאם על הבהמה בשבת • ואנו בחיבור
 פרשת החדש שחברתי בס"ד על ה' קידוש החדש כתבתי שאני אומר דלא כדברי זה • ולא כדברי זה • שודאי שמה שמרכיבין
 על החמור הוא להקל באיסור • אבל שנושאין אותו במטה אינו להקל באיסור דחולה כפופת דמי כמ"ס הרמב"ם פי' מהלכות
 שבת וכ"כ הו' ברפ"ט דשבת ולפיכך חייב על המטה וקמ"ל דלעדות החדש שרי והרי דלא כהמפרש דמחלק בין שניתת אדם
 לשניתת בהמה וקמ"ל אפי' איסור חמור שרי הכא ולא כרמ"ז • שכתב דלהקל באיסור אמרו ומשמע דר"ל דהכל להקל • ועיין
 לקמן בד"ה אפי' במטה כו' • אורני דאע"ג דיחיד הוא מחלל השבת שח"א יצטרף עכ' אחר כדתנן במשנה ז' לענין אב וצנו •
 ועיין רפ"ב • ומה שהוקשה המ"ס להלכות ק"ה דהאיך מחללין על הספק • והא' תנן נולד בין השמשות נמול לתשעה (בפי"ט ממש'
 שבת משנה ה') תירץ רמ"ז ז"ל דתקון מועדות שאני תדע שהרי מכשירי מילה אין דוחין (כדתנן סס ר"פ) והכא אפי' מכשירין
 דוחין כגון להרכיב החולה כו' ולקח מזונות וכלי זיין והכל משום תקנת מועדות ע"כ • וה"ה בכל ר"ח מפני הקרבן בזמן שבה"ת
 קיים • וטעמא רבא איכא לחלק דוהי מנוה על כל ישראל בכללן כאחת • והמילה עכשיו בשעת הדחייה אינה אלא מפני יחיד
 הנימול • ועוד שהיא תוכל להתקיים למחרת • אפילו במטה • דאע"ג דתנן בפ' ממ"ס שבת משנה ה' דהנושא את החי כו'
 פטור אף על המטה • ה"מ חי דאינו כפות כמ"ס הר"ב ס"ס • אבל חולה ככפות דמי • וחייב • כמ"ס הרמב"ם בפ"ח מה"ש וכבר
 כתבתי כן בשם התו' רפ"ט דשבת והלכך מטה נמי משוי' היא על הבהמה וקמ"ל דאפי' מחללין • ואם נודה כו' • פי' הר"ב
 אורב כו' ומסיים רש"י והביתוסים והכותים הם היו אורבים להם לעכבם כדי להטעות את חרמיהם ע"כ • ועיין משנה ב' פ"ב •
שעל מהלך לילה ויום וכו' • ואם היה ציניקן יתר על כן לא ילכו שאין עדותן אחר יום שלשים מועלת שכבר נעבד החדש
 רמב"ם רפ"ג מהק"ה • ועיין ע"כ בדברי המפרש • מחללין את השבת •

ע"ן

עיון בר"פ דלקמן: שנאמר אלה מועדי ה' ור"ח נמי אקרי מועד, כמ"ס בס"ד במשנה ד' פ"ק דשבועות והיינו דתנן לעיל במשנה ד' דעל כלן מחללין כו' תוספת דלעיל:

פרק ב אמ

שנאמר (ויקרא כ"ג) אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם במועדים:
פרק ב אמ אינן מכירין אותו משלחין אחר עמו להעידו בראשונ' היו מקבלין עדות החדש מכל אדם משקלקלו המיעין התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירים: **ב** בראשונה היו משיאין משואות משקלקלו הכותים התקינו שיהו שלוחין ויצאין: **ג** כיצד היו משיאין משואות מביאין כלונסאות של ארז ארוכין וקנים ועצי שמן ונעורת של פשתן וכורך במשיחה ועולה לראש ההר ומציה בהקאת האורי ומוליך ומביאי ומעלה ומוריד עד שהוא הוא את חבירו שהוא עושה כן בראש ההר השני וכבן בראש ההר השלישי: **ד** ומאין היו משיאין משואות מהר המשחה לטרטבא ומסרטבא לגרופינא ומגרופינא לחורן ומחורן לבית בלתינ יומבית בלתינ לא זו משם אלא מוליך ומביאי ומעלה ומוריד עד שיהיה הואה

שנאמר אלה מועדי ה' וכל מקום שנאמר מועד במועדו דוחה את השבת אינן מכירין אותו: אם אין בית דין מכירין את העד אם נאמן וכשר הוא: משלחים בית דין שבעירו: אחר עמו זוג אחר של עדים להעיד עליו לפני ב"ד הגדול שמקדשין את הקדש: משקלקלו המיעין ששכרו עדי שקר להטעות את החכמים: **ב** היו משיאין משואות לאחר שקדשו החדש ולא היו צריכין לשכור שלוחין לשלוח לגולה ולהודיע שהמשואה היו מודיעין אותן: משקלקלו הכותים והשיאו גם הם משואות שלא בזמן להטעות לפי שב"ד לא היו משיאין משואות אלא על החדש שנתקדש ביום שלשים וכשלא היו משיאין לערב של יום שלשים הכל יודעים שהחדש מעובר ופעם אחת עברו ב"ד את החדש ולא עשו משואות לערב של יום שלשים והכותים השיאו בזהים שלהם והטעו בני הגולה לעשות חסר: **ג** כלונסאות עניס ארוכים גבוהים תרגום נס כלונס כדי שיראו למרחוק וקנים ועלי שמן ונעורות של פשתן כל אלו מרבים שלהבת:

מאחזול עבדי האידנא: או דלמא מלא הוא ובזמנו עבדו ושיאיאו בין אמלא בין אחסר וכי אקלע חסר בע"ש לא לעבדו כלל איכא נמי למטעי דסברי דלמא מלא ואתנסי דאתניס ומיהו כי לא עבדו כלל במלא דהשתא שכיחא דלא עבדי לוכא למימש דיספקו דלמא חסר הוא ובשבת לא אפשר ובז"ש אתנסי דכיון דשכיח דאמלא לא עבדי תלו בשכיחא ולא באונס ואפסכא לא מנו למעבד שיאיאו אמלא ולא חסר וכי אקלע ר"ח חסר בע"ש ולא עבדי מידעי ידעי דחסר הוא דלא תלוי באונס אלא בשכיח דא"כ צריכין לעולם להיות בטלית ממלאכה שני ימים משום ר"ה (כ"כ רש"י והתו כתבו דה"ה בכל ר"ח דגשים בטלות ממלאכה כמ"ס במשנה ב' פ"ד דמגילה ע"כ וכפירש"י עלמוס' בגמרא דמגילה דף כ"ב) שיהו צריכין לצפות ביום שני שמא עברוהו וצליה שיאיאו אבל כי עבדי משואות לחסר ידעו שלמחר חול הוא ומ"ס הר"ב לערב של יום שלשים פירש"י נגהי שלשים ואחד יום: משקלקלו הכותים וכן גי' הר"ב ולעיל גר המיעין והם הכותים כדא"י בצרייתא בגמ' וצריך לומר דמעשים שהיו כך היו ששכירת העדות ביתים עשאו ומשיאין כותים היו וכברסת הר"ב: כן גירסת הרמב"ם אבל רש"י גורס מיניס בתרווייהו בדפוס ישן ולפ"ז גם המה בייחוסים היו: **ג** משיאין ליטענה דיקוד דכתיב (שמואל ב' ה') וישאס דוד ואנשיו ומתרגמינן ואוקדינן דוד גמ' ולכך קריאת הגולה בש"ן שמאלית: בכשיחה עיון במשנה ח' פ"ג דסוכה: מוליך ומביאי מעלה ומוריד ביר' משמע כדי שלא יטעו לומר שהוא כוכב דא"ר יוסי חזינא כוכב דנחית וסליק חזינא כוכב דאזיל ואתי עכ"ל התו' ואל תטעה לחשוב שז"ש כוכב שהוא תנבא השמים וכסליהם שא"ת שהם מכוכבי הלכת הריש להם מהלך ידוע ואם הם זולתם הרי הם קיימים אבל הן מראות הנראות באויר רקיע השמים כמין כוכבים ומתהווים לשעתם על דרך שכתבתי במשנה ב' פ"ט דברכות: **ד** ובאין כו' פירש"י מה שם ההרים והדין עמו דאל"כ לא היו ליה למתני אלא הר המשחה בלבד: לטרטבא עד שרואין עשויין כן בהר טרטבא רש"י:

א"כ כ"ב
 ב"ב כ"ב
 פ"ה ה'

ד מהר המשחה הר הזקנים שהוא נגד ירושלים בזמורה: כל

מאחזול עבדי האידנא: או דלמא מלא הוא ובזמנו עבדו ושיאיאו בין אמלא בין אחסר וכי אקלע חסר בע"ש לא לעבדו כלל איכא נמי למטעי דסברי דלמא מלא ואתנסי דאתניס ומיהו כי לא עבדו כלל במלא דהשתא שכיחא דלא עבדי לוכא למימש דיספקו דלמא חסר הוא ובשבת לא אפשר ובז"ש אתנסי דכיון דשכיח דאמלא לא עבדי תלו בשכיחא ולא באונס ואפסכא לא מנו למעבד שיאיאו אמלא ולא חסר וכי אקלע ר"ח חסר בע"ש ולא עבדי מידעי ידעי דחסר הוא דלא תלוי באונס אלא בשכיח דא"כ צריכין לעולם להיות בטלית ממלאכה שני ימים משום ר"ה (כ"כ רש"י והתו כתבו דה"ה בכל ר"ח דגשים בטלות ממלאכה כמ"ס במשנה ב' פ"ד דמגילה ע"כ וכפירש"י עלמוס' בגמרא דמגילה דף כ"ב) שיהו צריכין לצפות ביום שני שמא עברוהו וצליה שיאיאו אבל כי עבדי משואות לחסר ידעו שלמחר חול הוא ומ"ס הר"ב לערב של יום שלשים פירש"י נגהי שלשים ואחד יום: משקלקלו הכותים וכן גי' הר"ב ולעיל גר המיעין והם הכותים כדא"י בצרייתא בגמ' וצריך לומר דמעשים שהיו כך היו ששכירת העדות ביתים עשאו ומשיאין כותים היו וכברסת הר"ב: כן גירסת הרמב"ם אבל רש"י גורס מיניס בתרווייהו בדפוס ישן ולפ"ז גם המה בייחוסים היו: **ג** משיאין ליטענה דיקוד דכתיב (שמואל ב' ה') וישאס דוד ואנשיו ומתרגמינן ואוקדינן דוד גמ' ולכך קריאת הגולה בש"ן שמאלית: בכשיחה עיון במשנה ח' פ"ג דסוכה: מוליך ומביאי מעלה ומוריד ביר' משמע כדי שלא יטעו לומר שהוא כוכב דא"ר יוסי חזינא כוכב דנחית וסליק חזינא כוכב דאזיל ואתי עכ"ל התו' ואל תטעה לחשוב שז"ש כוכב שהוא תנבא השמים וכסליהם שא"ת שהם מכוכבי הלכת הריש להם מהלך ידוע ואם הם זולתם הרי הם קיימים אבל הן מראות הנראות באויר רקיע השמים כמין כוכבים ומתהווים לשעתם על דרך שכתבתי במשנה ב' פ"ט דברכות: **ד** ובאין כו' פירש"י מה שם ההרים והדין עמו דאל"כ לא היו ליה למתני אלא הר המשחה בלבד: לטרטבא עד שרואין עשויין כן בהר טרטבא רש"י:

כל הגולה בני צבל : כמדורות אש . שכל אחד ואחד נוטל
אבוקה ומעלה לראש בנו : ה לא היו זזים משם כל היום .
העדים שיצאו חוץ לתחומן בשבת . וצאו להעיד . שיוצא
חוץ לתחום . אין לו אלא ארבע אמות . ו לפני החמה .

או לאחר החמה . פגימתה של
לכנה לפי החמה . נוטה ללד
החמה . או ללד אחר . ועלה
קמני סיפא אם אמר ללד החמה .
לא אמר כלום שתעולם לא רחקה
חמה פגימתה של לכנה .
דלעולם החלק המאיר ממנה
נוטה ללד השמש . והחלק
הפגום נוטה ללד האחר :
בצמחה או בצרומה . שהלכנה
מתרחקת מן השמש פעם ללד
צפון פעם ללד דרום . ואם ידעו
בית דין בדרך החשבון . שצאותו
זמן ראוי שתהיה ללד צפון ואמרו
העדים שראה נוטה ללד דרום
או אפכא . בידוע שעדי שקר
הוא : כמה היה גבוה . מן הארץ .
לפי ראות עיניכם . אם אמר
אחד מן העדים

כל הגולה לפניו כמדורת האש : ה חצר
גדולה היתה בירושלים . וביה יעוק היתה
נקראת . ולשם כל העדים מתכנסים .
ובד בודקין אותם שם . וסעודות גדולות
עושין להם . בשביל שיהיו רגילין לבא .
בראשונה לא היו זזין משם כל היום .
התקין רבן גמליאל הזקן . שיהיו מחלכין
אלפים אמה לכל רוח . ולא אלו בלבד .
אלא אף החכמה הבאה לילד . והבאה הציל
(כ"א מיד) מן הדליקה . ומן הניים . ומן
הנהר . ומן המפולת . הריא כאנשי העיר
ויש להם ארפים אמה לכל רוח : ו
ביצד בודקין את העדים . וזוג שבא ראשון .
בודקין אותו ראשון . ומכניסין את הגדול
שבהן . ואומרים לו אמור כיצד ראית את
הלכנה . לפני החמה . או לאחר החמה .
לצפונה . או לדרומה . כמה היה גבוה .
ולאין

כל הגולה בני צבל . גמ' . והא דתנן במשנה
ד' פ"ק דהשל חים יוצאים לסוריא והם ארצות שכבש דוד
כגון ארם וכו' . כמ"ש הר"ב במשנה י"א פ"ז דמאין . ומסתמא
למקום שהיו משיאין משואות . שסביב הולכים השלושים לאחר
התורה . לא קשיא . דדרך סוריא
היו הולכים לצבל . שכן אבינו
אברהם ע"ה יצא לו מאור כשד'
מצבל . והלך לו לכנען דרך ארם
נהרים . ה בית יעוק היתה
נקראת . בגמרא ליטא דקרא
(ישעיה') ויעקוביו וסקלוהו
פירש"י שהיו מסויג ומעוזק בגדר
סביב סביב . בעגול כמו טבעת .
ולשם כל העדים מתכנסין .
פירש"י ביום הסבת
שחלליהו ללד ולהעיד . ומדברי
הרמב"ם בפ"ב מהק"ה נרא' דאף
ביתם החול מכנסן כדי ששם
בודקין אותם :
בראשונה לא היו זזין בו' .
ומשנה ג' פ"ד .
דערובין . לאחר תקנת ר"ג הוקם
קשית . וכן מוכח בגמרא :
לא היו זזין משם . וכל החצר
חשובה כד' אמות .
כתנן רפ"ד דערובין נתנוהו
דדיר או בסהר בו' תוספות :

א"כ
ב"מ פכ פ"ב
ק"ה הל"ו
נ"ב הל"ז
ה"ה הל"ט
ה"ה ס"א
ה"ה ס"ב
ה"ה ס"ג
ה"ה ס"ד
ה"ה ס"ה
ה"ה ס"ו
ה"ה ס"ז
ה"ה ס"ח
ה"ה ס"ט
ה"ה ס"י
ה"ה ס"יא
ה"ה ס"יב
ה"ה ס"יג
ה"ה ס"יד
ה"ה ס"טו
ה"ה ס"טז
ה"ה ס"יז
ה"ה ס"יח
ה"ה ס"יט
ה"ה ס"כ

ומן הנחר שהוא גדול פתאום . וחוטף את בני העיר . ואת הילדים . רש"י : הדין אלו כאנשי הפיר . כלומר שאין העיר
נתשבת להם כלום . ויש להם אלפים אמה לכל רוח חוץ לעיר . כ"כ הרמב"ם בפס"ז מה"ש . וכתב התמיד והענין שכיון
שהלכו ברשות קרי המקום שהגיעו לו כאלו קנו בו שבתה בין השמשות . ונדד ברור הוא . ע"כ : ו לפי החמה או לאחר
החמה . פי' הר"ב פגימתה כו' דלעולם חלק המאיר ממנה . מה שפונה ללד השמש . לפי שאין אור ללכנה מזד עמה . אלא מה
ש'אלל עליה מאור השמש . ושניהם כדורים . וכדור הלכנה קטן מגוף השמש הרבה מאוד . ולפיכך אע"פ שפני שאין לה אור אלא
הנאלל עליה מהשמש . הנה לא יאור ממנה אלא חלק כדורה שלפני השמש . אבל אחרי שדורה קטן מכדור השמש . לכך מתפשט
אזילת אר מהכדור הגדול . שהוא השמש . על כדור הקטן שהוא הלכנה . יותר מהחצי ממנו . וזו סיבה לקרנות הנראות . ומבואר
מזה שא' א שהקרנות שהם בחלק הכלתי מאיר שיכו כלפי השמש : לצפון . או לדרומה . פי' הר"ב שהלכנה מתרחקת מן השמש
פעם ללד צפון כו' לפי שאין שיהם קבועים בגלגל א' . שהלכנה קבועה בגלגל הס' וזך אללנו . והחמה בגלגל הרביעי ממטה
למעלה על סדר ש"ס חכ"ל . וגם קביעותם בגלגלים אינם שוים בערך וסיגויי אחד . אבל קביעות החמה בגלגלה ומהלכה .
תחת אמצע חבורת היזלות . והלכנה בגלגלה ומהלכה יש לה נטייה מחבורת המזלות . הנצי לצפון . וחצי לדרום . כמנחה האופן
בתוך האופן ונטייה זה מה שאין להם שווי אלא בשני קצוות נוכחיים בלבד . ומה שמקלה הוא . עד הקצה שכנגדו ונוכחו . נוטה ליזמן
ר"ל לדרום . וכן מעבר השני . מה שמקלה זה עד לשכנגדו ונוכחו . נוטה לשמאל . ר"ל לצפון . ומבואר שכל זד הוא החצי מהאופן .
אחרי שהשוים אינם אלא ב' נקודות בלבד . ואע"פ שגלגלי השמש והירח הם כדורים שלמים . ואיננו לא רשמונו כי הם אופן . שהוא
כקו עגולי וכדורי בלבד . זהו כוונת מכוון . לפי שגם מה שאיננו אומרים מנטיית הלכנה . הנחזו מזד קביעותה שבגלגלה
ומהלכה . שכשנערך זה בערך קביעות החמה בגלגלה ומהלכה . יהיה כשני קוים עגולים וכדורים . שקרהתי אותם הופנים אבל
הכדורים השלמים עזב בתוך זה . כמו גלגלי הצללים . א"ל להעריך להם נטייה זה מזה . כי כל עגולי אין לו לא ראש ולא כוף . אבל
כמעשה האופן בתוך האופן . נותן שתי נקודות שטועים זה בזה . האופנים השנים שזולתן אין להם נגייעה ביחד . אלא נגייעה . המס
יקראו ראש וסוף . ומתן הנטייה ללד זה וללד זה . והנה הירח הולך סובב בכ"ט י"ב תש"ג בכל גלגלה מנקודה . עד שחורת לאותם
נקודה ממס' וא"כ בהכרח שלפעמים תהיה נטייתה לדרום . ופעמים לצפון :

כמה היה גבוה וכו' . בצולה מלתא בלשון זכר . ככדכתיב (בראשית א') המאור הקטן . ולא כתיב השאורה הקטנה . אעפ"כ
בנוסף ברכת הלכנה

תקנוה בלשן נקיבה ע"ש שהיא מקבלת אורה מהחמה. דוגמת
 נקבה המקבלת זיוכר: ולאין היה נוטה וכו'. פירש הר"ב
 ללד לפון או ללד דרום. כבר אמרנו כי החלק המלכיה שכלפי
 החמה. הוא המאיר ממנה לא זולת. ואם כן כשיהיו שניהם
 מכוונים למטה מזה על קו אחד
 לאלו יהיו שניהם בחלק אחד מן
 הגלגל. אחד למעלה וא' למטה.
 אין נראה מאור הירח כלום.
 לפי שפניה המאירים למעלה
 כלפי השמש. ואין העין שולט
 לראות מאורה. וכל שמתרחקת
 מהשמש. מתרחקת מחלק המאיר
 ממנה. כפי הריחוק עד שאם
 יעמדו ויתנגדו זה כנגד זה שזה
 בחצי החדש ממש. אז כל עבר
 פניה המאירים נראית כולה.
 לפי שהחמה מאירה אל הפנים
 שכנגדה. ואז הם פנים עצמם
 עינינו הראות. מה שאין כן
 כשהם מכוונים זה על זה. שאז

ה' טו טו ה' י'
 ז' כד' טו טו ה'
 ז' טו טו ה' יוד:
 טו' טו

העדים גבוה שתי קומות
 קיימת. אחד אומר שלש
 בעלה: ולאין היה נוטה
 ללד לפון. או ללד דרום

ולאין היה נוטה. ובמה היה רחב. אם
 אמר לפני החמה. לא אמר כלום.
 ואח"כ היו מכניסים את השני ובודקין
 אותו. אם נמצאו דבריהם מכוונים
 ערותן קיימת. וכל שאר הווגות. שואלין
 אותם ראשי דברים. לא שהיו צריכין להן
 אלא כדי שלא יצאו בפתי נפש. בשביל
 שיהיו רגילים לבא: ז' ראש בית דין אומר
 מקודש. וכל העב עונין אחריו מקודש
 מקודש. בין שנראה בזמנו. בין שלא נראה
 בזמנו מקדשין אותו. רבי אלעזר ברבי
 צדוק אומר.
 אם

והאחד אומר שלש. עדותן
 ואחד אומר חמש. עדותן
 ראשי הפנימה. לאוזה נד נטוין.
 וכמה היה רחב. שהלכנה
 משתנה שעורה. כפי מה שהיא
 רחוקה מן החמה. או קרובה
 אליה: ז' ראש בית דין אומר
 מקודש. דכתיב (ויקרא כ"ג)
 וידבר משה את מועדי ה' מכלן
 שראש בית דין אומר מקודש:
 וכל העם עונין אחריו. דכתיב
 (שב) מועדי ה' אשר תקראו
 אותם. קרי ביה אתם. דחסר
 כתיב בלא וי"ו. מקודש מקודש
 תרי זמני. דכתיב (שם).
 מקראי קדש שני מקראות:
 שנראה בזמנו. כליל שלשים:
 אם

עני המאירים פנים למעלה. ובלתי נראים אלגנו. ומבואר מזה שכפי ריחוקה מהשמש. ככה ערך ראות האור ממנה אלינו שאם
 ריחוקה מעט. לא תראה אלא מעט. ואם הרבה נראה חלק רב עד כולה שהוא בחצי החדש. והנה בפנינו שיהיה זה על זה נקרא
 קבוצת. וכשתזון הירח מעט מהחמה. ההוא נקרא מולד. אע"פ שעדין אינו נראה מפני המעט שנתרחקת אלא שיהיה אחרון
 בהכרח. שגולה ממנה דבר מועט. וכשתרחק מן השמש כמו יום אחד. נראה מקצת ממנו לעינים. כעין קרניו בולטות. מפני
 שלא נראה רק מקצת מחצי הכדור המאיר. עם תוספת אורה המתאבלת על חצי השנייה מפני קטנות כדורה. לערך כדור החמה
 המאיר עליה. ומבואר מאוד שהחמה בעת ראיית הלכנה בתחלת החדש היא כבר שקועה במערב. ואם הלכנה בנטייה הצפונית
 שזכרנו למעלה. אז החמה מערבית דרומית לה. וגמלא שאור השמש מאציל עליה. בחלק הכדור שכלפי דרום. ויהיו אם כן
 הקרנים פונים למזרח. ויש להם נלויה אל הדרום. שהרי החמה במערב הלכנה. נוטה לדרום. ואם הלכנה בנטייה הדרומית.
 יהיו קרניה פונים למזרח. עם נלויה ללד לפון. לפי שהחמה מערבית צפונית לה. כל זה מבואר ברמב"ם סוף הלכת קדוש החדש.
 ומתוך דברינו אלה. תבין דהא דתנן לאין היה נוטה פירושו נלויה ועקום בלבד. ולא שראשי הפנימות עומדות למול הנפון. או
 הדרום ממש. כתחלת הלכנה מלשן הר"ב. שהיא א"ש א"ש א"ש תהיה החמה רואה בגימיותה של לכנה. שהרי הנלויה היא כלפי
 החמה. כמו שאמרנו בהכרח. אלא שהלכנה עצמה אינה נטייה לראשי קרנות ממש. וכמו שכבר אמרנו שראשי הקרנות לעולם
 פונים מול המזרח. ללד שכנגד השמש יאלץ נלויה יש כלפי השמש. על הדרך שבארנו: בבהו היה רחב. פי' הר"ב שהלכנה
 משתנה שעורה כו' ר"ל בראיית העין: אם אמר לפני החמה לא אמר כלום. דזה א"ל בשום פנים וה"ה אם אמרו לככנה
 וע"פ החשבון היא לדרומה. כו' ש הר"ב. וכן באוכיך. וא"ת א"כ נמצא שע"פ החשבון היו סומכין. ומה היו צריכין לעדים. לא
 קציה דכתיב (שמות י"ג) החדש הזה לכם. ובאה הקבלה שהראיה לו הקב"ה דמות הלכנה. וא"ל כוה ראה וקדש. וגמלא שהיו
 צריכין לשיניהם שזל כל פנים יהיו עדי ראייה. ושהחשבון יסכים עמהם. ועוד בה שלישיה. שצריך שיאמרו מקודש. ואם לא
 אמרו. הרי זה מעובר כדתן רפ"ג. וכל אלו התנאים דוקא בחדש חסר. אבל במלא א"ל לדחותו עוד. כדלקמן. ולא הולך
 לראיה. גם לחשבון עיין לקמן. וא"ת שכיון שצריך לעדי ראייה ולא סגי בחשבון. הרי אפשר שפני העבים. או מפני התרסלות
 שלא יתראה הירח. או לא נתכוון אדם לראותה. ואם יארע זה חדשים רבות. זה אחר זה. אפשר וגמלא שמעברין כולם. ויארע
 שתראה הירח בכ"ה לחדש. או פחות מזה. אחר שנתעברו הרבה. ואין במהלכה שלשים יום כמפורסם. דבר זה ביאר הרמב"ם
 בפ"ח מהק"ה. שקבלה היא ממש רבינו ע"ה שבזמן שלא יראה הירח בתחלת החדשים. חדש אחר חדש. ב"ד קובעים חדש
 מעובר משלשים יום. וחדש חסר מכ"ע יום וכן מחשבין וקובעין חדש מעובר וחדש חסר לא בקידוש. וכעמים עושין מלא אחר
 מלא. או חסר אחר חסר. כמו שיראה להם מן החשבון כו' עכ"ד. ועל התנאי הג' שהב"ד יאמרו מקודש אין להשיב כי ב"ד
 זריון הן ולא יארע תקלה מתחת ידם שלא יקדשו חדש אחר חדש:

ז' בין. שלא נראה בזמנו. שאז יהיה ראש חדש ביום ל"א ואין נוקקים לירח כליל ל"א בין שנראה. בין שלא נראה שאין לך חדש
 לכנה יותר על ל' יום. רמב"ם פ"ק מהלכות ק"ה. ומ"ש הר"ב בהלכה כרבי אלעזר ברבי צדוק. במרא:
 ח קיבלין

אם לא נראה בזמנו וקובעין ראש חדש ליל אחד ושלשים . אין מקדשין אותו . שקדוש החדש אינה חובה . דאמר קרא (ויקרא כ"ה) וקדשתם את שנת החמשים שנה . שנים אמה מקדש שמובה על כ"ד לומר מקודשת השנה בשנת היובל . ואין אמה

אם לא נראה בזמנו . אין מקדשין אותו . שכבר קדשוהו שמים : ה"רמות צורות לבנות . היו לו לרבן גמליאל בטבלא . ובכותל בעלייתו . שבהן נראה את ההריוטות . ואומר הכות ראית . או כזה . מעשה שבאו שנים . ואמרו ראינוהו שחרית במזרח . וערבית במערב . אמר ד' יוחנן בן גורי עדי שקר הם . בשבאו ליבנה קיבלן רבן גמליאל . ועוד באו שנים . ואמרו ראינוהו בזמנו . ובלייל עבדו לא נראה . וקבלן רבן גמליאל . אמר רבי דוסא בן הרבנים עדי שקר הן . היאך מעידים על האשה שילדה . ולמחר בריסה בין שיניה . אמר לו רבי יהושע רואה אני את דבריך :

ט שלח

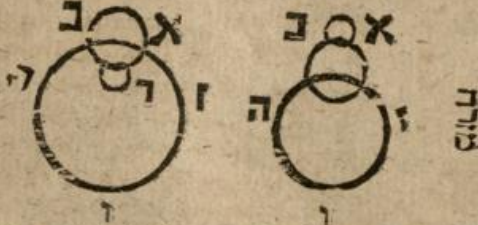
נתקשרו שמים בעבים . ונראתה דמות לבנה בעשרים ושבעה לחדש וכו' . ור"י בן גורי דאמר עדי שקר הם . היה נראה לו לפי השבוע שלא היה אפשר שתראה הירח באותה לילה . שאמרו העדים שראו אותה . אמר עדי שקר הם . לפי שלא היה בין הראיה ובין המולד לפידעתו . כל כך זמן שיהיה אפשר שתראה בו . ועל זה השיב ר"ג בצרייתא . כך מקובלני מזה חב"א שאם פעמים בא בארובה . ופעמים בא בקצרה . כלומר שהזמן שש בין המולד . עד שיתראה הירח . אינו שווה לעולם . אלא פעמים תהיה תנועת הירח מהרה ופעמים מאוחרת . וכפי מהירות תנועת הירח באותו הזמן . דן ר"ג שהיה ראוי שתראה הלבנה באותה הלילה . לפיכך קבל עדותן : ראינוהו בזמנו . בלייל שלשים . ובלייל עבדו . ליל ל' ואחד : וקבלו ר"ג . לא מפני שאמר שתראה הירח מן השמש בלייל ל' עד שתראה . ובלייל שלשים . ואחד חזרה לאחוריה ונתקדשה אלא השיש עד שנתכנסת שאין הירח חוזרת לאחוריה אלא עושה מהלכה בסבוב בגלגלה . אלא שידע ר"ג בהשגותו . שאותו הלילה שאמרו העדים שראו כבר נתראה הירח מן השמש עד שהיה אפשר שתראה לפיכך קבל עדותן . ובמה שאמרו בלייל עבדו לא נראה . אפשר שהיה מפני שכסה אותה הענן או סבה אחרת גרמה . שהם לא ראו אותה : רואה אני את דבריך . לעבר את החדש :

ט הלך

ח קיבלן רבן גמליאל . כתב הר"ב לא מפני שחשב שאפשר שתראה הירח שחרית וכו' . כי זה אי אפשר שכיון שע"פ החשבון אפשר שתראה באותו הלילה . וגם ראוה בלילה . אי אפשר אם כן שלא תראה מנוסה ונסתרת . באור השמש בכמו שני ימים . או סמות או יותר .

כמו שרמתי לעיל . שאינה נראית מיד אחר המולד . ומטעם זה עלמנו גם קודם מולד מתכסי . שכמו שאו' השמש מוס' ומסתיר' אחר קבוצה בכמו יום . כך קודם קבוצה . כשתתקרב להתקבץ עם החמה שהיא גם כן נסתרת בכמו יום . אבל אחרתי בכמו הר"ב בכמוך . פעמים בא בארובה . פעמים בא בקצרה . והסיבה לזה שהלבנה יש לה ב' גלגלים . הגלגל האחד והוא המקיף הארץ . והולך ממערב למזרח . ובתוכו גלגל אחר קבוע בעצמו זה הגלגל . ובו היא קבועה הלבנה . וזה הגלגל תנועתו ממזרח למערב . ונמצאו

שכשהלבנה ברום זה הגלגל הקטן . שנמצא שיש לה ב' תנועות הפכות . ולפיכך היא ראה בארובה . ובמתן . ואם בשפלה זה הגלגל . אז הלבנה מתנעשת בגלגלה הקטן . ג"כ ממערב למזרח כמו הגלגל הגדול . ולפיכך באה בקצרה . שתנועת גלגל הגדול . מן ה' אל ה' . ומן ה' אל ה' . ומן ה' אל ה' . ותנועת הקטן מן ה' אל ה' . ומן ה' אל ה' . וכל עוד שהקטן מתנועע מן ה' אל ה' . הנה יש לכדור הלבנה ב' תנועות הפכים . ה' מן ה' אל ה' . והשני מן ה' אל ה' . שהגלגל הגדול מכריח ומסבב עמו הגלגל הקטן ודרך תנועתו ופשהקטן

מתנועע מן ה' אל ה' . הקד רואה שהלבנה . הקבועה שם נמשכת ג"כ בתנועת הגדול . שמן ה' אל ה' . ומפני זה בא בקצרה . וסוף ר' ג' על מה שהעידו בראיה של ליל שלשים . ובמה שאמרו שרואה שחרית אמר טועים הם . ולא אמר שטעו

א כד' ע"ז חו' ב כד' ד' ח' ט"ב מהק"ם ס"ו י'

ובאלו

X

ראש השנה פרק ב

ר"ע מברטנורה

מ הלך ומלאו ר"ע לר' יהוסע מיצר על שהגשוא גזר עליו לחלל את י"ה: אשר תקראו בקריאת ב"ד תלאו הכתוב: ב"א רבי יהוסע חלל ר' דוסא: למה לא נתפרשו שנותן וכו': שאם יבא אדם לדון אחר ב"ד שבימינו לומר וכו' ב"ד זה כיוסא

וההרן או כאלדד ויידד הזמרים לו שמה חשוב הוא כחותן שנשאר שלף נחפרשו שנתון:

פרק ג ראיהו

שליש . דסקלא דעתך חמינא הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל . אפרסמא ליה מלתא דביום שלשים נראה לקדשו . קמ"ל דאם חשיבה וקביע ליל אחד ושלשים ולא אמרו בית דין מקודש מעברים אותו . וקובעים ר"ח יום ל"א . נחקרו העדים . הכי קאמר . אי מתי נחקרו העדים בלבד . ולא הספיקו לומר . מקודש . עד שגביע ליל של ל"א . מעברים אותו דסד"א . תהוי חקירת עדים כתחלת דין . ומקודש מקודש כגמר דין . וגמר דין הוי בלילה ונקדשה בליליא קמ"ל דלא . שאין מקדשין את החדש בלילה . ומיהו אם ליל שלשים ראו הירח . עם שקיפת החמה . ויש שהות ביום . לומר מקודש קודש זאת הככבי' . מקדשין אותו . דלא חשיב לילה עד זאת הככבים . יעמדו

וכאלו לא העידו לפנינו בה כלל . ויש נפוי הרמב"ם טעות סופר שמה שכתב ויחשבו מטעם . צ"ל מוטעים: ומלאו רבי עקיבא מייצר . בכרייתא . הלך ר"ע ומלאו לר"י כו' : אשר

הר"ב בקריאת ב"ד כו' . ומאחס דכתיב חסר . דרשינן אחס אפי' סונגים כו' . כמ"ש הר"ב במשנה י"ג פ"ג דאבות וע"ש . והעתיק הרמב"ם צ"ק לשונו . ספ"ב מהלכות קדוש החדש אע"פ שזה יודע שטעוהייב לסמוך עליהם . שאין הדבר מסור . אלא להם . ומי שזיה לשמור המועדות . הוא זיה לסמוך עליהם . שנאמר אשר תקראו אתם וכו' : שכל שלשה עיון בר"פ דלקמן: **פרק ג עד** . שחשיבה היינו לאת הככבים . ורזונו לומר שלשה כוכבים . כדפי' הר"ב בספ"ב דשבת . שאם לא ילאו אלא שני כוכבים . קרי ליה תנא דהתם . פ"א חשיבה . ספק אינה חשיבה . אר"ך לי עיון בלשון הר"ב . במה שכתב ומיהו אם ליל שלשים כו' . דלא חשיב לילה עד זאת הככבים מהנדון ביה שאם נפרש שר"ל זאת ג' כוכבים סגן פשוטותו כמ"ש דלא חשיב לילה . דהיינו דלא לילה . וזהו אינו אלא כשילאו ג' . וה"ל ביום אסכת ברכות קרינן יציאת ככבים כשילאו ג' . כמ"ש סם . קשיא לי תרתו . מדא דא"כ אין צין ליל ל' . לליל ל"א כלום . ששתייהו זין דקדוש עד זאת ג' כוכבים . ולמה כתב הר"ב ומיהו אם ליל שלשים כו' . ועוד ק"ל דא"ב דביציאת שני כוכבים קיימא לן כסוף פ"ב דשבת שהוא ספק חשיבה למה נקל בכאן לתת זיון לקידוש עד שחשיבה דלא . ושמה ביציאת ב' ככבים הוא חשיבה ואין מקדשין בלילה . והרמב"ם בפירושו סתם גם כן וכתב משעת זאת הככבי' אבל בחבורו פ"ב כתב אחר שילאו שני ככבים . וצדין ליל ל"א העתיק לשון המשנה . עד שחשיבה . ופי' החכם הר"ב פ"ח דהרמב"ם סובר דכשאין מקדשין החדש בזמנו הוא קולא . כמו שמתבאר מדבריו שבסוף פ"ג סם . ולפיכך בליל ל"א שאם לא יקדשוהו יהיה החדש מעובר . לא חיישין לספק חשיבה . כיון דאם לא יקדשו או יהיה קולא . שלא נדון ספק חשיבה ללילה אלא לשומרה . אבל בליל שלשים שאע"פ שלא יקדשוהו עכשיו יש שהות כל יום שלשים . ויהיה מקודש בזמנו . יש לנו לחוש לספק חשיבה דשא הוא ואין מקדשין בלילה . הואיל ולא יצא מהו סוס קולא . שהרי אע"כ יתקדש בזמנו . כיוס ל' עאלמו עכ"ד . ונאמת על הרמב"ם בפירושו אין מקום תלונה . שמה שפסגם ולא ביאר כמה ככבים שילאו . אם שנים . או שלשה . זה מפני שהוא לא בא בפירושו אלא להודיענו שאפשר שיתקדש החדש קודם יום שלשים ולא נחשוב שאין ק"ה אלא דוקא ביום השלשים . כמ"ש בפירושו . ולא נחית בפירושו אם ליל ל' . וליל ל"א שנים . או בלתי שנים . ואולי בחבור הפירוש סבור היה ששנים הם . ואפשר גם בחבור הפוסק סובר ששנים הם . וגם בליל ל"א אינו מקדש אלא עד ספק חשיבה אלא שהעתיק המשנה כלשונה . ונליל ל' דהוה מתפרש מתוך הגמרא

ל"ג
ב
כ
ב
ל

שלח לורבן גמליאל גזורני עליך . שתבא אצלי במקלך ובפעותיך ביה"כ שחל להיות בחשבוניך . הלך ומצאו רבי עקיבא . מיצר . אמר לו ישלי ללמוד שכל מה שעשה רבן גמליאל עשוי . שנאמר (ויקרא כ"ג) אלה מועדיה מקראי קודש אשר תקראו אתם . בין בזמנן . בין שלא בזמנן אין לי מועדות אלא אלו . בא לו אצל רבי דוסא בן הרכינס . אמר לו אם באין אנו לדון אחר בית דינו של רבן גמליאל צריכין אנו לדון אחר כל ב"ד . וב"ד ישעמר מימות משה ועד עכשיו שנאמר (שמות כ"ד) ויעל משה ואהרן נרבו אביהו ואשבועים מוקניו ישראל . ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים . אלא ללמד שכל שלשה . ושלישה שעמדו בית דין על ישראל . הרי הוא כבית דינו של משה . נטל מקלו ומעותו בידו . והלך ליבנה אצל רבן גמליאל . ביום שחל יום הכפורים להיות בחשבונו . עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו . אמר לו בוא בשלום רבי ותלמידיי רבי בחבמה . ותלמידיי שקבלת דברי :

פ"ק ג ראיהו . בית דין וכל ישראל . נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקדש . עד שחשיבה . ויהי ר"ע מברטנורה

יעמדו שנים ויעידו • מתניתין איירי כגון שראוהו ב"ד בלילה
ליל שלשים • ואז אפשר לקדשו בלילה • הילכך למחר יעמדו
שנים ויעידו • דאם לא על עדותן של אלו על מה יקדישו אבל
אם ראוהו ב"ד עם שקיעת החמה • בזמן שיש שהות לומר

הרי זה מעובר • ראוהו בית דין בלבד •
יעמדו שנים ויעידו בפניהם • ויאמרו
מקודש • מקודש • ראוהו שלשה והן
ב"ד • יעמדו השנים • וישיבו מחבריהם
אצל היחיד • ויעידו בפניהם • ויאמרו
מקודש • מקודש • שאין היחיד נאמן על
ידי עצמו • כל השופרות כשרין חוץ
משל פרה • מפני שהוא קרן • אמר
רבי יוסי והלא כל השופרות נקראו
קרן • שנאמר במשך בקרן היובל •
ג השופר

קרן • ואינו קרוי שופר • דכתיב (דברים ל"ג) בכור שורו הדר לו
וקרני ראם קרניו • ונבי ר"ה שופר כתיב (ויקרא כ"ה) והעברת
שופר תרועה וגמרינו ר"ה מיובל • בקרן היובל • ויובל דכרא
הוא דאמר רבי עקיבא כשהלכתי לגליל היו קורין לדכרא
ויובל • אלמא אפי' שופר של איל נקרא קרן ורבנן אמרי כל
השופרות אקרו קרן • ואקרו שופר • דפרה • קרן איקרי • שופר
לא אקרי • והלכה כחכמים • ג של

שם פירש וביאר • וסמך שילמד סתם מן המפורש וזה דלא
כהרלב"ח • ולפי שגם בגמ' לא אמרו בדין' אלא לשון בלילה
ואלו היו חלוק בין שחשיכה דמתניתין • לבלילה דבגמרא • לא
היה בגמרא שתיק מינה • אלא דדין אחד להם כמו שכתבתי •

כמו שכתבתי
סוף תקופה

עין כיוצא בזה בדברי רב"מ סוף
פ"א מהלכות שופר בשם הר"ר
טודרוס הלוי • שאע"פ שהרמב"ם
חילק בבבא אמת ולא באחרת •
הכריח שאע"פ סובר שהחלוק
בשניהם • מזה הטעם דלא היו
שתיק בגמרא מיניה • איך שיהיה
על הרמב"ם אין להתלונן • אבל
הר"ב ארכבה אחרי רכשי •
שבמ"ש ומיהו כו' • משמע
שחלוקים הן ליל' מליל ל"ה
ובמ"ש עד לאת הככבים • שזהו
כמו עד חשיכה • השוה מדותיהן
ולפיכך לשינוי זה ז"ע • הרי זה
מעובר • כתב הר"ב שאין מקדשין

בלילה • בגמרא דאמר קרא (ההלים פ"א) כי חוק לישראל הוא
משפט לחלבי יעקב • אימת הוא חק בגמ' דין • (דהאי קרא
דענין ר"ה דרשונן ליה • במשנה ב רפ"ק וה"ה בכל החדשים) •
וקא קרי ליה רחמנא משפט • ומשפט ביום • כדפי' הר"ב רפ"ד
דסנהדרין • ראוהו ב"ד בלבד • פי' של עשרים ושלשה • תו' •
יעמדו שנים ויעידו • פי' הר"ב מתניתין איירי כגון שראוהו
ב"ד בלילה • וא"ל לקדש בלילה והואיל וא"ל לקדש
בלילה • הילכך גם למחר אין סומכין על ראיותם • אלא צריך

העדאת עדים • שאם יסמכו על ראיותם • א"כ היתה ראיה קבלת עדות ואין קבלת עדות אלא ביום • כדקרו ליה לעיל
חקירה עדים כחלפת דין • תוס' • יעמדו השנים • כתב הר"ב ואע"ג דיחיד מומחה כו' ולהכי הוא דאצטרך למתני כך
סיפא • כדאימת בגמ' • ומ"ש דן אפי' יחיד • עיין בריש סנהדרין • ומ"ש עד דאיכא אהרן בהדך • גמ' • ואין ב"ד שקול • מוסיפין
עליהן עוד אחד • תו' • ועיין ספ"ק דסנהדרין כיוצא בזה • ועיין עוד שם במשנה ב' • השנים הכא שאין הב"ד אלא ג' קתני
השנים • לפי שהם ידועים שאין כאן אלא שנים • ואחד • ומן הסתם אין שלשתן שוה • ואחד גדול בתוכם • והוא נשאר יושב מה שאין
כן ברישא • שהב"ד הם כ"ב • שאין שנים מבוררים • קתני שנים • ובמשנה שבסדר ירושלמי גם כן גרס שנים •

ב חוץ
משל פרה • כתב הר"ב דכתיב בכור שורו וכו' בגמ' • ונ"ל דתנא נסיב פרה • ולא שור כדכתיב בקרא דלא תטעה לומר
דוקא של שור אבל של פרה לא • ומהר"ר משה כ"ן יצ"ו תירן דקו' לן דלא תימא יובל דוקא של זכר • קמ"לן דשל פרה
דוקא לא • הא של שאר נקבות כשירות • וכתב הר"ן בשם התוספת • דהא דלא מטיק נמו של ראם מפני שהוא קרן כדכתיב וקרני
ראם קרניו ולא אשכחן דאקרי שופר • היינו משום דלא איצטרך למעוטי אלא אותן שהן חלולים • אבל אותן שאינן חלולין כגון של
ראם וכו' לא אצטרך ליה למעוטי דפשיטא דלא מקרו שופר אלא אותן שהן חלולים מלשון שפופרת עכ"ל • ושל פרה קרי ליה קרן
אע"ג דיש לו זכרות ונקבות הכתוב הוציאו מכלל הכשרין והכניסו בכלל הפסולין וכתב עוד הר"ן וא"ת דתיש ליתסר דלא אקרי שופר
וסקרי קרן דכתיב (דניאל ח') והלפיד קרן חזות בין עיניו איכא למימר דתיש וכבש חד מינא הוא ובחד שמא מקרו כדכתיב •
(דברים י"ד) שה כבשים ושה עזים • א"ל דהתם במראה הכבואה היה נראה לנביא כדי להראותו תקפו של צפיר שלא היה בה נקבות
אלא זכרות ולפיכך קראה קרן • עכ"ל • ומ"ש הר"ב וגמרינו ר"ה מיובל • מפורש במשנה ה' וכלו דהאי קרא דוהעברת ביובל הוא
דכתיב • שנאמר במשך בקרן היובל • ביהושעו' • וכתבו התו' תימא דלא מיייתי קרא דיצחק דכתיב (בראשית כ"ב)
בסנדך בקרניו ואע"ג דהוא קרא מחיי' דה"ל קרא דכבוד שורו כו' • י"ל דכ"ל לאתויי האי משום דכתיב ביה בשמע"ל קול השפר:
בקרן היובל • כתב הר"ב ורבנן אמרי כל השופרות אקרו קרן ואקרו שופר • פירש"י אקרו קרן כדאמרן [במשך בקרן היובל
ואקרו שופר דכתיב בשמע"ל קול השופר וזמנתן תורה נתיב (שמות ט') ויהי קול השופר] וכתבו התו' • אבל מהאי
קרא דמתניתין אין ראיה דאדרבה מיינה מוכח דשופר אקרי קרן • ועוד נריך להוכיח דבעלמא אקרו שופרות [בלא] קרן עכ"ל •
ג של

ג שר יעל פשוט לשון התו' פי' בקונטרס חיה שכן שמה וקורין אותה (אשטנבוק) ובערוך פי' שהיא כשצה קטנה וקרן הכשצה רגיל להיות פשוט וכתי' התו' נראה דיעל חיה דכתי' (ההלים ק"ד) הרים הגבוהים ליעלים ואקו ודישן (דברים י"ד) מתרגמינן ויעלף זרימא ע"כ ומדבריה' למדנו שפי' פשוט היינו טעם רגיל להיות פשוט ועיין משנה דלקמן ובירושלמי נמי מוכח כפירש"י שכן אמרתי' ה' אמרו עס טעמיה דרבי יודא כדי ליתן את היגיו על המצוי ואת שאינו מצוי על שאינו מצוי ע"כ ואי כפי' הערוך מאי מצוי ואינו מצוי איכא בין זכר לנקבה אבל בין בהמה לחיה איכ' דבהמה מצויה וחיה אינה מצויה ע"כ ופסק הלכה כפי' משנה ה' ומ"ש הר"ד דלתפלה בעינן פשוטות פירש"י בגמ' משום נשא לבנינו אל כפי' (איכה ג'):

א כו' ב ח' ג ט' ד י' ה י"ב ו י"ג ז י"ד ח י"ה ט י"ו י"ז י"ח י"ט כ כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט נ נ"א נ"ב נ"ג נ"ד נ"ה נ"ו נ"ז נ"ח נ"ט ס ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט ר ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח ר"ט ש ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח ש"ט ט ט"א ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ו ט"ז ט"ח ט"ט י י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט

ג שופר של ראשהשנה של יעל פשוט ופי' כיצופה זהב וישתי חצוצרות מן הצדדין שופר מאריך וחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר ד בתעניות בשל זכרים כפופין ופיהן כיצופה כסף וישתי חצוצרות באמצע שופר מקצרות חצוצרות מאריכות שמצות היום בחצוצרות ה' שוה הויבול לראש השנה לתקיעה ולברכות ר' יהודה אומר בר' התוקעין בשל זכרים וביובלות בשל יעלים: שופר שנמדק ודבק פכול דבק

ושתי חצוצרות טעמא דמשנה דלקמן ושיהיו מן האדמים פי' הר"ן דשלשה המהלכין בדרך גדול באמצע כדאיתא בפרקא' ל' הממונה והכא שופר גדול שזכות היום בשופר מאריך כו' להכירא דעלמא להודיע שזכות כו' ומיהו במאי דתקע בהדי חצוצרות נפיק דאע"ג דתרי קלי לא משתמע' הכא משום דחביב ליה (פירש"י חדשה היא לו) ויב דעתיה ושמע' כדאי' בגמ':

ד בתעניות פי' הר"ע על צרת כו' דכתי' על הכר הצורך כו' כלומר כל דבר שיוצר לבס כגון צלות ולצר וארה"ז וכיוצא בהן הרמב"ם ריש ה' תענית ועיין משנה ד פ"ק תענית: בשל זכרים פי' הר"ב חילום ועיין משנה ג' פ"ה דשקלים: בפופין שסתמן כפופים רש"י וטעמא דבעינן כפופים מפרש בגמרא כמה דכ"י אינש דעתיה טפי מעלי ונדאה דרש"י ל"ג דתתיה שפי' פניו כפופים לארץ משום והיה עיני ולבי עס (מ"ב א' ט') ע"כ ור"ל ה' דאיתא גמ' פ' מצות חליצה דליף מהך קרא דלריך שיהו עיניו למטה לארץ ופ"ש דע"כ כפיפת ראש כ"י דתתיה וגרס ליה ואע"ג ד' דתענית יש תפלה כמו בר"ה וכו' שפירש"י למעבד הכירא בין תענית לר"ה ולא סגי ליה בטעמא דגמ': ופ"ה מנופה נסך ופרש בגמרא דתענית יומא דכנופיה ואשכחן בכנופיה דחצוצרות דמשה שהיו של כסף א"ג דתורה חסה על ממונן של ישראל ובר"ה משום כבוד י"ט עבדינן דזהב: ה' שוה הויבול לר"ה כו' יכתב הר"ד בגמרינן בג' משביעי שביעי עיין סוף מילתין: בראש השנה תוקעין בשל זכרים כו' דס"ל כמה דכ"י אינש דעתיה שיהו פניו כפופין לארץ טפי עדיף ויובלות שהן לקרות דרור פשוטים עדיף לסימא דחירות ובה' לא דיגינן ג' אלא האי כדניגיה והאי כדניגיה תו': ו שופר שנמדק כו' כתב הר"ב דה' לבני שופרות וכן לשון רש"י ונדאה מדבריו שהוא מפרש שנמדק משני צדדיו לגמרי ונחלק לשתי חתיכות ולא נהירא דה' היינו דיבק שבדי שופרות אלא נבדק היינו שנמדק אחד אחד לארכו על פני כולו והיינו טעמא משום דכיון שנמדק כולו אין עס שופר עליו אלא כרתיבת שופר שתקנה ועשה כעין שופר דמי וכן שדבק שבדי שופרות וזו ואצ"ל זו קתני א"ג ה' יתיר סופו להפרד כשנמדק מנד אחד ודבק מבאש עשה שופר אחד של חתיכות והיו עס שופר עליו טפי קמ"לן תו': שנמדק פי' הר"ב דוקא לארכו אבל לרחבו אס נסתיר כו' כדי שיאחזו בידו כו' בצרייתא ומסיק בטור סימן תקפ"ו דהיינו טעם ד' אצבעות בגודל שהן ד' בקטנות דאלת"ה אלא כשעור התוקע לפי מה שהוא אדם הוה ליה למתנייה במשנה י"א פי"ז דכלים גבי הגך דחשיב שיעורן הכל לפי יוס שהוא אדם וכתב הרא"ש וקטע האי ליטא כדי שיאחזו כו' למרש הטעם למה נתנו בו שעור טכא כדי שיאחזו כו' ויראה לנא ולכאן לא יאזרו לתוך ידו הוא תוקע ע"כ ומ"מ הלכו אחר אדם בינוני ולא חשו לכן אצט"ח וכיוצא בו: ועיין בס' של"ה דף רכ"א ע' ברמזי דניגיא ותי' ותי' ארבע לנסך:] ודבק פירש הר"ב בדק[וכו'] ובפירש"י ואע"ג דלקמן גבי נוקב וכתמו פסלין שלא בנימו דוקא התם נייקב שסתם בחסיכה

ג של יעל פשוט דלתפלה בעינן פשוטות: ופי' מנופה זכר בשל מקדש קאמר: שופר מאריך לאחר חצוצרות פוסקים תקיעתם נשמע קול השופר: ד בשל זכרים חילום ומאן חצוצרות באמצע שני שופרות היו להם אחד מכאן וא' מכאן וחצוצרות באמצע: שזכות היום בחצוצרות דסת' תענית על צרת צבור וכתיב (בדבר') על הכר הצורך אתכם והרעותם בחצוצרות ודוקא במקדש עושין כן אבל בגבולים בזמן שיש שופר אין חצוצרות וכוונתן שיש חצוצרות אין שופר דכתיב (תהלים כ"ה) בחצוצרות וקול שופר הרעיו לפני המלך ה' לפני המלך ה' אין שלא לפני המלך ה' לא: ה' שוה הויבול לר"ה לתקיעה בפשוטים ואע"ג דתקיעה ביובל לא לתפלה ולא לזכרון אלא לסימן שלוח עבדים וחזרות שדות לבעליהן אפי' כעין ר"ה בעי' דגמרי

בג' משביעי שביעי שיהיו כל תקיעות בחדש השביעי שוות כו' פ"ה לתקיעה למנין התקיעות ולברכות למנין הברכות דבעי למימר מלכות זכרונות ושופרות ב"ה כו' של זכר כמו בר"ה: ר' יהודה אומר כו' ואין הלכה כר' יהודה ולא כת"ק אלא הלכה כין ר"ה בין י"ה של יובל שניהם בשל זכרים כפופים: ו שופר שנמדק ודבק בדק פסול דהוה ליה כשי' שופרות והגימילי נסדק לארכו

פ"ק תענית: בשל זכרים פי' הר"ב חילום ועיין משנה ג' פ"ה דשקלים: בפופין שסתמן כפופים רש"י וטעמא דבעינן כפופים מפרש בגמרא כמה דכ"י אינש דעתיה טפי מעלי ונדאה דרש"י ל"ג דתתיה שפי' פניו כפופים לארץ משום והיה עיני ולבי עס (מ"ב א' ט') ע"כ ור"ל ה' דאיתא גמ' פ' מצות חליצה דליף מהך קרא דלריך שיהו עיניו למטה לארץ ופ"ש דע"כ כפיפת ראש כ"י דתתיה וגרס ליה ואע"ג ד' דתענית יש תפלה כמו בר"ה וכו' שפירש"י למעבד הכירא בין תענית לר"ה ולא סגי ליה בטעמא דגמ': ופ"ה מנופה נסך ופרש בגמרא דתענית יומא דכנופיה ואשכחן בכנופיה דחצוצרות דמשה שהיו של כסף א"ג דתורה חסה על ממונן של ישראל ובר"ה משום כבוד י"ט עבדינן דזהב: ה' שוה הויבול לר"ה כו' יכתב הר"ד בגמרינן בג' משביעי שביעי עיין סוף מילתין: בראש השנה תוקעין בשל זכרים כו' דס"ל כמה דכ"י אינש דעתיה שיהו פניו כפופין לארץ טפי עדיף ויובלות שהן לקרות דרור פשוטים עדיף לסימא דחירות ובה' לא דיגינן ג' אלא האי כדניגיה והאי כדניגיה תו': ו שופר שנמדק כו' כתב הר"ב דה' לבני שופרות וכן לשון רש"י ונדאה מדבריו שהוא מפרש שנמדק משני צדדיו לגמרי ונחלק לשתי חתיכות ולא נהירא דה' היינו דיבק שבדי שופרות אלא נבדק היינו שנמדק אחד אחד לארכו על פני כולו והיינו טעמא משום דכיון שנמדק כולו אין עס שופר עליו אלא כרתיבת שופר שתקנה ועשה כעין שופר דמי וכן שדבק שבדי שופרות וזו ואצ"ל זו קתני א"ג ה' יתיר סופו להפרד כשנמדק מנד אחד ודבק מבאש עשה שופר אחד של חתיכות והיו עס שופר עליו טפי קמ"לן תו': שנמדק פי' הר"ב דוקא לארכו אבל לרחבו אס נסתיר כו' כדי שיאחזו בידו כו' בצרייתא ומסיק בטור סימן תקפ"ו דהיינו טעם ד' אצבעות בגודל שהן ד' בקטנות דאלת"ה אלא כשעור התוקע לפי מה שהוא אדם הוה ליה למתנייה במשנה י"א פי"ז דכלים גבי הגך דחשיב שיעורן הכל לפי יוס שהוא אדם וכתב הרא"ש וקטע האי ליטא כדי שיאחזו כו' למרש הטעם למה נתנו בו שעור טכא כדי שיאחזו כו' ויראה לנא ולכאן לא יאזרו לתוך ידו הוא תוקע ע"כ ומ"מ הלכו אחר אדם בינוני ולא חשו לכן אצט"ח וכיוצא בו: ועיין בס' של"ה דף רכ"א ע' ברמזי דניגיא ותי' ותי' ארבע לנסך:] ודבק פירש הר"ב בדק[וכו'] ובפירש"י ואע"ג דלקמן גבי נוקב וכתמו פסלין שלא בנימו דוקא התם נייקב שסתם בחסיכה

לארכיו. אבל אם נסדק לרחצו'ם נשתתיר מוקד'ם הנחת פה עד
מוקד'ם הסדק. כדי שיעור תקיעה כשר. ואם לאו פסול. וכמה
שעור תקיעה כדי שיאחזקו בידו ויראה לכאן ולכאן: נקב וסתמו
דוקא ססתמו במינו ונשתתיר רובו שלם ולא עכנו הנקבים

ססתמו את התקיעה כשר ואם
חסר אחד מן התנאים הללו
פסול. ז' בור. חפירה בקרקע:
דוח. מוקד מוקף מחילות על
הארץ: פיטם. כלי גדול של
חרס: אם קול שופר שזע.
העומד חוץ לבור ושזע קול
תקיעת התוקע צבור. ד' לאותן
שבבור לעולם ילאו שכן שומעין
קול שופר לעולם: אם כיון לבו
לצאת ילא. ואע"פ שלא נתכוין
התוקע להוציאו. הכא מיירי
בחזן הכנסת שתוקע. שהוא
מתכוין להוציא כל השומעים קול
תקיעתו הילכך אע"ג דלא נתכוין
להוציא זה העובר אחורי בה"כ
ולא ידע ליה ילא. אבל התוקע
להוציא יחיד ודי חובתו צבי
שיתכוין שומע ומשמיע: ה' והיה
כאשר ירים משה ידו וכו'. משום
דאירי לעיל בכונת הלכ תלא כמו
להך דלית בה בשעה שמכוונים
לבן לאביהם שבשמים הם
מתגברים:

פרק ד יום טוב של ר"ה:
במקדש היו
תוקעים. שתקיעת שופר אינה
מלאכה. ורבנן הוא דגזור עלה
גזירה שמה יטלנו בידו ועבירנו
ד' אמות בר"ה ובמקדש לא גזור
דאין אסור שבות דרבנן במקדש:
אבל לא במדינה. לא בירושלים.
ולא בגבולין. והרמב"ם מפרש
שירושלים כולה קרויה מקדש.
ושאר א"י קרויה מדינה: בכל
מוקד שיש בו צ"ד. ואפילו אינן
קבועין אלא שבמקדש באו שם.
תוקעין בו: אלא

"דבק שבירי שופרות פכול. נקב וסתמו.
אם מעבב את התקיעה פסול. ואם לאו
כשר: ז' התוקע לתוך הבור. או לתוך
הדות. או לתוך הפיטם. אם קול שופר
שמע יצא. ואם קול הכרה שמע. לא יצא.
וכן מי שהיה עובר אחורי בית הכנסת. או
שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול
שופר. או קול מגילה. אם כיון לבו יצא.
ואם לאו לא יצא. אע"פ שזע שמע וזה שמע
זה כיון לבו וזה לא כיון לבו: ח' והיה
כאשר ירים משה ידו. וגבר ישראל וגו'.
(שמות י"ו). וכי ידיו של משה עושות
מלחמה. או שוברות מלחמה. אלא לומר
לך. כל זמן שהיו ישראל מסתכלים בלפי
מעלה ומשעברין את לבן אביהם שבשמי'
היו מתגברין. ואם לאו היו נופלין. כיצא
בדבר אתה אומר (במדבר כ"א) עשה לך
שרף. ושים אותו על גס. והיה כל הגשוד
וראה אותו וחי. וכי נחש שמית. או נחש
מחיה. אלא בזמן שישראל מסתכלין בלפי
מעלה. ומשעברין את לבם לאביהן
שבשמים. היו מתרפאים. ואם לאו היו
גימוקים. חרשי. שומה. וקטן אין מוציאין
את הרבים ידי חובתן. "זה הכלל כל שאינו
מתוויב בדבר. אינו מוציא את הרבים ידי
חובתן:

פרק ד יום טוב של ראש השנה שחל
להיות בשבת. במקדש
היו תוקעים. אבל לא במדינה. משחרב
בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי.
שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין.
אמר

בהתיבה אחרת (כלומר בחלל הנקב) דחסר הוא. אבל אם
חסר הסדק צדק חוזר לכמות שהיה ואין הדבק ניכר בין
הסדקים. הרא"ש: ז' הדות פי' הר"ב מוקד מוקף מחילות
על הארץ. וכן פירש"י גם הרמב"ם. ועוד פירש כן הר"ב
והרמב"ם משנה ו' פ"ה דכלאים וכן

כי הר"ב במשנה ב' פ"ד דב"ב
ושם אכתוב לשון הרשב"ם בזה:
גם לשון הרמב"ם שבחבורו:
ובן מו' שהיה עובר בו. משום
אותם מזה ה"ד שבשמים
המשמיע והשומע אינו במקום א'
ובסדר המשנה שבגמ' ל"ג וכן:
אם כיון לבו פי' הר"ב לצאת
עיון מ"ש בס"ד במשנה י"ד
פ"ג דסוכה. ועיין במשנה ה'
פרק דלקמן: ח' אלא לומר לך
כל זמן שהיו ישראל מסתכלים
בלפי מעלה וכו'. יתכן בעיני
שהיתה הרמת ידיו של משה רבינו
ע"ה הוראה לבני ישראל
סיסתכלו בלפי מעלה וישעבדו
לכס לשמים כעין הוראת הנחש
שעל הגס כבסמוך כי לא יכשר
לפרש שמשה היה שלוחם של
ישראל וכשהרים ידו והספכל
בלפי מעלה ושעבד בו. הו'
במקום כל ישראל ואם הניח ידו
לא שעבד נפשו לשמים שזה לא
יזדק לומר על ארון הנביאים
ע"ה אבל ברוב עם הדרת המלך
ה' צבאות ב"ה לא יהיה כי אם על
ידי הוראה. זה יתכן מאוד.
והעד הגאון נחש הכנסת
דבסמוך. ולפי דרכי יתכן מאוד
שהיה עומד על הגבעה כטעם
הנחש שעל הגס כדי שיכלו
לראותו כל ישראל וכאשר ראו פי
הרים ידו גם הנה הסתכלו וכוונ'
לכס. ולא כן כאשר הניח ידו:
זה הכלל כו'. י' נראה דלאתו
צרכת הגהנין דמני בגו'
שאם ילא אינו מוציא. דבשלמא
צרכת המזות כל ישראל ערבין
זה בזה. ולפיכך אע"פ שהוא ילא לעצמו מוציא לאחרים.
ולא לברך. ועיין סוף מילותין:
היו תוקעים. פי' הר"ב דרבנן הוא דגזור שמה יטלנו ועבירנו ד' אמות בר"ה. עיין מ"ש בסוף משנה
ב' פ"ד דסוכה. ומ"ש דאין אסור שבות במקדש כו'. עיין במשנה ו' צ' פרק בתרא דערובין:
לא במדינה. עיין במשנה ג' ומ"ש הר"ב לא בירושלים. עיין במשנה ג' פ"ק דשקלים: שיש בו צ"ד
מפני שצ"ד ורזיון הן. ולא יבואו התוקעים להעביר השופר במדינת צרה' ד'.

שבית דין מזהירין את העם ומודיעים אותם • הרמב"ם פרק ב' מהלכות שופר: ב ועוד זאת היתה בירושלים יתירה פי' הר"ב דהכי קאמר בירושלים היו חוקעים בכל העיר • כל זמן שב"ד יושבים במקדש • ש"מ דביתן שבית המקדש קיים איירינן והכי קאמר ועוד זאת היתה

אלא ביבנה • שהיתה שם סנהדרין גדולה בימיו • וכן בכל מקום שנלחה שם סנהדרין גדולה • אבל לא בב"ד של כ"ג: אמרו לו זכו • איכא בין אמרו לו לת"ק • דתנא קמא סבר כל מקום שיש בו ב"ד ואפי' באקראי • ואמרו לו סברי • אחד יבנה ואחד כל

מקום שיש בו ב"ד קצוב כמו ביבנה אבל ב"ד של אקראי לא • והלכה כאמרו לו: ב ועוד זאת היתה ירושלים • מתניתין חסורי מחסרה והכי קתני בירושלים היו חוקעין בכל העיר כל זמן שב"ד יושבים במקדש שב"ד יושבין עד ששה שעות ביום • וביבנה לא היו חוקעין בכל העיר • אלא בפני ב"ד • עוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה • כל עיר שהיא רואה ירושלים • פרט ליושבת בנחל • שאע"פ שהיתה קרובה לא היו חוקעין בה • ושומעת פרט ליושבת בראש ההר • וקרובה • פרט ליושבת חוץ לחומס • ויכולה לבא • פרט למפסיק לה נהר: ג לולב ניטל במקדש שבפני דכתוב (ויירא

אמר רבי אליעזר • לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד • אמרו לו אחד יבנה יוא' כל מקום שיש בו ב"ד: ב ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה • שכל עיר שהיא רואה וישומעת ויקרובה ויכולה לבא • חוקעין • וביבנה לא היו חוקעין אלא בב"ד בלבד: ג בראשונה היה הלולב ניטל במקדש שבעה יום ובמדינת יום אחד • משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיחא לולב ניטל במדינת שבעה יום וזכר למקדש • ושיחא יום הגף • כולו אסור: ד בראשונה היו מקבלין עדות החדש כל היום • פעם אחת נשורה הערים מלבוא • ונתקלקלו הלויים בשיר • התקינו

ירושלים יתירה קודם החורבן • שהיא קודם התקנה • ליבנה אחר החורבן • ואחר התקנה • וכו' המגיד וכל זה לפירוש הרמב"ם דלעיל שכל ירושלים קרוי מקדש • אבל לפירוש קמא וכפירש"י בירושלים בכלל מדינה פירשו התו' דהכא לאחר החורבן שתיקו ר' יוחנן בן זכאי הוא • ולא ידעתי טעם יפה לחלק בין ירושלים ליבנה • כשירושלים בחורבנה • אע"פ שראיתו כן בהשגחה • וז"ל בזמן המקדש לא היו חוקעים אלא במקדש • אבל בזמן שחרב חוקעין כל הסמוך לה • עכ"ל • לא פירש הטעם • ועוד שהרי רש"י פירש במשנה דהכא ועוד זאת היתה ירושלים

א פי' טע
ב ל' טוכה טח
ג טוכה טח
ד טוכה טח
ה טוכה טח
ו טוכה טח
ז טוכה טח
ח טוכה טח
ט טוכה טח
י טוכה טח
יא טוכה טח
יב טוכה טח
יג טוכה טח
יד טוכה טח
יז טוכה טח
יח טוכה טח
יט טוכה טח
כ טוכה טח
כא טוכה טח
כב טוכה טח
כג טוכה טח
כד טוכה טח
כה טוכה טח
כו טוכה טח
כז טוכה טח
כח טוכה טח
כט טוכה טח
ל טוכה טח
לא טוכה טח
לב טוכה טח
לג טוכה טח
לד טוכה טח
לה טוכה טח
לו טוכה טח
לז טוכה טח
לח טוכה טח
לט טוכה טח
לך טוכה טח
לם טוכה טח
לנ טוכה טח
לו טוכה טח
לז טוכה טח
לח טוכה טח
לט טוכה טח
לך טוכה טח
לם טוכה טח
לנ טוכה טח

ב"ג) ושמחה לפני ה' אלהים שבעת ימים • ובמדינה יום אחד • דכתיב ושמ' ולקחתם לכם ביום הראשון • ושיחא יום הגף • יום הגפת העומר • כלו אסור לאכול מן החדש • ועמאל מפורש בפרק לולב הגזול: ד נתקלקלו הלויים בשיר • לפי שרוב תמיד של בין הערבים • ולא אמרו בו שיר כלל • לפי שרוב פעמים היו הערים באים קודם הזמנה • לפיכך תקנו שיר של יום טוב • בתמיד של

שעודה בבנינה ולכן נ"ל דרש"י ס"ל דהא דתינין לעיל • אבל לא במדינה • לאו כלל הוא • אלא סמוך אפרטא דמתני' דהכא במדינה עמאל יש חלוק • שבירושלים וכל עיר שהיא רואה כו' חוקעים כל זמן שיושבין [ב"ד] בבית המקדש והא דלא פי' דש"י בירושלים בכלל מקדש • משום דלעולם יש חלוק בין מקדש לירושלים: דבמקדש אפי' שלא בזמן שב"ד יושבין חוקעין שאין שבות במקדש • ועוד דלשטתיה אויל דבשאר דוכתי נמי רגיל לפרש בירושלים בכלל מדינה וכחכתי טעמו בפ"ק דשקלים • ולולב שהיה ניטל בגבולין אפי' בזמן המקדש • כדחנן במשנה י"ג פ"ג דסוכה • כבר כתבתי שם דהיינו דוקא כל סמוכין

ששלושי ב"ד מגיעים שם מה שאין כן ראש השנה לא היה ידוע קביעת החדש • כי אם בירושלים ותוך החומין • והא דכתב הר"ב כל זמן שב"ד יושבין במקדש • לא לדון • דאין דבין בשבתות וי"ט • כדחנן במס' גילה • ובסנהדרין פרק הגמגמן דף פ"ח • בימות החור • יושבין בלשכת הגזית • ובשבתות וי"ט יושבים בחיל (ולשון הרמב"ם ברפ"ג מהלכות סנהדרין בבית המקדש שבהר הבית) ופירש"י שלא יהו גראין כיושבין בדון שבלשכת הגזית היו דנין ע"כ • אבל ישיבתן היתה להוראה שאין בכלל דאין דנין כו' • ג במקדש שבעה ובמדינה כו' • עיין משנה י"ג פ"ג דסוכה: בפר' גר' שבעה • כבר פירשתי בסוכה פ"ג משנה י"ג • דשבעה היינו לאסוקי ראשון בלבד • ולעולם בשבת שבשבעה אינו ניטל • והיינו טעמא דלא הו' כרו לכתוב בלולב שידחה שבת • כמו בשופר • דשופר כי אתי בשבת • ולא יתקע • חיישינן שסתכח תירת שופר • אבל לולב כי אתי בשבת • איחא בשאר יומי • [אי נמי] משום דשופר אתי לזכרון • טפי מלולב • הר"ן • ריש פירקין והירוחן השי' כהצוג"כ ההו' • ולתירוחן הראשון יש ראייה • מדלא תנן בתקנת שופר זכר למקדש כדחנן גבי הקנות לולב • ואע"ג דר"ה איחא נמי שני ימים • מ"מ דין תורה אינו אלא יום אחד • וכן אם באו העדים בראשון • ובפ"ד דסוכה כתב הר"ן • משום דשופר הפסח ליד לתקוע על ידי כולן • הלכך במקום ב"ד ליכא למיחש דב"ד וריון הן • משא"כ בלולב דלכל הסור • ועיין במשנה ב' פ"ק דמגילה: זכר למקדש עיין משנה י"ג פ"ג דסוכה: ד ונתקלקלו הלויים בשיר • פי' הר"ב בשל בין הערבים כו' • שלא ידעו אם יאמרו של חול • דשמא לא יבואו עדים כלל או של י"ט • דשמא עוד סוף העדים לבא • יום • ולא אמרו שירה כלל • ובתנן בתוס' דא"ג דבריש פ"ה דפסחים אמרוי' • דאין מקריבין קרבן אחר פתח של בין הערבים • מדכתיב עליה (כדפי' טס סר"ב) גא"כ לחשוב לקלוקל קרבן

בין הערבים וצתמיד של שחר שרוב פעמים עדין לא באו עדים ולא ידעו אם יתקדש היום אם לאו לא תקנו לו שיר של י"ט אלא שיר של חול היו אומרים ואותו פעם שהגיע שעת הקרבת תמיד של בין הערבים ועדין לא באו עדים לא ידעו הלויים אם יאמרו שיר של חול או שיר של יום טוב ולא אמרו שיר כלל : נהגין אותו היום קדש : דמשחשיבה ליל שלאחר כ"ט בחלול : נהגו בו קדש שיר יבואו עדים מחר ויקדשו ב"ד : ונמצא שבגולה ליל י"ט הוא : וכן למחר כל היום עד המנחה : ואם באו עדים קודם המנחה : בית דין מקדשין את החדש : ונדע שיפונהגו בו קדש : ואם מן המנחה ולמעלה באו עדים : אף ע"פ שאין בית דין מקדשין אותו היום : ויעברו את חלול : ויקדשוהו למחר : אף על פי כן נהגין אותו בקדושה : ואסור במלאכה : דלמא אתי לזלוולי ביה לטעה הבאה : ויעשו בו מלאכה כל היום ואמרי אשתקד נהגו בו קדש בחנם : ומן המנחה ולמעלה חזרנו ונהגנו בו חול : שאפילו ראש ב"ד בכל מקום : שנרדף פרוש ממוקם הועד למקום אחר : והרי עקר מוצת החדש תלויה בו כדתנן בפ"ג לעיל : ראש ב"ד אומר מקודש : מ"מ לא יהיו צריכין עדים לילך

אחריו לא למקום הועד שהסנהדרין יושבין שם ילכו וסנהדרין מקדשין אותו בלא ראש ב"ד : ה' אבו מגן אברהם : וגבורו אהיה גבור : קדושת השם : קדוש קדוש קדוש : קדושת היום : אהיה בחרתנו : זכרונות ותוקע שופרות ותוקע : מקראי ילפינן להו דכתיב (ויקרא כ"ג) זכרון תרועה : ודרשי ר"ל זכרון : אלו זכרונות : תרועה אלו שופרות ואמר קרא (במדבר י') והיו לכם לזכרון לפני ה' אלהיכם אני ה' אלהיכם : מה ת"ל אני ה' אלהיכם : למד על כל מקום שיש שם זכרונות ושופרות : יהיו מלכיות עמם : אר"ע וכו' : והלכה כר"ע : ו מעשרה מלכיות : ג' פסוקים משל תורה : וג' משל כתובים : ג' משל נביאים : ואחד משל תורה שמסלים בו : שלש

קרבן מוסף : דשני מוסף שהוא עשה דרבים ודמי עשה דהשלמה כדאשכחן דפסח דמי ליה : אכל הרמב"ם כתב בפ"ו תה' קדוש החדש ו"ל ונתקלקלו במקדש : ולא ידעו מה יעשו אספקטו עולה של בין הערבים : שמו יבואו העדים : וא"א שיקריבו מוסף היום אחר תמיד

של בין הערבים : עכ"ל : ובאמת דכדכריין צריכין עיון של המנחה אינה כדכריין : גם בגמ' פליגי בקלקול השיר : אם לא אמרו כל עקר כדפי' הר"ב : או שאמרו של חול בתמיד של בין הערבי' : ובפי' המשל כתב נתקלקלו הלוי' בשיר ענינו שלא אמרו שירה כלל : שלא ידעו אם היה חול וכו' : כי עכ"פ נריך שירה על כל קרבן כמ"ש במקומו ועת המנחה : הוא עת הקרבת תמיד שבין הערבים : ואחר שמקריבין אותו לא היו מקריבין אחריו סוס דבר : ע"כ : וצ"ע : התקין רבו יוחנן בן זכאי : עיין מה שכתבתי בריש מס' ביצה על זה ואם לא באו קודם המנחה : אמרו שיר של חול : וכן נראה דברי הרמב"ם בפ"ג מהלכות קדוש החדש :

היזק וכו' : ומלכות עמהן אע"ג דקרא דמיניה ילפינן לזכרונות שופרות מלכיות כמו שכתב הר"ב נוכרו המלכיות באחרונה : מקדימין המלכיות כמ"ש הרמב"ם : ומן הראוי להקדים המלכיות וכו' כמו שאמר (בגמ' פ"ק דף י"ו) אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרוני לפני לטובה : ובמה בשופר : ע"כ : והטעם מבואר כי קודם ראוי שנמליך מלך עלינו : ואח"כ נעלה זכרונינו לפני לטובה : ומה שכתב הר"ב למד על כל מקום כו' : עיין במשנה ג' פ"ג דתענית : קרועות היום ותוקע דמזוזה בשלש תקיעות של שלש שלש כדתנן במשנה ט' : לבה הוא מזכיר מפרשינן בגמרא דה"ק למה הוא מזכיר : עשר לימא תשע דהואיל ואשתנו מלכיות מזכרונות ושופרות לענין תקיע' בדיון הוא דלשתנו נמי לפחות מהן : ו אין פוחתין מעשרה מלכיות כו' : מפרשינן בגמ' כנגד עשרה הילולים דהללו אל בקדשו דכתיב בהו (תהלים קנ"ו) הללו בתקע שופר : אי נמי כנגד י' הדברות פירש' דכתיב בהו נמי שופר : אי נמי כנגד י' ופירש"י שהעולם נברא בר"ה : מעשרה מלכיות פי' הר"ב ג' משל תורה וג' משל כתובים וכו' : דקתני סיפא מתחיל בתורה ומסלים כנביא : ור' יוחנן נמי בזה לא פליג ואע"ג דבכל מקום אמרינן תורה ונביאים וכתובים וכלקמן בסמוך : פי' נמו די"ל משום דקראי דתילי' משלי איוב קדמו לגביאים : והר"ב אע"פ שבכאן מפרש משום דאמר שהתחיל בתורה

[2] לו 36 דהתחלה

דחתולה ועליה היא חזרה להתחיל בתשובים כדו טוהא מעלה
 בקדשים בראשית דמגילה נראה שחזרבו : אם אחר שלש שלש
 מפ"ס בנמ' כנגד תורה כביאים וכתובים ואחרי לה כנגד
 כהנים ליום וישראלים : אין מזכירין זכרו מלכותנו הקדים

זכרון למלכות שהוא מופל על ל
 מזכירין ובסדר המסנה שבגמ'
 גרם מלכות זכרון ושופר :
 והשני מתקיע פי' הר"ב
 המתפלל תפל המוספין
 ומנהגם היה שש"ס המתפלל
 ביוצר אינו מתפלל במוסף אלא
 ש"ס אחר הר"ן ולא תני במוסף
 תוקעין משום דש"ס החוזר
 ומברך הכרזה על הסדר תלוין
 התקיעות כמו שהוא שנו בסוף
 הפרקי ומ"ס הר"ב ובשעת הסוד
 תקנו כו' גמ' וכתבו התו' ואף
 ע"פ שבטלה הגזירה לא עבדין
 כדמעקרא אף ע"ג דזריזין
 מקדימין כו' כדלקמן דמיישגין
 שמה יחזור הדבר לקלולו ופי'
 הר"ן דתקנו תקיעות וט' ברכות
 במוספין דהא על סדר ברכות
 תוקעים כדלעיל וקודם לכן הוה הכל בשחרית :

בתיקיע מדלא תני תוקע דקדק רבינו האי שאין ש"ס תוקע'
 אלא אחר וטעמא כדתני במשנה ד' פ"ה דברכות
 לעיני נשיאת כפים וכל חלוקי דיעין דהתם שייכונמו הכא
 הר"ש : ובשעת ההלל כתב הר"ב משום דאין אומריין
 הלל בראש השנה כו' דאפשר מלך יושב על כסא דין וספרי
 חיים וספרי מתים פתוחים לפניו וישראל אומרים שירה גמ' :
 הראשון מקרא את ההלל משום דזריזין מקדימין לנוצות
 גמרא :

מקרא ולא קתני קורא היינו טעמא לפי שהוה מקרא
 לצבור וכדאמרינן הוא אומר הללויה וכן אומרים

שלש שלש אחד של תורה ואחד של כתובי' ואחד של נביאי'
 והלכה כר' בן גוריון מלכות וזכרונות ושופרות של פורענות
 כגון אם לא ביד חוקה המלוך עליוס (יהואל ב') ויזכור כ'
 צמר המה (ההלים ע') תקעו שופר בנצבעה (הושע ה') וכיוצא

אם אמר שלש שלש מכולן יצא אין
 מזכירין זכרין מלכו' ושופר של פורענות
 מתחיל בתורה ומשלים בנביאי ר' יוסי
 אומר אם השלים בתורה יצאן העובר
 לפני התיבה ב"ט של ר"ה השני מתקיע
 ובשעת ההלל ראשון מקרא את ההלל :
 ה' שופר על ראש השנה אין מעבירין עליו
 את התחום ואין מפקדין עליו את הגל לא
 עולין באילן ולא רופכין על גבי ברהמה
 ולא שטין על פני המים ואין חותכין אותו
 בין בדבר שהוא משום שבות ובין בדבר
 שהוא משום לא תעשה אבל אם רצה
 ליתן לתוכו מים או יין יתן אין מעבכין
 את התנוקות מלתקיע אבל

בהן וזכרון ימיד כגון זכרה לי
 אלהי לטובה (נחמיה ה') אע"פ
 שהוא לטובה אין מזכירין אותו
 וכן הלכה : ר"י אומר אם השלים
 בתורה יצא בנמ' מפרש לחלוקיה
 דר' יבני ומשלים בתורה ואם
 השלים בנביאי יצא והלכה כר' :
 השני מתקיע המתפלל תפלת
 המוספין מתקיע ולא המתפלל
 תפלה של שחרית ובשנת השמד
 תקנו כך שצורו שלא יתקעו
 והיו אורזים להם כלשם שעות
 של זמן תפלת השחר לכך
 העבירו התקיעה מתכלת השחר
 לתפלת המוספין : ובשנת
 ההלל משום דאין אומרים הלל
 בראשית וציוס הכפורים קתני
 ובשנת ההלל כלו' בשאר י"ט
 שאומרים ההלל : ד' אין מעבירין

עליו את התחום לילך מוז לתחום כדי להביא שופר או לילך
 לשמוע התקיעות בדבר שהוא משום שבות כגון להטב
 בסכין בדבר שהוא משום לא תעשה כגון להחבו במגרה
 דהוי מלאכה גמורה של חרישת עץ ואיכא דמתו אכבא דבר
 שהוא משום שבות ומגל שאין דרך לחקור בו דבר שהוא
 משום לא תעשה סביבא דאורחיה הוא : אם רצה ליתן לתוכו
 יין ויתן ולא אמרינן מתקן מנה הוא : אין מעבכין את
 התנוקות שהגיעו לחנוך ואפי' בשבת כדי לחנוך
 במצות שיהיו מלומדין לתקוע ביום טוב של ראש השנה :
 ומתעסקין

הללויה הר"ן ועיין משנה פ"ג דסוכה : ח שופר וכו' אין מעבירין עליו את התחום וכו' ובה"ג לולב וכדמוכח במשנה
 י"ג פ"ג דסוכה והא דלא תני לכל הני דמתני' דהכא גבי לילב אע"ג דלפי הסדר קדים סוכה לר"ה י"ל דגבי שופר הוי
 רבותא טפי כיון דליצא בשאר יומי כמו לולב א"ג דיטבו זכרון כמ"ס במשנה ג' : אין מעבירין פי' גמרא מ"ט שופר עשה
 הוא וי"ט עשה (דשבתון) ולא תעשה (דלא תעשה כל מלאכה) ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה ופי' הר"ן וחכמים עשו חזוק
 לדבריהם הכל כשל תורה דכיון דלא דמי מלאכה דאורייתא אף שבות דדבריהם לא ידחה ודקא יהבינן טעמא משום דה ל
 ו"ט עשה ולא תעשה קושטא דמלתא קאמר ומיהו לא לרבינו להכי דאפי' הוה י"ט ל"ת גרידא לא אתו מכשירי שופר ודמו
 לה דהא בעידנא דקא מעקרא לאו לא מקיים עשה ע"כ הכי איתא בפרקי"ט דשבת בגמרא סוף דף קל"ב :
 ואין מתקמין עיין משנה ו' פרק ח' דפסחים : לא עולין באילן וכו' טעמיהו מפרש [בר"ב] במשנה ב' בראשית
 דבינה בין בדבר שהוא משום שבות ובין בדבר שהוא משום לא ת' בגמ' שבות אמת לא משום לא תעשה
 מבעיא זו ואז"ל זו קתני וכן בריש הוריות וטעמא דכיון דקתני בלשון בין לא עבד לריכותא ומיהו בריש מועד קטן
 עבד לריכותא : אין מעבכין את התנוקות מלתקוע פירש הר"ב שהגיעו לחנוך ואפי' בשבת כפירש' וטעמא
 כשהגיעו לחנוך דהואיל והגיעו לחנוך מתעסקים עמו כדי שילמוד שידע לתקוע לזאת י"ח כשיבא ראש השנה אבל
 שלא הגיע לחנוך לא וכתב הר"ן וכי תימא אמאי מעבכין דהא ק"ל קטן האוכל נבילות אין ב"ד מגזיין להפרישו
 כמ"ס

ומתעסקין בהם וליכא למגור דליכא אחי לאתווי ארבע אמות
[בר"ה] דהא חינו טרוד במזוה אלא מתעסק בעלמא ולא
גזרו שיהא יביאנו ד"ה בר"ה. אלא בזמן שהוא חייב בתקיעת
סופר. שמתוך שהוא טרוד ללכת ידי חובתו יסכה את השבת.

אבל מתעסקין עמהן עד שילמדו
והמתעסק לא יצא = והשומע מן
המתעסק לא יצא : מן סדר תקיעות
שליש שלש שלש : שיעור (בגמ' תקיעה)
תקיעת כג' תרועות : שיעור תרוע' יבבול
יבבות

ליתן את האמור של זה בזה ותרועה האמורה ב"ה של יובל
אנו נותנין אותה לראש השנה נמצאו בר"ה שלש תרועות
ושתי תרועות האמורות בר"ה נותנין אותן ליום הכפורים
נמצאו שלש תרועות ביום הכיפורים וכל תרועה פשוטה
לפניה ופשוטה לאחריה. דתניא מנין שפשוטה לפני' הלמוד
לומר (ויקרא ב"ה) והעברת סופר תרועה ומנין שפשוטה
לאחריה ת"ל (שם) תעבירו סופר. הרי העברה תחלה
וסוף ותרועה בנתיים. ולשון העברה פשוטה משמע העברת
קול אחד פשוט. הרי שלש תרועות של ר"ה. שש תקיעות
והרי לך שלש. של שלש שלש. שיעור כל התקיעות שהם שש
תקיעות. כשלש תרועות נמצאו שיעור תקיעה אחת כחצי
תרועה. שיעור תרועה כג' יבבות. ג' קולות בעלמא של כל
שקויו"מ יבבא היא ג' כחות של כל שאנ נמצאו שיעור תרועה ט'
כחות של כל שהן והאי מסתברא : תקע

(כמ"ס בספ"ט דשבת) י"ל דה"מ במלתא דלא מפרסויה אבל
במלתא דמפרסויה כי הא שהקין נשמע לרבים מעכבין
דלמא נפיק מינה חורבא לתקוע בצבת שלא בכני בית דין
ע"כ והרמב"ם נפירושו מפרסג"כ כהגיע למינך אבל
בחבורו פ"ב מהלכות סופר מזר

בו ופי' בשלא הגיע לחנוך
ואין להאריך :
אבל מתעסקין וכו' הקאין
מעכבין כו' אבל
מתעסקין נתיי. אי' אבל כמו
דרם כדאשכחן במשנה ב' פרק
קמח דמעילה :

מתעסקין עמהן : שאומרין להם תקעו ומשתדלין
עמהן המגיד :
והמתעסק לא יצא : למה שפירש הר"ב פרק דלעיל משנה
ז' דבעי כונה ללכת. מקרי מתעסק כל שאינו
מתכוין לתקוע תקיעה של מצוה. כדאיתא בגמרא
וממתניתין דלעיל לא שמינן אלא דהשומע צריך כונה. אבל
התוקע עצמו ה"א דיצא בו אפילו במתעסק ולא לבטי כונה
ללכת. צריכא מתני' דהבא' אלא מינה דתו תקן והשומע
מן המתעסק לא יצא קשיא דמשנה שאינה צריכה היא דהשתא
תוקע עצמו לא יצא במתעסק. אע"ג דשומע ותוקע. כל
שכן השומע בלבד. ועוד דהא כבר תנא ליה בפירקה דלעיל
אם כיון לבו יצא כו' וי"ל דהוי אמינא דוקא המתעסק עצמו
שאין כאן שום כונה ללכת אינו יוצא. אבל השומע מן
המתעסק כיון שהוא מכוין ללכת יוצא בשמייעתו. דהא עקר
מצוה בשמייעה ולא בתקיעה. דמשום הכי אין מברכין לתקוע
אבל לשמוע. כדאיתא בטור ריש סימן תקפ"א. קמ"ל דלא
וממתניתין דלעיל לא שמינן דהוי אמינא אם כיון לבו דתנן
התם אפילו כי שזע מתעסק. דבמתני' לא תין בהדיא דבש"ז מיירי.
קמ"ל הכא דבעינן נתיי כונת משמיע :

ש שלש של שלש שלש. כתב הר"ב לפי שאמרנו שתי תרועות במקרא בראש השנה.
בחדש השביעי בחדש אדר. ובחדש השביעי בחדש אדר. בחדש אדר
והעברת סופר תרועה דפרשת אמור. ובחדש השביעי בחדש אדר. בחדש אדר
ומנין שפשוטה לאחריה. ת"ל תעבירו סופר. דכופיה דקרא דוהעברת סופר תרועה
תרועות. פי' הר"ב שיעור כל התקיעות שהם שש תקיעות. כשלש תרועות
ומשני לה בגמרא דתנא דידן קא השיב לה תקיעות דכולהו צבי. וזה שאמר הר"ב
שיעור טעם. ובכנהאי גווגא לא מקרי העברה. דלשון העברה דמינה ילפינן
דכולהו צבי דקאמרינן תקיעות ראשונה דכולהו צבי. דהשתא שיעור תקיעה
כרתונה לא אצטרך ליה למתני דפשיטא ליה דשיעור של אחרונות כרתונות. ע"כ
גם לשון רש"י הכי קאמר שיעור השלשה תקיעות כשיעור ג'
תקיעות. והרמב"ם כתב ג' שיעור כל התקיעות כלשון הר"ב והוסיף ביאור
בחבורו פרק ג' שכתב שיעור תרועה כשהי קול ארוך וכבר פי' המג'
והטור שכן דעת הרמב"ם בשע' היבבא ואלו שפני קוה' שכתב הר"ב על פי'
דיש מפרשי' דהוא מסתבר : שיעור תרועה כשלש יבבות. ול' כשלש דהא תרועה
עצמה שלש יבבות. והיכי שייך למתני כשלש יבבות. שפניו (כדלקמן) קאמר
דשיעור תרועה כשלש יבבות. והיכי שפניו (כדלקמן) קאמר דשיעור תרועה
כשלש יבבות. והיכי שפניו (כדלקמן) קאמר דשיעור תרועה כשלש יבבות.
בגמ' דתרועה מתרגמין יבבא וכתוב דאמינה דסיכרא (שופטים ה') בעד
החלון נשקפה ומייבב. ולשני הפרושים שכתב הר"ב לעיל בשיעור יבבא
לתרוייהו ענין יבבא ילולי ילילי כחדש הבוכה ומקוין קולות קארום
במזמור זה. וזה שאמר הר"ב בפירוש השני יבבא היא שלש כחות של כל
שהן ולא כתב כשיעור של שלש כחות וכו'. ולפי שפירש זה נתיי
ייבבא היא בקולות קארום :

אב פי' ספ
סופר ס"ה
פי' תקיעה
אב פי' ספ
סופר ס"ה
פי' תקיעה
אב פי' ספ
סופר ס"ה
פי' תקיעה

אב פי' ספ
סופר ס"ה
פי' תקיעה
אב פי' ספ
סופר ס"ה
פי' תקיעה
אב פי' ספ
סופר ס"ה
פי' תקיעה
אב פי' ספ
סופר ס"ה
פי' תקיעה

תקע בראשונה פשוטה שלפני התרועה תקע כדרכה ומשך בשניה תקיעה של אחר התרועה משך כשתים ללחץ בהידי שתיים שהיה צריך לעשות זו אחר זו פשוטה שלאחריה דמלכות ופשוטה שלפניה דזכרונות : אין צידו אלא אחת דאפסוקי

אלא סבור שקול אחד קצר לאו כלו' הוא ואין אדם מניב בקו' אחד בלבד לא בג' כוחות קצרות ולפיכך שעור יבבא אחת הוא בג' כוחות של כל כו' כלומר שעושה ג' כוחות תכופות וקצרות ומפסיק וזהו יבבא אחת אבל שעור ג' כוחות קצרות

א כו' כי
ב כו' כי
ג כו' כי
ד כו' כי
ה כו' כי
ו כו' כי
ז כו' כי
ח כו' כי
ט כו' כי
י כו' כי

תקע בראשונה ומשך בשניה בשתיים אין בידו אלא אחת מי שברך ואחר כך נתמנה לו שופר תוקע ומריע ותוקע שלש פעמים בשם ששליח צבור חייב כך כל יחיד ויחיד חייב ר"ג אומר שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן :

נשלטה מסכת ראש השנה

בכח' הוא הנקרא שבר לשני הפירושים וניחו לא סגי ליה כשעושה ג' כוחות קצרות בלגד ללחץ בהידי חובת תרועה שהיא יבבא אחת כמו דלכירוש קמח לא סגי בכח אחד שהיא יבבא אחת אע"ג דלא כתיב אלא תרועה דמתרגמין יבבא ומשמע חדא אלא ודאי סברא בעלמא אי נמי קבלה בידם דבחדא לא סגי אבל הוכחה מן הכתוב לא מנאחי :

השנה בין בשאר כל ימות השנה ואין ש"ג יורד לפני התיבה אלא להוציא את שאינו בקי : ש"ג מוציא את הרבים ידי חובתם בין בקי בין שאינו בקי בין בברכות של ראש השנה בין בתפלות של כל השנה ואין יוצא י"ח לא בתפלה שמתפלל הוא בעצמו כך כל יחיד ויחיד הבקי ויודע להתפלל אינו יוצא ידי חובתו אלא בתפלת עצמו בין בראש השנה בין בשאר כל ימות השנה ואין ש"ג יורד לפני ידי חובתם בין בקי בין שאינו בקי ולמה צנור מתפללין בלחש כדי להסדיר ש"ג את תפלתו והלכה כחכמים בברכות של כל השנה שאין ש"ג מוציא אלא את שאינו בקי אבל בברכות של ר"ה ושל י"ב של יובל סקן ע' ברכות ארובות ואין הכל בקי אין בן הלכה כר"ג שכסס שמוציא את שאינו בקי כך מוציא את הבקי :

נשלטה מסכת ראש השנה

תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים וכו' שאין לתקיעות שעור למעלה שאם רצה להאריך מאריך ואין הדבר ניכר כשהוא מאריך שיכוין לשתי תקיעות אלא מחמת כשהוא כפלים כשעור תקיעה ראשונה ומשום הכי קתני תקע בראשונה שבתחלת הסיון והאריך בשניה כשתים בראשונה סלקא דעתך אמינא כיון דהאריך בה כשתים שבראשונה דלחוי כאלו הפסיק בנתיים ואיכא שתי תקיעות קמ"ל הרא"ש והר"ן בשם הרמב"ן : מושך בשניה כשתים כתב הר"ב ללחץ זה כו' פשוטה שלאחריה דמלכות ופשוטה שלפניה דזכרונות וכן לשון רש"י ואע"פ שימשוך עד שאמר עשרה וזכרונות יש לעשות כן א"ג כריב"ן דאם אמר שלש יאל' וכל סקן לדברי הפוסקים דכשאומר ובתורתך כתוב לאחר דלא וגוסס הכרעה אינו מעבדת לאומרה כל כך בראשונה ועוד יש לומר דקאי אסיפא יחיד שצריך ואח"כ נתמנה לו שופר כו' אין צידו אלא אחת היינו תקיעה שלאחריה ולא כו' דהיינו תקיעה ראשונה ודמ"ה אצטריך למתני תקע בראשונה דלמחי לא תעלה לו לתקיעה אחת דהא כונת מנות תקיעה היתה לו אלא לתקיעה אחרונה של סיון העבר עלתה לו ודקתני תקע בראשונה כדתני לעיל הר"ן : נתמנה מפורש במשנה ד' פ"ז דשביעית : תיקע ומריע ותוקע ג"פ תוקע ומריע ותוקע בשביל מלכות וכן בשביל זכרונות וכן בשביל שופרות רש"י : כך כל יחיד ויחיד חייב כתב הר"ב ואין ש"ג יורד לפני התיבה אלא להוציא את שאינו בקי דאע"ג דכל ישראל ערבים הם זה לזה ומה"ט מוציא זה את זה בברכת המזות כמ"ס דש"ס דלעיל שאתניה בנמרה דהכא בפיקקא דחיי שצריך וכו' יחיד שלא צריך חין מצירו צריך עליו ועמא כהן הר"ן בשם ירושלמי משום דתפילה מסתבר שהיא כל אחד מבקש רחמים על עצמו ופסק ההלכה שכתב הר"ב בגמרא :

סליקא לה מסכת ראש השנה

כשהשליים רברו על המועדים האמורים בתורה חזר לרבר על זמני התעניות הנזכרים בכפרי הגבואה והם הצומות שהקנו הגביאים וסידר אחר כך ענין התעניות הרב"ס

מסכת תענית

מסכת תענית

מזכירין גבורות גשמים חיידי דתנא במסכת ראש השנה דהליק מינה ובחב גדוין על המים תנא הכא מאימתי מזכירין גבורות גשמים ולפי שהגשמים אחת וגבורותיו של הקב"ה דכתיב (חייבה) עושה גדולות ואין חקר הנותן מטר על פני ארץ משום הכי קרי

פרק א מאימתי מזכירין גבורות גשמים

מזכירין גבורות גשמים כתב הר"ב חיידי דתנא במסכת ר"ה דמדקתני מאימתי מכלל דפשיטא ליה דחייבים להזכיר ויכא חזין אלא חיידי וכו' כדאיתא בגמ' ומיהו במשנה ג' פרק ה' דברכות דתנן התם מזכירין גשמים

מסכת תענית

פרק א מאימתי מזכירין גבורות גשמים

מזכירין גבורות גשמים

קרי להו גבורות גשמים: מיום טוב אחרון של חג אבל כל שבעה ימי החג לא: שהגשמים לימי סוכה סימן קללה משל לעבד שבה למוזב כוס לרבו ושקר לו רבו קיתון על פניו וכלומר אי אפשר בשמושק: אם כן אתה אומר מזכירין: אף על פי שאין שואלין הוהיל דמשמע בעונתו: אפילו בקין וזכירו מה אתה נותן סימן מ"ט ראשון: והלכה כרבי יהושע: ב אין שואלין את הגשמים: היינו אין מזכירין את הגשמים: אלא סמוך לגשמים: דהיינו יום ח' של חג דמן החג ואילך זמן גשמים הוא וסתמא כרבי יהושע: פ"א רבי אליעזר ור יהושע דפלוגי לעיל בהזכרת גשמים: מודים הם לענין שאלה: דהיינו לומר וכן טל ומטר: שאין שואלין אותן אלא סמוך לגשם דהיינו כג' במרחשון או ב' ב' כדמפרשי תנאי לקמן במתניתין: האחרון: מוזכר מוריד הגשם:

רבי אליעזר אומר: מיום טוב הראשון של חג: רבי יהושע אומר: מיום טוב האחרון של חג: אמר לו רבי יהושע: הואיל ואין הגשמים: אלא סימן קללה בחג: למה מזכיר: אמר לו ר' אליעזר: אף אני לא אמרתי לשאול אלא להזכיר: משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו: אמר לו: אם כן לעולם יהא מזכיר: ב אין שואלין את הגשמים: אלא סמוך לגשמים: רבי יהודה אומר: העובר לפני התיבה: ביום טוב האחרון של חג: האחרון מזכיר:

הראשון

גשמים בפתח ית המים: לא מני תנא למתני מאמתו דלי מהתם ה"א דאין זמן קבוע: אלא לעולם מזכירין כמו תחית המים: אבל בר' ה' דתנן וזכג נידוין על המים ואורחא דמלתא לרצות לפני שאלה כדלחמן: לכך שניק עד הכא:

א ת"י פ"ב
ה' תחילת
ט"ו ט"ז פ"א
ס"ג פ"א

תוספות: מזכירין דקרי ליה בלשון הזכרה מפורש במשנה ב' פ"ה דברכות: ומדלא תני מזכירין וקתני מזכירין: וכדלויק הר"ן גבי השני מתקיע: במשנה ז' פ"ד דר"ה ל' דאשמעי' הא דירושלמי שהביאו הר"א והטור סימן קי"ד: אסור להזכיר עד שיכרוז ש"ס משיב הרוח כו' כדי שלא יהא דבר מעורב ביניהן ע"כ: ולהכי תני מזכירין שכל ש"ס וש"ן: מזכיר ומכריז אל הכבוד כדי שזכרו בתפלתן: ועיין במשנה ב': גבורות גשמים כתב הר"ב לפי שהגשמים אחת מגבורותיו כו': מפורש יפה בפ"ה דברכות: רבי אליעזר אומר מיום טוב ראשון של חג: מפרש בגמרא דמלוכלב קא גמר לה שבה לרצות על המים ומתחילין לנטלו מיום טוב הראשון של חג הלכך בתפלת יוצר נמי של יום טוב הראשון מזכירין ביה גבורה דמשיב ביה גבורה לתפלה כיון דצורך תפלה היא: רבי יהושע אומר מיום טוב האחרון של חג: כתב הר"ב והלכה כרבי יהושע: ועיין במשנה דלקמן:

המתפלל תפלת מוסף והראשון

של חג הלכך בתפלת יוצר נמי של יום טוב הראשון מזכירין גבורות גשמים: ומיהו מאורתא לא מתחילין כשם שאין מתחילין לטול את הלולב בלילה ו' ל' דלא אכפת לן להפסיק בהכרזה דמשיב ביה גבורה לתפלה כיון דצורך תפלה היא: רבי יהושע אומר מיום טוב האחרון של חג: כתב הר"ב והלכה כרבי יהושע: ועיין במשנה דלקמן:

אף אני לא אמרתי לשאול אלא להזכיר: פירש"י לא אמרתי לשאול שיתפלל על הגשמים בחג: כגון וכן טל ומטר: אלא להזכיר שיתחיל להזכיר בחג גבורות של מקום שמוריד גשמים בעונתן כלומר בזמנן: משיב הרוח וכו' בעונתן כשם שתחית המים מזכיר כל השנה כולה ואינה אלא בזמנה: ורבי יהושע אמר לך: בשלמא תחית המים מזכיר כולה וימיה וזמניה הוא: אלא גשמים תנין סוף פירקין יא נסן וירדו גשמים סימן קללה: גמרא: אמר לו אם כן לעולם יהא מזכיר: ורבי אליעזר סבירא ליה צברייתא בגמרא: דאם ב' להזכיר כל השנה כולה מזכיר דלעולם בעונתו משמע: מיהו עד השתא לא רמי עליה חובה: אבל ביום טוב הראשון חובה לרצות לפני שאלה: שכל הבא לבקש מקדים ומרצה: תוספת:

ב אין שואלין כו': פ"ה הר"ב היינו אין מזכירין כו': וסתמא כרבי יהושע וא"כ רבי יהודה אתא ופליג: וכדמשמע מלישנא דר"י אומר ובגמ' נמי מוכח דרבי יהושע ור' יהודה לא אמרו דבר אחד דלמריגין רבי יהושע היא דאמר משעת הגחתו של לולב שאין מזכירין עליו עוד ולא אמרינן ורבי יהודה: ותו בגמ' לעיל דף ב' ע"א איתא בהדיא דר' דאמר האחרון מזכיר לא אתא כרבי יהושע דאמר יו"ט האחרון הוא מזכיר וקשיא ר"ב אדר"ב דמתניתין דלעיל פ"ה דהלכה כרבי יהושע: ובהן מפרש דהלכה כרבי יהודה: ואפשר דלעיל לא פסק כרבי יהושע: אלא לגבי ר"א: והרמב"ם נמי כתב הלכה כתרומיהו ומפרש למשנתנו סמוך לגשמים היא תפלת מוסף כמו שביאר רבי יהודה: ואפי' שהלשון ר"י אמר: לא קשיא דעובא אשכחן דכוותיה ולא פליג כמ"ס במשנה ה' פ"ג דבכורים מ"מ בגמרא איתא בהדא דמוקיים להך רישא כרבי יהושע ור' יהודה: יהודה לא אמרו דבר אחד: העובר לפני התיבה כו': משום שאין מזכיר אלא עד שיכרוז הש"ס להכי תני העובר כו': וכן מזכיר בל' ימיד: כ"כ הרא"ש וכתב הר"ן דבפסח דלא תלי בש"ס ה"ל למתני במוסף (זוכרין) אלא אידי וכו': א"כ דתלי נמי בש"ן להכריז העל: ומיהו לשון מזכירין דלעיל השנוי בלשון רביס כבר מיושב במה שכתבתי שם ותדע דהא תו בכולה מתניתין דלעיל תני נמי בלשון ימיד: האחרון מזכיר: פ"ה הר"ב המתפלל מוסף שמהגס היה העובר לפני התיבה בתפלת מוסף אינו אומר שערב בשחרית: כמ"ס פ"ה יוסף סימן קי"ד וכבר כתבתי כן בשם הר"ן במשנה ז' פ"ד דראש השנה: וקצת יש לדקדק אמאי קרי ליה התם השני והכא קרי ליה האחרון: וכתבו התוס' והרא"ש ובירושלמי קאמר אמאי אינו מזכיר מאורתא פירוש מתפלת ערבית: ומשני דלית תמן כל עמא ונמצא זה מזכיר וזה אינו מזכיר ויהא אגודות אגודות: ולדכרו בצפרא פירוש בתפלת שחרית: ומשני דהו סברי מדכרי ליה מדאורת' ונלשג' הבא' יזכירו גם מצער (ועיין בירושלמי ריש מילתין ואז תבין): הראשון

הראשון אינו מוזכר פירש הר"ב אינו מוזכר גסס אלא
טל וכו' הרמב"ם אכל אומר ומוריד הטל
זה כמנהג בני ספרד שהזכיר הטור בסיומן ק"ד שנהגים
להזכיר בימות החמה משיב הרוח ומוריד הטל

והראשון המתפלל תפלת שחרית אינו מוזכר גסס אלא טל
והלכה כרבי יהודה והא דתמן בסמוך רבי יהודה אומר עד
שיעבור הפסח והכל קאמר רבי יהודה ב"ט הראשון של
כסא האחרון אינו מוזכר תריחנא ננאו ואלויבא דר"י

ג בשלשה במרחשון שואלין את
הגשמים חומרים ותן טל
ומטר בצרכת השמים והכי
מילי בארץ ישראל אכל בגולה
אין שאלים עד ששים יום
לתקופת תשרי וביום ששים
עלמו מתחילין לשאול הגשמים
האחרון שבישראל לנהר פרת
איתן שעלו לרגל החורר
לכתובין ולא יפסיקו הגשמים
ה הגיע שבעה עשר במרחשון
וכבר עברו ג' זמנים שהן ג'
במרחשון ושבע ושבעה עשר
התחילו היחידים תלמודי
חכמים שלש

הראשון אינו מוזכר ב' ביום טוב הראשון
של פסח הראשון מוזכר האחרון אינו
מוזכר עד אימתו שואלין את הגשמים
רבי יהודה אומר עד שיעבור השבוע
רבי מאיר אומר עד שיצא ניסן שנאמר
(ויאל ב') ויורד לכם גשם בורה ומלקוש
בראשון ג' בשלישה במרחשון שואלין
את הגשמים רבן גמליאל אומר בשבעה
בו חמשה עשר יום אחר רחג' כרי שוגיע
אחרון שבישראל לנהר פרת ד' הגיע
שבעה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים
התחילו היחידים מתענין שלשה

האחרון אינו מוזכר ירושלמי
מ"ט דר"י כדו שילאו
המועדות בטל מפני שהטל סימן
יפה לעולם ויזכיר מבערב וכו'
כדלעיל עד שיעבור הפסח
אפשר לי אומר שסובר דכיון שאין
מתחילין להזכיר אלא ביום
טוב אחרון של חג הכי נמי
אין פוסקין אלא עד שיעבור
הפסח ועוד שרגילין להתאחד
בירושלים עד שיעבור הפסח
כמו במשנה דלקמן ואין כל כך
עוברי דרכים בחג הפסח
שהגשמים יפסיקו ואף ע"ג
דכתחלה מתחיל ביום טוב
האחרון מיהת שאני התחלה

מ חיי יוסף
ס
ב ה"ד
יוד ג"ה
כח מ"י
ע"ג ה"ה תפלה
טו"פ א"ח ש"י
ק ו טע"א
ד יול"ה
פ"ג ח"ה
תענית
ש"ט ע"ג א"ח
ש"י תקנה
טע"ב ג

דאי לאו דבימי הסוכות סימן קללה לנשיים היה להתחיל מ"ט הראשון ולפי מתחיל ככלות ימי הסוכה
שנאמר ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון ותנאי דפליגי ס"ל דאין למדין מהא דניבא יואל לשעתו שהיה שנת
רעבון ועלירת גשמים שבישר להם הנביא שא"פ שיצא אדר ולא ירדו גשמים טיאלו ויורעו ויורד להם גשם
מורה ומלקוש בראשון ג בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים ראשונה בג' במרחשון כמשהנה דלקמן ומ"ט הר"ב
אכל בגולה כו לפי שהוא מקוש נמוך וא"ט מטר כל כך רש"י בשבעה בו חמשה עשר יום אחר החג לבן רש"י
כלומר בשבעה במרחשון הוא חמשה עשר אחר החג ע"כ וזה יצדק לעולם כפי סדר העיבור המסור בדיניו שאנו חושבים בו
עכשיו שלעולם תשרי מלא אכל כשקדשו ע"פ הראיה וזה היה בימי ר"ג אפשר שהיה חסר ועוד ללשון רש"י היה ז"ש
ט"ו יום חריכות לשון ללא בורך אכל הוצרך לתתנו ע"ו יום לומר ללא דוקא בו אלא הכל תלוי בטו יום אחר
החג ואם תשרי חסר יהיה בשמנה במרחשון וירושלמי מני אס היתה השנה חסרה כותבין לה חסרונה ואם לאו
הולכין אחר סדרה דברי רשב"ג רבי חומר לעולם הולכין אחר סדרה אם היתה שנה מעוברת הולכין אחר עיבורה
בדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת שלפעמים מתעכבין קצת בירושלים עד שיעבור החג כולו

לנהר פרת שהיא בצפונה של ארץ ראל
עשרה יוחסין ומפורש תמצא ביחוקאל סימן מ"ז ומ"ח בחלוקת א"י לעתיד לשני עשר שבטי ישראל באורך ממזרח
למערב לכל שבת ושבת ורוחב לכל שבת ושבת כזה מ"ה וכתוב בהלכות אחד החלקים שומע אני שכן הוא ג"כ שעור כל א'
למדנו מן התרומה שמדקה כך כמפורש שם בס"מ מ"ה וכתוב בהלכות אחד החלקים שומע אני שכן הוא ג"כ שעור כל א'
מהחלקים השנים עשר שהתרומה היא השלשה עשר וכן ביאר ס"מ רש"י ומפורש בכתוב כי חמשה שבטים בדרום התרומה
ושבעה בצפונה ושבדרום התרומה היא העיר ירושלים וגוללאת למד שמקלה הדרום של התרומה ששם העיר הנה הגם
כמנה הלוקים שכל אחד רחבה ע"ה מילין לא וחשוב ח' פעמים ע"ה עולים ת"ר שהם ק"ן פרסאות וצמשה ב' פ"ט דפסחים
כתבנו דמהלך יום יוד פרסאות כרילך שמו ירושלים מדרומה עד קנה הצפון של ארץ ישראל שהוא נהר פרת מהלך ט"ו
יום וכבר כתבתי זה בספר זורת הבית במהדורות לסיומן פ' ואל התמה על השבתות שבתוך אלויט"ו יום שהרי אפשר
שילך ע"י בורגנים כדאיתא פרק שואל במסכת שבת דף ק"ו ע"ב וגם ע"י עיבורי עיר כמ"ש בטור סימן של"ח והואיל
ואפשר להיות כן שיערו חכמים בכך ימים כיון שאפשר שאין השבתות מעכבות

ד' הגיע י"ז במרחשון כתב הר"ב וכבר עברו ג' זמנים כו בגמ' דף ר' ע"א תניא איזה רביעה הבכירה בג' במרחשון
בינונית בשבעה בו אפילה ב"ו בו דברי רבי מאיר ועיין מ"ש במשנה דלקמן
ד' יחידים פ' הר"ב תלמודי חכמים שני יחידים שני יחידים הרא"ש פ"ח דגדרים דף ס' ג' וכתבנו דבגמרא מאן יחידים
אמר רב הונא רבנן וכתב הכי תני איזה יחיד ואיזה תלמוד יחיד כל שראוי למנותו פרנס על הצבור תלמוד
כל ששואלין אותו דבר הלכה ואומר אפילו במסכת כלה ע"כ ש"מ דיהיד עדיף מתלמוד ומשום הכי נמי נראה לי דרב
הונא אמר רבנן ולא אמר ק' חזוניהו אשכחן בדוכתא אחריתא דקורא תלמוד לזה שראוי למנותו על הצב"כ כמו שהבי' האב

בתעניות המוכרות מאכל ומשקה . אבל המוכרות שאר דברים . אין פותחין אותם כלל . וכן משמע מדברי רש"י . עכ"ל . ולשון סחורה שייך במידי דמיכל דהכי אשכחנא גבי שביעית לאכלה ולא לסחורה :

א מניחה : ז ממעטין במשא ומתן . סי' של שמחה דומיא דבנין ונטיעה דשלקשמחה דוקא . אבל שאר בנייה שרו ואין לך משא ומתן גדולה מזה . תוספת פ"ק דמגילה דף ה' ע"ב :

בארומין ובגשואין . ר"ל שלא יהו שני כלל וחמירי מוט' באב שמארסין בו (דהא בסוף מכ למין לא חסר לה) אבל אין לפרש ממעטין אבל ששים קצת דאם כן הוה ליה לפרש השעור מה שהוא קורא ממעטין . חו' שם :

הנזופין כמו געורין תרגום ויגער בו . ונוף ביה . הרמב"ם : יצא ניסן של תקופה כשהגיע השמש לתחלת מזל שור . רמב"ם פ"ג מהלכות תענית . כלומר ולא ניסן של חדש הלכנה ובירושלמי אומר כמ"ס ז"י סימן תקע"ה :

וירדו גשמים סי' קללה . כן בגירסא במשנה שבגמ' ובשאר ספרים מדויקים . וכן נראה שהיא גירס' הר"ב . אבל נראה לי לישב גירסת הספר לפי מה שכתב הר"ב דדוקא כשלא ירדו כלל קודם ניסן מתנייתין הכי קאמרה יאל ניסן ולא ירדו גשמים . שוב סימן קללה הם . וזה שהתנה הר"ב כשלא ירדו כלל ירושלמי . הביאו הר"ף . ויש לתת טעם בדבר מההיא דתנין במשנה ג' פרק ג' דמועד קטן . ורעים שלא שתו לפני המועד ולא פסדי אם לא ישתו . ואם שתו פסדי . לחזינן מהכא דרעים

ז עברואלו ולא נענו . ממעטין במשא ומתן . בבנין ובנטיעה . באירוסין ובגשואין . ובשאלת שלום בין אדם לחבירו . בכני אדם הנזופין למקום . היחידים חוזרים ומרענים . עד שיצאניסן . יצאניסן . (גמ' ויר' וירדו) ולא ירדו גשמים . סי' קללה שנאמר (שמואל א' ב') הלא קציר חטים היום . וגומר :

פרק ב סדר תעניות כיצד . מוציאין את התיבה לרחיבה של עיר . ונותנין אפר מקלה על גבי התיבה . ובראש הנשיא . ובראש אב בית דין . וכל אחד ואחד נותן בראשו . הזקן שבהן . אימ' לפניהן רבין בבושין . אחינו לא נאמר באגשי נינוה . (יונה ג') וירא אלהים את שקם ואת תעניתם . אלא וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה . ובקבלה הוא אומר . (יואל ב') וקרעו לבבכם ואל בגדיכם : ב עמדו בתפלה . מורידין לפני התיבה . וכן

עקידתו של יצחק וירחם : על גב התיבה . משום דכתיב (ישעיהו ג') ככל צרעתם לו : ובראש הנשיא וכו' . וכן עצמן אינם נוטלין כדי שיחיישו יותר . לפי שאינו דומה מתבייש מעצמו למתבייש מאחרים : דברי כבושים . דברים שבושין לבו של אדם להחזירו למוטב : ובקבלה . בדברי הנביאים : ב ורגיל

ששתו צריכי למשתי ועוב להם וע"ש . ועיין בריש פרק ג' וכן שפסקו בשמים וכו' :

פרק ב אפר . כתב הרב רבינו עובדיה מברטנורה ומשום דעפר נמי אקרי אפר דכשם שאפר קרוי עפר דכתיב (בסרבר י"ט) מעפר שריפת החטאת כך עפר קרוי אפר . רש"י ומה שכתב הר"ב כדי שיזכור בו דפליגי בה רבי לוי ורמי בר חמא וחד מינייהו דאמר הכי וכתבו התוספת דאותו אפר היו מדבר הגשרף מעצם אדם . ב' : ובראש הנשיא וכו' . דהשיבותא הוא דיהבינן ברישיהון דנשיא ואב"ד ברישא . דאמר להו אמן חשיבתו למבועי עלן רחמי אכולי עלמא . גמרא . ומה שכתב הר"ן דהן עצמן אינם נוטלין בו . כדי שיחיישו יותר בו . דאיכא עגמת נפש טפי ומפני חשיבותם הם מתביישים מאחרים . אבל שאר בני אדם דלא חשיבי . לא מתביישו בגתות אחרים . וסגי להו בגתות עצמן רש"י : דהזקן והוא חכם לא היה שם זקן חכם מעמידן חכם וכו' . גמרא : דברי כבושין . לשון עזיר כמו מכשבלע"ז פריש"א . רש"י . ומפורש סוף פרק קמא דשבת :

ובקבלה . פתוח בפירוש רש"י הקשה תוספת מאן דהו (מאי שנא) בהאי קרא דכתיב ביונה וירא אלהים את מעשיהם וגומר' ולא קרי ליה דברי קבלה . ובהאי קרא דוקרעו לבבכם קרי ליה קבלה . ופריק איכו . כל מקום שהגביח מנוה ומודיע ומזכיר את ישראל קרי ליה קבלה ובכל דוכתא דלא אתפקיד נביא . כי האי וירא אלהים . שהוא כמספר והולך . דיליף מיניה אגב אורחא מלקח . לא קרינן ליה קבלה :

ז בבנין ובנטיעה . ודוק בנין של שמחה כגון בית חתונה לעשות בו חופתו ונטיעה של שמחה כגון אילן גדול המיסך על הארץ לטייל המלכים וחתויו אבל בית לדור בו ונטיעת אילן לפירותיו מותר : יאל ניסן . בגשמים סימן קללה . כשלא ירדו כלל קודם (שאל) ניסן

וכל הדברים הללו בארץ ישראל וכיוצא בה . אבל האיים הרחוקים שזמן הגשמים שלהם . אינו כזמן הגשמים של ארץ ישראל . כל אחד ואחד . שאל הגשמים בזמן שהוא צריך להם . ואם עבר אותו הזמן הידוע להן ולא ירדו גשמים . בית דין של אותו מקום גזרים תעניות על הכבוד אחר שהפעמו הימים כסדר השנוי בתנאי :

פרק ב סדר תענית כיצד . תענית כיצד . בשב' תעניו אחרונות קא מייירי : את התיבה הארון שם תמונה בו כלומר כלי למועדיה לנו . ומחזקה בעינינו ולמה לרחוה של עיר לומר לעקוב בלנה בבית הכנסת ולא נענינו נבזה עצמנו כפרהסי' ברחובה של עיר : אפר מקלה . אפר שרפה ומשום דעפר נמי אקרי אפר תנא אפר מקלה . דהכא צריך שיהיה אפר ממש כדי שיזכור הקדוש ברוך הוא משום דכתיב (ישעיהו ג') ככל צרעתם לו : ובראש הנשיא וכו' . וכן עצמן אינם נוטלין כדי שיחיישו יותר . לפי שאינו דומה מתבייש מעצמו למתבייש מאחרים : דברי כבושים . דברים שבושין לבו של אדם להחזירו למוטב : ובקבלה . בדברי הנביאים : ב ורגיל

ששתו צריכי למשתי ועוב להם וע"ש . ועיין בריש פרק ג' וכן שפסקו בשמים וכו' :

ר"צ

ב זקן פרשתי לעיל : ורניל כתב הר"ב היודע סדר תפלה יטעה שכל חזן שטועה סימן רע לשולחיו ע"כ כדתקן סוף פרקה דברכות : וביתו ריקס כתב הר"ב שאין צביתו כו' א"כ ביתו ריקן מן העצירות שלא יא' עליו שרע בילדותו ולשון ביתו אינו מדוקדק לפי פי' השני ולשון רש"י שאין חמם וגול צביתו וגם על זה קשיא דאטו שאם יא' עליו שרע מערוה אע"פ שחמם ושוד לא ישמע בגבולו שהוא הגון ולכן נראה לי שמה הטעם כתב

ב ורניל היודע סדר תפלה : ויש לו בניו וביתו ריקן : שאין צביתו כמה לפרנס את בניו ומתוך שנפשו עבומה עליו מתפלל בכונה : א"כ ביתו ריקן מן העצירות שלא יא' עליו שרע בילדותו : ומוסיפין עליהם שש' בן גואל לרופא אומר ו' ברכות הללו : ג זכרונות ושפרות : כל הפסוקים כמו שאומרים בראש השנה : ואומר חותמיהן : אחר זכרונות חתימת זכרונות ואחר שפרות חתימת שפרות : וכן אחר כלם כדמפר' ואזיל : ד על הראשונה בנזאל ישרא' הוא מתחיל להאריך אע"פ שאינה ממונין שש קורא אותה ראשונה לפי שנה מתחיל להוסיף ולהאריך : ועל

זקן ורניל ויש לו בניו וביתו ריקס כרי שיהא לכו שלם בתפלה : ואומר לפניהם עשרים וארבעה ברכות : שמונה עשרה שבכל יום ומוסיף עליהן עוד שש : ג ואלו הן זכרונות ושופרות : אל ה' בצרתה לי קראתי ויעניני : אשא עיני אל ההרים וגו' : ממעמקים קראתיך ה' : תפלה לעניי כי יעטוף רבי יהודה אומר לא היה צריך לומר זכרונות ושופרות אלא אומר תחתיהן : רעב כי יהיה בארץ : דבר כי יהיה בארץ : אשר היה דבר ה' ירמיה על דברי הבצורים ואומר חותמיהן : ד על הראשונה הוא אומר : מי שענה את אברהם (יר' ו' ו' ו' ו' ו') בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמ' בקול צעקתכם היום הזה : ברוך אתה ה' גואל ישראל על השניה הוא אומר : מי שענה את אבותינו עליהם סוף : הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' זוכר הנשכחות על

הרמב"ם צפרק ד' מהלכו תעני' : ולא יהיה צביתו ובני ביתו וכל קרוביו והגלויים עליו בעל עבירי לא יהיה ביתו ריקן מן העצירות ולא יא' עליו שרע בילדותו : והצית יוסף סי תקע"ט כתב דמתניא בגמרא וביתו ריקס ופרקו נאח שפי' פרקו נאח שלא יא' עליו שרע בילדותו : נפקא ליה להרמב"ם שפי' ביתו היינו בניו וכו' דאלו אדידיה : כיון דצפרקו שהוא בילדותו לריך סיהא נאח כ"ש צוקותו ע"כ : ואומר לני כיון דצביתו פי' ביתו ריקס כמו שהבאר א"כ גם המשנה ששנאח ביתו ריקס ודאי דהכי פירושו ומדביתו היינו בניו כו' : והוא עצמו בכלל ביתו וזק"א אחיא נמי ובכלל ריקס נכלל שמעולם מיום היוותו על האדמה יא' ריקס מן העצירות הלכך לא חש תנא דידן למתני כלל ופרקו נאח והצרייתא מפרשת ביותר כדרך כל הצרייתות : ג זכרונות ושפרות : ומלכות לא והא דפי' הר"ב בפ"ב דר"ה מושגה ה' כל מקום שיש שם זכרונות והיו מלכות עמיהו' ל דתנאי היא דתניא חמם בגמרא (דף ל' ב') מנין שאומרים מלפני רבי אומר כרי הוא אומר לני ה' אלהיכם ובחדש השביעי (דלעני ולגר תעזוב אותם) וסמך ליה בחדש השביעי זכרון תרועה (בפרשת אמור) זו מלכות ר' יוסי בר' יהודה אומר א"כ הרי הוא אומר והיה לכם לזכרון וכו' דלר' דריוש ליה נוסמיות דבחדש השביעי איכא למימר דלא צעיק מלכות עם זכרונות : אלא כל בחדש השביעי שהוא ראש השנה ויום כפור של יובל : וכוותיה מתניתין דהכא אלא דאי הכי לא הוה שתיק גמ' מניה : אלא נ"ל דמתניתין דהכא ככולי עלמא ורבי יוסי ברבי יהודה דקאמר כל מקום בו' : לא בא ללמד אלא על ר"ה וי"ב של יובל וכבר ארו"ל אין למדין מן הכללות והאי קרא גופא דמיניה דריש כתיב ביה וביום שמחתם ור"ה נקרא יום שמחה מתה שנאמר (ב:חמיה ח' ב') ביום א' לחדש השביעי וגו' : כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ה' הוא מעוכם : וי"ב של יובל איש אל משפחתו ואיש אל אחות אבותיו ישוב שהוא ודאי שמחת לב ואע"ג דלעיל מיניה דהאי קרא דביום שמחתם : כתיב וכי תבואו מלחמה על הכר וגו' דדרשינן מיניה תקיעות דתענית במשנה ד' פ"ג דר"ה הא פסוקי פסקי לקראי : אל ה' בצרתה לי : כולן מזמורים הם והן משש הנוספות דזכרונות חד ושפרות תניין ואל ה' תליתא והאש עיני ד' ממעמקים ה' תפלה לעניו : רבי יהודה אומר לא היה צריך לומר כו' : מ"ט לפי שאין אומרים זכרונות ושפרות : אלא בר"ה וביובל ובשעת מלחמה וכתב הר"ן והאי דנקט לישגא דלא היה צריך היינו מפני שהזכרונות והשפרות היו קבועים בר"ה היה נראה שהוא בא לאומרו כאן מפני שאין לו ברכות אחרות ומש' ה אמר ר' יהודה דא"כ לכך אלא שיאמר תחתיהן ברכות שהן קבועות ליום ע"כ : ומ"ש בפירוש הרמב"ם והלכה כר"י נראה שהיא טעות סופר ונ"ל ואין הלכה כרבי יהודה וכן בפ"ד מהלכות תענית כתב כתב : ד מי שענה את אברהם כו' לפי' שהיה ראשון לגיזולים שנזבזב מן רודתו : ברוך אתה ה' גואל ישראל בירושלמי פריך ולא יצחק נבאל] שענייתו של אברהם אבינו בהר המוריה על הצלתו של יצחק היא : השיבו שמכיון שנבאל יצחק הרי הוא כמו שנבאלו כל ישראל הר"ן : על השנייה הוא אומר מי שענה לאבותינו עליהם סוף כו' כלומר שני לראשונה שמאריךין בה דהיינו ברכות באולה : אבל היא ראשונה לשש ברכות שמוסיפין מי שענה וכו' : לפיכך אומרה בזכרונות לפי שהיו ישראל משכחים במצרים כמה שנים ונתיאשו מן הגאולה וזכר המקום אותם ובאלם כדכתיב (שמות) ואזכור את בריתי רש"י :

א מ"י פ"ד
ח' תענית
טו"ע פ"ט
ס' תקנ"ט
ספי' ה'

דל"ז

על השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל לפי שנענה בשופרות על יריחו בעוד שהיו ישראל עומדין בגלגל רש"י :
 על הרביעית הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה מעין אל ה' בצרחה לי וחומס בשומע נעקה דכתיב שמואל א' ו'
 ויזעק שמואל אל ה' רש"י : על החמישית כו' מי שענה את אליהו בהר הכרמל מעין אשה עיני אל ההרים וחומס
 בשומע תפלה דכתיב באליו (מלכים א' ח) עני ה' עני דהיינו תפלה רש"י : על הששית כו' מי שענה יונה ממעי הדגה

על השביעית לברכות שמאריך
 בכן אבל הברכות שמוספין
 בשביל התענית אינם אלא שש
 שברכה ראשונה שהיא גי' ישראל
 דשומע עשרה היא אלא שמאריך
 בה : מי שענה את דוד ואת
 שלמה בנו ואת דיונה בתר
 דוד ושלמה היה מ"מ מקדים ליה
 ברישא משום דבעי למחתם
 בסוף הברכות ברוך המרחם על
 הארץ ודוד ושלמה בנו הם
 שהתפללו על ארץ ישראל דוד
 ויהי רעב בימי דוד וכו' (שמואל
 ב' כא) ושלמה רעב כי יביא
 דברן (מלכים א' ח) : ה' בימי
 ר' חלפתא בנפודי הים ולא ענו
 אחריו אמין גרסינן לפי שבמקד'
 לא היו עונין אמין אחר כל ברכה
 אלא בשכמל"ז כדאמרין בגמרא
 בברכות פרק הרואה ואלו לא
 במקדש היו ועשו כדרך שעושים
 במקדש : תקעו בני אהרן
 תקעו חון הכנסת אומר להם
 כן על כל ברכה וברכה : לא
 היו נוהגין כן שלא לענות אמין
 אלא בשכמל"ז : אלא

על השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל לפי שנענה בשופרות על יריחו בעוד שהיו ישראל עומדין בגלגל רש"י :
 על הרביעית הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה מעין אל ה' בצרחה לי וחומס בשומע נעקה דכתיב שמואל א' ו'
 ויזעק שמואל אל ה' רש"י : על החמישית כו' מי שענה את אליהו בהר הכרמל מעין אשה עיני אל ההרים וחומס
 בשומע תפלה דכתיב באליו (מלכים א' ח) עני ה' עני דהיינו תפלה רש"י : על הששית כו' מי שענה יונה ממעי הדגה
 מעין מנעמקים קראתך ה'
 וחומס העונה בעת זרה שכ"כ
 (וינה ב) קראתי מזר לי רש"י :
 על השביעית כו' מי שענה
 את דוד כו' כתב הר"ב :
 ואת ד' דיונה בתר דוד ושלמה
 היה גמרא ופירש"י דהוה בימי
 אחזיהו בסדר עולם ע"כ :
 ומאלו לא פריך אע"ג דבימי
 אחזיהו היה מעשה דהר הכרמל
 משום דאמרין דאליו זהו
 פנחס ומשום דלא כתיב בהדיא
 לא הקרימו לשינואל וישגס כן
 דעות אחרות בין חז"ל דאינו
 פנחס ומיכו כמתורץ יונה
 כך מתורץ אליהו ובירושלמי אית'
 הכי להדיא דמקשה אלאיו
 ואיונה כחדא ומתקן לכו כך :
 ח ורבי חנניה בן תרדיון :
 בסיכוי ברייתא בגמ' :
 ולא ענו אחריו אמין כתב
 הר"ב לפי שבמקדש כו'
 כדאמרין בגמרא בברכות פרק
 הרואה בגמרא דפירקין אית'
 גמי' אלא משום דבסוף פ' הרוא'
 הביאה הר"ב בפירוש המשנה :
 לכך הראה מקום גמ' הרי"א :
 תקעו הכהנים תקעו כתב
 הר"ב חון הכנסת כו' :
 והוא הש"ש ולא ש"ס רש"י :
 ועיין ריש פ"ו דיו"ט ומפורש
 בגמרא ברייתא שהיו תוקעין

על השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל לפי שנענה בשופרות על יריחו בעוד שהיו ישראל עומדין בגלגל רש"י :
 על הרביעית הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה מעין אל ה' בצרחה לי וחומס בשומע נעקה דכתיב שמואל א' ו'
 ויזעק שמואל אל ה' רש"י : על החמישית כו' מי שענה את אליהו בהר הכרמל מעין אשה עיני אל ההרים וחומס
 בשומע תפלה דכתיב באליו (מלכים א' ח) עני ה' עני דהיינו תפלה רש"י : על הששית כו' מי שענה יונה ממעי הדגה
 מעין מנעמקים קראתך ה'
 וחומס העונה בעת זרה שכ"כ
 (וינה ב) קראתי מזר לי רש"י :
 על השביעית כו' מי שענה
 את דוד כו' כתב הר"ב :
 ואת ד' דיונה בתר דוד ושלמה
 היה גמרא ופירש"י דהוה בימי
 אחזיהו בסדר עולם ע"כ :
 ומאלו לא פריך אע"ג דבימי
 אחזיהו היה מעשה דהר הכרמל
 משום דאמרין דאליו זהו
 פנחס ומשום דלא כתיב בהדיא
 לא הקרימו לשינואל וישגס כן
 דעות אחרות בין חז"ל דאינו
 פנחס ומיכו כמתורץ יונה
 כך מתורץ אליהו ובירושלמי אית'
 הכי להדיא דמקשה אלאיו
 ואיונה כחדא ומתקן לכו כך :
 ח ורבי חנניה בן תרדיון :
 בסיכוי ברייתא בגמ' :
 ולא ענו אחריו אמין כתב
 הר"ב לפי שבמקדש כו'
 כדאמרין בגמרא בברכות פרק
 הרואה בגמרא דפירקין אית'
 גמי' אלא משום דבסוף פ' הרוא'
 הביאה הר"ב בפירוש המשנה :
 לכך הראה מקום גמ' הרי"א :
 תקעו הכהנים תקעו כתב
 הר"ב חון הכנסת כו' :
 והוא הש"ש ולא ש"ס רש"י :
 ועיין ריש פ"ו דיו"ט ומפורש
 בגמרא ברייתא שהיו תוקעין

על השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל לפי שנענה בשופרות על יריחו בעוד שהיו ישראל עומדין בגלגל רש"י :
 על הרביעית הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה מעין אל ה' בצרחה לי וחומס בשומע נעקה דכתיב שמואל א' ו'
 ויזעק שמואל אל ה' רש"י : על החמישית כו' מי שענה את אליהו בהר הכרמל מעין אשה עיני אל ההרים וחומס
 בשומע תפלה דכתיב באליו (מלכים א' ח) עני ה' עני דהיינו תפלה רש"י : על הששית כו' מי שענה יונה ממעי הדגה
 מעין מנעמקים קראתך ה'
 וחומס העונה בעת זרה שכ"כ
 (וינה ב) קראתי מזר לי רש"י :
 על השביעית כו' מי שענה
 את דוד כו' כתב הר"ב :
 ואת ד' דיונה בתר דוד ושלמה
 היה גמרא ופירש"י דהוה בימי
 אחזיהו בסדר עולם ע"כ :
 ומאלו לא פריך אע"ג דבימי
 אחזיהו היה מעשה דהר הכרמל
 משום דאמרין דאליו זהו
 פנחס ומשום דלא כתיב בהדיא
 לא הקרימו לשינואל וישגס כן
 דעות אחרות בין חז"ל דאינו
 פנחס ומיכו כמתורץ יונה
 כך מתורץ אליהו ובירושלמי אית'
 הכי להדיא דמקשה אלאיו
 ואיונה כחדא ומתקן לכו כך :
 ח ורבי חנניה בן תרדיון :
 בסיכוי ברייתא בגמ' :
 ולא ענו אחריו אמין כתב
 הר"ב לפי שבמקדש כו'
 כדאמרין בגמרא בברכות פרק
 הרואה בגמרא דפירקין אית'
 גמי' אלא משום דבסוף פ' הרוא'
 הביאה הר"ב בפירוש המשנה :
 לכך הראה מקום גמ' הרי"א :
 תקעו הכהנים תקעו כתב
 הר"ב חון הכנסת כו' :
 והוא הש"ש ולא ש"ס רש"י :
 ועיין ריש פ"ו דיו"ט ומפורש
 בגמרא ברייתא שהיו תוקעין

תקיעה תרועה תקיעה ועיין לקמן : הריעי בני אהרן הריעו וכן הגירסא בברייתאגם כן ובאחרת גורם בתרועה בני
 אהרן וכן העתיק הרמב"ם וכן רת גורם בתרועה הכהנים בני אהרן ומכורש בגמרא בברייתא דהיו מריעין תרועה תקיעה
 תרועה וכן בכל ברכה וברכה באחת אומר תקעו ובאחת אומר הריעו עד שיגמור את הברכות כולן וכ"כ רש"י והרמב"ם והטו'
 והר"ן ומש"ב סיון תקעו טו"ל וט"ל שהוא מפרש דאע"ג דכמעט א' היה אומר תקעו ופעם אחת היה אומר הריעו לא היה
 אלא לחלוק כבוד לתרועה כמו לתקיעה אבל לעולם היה תר"ס ושלא כדברי הרמב"ם שכתב כו' ע"כ לא ידעתי אמאן
 מהדר שכל המפרשים שהביאו אין גם א' שיוצן מדבריו דלא כהרמב"ם ובהשגות דרך אחר וזה שבמקדש לא היתה תקיעה עם
 התרועה ולא התרועה עם התקיעה ואפשר שהיו שלשתן בגבולין תר"ס ע"כ וגם זה דלא כמ"ש הר"ב : לא היינו
 נוהגים כן אלא בשער מורח פי הר"ב לא היינו נוהגים שלא לענות אמין וכפירש"י ואין הפרש בין מקדש לגבולין לענין ה' תרעות
 דבגבולין נמי היו תוקעים ומריעין הסדר השנוי במשנה זו שהרי תקיעות היו בתענית אף בגבולין כמ"ש הר"ב במשנה ד' פ"ג
 דר"ה וכ"כ הר"ב בס' זוך לקמן וכתב הר"ן ויש לתמוה דא"כ למה הוזכר זה בתעניות בלבד והלא בכל השנה כולה היה אפשר
 ג"כ להם לתקוע כדרך וכו' לא אמרה אדם מעולם שלא יהו עונין אמין בגבולין אבל היומר מחזור בזה שהפרש שבין מקדש לגבולין
 הוא שבגבולין היו אומרים מי שענה ואחר כך היו חוקמין הברכה ואחר החתימות היו עונין אחריתא אמין ותוקעים וכן דש על
 ידי שטונין בשכמל"ז על כל הברכות

אם

אלא בשער המזרח . שער מזרח של הר הבית ושער המזרח של עזרה לפי שהיו מזכירין שם המפורש בחתימת הברכה ולא סגי בעניית אמן ואין לומר לא היו נוהגין לתקוע אלא במקדש דודאי תוקעין בגבולין כדמוכח בהך מסכתא ובר"ה והלכה כחכמים . ו אנשי משמר כ"ד

משמרות כהונה היו כל משמר עובד בשבת שלו : אנשי בית אבי המשמר מתחלק לשבעה בתי אבות : כמנין ימות השבוע כל אחד עובד יומו : מתענין ולא משלימין : שבעת הברכה הראשונות אינן חמורין כ"כ ולפיכך אין משלימין שאלו תכבד העבודה על אנשי בית אבי שהיו עובדין אותו היום : ויבואו אלו לסייען ויהא בהן כח לעבוד : אנשי משמר מותרין לשחוט ויין לאו גבי תענית קאי אלא אידי דאיורי בבני משמר מיתיה לה הכא : כלילות שאין לחוש שמה תכבד העבודה על אנשי בית אבי כליל ויצטרכו אלו לבא לסייעם : לא ביום ולא כלילה . לפי שהיו צריכין להעלות כל הלילה אברו וסדרים שפקעו מעל המזבח : אנשי מעמדיהם ישראל הקבוצי בירושלים ועומדים על קרבן אחיהם ומתפללין שיהא מקובל בראון ועומדי'ם שעת העבודה שלוחים מכל ישראל דהיאך קרבו של אדם קרב והוא אינו מועד על גביו והכתוב אומר (במדבר כח) תשמרו להקריב לי במועדו לישראל מצוה שיעמדו על הכהנים שעת עבודה : אסורים לספר ולכבס משכנסו למשמרתם כל אותה שבת כדי שיספרו קוד' לכן ולא יכנסו למשמרתם כשהן מנוולים : ובחמישי שבתוך משמרתן מותרים שדרך [רוב] בני אדם לספר בחמישי ואין ממתינין לספר בע"ש מפני הטורח : הן כל שכתוב במגילת תענית ימים שנגעשו בהם נסים לישראל בבית שני וקבצו י"ט אית יומיא דלא להתענאה בהון

אלא בשער המזרח יבחר הבית ין שלש תעניות הראשונות . אנשי משמר מתענין ולא משלימין . ואנשי בית אבי לא היו מתענין כלל . שלש שניות . אנשי משמר מתענין ומשלימין . ואנשי בית אבי מתענין ולא משלימין שבע אחרונות ואי מתענין ומשלימין . דברי רבי יהושע וחכמי אמרי שלש תעניות הראשונות . אלו ואלו לא היו מתענין כלל שלש שניות אנשי משמר מתענין ולא משלימין ואנשי בית אבי לא היו מתענין כלל שבע אחרונות אנשי משמר מתענין ומשלימין . ואנשי בית אבי מתענין ולא משלימין : אנשי משמר מותרים לשחוט ויין כלילות אבל לא בימי אנשי בית אבי ולא כלילה . אנשי משמר ואנשי מעמד . אסורין מלכבס ומלכבס . ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת : הן כל הכתוב במגילת תענית דלא למספר לפניו אסור . לאחריו מותר . ר' יוסי אומר לפניו ולאחריו אסור . דלא להתענאה בהון

אס' היו תוקעין אחר כך היטה התקיעה של בשכמל"ו . שהוא כעין ברכה בפני עצמה . ואנו רוגים לסמוך התקיעה לתפלת התענית שהיא מי שענה . ולפיכך חותמין הברכ' קודם שיאמרו מי שענה ועונין אחריה בשכמל"ו . ואחר כך חזן הכנסת אומר תקעו כו' ומתחיל ש"ז ואומר מי שענה כו' עד ביום הזה ותוקעים וכן בכלום . או אפשר שאף קודם החתימה היו אומרי מי שענה . אלא שלאחר החתימה ג"כ היו חוזרין ואומרין מי שענה וכו' ועטוסם של רבי חלפתא ורבי חנינא בן תרדיון היה שהגיהגו כן בגבולין לומר מי שענה אחר חתימת הברכות ולא היו צריכין לכך מפני שאין אמן מפסיק בין ברכה לתקיעה עכ"ל ואני שמעתי ולא אבין לדבריו לא היה הטעות . אלא בני שענה שאמרו אחר החתימה ולא ידעו שאין באמן הפסק דש"מ דאמן היו עונין ולא בשכמל"ו ומפורש שגאה משנתינו ולא ענו אחריו אמן . ואם יאמר דגם בזה טעה הדרה תמיהתו שעל דברי רש"י . לפירושו נמי ועוד דא"כ בתרתי טעו וזה אינו במשמע דבריו . הילכך איבא למימר שהמחזור כדעת הרמב"ם בפ"ד מהלכות תענית שעל עניות ברוך שם ועל התקיעות אמרו שלא היו נוהגין כן אלא בשער המזרח . וזה

אמ"י ת"ז סע
ב' ב' סע
הלכה ב'
הלכה ב'
ג' סע הלכה ג'
ד' סע הלכה ד'
ה' סע הלכה ה'
ו' סע הלכה ו'
ז' סע הלכה ז'
ח' סע הלכה ח'
ט' סע הלכה ט'
י' סע הלכה י'
יא' סע הלכה יא'
יב' סע הלכה יב'
יג' סע הלכה יג'
יד' סע הלכה יד'
טו' סע הלכה טו'
טז' סע הלכה טז'

במשמע המשנה כיון שכסדר המשנה הקודמת לא אמרו בסדר ההתרעות כלום וגם הזכירו במשנה זו שלא היו עונין אמן . ולענין חתימת הר"ן למה הוזכר זה בתענית כללד' י"ל דבתענית שמשוכה בכ"ד ברכות ותקיעות היו סודרי' לנהוג כן בכל מקו' אף בגבולין ככל המנהג שהוא במקדש בין בעניות ברוך שם בין בתקיעות ולענין התקיעות דבתענית בגבולין . כתב הרמב"ם שאחר גמר התפלה על הסדר היו תוקעין : בשער המזרח ובהר הבית . כתב הר"ב שער המזרח של הר הבית וכו' ורש"י כתב בגמ' פ"ג דר"ה דף כ"ז וז"ל בשערי מזרח ועוד וי"א בשערי מזרח בע"כ . וכ"פ הרמב"ם שער מזרח של הר הבית ושער המזרח של עזרה אבל בחבורו כתב היו מתכנסים להר הבית כנגד שער המזרח ע"כ . ויש נוסחאות דל"ג ובהר הבית (והוא הירוש) : ו אנשי משמר . פירשתי בריש מסכת ברכות בס"ד : ז אבל לא בימים . שמה תכבד העבודה על אנשי בית אבי ויבואו אנשי המשמר לסייעם וכתוב (ויקרא) ויין ושכר אל תשת בבואכם וגו' : לא ביום ולא כלילה . פי' הר"ב לפי שהיו צריכים להעלות כו' שפקעו מעל המזבח א"ל לא גמרו ביום גומרין כלילה . אבל אנשי משמר אינן צריכין לסייע כלילה להסוך במזבז דבית אבי יכול להספיק לבד היסוך המערכה רש"י : ואנשי מעמד . כתב הר"ב דהכתוב אומר תשמרו כו' עיון רפ"ד : הן כל הכתוב במגילת תענית . כתב רש"י מגילת תענית נכתבה בימי חכמים אע"פ שלא היו כותבין הלכוס והיינו דקתני כל הכתוב במגילת תענית כאלו היה מקרא וכתב

ר"ע

וכתב הר"ב דלאן ק"ל דבטלה תגילת תענית * ובגמרא פ"ק דר"ה דף י"ח ו"ט * שבזמן שזית המקדש קיים אכורים מפני שמחה היא להם אין צ"ה היום מותר * מפני שאכל הוא להם אבל חנוכה מפרסם ניסא גלוי לכל ישראל על ידי שנהגו

בהון כלבד * ואית יומא דחמירי טפי דלא למספד בהון ואותן שהן חמורים ואכורים בהספד * לפניו אכור בהספד * דלמא אחי למעבד הכי צ"ט בופיה * לאחריו מותר דכיון דעבר יום טוב לא חיישינן ואין ק"ל דבטלה מגילת תענית וכל אותן הימים הכתובים שם דלא להתענא ולהל למספד * כלן מותרין בהספד ותעני * חוץ מחנוכה ופורים שאכורין בהספד ותענית וימים שלפניהם ואחריהם מותר * ט' שלא להפקיע את השערים * כשרואין בעלי חנויות שקונין למוצאי חמישי שהי סעודות גדולו אחת לליל התענית ואחת לשבת יהיו סדורין שבא רעב לעולם ומיקרין ומפקיעין השער אבל משהתחילו להתענות בשני * יודעים שאינו אלא מפני התענית * פ"א שלא ואמרו אם לא שראו בית דין שהרעב בא לא היו דוחקים לגזור תענית עתה כמוך

בדיון * לפניו ולאחריו מותר * ר' יוסי אומר לפניו אכור * לאחריו מותר * ט' אין גזרין תענית על הצבור בתחיל בחמישי * שלא להפקיע השערים * א"א ג' תעניות הראשונות שני וחמישי ושני ושלש שניות חמישי ושני וחמישי * ר' יוסי אומר * כ"שם שאין הראשונות בחמישי כך לא שניות * ולא אחרונות * ו' אין גזרין תענית על הצבור בראש חדש בחנוכה ובפורים * ואם התחילו אין מפסיקין דכרו רבן גמליאל * אמר ר"מ אע"פ שאמר רבן גמליאל אין מפסיקין מידה היה שאין משלימין * וכן ט' באב שחל להיות בערב שבת * פרק ג

לשבת * ומפני כן ייקרו ויפקיעו השער * ואם התחילו שגזרו התענית קודם לכן והתחילו להתענות על הצדקה אפי' יום אחד ופגע בהן אחד מאלו הימים אין מפסיקין * מודה הוא שאין משלימין * להתענות בהן כל היום אלא אוכל בערב סמוך לסקיעת החמה * וכן ט' באב שחל להיות בע"ש כגון * בזמן שהיו צ"ד קובעים ע"פ הראייה אוכל בערב כמוך לסקיעת החמה מפני כבוד השבת שלא יכנס לשבת כשהוא רעב ואין הלכה כר' מאיר אלא מתענין ומשלימין * וכן ט' באב שחל להיות בערב שבת מתענה ומשלים * פרק ג

בגון עיר שרובה עכו"ם הדיון כן ע"כ * הרי שמשמע דמסתמא בעיר שרובה ישראל איירינת ואכפשה שאף ע"פ שרובה ישראל מכל מקום בעלי החנויות עכו"ם הם * ומיהו דוחק לחלק דמקני' סתמא תנן' ומסתמא במקום שכולה ישראל מתניא * וי"ל דחיישינן שמא בעלי החנויות לא ישימו לבם לכך שפני התעני' והשבת הם קונים * וז"ש ב' סעודות בו' כן לשון רש"י והתוס' * אבל הטור סימן תקע"ג כתב ד' סעודות * ועל ת"ס א"ל לליל התענית פ"ה הר"ן * דאע"ג דבשאר ימים קונים יוקר שאוכלים ב' סעודות * שאני האחת דתענית שזמנה דברים שהיי נפש בהם שאדם מרבה לקנו מפני התענית ויש לחוש בהן להפקעת שערים אע"ג דלענין תבואה אין לחוש דבשאר ימים צריך פת לשתי סעודות ע"כ * ופי' השני שכתב הר"ב שלא יאמרו אם לא שהרעב בא לא היו דוחקים בו' כ"כ הרמב"ם בפירושו וז"ל * מפני שאומר דלת העם לולי הצורך הגדול למטר לא היו מתענים קודם השבת ע"כ פלומר שלא היו מטיילין התענית על הצבור סמוך לשבת שאין ביכולת דלת העם לקנות ב' סעודות גדולות ביחד * אלא ודאי שצורך שעה היא * להפקיע מבעל ששור מדה הראשונה ומממנה רש"י פ"ק דף י' * ולא אחרונות * פי' התחלת האחרונות אין מהחולין ציזם ה' אבל כך סדרן בה"ב הב"ב * שכן סדרום הרמב"ם והטור * אע"פ שפסקו כרבי יוסי דלא כמו שכתב הרמב"ם בפ"ה דהין הלכה כר' יוסי * והב"י סימן תקע"ג יתיב טעמא דשאיני אתחלתא דשניות ואחרונות * משום דיש הפסק זמן בין תעניות אלו לאלו * אין העולם זוכרים שהוא בשביל התענית ושיך טעמא דהפקעת שערים עכ"ד * ובאמת שאין הכרע מדברי המשנה והפוסקים שיש הפסק ביניהם דהא לא תנן אלא עברו אלן ולא יענו * דמשמע מיד שעברו ולא יענו גזרין בו' * אלא דסברא הוא דמכתמא מוותרין קצת ומתפין לתשועה * כ"ש למהגב שכתב בית יוסף וסוף סימן תק"ן בשם הר"א להכריז הנאמות בשבת שאם מנהג קדום הוא בימי חמי המסנה אם כן כשכלו להו' ג' ראשונות היו צריכין להמתין עד השבת שהוא יום כנופיא כדי להכריז השניות * וכן כשכלו גם המה אבל הש"ע הוכרזו בפעם אחת ואין צניגיה הפסק * י בראש חדש * כתב רש"י דאיקרי מועד כמו שכתבתי בס"ד בושנה ד' פ"ק דשבועות ובחנוכה ובפורים עיין לעיל במשנה ח' * ואם התחילו אין מפסיקין * כתב רש"י ואם התחילו בו' וכנס בהן ראש חדש אין מפסיקין דאע"ג דאיקרי מועד לא כתיב יום משתה ושמחה * ע"כ * אבל פורים [אע"ג] דכתיב ביה יום משתה ושמחה כיון דלא איקרי מועד לא חשבינן ליה אע"ג דאיקרי י"ט לא זהו לשון מועד שנקראים המועדות בתורה * פרק ג

שאיני במקום שאין לחוש לו * בגון עיר שרובה עכו"ם הדיון כן ע"כ * הרי שמשמע דמסתמא בעיר שרובה ישראל איירינת ואכפשה שאף ע"פ שרובה ישראל מכל מקום בעלי החנויות עכו"ם הם * ומיהו דוחק לחלק דמקני' סתמא תנן' ומסתמא במקום שכולה ישראל מתניא * וי"ל דחיישינן שמא בעלי החנויות לא ישימו לבם לכך שפני התעני' והשבת הם קונים * וז"ש ב' סעודות בו' כן לשון רש"י והתוס' * אבל הטור סימן תקע"ג כתב ד' סעודות * ועל ת"ס א"ל לליל התענית פ"ה הר"ן * דאע"ג דבשאר ימים קונים יוקר שאוכלים ב' סעודות * שאני האחת דתענית שזמנה דברים שהיי נפש בהם שאדם מרבה לקנו מפני התענית ויש לחוש בהן להפקעת שערים אע"ג דלענין תבואה אין לחוש דבשאר ימים צריך פת לשתי סעודות ע"כ * ופי' השני שכתב הר"ב שלא יאמרו אם לא שהרעב בא לא היו דוחקים בו' כ"כ הרמב"ם בפירושו וז"ל * מפני שאומר דלת העם לולי הצורך הגדול למטר לא היו מתענים קודם השבת ע"כ פלומר שלא היו מטיילין התענית על הצבור סמוך לשבת שאין ביכולת דלת העם לקנות ב' סעודות גדולות ביחד * אלא ודאי שצורך שעה היא * להפקיע מבעל ששור מדה הראשונה ומממנה רש"י פ"ק דף י' * ולא אחרונות * פי' התחלת האחרונות אין מהחולין ציזם ה' אבל כך סדרן בה"ב הב"ב * שכן סדרום הרמב"ם והטור * אע"פ שפסקו כרבי יוסי דלא כמו שכתב הרמב"ם בפ"ה דהין הלכה כר' יוסי * והב"י סימן תקע"ג יתיב טעמא דשאיני אתחלתא דשניות ואחרונות * משום דיש הפסק זמן בין תעניות אלו לאלו * אין העולם זוכרים שהוא בשביל התענית ושיך טעמא דהפקעת שערים עכ"ד * ובאמת שאין הכרע מדברי המשנה והפוסקים שיש הפסק ביניהם דהא לא תנן אלא עברו אלן ולא יענו * דמשמע מיד שעברו ולא יענו גזרין בו' * אלא דסברא הוא דמכתמא מוותרין קצת ומתפין לתשועה * כ"ש למהגב שכתב בית יוסף וסוף סימן תק"ן בשם הר"א להכריז הנאמות בשבת שאם מנהג קדום הוא בימי חמי המסנה אם כן כשכלו להו' ג' ראשונות היו צריכין להמתין עד השבת שהוא יום כנופיא כדי להכריז השניות * וכן כשכלו גם המה אבל הש"ע הוכרזו בפעם אחת ואין צניגיה הפסק * י בראש חדש * כתב רש"י דאיקרי מועד כמו שכתבתי בס"ד בושנה ד' פ"ק דשבועות ובחנוכה ובפורים עיין לעיל במשנה ח' * ואם התחילו אין מפסיקין * כתב רש"י ואם התחילו בו' וכנס בהן ראש חדש אין מפסיקין דאע"ג דאיקרי מועד לא כתיב יום משתה ושמחה * ע"כ * אבל פורים [אע"ג] דכתיב ביה יום משתה ושמחה כיון דלא איקרי מועד לא חשבינן ליה אע"ג דאיקרי י"ט לא זהו לשון מועד שנקראים המועדות בתורה * פרק ג

א"י"פ ח"ה
תענית ט"ב
פ"ה ס' תקע"ג
ב' ח"י"ג ס'
ת"ע ח"ה ס'
תקע"ג ח"ה
ח"ה י"ג ס'
ח"ה י"ג ס'
ח"ה י"ג ס'
ח"ה י"ג ס'

פרקי סדר

תעניות האלו האמורין בפרק דלעיל
 אינו אלא ברביעה ראשונה אם עברו
 שלשה זמנין של רביעה של יורה"ש שהם ג' במרחשון וז' וי"ז
 ולא ירדו גשמים או היו מתענין יחידים ואח"כ מתענין
 הצבור וי"ג תעניות על הסדר
 שאמר: אבל ירדו גשמים בעתן
 וזמנחו הורעים ונשתנו כמו תחת
 חטה וזלח חוח ותחת שעור באש
 או שבו אחר מתריעין עליהם
 מיד בתעניות ראשונות שכל
 חומר האומר בתעניות האחרונות
 נוהגין מיד בראשונות: בין
 גסס לגסס בין רביעה ראשונה
 לשניה: בכת בצורת סי' בצורת
 הוא: ב ירדו לגמחים ולא לאילן
 כגון שירדו בנחת עזה יפה
 לגמחים ולעשבים ואינו מועיל
 לאילנות: לאילן ולא לגמחים
 שירדו בכח: לצורות שיחין
 ומערות שמכניסין בתן מים
 לשמות: ג וכל סביבותיה
 מתענות: שאותה העיר שלא
 ירדו בה גשמים תלך לקנות
 הצואה בעיר שירדו בה ויהיה רעב:

פרק צמחים

שגנו מתריעין עליהם מוד לפי שאינו
 דבר שסובל מתוך דבשלא כשהגשמי'
 מאחריו לרד אפשר להמתין שאם ירדו לאחר מכן יהיו פירו'
 השנה כתיקנן ולפיכך גזרין תעניות צמתון על הסדר אבל
 צמחים ששינו אס לא יתוקנו
 במהרה יופסדו לגמרי וכן
 כשפסקו גשמים וכו' הרי הצמחי'
 נפסדים במהרה ואין מתוך לדבר
 ומהאי טעמא שינו דוקא תקן
 אבל יבשו לא כדאיתא בגמ' לפי
 שאין להם תקנה כשיבשו אלא
 לזרוע בתחלה לפיכך הרי הם
 באלו לא ירדו עליהם גשמי' כלל
 ולפיכך מתענין כפי הסדר הר"ן:
 מפני שהיא מכת בצורת יאף
 ע"פ שמכת בצורת קלה
 מומכת רעב כדתבנאמנה ח"פ"ה
 דאבות רעב של בצורת צא
 מקלת רעבים ומקלתן שבטים
 אפי' הכי הכא הכי קאמר דאע"פ
 שירדו גשמים ולפיכך הפס' שלא
 יהיה רעב אע"פ כן כיון שפסקו
 הגשמים מ' יום לפחות מכה
 המביאה לידי בצורת היא זו הר"ן: ב אבל לא לצורות כו'
 משמחת לה דירדו בנחת ובכח וטובה לא איתא גמרא:
 מפורשין במשנה פ"ה דצ"ק: מתריעין עליהן מיד כדמפרש ברייתא בגמרא על האילנות
 בפרוס הכסח משום דהיא שעתא מלבבי אילני וכל שלא ירדו להם הגשמים הנריכים להם שוב אין מוציאין
 ענפיהן כהוגן אפי' ירדו להם גשמים לאחר כך וכן כשירדו לאילן ולא לצמחים כיון שכבר ירד מטר ולא יהיה כפי מה שצריך
 לזרעים הדבר מראה שהרביעה הזריכה לזריעה תתאחר הרבה או לא תבא כלל ולפיכך מתריעין עליהן מיד וכן כשהגיע
 בפרוס החג כדאיתא בגמרא ולא ירדו גשמים הרבה כדי למלאות מהם הצורות וכו' והרי זה דבר שאינו סובל מתוך שהרי הן
 מסוכנים שלא ימותו בנמא ולפיכך מתענין ומתריעין מיד הר"ן: בשינו מעט ומו בגמרא אס אין להם מים לשמות מתריעין
 עליהם מיד: ג ובין עיר שלא ירדו עליהם גשמים בזה היונו טעמא שאותה העיר יתרעת מיד ואינה נוהגת סדר התענין
 האמורות ברביעה ראשונה אע"פ שאין צורתה [אלא] עזירת גשמים לפי שהדבר מראה בעצמו שזה בא עליהם בגזירתו של
 הקב"ה ולא במהגו של עולם ולפיכך ראוי שיתענין ויתריעו מיד ומש"ה מיתתי קרא דכתיב והמטרתי על עיר אחת וגו' הר"ן
 ועיין עוד לקמן: מתענה ומתענה אע"פ דסתם מתריעות משמע תרווייהו תנן ומתענת משום דבעי לאפלוגי ר"ע בסופא
 תוס': וכל סביבותיה לשון המגיד סביבות אותה הפרכיא ע"כ כלומר סביבות הוא מה שבאותה הפרכיא ושם זה נזכר
 בברייתא דמתריעין על האילנות וכו' ועל כולן אין מתריעין עליהן אלא בהפרכיא שלהן זפירש"י בחו"ו מלכות שכלו שם [מין]
 צורות שיחין ומערות ע"כ וכתב הב"י בסימן תקע"ה דלרש"י הא דתנן סביבותיה מתענות כו' בשלא ירדו עליהם גשמים כלל
 היא דאלו ירדו לגמחים ולא לאילנות אין סביבותיה מתענות ולא מתריעות עכ"ל ונמנא דלרש"י סביבותיה פי' מה שבניב
 ההפרכיא והר"ן מפרש דהאי על כולן קאי אפילו על מכה מהלכת דלקמן והעטס לפי במהלכות אין לחוש יותר מכן וכך
 שנויה בתוספתא מתריעין על הגובאין וכו' על החרב וכו' ועל כולן וכו' וע"פ אותה תוספתא מפרש דכל ארץ ישראל מה
 שהחזיקו עולי מצרים אף על פי שעולי בצל לא החזיקו הוי בכלל הפרכיא לענין זה ע"כ והתו' סתמו וכתבו הפרכיא פירש
 אותו מלכות ע"כ ולא פירשו אי קאי אף אמהלכת והדעת מכרעת דכברו כרש"י דכיון דבברייתא שלפנינו לא הזכירו בהדי'
 מכה מהלכת אי איתא דם' דבעל כולן ככלל כדעת הר"ן לא ה"ל לסתום אלא לפרש ועיין במשנה ד': במדענות ולא
 מתריעות שכן זמניו ביום הכפורים מתענין ולא מתריעין ר"ע אומר מתריעין ולא מתענין שכן הנינו בר"ה שמתריעין ולא
 מתענין הר"ן בשם הירושלמי:

א"ת ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ

לצורות שיחין ומערות מפורשין במשנה פ"ה דצ"ק: מתריעין עליהן מיד כדמפרש ברייתא בגמרא על האילנות
 בפרוס הכסח משום דהיא שעתא מלבבי אילני וכל שלא ירדו להם הגשמים הנריכים להם שוב אין מוציאין
 ענפיהן כהוגן אפי' ירדו להם גשמים לאחר כך וכן כשירדו לאילן ולא לצמחים כיון שכבר ירד מטר ולא יהיה כפי מה שצריך
 לזרעים הדבר מראה שהרביעה הזריכה לזריעה תתאחר הרבה או לא תבא כלל ולפיכך מתריעין עליהן מיד וכן כשהגיע
 בפרוס החג כדאיתא בגמרא ולא ירדו גשמים הרבה כדי למלאות מהם הצורות וכו' והרי זה דבר שאינו סובל מתוך שהרי הן
 מסוכנים שלא ימותו בנמא ולפיכך מתענין ומתריעין מיד הר"ן: בשינו מעט ומו בגמרא אס אין להם מים לשמות מתריעין
 עליהם מיד: ג ובין עיר שלא ירדו עליהם גשמים בזה היונו טעמא שאותה העיר יתרעת מיד ואינה נוהגת סדר התענין
 האמורות ברביעה ראשונה אע"פ שאין צורתה [אלא] עזירת גשמים לפי שהדבר מראה בעצמו שזה בא עליהם בגזירתו של
 הקב"ה ולא במהגו של עולם ולפיכך ראוי שיתענין ויתריעו מיד ומש"ה מיתתי קרא דכתיב והמטרתי על עיר אחת וגו' הר"ן
 ועיין עוד לקמן: מתענה ומתענה אע"פ דסתם מתריעות משמע תרווייהו תנן ומתענת משום דבעי לאפלוגי ר"ע בסופא
 תוס': וכל סביבותיה לשון המגיד סביבות אותה הפרכיא ע"כ כלומר סביבות הוא מה שבאותה הפרכיא ושם זה נזכר
 בברייתא דמתריעין על האילנות וכו' ועל כולן אין מתריעין עליהן אלא בהפרכיא שלהן זפירש"י בחו"ו מלכות שכלו שם [מין]
 צורות שיחין ומערות ע"כ וכתב הב"י בסימן תקע"ה דלרש"י הא דתנן סביבותיה מתענות כו' בשלא ירדו עליהם גשמים כלל
 היא דאלו ירדו לגמחים ולא לאילנות אין סביבותיה מתענות ולא מתריעות עכ"ל ונמנא דלרש"י סביבותיה פי' מה שבניב
 ההפרכיא והר"ן מפרש דהאי על כולן קאי אפילו על מכה מהלכת דלקמן והעטס לפי במהלכות אין לחוש יותר מכן וכך
 שנויה בתוספתא מתריעין על הגובאין וכו' על החרב וכו' ועל כולן וכו' וע"פ אותה תוספתא מפרש דכל ארץ ישראל מה
 שהחזיקו עולי מצרים אף על פי שעולי בצל לא החזיקו הוי בכלל הפרכיא לענין זה ע"כ והתו' סתמו וכתבו הפרכיא פירש
 אותו מלכות ע"כ ולא פירשו אי קאי אף אמהלכת והדעת מכרעת דכברו כרש"י דכיון דבברייתא שלפנינו לא הזכירו בהדי'
 מכה מהלכת אי איתא דם' דבעל כולן ככלל כדעת הר"ן לא ה"ל לסתום אלא לפרש ועיין במשנה ד': במדענות ולא
 מתריעות שכן זמניו ביום הכפורים מתענין ולא מתריעין ר"ע אומר מתריעין ולא מתענין שכן הנינו בר"ה שמתריעין ולא
 מתענין הר"ן בשם הירושלמי:

ד וכן עיר שיש בה דבר כו' . מלתא דפשיטא שאין בה מתון וזריכות להשתנות מיד ועיין במשנה ז' : וכל סביבותיה כדו להשתתף בצרתן ולבקש רחמים עליהן שהרי אינה מכה משולח וסביבותיה דמשנה ז' דלעיל איכא נמי למדושי מהאי טעמ' (דלא כפי' הר"ב) . הר"ן . ועיין במשנה דלקמן : המוציאה ק"ק רגלי' . הר"ן כתב דמלישנא דהמוציאה דייק מניה הרמב"ם דאין הגשים והקטנים והזקנים ששבתו ממלאכה בכלל המנין הוה . והמגיד כתב דמרגלי דייק דאין הגברים לבד מטף וכיוצא בכן :

ש' ששה מהים בשלש ימים ימת אחד בכל יום . רש"י : פתית מלאן אין זה דבר לשון הבריותא בגמ' ביום א' או בארבע ימים אין זה דבר . ועממא פירש רש"י דאקראי בעלמא הוא ולא קבע :

ה בתרעין מתעניין ומתריעין קאז' כדפיר הר"ב במתריעין דרש פרקין . ועיין בסמוך : בכל מקום כתב הר"ב אפילו בערים הרחוקות ממנה הרבה . בא לרבות דיותר מסביבותיה מקטנות דאי תימא סביבותיה הוה ליה תנא למתני הכי כדקתן לעיל . והב"י כת' שזה הפירוש הוקשה לו להרמב"ם . משום דאין זמן בעולם שלא יהא בו חרב בכל העולם היו זריכות להתענות מפני שהיא מכה מהלכת . ולכן הוא מפרש דהאי בכל מקום היינו בסביבותיה ואתיא כר' עקיבא דתנן מתריעין

אם סביבותיה
ב סביבותיה
ג סביבותיה
ד סביבותיה
ה סביבותיה
ו סביבותיה
ז סביבותיה
ח סביבותיה
ט סביבותיה
י סביבותיה
יא סביבותיה
יב סביבותיה
יג סביבותיה
יד סביבותיה
יז סביבותיה
יח סביבותיה
יט סביבותיה
כ סביבותיה

ד' וכן עיר שיש בה דבר או מפולת . אותה העיר מתענה וזמרתה . וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות . רבי עקיבא אומר מתריעות ולא מתענות . איזהו דבר . עיר המוציאה חמש מאות רגלי' . ויצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים . זה אחר זה (ירושל'ג הריזה דבר פחות מכאן אין) זה דב' : ה' על אלו מתריעין בכל מקום . על השדפון ועל הידקדוק על הארבה ועל החסיל ועל החיה רעה ועל התורב מהרעין (ירושל' ורי"ף עליהן) עליה מפני שהיא מכה מהלכת : ו מעשה שירדו זקנים מירושלים לעריהם וגזרו תענית על שגראה במלא פי תגור שדפון באשקלון ועוד גזרו תענית על שאכלו זאבים שני תינוקות בעבר הירדן . רבי יוסי אומר לא על שאכלו . אלא על שגראה : ז' על אלו מתריעין בשבת . על

ד מפולת . שחומותיה הנריאח נופלו . אבל רעועות אין זו מפולת . ה' בכל מקום . ואפי' הערים הרחוקות ממנה הרבה כדמפרש טעמא בסיפא מפני שהיא מכה מהלכת : שדפון רוח שמפסיד את התבואה ומתרוק' מן הזרע . ירקון . תבוא' שהכניסו פניה ויש מפרשים ירקון חולי שהשך פני אדם כמראה ירק השדה : ועל חיה רעה [שגראית] ביום נישוב : ועל החרב חילות העוברות ממקום למקום : ואע"פ שאינם באים להלחם עם אותה העיר : ו לעריהן לארץ ישראל : כמלאו פי תגור . שלקחה בשדפון כל כך תבואה . שהיא ראוי לעשות ממנה פת למלאות (פי) התגור : באשקלון ארץ פלשתיים : ועל שאכלו זאבי' דהיא חיה רעה ומכה מהלכת היא : על שגראה באו בעיר : והמטרת

דלת' קמתענו' ה"ל למתני ע"כ ומיהו לפי מ"ש רש"י ז"ק ולא מידי שזה לשונו אם יראו באספמיה מתריעין בבבל בבבל מתריעין באספמיה וכו' אם במקום אחד היא מתריעין עליה כל השומעים כדו שלא תבא עליהן . ע"כ . ר"ל השומעים דוקא אבל מסתמא אע"פ דודאי אין זמן בעולם שאין בו חרב כיון דלא שמועו כאלו אינו בעולם דמכיון דלא נשמע הרי כאלו אין חרב כלל דלא היה לדאג שמא יבא לכאן כבר היה נשמע שמעו ואפשר עוד וקרוב לשמוע דרש'י סובר דדוקא אותן השומעים ומושטין בעצמן סגס עליהן תעבור המכה וזה שדקדק להאריך כדי שלא תבא כו' . ופשיטא דמש"ה הוא אלא להכי כתב כן . דדוקא כשיש כאן החששא שתבא עליהן והב"י שלא כתב היישוב שעל דעת רש"י אין ספק אצלי שלא היה לפניו אלא ספר הרי"ף . והעתיק לשון רש"י כמו שהביאו הר"ן ומה שהקשה עוד הב"י . דאמאי לא אמרינן דבדר שיהו מתריעים בכל מקום שהדבר ידוע שאין בעולם מכה מהלכת ומתפשטת יותר ממנה נראה לי דל"ק . דהא בגמרא איתא דשמואל גזר תעניתא בנהרדעי משום דהוי מותנא בי חוואי' . ואמרינן משום דהוי שירתא דמחלוהי ובה עמין . שמעת מנייה דבלאו הכי לא ועיין במשנה ג' כתבתי דעת הר"ן בפי' בכל מקום דהכא : על הארבה ועל החסיל . ובברייתא מתריעין על הגובאי' בכל שנה רש"י אומר אף על החגב . וכתב הר"ב ד בהשנות דלת' ק כל המינין מוזיקין הן מן החגב שהרי הילק והגוס השחיתו בימי יואל וה"ה לסלעס ומרגל ע"כ . אבל המגיד כתב דדוק אלו ג' שהזכירו ולא שאר המינין אלא אם כן בתערובות כלו' של יואל בהערובות ארבה וחסיל היו : ובמלא פי תגור . פיר' הר"ב תבואה כו' בגמרא . ועדיין חבשי לך ככסויא דתגורא או דלמא כי דרא דרפתא שורו' לחס הדבקים בפומא דתגורא זה אצל זה אי נמי זה למעלה מזה תיקו : ז' בתרעין בעינו . רש"י . והכי איתא בסוף פ"ק בגמרא וכתב הר"ן דאע"ג דכל מתריעין סתמא . אף תעני' במשמע דלעיל הכא שאני שלפי שהדבר ידוע שאסור להתענו' בשבת ממילא משמע דכי תנן מתריעין . כלל תענית קאמר . ע"כ . ומ"ש הר"ב דהלכה שאין תוקעין בחלוצרו' כו' . פי' המגיד שאין תוקעין דבר ברור שיציל . ע"כ . ומ"ש הר"ב אבל מתעניין כ"כ הרמב"ם בפירושו ובחבורו פרק א' מהלכו' תעני' . וכתב המגיד דדבריו תמוהים וז' ע' . אבל העו' סי' תקע' והשמיט מדברי הרמב"ם סי' תי' מתעניין וכתב הב"י שכן נראה

שאי

המיוסרפת מתחצטת ומשחבר * כמו בינה הערופה בקער * לעזרה * לקבץ את העם שיבאו לעזור ולהשיע והלכה שאין תוקעים עליהם בשופר או בחצוצרות בשבת * אלא"כ הוצרכו לתקוף לקבץ את העם * אבל מתענים וזועקים ומתחננים עליהם בשבת * שמעון התימני

על עיר שהקיפום עכו"ם * או נהר * ועל הספינה המיטרפת בים * רבי יוסי אומר * לעזרה ולא לצעקה * שמעון התימני אומר אף על הדבר ולא הודו לו חכמים * ח על כל צרה שלא תבא על הצבור מתריעין עליהן * תיין מרוב גשמים * מעשה שאמרו לו לחוגי המעגל התפלל שירדו גשמים * אמר להם צאו והבנינו תנורי פסח * בשביל שלא ימוקו * התפלל ולא ירדו גשמים * מה עשה עג עוגה ועמד בתוכה ואמר לפניו רבינו של עולם בניך שמו פניהם עלי * שאני בכני בית לפניך * נשבע אני בשמך הגדול שאיני זו מכאן עד שתרחם על בניך התחילו גשמים מנטפין * אמר לא כך שאלתי אלא גשמי בורות שיהיו ומערות * התחילו לירד בועף אמר לא כך שאלתי אלא גשמי הצון ברכה ונדבה ירדו בתקני עד שיצאו ישראל מירושלים לתר הבית מפני הגשמי באו ואמרו לו כשם שהתפלל עליהם שירדו * כך התפלל שילבו לתן * אמר להן צאו וראו אם נמחית אבן הטועים * שלח לו שמעון בן שמט * אלמלא תני אתה גזרני עליך גירוי * אבל

מתמנה היה * אף על הדבר מתריעין בשבת * ולא הודו לו חכמים * להתריע על הדבר בשבת אבל בחול מתריעין * ח חוץ מרוב גשמי * לא שירדו הרבה כל כך שמקלקלין את התבואה * אלא שכבר ירדו הרבה שאין צריכים להם עוד * והן לעורח על בני אדם * תנורי פסחים של חרם הם ומטלטלין ממקום למקום * שלא ימוקו בגשמים * עג עוגה * דשם בקרקע רוחם עגול כעין עוגה * גשמי בורות * גשמים בשופע למלאות בורות * אם נמחית * אם כולה מכוסה במו * אבן טועים * אבן היתה בירושלמי שכל מי שמוצא מצאה * היה עומד עליה ומכרו מצאה מצאתי ובאין בעליה וזמנין סימטה * ונוטלין אותה * ואותה אבן נקראת אבן טועים * ומוצאתי כתוב שהיתה גבוה מאוד ולא היה אפשר שתתכסה בגשמים * אלא"כ בא מבול לפולם * נדוי * שמנדין על כבוד הרב * מתעטף

שהיא הנוסחא בדברי הרמב"ם * שהרי בהלכות שבת פ"ב (ופ"ל) שכתב זועקות על אלו בשבת * לא כתב שמתענין ע"כ * על עיר שהקיפום כו' * וככל אלו לא פירש במשנתנו בחול מה דינם * והר"ן במשנה ג' כתב שאין מתענין עליהם אפילו בחול לא בעיר עצמה ולא

בסביבותיה * והביא ראיה * מהגמרא * וטעמא הרמב"ן פי' משום דכיון דמחמ' הדרה ותוקף בהלכה * אי אפשר לבני העיר להתענות * אף בסביבותיהן אין מתענין ואין זה מחזור אלא נרא' לי משו' דכל מתריעין דמשנתנו פי' בצרייתא קדישנו בתעניות כה"כ משום דרזופין אין ימריחין על הצבור * וכשהסנה בת יומא כי הא דהכא * היה צריך לתענין הרגופים * לפי שכתבתם בכל יום והלכתם צריכה שתהא נחמ' מאד ואין ימריחין כה"כ * לא ראו מקום לתעניות כה"כ * לא ראו לבגור תעניות כלל * עכ"ל * ורא' לנעק * שאין אלו בטומ' כ"כ שתועיל תפלתנו לנעוק עליהם בשבת רש"י סוף פ"ק דף י"ד ע"א * ולא הודו לו חכמים * כתב הר"ב אבל בחול מתריעין וא"כ מתני' דוקא בסביבותיה * וכו' דמשנה ד' * וכבר כתבתי בשם ר"ב במשנה ה' * דלהרמב"ם הוא מתני' נמו כרבי עקיבא * אבל הרמב"ם פי' דהדין אל לנו

סע זית סע
ב"מ י"א פ"ב
יטו"א י"א
ש"תקט"ט
פ"ג ס"ג
ד' ע"ט

שאין מתריעין על הדבר כל עיקר והני מסקינן בגמרא * דלא הודו לו כלל ואפי' בחול * ופירש"י דגזירה היא * וכתב הר"ן * ומיהו ה"מ לומר שאין דנין עיר שיש בה דבר כעיר שהקיפום עכו"ם שנתריע עליה בצריפה ואפילו בשבת * דליתא * ומיהו אותה העיר מתענה ומתריע' ובסביבותיה מתענות ולא מתריעות כה"כ דרבי עקיבא ע"כ * ח שלא תבא * ליסנה מעליא נקט רש"י * ח' מרוב גשמים * לפי שאין מתפללין על רוב הטובה שנאמר (מלאכי ג') הביאו את כל המעש' אל בית האוצר ובומר [מאו'] עד בלי די * עד שיבאו שפתותיכם מלומר די * גמ' * ופי' הר"ן וכיון שקד מדתו של הקב"ה * שכשהוא נענה לעמו ישראל משפיע להם מוטבתו עד שיבאו שפתותיהם מלומר די אין מתפללין עליה * והבנינו תנורי פסחים * בהם בחצרות רש"י * שלא ימוקו * בטוח היה בתפלתו שירדו גשמים הרבה * הר"ן * עג עוגה * בצרייתא כדרך שעשה חבקוק הגביא * שנאמר על משחתי אעמודה פירש"י * כמין בית הכסורים עשה וישב ומה שכתב הר"ב רוסס עגול כעין עוגה כך כתב רש"י לפי שעל ידי רשימת העגולה נעשית מה שכתובה כעין עוגה ועיין ריש מועד קטן * ונדבה רזון ועיין יפה רש"י * עד שיבאו ישראל מירושלים לחר הבית מפני הגשמים ירושלמי דהא אמרה הר' הבית מקורה היה ותני כן אכטיו לפניו מאסטיו היה * ע"כ ועיין במשנה ה' פ' קמא דפסחים ובמשנה ד' פ"ד דסוכה ומשנה ד' פ"ח דשקלים * אם נמחית אבן הטועים פי' הר"ן שכשם שאין אפשר לאבן שתמחה כך א"א להתפלל על רוב הטובה * ע"כ * וכן הוא בצרייתא א"ל כך מקובלני שאין מתפללין על רוב הטובה אף על פי כן הביאו לי פר הודאה הביאו לו כו' אמר לפניו רש"י עכו" * יהי רזון מלפניך שיפסקו הגשמים ויהא רוח בעולם מיר גשבה הרוח כו' * גירוי פי' שמנדין על כבוד הרב * והוא הטעם דכריס ואמר לא כך שאלתי כ"כ רש"י ובצרייתא אסיים

מסיים הכי * שאלו טעם שני חליהו שמפתחות בשמים בידו של חליהו * לא נמצא שם שמים מתחלל על ידך * דחליהו נשבע דלא ירדו בשמים ואתה נשבעת שירדו * ונמצא דזה או זה בא לידי שבועת שוא ועיון מ"ש במשנהו פרק דעדיות :

א מ"ש פ"א
ב מ"ש פ"ב
ג מ"ש פ"ג
ד מ"ש פ"ד
ה מ"ש פ"ה
ו מ"ש פ"ו
ז מ"ש פ"ז
ח מ"ש פ"ח
ט מ"ש פ"ט
י מ"ש פ"י
יא מ"ש פ"יא
יב מ"ש פ"יב
יג מ"ש פ"יג
יד מ"ש פ"יד
טו מ"ש פ"טו
טז מ"ש פ"טז
יז מ"ש פ"יז
יח מ"ש פ"יח
יט מ"ש פ"יט
כ מ"ש פ"כ

מתחטא פירש הר"ב מתגעגע ולשון ארמית הוא *

כמ"ש בערוך כי הילדים רכים (בראשית לב) * תרגום ארום טלויא מחטיין :

מ קודם הנך החמה לא ישלימוי דאכתי לא חל עלייהו תענית כי נחתי בשמים רש"י *

ופי' הנך החמה כתבתי במשנה ב' פ"ק דברכות * קודם חלות דחלות זמן אכילה הוא * מחלות ואילך חל התענית כיון שלא סעדו בשעת סעודה רש"י ומ"ש הר"ב הלכה כר"א גמ' :

וקראו הלל הגדול * הדון לחליהו האלהים כל"ח

(תהלים קלג) עד על כהרות בצל גמרא סוף פסחי' ומשום דכתוב ביה נותן לחם לכל בשר * נאה להאמר על השבע * רש"י * ודרך שיר הוא שלא נאמר אלא על השבע * אבל בססוקי דזמרה אומרים עיון בתוס' :

פרק ד במנהגה כתב הר"ב

דכל יומא בימנחה לא * משום שערות מפרש בגמרא מדריבין כהן שיכור אסור בנשיאות כפיים ואסמכויה מדנסמכה פרשת כהן מברך לפרשת נזיר * לומר מה

נזיר אסור בזין * אף כהן מברך אסור בזין ומאי דכתב הר"ב דבקא תענית יש נעילה ובמקאתן לא * הרמב"ם כתב בפרק י"ד מהלכות תפלה בתעניות שיש בהן נעילה * כגון זום כפור ותענית נזיר ותענית שאין בו נעילה כגון ט' באב וי"ז בתמוז * וכ"כ ג' בפ"ה מהל' תענית דבד' צויות הללו * אין מתרועעין ולא מתפללין בהן תפלת נעילה ססברתו כמ"ש הר"ן דנעילה

נתקנה בכל תעניות שהוקבעו לתפלה אבל ד' צויות לא הוקבעו אלא לאכל לא תקנו בהו נעילה ותמיהני על הר"ן שנסתפק אם כל תעניות נזיר שוות בזה ולא הביא דברי הרמב"ם דנראה בהדיא כסברא זו * ובנעילות שערות * מפורש בירושלמי פ"ה בשאר אימתי נעילה * יש ארזורים נעילת שערות מקדש ויש אומרים נעילת שערות שמים שזעלין אותן לעת ערב בגמר תפלה * רש"י * ויש לתמוה על רש"י שהביא מפי' תפלת השחר ואיתא גמי בירושלמי דפרקין * ובמעמדות פירש הר"ב אגשי מעמד כדתן במשנה ב' וג' * ב לפי שנאמר לו וגומר וסופו חשמו * לכל ישראל זיה כדפירש הר"ב במשנהו' פרק ב' ואי אפשר לכל ישראל כולן שיהו עומדין בשעה בשעת קרבן * גבי' אים הראשונים שמואל ודוד * רש"י * וכן כתיב בדברי הימים א' ט' המה יסד דוד ושמאל הרואה באמונתם :

מתחטא * מתגעגע * ש רבי אליעזר אומר קודם חלות לא ושליו * ועלכה כרבי אליעזר : לאו אכלו ושחו * ולא אמר לכן קראו הלל הגדול תחלה * שאין קורין הלל הגדול אלא ככרם מלכה ונפש שבעה :

פ"ד בשלשה פרקים בשנה

ובו הכי קאמר בשלשה פרקים ששם תעניות * ומעמדות ויום הכפורים דמסיק בתר הכי * כהנים נושאין את כפיהם בכל תפלה דהיינו שחרית * מנחה * ועילה * ויש יום אחד בללו הפרקי' שנושאים כפיהם ארבעה פעמים ביום והוא יום כ"ט שב' צו תפלת מוסף * ומתני' רבי מאיר היא דאמר יש נשיאות כפיים במנחה בתעניות ובמעמדות * דכל יומא עמוא מאי אין נשיאו' כפיים במנחה משום שערות * והאידנא ליכא שערות * ור' יוסי סליג עליה ואמר דגזרינן מנחה של תענית אטו מנחה דכל יומא (והלכה כרבי יוסי בתענית ובמעמדות וביום הכפורים) דאית בהו תפלת נעילה * אבל בתעניות שאין מתפללין בהן נעילה פרשי כהני ודיכו במנחה דתעניתא כיון דסמוך לשקיעת החמה מצלי לה כתפלת נעילה דמאי ומנחתא כהאי ליתא בכל יומא הלכך לא גזרו בהו בתעניות ובמעמדות * הכי קאמר ואלו הן שלשה פרקים תעניות ומעמדות וי"ה :

ומעמדות אגשי מעמ' היו מתענים ארבעה ימים בשבוע * ב' אלו הן מעמדות * מה טעם קאמר מה טעם תקנו מעמדות לפי שנאמר לו את בני ישראל וגו' * על כל משמר ומשמר היה מעמדת * מקלת שבטי ישראל חלוקים לכ"ד חלקים שלוחים מכל ישראל לעמוד על הקרבנות הכהנים והלוים שבאותו משמר :

אבל מה אעשה לך ישאתה מתחטא לפני המקום * ועושה לך רצונך כבן שהווא מתחטא על אביו ועושה לו רצוני ועליך הכתוב אומר (משלי כג) ישמח אביך ואמך * ותגל ילדתיך * ה' היו מתעניין וירדו להם גשמים * קודם הנני החמה * לא ישלימוי * לאחר הנני החמה ישלימוי * ר' איעזר אומר קודם חצות לא ישלימוי * לאחר חצות ישלימוי * מעשה שגזרו תענית בלוד * וירדו להם גשמים קודם חצות אמ' דהס' טרפוין צאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב * ויצאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב ובאו בין הערבים :

פרק ד בשלשה פרקים בשנה יתהנים גי שאיזאת כפיהן

ארבע פעמים ביום בשחרית כמוקף במנחה ובנעילת שערות * בתעניות ובמעמדות * וביום הכפורים * ב' אלו הן מעמדות * לפי שנאמר (במדבר כח) צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי * וכי היאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו * התקינו גבי' אים הראשונים עשרים וארבע מעמדות על כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלים של כהנים * של

מתענים ארבעה ימים בשבוע * ב' אלו הן מעמדות * מה טעם קאמר מה טעם תקנו מעמדות לפי שנאמר לו את בני ישראל וגו' * על כל משמר ומשמר היה מעמדת * מקלת שבטי ישראל חלוקים לכ"ד חלקים שלוחים מכל ישראל לעמוד על הקרבנות הכהנים והלוים שבאותו משמר :

אבל מה אעשה לך ישאתה מתחטא לפני המקום * ועושה לך רצונך כבן שהווא מתחטא על אביו ועושה לו רצוני ועליך הכתוב אומר (משלי כג) ישמח אביך ואמך * ותגל ילדתיך * ה' היו מתעניין וירדו להם גשמים * קודם הנני החמה * לא ישלימוי * לאחר הנני החמה ישלימוי * ר' איעזר אומר קודם חצות לא ישלימוי * לאחר חצות ישלימוי * מעשה שגזרו תענית בלוד * וירדו להם גשמים קודם חצות אמ' דהס' טרפוין צאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב * ויצאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב ובאו בין הערבים :

פרק ד בשלשה פרקים בשנה יתהנים גי שאיזאת כפיהן ארבע פעמים ביום בשחרית כמוקף במנחה ובנעילת שערות * בתעניות ובמעמדות * וביום הכפורים * ב' אלו הן מעמדות * לפי שנאמר (במדבר כח) צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי * וכי היאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו * התקינו גבי' אים הראשונים עשרים וארבע מעמדות על כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלים של כהנים * של

מתענים ארבעה ימים בשבוע * ב' אלו הן מעמדות * מה טעם קאמר מה טעם תקנו מעמדות לפי שנאמר לו את בני ישראל וגו' * על כל משמר ומשמר היה מעמדת * מקלת שבטי ישראל חלוקים לכ"ד חלקים שלוחים מכל ישראל לעמוד על הקרבנות הכהנים והלוים שבאותו משמר :

וישראל שבאותו משמר מתכנסין לעריהם אוחס שהיו רחוקים מירושלים ולא היו יכולים לעלות לעמוד על הקרבן במשמר שלחן מתכנסים בבתי כנסיות בעריהן ומתעניסין ומפליים וקורין בתורה בכל יום במעשה בראשית להודיע שהעולם עומד על העבודה שטושים

במקדש ג ולא היו מתעניס בע"ש מפני כבוד השבת ואין ל"ל בשבת עממה ולא ביום א' מפני שהוא שלישי ליגירה שבע"ש כדרא אלס ויום שלישי ליגירתו חלוט טפי דתיב (בראשית לר) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים אי נמי מפני שבשבת נתנה בו נשמה יתירה ולמוצאי שבת ניטלת ממנו ואס היו מתעניס ביום ראשון הוא מסתכנס ובכל יום היו אנשי מעמד מתפללין תפלת נעילה פרשה גדולה קורין אותה בשנים בפרשת בראשית לאחר שקרא הראשון ג פסוקים חזר השני וקורא פסוק שלישי שקרא הראשון ומשלים פרשת בראשית והשלישי קורא יהי רקיע בשני ראשון קורא יהי רקיע ושנים קוראים יקו המים וכן כלם בשחרית ובמוסף כו' הכל מייירי בכל שאר מעמדות שהיה חזן לירושלים שהן היו קורין במעשה בראשית כמשפטן אפילו ביום

שיש בו קרבן מוסף דהא אנהו לא טרידי אבל המעמדות שבירושלים ביום שיש בו קרבן מוסף לא היו קורין במוסף במעשה בראשית כדחזק לקמן קרבן מוסף אין בו במנחה והשתא קרבן מוסף מעמד דמנחה ללא דידיה דחי מעמד דידיה לא כל שכן בשחרית ובמוסף ובמנחה כו' הכי קאמר בשחרית ובמוסף הוא דמביאין ספר תורה וקורין פרשה גדולה בשנים וקטנה ביחיד אבל במנחה אין מביאין ספר תורה מפני עורח התענית אלא קורין על פה ע"ש במנחה לא היו נכנסים לבית הכנסת ולא היו קורין כלל לפי שהיו טרודים לתקן זרכי שבת ד יום שיש בו הלל כגון ימי חנוכה שיש בהם הלל ואין בהם מוסף אותן שבירושלים לא היו קורין שום פרשה בשחרית לפי שאין להם פנאי לעשות מעמדם שההלל דוחה אותם קרבן

של לויס שגם הם נתחלקו לכ"ד משמרות ככתוב בד"ה וקוראין במעשה בראשית פירש בין אותן שהיו רחוקים ומתכנסים בעריהן כד"כ בין אותן שהיו בירושלים במקדש כדפי' הר"ב במשנה דלקמן ג מפני כבוד השבת עיין סוף פרק ב בפירוש הר"ב :

של לויס ושל ישראלים הגיע זמן המשמר לעלות בהגים ולויים עולים לירושלים וישראל שבאותו משמר מתכנסין לעריהן וקוראין במעשה בראשית ג (ירו' ל"ג) ואנשי המעמד היו מרענין ארבע ימים בשבוע מיום ב' ועד יום ה' לא היו מתענין ערב שבת מפני כבוד השבת ולא באחד בשבת כדי שלא יצאו ממנוחה ועונג ליגיעה ותענית וימורתו ביום הראשון בראשית ויהירקיע בשני יהירקיע ויקו המים בשלישי יקו המים ויהי מאורות ברביעי יהי מאורות וישרצו המים בחמישי ישרצו המים ותוצא הארץ בששי תוצא הארץ ויכלו השמים פרשה גדולה קורין אותה בשנים והקטנה ביחיד בשחרית במוסף ובמנחה נכנסין וקורין על פיהן בקורין את שמע ערב שבת במנחה לא היו נכנסין מפני כבוד השבת ד' כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד בשחרית קרבן

ולא באחד בשבת פי' הר"ב מפני שהוא שלישי ליגירי כו' א"כ מפני שבשבת נתנה בו נשמה יתירה כו' הגי' תרו טעמי בגמ' פליגי בהו אמוראי ובמשניות בנוסחאות דוקנות לג' מן ואנשי מעמד עד וימותו וכן נראה שהיתה בגירסת הר"ב ועוד מוכיח מה שכתב ובכל יום היו אנשי מעמד מתפללין תפלת נעילה ומאן דכר שמה דתפלה זו אלא שהר"ב מבאר והולך מנהגם של אנשי המעמד ועוד כל שכל מה שכתב מן ולא היו כו' עד תפלת נעילה שיד הכל לסוף דבור שכתב המנחה דלעיל והכל דבור אחד והשתל פי' משנה ג' הוא מן דבור פרשה הגדולה כו' ומה שכתב הר"ב ויום שלישי ליגירתו חלוט טפי בפירוש לא נכתב טפי ועיין מזה במשנה ג' פרק ע' דשבת :

ביום הראשון של שבוע קורין בראשית פ' ראשונה ופרשה יהי רקיע לפי שאין בפרשת בראשית לבדה ט' פסוקים כדי קריאת כהן לוי וישראל וכן כולם בששי תוצא הארץ ויכלו השמים לפי שש' תוצא הארץ אין בה אלא ט' פסוקים לפי' אומר ויכלו לשון רש"י ועיין פרק ד' דמגילה משנה ד' פרשה גדולה וכו' כתב הר"ב לאחר שקרא הראשון ג' פסוקים כדחזק במשנה ד' פ"ד דמגילה הקורה בתורה לא יפחות מג' פסוקים במנחה נכנסים וקורין על פיהן פרשה בנעילה ליכא רש"י ובודאי שכן נראה מהמשנה זו ש' הרמב"ם במשנה דלקמן ואין קורין אלא בשחרית ובנעילה במשנה ד' דיש קריאה בנעילה זו לא ידענא מנין לו ובחבורו לא כתב ואין קורין כו' אלא ואין מעמד כו' :

את שמע עיין בטור אורח חיים סימן מ"ט ד בקורין יום שיש בו הלל [כלי מוסף הסיימי חנוכה] אין ד כל בו מעמד בשחרית לפי שהם מד"ם עשו להם כו' מעמד בשחרית ודקרי הלל מד"ם חזוק ודחו המעמד הרמב"ם ושל שחרית דוחה כדחזק במשנה ז' פ"ד דר"ה הראשון מקרא את ההלל ודקרי הלל מד"ם חף על גב דהיקון נביאים הוא כמ"ש במשנה ז' פ"ה דפסחים כל שאינו מפורש בתורת משה רבינו ע"ה מד"ם קרי ליה וכן לשון הרמב"ם לענין מגילה שהיא מד"ם והדברים ידועים שהיא תקנת נביאים ע"כ בריש ה' מגילה ועיין בריש מסכת ערוזין גס לקמן בסמוך מעמד קיבולן לכל תפלה מן הד' תפלות ועמידתן שם לתפלה ולתמנה ולבקשה ולקרות בתורה נקרא מעמד רמב"ם פ"ו מהלכות כלי המקדש :

א שם הל' ב
ב שם הלכה ג
ג תגילה ככ סס
הל' ו'
ד שם הל' ז
ה שם הל' יח

קרבן מוסף אין בו נעילה בירושלים לפי שהיו טרודין במוסף שיש בו להקריב בהמות יותר מתמיד שהיא אחר אין לך מוסף בלא שתי בהמות ולא היה להם פנאי כלל שההגונים שלמעמד טרודים במוסף וישראל שבהם היו טרודים לחטוב עצים ולשאוב מים ודוחה אפי' דנעילה עכ"ל רש"י ואף ע"פ שהגבועות אשר לא מבני ישראל היה נתונים נתונים לחטוב עצים ולשאוב מים לבית אלהי כדמפורש בספר יהושע (ט') יתכן בעיני לומר שזה לזורך עובדי המקדש לבשל קרבנותיהם ושאר צרכיהם ופירוש למזבח ה' דכתיב ביהושע לעובדי המזבח אבל למזבח עצמו לא היו מניחים לגבועות לחטוב עצים ולשאוב מים ואין נראה לחלק בין חטיבת עצים ושאובת מים דלקרבן מוסף ולקרבן התמיד ושאר הקרבנות ובעורא סי' ח' כתוב ומן היתמי' שתן דוד והשרים לעבודת הלוים יש ג"כ לפרש לעבוד עבוד' לזורך גלוים כדי שהלוים יהיו פגוים במלכת עבודת ה' :

קרבן עמים אין בו נעילה פירש הר"ב כדברי סופרים דמי שאע"פ דתהנת נביאים היא כד"ס דמי ובגמ' ד' כ"ח ע"ב קרי לה מדאורייתא משום דתקנת נביאים היא ועיין בריש ערובין ומ"ש הר"ב דלא ירד לסוף דעתו של הרמב"ם שראה מדבריו שיש תפלה יתירה לאנשי מעמד ויהא נקראת מוסף אמת כך דעתו בפירושו ובחבורו פרק הנזכר וטעמא כחז' בפירושו וז"ל ואמר בתה' שקדם שאנשי מעמד קורין במוסף מורה שיש מעמד במוסף וכו' והיא תפלה יתירה כו' וכתב הכ"מ שג' אחרת היתה להרמב"ם בגמרא דריש פרקין דלאות הגי' אין מפרשי' משנה דר"פ ויש יום אחד באלו הפרקים שגזש'אין כפיהם ד' פעמים כו' אלא דכיון במעמדות צין ביה' כפי' נשיאת כפיהם ד' פעמים וגם פשטא דירושלמי משמע כהרמב"ם דאמר בריש פרקין אדתן שלשה פרקים כו' אה ש"ח תלת : אח ש"ח שיתענין במעמדות ושמתפללין ארבע וצין נשיאת כפיהם בליה אלא ביום עכ"ל והר"ב שכתב דלא מנא כדברי הרמב"ם בירושלמי מפרש דמתפללים ארבע כלומר שיש יום שמתפללים ד' כלומר ביה"כ ולא קאי אמעמדות אבל משום שהוא מפרש בעיניו אחר : לא שפיר קאמר שלא מנא וכו' שפסט השמועה משמע טפי כהרמב"ם : ה' זמן עמי הנהגים והעם שהתגדבו משלהם כו' כמ"ש הר"ב ועיין ברש ד דקלים תה' שכתבתי בס' ד ומה שכתב שהביאו עמהם קרבן נדבה פי' במשג' ג' פ"א דנעילה עולת נדבה : בני ארח' בן יהודה פירש גבט יהודה וכן בן בנימין פירש משבט בנימין כי אלו השני שבטים הגלו לבבל והם שעלו וכן פי' בגמרא בכני חז' בן יהודה שהוא מבני יהודה ובני יונתן בן רכב הוא מבני יתרו חתן משה וזכר בירמיה סימן ל"ה * ואזכ' מלאתי כד בתוספות ספ"ג דערובין : בעשרים בתמוז לפי שאותן שהתגדבו באחד בניסן ששקו עד כ' בתמוז רש"י ובני גונבי עלי בני קוצעי קציעות דבקליעות בלבד לא היו

קרבן מוסף ר"ח שיש בו קרבן מוסף לא היו קורין שום פרשה נעילה וכו' שלא היו קורין פרשה במוסף עצמו ולא במנחה שהיא קודם נעילה שקרבן מוסף היה דוחה אותם : קרבן עמים אין בו במנחה כלומר יום שיש בו קרבן עמים כדלקמן ואין בו קרבן מוסף דוחה מעמד של מנחה אבל לא של נעילה : כך היה רבי יהושע שונה קרבן עמים דוחה מעמד דנעילה וכו' ש דוחה מעמד דמנחה דקרבן עמי כהנים היה קרב קודם תמיד של בין הערבים ואם דוחה מעמד של נעילה כ"ש דוחה של מנחה הסמוך לו : חזר ר"ע להיות שונה כדברי רבי עזאי :

קרבן מוסף אין בו נעילה קרבן עמים אין בו במנחה דברי רבי עקיבא אמר לו בן עזאי כך היה רבי יהושע שונה קרבן מוסף אין בו במנחה קרבן עמים אין בו נעילה חזר רבי עקיבא לדהיות שונה ככן עזאי : ה' זמן עמי כהנים והעם תשעה בא' בניסן בני ארתבן יהוד' בכ' בתמוז בני דוד בן יהוד' בחמשה באב בני פרעוש בן יהוד' בשבעה בני יונתן בן רכבי בעשרה בני בנימין בנימין בטי' בו בני יהודה בנימין יעמיהם כהנים ולוים וכל מי שטעה בשבטו ובני גונבי עלי גמ' ויר' ובני בני קוצעי קציעות בעשרים בו בני פחת מאב בן יהודה בעשרים באלול בני עדין בן יהודה בא' בטבת :

שב תפלה יתירה בכל יום צין שחרית למנחה והיא נקראת תפלת מוסף ודבר זה לא מלאכה ולא בבבלי ולא בירושלמי ה' זמן עמי הנהגים והעם כשעלו בני הגולה לא מנחו עמים בלשכה ועמדו אלו והתגדבו משלה והתנו נביאים שביניהם שאשילו לשה' מלאה עמים יהיו אלו מתגדבים משלהם וביום שמיביאים העמים מביאים עמהם קרבן נדבה ועושים אותה היום י"ט וכן כתוב בספר עזרא (נחמיה') והגורלות הפלנו על קרבן העמים וגו' להביא לבית אלהינו בעתי' מזומנים לשה' וכל מי שטעה בשבטו וכל היה יודע עם מי ילך ילך עם בני יתוא : ובני גונבי עלי מפרש בגמרא שפעם אחת גזרו האויבים שמד על ישראל שלא יביאו בכורים למקדש והשיבו שומרים בדרכים על כך ועמדו אנשים כשרים שבאותו הדור והביאו סלי בכורים וחפזו אותם בקליעות דהיינו תאנים יבשים ונושאים על כתפם עלי הוא עץ גדול עשוי כעין בוננא שכותשים בו

לא שפיר קאמר לא שפסט השמועה משמע טפי כהרמב"ם : ה' זמן עמי הנהגים והעם שהתגדבו משלהם כו' כמ"ש הר"ב ועיין ברש ד דקלים תה' שכתבתי בס' ד ומה שכתב שהביאו עמהם קרבן נדבה פי' במשג' ג' פ"א דנעילה עולת נדבה : בני ארח' בן יהודה פירש גבט יהודה וכן בן בנימין פירש משבט בנימין כי אלו השני שבטים הגלו לבבל והם שעלו וכן פי' בגמרא בכני חז' בן יהודה שהוא מבני יהודה ובני יונתן בן רכב הוא מבני יתרו חתן משה וזכר בירמיה סימן ל"ה * ואזכ' מלאתי כד בתוספות ספ"ג דערובין : בעשרים בתמוז לפי שאותן שהתגדבו באחד בניסן ששקו עד כ' בתמוז רש"י יבוליס

בו הדייסא והיו רגילין לכתוש בו הקציעות לעשות מהם עגולי דבלה וכשהיו פוגעים בשומרים אומרים להם אנו הולכים לעשות שני עגולי דבלה במופתת שלפנינו בעלי זה שעל כתפיו וכך היו מביאין בכורים לירושלים ועל סם כך נקראו בני גונבי

עלי כלומר גונבי לב השומרים בעלי שעל כתפם וזני קולעי קציעות על סם שחוטבין עגולי הדבלה במקצועות ואלו האנשים הכשרים עצמן עמדו פעם אחת שגזרו שמה שלא להביא עצים למערכה ותקנו סולמות והיו אומרים לשומרים ליטול שני גזולות משוכך זה שלפנינו בסולם זה שעל כתפנו אנו הולכים ועל סם וכך נקראו בני סלמאים הגחולאים שהיו נותנים הסולמות אחר שעברו מן השומרים ומביאין מהם עצי למערכה וכל אלו מביאין עצים עם בני זמא : שבו בני פרעוש שניה : שלאחר שסיימו מטילין פייסות איזה באחרונה בדקתיו והגורלות הפללו על קרבן העזי :

שהיה בו הלל לפי שאחד בטבת חל בחנוכה לעולם וזמנוכה בומרים את ההלל אבל הלל דר"ח שאין קריאת ההלל בו אלא מנהג בעלמא לא דחי מעמד ומהאי טעמא לא חשיב ר"ח ניסן דאית ביה נמי הלל וקרבת מוסף וקרבת עמים : ו ב"ז בתמוז נשתברו הלוחות שהרי ב' בסיון נתנו עשרת הדברות ובו' בהשכמה עלה לקבל את שאר התורה ושהה שם מ' יום ונואלו כלם ב"ז בתמוז וכשרד שבר את הלוחות : ובטל התמיד : שלא היה שם כבשים להקריב שבהה העיר במגור : והעמיד אלם בהיכל פליגי בה אמוראי בירושלמי : חד אמר אלם של מנשה וזבית ראשון מיירי : וחד אמר אלם של אפוסטמוס : שהיה משרי היונים וזבית שני היה : ז שבת שחל ט"ב שבוע שחל ט' באב להיות בתוכה : אסור לספר ולכנס כל אותו שבוע : עד שיעבור התענית : ובחמישי יומתים : כשהיו מקדשים על פי הראיה וחל תשעה באב להיות בערב שבת מותרים

יכולים להגלל מהשומרים וזימוקים לזכורים כדתן במשנה ג' פ"ג דזכורים : שבו בני פרעוש שניה : נראה שהאחרונים שהביאו כל באלול לא הספיקו אלא עד אחד בטבת ולא נמצאו מי שהתגדבו והטילו גורלות והנה אין אחד מהמביאים שהביא רק

שבו בני פרעוש שניה : באחד בטבת ל"א היה בו מעמד : שהיה בו הלל וקרבת מוסף וקרבת עמים : ו חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב : בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות ובטל התמיד והובקע העיר : ושרף אפוסטמוס את התורה : והעמיד צלם בהיכל : בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ : וחרב הבית בראשונה : ובשניה ונלכדה ביתר : ונחרשה העיר : משנכנס אב כמעטין בשמחה : ז שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה : אסור לספר ומלכנס : ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת :

ערב

לשני ימים כי אם בני פרעוש ועכשיו שעלה הגורל להם הביאו לשלשה חדשים : ו ב"ז בתמוז נשתברו הלוחות כתב הר"ב ב"ז בסיון בהשכמה עלה : כ"ד בסיון וט"ו דתמוז מלו להן ארבעין : ב"ז בתמוז נחית : אלא ותברוכו גמ' ועיין בפירוש' לפרשת כי תשא : ובטל התמיד בגמרא שקד קבלנו מאבותינו : והובקעה העיר פירשו בגמ' בשניה דבראשונה הכתיב בירמיה [כ"ב] ומלכים [ב' כ"ה] תשעה לחדש וגו' ותדבק העיר :

ושרף אפוסטמוס את התור' כך קבלנו מאבותינו : והעמיד אלם של מנשה וכו' וחילוף גירסאות איכא בינייהו דלמ"ד מנשה גורם והועמד ולמאן דאמר אפוסטמוס גורם והעמיד : וללם מנשה כתב רש"י בדמפורש בחרגוס ירושלמי בפ' השמים כסאי וגו' (ישעיה ס"ו) : בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ : מפרש בגמרא דכתיב (בסדרב י"ב) ויהי בשנה השנית בחדש השני בשבעים בחדש נעלה הענין וגו' : ויסעו מהרה ה' דרך שלשת ימים וגו' : והאספסוף התאווגו' : ויאכלו עד חדש ימים : דה"ל כ"ב בסיון : וכתיב ותסגר מרים שבעה ימים הא ב"ט בסיון : וכתיב שלח לך אנשים : וכתיב וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום : דסיון : ותמוז דהוא שחל מלווי מלווהו (כמ"ט במשנה ד' פ"ק דשעועות) הא ל"ב : וח' דאב : וכתיב ויבכו כלילה ההוא דלאחר בואם : היינו ט' באב : וחרב הבית בראשונה : דבמלכים (ב' ב"ה) כתיב בחדש החמישי בשבעה לחדש וגו' : וישרוף את בית ה' :

ובירמיה (כ"ב) כתיב בחדש החמישי בעשור לחדש : הא כ"ד ב' נכנסו עבו"ס להיכל : ואכלו וקלקלו בו ב' וצ"ו : ובט' כמורך לחשיכה הניחו בו את האור : והיה דולק והולך כל היום כולו : בצרייתא בגמ' : ובשנייה דתניא מגבלים זכות ליום זכאי : ומוצה ליום חייב וכו' : ונלכדה ביתר עיר גדולה : והיו זה אלפים ורבעות מישראל : והיה להם מלך גדול דמו כל ישראל וגדולי החכמים שהוא מלך המשיח : ונפל ביד עבו"ס : ונהרגו כולם : והיתה זרה גדולה כמו שורבן המקדש : הרמב"ם פ"ה מהל' תענית : ונחרש עה העיר : בדכתיב ליון שדה תחרש (י"פיה כ"ו) : שנתחרשה כולה ונעשית כשדה חרושה : רש"י : ז מלכנס אפילו לכנס ולהניח כדי שילבוש לאחר זמן אסור : כדמסיים בגמ' : ופירש"י הטעמא דאסור משום דנראה במסכת דעתו שעוסק בכיבוש בגדים : ובחמישי מותרין בו [כתב הר"ב] כשהיו מקדשין ע"פ הראיה בו : ומסיים רש"י וכשחל ט' באב ב' בשבת : לא אנטריך למתני דמותרין : כדאמרין בגמ' לא שגו' אלא לפניו ב' ועיין במשנה ו' פ"ק :

א מ"ה פ"ט
מה"ת הל"ב
ט"א ס"ה
תק"ט
כ"ל י"ג
נ"מ"ו ע"ס טול
פ"ס"ס תקל"ט
ד"כ : יבוא
ד"כ : יבוא

שני)

שני תבשילין כתב הר"ב אין אסור אלא דבר שאינו נאכל וכו' ולא התנה כן בשני תבשילין דעירוב בריש פ"ב דבינה לאין למדן זה מזה:

רבן שמעון בן גמליאל אומר כתב הרב ואין הלכה כר"ש

מתירים לכבש בחמישי שלפני התענית מפני כבוד השבת: שני תבשילין אין אסור משום שני תבשילין אלא דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי אכל דבר הנאכל כמות שהוא חי כגון חלב וגבינה וקטניות בזמן שהיא לחה אע"פ ששגלן אין בהן משום שני תבשילין: ולא יאכל בשר ולא ישתה יין: ה"מ לאחר חצי היום ובסעודה המפסקת שאין דעתו לאכול אחריה סעודה קבע אבל קודם חצי היום אפי' בסעודה המפסקת אובסעודה שאינה מפסקת אפי' לאחר חצי היום שרי לאכול ב' תבשילין ובבשר ויין: רבן שמעון בן גמליאל אומר ישנה:

"ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין לא יאכל בשר ולא ישתה יין רבן שמעון בן גמליאל אומר ישנה רבי יהודה מחייב בכפיית המטה ולא הדרו לו חכמים: ה"אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכוים הכפורים שבהן בגות ירושלם יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו כל הכלים מעונין טבילה ובנות ירושלם יוצאות וחולות בכרמים ומה היו אומרות בחור שאנא עיניך וראה מה אתה בורר לך אלתתך עיניך בני תן עיניך במשפחה (משלי ל"א) שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל ויאומר תגולה מפרי ריה ויהללוה בשערים מעשיה וכן הוא אומר (שיר"ג) צאינה וראינה בגות ציון במלך שלמה בעטרה שיעטרה לו

אמו

תש כח של חמה שאין בה כח לביש העצים מלחוח: י"ה שבו נתנו לוחות האחרונות והוא יום מחילה וסליחה: שאולים שכלן שאלין אפי' עשירות שלא לבייש את מי שאין לו: טעונים טבילה קודם שילבשו: לצי שאין כל אחת בקיאה בחברתה שמה גידה היתה: יוצאות וחולות כמו אז תשמח בתולה במחול (יב"ד א"א): במלך שלמה הקב"ה שהשלים שלו:

החשבון מומן יוצאתם ומתירים כל ימי היותם במדבר ומ"ט הר"ב וכו' היו פוסקים מלכרות עמים כו' וכיון שנגמרה מלאכת ה' עשאוהו י"ט כדרך שעושין סעודה לגמרה של תורה וילפינן לה מן יעש ושתה לכל עבדיו דשלמה מלכים וא' ז' וכן מצינו בחנוך בית ראשון ומ"ט לפי שמהו תשה כו' לביש העמים וחיישין שגדלו תלעים בעצים וכל עץ שיש בו תולעת פסול לזמנכה כדפי' הר"ב במסנה ב' פ"ו דשקלים: וביום הכפורים פי' הר"ב שבו נתנו לוחות האחרונות

ש"ז בתמוז שיבר הלוחות כדלעיל ובי"ח תמוז העגל ויחור ועלה וארבעים יום התנפל ועוד ארבעים יום שבהן קבל לוחות אחרונות (כדמופוש בפ' עקב) חשיב י"ב בתמוז דהוה חסר בהוא שתא' ושלשים דאב' וכו' דאלול הרי ע"א' ותשעה דתשרי הרי שמונים יום וליל זום השלים כנגד הלילה שאירי י"ז בתמוז דלא הוה בחו שבגא' דהא ביום ה' י"ח עלה הוה ליה (ארבעים) שלמים לילה ויום ובקר י"כ ירד שהו' בתשרי רש"י: שא' נא עיניך וראה כו' היפניות שבהן היו אומרות כך שאין האשה אלא לופי ואל תקן עיניך כו' המיוחסות שלא היו נוסחות הן בעיני רואיהן היו אומרות אל תקן וכו' שאין אשה אלא לבנים וכשיהיו בניך מיוחסים הכל קופצים עליהן בין זכרים בין נקבות כ"פ הרמב"ם והכי איתא בברייתא בגמרא: **אשה יראת ה'** שמון הסתם המיוחסות הן יראת ה' שערק יחוסן של ישראל שאין בהן פסול ממזרות וכיוצא בזה כדמוכח ברפ"ק דקדושין והנהו חזיפין דדרי נהו כדאמרין מדחזיק כולי האי ש מ' ממזר הוא א"נ מיוחסות דהכא היינו אנשי חיל יראי ה' כדרך שקורין גם בזמנינו מיוחסים אותם שיש בהם גדולים בחכמה ויראה' ושאין בושפתתם חכמים ויראי ה' אותם בשם יקראו שאינם מיוחסים: ואמר תנו לה כו' גם זה הפסוק היו אומרות ולא שייך לומרך תאי ואומר: וכו' הוא אומר לאינה וכו' רבן שמעון בן גמליאל קאמר לה יופי' הר"ן לאינה משמע שיוצאות והלות:

מאמרין ע' א"י יום טוב' ח"ת' תק"ג פ"ב ב"ב ק"ב

זה בנין בית המקדש פירש הר"ב שנתקד ביום הכפורים כלומר שגם יום הכפורים היה בתוך ימי החנוך כדמוכח במלניס א' סיון ח' ויעשה את החג שבעת ימים ושבעת ימים ומפרש בגמרא דמ"ק דף ט' לשבעת ימים היה החנוך קודם לשבעת ימי החג ומלא שבעה בתשרי שהם שני ימים קודם יום הכפורים התחילו ימי החנוך ומ"מ חקרי יום הכפורים יום שמחת לבו דלא למועוטי שאר יומי אלא שעל כל פנים היה הוא יום חדוה ושמחת החנוך ואין לומר שעל בית שני נדרש בכלן דהא כתיב בעורא ו' ושיאל ביתא דנא עד יום תלתא לירח אדר וגו' ועבדו בני ישראל וגומר מנכת בית אלקנא דנא בחדוה וגו' ויעשו בני הגולה את הפסח ובנין הדרום דמוק לומר לפי שסיפר יוסף בן גוריון בפרק ג"ה מספרו בענין חנוך הבית שעשה אותו היום משתה בכל שנה ושנה בכל מדינת יהודה וזה א"ל ביום הכפורים :

אמו כנסת ישראל : זה מתן תורה ב"ה שבו נתנו לוחות אחרונות : זה בנין בית המקדש שנתקד ביום הכפורים :

נשלמה מסכת תענית נשלמה מסכת תענית

מספרו בענין חנוך הבית שעשה אותו היום משתה בכל שנה ושנה בכל מדינת יהודה וזה א"ל ביום הכפורים :

סליקה ליה פסקת תענית

סדר אחר תענית פנילה לפי שהוא תיקון הגביאים שהיו אחרונים לאשר התקיימה תענית הרמב"ם :

מסכת מגילה

מסכת מגילה

פרק א מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר פעמים בזה ופעמים בזה כדמפרש ואויל : מיונות יהושע בן נון קורין בט"ו דכתיב (אסתר ט') על כן היהודים הפרזים עושים את יום י"ד ומדפרזים ב"ד ש"מ דמוקפין בט"ו : יהושע נפקא לן ג"ש מפדיו פדיו כתיב הכא היהודים הפרזים וכתיב התם (דברים ג') לבד מערי הפרזי מה להלן מיונות יהושע אף כאן מיונות יהושע ותקנו שהברכים המוקפים חומה מיונות יהושע אע"פ שאין להם חומה עכשיו יקראו בט"ו כמו שזמן כדי לחלוק כבוד לא"י שהיתה חרבה בימי מרדכי ואסתר כדי שיהיו קורין בבני שזמן ויחשבו כאלו הם ברכים המוקפים אע"פ שהם עתה חרבין ויהיה זכרון לא"י בנס זה ולפי שיהושע התחיל להלחם בעמלק תחלה וכתיב (שמות י"ו) כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע לפיכך הזכירו מיונות יהושע : לא שהכפרים מקדימין כלומר מאחר שזוקפין קורין בט"ו ושאינן מוקפין בי"ד הכל בכלל והכי משכחת תו י"א ו"ב ו"ג אלא שהכפרים נתנו להם רשות להקדים קריאתן ליום הכניסה יום ב' בשבת שלפני י"ד או ה' בשבת שהן מוקפת חומה נקרא פרוז שמתוך שאין לה חומה ושיבתה נפוז ופרוז ומרוחקים משכונה לשכונה רש"י : בארבעה עשר עיין בפ' הר"ב ספ' קדימות מאי דפריך בגמ' התם מלא תתגודדו : ועיירות גדולות נמי אינן מוקפות חומה דהא בכלל פרוזים הם אלא שהן גדולות וכדתנן במשנה ג' : אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה (ומ"ש הר"ב באידך פי' שמתכנסים בו לשמוע קריאת התורה כמ"ש לקמן בסוף פ"ג בד"ה בשני ומישי וכו') ומ"ש הר"ב כד' שיהו פטוים וכו' הכי איתא בגמ' אבל רמי עליה מדתן במשנה ג'

מסכת מגילה

פרק א מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר

פרק א כרכין עיין במשנה ד' פרק ט' דברכות : מימות יהושע פי' הר"ב נפקא לן ג"ש כו' וכתיב התם לבד מערי הפרזי בריש דברים כתיב וזהו שפירש"י וכתיב התם בביאת הארץ בימי משה ויהושע ע"כ דהואיל ונכתב בשנת הארבעים סמוך לפטירת משה רבינו ע"ה חשבינן ליה מיונות יהושע ודלא תלינן מיונות משה חדא דא"כ כל שהיתה מוקפת מתחלת יציאתן ממצרים שהיו ארבעים שנה קודם לביאתן לארץ ומנא ידעינן איהו היתה מוקפת בזמן ההוא ועוד דהיינו טעמא דמסיים הר"ב ולפי שיהושע התחיל להלחם בעמלק וכו' : קורין בט"ו כתב הר"ב מדפרזים בי"ד ש"מ דמוקפים בט"ו ומקשינן בגמרא ואימא דפרזים בי"ד כדכתיב בכו אכל מוקפין ללא קבע בהו קרא אי בעו בי"ד ואי בעו בט"ו אחר קרא בזמניהם זמנו של זה לא בזמנו של זה דזמניה ל' רביס לומר שזמנו של מוקפין אינו בזמנו של פרוזים וכו' פריך ואימא בי"ד וקרא דכתיב להיות עושים וגו' בט"ו לשון אחי ומשני כיון דלא רמו לך הכתוב זמן דמוקפים אימת ואשכחן ט"ו לשון מכתבא שהמוקפים יעשו כשזמן : כפרים בי"ד דכתיב הפרזים עושים יום י"ד ועיר שאין עיין בפ' הר"ב ספ' קדימות מאי דפריך בגמ' התם מלא תתגודדו : ועיירות גדולות נמי אינן מוקפות חומה דהא בכלל פרוזים הם אלא שהן גדולות וכדתנן במשנה ג' : אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה (ומ"ש הר"ב באידך פי' שמתכנסים בו לשמוע קריאת התורה כמ"ש לקמן בסוף פ"ג בד"ה בשני ומישי וכו') ומ"ש הר"ב כד' שיהו פטוים וכו' הכי איתא בגמ' אבל רמי עליה מדתן במשנה ג'

א יבנות יג' ב פי"ג פ"ג מה' חגילה עוס' פ' ח"ד פי' תרפ"ט ס"א ג' ס"א ר"י פי' פ"ג ס"א

מקום שאין נכנסין לא בבי' ולא בה' אין קורין אותה אלא בזמנה וי"ס ד תקנתא דכרכים הוא היאך מפסידין לתקנתא דדכו אלא אימא מפני שמספיקין כו' שכן הוא להם בשביל שהם מספיקים הלכך היכא דאין נכנסים כו' לא קולא הוא גבייהו ואין כאן שכר וי"ס לימא קרא

בזמנס' משום דאמרן דלא זמנו של זה כזמנו של זה כדלעיל והיינו מדכתיב לשון רבים להכי אמרינן דאכתי לימא בזמנס דהוי כמי לשון רבים וי"ס הר"ב ש"ת עוד שני זמנים דזמנים טובא ליכא למומר דיו"ד וה"א דמוזתרים בזמניהם דרשינן דומי דעקר זמנס דתתי גמרא :

ב ביצד חל להיות יום י"ד בשניי כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפות חומה למחר חל להיות בשלישי או ברביעי כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפות חומה למחר חל להיות בחמישי כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפות חומה למחר חל להיות ערב שבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות ומוקפות חומה למחר חל להיות אחר השבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפות חומה למחר ג איזו

דירחא דלעיל מפרש בגמרא דהיינו טעמא דליי הוא תנא כסידורא דירחא הוה צריך לשנות אחר השבת י"א בשבת י"ב ע"ש י"ג מתוך כך הוא בא לדלג ולטעות לכך נקט סידורא דיומא וסדר החדש הבא לו לאחוריים אינו מוכירו בפירוש שהרי מאליו הוא נשמע ואין כאן עוד טעות : חל להיות בע"ש עיירות ומוקפים בו ביום כתב הר"ב שאין קריאת מגילה בשבת גזירה שמה יטלנה וכו' דהכל חייבין בקריאת מגילה ואין הכל בקיאין כדאיתא בגמ' וקשיא לי"א למה קורין בס"ת בשבת כדתנן בפרק בתרא וכו' הר"ב בסמוך בפרשת ויבא עמלק אבל בקריאת הלל ל"ק דרשאין לקרות בעל פה כיוון רגילין בו מידי דהוה מעמדות במנחה כדתנן במשנה ג' פ"ד דתענית וניחא לי במ"ש בעור א"ה ר"ם קל"ט דהקורא בפרשה צריך לסדר אותה תחלה פעמים ושלש בינו לבין עצמו וכו' וא"כ כל הקורין בקיאין הן דויתא לתירוצ' ד'תוספות במילה שלא גזרו כמ"ש בשמס' במשנה ג' ע"ד דסוכה דטעמא דאין אדם מל א"כ הוא בקי : וביקבין בו ביום דכתיב (אסתר ט') בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה אי מוקפין קודמין לעיירות א"כ כאן אין מוקפין קודמין לקרות עם הכפרים ביום הכניסה הכי איתא בגמ' ולא ידעתי מי הכריח להרן לתת טעם אחר משום שבו קריאה לרוב העולם וי"ס הר"ב ושואלין וכו' כל אותה שבת גמ' [ובגמרא] משמע דאצטרך לאשמועינן דלא תימא נבזר דרשא אטו קרייה ויהימ"ס ב"ק דהלכות מגילה כתב כלי להזכיר שהוא פורים וי"ס הר"ב דסעודת פורים לכ"ע אין עושין בשבת דלעשות אותם ימי משתה כתיב את שמחתה תלויה בבי' יצא זה ששמחתו בידי שמים ואינו מתקנת מרדכי : חל להיות בשבת למאי דכתבנא במשנה ה' דפ"ה דסוכה דאין עושין י"ה באחד בשבת ה"כ בע"ש דהני טעמי נמי סיכי ולפיכך הכא דוקא בזמן שמקדימין ע"פ הראיה דאל ככשיחול פורים בשבת יבא י"ב בע"ש וכו' המגיד : ועיירות גדולות מקדימין וקורין ליום הכניסה דכיון דאזרחו מיומיה דחו ליום הכניסה גמ' :

יום הכניסה שהכפרים מתכנסים בעיירות למשפט לפי שב"ד יושבים ב"ה בתקנת עזרא א"ג מתכנסים הכפרים לעיירות ב"ב וכו' לשמוע קריאת התורה והכפרים אינם בקיאים כל כך לקרות וצרכים שיקראנה להם א' מבני העיר ולא השיריחוס חכמים לחזור ולבא ביום י"ד כדי

שיהיו פגום ביום פורים להספיק דרכי שעוד פורים לבני העיירות ומלאו לדבר זה רמזו מן המקרא דכתיב (אסתר ט') לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם ואין לא תקון מרדכי ואסתר אלא י"ד וט"ו הכתובים בתקרא לימא קרא בזמנס מאי זמניהם ש"מ עוד ב' זמנים אחרים חוץ מאותן הכתובים במגילה וי"ב לא צריך קרא לרבווי שיהא ראוי לקריאה שעקר הכנס בו היה שבו נקבלו להנאם מאויביהם בין בשושן בין בשאר מדינות על כרחך לא רבי קרא אלא י"א וי"ב ואין לומר דרבי ט"ו וי"ז שלאחר י"ד וט"ז הכתובים במגילה דאמר קרא (שם) ולא יעבור : ב חל להיות

בע"ש עיירות ומוקפין קורין בו ביום שאין קריאת מגילה בשבת גזירה שמה יטלנה בידו ויעבירה ד"א ב"ה ואם יאחר' עד אחד בשבת הוה ליה י"ו ואמר קרא ולא יעבור וי"ס פ"ט שכני הכרכים קורין המגילה ב"ד כשחל ט"ו להיות בשבת מ"ט אין קורין ויבא עמלק אלא בשבת שהוא יום ט"ו ומפניו פקדתי ושואלין ודורשין בהלכות פורים כל אותה שבת וסעודת פורים אית דאמרי דעבדי לה ביום י"ד שבו קורין את המגילה ואית דאמרי דמאחרין אותה לאחר השבת והכי משמע בירושלמי דסעודת פורים שחל להיות בשבת מאחרין ולא מקדימין ולכ"ע אין עושים אותה בשבת : חל להיות י"ד באחד בשבת כפרים מקדימין ליום הכניסה דה"ל י"א וה"מ שהקלו חכמים לבני הכפרים להקדים ליום הכניסה בזמן שישראל שרויין על אדמתן ושלוחי בית דין יוצאים להודיע מתי קדשו ב"ד החדש ומתי הפסח נקבע אבל בזמן הזה שהעם מסתכלין בקריאת המגילה ומוגים מומנה שלשים יום לפסח אם יקדימו הכפרים קריאתן הרי יעשו הפסח לסוף ל' יום של קריאה

גמ' ולא ידעתי מי הכריח להרן לתת טעם אחר משום שבו קריאה לרוב העולם וי"ס הר"ב ושואלין וכו' כל אותה שבת גמ' [ובגמרא] משמע דאצטרך לאשמועינן דלא תימא נבזר דרשא אטו קרייה ויהימ"ס ב"ק דהלכות מגילה כתב כלי להזכיר שהוא פורים וי"ס הר"ב דסעודת פורים לכ"ע אין עושין בשבת דלעשות אותם ימי משתה כתיב את שמחתה תלויה בבי' יצא זה ששמחתו בידי שמים ואינו מתקנת מרדכי : חל להיות בשבת למאי דכתבנא במשנה ה' דפ"ה דסוכה דאין עושין י"ה באחד בשבת ה"כ בע"ש דהני טעמי נמי סיכי ולפיכך הכא דוקא בזמן שמקדימין ע"פ הראיה דאל ככשיחול פורים בשבת יבא י"ב בע"ש וכו' המגיד : ועיירות גדולות מקדימין וקורין ליום הכניסה דכיון דאזרחו מיומיה דחו ליום הכניסה גמ' :

קריאה ונמצאו אוכלין חמץ בימים אחרונים של פסח לסיכך אין קורין אותה אלא בזמנה: ג עשרה בטליתין של בית הכנסת שבטלים ממלאכתן ומונים משל כבוד כדי להיות מנויין תמיד בשעת התפילה בבית הכנסת: דאלו אמרו בזמנים של מגילה

ג בארו אמרו פי' הר"ב בזמנים של מגילה ור"ל ב"ד וט"ו ורש"י פי' אם חל י"ד בשבת וא"כ באלו קאי על הימים המוקדמים והר"ק פי' ע"פ הירושלמי באלו ר"ל במגילה ותרומת [שקלים] דבאחד באחד משמיעין על השקלים ולא בא' בניסן וטעמא

אמרו מקדימין אם חל זמן קריאת' בשבת: אכל זמן עמי הכהנים והעם שהיו משפחית לישראל שקבועים להם ימים בכל שנה להביא עמים למקדש ללורך המערכה ומביאין קרבן עמים עמם עלות גדבה אם חל להיו' בשבת מאחריו ליום מחר ותשעה באב והוא הדין שאר תעניות אם חל א' מהן להיות בשבת ומגיגה אם חל י"ט בשבת דוחין שלמי חגיג' למחר שהיא יש לה תשלומין כל ז': וכן הקהל את העם שהיה המלך קורא בספר משנה תורה וכל העם חייבין לבא ולהביא את טפס כדכתיב (דברים ר"א) האנשים והגסים והטף ובשבת אי אפשר דוחין אותו למחר: ולא מקדימין דאכתי לא מטא זמן חיוביה ותשעה באב דאקדומי פורענתא לא מקדימין: ד אין בין אדר ראשון לאדר שני וכו' פ"ק אין בין י"ד וחמשה עשר של אדר ראשון לארבע עשר וחמשה עשר של אדר שני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים הא לענין הספד ותעניות זה וזה שוין: ה אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד מתניתין ב"ש היא דאמרי אין מוסיאין את הקטן ולא את הגולב ולא את הספר תורה לרשות הרבים פיון

ג איזו היא עיר גדולה כל שיש בה עשרה בתרנים פחות מכאן הריזה כפר. באלו אמרו מקדימין ולא מאחרין אבל זמן עצי כהנים ותשעה באב חגיגה והקהל מאחרין ולא מקדימין. אע"פי שאמרו מקדימין ולא מאחרין מותרין ברהספד ותענית ומתנות לאביונים אמר רבי יהודה אימתי מקום שנכנסין בשני ובחמישי אבל מקום שאין נכנסין לא בשני ולא בחמישי ירו' קורין אותה בזמנה אין קורין אותה אלא בזמנה: ד קדאואת המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה באדר שני אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים: ה אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד אין בין שבת לית"ב אלא

פי' הר"ן שאין מביאין קרבנות לצבור אלא מתרומה חדשה: זמן עמי הכהנים בני' הר"ב והעם וכן ברש"י והר"ן וכן הוא במשנה ה' פרק בתרא דתעניות ובסדר המשנה שפירושלמי הכא והתם: ותשעה באב כתב הר"ב והוא הדין שאר תעניות והאי דנקט ט"ב משום דהוכפל בו צרות והכל מתעניין בו אבל שאר צומות אמרין במסכת ר"ה (פ"ק דף י"ח) רנו מתעניין רנו אין מתעניין רש"י: חגיגה כתב הר"ב שיש לה תשלומין כל ז' ואפילו עזרת כדפי' במשנה ו' פ"ק דחגיגה: ודקהל פי' הר"ב וכל העם כו' ולהביא את טפס וכו' ובשבת א"א וכ"כ רש"י וטעמא דאע"ג דנושא חי פטור דכתנן בפי' דשבת משנה ה' הא אמרין דכל פטורי שבת פטור אבל אסור ב' מהלכת ועוד שאם הוא קטן שאינו נוטל אחת ומניח א' אפשר דחייב כדכתיבנא במשנה ב' פי' ה דשבת וטף לא באו אלא כדי ליתן שכר למביאיהן כדליתא בגמ' פ"ק דחגיגה דף ג' וא"כ אפי' הוא קטן כמות שהוא יש שכר למביאייהם ומביאין אותו וא"כ בשבת ורש"י כתב עוד פי' אחר בשם ירו' משום בימה של עץ שהיו עושין למלך כדתנן בסוף פ"ז דסוטה ומאתמול לא עבדינן משום דדחיקא לה עורה: ולא מקדימין כתב הר"ב לא מטא זמן חיוביהו גמ' ופי' הר"ן הקהל קודם זמן חיובו לא אפשר משום בימה (וזמן ההקבל ציוס א' דהול המועד כדתנן במשנה ח' פ"ז דסוטה וע"ש) ויום שלפניו הוא י"ט דכמו בן א"א לעשות בימה) וכן זמן עמי הכהנים א"א להקדים מפני חדרו שהוא מפסיק דא"א לו להכנס בתחמו ע"כ וחגיגה ודאי דא"א להקריב קודם החג דמאי חגיגה שייכא אם אין חג ומ"ש הר"ב וט"ב משום דאקדומי כו' בגמ' וטעמא דאנטריך לכך משום דמכיון דמ"ז בתמוז הוצקעה העיר נמצא דהוה זמן תענית בכל אלו הימים הקודמים לט' באב ועוד דהא כתבינן במשנה ו' פרק ד' דתענית דב' באב נכנסו עכו"ם להיכל וכו': כדתרין כו' ומתנות לאביונים ר"ל כי מי שנתן באותם הימים ר"ל יום י"ג וי"ב וי"ג מתנות לאביונים י"א י"ח הרמב"ם אבל משלוח מנות אינו אלא בזמן סעודה דמנות מידי דמיכל הוא והר"ן הביא ירושלמי דסעודה פורים לא מקדימין וכמ"ש הר"ב במשנה דלעיל:

ד אלא וזירושלמי דריש שקלים דמשמיעין על השקלים נמי איכא בינייהו עיין בפירוש הר"ב דריש שקלים אבל למסקנת הכבלי דמסקינן דחסורי מחסרה וה"ק אין בין י"ד של אדר כו' ולא מיירי בכל החדש לא קשיא דלא תני לה ומ"ש בב"י ס"ס תרפ"ח דין הפרשות דלא פוסקנא שבגמ' מלאתי לו בתשובה סוף דק הבית שחבר שתיקן זה ע"פ המסקנא: ומתנות לאביונים והוא הדין משלוח מנות דלמנהג אלא בשני אע"פי שהמקדימין לקרות נותנין מתנות לאביונים ביום קריאתם ואין שולחים מנות שאני התם דלא עבדי סעודה הר"ן ה אין בין י"ט לשבת עיין במשנה ב' פ"ה דביצה: וזה

ד אלא וזירושלמי דריש שקלים דמשמיעין על השקלים נמי איכא בינייהו עיין בפירוש הר"ב דריש שקלים אבל למסקנת הכבלי דמסקינן דחסורי מחסרה וה"ק אין בין י"ד של אדר כו' ולא מיירי בכל החדש לא קשיא דלא תני לה ומ"ש בב"י ס"ס תרפ"ח דין הפרשות דלא פוסקנא שבגמ' מלאתי לו בתשובה סוף דק הבית שחבר שתיקן זה ע"פ המסקנא: ומתנות לאביונים והוא הדין משלוח מנות דלמנהג אלא בשני אע"פי שהמקדימין לקרות נותנין מתנות לאביונים ביום קריאתם ואין שולחים מנות שאני התם דלא עבדי סעודה הר"ן ה אין בין י"ט לשבת עיין במשנה ב' פ"ה דביצה: וזה

ד אלא וזירושלמי דריש שקלים דמשמיעין על השקלים נמי איכא בינייהו עיין בפירוש הר"ב דריש שקלים אבל למסקנת הכבלי דמסקינן דחסורי מחסרה וה"ק אין בין י"ד של אדר כו' ולא מיירי בכל החדש לא קשיא דלא תני לה ומ"ש בב"י ס"ס תרפ"ח דין הפרשות דלא פוסקנא שבגמ' מלאתי לו בתשובה סוף דק הבית שחבר שתיקן זה ע"פ המסקנא: ומתנות לאביונים והוא הדין משלוח מנות דלמנהג אלא בשני אע"פי שהמקדימין לקרות נותנין מתנות לאביונים ביום קריאתם ואין שולחים מנות שאני התם דלא עבדי סעודה הר"ן ה אין בין י"ט לשבת עיין במשנה ב' פ"ה דביצה: וזה

ד אלא וזירושלמי דריש שקלים דמשמיעין על השקלים נמי איכא בינייהו עיין בפירוש הר"ב דריש שקלים אבל למסקנת הכבלי דמסקינן דחסורי מחסרה וה"ק אין בין י"ד של אדר כו' ולא מיירי בכל החדש לא קשיא דלא תני לה ומ"ש בב"י ס"ס תרפ"ח דין הפרשות דלא פוסקנא שבגמ' מלאתי לו בתשובה סוף דק הבית שחבר שתיקן זה ע"פ המסקנא: ומתנות לאביונים והוא הדין משלוח מנות דלמנהג אלא בשני אע"פי שהמקדימין לקרות נותנין מתנות לאביונים ביום קריאתם ואין שולחים מנות שאני התם דלא עבדי סעודה הר"ן ה אין בין י"ט לשבת עיין במשנה ב' פ"ה דביצה: וזה

ד אלא וזירושלמי דריש שקלים דמשמיעין על השקלים נמי איכא בינייהו עיין בפירוש הר"ב דריש שקלים אבל למסקנת הכבלי דמסקינן דחסורי מחסרה וה"ק אין בין י"ד של אדר כו' ולא מיירי בכל החדש לא קשיא דלא תני לה ומ"ש בב"י ס"ס תרפ"ח דין הפרשות דלא פוסקנא שבגמ' מלאתי לו בתשובה סוף דק הבית שחבר שתיקן זה ע"פ המסקנא: ומתנות לאביונים והוא הדין משלוח מנות דלמנהג אלא בשני אע"פי שהמקדימין לקרות נותנין מתנות לאביונים ביום קריאתם ואין שולחים מנות שאני התם דלא עבדי סעודה הר"ן ה אין בין י"ט לשבת עיין במשנה ב' פ"ה דביצה: וזה

ד אלא וזירושלמי דריש שקלים דמשמיעין על השקלים נמי איכא בינייהו עיין בפירוש הר"ב דריש שקלים אבל למסקנת הכבלי דמסקינן דחסורי מחסרה וה"ק אין בין י"ד של אדר כו' ולא מיירי בכל החדש לא קשיא דלא תני לה ומ"ש בב"י ס"ס תרפ"ח דין הפרשות דלא פוסקנא שבגמ' מלאתי לו בתשובה סוף דק הבית שחבר שתיקן זה ע"פ המסקנא: ומתנות לאביונים והוא הדין משלוח מנות דלמנהג אלא בשני אע"פי שהמקדימין לקרות נותנין מתנות לאביונים ביום קריאתם ואין שולחים מנות שאני התם דלא עבדי סעודה הר"ן ה אין בין י"ט לשבת עיין במשנה ב' פ"ה דביצה: וזה

ד אלא וזירושלמי דריש שקלים דמשמיעין על השקלים נמי איכא בינייהו עיין בפירוש הר"ב דריש שקלים אבל למסקנת הכבלי דמסקינן דחסורי מחסרה וה"ק אין בין י"ד של אדר כו' ולא מיירי בכל החדש לא קשיא דלא תני לה ומ"ש בב"י ס"ס תרפ"ח דין הפרשות דלא פוסקנא שבגמ' מלאתי לו בתשובה סוף דק הבית שחבר שתיקן זה ע"פ המסקנא: ומתנות לאביונים והוא הדין משלוח מנות דלמנהג אלא בשני אע"פי שהמקדימין לקרות נותנין מתנות לאביונים ביום קריאתם ואין שולחים מנות שאני התם דלא עבדי סעודה הר"ן ה אין בין י"ט לשבת עיין במשנה ב' פ"ה דביצה: וזה

ד אלא וזירושלמי דריש שקלים דמשמיעין על השקלים נמי איכא בינייהו עיין בפירוש הר"ב דריש שקלים אבל למסקנת הכבלי דמסקינן דחסורי מחסרה וה"ק אין בין י"ד של אדר כו' ולא מיירי בכל החדש לא קשיא דלא תני לה ומ"ש בב"י ס"ס תרפ"ח דין הפרשות דלא פוסקנא שבגמ' מלאתי לו בתשובה סוף דק הבית שחבר שתיקן זה ע"פ המסקנא: ומתנות לאביונים והוא הדין משלוח מנות דלמנהג אלא בשני אע"פי שהמקדימין לקרות נותנין מתנות לאביונים ביום קריאתם ואין שולחים מנות שאני התם דלא עבדי סעודה הר"ן ה אין בין י"ט לשבת עיין במשנה ב' פ"ה דביצה: וזה

זוה זדונו בכרת • פי עקר חומר זדונו בכרת • ומיהו אם
 [התרו בו ולקח בידי אדם • פטור כדתנן בסוף מכות כל
 חייבי כריתות שלקו נפטרו כו' גמ' • ר' ובלים שאין עושין
 בהן אוכל נפש • כתב הר"ב ודוקא במקום שמשכירים כו' דכל
 הגאס המביאה כו' הגאס מאכל

כיון שאין בהם צורך אוכל נפש • ואין כן הלכה • אלא כדבר
 בית הלל דאמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה הותרה
 נמי שלא לצורך אכילה ואיכא נמי מילי אחרים שאסורים בשבת
 ומותרים בזמן טוב • ואע"פ שאינם צורך אוכל נפש כגון משלילין
 פירות דרך ארובה ב"ע • אבל לא

הוא"ו בריש צ"ד נגדרים כתב
 וכו' והוא הדיוק הגאס המביאה לידו
 מאכל • ועם אפרש בס"ד:
 נדר פי"ה הר"ב האומר הרי עלי
 עולה • הכי תנן בריש
 קינים • ופשוט דהוא הדין לשאר
 דברים שאין באין חובה • וז"ל
 הרמב"ם בפ"ד מהלכות מעשה
 הקרבנות עול' או שלמי' או מנחה'
 ומ"ס הר"ב וגאבדה • במשנה [א'
 ס"ק] דקינים מתו או נגנבו •
 בגמ' דהכא גרסינן נמי או אבדו
 ובסדר המשנה שנירשעו גרס
 הכא מתו או נגנבו •

אלא שזה זדונו בידי אדם • זוה זדונו
 בכרת: [אין בין המודר הגאס מחבירו
 למודר ממנו מאכל • אלא דריסת הרגל •
 ובלים שאין עושין בהן אוכל נפש • אין
 בין נדרים לנדבות • אלא שהנדרים חייב
 באחריות • ונדבות אינו חייב באחריותן •
 אין בין זב הרואה שתי ראיות • לרואה
 שלש • אלא קרבן • אין בין מצורע מוסגר
 למצורע מוחלט • אלא פריעה ופרימה •
 אין בין טהור מתוך הסגר • לטהור
 מתוך החלט • אלא תגלחת וצפרים •
 ח אין

בשבת: שזה זדונו בידי אדם •
 שבת יש בה מיתת בית דין •
 אין בין המודר הגאס אין מודר
 הגאס חמור ממודר מאכל אלא
 דריסת הרגל שמודר הגאס אסור
 לו ליכנס בתוך שלו ומודר מאכל
 מותר • וכלים שאין עושים בהן
 אוכל נפש מותר להשאיל למודר
 מאכל • ודוקא במקום שאין
 משכירין כיוצא בהן • אבל במקום
 שמשכירין כיוצא בהן אסור דכל
 הגאס המביא לידו מאכל שאם לא
 ההנהגה זו מחוסר בהשגה פרוטה
 הגאס מאכל הוא שהרי ראוי
 אותה פרוטה לקנות בה מאכל •

אלא שהנדרים חייב באחריותן
 הקשו בסופת והאיכא נגדד אינו בא מן המעשר
 [כתנן בסוף פ"ז דמנחות] ונדבה בא מן המעשר דגבי מעשר
 כתיב [דברים כ"ו] וזבחת שלמים וי"ל דהכא איירי בקרבנות
 שהופשו כבר • וברפ"ו דצ"ק תירצו עוד דמשנה זו שנויה
 במס' קינים גבי עולת העוף ועולה כיון שאין בה אכילת אדם •
 נשבה נמי אין בא מן המעשר כדדריש בספרי בפ' עשר תעשר:
 ישנה נדרים חייב באחריותן • דכתיב [ויקרא א'] ונצה לו
 לכפר עליו אימתו נרצה לו נדרו • לכשימכר
 בהן • אבל תקמי כפרה לא נרצה • ובאיהו קרבן אמרתי לך באותו
 שעליו שהטעמו עליו שאמר עלי דמאן דטעין אכתיפיה דמי גמ':
 ונדבות אינו חייב באחריותן • כתב הר"ב אבל לענין כל
 תאחר שוין דכתיב כאשר נדרת וכו' • בפרשת כי
 תדור וגו' לא תאחר וגו' בסדר כי תלא:

נדר • האומר הרי עלי עולה • ולאחר זמן הפרישה וגאבדה חייב
 באחריותה: נדבה • האומר הרי זו עולה וגאבדה אינו חייב
 באחריותה שהרי לא קבלה עליו • אבל לענין כל תאחר זה זה
 שוין • דכתיב [דברים כ"ג] כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה אשר
 נדרת בפ"ך • הרי נדר ונדבה אמורים בענין • ז שתי ראיות
 בין ביום אחד • בין בשני ימים רצופים • וכן שלש ראיות בין ביום
 אחד בין בשלשה ימים רצופים • או שתיים ביום א' ואחד לאחר:
 אלא קרבן • שזב הרואה שתי ראיות אינו טעון קרבן • אבל לענין
 לעשות משכב ומושב אב העומאה ואפי' לא נגע בהן • וספירת
 שבעה משיפסוק מוזבו שצריך למנות שבעה נקיים קודם
 שיטבול • זה זה שוים: אין בין מצורע מוסגר • שטעון הסגר
 כדכתיב [ויקרא י"ג] והסגירו הכהן שבעת ימים: למצורע
 מוחלט • שטמאו הכהן לגמרי: אלא פריעה ופרימה • הא
 לענין שלוח • וטומאה • זה זה שוין: אין בין טהור מתוך הסגר
 לטהור מתוך החלט אלא תגלחת וצפרים • דגבי תגלחת וצפרים
 כתיב [שם י"ד] והגה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע • וזאת
 מוסגר שצרתו תלויה בימים • שאפילו נרפא צריך להיות
 מוסגר שבעה ימים • אבל לענין טהרה במקוה • זה זה שוין •
 דבטהור מתוך הסגר נמי כתיב [שם י"ג] וכבס בגדיו וטהר •
 ואע"ג דאיכא נמי קרבנות אשם ולוג שמן • מיהו הכא ביום
 טהרתו ורפואתו הוא דקתני • ולא איירי בקרבנות שהן בשמיני:
 ט נכתבין

ז אין
 בין זב כו' • עיין בפרק קמח' וסוף פרק ב' דזבים:
 מוחלט פי"ה הר"ב שטמאו הכהן לגמרי תרגום
 לגמיתות לחלוטין הרמב"ם: פריעה ופרימה • בגדיו
 יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע בסוף פרשת תזריע • ובמצורע
 מוחלט כתיב • וכה"ג שנוי במשנה ה' פ"ק דכלים • ומיהו נראה
 דהוא הדין לענין ועל שפס יעטה ומתניתין רישא דקרא נקטה'
 וכן נראה בדברי הרמב"ם פ"י מהל' טומאות צרעת • אבל לענין
 וטמא טמא יקרא • דכתיב בהוא קרא שוים הם • דבת"כ מרבה
 מטמא טמא לכל המטמאים • לא המצורעים בלבד • וז"ש התו'
 פ"ק דמועד קטן דף ז' דבימי חלוטו צריך פריעה ופרימה
 וטמא טמא יקרא • לפוס ריהטא כתבו כן • וכן לענין שילוח חוץ למחנה •
 מחוץ למחנה מושבו • ילפינן בגמ' • מדכתיב כל ימי לרבות מוסגר לשלוח • וממילא לכל טומאות שיהא כמו כן מטמא בביאה לאהל'
 דממשכו לטומאת ביאה ילפינן ליה • כמ"ס הר"ב במשנה ז' פ' י"ג דנגעים וא"כ כ"ש שאר טומאות • דאם נתרבה לביאה שיהא
 חומר א יסירה • כ"ש לשאר טומאות:

אע"ג דכתיב בתריה דהאי קרא כל ימי וגו' • כדד ישב
 מטמא טמא יקרא • לפוס ריהטא כתבו כן • וכן לענין שילוח חוץ למחנה •
 מחוץ למחנה מושבו • ילפינן בגמ' • מדכתיב כל ימי לרבות מוסגר לשלוח • וממילא לכל טומאות שיהא כמו כן מטמא בביאה לאהל'
 דממשכו לטומאת ביאה ילפינן ליה • כמ"ס הר"ב במשנה ז' פ' י"ג דנגעים וא"כ כ"ש שאר טומאות • דאם נתרבה לביאה שיהא
 חומר א יסירה • כ"ש לשאר טומאות:
 ט ספרים

ח נכתבין בכל לשון • נכתב של כל אומה ובלשון של כל אומה: אין נכתבין אלא יונית • ועמא דשרי ספרים ציונית יותר משאר לשונות דאמר קרא (בראשית ט') יכת אלהים ליפת ויטבון ואלהי סם ויפוטו של יפת • כלומר הלשון היפה שבכל בני יפת ויטבון ואלהי סם ואין לך לשון היפה בכל בני יפת כלשון יוני • והלכה כרשב"ג • מיהו בזמן הזה כבר אבד אותו לשון יוני ונשתבש • לפיכך אין נכתבין ספרים בזמן הזה • אלא נכתב הקדש ובלשון הקדש: מן מרוכה צבגדים • כהנים ששמשו צבית שני • ואף צבית ראשון • מן יאשיהו ואילך שנגזרו צלויות של שמן המשחה בימיו • ולא היו כהנים גדולים • אלא בלבושת הצבגים גדול • פר הבא על כל המנות • כהן משוח שהורה היתר בדב' שזרוגו כרת ועשה כהוראתו מביא פר כדכתיב (ויקרא ד') ואם הכהן המשוח: כהן המשמש כהן גדול שאירע בו פסול ומנו אחר תחתיו ועבר פסולו וחזר לעבודתו • והעבירו הבא תחתיו הראשון קרוי שמש והשני עבר: אלא פר יום לכפורים • שא"ל להביא שמים וכן עשירית האופה חצתי כהן גדול שבכל יום שא"ל להביא שקדים • הא לכל שאר דברים זה וזה שיק • אם בא להקטיר אף לעבוד שום עבודה • משום ששונה בנדים • ושניהם

ח אין בין ספרים לתפילין ומוזות • אלא שהספרים נכתבין בכל לשון • ותפילין ומוזות אינן נכתבות אלא אשורית • רשב"ג אומר • אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית: ט אין בין כהן משוח בשמן המשחה • למרוכה בגדים • אלא פר הבא על כל המצות • אין בין כהן משמש לכהן שעבר • אלא פר יוה"כ • ועשירית האופה • אין בין במה גדולה לבמה קטנה • אלא פסחים • וזה הכלל בל שהוא נידר ונידב • קרב בבמה • וכל שאינו לא נידר ולא נידב • אינו קרב בבמה: יא אין בין שילה לירושלים • אלא שבשילה אוכלים קדשים קלין • ומעשר שני • בכל הרואה • וירושלים לפנין בין החומה • ובאין ובאין • קדשי קדשים נאכלים לפנין בין הקלעים • קדושת שילה יש אחריה היתר • וקדושת ירושלים אין אחריה היתר:

פרק ב הקורא את המגילה למפרע לא יצא • קראה על פה • קראה תרגום • בכל לשון • לא יצא • אבל

מזוין על הבתלה • ומוהרים על האלמנה • ומקריבין אוגנין: י אין בין במה גדולה • בשעת היתר הבמות מיירי • במה גדולה היא צבית לבד שהיתה בנוה וגבעון • לבמה קטנה • של כל יחיד ויחיד • שכל אחד היה עושה במה לעצמו • אלא פסחים • וכל שהוא כעין פסחים דהיינו החובות שקבוע להן זמן כפסח • כגון תמידים ומוספים • אבל חובות שאין קבוע להם זמן • כגון פר העלם דבר של צבור ושעירי ע"ז • אף צבמה גדולה לא היו קרבין: יא בכל הרואה • בכל מקום סיכול לראות משם את שילה: יש אחריה היתר • כשהרבה שילה הותרו הבמות: פרק ב הקורא את המגילה למפרע לא יצא דכתיב (אחר ט') והימים האלה נזכרים ונעשים מה עשיית הימים א"ל למפרע דא"ל שיהא חמשה עשר קודם חרבעה עשר • אף זכירה שהיא קריאת מגילה למפרע לא: קראה על פה לא יצא • כתיב הכא נזכרים וכתיב התם (שמות י"ז) כתוב זאת זכרון בספר: קראה תרגום בכל לשון לא יצא • הכי קאמר עברי שקראה תרגום ואינו תבין כל תרגום או בכל שאר לשון שאינו מבין לא יצא:

ח ספרים תורה נביאים וכתובים • רש"י • ועיין ר"ס דלקמן: אלא שהספרים כו' הא לתוספת בגידון ולטמא את הידים זה וזה שוים • גמרא • ועיין במשנה ה' פרק ד' דמסכת ידים: אינן נכתבות אלא אשורית • פירש"י לשון הקדש ועמא דבמ"ל

דכתיבין ומוזות כתיב (רברים ו') והיו הדברים האלה צבוייתן יהו • ופי' אשורית ע"ש צבמסכת ידים: לא התירו • לשון אחר חוץ מלשון הקדש אלא יונית רש"י • ומ"ש הר"ב הלכה כר"ש צ"ג • גמ' • ט אלא פר הבא על כל המצות • הא לענין פרוה"כ • ועשירית האופה זה וזה שוין גמ' • אלא פריה"כ • כתב הר"ב הא כו' • אם בא להקטיר כו' • שיר טובא • דתני במשנה ד' פ"ג דקדושות • וגם רש"י השמיט קצתן: י במה גדולה • פי' הר"ב צבית צבור כו' • אף על פי שמוצא הנחשת של משה רבינו ע"ה היה סם • הכתיב צמלכים א"ג • וילך המלך גבעונה לצבוח סם כי היא הנמה הגדולה: אלא פסחים • פי' הר"ב וכל שהוא כעין פסחים כו' • דהא קתני סיפא כל שאינו נידר ונידב אינו קרב צבמה קטנה הא בגדולה קרב והיינו דליתא צוה הכלל • ועמא דצבחים דק קיי"ס

דכתיב (יהושע ה') ויעשו בני ישראל את הפסח בגלגל פשיטא אלא הא קמ"ל דחובות כעין פסח הוא דקרב • הא לאו כעין פסח לא קרב • ומסוה דמכסחים יליף להכי נקט פסחים טפי מאילך כמ"ש התוספות בסוף זבחים • סם והתם שנינו צבמה הרבה דברים שיש בין צבמת יחיד לצבמת צבור • והכא לא מיירי אלא בקרבנות • עלמין אינוה סם שאינן קרבין אלא צבמת צבור ודמק"ר יכונה אומר אין מנחה צבמה היינו צבמה גדולה כמ"ש סם צס"ד: כל שהוא נידר ונידב קרב צבמה • קטנה • רש"י: יא בכל הרואה • עיין במשנה ו' פרק בתרא דזבחים: פרק ב קראה הכא נזכרים כו' • בגמרא מומאי דהאי זכירה בקריאה דילמא עיון צעלמא • לא ס"ד דכתיב זכור יכול בלב כשהוא אומר לא תשכח הרי שכתב הלב אמור הא מה אני מקיים זכור צפה: תרגום בכל לשון • פי' הר"ב או בכל לשון • וזו ואז"ל זו קתני • רש"י בגמרא • ועיין לקמן: אבל

אבל קורין אותה ללוועזות בלעז . כתב הר"ב ובלבד שהיא כתובה בלשון לשון הר"ן מוקים למתניתין . אפילו לרשב"ג דמשנה ח' פ"ק דהלכה כמותו ויהיב טעמא . דכיון דעקר מלות מגילה . משום פרסומי ניסא . עקר פרסום הגם הלוי בדיעה . וכל שאינו יודע אלא גיטית עקר פרסומיה בגיטית אע"פ שאין הכפרים נכתבין בו עכ"ל . ונראה לי שכן גם דעת הרמב"ם שהרי בפרק ג' מהלכות מגילה כתב לזאת הצדא . אע"ג דבפרק ח' מהלכות תבילין פסק כרשב"ג . אלא ש"מ דס"ל דאף רשב"ג מודה במגילה . ועיין במשנה דלקמן : ללוועזות כל שאינו לשון הקדש . כקרא לעז . רש"י . וכן כתיב בהלל . מעט לעז . ועל מזרים נאמר עיין ברד"ק : וירלוועז ששמע אשורית יצא . כתב הר"ב ויונית היא כאשורית כו' וכ"כ הרמב"ם בפי"ב מהלכות מגילה . אלא שלא כתב שכבר אבד וכו' . דממך בזה על מ"ש כפ"א מהלכות תפלה . כמו"ש ב"י סי' תרנ"ד . וטעמיהו . דמתניתין עמיה דהכא סברה כרשב"ג . ולא הוי מחלוקת ואח"כ פתס . וכמ"ש הר"ן דתנא דמתניתין דהכא לא מעייל בפשיה בשלמא דרשב"ג . אלא אחת לאשמעינן שאין כל הלשונות כשרים במגילה . לשאינו בקי בהן . ולבקי בהן כלם כשרים . ומשום הכי קאמר קראה תרגום בכל לשון לא יצא לרבנן . בר מלשון אשורית . ולרשב"ג בר מאשורית ויונית . אבל קורין אותה ללוועזות בכל לשון שבועלם שהם מזכירין בו והלוועז ששמע אשורית יצא לכולי עלמא . ולרשב"ג באשורית ויונית עכ"ל . ומ"ש הר"ן דמשום דאמר ר' יוחנן הלכה כפתס . לא קשיא עלכתא ההלכתא דאמוראי נהוה אליביה דרבי יוחנן . ה"ק אבל משום מחלוקת ואח"כ פתס קשיא . דזה אליביה דכולי עלמא . בדמוכח בפרק החולץ במרא דף מ"ו . ותימן כדכתיבנא : יצא מדי דהוה אנשים (כדלקמן ריש משנה ג') ועמי הארץ . ועוד דאין מי יודעין אחשתרטיס קמי הרמכים ממי הוא אלא מלכות קריאה ופרסימי ניסא . הכא נמי כו' במרא :

שם ס"ה
ב סס ס"ה
ג סס ס"ג
ד סס ס"ג
ה סס ס"ג
ו סס ס"ג
ז סס ס"ג
ח סס ס"ג
ט סס ס"ג
י סס ס"ג

אבל קורין אותה ללוועזות בלעז . והלועז ששמע אשורית יצא : ב קראה כירוגין וכותנמס יצא . היה כותבה דורשה . ומגיהה . אם כיון לבו יצא . ואם לאו לא יצא . היתה כתובה בכס . ובסיקרא . ובקימוס . ובקנקנתום . על הנייר . ועל הדפתרא . לא יצא . עד שתהא כתובה אשורית על

אבל קורין אותה ללוועזות בלעז . בלשון לשון שהם מזכירין ובלבד שהיא כתובה בלשון לשון יהא קורא על פה והלועז ששמע אשורית יצא . ויונית הרי הוא כאשורית לדון זה . אלא שכבר אבד אותה לשון היוני . ונשתכח כדכתבין לעיל : ב סרוגין . שקרא מעט ושהא וחזר וקרא מעט ושהא אפי' שהא יותר מכדי לגמור אח כולה . יצא : היה כותבה כו' . כגון דכתיבא כולה ומנחא קמיה וקרי פסוקא פסוקא במגילתא דמנחא קמיה וכתבי לה דלא פיק ידי חובתיה אלא כשקורא במגילה שהיא כתובה כולה : אם כיון לבו . לזאת בקריאה זו : בסס' שרש עשב שקורין לו סמא : בסקרא . אכן שזכרנו בה אדום : קומוס . מין שרץ ובלעז' גומ"א : קנקנתום ודריאל'ו בלעז' ובערבי זא"ב : נייר . עשו מעשבים על ידי דבק וכותבים עליו : דפתרא . עור שלא נשלם תקונו . דמליח וקמיה . ולא עשין : על

ב ומתנמנמ . מפורש במשנה ח' פרק בתרא דפסחים : דורשה ומגיהה או מניה : אם כיון לבו . פירש הר"ב לזאת . כמו שפסק ריש פי"ב דברכות . ועיין סס : בכס פי' הר"ב שקורין לו סמא . גמרא ופירש"י ארסימענ"ש . וכ"כ הר"ב משנה ד' פי"ב דשבת : קיבוס פי' הר"ב מין שרץ כו' . ועיין עוד פי"ב דשבת : עך שהיא כתובה אשורית . בדרייתא בפ"ק סוף דף ח' . עד שיכתבנה אשורית . ולחד אוקמתא מוקמינן במגילה . ומוכל מוקם הלשונות שוים הם אס פירש"י עד שיכתבנה אשורית כתב אשורית . הוא כתב שלנו . ע"כ . ואע"ג דלפוס מהקנא דהתם . אפשר לפרש בדרייתא דהתם בלשון אשורית . מכלמקום אי איתא ה"ל לרש"י לכתוב כן במהקנא היא . ועוד אי לאו דלקוטטא דמלתא פירושא בדרייתא הכי הוא . מי הכריח לרש"י לפרש כלל . הלכך נראה לפרש אכתב . ומליטנא דעד שהיא כתובה . משמע דאפי' בדיעבד מעכב . ונריך לומר דטפי קפדינן אכתב מאלשון . ודלעולם נריך שיהא הכתב אשורית . אע"פ שהלשון תרגום או לשון אחרת . זכן הוא לתירוצ' אחד דהתם . ואפשר דלא קפדינן עפי אכתב מאלשון . והכא הכי קאמר . שיהא אשורית כשהלשון אשורית . ומשום דמסתמא בלשון אשורית היא כתובה . לפי שבו יוצאין אף הלועזי . להכי נקב אשורית . והוא הדין בלשון אחרת . שצריך שיהא בלשון אשורית עלמו . ובהכי מיהא מעכב אפי' בדיעבד כדמשמע ליטנא דעד שיכתבנה . וטעמא דסבירא ליה ככתבם וכלשונם שיהא כתבם כלשונם . ולא שיהא כתב ארמית והלשון עילמית . כך נראה בעיני . אבל הב"י כתב בסיוון תר"ץ שיש מדקדקים בדברי הרמב"ם שהיא כתובה בלשון אשורית . והוא דחה דבריהם שאין קפידא אלא בלשון ושארין מדברי הרמב"ם ר"א ע"ש . ולדבריו נריך לפרש משנתנו ג' כ בלשון אשורית . ודאידינקטיה הכא . אע"ג דכבר שנאה לעיל דלועז ששמע אשורית יצא . ואין לומר דס"ל דתנא דמתניתין רשב"ג היא . ולא התיר אלא אשורית . א"כ יונית דכתיבא ופליג דלעיל דקורין ללוועזות בלעז' . ודלא כמ"ש לעיל בשם הר"ן . דאי איתא דהכי ס' הרמב"ם והב"י לא ה"ל לפסוק במשנה ח' דפ"ק כרשב"ג . וכמתניתין דלעיל כריש הפרק . כיון דרשב"ג חולק עליה אלא ה"ק דמתני' להרמב"ם אליביה דב"י . עד שיכתבנה אשורית . דביה כ"ע יוצאין אפילו הלועזים וכדלעיל . ומיהו קשיא ליטנא דעכובא דהכא . דמשמע דאינו יוצא עד שיכתבנה אשורית . ולעיל תנן דללוועזות קורין בלעז' . ויש לומר דמשום ספר ודיו נקט הכי . והא כדאיתא והא כדאיתא . אבל לפירש"י אין נריך לכל זה דנוכל לומר דכתב אה"ג

דמק"ד

כיון דחזינו דגמרא משמע ליה דמגילה וק"ש שוים הם . מנין
לנו לחלק ביניהם : רבי יהודה מכשיר בקטן . פי' התוספת
שהגיע לחינוך . דאי לא הכי מ"ט דרבי יהודה הא תנן ספ"ג
ד"ה כל שאינו מחויב בדבר . אינו מוסיף את הרבים ידי חובתן

רבי יהודה מכשיר בקטן . אין קורין את
המגילה . ולא מלין . ולא טובלין . ורא
מוזין . וכן שומרת יום כנגד יום . לא תטבול
עד שתנץ החמרה . וכולץ שעשו משעלה
עמוד השחר . כשר : ה' ובל היום כשר
לקריאת המגילה . ולקריאת ההלל .
ולתקיעת שופר . ולנטילת לולב . ולתפל'
המוספין . ולמוספין . ולוידוי הפרים .
ולוידוי

דרשינן בפסיקתא במדברי ואסתר . וזמנו ואחשורוש . וקריאת
המגילה שבה הוא שמפרסמים את הגם . והכל מקלסים
להקב"ה . ס"ד ק"ד : ולא מלין . כתב הר"ב דכתבי וזיוס
השמיני ומול גמ' . וכתבו חתי' דרש"א פשוט נקט וסמך על
ובן שמונת ימים דמיינה נפקא . ולא לילות . אבל זכיוס לרדך
למדרש ואפי' בשבת . וכמ"ש הר"ב בספ"ג דנדרים :
לא טובלין ולא מוזין . כתב הר"ב הוקשה טבילה להזאה .
דבסיפא דוהיה . כתבי ורחץ במים וכו' לוב וזהירש"י
וכתב הר"ב ודוקא כשטובל בשביעי כו' אבל משעבר יום ז' מות'
לטבול בלילה . וכדפירש"י והרמב"ם . והיינו דתנן בסוף פרה
אבל הוא עלמו טובל בלילה . ופי' שם הר"ב והרמב"ם . דהיינו כששהה בהזאה ולא הזה ב' .
ביום . אבל הטובל בשביעי כמותו . מזה תמלה . ואחר כך טובל . ואין מוזין אלא ביום כדתנן התם . ומנא שלא יטבול גם כן אלא
ביום דקודם להזאה אינו יכול לטבול כשהזאה ביום ה' . וקשה אלישנא דמתניתין דתנן טבילה קודם להזאה . והא בנא איירינן
כשהטבילה אחר ההזאה דוקא . והרמב"ם בפ"ז מהלכות פרה . כתב אין מוזין ואין טובלין אלא ביום . ובהשגות כתב . במשנה מפרש
על טבילת החזוב במים . וכתב הכסף משנה דהרמב"ם נמי בהכי מייירי . ולא הוצרך לפרש . כיון דהתם אינו עוסק אלא במילוי
וקידוש והזאה . ולא תקשי לך שהקדים הן מוזין לאין טובלין . לישנא דמתניתין . קטע ע"כ . ואומר אני דלפוס ריהטא כתב כן . ולא
עיינן בנשנה . ועוד דא"כ תקשה למתניתין . דהא ודאי דטבילת חזוב קדים להזייתו . לכן אפשר לומר . דאע"ג דעסיק התם
במילוי וקידוש . אפשר דאגב קטע נמי לטבילת אדם . ומשום הכי אפכה לגירסא דמתניתין . ומ"ש הכ"מ דבפרק י"א כתב טבילת
החזוב במים . והאחר מוזנו כו' . אחר שתנן כו' . לא זהו העתק משנתינו . אלא היא דסוף פרה . וכמ"ש בפירושהאשנה שם .
מזיהו אע"ג דהרמב"ם אפכה . נישא טפי לפרש הגירסא כמות שהיא . וכמ"ש התו' דטבילה דהכא דמתניתין לא איירי אלא בטבילת
חזוב והא' ושל להזאה דכתיב וטבל והיה . וכמו שזכר בפי' הר"ב דסוף פרה . ול"ק אמאי לא תני נמי דטבילת אדם כששביעי
שאינה אלא ביום . משום דכהדיא כתיב והיה . והדר ורחץ . וכיון שאין הזאה אלא ביום . ממילא אין הטבילה אלא ביום :
וכן שומרת יום כנגד יום . לפי' רש"י והר"ב דטבילת אדם מייירי הא דתנן ואין טובלין . אפילו הכי אנטריך למתני שומרת
יום כדמפרש בגמרא . דה"ל דלעבד מקצת לילה שימור ותטבול . קמ"לן . כיון דבעיא ספירה . ספירה ביממא היא . דכתיב
(ויקרא ט"ו) ופצרה לה שבעת ימים . ולפי' התוספות נמי דלא איירינן עד שהא טבילה . הזכיר שומרת יום טפי משאר
חייבי עילות . מהאי טעמא : עד שתנן החמה מפורש במשנה ב' פ"ק דברכות . ועמוד השחר במשנה א' :
ה המגילה . דאחר קרא והימים האלה נזכרים ונעשים : ולקריאת ההלל דכתיב זיה (ההיסק"ה) זה היום עשה
ה' . ולתקיעת שופר דכתיב (במדבר כ"ט) יום תרועה יהיה לכם . ולנטילת לולב דכתיב (ו קרא כ"ג) ולקחתם
לכם ביום הראשון . ולתפלת המוספין כווספין שוויה רבנן . ולמוספין דכתיב (שם) דבר יום ביומו . ול"ע דתיפוק ליה מביום
זאתו דלקאון . וכן הוא אהבה נמי בירושלמי . ולוידוי הפרים . דיליף כפרה מיום כפורים דהא דכתיב (שם י"ו) וכפר
בעדו ובעד ביתו . בכפרת דברים הכתוב מדבר . כמו שכתבתי במשנה ח' פ"ג דיומא וכפרה ביממא הוא . דכתיב (שם) ביום
הזה יכפר עליכם .

ר"י מכשיר בקטן . ואין הלכה כר יהודה . אין קורין את המגילה .
שחייב אדם לקרות את המגילה בלילה . ולחזור ולקרותה ביום .
וקריאה של יום . לא תהא לא לאחר הגז החמה . דכתיב (אסתר
ט') והימים האלה נזכרים ונעשים : ולא מלין דכתיב (ויקרא
י"ב) וזיוס השמיני ימול : ולא
טובלין . ולא מוזין . דכתיב בהזאה
(במדבר י"ט) והיה הטבור על
הטמא ביו' השלישי וזיוס השביעי
והוקשה טבילה להזאה ודוקא
כשטובל ב' אחר' דאין טובלין
אלא ביום . ולא אחר' אששוכה
בתחלת שביעי ראוי לטבילה .
אע"ג דלילה תחלת היום הוא .
אבל משעבר יום ז' מותר לטבול
בלילה : שומרת יום כנגד יום .
ב"א ימים שבין נדה לנדה . אם
ראתה יום א' שומרת יום מחרתו וטובלת באותו יום עלמו .
משהגז החמה : משעלה עמוד השחר כשר . למשעלה עמוד
השחר אקרי יום' דכתיב בספר עזרא (נח"ה ד') ואנחנו עושין
במלאכה מעלות השחר ועד אלת המוכבים . ופתיב בתריה
והיה לנו הלילה למשמר . והיום למלאכה . ולא אמרו עד הגז
החמה . אלא כדי לזאת מספק לילה . לפי שאין הכל בקיין
כשיעלה עמוד השחר : ה' ולוידוי הפרים . פר כהן משיח . ופר
העלם דבר של נזור . שמתודים עליהם חטאים שהביאום עליו :
ולוידוי

ר"ע מברטנורה . רשאי לטבול בלילה . ולהזות אח"כ
ביום . אבל הטובל בשביעי כמותו . מזה תמלה . ואחר כך טובל . ואין מוזין אלא ביום כדתנן התם . ומנא שלא יטבול גם כן אלא
ביום דקודם להזאה אינו יכול לטבול כשהזאה ביום ה' . וקשה אלישנא דמתניתין דתנן טבילה קודם להזאה . והא בנא איירינן
כשהטבילה אחר ההזאה דוקא . והרמב"ם בפ"ז מהלכות פרה . כתב אין מוזין ואין טובלין אלא ביום . ובהשגות כתב . במשנה מפרש
על טבילת החזוב במים . וכתב הכסף משנה דהרמב"ם נמי בהכי מייירי . ולא הוצרך לפרש . כיון דהתם אינו עוסק אלא במילוי
וקידוש והזאה . ולא תקשי לך שהקדים הן מוזין לאין טובלין . לישנא דמתניתין . קטע ע"כ . ואומר אני דלפוס ריהטא כתב כן . ולא
עיינן בנשנה . ועוד דא"כ תקשה למתניתין . דהא ודאי דטבילת חזוב קדים להזייתו . לכן אפשר לומר . דאע"ג דעסיק התם
במילוי וקידוש . אפשר דאגב קטע נמי לטבילת אדם . ומשום הכי אפכה לגירסא דמתניתין . ומ"ש הכ"מ דבפרק י"א כתב טבילת
החזוב במים . והאחר מוזנו כו' . אחר שתנן כו' . לא זהו העתק משנתינו . אלא היא דסוף פרה . וכמ"ש בפירושהאשנה שם .
מזיהו אע"ג דהרמב"ם אפכה . נישא טפי לפרש הגירסא כמות שהיא . וכמ"ש התו' דטבילה דהכא דמתניתין לא איירי אלא בטבילת
חזוב והא' ושל להזאה דכתיב וטבל והיה . וכמו שזכר בפי' הר"ב דסוף פרה . ול"ק אמאי לא תני נמי דטבילת אדם כששביעי
שאינה אלא ביום . משום דכהדיא כתיב והיה . והדר ורחץ . וכיון שאין הזאה אלא ביום . ממילא אין הטבילה אלא ביום :
וכן שומרת יום כנגד יום . לפי' רש"י והר"ב דטבילת אדם מייירי הא דתנן ואין טובלין . אפילו הכי אנטריך למתני שומרת
יום כדמפרש בגמרא . דה"ל דלעבד מקצת לילה שימור ותטבול . קמ"לן . כיון דבעיא ספירה . ספירה ביממא היא . דכתיב
(ויקרא ט"ו) ופצרה לה שבעת ימים . ולפי' התוספות נמי דלא איירינן עד שהא טבילה . הזכיר שומרת יום טפי משאר
חייבי עילות . מהאי טעמא : עד שתנן החמה מפורש במשנה ב' פ"ק דברכות . ועמוד השחר במשנה א' :
ה המגילה . דאחר קרא והימים האלה נזכרים ונעשים : ולקריאת ההלל דכתיב זיה (ההיסק"ה) זה היום עשה
ה' . ולתקיעת שופר דכתיב (במדבר כ"ט) יום תרועה יהיה לכם . ולנטילת לולב דכתיב (ו קרא כ"ג) ולקחתם
לכם ביום הראשון . ולתפלת המוספין כווספין שוויה רבנן . ולמוספין דכתיב (שם) דבר יום ביומו . ול"ע דתיפוק ליה מביום
זאתו דלקאון . וכן הוא אהבה נמי בירושלמי . ולוידוי הפרים . דיליף כפרה מיום כפורים דהא דכתיב (שם י"ו) וכפר
בעדו ובעד ביתו . בכפרת דברים הכתוב מדבר . כמו שכתבתי במשנה ח' פ"ג דיומא וכפרה ביממא הוא . דכתיב (שם) ביום
הזה יכפר עליכם .

אטו"ח ס'
תקופת ס'
ב' מ"י ס' ס'
פילה ס' ס'
רכב ס' ס'
ג' מ"י ס' ס'
קופות ס' ס'
ד' מ"י ס' ס'
פרה ס' ס'
כ"א ס' ס'
ה' מ"י ס' ס'
אסור בילת ס'
ש"ס ס' ס'
ט' קטן
ה' מ"י ס' ס'
מגילה ס' ס'
ט' תפילת ס'
ז' מ"י ס' ס'
ז' מ"י ס' ס'
ט' קטן
ה' מ"י ס' ס'
תקופת ס'
ג' מ"י ס' ס'
לולב טו"ס ס'
תרכ"ס ס'
ה' מ"י ס' ס'
תקלה טו"ס ס'
ט' דפו ס' ס'
יא מ"י ס' ס'
שעה"ה ס' ס'
יב מ"י ס' ס'
ע"כ ס' ס'

ולידו מעשר בערתי הקדש מן הבית : לסמיכה וסמך את ידו על ראש העולה : להגשה ומי שאח המנחה תחלה בקרבן מערבית דרומית של מזבח ואח"כ קומץ : ולקמיצה ולהקטרה בהקטרת קומץ קאמור . שהוא במנחה כנגד זריקת דם בזבחים ואינה כשרה אלא ביום * אכל

ולידו המעשר * ולוידו יום הכפורים * לסמיכה * לשחיטה * לתנופה * להגשה * לקמיצה * ולהקטרה * למליקה * ולקבלה * ולהווייה * ולהשקיית סוטה * ולעריפת העגלה * ולטהרת המצורע : * כל הלילה כשר לקצירת העומר * ולהקטר חלבים ואיברים * * זה הכלל * דבר שמצותו ביום * בשר כל היום * דבר שמצותו בלילה * בשר כל הלילה :

הקטר חלבים ואברים כשר כל הלילה * כדתנן במתניתין : לקבלה * קבלת הדם במזרק : להווייה * הויית פרים הנשרפים וכל חטאות הפנימיות * וזריקת דם על המזבח * נמי קרי הויה : * ולהקטר חלבים ואברים * מותרים תמיד של בין הערבים * דכתיב בהו (ויקרא ו') הוא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה : זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום * לאתווי סדור שתי זבוכי לבונה שנותנים על לחם הפנים : ודבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה * לאתווי חכילת פסחים ששכר כל הלילה ולא אמרו חכמים עד חלות אלא כדי להרחיק את האדם מן העבירה :

פרק ג בני העיר : רחובה של עיר * יש בה קדושה שמתפללין בה בתעניות * וחכמים פליגי על סמם מתני' * ואמרו רחובה של עיר אין בה תשום קדושה * האויל

ולוידו המעשר * דכתיב (דברים כ"ו) ואמרת לפני ה' אלהיך בערתי הקדש וגומר * וסמך ליה היום הוא ה' אלהיך מלך * ועיין מ"ש ב"שנה ו' פ"ה דמעשר שני : לסמיכה לשחיטה * דכתיב וסמך ושחט וכתיב (ויקרא י"ט) ביום זבחכם * ומניוס לוותר לא נפקא * דשחיטה כשרה

כזר * וכמלא שאינה עבודה והתם להקריב כתיב * תוספת : לתנופה * דכתיב (שם כ"ג) וביום הניפכס את העומר * ולהגשה * דאתקש לתנופה דכתיב והניף והקריב * ובתרווייהו כמי א"ל כהן דמקמינה ואילך מצות כהונה * תוס' : ולקמיצה וכו' עד ולהווייה דכתיב (שם') ביום צוותו ועיין מ"ש במשנה ח' פ"ק דקדושין (ד"ה) הקבלות כסם הסו' : ולהשקיית ס טה * הנחיל תורה תורה כתיב הכא (בכרבר

ח') ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת וכתיב התם (דברים י"ז) על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט * ונה משפט ביום (כדתנן ברפ"ד דסנהדרין) אף כאן ביום : ולעריפת העגלה * כפרה כתיב בה (שם כ"א) ונכפר להם הדם כקדשים : ולטהרת המצורע * זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו (ויקרא י"ד) גמרא * ובסידורא דנקטא מתניתין אפשר לי לומר דמשום דהתחיל במגילה דיוכלתין היא * נקט בתורה הלל דקריאה דכוותה * והנא בהדיהו שופר ולולב ששים לענין

שבת * ותקיעת שופר דר"ה * קדים לנטילת לולב שבט"ו לחדש * וכן סידורם בכתוב * ותפלת המוספים * אידי דאתיא מדרבנן חביבא ליה ואקדמה * ותש"ה סמך לה המוספים עצמן לדלדיהו שויה * וידו פרים דאתיא ליה מדרשא חביב ואקדמה * וכן נמי וידו מעשר * דמשונוכס דריש * ולפי שידו פרים קדשים הן הקדים לוידו מעשר * והדר תנא וידו יום הכפורים דמיניה התיא וידו פרים * וסמיכה אתיא מהיקשא * ועוד דוידו בשעת סמיכה היא * כדתנן בפ"ג דיומא * וסמך שתי ידיו עליו ומתודה הלכך סמך סמיכה לוידו יה"כ * והדר תני שחיטה דמינה יליף לסמיכה * וכמו סמיכה ושחיטה דא"ל כהן * ה"ג תנופה והגשה * הלכך תני להו בהדיהו * ותנופה היא כעין סמיכה * כדרך השנוי בסוף פרק ט' דמנחות * והגשה כעין שחיטתן בצפון * הלכך אע"ג דהגשה * מהיקשא אתי * תני להו כסדר סמיכה ושחיטה * ותני גביהו קמיצה והקטרה * דדיני מנחה נכחו * והדר תני מליקה שהיא במקום שחיטה * דכבר תנא ליה * ואחריו קבלה והווייה כסדרן * והקדים השקיית סוטה לעריפת עגלה * דעגלה ערופה אע"ג דכפרה כתיב ביה * מ"ע לא קרבן היא * והשקיית סוטה כתיבא בפרשת נשא * ועגלה בזי תנא * וסוים בעהרת מצורע * אע"ג דקדים בעהרת להשקיית סוטה * כדי לנאה בעהרה * כאותה ששנינו בכוף מסכת כלים :

ולבוספין * ואע"ג דתמיד השחר קדמי (כדאיתא רפ"ד דזבחים) ואין לך מאוחר לתמיד דבין הערבים (כדאיתא רפ"ה דפסחים) אפ"ה כיון שאם הקדמום קודם לתמיד של שחר * או אחרים לתמיד של בין הערבים כשרים * ספיר מצי תני דמזונו כל היום * ותמידין לא תני הכא * דשל שחר ומנועד ד' שעות או עד חלות (כדאיתא רפ"ד דברכות) ושל הערבים ליתיה אלא מו' שעות ולמעלה (כדאיתא ברפ"ה דפסחים) הר"ן :

ולטהרת המצורע * בצפנים * ועץ ארז * ואוז * ושני תולעת רש"י : * ר כל הלילה כשר לקצירת העומר * כדילפינן במשנה ג' פ"י דמנחות * דקצירת העומר בלילה * וע"ש בכוף הפרק : ודקטור חלבים ואברים * כתב הר"ב מותרים תמיד של בין הערבים * כבר כתבתי בזה ברפ"ק דברכות בס"ד * ובפ"י הרמז"ס חלבים ואימורים * ז"ל ואברים * דאימורים היינו חלבים : זה הכלל דבר שמצותו ביום * כתב הר"ב לאתווי סידור שתי זבוכי לבונה וכו' גמרא * וכרבי יוסי דמשנה ז' פ"א דמנחות * וה"ה לסדור הלחם וכדתנן התם * אלא גמ' נקט בזיכי לבונה שהיא נקטרת על המזבח ומתיר את הלחם : שמצותו ביום * פ' ביום סמס אבל תמידין ופסחים כבר פי' בהן הכתוב שעה מיוחדת * הר"ן : דבר שמצותו בלילה כו' * כתב הר"ב לאתווי חכילת פסחים וכו' * עיין מ"ש בזה במשנה ט' פרק בתרא דפסחים * בס"ד :

פרק ג בני העיר שמכרו רחובה כו' : כ"ל דאידי דתני קריאת המגילה * ראה רבינו הקדוש לסדר עמהם קריאת ספר תורה שגם הוא לתקנת גביאים כמ"ש ברפ"ד דלקמן בס"ד * ולפי שקריאתם בלבוש ובבית הכנסת ראה נסדר תחלה קדושת

קדושת ב"ה ודיניה והתחיל ברחוב שגם זה מתפללין ומלמטה למעלה קחשיב דמעלין בקדש וכו' ובסדר המשנה בגמ' מוקדם פרק בתרא לפרקין אבל בספר הרי"ף מסודרין כמו שהם לפנינו וכן הוא בסדר המשנה דבירושלמי:

הואיל ואין מתפללין בה אלא באקראי בעלמא והלכה כחכמים: בית הכנסת לוקחים תיבה דוקא בית הכנסת דכפרים הוא דמצי מזבני ליה אבל ב"ה דכרכים כיון דמעלמא קא אתו לה' הו"א דרכים ולא מזבני לה: ספרים גביאים וכסופים: אבל אם מכרו תורה

לא יקחו ספרים דמעלין בקדש ולא מורדין: וכן צמותריהן מכרו ספרים ולקחו ממקלט הדמים תורה. לא יקחו מן המותר דבר שקדושתו פחות ולא גאמרו כל הדברים הללו לא כשלא מכרו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אבל אם מכרו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אפי' לקוח בדמים שבר לשמות מותר דוקא בשל כפרים כדאמרין: ב' אלא על תנאי ואפי' משל רבים לרבים. אכור למכור מכירה חלוט' דדרך ציון הוא כלומר אינו בעינינו כלום ואין הלכה כר"מ: מומר עולם ואפי' ליחיד ואפילו לכל תשישין חנון מד' דברים דלאות ד' דברים לא ימכור: בית המים לכביסה א"כ למי רגלים: ר"י אומר מוכרין אותו לשם חצר וכו' ואין הלכה כר"י: ג ואין

לוקחין ברמיו בית הכנסת * בית הכנסת לוקחין תיבה * תיבה לוקחים מטפחת * מטפחת לוקחים ספרים * ספרים לוקחים תורה * אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרים * ספרים לא יקחו מטפחות * מטפחות לא יקחו תיבה * תיבה לא יקחו בית הכנסת * בית הכנסת לא יקחו את הרחוב * וכן צמותריהן * אין מוכרין את של רבים ליחיד * מפני שמורדין אותו מקדושתו דבריר' (גמ' ירו' ורי"ף מאיר) יהודה אמרו לו א"כ אף לא מעיר גדולה לעיר קטנה: ב' אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי * שאם ידעו יחזירוהו דברי ר"מ * וחכמים אומרים מוכרים אותו מוכר עולם * חוץ מארבעה דברים * למרחץ * ולבורסקי * ולטבילה * ולבית המים * ר' יהודה אומר מוכרין אותו לשם חצר * והלוקחמה שירצה יעשה: ג' ועוד אר"י בית הכנסת שחרב * אין

ברמיו אע"פ דרחובה לשון נקיבה * רחוב לשון זכר * ואפשר דה"ה דרחובה * קרינן במפיק * אבל בסדר המשנה דבירו' הגירסא בדמיה: בית הכנסת לוקחין תיבה * כתב הר"ב דוקא דכפרי' אבל ב"ה דכרכים כיון דמעלמא אתו לה פי' שרבים באים להתפלל שמה אע"פ שאין כותבין כלום בבנינו * מ"מ כיון דעל דעת אותן רבים נעשה חמורה קדושתו ואין יכולין למכרה * כך הסכימה הפוסקים: תיבה מקום שמניחין בו ס"ת * שאנו קורין ארון * והוא קדוש יותר מבה"כ * הר"ן: מטפחות * מטפחות ס"ת דקדושתן טפי הר"ן: ספרים פיר' הר"ב גביאים וכתובים: וכ"כ הר"ן וכתב דמשמע דגביאים וכתובים כי הדדי נהכו * והא דמקדים בפסוקי זכרונות כו' כתובים לגביאים משום סדרא דגברי כו' ולא מעליותא כלל לזה על זה עד כאן * וכבר כתבתי בזה ביומא פ"ד דר"ה: אכל אם מכרו תורה לא יקחו ספרים * וכתב בכ"מ פ"א מהלכות תפלה * דלהרמב"ם רישא דמתניתין דוקא * דכל מידי דאפשר לעלויה מעלין * ואין לוקחין בדמיו דבר השוה לו * אבל אם עברו ומכרו תורה * כיון דא"א לעלויה יקחו בדמיו ס"ת אחר * אבל לא יורידוהו לקנות בו ספרים * ואידי דנקט אם מכרו תורה לא יקחו ספרים בגרוע * נקט הכי בכלהו * והא"כ דבשנין גמי אסור וכדמשמע רישא דמתניתין כ"כ בכ"מ * והקפיד לי שא"כ כתב הרמב"ם בני הכפר שרצו למכור ב"ה שלהן * או לבנות בדמיה כ"כ אחרת * או לקנות בדמיה תיבה או ס"ת צריכין להתנות וכו' ע"כ * והרי שהתיר בשו"ס * וז"ש במכירת ספר תורה * שלוקחים ספר תורה אחרת שאין שם קדושה למעלה וכו' * היונו לפי שסובר דודאי עדיף לקנות קדושה עלויה * אבל בשורת הדין ראוי לקנות בשו"ס כמו כן ולפי זה אתי ספיר * דאע"ג דסיפא דוקא * לא נקטה רישא בשו"ס * משום דמכל מקום עדיף טפלהעלות מלהשות וראוי לדברי * שהרי הטור העתיק הרישא * ואחר כך כתב אבל איפכא להורידן מקדושתן לא ע"כ * נראה ודאי דלא קפיד אלא להוריד * אבל להשוות שרי * וכת"ש ב"י בשם מהרי"א ז"ל ואפילו הכי העתיק הרישא נקט בעליו * אלא דהיינו טעמא לפי דמ"מ הכי עדיף להעלות בקדושה * אע"פ שעל פי הדין ראוי לקנות כיוצא בהם: לא יקחו ספרים * כתב הר"ב דמעלין בקדש כו' * משנה ד' ריש פ"ו דשקלים * ושם מפורש: אם כן אף לא מעיר גדולה כו' ופ"ק מעיקרא קדישא * השתא גמי קדישא * מרבים ליחיד ליכא קדושה * שאי אפשר דבר שבקדושה בפחות מעשרה * ורבנן אי איכא למיחש * כהאי גוונא גמי איכא למיחש * משום דרוב עס הדרת מלך * ולא משכחת מכירה בבית הכנסת * גמרא ב' שאם ירצו יחזרוהו * ובגמרא דייקנן לוקח הכי דייב דה שהרי אם רצו להחזיר * כמלא לוקח משתמש בו בנתים בשכר מעותיו והוי רבית * (כדתנן במשנה ג' פ"ה דבבא מציעא) ומשנינן ר"מ סבירא ליה דאחד בריבית מותר * אי גמי דמייירי שמתעין להחזיר שכירת ב"ה * וס"ל ריבית על מנת להחזיר מותר: מוכרין אותה לשם חצר * עיין לקיטן: ג' ועוד אמר ר"י כו' * קשה מאי עושה דהא לעיל מיקל טפי מחכמים * והכא הוא מחמיר וא"כ מאי עושה * (כדלעיל במסכת ערוכות פ"ב משנה ה') יש לומר דקאי אהא דאמר רבי יהודה ברישא מוכרין אותה לשם חצר * ודוקא לשם חצר קאמר אבל סתם אינה יורדת מקדושתה והיינו ועוד אמר רבי יהודה * תוספת:

אמ"י פ"ה ה"ה
תפלה טור א"ח
ס"י קנ"ב ס"ב
כ"ו
נ"ס ס"ט
ד"כ

אין

ג ואין מפשילין גדולים ופוחלים וה"ה לכל שאר מלאכות
אלא שהפסולת חבלים לריח מקום רחב ידים וזית הכנסת בית
גדול הוא וראוי לכך והוי אורחיה קפ דריא לקצר הלובו
דרך בית הכנסת ולשון קפנדריא אדמקיפנא דרי אעול בהא

כלומר בעוד שאין לריח להקיף
שורות בתים אקצר מהלכי
ואכנס דרך כאן מפני עגמת
נפש שיכרו ימי בנינו ויחנו לב
לכנותו אם יוכלו או יבקשו עליו
רחמים שיחזור לפיכך אין
אסור לא ללקט עשבים ולהאכיל
לבהמה או לאדם לגמרי אבל
ללקט ולהניחם במקומם מותר
דאיכא עגמת נפש ד קורין
פרשת שקלים כי תשא להודיע
שיביאו שקליהם בדרך כדי
שיקריבו באחד בניסן מתרומה
חדשה מקדיקין לשעבר קורין
פרשת שקלים לשנת שלפני ר"ח
ואפילו חל ר"ח אדר בע"ש
מקדימין לשנת שעברה :

ומפסיקין בשנת הבאה מלומר פרשה שניה כדי שהקרא פרשת
זכור בשנת הסמוכה לפורים לסמוך מחיית עמלק למחיית
הגון בשלישית פרה אדומה להזהיר את ישראל לזכור ענשם
כדי שיעשו פסחיהם בטהרה ואינו הוא שנת שלישיה כל שמוכ'
לפורים מאחריה וכשחל ר"ח ניסן להיות בשנת הויא לה שנת
שלישית שנת הסמוכה לר"ח ניסן כדי לסמוך אזהרת
טהרת עמא מתיס לפסחים ברביעיית החדש הזה
ששם פרשת הפסח לכסדרן לסדר ההפטרות שעד
הנה מפטירין מעין ד' פרשות פרשת שקלים בן שבע
שנים פרשת זכור פקדתי את אשר עשה לך עמלק פרשת
פרה וזרקתי עליכם מים טהורים פרשת החדש בראשון באחד
לחדש מכאן ואילך חוזר להפטיר מעין פרשת היום לכל
מפסיקין שאין מפטירין מעין הפרשה אלא מעין המעורע :

ה בפ"ש

אין מפסידין בתוכו וצריימא הספד של יחיד אבל מפסידין
הספד של רבים ופירש"י מ"ח שמת שנרובין להתאסף
ולתפסידו וזית הכנסת ראוי לכך לוי שהוא בית גדול
קרושתן אף כשהן שוממין נ"ל לדייק מדלא כתיב ואת
מקדישים אשומם:

אין מפסידין בתוכו ואין מפשילין בתוכו
חבלים ואין פורשין לתוכו מצודות ואין
שוטחין על גבי פירות ואין עושין אותו
קפנדריא שנאמ' ויק א כ"ו והשימותי את
מקדישיכם קרושתן אף כשהן שוממין
עלו בו עשבים לאיתלוש מפני עגמת
נפש ד ראש חדש אדר שחל להיות
בשבת קורין בפרשת שקלים חל להיות
בתוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין
לשבת אחרת בשניה זכור בשלישית
פרה אדומה ברביעיית החדש הזה לכם
בחמישית חזרין לכסדרן לכל מפסיקין
בראשי חדשים בהגובה

ד ראש חדש אדר כו לפי
דמכילתין במגילה
הנקראת באדר התחיל ג"כ
דלוי קריאת התורה בקריאה
דתיא דר"ח אדר וטעמייהו
דקריאות במשנה בסוף הפרק
בפרשת שקלים פי' הר"ב
כי תשא ומרש בגמ'

משום דג' פעמים כתיב תרומה
בהיא פרשה אחד לאדנים
ואחד לבדק הבית ואחד למזבח
הוא דכתיב ציה לכפר על
נפשותיכם ומ"ש הר"ב כדי
שיקריבו באחד בניסן כו' מפורש
בריש שקלים בשניה זכור
קאי בין חל ר"ח אדר להיות

בשנת ובין חל להיות בתוך השנת ומיזה האי כגווייה והאי
כגווייה דכשחל להיות בשנת האי שניה מהש והאם חל להיות
בתוך השנת האי שניה היינו שניה להפסקה שהשנת הבאה אחר
ההפסקה קורין בה זכור הר"ן בשלישית פרה אדומה
כתב הר"ב וכשחל ר"ח ניסן להיות בשנת הויא לה שנת שלישיה
שנת הסמוכה לר"ח ניסן וכו' דכל היכא דר"ח ניסן בשנת איכא
שליש שנתות מפורים לר"ח ניסן עם אותו שנת שחל בו ר"ח
ניסן שקורין בו פרשת החדש והאי שלישיה ורביעיית להפסקה
היא ואחל להיות בתוך השנת קאי ושש בשנת ליתיה בכלל
חל להיות בתוך השנת דבתוך השב' משמע אלצע שנת שיש חול
לפניו ולאחריו משא"כ בשש בשב' וכשר"ח ניסן בשב' היה
ר"ח אדר בשש בשב' וכן כשחל ר"ח אדר בא' בשב' יהיה
פורים בשב' וכדתנן בפ"ק משנה ב' ושם פירשתי ואיכא
גווי' ג' שבתות בין פורים לר"ח ניסן והוי גווי' שלישיה הסמוכה
לר"ח ניסן וכו' שאין ו' בשב' בכלל בתוך השב' הכו גמ' אחד

א מ"י ס"ט פ"ו
ב כ"ט מ"י פ"ז
ג ס"ה תפלה פ"ו
ד ס"ה ט' תרפה
ה ס"ה ט"ו
ו ס"ה ט"ז
ז ס"ה כ"ג
ח ס"ה כ"ד
ט ס"ה כ"ה
י ס"ה כ"ו
יא ס"ה כ"ז
יב ס"ה כ"ח
יג ס"ה כ"ט
יד ס"ה ל'
יז ס"ה ל"ג
יח ס"ה ל"ד
יט ס"ה ל"ה
כ ס"ה ל"ו
כא ס"ה ל"ז
כב ס"ה ל"ח
כג ס"ה ל"ט
כד ס"ה מ'
כה ס"ה מ"א
כו ס"ה מ"ב
כז ס"ה מ"ג
כח ס"ה מ"ד
כט ס"ה מ"ה
ל' ס"ה מ"ו
מ' ס"ה מ"ז
מא ס"ה מ"ח
מב ס"ה מ"ט
מג ס"ה נ'
מד ס"ה נ"א
מה ס"ה נ"ב
מז ס"ה נ"ג
מח ס"ה נ"ד
מט ס"ה נ"ה
נ' ס"ה נ"ו
נא ס"ה נ"ז
נב ס"ה נ"ח
נג ס"ה נ"ט
נד ס"ה ס'
נז ס"ה ס"ג
נח ס"ה ס"ד
נט ס"ה ס"ה
ס' ס"ה ס"ו
סא ס"ה ס"ז
סב ס"ה ס"ח
סג ס"ה ס"ט
סד ס"ה ס"י
סה ס"ה ס"יא
סז ס"ה ס"יב
סח ס"ה ס"יג
סט ס"ה ס"יד
ס"ו ס"ה ס"טו
ס"ז ס"ה ס"טז
ס"ח ס"ה ס"טז
ס"ט ס"ה ס"טז
ס"י ס"ה ס"טז

בשנת אינו בכלל (וכן כשחל ר"ח אדר בשב' ויהיה פורים בע"ש שאז יהיה ג"כ ג' שבתות בין פורים לר"ח ניסן ויהיה גווי' שלישיה
הסמוכה לר"ח ניסן וזה שלא פירש בו הר"ב משום דכשחל ר"ח אדר בשב' אע"פ שאין קורין אותה בשב' הסמוכה לפורים של
פרים קורין אותה מיהת בשב' הסמוכה לפורים של מוקטים שאתה שנת של הפסקה שהוא ס"ו באדר הרי הוא פורים למוקטים
וקורין פרה בשנת שלאחריה וטעמא דכדי לסמוך כו' מפורש בירושלמי שבה' בניסן הוקם המשכן ובשני בניסן נשרפה הפרה מפני
שלא היו יכולין לשרוף את הפרה עד שהוקם המשכן ונמצא פרה מאוחר לר"ח ניסן אלא שהקדימוה מפני שהיא טהרתן של
ישראל וכיון שכן אין ראוי להפסיק בין פרה להחדש כדי שלא תקדום כל כך מאחר שהיתה ראויה להיות מאוחר הר"ן ג'
לבסדרן פי' הר"ב לסדר ההפטרה טעמא דהפטרה כחוב בספר תנ"י שרש פטר שמנא כתוב שאנטיוכס הרשע מלך יון גזר
על ישראל שלא יקראו בתורה רחמים מה עשו ישראל לקחו פרשה אח' מגזיאים שענינה דומה לענין מה שכתוב בפ' של שבת
היה ועתה אף שבטלה הגזירה המנהג הזה אינו בטל ונקראה הפטרה מלשון שני שפירש הר"ב בואין מפטירין כו' במשנה מ'
פרק בתרא דפסחים לכל מפסיקין פירש הר"ב שאין מפטירין וכו' (עין לקמן ד"ה וזיה"כ וכו' שכן דעת התוס' -
דלרש"י ור"ן לכל מפסיקין מלקרו בענין היום וקורין בענין מועד מעין המאורע כו') ומ"ש הר"ב אלא מעין המאורע בר"ח
שחל בשנת תפטיר והיה מידי חדש בחדשו ואם יחול ביום ראשון מחר חדש ומנוכה בשנת שבו מפטירין בנרת דזכריה ואם
הם שני שבתות

בשניה

בשניה בנרות שלמה וכתב הר"ן אע"ג לנרות שלמה קדמו
אפילו הכי עדיפו לן נרות דזכריה משום דנבואת עתיד נהו
ע"כ ופורים (כגון בזכריה) שקדתי את אשר עשה עמלק
בברייתא בגמרא דף ל"א ותו בגמרא דף ל' דבתעניות
ומעמדות דבשבת ליכא הו

מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט

מפסיקין לענין הפרשה ול"ע
להרמב"ם שפירש וכן לתעניות
ולמעמדות מפטירין מענין
תעניות ומצמדות לא יזענין
סדר אותה שבת וכתב הר"ן

והאי מפסיקין דסיפא דומיא דמפסיקין דרישא הוא שכל אחד
ענינו שפסיקים מאותו סדר שכבר התחילו לקרות אע"ג
דבמפסיקין דרישא חזרין לסדר כל השנה כולו דמכל מקום
מפסיקין הן מסדר פרשיות שהתחילו לקרות :

בחגיכה ובפורים אע"ג דמעשה דפורים קודם מעשה
דחגיכה הוי ופורים מדברי קבלה וחגיכה

דברי חכמים אפ"ה אקדים לחגיכה משום דקדים בסדר ההדסים ועוד דקריאת ימי חגיכה שונה הן בתעניות ופרכינן
בגמרא דזיון דליכא קריאה במגמה בתעניות למה יפסיקו בשחרית יקראו בסדר היום בשחרית ומענין התעניות במגמה
ומענין דבתעניות לא קרינן בשחרית כלל אלא מעייני במילי דמתא ומתקנינהו ומש"ה לא אפשר למיקרי בתורה עד המגמה
והקדים תעניות למעמדות אע"ג דמעמדות תדירי מ"מ אינם אלא באשמי מעמד בלבד ויהי שחן כן תעניות שיש בהם השוים בכל
הזבור ובריום הכפורים פירשו התוספת דמיידי במגמה י"כ שחל להיות בשבת והיא קאמר שפסיקין מן הסדר שחל
באותו שבת וקורין בפרשת ערוה וכן בכל הני שאין קורין אלא ב' ג' תעניות ומעמדות וחגיכה ופורים ולפי מ"ס רש"י בפרק
ש' דשבת דף כ"ד דרגילין הו להפסיד במגמה בשבת אלא דממשנה ב' דפרק דלקמן מוכח דמשנתנו נשנית אחר הגזירה ומ"מ ליכא לומר
יש לפרש דקרי מפסיקין להפסיד כאינך אלא דמשנה ב' דפרק דלקמן מוכח דמשנתנו נשנית אחר הגזירה ומ"מ ליכא לומר
דמיידי ביום הכפורים שחרית שקורין בפרשת אחריות דאם כן אמאי נקט ויום הכפורים אפילו שאר מועדות נמי עכ"ד
ומש"ה תני ליה בסוף ואכתו לא יתח אמתו לא תני שאר המועדות ובכללן שחרית דיום כפורים לכך נראה כפירוש רש"י
והר"ן שכתבו לכל מפסיקין אף המועדות בכלל וכתב הר"ן דמתניתין הכי קאמר לכל המועדות מפסיקין שמתחיל פרשת היום
וקורין בשל י"ט וכן לר"מ ולחגיכה כו' ומיהו הך הפסקה לאו בחד גוונא הוא דכ"ט מפסיקין בפרשת וכו' ואלו ב"ר
וחגיכה מפסיקין בהשטרות וכו' ע"כ אלא שמ"ס הר"ן דו"כ דקתני אגב גרר דתענית נקטינן אע"ג דבכלל רישא דמתניתין
הוא דקתני לכל מפסיקין דהיינו לכל י"ט כמו שכתבתי ע"כ נראה צעני דאין אנו צריכין לכך אלא כמו שכתבו התוספת
דמשום מגמה דיה"כ נקט ליה ולי נראה עוד לומר דביה"כ דקתני ר"ל שחרית ומגמה ולפי דיוס הכפורים מקרי שבת שבתון
ואסור צעשית מלאכה כמו יום השבת ה"א דלא נפסוק צו מדברי השבתות ולא הוי בכלל לכל מפסיקין הלכך אצטרך
למחיל ה בהדיא ועוד דיום הכפורים משונה משאר המועדות שיש בו קריאה בין בשחרית בין במגמה ועוד דה"א דבשחרית
יקראו בסדר השבתות ובמגמה יקראו מענין י"כ וכלעיל בתענית :

ח בפסח כסדרן צפ המועדות הכי תני להו וכתב הר"ן ב ומפטירין בפסח גלגל ביהושע ומ"ס בג' קדש לי וטעמא
משום דבשני אית לן לקרי שור או כשב משום דכתב ביה וספרתם לכם ובשני מתחילין לספור את העומר

ובשביעי אית לן למקרי ויהי בשלח שבשביעי אחרו ישראל שירה על הים והשאר כולן נקראות כסדר כתיבתן בתורה וכתוב
בהן מענינו של פסח הר"ן ומיהו אס יום ב' הו שבת של חול המועד דקורין ראה אתה אומר אלי דלקמן ובכללה הו
פסל לך ישנה הסדר וביום דה"ו דפסח שהוא אב"ג בשבת יקראו קדש אס כסף ויעשו בני ישראל את הפסח תוס'
ומ"ס ומפטירין וידבר דוד שהוא שירה כמותה ומדבר בה מילית מלרים עלה עשן באפו וגו' וישלח חזיו ויפילם וגו' רש"י
ומ"ס בשמיני קורין כל הבכור כל משום דכתב ביה ולא יראה כני ריקס אלא הבא עולת ראה ושלמי חגיגה ומי שלא חג ב"ט
הראשון חוגג את כל הרגל ותו לא דבתנן בהשנה ו' פ' דחגיגה ולפיכך מזכירין העם לחוג עדיין לפי שאין לו עוד
תשלומין והאידנא אע"ג דליכא קרבנות מ"מ עושין זכר למקדש ועוד דמי שלא קיים מצות שמחה בחג יקיימו עדיין
ועיין עוד לקמן ומ"ס ומפטירין עוד היום לפי שמפלתו של סנהדרין בליל פסח (שני) היה רש"י וכ"ס במלכים [ב' כ'
א' וישעיה ל"ח ומ"ס ומפטירין במרכבה של יחזקאל על שם שנגלה בסיוי בריבוי רבבות אלפי שאלו ומ"ס ביום שני כל
הבכור אע"ג דעצרת יש לו תשלומין כל שבעה כמו שכתב הר"ב בחגיגה מ"מ קורין בשני לפי שאמר כך ויחולו הן ואין
העם מתאכסים לקרות בלבד ומהאי טעמא נמי במשנתנו דתנן קורין שבעה שבעות שהוא בכל הבכור היינו טעמא לפי
שהמטה נשנית בדרך ישראל ואין בו אלא יום אחד והר"ן פי' דלכפי קורין שבעה שבעות לפי שהוא במשנה תורה וכבר קראו
במורה

ח בפרשת מועדות שבתות כהנים שור או כשב או עז
וביום קח מיירי והאידנא נהו עלמא שקורין ביום ראשון
משכו וקחו לכם ומפטירין בפסח גלגל בשני שור או כשב
ומפטירין בפסח אישיהו בשלישי קדש לי כל בכור ברביעי
אס כסף תלוה בחמישי פסל
לך בששי ויעשו בני ישראל
את הפסח במועדו בשביעי
שירת הים ומפטירין וידבר דוד
בח' שהוא יום טוב אחרון של
גלויות קורין כל הבכור

ומפטירין עוד היום כבוד לעמוד בעצרת ביום ראשון בחדש
השלישי ומפטירין במרכבה של יחזקאל ב"ט שני של גלויות
קורין כל הבכור ומפטירין בחבקוק ב"ה ו' אפקד את
שרה דבר"ה נפקדה שרה ומפטירין בחנה שגם היא נפקדה
בראש

בחגיכה ובפורים בתעניות ובמעמדות
וביום הכפורים : ח בפסח קורין בפר'
מועדות של תורת כהנים בעצרת
שבעה שבועות
בראש
ומפטירין עוד היום כבוד לעמוד בעצרת ביום ראשון בחדש
השלישי ומפטירין במרכבה של יחזקאל ב"ט שני של גלויות
קורין כל הבכור ומפטירין בחבקוק ב"ה ו' אפקד את
שרה דבר"ה נפקדה שרה ומפטירין בחנה שגם היא נפקדה
בראש

ומפטירין עוד היום כבוד לעמוד בעצרת ביום ראשון בחדש
השלישי ומפטירין במרכבה של יחזקאל ב"ט שני של גלויות
קורין כל הבכור ומפטירין בחבקוק ב"ה ו' אפקד את
שרה דבר"ה נפקדה שרה ומפטירין בחנה שגם היא נפקדה
בראש

הל"ג

בראש השנה ב"ט שני בעקידה ומפטירין הבן יקר לי אפרו
 ביה"כ שחרית קורין באחריו מות ומפטירין כה אמר רס ושם
 במנחה קורין בערות ומפטירין ביונה בשני ימים טובים של
 סג קורין סור או כשב או עז ומפטירין ביום ראשון הגה יום
 בל לה ובי"ט שני ויקבלו אל
 המלך ושאר כל ימות החג קורין
 בקרבנות החג כולל יום ג' שהוא
 יום ראשון של חש"מ כהן קורא
 וביום השני לוי קורא וביום השלישי
 ישראל קורא וביום הרביעי והד'
 חזר וקורא וביום השני וביום
 השלישי וביום הד' כהן קורא
 וביום השלישי לוי קורא וביום
 הרביעי ישראל קורא וביום
 החמישי והד' חזר וקורא וביום
 השלישי וביום הרביעי וכן כלל

בראש השנה • **חדש העיניו באחד**
לחדש • **ביום הכפורים אחרי כות** • **בי"ט**
הראשון של חג • **קורין בפרשה מועדות**
שבתורת כהנים • **ובשאר כל ימות החג** •
בקרבנות החג • **בחנוכה** • **בנשיאים** •
בפורים • **ויבא עמלק** • **בראשיהדשים** •
ובראשי חדשיכם • **במענדורתי** • **במעשה**
בראשית • **בהעניית** • **ברכות וקלות** • **אין**
מפסיקין בקלות • **אלא**

לנו עקידת יצחק היום בשפט א
 רש"י • ומ"ס ומפטירין הבן יקר
 לוי • משום זכר הזכרתו רחם
 ארומנו רש"י • ומזכר היים
 להזכיר זכרונות הר"ן • ומ"ס
 ביה"כ באחריו מות שמדצ בעבוד
 היום ר"ן • ומ"ס ומפטיר כי כה
 אמר רס ושם שמדצ במדת
 הקטובה הלא זה צום אצחרהו
 רש"י • וכתיב ציה ולקדוש ה'
 מכבוד ודרשין זה יח"כ ר"ן •

בי"ט אחרון של חג כל הבכור ומפטירין ויהי ככלות שלמה
 ולומר קורין וזאת הברכה ומפטירין ויהי אחרי מות משה
 ושבת שחל להיות בחולו של מועד • בין בפסח • בין בסוכות •
 קוראין ראה אתה אומר אלוי ומפטירין בפסח • העצמות
 היבשות • ובסוכות ביום בל גוג • שייסרת בידיו לחטיות
 המתים עתידה להיות בפסח • ומלחמות גוג ומגוג בסוכות •
 ג במעמדות במעשה בראשית • שבשביל הקרבנות נתקיימו
 שמים וארץ • וכדר קריאתן • מפורש במ"ס העניית בפרק
 אחרון • ברכות וקלות • אם בחקותי • להודיע שעל עסקי
 החטא בזה פירענות לעולם • ויחזרו בתשובה ויגלו מלחמתם
 כסדרן

ומ"ס במנחה קורין בערות לפי שהעירות עבירה מצויה שפשו
 של אדם מחמתן ויגרו תוקפו כ"כ רש"י וכולמו וכל מי ששכח
 באחת מהן יזכור ויכלם ויחזור בתשובה • הרמב"ם פרק י"ג
 מהלכות הפלה • ומ"ס ומפטירין ביונה שיש בו מתשובת אנשי
 נגוה ושקבל ההב"ה תשובתם ויחס על הרעה אשר דבר
 לעשות להם ולא עשה • ומ"ס הגה יום בל' דכתיב ציה לחוג
 את רב הסוכות רש"י • ומ"ס וביום טוב שני ויקבלו על סם
 שמנובת המזבח היתה באותה הסיפא וצמח הסוכות • רש"י
 וכמורש בה • ומ"ס יום ג' שהוא יום ראשון של חש"מ • אבל
 ביום השני אין קורין [בג] וביום השני להראות שהוא ספק
 יום שני • דגנאי הוא לקרות י"ט בפסח חול' רש"י • ומ"ס
 לוי קורא וביום הג' שאין פוהתין מג' פסוקים לכל אחד ואחד
 מועד (כדתנן במשנה ב' פ' דלקמן)

כדתנן במשנה ד' פ"ד • וית"ש והרביעי חזר קורא כו' • לפי שהוא נוסף בשביל חולו של מועד (כדתנן במשנה ב' פ' דלקמן)
 לפיכך הוא קורא את ספיקו היום רש"י • ומ"ס ומפטיר ויהי ככלית שלמה • ע"ש ביום השמיני שלח את העם • רש"י
 ומ"ס ולמחר ר"ל בגולה • ומ"ס קורין וזאת הברכה • לפי שהוא סוף כל המועדות חותמין בברכת משה רבינו ע"ה שצריך את
 ישראל ומפטיר אחרי מות • לפי שחתינו בפטירתו של משה רבינו ע"ה מפטירין במה שלזה הקב"ה לאחר שנפטר • ליהושע
 תלמידו • הר"ן • ומ"ס קוראין ראה אתה • שיש שם נזונות שבת ורגלים וחולו של מועד דכתיב את חג המזות תשמור ומלאן
 למדנו איסור מלאכת הש"מ במסכת תביגה • רש"י • ו בחנוכה אף על גב דבמתניתין דלעיל • הקדים ר"ח משום
 דתדיר לפי שלא פרט למועדות אלא נקטיהו בכלל לכלל מפסיקים • נראה להסתחיל בפרטן בר"ח משום דתדיר • אבל
 הכא דפרט לכל המועדות אחד לאחד נקטיהו כסדרן מראשית השנה ועד אחרית השנה • ולא ראה מקום להפנים ר"ח בין
 הדברים • גם לא התחיל בר"ח • לפי שהוא חזר על הכלל לכלל מפסיקין • בנישאים דהוי גמי חנוכה המזבח • כ"כ
 רש"י והר"ן • והטור סיומן תרפ"ד • כתב על סם מדרש פסיקתא משום דנשלם מלאכת המזבח צד הצכסליו • ואני מלאתי
 בספר מכבי שכתבשו החשמונאים ליונים ואלו המזבח משוקן וספרו וצנאוהו מהדש ומנכו אותו צכ"ה צכסליו •
במעמדות • ולעיל הקדים חטיות לפי שיש לכל אחד דין קדושה על חבירו דתעניות שוים לכל הצבור כדלעיל • ומועמדות
 תדירי • ברתעב ור' ברכות וקלית • הרמב"ם כתב פ"ג מהלכות תפלה בתעניות סגורין אותן הצבור מפני
 הצרות • כגון צלורת ודבר וכיוצא בהן כו' • אבל בשאר תעניות קורין ויחל • והוא במסכת סופים פט"ו • ברכות וקללות •
 פ"ה הר"ב • אם בחקותי דאלו של משנה תורה מסקינן בסוגיא דכיון סקן בלשון יחיד • ומשה רבינו ע"ה מפי עצמו אמרן (וצרות
 הקדש תוספת) מפסיקין בהן • אין מפסיקין בקללות וכו' • במתא דלמר קרא וטשלי ג מוסר ה' בני אל המאם
 (והמפסיק בהן מראה עצמו שקהלו לקרות (א"ל לפי שאין ברכה על הפורענות • וכתב הר"ן • ואלו היה מכסיק היה
 הוה שצא לקרות חייב לבדך על הקללות • אע"ג (דתנן בסוף ברכות) דחייב אדם לבדך על הרעה כשם שמוצרך על
 הטובה לא דמיא להביא • דהייה בעין הדקת דין הוא • ע"כ • אלא היכי עביד הקורא בקללות מתחיל לפניהם
 ומסיים לאחריהם ואע"ג דבסוף משנה א' פרק דלקמן תנן הפותח והסוגם מוצרך לפנייה ולאחריה

אבל כל שאר הקורא בתורה אין מברכין כלל כדפירש ס
ה"ב והרי יש לפניו ולחמיהם הרבה בפרשה שמאלה
שהקלות אינם נקראו בראשון ולא באחרון י"ל דמ"מ בתענין
משכחת להו והיינו על החוקים דאלו הפותח הוא קורא

בברכות ועיין בדבור דלקמן
בסמוך ועי"ל דהך אי כתיב לפי
שאין ברכה כו' ריש לקיש אמרו
והא מסקינן בסוגיא דהאידיגא
נהגו כו' ונדכתב סה"ב
ואיכא לומר דריש לקיש
דהאידיגא קאמר טעמו ואע"ג
דמשמע דאמתני' קאמר ל"ק
הואיל והאידיגא כך נהגו קאמר
[מאי] דשייך האידיגא ולא
איכפת במאי דאסמכו אמתניתין
והראשון כל יומא : אלא אחד
קורא את כולן ושנים
הראשונים (דכתעניות) קורין
פרשת ברכות רש"י :
בשני ובחמישי כו' לפי
שקורין כסדרן ומורין
קורין ואין עולין מן החשבון הלכך
תני להו בסוף אבל א"ל דלעיל

כולהו מקרא נפקא כדלקמן מוידבר את מועדי דהני נמי
מקרא דרשינן להו ס"ז ד"ק וילכו שלשת ימים ולא מצאו מים
(שמות ט"ו) אין מים אלא תורה שהלכו ג' ימים בלא תורה
כלאו עמוד הנביאים שביניהם ומיקנו להם שיהיו קורין בשבת

ומפסיקין באחד בשבת וקורין בשני ומפסיקין בג' וד' וקורין בה' ומפסיקין בע"ש כדו שלא ישבו ג' ימים בלא תורה ומשום
יושבי חיות שכל ימות החול עוסקין בסמורה ואין קורין בג' וה' תיקון בגימטריא קריאה יתירה ע"כ בגמ' וא"ל דזו אינה אלא
אסמכתא אלו דמתני' דרשה גמורה שכבר כתב הכסף משנה בפ"ג מהלכות תפלה דגם זו אינה אלא אסמכתא וכדמוכח מדברי
הר"ן שאכתוב במשנה ג' פרק דלקמן ולפי שקרא התקנה בג"ה ומשום יושבי קרנות שאין שומעין בג"ה תקנו מנחה דשבת
הלכך תני בג"ה קוד' מנחה דשבת אע"ג דבו מתחילין בפרש' מדשה: שבאמר וידבר משה וגו' מצותן שיהיו קורין וכו' דלמה הוצרך
לכתוב כאן וידבר משה יזכיר כל המצות כולן לא אמרן משה לישראל בגמ' דיליך מהך קרא שיהו שאלין דורשין מענינו של יום כו' :

פרק ד הקורא את המגילה. אחר טענה מה שקורין דבר יום ביומו בלא לשנות סדר הקריאה ומנהגה והתחיל
במגילה דמכילתין היא. ויושב משא"כ בתורה דאמר קרא (דבר ה') ואתה פה עמוד עמדי
כניכול. (נאמר בהק"ה כבאדם שיכול להאמר בו כן) [ר"ל נקוד ה"ק ש"א. והי"ת פת"ח. והכ"ף היא כ"ף הדמיון] ועיין
ועיין ת"ש בפ' דסנהדרין משנה ה' (אף הקב"ה בעמידה גמ' : והקורא בתורה ומשמיעה הוא כדרך הקב"ה שהשמיע
התורה דהא מהאי טעמא אמרו בירושלמי שצריך שיעמוד אחד אלל הקורא שכשם שנתנה תורה ע"י סרסור כך אלו שמעו
לנהוג בה ע"י סרסור ומ"ש הר"ב רצה עומד רצה יושב. וכ"כ רש"י כ"ל דהלשון עצמו מוכח כן מדלא תני עומד יושב כדנהגן
לקמיה קראה כו' . אבל בירושלמי מדקדק מדתניא מעשה בר"מ שקראה מיושב כ"ל משום דאפשר למשמע דמתניתין ה"ק :
הקורא עומד ויושב כו' יא' . אבל מומעשה דר"מ נשמע דמשמעות המטה הקורא וכו' מותר לקרוא עומד . או יושב :
יצא הקוראין והשומעין מן הקוראים רמב"ם פרק ג' דה"ה והלכך תניא בגמ' משא"כ בתורה שלא יהא קורא אלא אחד : ביקוב שנהגו
לכך. פי' הר"ב לאחריה אבל לפניו חייב לברך בכל מקום מהטעם שכתבתי במשנה י"א פ"ג דסוכה . ומ"ש בין בלילה
בין ביום עיין משנה ד' פ"ג : בשני ובחמישי כו' . התחיל בפחותין לפי שמעלין בקדש כו' : קורין ג' . גם כנגד
תורה נביאים וכתובים . אי נמי כנגד כהנים לויים וישראלים הראוין לקרות בה הר"ן : הפותח והחותם מברך כו' כתב
הר"ב וכל שאר הקורין בתורה אין מברכין . משום דקריאת התורה חשיבא חדא מצוה וכלהו כהו כחד גברא . הר"ן ומ"ש
הר"ב והאידיגא כו' בגמרא . ועיין משנה ו' פרק דלעיל : והחורגם נראה בעיני דמשום כן נהיגי עלמא למקרי אדם חשוב
באחרונה כדו שהוא יזכה בצרכה אחרונה . ואע"ג דהאידיגא כולהו מברכין מ"מ לפי תקנה הקדומה לא בירך לאחרונה
אלא החוקים שהיו האחרון . ועוד כ"ל טעם אחר

כסדרן . בסדר פרשת היום : ואין עולין להם מן החשבון
כשיגיע יום שבת . ויחזרו ויקראו מה שקראו בשני ובחמישי
ובשבת במנחה : שאמר וידבר משה . אכולה מתניתין קאי .
ללמוד מכאן שמצוה לקרות בכל המועד . מענין המועד .

פרק ד הקורא את המגילה
עומד ויושב . רצה עומד .
רצה יושב : קראה שנים ביחד
יאלו' ולא אמרין שני קולות אין
נשמעין כאחד . דכיון דחביבה
להו . יהבי דעתיהו : מקום
שנהגו לברך אחריה יברך . אבל
לפניה חייב לברך בכל מקום
שלא ברכות . על מקרא מגילה .
ושעשה ניסים . ושהחיינו בין
בלילה בין ביום . דקריאה של
יום עקר . דכתיב (אסתר ט'
והימים האלה נזכרים ונעשים
ואיכ"ל מ"ד דכיון שצריך שהחיינו
בלילה לא יברך ביום שהחיינו .
והכו מסתברא : ואין מוסיפין
עליהן . שלא יקשה לברור .

פרק ד הקורא את המגילה .
עומד . ויושב .
קראה אחד . קראה שנים יצאו . מקום
שנהגו לברך יברך . ושלא לברך לא
יברך . בשני ובחמישי ובשבת במנחה
קורין ג' . אין פותחין (בגמ' מוכן) ואין מוסיפין
עליהן . ואין מפטירין בנביא . הפותח
והחותם בתורה . מברך לפניו .
ולאחריה

במנחה נמי סמוך לחשיכה
לדרוש . ומהאי טעמא נמי
בתורה מברך לפניו
ומפסיקין בג' וד' וקורין בה' ומפסיקין בע"ש . כדו שלא ישבו ג' ימים בלא תורה ומשום
יושבי חיות שכל ימות החול עוסקין בסמורה ואין קורין בג' וה' תיקון בגימטריא קריאה יתירה ע"כ בגמ' . וא"ל דזו אינה אלא
אסמכתא אלו דמתני' דרשה גמורה שכבר כתב הכסף משנה בפ"ג מהלכות תפלה דגם זו אינה אלא אסמכתא וכדמוכח מדברי
הר"ן שאכתוב במשנה ג' פרק דלקמן ולפי שקרא התקנה בג"ה ומשום יושבי קרנות שאין שומעין בג"ה תקנו מנחה דשבת
הלכך תני בג"ה קוד' מנחה דשבת אע"ג דבו מתחילין בפרש' מדשה: שבאמר וידבר משה וגו' מצותן שיהיו קורין וכו' דלמה הוצרך
לכתוב כאן וידבר משה יזכיר כל המצות כולן לא אמרן משה לישראל בגמ' דיליך מהך קרא שיהו שאלין דורשין מענינו של יום כו' :

ולאחרים המתחיל לקרות בתורה ראשון מברך לפניו והאחרון
החומס שהוא המשלים מברך לאחרים וכל שאר הקורין
בתורה אין מברכין לא לפניו ולא לאחרים והאידנא נהיגי
עלמא דכולהו מברכין לפניו ולאחרים גזרה משום הנכנסים

ולאחרים ב' בראשי החדשים ובחולו
של מועד קורין ארבעה אין פוחתין מהן
ואין מוסיפין עליהן ואין מפטירין בנביא
הפותח והחותם בתורה מברך לפניו
ולאחרים וזה הכלל כל שיש בו מוסף
ואינו י"ט קורין ארבעה ב"ט חמשה
ביום הכפורים ששה בשבת שבעה אין
פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן ומפטירין
בנביא הפותח והחותם בתורה מברך
לפניה ולאחרים אין פורסין (ס"א על)
ואין את שמע

ולא שמעו הראשון שזירך
לפניה ויאמרו אין ברכה בתורה
לפניה ומשום היוצאים ולא
ישמעו החומס מברך לאחרים
והראשונים לא ברכו ויאמרו
אין ברכה בתורה לאחרים
ב ואין מוסיפין עליהן דבראשי
חדשים ובחולו של מועד כמי
איכא בעול מלאכה דמלאכת
דבר האבד מותר ב"ט ה'
דכל דטפי ליה מלתא מחבריה
טפיליה גברא הלכך בראשי
חדשים ובמועד דאיכא קרבן
מוסף קורין ד' י"ט דאיכא
בעול מלאכה קורין חמשה

ויזם הכפורים דעגוש כרת קורין ששה
שבת דחייב סקילה
קורין שבעה ג' אין פורסין על שמע
הכנסת אחר שקראו צבור את שמע
קדיש וברכו וברכה ראשונה שלפני קריאת שמע
לשון פיוס' כלומר חזי דבר משתי ברכות שלפני ק"ש אומר
ואין

שבת דחייב סקילה
קורין שבעה ג' אין פורסין על שמע
הכנסת אחר שקראו צבור את שמע
קדיש וברכו וברכה ראשונה שלפני קריאת שמע
לשון פיוס' כלומר חזי דבר משתי ברכות שלפני ק"ש אומר
ואין

לפי דברי הרמב"ם בפרק י"ב מהלכות תפלה שכתב וז"ל
האחרון שובל ס"ת נוטל שטר כנגד הכל לפיכך עולה
ומשלים אפי' גדול שצביבור ע"כ ואפי' דהאידנא לא רגילי
שהאחרון גולל אלא קונין הגלילה בדמים יקרים מ"מ איכא
למיוזר שגתרצב המנהג מויע
קדם כשנכגו עדין שהאחרון
גולל כדברי הרמב"ם
ולאחרים ולא תליא במנהג
כמו במגילה אלא
חייב הוא לברך הר"ן וכי
הרמב"ם במשנה דלקונין
וטעמא נ"ל משום דאסמכיה
הקרא בפרקמי שמתו דף כ"א
וס"ג שאכלו דף מ"ח ודלמינא
דאסמכתא הוא לפי שהוכחתי
כך בספר מעדני מלך פרק
קמא דברכות סימן י"ג
ב קורין ארבעה ולפי שלא
יפסות לכל אחד מב'
פסוקים כדתינן לקמן מש"ה מהחיל מפרשת זו דגם הוא סדרה וזו
של יום שהרי מקריבין תמידין ברי"ח ואין מדלגין וזוים
השבת (כמו שמדלגין בשבתות צומת) שהרי לפעמים שהוא
בא ברי"ח הר"ן ואין מוסיפין עליהם כתב הר"ב דבר"ח
ובחולו של מועד איכא ביטול מלאכה דמלאכת דבר האבד
מותר וכן לשון רש"י (ומסיים ואין מפטירין בנביא מהאי
טעמא גופיה והא דמשמע מלשונם דבר"ח אינו מותר אלא
בשבת שלא פירקו נזויהן בעגל בפרק מ"ה מפרקי ר"ה ואיכא
והר"ן כתב פירש"י ז"ל דר"ח אין בהם איסור מלאכה ע"כ וכ"כ
וג"ל שפני כן כתב רש"י ז"ל בפירושו דר"ח פרק ב' כמ"ס
אשר נשתרת שם ביום המעשה דגבי דוד ויונתן ות"י ביומא דחולא וגבי ר"ח הוא דקאמר הכי כדכתיב מחר חדש
ביום המעשה (בערב ר"ח) וכלל דר"ח לא יום המעשה פ"ה : ר"ה ר"ח והחודש כו' מש"ה הדר תני לה הכא וכן עוד לקמן
דהוה ס"ד לכל דטפי מלתא מחבריה מברך לפניו ולאחרים מש"ה הצטרף למתני לכולהו תוס' : וזה הכלל לא אחא לתווי
שאין לנו שיש בו מוסף ואינו י"ט אלא מה שזכר וסיימא בעלמא יתיב דלא תימא י"ט וחולו של מועד כי הדדי נהו אלא
נקוט האי כלל בידך כל דטפי ליה מלתא מחבריה טפי ליה גברא וכו' גמרא : אבל מוסיפין עליהן אכולהו קאי דכיון
שאסורין במלאכה מוסיפין עליהן דליכא למיחש משום בעול מלאכה ולאחרים מפרשים דנהי דאין פוחתין קאי אכולהו
אבל מוסיפין עליהן אשבת קאי בלחוד אבל בשאר לא כדו שלא להשוותן לשבת שהוא עדיף מוטייהו וצבנת דוקא דמוסיפין
משום דליכא יומי דעדיף מוטייהו ויתיר ממנוג' הר"ן : וכן לשון רש"י ז"ל שהתפללו כל אחד בפני עצמו וכ"כ הר"ן בשם רש"י ומ"ס הר"ב
לאחר שקראו צבור את שמע כו' וכן לשון רש"י ז"ל שהתפללו כל אחד בפני עצמו וכ"כ הר"ן בשם רש"י ומ"ס הר"ב
וברכה ראשונה של קריאת שמע מפני קדושה שבה שאינם ראויים לאומרה ביחוד וי"א דיחיד ראשי לאומרה שאינה אלא
סיפור דברים היאך המלאכים מקדשים ולא דמי לקדושה שב"ח שאומרים נקדש וכו' והכא היינו טעמא דכיון שהשליח צבור
אומר ברכו על כל פנים צריכין לברך שום ברכה שאם לא כן היו גראים כאלו הם כופרים ח"ו שאומר להם לברך ואינם חפצים
ולכן אומרים ברכה ראשונה של קריאת שמע ב"י סימן ס"ט (וברוך ה' המבורך שאומרים אינו אלא ענייה על הזכרת
השם וכענין הא דתנן ביומא פ"ג משנה ח' וכן ענין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ור"ל על שהכר
גדול הזכיר את השם ואם כן עדין לא נתקיים מה שאמר להם השליח צבור שיברכו) ואנו שאומרים קדושה דיוצר ביחוד
וגם אין אומרים ברכה ראשונה רק קדיש וברכו ולא חיישינן שיהא נראה ככופר כ"ל דהיינו טעמא משום דנהיגי לזרוס קודם
שתחיל השליח צבור התפלה בקול רם וממא שמיד מתחיל השליח צבור בברכות השמנה עשרה ולא היו ככופר ואולי
המנהיגים

שבת דחייב סקילה
קורין שבעה ג' אין פורסין על שמע
הכנסת אחר שקראו צבור את שמע
קדיש וברכו וברכה ראשונה שלפני קריאת שמע
לשון פיוס' כלומר חזי דבר משתי ברכות שלפני ק"ש אומר
ואין

שבין
ובחמישי
תין קאי
ועד
את
מגילה
גומד
סי' ביחד
ולות אין
דחביבה
מקום
ד' אבל
ל' מקום
מגילה
ינו בין
יאה של
סחר ט'
עשים
שהחיינו
חיינו
מוסיפין
ור
ושבת
רגילים
החומס
ומשום
אלא
מדברי
לשבת
הסודר
ס' כו'
המתיל
עמדי
מיון]
שמע
צריכין
בדקנן
ק'
היא
שנהגו
לילה
כנגד
כתב
ומ"ס
חשוב
רונה

התורה צוהנו בזה ראו כי טוב ליהוג כן מלהרבות בברכת וזר
 שכבר יצא בו בל יחיד ויחיד ומהו הטעם אין צורך לירד לפני
 התיבה כיון שישמעו מיד השליח צבור ותרתו נהנו כדלקמן
 ואין צורך שהפורס הוא שיטעור ובלקמן במשנה ד

והוא חזי בעוניי שאם יארע
 שמואלו עשה בידו שיש להם
 לומר קדים וברכו ולעבור לפני
 התיבה שלא נתבטל דין עובר
 לפני התיבה כאשר חשב בעל
 לבוש אלא כמו שאמרת
 דכיון דאומרים קדים וברכו
 קודם שמתחיל השליח צבור אין
 צורך לירד לפני התיבה ומואל שאם אין שליח צבור שורדיו
 ואפשר שאפילו אם היה צבור בעיר שהתפללו ויש עשרה שלא
 שמעו הפרושה והשליח צבור בשמנה עשרה שיוכלו לעשות
 כך לומר קדיש וברכו ולירד לפני התיבה ואין עוברין לפני
 הקדיש כתב הר"ב שליח צבור וכפי רש"י ולכאורה
 מכאן ראיה לדם ללעיל דקדושה דביוזר אור היחיד רשאי
 לאומרים דאי לא תימא הכי היתה דיוזר אור דכעין סיפור
 דברים בלבד היא אין אומרים אלא בי קדושה דבשמנה
 עשרה דבלשון הקדש היא לא כ"ס ולמאי צריך תו למתני ואין עוברין כו' אכל הר"ן פי' דואין עוברין קאי נמי אכני אדם
 ששורסים על שמו דלאחר שסיימו ברכה ראשונה דק"ש מתחיל לתפלה מעומד לפי שיש בה קדושה והא דאפסיק
 לבו בתרתי אין שורסין ואין עוברין מפרש בירושלמי דאם התחילו לפרוס בי' והלכו להם גומר וקמ"ל דתפלה התחלה
 בפני עצמה היא ואינו רשאי להתחילה אלא בעשרה ולא תימא אינה אלא גמר וכתב עוד ולישנא דאין עוברין לפני
 התיבה היינו משני שדרכן היה שלא לעבור ש"ל לפני התיבה עד שמועין לתפלה ואין נושאין את כפיהם דכתיב
 (ויקרא ט') וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכס וכתיב (במדבר ו') כה תברכו את בני ישראל ובני ישראל עשרה
 משוע גדילפין מוגקדסתי בתוך בני ישראל ואף ע"כ דההוא יליף בג' שבתוך חוד דבר הלמוד בג' שחוזר ומלמד בג' ומיהו
 הי מילי כולהו אסומכתא דרבנן נהנו דסדר תפלה גופה דרבנן הר"ן ואין קורין בתורה ואין מפטירין דתקנתא
 דרבנן הוא ולא תקנו אלא בצבור הר"ן וז"ל דרבנן היינו שאין מדברי תורה שבכתב אבל יש מהן שהוא תקנתא דמשה
 רבינו ע"ה כדתנן בס"פ דלעיל ועיין ריש ערבין והר"ב שקיזר לא היתה נוהג אלא שמופסקו הבדלו לידנו
 כן שהיו עשרה לפי שאין ספק אצלי שהעתיק דברים הללו מפי הר"ן ושם כתוב כן בהדיא מדכתיב הבדלו מתוך העדה
 והתם הו עשרה שהרי המרגלים כו' וליתא דקרא דהבדלו בקרא כתיב ועל כל ישראל שהקהיל אותם קרא נאמר :
 וקרא עד מתי הוא דכתיב במרגלים ונ"ל לתקן לשון הר"ן ושכנ"ל מדכתיב הבדלו מתוך העדה הזאת ואתי עדה
 עדה דכתיב התם (שם י"ד) עד מתי לעדה הרעה הזאת והתם הו כו' וכן לתקן ב' כל הר"ב להוסיף ואתי עדה
 עד הזאת מה להלן וכו' אבל ודאי דטעותא הוה בידיה דהר"ב ממה שראה בפי הר"ן וכן בדפוס הרי"ף הגדפס בק"ק קראקא
 שהובא מספר מהר"ס טיקטין לא הרגיש החכם הוא בזה ואין עושין מעמד ומושב כתב הר"ב לכבוד המת ואומרים
 כו' צפירש"י כתוב לכבוד המת והרובה לכופלו יספוד והרשב"ם בפ"ו דב"ב דף ק' כתב לנחם אבלים או להרבות זער
 ונכר ולתת איש אל לבו לשוב בתשובה וכו' ולשן הרמב"ם בפרק י"ב מהלכו אכל מענידין שאר הקרובים ובני משפחה
 שאינו בני אבל ואומרים לפניהם דברי קיוות וכיוצא בהן ואחר כך אומר שבו יקרים שבו ואומר לפניהם דברים אחרים כשהן
 יושבין ואח"כ אומר עמדו יקרים עמדו ואומר כן שבע פעמים ע"כ ותמיהני שלא כתב בעניינה
 ראשונה שיאמר עמדו יקרים עמדו וה"ל הקדימו בנמחה עמדו יקרים כו' וטעם למספר שבע פי' הר"ב במשנה ז' פ"ו
 דב"ב ועיין מ"ש ש"מ"ה הר"ב דבבביר מעשרה לאו אורח ארעא פירש"י להטריח עליה לכן ולקרותו יקרים דא"כ מה הנחת
 לתרובים ואין אומרים ברכת אבלים כו' בנמחה דאמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן ברכת אבלים בעשרה ואין אבלים מן
 המנין ברכת התנים בעשרה וחתנים מן המנין נראה דה"ק תקנתא דרבנן היא ולא תקנו אלא בעשרה והיה ג"ל דתנחומי אבלים
 היינו ברכה שבגד המנחמים ומ"ה אין שורה פחותה מעשרה דאל"ה אין טעם לעכב בפחות מעשרה אם אין כאן ברכה
 ובטור י"ד בסיון ס"ט כתב והאידנא אין לנו לא ברכת שורה ולא ברכת רחבה ע"כ נראה מזה כמו שכתבתי אלא דבגמ'
 פ"ק דכתובות דף ח' ע"ב ברכה בשורה מי איכא ונ"ע [ובסדר המשנה שבירושלמי וכן שם בפסיקא ל' בתנחומי
 אבלים] ומה שהקדים דיני דמת לדין ברכת חתנים תדא דמילי טובא נהנו ותו דהכל למיתה ואין הכל נכנסין
 לחופה שיש שאין זוכין לחופה :

"ואין עוברין לפני התיבה ואין נושאין את כפיהם ואין קורין בתורה ואין מפטירין בנביאי ואין עושין מעמד ומושב ואין אומרים ברכת אבלים ותנחומי אבלים וברכת התנים ואין

ואין עובדים לפני התיבה שליח הצבור ואין נושאין כפיהם לברך ברכת התנים ואין קורין בתורה בצבור וכל הגי' אין נעשים בפחות מעשרה דכתיב (ויקרא ח"ב) ונקדשתי בתוך בני ישראל כל דבר שקדושה לא יהא בפחות מעשרה

כתיב הכא בתוך בני ישראל וכתיב התם (במדבר י"ו) הבדלו מתוך העדה הזאת מה להלן עשרה שאין עדה פחותה מעשרה אף כאן ואין עושין מעמד ומושב למת כשנשאין את המת לקברו היו יושבים שבע פעמים לכבוד המת

ואומרים על כל פרק ופרק של הספד עלדו יקרים עמדו שבו יקרים שבו ובבביר מעשרה לאו אורח ארעא ברכת אבלים ברכת רחבה שהיו אומרים ברכה כנגד אבלים וברכה כנגד המנחמים כו' כדנפירש בפ"ק דכתובין [דף ח'] ותנחומי אבלים עומדים בשורה כשחוזרים מן הקבר ומנחמין את האבלים ואין שורה פחותה מעשרה וברכת חתנים שבע ברכות שאומרים לחתן ואין

אכל הר"ן פי' דואין עוברין קאי נמי אכני אדם ששורסים על שמו דלאחר שסיימו ברכה ראשונה דק"ש מתחיל לתפלה מעומד לפי שיש בה קדושה והא דאפסיק לבו בתרתי אין שורסין ואין עוברין מפרש בירושלמי דאם התחילו לפרוס בי' והלכו להם גומר וקמ"ל דתפלה התחלה בפני עצמה היא ואינו רשאי להתחילה אלא בעשרה ולא תימא אינה אלא גמר וכתב עוד ולישנא דאין עוברין לפני התיבה היינו משני שדרכן היה שלא לעבור ש"ל לפני התיבה עד שמועין לתפלה ואין נושאין את כפיהם דכתיב (ויקרא ט') וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכס וכתיב (במדבר ו') כה תברכו את בני ישראל ובני ישראל עשרה משוע גדילפין מוגקדסתי בתוך בני ישראל ואף ע"כ דההוא יליף בג' שבתוך חוד דבר הלמוד בג' שחוזר ומלמד בג' ומיהו הי מילי כולהו אסומכתא דרבנן נהנו דסדר תפלה גופה דרבנן הר"ן ואין קורין בתורה ואין מפטירין דתקנתא דרבנן הוא ולא תקנו אלא בצבור הר"ן וז"ל דרבנן היינו שאין מדברי תורה שבכתב אבל יש מהן שהוא תקנתא דמשה רבינו ע"ה כדתנן בס"פ דלעיל ועיין ריש ערבין והר"ב שקיזר לא היתה נוהג אלא שמופסקו הבדלו לידנו כן שהיו עשרה לפי שאין ספק אצלי שהעתיק דברים הללו מפי הר"ן ושם כתוב כן בהדיא מדכתיב הבדלו מתוך העדה והתם הו עשרה שהרי המרגלים כו' וליתא דקרא דהבדלו בקרא כתיב ועל כל ישראל שהקהיל אותם קרא נאמר : וקרא עד מתי הוא דכתיב במרגלים ונ"ל לתקן לשון הר"ן ושכנ"ל מדכתיב הבדלו מתוך העדה הזאת ואתי עדה עדה דכתיב התם (שם י"ד) עד מתי לעדה הרעה הזאת והתם הו כו' וכן לתקן ב' כל הר"ב להוסיף ואתי עדה עד הזאת מה להלן וכו' אבל ודאי דטעותא הוה בידיה דהר"ב ממה שראה בפי הר"ן וכן בדפוס הרי"ף הגדפס בק"ק קראקא שהובא מספר מהר"ס טיקטין לא הרגיש החכם הוא בזה ואין עושין מעמד ומושב כתב הר"ב לכבוד המת ואומרים כו' צפירש"י כתוב לכבוד המת והרובה לכופלו יספוד והרשב"ם בפ"ו דב"ב דף ק' כתב לנחם אבלים או להרבות זער ונכר ולתת איש אל לבו לשוב בתשובה וכו' ולשן הרמב"ם בפרק י"ב מהלכו אכל מענידין שאר הקרובים ובני משפחה שאינו בני אבל ואומרים לפניהם דברי קיוות וכיוצא בהן ואחר כך אומר שבו יקרים שבו ואומר לפניהם דברים אחרים כשהן יושבין ואח"כ אומר עמדו יקרים עמדו ואומר כן שבע פעמים ע"כ ותמיהני שלא כתב בעניינה ראשונה שיאמר עמדו יקרים עמדו וה"ל הקדימו בנמחה עמדו יקרים כו' וטעם למספר שבע פי' הר"ב במשנה ז' פ"ו דב"ב ועיין מ"ש ש"מ"ה הר"ב דבבביר מעשרה לאו אורח ארעא פירש"י להטריח עליה לכן ולקרותו יקרים דא"כ מה הנחת לתרובים ואין אומרים ברכת אבלים כו' בנמחה דאמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן ברכת אבלים בעשרה ואין אבלים מן המנין ברכת התנים בעשרה וחתנים מן המנין נראה דה"ק תקנתא דרבנן היא ולא תקנו אלא בעשרה והיה ג"ל דתנחומי אבלים היינו ברכה שבגד המנחמים ומ"ה אין שורה פחותה מעשרה דאל"ה אין טעם לעכב בפחות מעשרה אם אין כאן ברכה ובטור י"ד בסיון ס"ט כתב והאידנא אין לנו לא ברכת שורה ולא ברכת רחבה ע"כ נראה מזה כמו שכתבתי אלא דבגמ' פ"ק דכתובות דף ח' ע"ב ברכה בשורה מי איכא ונ"ע [ובסדר המשנה שבירושלמי וכן שם בפסיקא ל' בתנחומי אבלים] ומה שהקדים דיני דמת לדין ברכת חתנים תדא דמילי טובא נהנו ותו דהכל למיתה ואין הכל נכנסין לחופה שיש שאין זוכין לחופה :

ואין מומין : כיון דבעי למימר נכרך אלהינו - בעיר מעשרה
 לאו אורה ארעה : והקרקעות - כל הקדש הוא לפדותן צריך
 ו' ואחד מהן כהן דעשרה הכהנים כותבים בפרשת הקדשות שלש
 בערכין ושלושה בבמה וד' בקרקעות : ואדם כיוצא בהן - אם
 אמר דמי עלי שמין אותו כעבד .
 ועבד אתקש לקרקעות - דכתיב
 (ויקרא כ"ה) והתנחלתם אותם
 לבניכם וכו' כי הוי דבקרקעות
 בעינן עשרה - וחד מינייהו כהן
 הכי נמי ב'אדם : ד לא יקרא
 למתורגמן יותר מפסוק אחד -
 שלא יטעה התורגמן שמתרגם
 על פה : ובנביא ג' - אסירנה ולא
 אכפת לן אם יטעה דלא נפקא לן
 הוראה מנייהו : ואם שלשתן ג'
 פרשתם כגון כי כה אמר ה' חנם
 נמכרתם כי כה אמר ה' מצרים
 ירד עמי בראשונה ועתה מי לי
 פה נאם השם . הם ג' פרשיות
 בשלשה מקראות רזופים : מדלגין בנביא . מפרשה לפרשה
 ואפילו מענין לענין : ואין מדלגין בתורה . בשני ענינים - אבל
 בענין אחד מדלגין כמו שהיה כהן גדול קורא ביום הכפורים
 פרשת אחרי מות ומדלג וקורא אך בעשור : עד שלא יפסיק
 התורגמן . המדלג בין בתורה בענין אחד בין בנביא ואפי'
 בב' ענינים לא ישהה אלא בכדי שישלים המתורגמן לתרגם .
 מה שהוא צריך לתרגם - שאין כבוד לצבור לעמוד שם בשתיק ;
 ד המפטיר בנביא - מי שרגיל להפטיר בנביא - תקנו חכמים
 שיהא הוא פורם על שיע ברבים : והוא עובר לפני התיבה
 להוציא את הרבים בקדושת השם בתפלה - הואיל וממציא
 את עצמו להפטיר - דהוי דבר שאינו כבודו - תקנו לו את זו
 לכבודו : ואם היה קטן - שאינו יכול לעבור לפני התיבה - ולא
 לפרום על שמו :

פחות מעשרה כתב הר"ב כתיב הכא כו' מה להלן עשרה
 שאין עדה בו שחומר עד מתו לעדה קרעה הזאת
 גבי מרגלים שהיו ו' צ' ויצאו יהושע וכלב גמ' :
 ובקרקעות פירש הר"ב של הקדש הבה לפדותן וכפירש'
 כלן' וצ"ל דסנהדרין מטנה ג'
 ושם מפרש הר"ב כפי' הרמב"ם
 דהכל והתם . ועיין מה
 שאכתוב שם בס"ד :
 השעה והנה כתב הר"ב דעשר
 כהני כתיבי . ולכהן
 תהיה אחוזתו לא מנין - ללא
 בשמות כתיב ילא והעריכו הכהן
 כערך הכהן וחסב לו הפקד
 וכיוצא בהן רש"י פ"ק דסנהדרין
 ובגמ' חד לגופיה . וחד למעוטי
 דאף ישראל וואידך הוי מיעוט
 אחר מיעוט - ואינו אלא לרבות
 ע' ישראלים וחד כהן ואימא חמש
 כהנים וחמש ישראלים דהא שני
 אינו מיעוט אלא ריבוי' ואם כן השלישי אינו מיעוט אחר מיעוט
 ולדוקא חתי' וכל' הוי מיעוט אחר מיעוט : והך לדוקא .
 וכן כולם קשיא ובתוספות קשיא לי : אמאי לא בעי אחד עשר
 דאין צ"ד שקול - בכל דבר שהוא תלוי שעומד בשקול הדעת .
 ע"כ ועיין בסוף פ"ק דסנהדרין . וע"ש בר"פ : ואד"ב פירש
 הר"ב שמין אותו כעבד . כמה הוא יפה למכור בשוק - כך כתב
 משנה ג' פ"ק דסנהדרין . ורצה לומר עבד עברי דזה הוא שזה
 להחכר . ומה שכתב הר"ב ועבד אתקש לקרקעות - דכתיב
 והתנחלתם גמרא . ואסיפא דקרא לרשת אחזה פניך . והכי
 מסיים ליה לקרא בתי' . גם סיימהו הר"ב וברמב"ם דמשנה
 ג' פרק קמא דקדושין . ובמשנה ע' פ"ד דב"מ . לא כתב
 הרמב"ם - אלא לרשת אחזה . והקשו בתוספת דקרא בעבד
 כנעני הוא דכתיב . ומגן דעבד עברי אתקש : ד לא יפחות
 מג' פסוקי' גמרא . כנגד תורה נביאים וכתובים :

א מ"י פ"ט
 סה' ברכות
 סוף ג' א"ס ע'
 קנ"ט ס"ג א'
 בבבא מציעא ג'
 ח"י פ"ט מה'
 ערכין ה' ג'
 רבנ' י"ג ע"ג
 מה' תפלה
 שש"ק א"ח פ'
 קלו סע"כ
 ה' ס"י ע"ב
 סוף ע' א"ח פ'
 קנה סע"ח
 ו מ"י ע"ה
 ו מ"י ע"ה
 קמל סע"ח
 פ' כ"ד

לא יקרא למתורגמן . ימיות עזרא נהגו שיהא שם תורגמן מתרגם לעם - מה שהקורא קרא בתורה כדי שיבינו עינין הדברים
 הרמב"ם פרק י"ב מהלכות תפלה ונפקא ליה מדדרשינן בפ"ק דטוטה' מדכתיב בספר עזרא (ח') ויקראו בספר
 זה מקרא . מפורש זה תרגום כ"ו : ראיין מדלגין בתורה . שהשומע את הקופץ ממקום למקום אין לבו מיושב לשמוע רש"י :
 עד פדי שלא יפסוק התורגמן . פי' הר"ב שלא ישהה - אלא כדי שישלים התורגמן . כו' וכן לשון הרמב"ם בפירושו
 ובחבורו פי' ב' מהלכות תפלה . והשיג עליה הר"ב ד' לשון המשנה אינה כן לדבריו הל"ל עד כדי שיפסיק התורגמן .
 ע"כ . ולשון רש"י כדי שיוכל לגולל הספר ולקרות במקום הדילוג . קודם שיגמור התורגמן וכו' ואין לפרש דברי רש"י כמשמעו .
 שיקרא קודם שיגמור דתרי קלא לא משתמעי . במ"ש הר"ב בר"פ צד"ה יצאו כו' . אלא ה"ק אלו היה רשאי היה יכול לקרות קודם
 כו' וטעמא דמלתא שאם ישער הגלילה בכדי זה השעור - ה"כ בודאי לא יעמוד בשתיקה כלל - אחר שסיים התורגמן :
 ד המפטיר בנביא - כתב הר"ב מי שרגיל להפטיר בנביא . וכן לשון רש"י וכלומר מי שתמיד להפטיר . דמסתמא פריסת
 שמוע וכו' . קודם שקוראין בתורה הוא - שכל מי שירצה לבה לבית הכנסת כבר בא לו . ומדע דהא מהאי
 טעמא האידגא אין פורסין כלל ביום שיש בו הפטרה - לפי שכבר באו הכל : ה"א פורם על שמוע וכו' . כתב הר"ב הואיל וממציא
 את עצמו להפטיר שאינו כבודו . בגמ' . וכתב הר"ן כלומר דמאסו דמלתא דאפטורי' בנביא . לא חשבי ליה עלמא ליקרא . מאסו
 דאיחא אפי' בקטן : ודוא עובר כו' . מפני שלא היה דרכן לעבור לפני התיבה בק"ש עד שעת התפלה נקט להו בתרתי' הר"ן .
 וכבר כתבתי ג' כ' לעיל : והיא נובא את כפיו - מאסו סיפא יקט לה' דאלו קטן לא . אינמי שהוא תחיל' - כאלו הוא הגדול
 שבהם :

לא יקרא למתורגמן . ימיות עזרא נהגו שיהא שם תורגמן מתרגם לעם - מה שהקורא קרא בתורה כדי שיבינו עינין הדברים
 הרמב"ם פרק י"ב מהלכות תפלה ונפקא ליה מדדרשינן בפ"ק דטוטה' מדכתיב בספר עזרא (ח') ויקראו בספר
 זה מקרא . מפורש זה תרגום כ"ו : ראיין מדלגין בתורה . שהשומע את הקופץ ממקום למקום אין לבו מיושב לשמוע רש"י :
 עד פדי שלא יפסוק התורגמן . פי' הר"ב שלא ישהה - אלא כדי שישלים התורגמן . כו' וכן לשון הרמב"ם בפירושו
 ובחבורו פי' ב' מהלכות תפלה . והשיג עליה הר"ב ד' לשון המשנה אינה כן לדבריו הל"ל עד כדי שיפסיק התורגמן .
 ע"כ . ולשון רש"י כדי שיוכל לגולל הספר ולקרות במקום הדילוג . קודם שיגמור התורגמן וכו' ואין לפרש דברי רש"י כמשמעו .
 שיקרא קודם שיגמור דתרי קלא לא משתמעי . במ"ש הר"ב בר"פ צד"ה יצאו כו' . אלא ה"ק אלו היה רשאי היה יכול לקרות קודם
 כו' וטעמא דמלתא שאם ישער הגלילה בכדי זה השעור - ה"כ בודאי לא יעמוד בשתיקה כלל - אחר שסיים התורגמן :
 ד המפטיר בנביא - כתב הר"ב מי שרגיל להפטיר בנביא . וכן לשון רש"י וכלומר מי שתמיד להפטיר . דמסתמא פריסת
 שמוע וכו' . קודם שקוראין בתורה הוא - שכל מי שירצה לבה לבית הכנסת כבר בא לו . ומדע דהא מהאי
 טעמא האידגא אין פורסין כלל ביום שיש בו הפטרה - לפי שכבר באו הכל : ה"א פורם על שמוע וכו' . כתב הר"ב הואיל וממציא
 את עצמו להפטיר שאינו כבודו . בגמ' . וכתב הר"ן כלומר דמאסו דמלתא דאפטורי' בנביא . לא חשבי ליה עלמא ליקרא . מאסו
 דאיחא אפי' בקטן : ודוא עובר כו' . מפני שלא היה דרכן לעבור לפני התיבה בק"ש עד שעת התפלה נקט להו בתרתי' הר"ן .
 וכבר כתבתי ג' כ' לעיל : והיא נובא את כפיו - מאסו סיפא יקט לה' דאלו קטן לא . אינמי שהוא תחיל' - כאלו הוא הגדול
 שבהם :

ונתנה על בית אונקלי . על בית יד המלבוש מבחוץ . והכתוב
אומר לך לאות . ולא לאחרים לאות : הכי זו דרך החיצונים
בני אדם ההולכים אחר דעתם . חוץ מדעת החכמים :

ב ירכיב טובים הכי זו דרך מנוגת שררכין ישראל לדרך
עמהם פושעי ישראל באגודת
טענותיהם . שהרי חלכנה
ריחה רע . ומנחה הכתוב עם
סממני הקטורת : על קן נסור
יגיעו רחמיך . כמו שהגישו
רחמיך על קן נסור . וגורת לא
חק האם על הבנים . כן חוס
ורחם עלינו . משתקין אותו
שעושה מנוגו של הקב"ה
רחמים והן אינן אלא גזרות :
ועל טוב יזכר שמך . על טובתך
כודה לך משתקין אותו שאנו
טייבים לנכר על הרעה . כשם
שמזכרין על הטובה : מודים :

מודים . דמחוי כשפירשויות . כמודה ומקבל עליו ב' אלהות:
המכנה בעריות . שדורש פירוש של עריות בלשון כינוי .
שאומר דלא בעריות ממש דבר הכתוב . אלא שלא יגלה קלון
אביו . וקלון אמו ברבים : ומזרעך לא תתן לאעברא
לארמיותא . לא תבא על העכו"ם . ותוליד בן לעכו"ם :
משתקין אותו בנייפה . שעוקר הכתוב ממשמעו . ונותן כרת
לבא על העכו"ם ומחייבו חטאת על השוגג : מעשה
אמנון ותמר נקרא ומיתרגם . ולא חיישינן ליקריה דדוד .
והוא דלא כתיב אמנון בן דוד . כדבעינן למימר לקמן :

בו ומ"ש הר"ב מקום שמוחו של תינוק רופס צרייתא אחריתא
לעיל מהך . והמכוון שמיני עיניך . מקום התחלת השער
בכל מקום שמוח של תינוק רופס . הוא מקום תפילין . ופי'
רופס מתרכך . ונ"ל שהוא מלשון התרפס ורסר ריעך (משלי

ו' ג') שענינו ההכנעה והרכיבו
בדברי רכיס . ומ"ש הר"ב על
ידך בגובה היד . דמה תפילין של
ראש בגובה שבראש . אף של
יד בגובה שביד . במנחות
סס וכן מ"ש הר"ב קיבורת הכל
בצרייתא אחריתא . ופי' בתוס'
לשון קבוצת שער : כמו קיבורא
דאחיני : ונתנה על בית
אונקלי . פי' הר"ב על בית י"ד
וכו' : וכ"כ רש"י . ומסיים הר"ן
ועבדי הכי . משום דכתיב לאות
עלידך . וכיון שהם לאות .
סבורין הם שראוי שיראו לכל .

ולא דרשי והיו לך וכו' ומס"ה לא פי' אלא על בית יד דאלו בשל
ראש . אדרבה כתיב בהו (רברים כ"ה) וראו כל עמי הארץ
כי שם ה' נקרא עליך . ואמרו זו תפילין של ראש . ועיין ב"י
ס"ס כ"ז : דרך החיצונים . פי' הר"ב ההולכים אחר דעתם
וכו' . וכפירש"י . ונ"ל הר"ן . קרוב למין הוא . אבל מין גמור
לא הוי . דהא לא עקר גזירה שוה . דהא מניחה במקום
הקיבורת : ט על קן נסור כו' עד המכנה . עיין מ"ש בפ"ה
דברכות : המכנה כו' משתקין אותו מפני שהוא מגלה פנים
בתורה שלא כהלכה . הר"ן ועיין בדבור דלקמן .
האומר כו' משתקין אותו בנייפה . כתב הר"ב שעוקר
הכתוב ממשמעו וכו' . חטאת על השוגג . וכן

לשון רש"י . ומסיים נמי מיתה . בית דין על המיזד בההראה יזריך עיון דלא פירשו בן במכנה בעריות . דהא איכא ביה נמי כל
הני . ול"ק במשנה דהכא קתני האומר . והתם המכנה . משום דלעיל כליל לכל העריות בהדי . ולא רצה להאריך ולבאר
אבל הא קשיא דהכא תנא בנייפה . ולא כן גבי מכנה יעוד יש לדקדק במלת בארמיותא . בעממיתא . ה"ל לומר כפי לשון תרגום
בכל מקום . וממילא בערוך ערך ארס . שכתב ונ"ל האומר מזרעך וכו' בארמיותא . פירוש לא תתן מזרעך באומות ידוע :
משעבירין זרעם למולך . כגון ארמיים . שארס גורם להעביר זרעך למולך ומכלל דבריו משמע שאר האומות שאין מעבירים
מזרעם למולך מותר . לפיכך משתקין אותו בנייפה . אלא פירוש הכתוב כדתנא דבי רבי ישמעאל בישראל הבא על העכו"ם .
והוליד בן לעכו"ם הכתוב מדבר . דלא שגא מולך משאר בתי עכו"ם . עכ"ל . ורש"י מפרש דתנא דבי רבי ישמעאל . לפר' מתני'
אתא . ונראה ודאי דלדעת בעל הערוך נמי לא אתא דבי רבי ישמעאל . לעקור הכתוב ממשמעו לתת כרת לבא על העכו"ם
וכו' . דודאי דעקר הכתוב בעובדי ע"ז מדבר . אלא דשבעים פנים לתורה . וזו אחת מהן . והתא קנא דמתניתין למימר שזה
שרוצה לדרוש ולפרש . אפי' שאינו בא לעקור פשוטו ומשמעו . לא ידקדק במלת מולך . ולומר דבדוקא . ויתרגמו בארמיותא :
דא"כ משמע שאר האומות מותר . וסייעתא לבי הערוך דבתרגום יונתן איתא ומזרעך לא תתן בתשמיכותיה לניד בת עממין
למעברא לפולחנא נוכראה . ועיין בפ"ה הר"ב במשנה י"א פרק שלישי דאבות . ולפי' הערוך מתייבז נמי דהכא תנא בנייפה .
ואף על גב דהכא אינו רוצה לעקור המקרא ממשמעו וה"ל במכנה . ולא בא אלא לפרש פנים אחרת בתורה . ע"ד הפנים
שהתורה דרשת . מ"מ מדרשא דמכנה לא בא שום קולא . משא"כ בדרשא דארמיותא . שיש לטעות ולהקל בשאר אומות :
לפיכך משתקין אותו בנייפה : מעשה ראונו וישכב את בלהה פלגש חביו (בראשי ל"ה) נקרא בבה"כ ולא מתרג' דחשי לגנותו .
כפירש"י והר"ן פי' משום כבוד יעקב : מעשה תמר . כתב הר"ב אמנון וכו' וכ"כ הרמב"ם דמעשה תמר . היינו אמנון ותמר
וכו' וקשיא . חדא דאמאי נקט תמר . ולא אמנון שהרי אמנון הוא שעשה המעשה . ותמר קרקע עולם ואנוסה היתה . וכמו
דנקט ראונו ולא בלהה יע"ק בשנותו הסדר להכניס מעשה אמנון בין מעשים שקדמו אליו ועוד שה"ל להסמיך מעשה תמר ומעש'
דוד ואמנון כיון שמעשה אחד הם . ולכן נראה כפירש"י והר"ן . ומעשה תמר ויהודה . ועממא מפרש בגמרא אצרייתא דשכחיה
הוא דאודי ולק' דנקט

א כד
ב מ"י
ה' תפלה
הכ"ו
נתי' ס'
ט"ס
סיקנא פ"ט
ד כ"ה
פ"ב תפלה
ה' יב

תמר משום דלוי תנא יהודה כ"א עובדא דיוסף שאמר לכו
ונמכרנו ומסתבר שפרת"ב"ס והר"ב כשראו בגמרא דפרקי
מעשה דוד ואמנון לא נקראים ולא מתרגמין והאמרת מעש'
אמנון ותמר נקרא ומיתרגם חשבו ליתמר דמתיתין
פרקינן ולא היה אלא תריסר
דבריו דתני הכי מעשה אמנון
ותמר נקרא ומיתרגם
מעשה עגל הראשון נקרא
ומיתרגם דניחא להו
דכיון דהוה פרה במרח
והשני כתב הר"ב מן ויאמר

מעשה עגל ראשון נקרא ומיתרגם והשני
נקרא ולא מיתרגם ברכת הכהנים מעשה
הוד ואמנון לא נקראין ולא מיתרגמין
אין מפטירין במרכבה וד' יהודה מתיר

רבי

מעשה עגל הראשון נקרא ומיתרגם ולא חיישין ליקרא
דישראל מעשה עגל השני מן ויאמר משה אל אהרן עד
יורה משה את העם וגו' ופסוק ויגוף ה' את העם כל אליו
נקראים ולא מיתרגמין משום יקרא דאהרן ברכת הכהנים
לא נקראים ולא מיתרגמין
משום דלית ביה ישא ה' פניו
אליו שלא יאמרו הקב"ה נושא
פניו וכן אינו יודעין שכליו הן
ישראל לשאת להם פנים מעשה
דוד ואמנון לא נקראים
בהפטרות ולא מיתרגמין כל
אותן פסוקים שכתב בהן אמנון בן דוד אבל אותן שכתב בהן
אמנון סתם הא אמר ליעיל מעשה אמנון ותמר נקרא
ומיתרגם אין מפטירין במרכבה דלמא אהו לשיולי ולעיוני
בה ורבי יהודה מתיר והלכה כמותו אין

כ"ו גמרא ולשון השני פי' הרמב"ם הוא מה שגמס
מענינו ומ"ש הר"ב ופסוק ויגוף כתב הר"ב בפי"ב מהלכות
הפלה כ"ב הרי"ף והרא"ש וכו' שהוא תוס' הרי"ף שפירש
דמעשה דלא מתרגם משום כבודו של אהרן וא"כ בפסוק
ויגוף שכתב על העגל אשר עשה אהרן הוא הדין ללא
מיתרגם והגמרא לא חששה אלא לכתוב הפרשה והוא

ולפום ריהטא לא עיין שאין מלשון הרי"ף אלא בתוספתא שני ועוד פסוק ויגוף וכו' :
ברכת כהנים מעשה דוד ואמנון לא נקראין ולא מיתרגמין כן הגורסא בפסוקים ובפירושו הרמב"ם ברכת כהנים נקראים
ולא מיתרגמין מעשה דוד ואמנון לא נקראין וכו' וזולתו דברכת כהנים אי אפשר לפרש דאין נקראין דאין סברא לומר
שתהא התורה נקראת בצבור שלא בשליחותה מה שאין כן בהפטרות דכלאו הכי אין הנביאים נקראים בשלמותן ואלא מיהא
קשיא דלא פירש התנא בברכת כהנים דנקרא ולא מיתרגם כמו באיך ובארת שבנוסחא המשנה שבגמרא איתא מעשה דוד
ואמנון נקראין ולא מיתרגמין והשתא ח"ש דברכת כהנים ומעשה דוד ואמנון כלולים בדון אחד והכי נמי בגמרא ואלו
נקראים ולא מיתרגמין וכו' רעבד"ן דאובן עגל שני ברכת כהנים דוד ואמנון ודקאמר בתר הכי מעשה דוד ואמנון לא
נקראים כו' יש להביא ולתחוק לא כך נראה בעיני ומכל מקום לא שלחתי יד להביא במשנה לפי שראיתי (בפירוש רש"י
אבריתא שהזכרתי ואלו נקראין וכו' דלדעתא ברישא ויש לא נקראים ולא מיתרגמין כתב מפרש צ"ש מעשה דוד ואמנון
לא נקראים בהפטרות עד כאן ועוד שהייתי מוכרח לומר נמי דליג לא בפירכא דהאמרת כו' שהוכרתי ליעיל בצבור המתחיל
מעשה תמר כו') ועוד שראיתי להרמב"ם שכתבו פרקי"ב מהלכות תפלה דחשיב הכי דנקראים ולא מיתרגמין וכתב
ובמעשה אמנון ותמר במקום שנאמר אמנון בן דוד לא נקרא ולא מיתרגם ונראה דגרס וכן ברכת כהנים ויש לתת טעם
למה מעשה אמנון לא נקרא משום דשאני מעשיות הכתובים בתורה דלא כגו דלא לקרותם כדי להשלים התורה כולה בצבור
מה שאין כן מעשה דנביאים אפשר להפטר בענין אחר בברכת כהנים כתב הר"ב משום דלית ביה ישא וכו'
שכדאי כן ישראל לתת להם פנים כדאמרינן בברכות לא כדאי הן ישראל לשאת לכן פנים אי איתרתי ואכלת ושבעת וברכת
והן מחמירין על עצמן עד כזית עד כביצה רש"י כיע' שור דוד ואמנון לכאורה ר"ל במעשה דוד מעשה דבת שבע
וכן הבין הכסף משנה אלא שכתב דמדד הרמב"ם לא כתב מעשה דוד בצבורי שהוא מפרש מעשה דוד ואמנון מעשה אמנון
שזכר צד דוד ונראה לי דמשום הכי לא פירש הרמב"ם מעשה דוד וכת שבע דכי היכי דכתבתי בד"ס מעשה תמר
כו' דמעשה תמר ויהודה נקרא ומיתרגם ועממא דשבויה הוא דאידי וכו' דוד הא אודי ואם כן שבחיה הוא ונקרא
ומיתרגם ומשום הכי לא אכתיבן חו ליתני מעשה דבת שבע לא נקראים ולא מיתרגמין (אע"ג דאם לא נקראים כו')
אין שייך לומר ולא מיתרגמין שאין תרגום אלא על המקרא שקרא ועוד דבתרגום יש לחוש יותר שהרי מתרגמין כדי שהעם
יבינו אלא חיידי בעלמא קתני ולא מתרגמין אין מפטירין במרכבה כדי שלא ישאלו ההימן כשישמעו אותה ולא יוסף
להם אלא ספק הרמב"ם : ורבי יהודה מתיר כתב הר"ב והלכה כמותו כך כתבו התוספות וטעמיה כדאמרן בגמרא
[אמטנה] ה' פרק דלעיל וכתבו הר"ב דבעגרת יום ראשון מפטיר במרכבה ולענין טעמא דה' יהודה ל דסבירא ליה ל' יהודה
דהא ומעשה בראשית נקרא ומיתרגם ואע"ג דמעשה מרכבה עדיף כדתנן בספ"ב דחגיגה מ"ו במעשה בראשית הא אמר'
בגמרא דאע"ג דאיכא חששא דלימא אהו לשיולי מה למעלה כו' דראוי הוא שלא בא לעולם כדתנן התם ומשנה ב' אפי"ה
נקרא ומיתרגם וטעמא דלא חיישין דלמא אהו לשיולי כו' שכן לשון הרי"ף מעשה בראשית נקרא ומיתרגם ולא חיישין דלמא
כו' וטעמא דמלתא דלא חיישין כ"ל דמת"ל אם הוא חכם יודע שדברים אלו לב המשכיל לא ישיגם ושהקוהו ופה מדברו
ואם לאו בר הכי הוא הכי נמי אויל מחריש חכם יחשב והחריש יחריש באולתו ולא ישאל בענינים אלו שידע שאינו
כדאי שישיבו לו שום מענה :

רבי

רבי אליעזר אומר אין מפטירין בהודע את ירושלים ביחוקאל י"ז וכתב הר"ב משויקרא דירושלים הכי משמע בביתא מדרבי אליעזר אומר לאחד שקראה עד שאתה בודק בתועבת ירושלים לא ובדוק בתועבת אמך * וקשיא לי דאמאי לא פליג נמי במעשה עגל הראשון * ואע"ג דלא סגי בלא קראה מ"ה ללמחר דלא לתרגם * אלא דהתם ניחא משום כפרה * הכא נמי ניחא דניחא משום הכי * דודאי אין זו פסבא שעל כבוד העיר ירושלים הקפיד דלא בעיא כפרה דפשיטא דהודע את ירושלים * המכוון אגשי ירושלים * גם אין לחלק בין מעשה אחד כמו העגל לתועבת הרבות הנזכרות בפרש' זו * שהרי מפטירין בסיומן דש"ס קדם ט' באב שכולן מדברים בכמה עברות שעברו * וכן

אין מפטירין בהודע את ירושלי' משום יקרא דירושלים * ואין הלכה כרבי אליעזר : רבי אליעזר אומר * אין מפטירין בהודע את ירושלים : נשלמה מסכת מגילה פטורה דקדושים התשפוט את עיר הדמים (יחוקאל כ"ב) וכו' וניחא ליבמ"ש בעל הלבוש בא"ח סיומן תל"ג דפ' הודע כתיב דס' מזכרתך ומולדתך בארץ הכנעני אביך האמורי ואמך חתית * וזה ודאי גנות וכדי ביוון וקנף לבושתן מעקר מולדתן וז"ל ר"ע * לא ובדוק באמך כלומר בעקר מולדתך : סליק מסכת מגילה

סידרה אחר מגילה מפני שיש בינו ובין ימי פורים הצטרפות שבשניהם אסור החטאי והתפסד * הרמב"ם * ועיינו"ש בפתיחה לביבוא' :

מסכת מועד קטן

פרק א משקין בית השלחין * ארץ עיפה ונמאה למים תרגום עיף משלהי גמ' * וה"ל מתחלף בחי"ת רש"י * ששניהם ממואל הגרון * ועיינו מ"ש במשנה ז"פ"ד דב"ב * וכתבו התו ועיף ויגע נמא למים כדכתיב ונפש עיפה למים ע"כ * ולא מנאמאי מקרא זה בכל הכ"ד ספרי * וז"ל שהוא ט"ס וז"ל כדכתיב מים קרים על נפש עייפה * משלי כ"ה :

מסכת מועד קטן

פרק א משקין בית השלחין * ארץ עיפה ונמאה למים תרגום עיף ויגע * משלהי ולאי : משקין במועד * דדבר האבד מותר במועד וסדה בית השלחין משעה שמתחיל להשקותה אם אינו משקה אותה תדיר מיד כאבד כדתנן בסוף מתניתין ורע"ס שלא שמו לפני המועד לא יסקם במועד דלא פסדי * אבל שמו לפני המועד יסקם במועד ודוקא סדה לנן של תבואה שהיא שלחין משקין במועד אבל סדה שלחין של אילן לא שרי במועד דלא פסדי ובשביעית שרי להשקות * בין סדה בית השלחין בין סדה בית הכנעל ובית השלחין * משום מועד שינא בלבד נקטלה :

פרק א משקין בית השלחין במועד ובשביעית * בין ממעין שינא

הרמב"ם (ולפי שאין במשנה לשון חש"מ אלא מועד * ג"ל שיש לתקן ללשון הרמב"ם ושכ"ל המשנה תקרא מועד מה שאנו קורין חש"מ והם הימים וכו') ומ"ש הר"ב דדבר האבד מותר במועד * במס' חגיגה דף י"ח ששת ימים תאכל מצות * וביום השביעי עצרת לה' אלהיך מה שביעי עוצר בעשיית מלאכה אי מה שביעי עוצר בכל מלאכה * אף ששה עוזרין בכל מלאכה ת"ל השביעי שביעי אסור בכל מלאכה ואין ששה אסורים בכל מלאכה * הא לא חסרן הכתוב * אלא לחכמים לומר לך חיוז מלאכה אסורה בחש"מ ואיזה מותרת * רש"י * ורי"ף ורמב"ם והרא"ש והטור פה אחד [הסכימו] דאינה אלא אסומכתא * ואין לאסור מלאכה בחש"מ עקר מן התורה * והב"י כתב שג"ל מואת הברייתא שיש לאסור מלאכה בחולו של מועד עקר מן התורה והכתוב מסרה לחכמים לאסור ולהתיר כפי שיהא נראה להם * וכמ"ס בשם הר"ן לענין אסור ית"כ בר מלכילה וסמיה ברס"ח דיומא ולדבריו נר"י לומר דתרתני שמעיק תהך קרא דהא דרשינן נמי מיעיה דאבילת מזה חוץ מלילה הראשונה רשות ולא חובה כמ"ש במשנה ו' פ"ב דסוכה וז"ל ר"ב אבל סדה שלחין של אילן עיין במשנה ז' : ובשביעית כתב הר"ב דבשביעית שרי להשקות בין סדה בית הכנעל כו' * וכ"כ התוס' בדף ו' ע"ב בשם רש"י ומשום דבירושל' מוקים למתני' דפ"ב דבשביעית כמתני' ג' דלקמן * והתם מירש לה רש"י וכן הר"ב בשדה הכנעל ש"מ דההיא מתני' נמי כבעל איירי ור' שמעון מתיר שם וכן הלכה כמו שאכתוב שם בס"ד * והטעם דבשביעית שרי יותר מחש"מ משום טעם הירושלמי שאעתיק לקמן בדה"א אב"ל אין כו' * וכ"כ בכ"מ פ"א מהלכו' שמטה דמההיא עמא אחינן אבל הרמב"ם נראה שאינו סובר כרש"י והר"ב אלא דבית הכנעל נמי אסור בשביעית וההיא דפ"ב דבשביעית כתב בהדי' דשרייה משום האילנות שלא יפסדו וכן מוקים למתני' שלישי דלקמן מדמי לה בירושלמי כמו שאכתוב שם בס"ד ופשיטא דמסני' דהכא משמע ודאי דבשביעית נמי לא שרי אלא שלחין * וכן העתיק הרמב"ם :

א מה"י פ"ז
הס"ס וע"פ
סה"ש ע"פ
שופ"ע א"ת פ"י
תקנו פ"י

שיצא בתחלה • כתב הר"ב ואין חוששין בו שמה יפלו גדותיו עיין לקמן במשנה דלקי"ן ד"ה ומתקנים את המקולקלות ומ"ה הר"ב ואיכא טרחא כלומר שאפילו דבר האבד לא התירו כשיש טרחא : בין מומעין שלא יצא בתחלה ולא עירך למתני למעוטי שדה

שיצא בתחלה • שיצא עכשיו מתחלה ואין חוששין האיל וחדש הוא שמה יפלו גדותיו ואתי לתקן במועד ואיכא טרחא : שלא יצא בתחלה • שהוא יסן : אבל לא חמי גשמים • גזירה משום מי קילון הם מים של בור עמוק וכו' מי גשמים מכונסים דבי' איכ' טרחא יתירה לדלות עוגיות

הבעל שאפי' מומעין שלא יצא בתחלה שישן הוא אסור במרא : **אבל** אין משקין בו' אמועד קאי דגבי שביעית לא קיי"ש לטרחא יתירה הר"ן וזה א"ף בהרמב"ם דלעיל בסוף ד"ה ובשביעית כו' וכדלקמן בד"ה ואין עושין כו' וטעמיה כדמפרש בירושלמי דשביעית ע"י שהוא מות' במלאכה פי' שאינה דקרקע פתירו אפי' בדבר של טרחא • א"נ שביעית ע"י שזונה מרובה כו' ולא מהתברר לעשות ז' ימים האחרונים כו' דרגל : ולא

שיצא בתחלה • בין מומעין שלא יצא בתחלה • אבל אין משקין לאממי הגשמים ולאממי הקילון • ואין עושין עוגיות לגפני' : **ב** ר' אליעזר בן עזריה אומר • אין עושין את האמה בתחלה במועד • ובשביעית • וחכמים אומרים • עושין את האמה בתחלה בשביעית ומתקנין את המקולקלות במועד ומתקנין את קילקולי המים שברשות הרבים וחוטטין אותן • ומתקנין את הדרבים • ואת הרחובות ואת מקות המים • ועושין

ממי הקילון • כיון דמי גשמים לא נאסרו אלא משום גזירה דמי הקילון הלכך שפיר נקטיה אהר מי גשמים הר"ן • ומ"ש פר"ב דאיכא טרחא יתירה לדלות ומלשון קולתא שהוא תרגו דבה על שכמה נקראת קילון הר"ן : ואין עושין עוגיות כו'

בתחלה במועד והלכה כחכמים : ומתקנים קילקולי המים ימים המכונסים בגומות לשתות מהן : וחוטטין • מתקנין ומוליאין מתוקן צרורות וקסמין ועפרורות שגפול בהן : ומזיינין

מדרישא דהך אבל משקין כו' לא קאי אשביעית הך סיפא נמי לא קאי אשביעית וכ"פ הרמב"ם בפרק א' מהלכות שמיטה וטעמא כדלעיל : עוגיות פי' הר"ב חריצים ומסיים הר"ן כדי שיתעכבו סם המים מלשון הלהן תעגה [רות א' י"ג] שהוא לשון עכוב ע"כ • ומ"ש רש"י ורמב"ם שהוא מלשון עג עוגה דמשנה ח' פרק ב' דתענית היינו הך שכפירוש רש"י בפי' רות תעגה לשון אסור כלל כמו עג עוגה וכו' והערוך כתב שחרגו מערובו מטעה (יחזק' יו' ז) עוגיות כ"כ בערך ד"ד : לגפני' לשון הר"ב בעקרי הזתים • ובעקרי הגפנים לישנא דברייתא בגמרא ובאתריה דתנא דמתני' שכימי גפנים ולא ויתים וכדאשכחן נמי בגמרא רב יודה שרי לבי בריתא למעבד בנכי (שהוא ארמית לעוגיות כדאיתא התם) לכרמיהן • ולא קאמר נמי לזיתיהון אלא משו' דלא הו' להו אלא כרמים ולא ויתים וכיוצא בזה פירשו התו' ספ"ג דשבת דף מ"ז ובפ"ג דהגיגה דף כ"ה דנגליל שכיח שמן יותר מיון : **ב** ובשביעית כתב הר"ב מפני שגראה כחופר קרקע בשביעית • לישנא דגמ' שגראה כעודר עיין משנה ב' פרק ב' דשביעית : וחכמים אומרים עושין כו' בשביעית • דכל שגראה כחופר לא הו' כיון דמשליך את העפר למרחוק • והעודר מניחו במקומו כך כתב הר"ן והכי איתא בגמ' • בביעיהו דאמוראי דפליגי • בטעמא דר' אלעזר דלמאן דאמר מפני שזכשיר אגפיה לזריעה דלהכי לא קאמר מפני שגראה כעודר • דמייירי דשדי לאבראי וכו' ולפי שהרמב"ם בפ"א מה' שמיטה לא התנה שיהא משליך למרחוק משמע דסבר ליה דלרבנן בכל ענין שרי וכדמסיים ויהיב טעמא שהתירו כל אלה שאם לא יסקה • תעשה הארץ מליחה וימות כל עץ שבה : ומתקנין את המקולקלות • סיומא דמלתייהו דרבנן הו' והיינו דכתב הר"ב אבל אין עושין כו' ומה שכתב הר"ב אם נפל לתוכה עפר כו' ולא דמי למעין שיצא בתחלה כדלעיל • שיפלו גדותיו ואתי לתקן דתיקונא דהתם עשייה בתחלה היא כדקתני שיצא בתחלה : ומתקנין את קילקולי המים שברשות הרבים • אפי' אין רבים צריכים להם כדאיתא בגמרא וטעמא כדכתב הר"ן והרא"ש בשם הרא"ב לפי שגרכי רבים אינם נגמרים אלא בשעת הבטלה משום דדמי לקדירה דבי שותפי ובשעה שהם בטלים מתחברים כולם ועושים ואם לא יעשו אז לא יעשו לעולם • ומסיק דכי החירו במלאכה הדיוט וכמ"ש לקמן ונראה לי דהיינו דתנן ומוטטין אותן ופרושי קמפרש דהא דאמרן ומתקנין • היינו חוטטין שהוא מלאכת הדיוט דאלת"ה לישנא יתירה הוא דולאי דמטיטה בכלל מתקנין הוה • ורמיה לדברי שהרמב"ם וכן העור לא כתבו החטטה בקילקולי המים שבר"הר : ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות כו' • בריש שקלים תנן דבט"ו באדר מתקנים כו' • ושם מפורש ול"ק כיון דכבר תקנוה למה • להו תו לתקן בח"ה דבירושלמי הקשו זה על ומזיינין את הקברות • ופתרו שירד שטף של גשמים ושטפו ונראה דעל הראשונים ל"ק להו ולא מידי לפי דמלתא דפשיטא הו' דהקלולים מזיינין בדרכים וכו' • ואין התקן מועיל בהן אלא לפי שעה • אבל כיון קברות אין סכרא שיתקלקל אלא כדמשני שירד שטף כו' : ועושין

מתקנים קילקולי המים ימים המכונסים בגומות לשתות מהן : וחוטטין • מתקנין ומוליאין מתוקן צרורות וקסמין ועפרורות שגפול בהן : ומזיינין

אם ספ"ג
ע"פ"ה ח"ה
יו טו"ע ס"ה
ספ"ה
גמ"פ"ה ח"ה
סמ"ה ח"ה
ד' ש"פ"ה ח"ה
יו טו"ע ס"ה
ספ"ה
ד' ש"פ"ה ח"ה
סמ"ה ח"ה
ד' ש"פ"ה ח"ה
יו טו"ע ס"ה
ספ"ה

ומז' על ה' טומ' כלל' הלש' צול' מוש' זכ' ל' לא' בית' שמי' שכת' טפי' בזה' שדה' למי' חש' מוש' וכו' אית' שכת' הר"ב ג' כ' שכת' קפי' דמ' הר"ב זכ' זכ' שכת' שמי' חת' דב' ככ' הר"ב לא' שכת' הר"ב שכת' דכ'

ומציינין עושין ציונין על הקברות * שהיו מנחין סיד ושופכין על הקבר * והוא סימן להולכי דרכים * שלא יעברו במקום טומאה : ויוצאין * שומי ב"ד במועד * לעיין השדות שזרעו כלאים לעקור אותם * לפי שנוטלין שכר על כך * מתרומת הלשכה * ובימי המועד נשכרים

ועושין כל צורכי הרבים * ומציינין את הקברות ויוצאין אף על הכלאים : ג' רבי אליעזר בן יעקב אומר מושבים את המים מאילן לאילן * ובלבד שלא ישקה את כל השדה זרעים שלא שתו לפני המועד * לא ישקם במועד * וחכמים בתירין בזה ובוה :

ד צדין

בזול * מפני שהן בטלים : ג' מושכים את המים * שתחת אילן זה לאילן אחר דליכא טרחא אבל לא ישקה כל השדה * וצדקה בית הבעל איירי * דלא פסדי שמי בשמים מספיקין לו * אלא שכשמשקין אותו הוי הרווחה טפי : שלא שמו * דלא פסדי : בזה ובוה * אפי' לא שתו * ואפי' שדה הבעל * דמשום הרווחה שרו חכמים והלכה כראב"י בית דסמס מתני' משקים

ועושין כל צרכי הרבים * מפרש בגמ' לאתויי חסירות בורות שיחין ומערות * כשרבים זריכים להם עתה * אבל שלא לצורך המועד לא התירו מפני שהן מלאכת אומן * ואינו יכול לשנות בהן ואם ישנה בהם יפסוד * הרא"ש

א מ"ה ע"פ ס"ט
יש הל"א
ב : מ"ה ע"פ
ס"ט ט"ז ע"פ
ג מ"ה ע"פ ס"ט

בשם הראב"ד * והא דמפרש הר"ב ברפ"ק דשקלים כגון דיני ממונות וכו' וה"ל מפרש הכא בירושלמי * וכן פסק הרמב"ם בפ"ז מהלכות י"ט * ומיהו קצת קשיא בעיני דדיקא דמתני' דאמ' רב אשי בגמ' דכל לאתויי חסירי משום דכולהו דתניא יוצאין לקוון את הדרכים כו' בכלל ומתקנים את הדרכי' הן דכהדיא

תנן לה ואי איתא לההוא דירושלמי לא דייק ולא מירי' דדלמא לאתויי הנהו הוא דאתא ומיהו בלאו הכי * הא תניא בריש פ"ג דף י"ד ע"ב דנין דיני נפשות ודיני ממונות * ואיכ'

למימר דלאתויי הך אתא אלא מאי אית לך למימר * דס"ל לרב אשי דליכא לאתויי הדין דנין בן זכך דכל צרכי הרבים * משום דליתניהו דומיא דאיכך פרטי דתנינן בהדיא ה"ה הוה פירושא דירושלמי * לא ס"ל לרב אשי לפרושי בכל צרכי הרבים * משום דליתניהו דכותייהו דאיכך דתנינן שהם תיקונים בקרקע : ויוצאין אף על הכלאים * בגמרא רמי והתנן באחד באדר וכו' (בריש שקלים) ופלוג בשינויי ומד שינויא כאן בצביר כאן באפיל * וכתבו הרמב"ם בסוף פ"ג דכלאים וטעמו דירושלמי איתא להך אוקמתאזוהא דקתני אף * דהכי תנן בריש שקלים והתם שפיר קתני אף * ומ"ש הר"ב דטעמא דיוצאין לפי שנוטלין שכר על כך מתרומת הלשכה * וכתבו התוספת ולא הוי מעילה דלכ' ד' מתנה עליהן כדאשכחן וכו' ע"כ * ועיין בפירוש הר"ב משנה פ"ד דשקלים * ותמיהו שהרמב"ם בפ"ד מהלכות שקלים בכתבו כל הנא מתרומת הלשכה לא כתב להך דהכא : ג' מושבין את המים מאילן לאילן * כתב הר"ב דליכא טרחא אבל לא ישקה את כל השדה * וצדקה בית הבעל איירי כו' * דאי בבית השלחין הא תנן לה בריש פרקין דמשקין והיינו כל השדה אבל תימא מה דוחקי לאוקמי צדקה הבעל לוקמיה בשלחין דביה איירינן בריש פרקין ואלו בית הבעל מאן דכר שמי' * ועוד דזרעים שלא שתו כו' הדר מיירי בבית השלחין ולא קשיא מאי לא ישקה כל השדה * דהא כבר פי' הר"ב לעיל דשדה שלחין של אילן לא שרי במועד דלא פסדי ומתני' כהא דייקא * דמשיכה מאילן לאילן הוא דמותר * הא השקאה לא וכן דברי הר"ן בהדיא לחלק בין משיכה להשקאה ועל כרחייהו גס זו היא סבר' הר"ב * כיון דהייב טעמא דהמשכה משום דליכא טרחא וא"ל משום דבר"פ בגמ' * אמרינן דלא אסר ראב"י אלא בהרווחה * והיינו בית הבעל ואע"ג דדרך דמיהו אמרינן הכי * מ"מ הרי רש"י אח"כ בפ"י המשנה מפרש ובלבד שלא ישקה כו' שדה בית הבעל ע"כ * דלהר"ב שכתב לעיל דשדה בית השלחין דאילן לא לדידיה הא דאמרן דלא אסר אלא בהרווחה * נפרש צדקה בית השלחין דאילן דלית ביה פסידה אלא הרווחה * אבל רש"י היינו טעמא דמפרש בצעל משום דס"ל איפכא דאילן איכא פסידא * והכי מפרש מושבין מאילן לאילן * דהוי כשדה בית השלחין דפסידא יתירה איכא * וכ"כ התוס' בגמ' דריש פרקין משום דהוי כבית השלחין וכתבו דהא דתני מושבין ולא תני משקין אורחא דמלתא קתני דבעינן זה רגילין להשקות אילנות * ע"כ * וכן יש לפרש דעת הטור שכתב שדה הבעל שיש בה אילנות יכול להתשיך וכו' * ולכולם לא אסרו בית השלחין דאילן כמו שאסר הר"ב * ולהרמב"ם עקר טעם היתר בית השלחין משום האילנות שבה * שכ"כ ריש פ"ו מהלכות י"ט משקין בית השלחין במועד כו' * שאם לא ישקה בית השלחין והוא הארץ הנמאה * יפסדו בו האילנות שבה ומשנתנו דמושכין כו' העתיקה כלשונה וכתב המגיד שמפרש למתניתין כפי' הר"ן גיאות * דמיירי בבית השלחין ואין שם לא ירקות ולא זרעים אלא אילנות בלבד והמשכת המים מאילן לאילן מספיק להם * ע"כ * וניחא טובא לפירושו דהשתא כולה מתניתין בבית השלחים * כמו זרעים שלא שתו כו' * סוף דבר שדברי הר"ב זריכים תלמוד זו מנינו לו שפירש לעיל בבית השלחין דוקא תבואה ולא דאילן וגראה נמי שחור בו * מדפירש כהאן צדקה בית הבעל : זרעים שלא שתו כו' * בבית השלחין כדכתב הר"ב בריש פרקין וכן פי' בעור ר"ם תקל"ז * ומ"ש הר"ב דלא פסדי נראה סברתו בזה כפירש"י * דמפרש זרעים שלא שתו לפני המועד שלא היו מלומדים לשמות תמיד לפני המועד לא ישקה במועד * דהאילו ולא משקה להו תדיר לפני המועד * לא היו להו פסידא אי לא משקה להו במועד * ודלא כפי' הר"ן לשי' שאין פסידא במועד ואם היה בהם הפסד * כבר הגיע ההפסד להם מערב מועד ואין מותר אלא דבר האבוד במועד שהוה ליה להר"ב לכתוב דלא פסדי במועד ועיין בספ"ק דמענית : וחכמים בתירין בזה ובוה * כתב הר"ב והלכה כראב"י * דסמס מתני' דמשקין בית השלחין לעיל טוהיה * ותמיהו דאי משום הא לא אריא * דהא סמס ואמר קך מחלוקת

ד"א מן הכלל להלכה כסתם • כדאיתא בפרק החולץ דף
מ"ב ועוד דבגמרא ריש פרקין • דבעיקר לאוקמי למתניתין
לדעיל כרבי אליעזר בן יעקב • דחזין ליה ואף על גב דלפי
האמת י"ל דראב"י נמי ס"ל כמתניתין לדעיל • מ"מ אין ראיה

א"ת דמתניתין לדעיל
כראב"י • דמש"ה ראוי לפסוק
כמותו • ומ"מ הרי"ף פסק
כראב"י מטעם דשומעתא דרב
יהודה כוותיה אולא וכו' ואחריו
נמשכו הרמב"ם והרא"ש והטור •
וא"ת קשיא הלכתא אהלכתא •
דהכא פסקין כראב"י • ובספ"ב
דשביעית מרבינן בעשר לבן •
פסקין דלא כראב"י • כבר כתב
בזה הכסף משנה בפ"א מהלכות
שמיטה דדוקא מועד דאריא ביה
רב יהודה ואויל בשיעת ראב"י
מסקין כוותיה אבל בשביעית
דלא אריא ביה רב יהודה הדרין
לכללין דיחיד ורבים הלכה כרבי

בית השלמים לדעיל כוותיה • ומיהו שדה לחה שהקרקע שלה
כמו טיט מותר להסקותה במועד • אפי' לראב"י דכורעים
ששתו לפני המועד דמו • ד' האישות • תשמת והיא בריה
שאין לה עינים • ומפסקת את השדות • ובשדה הלבן •
שחורשין חורשין אותו לתבואה •
ואין זו אילנות • בשדה האילן
כדרכו דמפסדי טפי • ולהפסד
מרובה חששו • לפיכך חופר גומא
כדרכו ותולה בה מלוד: • שלא
כדרכו • כועץ שפוד בקרקע
בחוץ ומנעט אילן ואילן ומאז'
וכמלאה גומא נעשית מאליה אבל
לא ע"י חפירה והלכה כחכמים •
ובשדה לבן הסמוכה לשדה אילן
חופר כדרכו • שמיאלף משדה
לבן ויחריבו האילנות • ומקראן
את הפרשה • מסדרין את
האבנים זו על זו • כדרך בנין
ואינו טע בטיט ובמרה של גינה
מיירי אבל כותל חצר שגפל •

ד' צדין את האישות • ואת העכברים •
משדה האילן • ומשדה הלבן (גמ' ל"ג שלא)
כדרכו במועד • ובשביעית • וחכמים
אומרים "משדה האילן כדרכו • ומשדה
הלבן שלא כדרכו" ומקראן את הפירצה
במועד "ובשביעית בונה כדרכו" • ד' רבי
מאיר אומר רואין את הנגעים בתחלה •
להקל אבל לא להחמיר • וחכמים אומרים
לא להקל • ולא להחמיר • ועוד אמר רבי
מאיר מלקט אדם עצמות אביו ואמו מפני
ששמחה היא לור' יוכי אומר אבל הוא לו •
לא

בונה כדרכו מפני הגנבים • ד' רואין את הנגעים במועד
להקל • שאם טהור הוא אומר לו הכהן טהור אתה ששמחה
היא לו אבל לא להחמיר שאם טמא הוא ישתוק • ולא יטמאנו
ויצריכנו ללאת חוץ למחנה • לא להקל ולא להחמיר • מתוך
שנוקק לראותו אם הוא טהור כדי להקל עליו • הוא נוקק
להחמיר שאם הוא טמא צריך לומר לו טמא אתה • דכתיב
(ויקרא יג) לטהרו או לטמאו • שאין כהן רשאי לשתוק ומוטב
לו שלא יראהו הכהן כלל • מלקט אדם עצמות אביו ואמו
במועד כדי לקברם במקום הגון • ששמחה היא לו • כשדוה
אותם [שקוברן בקברי אבותיו] ואין הלכה כר"מ בשתיין •
לא

דהא חיבה טעמא לחלק בין שביעית למועד כדאיתא בירושלמי
שהעתיקו לדעיל ועיין בפ"ח דערובין משנה י' •

ד' האישות סי' הר"ב תשמת • והיא בריה שאין לה
עינים • ובגמרא דבבבא הכי קרי ליה
דכתיב נפל אשת בל חזו שמש תהלים ג"ח כ"ב • כדרכו פי'
הר"ב חופר גומא ותולה בה מלוד וכו' הרמב"ם • ומסיים
הר"ן והגומא אינו אלא כדי שיתקבלו • שמה אישות הרבה •
ואפשר שנותן שם אוכלין כדי שיבואו ויאחזו במלוד: •
בשביעית ולשון רש"י אע"ג דמתקן השדה • ולשון הר"ן
דלא גזרינן דלמא מחזי כחרישה • כשאדם
חופר וסותם את חוריהם ע"כ • והתוספת כתבו ד"ל דודאי
צריך למסקל אבנים מתוך שדהו כשמפנה האישות ותנן פרק ג'
דשביעית המסקל שדהו נוטל העליונות כו' וכן גרגר של צרורות כו' ע"כ •

ודקדקתי בהלכות שמיטה להרמב"ם • ולא מצאתי
שהעתיק זו המשנה וזו הוראה דל"ג ובשביעית • ובמקראן כ"ל שהוא גזר משם קיר • ואע"פ שהיה ראוי שיאמר ומקראן •
אבל נשתהי שלא יתערב במלת מקיר שענינו קרירות • כדאמרינן במשנה ב' דבינה מפני שגראה כמקור • ד' רבי מאיר
אומר רואין את הנגעים בתחלה כו' אפילו בתחלה שעדין לא נוקק להסגר דהא מ"מ שמחה היא לו כשא"ל א"ל להסגר • ומיהו
בגמרא בטהור ע"ע לא פליגי דלא חזי ליה • וכן נראה מלשון רש"י והר"ב דל"ג בתחלה וכן דברייתא ל"ג בתחלה אמנם בלאו הכי
להרמב"ם ליתא להווא סוגיא אליביה • דמתניתין לפי דלאותה סוגיא לרבנן בהסגר ראשון חזי ליה ולא פסק כן בחבורו • כמו
שכתבו המגיד פרק ז' מהלכות יום טוב • והכסף משנה פרק י' מהלכות שומאף צרעת ובירושלמי משמע דגרס ליה • דמיתתי
עלה משנה י' פרק ד' דנגעים בהרת כגרים • ופסחה כגרים וכולד לפסיון מחיה • או שער לבן [והלכה לה האוס] רבי
ע"פ דא מטמא וחכמים אומרים תראה בתחלה • זלתרווייהו מוחלט ואמר רבי יוחנן ערב הרגל איכא בינייהו • דלר' עקיבא היא
קדמ' יתא ואין נוקק לו לא להקל ולא להחמיר ולרבנן חורי היא • ואת פוטר מן הראשונה • והיידא היא שלא להחמיר וכו' •
אבל ל' להחמיר • כתב הר"ב ויצריכנו ללאת חוץ למחנה דאף המוסגר משתלח • כמ"ש במשנה ז' פ"ק דמגילה והא ודאי
דכיון דמטמא נמי כמ"ש שם דגם הוא צער לו • מכל מקום צוהתא דאנשי עקב צערא הוא ולשון הר"ן כלשון הר"ב •
אבל רש"י והרי"ב"ש סתמו וכתבו גמלא מוטערו במועד • ורמחמ"א אמר (דברים ו) ושמת בחגיך ע"כ • וסבר רבי מאיר
דדאי לשתוק דפכהו תליא מלתא • גמ' ועיין משנה' בפ"ג דנגעים • וחכמים אומרים לא להקל וכו' • ס"ל נמי דככהן
תליא מלתא אלא מדרשא דלטהרו או לטמאו • כפיק להו דמכיון שנוקק לראותו • אינו רשאי שישתוק • ועוד אמר רב
מאיר • כלומר ועוד מיקל רבי מאיר וכו' •

קודם

ח ההדיוט תוסר כדרכו • לזוהך האועד • דבחסם למה יתירו אפילו על ידי שינוי • תוספת :
ומסרגין בדרך לה צמועד • טור סימן תקמ"א • ומלת מסרגין במשנה ד' ס"ח דלהלות מפורשת :

אב תי"ט
 פה"ט פוס"ע
 ס"ח סי' תקפ"ח
 ספ"ח
 ג' מ"ט פ"ח
 פוס"ע ס'
 ע"י ב'
 ד' יוד' תי"י
 ס"ט פוס"ע א"ח
 ס' יתק' ספ"ו
 ה' ט"ס פ"ח
 ו"א ס'
 ספ"א
 ו' ס"ט פ"ח
 פוס"ע ס'
 פ"ח
 ס' פוס"ע
 פ' מ"ט
 פ"ח
 פוס"ע ס'
 ח' מ"ט פ"ח
 פוס"ע ס'
 פ' מ"ט
 פוס"ע ס'
 ח' מ"ט פ"ח
 פוס"ע ס'
 פ' מ"ט
 פוס"ע ס'
 ח' מ"ט פ"ח
 פוס"ע ס'

ח ההדיוט תוסר כדרכו והאומן מכליב ומסרגין את המטות • ר' יוסי אומר אף ממתחין : ט' מעמידין תנור וכירים ורחים במועד ר' יהודה אומר אין מכבשין את הרחים בתחלה : י' עושין מעקה לגג ולמרפסת • מעשה הדיוט • אבל לא מעש' אומן • שפין את הסדקין ומעגילין אותן במעגילה ביד וברגל אבל לא במחלצים • ה' הציר • והציעור והקורה והמנעול והמפת' שגשברו • מתקנן במועד • ובלבד שלא יבין מלאכתו במועד • ובלבד שישן שהוא יכול לאכול במועד כובשין :

פרק במי שהפך את זיתיו • וארעו אבל • או אונס • או שהטעוהו פועלי • שוען קורה ראשונה ומניחה לאחר המועד • דבריר' דהורה' יוסי אומר • זולף

ה ההדיוט תוסר כדרכו • הדין מקרי כל שאינו יודע לכוין שפה לבגד שתיא שיה ומכוונת בו אלא מעקס לכאן ולכאן • ועושהו רחב במקום זה • וקצר במקום אחר • מכליב • עושה פסירות כעין שני הכלב • שאינו שוין זו כנגד זו • אלא אחת למעלה ואחת למטה • מסרגין אותן המטות • אורגין אותן בחבלין שתי וערב • ממתחין אס היה ארוג זה ימים רבים ורפו החבלים • ממתחין • אבל לא מסרגין • ואין הלכה כר' יוסי : ט' מעמידין • צוקין ומושיבין ומתקנים תנור • שצריך לו צמועד ולפי שתנורים שלהם מטלטלין היו ממקום למקו' להכי תני מעמידין : ח' מוכשין • מנקרין ומכין בפטיש על הרחים כשהן חלקים יותר מודאי • ואין טוחכות יפה • ואין הלכה כרבי יהודה : י' ולמרפסת • הלך שלפני עליה שצני העלי הולכין בו ויורדים דרך סולם לאחר : ושפין את הסדקין • גבות שאינן משופעין • טוחין אותן בפטיש • וכשיש סדקים בטחיית הפטיש • הדלף יורד בבית ואיכא פסידא • שפין טחין • מעגלה • עץ עגול שבו מחליקין הגנות • במחלצים • כלי אומנות של ברזל רחבה כעיי קפ' ולה ציט יד : הציר • רגל הדלת הסובבת בתוך חור האסקופה הפתוחה של כתח : ליטור • החור שבאסקופה : והקורה • קורת הבית ממש • שגשברו אפי' קודם י"ט : ובלבד שלא יכין מלאכתו צמועד שלא יאמר אומן עד המועד • שאין לי מלאכה אחרת • ואעשה את זאת • ככשים • כגון דגים וירק' וכיוצא בהן שכובשין במלח ומומץ : שיכול לאכלן צמועד • שיהו ככבשין מהר • וראויין לאכול מיד :

פרק במי שהפך • דרך בני אדם שמהפכין הזיתים בתוך המעטן שהם צבורים בו כשדיוטם להכניסן לבית הבד ואי לא מסיק להו לבד לעמון לאחר שהפכו פסדי • שלא וארעו אבל • שאסור במלאכה : או שהטעוהו פועלים • שלא באו למלאכתו והגיע המועד • טוען על הזיתים קורה של בית הבד פעם ראשון ומכביד כדי שיוצו קצת ולא יפסידו אבל לא בפעם שניה משום דתו לא פסדי ומכבא • שמועין דדברים המותרים צמועד אסו' לאכל לעשותם בידו בימי אכלו מדקתני וארעו אבל ומחמ' האכל עכב עד המועד טועקור' ראשונ' צמועד אבל

אסור לאכל לעשותן בידו בימי אכלו מדקתני וארעו אבל כד' אלא מילי דמועד קא פרישי' דאס ארעו לו אונס קא' אלף

• בועשה הדיוט • כמו שקדם וכרו (במשנה ד') שיתן האבנים זו על גב זו בלא טיט הרמב"ם :
ומעגילין אותן במעגילה ביד וברגל • פי"ה"ב מעגלה עץ עגול כו' ובגמרא' השתא צמועגילה אחרת שרי ביד וברגל מבשיל • ה"ק ומעגלין אותן כעין מעגלה ביד וברגל פירש' ולא מעגלה ממש אלא כעין מעגלה ביד וברגל • וכן כתבו כל הפוסקים : ברתקנן במועד • מסקינן בגמ' כרבי יוסי דפרק דלקמן ולכך מתקנו כדרכו בין בשל עץ בין בשל ברזל וכתב הרמב"ם ס"ח מהלכות י"ט שזה הפסד גדול הוא • שאם יניח הפתח פתוח ודלתות שבורות ונמצא מאבד כל מה שבבית • ע"כ • ועיין לעיל משנה ד' ותו בגמרא דמתני' דהכא' לא כהיא דסוף פרק בתרא דמעשר שני • דיוחנן כ"ג ביטל מכה בפטיש בדבר האבד אלא הווא כרבי יהודה • בר פלוגתא דרבי יוסי • ובלבד כשין כו' דאי אין יכול לאוכלן לא • דכוש אסור והרמב"ם יהיב טעמא בפרק כ"ב מהלכות שבת • משום שהוא כמבשל ולרש"י והר"ב דמשנה ב' פרק ו' ד שבת • כ"ל שהוא משום מעבד עיין מ"ש סס בס"ד :

פרק במניחה לאחר המועד • כתב הר"ב ומהכא שמועין דדברים המותרים צמועד • כלומר דפתח באבל • ולא פירש אס יכול לטעון קורה ראשונה בימי אכלו • אלא מילי דמועד קא פרישי' דאס ארעו לו אונס קא' המועד דטוען קורה ראשונה כו' גמרא :

אבל בימי אבלו היה אסור לטעון בידו אפילו קורה ראשונה
אבל אחרים טועים לו : זולף . שופך הזיתים ע"ג בית
הבד . וכל מידי דשפך קרוי זולף : וגומר . שחיטתם
ועגורם בבית הבד : וגף . סותם פי החצות . והלכה

זולף פי הר"ב שופך וכו' . עיין מ"ש במשנה ג' פי"ט דשבת:
וגף פי הר"ב סותם פי החצות . והוא מלשון מגופה
ובמפורש במשנה ג' פי"ה דעכוס . וכתבו התוספות י"ל דלריך
לכסותו מפני השרצים ומיהו מגופה לא היה לריך דלדיו בכסו

כרבי יוסי : ב בתוך הכור .
חפירה שחתת הגת מסויידת
בסוד לקבל היין . למודים .
כסרים של עץ כלומר מכסה
אותו שם בנסרים שלא יחמץ
ולא ישלהו מן הכור . והלכה
כרבי יוסי : ג ושולה פשתנו .
כל מה שמעלת מן המים קרוי
שולה : אם כוונתו מלאכתו במועד
יאבדו : ב"ד מאכזרים אותו ממון
ועושי אותו הפקר : ד לא לצורך
המועד . שהקונה לריך להם
במועד . בתים ליטב בהם .
עבדים לשמשו . בהמה לשחיטה :
או לצורך המוכר . שריך למעו'
להוציאן לצורך י"ט : אין מפנין .
כלים או תבואה : מבית זה .
לבית אחר . רקוק ממנו מפני

זולף . וגומר . וגף בדרבו : ב זכין מי
שהיה יינו בתוך הכור ואירעו אבל או אונס
או שהטעוהו (גמ וירוריו"ף ל"ג פועלים) .
זולף וגומר . וגף בדרבו דברי רבי יוסי .
דבי יהודה אומר עושה לו לימודים בשביל
שלא יחמוץ : ג מכנים אדם פירותיו מפני
הגנבים וישולה פשתנותמן המשרה בשביל
שלא תאבד ובלבד שלא יכוין את
מלאכתו במועד וכולן אם כיוונו מלאכתן
במועד יאבדו : ד אין לוקחין בתים .
עבדים ובהמה אלא לצורך המועד . או
לצורך המוכר שאין לו מה יאכל . אין
מפנין מבית לבית אבל מפנה הוא לחצרו .
אין

מועד ושמה חדש מתקלקל :
בוכן מי שהיה יינו וכו' ולריכו
דאי אשמעי' קמיתא . משום
בהיה קאמר ר' יוסי משום
דמשחא (יקיר) ואיכא פסידא
יתירה אבל חמרא דלא נפיש
פסידא אימא מודי לר' יהודה ואי
אשמועינן בתריתא . בהיה
קאמר רבי יהודה וכו' גמחא .
זולף כלומר מריק אותו
בחצות רש"י :
ג ובלבד שלא יכוין מלאכתו
במועד . שיש לו
פנאי בשאר ימות השנה והוא
משהה במועד רש"י :

יאבדו פי הר"ב ב"ד מאבדין
אותו ממון . ועושים
אותו הפקר וכן פירש הרמב"ם .
וקשיא דמגלן להפקיר דלישנא דיאבדו לא משמע . אלא יהא
מונח בלא מלאכה ויאבד . ונפקא מינה דאולי לא תאבד בלא
מלאכה ויעשם לאחר המועד ולשון רש"י יאבדו שאבדו להנות
שהגאונים מפרשים מניהין אותה
ז"ל כתב שמואל בהפך להגאונים'
קאסינן ליה לגמרי אלא שלא יטעו על אותו
מ"מ כתב שדברי הרמב"ם עקר אבל הטור סימן
תקל"ח כתב בדברי הרמ"ך . וכל להביא ראיה לדברי הרמב"ם מהגמ'
דלעיל מהך מתניתין אמרין רבי ינאי ה"ל הווא פרדיסא
דמטא זמניה בחול המועד קטפיה . לשנה שהיה כ"ע לפרדסייהו
בחול המועד אפקריה רבי ינאי לפרדסייהו בההוא שנה משום
דע"י היה תקלה דשהו עד לחמ"מ וקטפי . ואי איתא דמדינא
אין להפקיר אלא להניחו ולמנוע מלעשות בה מלאכה .
כך להפקירה ולפיכך כיון שעל ידו נעשית תקלה . נעשית עמו
בדיו העובר : ד אין לוקחים בתים ועבדים ובהמה .
אלא לצורך המועד פי' התוס' דרבותא קמ"ל דאפילו הכי דהויין
בפרהסיא . שרי לצורך המועד אבל כל שאינו לצורך המועד .
ה"ה אפילו שאר דברים דאסור דהא במשנה דלקמן אסרו למכור
פירות אלא לצורך המועד . וז"ע אי לריך בהאי זנעה כמו
בהיה דפירות כללקמן . ע"כ והמגיד כתב דשאר דברים אפילו
כיום טוב . ולפיכך במועד כל שהוא לריך לו או להשפך שמואל
בזול . מותר הוא לקנותו אבל בתים ועבדים ובהמה כיון
דאוושי ואוושא מלתא . לא היתירו לקנות אלא לצורך המועד
או לצורך המוכר וסדות דלקמן : בתים ועבדים ובהמה .
כן ג' הר"ב וכן הוא בסדר המשנה בגמרא אבל הר"ף והרא"ש
גרסי אבנים וכן הוא בסדר המשנה שבירושלמי ויהיה
הסם טעמא לצורך המועד משכחת בכותל הנוטה לנפול
ויש סכנה . דסותרו ובוגהו ב"ט ולא די בסתירה דאם
לא יבנה לא יסתור ובהגהת אשר"י כתב כן בשם הא"ז :
שאין לו מה יאכל . מצינו למימר דפרושי קא מעדש .
ומיהו בגמרא דייק (מהיהא או שאין לו כו' דמשנה ד' פרק
דלקמן) דה"ק א"ג מי שאין לו מה יאכל מותר . שיטכיר
עמו אף על פי שאין המלאכה לצורך המועד כדי להחיות את
נפשו הר"ן : אין מפנין כו' פי' הר"ב כלים או תבואה שאין
לצורך המועד שור סימן תקל"ה וטעמא נראה משום טרחא .
ואתי לאמנועי משמחת י"ט : אבל מפנה לחצרו . כתב
הר"ב לבית אחר כו' אבל מבית לבית דרך רשות הרבים
לא והיינו רישא וכבר פירשה . אלא דלעיל נקט פתח
רחוק . כלשון הר"ן במשנה והכא ופי' :
נקט דרך ר"ה כמו שמבאר הר"ן בגמרא :

א פי"ט ז' מה'
יש ופי"ה מה'
אבל סו"ע .
א"ס פי' מקלס
טע"י א'
ב יב'
ג דיי' טע"ז טס'
ד יב' : פי"ט ז'
ה י"ט טע"ז ע'
ו א"ס פי' מקלס
טע"י ב'
ז ה"ט טע"א א'
ח טע"ז ע' ז'
ט ה"י טע"ז ז'
י ה"י טע"ז ז'
יא ה"י טע"ז ז'
יב ה"י טע"ז ז'
יג ה"י טע"ז ז'
יד ה"י טע"ז ז'
יז ה"י טע"ז ז'
יח ה"י טע"ז ז'
יט ה"י טע"ז ז'
כ ה"י טע"ז ז'
כא ה"י טע"ז ז'
כב ה"י טע"ז ז'
כג ה"י טע"ז ז'
כד ה"י טע"ז ז'
כה ה"י טע"ז ז'
כו ה"י טע"ז ז'
כז ה"י טע"ז ז'
כח ה"י טע"ז ז'
כט ה"י טע"ז ז'
ל ה"י טע"ז ז'
לא ה"י טע"ז ז'
לב ה"י טע"ז ז'
לג ה"י טע"ז ז'
לד ה"י טע"ז ז'
לה ה"י טע"ז ז'
לו ה"י טע"ז ז'
לז ה"י טע"ז ז'
לח ה"י טע"ז ז'
לט ה"י טע"ז ז'
לא ה"י טע"ז ז'
לב ה"י טע"ז ז'
לג ה"י טע"ז ז'
לד ה"י טע"ז ז'
לה ה"י טע"ז ז'
לו ה"י טע"ז ז'
לז ה"י טע"ז ז'
לח ה"י טע"ז ז'
לט ה"י טע"ז ז'
לא ה"י טע"ז ז'
לב ה"י טע"ז ז'
לג ה"י טע"ז ז'
לד ה"י טע"ז ז'
לה ה"י טע"ז ז'
לו ה"י טע"ז ז'
לז ה"י טע"ז ז'
לח ה"י טע"ז ז'
לט ה"י טע"ז ז'
לא ה"י טע"ז ז'
לב ה"י טע"ז ז'
לג ה"י טע"ז ז'
לד ה"י טע"ז ז'
לה ה"י טע"ז ז'
לו ה"י טע"ז ז'
לז ה"י טע"ז ז'
לח ה"י טע"ז ז'
לט ה"י טע"ז ז'
לא ה"י טע"ז ז'
לב ה"י טע"ז ז'
לג ה"י טע"ז ז'
לד ה"י טע"ז ז'
לה ה"י טע"ז ז'
לו ה"י טע"ז ז'
לז ה"י טע"ז ז'
לח ה"י טע"ז ז'
לט ה"י טע"ז ז'
לא ה"י טע"ז ז'
לב ה"י טע"ז ז'
לג ה"י טע"ז ז'
לד ה"י טע"ז ז'
לה ה"י טע"ז ז'
לו ה"י טע"ז ז'
לז ה"י טע"ז ז'
לח ה"י טע"ז ז'
לט ה"י טע"ז ז'

הטורח : אבל מפנה לחצרו . לבית אחר שבאותו חצר דלנעה
הוי אבל מבית לבית דרך ר"ה לא : ואין

אין מביאין כלים מבית האומן • שיחשבו הרואים כעל
 הבית נתנם לתקן אותם במועד • וילתרו שהאומן
 תיקנם במועד הר"ן • ה' מוכרי • פירות כו' מוכרי' בצנעה •
 והטעם שכל שאומנתו בכך כל השנה בעו' צנעה • **פ"ג ע"ט**

אבי' • מ"י • שהוא לצורך המועד וזה שהזכירו
 ומוכרי' • המגיד פ"ג מהלכו' י"ט •
 פירוש בצנעה בדרייתא בגמ' •
 אם היה חנותו פתוח לר"ה פותח
 חצו' ומניח חצו' נעול • ואם
 פתוח לסטיו פותח כדרכו 'כו' •
הצידין צידי [היה] עוכות
 ודגים הר"ן •
בצנעה כתב רש"י שנת' יאמר
 זה לוקח שלא לצורך
 המועד ע"כ • ולפי דבריו קשה
 למה נקטינן אליו • והרמב"ם פ"ו
 מהלכות י"ט כפי מה שפירשו
 המגיד • לא הצריך לעשותן
 בצנעה • אלא האומנים שעושין
 מלאכות לרבים • ופי' צ"י סימן
 הקל"ג • דהטעם מפני שהן

צרכין לעשו' הרבה בידה' ונראה פאלו הן עושין אותה לצורך
 חול • רבי יוסי אומר כו' • כתב הרב ואין הלכה כר' יוסי •
 ואין הלכה כר' יהודה הרמב"ם •

פרק ג ואלו

מגלחין כו' • משום דתנא' צוידך פוקין
 דברים שעושין לצורך המועד • כמו
 מוכרי פירות דנעשים [כדון] • קתני נמי ואלו נעשים שלא
 כדין לצורך המועד • תוס' • ומ"ס הר"ב דטעמא דאמר לגלח
 במועד כו' כפי שלא יכווננו כו' בגמ' • דאי לאו הכי' אע"ג
 דגילוח מלאכה היא • היה לנו להתירה לצורך המועד תוס'
הבא ממדינת הים • כתב הר"ב שלא היה לו פנאי כו' כגון
 שלא בא ליישוב עד חה"מ • או שלא היה לו סכות לגלח
 קודם הרגל • כי כשבא לא היה לו שהות ביום • ביום יוסף
 בשם רבי ירוחם • ובין מי שנשאל כו' • כתב הר"ב אי נמי לא
 מלא פתח בחרטה • וכן לשון רש"י ספ"ב דיבמות •
 וכן עוד לשון הר"ב בסוף פ"ב דנדרים • ושם בגמרא איתא
 פתח בחרטה • ופי' הרא"ש דלא פתח ליה בחרטה לומר לו
 כדו תהיה לך עליוך • ולשון הירושלמי ולא מלא פתח לנדרו •
 בגמרא שמא ינאלא פתח לנדרו ופירש"י פתח חרטה • לומר אלעתא דהכי לא נדרתי ובריש פ"ט דנדרים • פסק הר"ב דק"ל
 פותחין בחרטה וא"ל למזו' לו פתח בשעה שהוא מתחרט מעצמו • וכיון דבחרטה תליא מלתא כי לא נתחרט קודם הרגל •
 גמלא שבמתכוין אינו מגלח קודם הרגל ולהסר • דהא לא שייך ולא מלא וכו' וכ"כ הרא"ש דזה הירושלמי לא ס"ל דבחרטה כגו' •
 וא"כ לא ה"ל להר"ב לכווננו • ומיהו כתב הב"י דהרי"ף והרמב"ם שלא הביאו הירושלמי • נראה שהם סוברים כיון דגמרא
 דידן לא פירש כן שהוא סובר דכל שהיה בדעתו להשלים נדרו ונמלך דרגל והתירו לו השיב לונם ע"כ •
והגזיר פירש הר"ב הגזיר שהשלים גזירתו • ומתו' ע' שחל שביעי במועד כו' וא"ת פשיטא מסיים הר"ן ולא גזירין
 דלמא אתי לשהויי קרבנותיו עד הרגל שהוא בטל ממלאכה • גם שמוגיד פירש כן בשם רש"י • אבל בגמרא מסיק
 מכרייתא דתני בהדיא גזיר ומצורע אע"פ שיש להם פנאי מותרין • שלא ישהו קרבנותיהם ופסק כן הרמב"ם פ"ק ו' מהל"י יוס' טוב
 וכתבו התוספות אע"ג דתגלחת גזיר לא מעכב מ"מ רגיל הוא לגלח • ולשלוח שערות פתח הדור ע"כ • ועיין משנה ד' פרק
 י"ד דנעשים מ"ס פ"ט כ"ד •

אין מביאין כלים מבית האמן • אם חישש
 להם • מפנין לחצר אחרת: ה' מחפין
 את הקציעות בקש ר' יהודה אומר • אף
 מעבין מוכרי פירות ככות וכלים • מוכרים
 בצינעה לצורך המועד • הצידין והדרשושו'
 והגרוסות • עושין בצנעה לצורך המועד •
 רבי יוסי אומר הם החמירו על עצמן;
פ"ג ואלו • מנלחין במועד • הבא
 ממדינת הים • ומבית
 השביה • והיצא מבית האכורין והמגודה •
 שהתירו לו חכמים • ובן מי שנשאל לחכם
 והותר והגזיר והמצורע גמ' ור"ל ג' העולה)
 ממומתו למחרתו: **בואלו**

לסחורה או לדבר הצריך
 בעלמא אסור; והיוצא מבית האכורין • ואפילו הכוס ביד
 ישראל שהיה מטחו לגלח • לפי שהיה בצער • ומגודה שהתירו
 לו נדויו במועד • וקודם המועד לא היה יכול לגלח • דמגודה
 אסור בתספורת • ומי שנדר שלא לגלח • ולא מצא חכם שיתיר
 לו נדרו קודם המועד אי נמי לא חלץ פתח בחרטה לא במו' •
 והגזיר • שהשלים גזירתו במועד • ה"ג והמצורע העולה
 מטומאתו לטהרתו • אם חל שביעי שלו במועד • מותר
 בתספורת דכתב (ו קרא יד) ביום השביעי יגלח את כל שערו
 וגלח דנתק לא חשיב • שאינו אלא דבר מועט שמגלח סביב
 הנתק • וטעמא דאסור לכל אדם לגלח במועד • חוץ מאלו
 השנויים במשנה כדי שלא יכווננו לגלח בתוך המועד • שם
 בטלים בו ממלאכה • ויבא יוס' טוב ראשון של רגל כשהם
 מנוולים • והיינו טעמא נמי דאסרו הכוס במועד •
 ב ומי

אין מביאין כלים מבית האומן • וה"מ כלים שאין לצורך
 המועד • אבל כלים שהן לצורך המועד כגון כרים וכסתות
 וכוסות וקיתוניות שרי • ואם חושש להם שמת' ינבנו • מבית
 האומן או אם צריך האומן לשכרו • ואין בעל הכלי מלמנו כי
 ירא שמת' ישא ממנו שכר פעולתו
 פסע שניה • ה' מחפין את
 הקציעות • תלמיט שטוחין בשדה
 ליבשן מחפין ומכסין אותן בקש
 מפני הגשמים • ה"ף מעבין •
 שטוחין אותן זו ע"ב זו • ועושים
 אותן כמין כרי • שיהיו העלויות
 מגינות על התחמוטות: דשוש"י
 שדשים וכותשים חטים לדייסא •
 הגרוסות • שעושים גריסין ושל
 פול • הם • האומנין החמירו על
 עצמם • ואין עושין אפי' בצנעה •
 ואין הלכה כרבי יוסי •

פרק ג ואלו

מגלחין כו' • משום דתנא' צוידך פוקין
 דברים שעושין לצורך המועד • כמו
 מוכרי פירות דנעשים [כדון] • קתני נמי ואלו נעשים שלא
 כדין לצורך המועד • תוס' • ומ"ס הר"ב דטעמא דאמר לגלח
 במועד כו' כפי שלא יכווננו כו' בגמ' • דאי לאו הכי' אע"ג
 דגילוח מלאכה היא • היה לנו להתירה לצורך המועד תוס'
הבא ממדינת הים • כתב הר"ב שלא היה לו פנאי כו' כגון
 שלא בא ליישוב עד חה"מ • או שלא היה לו סכות לגלח
 קודם הרגל • כי כשבא לא היה לו שהות ביום • ביום יוסף
 בשם רבי ירוחם • ובין מי שנשאל כו' • כתב הר"ב אי נמי לא
 מלא פתח בחרטה • וכן לשון רש"י ספ"ב דיבמות •
 וכן עוד לשון הר"ב בסוף פ"ב דנדרים • ושם בגמרא איתא
 פתח בחרטה • ופי' הרא"ש דלא פתח ליה בחרטה לומר לו
 כדו תהיה לך עליוך • ולשון הירושלמי ולא מלא פתח לנדרו •
 בגמרא שמא ינאלא פתח לנדרו ופירש"י פתח חרטה • לומר אלעתא דהכי לא נדרתי ובריש פ"ט דנדרים • פסק הר"ב דק"ל
 פותחין בחרטה וא"ל למזו' לו פתח בשעה שהוא מתחרט מעצמו • וכיון דבחרטה תליא מלתא כי לא נתחרט קודם הרגל •
 גמלא שבמתכוין אינו מגלח קודם הרגל ולהסר • דהא לא שייך ולא מלא וכו' וכ"כ הרא"ש דזה הירושלמי לא ס"ל דבחרטה כגו' •
 וא"כ לא ה"ל להר"ב לכווננו • ומיהו כתב הב"י דהרי"ף והרמב"ם שלא הביאו הירושלמי • נראה שהם סוברים כיון דגמרא
 דידן לא פירש כן שהוא סובר דכל שהיה בדעתו להשלים נדרו ונמלך דרגל והתירו לו השיב לונם ע"כ •

והגזיר פירש הר"ב הגזיר שהשלים גזירתו • ומתו' ע' שחל שביעי במועד כו' וא"ת פשיטא מסיים הר"ן ולא גזירין
 דלמא אתי לשהויי קרבנותיו עד הרגל שהוא בטל ממלאכה • גם שמוגיד פירש כן בשם רש"י • אבל בגמרא מסיק
 מכרייתא דתני בהדיא גזיר ומצורע אע"פ שיש להם פנאי מותרין • שלא ישהו קרבנותיהם ופסק כן הרמב"ם פ"ק ו' מהל"י יוס' טוב
 וכתבו התוספות אע"ג דתגלחת גזיר לא מעכב מ"מ רגיל הוא לגלח • ולשלוח שערות פתח הדור ע"כ • ועיין משנה ד' פרק
 י"ד דנעשים מ"ס פ"ט כ"ד •

ב והמגודה

ב ומי שנשאל לחכם • שגדר שלא לכנס בגדיו • וכשאל לחכם במועד והתיר לו נדרו • ומטפחות ידיים • שמגבס בהם ידיים • צעפת אכילה • ומטפחות ספרים • כסות שנותנים הספרים למתפרץ בין כתפיו מפני השער • וכשאל

ב והמנוחה דק"ל שאסור בתכבוסת • כמו האכל • ר"ן • וכל העולים ממומחה לטהרה • כגון מזורע וממא מת • שצריכין להחליף בגדיהם • או לכבסן • לכל אלו מותרין במועד • שלא היה אפשר להם לכבס קודם הרגל כ"כ

א ת"י ט"ז ס"ד
ב ת"י ט"ז ס"ד
ג ת"י ט"ז ס"ד
ד ת"י ט"ז ס"ד
ה ת"י ט"ז ס"ד
ו ת"י ט"ז ס"ד
ז ת"י ט"ז ס"ד
ח ת"י ט"ז ס"ד
ט ת"י ט"ז ס"ד
י ת"י ט"ז ס"ד
יא ת"י ט"ז ס"ד
יב ת"י ט"ז ס"ד
יג ת"י ט"ז ס"ד
יד ת"י ט"ז ס"ד
טו ת"י ט"ז ס"ד
טז ת"י ט"ז ס"ד
יז ת"י ט"ז ס"ד
יח ת"י ט"ז ס"ד
יט ת"י ט"ז ס"ד
כ ת"י ט"ז ס"ד

ב ואילו מכבסין במועד • הבא ממדינת הים • ומבית השביה • והיוצא מבית האסורים • והמגידה שהתירו לו חכמים • וכן מי שנשאל לחכם והותר • מטפחות הידים • ומטפחות הספרים • ומטפחות הספג • הזבין • והזבות • והגרות • והיולדות • וכל העולין ממימחה לטהרה • הרי אלו מותרין • ושאר בל אדם אסורין • ג ואילו כותבין במועד • קידושינשים • גיטין • ושוברין • דייתיקי • מתנה • ופרוזבולין • אגרות שום • ואגרות מזון • שטרות חליצה • ומיאונים • ושטרות בידורין • וגזירות בית דין • ואגרות של רשות :

ד אין

הוא שהוא מכבס בלבד • ג קדושי אשה • כותב על הגייר או על החכם הרי את מקודשת לי • ומקדש בו האשה • אע"פ שאין בו שיה פרוטה • ולפיכך מותר לכבס במועד שמתירא שמה יקדמו אחר • והוא ליה דבר האבד • גיטין • שרצה ללכת כשיירא ואם אינו כותב עכשיו • תשאר זאת עבונה • ושוכרים • שאם יאמר הלוה לא אפרע חובך • אם אין לי שובר ממך שומעין לו • וילך לדרכו • וממלא זה מפסיד את מעותיו • דייתיקי • מתנת שכיר מרע ופי' דייתיקי • דא תהא למיקם ולהיות • שדכרי שכיר מרע ככתובין וכמסורין דמו • מתנה • מתנת בריא • ופי' לא כתיב להו מפסיד המקבל דשמה יחזור בו הנותן • ופרוזבולין • שלא תשמש שביעית • ויפסיד את מעותיו • פרוזבול • פרוזבול • ופרוזבול • כלומר תקנה לעשירים שלא יעברו על מה שכתוב בתורה (דברים ט"ו) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל ותקנה לעניים שימאזלו ללות • בזלי עשירים • בוטי עניים • והלל תקן פרוזבול • שטר שכותבין בו • מוסר אני לכם פלוני ופלוני הדייגין שכל שטר שיש לי על פלוני • שאבננו כל זמן שארצה • ושוב אין שביעית משמטת הלוואה • דהוי כאלו גבו ב"ד את חובו • ושוב לא קרינן ביה לא יגוש את רעהו • אגרות שום • שמתו ב"ד נכסיו לזה • ונתנו למלוה • אגרות מזון • שמכרו ב"ד את הקרקע • לתזון האשה והבנות וכותבין מעשה ב"ד על זה • א"י מי שקיבל עליו לזון את בת אשתו • מילוינן • קטנה שהיא אמה ואחיה • יכולה למאן בבעלה • ולומר אי אפשי בפלוני בעלי • ויוצאה בלא גט • ושטר שכותבין לעדות דבר זה נקרא שטר מיאונים • שטר ברירה • שבררו להם דייגין • זה בורר לו אחד • וזה בורר לו אחד • וכותבין שטר שלא יחזרו בהן הבעלי דינים • וגזירות ב"ד • פסק דין שפסקו הדיינים • אגרות של רשות

הר"ן • והב"י • סי' תקל"ד כת' בשם המרדכי • להוציא בעל קרי שאירע לו קרי במועד • ולא תווי נמי בעלת הכת' שמתלא' במועד: ג ושוברין כתב הר"ב שאם יאמר הלוה כו' שומעין לו • פי' הב"ד • ומיירר שאבד המלוה שטר טוב • כדכתב הר"ן • בכתנה כתב הר"ב • ואי לא כתיב להו • מפסיד המקבל • דשמה יחזור בו הנותן • לאו חזרה ממש דהא מתנת בריא בלא קנין לא פגי • אלא שיחזור ממה שהיה ויאמר שלא כך היה • ו"ל הר"ן • ואם לא נכתב עדותן • יאמר הנותן לא היה כך :

ופרוזבולין כתב הר"ב בוטי עניים (דברים ט"ו) דכתיב העבית תעביטנו • ומי הם הלוים עניים • גמרא פרק ד' גביטין דף ל"ו • ועיין מ"ט במשנה ב' פ' בתרא' דשביעית • ואם לא יכתבנו עכשיו • והוא רוצה לילך • ויעבור שביעית ויפסיד חובו • הר"ן • אגרות שום • פי' הר"ב שמתו ב"ד נכסיו לזה כו' וקורעין לו שטר טוב • כדאמרינן כל שומא דלא כתיב ביה קרענא לשטרות דמלוה • לאו שומא הוא • ואם העדים רגילים ללכת • יהיה המלוה קרם מכאן ומכאן (כן"ל ופירשוה של הר"ב • כתב גס כן בטור סימן תקמ"ה • אבל רש"י פירש אגרות שום • כגון שמו ב' ד שדהו • ונתנו לאחים כך וכך נגדו • ע"כ • ולהירושלמי אגרות שום • שום היתומים • ע"כ • ומיהת קרוב לשמוע • שהטור והר"ב ג"כ ע"פ הירושלמי פירשו לפירושים • ועיין ברש"י נדמסכת ערכין] ולשון אגרות עיין בסוף פ"ק דב"מ • ואגרות מזון • כתב הר"ב א"כ מי שקיבל עליו לזון בת אשתו • וכ"פ רש"י • וקשיא מי גרע מתתנה • ומאי קמ"ל • ומיאונים פי' הר"ב קטנה כו' יכולה למאן בבעלה קודם שתביא שתי שערות • ולומר אי אפשי בו וכו' • ואם לא יכתבו השטר עכשיו • שמה תביא ב' שערות לאחר המועד • ושוב אינה יכולה למאן • ומשכ עיניו שאינה חפזה בלוואתו בעל • הר"ן :

ושטרות בידורין פירש הר"ב שבררו להן דייגין וכו' ואם לא יכתבו עכשיו • שמה ילך לו ויטעל בשלום • ר"ן ועיין במשנה ד' פרק בתרא דב"ב • וגזירות ב"ד • כתב הר"ב פסק דין כו' • שאם לא יכתבו עכשיו • שמה יסכחו הדבר • ולא יפסקו פעם אחרת כן • הר"ן :

ואגרות של רשות • פירש הר"ב ג' זו השלכות • כפירש"י ועיין בפי' משנה י' פרק א' דאבות • ועינינו כמ"ט

הר"ן שהנשיא נותן רשות לזה לדון • ולומר לעם הוראותיהן

מב 42 ויקראין

[2]

משחרב בית המקדש דאין לעזרת תשלומין כל שבעה לקרבן בטלה ליה תורת הרגל והוי כשבת שאינה מתסקת אבל בזמן המקדש שמי שלא חג בזמן ראשון של עזרת היה חובב והולך כל שבעה כחג המזות היה עזרת כחג המזות אף לענין אבלות ומסקנא דמלתא לענין פסק ההלכה דעזרת בזמן הזה כרגלים ור"ה ויה"ה כרגלים ומי שנת לו מת קודם אחד מאלו אפי' שעה אחת בטלה ממנו גזירת שבעה ואם מת שבעה ימים קודם אחד מימים טובים אלו בטלו ממנו גזירת ל' ומי שמת לו מת שעה אחת קודם חג

ן רבי איעזר אומר משחרב בית המקדש עזרת בשבת רבן גמליאל אומר ראש השנה ויה"ה ברגלים וחכמים אומרים לא כרברי זה ולא כרברי זה אלא עזרת כרגלים והיה כשבת: **ן אין קורעין** ולא

ועזרת כשבת וכ"ש ר"ה ויה"ה סו' וכתב הר"ן דטעמא דר"א דמ"ל דטעמא דרגלים מפסיקין שהרי דין היה לעלות כשבת אלא שאם אהא אומר יעלו למנוח ז' הרי הכסיו הכל דו' ימים ננהו וכן עזרת בזמן שבה"מ קיים

אפי' שם סו' ס"ב שם ס"ג כ"ס שם ס"ד ג' כ"ד : חיי' ס"ו ס"ה י"ע ופ"א ס"ה אצל טו"ס ס"ו מ"ק"ס ס"ו וטו"ד ס"י מ"א ס"ב

שהיו לו תשלומין כל שבעה וכיון שלא היו יכולין לומר עולין אמרו מפסיקין ועשו דין שלשים כדון שבעה אבל כשחרב בה"מ כו' : **רבן** גמליאל אומר ר"ה ויה"ה כרגלים מפסיקין ששני שהקשו כל המועדות זה לזה דכתוב (ויקרא כ"ג) אלה המועדות ה' ב"ה בשם הרמב"ן וכתבו החו' וכ"ש

עזרת לאחר החורבן ולישנא לא אחי שפיר דה"ל למתני רבן גמליאל אומר אף ר"ה ויה"ה כרגלים : **וחכמים** אומרים לא כדברי זה וכו' ולא שייך למימר היינו ח"ק דנימא כוליהו אהו לפרש מלתא דת"ק תו' ומ"ש הר"ב ואם מת ז' ימים קודם אחד מימים טובים אלו וכו' כאבא שאול דפליג דמתני' דלעיל דתני ח' ימים וטעמו דסבר מקצת היום ככולו ושביעי עולה לו לכאן ולכאן ומ"ש ושמיני עזרת הוא רגל בפני עצמו כו' וכן יום אחד לפני שבועות וכן יום א' לפני ר"ה וכן לפני יום הכפורים כמ"ש הרמב"ם בפירושו אע"פ שכתבנו פ"ו מהלכות אבל לא פסק כן בר"ה ויה"ה אבל חלקו עליו כל הבאים אחריו ודיני הנוהגים בגזירת שבעה שכתב הר"ב אסור ברחיצה טיבוס וסיכה בגמ' שנא' (שמואל ב' י"ד) התאבלי נא ולבשי בגדי אבל ואל תסוכי שמן ורחיצה בכלל סיכה שהרחיצה קודמת לסיכה שנאמר (רות ג') ורחצת וסכת ודיני רחיצה בסוף פ"ק דתענית בגמ' ובגמילות הסנדל שהרי נאמר ליחזקאל (יחזקאל כ"ד) ונעליך תשים ברגליך מכלל שכל העם אסורים ובת שמיש המטה שנאמר (שמואל ב' י"ב) וינחם דוד את בת שבע אשתו ויבא אליה וישכב עמה מכלל שהיה אסור מקודם ובתענית מלאכה שנאמר (עמוס ה') והפכתי חגיבים לאבל מה חג אסור בעשיית מלאכה אף אבל אסור בעשיית מלאכה ובשאלת שלום נאמר ליחזקאל (סיבן ב"ד) האנק דום ומייב בעטיפת הראש שהרי נאמר ליחזקאל (שם) לא תטעה על שפם מכלל ששאר אבלים חייבים בעטיפת ראשם ובתענית המטה שנא' (שמואל ב' י"ג) ויקם המלך וי' רע את בגדיו וישכב ארצה ונעילת כפרטים כו' נראה שהוא בכלל גילוח ואסור לקרות בתורה שהרי נאמר ליחזקאל האנק דום ומסתבר למדרש האנק דום דלגהוב גם כשאר אבלים כיון שהוא ענין שתיקה ודמיומה ומ"ש הר"ב ולא ישלול ענין השלל פי' בערוך שהוא כמו מכליב דמשנה ח' פ"ק ונ"ל שהוא מל' שלל ובזוה' שכן השלל אחת הנה ואחת הנה ואינו מונח ונכור ודין קריעה דמשנה דלקמן: **ן אין קורעין כו'** דין הקריעה מדכתיב (ויקרא ה') ובגדיכם לא תפרזוהו הא אחרים חייבים

הסוכות בטלה ממנו גזירת ז' כדאמרן וי' ימי הרגל עולין למנוח ל' ואע"ג דתכן רגלים מפסיקין ואינן עולין למנוח ז' (הוא דאין עולין) אבל עולין למנוח ל' הרי י"ד יום ושמיני עזרת הוא רגל בפני עצמו ונחשב כאלו הוא ז' ימים הרי כ"א יום מונה עוד ט' ימים עד ל' ודיו וגזירת שבעה דאמרן הוא שאכל כל שבעת ימים אסור ברחיצה בחמין אפי' מקצת גופו ונזנכן גופו ואסור בכבוס בגדיו ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה ועשיית מלאכה ובשאלת שלום וחייב בעטיפת הראש ובתענית המטה שהיינה כל המטות שבביתו כפויית ע"ג קרקע ויין בהם ולא על מטה וקופה ואסור ליעול כפרטיו בכלי ולא שער שמו ואפי' מעכב עליו את האכילה ואסור לקרות בתורה בין בתורה שכתב בין בתורה שבעל פה ולא ישלול הקרע שעליו וגזירת שלשים היא משבעה ועד תשלום ל' אסור ללבוש בגד חדש או בגד לבן יגובן ואסור בתספורת ובסעודת הרשות וללכת בסחורה עם חבריו ולישא אשה אחרת אם יש לו אשה ובנים ולא יאכה הקרע שעליו ז' אין קורעין במועד אלא קרוביו של מת לאמו ולאביו ולבניו ולבתו ולאחיו ולאחותו ולאשתו אלו שבעה מהם שחייב להתאבל עליהם ועל שאר קרובים שאינו חייב להתאבל עליהם אין קורעין עליהם במועד ולא שמת הכל קרוביו והכל קורעין עליו אפי' במועד וכן על אדם המוחזק בכשרות וחסידות וכל העומד בשעת יציאת נשמה על כל אדם מישראל חייב לקרוע ואפי' במועד וקריע על אביו ואמו והוא ככל בגדיו עד שמגלה את לבו וקורע בידו ומבדיל שפת הבגד העליונה וקורע מבחון שאינו מכניס ידו תחת בגדיו כשהוא קורע ושולל לאחר ל' יום ואינו מאחה לעולם וכן על רבו שלמדו תורה אבל על כל שאר קרוביו קורע טפח מן הבגד העליון לבד וקורע בכלי אס ורצה וא"צ להבדיל השפה ויש לו להכניס ידו תחת בגדיו כשהוא קורע ושולל לאחר שבעה ומאחה לאחר שלשים יום ואין קריעה אלא מעומד :

פרימה וד' עומד מדכתיב (שמואל ב' י"ג) ויקם המלך ויקרע בגדיו וכן קריעת טפח מדוד דכתיב ביה (ש"א) ויחזק דוד בבגדיו ויקרעם ואין אחיזה פחות מטפח ופי' מאחה תושר ממש שכן ועת לקפור מקרבניו ועידן בחיור לאחאה ואלו שבעה מהם דחשוב הר"ב אלו הן שהכחן מעמאל להם :

ולא)

ולא מוליכין כו' אלא בסלים פי' הר"ב שלא לבייש כו' גמ' ואפי' בחול קאמר' ואשמעינן הא בחס"מ דמהו דתיירא כל היכא דלא יראה דרך אבילות' אלא דורון ומשיבות עדיף טפי קמ"ל הר"ן: ולא בקטן' מפורש במשנה ג' פי"ו דכלים: ח שלא להרגיל

אפי' אפי' ט"ו ואת ההספד. שהמועד אסור בהספד ובתעניות. רמב"ם כו"א מהלכות אבל: ורא' של נשים לעולם מפני הכבוד. פירש"י ששופעות זיבה. ומ"ס הר"ב דכתבי ותמת וגו' ה"ק ר' איעזר בגמ' וז"ל דמתני' טעמא דקרא מפרשת: מענות מטרש במשנה דלקמן: רבי ישמעאל. הר"ב גורם ר"ש וכן גורם רמב"ם והמביד גורם רשב"ג: מענות אבל לא מטפחות' (גמ' יורו' ורי"ף ישמעאל) אומר הסמוכות למטה מטפחות: בראשי חדשים בחנוכה ובפורים מענות ומטפחות בהובזה אבל לא מקוננות. נקבר המת לא מענות ולא מטפחות איזהו עינוי שכולן עונות כאחת קינה שאחת מדברת וכולן עונות אחריה שנאמר (ירמיה ט') ולמדנה בנות יכנסנהי ואשה רעותה קינה אבל לעתיד לבא הוא אוכר (ישעיה כ"ח) ברעה הכות לנצח:

ולא חולצין ואין מברין אא קרוביו של מת ואין מברין אלא על מטה זקופה אין מליכין לבית האבל לא בטבלא ולא באסקוטלא ולא בקטן אלא בסלים ואין אומרים ברכת אבלים במועד אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים: ח אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל ארת ההספד: ולא של נשים לעולם מפני הכבוד נשים במועד מענות אבל לא מטפחות' (גמ' יורו' ורי"ף ישמעאל) אומר הסמוכות למטה מטפחות: בראשי חדשים בחנוכה ובפורים מענות ומטפחות בהובזה אבל לא מקוננות. נקבר המת לא מענות ולא מטפחות איזהו עינוי שכולן עונות כאחת קינה שאחת מדברת וכולן עונות אחריה שנאמר (ירמיה ט') ולמדנה בנות יכנסנהי ואשה רעותה קינה אבל לעתיד לבא הוא אוכר (ישעיה כ"ח) ברעה הכות לנצח: נשלמה בסכת מועד קטן

ולא חולצין במועד חליצת כתף שרועותיהן וכתפיהן מגולר: ולא מברין סעודה ראשונה שאכל אסור לאכול משלו ורגילים להברותו ברחובה של עיר ובמועד אין מברין אלא קרוביו במועד קטן: ואין מברין אלא על מטוב זקופות ואפי' במועד ביתו אין מברין אותו על מטות כפויים שרגילין שאר ימות השנה כל קרוביו ומי שלבגוס בו לאכול עמו על מטה כפוייה לארץ ובמועד אין מברין אלא על מטות זקופות: ואין מוליכין הסעודה לבית האבל: לא בטבלא ורך כבוד: ולא באסקוטלא כמין שלחן קטן של כסף או של זהב או של זכוכית ואני שמעתי קערה של כסף שכן בלעז קורין לקערה סקודילא: אלא בסלון של ערבה קלופה שלא לבייש העניי' שבאין להברות שאין להם עבלא ואסקוטלא: ופוטרין את הרבים נותנים להם רשות לילך מיד: ה אין מניחין את המטה של מת ברחוב במועד: לעולם אפי' בחול דכתבי (במדבר ב') ותמת שס ארים ותקבר שס סמוך למיתה קבורה: מטפחת מספקות כף אל כף: ר"ש אומר כו' ואין הלכה כר"ש: ט ואשה רעותה קינה ומדכתבי ולמדנה: וכלן עונות שירה שאין מיתה ואין דמעה ונקטינן להאי קרא הבא' משום אל תעמוד בדבר רע [לכן ראה לסיים בטוב]:

אפי' אפי' ט"ו ואת ההספד. שהמועד אסור בהספד ובתעניות. רמב"ם כו"א מהלכות אבל: ורא' של נשים לעולם מפני הכבוד. פירש"י ששופעות זיבה. ומ"ס הר"ב דכתבי ותמת וגו' ה"ק ר' איעזר בגמ' וז"ל דמתני' טעמא דקרא מפרשת: מענות מטרש במשנה דלקמן: רבי ישמעאל. הר"ב גורם ר"ש וכן גורם רמב"ם והמביד גורם רשב"ג: מענות אבל לא מטפחות' (גמ' יורו' ורי"ף ישמעאל) אומר הסמוכות למטה מטפחות: בראשי חדשים בחנוכה ובפורים מענות ומטפחות בהובזה אבל לא מקוננות. נקבר המת לא מענות ולא מטפחות איזהו עינוי שכולן עונות כאחת קינה שאחת מדברת וכולן עונות אחריה שנאמר (ירמיה ט') ולמדנה בנות יכנסנהי ואשה רעותה קינה אבל לעתיד לבא הוא אוכר (ישעיה כ"ח) ברעה הכות לנצח:

נשלמה בסכת מועד קטן

באשר השלים לרבר על הוטנים והובותיהם וכל מה שנתחבר אליהם חתם הענין במסכת הגינה שענינה בחובת שלשה רגלים והגיחה באחרונה בשביל שאינו ענין כללי כשביל שאינה חובה אלא על הוכרים כמ"ש (שמות כ"ג) וראה כל זכורך ראב"ם:

מסכת חגיגה

מסכת חגיגה

פרק א הכל

חייבים בראיה כתב הרב והכל לאתווי מי שחציו עבד וחציו בן חורין ואין כן הלכה דחוויה היא מקמי הא דרבינא בדף ד' דדייק מדתנן כסיפא ועבדים שאינם משוחררים דלחתי עבדים מאי שאינם משוחררים אלא שאינם משוחררים לגמרי ומאי ניהו מי שחציו עבד וחציו בן חורין ואמרין בגמ' גריס כרקין כאן במשנה

א ענין כ' ב"י פ"ב חג' גי'ס כ"א

מסכת חגיגה

פרק א הכל

חייבים בראיה במוצות יראה כל זכורך שצריך לכתראות בעורה ברגל והכל לאתווי מי שחציו עבד וחציו שמי שחציו עבד וחציו בן חורין ואין כן הלכה

פרק א הכל חייבין בראיה חוץ

בן חורין ואין כן הלכה

כלומר משנה ה' פ"ד דגיטין דמשנה ראשונה אמרו כ"ה עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד ובאחרונה חזרו להורות כדברי ב"ש דכופין את רבו לשחרר ולפיכך למשנה ראשונה עבדין ליה חקנה במוצות שהוא

בן חורין פטור מן הראיה * מצינו לד עבדות שבו : חוץ מחרש *
ואע"פ שהוא מדבר * ואפי' חרש באזנו אחת * פטור * דכתיב
(דברים ל"א) צבוא כל ישראל לראות את פני ה' וכתיב בתריה
למען ישמעו * פרט למי שאין לו שמועה גמורה * והשומע ואינו

שהוא חייב בהן מספק * מדברי סופרים * ולמטעם אחרונה אמרו
שלא יעשה המלוה * כי יוכי שנוכל למהר לרבו שיסחררנו כדי
שלא ימנע מן המלוה * זוהי שטת הרמב"ם אבל לר"ש השטת
בהפך * דלמטעם אחרונה דכופין לשחררו הוי כאלו משוחרר
ולפיכך חייב * וכשיטה זו * כתב

הר"ב דרפ"ח דפסחים :

חוץ מחרש * כתב הר"ב ואע"פ
כו' וכתיב בתריה למען
ישמעו וכו' צ"ל הקהל * וילפינן
ראיה ראיה גמ' * ומתניתין
דקתני חרש סתם והתנן במטעם
צ"פ דתרומוות חרש שדברו צו
חכמים בכל מקום אינו לא שומע
ולא מדבר * הא אמרינן בגמרא
דמתניתין חסורי מחסרה והכי
קתני וכו' : שומע פירשתו
דרפ"ק דתרומוות :

היין מחרש * שומע * וקטן * וטומטום *
ואגדרוגנוס * ונשים * ועבדים שאינם
משוחררים * החיגר * והסומא * והחולה *
והזקן * ומי שאינו יכול לעלות ברגליו *
איזוהו קטן * כל שאינו יכול לרוב על
כתפיו של אביו * ולעלות מירושלים להר
הבית * דברי ב"ש * וב"ה אומרים : * כל
שאינו יכול לאחוז בידו של אביו * ולעלות
מירושלים להר הבית * שנא' שלש רגלים :
ב"ש אומרים * הראייה שתי בסף *
וחגיגה

בשים ועבדים * יש להקשות
דכולהו תני בלשון יחיד * חוץ מנשים ועבדים * ואשכחן במטעם
ג' פ"ק דברכות נשים ועבדים וקטנים * ואשכחן במטעם ד' פ"ח
דצ"ק * דתני כולהו בלשון יחיד * חרש שומע וקטן האכה
והעבד * ולא הבימותי דברי התוספות שכתבו וז"ל * לא שייך
לאקשווי אמאי תני לשון רבים * ותנא * קטן חרש לשון יחיד
כדדייק פ"ק דנדה גבי קטנות * והכא קתני אשה * דהכא תרי
עניני * ולא דמי חד לאידך * דחרש ושומע פטור מכל המלות *
כדאמר לקמן * וקטן * לא ידעינן דפטור מקרא * רק מק"ו
דנשים פטורות דכתיב וכו' * טפלים לא כ"ש * דהכי דייק
צ"פ"ק דקדושין טפלים חייבין * נשים לא כ"ש * ע"כ * וקשיא
לי דהתם בקטנות ואשה * טפיהו תרי עניני * דקטנות לענין
מיאין * ואשה לענין עיגון * כמו שהוא ברפ"ו דעדות * ועוד
דקטן דפטור * מטעם שומע דפטור מכל המלות * כמ"ש הר"ב
והכי איתא ברבייתא בגמ' * וז"ע : ועבדים כתב הר"ב
דכל מצוה כו' * מפורש ברפ"ג דברכות :

ועוד הוא אומר צבוא כל ישראל לראות * ועבדים לאו
בכלל ישראל נהו : החיגר והחולה והזקן * ושאינו יכול לעלות
ברגליו מירושלים לעזרה * כגון שהוא מעונה ביומיו * כל הני
ילפינן להו מדכתיב שלש רגלים * יצאו אלו שאינן יכולין לעלות
ברגליהם * והסומא * דכתיב צבוא כל ישראל לראות כשם
שהם צאים לראות * כך הם צאין לראות הר קדשו ובית שכינתו
לאפוקי סומא * ואפי' בעינו אחת * שהרי אין ראייתו שלימה :
שלש רגלים * הראוי לעלות ברגליו חייבו הכתוב * וכיון גדול
פטור מן התורה קטן נמי לאו ברחוק הוא : ב הראיה שתי
כסף * גדול הבא לראות * צריך להביא עולה * שנאמר (שמות
כ"ג) לא יראו פני ריקם * ואינה פחותה משתי מעות כסף *
שהם משקל ל"ב גרעמי שעורה מן הכסף הצרוף *
וחגיגה

כתב הר"ב דכתיב צבוא כל ישראל לראות * כשם שהם צאים לראות כו' *
חגיגה * ולעיל כתבתי דילפינן ראייה ראיה * אבל בגמ' דהכא ריש פרקין ודף ד' * וריש סנהדרין * וריש ערכין *
שנאמר יראה יראה כדרך שבא לראות (לפני המקום בב' עיניו של מקום) כך בא לראות (המקום בב' עיניו) :
ומי שאינו יכול לעלות ברגליו * לשון הר"ב מירושלים לעזרה * וכן לשון רש"י * וכתבו התו' ורבותא נקט * דלא מציעת
מעירו דלא חצי סליק לעזרה * והה"נ אם הוא אינו יכול לעלות מעירו לירושלים * כדמשמע בגמ' * ע"כ * והא
דנקטו לעזרה * ולישנא דמתניתין בין בבית שמיא בין בבית הלל להר הבית * משום דגמרא דף ז' * מאי והראיון (דרפ"ק
דפיאה) רבי יוחנן אמר ראיית פנים בעזרה * משמע ודאי דראייה דוקא בעזרה היא * וכך כתב הרמב"ם בפרק א' מהלכות
חגיגה * הראייה האמורה בתורה היא שנראה פניו בעזרה והטעם שהעזרה היא במקום חצר המשכן * והיא ממנה שכינה *
כתפוסה במטעם ח' פרק קמא דכלים * ולפיכך הראייה שם היא * דמתקיים בה את פני ה' * אבל הר הבית כנגד מחנה לוייה
היא * ומתניתין דנקטה הר הבית * היינו טעמא שכשיכול לעלות להר הבית שהוא בשפוע ההר * ממילא הוא עולה עוד
במעלות העזרות * ששם מעלות עשויות * ועיין מטעם ט' פ"ק דמס' בכורים * ומ"ש שם בס"ד * ושם ראיתי שהוא צעיר
בירושלמי * היכן מראה פנים בהר הבית * או בעזרה * ופשיט להו מן תוספתא שהוא בעזרה * ומה שכתב הר"ב מדכתיב שלש
רגלים * ולא אמר פעמים * כמו שאמר במקום אחר רמב"ם :

ב הראיה כתב הר"ב הבא לראות צריך להביא עולה * שנאמר ולא יראו פני ריקן * דנאמר חגיגה להדיוט * ונאמר ראייה
לגבוה * מה חגיגה האמורה להדיוט * צראו לו * אף ראיה האמורה לגבוה צראו לו * צרייתא בגמ' דף ז' :
וחגיגה

וחגיגה פ"ה הר"ב שלמי חגיגה שאמרה תורה וחגותם
 משמע שאחם תהנו ממנו ומגלן דקרבן כהמה
 הוא פירש"י דכתיב (שמות כ"ג) לא ילון חלב חגי עד בקר
 צמידו דאית ליה חלב הקרב לגבוה קאמר ועיין סוף הפרק
 ומ"ש הר"ב ואע"פ שאין לראיה

מ"ש הר"ב
 כ"כ
 כ"כ
 כ"כ

וחגיגה מעה כסף ובית הלל אומרים
 א"ה ראייה מעה כסף וחגיגה שתי כסף
 ג' עולות כמועד באות מן החולין
 והשלמים מן המעשר י"ט הראשון של
 פסח בית שמאי אומרים מן החולין
 ובית הלל אומרים מן המעשר
 ד' ישראל יוצאין ידי חובתן בגדרים
 וגרבות ובמעשר בהמה והכהנים
 בחטאות ואשמות ובבבורי ובחזה
 ושוק אבל לא בעופות ולא במנחות
 ה' מי

וחגיגה שיעור עיין בריש פאה
 וחגיגה כו' כתב הר"ב וחזן
 כו' אריכים להביא
 כו' דכתיב וזבח שלמים כ"כ
 הרמב"ם פ"א מהלכות חגיגה
 וכתב הכ"מ פסוק זה אינו כתוב
 בחג אלא גבי הר עיבל בפרשת
 כי תבא ולא כתבו רבינו אלא
 ללמד משם דסתם שוחה הוי
 בזבוח שלמים ומינה דושמחה
 בחג הוינו בזבוח שלמים וכו'
 ובגמרא נמי בפרק ערבי פסחים
 תניא בזמן שבה קיים אין שמחה
 אלא בבשר שנאמר וזבח שלמים וכו' ע"כ
 כן התו' ומ"ש הר"ב וגשם חייבות בהן
 דקדושין דף ל"ד שבעלה משמחה
 שתיא היא חייבת להביא קרבן ומ"ש
 הר"ב ושמחה אהי וביה
 כפירש"י דף ו' ע"ב והאי קרא במעשר
 שני כתיב בפרשת כי תבא וז"ל
 דילוף ממעשר דכתיב ביה ביתו
 בהדיא וכמ"ש התו' בפרק ערבי
 פסחים דף ק"ט ובפי' הרמב"ם
 ונקראים שלמי חגיגה ז"ל שלמי
 שמחה חגיגה והכי קראן בפרק א'
 מהלכות חגיגה ג' עולות במועד
 פ"ה הר"ב עולת ראיה באה אפי' ב"ט
 כבה דמשה ג' פ"ב

וחגיגה שלמי חגיגה שאמרה תורה (שמות כ"ג)
 חג לה' כלומר הביאו שלמי חגיגה
 חין פחותים מיעה כסף ואע"פ
 שאין לראיה ולחגיגה שיעור דכתיב
 (רברים י"ז) איש כמתנת ידו
 חכמים נהנו בהם שיעור למוטה
 שלא יביא פחות מאלו: הראיה מעה
 כסף וחגיגה ב' כסף דשלמים יש בהם
 לגבוה ולכהנים ולבעלים לפיכך
 הן מרובין מן העולות שאין בהן
 אלא לגבוה וחזן מעולות ראיה
 ושלמי חגיגה האמורים במתניתין
 עוד הוי אריכים להביא מין אחר
 של שלמים והן נקראים שלמי
 שמחה דכתיב (שם כ"ו) וזבח
 שלמים ואכלת שם ושמחת ושלמי
 שמחה הללו לא הזכירו כאן ולא
 כתבו חכמים בהם שיעור וגשם
 חייבות בהן כגשמים דעל השמחה
 נצטוו גשמים דכתיב (שם י"ד)

ושמחה אהי וביה ג' עולות במועד
 בזה מן החולין מתני' חסורי
 מחסרה והכי קתני עולות נדרים
 ונדבות במועד בזה מן החולין
 וזו עולת ראיה באה אפי' ב"ט
 אע"פ דיש לה תשלומין כל ז'
 עקר מלכותה ב"ט ראשון וכשהיא
 באה אינה באה מן החולין ושלמי
 שמחה באים מן המעשר כליזר
 סיכולין להביא שלמי שמחה
 ממועות של מעשר שני דשלמי
 שמחה אינן חובה במוקדם שיש
 בשר והריוש לו מעות ממעשר
 שני להוויא בירושלים הילכך יקנה
 בהם שלמים ויאכל אבל חגיגת
 י"ט הראשון הוא דבר שבחובה
 אפי' יש לו בשר הרבה וכל דבר
 שהוא משום חובה אינו בא אלא
 מן החולין ולא מן המעשר ב"ט
 הראשון של פסח ה"ה ל"ט ראשון של
 שאר רגלים ולהכי נקט פסח לפי
 שיש ערב פסח חגיגה אחרת כשהיתה
 חבורת הפסח מרובה היו מביאין
 עמו חגיגה כדי שיהיה הפסח
 נאכל על השובע ואשמועינן מהני
 דחגיגת י"ט עצמו הוא דאיה
 באה אלא מן החולין אבל חגיגת
 י"ד באה מן המעשר ובה"א מן
 המעשר בגמ' פריך אמאי דבר
 שבחובה הוא וכל דבר שבחובה
 אינו באה אלא מן החולין ומשני
 בטופל שמחבר מעשר עם חולין
 ומביא אס' יש לו אוכלין הרבה ואין
 לו ספק בבהמה אחת מביא
 בהמה אחת לחגיגה מן החולין
 והשאר ממועות מעשר שני ואע"פ
 שכל הבאות ב"ט ראשון שם חגיגה
 עליהן מ"מ סברי ב"ה דמותר להביא
 השאר מן המעשר הואיל וכבר
 יצא ידי חובתו בראשון מן החולין
 ד' יוצאין ידי חובתן של שלמי
 שמחה בנדרים ונדבות ומעשר
 בהמה דכתיב (שם י"ז) ושמחת
 בחגך לרבות כל מיני שמחות
 דקרא לא בעי אלא שמחה
 ודאמר מר אין שמחה אלא בבשר
 והאי בשר הוא אבל לא בעופות
 ולא במנחות דכתיב ושמחת
 בחגך אמרה תורה עשה שמחה
 ממי שחגיגה באה מהן יצא עופות
 ומנחות שאין

של פסח כתב הר"ב אבל חגיגת י"ד
 באה מן המעשר דפסחים ה"א ולא חובה
 כמ"ש הר"ב במשנה ג' פ"ו דפסחים
 ה"א ולא חובה הלל אומרים מן
 המעשר כתב הר"ב בטופל כו' אס' יש
 לו אוכלין הרבה כו' אבל בעולת ראיה
 לא תנן מן המעשר דלמה עופלה יביא
 מעה כסף רש"י ומ"ש קר"ב מביא
 בהמה אחת לחגיגה מן החולין לאו
 דוקא כמ"ש במשנה ה' בס' ד' ובפי'
 הרמב"ם ס' ז"ל אינה באה אלא מן
 החולין ד' ישראל יוצאין ידי חובתן
 בנדרים ונדבות כו' שהתנדבו כל
 השנה וכשעולין לירושלים ברגל
 מביאין אותן ומקריבין אימ ריהן
 והבשר נאכל לבעלים ומביאין בהן
 משום שמחה אס' יש בהן בשר לשובע
 ומשום דבעי למתני סיפא וקנהנים
 בחטאות וכו' נקט ברישא ישראל
 רש"י ובחזה ושוק המורמים להן
 משלמי עולי רגלים רש"י ולא בעופות
 כו' פ"ה הר"ב דכתיב ושמחת בחגך
 כו' ממי שחגיגה באה מהן יצאו עופות
 ומנחות כו' הכי תניא ול"ק דהא
 אנטרין בחגך ולא באשתך כמ"ש
 הר"ב במשנה ז' פ"ק דמועד קטן
 דתירצו התו' דתרווייהו שמעינן מיניה
 דלכתוב בחג א"ג תנא ס"ל כאידך
 טעמא דההם וכתבתו שם בס' ד'
 אבל קשיא דמנחות למה לי למעט
 הא בזמנת נופיה דמריבין כל מיני
 שמחות לא מצינן לרבויה אלא של
 בשר כדאמר מר ותו קשיא לי דהאי
 אמר מר בפרק ערבי פסחים דף
 ק"ט יליף ליה מדכתיב וזבח שלמים
 ואכלת וידוע

וחגיגה פ"ה הר"ב שלמי חגיגה שאמרה תורה וחגותם
 משמע שאחם תהנו ממנו ומגלן דקרבן כהמה
 הוא פירש"י דכתיב (שמות כ"ג) לא ילון חלב חגי עד בקר
 צמידו דאית ליה חלב הקרב לגבוה קאמר ועיין סוף הפרק
 ומ"ש הר"ב ואע"פ שאין לראיה

שאין זביחה אלא זבהמה דעוף נחלק ומסתברא דהיינו דבגמרא עלה דברייא רב אשיאמר מושמחת נפקא ונלא אלו שאין בהן שמחה טוב ראיתי בירושלמי אבל לא בעופות ולא במנחות דכתיב וצח: ה אוכלים שם התואר כד"א (ישע הנ"ה) ונתן זרע לזרע ולחס ל וכל: מביא שלמים מרובין בגמ' מהיכא מייתי לה הא לית ליה וקאמר דטופל מעות חולין למעות מעשר שני ומביא פר גדול ללא בעינן אלא שספא לו שעור דמי אכילה ראשונה מהחולין ומהאי טעמא פירש

הר"ב ורש"י שלמים שליו חגיגה וכו' ש שלמו שמחה דכולו מן המעשר ועולות מועטו עולות ראיה רש"י מביא עולות מרובות דכתיב אש כמתנת ידו רש"י ו מי שלא חג פירש הר"ב שלמו חגיגתו ועולת ראיתו וכו' פ' הרמב"ם אבל שלמו שמחה כל הימים חייבים בשמחה ולפיכך לא שייך לומר בהם שהם תשלומי הראשון חוגג את כל הרגל דתניא וחגותם אגמו חג לה' שבעת ימים יכול יהא חוגג והולך כל שבעה פ' ל אופו אופו אשה חוגג ואי אשה חוגג כל שבעה א"כ למה נאמר שבע' לתשלומין ובסמוך פירש הר"ב תשלומין דראשון דאופו יום ראשון עשאו הכתוב עקר והסאר תשלומין לו הני מפרש ליה ר"י ואף עלגב דר' אושעיא מפ' תשלומין זה לזה כל יום הכובה בעצמו ומיהו בחד סבי ואיכא בנייהו מיגר ביום ראשון וגחפסט ביום שני דלרבי יוחנן כיון דלא חזי בראשון (כדתנן ברפ"ק) לא חזי בשני ולרבי אושעיא אף ע"ג דלא חזי בראשון חזי בשני ככר פסק הרמב"ם

שאין חגיגה זבה מהן: ה אוכלין מרובין בני בית מרובין: ופיא שלמים מרובין שלימי חגיגה רביס לפי האוכלים שיש לו: ה מי שלא חג' שלא הביא שלימי חגיגתו ועולת ראיתו: ויום טוב האחרון שמיני עצרת ואף ע"ג דרגל בפני עצמו הוא הוי תשלומין דראשון וחג השבועות כמו אף על גב דלא הוי אלא יום אחד יש לו תשלומין כל' מדאקשינהו קרא להדדי בחג המזות ובחג השבועות ובחג הסכות מה חג המזות יש לו תשלומין כל שבעה אף חג השבועות יש לו תשלומין כל' ו הוליד ממנה ממזר שהביא פסולים בישראל והן לו לזכרון לפיכך אין עונו נחמק בתשובה יכול הוא שיחזיר דמי גניבתו וזולתו לבעלים ויהא מתוקן מן החטא: ה היתר נדרים פורחים באויר מעטר רמו יש במקרא שיוכל החכם להסיר הנדר ואין לסמוך עליו אלא כך מסור לחכמים בתורה שבעל פה הלכות שבת הלכות חגיגה והלכות משילה יש בהן הלכות שהן תלויות ברמו במקרא מועט כהר התלוי בשערת הראש והעבודות

ה"מ מישיש לו אוכלים מרובים ונכסים מועטים מביא שלמים מרובים ועולות מועטות נכסים מרובים ואוכלין מועטין מביא עולות מרובות ושלמים מועטין זה וזה מועט יעל זה נאמר מעה כסף ושתי כסף זהו זה מרובים על זה נאמר (רבי יו) איש כמתנת ידו כברכתה' אלהיך אשר נתן לך: ה"מ שלא חג' בי"ט הראשון של חג חוגג את כל הרגל וי"ט האחרון של חג: עבר הרגל ולא חגיגו חיי' באחריותיו על זה נאמר (קהלת א') מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות: ה"מ ר"ש בזמנסיא אומר איהו מעוות שאינו יכול לתקון זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר אם תאמר בגונב וגזיל יכול הוא להתזויר ויתקן רבי שמעון בן יוחאי אומר אין קודין מעוות אלא למי שהיה מתוקן בתחלה ונתעוות ואיזה זה ת"ח הפירש מן התורה: ה היתר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שישמכו הלכות שבת חגיגת והמעולות דהרי הם כהרדים התלויין בשערה שהן מקרא מועט והלכות מרובות הריגין

פ"א מהלכות חגיגה כרבי יוחנן ותמה עליו הכ"מ דהא ר' אושעיא גדול מר' יוחנן: ה"מ האחרון של חג ומעין שאם לא חג כו' שחוגג כו' וי"ט האחרון ת"ל (ויקרא כ"ג) בחדש השביעי תחוגג אותו ה' מי בחדש השביעי יכול יהא חוגג והולך החדש כלו ת"ל אופו (תרי אופו כפיבי) אופו אשה חוגג ואי אשה חוגג חוגגו: ה"מ רבי שמעון בן מנסיא אומר איזהו מעוות כו' דדרשא דלעיל מסיפיה דקרא נפקא ליה דכיון שישב ובטל לו ממזות עשה שייך ביה חסרון ולא מעוות ומדע דבגמ' דלעיל א"ל בר יהי להלל האי להמנות להמלאות מצעו ליה וי' איתא דמרישא דקרא שמעין ליה מאי קשיא ליה ומלישנא דר"ש אומר לא נידוק דלאפלוגי אתא דטובא איתנהו הכי ולא פלוגי כמ"ש בפרק ג' דבכורים משנה ו': זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר כו' פירש הר"ב והן לו לזכרון וכפי רש"י ומסוימו התוספ' אבל שאר עבירות רוצח וגזל אין עדין לפניו ע"כ וגרא להי דמלת וגזל דריק להיזת וע"ז שהחליפו העין בגימ' ל והנקודות מלאו בלמ"ד ונקטי התו רציחה ועבודה זרה שהן חמורות כמו עריות כדאמרינן בעלמא ע"ו גילוי ערוות ושפיכות דמים ועיין משנה ה' פ"ב דיבמות מה שאכתוב שם פ"ד: ה היתר נדרים פורחים באויר פ"ה הר"ב מעט רמו יש בזקרא כו' שדרשו לא יחל הוא אינו מיחל אבל אחרים מוהלין לו גמ': כהרדים התלויים בשערה וכו' פירש הר"ב תולין ברמו במקרא מועט וכו' והלכות שבת מפרש בגמ' דהא דאמרי' מלאכת מחשבת חסרה תורה לא כתיבא בשבת אלא במשכן כתיב ונדסמך בפרשה ויקהל פי שבת לפי משכן: אנו למדין מלאכת מחשבת לשבת וחגיגות מפרש בגמרא דהא דילפינן מדכתיב לא ילין חלצתו עד בקר כמ"ש לעיל במשנה ב' איכא למדחי ולמימר דללאו תניין אתי לקרבנות הבאין בה

פ"א מהלכות חגיגה כרבי יוחנן ותמה עליו הכ"מ דהא ר' אושעיא גדול מר' יוחנן: ה"מ האחרון של חג ומעין שאם לא חג כו' שחוגג כו' וי"ט האחרון ת"ל (ויקרא כ"ג) בחדש השביעי תחוגג אותו ה' מי בחדש השביעי יכול יהא חוגג והולך החדש כלו ת"ל אופו (תרי אופו כפיבי) אופו אשה חוגג ואי אשה חוגג חוגגו: ה"מ רבי שמעון בן מנסיא אומר איזהו מעוות כו' דדרשא דלעיל מסיפיה דקרא נפקא ליה דכיון שישב ובטל לו ממזות עשה שייך ביה חסרון ולא מעוות ומדע דבגמ' דלעיל א"ל בר יהי להלל האי להמנות להמלאות מצעו ליה וי' איתא דמרישא דקרא שמעין ליה מאי קשיא ליה ומלישנא דר"ש אומר לא נידוק דלאפלוגי אתא דטובא איתנהו הכי ולא פלוגי כמ"ש בפרק ג' דבכורים משנה ו': זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר כו' פירש הר"ב והן לו לזכרון וכפי רש"י ומסוימו התוספ' אבל שאר עבירות רוצח וגזל אין עדין לפניו ע"כ וגרא להי דמלת וגזל דריק להיזת וע"ז שהחליפו העין בגימ' ל והנקודות מלאו בלמ"ד ונקטי התו רציחה ועבודה זרה שהן חמורות כמו עריות כדאמרינן בעלמא ע"ו גילוי ערוות ושפיכות דמים ועיין משנה ה' פ"ב דיבמות מה שאכתוב שם פ"ד: ה היתר נדרים פורחים באויר פ"ה הר"ב מעט רמו יש בזקרא כו' שדרשו לא יחל הוא אינו מיחל אבל אחרים מוהלין לו גמ': כהרדים התלויים בשערה וכו' פירש הר"ב תולין ברמו במקרא מועט וכו' והלכות שבת מפרש בגמ' דהא דאמרי' מלאכת מחשבת חסרה תורה לא כתיבא בשבת אלא במשכן כתיב ונדסמך בפרשה ויקהל פי שבת לפי משכן: אנו למדין מלאכת מחשבת לשבת וחגיגות מפרש בגמרא דהא דילפינן מדכתיב לא ילין חלצתו עד בקר כמ"ש לעיל במשנה ב' איכא למדחי ולמימר דללאו תניין אתי לקרבנות הבאין בה

ולא יליף מיניה דומותם היינו קרבן חגיגה • אלא חוגג • כלומר מחול • כמו יחובו ויגעו כשכור (תהלים פ"ז) אלא אתי מדבר מדבר • כתיב הכא ויחובו לי במדבר • וכתיב התם (עמוס ה') הוציאתם ומנחת הגשמים לי במדבר וילפינו ומנחתם מיחובו • והואיל ומדברי קבלה

יליף • הוה כהררים התלוים בשערה • והמעילות מפרש בגמ' לכדתניא • נזכר בעל הבית ולא נזכר שליח • שליח מעל (בפירוש הר"ב למסנה ב' פ"ו דמעילה) שליח עני מאי קא עביד • דלא דמי לשאר • מוסיף מעות הקדש לחולין • דמידע ידע דליכא זווי דהקדש • אבעי ליה לעיוני • הכא מאי ידע • היינו כהררים כו' • הדינין וכו' • יש להם על מה

שיסמכו • מפרש בגמרא • לדתניא • נפש תחת נפש • (שמות כ"א) ממון כו' • ויליף לה נתיבה דכאן • מנתיבה דדמי ולדות • דלעיל מיניה • והעבודות • להולכת הדם • דלע"ג שהיא עבודה שאפשר לנטלה • שיסמוט בצד המזבח וזרק • אפי"ה דין עבודה יש לה לכל דברי עבודה • לפגול וכו' • ויליף מדכתיב והקריבו • וזו קבלת הדם היא שהרי לאחר שחיטה נאמר • ואין הולכה אלא א"כ קבל • ואפקה בלשון הולכה • לומר דהולכה עבודה היא • וטהרות • דתניא (ויקרא י"ד) וזרק את דם צפרו וכו' • מים שכל גופו עולה בה • וכזה הו"ו • ועומאות • לבעדשה מן הפרן • ויליף דכתיב (שם י"א) כל הנגוע בהם • וכתיב (שם) כל אשר יפול עליו מהם הא כיצד עד שיגע בתקנתו שהוא ככלו • שערו חכמים כבעדשה • שכן חומט תחלתו כבעדשה • ועיין מ"ש ברפ"ז דנדה • ועריות • לבתו מאנוסתו • דלא כתיבא • ואחיה הכה הכה • וימה וימה • כמ"ש בריש יבמות בס"ד •

פרק ב אין דורשין בעריות כו' • ומה שהביא זה הענין בזה המקום היה למה שאמר כמה שקדם הן הן גופי תורה • הרמב"ם • ומ"ש הר"ב בתו מאנוסתו • אחיה מדרשא מפורש בריש יבמות • בשלשה לשון הר"ב לשלשה • הכי מפרש בגמרא דל"כ כי קאמר ולא במרכבה ביחיד • וכיון שהוא יחיד ואינו שומע מרב • הרי הוא מבין מדעתו • ואפילו הכי אמרת לא • והדר קאמר אלא א"כ היה חכם ומבין וכו' • ורא במרכבה • כתב הר"ב • ורמב"ם פירש מציאת האל ותארו • פירש שזותיו וכינויו • וביאר המכורש להלכות יבודי התורה • בפרק ב' קראו לכל אלו הענינים מעשה מרכבה • דרך כבוד • כלומר ידיעת הבוה"ב • כמו אין בנו • ולא בניבאים כח • לידע אותה על בוריה • אלא נשתדל בידיעת הנורות הנפרדות שהם קרובים ממנו • והם מורים על מציאותו כמו שורה במרכבה שיש לו רוכב • וכן אמר יחזקאל ע"ה • היא החי האשר ראיתי • תחת אלהי ישראל וכו' ע"כ • והקשה הר"ב דא"כ חכמת המרכבה ה"ל למתני • ולא מעשה מרכבה כו' • ואין לתרץ דג"ו הרמב"ם ולא בארכבה • וכמו שהיה ג' הספרים • שבפי' קבצה בפירושו ובחבורו • מעשה מרכבה • ומה שפירש הר"ב מעשה מרכבה הוא שעל ידי הזכרת שמות כו' ישב"כ דוחק קצת לפי פירושו • דלא דמי מעשה דגבי מרכבה • למעשה דגבי בראשית • והתו' פירשו במעשה בראשית בשם ר"ת • שהוא שם מ"ב אותיות • היוצא מבראשית • ומסכוק שלאחריו • ע"כ • ואין ספק שהמקור מה שאסרו מללמדו • הוא על כח פועלתו • ומעשה שעי' נעשה • דאלו ידיעת אותיותיו ומלותיו בלבד • הרי נודע • וחלילה למהצרים הקדושים שהיו כותבין אותיותיהם ומקורן אלו היה זה בכלל האסור • אלא שהאסור הוא על ידיעת הפעולה והמעשה שעי' • וכפירש' בפרק ד' דקדושין דף ע"א • שם בן י"ב כו' משרבו הפרינים המשתמשים בו • וכו' • ומעכשיו יפירושו במעשה שבבראשית ושבמרכבה • בענין אחד • באלו לא בא לעולם • לשון הר"ב אס לא כו' משמע שגירסתו אלו לא כו' • אבל בכלל הנוסחאות כגו' הספר • וכן בפירוש הרמב"ם • וכן בערוך ערך רת דגרם רתוי • (ומציא מתדרשי הו"ל שכן לשונם ומפרש טוח) וה"ג רש"י • אבל בגמ' בפסיקא שלא בא כו' •

הרינין והעבודות • המהרות והטומאות • ועריות • יש להן על מי שיסמכו • הן הן גופי תורה •

פרק ב אין דורשין בעריות בשלשה • ולא במעשה בראשית •

בשנים • ולא במרכבה ביחיד • אלא א"כ היה חכם ומבין מדעתו • כל המסתכל בד' דברים • (גמ' וירו' רתוי) ראוי לו כאלו לא בא לעולם • מה למעלה • מה

והעבודות • הלכות עבודת הקדושות • הן הן גופי תורה • בגמרא מפרש דהן הן גופי תורה • קאמר • כלומר בין אותן שאין להם על מה שיסמכו • בין אותן שיש להם על מה שיסמכו בין אותן שכן כהררים התלוין בשערה • אלו ואלו גופי תורה •

פ"ב אין דורשין בעריות • לשלשה בני הדם כאחד אין דורשין להם סתרי עריות • כגון בתו • מאנוסתו • דלא כתיבא בקרא בהדיא (ואחיה) מדרשא • שמה בזין שמדבר הר"ב עם אחד • ישא ויתנו השנים ביניהם • ולא יסנו לבס לשמוע מפי הר"ב כשדרש בו אסור ויבואו להקל בעריות על ידי שנפשו של אדם מתאווה להן וממדתן יותר מאשר אסורים

בתורה • ולא במעשה בראשית • במעשה ששת ימי בראשית • אפילו לשני בני אדם וכל שכן לשלשה • או יותר • דאמר קרא (דברים ד') כי שאלנו ליתים ראשונים • יחיד שואל ואין שנים שואלים • ולא במעשה מרכבה • שראה יחזקאל ושראה ישעיה • ורמב"ם פירש במעשה בראשית • החכמה הטבעיות ומעשה מרכבה מציאות האל והארץ • והמלאכים • והנפש והשכל • ומה יהיה אחר המות • ואין נראה לי שיקרא כל זה מעשה מרכבה • דא"כ חכמת המרכבה הוה ליה למתני • אלא מעשה מרכבה • הוא שעל ידי הזכרת שמות של קדושה משתמשים בכתר • ולכיון איך משמרות המלאכים במעמדן • ואיך היכל לפנים מהיכל • כעין הסוכין ברוח הקודש • ביחוד אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו • אפילו לאדם אחד אין דורשין במרכבה • אלא אם כן מכיר בו הר"ב שהוא חכם • שאם יתסור לו ראשי פרקים • יהיה הוא מבין שאמר מדעתו • כל המסתכל בד' דברים • הני דמפרש ואזיל • ראוי לו • יפה וטוב היה לו אם לא בא לעולם • מה למעלה • מראשי החיות • מה

הכי מפרש בגמרא דל"כ כי קאמר ולא במרכבה ביחיד • וכוון שהוא יחיד ואינו שומע מרב • הרי הוא מבין מדעתו • ואפילו הכי אמרת לא • והדר קאמר אלא א"כ היה חכם ומבין וכו' • ורא במרכבה • כתב הר"ב • ורמב"ם פירש מציאת האל ותארו • פירש שזותיו וכינויו • וביאר המכורש להלכות יבודי התורה • בפרק ב' קראו לכל אלו הענינים מעשה מרכבה • דרך כבוד • כלומר ידיעת הבוה"ב • כמו אין בנו • ולא בניבאים כח • לידע אותה על בוריה • אלא נשתדל בידיעת הנורות הנפרדות שהם קרובים ממנו • והם מורים על מציאותו כמו שורה במרכבה שיש לו רוכב • וכן אמר יחזקאל ע"ה • היא החי האשר ראיתי • תחת אלהי ישראל וכו' ע"כ • והקשה הר"ב דא"כ חכמת המרכבה ה"ל למתני • ולא מעשה מרכבה כו' • ואין לתרץ דג"ו הרמב"ם ולא בארכבה • וכמו שהיה ג' הספרים • שבפי' קבצה בפירושו ובחבורו • מעשה מרכבה • ומה שפירש הר"ב מעשה מרכבה הוא שעל ידי הזכרת שמות כו' ישב"כ דוחק קצת לפי פירושו • דלא דמי מעשה דגבי מרכבה • למעשה דגבי בראשית • והתו' פירשו במעשה בראשית בשם ר"ת • שהוא שם מ"ב אותיות • היוצא מבראשית • ומסכוק שלאחריו • ע"כ • ואין ספק שהמקור מה שאסרו מללמדו • הוא על כח פועלתו • ומעשה שעי' נעשה • דאלו ידיעת אותיותיו ומלותיו בלבד • הרי נודע • וחלילה למהצרים הקדושים שהיו כותבין אותיותיהם ומקורן אלו היה זה בכלל האסור • אלא שהאסור הוא על ידיעת הפעולה והמעשה שעי' • וכפירש' בפרק ד' דקדושין דף ע"א • שם בן י"ב כו' משרבו הפרינים המשתמשים בו • וכו' • ומעכשיו יפירושו במעשה שבבראשית ושבמרכבה • בענין אחד • באלו לא בא לעולם • לשון הר"ב אס לא כו' משמע שגירסתו אלו לא כו' • אבל בכלל הנוסחאות כגו' הספר • וכן בפירוש הרמב"ם • וכן בערוך ערך רת דגרם רתוי • (ומציא מתדרשי הו"ל שכן לשונם ומפרש טוח) וה"ג רש"י • אבל בגמ' בפסיקא שלא בא כו' •

מה למטה. מתחת לארץ: מה לפניו. חוץ למחצית הרקיע
במזרח. מה לאחור. למערב. פירש אחר מה לפניו.
קודם שברא העולם מה לאחור בסוף העולם לאחרית הימים:
כל שלא חס על כבוד קונו. שעובר עברה בספר. ואמר אין

ב שלא
ושניים

לסמוך. כתב הר"ב מפני שמתחשם בצעל. שייס
שכלל כוחו כו'. עיין במשנה ד' פ"ב דביצה:
להם אבות בתי דינין. אע"ג דהלל נשיא
(כמבואר בדברי הר"ב במשנה ד' פ"ק דאבות)
הואיל ושמיא נכנס במקום מנחם

מה למטה. מה לפניו. ומה לאחור. וכל
שלא חס על כבוד קונו. ראוי לו שלא בא
לעולם. ב יוסי בן יעזר אומר שרא
לסמוך יוסי בן יוחנן אומר לסמוך יהושע
בן פרחיה אומר שלא לסמוך. ניתאי
הארבלי אומר לסמוך. יהודה בן טבאי
אומר שלא לסמוך. שמעון בן שמח אומר
לסמוך. שמעיה אומר לסמוך. אבטליון
אומר שלא לסמוך. הלל ובנחום לא נחלקו
יצא מנחם. נכנס שמאי. שמאי אומר שלא
לסמוך. הלל אומר לסמוך. הראשונים
היו נשיאים. ושניים להם אבות בתי דינין:
ג בש"א. מביאין שלמים. ואין סומבין
עליהם. אבל לא עולות. ובה"א. מביאין
שלמים ועולות. וסומבין עליהם. ד' עצרת
שחל להיות בע"ש. בש"א יום טוב אחר
השבת. ובה"א אין יום טוב אחר השבת.
ומודים שאם חל להיות בשבת שיום טוב
אחר השבת. ואין

אין לטעו. בו דמנחם השני דבזוג
הרי שהיה אב"ד. ולפי דשמאי
אמר שלא לסמוך כמו הראשונים
שבשלה האונות הראשונים.
הקדמו ג"ב. ומה טנקט בכל
מקום שמאי בראשונה הואיל ובאין
הזכירו בראשונה. טו'. ונמצא
ששנה הלל קודם לשמאי במשנה.
ג' פ"ק דעדיות ועיין מ"ש במשנה
ט' פ"ג דסוכה בסוף דבור
המתהיל. וז"ש אומרים וכו':
ג בית שמאי אומרים וכו'.
משנה זה שנויה כבר
במשנה ד' פ"ב דביצה. ושם
פירשהי בס"ד. ד בית שמאי
אומרים יום טוב אחר השבת.
כתב הר"ב דעצרת יש לה תשלומין
כל ז' ככתב במשנה ו' פ"ק.
ואחר השבת דתקן לפי שכל שנוכל
להקדים זמן התשלומין מקדמוין
ולא חיישינן משום דוקוס כו'.
עיין בתוס' ד"ה נפשות כו':
ובה"א אין יום טוב אחר

מ קדוהין
כ טו. חסור
טו
ג. חיי. פ"ק חס
תנייה הל' ט
ד ה"י ז
כ"ה י"ט תנייה
ס. חיי. פ"ק חס
תנייה הל' ט
חיי. פ"ק חס
תנייה הל' ט

ימים ולא שמונה כמ"ש במשנה ד' פ"ז דרסחים. אלא עולת ראיה מאי טעמא לא זמאי שנה ממוכפי"ט דדחו שבת משום דזין
קבוע להם. וה"ל זמן קבוע להם. וכי תימא דשמי עולות ראיה מ"י וספין. דאם עבר זמן בעל קרבנו משא"כ הראייה דיש לה
תשלומין כל שבעה דאי תימא דמשום הא לא דחו. לא הצטרף קרא דורבותם לשלמי חגיגה. דכמו כן יש להן תשלומים כל שבעה.
ומשום הכי כפ"ו דפסחים דף ע"ו ע"ב. אדאיתא בגמ'. מנינא למעוטי חגיגה. כו' כיון דאית ליה תשלומין כלז'. לא דהיא
שבת ומדשבת לא דהיא. לא דהיא טומאה. כתבו התו' דל"ג. כיון דאית ליה תשלומין. אלא ה"ג. כיון דלא דהיא שבת שאין
הטעם תלוי בכך אלא ילפינן מוחבות כו'. ועוד פסח נתי אית ליה תשלומין בשני. ודחי טומאה. ועוד דאיכא למ"ד דכשנמארו
הבעלים בראשון של י"ט. דלא חזי ביום הקבוע לית ליה תשלומין. ע"כ. אלא שראיתי להרמב"ם שכתב בפ"א מהלכות חגיגה
עולות ראיה ושלמי חגיגה. אינן דוחין לא את השבת ולא את הכומאה. לפי שאין להם זמן קבוע בקרבנות הכבוד שהם אינו
חונג היום חונג למחר ע"כ. ואם כן גרם שפיר כגרכת הכורים. ולענין קישות התו' ג"ל דכיינו טעמא דקרא. דנוה לחוג
שבעה ולא שמונה ואצטרך למתקן דמילף מנייה לפומאה דלא דחי. ולא תילף מכסח דדחי. והא נתי לא קשיא ממאן דאמר

השבת. ולשון הר"ב אין לה יום טוב. וכן לרש"י. וכן
הוא בסדר המשנה שבירושלמי ול"א אחר השבת. וה"ל מיימי
לה נגמ' בבלי. ומ"ש הר"ב ואש זועינן דאפי' כו'. אמרי ב"ש
דאין עולת ראיה קריבה ב"ט ודחו לה כו' גמ'. כלומר ול"ק
דהא אפליגנו בה חדא זמנא. ופרש"י דקמ"ל דלא אמרינן מהוך
שאתה מתיאש מהן אהיה בא לפשוט שלא הקריבו עוד והו' בגמ'.
ואי אשמועינן בהא. בהא אמרינן ב"ה ימנשום דלא אפשר למחר.
אבל בהא אימא מודו לב"ש. צריכא. ובז"ב שם הל להיות
בשבת. שיום טוב אחר השבת. דעולת ראיה אינה דוחה את
השבת. וכ"ש שלמי חגיגה. וצריך טעם למה. ובשלמא שלמי
חגיגה דלא דחו דילפינן מקרא (ויקרא כ"ג) דוחותם לה' שבע'
ימים ולא שמונה כמ"ש במשנה ד' פ"ז דרסחים. אלא עולת ראיה מאי טעמא לא זמאי שנה ממוכפי"ט דדחו שבת משום דזין
קבוע להם. וה"ל זמן קבוע להם. וכי תימא דשמי עולות ראיה מ"י וספין. דאם עבר זמן בעל קרבנו משא"כ הראייה דיש לה
תשלומין כל שבעה דאי תימא דמשום הא לא דחו. לא הצטרף קרא דורבותם לשלמי חגיגה. דכמו כן יש להן תשלומים כל שבעה.
ומשום הכי כפ"ו דפסחים דף ע"ו ע"ב. אדאיתא בגמ'. מנינא למעוטי חגיגה. כו' כיון דאית ליה תשלומין כלז'. לא דהיא
שבת ומדשבת לא דהיא. לא דהיא טומאה. כתבו התו' דל"ג. כיון דאית ליה תשלומין. אלא ה"ג. כיון דלא דהיא שבת שאין
הטעם תלוי בכך אלא ילפינן מוחבות כו'. ועוד פסח נתי אית ליה תשלומין בשני. ודחי טומאה. ועוד דאיכא למ"ד דכשנמארו
הבעלים בראשון של י"ט. דלא חזי ביום הקבוע לית ליה תשלומין. ע"כ. אלא שראיתי להרמב"ם שכתב בפ"א מהלכות חגיגה
עולות ראיה ושלמי חגיגה. אינן דוחין לא את השבת ולא את הכומאה. לפי שאין להם זמן קבוע בקרבנות הכבוד שהם אינו
חונג היום חונג למחר ע"כ. ואם כן גרם שפיר כגרכת הכורים. ולענין קישות התו' ג"ל דכיינו טעמא דקרא. דנוה לחוג
שבעה ולא שמונה ואצטרך למתקן דמילף מנייה לפומאה דלא דחי. ולא תילף מכסח דדחי. והא נתי לא קשיא ממאן דאמר

ז מדרס. אב הטומאה. לטמא אדם וכלים כמדרס הזב. שטמא אדם וכלים. כדכתיב (ויקרא ט"ו) וכל אשר יגע במשכבה יכנס בגדיו: לפרושים. לאוכלי חוליהם בטהרת חולין: בגדו פרושים מדרס לאוכלי תרומה. כאן חסר מעלה אחת: והכי אצעי ליה למתני.

ז בגדי עם הארץ. מדרס לפרושיין. בגדי פרושיין מדרס לאוכלי תרומה: בגדי אוכלי תרומה: מדרס לקודש. בגדי קודש. מדרס לחטאת. יוסף בן יועזר היה חסיד שבבנהיגה והיתה מטפחתו מדרס לקודש ויוחנן בן גורא היה אוכל על טהרת הקודש כל ימיו והיה מטפחתו מדרס לחטאת: פרק ג חומר בקודש מבתרומה. שמתבילין כלים בתוך כלים לתרומה. אבל לא לקודש. אחרונים ותוך. ובית הצביטה. (כ"א הצביטה). בתרומה אבל לא בקודש. דהנושא את המדרס נושא את התרומה. אבל לא את הקודש. בגדי אוכלי תרומה. מדרס לקודש. לא כמדת הקודש. מדת התרומה שבקודש.

לאו בקודש דמו לכל הדברים. כדאיתא בסוף מכת נדה: פרק ג חומר בקודש. שמתבילין כלים בתוך כלים. כששניהם טמאים. אבל לא לקודש. דאמרין כדדו של כלי הפנימי. המכביד על החיצון. שהוא מוכח בתוכו. חוץ בפני הטומאה. (כ"ג בפני הכיס וכן הוא בגמ' במחלה). ואין טבילה עולה. לא לזה. ולא לזה: אחרים. ותוך. ובית הצביטה. לתרומה: כלי הראוי להשתמש בתוכו ובאחריו. ובית צביטתו. כל תשמיש ותשמיש שבו. חשוב כלי בפני עצמו. לענין תרומה. שאם נטמא זה. לא נטמא זה. ובטומאות דרבנן קאמר. שאם נטמאו אחריו בתשמיש טמאים. לא נטמא תוכו. ולא בית צביטתו. ואם נטמא בית צביטתו. לא נטמאו אחריו ותוכו. ופי' בית הצביטה. בית אחיזה. לשון ויבט לה קלי. (רות ב') ואית דגרס בית הצביע לשון אצבע שעושין לכלי בית אחיזה. להכניס אצבעו בתוכו. כשהוא שותה. כדי שלא יכניס ידו לתוך הכלי: אבל לא לקודש. שאם נטמא אחד מהם בטומאה דרבנן כולו טמא לקודש: הנושא את המדרס. מנעל של זב. נושא את התרומה. אם ירצה. בחבית של חרס. שאינו טובע באוירה: אבל לא את הקודש. משום מעשה שהיה באדם. א' שהיה טמא חבית יין של נכמים ונפסקה לו רצועה של סנדל שאינה מדרס הזב. ונטלה בידו ומתוך כך נפלה לאויר החבית ונטמא הקודש באותה שעה אמרו הנושא את המדרס לא ישא את הקודש. ולפי שזעשה שהיה בקודש היה לפיכך לא גזרו אלא בקודש. ולא בתרומה: לא כמדת הקודש. בחציצת טבילותו. מדת התרומה: שבקודש.

ז בגדי עם הארץ מדרס לפרושים. פי' הר"ב כמדרס הזב וכדמוסיק לקמן שמה ישנה עליהן אשמו נדה כדאית' בפ"ב דחולין דף ל"ה. והתם מסקי התו'. וכן בפ"ד דנידה דף ל"ד. דאלו ע"ה עצמו אינו עושה מדרס. וטעמא דאין רוב הצבור יכולין לעמוד בצניעה.

זו לא ימצא לעולם אדם מעביר חבית ממקום למקום. וכיוצא בזה בפ"י משנה ה'. פרק דלקמן משא"כ רוקו דעם הארץ. (דמתי במשנה ב פרק דלקמן) דיכולין להזכר. ועיין משנה ה' ו' פ"ג דטהרות. ומה"ט אחי שפיר דקתני בגדי ע"ה ולא קתני דע"ה עצמו כזב. וכן כצלוהו דוקא בגדים. אבל אנהו לא. ולפי זה מאי דנקט הר"ב כמדרס הזב לענין דינא נקט. למדרס נידה. ומדרס זב. שוים הם. אבל הגזירה משום אשתו נדה היא כמ"ש לקמן ולשון הר"ב כולו לשון רש"י הוא. והכתוב שהביא הר"ב וכל אשר יגע במשכבה. ובפ"י רש"י כתיב במשכבו. ושניהם לא דייקי. דהך קרא שכתב הר"ב צניעה כפי' ורש"י דנקט במשכבו. דכתיב צנצן. מיהו רישיה דקרא ואיש והתו' דהכ"א הביאו ירושלמי. דע"ה אצל תרומה היו כזב. והרמב"ם בפ"ג מהלכות אבות הטומאות. כתב וכן עמי הארץ עצמן. כזבין לטהרות. ומתני דטהרות מפרש בנפש אחר כזוכר בפירושו סס. ואפי' לא קשיא. אמאי נקט בגדי כו' דכתיב כולו כתב דבגדים דוקא אבל אוכליהם טהורין הן לשליטעלה מהן וכתב כמ"ש סקן הוא בירושלמי. ולסנדר' זו"ל. אידי דאיך דבגדים דוקא. נקט בגדי ע"ה גמי בגדי כו'. ועיין במשנה ג' ה' פ"ב דפרה: עם הארץ. עיין מ"ש בסוף משנה ח' פרק ד' דהלה: על טהרת הקודש. שהיה נשמר מכל מה שיטמא הקודש וישים אותם חולין. כאלו הם צמר מטאת. או אשם. אבל אוכל חולין בטרהרה. לא ישמר אלא מכל דבר שיטמא החולין כדי שיהיו אותם החולין טהורים. רמב"ם: והיתה מטפתו מדרס לחטאת. כתב הר"ב אבל לא לקודש כו'. ואין כן הלכה. עיין במשנה ה' פ"ב דחולין. ומשנה ב' פ"ב דטהרות. ומ"ש דלאו בקודש דמי לכל הדברים כו'. עיין סוף פ"ב דטהרות: פרק ג שמתבירין כלים בתוך כלים. פירש הר"ב דמגו דסלקא ליה טבילה. סלקא למה שבתוכו כדפי' הר"ב במשנה ב' פ"ד דמקואות. נושא את התרומה. עיין פ"ה דטבול יוס' משנה ו'.

לא כמדת הקודש. פי' הר"ב בחציצת טבילותו. לפי שפרש בו הרבה דינים ציניהם נקט. האי לישנא תוספת. ובגמ' ענין צריכותא דהא מרישא שמעינן לה

א חולין לם
ב כפי' פ"ג ח' ה'
ג פ"ג ח' ה'
ד פ"ג ח' ה'
ה פ"ג ח' ה'
ו פ"ג ח' ה'
ז פ"ג ח' ה'
ח פ"ג ח' ה'
ט פ"ג ח' ה'
י פ"ג ח' ה'
יא פ"ג ח' ה'
יב פ"ג ח' ה'
יג פ"ג ח' ה'
יד פ"ג ח' ה'
יז פ"ג ח' ה'
יח פ"ג ח' ה'
יט פ"ג ח' ה'
כ פ"ג ח' ה'
כא פ"ג ח' ה'
כב פ"ג ח' ה'
כג פ"ג ח' ה'
כד פ"ג ח' ה'
כה פ"ג ח' ה'
כו פ"ג ח' ה'
כז פ"ג ח' ה'
כח פ"ג ח' ה'
כט פ"ג ח' ה'
ל פ"ג ח' ה'
לא פ"ג ח' ה'
לב פ"ג ח' ה'
לג פ"ג ח' ה'
לד פ"ג ח' ה'
לה פ"ג ח' ה'
לו פ"ג ח' ה'
לז פ"ג ח' ה'
לח פ"ג ח' ה'
לט פ"ג ח' ה'
לך פ"ג ח' ה'
לץ פ"ג ח' ה'
כס פ"ג ח' ה'
כסא פ"ג ח' ה'
כסב פ"ג ח' ה'
כסג פ"ג ח' ה'
כסד פ"ג ח' ה'
כסה פ"ג ח' ה'
כסו פ"ג ח' ה'
כסז פ"ג ח' ה'
כסח פ"ג ח' ה'
כסט פ"ג ח' ה'
כסז פ"ג ח' ה'
כסח פ"ג ח' ה'
כסט פ"ג ח' ה'

דיש בחליצה דכבוד הכלי בין חמור בקדש מבתרומה וקאמר
דאי מרישא ה"א דוקא כובדו של כלי כו' ואם מסיפא ה"א
דוקא קשר דמיא מהדק ליה אבל רישא מיא מקפי [למנא]
ומגביהין אחוה ובתרומה קושר בכלי שהוא מטולל
ולוחותיו וקורותיו מקשרות כגון

אספסוף יט
מנחות כז
ב זכר טט

שבקדש מחיר ומנגב ומטביל ואח"כ
קושר ובתרומה קושר ואחד כך מטביל:
ב בלוי הגמריין בטרה צריכין טבילה
לקדש אבל לא לתרומה הכלי מצרף
מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה
הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה
ובתרומה אם נטמאה אחת מידיו חברתה
טהורה ובקדש מטביל שתיהן שהיה
מטמא את חברתה בקדש אבל לא
בתרומה ג אוכלין אוכלים נגובין בידים
מסואבות בתרומה אבל לא בקדש
האונן ומחוסר כפורים צריכין טבילה
לבד

שבקדש אם יש בגד טמא וכו' להטבילו אם קשר הוא מחיר
את קשרו משום דדמיא לחליצה ומנגב אם לא הוא מנגבו
תחלה דשמנטיט שעליה הוי כחולץ ובתרומה אם ירצה קשרו
ואח"כ מטביל כשהוא קשור ואין בכך כלום ב כלים
הגמריים בטרה שגמורין חבר
וקשר בהם משבאו קרוב לגמורין
שהם ראויין לקבל טומאה
אע"כ צריכין טבילה לקדש
חיישינן שמיא נתיירוק מפי ע"ה
על הכלי בשעה שהיה החבר אוחז
בו ואע"פ שבתורה שעה עדיין
לא נגמר הכלי ולא היה מקבל
טומאה שמיא לאחר שנגמר והיה
ראוי לקבל טומאה עדיין היה
הרוק לח ומטמא דתנן במסכ'
גדה הזב והרוק מטמאין לחים
הכלי מצרף מה שבתוכו היו
חתיכות הרבה של אוכלין בכלי
אחד ונגע טבול יום שהוא פוסל
את התרומה באחת מהן הכלי
מצרפן להיות כלן חשוי כחתיכ'

אחת ונפסלו כלן דכתיב (במדרב"ו) כף אחת עשרה זהב
הכתוב עשאו לכל מה שבכף אחת אבל לא לתרומה אלא
אותה חתיכה שנגע בה היא פסולה והשאר טהורות הרביעי
בקדש פסול ואינו פוסל: אם נטמאת אחת מידיו בטומאת
דרבנן כגון באוכלין ומשקין טמאים וכיוצא בהן שאין מטמאין
אלא ידיים ולא את הבגד: ובקדש מטביל את שתיהן והוא
שמשאר לחלומות ביד הטמאה בשעה שנטמאה אבל לא היה
לחלומות ביד הטמאה אין היר האחת טמאה עד שנגע בה:
ג אוכלין אוכלים נגובים בידים מסואבות בתרומה הכי קאמר
אוכלין אוכלים של חולין נגובין בידים מסואבות עם התרומה
אבל לא עם הקדש מי שתחב לו חבירו אוכלין של קדש בפיו
בידים טהורות וזה האוכל ידיו מסואבות או שתחב הוא עצמו
אוכלין של קדש בפיו על ידי כוש או כרכר ובקש לאכול צנן או
צלל של חולין עמהן שאין ידיים מסואבות השניות לעומתה
מטמאות את החולין אם"ה גזור רבנן שלא יאכלם עם הקדש
שמיא יגע בידיו מסואבות באוכלין של קדש שבפיו ולענין תרומה
אע"פ שהידיים המסואבות פסולות לא עשו מעלה אלא
אמרוקן והיר ולא נגע ולהכי נקט נגובים שאלו היו עכשיו
משקין עליהן היו המשקין נעשים ראשונים מחמת הידיים ועושי'
את החולין שניים וכשנגועין בתרומה שבפיו פוסלים אותה:
האונן שלל טמא במתו מחוסר כפורים שטבל והעריב שמשו
ולא הביא קרבנותיו צריכין טבילה לאחר שיביא קרבנו אם
רצה לאכול קדש כיון דעד האידנא היו אסורים בקדש ואנרטיהו
רבנן

לא דרשי לקרא כלל אבל הרמב"ם בפירושו גס בפ"ב מהלכות
אבות הטומאות כתב נמי דאסמכתא הוא: הר"ב יעי בקדש
כו' עיין משנה ה' פ"ב דטהרות כי שם מקומי דינין הללו:
מטביל שתיהן פי' הר"ב וכו' שמשאר לחלומות וכו' כ"פ
הרמב"ם וכן בחבורו פי"ב מהלכ' אבות הטומאות
והשיגו הראב"ד דכלא נגישה מה יעשה המשיגה ע"ב וכתב
ה"ח דאין זו הטעה דכיון דכל הני מילי מעלות דרבנן
אמרינן דכיון דע"י משקה מטמאה את היד טומאה גמורה לכל
דבר גזרו בקדש למעלתו גס בלתי נגישה:
שהייר מטמאה את חברתה בקדש כו' מפרש בגמ' לאתווי
אם נגע יד חברו: ג אוכלין אוכלים נגובים וכו'
פי' הר"ב מי שתחב לו כו' או שתחב הוא עצמו וכו' ע"י כוש
או כרכר בגמ' ופירש"י סקן פשוטי כלי עץ ואינן מקבלין
טומאה וכ"פ התו' וקשיא לי דלא מצינו שהידיים יטמאו לכלים
אלא נראה דאנראח דולתא נקט ול' הרמב"ם בפירושו במלקחי'
ודומיהן: אבל לא בקדש פי' הר"ב שמיא יגע בו באוכלים
של קדש וכפירש"י וכתבו התו' ועוד היינו יכולים לפרש דלמא
נגע ברוק שבפיו דחשוב משקה במשנה י' פ"ח דכלים וכלו'
והוי רבותא דאפי' משום שמיא יגע ברוק גזרו אבל כ"ל דלא
רצה לפרש כן משום דהוא לאו פסיקא הוא דהלכה התם
דוקא כשנתהפך כו' האונן עיין משנה ו' וח' פ"ח דפסחים:
צריכין טבילה לקדש כתב הר"ב דכיון דעד האידנא היו
אסורים בקדש כו' והסיחו דעתן ושמיא נטמאו
והם לא ידעו הרמב"ם עפ"י מהלכות אבות הטומאה והא
דכתב הר"ב דמחוסר כפורים פוסל בנגישה ולא כן האונן
וכ"פ הרמב"ם שעמם מדריש פי"ב דזבחים תנן האונן נוגע
אבל

רבנן טבילה . ומחוסר כפורים פוסל את הקדש בנגיעה .
והאוקן . אע"פ שאסור לאכול . אינו פוסל בנגיעה : אבל לא
בתרומה . דמחוסר כפורים ואוקן מותרים בתרומה . ואף ע"ג
דאוקן אסור במעשר שני . מותר הוא בתרומה . דמרבנן ליה

מוכל זר לא יאכל קדש (ויקרא
כ"ב) זרות אמרתי לך ולא אנינו :
ד שביחודה נאמנו וכו' . להכי
נקט ביהודה . לפי שרצועה של
ארץ כותיים היתה מפסקת בין
גליל ליהודה וירושל' ארץ יהודה
היתה . ולא היה אפשר להביא
קדש מארץ הגליל ליהודה . לפי
שגזרו טומאה על ארץ העמים .
ואפי' של הכרים שבגליל . לא
היה אפשר להביאו לנסכים :
נאמנים על טהרת יין ושמן . כל
ימות השנה . ע"ה שאמר יין זה

טהור . והוא לנסכים . שמן זה טהור והוא למנחות . נאמן
לעולם דמוסר חומרא דקדש . מודהר ולא משקר . אבל א"ס
אמר יין ושמן אלו טהורים . והן לתרומה . אינו נאמן . שאין
אסור טומאת תרומה חמיר בעיני עמי הארץ . ואישיבין דלמא
משקרי בה : ובשעת הגתות והבדים צעת הבציר . וצעת
שעורים היתים ביד נאמנין אף על התרומה לפי שכל בני אדם
מטהרים את כליהם . בעת עשיית היין והשמן . כדי להפריש
התרומה בטהרה : עברו הגתות וכו' . לאחר שעבר זמן הבציר .
או זמן עזירת היתים צבית הבד . והביא עם הארץ חבית של
יין . או של שמן . של תרומה לכהן חזר . ואומר שהיא טהורה .
לא יקבלנה ממנו בחוקת טהורה . דלאחר הביתות והבדים אינו
נאמן : אבל מניחה לגת הבאה . עם הארץ שידע שלאחר
הגתות והבדים אינו נאמן . מניח חבית זו לגת הבאה . ואז
נותנה לכהן . דבאותה שעה הוא נאמן עליה : רביעית . הלב
יין לנסכים נאמן על כל חבית . דמגו דמתימן אקדש . מתימן
נמי אתרומה : כדי יין וכדי שמן המדומעות . המטהר את
טבלו לנסכים
והשתא

אבל לא לתרומה : ד חומר בתרומה .
שביחודה נאמנים על טהרת יין ושמן . כל
ימות השנה . רבישעת הגתות והבדים .
אף על התרומה . עברו הגתות והבדים .
והביאו לו חבית של יין של תרומה .
לא יקבלנה ממנו . אבל מניחה לגת הבאה .
ואם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית .
קרש . נאמן . כדי יין וכדי שמן המדומעות .
נאמנין עליהם בשעת הגתות .
והבדים

אבל שס פי' הר"ב . והוא שטבל ולא הסיח דעתו וכו' . וא"כ ה"פ
למחוסר כפורים . וכ"פ שס הרמב"ם וז"ל ואסור ליגע בקדש
אלא אחר טבילה . על מנת שלא יסיח דעתו כו' . וכן מחוסר
כפורים אריך טבילה לקדש . כמו שבארנו בחגיגה . ותו דבגמ'
דהתם . מסיק בהדיא דבאכילה

עבד רבנן מעלה . ובנגיעה לא .
וכן כתב רש"י שס דה"ב כו' .
דאוקן . ת"ז דלא אסור דחיקא הוא
ולא קאי במסקנא . והיינו פירושא
דר"ב ורמב"ם דהכא . ומדלא
תנן התם אלא אוקן נוגע הלכך
פסקו דמחוסר כפורים . אפילו
נוגע נמי לא . ולא ביארו למה
חלקו חכמים ובכפ"כ מהלכות
אבות הטומאות פסק בתרומה
שלא עשו בכן מעלה זו . אלא
לאכילה . אבל לנגיעה נוגעין

א כד ת"י פ'
א"ת תשפ
מכ"כ ותשכ
ת"ה
ב כ"מ"ה
ד סס כ"ג
ה סג"ן ל"ס
ה' ד

בקדשים קודם טבילה . ועיין ברפ"כ דזבחים נוסחא אחרת
כפי' הרמב"ם . ועוד אריך בזה במשנה ז' פ' בתרא דנדה .
וכתב (הרי"ף) במשנה ה' פי"א דפרה דאיכא למידק דנריבין
טבילה . אבל הערב שמש לא : ד שביחודה נאמנים כו' .
כתב הר"ב . שרצועה היתה מפסקת כו' . ולא היה אפשר להביא
וא"ת ויביא ע"י שידה תיבה ומגדל . כדאמרינן פ"ג דערובין
סוף משנה א' אמרינן בגמ' . דהאי תנא סובר אהל זרוק לא
שמים אהל . שמעינן מהבא דלמ' ד שמים אהל . היינו אפי'
במהלכת . וכ"כ התו' דהכא אע"פ שבפ"ג דערובין דף ל' סתמו
דבריהם ביומא . ועוד אכתוב בזה במשנה ב' פ' דפרה וכתו'
הקשה הר"ר אלחנן . היאך היו מניאין אפר פרה בגליל . דא"ל
לעשות לא בירושלם . ואם כן נטמא בהבאת דרך ארץ העמי' .
ושמא דבשביל קטן איכא להביא דרך שם אבל להביא יין ושמן
לנסכים בעי טביל גדול . אבל ל"ע היאך עולין לרגל מן הגליל
כיון דאפסקיה ליה נטמא ובעי הזאת ג' וז' כדאמר בגמ' פ"ג
משנה ג' . ע"כ . (ועיין מ"ש ברפ"ח דמקואות) . ול"ג
לחרץ שקילו לגבי עליית הרגל וכדאשכחן לקמן משנה ו' וכן
במטות דלריכא טובא והכלל דטומאת ארץ העמים מדבריהם .

ויכולין להקל . דהם אמרו . והם אמרו : נאמנים על טהרת יין ושמן כל השנה . פירש"י אם הקדשו למוצה בשעת הבציר .
כל ימות השנה נאמנים בשמירה . וכתבו התו' דאי בלא הקדשו בשעת הבציר ה"ל חולין . ונטמא בטומאת ע"ה . וכי מוסר
דאקדשים . פקע ליה טומאה מנייה . א"כ הוי מצי למימר ביהדו לנסכים נמי . וכגון שידוע לנו שחולין הן בידוע . וכי אקדשיה
איכא למימר שאימת קדש עליו . ומעקרא היה טהור לשמור בטהרה . וכן מצינו בסמוך גבי מניחה לגת הבאה דאע"פ שהוא יודע .
כמ"ש שס' ע"כ . ובשעת הביתות והבדים . עיין במשנה ד' פ"ט דטהרות : עברו הגתות והבדים . פי' הר"ב לאחר
סעבר זמן הבציר כו' . עיין מ"ש ברפ"ג דב"ב : אף על התרומה . פי' הר"ב לפי שכל בני אדם מטהרים כו' .
אבל א"כ נשתלחו בני אדם . ופשוט בטהרה . ומפני שהן מקילין בתרומה . אין שומרים אותם שימור גמור . הרמב"ם :
לו . כן הנוסחא בכל הספרים . גם בפירש"י ואע"פ שא"כ שאנה הכל בלשון יחיד . דה"פ לא יקבלנה מכל מי שהביא :
אבל מניחה לגת הבאה . כתב הר"ב ואז נותנה לכהן . דבאותה שעה הוא נאמן . ואע"פ שהוא יודע שהוא משל
אשתקד . שלא גזרו עליהם טומאה בשעת הביתות והבדים . רמב"ם פי"א מהלכות משכב ומושב . ועיין במשנה ט' פ"ו דלעזרי :
רביעית קדש . כתב הר"ב דמיגו כו' . דגנאי הוא למוצה שתהא תרומה המתוברת לו חזקת טומאה . והקדש יקרב למוצה .
רש"י : כדי יין וכו' נאמנים בשעת וכו' . וקודם לנתוש שבעים יום . פי' הר"ב המטהר את טבלו לנסכים והשתא
איכא חולין ותרומה

ר"ע

קדש מעורבין בו דמיגו דמיהמן אקדש . מהימן נמי אתרומה .
דגנאי הוא לקדש בו . וכפרשי . וכתבו התו' ומיה דא"כ
אפי' בשאר ימות השנה נמי . דהא תנן ואם א זר הפרשתי
למוכה רביעית קדש גאלין . ומירץ הר"ר אלחנן דהכא מיייר
שיחדו לנסכים כשיטרך ממנו .

והכרבים . וקדש לגיתות . שבועים יום :
ה' מן המודיעיות ולפנים . נאמנין על כלי
חרס . מן המודיעיות ולח' י' . אין נאמנים :
כיצד . הקדר שחנא מוכ' הקדירות . נכנס
לפנים מן המודיעית . הוא הקדר . והן
הקדירות . והן הלוקחים נאמן . יצא אינו
נאמן : ו' הגבאין שנכנסו לתוך הבית .
וכן הגנבים שהחזירו את הכלים נאמנין
לומר לא נגענו . ובירושלים נאמנין על
הקדש .

ואין הכהנים חבירים . אבל מערין אותם לכליהן .
ודכותה אמרו לקמן . אל תתמה שהרי לבין טמאין טומאת
שבעה והמשקין טהורין עכ"ל . והוא משנה ד' פ"ה דההלות :
ה' מן המודיעיות ולפנים . יש לקדקד דלא תנן וכמדומה לכל
רוח כדתנן במשנה ב' פ"ט דפסחים . וכה"ג במגדל
עדר . במשנה ד' פ"ז דשקלים . וכמו שקדקדו התו' בסוף פ"ג
דפסחים על גופים דתנן התם . ונראה בעיני שכן היו מוכרי
הקדירות הונים ושוכנים באותו המחוז . שהדרך שממנה
לירושלים עובר על המודיעיות . ואלו לרוח אחרת לא היו
מזוים מוכרי קדרות . כמו שכן מצינו בכל הכרכים הגדולים .
שבמחוז מיוחד יש בעלי מלאכה פלוגית מזוים ברוב . ולא
בולת מן המחוזים אחרים : ולפנים הוא מודיעית עזמה
לא מהימן ומוקי בגמרא כשהקדר והחבר שניהם נכנסים או
יוצאין שניהם . ופירש"י שניהם נכנסים דיימתין עד שיהא יתן
הכרך ולפנים א"כ כששניהם יוצאין . הוציל ומלאו לפניו ושם
לא לקח ממנו . לא יקח עוד . וכ"ש קדר נכנס וחבר יוצא . הוציל

והספא איכא חו"ן ותרומה וקדש מעורבין ומדומעין זה בזה .
ובא לומר גם על הכלים שהן טהורים . אע"ג דעם הארץ אינו
נאמן על הכלים . אפי' בשעת הגתות . האידנא מהמנינא ליה
על הכלים אפי' קודם שעת הגתות השבעו' יום . דמיגו דמיהמן
אקד' . מהימן נמי אתרומה
ואכלים . דגנאי הוא לקדש כיהו
הכלים שעירוהו מהם . בתוקף
טומאה . והוא קרב' ושבעו' יום
דנקט . משום דארחא דעלמא
הוא להזמין את הכלים ולטהרם .
ע' יום קודם הגתות : ה' מן
המודיעיות ולפנים . מודיעית
כרך רחוק מירושלים ט"ו מיל .
ממנו ולפני' לגד ירושלים נאמני'
קדרים עמי הארץ ליקח מהן כלי
חרס הדקים . כגון כוסות קדרות
וקיטנות . לפי שא"כ בלא הם .

ובירושלם פין עושח כבשנות מפני העשן . לא לסוד . ולא
לקדרות . לפיכך האמינו' ולא גירו עליהם . שאין גזורים גזירה
על הצבור שאין יכולין לעמוד בה . הוא הקדרי מן שהביאו מחוץ
ליודיעיות . לא בלבד האמינו . לפי שא"כ שלא להאמינו אבל אם
מסרם ליד קדר אחר ע"ה היושב במודיעים או לפנים . לא
האמינוהו : וכן הקדרות . על אותן קדרות שהביא הוא נאמן .
ואינו נאמן לזרף עמהם קדרות של קדר אחר שיושב במודיעיות
או לפנים : והן הלוקחים . חברים שראוהו שהביאם . נאמן
הקדר אצלם . ולא אצל לוקחים א זרי' . יצא מן המודיעי' . לשב
לאחריו אינו נאמן : ו' הגבאים . ישראל שהן גבא' למלך
עכו"ם . לבנות מיראל ממים וארנוניות . ונכנסו לתוך הבית
לעבט עבטו : וכן הגנבים שנכדו כלי חרס והחזירו : לאמני'
לומר לא נגענו לתוכו . והוא שהחזירו מחרמת תכובה שעשו
רעצום . לא מחמת יראה : ובירושלים נאמנים על הקדש .
נאמנים על כל כלי חרס . בין גדולים . בין קטנים . לומר שהן
טהורין לקדש

נאמנין על כלי חרס . כולה מחט' אחומר בתרומה מבקדש קאי
והכי תנא בגמ' . נאמנין בכלי חרס הדקים לקדש . ומ"ש הר"ב טעמא דדקים משום דא"כ וכו' . עיין במשנה דלקמן מ"ש שם :
מן המודיעיות ולחון' . הא מודיעיות כלפנים . ומוקי בגמ' בקדר יוצא וחבר נכנס . פירש"י שהקדר לא יחזור עוד לאחוריו ואם
לא עכשו יקח אימתו : ו' הגבאים שנכנסו לתוך הבית וכו' . נאמנים לומר לא מששנו כלי הבית . והכי מפרש לה
במשנה ו' פ"ז דטהרות : נאמנין לשון רש"י . ולקדש נאמנין . אבל לא לתרומה . דכולה מחט' אחומר בקדש מבתרומה
קיימי' (כלומר וכן חומר בתרומה) בהדיא שנינו בתוספתא' הגבאין שנכנסו לתוך הבית . נאמנין על טהרת הטאת . ואין
נאמנין על טהרת תרומה . והאי טאת בשר קדש ולא אפר טאת' כדמוכח התם . ע"כ . והתוס' הביאו לשון התוספתא
דנאמנין גם על טהרת תרומה . וכן הרמב"ם העתיקה בפ"ב מהלכות משכב ומושב ומשמע דנמי לענין תרומה . והוא פירקא ז'
דטהרות דביה שנינו ג"כ לגבאים ונכנסו לבית בו' בנאמנות דתרומה מייירי . וע"ש . וז"ל דלא תני לה הכא . אלא אידי
דתנן לעיל דהוא הקדר . והן הקדרות . ואפי' הכי לפעמים נאמנים ולפעמים לא . וה"כ נכנסים לפעמים נאמנים כשהחזרו
ולפעמים לא . ואידי דנכנסו תני נמי גבאים דמתני בהדי' בפרק' דטהרות אבל אין ראיה מדתנן ובירושלים נאמנין על הקודש
ש"מ דרישא לאו בקדש . דאיכא לומר דמשום סיפא דאף בתרומה נקט ליה :
ובירושלם נאמנין על הקדש . פירש הר"ב על כל כלי חרס . בין גדולים . בין קטנים . ומיהו בדקים הוצרך לאנשי ירושלם .
דכל

לפי שאין עושין כשנות בירושלים לפיכך האמינום ולא גזרו עליהם ובשעת הרגל אף על התרומה דאמר קרא (שופטים ה') ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים הכתוב קראם בשעת אסיפה כלם חברים ורגל שעת אסיפה היא :

ובשעת הרגל אף על התרומה : והמתחיל בעיכורו על גב את חביתו ר"י אומר יגמור וחכמים אומרים לא יגמור משעבר הרגל היו מעבירין על טהרת עזרה עבר הרגל ביום ששי לא היו מעבירין מפני כבוד השבת ר"י אומר אף לא ביום חמישי שאין הכהנים פנויין : כיצד מעבירין על טהרת עזרה מטבילין את הכלים שהיו במקדש ואוכרין להם הוהרו שלא תגעו בשלחן (ובמנורה) (ל"ג במסנה גמ') והטמאוהו כל הכלים שהיו במקדש יש להם שניים ושלישים שאם נטמאו הראשונים יביאו שניים תחתיהן כל הכלים שהיו במקדש טעונין טבילה חוץ ממוזבח הזהב ומזבח הנחשת מפני שהן כקרקע דברי ר"א וחכמים אומרים כיפני שהן מצופין :

שלטה מסכת הליגה

ליום ה' אין מטבילין אותן עד לאחר ה' בת לפי שאין הכהנים פנויין ליום מוצאי ט' להטבילין שטרודין להוציא את הדשן שעל התפוח באמצע המזבח שקצו שם כל ימות הרגל כל דשן של המזבח ואין הלכה כר"י : ח ואומרין להם לעמי הארץ ברגל הוהרו שלא תגעו בשלחן לפי שלא יוכלו להטבילו לאחר הרגל שא"ל לכל קו ממקומו דכתיב ציה (שבות כ"ח) לחם פנים לפני תמיד : טעונים טבילה מפני טומאת הדגל : חוץ ממוזבח הזהב ומזבח הנחשת מפני שהן כקרקע מוזבח הנחשת שהתורה קראתו מוזבח אדמה ומזבח הזהב כתיב (במ"ב) המזבח והמזבחות אתקוש מזבחות זה לזה ושלחן הא אחרן ללא נגעו בו : מפני שהן מצופין הכי קאמר וחכמים מטמאין ואומרין שצריכין טבילה גם הם מפני שהן מצופין דאי לא הוו

דכל יחיד ויחיד נסכו בביתו ליחידים מגבול מודיעית אבל בעלי הלשכה המספקים נסכים לצדוד די להם כנגמסים לתוך העיר ולשם בלנד האמינום על הכבדות או נמי יחידים צריכין לדקים אף לביטול שלמיהם יום יום רש"י :

ובשעת הרגל אף על התרומה כתב הר"ב דאמר קרא ויאסף כל איש וגו' גמ' והרמב"ם צפ"א מהל' מטמאי משכב ומושב כתב מפני שהכל מתהרין גלמן ועולין לרגל טעמא דפטיטא דדך קרא אינו אלא אסמכתא ואי לאו דהלך מתהרין לא היו עוקרים לגזירתן שגזרו בע"ה ולא היו דורשים האוי אסמכתא לטהרם ברגל : ז רבי יהודה אומר יגמור פי' הר"ב סדר אס אתה אומר לא יגמור אף הוא לא יתחיל הכי מפרשין בגמ' פ"ק דגיטא דף י"א ומשום הכי צטרההעזרה מודה ר"י דמתהרין דהא לא פליג אלא בחמישי : ח ואומרין להם פי' הר"ב לעמי הארץ ובכהנים איירי הולכי להיכל להשתחוות דאלו ישראל לא היו ראויין לילך

אלא בעזרת כהנים לצרכיהם דמתן צ"ק דכלים משנה ח' וכ"פ רש"י ותוס' : הוהרו שלא תגעו בשלחן ותטמאוהו ה"ג ולא כגי' הספרים דגרסי הוהרו בשלחן ובמנורה ותטמאו כל הכלים דכתיב איתא בגמ' דתנא דידן לא תני מנורה משום האומר במנורה לא יוםם וליה קאמר לילה כמפורש בספ"ג דתמיד ול"ג ותטמאו הוא טעמא אלא משום תמיד דכתיב ציה מעבדי בלחם הפנים כדתנן צפ"א דמנחות הלכנה הוה שניים שהרי לו ניטלים ואלו מניו שלא תגעו בשלחן ותטמאוהו אע"ג דז' דרחמנא קרייה עץ כדכתיב ביהוק עץ וגו' ויאמר אלי זה השלחן אשר לפני ה' לנחת נמי לא הוה דכתיב (וקרא ב"ר) השלחן

דטמא מלמד שנגזיהין ציה ויראין בו לעולי רגלים לחם הפנים ואומר להם ראו חתכם לפני המקום סילוקו כסדוריהו שנאמר (שמואל א' כ"א) לשום לחם חס ביום הלקחו גמ' : כיפני שהן כקרקע נכתב הר"ב מוזבח הנחשת שהתורה קראתו מוזבח אדמה גמ' וכלומר המוזב שנועלין עליו העולות והשלמים בדכתיב (שבות ב') וזבחה עליו את עולתך ואת שלמך וקצא לי דלמאי צריך ליה דהא מוזבח הנחשת לא היה אלא מקשה דאבנים סיד וזפת ועזרת כדכתב הר"ב ברפ"ג דמדות והרי הוא כשאר חומות אבנים שלא תגעו בו טעמא דה"ה אלא הכגעים ולא מבעות ואפשר דה"ה אלו היה מוזבח הנחשת כבימי משה רבינו א"ג אס לעמיד יעשהו משל נחשת יבא דינו ג"כ שלא יהיה טעון טבילה מדקראו מוזבח אדמה ואי לאו הכי הוה טמא כפיוו : כיפני שהן מצופין כתב הר"ב ה"ה וחכמים מטמאין כו' דאל"ה יש לטהרן משום כלי עץ העשוין לנחת דדומיא דשק בעינן דפטיב (ויקרא י"א) כל אשר יפול עליו מהם במוס יטמא כל כלי עץ או בגד או עור או שקי מה שק מיטלטל

א כו צינה י
ב פיי סג ה"י
ג סס ה"י
ד תיי פ"א
ה ס"ב ומזכ
ו ה"י
ז ה"י פ"ז ח"ו
ח כ"י מקדש ה"י
ט ה"י
י ה"י פ"א
יא ס"ב ומזכ פ"א
יב

שיטלטל מלא וריקס . אף כל מיטלטל מלא וריקס . גמ' . ומ"ס
 הר"ב פי' אחר ומכ"א דטעמא דאין צריך טבילה . לפי שהם
 מנופים כו' והיו ככלי עץ כו' . דחיקא מלמא טובא . דמאי
 טעמא קאמרי' . לפי שהם מנופים דמטמא דאי לא דהוה מנופים
 הו' מטמא' . ומשקרא קאמר דצפויין מטמאין . והכי נמי תנן .
 ברפכ"ב ממסכת כליט . דאזילינן בתר מיטוי כדמיייתו לה בגמ'
 דהכא . ואף בזה הסי' עלמו משמע הכי . דהא קאמר וצפויין
 בטל לגביהו' . משמע דלגביהו' בטל אבל בלאו הכי כגוי עקר .

מנופין יש לטהרן . משום כלי עץ העשויין לנחת . פירוש אחר
 וחכמים אומרים דטעמא דאין צריך טבילה לפי שהם מנופין
 וזב ונחשת . וצפויין בטל לגביהו' . והו' ככלי עץ העשויין לנחת
 שאין מטמאין ולא פליגי על ר"א אלא בטעמא דמלתא בלבד .
 כך פי' הרמב"ם בהלכות מטמא משכב ומושב :

גשמה מסכת חגיגה

וא"כ מה נסיגת טעם יש בזה . שאמרו חכמים דטהורין מפני שהם מנופין . ועוד אי משום צפויין טהורים הם . למה לי תו למומר
 והו' כלי עץ כו' דמשמע משום כך הם טהורין . ולא משום הצפוי . ובגמ' ואי בעית אימא רבנן לרבי אליעזר קאמרי' . מאי
 דעתך משום דמנופין . ומבטל בטל צפויין גבייהו' . ופירש"י מאי דעתך דילכת טעמא מודקדנכו דלמה הא לאו הכי מטמאין .
 אע"ב דעשויין לנחת . מפני שהן מנופין . ובעי' לומר שהצפוי מבטלן . והו' לי ככלי מתכות . מבטל בטל צפויין לגביהו' .
 דרממא קרא עץ לכו"א . ובלאו האי קרא נמי לא מקבלי טומאה . פ' כ' . ולדבריו האי דקאמרי מפני שהן מנופין . הוא נתינת
 טעם לדבריו אליעזר . דאצטריך לקרא . משום דאל"כ ס"ל דהו' מטמאין . וטעמיה מפני שהן מנופין ומאי דמהדרי רבנן . אינו
 ביה טהור . אלא בכח המאמר . וכמתמיהין מפני שהן מנופין קאמרת . אתמהא . דמאי אהני הציטו' . הא מבטל בטל גבייהו'
 ו"ה ר"ב כך פי' הרמב"ם בהלכות מטמא משכב ומושב . ל"ק והרי גמרא ערוך הוא דה"ק שהו' פוסק באיבעית אימא .
 ולטובו של הרמב"ם גם הוא מורה וירא כפירש"י . עך כתב שם בפרק י"א שצפויין כבטלין לגביהו' . דמשמע ודאי דה"ק .
 דזו סהו ראויין לי' מטמא מפני הצפוי שלהו' . הרי הן כבטלין לגביהו' . אבל בפ' מהלכות כליט . כתב בהספד . ו"ל כלי עץ וכו' .
 שניפס במתנת טהורין . ואין מקבלין טומאה מאחר שניפס בטלן הצפוי עלמו טהור . כמו שבארנו ע"כ . וכתב עליו הכ"כ בשם
 פרי" קורקוס ז"ל דהרמב"ם סובר דאדרבה כל הצפויין טהורין ודמין ברפכ"ב דכלים וחיפין שנים טהורין . לאו דוקא שיש . שהוא
 אבן ה"ה מתנת דכל הצפויין טהורין הן . והא דאמרינן בגמ' גבי שלחן דרממא קרייה עץ . היינו דאי לאו הכי משום צפויין
 הו' טהור . דצפויי טהורין ולא היו צריכין להזהיר שלא יגעו . אבל קרייה עץ . דלא להו' בטל לגבי צפוי . אבל שאר כליט ודאי
 בטלין גבי צפויין כיון דכל צפוי טהור והכלי מנופה בדבר טהור . הרי גם הוא טהור והיא היא המסקנא דאיבעית אימא . דאע"ב
 דלתיורוצא קמא גם (להמקטן) (צ"ל להתרצן) הו' הסברה בהפך . דמשום הצפוי רחוי להטמא' . לאיבעית אימא לא היו הכי .
 וה"ק מאי דעתך . דמשום צפויין ליטמאן יותר והוא בהפך . דצפויין לא מטמאין . דבטלין אגב כלי' . דלא חשיבי כדי שיטמא
 הכלי בשבילו והכלי בשביל עצמו ודאי אינו מטמא' כיון שהוא מנופה . והלכך מפני שהן מנופין לא מטמאין . ואין צריך טעם אחר
 (ולא בטיל) (צ"ל ומבטל בטיל) צפוייהו' . לאו אהני דוקא קאמרי' אלא אכולהו כליט המנופין קאמרי' . והתא מתניתין כפסטה .
 וחכמים אומרים הטעם שאין מטמאין . מפני שהן מנופין . עכ"ל . ואע"ב דתחלת ל' כו' ד הפשר טהורים על זה הסי' דקאמרי'
 דטעמא דא"צ טבילה . לפי שהם מנופין כו' . אבל סיומא דמלתיה לאו הכי הוא . דמסיים והו' ככלי עץ כו' דלפי זה הא דהן מנופין
 אינם ענין הכרח וטעם לטהרתן . דהא בלאו הכי טהורין הן . מפני שהן כלי עץ כו' . אלא שצפויין אינו מעלה . ואינו
 מוריד . והלכך קושיין לדוכתא . דדברי ר"ב בותרין זה את זה . דתחלת דבריו דטעמא דטהורין מפני הצפוי .
 וסוף דבריו דטעמא שהן כלי עץ העשוי לנחת :

יוצאין
 הכרח ולפנים ה
 לא לקח ממנו . לא
 וסוף הקדר לכנס לו
 וכי תנא בגמ' אל
 מן המודיעיתו
 לא עכשיויק

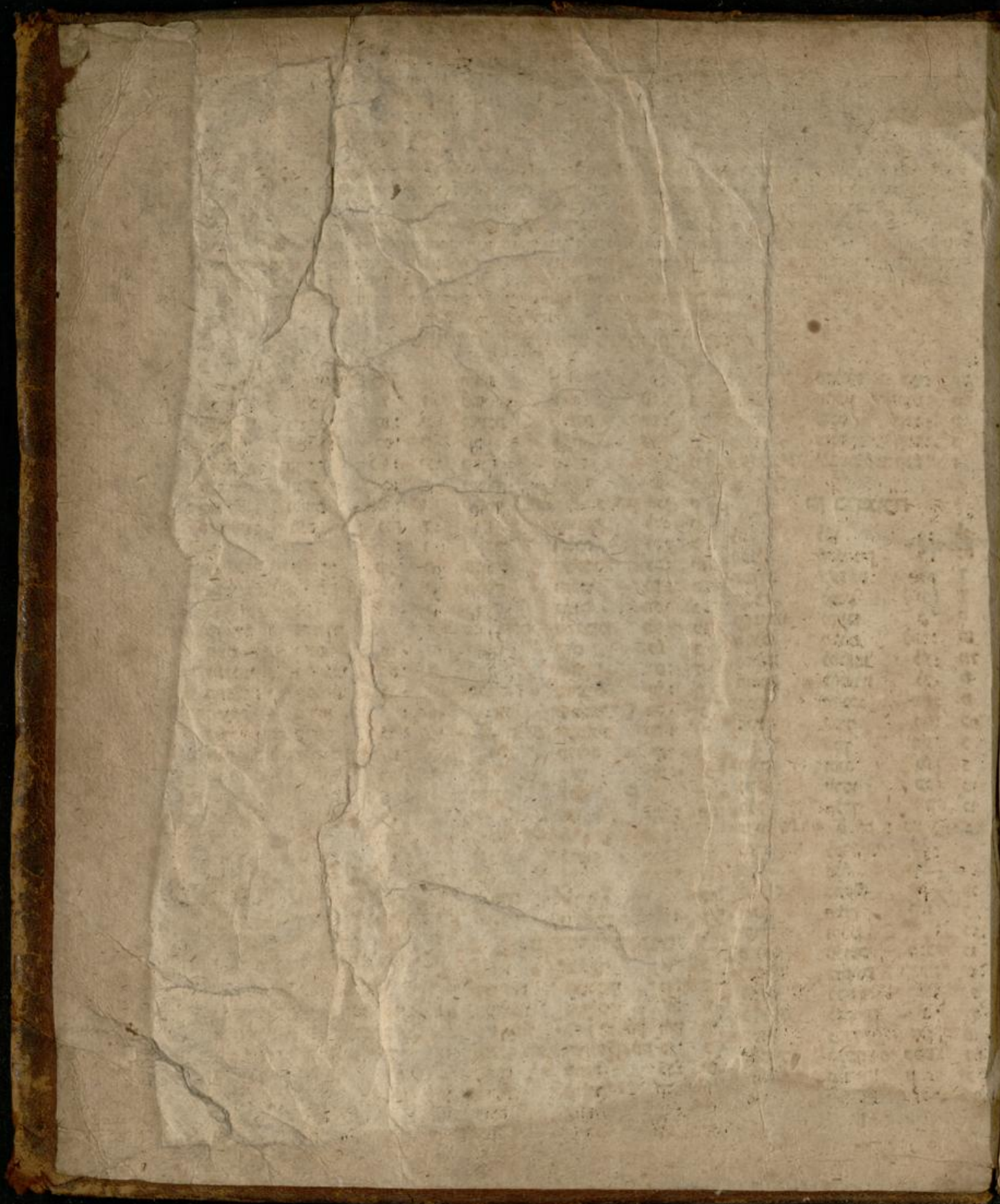
וילקח לה סככת חגיגה
וסליקא דה סדר מועד בסייעתא דשמיא
 אברך לתיבך וסועד . שובני דהשלים סדר מועד .

ובבן מיסוד חכמי הרשים . אחד ליסוד סדר נשים

שבת ושי"ק . להגבור והנורא . על ההחיה ונפירת . ותכל כל עבודת סדר הבועד יום שובב' בו כי טובבחדש החשיני

בשלוש עשרה לחדש . לפרס אלה סועדי ה' סקיא קרש' . על ידי הפועל העוסק בשלאכת הקרש' באמונה הועצר
 פסח כנחם בטהור' כשה באשיל' זצ"ל : בקק זאלקוויא : ולע"ע פה ק"ק דיהרגפורט :

ועל ידי הפועל העוסק כמלאכת הקודש הדרוקד דניאל כן בהר"ר יששכר בער מעיר
 קאזיל ממטפחת ברוך לע"ע בק"ק ר"ג :

מר
פין
סת

מר
זא

נת
זמו

:

סס

סא

יוון

דאי

ע"ג

ככי

זמא

זמר

ס

זמר

זפן

ס

שיי

עצ

ער

